

СРПСКИ ДИЈАЛЕКТОЛОШКИ ЗБОРНИК
КЊИГА LI

ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
ET
INSTITUT DE LA LANGUE SERBE DE
L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL
DE DIALECTOLOGIE
SERBE
LII

RADMILA ŽUGIĆ
DICTIONNAIRE DU PARLER DE JABLANICA

Comité de rédaction

*Dr Nedeljko Bogdanović, dr Milan Dragičević, dr Aleksandar Mladenović,
dr Miroslav Nikolić, dr Dragoljub Petrović, dr Asim Peco,
dr Slobodan Remetić, dr Drago Čupić*

Rédacteur en chef
ALEKSANDAR MLADENVIĆ

BELGRADE
2005

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
И
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

СРПСКИ
ДИЈАЛЕКТОЛОШКИ
ЗБОРНИК
LII

РАДМИЛА ЖУГИЋ
РЕЧНИК ГОВОРА ЈАБЛАНИЧКОГ КРАЈА

Уређивачки одбор

*Др Недељко Богдановић, др Милан Драгичевић, др Александар Младеновић,
др Мирослав Николић, др Драгољуб Пејтровић,
др Асим Пецо, др Слободан Реметић, др Драго Ђујић*

Главни уредник
АЛЕКСАНДАР МЛАДЕНОВИЋ

БЕОГРАД
2005

Рецензенти:
Проф. др Недељко Богдановић
Др Драго Ђушић, научни саветник

Секретар Уређивачког одбора
Проф. др Слободан Реметић

У финансирању ове књиге учествовали су:
Министарство за науку, технологију и развој Републике Србије
Скупштина општине Лесковац
Скупштина општине Лебане
Гимназија „Стојан Љубић“ Лебане
Основна школа „Радоје Домановић“ Бошњаце
Учитељски факултет Врање
Факултет за грађевински менаџмент Београд

Издају
Српска академија наука и уметности, Београд, Кнез-Михаилова 35
и
Институт за српски језик САНУ, Београд, Ђуре Јакшића 9

Израда програма и компјутерска припрема за штампу:
Давор Палчић
palcic@eunet.yu

Штампа:
ЧИГОЈА ШТАМПА
Београд, Студентски трг 13
chigoja@eunet.yu
www.chigoja.co.yu

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

80

СРПСКИ дијалектолошки зборник –
Recueil de dialectologie serbe / главни
уредник Александар Младеновић. – 1905, књ.
1–. – Београд : Српска академија наука и
уметности : Институт за српски језик САНУ,
1905 – (Београд : Чигоја). – 24 cm

Годишње

ISSN 0353-8257 = Српски дијалектолошки
зборник

COBISS.SR-ID 18167554

„Да ви неће просто ни на овај ни на онај свет, ако гу не школујете све докле оће да иде у школу.“ — Овај аманет деде Јосима испунише моји родитељи Велимир и Ружа, стриц Мирко и стрина Лепка, тетке Јованка и Боска. *Речник говора јабланичког краја* израз је бескрајне захвалности свима њима.

САДРЖАЈ

	Страна
СКРАЋЕНИЦЕ	IX
Техничке скраћенице	IX
Скраћенице часописа	X
Литература	X
Монографије и чланци	X
Лексикографски извори	X
УВОД	XI
О говору јабланичког краја	XI-XXXVI
О Речнику говора јабланичког краја	XXXVII-XLII
РЕЧНИК ГОВОРА ЈАБЛАНИЧКОГ КРАЈА	1-461
ТЕКСТОВИ	462-470

СКРАЋЕНИЦЕ

1. Техничке скраћенице

агр.	аграрни	м (м. р.)	мушки род
акуз.	акузатив	мед.	медицински
А / ОП	акузатив / општи падеж	мпт.	микротопоним
анат.	анатомски	Н/н.	номинатив
аугм.	аугментатив	непром.	непроменљиви
безл.	безлично	несвр.	несвршени гл. вид
бот.	ботанички	пеј.	пејоративно
В	вокатив	пр.	пример; презент (у заглавку одреднице уз карактеристичан глаголски облик овог глаголског времена)
в.	види, видети		
везн.	везник		
ГЈК	говор јабланичког краја		
гл. им.	глаголска именица	пр. сад.	глаголски прилог садашњи
Д, дат.	датив	предл.	предлог
дем.	деминутив	прид.	придев
деф.	дефиниција	прил.	прилог
експр.	експресивно	повр.	повратни (глагол)
енкл.	енклитика	погрд.	погрдно
етн.	етнички	с	средњи род
ж	женски род	свр.	свршени гл. вид
заст.	застарело	сл.	слично
зам.	замена	супр.	супротно
зб. им.	збирна именица	трен.	тренутни глагол
зоол.	зоолошки	уч.	учестали глагол
изр.	израз	уз. повр.	узвратно повратни глагол
имп.	императив	ф.	фамилија (ботанички термин)
импф.	имперфект	фам.	фамилијарно
ир.	иронично	фиг.	фигуративно
исп.	испореди, испоредити	хип.	хипокористик
конс.	консонант	цркв.	црквени
јд.	једнина	шаљ.	шаљиво

2. *Скраћенице часописа*

- ЈФ *Јужнословенски филолог*, Институт за српски језик САНУ, Београд.
 ОП *Ономајолошки йрилози*, САНУ. Одељење језика и књижевности. Одбор за ономастику, Београд.
 СДЗБ *Српски дијалектолошки зборник*, Институт за српски језик САНУ, Београд.

3. *Литература*

3. 1. *Монографије и чланци*

- БАДИЈС Белић, Александар, 1905, *Дијалекти источне и јужне Србије*, СДЗБ I.
 БНГАП Богдановић, Недељко, 1987, *Говор Алексиначког Поморавља*, СДЗБ XXXIII.
 ЖРКИ Жугић, Радмила, 2000, *О комјарацији именица у јужноморавском говору*, ЈФ LIII.
 ЖРНад Жугић, Радмила, 2002, *Надимци у околини Лебана и Лесковца*, ОП XV.
 ЖРРЗМ Жугић, Радмила, 2003, *Речник Момчила Златановића — значајан извор грађе за обраду бројних лингвистичких тема*. — Учитељски факултет, Врање.
 ИРЈ Илић, Радомир, 1978, *Јабланица, Ветерница и Пуста река*, СГД, књ. 46, Београд.
 ИПИО 3 Ивић, Павле, 1991, *Изабрани огледи III, Из српскохрватске дијалектологије*, Просвета, Ниш.
 МЈГЗ Марковић, Јордана, 2000, *Говор Зайлања*, СДЗБ XLVIII.
 МЈЛГ Михајловић, Јован, 1977, *Лесковачки говор*, Народни музеј, Лесковац.
 МРГЖ Младеновић, Радивоје, 2001, *Говор шарјаланинске жупе Гора*, СДЗБ XLVIII.

3. 2. *Лексикографски извори*

- ДЈР 1 Динић, Јакша, 1988, *Речник тимочког говора*, СДЗБ XXXIV.
 ДЈР 2 Динић, Јакша, 1990, *Речник тимочког говора*, СДЗБ XXXVI.
 ДЈР 3 Динић, Јакша, 1992, *Речник тимочког говора*, СДЗБ XXXVIII.
 ЕГРКМ 1 Елезовић, Глиша, 1932, *Речник косовскометохиског дијалекта*, СДЗБ IV.
 ЕГРКМ 2 Елезовић, Глиша, 1935, *Речник косовскометохиског дијалекта*, СДЗБ VI.
 ЖНРПГ Живковић, Новица, 1987, *Речник йројског говора*, Музеј Понишавља, Пирот.
 ЗМРГЈС Златановић, Момчило, 1998, *Речник говора јужне Србије*, Учитељски факултет, Врање.
 МБРЛГ Митровић, Брана, 1984, *Речник лесковачког говора*, Народни музеј, Лесковац.
 ММРЦР 1 Марковић, Миодраг, 1986, *Речник народног говора у Црној Реци*, СДЗБ XXXII.
 ММРЦР 2 Марковић, Миодраг, 1993, *Речник народног говора у Црној Реци*, СДЗБ XXXIX.
 РСМС *Речник српскохрватског књижевног језика*, I–VI, Матица српска, Нови Сад.
 РСАНУ *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* I–XVI. Институт за српски језик САНУ, Београд.
 СРРВ Стијовић, Рада, 1990, *Из лексике Васојевића*, СДЗБ XXXVI.
 ЋД–ЋЖ 3 Ћупић, Драго, Ћупић, Жељко, 1997, *Речник говора Загарача*, СДЗБ XLIV.

У В О Д

О ГОВОРУ ЈАБЛАНИЧКОГ КРАЈА

01. Ради олакшаног коришћења *Речника говора јабланичког краја (РЈК)*, овде ће, у најкраћим цртама, бити изнете фонетске и морфолошке особине, као и падежни систем говора који је приказан у њему. Ово најпре стога што језик наведеног подручја није још монографски описан.

У Белићевим *Дијалектима источне и јужне Србије* (у даљем излагању: БАДИЈС), у оквиру разматрања јужноморавских говора, помиње се Лесковац са селима источно од њега, Градашницом, Јашуњом и Предејаном, али се не помиње ни једно место са подручја јабланичког краја. Макар и у овако сажетом облику, на основу језичких црта које ћу касније изнети, може се потврдити Белићева констатација, да „места (која он не наводи у *Дијалектима*, јер из њих није уносио грађу, а међу њима су и места која припадају подручју приказаном у *РЈК*) која се налазе између ове пруге (мисли на пругу која пролази поред Пасјаче, Соколске планине и Петрове Горе) и оних места, која ја ниже спомињем (међу поменутих местима је и Лесковац са наведеним селима), припадају, у колико нису насељена у најновије време, овоме говору (мисли на јужноморавски)“ (БАДИЈС, 46).

Јабланички крај обухвата насеља у сливу реке *Јабланице*.

Подручје слива Јабланице, заједно са сливовима Пусте реке и Ветернице заузима средишњи део леве стране слива Јужне Мораве (Илић 1978, 5).

У геоморфолошком смислу, дакле пратећи вододелнице слива Јабланице, јабланички крај је омеђен са северозапада планином Раданом, са севера сливом Пусте реке, односно пусторечким крајем, са североистока средишњим делом леве стране слива Јужне Мораве. Источну границу испитиваног подручја чини слив Ветернице а југоисточну врањски крај. Са јужне и западне стране јабланички крај је отворен према Косову.

Из легенде приложене карте може се видети извесно језичко шаренило говора јабланичког краја. Додуше, ако се изузму његов северозападни део обележен бројем 2 (два) са насељима Гајтаном, Дренцем, Маћедонцем, Маћедонцем реткоцерским, Лецем, Стублом, Спонцем и Реткоцером у горњој Јабланици, као и насеља Голи Рид и Нова Топола у доњој Јабланици на самом ободу североисточне вододелнице јабланичког краја, може се говорити о језичком континууму јужноморавског говора обележеног бројем 1 (један). Ваља нагласити да су на-

пред наведена насеља настањена још крајем 19. века досељеницима из Црне Горе који чувају свој говор источнохерцеговачког говорног типа. Заокружена насеља у горњој Јабланици обележена бројевима 3 (три) и 4 (четири) имају мешовиту етничку структуру, али у свима њима живи стариначко становништво српског порекла чији је говор јужноморавски. Тако у селима Тулару, Тупалу, Сјарини (адм. назив Сијарина) и Рамној Бањи (адм. назив Равна Бања) (на карти обележена бројем 2), поред Срба живе и Шиптари. У варошици Медвеђи и бањском насељу Сјаринској Бањи (адм. назив Сијаринска Бања) са бројем 4 (четири) живе Срби, Црногорци и Шиптари. Дакле, у насељима мешовите етничке структуре Срби говоре јужноморавским говором, Црногорци источнохерцеговачким говором, а Шиптари албанским језиком. Јасно је да Шиптари свој језик користе само у међусобној комуникацији, јер је званични језик проучаване области српски језик.

Говор јабланичког краја, са изузетком већ наведеног малог броја насеља настањених искључиво Црногорцима, јужноморавски је говор. Будући да је говор насеља мешовите етничке структуре претходно елабориран, овде ћемо по азбучном редоследу дати само списак 56 насеља у којима је једино у употреби јужноморавски говор: Белановце, Бошњаце, Брејановце, Бувце, Велико Војловце, Винарце, Врапце, Гагинце, Газдаре, Горњо Врњовце, Горњо Стопање, Гргуровце, Гургутово, Доњи Бучумет, Доњо Врњовце, Доњо Стопање, Доњо Трњане, Душаново, Телекаре (адм. Тулекарe), Ђинђуша, Ждџлово, Живково, Залужје, Каштавар, Клајић (адм. Клајић), Коњино, Кривача, Лапаштица, Липовица, Лугаре, Мало Војловце, Маровце, Мелово, Миланово, Негосаље (адм. Негосавље), Пертаће, Петриље, Петровац, Печењевце, Подримце, Пороштица, Поповце, Прибој, Пусто Шилово, Радевце, Рафуна, Рујковац, Свирице, Турковце (адм. Турковац), Ђеновац, Црница (адм. Карађорђевац), Црни Вр (адм. Црни Врх), Чокотин, Шарце, Шилово и Шумане. Два градска пункта, Лебане и Лесковац, из разумљивих разлога, нису истраживана.

Географске границе јабланичког подручја на северу, североистоку и истоку не представљају истовремено и границе говора јабланичког краја. Истражујући говор нашег подручја, вођени истим језичким цртама, установили смо да се говор насеља по ободу северне и источне стране јабланичког краја ни по једној језичкој црти не разликује од говора насеља унутар његових граница. То су насеља: Горњи Бучумет, Лалинџац, Гегља, Штулац, Прекопчелица, Тогочевце, Цекавица која и административно припадају општини Лебане, као и насеља Доњо Синковце, Горњо Синковце, Горњо Трњане, Влање, Дрводџа и Славујевце, чији је административни центар Лесковац. Чињеница да смо се током писања *Речника говора јабланичког краја* морали држати утврђених граница распрострањавања овог подручја, разлог је неуношења у *Речник* грађе забележене у овим селима.

02. *Дијалектии источне и јужне Србије* А. Белића су основа за сва каснија дијалекатска истраживања ових језичких простора. Тако данас постоје бројне монографије и радови у којима су описани говори појединачних подручја или само парцијални језички феномени с једне стране, као и дијалекатски речници који ове говоре лексикографски представљају. Сама сврха овог дела Увода огранича-

ва аутора да полемише са њима, па ће у литератури бити наведена само она дела чије је цитирање било неизбежно. *Говор Лесковца* Ј. Михајловића, нажалост, није овде цитиран, али ће као расправа о говору пункта који је у саставу подручја јабланичког краја, ући као библиографска јединица. Међутим, дијалекатски речници из источне и јужне Србије, као лексикографски извори консултовани приликом писања *РЈК* који је суштина ове књиге, биће наведени без икакве селекције. Биће такође унети и неки дијалекатски речници везани за друга дијалекатска подручја који су аутору *РЈК* били од велике користи у погледу одабира лексике, систематизације грађе и сл. Велики речник САНУ као и шестотомник Матице српске разрешавали су многе моје дилеме техничке или суштинске природе и без њих би *РЈК* био знатно мањкавији.

03. Сходно намени, као и због ограничења у простору, свака битна особеност говорног подручја обухваћеног *РЈК*, биће потврђена минималним бројим примера, мада речничка грађа омогућава његов детаљан, монографски опис.

04. Код готово свих језичких црта, због богате посведочености речничком грађом, аутор је морао да се одупре искушењу да се упусти у контрастирање овог говора са стандардним језиком, с једне, и другим, већ описаним говорима прирешко-тимочке дијалекатске зоне, с друге стране.

05. Овакав приступ изучавању ауторовог матерњег говора биће, највероватније, предмет посебне студије чији се обриси назире у овом уводном делу.

ФОНЕТИКА

1. Говор јабланичког краја (скраћено ГЈК) има пет стандардних вокала: *a, e, i, o, u*, йолугласник (*ь*) и вокално *p*.

2. Вокали „у главноме у овом дијалекту представљају чисте звуке, без специјалних нијанса“ (БАДИЈС, 13).

3. Природу полугласника, класификацију и дистрибуцију, описао је Белић у *Дијалектима* (БАДИЈС, 42–89). На Белића се позивају сви каснији монографски описи појединачних говора источне и јужне Србије.

Моја речничка грађа, такође, потврђује Белићеву класификацију овог полугокала, за шта овде, због природе напомена уз *РЈК*, дајем само по један пример: стари полугласник у основи (*кѣд* ви́кне да галáти); стари полугласник у суфиксу (*мале́цьк*); секундарни полугласник (такóј сѣм батисáла); полугласник од других вокала (забравíла кѣко́ је билó).

Потврде у *РЈК* сведоче о његовој живој употреби у овом говору. Може се наћи на било ком слогу, осим на апсолутном почетку или на крају речи. Најстабилнији је када је под акцентом.

4. У ГЈК је извршена најдоследнија екавизација старог вокала јат, значи и тамо где је он у стандардном језику замењен вокалом *и* (*не́сьм*; *у́знесе*; у дативу заменица *ме́не*, *ше́бе*; у прилозима *зíme*, *ле́ше*; у остацима синтетичког компаратива *мале́ј*, *сти́ареј*).

5. Вокално *л*, уз рефлекс *у*, како је и у стандардном идиому (*ву́на*), јавља се и са заменом *лу*: *слунце* изгрејало.

6. *РЈК* показује да је употреба вокалног *р* у овом говору шира него у књижевном језику. Сличну констатацију износи и МЈГЗ, 43. Његова дистрибуција је најфреквентнија у медијалној позицији између консонаната: конс. + *р* + конс. (у кљкво *врло* је њојна кућа); конс. + *р* + конс. + конс. (*брчка* ми по шифоњер); конс. + конс. + *р* + конс. (*извржи* теј краве); конс. + конс. + *р* + конс. + конс. (*вати се цврстио*). Међутим, често се јавља и у иницијалном (*рж*, *рњка*, *ркѠлак* и др.), а знатно ређе и у финалном положају (*одр* га о[д] ћутек).

7. Као и остале говоре призренско-тимочке дијалекатске зоне, и ГЈК карактерише редукација вокала. Наводим само по један пример редукованих вокала у аферези, синкопи и апокопи.

Афереза: вокал *а* (*другу конија́цију* порез); вокал *о* (*има гу још ско́руша* у лојзе); вокал *е* (*скини му ши́кетиу*); вокал *у* (*немој да прои́дисти тој*).

Синкопа: вокал *и* (*шѠлке па́ре*); вокал *а* (*аљинке на крне́ри*); вокал *о* (*гошви баницу*); вокал *у* (*ја ћу ги со́чим*).

Апокопа: вокал *и* (*ал ја га па́ нађем*); вокал *у* (*не мо́г да га́зим*); вокал *е* (*не мо́ж да прође*); вокал *о* (*ова́м га донеси*).

8. Честа је појава супституције вокала: *а* < *о* (*раскваца́ла се ква́чка* — вокалска асимилација); *а* < *о* (*тај лайѠвка* — вокалска дисимилација); *а* < *е* (*у тај кла́даназ* да врљиш нику пару — асимилација вокала); *а* < *е* (*тури муша́му* — вокалска дисимилација); *а* < *и* (*што́ сте брљави* — морфолошко порекло); *е* < *а* (*пет е́ктера* — асимилација вокала); *е* < *а* (*држевља́нстио* — асимилација према суседном консонанту); *е* < *о* (*у речцама еве́, еше́, ене́*); и < *е* (*опаши кице́љу* — асимилација вокала); и < *а* (*ицейла* кошуљу — морфолошко порекло); и < *о* (*чикула́да*); *о* < *и* (*очо-видно* неће — асимилација); *о* < *у* (*кисел койу́с* — утицај лабијала); *о* < *е* (*нашо* дете, *вашога* татка — алтернација *е/о*, односно тврда уместо меке основе); *о* < *а* (*по-ирику* продадо — утицај лабијала); *о* < *а* (*под ости́ал* — дисимилација); *о* < *а* (*у прилозима одо́вде, одо́шле, одо́нде* — аналогија према *овде*); *у* < *а* (*гладува́ли* смо — итеративни глаголи на -ава); *у* < *о* (*куде докѠура* — у суседству са *р*).

9. Извесни облици речи јављају се претежно или искључиво са хаплоглијом. Ради бољег разумевања *РЈК*, навешћу оне најфреквентније: *ко́ ће* — како ће; *кѠв си* — какав си; *кѠа* — каква; *кѠо* — какво; *ићу* — шта ћу; *иће* — шта ће; *о́ч да идеш* — (х)оћеш; *ча́ Мирко* — *чича* Мирко; *и́л ти ви́кам* — па ел ти...; *чимисе* — чини ми се.

10. Из консонантног система потпуно се изгубила фонема *x*, а *ф* тамо где се јавља, најчешће алтернира са *в*, сонант *ј* је нестабилне артикулације. Веома добро се чува африката *s* (*дз*).

11. Фонема *x* је ишчезла из иницијалне (*лад*, *рџним*, *иџам*), медијалне (*ува̄-џим*, *ура̄ним*, *сара̄на*) и финалне позиције (одва̄ј, па гу *сџӣго*; *одма̄* се *сети*; на *вр̄* брдо). На месту некадашњег гласа *x* у интервокалном положају, након његовог губљења, развили су се нови гласови *в* и *ј* као у примерима: *убав мувар*, од *муве*, *глув*; *зреле мејунке*, *кџлки мејурџи* (*муха* > *муа* > *мува*) и сл. У примерима: *искџчив* на *ва̄здук*, *пот џа̄зуку*, *Тџкомир* и сл., реч је о супституцији гласа *x* гласом *к*.

12. Сонант *ј* се у медијалном положају, у вокалским секвенцама *а-е*, *а-и*, *о-е*, *о-и*, *у-е*, *е-е*, *и-е*, и-и артикулише као неслоговно *и* или се елиминише.

У вокалским секвенцама *а-а*, *о-а*, *о-о*, *о-у*, *у-а*, *е-а*, *е-о*, *и-а*, *и-о*, *и-у*, сонант *ј* показује већу стабилност, односно најчешће се добро чује, а ређе се артикулација помера према неслоговном *и*.

Овом говору је познато протетичко *ј* (*јега* — алатка за оштрење, *јуџе*, *ју-џре*), као и секундарно *ј* (*оној* *детџ*, *џакој*, *овакој*).

Глас *ј* ослабљене артикулације бележен је у *РЈК* као експонирано *ј*.

13. Африката *s* (*дз*) може се наћи на почетку речи (*сво̄но*), у медијалној позицији (*осџбнем*, *насџрам*), а у финалном положају само у сантхију (*месес дџна*, у *Лескова̄с да џде*).

Статус фонеме има у лексемама које функционишу искључиво у лику са *s* (*џва*, *џвав* и њихови бројни деривати, *џмнӣ* ми у *уши*).

14. Сугласник *л* се чува у финалном положају у именицама (*осџал*, *сол*), у придевима мушког рода (*кисел*, *џел*) и у прилозима (*одоздџл*, *оздџл*), али и на крају слога у средини речи (*џџва*, *сџџлна*, *сџџски*).

15. ГЈК карактерише изостанак старог јотовања: у облицима трпног придева (*џосџден*, *ува̄џен*, *изно̄сен*, *зџазен*, *оде̄лен*, *џокло̄џен*, *зарџбен*, *сџре̄мен*, *уда̄вен*); у глаголским именицама (*ваде̄ње*, *киџе̄ње*, *носе̄ње*, *газе̄ње*, *заџале̄ње*, *џра̄ве̄ње*).

Група *сџи* се не јотује (*некр̄сџени* *дни*, *наме̄сџен*, *оџало̄сџен*), али се чује и *намиџӣџај* са подновљеним јотовањем.

Ново јотовање је извршено (*бра̄џа*, *џрӯџа*, као и у облицима глагола на *-иџи*: *наџем*, *до̄џем*), али не и код лабијала (*грџбе*, *др̄вџа*, *здр̄авџе*, *сно̄џја*).

16. Резултати палатализације елиминисани су у вокативу именица мушког рода (*чове̄ку*, *Прџдрагу*).

Глаголи прве врсте у 3. лицу множине имају *ч*, *џ* аналогijом према осталим лицима (*џечџв* *баницу*, *сџруџџв* *дџске*).

Аналогијом према презенту имамо и палатализоване гласове у императиву (*џџчи* *леб*, *вџчи* *се там*).

17. Сугласничке групе у иницијалном положају: *йш* > *йч* (*йченица*), *йс* > *йц* (*йцејшо*, *йцјем*), *шк* > *чк* (*чкѣмбе*, *чкѣмбак*) — асимилација *с* и *ш* у суседству; група *кћ* > *ћ*, односно упрошћена је (*ћѣрка*).

Промене група *гн* > *гњ* (*гњездо*), *кл* > *кљ* (*кљѣшице*) и *жл* > *жљ* (*жљѣзде*) везане су за старо јат.

Група *мн* > *мл* (*млого*), *гњ* > *гл* (*глѣшав*) дисимилацијом, а даљинском дисимилацијом *сн* > *сл* (*слѣмак*).

18. Сугласничке групе у медијалном положају: група *йс* > *йц* (*мицјѣв*), *жб* > *џб* (*вѣџбам*), дакле *с* и *ж* се африкатују у суседству пловива.

Група *ми* > *ни* (*йанѣим*).

Регресивном асимилацијом *вн* > *мн* (*рѣмно*).

Дисимилацијом *ѣљ* > *кљ* (*йѣкљам*), *џл* > *џк* (*џџџка*).

Неке сугласничке групе су се дисимилацијом упростиле: *сц* > *ц* (*ицѣрим се*), *шч* > *ч* (*рѣчѣим се*) у брзом говору, али се често *шч* и не упрошћује.

19. Од сугласничких промена у сантхију истичем: **а.** једначење по звучности а потом губљење сугласника на крају прве речи (*кљ[д]* ти казујем, туј и[з] село, ле[б] под вршњик, па сѣ[г] кѣт паднула, мутла[к] гу завидо, за пе[г] дѣна, гле[ћ] ће се скине, од ло[ш] живото); **б.** губљење сугласника након једначења по звучности пред африкатама с елементом гласа који се губи (сестра о[д] чѣчу, кљ[д] ће идеш, сѣ[г] ће дође, о[д] Црногорци); **в.** једначење по звучности а потом губљење или стапање сугласника са сугласником наредне речи (*кљ[д]* цвѣ работиш, о[д] цвѣдбу, о[д] цѣаницу, по[д] цѣѣжбу, да пѣвне о[д] цок, откљ[д] цѣ брѣчиш).

20. У сантхију долази до асимилације сугласника по звучности, па будући да се ради о говорном језику, сва речничка грађа је записана у фонетском изговору (збок тебе, з деца, Лескова за мене, месес дѣна).

21. Белићево схватање природе и места акцента говора источне и јужне Србије (БАДИЈС, 271–272), а самим тим и ГЈК, важи и данас. Акцент је експираторан, без квалитативних и квантитативних обележја, а може се наћи на сваком слогу, укључујући и последњи.

Сва истраживања ових говора, од Белићевих *Дијалеката* до најновијих монографија, говоре о губљењу дужина и развоју секундарних дужина типичних за ово подручје, насталих сажимањем двају вокала по испадању сугласника (контракцијске дужине), или губљењем *х* у финалној позицији код именица и из наставка за облик у 1. л. ј. аориста (компензацијске дужине) — термини преузети из МРГЖ. Тако и у ГЈК имамо (*сѣт*, *чѣ си*), као и (*орѣ*, *стрѣ*, *грѣ*, у тај *мѣ*, *направи штѣту*). Овако је бележена секундарна дужина (–) у *РЈК*, из техничких разлога. За место секундарне дужине *в*. и т. 10. у делу *О Речнику говора јабланичког краја*.

Номинатив множине

30. Наставак је *-и*, а основа се може проширивати са *-ов/-ев-*: *кумови* најчешће; *свајшови* прођоше; *нојзеви* се иступили.

Општи падеж множине

31. У множини А / ОП = Н како за бића, тако и за предмете: поштујеш такви *дрљани*; испоклала *йейлови*; да извржемо тија *сйрукови* петлижани; собере сви *ораси*.

Други деклинациони њиш

32. По овом деклинационом типу мењају се: а) именице женског рода на *-а* (*жени*); б) именице старе *i* промене које су добијањем наставка *-(к)а* остале женског рода (*коска*, *кочишка*, *буђа*); овде спадају и именице старе консонантске промене *майи* и *кћер* које у овом говору имају морфолошки облик са наставком *-ка* и гласе: *мајка*, *ћерка*; в) именице мушког рода на *-а* (*деда*, *ујка*) укључујући и мушка лична имена на *-(и)а* (*Благоја*, *Милоја*, *Сивниша*, *Ивица*).

Општи падеж једнине

33. Општи падеж једнине има наставак *-у* и једнак је акузативу: *йировину* да трсиш; даја сџм ти *кайару*; па тепа *жену*; врљи туј *коску*; *вџику* утепа; да ми врнеш *кочишку*; нећу *ћерку* брукам; и *мајку* ти видо; *викај чичу* да ручамо; и *баћу* откараше у војску; *деду* викали; *повикни Благоју*; *Ивицу* откарали.

Вокатив

34. Именице овог деклинационог типа имају наставке *-о* или *-е*.

35. Наставак *-о*: а мори, *йериљо*; леле, *бабо*; видиш ли, *дриљо*; седни, *дедо*; којѳ рабѳтиш, *чичо*; ће идѳмо ли, *йеѳо*; на кудѳ, *Благојо*; *Новицо*, доћѳ ли.

36. Наставак *-е* имају најпре именице овог типа на *-ка*: кудѳ поћѳ, *комишке*; засраѳи се, *галайљивке*; види, мори, *Бранке*; да ме воѳиж, *дашке*; идѳш ли, *сйринке*.

37. Именице *баѳа*, *йаѳа*, *деда*, *нана*, у експресивној употреби, чују се и са наставком *-е*: да ми купиѳ, *баѳе*; нека, *йаѳе*; вика ме *деде*, *деде*; кудѳ си тој оставила, *нана*; именица *ујка* јавља се искључиво с наставком *-е*: здраво, *ујке*.

38. Именице на *-ица* претежно се јављају с наставком *-е*: *Новице*, *Жикице*, *Ивице*, али чују се и облици *Новицо*, *Жикицо*, *Ивицо*. Тако је и код осталих именица на *-ица*: моја *сестрице*, али и моја *сестрицо*.

Номинатив множине

39. Има наставак *-е*: онé су *йла̑йежнице*; *йѡ̑жевке* стасáле; сьг *дево̑јке* пу̑шив; жи̑ви су ми *де̑де*.

Општи падеж множине

40. Општи падеж множине једнак је акузативу, односно номинативу (ОП = А = Н): навр̑чкај ми *йѐ̑ркле*; побѐ̑ри ма̑ло *сли̑ве* з де̑ду; *кра̑ве* йма да по̑јим; подла̑зиле гу *в̑шке*; вр̑љи теј *ко̑ске*; изли̑пцáше ни *ко̑ошке*.

Тре̑ћи и чет̑вр̑ти деклинациони ти̑п

41. Овај деклинациони тип обухвата: а) именице средњег рода које се у н. јд. завршавају на *-о* или *-е* типа *сел̑о*, *йѡ̑ље* које и овде као и у стандардном језику не проширују основу; б) именице средњег рода на *-е* типа *йме*, *в̑ме*, *бр̑ме*, *бу̑ре*, *ја̑ре*, *ййле*, *йшел̑е* које овде иначе не проширују основу сугласницима *-н-*, *-ш-* (наставак за множину је *-ики*); в) деминутиви на *-иче/-че/-енце* типа *ко̑йли̑че*, *йейли̑че*, *а̑йинче*, *вис̑и̑анче*, *сви̑нч̑е*, *женч̑е*, *кошч̑е*, *йрас̑енце*, *йшел̑енце*, *вим̑енце*, *йрси̑енце*; г) личне мушке хипокористике на *-е* типа *М̑иле*, *Н̑ове*, као и оне на *-и* типа *Зо̑ки*, *Ср̑ки*; д) личне женске хипокористике на *-е* типа *Зо̑ре*, *Да̑не*, *Ру̑ле*.

Номинатив множине

42. Именице средњег рода које и у стандардном језику не проширују основу, имају у номинативу множине наставак *-а*: *бр̑да* побел̑ели; на̑ши су *с̑ела* у рам̑ницу; сви с̑елски *йѡ̑ља*.

43. Остале именице овог деклинационог типа имају у номинативу мн. наставка *-ики* или *-чки*: *ййли̑ки* ишча̑пр̑ља̑ли ба̑шчу; *овни̑ки* се поб̑бли; *в̑мики* ма̑ле̑чки; *бр̑мики* те̑шки; *бу̑рики* пра̑зни; пропо̑јали *йейли̑чки*.

Општи падеж

44. Именице овог деклинационог типа имају у оба броја ОП / А = Н: то̑ј е на̑шо *сел̑о*; ту̑ри *ко̑йле* на шпо̑рет; ра̑ни ли *ййли̑ки*; да испра̑зниж *бу̑рики*; вид̑о *М̑иле* на соб̑ор; ви̑кај *Ср̑ки* да йде с нас; на *Ру̑ле* да даш.

ЗАМЕНИЦЕ

Личне заменице

45. У ГЈК, личне заменице имају облике за номинатив, стари датив за 1. и 2. л. једине и 3. л. једине женског рода и општи падеж. Облици старог датива *мене*, *йебе*, *њо̑је* ма̑ње су фреквентни од синтагматских конструкција предлог + ОП. Ово није карактеристично само за исказивање значења датива, ве̑ с̑е овом предлошко-падежном синтагмом остварују и сва остала падежна значења. Табела даје преглед стања пуних и енклитичких облика за сва три лица једине и мно-

жине ОП и Д. Пуни облик у једнини јавља се и без крајњег вокала, али само у женском роду.

Табеларни преглед личних заменица

<i>једнина</i>				
Н	ја	ти	он оно	она
ОП	мене, ме	тебе, те	њег(а), га	њум(а), гу
Д	мене, ми	тебе, ти	му	њојзе, ву
<i>множина</i>				
Н	ми	ви	они оне	
ОП	нас, не	вас, ве	њи, ги	
Д	ни	ви	ги	

Заменица првог лица једнине

46. Општи падеж *мене, ме*: овакој ти *мене* да мучиш; *мене* ће тепа; од *мене* ће узне; а ти па на *мене* петличе; за *мене* и побру мезе; с *мене* ће иде; од *мене* ли зборите; ти *ме* накара; тај *ме* корбетка једеше.

47. Датив *мене, ми*: *мене* сте ми барабар; дај и *мене* мало; тој *мене* донела; нађи *ми* тој; деца *ми* се растикали.

Заменица првог лица множине

48. Општи падеж *нас, не*: *нас* не ич не сматра; од *нас* све тражи; испоткала вутарке на *нас* девојчики; на *нас* стари што стигне; све најубаво за *нас*; неје куде *нас*; с *нас* ће иде у собор; од *нас* ће зборив сељани; ноћ *не* увати; испрати *не* мајка.

49. Датив *ни*: крава *ни* се треба отели; овуј годину *ни* све родило.

Заменица другог лица једнине

50. Општи падеж *шебе, ше*: *шебе* има кој да одмени; о[д] *шебе* не тражим; на *шебе* све дала; лсно ми је за *шебе*; ћу дођем куде *шебе*; с *шебе* више не зборим; о[д] *шебе* съм ћу мислим; съм *ше* питујем; с[с] земњу да *ше* саставим; ако *ше* бије.

51. Датив *шебе, ши*: и *шебе* ће даде; ти мене даш тој големо, ја *шебе* овој; *шебе* ти дава, узни; тој што *ши* дава; после *ши* дру[г] крив; викала съм *ши* ја, ћерко.

Заменица другог лица множине

52. Општи падеж *вас, ве*: съм *вас* да гледам; од *вас* ме срмота; на *вас* млади остаљамо; на *вас* нема ништа; за *вас* се деца секирава; с *вас* ли се свађа; од *вас* ће ваша мајка мисли; не *ве* двојим; срам да *ве* буде; па *ве* нећу пуштим; прегости *ве* тетка.

53. Датив *ви*: да *ви* кажем, бре, људи; ћу *ви* пратим обет по деца.

Заменице трећег лица једнине

54. Облици ове заменице су истоветни за мушки и средњи род.

55. Општи падеж *њега*, *га*: к[д] дођо, *њега* га нема; седи туј до *њега*; на *њега* си даја половин; има све препише имање на *њега*; запела ел за *њега*, ел за никуга; ја па *њега* викам дедо; с *њега* нема збор; од *њега* цело село збори; да *га* обричиш; не мој *га* излечив доктури; викам *га* да се дигне; по цел дн *га* нема дом.

56. Датив *му*: казујем *му* убаво; мајка *му* се преодаде; слама *му* се запалила; причам *му* да не пије.

57. Општи падеж заменице женског рода *њум(а)*, *гу*: и *њум* нема с које да гу раним; чувамо и *њума* због вуну; од *њум* вајда нема; на *њум* ће се људи смејев; испоткала вутарке и на *њум* и на зълве; на *њума* све купујеш; с *њум* ће игра у оро; сџм од *њум* ћу мислим; ега *гу* нађем ванелу; дошла да *гу* видив; све *гу* стра; нема *гу* да дође.

58. Датив *ву*: сестру *ву* муж напуди; баба *ву* една аљавка; обучи *ву* аљинче.

59. Облик *њојзе* јавља се спорадично, а наша грађа бележи ретке примере: и *њојзе* мило за тој; и *њојзе* се треба даде; све си *њојзе* оставија.

Множина личних заменица трећег лица

60. Личне заменице трећег лица сва три рода имају у множини исте облике.

61. Општи падеж *њи*, *ги*: *њи* нема кој да гледа; она је свадила *њи* браћа; од *њи* вајда нема; на *њи* (сестрићима) оће препише; и на *њи* (снахама) доноси свашта; мајка све на *њи* (деци) дава; чувамо ги и *њи* (овце) због вуну; за *њи* (децу) одвојим; с *њи* да се не закачи човек; које од *њи* има да збориш; узни *ги* лекови ако ти требав; не мо[г] *ги* (кћери) барабарим; деца *ги* још нема.

62. Датив *ги*: абер да *ги* (рођацима) кажем; сипи *ги* (свињама) ти; сврзано *ги* се даде; вилењаво *ги* оној мушкарче; мора *ги* земњу мењам; које ће *ги* (пилићима) врљи.

63. Веома је изражена појава удвајања пуних и енклитичких облика личних заменица: кој ће *ми мене* запосли ћерку; даде *ми на мене*; *мене ми* је брат; на *мене ми* дај сџмо леб; *мене су ми* ... доведе дошли; ти не наз две барабараш; она је испалчила кд не нас неје дом било; и на *нас ни* треба; на *нас ни* донела пуно ствари; *шебе* ће *ше* тма поједе; *шебе* ће *ше* слуша; тебе ће ти баба трошеницу направи; ккко *ши шебе* дава она; *шебе* па што *ши* је; *вас* да *ве* чекам да дођете; *вас ве* неје брига за тој; на *вас ви* тој за шалу; на *вас* деца туримо *ви* на танурче; *њега га* стра ће осебнете; ти си *га нејега* кабатија; дај *му* и на *нејега*; ако *му сџ* на *нејега* не заврне убава киша; ја ћу *гу њум* искалпим; не *гу* ја *њума* бџш меришем; *њум гу* нема да

дође; *на њума* *ву* је сѣг за валбу; све *ву* малко *на њума*; клѣчка *ву* се врже *на њум*; давам *ги на њи* по едну кáрличку; и *на њи* да *ги* помóгнем; *врүћо ги на њи*; све *ги на њи* малó.

64. РЈК такође бележи и плеонастичку употребу личних заменица: *викај гу Лейку*; *мавај ги иилики*; *узни ги лекови*.

Именичке заменице ко, штиа

65. У ГЈК као и у неким другим суседним говорима, заменица *ко* и н. јд. односне заменице м. р. имају исти облик *кој*: *кој* се свађа; *нема кој* да се осрне накуде *њума*. Облик *куј* јавља се у клишараној форми *куј иши зна* одокле је, *која* је и сл.

66. Заменица *штио* се употребљава у релативном и неодређеном и упитном значењу ређе, а фреквентнији су облици *које*, *какво*, *кво*: онóј *штио* ти реко; *кој* си о[д] *штио* мисли; тој *штио* има ће једемо; *штио* вика тај човек; *штио* ако ми се смејев; ће једеш *које* ти се даде; да не видив *које* носим; *које* ћу работим, дете; *какво* ти бћеш од мене; *какво* да зборим; *кво* ћу једем; *кво* ћу сѣг работим.

Неодређене и одричне именичке заменице

67. Неодређена именичка заменица неко гласи *ники*, а нешто *ништио*: *иде ники* човек у нас; *питува ли ники* за мене; *испрати ништио* за једење; *свекрва ништио* рекнала.

68. Одрична заменица *нико* завршава се партикулом *ј* и гласи *никој*: *никој* те не дира; *немој никој* да узима; *неће те никој* види; *неје никој* будала да се мучи.

69. Одрична заменица *ништиа*: не наоди ману на *ништиа*; онí на *ништиа* да се не обовежев.

Придевске заменице

Показне заменице

70. Показне заменице мушког и женског рода имају у номинативу једине исте облике, док се у множини поклапају облици мушког и средњег рода.

71. Показне заменице мушког рода једине: *овај*, *џај*, *онај* имају ОП ≠ Н за бића и ОП = Н за предмете. ОП има наставак *-ога*.

овај: гледам *овога* човека *које* работи; одучија се од *овај* живот овде.

џај: довела си ми *џога* дргузину; много *ву* досађа *џај* камен у жључ.

онај: видомо *онóга* њóјнога мужетину; изгоремо *онај* личан бакрач.

72. Показне заменице мушког рода у множини *овија*, *џија*, *онија* имају ОП = Н и за бића и за предмете.

овија: привикни *овија* долечни људи да седнев; берем *овија* белутраци у реку ... за бунар.

шија: бутни *шија* људи и ми да улэгнемо; да врзујемо *шија* струкови.
онија: за *онија* срамни људи да има; исекли *онија* бресја у ливаду.

73. Показне заменице женског рода *овај*, *шај*, *онај* имају у једнини ОП ≠ Н како за бића тако и за предмете. ОП има облике *овуј*, *шуј*, *онуј*.
овај: да вржем *овуј* пусту квачку; заноси *овуј* вуту; гмурни и *овуј* моју шамију у корито.

шај: не гу дирај *шуј* беснуљу; покри, Мирко *шуј* крошњу.
онај: видо у аутобус *онуј* бабетку; *онуј* њиву з бунар.

74. Показна заменица женског рода у множини има облике *овеј*, *шеј*, *онеј*. ОП = Н и за бића и за предмете.

овеј: да укарамо *овеј* свиње у кочину; да изгруљим ја *овеј* кошуље.
шеј: јури *шеј* свиње от корито; врљи *шеј* гроздинке.
онеј: гледаш *онеј* мазноглавке у град; закови *онеј* летве на трлу.

75. Показне заменице средњег рода *овој*, *шој*, *оној* имају ОП = Н како за бића тако и за предмете.

овој: *овој* вепре треба га шкопимо; самелјај ми *овој* цакче мумуруз.
шој: да продам *шој* едно кравче; напуни *шој* бокалче.
оној: дај ми *оној* вашо матиче; чува *оној* дете, ако је мађија.

76. У множини, облици су исти као и у мушком роду, а ОП = Н без диференцијације живо / неживо.

овија: Ванка ги изуали *овија* деца; посипа ли *овија* цинчики.
шија: виљкамо *шија* дечица кько морамо; да купимо *шија* ћебики.
онија: *онија* волчки продаја ги; пофрљамо *онија* лубенчики.

Присвојне заменице

77. Присвојне заменице мушког рода једнине су: *мој*, *твој*, *његов*, *њојан*, *њојзин*, *наш*, *ваш*, *њин*.

78. Општи падеж има наставак *-ога* / *-ега*, дакле није једнак номинативу када се односи на бића (ОП ≠ Н), али јесте једнак номинативу када се односи на предмете (ОП = Н).

Примере наводимо по редоследу којим су заменице дате: колико је жалија *мојега* татка; виде ли *мој* нов трактор; ти *твојега* сина да светујеш; познавам *његовога* татка; моли гу да ми даде *њојнога* петла; опери и *њојан* вистан; за *њојзинога* сина аператора; виде ли *њојзин* пешкир за на порту; за *на[ш]* живот; кь[д] цьм дошла за *вашиога* татка; дьл неје /черга/ кратка за *ваш* кревет; из *њин* обор; за *онога* *њинога* жутљу.

79. Облици у множини *моји*, *твоји*, *његови*, *њојни* (*њојзини*), *наши*, *ваши*, *њини* имају ОП = Н и за живо и за неживо: не мог да зберем *овија* *моји* да ручамо; куде сте ми *моји* пешкири издевали; да ми врнеш *моји* тањири; видиш *твоји* дру-

гари кккви су; убаво чува и пајсторче и њигдови; лѣскав се њојни ствари; њојзини синови сѣм срићала; *наши* братанци помагамо; узела и *наши* ствари; кој шкопи *ваши* вепрови; узимала је и *ваши* тањири; мајка ги чува *њини* копиљаци; гледа ја и *њини* мумурузи кккви су.

80. Присвојне заменице женског рода *моја*, *твоја*, *њигова*, *њојна*, *њојзина*, *наша*, *ваша*, *њина* имају у опшем падежу наставак -у, а ОП ≠ Н како за бића тако и за предмете: видевљаш ли *моју* Сузу; гмурни овуј *моју* шамију у корито; *твоју* ћерку изиграја; очькала и *твоју* башчу; баталија и *њигову* жену; смеши *њигову* кућу; она *њојну* ћерку мрзи; она *њојну* миразовину поклони на брата; *њојзино* имање работиш; *нашу* ћерку батисаше доктуре; измерија с конопци онуј *нашу* њиву; да ми даш *вашу* бичкију; *вашу* си мајку гледате; *њину* сестру не поштујев; *њину* њиву чистив.

81. Облици множине *моје*, *твоје*, *њигове*, *њојне*, *њојзине*, *наше*, *ваше*, *њине* имају ОП = Н и за бића и за предмете: што си испудила *моје* другачке; перни и теј *моје* цољке; ја сѣм работила *твоје* пусте њиве; ене ги *твоје* кокошке у башчу; раздаја *њигове* цољке на сељани; поглеј *њигове* краве; посипи и *њојне* цвећке да не горив; ми смо *наше* кокошке шприцали; однесоше и *наше* ложнице за свадбу; што да чувам и *ваше* краве; све *ваше* огризотине ћу врљим у помие; браћа си гледав *њине* жене; *њине* њиве да работиш; *њојне* сестре сте забравили; давала ти је *њојне* књиге.

82. Код облика присвојне заменице за средњи род једнине *моје*, *твоје*, *њигово*, *њојно*, *нашо*, *вашо*, *њино*, ОП = Н како за бића тако и за предмете: ја сѣм варкала *моје* дете; дај ву *моје* ванелче; тој *твоје* дете плаче; узни си ти *твоје* амрелче; тепали там *њојно* дете; утепа се работеећи *њојно* имање; *нашо* вепре он спаси; прво *нашо* имање работимо; ће продавате ли тој *вашо* теле; дај ми *вашо* матиче; оној *њино* невесте па га откараше на доктура; купија је он и *њино* ливаче.

83. Множински облици средњег рода се поклапају са облицима за мушки род и имају ОП = Н: ја сѣм *моји* деца у љуљку носила; ти *твоји* деца неси гледала; *твоји* унучики да удовољиш; много он чува *њигови* деца; чува *њојни* копилишта; *наши* братанчики неће оставимо без ништа; да врнеш *наши* тањирчики; настаљајте за *ваши* деца да стичате; све обрала *ваши* краставчики; собрала *њини* цољчики.

Уишйно — односне заменице

84. Заменица мушког рода једнине има облик *кој*, док су облици за женски и средњи род исти као и у стандардном језику, наравно само у номинативу: *кој* тој вика; *куга* тражиш; *која* је моја другачка; *које* е нај убаво прасе, оставимо га; да видиш *кој* ти је дошја; *кој* работи има си; носи *кој* има; да видим *куга* ће тепаш; нема *кој* краве да чува;

85. Облици за мушки и средњи род множине су идентични у номинативу: *који* (*који*) према стандардним облицима *који* (за м. р.) и *која* (за с. р.) што потвр-

ђују примери: *који* дође, тој су ни гости; на теј *које* су породилке; даја ву је *које* оће; *који* умејаше обогатише се; тија деца *који* су без родитеља.

86. Упитна заменица *чији* има облике *чиј* (*чи*), *чија*, *чијо*, *чији*, *чије*, *чији*: *чи* си ти; на *чијо* имање седиш; *чији* ли су овџа пилики; ноге не знам *чије* су; за *чији* унуци тражиш.

87. Заменице *какъв*, *къквѧ*, *къкво* и облици множине *къквѧ* (за мушки и средњи род) и *къквѧ* за женски род јављају се, додуше ређе, према грађи из *РЈК*, и са пуним вокалом: ете *какъв* брлог направи; *къквѧ* је тој калабука на сокак; *къкво* си златно, детѣнце; ти па *какъв* си; *какъв* ми је он кућодомник; знамо от *къквѧ* си; баба *къквѧ* паре мож да заради; видиш *какъв* си; *къкво* искарување; ете гу *къквѧ* је; *къквѧ* су тија људи; *къквѧ* разлепѣтине. Забележили смо и облик *къвѧ*: ете твоја рабѣта *къвѧ* је.

Заменице за каквоћу

88. Заменице за каквоћу имају у сва три рода оба броја, поред преовлађујућих облика са полугласником: *овакъв*, *ѡакъв*, *онакъв*; *овкъвѧ*, *ѡкъвѧ*, *онкъвѧ*; *овкво*, *ѡккво*, *онккво* и облике са пуним вокалом: *овакъв* човѣг да се упропѧсти; *овакъв* убав човѣк; *ѡакъв* му је тѧтко бија; ти *ѡакъв* домаћин; из *онакъв* богатлѣг да отидне; *ѡкъвѧ* си аламѣнѣста; ја *ѡаквѧ* валавојду нећу чувам; што је *ѡаквѧ* дрчница; да ти даде *онаквѧ* краву; *ѡккво* врѣме дошло; имам и ја *ѡакво* кутрѣнце; нема никој *овкъви*; *ѡкъви* ситни есерѣики; да бега о[д] *ѡакви*; она је за тија *ѡакви* гадна; немѣ с *ѡаквѧ* дрљаве руке; *ѡаквѧ* зивле ко ти; *онкъви* убави петлижани цабе; да отидне у *онакви* људи.

Заменице за количину

89. Заменице за количину јављају се у облицима: *оволик*, *ѡолик*, *онолик*, *овѣлка*, *ѡѣлка*, *онолка*, *овѣлко*, *ѡѣлко*, *онолко*, *овѣлки*, *ѡѣлки*, *онолки*. Види се да се облици женског и средњег рода једнине, као и сви облици у множини јављају са синкопом: напеја *оволик* комѧт лѣб; шће ти *ѡолик* прут; *онолик* стог да запѧлив; направѧја *овѣлку* мешинѣтину; мешѧна *овѣлка*; *онолка* наѡа мѣка; *овѣлко* да пропиѣш; да промѣва *ѡѣлко* месѧште; с *онолко* имаѣнце кућу направи; *овѣлки* палаваћи мѣсо; напѣли *овѣлки* комѧти лѣб; а тѧкве *овѣлке*; искокотѧла *овѣлки* ѣчи; шће ти *ѡѣлки* вилцѧни; немѣј *ѡѣлки* заврзѣлци; нећу ги дам *ѡѣлке* паре; работѧја *онолке* гѣдине.

90. У деминутивним облицима чува се *-и-*: *онолицѣко* дрѧвѣче; *оволицѣко* дѣте, а извѣди ѣвѣолицѣ; *оволицѣни* мѧѣики.

Неодређене ѣридевске заменице

91. Јављају се у облицима *ники*, *ника*, *нико* (*ники* за мушки и средњи род множине), *нике* (за женски род множине): заузѣја га *ники* инѧт; виѧај *никуга* комшију; увѧтила ме *ника* мрзѧ; за *нику* рабѣту; да измѧне *нико* врѣме; несмо имѧли

нико имање; *имамо* *ники* коштилићи орашчики; упропастили гу с *нике* некције; свари ги *нике* воћке.

Заменица *сав*

92. Заменице *све* и *сва* у употреби су у клишараним формама: неће бш при *све* памет; *сву* ноћ не спијем; *вздън* работим.

93. Облик за средњи род је *све*, ређе *сво*: *све* имање запустело; *сво* село да га слуша.

94. У множини је облик *сви* за мушки и средњи род, и *све* за женски род: измрели су *сви* тија стари; *сви* гледав у њума; има ли место за *сви*; куде си изнабрала *све* овеј траве; *сви* се изнаљутили; *сви* деца су тькви.

ПРИДЕВИ

Придевски вид

95. Губљење одређеног придевског вида, овде, као и на ширем простору говора источне и јужне Србије, условљено је аналитичким типом деκлинације придева и акцентатском ситуацијом. Придеви одређеног вида јављају се само у н. јд. мушког рода, и то: у устаљеним синтагмама *бели* лук, *црни* лук, *црњи* лук; у синтагмама с опозицијом *мали* прс, *средњи* прс (мада и *срећан* прс); у синтагмама где постоји паралелизам: *и*ди на *горњи* крај, а ја ћу па у *доњи* да копам; на *десни* крај игра; на *леви* крај; *предњи* точак; *задњи* точак; у топонимима *Доњи* трсак, *Горњи* трсак, *Бели* брег, *Црвени* брег, *Копани* пут; у називима празника *Голему* петак, *свети* Јован, *свети* Никола, *свети* Ранђел.

Поређење *придева*

96. Ретки су остаци синтетичког типа поређења: компаратив на *-еј* од јата у придевима *стареј*, *малеј*: *малеј* син ми се ожени; онај *стареј* брат ву јој бећар; на *-иш*: *шакши*, *слајши*.

Компаратив

97. Грађење компаратива додавањем речце *ио* испред облика позитива је балканистичка црта: да узнем *ио голему* иглу; она је *ио ситина*; сьг је *ио миран*; гузёр је *ио шежак*; ти си *ио висок*; тија *ио крујни* парамани.

Суперлатив

98. Суперлатив се гради додавањем речце *нај-* на облик позитива: *најстара* међу њи; у *најшешку* работу; *нај голем* празник; по *најсудено* време; тој е *нај голем* изелица; твоја кошуља *најбела*; стринка *најдебела*; *најубава* кућа.

БРОЈЕВИ

99. Бројеви *један* и *два* имају различите облике за родове, и то: *једњн* (*едњн*), *једна* (*една*), *једно* (*едно*); *два*, *две* (за женски и средњи род).

Једњн по *једњн*, сви ће улѣгнемо; *једњн* ноћ; одала се за *еднога* изѣлицу; донѣси *едну* свећницу; *једна* биволица ми је остала; *једно* мачорче оставете; довели *едно* момче.

100. Из наведених примера се види да се број *један* деклинира, односно да је ОП = А са наставком *-ога* у мушком роду када означава бића; ОП = А у женском роду са наставком *-у*, независно од тога да ли се односи на бића или на предмете; број *један* уз именице средњег рода има ОП = Н.

101. Број *два* се не деклинира: с *тија два* човѣка сѡм работија; з *две* матике ли ће копаш; у *тија две* унѡчки ни очи глѣдав; чувам *две* телѡики; за *две* венѡики попрѡку; докле не напуним *две* вртѣна; још поиш *тија две* кравѡики.

102. Употребљава се и облик *оба* (за мушки род), односно *обе* (за женски и средњи род): *оба* бев туј; *оба* лѣба изгорѣли; *обе* ћерке; *обе* унѡчки; *обе* очи да ми испрснев.

103. Чује се и комбинација *оба* и *два*: *оба два* ги затѣко; *обе две* дошлѣ; *обе две* очи да ми испаднев.

104. Број *шест* је са упрошћеном финалном групом: *шес* рѣда окопа; мучи се *шез* године; у *ше[с]* сага.

105. Бројеви *седам* и *осам* чују се и са вокалом *о*: *седом* године кѡко је нестануја; у *осом* године си била.

106. Овако је и у бројевима *седамнаесѡ*, *осамнаесѡ*, *седамдесѡ*, *осамдесѡ*: у *седомнаез* године се одала; *седомдесѡ* иљаде за намишћај; *осомнаез* године пуни; *осомдесѡ* и две године је живѣја.

107. Бројеви од *једанаесѡ* до *деветинаесѡ*, уз упрошћену финалну групу, чују се са *ј* ослабљене артикулације, док бројеви *двадесѡ*, *тридесѡ*, *четрдесѡ* имају облике *дваѡес*, *триѡес*, *четперес*.

108. Бројеви *двадесет* и надаље употребљавају се у оба облика: *дваѡес* и *четири* године, *триѡес* и *пет* банке; има *четперез две* године; плати га *осомдесѡ* и *ед* банке.

109. Бројне именице не разликују род, односно означавају скупине истог или различитих родова: тој су *двоица* браћа; ви *троица* ће идете (уместо вас троје); *петина* момци у нашо село; њи *петина*, две женштине с мужи и едно дете.

ГЛАГОЛСКИ ОБЛИЦИ

110. У ГЈК нема инфинитива и глаголског прилога прошлог.

Презент

111. Наставци за презент, изузев 3. лица множине које се завршава на -ав, -ев, -ив, исти су као и у стандардном језику. Зато наводимо примере само за ово лице: деца се *разиграв*; бабе *кују*; браћа се *оделив*.

Помоћни глаголи

112. Глагол *јесам*

113. Енклитички облици су као и у стандардном језику за шта нећу наводити примере.

114. Од пуних облика чују се *јес* и *јесје* у 3. лицу једнине: ће те наврчка и што *јес* и што неје; *јес*, такој е било; *јесје* такој викаја; *јесје* ишја.

115. Одрични облици су овде са *е* од јата: *неъм* (*несам*), *неси*, *неје*, *немо*, *неше*, *несу*: *неъм* доколна; *несам* ти крива; *неси* се убаво измија; дете *неје* криво; *немо* долеко; *неше* заслужни; *несу* од нашу фамилију.

116. Глагол *бити*, *буде*

Овде се јављају само облици од презентске основе или проширени формантом -н-: ћу *будем* ја туј; да *будеш* човек; мора на њојно да *буде*; ће *будемо* последњи; ако не *будете* мирни; ће *будев*; кько ће *будне* натам; да *буднеш* ко господин; да не *буднев* модре.

117. Глагол *моћи*

Осим пуних облика на почетку реченице, који су изузев 3. лица множине *можев* идентични са стањем у стандардном језику, јавља се облик *мог* за 1. л. ј. и уопштени облик *мож* за сва остала лица једнине и множине, настао највероватније аналошки према облику 3. л. једнине: не *мог* да седнем; *мож* да цагеш до јутре; не *мож* да гледа; неће *мож* дрва да извучемо; ви *мож* да спијете; цел дьн не *мош* се наједв.

Императив

118. Наставци за 2. л. ј. су -ј, -и: помало *шур*ј маз; *изнеси* крпаре.

119. Код глагола са *и* у основи, -ј у императиву испада: *си*и, дете; *и*и тој.

120. Друго лице множине има наставак -ше: *вечерајше* убаво, али се, као и у неким другим говорима источне и јужне Србије, срећу и облици на -еше: једно мачорче *ошавеше*.

121. Овај говор познаје императивне конструкције *немој + да + њрезениј* (немој да одврџаш), *ајде + да + њрезениј* (ајде да рабóтите) и *нека + њрезениј* за изражавање заповести и жеље за треће лице (пуштите гу нéка плаче).

Имјерфекај

122. У ГЈК је у широкој употреби.

123. Наводим по који пример овог глаголског облика од глагола *биџи*, *хџе-џи* као и облике других глагола образованих наставцима: које ти *беше*, све си се избручкала; наш Влајко *беше* добар косач; *беше* студено; *ђаше* ми подвáli; *ђаше* ми крвава отјдне у телeње; *имашем* убаво ношче; ти тџ *вадеше* конопље из реку; *кривеше* ис кук с једну ногу; нeсмо имали завише, ал *кошељашемо* никако; у њóјни њивчки *рабóшешемо*; от крпчки *џравеште* кукле; кд овце *чувашев*.

124. Среће се и имперфекат од свршених глагола: *издођоше* ги млого свáто-ви; кд *зайдоеше* на седeљку; *ојиднешем* у мајку, он трчи по мeне.

Аорисџ

125. У широкој је употреби. Због губљења *х*, 1. л. ј. изједначено је по облику са 2. и 3. лицем код глагола на *а*, *и*, *е*. Диференцијални елемент је акценат који се повлачи на први слог. Глаголи на *у*, *о* у 1. л. ј., осим повлачења акцената на први слог, имају у 2. и 3. л. *а*, *е* као завршне вокале којима се диференцирају од облика 1. лица. Будући да је у 2. и 3. л. код свих глагола и акценат на истом слогу, облици за 2. и 3. л. се могу разлучити једино из контекста.

126. Прво л. ј. : *врза* козу; *куји* на пијац; ја се *разболe*; *врну* се; *видо* га на пијац.

127. Друго л. ј. : *каза* ли на татка; ти *огади* воду; и ти *осџаре*; ти се *врна*, ја куде ђу самá; *однесе* ли ти матику.

128. Треће л. ј. : *кој* ли ми *искуба* расад; *уваџи* југовина, снег *оџоји*; *обогаџе* тај с оклапчину; *омрзна* га што гу тепа; *исцелива* дете, па *отиде* плачећим.

129. Прво л. мн. има стари наставак *-(х)мо*: ал се *забрџамо* у једн глибак; *убаво се џоздравџмо*; ми кд *наидомо*; *убаво џооратџмо*.

130. Друго л. мн.: *назборџсте* ли се ви другачке; *изврзасте* ли, бре, цакови; *наскиџасте* ли се.

131. Треће л. мн.: *сила* се *намучџше*; *ојидоше* с кола; па се по њум и депа *разболeше*; *наручџше* се па тџ отјдоше.

132. Аорист од несвршених глагола има имперфективно значење: *стируга* тикву за тиквењик; *вика* ја по њега, *брука* га; *узима* ја од њега јајца; сви гу *молимо* да једe; *ич* не *једоше* јутрос; *мазнише* ме прво лeто.

Футур I

133. Изражава се конструкцијом од енклитичког облика глагола оће + (да) + презент: *свe ћу да срабојим*; *ће идеш*; *викав ће се жeни*; *ће дадемо*; *ће врнеише* кд има; *ће оберев сливе*.

134. Увидом у целокупну речничку грађу, с великом прецизношћу се може констатовати да је далеко чешћа конструкција футура I без копуле *да*.

135. Енклитика *ће*, изузев за облик 1. л., уопштена је у свим облицима једине и множине.

136. У употреби је и дубитативни футур: *биће су сминули* куде тeтку.

Футур II

137. Разлика у односу на стандардни језик огледа се у специфичним облицима глагола *бићи* и радног глаголског придева: кд *будеш илаћаја*, *ћу* те пита́м; кд *будеш иошја*, ти се ја́ви; чувај, па кд *будев дошли*.

Потенцијал

138. За разлику од стандардног језика, аорист помоћног глагола *бићи* уопштен је у облику *би* за сва лица оба броја. Наравно, и радни придев као други конституент потенцијала има специфичан облик у мушком роду: *избричија би* те, ал ми брија́ч туп; ти *не би* такој *рабоија*; што пeс с ма́сло *не би иојеја*; *желува́ли би* ми за млекце; ви моју рабóту *не би издржа́ли*; *не би* те они такву чува́ли.

Перфекат

139. Разлика у односу на стандардни језик је у облицима глагола *јесам*, особито у негацији, као и у специфичном облику радног глаголског придева у мушком роду: *заулавeја сьм* од овеј мукe; му́муру[з] *се залебија*; *издрноија се* там у сòбу; *несмо* ти *вика́ли*; *несу* рабои́ли.

Плусквамперфекат

140. Попут аориста и имперфекта, и плусквамперфекат је веома заступљен у ГЈК. У употреби су оба творбена типа из стандардног језика: тип 1) од имперфекта помоћног глагола *бићи* и радног глаголског придева и тип 2) од радног глаголског придева помоћног глагола *бићи* и радног глаголског придева глагола. Међутим, наша речничка грађа, која се због своје опсежности може узети као поуздани показатељ стања говора уопште, сведочи о већој заступљености плусквамперфекта типа 1.

141. тип 1: *оставила* бе кисело за млеко; ти да не *беше дошја*; крџа се *беше задавила* с кочан; *бемо се замерили*; *бесте се изналокали* на свадбу; јоште гости не *бев дошли*.

142. тип 2: млого съм *се ја била* *испайила* у детињство без мајку; што съм *ву била* *оставила*; имање је *бија* *испородаја* за ракију.

Глаголски *ѝрилог* садашњи

143. Прилично чест облик у ГЈК: *искида* црева *ѝоревѝећи*; *утепамо се одѝећи*; *искида се ѝравѝећи* твоју пѝсту кѝћу; *рабоѝећи* твоје њиве съм се скасала.

144. Чују се и облици: ја га *ѝлачећим* молим; *ѝлачећим* отиде; ће *работиш*, па све *ѝлачећим*; *лежећим* једеш. Овакви облици, које иначе бележи и МЈЗ, немају примат над глаголским прилогом садашњим као обликом за исказивање двеју напоредних радњи.

Глаголски *ѝрилог* *ѝрошли*

145. Овај глаголски облик је потпуно ишчезао из ГЈК. Јављају се само остаци са функцијом правих или поименичених придева: у *бившу* Југославију; *видели* твоју *бившу*.

Трѝни глаголски *ѝридев*

146. Наставци у овом глаголском облику су *-ѝ* и *-н* као и у стандардном језику. Диференцијација се огледа у нарушеним резултатима старог јотовања (в. пр. под тачком 15).

Радни глаголски *ѝридев*

147. О специфичном обележју овог глаголског облика било је речи у оквиру оних глаголских облика у којима се радни гл. придев јавља као творбени конституент (в. пр. под тачкама 137, 138, 139, 140-142).

НЕПРОМЕНЉИВЕ РЕЧИ

148. Прилози, везници, узвици и речце, диференцијални у односу на стандардни језик, наведени су у *РЈК* са дефиницијама и потврдама.

149. О предлозима ће додатно бити речи и у синтакси падежа.

ИЗ СИНТАКСЕ ПАДЕЖА

150. Изузимајући номинатив и вокатив, као и неке облике датива личних заменица, најчешће енклитичке, синтакса падежа се своди на везивање ОП за конкретне предлоге са функцијом изражавања осталих падежних односа.

151. Примери за општи падеж без предлога који се поклапа са акузативом у значењу објекта, дати су у оквиру прегледаних врста речи са деklinацијом.

152. ОП у функцији партигивног генитива: донела ванглу *йеџровке*; дај ми *цаг брашно*; остај ми *глић воду*; купи *кило шићер*.

153. ОП у функцији темпоралног генитива: *свѣку недељу* дооди; *овуј годину* неће имамо *клашче* да откршимо.

Општи падеж с предлозима

Значења генитива

154. Синтаagma од предлога *до*, *йоред*, *врз*, (*из*)*више*, *између*, *изнад*, *исйоред*, *куде*, *йреко*, *насред*, *усред*, *йоза*, *око*, *йовише*, *йокрај* и ОП изражавају се различита значења генитива *места*: савила се *до зѣмљу*; у онуј *њиву до гробје*; кѣ[д] це докачимо *до тај йуш*; пољк се доклацка *до кућу*; краставице посади *до бунар*; окастри овеј чѣпке *до йлош*; тури на столічку *до шйорей*; па се ципкаја *до сѣм ливаду*; имашем шевтелију *до сѣм бунар*; одвај сѣм се ускачила *до њојну кућу*; *до сйанциу* убав пут; не ти се сама прођује *ноћом йоред гробје*; прођује *йоред нашу кућу*; има *йоред йушѣвја* трава; тури најлон *врз шјај лук*; кућа ги је *извише нашу*; онај ливада *више йуш*; *између наше њиве* су бѣгрења; пропало ти је *између крѣвети*; *изнаш шйорейш*] да се сушив; *исйоред Лебана* е Лугаре; нека гу *куде мене*; *автобуси* се срићав *куде Пенѣвац*; међак је *куде шјај камењ*; за моју ливаду *йовише село*; тури туј слику *йовише моју главу*; да се прекачим *йреко йорш*; прелића *петѣл йреко йлош*; *натни капут йреко сйаре цѣлке*; *насре[д]* *цѣло* је бија бачкарник; ала сѣм гу *изврејала насре[д]* *цѣлак*; такој он *викаше насред обѣр*; да падне *усред реку*; имаја *камару сѣно йоза кућу*; имашем *нико цвѣћнице йоза кућу*; па гу *сакрила йоза грнци*; јѣш се *вртиш око шјај лук*; *врзала марамче око гушу*; *њи не њиве* су *свѣ йокрај реку*.

155. Синтагмом *до* + ОП означавају се:

а. *завршина шачка крѣпања*: сѣм *до кайију*, *немој* да улазаш у обѣр; *испрати гу до йорш* па се *врни*;

б. *йемйорални однос*: неће ми она *скита до овој време*; девојке не *седив* на *сокаг до ниједно време*; да ми *даде сто динара до йѣшак*; па *свѣ до Мийровдан*; *до расамњување* *плетѣм черапке*; *чмајим до йоловин ноћ*; да има *брашно у кућу до йролей*;

в. *узрок*: *леб ми ич не ваља, до брашно* ли је; *неће до једѣње*, и *мајка* ву *дебѣла*.

156. Синтагмом *од* + ОП изражавају се следеће функције генитива:

а. *удаљавање, одвајање од йојма с именом у ОП*: ти си *издизала таѣри од остѣл*; ми *кѣт појѣмо ош йијац*; *открши једно комачѣ о[д]* *шјај леб*;

б. *йошцицање*: *о[д]* *докшур* сѣм *чула тај болес се врћа*; *о[д]* *цйари људи* *такој остало*; *мустра од њѣјан йешкир*; ја тој *дочујем од овија говѣдари*; он *казује које о[д]* *други чуја*;

в. *йорекло*: брат *о[д]* *чи́чу* ми је; од *на́шу* *фами́лију* ти́ја људи; да́де ми Ми́ца ја́јца *о[д]* *црцо́рку*; смрдља́к од *ђубре* што су га насидали уз *на́шу* ку́ћу;

г. *узрок*: кџд је подрипну́ло оно́ј дете́ од *ра́дос*; сави́ва се од *боле́ж*; од *има́ње* побесне́ја; *о[д]* *ци́ра* попадамо; *о[д]* *и́воју* *арно́ћу* сџм овако́ј пропа́ла; попрѝка ни се осуши *ои́* *кисло*; од *у́мор*, с врзоглавкџ сџм легна́ла; он се изви́ка од *бџс*;

д. *материја* од *које* је начињено оно *што* се означава *ОП*: направимо *фи́тиљ* *ои́* *кучина*; овѝја држа́ља од *габрџвину*; ако је од *расѝлићо́ишину*, лична ванѝла; солар бија́ *о[д]* *дрво*; дарџвне кошџље ши́јемо од *мелѝс* *илайно*;

ђ. *шѝмѝорално значење*: она́ је болиња́ва *о[д]* *деи́ињсѝо*; од *Божѝић* ната́м во́димо гостѝнке; *ои́* *и́анѝивек* су теј фами́лије слогува́ле;

е. *комѝараѝја ради издвајања*, *изузимања једног ѝојма из мношѝива*: дѝзам се *о[д]* *цви* *најрано*; *о[д]* *цви* *вас* *највише* рабѝти; она́ најубава *о[д]* *цве* *Лугарке*.

157. Синтагмом *из* + *ОП* исказују се следећа значења генитива:

а. *аблаѝивно*: сви ће бега́мо *ис* *ку́ћу*; искџчи *и[з]* *со́бу* да се проџдиш; *ис* *ко́рен* се суши ова́ј попрѝка; искџчиле сви́ње *ис* *кџчину*; одвај искџчѝмо *и[з]* *шѝму*; докара́ја брашно *из* *мли́н*; истрѝсомо онџу *ста́ру* *сла́му* *и[з]* *сла́мњаче*; они́ наидџше *из* *њѝву*; по́сле гу изнесѝмо *из* *ре́ку*; искџчим ја́ *из* *Ле́дину* *на́шу*, па по пу[т] *до́м*; ја одма́ рипна́ *ис* *кре́ветѝ*.

б. *местѝо одакле је неко*: она́ је *из* *Бошња́це* девојка; купи попрѝку од једну́ *из* *Лугаре*.

в. *узрочно значење* с овим предлогом се ретко чује: тој *направи́ла* *из* *незнање*; отишла *из* *инаѝѝ*.

158. Синтагмом *због* + *ОП* исказује се и значење узрока и значење циља, а неретко се за узрочно значење, уместо предлога *због* користи предлог *за* као у примеру: она́ је њџјни деџа *врљѝла* *за* *дрџуга* *му́жа*.

159. *Посесивни гениѝѝив* се изражава синтагмом од предлога *на* и *ОП*: *на* *моѝѝа* *си́на* *женѝ* *расплаз*; тај *њѝва* је *на* *Ду́шку*, њџјна *миразџвина*; плац *на* *Нико́лу* *Ра́динога*.

Синѝагме у функцији даѝѝива

160. *Значење уѝрављенѝѝи* и *креѝтања у ѝравцу ѝојма с именом у ОП* исказује се синтагмом од предлога *накуде* (ређе *ѝрема*), синонима предлога *к(а)* у стандардном језику, и *ОП*: отиде *накуде* *ре́ку*; сџм поглиђа *накуде* *нас*; џткара џвце *накуде* *ѝрогон*; трчи оно́ј дете́ *накуде* *њу́м*; отиде *автобус* *ѝрема* *Леба́не*.

161. Синтагмом од предлога *на* и *ОП* изражавају се:

а. *значење намене*: но́си ручџк *на* *ба́бу* у *њѝве*; даја́ *на* *једну́* *ћѝрку* *све*, *на* *дрџугу* *бѝш* *ништа*; кр[з] *сливња́к* *ча* *Пе́рин* *однесѝм* *на* *моју́* *мајку*; *на* *сна́шку* *све* *крва* *дава* *ситѝ*; да купиш *на* *ба́бу* *ораслике*; *врљѝ* *нику* *талку* *на* *си́џку*; но́си *на* *сви́ње*;

б. значење њосесије: тој била унука на *Велка*; на *моју жену* миразовина што је била; син на *Новицу* Станинога порасја; неје тој моја *кочошка*, тој на *комишику*; *поприка на комишију* Трајка много *убава*.

Акузативске синтагме

162. Различита значења акузатива остварују се у синтагматским везама од предлога и ОП / А. Дајемо преглед ових синтагматских конструкција по редоследу који је условљен фреквентношћу одговарајућег предлога.

163. Синтагматском везом предлога *на* и *А / ОП* остварују се следећа значења акузатива:

а. место завршетка кретања: не качуј се на *мој кревети*; *ораси* да *качимо* на *таван* да се *сүшив*; *тури* на дете *капче* на *главу*; *излете* на *сокак*;

б. правац кретања: *право* по овај пут, *ће* *искочиш* на *Дрводѣљу*; *ишли* смо на *вољавачки мос*, *река* *дошла*;

в. циљ: *отидоше* на *њосѣдак*; *отоше сви* на *свадбу*; *ће мора* да *иде* на *ајерацију*;

г. начин вршења радње: *кјко* се *смеје* на *грушке*; *дај* на *грабљс* да *наберемо* *поприку*; па *перем* на *руке*; *жњели* смо на *руке*; *садимо* на *оцаци*;

д. у ајрибујској функцији: *омесила* *леб* на *квјачики*; *купила* *ву аљину* на *крњери*; *све* *ву вистан* на *склојке*.

164. Синтагмом *у + ОП* остварују се ова значења:

а. место завршетка кретања: *изнарипаше сви* у *кола*; *итак* *вилцан* *каву* *расипа* у *скути*; *паде* у *бразду*; *голошика* ми *прелетела* у *твој обор*; *турим* у *јело* *главичку* *кромид*; *не мош* се *улегне* у *њиву*;

б. правац кретања: да га *водите* *јутре* у *Лесковац*; *иди* у *собу*; *пошла* у *Лебана*; *отиде* у *баичу* да *навађује*. Овде наводимо и неколико примера овог значења које сматрамо типичним за овај говор: *отишла* у *Трајка*; *одманда* се там у *Бранку*; *тречећим* *отиде* у *Јосимови*. То би значило да је неко *отишао* у *кућу* у којој *живи* *Трајко*, *Бранка*, односно у *кућу* у којој *живи* или је *живео* *Јосим* са својом *породицом*;

в. начин вршења радње: *не работи* се *ништа* у *руке*; *заплића* у *збор*; *зденули* *сено* у *сјогови*; *талу* да *зденемо* у *мулар*;

г. време вршења радње: *пођемо* у *расамњување*; *дигне* не у *зору*.

165. Синтагмом *за + А / ОП* изражава се:

а. намена: *правимо* *сјчму* за *сјоку*; *матријал* за *идлку* *купити*; *пробери* си за *једѣње*; *рану* за *сјоку* да *скинеш*; па *расипуј* у *помие* за *свиње*; *еве* *столиченце* за *шебе*; *ништо* да *приходи* за *ишја деца*; *берем* ја теј *травке* и за *људи* и за *сјоцицу*;

б. циљ: *отиде* да *купује* *ники дѣл* за *шрактор*; *они* се *напеше* па *отидоше* за *шаре*; *трећи* *пут* *прекопујем* за *баичу*;

в. правац кретања: *отиде* за *Београд* (далеко је у овом значењу фреквентнији предлог *у*, а примери су дати код тог предлога).

166. Синтагмом *йо + ОП*, мада ређе него синтагмом *за + ОП*, означава се *циљ ради кога се врши радња ујравног глагола*: *ће дође йо мене да ме води*; *дођува Миле йо џакови*; *дођев йо гостинке да ги водив дом*; *прођуваја туј па намина йо њигову майику*.

167. У значењу одредбе *места или проситора крепања*, употребљава се синтагма од предлога *крз (кроз)* и *ОП*: *не дава да прођујемо крз њигдов сливњак*; *идев си кр[з] село руку под руку, ако се несу узели*.

168. Синтагмом *низ + ОП* означава се *усмереност од горње стране йојма с именом у ОП ка доњој*: *прође Милан ни[з] сокак*; *лази ми ништо низ грбину*.

169. *Усмереност од доње стране йојма с именом у ОП ка горњој*, исказује се синтагмом *уз + ОП*: *не мок се успентерим уз басамаци*.

Значења инструментала

170. Синтагматском везом *с (със) + ОП* исказују се следећа значења:

а. значење оруђа: *с моје майиче* копате цело лето; гађаја профисора *с креду*; *мазала се с нуку йомаду*; *с кљешће* рец да ву извукујеш; *немој з голе руке* да дјаш лонац; *жњели смо със срј*; *буамо с йирајку*; *одма тој место премјем с ракију*; *кът претјнеш с ноге* подношке; *он па куса с моје ложиче*;

б. социјаливно значење: *који су с њега били*; *не збори със сестру*; *пеклави на с малецки деца*; *ај з бабу у њиве*; *па с йрвешела мезнумо*; *с нукуга не збори*; *игра фузбал с мушари*;

в. значење привременог заједништва два йојма: *шерпу с вариво* расипа; *тија лонци с маз*; *котле с врелу воду*; *еве ви тањир с мезе*; *деца не волив баницу със сирење*;

г. значење квалитативног инструментала: *кошуља с рукави*; *тетавац је с крујни зрна*; *несъм дете да носим капу с цуцуьку*;

д. значење начинске одредбе: *дъл съм га ја с кийен ибрик* *викаја*; *идев сватови със свирачи*.

171. Синтагма *йо + ОП* употребљава се:

а. у значењу проситорне одредбе кретања којом се казује да један појам прати појам с именом у ОП, заузимајући увек положај у простору иза њега: *съм йо њега да трчим*; *све йо њега човег да иде*; *кој ће трчи йо вас*; *по сенку познавам*, *иде ники йо мене*; *прва се залети а йо њум цел буљук*; *савила се до земљу и па иде йо краве*; *он па иде йо мене и дрњака*. Ово значење је у семантичкој синонимији са синтагмом *за* и именом у инструменталу у стандардном језику.

б. у просекутивно значењу: *иди си йо твој йуш*; *йо мој йуш си идем и не оспрам се*; *друскам се йо цел йуш*.

172. Синтагме од предлога *међу*, *йод*, *йред*, *йри*, *над* и *ОП* у функцији су одредбе места: *међу њи нема слога*; *ене груљачи пуно йод ора*; *йод њега (орехом) ће нијемо дуван*; *земња се йод њум тресе*; *тај далавера йре[д] цудију вика*, *ја ништа*

не знам о[д] тој; све *їред огледало* жмије; стојив там *їреї шїїалу* и дудорив ништо; она *їри мене* прича једно, а *їри шебе* па друго; не дери се *їри овија ебанције*; оће буде капелна *на[д] цви*; смькла *мараму на[д] чело*.

Значења локалшва

173. Синтагме *на, у + ОП* у функцији су одредбе *места*: *на иїјас* жмије; *на наш ираг* беше заклала мачку; *фираје туј на ирозор*; све ме тија *глогањи* и *на руке* и *на ноге* болив; све се продаде *на иїјац* у Лебане; ми си седимо *на шарасу*; цел ноћ појала съм *на свадбу* у Трајка; дреждимо овде *на сїаницу*; нема у *нашо село* никој овакви кола; кквѣ ли је тој *мука у њину кућу*; све у *собу сам* седи; у *ново лџе* имамо *плџвину*; цел дњн се савивам у *башчу*; она је *седела у лад*; у *Београд* живи; имамо у *сливњак* и *пожевке*; тој у *школу* што научи; ко да смо у *воденицу*; работија је у *млин*; наше *крѣве рикав у шїїалу* до *пладне*; куде се смем *успїјем у воз*; жїто ни остана у *њиву*; чуваја *крѣве у нашу ливаду*; има там у *њиву* еднџ горунче.

174. Синтагматском везом предлога *їо* и *ОП* означавају се:

а. *їовршина* *їо* којој се неко или *нешїио* *їомера*, односно креће: *побди мало* *їо обџр*; *скита* *їо иїуђи села*; *расфрљаја* *їо кућу*;

б. *обухваїиње* *радњом више истїоимених* *їојмова*: *спали* смо *їо шїїале*; *немој* да *цврљате* *їо зїдови*;

в. *временско дешавање* *їосле* *їојма* с *именом* у *ОП*: *їо вечеру* одмѣ *отїдоше*; одмѣ *їо војску* се *џвени*; *ће* *правив* *свадбу* *їо Бурђевдан*;

г. *околностїи* у којима се *врши* *радња*: и *їо кїшу* и *їо вешар*, он *мора* да је *говедѣр*;

д. *одредба за начин*: *расклапа* све *їо ред*; што *џко* су *род*, *мора* да *суди* *їо закон*;

175. Синтагмом *од + ОП* означава се лице или предмет о коме се говори: *од мајку* стално *збори*; *од мојега* си *браїиа* *зборимо*; *причамо* си *туј*, она *од њџан живџи*, *ја од мој*.

176. Ни у овом говорном подручју не изостаје појава удвајања предлога: *пѣре за у собџр*; *сипујев жїто за у млин*; *ће* *подранимо за у Лесковѣц*; *овџ за на иїјац*; *пешкир за на кайїу*; *шће* ти *нова аљина за* *їо сокаци*.

177. Двоструки предлог *накуд* осећа се као једна реч, а тако је писан и у речничким потврдама. Примери су дати у оквиру разматрања дативских синтагми.

178. Укратко изнете особине говора чија је лексика садржана у *РЈК*, недвосмислено упућују на закључак да овај говор припада јужноморавској говорној зони. Наиме, оне потврђују језичко стање у јужноморавској долини, описано пре једног века у *Дијалектїима истїочне и јужне Србије* А. Белића.

О РЕЧНИКУ ГОВОРА ЈАБЛАНИЧКОГ КРАЈА

1. Речник говора јабланичког краја (РЈК) је диференцијалан, па сам у њега уносила само оне лексеме које се у фонетском, морфолошком, структуралном и семантичком погледу разликују од стандардног језика. Регистроване су и оне лексеме које су по прва три претходно наведена критеријума идентичне са лексемама у стандардном идиому. Уколико им је диференцијално секундарно значење, а заједничко примарно значење напоменуто је пре дефиниције диференцијалног значења: *деда* м (поред уобичајеног значења „очев или мајчин отац“) 1. *женин отац*, *шаси* 2. *желудац свиње*. На тај начин је показано да ова лексема, осим у дијалекатском, функционише и у стандардном као примарном значењу. У нашим досадашњим дијалекатским речницима, овај методолошки принцип, врло оправдано, примењен је само у СРЛВ.

2. Принципа диференцијалности држала сам се и приликом уношења лексичких одредница из затвореног скупа речи, дакле оних које у сваком језику функционишу са тачно утврђеним бројем (предлози, везници). Тако су нпр. унети предлог *поза* (*иза*) који у синтагматском споју са ОП изражава значење генитива места (детаљан преглед предлога дат је у уводном делу *О говору јабланичког краја*, т. 150–177) и везник *ел* у узрочном (*зашто шито, јер*), раставном (*или*) и упитном (*да ли, је ли, зар*) значењу.

3. Међутим, од принципа диференцијалности се одступило код обраде заменица које такође припадају затвореном скупу речи. Основни разлог за овакав поступак је у томе што се диференцијација у односу на стандардни језик, нпр. код личних заменица, испољава у парадигматским и енклитичким облицима, или код појединих придевских заменица у неком од облика за род. Поштовањем принципа диференцијалности дошло би се у ситуацију да статус лексикографске одреднице буде дат нпр. енклитикама или облицима акузатива и датива, а то би значило огрешење о основни лексикографски методолошки принцип. Увођење канонског облика личне заменице, идентичног са стандардним језиком, пружа могућност да се у оквиру њега представе диференцијални парадигматски облици са потврдама, који ће на одговарајућем месту бити уведени само као контролне одреднице. Такође, увођењем и канонског облика, нпр. показне заменице за м. р. *овај*, омогућава да се у оквиру њега покаже диференцијални облик множине *ови-*

ja, који ће затим са осталим диференцијалним множинским облицима бити наведен као контролна одредница. На овај начин су помирили формално методолошко становиште са функционалним становиштем, тим пре што се тако добија потпунија слика заменичког система.

4. Настојала сам да што исцрпније представим деривате основне лексеме, рецимо код именица деминутивне и аугментативне изведенице. Тако нпр., према основној лексеми **ванѐла** стоје изведенице **ванѐлче**, **ванѐлченце**, **ванелѐтина**. На овај начин није показан само њихов међусобни лексичко-семантички однос, већ је омогућен и увид у творбену проблематику, односно карактеристичне суфиксе. Уочава се и двострука деминуција (*ванелченце* је деминутив од деминутива *ванелче*), карактеристична за овај говор.

5. У вези с овим је и настојање да се се што потпуније представи свако деривационо гнездо. Тако су нпр. према полазној лексеми **рабѐта** наведени именички дериват **работѐтина**, придев **рабѐтан** са именичким дериватима **рабѐтник**, **рабѐтница**, односно **нерабѐтан** са дериватима **нерабѐтник**, **нерабѐтница**, **нерабѐтничина**, глагол **рабѐтим** са изведеницама **рабѐтење**, **дорабѐтим**, **зарабѐтим**, **зарабѐтим се**, **израбѐтим**, **израбѐтим се**, **нарабѐтим се**, **одрабѐтим**, **порабѐтим**, **прерабѐтим**, **прерабѐтим се**, **срабѐтим**. Исцрпно навођење лексема из једног деривационог гнезда значајно је не само ради употпуњавања лексичког фонда овог говора, већ првенствено стога што омогућава праћење деривације (ланац именица — придев, придев — именица, именица — глагол, глагол — именица), уочавање творбених суфикса или творбених префикса код глагола.

6. Дobar увид у творбену проблематику моћи ће да се сагледа на примерима глаголских лексема с деминуцијом: **бѐрнем**, **јѐднем**, **скѐбнем**, **накривѐјем**, **посврѐнем се**, **поуѐлим**, **попристѐгнем**, **припорѐснем** код којих се уочава и творбени модел двоструке префиксације (поуалим, попристегнем) који је ређи у нашем стандардном језику. Творбено су занимљиве и придевске лексеме којима је означено присуство назначене особине у незнатној мери: **блѐгачѐк**, **ѐбавачѐк**, **белуѐав**, **жутишѐав**, **љутишѐав**, **приѐлотан**, **наглувѐчав** (наглув), **наблесаѐчав** (блесаст) (в. о овоме код ЖРРЗМ).

7. *Речник говора јабланичког краја* броји око 9.000 одредница које се претежно јављају са најмање две семантичке реализације. У јединственом азбучном редоследу, уз апелативску лексику наведен је и мањи број ономастичких јединица. То су називи једног броја села са подручја чији је говор представљен у *РЈК*, њихови етници и ктетици, поједини микропоними, морфолошки занимљиви ликови личних имена, скраћених личних имена и хипокористика поменутих у потврдама. Мали број наведених личних надимака, из разумљивих разлога, дат је без потврда (за надимке овог подручја в. ЖРНад, 201–214). Да се пошло за критеријумом језичке атрактивности, могло је бити унето око 2.000 микропонима и отприлике исто толико скраћених личних имена, хипокористика, личних и породичних надимака, што би веома оптеретило *РЈК*. Нема сумње да и ова лексика,

као саставни део лексичког система овог говора заслужује пажњу, па стога сма-трам да би било потребно приступити изради посебних ономастичких речника.

8. *РЈК* је рађен по методологији *Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*, уз нужна одступања условљена с једне стране специфично-стима дијалекта о коме је реч, с друге стране захтевима које намеће природа оваквог, диференцијалног речника и најзад елиминисањем неких техничких решења (одреднице исте семантике које по азбучном редоследу долазе непосредно једна за другом нису стављане под аколаду).

9. У складу с овим, глаголска лексема је дата у 1. л. ј. презента као основном облику, будући да овај говор не познаје инфинитив. Глаголску одредницу прате карактеристични, диференцијални облици (радни глаголски придев м. р., 3. л. мн. пр., императив 2. л. мн. на *-ише* или 2. л. ј. глагола код којих се и презентска и инфинитивна основа завршавају самогласником и типа *рабојџим*, **рабојџиши*, 1. л. ј. и 1. л. мн. аориста, 1. л. ј. и 1. л. мн. имперфекта, глаголски прилог садашњи, трпни глаголски придев). Разлози за експлицирањем ових глаголских облика елаборирани су у уводном делу *О говору Речника јабланичког краја* у оквиру одељка **Г л а г о л с к и о б л и ц и**. Овде ћемо само скренути пажњу на диференцијалну функцију места акцента у императиву 2. л. ј. и 1. л. јд. аориста глагола типа *рабојџим*, **рабојџиши*: имп. *рабојџи*, аор. *рабојџи*. Именице су такође навођене само у канонском облику, што је и разумљиво, сходно аналитичком типу деklinације и акценатској ситуацији. За придеве који функционишу само у једном (женском) роду (*смајчна*, *стелна* и др.), нису успостављани остали родови. Тамо где израз није могао бити наведен у оквиру именице, због принципа диференцијалности, дат је у оквиру глагола или трпног глаголског придева. Тако је израз *задржељам воду не могу да мокрим*, *ошежано мокрим* дат под глаголом *задржељам*, а израз *заватен у мозак није у стињању да благовремено и исправно расуђује* под трпним придевом *заватен* који је уведен као посебна одредница због померене семантике глагола *заватим* (захватим).

10. Акцентовану одредницу прати граматичка категоризација, дефиниција значења, и наравно пример из говора. Све потврде су акцентоване. Експираторни акценат је бележен усправном цртом (ћутџк), а секундарне дужине знаком (–) из техничких разлога (о акценту и секундарној дужини в. т. 21. у делу *О говору*). Код двосложних и вешесложних речи (именице са ишчезлим финалним *x* типа ора; прилози, нпр. одма; глаголи у 1. л. ј. аориста, нпр. утепа), с акцентом на последњем слогу који је истовремено и носилац секундарне дужине, секундарна дужина, из техничких разлога, није бележена.

11. Речи у оквиру реченице као потврде узете из живог народног говора дате су у фонетском запису, дакле онако како се чују у реченичкој реализацији. Тако су показане оне сугласничке промене до којих долази у сантхију (в. т. 19. и 20). Ради лакше препознатљивости лика лексеме у коме се она јавља изван сантхија, сугласник који се губи стоји у *РЈК* у угластој загради.

За артикулацију и начин бележења сонанта *j* у међувокалском положају в. т. 12, а примере у т. 154–176 у делу *О говору*.

12. Извор потврде није навођен из простог разлога што се ради о говору подручја које је по језичким цртама монолитно.

13. Значења одредница као полазних речи су дефинисана описном, ређе синонимском дефиницијом. Код оних одредница у којима се лексикографском дефиницијом жели експлицирати однос изведене и основне лексеме примењена је граматичка дефиниција, методолошки прихваћена и устаљена у лексикографској пракси. Ово се односи на глаголске именице, деминутиве и аугментативе. Тако је **оратeње** дефинисано као *гл. им. од орашшм*; **аљинче** дем. од *аљина*; **вутарчeти-на** аугм. од *вушарка*; **коњчe** хий. од *коњ*. Међутим, код оних лексичких јединица које имају форму деминутива, али првенствено означавају младунче (животиње) употребљена је описна, а не граматичка дефиниција, јер се на тај начин истиче мотивациона веза са основном речи: **жљунче** с *йшшй жсуне*.

14. Глаголи с деминуцијом чији су неки од примера претходно наведени дефинисани су увек типском дефиницијом која експлицира однос изведене и основне лексеме, нпр.: **поткашљујем** несвр. у дем. значењу: *кашљем*. Овај начин дефинисања срећемо и у РСАНУ.

15. Свесна сам чињенице да ће пажљиво око, код појединих одредница, можда запазити одступање од неких методолошких решења или захтева на којима сам инсистирала и овде, као и приликом оцене неких досадашњих речника оваквог или сличног типа. У лексикографској обради позамашног корпуса, почевши од одабира одредница преко интерпретације њихових значења, примене лексикографске методологије, усмерене пажње на акрибичност, од техничких решења за фонетски запис потврда до техничке редакције текста у целини, упркос потпуној посвећености претходно наведеним задацима–превиди су могући.

16. Грађу за *РЈК* бележила сам последњих двадесетак година. Моје дугогодишње искуство на терену донекле оповргава устаљено схватање да су најбољи информатори најстарије особе женског пола. Показало се, међутим, да се поуздане информације могу добити и од људи средњих година, како жена тако и мушкараца. Неки лексички слојеви, пак, могу се истраживати искључиво преко деце информатора. Кључан моменат је осећај истраживача да препозна информатора који је сачувао свој матерњи језик, односно дијалекат, дакле информатора у чијем говору нема научених елемената (школа, опонашање језика медија, опонашање језика средине у којој је привремено боравио, а у којој се „госпоцки“ говори).

Околност да и сама потичем с ових простора, знатно ми је олакшала успостављање и неговање таквог вида комуникације са представницима испитиваног говорног подручја, који у свом резултату има аутентичан говор у *Уводу* наведених насеља. У вези с овим, значајну улогу има и истраживачево познавање одређене проблематике која је предмет његовог интересовања. Исто тако, својим ста-

вом, морате информатору ставити до знања да је оно што он ради (учествује у разговору са вама на свом језику), врло значајан посао, да он на овај начин оставља за собом трагове за историју.

Важни чиниоци у теренском истраживању говора су време и место. Њих углавном, што је врло разумљиво, диктира информатор. Неретко сам била у ситуацији „да правим друштво“ својим информаторима који су у то време морали да крену на њиву: да косе, пласте сено, жању, товаре и превозе до куће пожњевену пшеницу, сламу, да беру кукуруз, секу кукурузовину, ваде лук, кромпир, наводњавају повртњак и сл. Многе разговоре са својим информаторима водила сам у смирају дана, у дворишту, под тремом, пред капијом са окупљеним сељанима када за многе од нас није било места на клупи. Информатори би се међусобно допуњавали у разговору на одређену тему, при чему се моје учешће сводило на каналисање тока разговора уз нескривено задовољство да су ми веома помогли у мом послу.

Свима њима, и сада и на овом месту изражавам велику захвалност. Многи, мени веома драги људи нису, нажалост, више међу живима, али ћу успомену на њих увек чувати у своме сећању. Немогуће је поименце поменути све оне који су са мном радили на заједничком послу очувања језика јабланичког краја из две последње деценије двадесетог века, похрањеног у овом речнику. Зато ћу навести само неке информаторе са којима сам најчешће била у контакту, а чије се речи ишчитавају кроз цео речнички текст: Вукашин (Вуле) Наумовић, Радевце, 72 г.; Вида Наумовић, Шумане, 70 г.; Госпођинка (Ћине) Стојковић, Бошњаце, 63 г.; Југослав (Југе) Здравковић, Печењевце, 53 г.; Лепосава (Лепка) Цветковић, Лугаре, 78 г.; Бранислава (Бранка) Денчић, Лугаре, 83 г.; Ружа Цветковић, Лугаре, 73 г.; Мирослава (Моросава) Здравковић, Печењевце, 54 г.; Босилка (Боска) Михајловић, Лугаре, 67 г.; Велимир (Велја) Цветковић, Лугаре, 79 г.; +Благоја Денчић, Лугаре, 72 г.; +Мирко Живковић, Лугаре, 81 г.; Вукашин (Вуле) Златановић, Лугаре, 75 г.; Косана Никוליћ, Рујковац, 68 г.; +Стојан (Столе) Младеновић, Лугаре, 73 г.; Тикомир (Тика) Младеновић, Лугаре, 52 г.; Радмила (Раке) Арсић, Лугаре, 50 г.; Драгољуб (Драги) Денчић, Лугаре, 61 г.; Урош (Уце) Цветановић, Лугаре, 58 г.; Игор Здравковић, Лугаре, 25 г.; Ивана (Ана) Младеновић, Ждџлово, 28 г.; Бојан Младеновић, Ждџлово, 30 г.

*

Неизмерно сам захвална својој породици, супругу Радивоју и сину Филипу, за бескрајно стрпљење и разумевање током писања ове књиге.

Посебну захвалност дугујем рецензентима, др Драгу Ћупићу, научном саветнику и проф. др Недељку Богдановићу, на корисним напоменама и сугестијама при коначном уобличавању рукописа Речника.

Захваљујем и Јелени Ковачевић из Географског института која је израдила карту јабланичког краја.

Осећање дубоког поштовања и искреног дивљења гајим према представницима институција с југа Србије који су из својих скромних буџета, у границама

својих могућности, издвојили готово трећину новчане суме неопходне за штампање ове књиге. Желим да њихова имена буду записана у овој монографији као пример разумевања свеукупног значаја једног оваквог дела које сви ми остављамо у наслеђе нашем завичају: Гојко Величковић, председник Скупштине општине Лесковац, др Мића С. Станковић, председник Скупштине општине Лебане, Миодраг Васиљковић, директор гимназије „Стојан Љубић“ Лебане, Слободан Павловић, директор основне школе „Радоје Домановић“ Бошњаце, проф. др Стојан Ценић, декан Учитељског факултета у Врању и проф. др Славко Божиловић, декан Факултета за грађевински менаџмент у Београду, пореклом са Власине.

Посебан напор у настојању да овај рукопис постане књига уложили су др Софија Милорадовић, директор Института за српски језик САНУ и запослени у Стручној служби Института, особито Снежана Нешић и Гордана Вукајловић, на чему им најсрдачније захваљујем.

Велико хвала мојим завичајним пријатељима проф. др Тихомиру Петровићу и дипломираном хемичару Зорану Стојковићу који су ми, сваки на свој начин, много помогли при публиковању ове монографије.

КАРТА ЈАБЛАНИЧКОГ КРАЈА

ЛЕГЕНДА

1:200000

- 1 јужноморавски говор
- 2 источнохерцеговачки говор
- 3 мешовити говор (Срби и Шиптари)
- 4 мешовити говор (Срби, Црногорци и Шиптари)

РЕЧНИК ГОВОРА ЈАБЛАНИЧКОГ КРАЈА

А

абѣње с гл. им. од абим. — Тој што ти даваш на деца да се играва да месив ба̀ни-цу, тој е абѣње бра̀шно, и немој више да ги алиш на теј работе!

абѣр м обавештење (по другом), йорука. — Бранка ќе иде у Лескѡвац, испрати по њум абѣр на Раду да дође јутре.

Изр. **абѣр нема каже се кад неко не мари, не обазире се на нешто** (пожив, преи-њу и сл.). — Викам га Игора да се дигне, еве пладне дошло, а он абѣр нема. Казујем му и с убаво, и претим му, јок море, тај абѣр нема.

абим, **абија** (3. л. мн. пр. абив; аор. аби, 1. л. јд. абимо; пр. сад. абѣјећи; импф. абешем, 3. л. мн. абешев) несвр. *кварим, уйройашујем*. — Немој да абиш тај чис са-пун за прање, неће има после с које да се измијемо!

авал м *илишка, овална йорцуланска йосуда, овал*. — Испразните овѣја авали с пѣчиво, оперети ги па ги врните на Раке!

авалче с дем. од авал. — Зѡре на свадбу пуно авалчки добило.

авлија ж *двориште*. — Не укаруј кола у авлију, одма се врѡамо, сѡмо абѣр о[д] Душку да ги кажем!

автобус м *ауѡбус*. — Утепа се чекаећи за накуде Лебана, нема га автобус са̀т време.

агалѣк м у изразу: **агалѣк терам** (*тераши* и сл.) *живим (живиши и сл.) у изобиљу и благосѡању*. — Моја се сестра у богати одала, агалѣк тера.

агалирам, **агалираја** (3. л. мн. пр. агалирав; аор. агалира, 1. л. мн. агалирамо; пр. сад. агалирајећи; импф. агалирашем, 3. л. мн. агалирашев) несвр. *живим у изобиљу и благосѡању, уживам*. — Ако се је у татка мучила и неће ништа имала, там у тија људи што је оадена бѡр агалира, богати, све имава.

агалирање с гл. им. од *агалирам*. — Што си па ти толко завидна за њѡно агалирање, имала си срећу у такѡв богатлѡг да се оаде?!

адѡм м *бесилодан, стѡрилан човек*. — Адѡм ти је човек кој не може да има деца.

адѡт м 1. *оно што се убичајило у једној средини, обичај*. — Такѡј о[д] цтѡри људи остало, мора на дете да се прави стрѡжба, такѡв је адѡт.

2. *навика, навада*. — Не ли си ти узимаја пѡре од остѡл? Нѡсѡм, бре, мајку да немам! Сѡмо те питујем, знам да имаш тај адѡт.

азгѡн прид. непром. *силан, бесан*. — Ништа не рабѡти, од ништа не мѡсли, усилија се па не дава рец да му се каже, азгѡн човек.

аздѡсанка ж погрд. *женска особа која се осилила, узобѡстила од изобиља у нечему*. — При толко њѡно обукло, тај аздѡсанка да иде у сељани да тражи аѡину.

аздѡсанко м погрд. *онај који се осилио, узобѡстио од изобиља у нечему*. — Тај аздѡсанко не знае које ќе више изновиѡа, па сѡг запеја мајку си да му купује мѡтор.

аздѡсанче с *дете које се осилило, узобѡстило од изобиља у нечему*; исп. азди-сотинче. — Немој сѡк ћутѡг да изѡш, ти аздѡсанче, ма̀ло ли играчке дом имаш!?

аздислѣк м *осионо, обѡсно йонашање услед прѡзасиѡенѡсти у нечему*. — Тај жена од аздислѣк иде у бању, не што је болна.

аздисџтина ж и м погрд. *особа која се осилила, узобесџила од изобиља у нечему.* — Голџема је аздисџтина, свџ има у кућу, овам па тражи друго да купује, оној ву неваљашно. Ти не знаш које више немаш, побеснеја си од газдалк, аздисџтино јџдна!

аздисџтинче с в. *аздисанче.* — Море, да си гладно, ти би јџло које ти се даде, аздисџтинче!

аздисување с гл. *им. од аздисујем.* — С твоје аздисување јож душу да ми узнеш, ја више пџре немам!

аздисујем, аздисуваја (3. л. мн. пр. аздисујев; аор. аздисува, 1. л. мн. аздисувамо; импф. аздисујешем, 3. л. мн. аздисујешев) несвр. *бесним, силим се од изобиља у нечему.* — Ти си и обуљена, и сита, и џдморна, свџ имаш па аздисујеш, а ја сџм у твоје гџдине била и гџла и бџса и гладна, па ме јујрив по стоку да идем.

аздишем, аздисаја (3. л. мн. пр. аздишев; аор. аздиса, 1. л. мн. аздисамо) свр. *џобесним, осилим се, узобесџим се од изобиља у нечему.* — Ви сте, деца сџг аздисали и с једење и с обуљџ, ми смо мџло гатили за свџ.

ајр м *користи, добий, сређа.* — Какџв ајр сџм о[д] тебе видеља? Дџл си ми леб омесила, џли си ми воду донџла, ил си па у њиву искочила? Трајка никџд ајр да не види што ми девојче на прџвару џдведе да гу одаде за пијџницу!

ајдало с *навика.* — Одмџра преко дџн, па се мџж рџно дигне. Неје тој, таквџ си му ајдало.

ајдук м 1. *лојов, крадљивац.* — Чим у село нема пољџк, ајдуци вршљав по поље.

2. *нашега за вађење џиђа.* — Знајеш тџтко да пијем па ће сакрије ајдук, ал ја га па нађем и нацврџам се вино из бџчву, а ајдук оставим там кудџ сџм га нашла.

ајдукуља ж погрд. *женска особа која краде, крадљивица, лојовка;* исп. ајдучица. — Тај ајдукуља, докле је по краве, глџда у коју њиву је тиква голџма, у кој бостџн је лубџнче зарујнџло, а кџ[д] докџра краве, чека да се снођи, па ај ће иде да краде.

ајдучица ж в. *ајдукуља.* — Од њум се пџзете, тај ајдучица те у џчи глџда и ће те украдне! Ајдучица, кџкџ неје, какџв лом прџвеше лањско лџто по бостџни и по бџшче!?

ајем, ајџа несвр. *марим, хајем.* — Ја му причам да не пије, да чува пџре кућу да куђи, а он ич не аје.

ајет м *доксџи, џрем.* — Пџче да врне, па овџј грџ мора га исипем под ајет, киша да га не увџти. Лџте намџстимо кревет под ајет, па туј спијемо докле се не зајџсени.

ајлук м у изразу: под ~ *џод најам, у најам.* — Довџли еднџ момче ис плџнину да ги рабџти имање под ајлук.

ајман м погрд. *бесџосличар, лењивац, нерадник.* — Муке моје с тија ајмџни што сџмо седив и јџдев, за рабџту се не вађав.

ајтџсанка ж погрд. *бесџосличарка, доколичарка.* — Тај женџ се сџсвџм ајтџсала, ништа ву се не рабџти, ајтџсанка јџдна.

ајтџсанко м погрд. *бесџосличар, доколичар.* — Не мџсли од никџкву рабџту, тај ајтџсанко.

ајтџшем се, ајтџсаја се (3. л. мн. пр. ајтџшев се; аор. ајтџса се, 1. л. мн. ајтџсамо се) свр. *експр. џочнем да џровдџно време у нераду, бесџосличењу, доколици, џосџанем бесџосличар, нерадник, доколичар.* — За никџкву рабџту се не вађа, ајтџсаја се.

ак прид. *непрџм.* (у прилошкој служби) *џиљно, ујравџо.* — Дуван се, ћџрко берџ докле је под рџсу, а сџг је џк плџдне.

акъл м *йамей*, ум, разум. — Ти нѣмаш ич акъл у главу, зър онакѡј да удариж детѣ што искршило вицѡн!?

акълан, -лна, -лно (обично с глаголом у негацији) *йамейан*, уман, разуман. — Тај женѡ нѣје акълна кѡд је могла да остави детѣ у повој и да отидне за другуга мѡжа. Акълан ли си ти, бре, мѡжеж да одговараш туђѡ детѣ што бѣеш?!

акам¹, акѡја (3. л. мн. акав; аор. ака. 1. л. мн. акамо; пр. сад. акајећи; импф. акашем, 3. л. мн. акашев) несвр. експр. *скиѡям*, *луѡям*, *луѡам*, *йумарам*. — Сѣмо ака тој детѣ, по цѣл дѣн га дом нѣма. Ако ти је, зашто акаш цел ноћ ко глуво кѡче!

акам², акѡја несвр. експр. у *бесу*, *неконѡролисано*, *засиѡям некога увредама*, *вреѡам*. — Пресрѣла га она на сокак, па што га е љѡди акала, што се сетѣла тој му се навикала, а он синдрак крив, сѣмо потуѡија главу и ѡти.

акање¹ с гл. им од акам¹. — Ти сѣс твоје акање, ће доѡеш једѣн ноћ с ицѣпену главу!

акање² с гл. им. од акам². — Тѡлко га е акала, од нѡјно акање пѡвиш не мѡж да бѡде, а он па срам нѣма.

акнем¹, акнѡја (3. л. мн. пр. акнев; аор. акнѡ, 1. л. мн. акнѡмо; импф. акнешем, 3. л. мн. акнешев) свр. експр. *одлуѡям*, *одскиѡям*, *одѡумарам*. — Бабо, кудѣ ми је мајка? Акнѡла нигде, синко, не знам кудѣ је.

акнем², акнѡја свр. експр. *ударим свом силином*, *млаиѣнем*, *йреснем*. — Бѡље ти је мирѡј, ѡу те акнем сѣс] зѣмѡу да те сѣставим!

аламан м погрд. *йрождрѡлив човек*, *гладница*, *ждерѡња*, *изелица*. — Пре сѡт време смо обедуваѡи, а ти ме питѡјеш које йма за едење, не мога се ти, аламане емпѡд заситиш!

аламанка ж погрд. *йрождрѡлива женска особа*, *гладница*, *изелица*. — Тај аламанка нѣма време да чека свѣ да се соберѣмо па да рѡчамо, нѣго заламѡла самѡ уз остѡл.

аламѡња ж и м погрд. *брзоѡлеѡи*, *нейромѡшѡена*, *несмѡйрена особа*. — Тај аламѡња продаја онакву ливѡду да кѡпи на сѣна шушкавац. Ако те сѣг бѣје кѡ[д] ци била аламѡња па потроши свѣ марке за ѣигѡво скитање.

аламѡњес, -та, -то *брзоѡлеѡи*, *нейромѡшѡен*, *несмѡйрен*, *аламѡњастѣ*. — Не мѣслиш које ће урабѡтиш, тѡкѡвѡ си аламѡњеста, пѡсле ти дрѡ[г] крив!

ален, -а, -ѡ *који је ѡѡворено-црвене боје*, *алев* (ѡ *йредметѡима*). — На ѡум бѣла пѡлка и ѡлена вутѡрка и у делѣник и на празѣник.

аленка ж *сукња алеве боје*. — Од вутѡрке ву тѡрете у сандѡк еднѡ ѡленку, тој је највише волѣла да нѡси!

алѣње с гл. им. од алим (се). — Ти га мѡго ѡлиш, ал ће видиш с твоје алѣње какѡв ће бѡдне кѡд нѣмаш више да му дѡваш.

алим, алија (3. л. мн. алив; аор. али, 1. л. мн. алимо; пр. сад. алѣјећи; импф. алешем, 3. л. мн. алешев) несвр. I. *навикавам*, *наваѡам некога на неѡѡиѡ иѡиѡ му годи*, *одговара*, *мазим*. — Пушти тој детѣ у калѣпку, немѡј га ѡлиш у рѡке, пѡсле ће с ѣѣга мѡке ймаш! Викѡла сѣм ти ја, ѣерко да га не ѡлиж, да му не купѡјеш од лѡксу[з] свѣ што потрѡжи, а ти ме нѣси слушаѡла па сѣ[г] крѡши прѡсти!

II. ~ се *навикавам се*, *наваѡам се на неѡѡиѡ иѡиѡ ми годи*, *одговара*. — Нѣћу се ѡлим на цигѡре, с које ѡу ги купѡјѣм Бѡска кѡ[д] це врѣне у Нѣмачко.

алиште с *неѡѡиѡ иѡиѡ се смѡйра недѡличѣним*, *иѡиѡ изазивѡ сѡид*, *брука*, *срамѡѡиѡ*. — Сестру ву муж напѡди, и на ѡум ѡлишта да ву се наглѣдам, па ѡко ѡу ѡмрем!

Ти ме накара да продам тој едно кравче што съм за млеко чуваја, а после се измече да ми гледаш алиште, унучики да ми плачев за млеко и сиренце!

алкам, алкаја (3. л. мн. алкав; аор. алка, 1. л. мн. алкамо; пр. сад. алкајећи; импф. алкашем, 3. л. мн. алкашев) несвр. *ишајући насумице иражим ништо*. — Ништа се не види, нема струја, но ћу алкам там по шифоњер, ега гу нађем туј ванелу.

алкање с гл. им. од алкам. — Цабе алкаш у овуј тмнину, с тој алкање нема ништа, него иди донеси одну свећу!

алосија м и ж погрд. *особа изузејно крујне телесне констипуције, грдосија, ругоба*. — Видиш ли, бре, какъв је алосија, сь[с] зуби има те носи, не се дирај с њега! Дебела, дебела, дори се алосија направила, да те стра да гу гледаш!

алосујем, алосуваја (3. л. мн. алосујев; аор. алосува, 1. л. мн. алосувамо; импф. алосујешем, 3. л. мн. алосујешев) несвр. *И. омађујавам, ойчињавам, зачаравам, избе-зумљујем*. — Деда ми је причаја ккко га је куде ждегловачко гробје више пут ништо алосувало и до пре[д] сору такој лута, не зна куде је, иде по њиве, по шуму, гази реку и све такој.

П. ~ се ирерушавам се са циљем да некога засипрашим, уилашим. — Јованка се алосувала, обуче дрпаве мушке цолке, преко лице тури корубу о[д] тикву, а у њум забодњети рогови, па кд улегне онакој у собу, ви деца црпате о[д] цтра.

алошем, алосаја (3. л. мн. алошев; аор. алоса, 1. л. мн. алосамо) свр. *И. омађу-јам, ойчиним, зачарам, избезумим*. — Беше ме ништо алосало у срет пладне у Ледине, однезнаја куде съм, оди, оди по њиве, искочила съм на дру[г] крај, чък у Петрове ли-ваде, све у воду съм се претворила, на к[д] це малко расвести куде съм, поче целивам земњу, да се крстим, да молим бога да ме изведе одонде, еј нико време по тој, развиделе ми се пред очи, полък, полък, искочим ја из Ледину нашу па по пу[т] дом, такој без ништа, забрвила съм онај гра што съм брала.

П. ~ се 1. ирерушим се са циљем да некога уилашим, засипрашим. — Алоше се такој ники, па бѣпне на седелку, а ми што несмо знале за тој, о[д] цтра попадамо!

2. ирешерано, ирекомерно се угојим. — Ти си се, жено гојила, гојила, па си се алосала!

аљав, -а, -о **1. који није лей, груб, ружан**. — Млого му аљава жеп: ностина оволик, пуштила бузе, очи роглести, да гу не погледнеш!

2. немаран у одржавању личне хигијене, неуредан, ирљав. — Преобучи се, изми се, немој такој аљав да идеш у људи!

аљавење с гл. им. од аљавим се. — Што те тебе брига за њојно аљавење, на њум ће се људи смејев, не на тебе?

аљавим се, аљавија се (3. л. мн. аљавив се; аор. аљави се, 1. л. мн. аљавимо се; пр. сад. аљавејши се; импф. аљавешем се, 3. л. мн. аљавешев се) несвр. *намерно гово-рим изойачено, неирприродно, оштегнуто, ачим се*. — Немој се аљавиж, збори убаво!

аљавка ж погрд. **1. женска особа ружне спољашности, ружна женска осо-ба, ругоба**; исп. аљка. — Оженија се с онуј аљавку, не за убавило, но за имање.

2. неуредна, нечистиа, ирљава женска особа, аљковица. — Баба ву една аљавка, ни се опрала, ни се измила, не мога куде њи да ручам.

аљавко м погрд. **1. човек ружне спољашности, ружан човек, ругоба**; исп. аљ-ча. — Неје ич убав, да видиш какъв је аљавко, ал она запела ел њега, ел никуга.

2. неуредна, нечистиа, ирљава мушка особа, аљкавац. — Ти бре, аљавко, прео-бучи се, изми се, немој такъв да идеш!

аљина ж *једноделна женска одећа од блузе и сукње, хаљина*. — Шњајдерка ми неће завршила аљину за собор, нећу ни идем.

аљинка ж *хит. од аљина*. — Идóмо ја и Тóма у Лескóвац, купи́мо на унóке мло́го уба́ве аљинке на крне́ри.

аљинче с *дем. и хит. од аљина*. — Обу́чи ву аљинче, види́ж да се завру́ћило!

аљинченце с *дем. и хит. од аљинче*. — Ко́ј ти, мори ла́ле, купи то́ј аљинченце?

аљка ж *в. аљавка*. — Дове́ја једну́ аљку, ал голéм мирáз узéја с њóма. Тај аљка свé скупоцéнесто нóси и ма́же се с помáде, ал нумé да се оперé и измиé.

аљча м *в. аљавко*. — Аљча на ви́ђу, ал уба́в му па́мет. Не́ћу да еде́м с овóга аљчу уз остáл, никýд рúке не миé!

ам м (обично у множини: амови) *коњска ојрема, хам*. — Донéси áмови испод áјет, ће прéзамо коња́!

америкán м *врста џамучног џлајна*. — Добивáли смо преко Црвéни крс и америкán, а дотлé пртене кошу́ље смо си носили за свéки дýн.

аметóм прил. *сасвим, џојџуно*. — Ти си се, човéку аметóм поквари́ја, причаш туј при деца́ коé ти не иде у ред!

амин м (у прилошкој служби) у изразу: у добар ~ у добром, *при добром расцоложењу*. — Нéсьм у добар амин, ништа ме не питу́ј! Иди, тражи му докле́ је у добар амин, знаж га ти њéга!

амрél м *кишобран, сунцобран*. — Понéси амрél, мож заврне, види́ж да се обла́чи! Ба́бе послé у собор у áк пла́дне, па разапéле амрéли.

амрélче с *дем. од амрел*. — Узни си ти твоé амрélче, да се не бутамо под мој амрél!

амрélченце с *дем. и хит. од амрелче*. — Не ди́рај дети́во амрélченце, ће пла́че!

андрмо́л м (обично у мн.) *риша, дроњак*. — Шћу рабóтим, собирам ти́ја андрмо́ли, свé поскупнóје.

анцáр м *нож са сечивом у корицама који се носи за џасом*. — Нóсим си анцáр у по́ес, кýд ми зава́ља да не лúтам да тражим дру́ги ножéвја.

апа́ње с *гл. им. од айем*. — При́ђи до коња́ слободно, он сýмо ћули у́ши, не апé, кýкво апа́ње!

апатéка ж *ајошека*. — Нéма ги у апатéку твоји́ лекови, а моји́ па мло́го ску́пи, такóј сýм ца́бе ни́ла.

апатекáр м *ајошекар, фармацевт*. — Он је од учену фамíлију, тáтко му је бија́ апатекáр.

апатекáрка ж *ајошекарка, ајошекарица*. — Девóјче ги је изучи́ло шкóлу, ене́ га у апатéку, апатекáрка.

апéм, апáја (3. л. мн. пр. апéв; аор. апá, 1. л. мн. апáмо; пр. сад. апáјећи; импф. апешем, 3. л. мн. апешев) несвр. *уједам, гризем*. — В. пр. под апање.

аперáтор м *хирург, ојерайор*. — Муж ву аперáтор, аперíше у лескóвачку бóлницу.

анерáција ж *хирушки захва́т, ојерација*. — Мло́го ву досáђа тај ка́мењ у жљу́ч, ће мóра да иде на аперáцију.

аперису́јем, аперисува́ја (3. л. мн. пр. аперису́јев; аор. аперисува́, 1. л. мн. аперисува́мо; пр. сад. аперисува́јећи; импф. аперису́јешем, 3. л. мн. аперису́јешев) свр. и несвр. (*у)радим хирушки захва́т, ојерисhem*. — Тој мóра да је ники млади́, он не́је аперисува́ја ја кý[д] цýм у бóлницу билá.

аперішем, аперисаја (3. л. мн. пр. аперішев; аор. апериса, 1. л. мн. аперисамо; импф. аперішешем, 3. л. мн. аперішешев) свр. и несвр. — В. деф. под аперисујем и пр. под аператор.

апнем, апнуја (3. л. мн. пр. апнев; имп. апните и апнете; аор. апну, 1. л. мн. апнумо; импф. апнешем, 3. л. мн. апнешев) свр. 1. *уједем, угризем*. — Не га је кучиште млого уапало, апнуло га мало, ал дете се оплашило.

2. експр. *йоједем мало, на брзину, с ногу, ирезалогајим*. — Апни два три залка, ће стигнеш!

апса ж затвор, иришвор; исп. апсана. — Боље займи па плати на државу, ће те откарав у ансу!

ансана ж в. айса. — Легаја је три дња у апсану, неје имаја да плати да шприца куче.

арам м 1. оно ишло је ироклейо, ишло доноси ироклейство. — Све је тој арам што је отеја о[д] цестру, унуци ће тој испаштав.

2. (у придевској служби) непром. *ироклей*. — Овакој ти мене да ме мучиш! Арам ти млеко с које съм те дојила!

аран, -рна, -рно *иун доброше, добар, добростив*. — Жена му арна, и да те пречека, и убав рец да ти каже и на прав пу[т] да те испрати, а онај њојан мужетина голем баксуз.

аратос прил. у изразу: ~ ти, (му, ву и сл.) *било не било га, цаба га било*. — Аратос ти бија твој ручк, кд ме такој бесна пречекаш, одјед ми се!

арлија м 1. онај који је иун доброше, добар, добростив. — Тај е арлија, на никуга зло не мисли.

2. (у прилошкој служби) непром. *са срећом, на срећу*. — Татко купија јуничку, а Бранка и Благоја дошли да гу видив па викав: арлија ти, Вељо јуничка.

армуникаш м хармоникаш. — Изучија се убаво да свири рамунику, рамуникаш на место.

Армуникаш м надимак.

арно¹ с *добро дело, доброчинство*. — Учини арно, надај се, учини лошо, пази се (НПосл.). Кд умреш, нећу те спомињам по арно, сьмо по лошо.

арно² прил. с *иуно доброше, у слози, добро, срећно*. — Арно си живи, слогује с мужа, чува гу.

арноћа ж доброћа, благоси, илемеишоси. — Па затој ли съм се докарала на триес кила, о[д] твоју арноћу съм овакој пропала?

артија ж хартија, иайир. — Замотала ништо у артију и отиде куде Цице. Коврат ми дадоше у пошту, ал викав немав артију.

артиче с дем. од артишка. — Нађи ми, дете нико артиче да покријем овој сиренце!

артишка ж 1. дем. од артија. — Донеси артишке да подложим огањ!

2. фам. *иайирна новчаница*. — Баба дава овеј ситне паре, а деда артишке.

арум прид. непром. *худљив, јогунаси (о коњу)*. — Суља, наш коњ, беше арум, с празни кола стәне, укопа се, не помага ни викање, ни тепање, не мџ га из место никој помери.

арчење с гл. им. од арчим (се). — Од овој бело брашно нема арчење до Велигден. Млого се даја на арчење, а ништа неће рабџти.

арчим, арчија (3. л. мн. пр. арчив; имп. арчите и арчете; аор. арчи, 1. л. мн. арчим; пр. сад. арчејећи; импф. арчешем, 3. л. мн. арчешев) несвр. I. I. *корисним, уиошребљавам*. — Узни ги ако ти требав, ја ги тија лекови више не арчим!

2. *непромишљено, улудо шрошим, расијам*. — Млого арчиш паре на лукцузи, а ћу те питама које ће работиш к[д] тој нестане!

II. ~ *се бесшробно, безразложно се излажем шрошку*. — Нећу се арчим, о[д] тебе не мож б[уд]не ђак, ти от школу не мислиш.

Изр. (у императиву с негацијом) ~ *реч молим некога за услугу иако знам да ће ме одбити*. — Немој иц да арчиш реч, тај баксус те неће вози цабе!

арчлија м *расијник*. — Девоче чува жућу банку што ву дадем, а овој мушко ми је голем арчлија.

арчлика ж *расијница*. — Тај арчлика докле има тера на широко, а кд нестане, тражи по комшије ко Циганка.

астал м *што*. — На астал има изнесеш све што има у кућу за једене, а не да склаћаш, на после сама да муваш!

асталче с *дем. од астал*. — К[д] цмо Мирко и ја сами, једемо на овој асталче, а к[д] це сви кућом соберемо, турам обед на овај астал.

асталченце с *дем. од асталче*. — На деца ћу турим да једев на асталченце, а ми стари ћемо на астал.

атър м *сирменост, гошовост, воља, жеља*. — Немам атър ништа да работим, немам за куга да се мучим, деца ми се по свет растикали.

атрес м *адреса*. — Не секиравај се, ако имаш атрес ће гу нађеш, по питување!

атресирам, атресираја (3. л. мн. пр. атресирав; аор. атресира, 1. л. мн. атресирамо; пр. сад. атресирајећи; импф. атресирашем, 3. л. мн. атресирашев) свр. *атресирам*. — Атресирај ми, дете овој писмо, не видим!

ачкам, ачкаја (3. л. мн. пр. ачкав; аор. ачка, 1. л. мн. ачкамо; импф. ачкашем, 3. л. мн. ачкашев) несвр. *ирљам*. — Не ачкај ми, дете толки судови за твој колачики!

ачкање с *гл. им. од ачкам*. — Ти неси домаћица да водиш рет, кквко је тој ачкање, сров судови за едн ручък?

аш *узвик којим се неко ојомиње да је нешто шошрошено, ишрошено и сл.; да је неко ошшоа, ишчезао и сл.* — Дете тражи још чикуладу, ја му викам: аш, нема више. Куде мачка побежс? Аш, нема гу више!

ашав м *илодови воћки, воће*. — Ми, не толко, ал Лепка млого воли тај ашав: и сливче, и јабуче, и крушче, и дуњу, које ккко стигне она му не остајује дужна.

ашчија м *етн. онај који без надокнаде шомаже комишији, иријашељу или рођаку у шословима везаним за ирипрему свадбеног, или каквог другог весеља*. — Ашчије докарујев астали, клупе, столице, намисав ги куде гости што ће б[уд]не, помагав на домаћина да кољс и уреди пастрму, чистив по тој, точив и распориђав по астали нијење, служив гости, врђав астали, клупе и столице што су узели.

ашчика ж *етн. женска особа која без надокнаде шомаже комишији, иријашељу или рођаку у ирипремању јела на свадбеном весељу, кришшењу, слави и сл., куварица; шошше женска особа која у оваким ириликама обавља разне друге шослове (чишшење дворниша, ирање шосућа, сервирање хране и сл.)*. — За све ашчике има работа, а најстара међу њи ће ги распореди која ће које да работи: Бранка и Мица ће там око казани с јело, Мира ће готви банице, Лепка ће пече лебови и погаче, Јолга и Рада ће чистив по кујну, Србе и Грана обор да метев, а по младе ашчике ће приносив једене.

Б

баба ж 1. *старија жена, старица.* — Собрале се бабе прет капију, седив у њен дек и оратив.

2. *старија сродница: а. мајчина и очева мајка (њиховој деци).* — Бабу по татка ич не пантим, а бабу по мајку пантим ко кр[з] сѣн. **б. стирина, шейка, ујна мајке и оца (њиховој деци).** — Баба Љуба, таткова тетка, слави Светилију па пођомо там, а и на собор ће идемо. **в. шашиша.** — Овај младиња сѣг не вика мајку на жену си бабо, ко одна прѣд, но вика гу по госпоцки, ташто.

3. *шаљ. жена (своме мужу).* — Поче ме и[з] шаљу вика бабо и такој остаде, а ја па њега викам дѣдо.

4. (само мн.) *илод шљиве настјао срасѣањем два илода.* — Къд располутиш овуж сливу што гу викамо бабе, свака половинка си има њојну коштељу.

бабачко м *лејо развијено, најредно мушко деѣе.* — А, бабачко бре, још малко па ће те жѣнимо!

бабе с у *хијокорисѣичком обраћању: баба (2а, б).* — Бабе, оставила ли си ми благо сиренце?

бабетка ж хий. *од баба (1).* — Видо у аутобус онуж бабетку што стално од мене купује сирење, што смо се убаво изоратиле.

бабиште с *иј.* *од баба (1, 2).* — Бабиште, остарело, мѣке с њега!

бѣбњим, бабњаја несвр. *ходам брзим, а шешким и чврсѣтим кораком.* — Дѣк је сама, све гу стра ће ву остане поље неуроботено, па къд иде, не иде полѣк, но бѣбњий.

бавѣње с *гл. им. од бавим се.* — Нѣма бавѣње, отрчите сѣм да видите дѣл има у Лесковѣц, и одма се врѣајте дом!

бавим се, бавија се (3. л. мн. пр. бавив се; аор. бави се, 1. л. мн. бавимо се; пр. сад. бавѣјећи се; импф. бавешем се, 3. л. мн. бавешев се) несвр. *боравим, осѣајем на неком месту, задржавам се.* — Немој се млого бавиш у Лебане, детѣ ће се разбуди па ће плаче!

бавлица ж агр. *шљива крујних, жсуѣих илодова која досѣева крајем јула.* — Бавлице су млого благе за једѣње, а и убава ракија искача од њи.

Баге с *хий.* *од Благоја.*

бѣгим прил. *в. бајагим.* — Бѣгим рече да дође па гу нѣма.

бѣгимке прил. *в. бајагим.* — Бѣгимке да идем на собор, па се попишмани.

бѣгрењар м *багремова шума, багремар.* — Бѣгрењар и отуд и одовуд, мумуруз не мѣж да вираје.

бадѣњ м *шѣйаи са шѣљком на врху за шѣрање волова.* — Ће идеш море ко бѣла лала, къд узнем ја бадѣњ!

бадрље с *погрд. особа која није досѣојна ѣошѣивања, безвредна особа, никоговиѣ, нишѣарија.* — Бадрље ѣдно, ни има слѣжбу, ни оће зѣмњу работи! Он је за мене бадрље, туј кућу му друк правија, нигде не работи, ништа нѣје стѣкја, а овам се издѣза!

бађав прил. **1.** *бадава, узалуд.* — Бађав му море толка школа къ[д] ћутѣним прѣђе поре[д] човека, нумѣ се јави!

2. без новчане надокнаде, бадава. — Доста си му бађав работија, тражи сљ да ти плати!

бађавá прил. в. *бађав.* — Бађавá садимо бостан, све изгореја. Она цел дн седí у лад, а ја горим на слунце па ћу ву бађавá дадем поприку и петлижани.

бађавција м *бесџосличар, нерадник, гошован, бадаваџија.* — Ја имам сто рабóте, несџм бађавција ко ти, да жмиџем по цел дн по кафане.

бађавцика ж *бесџосличарка, нерадница, гошованка, бадаваџика.* — А бре, жена бађавцика, нема другу рабóту, седí прет капију и гледа кој куде иде, с куга иде.

бађавцисујем, бађавцисуваја (3. л. мн. пр. бађавцисујев; аор. бађавцисува, 1. л. мн. бађавцисувамо; пр. сад. бађавцисувајећи; импф. бађавцисујешем, 3. л. мн. бађавцисујешев) несвр. в. *бађавцишем.* — Она бађавцисује по цел дн па аздисала.

бађавцишем, бађавцисаја (3. л. мн. пр. бађавцишев; аор. бађавциса, 1. л. мн. бађавцисамо) несвр. *йководим време не радећи нишиа, дангубим, бесџосличим.* — Она бађавцише цел дн, а ја дџл ћу у кућу, ел у њиву понапрџд.

бџџм прил. в. *бајагим.* — Бџџм ће вршимо данџс, ал оно пусто заврна.

бџџмке прил. в. *бајагим.* — Бџџмке да идемо у Лесковац сирење да продавамо, ал размашимо за у другу субóту.

бџ м бот. *зова Sambicus nigra.* — Там у Копани пут је чисто, там се мóже бџ на берџ.

бџдџ м 1. *јак, неџријатан мирис, смрад.* — Направија нуђниг долеко од њигову кућу, а под мој прозор, па се од бџдџ не мóж живи.

2. погрд. џрљав, нечисти човек, смрдљивац. — Не се мије, не се преобукџе, спије обџчен па не мóg у кревџ[т] да легнем куде тога бџдџа.

бџдџе с гл. им. од *бџдим.* — Не мóш се више подноси бџдџе из њин обóр од џубре што су га насидали уз нашу кућу.

бџдим, бџдџа (3. л. мн. пр. бџдив; аор. бџдџ, 1. л. мн. бџдџемо; пр. сад. бџдџејећи; импф. бџдџешем, 3. л. мн. бџдџешев) несвр. *исџушиам, одајем јак, неџријатан мирис, смрдим, заударам.* — Пре смо се у реку бањали, праџи смо, а сџ врљав у њум цркотине, мршљаци, бџди вода.

бџдџтина ж и м погрд. *џрљава, нечистиа особа, смрдљивица, смрдљивац.* — Туј бџдџтину немóј да викаж да ти помага за славу, ја ћу дођем да спремамо! Седна у автобуз до Једнога бџдџтину, поревало ми се по цел пут.

Базóвка ж мпт. *њива.*

баџр м *ошворен, широк џросџор.* — На баџр ћу те искарам, ти неси за у кућу!

баја м (уз уобичајено значење „хип. од брат“) *сџарији девер (снахи).* — У моје време, дете, снаа је старејога дџвера викала баја, а данџ овеј младе снашке викав га ел дџвере, ел па по име.

бајагим прил. *шобоже, као;* исп. бџгим, бџгимке, бџџм, бџџмке, бајагимке. — Не мóш Слободан јџтре да ни врши, бајагим му се комбај покварија.

бајагимке прил. в. *бајагим.* — Бајагимке рече ће дође да помóгне свиње да кољемо, ал гу нема.

бајадџр м *вунени шал.* — Тури, Мирко бајадџр óко гџшу, ће осџбнеш на овој студенило!

бајадџрче с дем. од *бајадџр.* — Ако те гџша боли, скиџаж бајадџрче од гџшу!

бајање с гл. им. од *бајем.* — Ућути, бре, о[д] твоје бајање глава ме забóле!

бајем, бајаја (3. л. мн. пр. бајев; аор. баја, 1. л. мн. бајамо; пр. сад. бајајећи; импф. бајешем, 3. л. мн. бајешев) несвр. (поред обичног значења „изговарам неке неразумљиве магичне речи уз чудне покрете“) експр. *говорим којешта, брбљам, блебешем*. — Искршија ногу па по цел дн седи на тарасу и баје, а ја га не мок слушам.

бајтон м *бейтон*. — Ранке ће се дигнемо да замешамо бајтон, данс ће бајтонирамо кућу. Овај бајтон да посипујете данз да не испуца на слунце!

бајтонирам, бајтонираја (3. л. мн. пр. бајтонирав; аор. бајтонира, 1. л. мн. бајтонирамо; пр. сад. бајтонирајећи; импф. бајтонирашем, 3. л. мн. бајтонирашев) свр. и несвр. *обложим, облажем бейоном, изградим, изграђујем нешто од бейона*. — Кућу још не смо бајтонирали, увати зима. Ту морам да бајтонирам једну стазу от капију до кућу да не газимо по блато кд заврне.

бајтонирање с *гл. им. од бајтонирам*. — За бајтонирање се ви не секирајте, ћу дођем с моји радници и ће завршимо работу!

бакал м *бокал*. — Донеси у бакал вино!

бакалџк м 1. *бакалска роба, бакалук*. — Бакалџ да накупујеж докле си дом, кд отиднеш, ја немам от које!

2. *новчани издаџак, расход, трошак*. — Ја имам голем бакалџк у кућу: деца издржавам у школу, овај жена болна, син стигја за женидбу.

бакалџчан, -чна, -чно *који се односи на бакалџк (2), који је у вези с бакалџк (2)*. — Он не би издржаја такв трошак и деца да школује, и жену да лекује, и све друго, моја кућа је бакалџчна.

бакалџче с *дем. од бакал*. — Напуни тој бакалџче с воду!

бакрач м (*обично*) *бакрени кошао који је љри дну шири, а љри врху ужи*. — Изгоремо онај личан бакрач варејећи тикве у њега.

бакраче с *дем. од бакрач*. — Домаћица треба по цел дн да држи једно бакраче с воду на шпорет.

балавурда м *погрд. неозбиљан, непоуздан човек*. — Тај балавурда ме је емпут изиграја, више неће!

баланта ж *мед. амбулантиа*. — Видо мајку ти у баланту у Бошњаце, дошла беше и она куде доктура.

Бале с *хий. од Благоја*.

баљезгало с *погрд. онај који говори оно што му не љриличи, који говори нешто ружно, недолично, нељристџојно*; исп. баљузгало. — Срам ме да отиднем у људи с тој баљезгало, одма баљезга.

баљезгам, баљезгаја (3. л. мн. пр. баљезгав; аор. баљезга, 1. л. мн. баљезгамо; пр. сад. баљезгајећи; импф. баљезгашем, 3. л. мн. баљезгашев) несвр. експр. *говорим оно што не љриличи, што је ружно, недолично, нељристџојно*; исп. баљузгам. — Ајде доста, не баљезгај, напијеш се па збориш што ти не љде у ред!

баљезгање с *гл. им. од баљезгам*. — Искочише људи преко праг, да не слушав твоје баљезгање.

баљузгало с *погрд. в. баљезгало*. — Ти му рекнеж добардан, а он одма почне да баљузга, баљузгало му се не видело!

баљузгам, баљузгаја (3. л. мн. пр. баљузгав; аор. баљузга, 1. л. мн. баљузгамо; пр. сад. баљузгајећи; импф. баљузгашем, 3. л. мн. баљузгашев) несвр. експр. *в. баљезгам*. — Не баљузгај више, човеку, засрами се!

баљузгање с гл. им. од *баљузгам*. — Не се секирај, Ружо за његово баљузгање, кь[д] це истрезни ћу му кажем које е све баљузгаја.

бамбађав прил. *врло једитино, у бесцење*. — Поприка на пијас беше бамбађав, млого се нанело.

бамбона ж *бомбона*. — По цел дн се радујем, ће ми донесе мајка свилене бамбоне из Лесковац.

бамбонче с 1. дем. од *бамбона*. — Турџи у појес ники бамбончики, не мо[г] куде болника да идем с празне руке.

2. бот. *врста цвећа ситних, црвених цветова Reseda odorata*. — Бамбонче унесем кџд застудени у собу, па цвџти преко целу зиму.

бандоглавес, -ста, -сто *тврдоглав, својеглав*. — Тџерка му је млого бандоглавеста, утврди главу и на њојно мора да бџде.

бандоглавесто прил. *тврдоглаво, својеглаво*. — Ја ти викам не работи такој бандоглавесто, татка ће наљутиш, неће ти ништа даде!

бандоглавка ж погрд. *тврдоглава, својеглава, самовољна женска особа*. — Размашува гу туј бандоглавку да не иде на овој крџило у Лебџне, ал она ме не послуша.

бандоглавно м погрд. *тврдоглава, својеглава, самовољна мушка особа*; исп. бандоглавоња. — Не слуша бандоглавно друк што му казује, џвати рамунику и продаде бамбађав.

бандоглавоња м *аугм. и џеј. од бандоглавно*. — На тога бандоглавоњу не се доказује, ти га џчиш једно, он работи друго.

бандорџење с гл. им. од *бандорим*. — Љџди су се научили на твоје бандорџење, па те никој неће слџша, нема које о[д] тебе да чује.

бандорим, бандорџа (3. л. мн. пр. бандорив; аор. бандорџи, 1. л. мн. бандорџимо; импф. бандорџешем, 3. л. мн. бандорџешев) несвр. експр. *говорим џејромишљено, бесмислено, говорим бесмислице, будалаџитине, лџуџетам*. — Немој да ми бандорџиш више кџд не знаш кџко се треба урабџти!

бџнђам, бџнђаја (3. л. мн. пр. бџнђав; аор. бџнђџа, 1. л. мн. бџнђамо; пр. сад. бџнђајеџи; импф. бџнђашем, 3. л. мн. бџнђашев) несвр. експр. *говорим џихо изражсвајуџи негодовање, незадовољство, негодујем, гунђам*. — Немој да бџнђаш, него џбаво каџи које оћеш, које ти фџли!

бџнђање с гл. им. од *бџнђам*. — Сџмо ти бџнђај, млого ће добиџеш с твоје бџнђање.

бџница ж *џиџа (обично са сиром), гџбаница*. — Овија наџи деца не едеџ бџницу сџ сџрење, па кџд гџтвим, за џи одвоџим у једно тепсџче бџницу с јабуке.

Изр. *кџсела ~ врста гџбанице џриџремљена од кора од киселог џесџа између којих се сџавља надеџ од сџра и јаја*. — Кџселу бџницу зачџс направим; одвоџим о[д] тесто за леб и од џега расучџм дебеле коре. Кь[д] цџе натџрам у тепсџју, чекам сџт два да сташе и тџг гу печџм.

бџничџр м *онај коме је бџница, џиџа омиљено јело, коџи воли да једе бџницу, џиџу*. — Мирко је бџничџр, он млого воли да једе бџницу, а Вељко по не.

бџничџрка ж *она коџој је бџница, џиџа омиљено јело, коџа воли да једе бџницу, џиџу*. — Смиља се сџмо од бџницу наеде, она је бџничџрка.

бџничка ж дем. и хџй. од *бџница*. — Деца ће ми доћев од работу па да поџтам едну бџничку да ги направим, тој млого волив.

бџнсов м погрд. *глџиан, џикван*. — Ти си, бре, једџн бџнсов што ништа не зна!

бањам, бањаја (3. л. мн. бањав; аор. бања, 1. л. мн. бањамо; пр. сад. бањајећи; импф. бањашем, 3. л. мн. бањашев) несвр. **I.** *куйам некога*. — Ајде донеси воду да згрѣємо, треба дете да бањамо!

II. ~ се *куйам се*. — Отиде да се бања у реку.

бањање с гл. им. од *бањам (се)*. — Отишли на бањање у врновачко езеро.

Бањац м надимак.

бањка ж вода у којој је окућано новорођенче. — Бањка се не расипује преко ноћ, него к[д] ц[д]мне, од у[р]оци.

бањкам, бањкаја (3. л. мн. пр. бањкав; аор. бањка, 1. л. мн. бањкамо; импф. бањкашем, 3. л. мн. бањкашев) несвр. **I.** у дем. значењу: *бањам*. — Дете докле не с[с]тави годину, мора бањкаш св[с]ки д[д]н.

II. ~ се у дем. значењу: *бањам се*. — Л[с]сно је за њ[н]ума, она њ[н]а време св[с]ки д[д]н да се бањка.

бањкање с гл. им. од *бањкам (се)*. — Доста е з бањкање, оладила се вода, ће осебнеш, искачај ис корито!

бапка ж хий. од баба (1, 2). — Бапка кућу ће чува, а ми ће ву о[д] поб[о]р донесе[с]мо ратлуци.

б[б]пла ж круйна и незграйна женска особа. — К[к]к[к]ва је б[б]пла, з[з]емња се под њ[н]ум тресе к[д] иде.

бапче с дем. и хий. од баба (1, 2). — Уалила с[с]м ги деца па с[с]мо изнаодив: дај, бапче овој, дај, бапче с[с]к па друго ништо, и св[с]е так[к]ој.

барабан м омањи бубањ, добош. — Аса св[с]ири у трубу, М[м]ане чука гоч, Ш[ш]евко удри у барабан.

барабанче с дем. и хий. од барабан. — Нем[н]ој да ми плачеш, јутре ће идемо ја и ти у собор па ће ти бапче к[к]упи барабанче ти да ми се играш!

барабар прид. непром. **1.** *једнак, и[с]т[и]и, раван*; исп. барабарке. — Да будеш и у раб[р]оту барабар с мене, не с[с]мо у јед[д]ење! Обе сте ми ћерке, не ве двојим: и ти и она сте ми барабар.

2. (у прилошкој служби) *једнако, њодједнако; најоредо*; исп. барабарке. — Ако неје навикла на такој те[т]шку сељачку раб[р]оту, ал к[к]т копамо м[м]умуруз, барабар те[т]ра редови с мене.

барабар[р]ење с гл. им. од *барабарим (се)*. — Не м[м]ог ги барабарим, к[к]кво барабар[р]ење, онај ћерка у Леб[л]ане не ми је лош реч рекла, а овај друга св[с]е ми на к[к]уп нагура.

барабарим, барабар[р]ија (3. л. мн. пр. барабарив; аор. барабар[р]и, 1. л. мн. барабар[р]и[р]и[р]и; пр. сад. барабар[р]ејећи; импф. барабар[р]ешем, 3. л. мн. барабар[р]ешев) несвр. **I.** *с[с]тав[с]ам у и[с]т[и]у раван, изједначавам*. — Ти не наз две барабар[р]иш, ал она и ја не[н]смо барабар.

II. ~ се *изједначавам се, њоредим се с неким*. — Не м[м]ош се она барабар[р]и с те[т]бе ник[к] [д], ти и она сте с[с]в[с]ем друкше у св[с]е.

барабарке в. *барабар*. — Мирини и Зоранови деца мене су ми барабарке. Барабарке с мене раб[р]оти цело лето.

барчуга ж аугм. од бара, баруишина. — Не давај на краве да пијев из онеј барчуге, дом к[д] ги докараш, ће ги напоимо!

ба[б]те м хий. од браш. — Мој ба[б]те ће ме јутре води у Леб[л]ане да ми купи ципеле.

батисување с гл. им. од *батисујем (се)*. — Овуј годину ни св[с]е пошло на батисување: градушка ни лојзе очука, жито га беше вода ваћала, попр ни се осуши от кисло.

батисујем, батисуваја (3. л. мн. батисујев; аор. батисува, 1. л. мн. батисувамо; пр. сад. батисувајећи; импф. батисујешем, 3. л. мн. батисујешев) несвр. I. *уйројашћујем, унишћивам*. — Немој да батисујеш на овој благо ноџе ципеле, обуј старе!

II. ~ се *нарушавам здравље, почињем да њоболевам*. — Човек се батисује ако млого пије, а не Једе лебац, оболив му живци.

батишем, батисаја (3. л. мн. пр. батишев; аор. батиса, 1. л. мн. батисамо) свр. I. *уйројастим, унишћим*. — Несъм загледала, па съм у овуј белавину закиснала едно црвено детињо цолче и такој съм батисала пуно корито бели чршави.

II. ~ се *нарушим здравље, почим да њоболевам*. — Наша се ћерка такој батиса идећи по врчарице, место по лекари.

батка м *хий. од батша*. — Татко, ми сестре смо се споразумеле, ништа неће од мираз узнемо, продавај и стоку и њиве, све колко ваља, сьмо батку нашога једнога да спасимо о[д] туј бедичину што га нападнала.

батлија м *онај који је срећан, срећник*. — Лъсно је за тебе, ти си батлија роден, а ја кь[д] цьм се рађаја, срећа ме прерипила.

бъцка ж *боца, бодља*. — Обуј се, овде има бъцке, све ће се избъцкаш!

бъцкам, бъцкаја (3. л. мн. пр. бъцкав; аор. бъцка, 1. л. мн. бъцкамо; пр. сад. бъцкајећи; импф. бъцкашем, 3. л. мн. бъцкашев) несвр. уч. I. 1. *њомало и учестило бодем, убадам*. — Да узнем ја по голему иглу, с овој иглице ћу бъцкам цел дьн.

2. *фиг. (о речима) њецкам, заједам*. — Бъцка ме често она што се не одадо за њој нога брата.

II. ~ се 1. *наносим себи убод, бодем се, убадам се*. — Кьд рабџтим на шиваћу машину, мора се бъцкам.

2. *фиг. уз. повр. (о речима) њецкам се, заједам се*. — Не бъцкајте се девојке, мош тој вашо бъцкање да искочи на големо!

бъцкање с *гл. им. од бъцкам (се)*. — Дете, батали с тој бъцкање, ће изешћутек! Не бъцкајте се, девојке, мош тој вашо бъцкање да искочи на големо!

бъцнем, бъцнуја (3. л. мн. пр. бъцнев; аор. бъцну, 1. л. мн. бъцнумо; импф. бъцнешем, 3. л. мн. бъцнешев) свр. трен. I. 1. *мало, незнајно убодем*. — Ти мируј, те-та ће те чьз бъцне, и ће си идемо дом!

2. *фиг. (о речима) њецнем*. — Млого она зна да збори. Бьцне ме па ко да ништа неје било.

II. ~ се *убодем се*. — Не ми је ништа, бьцну се на трь.

бача ж *башша, врьш, њоврьшњак*; исп. башча. — Мож ли отрчиш чьс у бачу да на-кыдаш поприке за обед? Бачу да посипеш напридвечер, цвешке да се не осушив!

бачаванција м *башшован, њоврьшар*. — Ту узнем о[д] тебе поприку за трошију, ви сте Лугарчани прочуени бачаванције.

бачаванција ж *башшованка, њоврьшарка*. — Моја сестра Ружа је бачаванција, од њум ћу тражим расад от поприку. Голема си ми ти бачаванција, носиш на пијац петлижани и краставице кь[д] це и Цигани издовољили с њи.

бъчва ж *бачва*. — Вино више нема у бъчву, да гу напуните с воду, да се не расуши!

бачевачки, -а, -о *који се односи на Бачевину*.

Бачевина ж *село*.

Бачевчанин м *сџановник села Бачевине, онај који живи у Бачевини*.

Бачевчанка и **Бачевка** ж *сџановница села Бачевине, она која живи у Бачевини*.

бáчица ж дем. од бача. — Даде ми татко там, у онуј њиву з бунар, едн крајчѣг за бáчицу.

бáчкало с вир с *ѣрљавом, блаѣњавом, муљевитом водом*. — Къд је млого врѣно, свиње по цел дн лѣгав у бáчкало.

бáчкам се, бачкáја се (3. л. мн. бáчкав се; аор. бачкá се, 1. л. мн. бачкáмо се; импф. бáчкашем се, 3. л. мн. бáчкашев се) несвр. 1. *расхлађујем се у бачкалу (о крмачама и биволима)*. — Сици ги ти на свиње помије, áко се бáчкав, къд огладнив ће дођев на корито!

2. *ѣрљам се, замазујем се блаѣњавом водом*. — Дете се набутáло у онај ендек куде што расипујемо воду от прање па се бáчка.

бачкáње с гл. им. од бачкам се. — Врѣно ги на свиње па се бáчкав.

бачкáрник м а. *барушитина с блаѣњавом, муљевитом водом*. — На срѣ[д] цело је бијá бачкáрник, па сељани се стѣгоше на кулук, напунише онóј мѣсто и посадише дрвца. б. *блаѣњаво мѣсто уошѣе*. — Сто пѣт сѣм ти рекја да не расипујеш воду прет кућу, глеј какѣв си бачкáрник направила!

бшѣње с гл. им. од бшѣш. — За бóлево нѣма бшѣње, од бóга је.

бшѣш, бшѣја (3. л. мн. пр. бшѣш; аор. бшѣш, 1. л. мн. бшѣшмо; гл. пр. сад. бшѣјеши; импф. бшѣшем, 3. л. мн. бшѣшев) несвр. *држим, чувам у ѣајности, ѣајим, ѣрикривам*. — Она бшѣ да ву се ћѣрка одвојила од мѣжа.

башкá прил. *засебно, ѣосебно, одвојено, ѣодвојено*; исп. башком. — Да ви кáжем, бре лѣуди ко стар човѣк: туј нѣма кућа куде сви једѣв башкá.

башкалѣк м део *ѣородичног имѣика који један ѣриѣадник ѣородичне задруге издеоји, одвоји за лично коришѣње*. — Ја докле сѣм домаћин не дозвољам башкалѣк, има све што е кућовно сви да користив.

башком прил. в. *башка*. — Башком отѣдоше на собор, Драган с ѣнгови другáри, а Мира па с ѣојне си другáчке.

бáшча ж в. бача. — Посадила сѣм у бáшчу о[д] цвѣ по мáло: попрѣку, петлижани, крáставице, кромѣт, копѣс, ал и цвѣћке луно имам.

башчелѣк м *овећи комад ѣлајина за увијање или ѣрекривање нечега, бошча*; исп. бошчалѣк. — У башчелѣк се сврже дар за кума и старѣја и такóј сврзано ги се даде.

башчелѣче с дем. од башчелѣк; исп. бошчалѣче. — Бѣсте сврзале вáши стварчики у башчелѣче и на никуга се нѣсте казале, побѣгле сте о[д] дѣду из Врнóвце.

башчѣнка ж хѣй. од башча. — Сѣмо прођем крз Милáнов сливњак и етѣ сѣм у башчѣнку.

башчѣнче с дем. и хѣй. од башчѣнка. — Башчѣнче ми је туј у обор, оградено од једну страну сѣз сид о[д] цгáру кућу, овáм па с овеј стране су плотѣвја и еднá дрвѣна тáрапка.

бебѣ с *сасвим мало дѣше, беба, новорођенче*. — Снáшка не мóж да ѣде по ѣиве, чува бебѣ.

бебѣнце с дем. и хѣй. од бебе, бебица. — Бóлке ли му је сѣг на вáшо бебѣнце?

бѣгам, бѣгáја (3. л. мн. пр. бѣгав; аор. бѣгá, 1. л. мн. бѣгáмо; пр. сад. бѣгáјеши; импф. бѣгашем, 3. л. мн. бѣгашев) несвр. *ѣрчећи се удаљавам ѣред оѣасношѣу, бѣжим*. — Дѣда му се бѣше млого наострѣја што скита преко ноћ, па чѣм види дѣду да улаза у обор, одмá бѣга.

бегџаџ м у изразу: **викнем** (ува́тим) у ~ *нагло побегнем, збришем, шмугнем, клиснем*. — Чим видо́мо поља́ка, пофрља́мо онџа лубѣнчики па **викна́мо** у бегџаџ. Крив је, не смеја́ да че́ка, кџ му **искочи́**, ува́ти у бегџаџ.

бегџе с гл. *им. од бегам*. — **Мо́ре, неће** те спа́си бегџе, а́ко те **њиго́в та́тко** ви-
ди́ што гу тепаши!

бегџ прид. *непром. који је љријатиног изгледа, дојадљив, лей*. — За девојче не-
ма збор, девојче је бегџ. Ми па нашога сина да фалимо, и он је бегџ.

бегендишем, бегендисаја (3. л. мн. бегендишев; аор. бегендиса, 1. л. мн. беген-
дисамо) свр. и несвр. *осейим, осеџам љубав, симџаиџе (љрема некоме), бегенишем*. — Нећу **питу́ем** ни од ко́ј је, ни кџкџа е, тај коју мој син бегендише, тај ће ми **бу́дне** снаа.

бедџчина ж *џешко излечива, ојака болестџ, рак*. — Раде си казује да џиго́ва
жена́ има туј бедџчину, рак шетанац.

бездџ м *нељрилика, невоља*. — Нађо́ се у бездџ кџ ми онџа сра́мни љу́ди наи-
доше, а ја у кућу ни́где ништа не бе́ имала.

бездџка ж *жена која не може да рађа, нероџкиња*. — Она́ сирота је бездџка,
тој е бо́жја управа, а муж гу затој јури.

безлебар м *онај који је у веома џешком маџеријалном џоложјају, који је гоџо-
во без ичега, џука сирџиња, гоља*. — Из онакџв богатљк куде та́тка да оти́дне за без-
лебара за џиго́во убавило.

безлебарка ж *она која је у веома џешком маџеријалном џоложјају, која је го-
џово без ичега, сирџиња*. — Била́ си безлебарка, ни́где ништа неси имала, а сџк си се
ма́ло закућила па си дигла прџку!

безмо́згоња м погрд. *блесуњав, сулуд, џразноглав човек*. — Ма, ти си безмо́зго-
ња! Кој е луд да ти даде онакџу кра́ву с теле́ за седомсто́тине ма́рке?

безосра́ман, -мна, -мно *који нема осеџање срама, сџида, бесраман, бесџидан*.
— Данџше девојке су безосра́мне, лижев се по сокаци с момци. Безосра́мна си била́,
такџ ли се збо́ри при ста́ри људи!?

безосра́мник м погрд. *човек који нема осеџање срама, сџида, бесрамник, бе-
сџидник*. — Видџли га људи то́га безосра́мника у срет пла́дне куде прерипџа **плот** и
отишја́ куде џума.

безосра́мница ж погрд. *женска особа која нема осеџање срама, сџида, бе-
сџидница*. — Немџ да пушташ у кућу туј безосра́мницу! Неси видџла које рабо́ти с
џчи накуде твојега мужа, ти кџд џтиде да ву сва́риш ка́ву, отру́ла се од џум?!

безосра́мно прил. *на бесраман, бесџидан начин, бесрамно, бесџидно, безоб-
зирно*. — Ја те пошту́ем ко комшију, а ти а́ко си дошја́ такџ безосра́мно да збо́риш,
одма́ до́м да си идеш!

бел, -а, -о *који је беле боје, бео*. — То́лко ме мучиш, кџд џмреш има бџлу ма́раму
да забу́лим!

белановачки, -а, -о *који се односи на Белановце*.

Белановце с село.

Белановчанин м *сџановник Белановца, онај који живи у Белановцу*.

Белановчанка ж *сџановница Белановца, она која живи у Белановцу*.

белџ прид. *непром. (често уз придев „бео“ за истицање) бео белџаџ, сасвим,
џоџиџуно бео*. — Овој брашно бџло, бџло, па белџ. А́ко е ста́ра жена́, на џум кошу́ља
белџ. Убаво брашно, леб белџ.

беле с у хийококористичком обраћању: *свештоуито мало деџе*. — Ућутка се Беле у твоје руке, дџл се премџна да си Суза, што си и ти бела.

Бели м надимак.

белим се, белија се несвр. (поред уобичајеног значења „чиним себе белим, мажем се белилом“) *йерем своје рубље*. — Ене гу Јованка там, при бунар, бели се.

белисвет нрил. у великом броју, веома много. — Имаше млого људи на собор, млого па белисвет.

белка ж беланац, беланце. — Булке се правив од белке и шићер.

белмуж м јело *йрићремљено од неусољеног младог сира и кукурузног брашна*. — Иди у Ружу Николину, питај гу не ли је усолџла данђшњо сирење да направим белмуж!

белојка ж бот. *женски сџрук конойе Cannabis sativa*. — Белојка се по рано берё о[д] цемењајку и она је по сџтна.

белосвёцки (само у м. роду) *који је много йройуџовао, који је уџознао многе крајеве и људе*. — Заседе се једн ноћ у нас, осъмнамо слушаећи га, ал белосвёцки човек, куде све неје бија, има које и да прича.

белосвёчанин м *човек из неког другог месџа којег не йознају, нейознаџ човек, незнанац*. — Немој ми туј сврџаш на конаг белосвёчани, немам куде да ги турим да спијев!

белосвёчанка ж *женска особа из неког другог месџа коју не йознају, нейознаџа жена, незнанка*. — Одъмно гу несъм видеџла, она се промениџла, погосподџла, мџслим ника белосвёчанка, кд оно било Вере Дёскино.

белотина ж *бела одеђа; одеђа свешлих боја*. — Врљај више туј црнотину, доста си га жалџла, обуџи си белотину!

белотрёпкоња м *човек белџх обрва*. — Ма знаж га тога човёска, ће се сётиш кој е, онај бре белотрёпкоња што рабёти у сёд.

белци м мн. анат. *беоњача*. — Немој више да плачеж, белци ти се све закрвавёли!

белуњав, -а, -о *йомало, донекле бео, белчастџ*. — Неје за мене стару тој белуњаво марамче, требала си ми купиш нико зацрњесто.

белутрак м *камен беле боје, белуџак*. — Берём овџја белутраци у реку, ће ми трёбав за бунар.

белчуг м *алка, карика, беочуг*. — На онёј свиње да се турив белчузи да не ријев по обор.

бељаван, -вна, -вно 1. *који доноси белај, невољу, муку*. — Бељаван си бре, човёку, глеј расџпа чорбу у скёт!

2. *чије йодизање, одгајање захџева додаџни йруд, найор и сл.* — Овој дегё је млого бељавно: ни ће спије на време, ни ће једё ко деца што једёв, с њёга сьмо да се распраљам.

бељај м *белај, несређа, невоља, мука, беда*. — Немој да си више преорја међу, ће будне бељај! Бељај голём с овога човёка от кько се утепа.

берём, браја (3. л. мн. берёв; имп. берите и берете; аор. бра, 1. л. мн. брамо; пр. сад. берёјеџи; трп. берен; импф. берешем, 3. л. мн. берешев) несвр. (поред обичних значења „прикупљати пољопривредне производе и друго биље или њгове делове, нарочито плодове“ и „скупљати (руком или некаквим оруђем) нешто што је растурено, разасуто“) 1. *гнојим, набирам, ойищем*. — Начпарџла сьм се на ногу, па еве ськ пета колко берё и јаска, оће се подљути.

2. сечем (обично дрва за огрев). — Нема ги дом, отишли су у Лепкин забел дрва да берев.

3. фиг. обуздавам бес, гнев, тирџим, њодносим. — Ћу берем докле ми не одвије, ал кд ми одвије, ћу му се развршим за све.

Изр. ~ брџгу (обично у императиву с негацијом) *бринем, зебем, секирам се.* — Не бери брџгу за мене, несъм дете! ~ туђу брџгу (обично у императиву с негацијом) *каже се кад се некоме скреће њажња да ѡресџане да се бави туђим ѡроблемима, да не залази у туђе ѡроблеме и сл.* — Тепаја ли гу, не ли гу тепаја, тој си је међу њџ, и не бери туђу брџгу! Вџкам ти, немој да береш туђу брџгу, ал на тебе не се доказује!

берикџт м *лейшина, берићейџ.* — Сви џма да работимо, да соберемо берикџт, у тој ни ѡчи гледав, тој ни је годџбџна.

берикџтан, -тна, -тно *берићейџан, родан, џлодан.* — Фала од бѡга, овај година је берикџтна за све што смо посадили и посејали. Лањска година не беше такој берикџтна, ал ни вештачко џубре несмо бацаџли.

бернем, бернуја (3. л. мн. пр. бернев; аор. берну, 1. л. мн. бернумо; импф. бернешем, 3. л. мн. бернешев) свр. у дем. значењу: *берем.* — Поћ не увати, дај да бернемо малко траву за свиње, па да бегамо дом!

бесница ж погрд. *она која бесни, која исѡловава бес, гнев, срџбу.* — Засрами се беснице, кој те тераја да се одаваж за пијаницу па да ми сџк туј бесниш!

беснување с гл. им. од *беснујем.* — С твоје беснување дете, ће изеш ћутџк.

беснујем, беснуваја (3. л. мн. пр. беснујев; аор. беснува, 1. л. мн. беснувамо; пр. сад. беснувајеџи; импф. беснујешем, 3. л. мн. беснујешев) несвр. *исѡловавам бес, гнев, срџбу, бесним.* — Беснује што се он овде утепа работџеџи и ѡјно имање, а она динар не испраћа.

беснуља ж (у џојачаном значењу): *бесница.* — Тај беснуља је бесна на мајку си.

бесување с гл. им. од *бесујем се.* — Од њино бесување ме стра, тџк се кџчики накрџвив и ѡе изедџв човека.

бесујем се, бесувала се (3. л. мн. пр. бесујев се; аор. бесува се, 1. л. мн. бесувамо се; импф. бесујешем се, 3. л. мн. бесујешемо се) свр. и несвр. *добџјем, добџјам нагон за џарењем (о женкама џаса).* — Бесује се онај Влајкова кџчка, кџчики по њум по цел сокак трчив, не мѡж да проћеш.

бесуља ж пеј. *жена која лако и често мења љубавног џарџнера, џодаџљива, лака жена.* — Тај бесуља је ко кџчка: од мѡжа на мѡжа.

бећар м *онај који још није стџуџио у брак, који није засновао своју џородицу, неѡжењен човек, нежења.* — Малџ син ми се ѡжени и џма две дечџца, а онај старџ јѡж бећар.

бећарачки¹, -а, -о *који се односи на бећара, својстџвен бећару, момачки.* — Аран је бећарачки живѡт, ал ми синко старџмо, треба се жениш и ми да џмамо ѡдмену.

бећарачки² прил. *на начин својстџвен бећару, као бећар.* — Жџви бећарачки, не мџсли да се жени, вџка, овакој ми убаво, а жене колко ѡћеш.

бећарујем, бећаруваја (3. л. мн. пр. бећарујев; аор. бећарува, 1. л. мн. бећарувамо; импф. бећарујешем, 3. л. мн. бећарујешев) несвр. *џроводим се као бећар, момкујем.* — Ајде, жени се, бре, докле ће бећарујеш!?

бећарче с дем. и хџй. од *бећар.* — Пмав они једно убаво бећарче, још мало па ће га женив.

бiвол м зоол. *преживар из рода говечѣиа Bos, биво.* — До прѣ нику гóдину је Славко чувáја бiволи па ги и он продаде. Сýг у селó више нiкој не чýва бiволи.

бивола́р м *онај који чува биволе; који иде за биволима, найаса биволе.* — Ис-продадоше сељани биволи, нѣма више у селó бивола́ри. Бивола́р нóси с њѣга вóду и лебац, áко не докару́је на пла́дне бiволи дом.

бивола́рка ж *жена која иде за боволима, која найаса биволе.* — Ти ли ће данѣз бiднеж бивола́рка? Ја, ја, дру́ги па по дру́ге рабóте отiдоше.

бивола́рник м *стаја за биволе.* — Ти изрини бивола́рник, а ја ћу па трлú!

бiволица ж *женка бивола.* — Једна бiволица ми је остáла, ал и њум нѣма с ко-јѣ да гу рáним, ћу гу продам.

бiволче с *дем. од биво; бивоље младунче.* — Ћу чѣкам бiволица да се отѣли, пó скупо ћу гу продам з бiволче.

бигóр м 1. *невоља, јад.* — Голѣме су ме невоље снашлѣ, ћу препúкнем од бигóр.

2. (у прид. служби) *непром. који је веома горак, који много горчи.* — Краставице су ни бигóр, нѣсмо ги посипува́ли. Овај лек је бигóр, не мóг га пи́јем.

Бизóн м *надимак.*

бија́ч м *дрвена найрава којом се набија, ирли коноиља.* — Ће ми даш важ бија́ц да чúкам данѣс коно́плѣ?

бикчѣ с *дем. и хий. од бик.* — Чýва једно бикчѣ и једно кра́вче.

биљобѣр м у изразу: *Свети Јован биљобѣр хришићански ирразник светиш Јован, Ивањдан (24. јуна / 7. јула) када ѿ народном обичају девојке беру ѿољско цвеће које уи́лићу у венчиће.* — Девојке, јутре је Свети Јован биљобѣр, има се рáно дигнете да идете да наберѣте цвећке за венчи́ки.

биљóр прид. *непром. који је врло љуи́ог укуса, иаирен.* — Овеј попрiке млого љúте, биљóр, не мóш се Једе́в од љúто. Ово́ јело биљóр, турила си сигорно нику цiнку.

биљóшем, биљосáја (3. л. мн. биљóшев; аор. биљосá, 1. л. мн. биљосáмо) свр. I. *превише, ирекомерно заљуи́им, заи́аирим (о јелу).* — Биљосáла си овој ва́риво, не мóш се Једе́ од љúто. Млого си љúту попрiку турила у овај гра́, биљосáла си га.

II. ~ се експр. *исйуним се јадом, бригом, муком, веома се насекирам.* — Биљосáла сýм се од мој ло[ш] живóт, не мóш се живи с овiја љúди.

бiмбош м експр. *убраженко, надувенко.* — Ти си голѣм бiмбош, ал свѣ за врѣме!

бiпче с у експресивном изражавању: *срце.* — Нѣће ме он мѣне више овакóј снайђа да ми бiпче и́гра пóд груди.

бири́ја ж у изразу: *надали бири́ју каже се кад више људи истóвременно искаљу-је бес, гнев, незадовољство над неким.* — Сра́м да ве бiдне! Надали сте бири́ју по дете́ што нѣје возáчки положи́ја!

биркам, бирка́ја (3. л. мн. пр. биркав; аор. бирка́, 1. л. мн. бирка́мо; пр. сад. бирка́јећи; импф. биркашем, 3. л. мн. биркашев) несвр. уч. *наготим некога да нешто бр-зо уради, ио́журujem (силом, иреи́њом и сл.).* — Не ме бре, човѣку више ди́рај! Биркаш ме по рабóту ко да сýм у два́јез гóдине!

бирка́ње с *гл. им. од биркам.* — Она́ јáдна од њи́гово бирка́ње не смѣ се успра́ви у копа́ње.

бирнем, бирну́ја (3. л. мн. бирнев; аор. бирну́, 1. л. мн. бирну́мо) свр. трен. *јур-нем, ио́журим, иогнам некога.* — Сýмо да сте виде́ли: кѣд га бирну́, овај се утепа трчаѣ-ћи. Кѣд видó да ми тѣпа дете́, бирну́ гу, ал побѣже.

бисази м мн. *дводелна ѿорба која се носи ѿреко рамена или на коњу, бисага*. — Иде деда Јосим чѣк из Врнѳвце с пѹни бисази крушке и јабукe.

бич м *шпай са ѿродужетком од кожне врѣце за гоњење, ѿодстицање коња*. — Ја ћу понесѣм амови, а ти узни бич па ће прѣзамо коња. З бич ли се тепа дете, бѳг ли те утепаја тебе?!

бичало с *кожна врѣца на бичу*. — Све искида бичало от коња, уватија га гутураћ и неће мрдне.

бичѣ¹ с *дем. од бик, бикчић*. — Нѣмамо ми бика, нашо јож бичѣ.

бичѣ² с *дем. од бич*. — Остаѵи де мој бич, деда ће ти тебе напраѵи бичѣ за играње!

бичкам, бичкаја (З. л. мн. пр. бичкаѵ; аор. бичка, 1. л. мн. бичкамо; пр. сад. бичкајеђи; импф. бичкашем, З. л. мн. бичкашев) несвр. *ударам бичем, бичујем*. — Не га бичкај коња, видиж да убаво иде!

бичнем, бичнуја (З. л. мн. пр. бичнев; аор. бичну, 1. л. мн. бичнумо) свр. *трен. ошнем бичем*. — Бични, дедо коња да потрчи!

бичкија ж *шестѣра, ѿила*. — Донѣси бичкију да растружем оѵј дѣску! Испрати ме татко да ми дадѣш ѵашу бичкију да сече нике дѣске.

бичкиче с *дем. од бичкија*. — Иди тражи од Вѵле ѵигоѵу бичкију, не моќ с овој бичкиче ништа да напраѵим!

бицман м *овеће, ѿозамаино ѵарче хлеба*. — Нема време уз остал да једе, но узѣде јеђн бицман у рѵке и излете на соќак.

благ, -а, -о *који је слајког укуса, сладак*. — Благѣ оѵѣј крушке, ко мѣд.

благајка ж *агр. врѣћа слајке јабукe која досѣѵа о Пејѿровдану, ѵејѿрѵача*. — Стана донѣла пѹну шерпу благојке.

благѣц *прид. непрѳм. који је веома слајког укуса, веома сладак*. — Оѵај млад гра блaгѣц. Лубеница бѣше благоц, ич не изнѳси колачи!

благачѣк, -чка, -чко *ѿомало, донекле благ, сладак, слајкаси*. — Благачко овој динѣче, не мари, ће га изедѣмо.

благдѣн м *ѿразнични дан, ѿразник*. — Однапрѣт, сећам се, мајка сѣмо на благдѣн ништо угѳтѵи, а сѣк си једемо убаво и у дѣлник и на благдѣн.

Благовес м *цркѵ. хриѿћански ѿразник који се свеѿкује 25. марта / 7. аѿрила као дан када је Богородица ѿримила „благу весѿ“ о зачећу, Благовѣсти*. — Там око Благовес режѣмо лѳјзе.

Благоја м *име*.

благѳта ж *млеко и млечни ѿпроизѵоди, бели смѳк*. — Нѣмамо ми још теј скаламѣрије па ми се благѳта на лѣтњо време тѣшко држи. Нѣмам си благѳту, тѣлци још сѣсав.

благѹн м *бот. врѣћа храсѿа Quercus conferta, граница*. — Рабѳтимо, рабѳтимо, па у пладне лѣгнемо под благѹн да се одмѳримо.

благѹнка ж *агр. врѣћа ѿозне крушке сиѿних, слајких ѿлоѵѵа*. — Све паѿири да ни оберѣв онѣј благѹнке.

блањав, -а, -ѳ *ѿриглуј, блесасѿ, бленѿав*. — Он је блањав, затој се с ѵѣга иґрав кѣко ѳѣв.

блањавка ж *погрд. ѿриглуја, блесасѿа, бленѿаѵа женска особа*. — Изѵкује од онѹј блањавку кољко ѳѣ паре, она ништа незна.

блањавко м *погрд. ѿриглуја, блесасѿа, бленѿаѵа мушка особа*. — Муж ѵу јеђн блањавко, на ѵигоѵи ѳчи ѵу се натурѹје и он ништа не премѿћа.

блѣшча м онај који је блесав, блесавко. — Онај блѣшча отиде да помага на Славака, а наша работа пусти.

близнак м близанац; мушко дете рођено као близанче. — Зоран и Зорица су близнаци. Смјља родила близнаци, обе мушки.

близнакуља ж женско дете близанче, близнакиња. — Једна од онеј две близнакуље иде с мојега брата у школу, ал не знам која бѣш.

близница ж недовољно печена, гњецана доња кора хлеба. — До брашно ли је, до шпорет ли је, не знам, глеј кквѣ је близница на леб.

близничѣв, -а, -о који је с близницом, недовољно печеном, доњом кором (о хлебу). — Не печѣ ми шпорет убаво оздол, леб ми близничѣв.

близо прил. близу, недалеко. — Сѣдни по близо до шпорет, измрзла си свѣ!

бљантав, -а, -о који је неџријатног укуса, неукусан, бљушав. — Овај ми вода бљантава, не ми убава, време ће се сигорно мењава. Убава ти чорба, ал мене ми неје добро, имам ватру, свѣ ми бљантаво.

бљување с гл. им. од бљујем. — Не знам које је изѣло овој детѣ, црче од бљувања.

бљујем, бљуваја (3. л. мн. пр. бљујев; аор. бљува, 1. л. мн. бљувамо; пр. сад. бљувајећи; импф. бљујешем, 3. л. мн. бљујешев) несвр. џовраћам. — Ништа му се, снашке не секирај, детѣ е здраво, нема ватру, а бљувало је што је претеретило стомак.

Бог м надимак.

богатлѣк м богатство, имѣтак, имовина. — Ми смо спрема њи ништа, да видиш ккѣв су они богатлѣк створили!

Бѣге с хий. од Богољуб.

Бѣжа м хий. од Божидар.

божићар м џрасе које се коље за Божић, божићар. — У зору, на први дѣн Божић пуцав пушку, божићар је испѣчен.

божјак м врло сиромашан, убог човек, џуки сиромаш; џросјак. — Кѣ[д] цѣм дошла за тебе, били сте божјаци, а сѣг неси задовољан с овој што смо стѣкли.

божјакиња ж жена божјак. — Божјакиња си дошла у имаћну кућу, ал нумѣж да поштујеш!

божјачим, божјачија (3. л. мн. пр. божјачив; аор. божјачи, 1. л. мн. божјачимо; импф. божјачешем, 3. л. мн. божјачешев) несвр. божјакам, богорадим. — Неће те туђа мука огазди, ће божјачиш ко и досѣк што си божјачија!

божјачки¹, -а, -о који се односи на божјака, који је као код божјака, сиротињски. — Божјачка свѣдба, које он има!?

божјачки² прил. као божјак, бедно, сиротињски, убошки; исп. божјачким. — Продаваја је њиву по њиву за пијанлѣк, сѣг живи божјачки.

божјачким прил. в. божјачки. — Божјачким сѣм ишла да му тражим пѣре и не дава.

Бѣза ж надимак.

бѣлек м дугачки чојани џрслук џостављен џамуком или вуном. — Да бѣк помѣже од овај бѣлег, згрѣја ми коске.

бој м старосни узрѣст, годишње; исп. врс. — Заједно смо војску служили, он је мој бој, ккѣо га па не познавам.

бојѣдаш м онај који је са неким истих година, вршњак; исп. врсник. — Твоји бѣѣдаши се поженише, ти које чекаш!?

боједашка ж она која је са неким исџих година, вршњакиња; исп. врсница. — Која од моје боједашке иде у њиву? Сџмо мене нема кој да одмени!

боједашче с дете које је са неким деџејом исџих година; исп. врсниче. — Моја Мира и њојзин Јова су боједашчики.

бџлан, -лна, -лно који је захваћен неком болешћу, болестан. — Ако си бџлна иди куде доктура, ја доктур несџм! Здрав бџлнога не верује (НПосл.).

болџж м неџријатан осећај физичке џаџиње, бол. — Искочило ми ништо под мишку, џезде ме болџж еве месес дџна. Силни болџжи сџм превукла ја с овуј моју кршениу рџку.

болес м болест. — Овај човџг жут ко лимџн, мџра ники бџлез да џма. Бџлес и у џуди и у стоку, па и теј биљке више не мџж бес прскање.

болешћинка ж (само у клетвама) болешћина. — Болешћинка те уватила, па те никуд не пуштила! Болешћинка ли гу изџела, знам ли гу које мџсли.

болињаџв, -а, -о који џобољева, болешљив, слабуњаџв; исп. болуњаџв. — Она болињаџва о[д] детињсто, не се одаџала.

болињаџвка ж болешљива, слабуњаџва женска особа, болешљивица; исп. болуњаџвка. — Оженија једну болињаџвку за имање.

болињаџвко м болешљив, слабуњаџв човек, болешљивац; исп. болуњаџвко. — Ако џма имање, не дам дете да зарџбимо с тога болињаџвка!

болник м болесник. — Видиш ли кџкџога болника чуџаш? Данџс, јутре мож умре, с које ће га опраџимо? Не мџ[г] куде болника да џдем с празне руке.

болница ж болесница. — Пма ги пуно болнице о[д] тај бџлес.

болниче с болесно дете. — Неће мајка остави њџјно болниче сџмо у бџлницу. Не бџј ми се ти, с тебе ће мајка сџди!

болуњаџв, -а, -о в. болињаџв. — Болуњаџва ми је жена, не мџж да раџбти по њиве.

болуњаџвка ж в. болињаџвка. — Не ме јури да раџботим које несџм кадџр, видиж да сџм болуњаџва! Ако си болуњаџвка, неје требао да се одаџаш!

болуњаџвко м в. болињаџвко. — Јџ[ш] жив, мџри тај болуњаџво! На даџлет је, не се у тџшко замучија, зашто да не живи!?

бомџџнка ж хии. од бомџџона. — Узнем фишџче бомџџнке те однесџм на мајку, за пџвиш неје имао.

бомџџнче с дем. и хии. од бомџџона. — Дај му и на њџга једно бомџџнче, да не жељџје!

Бомџџџија м надимак.

Бџра м хии. од Боривоја.

бџс, -а, -о који је без џџџкова, неџџџкован (о коњу, кобили). — Бџса ми кобилка, не мџк с њум да џдем у Леџане, мџлога џызгаџво.

бџсиљчџк м дем. и хии. од бџсиљџк. — Узни нику струче бџсиљчџк па тури међу теј црџене цџџџке!

Бџска ж хии. од Бџсиљџка.

бџстанчџк м дем. и хии. од бџстан. — Посади там при башчу бџстанчџк, колко деџа да не жељџјев.

бџстанџија м (поред познатог значења „онај који производи и гаји бџстан“) онај који сџди у бџстану, који џази, чуџа бџстан. — Чџм бџстан почне стасџје, напраџив колибу за бџстанџију. Бџстанџија врже кџче до колибу и туј сџди и преко дџн и ноћџм, бџстан да му не краџџв.

боцкав, -а, -о који има бодље по себи, бодљикав. — Овеј грањке од бјгрења млого боцкаве, одвај ги довуко.

Бошњаце с село.

Бошњачанин м сѣановник Бошњаца, онај који живи у Бошњацу.

Бошњачанка ж сѣановница Бошњаца, она која живи у Бошњацу.

бошњачки, -а, -о који се односи на Бошњаце.

бошчалѣк м в. башчельк. — Препокри крошњу з бошчалѣк, не мора сви да видив које носиш!

бошчалѣче с в. башчельче. — Какъв си, мори мираз донела? Све мож да стане у једно бошчалѣче!

брабоњка ж *изметѝ овце и козе, брабоњак*; исп. брабушка. — Мора да је ники пуштаја овце у ливаду, пуна ливада з брабоњке.

брабушка ж в. брабоњка. — Козјо и овчо ђубре, овеј брабушке кько ги ми викамо, терамо у њиве, њиве с њи да нађубримо.

брада ж (поред обичних значења „длаке на образима и доњем делу лица одраслог човека“, „длаке испод доње вилице јарца и козе“, „део лица око доње вилице“) у изразу: **бојја (попова) ~ нејоужевене сѣабљике ѝшенице које се свршетком жетиве скује, ѝвежу и окише цвећем**. — Бојју, ел па попову браду ники остаља у њиву, а друк па извуче гу из земљу и носи гу дом. Къд вршив, они с њум закитив стојар. Сък тој више нема, не се жњеје сь[с] срп, него с комбај.

брадва ж *врѝа секире с крајким држалом и широким сечивом*. — Дај, дете онуј брадву, тикве да сечем!

брадица ж дем. од брада. — Замомчија се, почеја да пушта брадицу.

брадичка ж дем. и хий. од брадица. — Брадичка му на овој дете ѝста таткова, шиљеста.

брактишем се, брактисаја се (3. л. мн. пр. брактишев се; аор. брактиса се, 1. л. мн. брактисамо се) свр. експр. *ѝосѝанем нерадан, лен, олењим се*. — Овај човек се брактисаја, све трећу годину ништа не работи.

брана ж *ѝримиѝивна ѝољоѝпривредна сѣрава од гредe и исѝреѝлеѝаног ѝрућа за сѝѝњење и ѝоравнавање узораног земљиѝта*. — Твој дѣда је ораја с ралицу ил с плуг и влачија после з брану, а твој татко данс оре с трактор па после тањира с тањирачу.

Бранка ж а. име. б. скраћено име од Бранислава.

Бранче с хий. од Бранка, Бранислава.

брањов, -а, -о *брајов, брајовљев*. — Ми обе сестре немамо деца, у тија братњови деца ни гледав очи на сви.

Брацко м хий. од Брајислав.

брашњце с дем. и хий. од брашно. — Солнеж брашњце у подмазану тепсију, леб да се не завати за тепсију.

брашњеник м *дрвени сандук с ѝоклоѝцем за одлагање, чување брашна*. — Да заклапате, деца брашњеник, оће поганци да се набутав по брашно!

брашњив, -а, -о *ѝосуѝ брашном, брашнав*. — Вика ники на капију, искочи ти, не мог овакој брашњива да искачам.

брљѝтина м и ж погрд. *особа која брља, брљивац, брљивица*. — Не мѝк се откачим од онога човека, голем брљѝтина бија. Од овуј брљѝтину никој не мѝж рец да презбори.

брго прил. *брзо, хийро*. — Млого брго идеш, не мок те стигнем.

Брдар м *надимак*.

брегљив, -а, -о *који има йуно брегова, бреговий*. — Брегљиво оној место куде дрва што треба беремо, ће мора све наруке да ги извукемо.

брекчѐ с *дем. од брег, брежић*. — Еј там, поза оној брекчѐ су шуманске куће.

бремењак м *бреме, нарамак, йовар*. — Донесе Југе едн бремењаг детелину, за данс ће има.

брес м (мн. бресја) бот. *листойадно дрво Ulmus suberosa из ф. Ulmaceae, бресй*. — Исѐкли онија бресја у ливаду, сг немамо ладовину.

брестѐ с *дем. од брес, бресий*. — Краве нека пасѐв, а ми ће сѐднемо под оној брестѐ.

брѐшам, брѐшаја (3. л. мн. брѐшав; аор. брѐша, 1. л. мн. брѐшамо; пр. сад. брѐшајећи; импф. брѐшашем, 3. л. мн. брѐшашев) несвр. *убрзано дишем, хукћем (обично као йоследица неког найора)*. — Дизјаја ники цакови за у млин, ене га на прак тамо колко брѐша.

брѐшање с *гл. им. од брѐшам*. — Кькво брѐшање, бре Мицо, ти си мла[д] човѐк такој да брѐшаш!

брзак м и ж (поред распростраѐног значења „брзи ток воде где је корито стр-менитије; само место где је вода брза“) 1. погрд. *особа која се брзо одлучује на неки лош йосйујак, йебромишљена, брзойлейта особа склона сукобима и инцидентима*. — Он је брзак, зачѐс урипи у тепање.

2. агр. *сортиа йарадаја која рано досйева*. — Он млого пारे ўзне од овйја пеглижани брзаѐци.

брзгам, брзгаја (3. л. мн. пр. брзгав; аор. брзга, 1. л. мн. брзгамо; пр. сад. брзгајећи; импф. брзгашем, 3. л. мн. брзгашев) несвр. а. *брзо ходам, журим*. — Она млада па брзга, по цел пут ву викам да застане, да не йдем по њум. б. *брзо говорим*. — Млого брзга, не га разбирам које збори.

брзнем, брзнуја (3. л. мн. пр. брзнев; аор. брзну, 1. л. мн. брзнумо) свр. трен. I. (некога) *јурнем, йојурим, йогнам*. — Удари ме па поче да бега, а ја гу брзну па гу стиго.

II. ~ *се јурнем, йошрчим*. — Брзнем се па гу стигнем, она ли ће тепа моје дете!

бригнем, бригнуја (3. л. мн. пр. бригнев; аор. бригну, 1. л. мн. бригнумо; пр. сад. бригнејећи; импф. бригнешем, 3. л. мн. бригнешев) несвр. I. *бринем о некоме, сйрейим над неким*. — Бригнем за оној дете што га још нема да се врне.

II. ~ *се бринем се, сйрейим*. — Не се бригни, ће дође!

брич м *нож за бријање, бријач*. — Купија ми син ономад машиницу за бричѐње, ал ја сѐм навикја з бриц да се бричим.

бричѐње с *гл. им. од бричим (се)*. — Нећу ги дам у берберницу толке паре за бричѐње, Веља ће ме обричи.

бричим, бричија (3. л. мн. пр. бричив; имп. бричите и бричете; аор. бричи, 1. л. мн. бричимо; пр. сад. бричејећи; импф. бричешем, 3. л. мн. бричешев) несвр. I. *бријем*. — Урасја сѐм у браду, мора молим Благоју да ме бричи, мене ми се руке тресѐв.

II. ~ *се бријем се*. — Докле не измйнев четерѐз дња, нема се бричиш! Ако је изминала година от кько му дете погина, он се још не бричи.

Брка м *надимак*.

бркаљка ж *дрвена кашика дугачке дршке која служи за мешање јела, варјача.*
— Узни бркаљку па мешај тај суклијаш, оће загорј ако се не меша стално! Гад ме кџд
видим домаћицу да облизује бркаљку кџт проба јело докле га меша.

брлог м *нечистиоћа, љрљавиштина; неред.* — Прво да се ишчүкаш па тџг да ула-
заш у собу, одвај сџм очистила брлог о[д] шушке и сламу по тебе.

брложење с гл. им. од *брложим.* — Ја да не рабџтим ништа дрүго, сџмо метлү и
крпу да држим у руке због вашо брложење.

брложим, брложија (3. л. мн. пр. брложив; имп. брложите и брложете; аор. бр-
ложи, 1. л. мн. брложимо; пр. сад. брложејећи; импф. брложешем, 3. л. мн. брложе-
шев) несвр. *љравим брлог, остављам за собом љрљавишину, нечистиоћу, неред.* —
Комшика вика, млого сте брложили там у нову кућу, пикавци и пепел по тепик, раси-
пүвани сокови, парчики месо и леб, млого се наљутила.

брнциало с оно *што љроизводи звук налик звуку моћора, аућомобила, камиона*
и сл. — Попраља ники мотџр ли је, нико брнциало, цел дџн брнци по обџр.

брнцим, брнција несвр. *зүји, бруји, брнци.* — Од овија камијџни што брнцив,
ништа те не чүем. Искџчи да видиш кџкво тој брнци прет капију!

брнса ж *излучевина из носа, слина;* исп. брнсољ, сива, мрсољ. — Ја те верүјем
што си блан, ал крпче ти је у цел па бриши брнсу, немџ си такој глотан!

брнсав, -а, -о 1. *слинав;* исп. брнсољив, сивав, мрсољив. — Ако је дете, неси тре-
бала онакџ брнсаво да га пуштиш уз остал при гџсти.

2. *фиг. који је незрео, недорасџао, балав.* — Унүк ми је брнсав, свађа се с мајку
за паре, а зна да нема више откүд да му дава.

брнсавка ж 1. *слинава женска особа, слинавка;* исп. брнсољивка, сивавка, си-
вла, мрсољивка. — Ти мџри, брнсавке обрџи нос, неси малецка!

2. *фиг. она која је незрела, недорасла, балавица.* — Она је јџж брнсавка, куде ће
се одава?

брнсавко м 1. *слинава мушка особа, слинавко;* исп. брнсан, брнсољан, брнсо-
љивко, сиван, сивавко, сивља, мрсољивко. — Тај брнсавко нуме брнсу да обрџше, ал
затџ уме да направи свађу у кућу.

2. *фиг. онај који је незрео, недорасџао, балавац.* — Не му давај мотџр на тога
брнсавка, ће се скрџи!

брнсан м в. *брнсавко.* — Тај брнсан да се обрџше, кџко такој пред љүди!? Не му
давај на тога брнсана паре у руке, које он зна!?

брнсољ м в. *брнса.* — Имаш крпче у тебе, не бриши брнсољ с рукав!

брнсољан м в. *брнсавко.* — Мајке, викај на овога брнсољана да искџчи наүлице
да се искра, ћу поревам од њега! Несеу ти крџви Илија и Трајка што је онај њип брнсо-
љан растураја оградү, несу га они наредили.

брнсољив, -а, -о в. *брнсав.* — Не дирај дете, него му обрџи нос, таштџ ако је
брнсољиво!? Штџ се закачаш с њега кџд га знаж да е брнсољив?

брнсољивка ж в. *брнсавка.* — Не плачи више, брнсољивке, но обрџи брнсољ!
Бегај море, кџд би тџкве брсољивке ко тебе спраљале ручџк, не би се наели никџд!

брнсољивко м в. *брнсавко.* — Глеј га брнсољивко, пуштија брнсољ до браду!
Дете је тој, јџш је брнсољивко, нуме да замисли о[д] цтра.

брнсољивче с *слинаво дете, слинавче;* исп. сивличе, мрсољивче. — Ако је брн-
сољивче, ћу га цүнем, моје си је.

бробиња̀к м зоол. *мрав Formica pratensis*. — Зашто̀ несте покрили леб, нѐго га бробиња̀ци налазили?

бробиња̀че с дем. од бробиња̀к. — Налазили га бробиња̀чики, а ко̀жа детиња̀ мла̀да па се све потприштила.

бробиња̀рник м *мравље легло, мравиња̀к*. — Не́смо загледа̀ле, седна̀ле смо на бробиња̀рник, овда̀ј се очисти́мо од бробиња̀ци.

брс м *младе гранчице чије лишће стока брсти, брсти*. — Иди там у она̀ј бьгрења̀р до гробје, накида̀ј бр[с] за ко̀зе!

брсти́на ж *грana на којој има брстиа*. — Искара̀ј кра̀ве у па̀шу, ни́где ће на̀ђев брсти́ну, на дру́го ме́сто травицу и тако̀ј ће се наедѐв!

брсти́нка ж дем. од брсти́на. — Вр̀ли теј брсти́нке на овце да брстив!

брук м *брух, кила, хернија*. — Не ри́пај то̀лко, бру̀к ће доби́јеш! Диза̀ја ники ца̀кови па доби́ја бру̀к.

бручегина̀ ж аугм. од бручка. — Дира̀ла си бру̀чке с не́чисте ру̀ке, зато̀ј ти се направиле теј бручегинѐ.

бру̀чица ж дем. од бручка, бубуљичица. — Не ги теј бру̀чице истиску̀ј, ће про̀ђев!

бру̀чка ж мали гнојни чвори́ћ на ко̀жи, бубуљица. — Немо̀ј да ко̀паш теј бру̀чке, ће ти се подљу̀тив!

бру̀чкав, -а, -о који има (најчешће њо лицу) бручке, бубуљице, бубуљичав. — Лице ми бру̀ккаво, не зна́м с ко̀је да га очисти́м.

бру̀чкавка ж бручкава, бубуљичава женска особа. — Не мо́к се се́тим за ко̀ју ми то̀ј при́чаж, за ону̀ј ли бру̀чкавку што дооди с Ми́лину дево̀јку на моју̀ свадбу.

бру̀чкавко м бручкава, бубуљичава мушка особа. — Искочи́ле му на сна̀јкинога брата̀ нике бру̀чке по лице, да види́ш какѐв се бру̀чкавко направи́ја!

бру̀чкам се, бручкаја се (3. л. мн. пр. бру̀чкав се; аор. бручка се, 1. л. мн. бручкамо се; импф. бручкашем се, 3. л. мн. бручкашев се) несвр. доби́јам бручке, бубуљице, најчешће њо лицу или неком дру́гом делу шела, бубуљичам се. — Мојѐ дево̀јче се мло̀го бру̀чка по лице, у последњо̀ времѐ.

бр̀чкав, -а, -о наборан, набран, смежуран (о ко̀жи). — Не́је она̀ у прв мла̀дос, види́ш кѐко су ву бр̀чкаве ру̀ке, а и у лицѐ је бр̀чкава.

бр̀чкам, брчкаја (3. л. мн. пр. бр̀чкав; аор. брчка, 1. л. мн. брчкамо; пр. сад. брчка̀јећи; импф. брчкашем, 3. л. мн. брчкашев) несвр. I. *прейурам, вре́тећем, чейркам*. — Сто пу̀[т] цѐм ву ре́кла да не брчка по мој шифо́њер, ћу по́чнем да га затвара́м с кључ.

II. ~ се *прейурам, чейркам њо сойстѐвеним деловима одеће*. — Брчка се по це́пови, тра́жи кључ, а ја па мислим ће ми дадѐ па̀ре.

брчка̀ње с гл. им. од брчкам (се). — Што̀ си, бре де́те, па брчка̀ло по ствара̀и, с твојѐ брчка̀ње сьг не мо́г да на̀ђем ко̀је ми тре́ба?

брчко̀љ м 1. *неукусно јело, бућкуриш*; исп. брчко̀љак, бућкотина. — Ја ти не́ћу жеде́м тај твој брчко̀љ, же́ди га сама̀!

2. фиг. *збрка, њомеиња*. — У њи́ну ку́ћу ники брчко̀љ, не зна́м кѐкво̀ су то̀ј направи́ли.

брчко̀ља̀к м в. брчко̀љ (1). — Она̀ седе́и це́л дьн дом, па ме́сто да направи́ ништо̀ по̀ убаво да изеде́мо, забрчка̀ на брзину ники брчко̀ља̀к.

бу̀ав, -а, -о 1. који нагло раси́е, бујан (о вегетацији). — Ова̀ј поприка̀ бу̀ава, ал не́ма род.

2. *йодбуо, ойекао, найекао (о човеку)*. — Онај човек што е онакој буав, сигорно неје здрав.

буаљка ж дрвена *направа* у облику *мале лопаше* којом се *приликом прања* лупају *већи комади рубља* од *крутих, нееластичних тканина (конопљаних, ланених, вулених и сл.)*, *прайљача*. — Жене преко лето по цел дн буав пртене черге и сламњаче у реку з буаљке.

буам, буја несвр. *лупам, ударам буаљком, праиљачом по рубљу приликом прања*. — В. пр. под буаљка.

буање с гл. им. од буам. — Ај навам, не те чујем од овој буање ништа!

бубаљка ж зоол. *ојшћи назив за ојшћуно развијене швердокрилце и остале врсте инсеката, буба*. — Покри, Мирко туј крошњу с ручг, бубаљке да гу не налазив!

бубаљче с дем. од бубаљка, бубица. — Мбра да га е овој дете налазило нико бубаљче па се овакој избручкало.

бубица ж зоол. *гусеница лейицира Bombyx mori, свилена буба*. — Стринка моја беше запатила бубице и о[д] туј свилу од њи испоткала е вутарке и на њум, на моју мајку, на тетке моје и на наз девојчики.

бувам, буваја (3. л. мн. пр. бував; аор. бува, 1. л. мн. бувамо; пр. сад. бувајећи; импф. бувашем, 3. л. мн. бувашев) несвр. 1. *лупајући, ударајући неким ишћом, ишћресам, ойресам прашину с нечега*. — Бувај сџк ти мало черге, ја се умори!

2. *експр. ишћем, млашћим*. — Млого беснује, татко га бува свјки дн, ал не помага.

бување с гл. им. од бувам. — Руке ме заболеше од овој бување черге. Ако те татко види тој што работиш, твоје бување нигде га неће има!

буварник м *место на коме има много буба*. — Овај буварник куде мачке што легава, да испрашкаш!

бувосерина ж *бувљи измећ у виду мрљица од сасушене крви који бува оставља на одећи или постелји човека*. — Имали смо буве, кџко па несмо, па к[д] цобучем кошуљу она пуна з бувосерину, постелја исто такој.

Бугараш м *надимак*.

Бугарин м *надимак*.

будалес, -ста, -сто *будаласћ, наиван*. — Зашто си такој будалеста па свакуга слушаш кој ти које рекне?

будалесто прил. *будаласћо, наивно*; исп. будалски. — Будалесто си тој направила, неси требала за паре да му казујеш куде ги остаљаш, кџд га знаш какџв је!

будалка ж дем. и хий. од будала, будалица; исп. будалче. — Ај, будалке не плачи! Неси се сџмо сетила да му кажеж да си ги паре дала у банку.

будалоња м *аугм. и иеј. од будала, будалчина*. — Тај будалоња ништа не зна, вуче га жена за нос ко сивоњу!

будалски прил. в. *будалесћо*. — Будалски работиж, даја си му нову рамуніку за кршену бициклу!

будалче с в. *будалка*. — Ти си бре, будалче, реко ти да при неџа ништа о[д] тој не збориш!

будалштина ж *будаласћ, неразборић иостћуак, будалашћина*. — Идеш сто пут куде неџа да га молиж да се врне због деца, а он крив, сџг збок твоју будалштину и деца патив.

буђошем се, буђосаја се (3. л. мн. пр. буђошев се; аор. буђоса се, 1. л. мн. буђосамо се) свр. *убуђам се, уилесним се*. — Теј сливе што се буђосале, двој ги на страну!

бу̀за ж *дебела, ойушиџена, млохава доња усна*. — Немој гу задеваш што има бу̀зу, тој неће ништа, у̀баво девојче!

бузалџк м *бујна ливадска џрава*. — Поведџ гу деџа онакој малџцку у ливаду краџе да чу̀вав, а она се не види од бузалџк.

бу̀зес, -ста, -сто *који је дебео, ойушиџен, млохав (о доњој усни)*. — Доња у̀сница ву бу̀зеста ко на свирача.

бу̀јџр м *веома богати, имуџан човек, богатиаш*. — Он онакџв бу̀јџр, неће даде џџрку у онеј сиротиџке.

бу̀јџрка ж *жена бу̀јџера*. — Кџкџа си ми па ти тој, неси бу̀јџрка, какџв је твој богатџк па да наодиш ману на приџетељи?

бу̀јџрски¹, -а, -о *који се односи на бу̀јџера, који иприџада бу̀јџеру, богатиашки*. — Од бу̀јџрску ку̀ћу је узеџа снау, џе га подиџне, џе огазди и он. Ти неси бу̀јџрска џџрка па да имаш све које с очи видиш!

бу̀јџрски² прил. *на начин бу̀јџера, као бу̀јџр, богатиашки*. — Она оће живи бу̀јџрски, а друг да работи и сти́ча.

бу̀ка ж бот. *листоџадно дрво џланинских иредела Fagus silvatica из ф. Fagaceae, буква*. — Исџкли за дрџа туј нај дебџлу буку, пре[д] таткову ку̀ћу, што гу пантим још од деџиџсто.

букар м *букова шума, буквик*. — Из опај Ру̀жин букар у врновачко џе наберемо дрџа за зџму.

букарење с гл. им. *од букари (се)*. — Оџај се свиџа букари, мора гу терам на букарење.

букари, букарија (3. л. мн. пр. бука́рив; аор. бука́ри, 1. л. мн. бука́римо; пр. сад. букаре́јси; импф. бука́решем, 3. л. мн. бука́решев) несвр. 1. *стирује се са крмачом, ойлоџава крмачу (о нерасџу)*. — Не, не, нашо вепре је још младо, не мџж букари, те рајте свиџу на Стојановога вепра.

2. *има нагон за џарењем, ойлодџом (о крмачи)*. — Онај свиџа се па букари, мора гу терате на вепра.

букариџа ж *крмача која има нагон за џарењем, ойлодџом*. — Имамо две букариџе, едну спра́сну и три пашиџне свиџе.

бу̀ла ж *име краџе жуџе боје длаке са белином на глави*. — Млџго у̀баво теле Бу̀ла отелила, такој бу̀лесто ко она.

бу̀ле с *џеле жуџе боје длаке са белином на глави и име џаквом џелџу*. — Бу̀ле га ви́камо што е такој бу̀лесто, све жу̀то, сџмо на главу бе́ло.

бу̀лес, -ста, -сто а. *који има на глави длаку беле боје (о говечџу жуџе боје длаке)*. — В. пр. под Буле. б. *који је жуџе боје са белом шаром са стиране (о зрну џасуља)*. — Ако ли у овај бел гра да турам и овџа бу̀лести зрна?

бу̀лица ж бот. *једногодишња, зељаста коровска биџка црвеног цвџта Papaver rhoeas, булка*. — Дџца све угазили пченицу берџеши бу̀лице.

Бу̀лка ж *дем. и хий. од Була*. — Бу̀ла, Бу̀лка, све исто. Бу̀лка гу ви́кам од ми́лос.

булка ж 1. *искокано кукурузно зрно, кокџца*. — Ту́римо зрна од овџа класја што ги ви́камо пу̀цкавџики у једну високу плџкану канту, озгџр с поклопац, па над огањ тресе́мо онуј канту и такој испу̀цкамо бу̀лке.

2. *колачиџ иприремеџен од улуџаних беланаца и шеџера, џуслица*. — За бу̀лке јајца трџбав да бу̀дев тазџ, и сџмо бе́лке и шиџџр се измуџив.

булкам, булкаја (3. л. мн. пр. булкав; аор. булка, 1. л. мн. булкамо; пр. сад. булкајећи; импф. булкашем, 3. л. мн. булкашев) несвр. *кокам кукурузно зрневље, ѿравим, ѿријремам булке, кокице*. — Преко целу зиму булкамо пуцкавички.

булкање с гл. им. од булкам. — Цел дѣн с тој булкање пробависте, ај доста е, еве пуна шерпа булке.

Булутин м надимак.

булутин м зоол. *ноћна ѿилица* *Vubo vubo, сова, буљина*. — Булутина ретко мож да видиш преко дѣн, он сѣмо вика преко ноћ. Булутин там нигде вика, у Стојанов обор мутлак, па кућу ли је, на дуд ли је не знам, ће умре ники.

Булча м во жуће боје длаке са белином на глави и име ѿаквом волу. — Викамо га Булчо што е сѣм по главу бел.

Булче с дем. и хий. од Була. — Бѣмо продали краве за свадбу, па кѣд измина ни-ко време купимо едно булесто телче, и такој о[д] тој Булче па напунимо шгалу.

буљес, -ста, -сто буљав, буљоок. — Буљеста у поглед, ич не ваља.

Буљина ж надимак.

Буљка ж надимак.

буљка ж буљоока женска особа, буљавица. — Женá му една буљка, аљава у поглед, ал по дѣшу неје лоша.

буљча м буљоока мушка особа, буљавац. — Изровија очи онај буљча, ене га улете у собу да гу тепа.

Бунда ж надимак.

буњујем, буњуваја (3. л. мн. пр. буњујев; аор. буњува, 1. л. мн. буњувамо; пр. сад. буњувајећи; импф. буњујешем, 3. л. мн. буњујешев) несвр. *бунџам у сну или у бунџу*. — Дете ништо снѣје па буњује, не га дѣрај! Млого ватру има, све буњује.

бургијаш м ѿријадник циганске черге. — Преко лето дођев бургијашни па там уз реку разѣпнев шатор до кола, туј снѣјев, туј спраљав да једѣв, а бургијашке се разлѣтив по село, вражав на жене будалѣсте, такој е било, сѣк тој нема више.

бургијашка ж ѿријадница циганске черге. — В. пр. под бургијаш.

Буре с надимак.

буричкам се, буричкаја се (3. л. мн. пр. буричкав се; аор. буричка се, 1. л. мн. буричкамо се; пр. сад. буричкајећи се; импф. буричкашем се, 3. л. мн. буричкашев се) несвр. *куџам се ѿљускајући ѿ води, брчкам се*. — Кѣд је много врућо изнесѣм ву корѣто с воду на обор па се буричка по цел дѣн.

буричкање с гл. им. од буричкам се. — Ајде, Лило, вѣтар подувје, доста е з буричкање!

бурма ж (поред стандардног значења „прстен без украса који се носи као знак брачне везе“) *славина на бурѣту*. — Неје бурму убаво завртеја, па све вино да се источи.

бутам, бутáја (3. л. мн. пр. бутав; аор. бутá, 1. л. мн. бутáмо; пр. сад. бутáјећи; импф. буташем, 3. л. мн. буташев) несвр. I. *гурам, одгурујем, ѿѿискујем*. — Не ме бутáј, мálко ли ти је мѣсто!?

2. експр. *једем брзо, халаѿиво*. — Кóлко ти буташ ко да три дѣна неси видеја леб!

II. ~ се *гурам се, гурам оѿѿале око себе*. — Немој се буташ, полѣк, сви ће улѣг-немо!

бутање с гл. им. од бутáм (се). — Нема бутáње, овде има стáри лѣуди и децá, једѣн по једѣн, сви ће улѣгнете! Да му се згáди на човѣка о[д] твоје бутáње, не мош се засѣтиш!

бу́тнем, бутна́ја свр. трен. I. 1. *гурнем, одгурнем, ћушнем*. — Бутни тија људи па и ми да улэгнемо!

2. *завучем, гурнем исїод нечега*. — Бутни гу там пот кревет, кудеља му се не видеља, несьм знала што је празник!

II. ~ *се завучем се, ирикријем се, сакријем се*. — Дете му се не видељо, бутна се у онуј гужву и не мoг га нађем.

бу́гурка ж *суви корен йосечене кукурузне сїабљике*. — Кьд несмо дрва имали, вадїли смо бутурке па смо с њи ложили шпoрет.

бућ м *бујна, разбарушена коса*. — Шће ти тај бућ на овој врућо, узни па се ошишпај!

бућоглávка ж *женска особа бујне, разбарушене косе*. — Наїде у Никoлу една бућоглávка, снаа ли му је од малеoга сина, не гу добро видo.

бућкoтина ж в. *брчкољ (1)*. — Забркала си туј водицу, брашно и поприку и ви- каш спремила си обeд, а направила си бућкoтину да гу никој не мoж једе.

бучало с *шїай са округлом йлочицом на доњем крају којим се меша млеко у бућкалицу ради издавања масла*. — Мутеше млеко моја јадна мајка, онакој с једну болну ногу, па кьд[д] це замoри виће, даде ми бучало на мене, ја да мутим.

бучка ж *висок а узани дрвени суд у коме се бућка, меша млеко ради издавања масла, бућкалица*. — Јoш чувамо и бучку и бучало на таван, ал снајка сїри млеко, не га мути у бучку.

бучумиш м бот. *зельастїа биљка високе дрвенастїе сїабљике Conium maculatum, кукуша*. — Да їдем там у Кoпани пу[т] да насечем бучумиш па да си направим цевке за совeљке, зїмус ће трајемо.

Буцак м мпт. *ливада*.

В

ва́да ж *бразда којом се доводи вода за наводњавање*. — Нeсмо имали бунар там у коњинско за башчу, а река долеко, па смо направили ваду од воденички јаз до башчу.

вадурка ж дем. *од вада*. — Узни матику па копни онуј вадурку да мoж вода да течї!

вадоду́шник м пеј. *бездушан, немилостїив, свирей човек, бездушник*. — Нема он мило[с] за никуга, он је вадодушник, никуга тај не воли.

вадоду́шница ж пеј. *она која је бездушна, немилостїива, свирейа, бездушница*. — Она њoну ћерку мрзи, те мене ће ме воли, тој е вадодушница, неје друго!

ва́здук м *ваздух, зрак*. — Да искочиш на чис ваздук, које сьм у собу жмијеш!?

ва́јда ж *користи, добий*; исп. фајда. — Немам никакву вајду што работим, сьм се мучим.

валавојда ж погрд. *женска особа лаког морала, жена која салеће мушкарце*. — Јoш емпут ли ми ти мрднеж бес питање, ја такву валавојду нећу чувам!

валавојдичина ж *аугм. и йеј. од валавојда*. — Тај валавојдичина млого е жене рацвилeла!

валба́ ж *хвалисавостї, хвалисање*. — На њум ву је сьг за валбу, ал кьд гу он вр- љи, тьк ће кука.

валівечѣра ж и м *хвалисава особа, хвалисавка, хвалисавко*. — Ма нѣма ништа о[д] тој, сѣмо си прави мерак, тај валівечѣра.

ва́лнм, валі́ја (3. л. мн. пр. ва́лив; аор. ва́ли, 1. л. мн. ва́лимо; импф. ва́лешем, 3. л. мн. ва́лешев) несвр. *похвално говорим о некоме или нечему, хвалим некога или нешто*. — Иц гу немѡј ва́лиж, знамо гу кьквѡ Је!

Вало́га ж мпт. *њиве и ливаде*.

ва́лам, ваља́ја (3. л. мн. пр. ва́лав; аор. ваља́, 1. л. мн. ваља́мо; пр. сад. ваља́је-ћи; импф. ва́лашем, 3. л. мн. ва́лашев) несвр. *ко́тирѡам ѡше́тио дајући му жељени облик, месим*. — Ру́ке ме боли́в, пе мо́г да ва́лам ову́ј пога́чу.

ваља́тно прил. *онако како ваља, како ѡреба, ваљано*. — Ако ѡћеш урабѡти га ваља́тно, ако па не, ич не почињај!

ва́лкам, ваљка́ја (3. л. мн. пр. ва́лкав; аор. ваљка́, 1. л. мн. ваљка́мо; пр. сад. ваљка́јећи; импф. ва́лкашем, 3. л. мн. ва́лкашев) несвр. у дем. значењу: *ваљам*. — Евѣ, ва́лкам леб па крва́јчики.

ваљка́ње с гл. им. од *ва́лкам*. — Не му́чи се, Лѣпке с тој ваљка́ње крва́јчики, омѣси ле[б] па си ћу́ти!

вампѡр м и ж погрд. *својеглава, ѡврдоглава, неѡкорна, ћудљива особа*. — Ђј, тај ли вампѡр што утврдија главу па свѣ мо́ра бу́дне на њигово. Она́ Је голѣм вампѡр, на татка се метнала.

вампира́ча ж аугм. и ѡј. од *вампѡр*; исп. вампируља. — Тај вампира́ча ме Је од малѣцко изѣла: емпу́т кѡд ре́кне да неће, не пома́га више ни молѣње, ни тепа́ње.

вамнире́с, -ста, -сто *својеглав, ѡврдоглав, неѡкоран, ћудљив*. — Немѡј си та-кој вампѡре́с, иди куде њума, ако сте се свађале, несте се тепале, сестра́ ти Је!

вампиру́ља ж в. *вампѡрача*. — Сви гу молише туј вампиру́љу да и́де, јѡк мо́ре.

Ване с хий. од *Јованка*.

ванѣла ж *вунети ѡемѡр ручне израде*; исп. фанела. — Још ла́ни сѡм ву́ну испре́-ла, пре́ђу куде боја́цију сѡм помѡстѡла, па чим ма́ло прерабѡтимо по поље ћу плетѣм ванѣле и на ме́не и на деца́ за зи́му.

ванелѣтина ж аугм. од *ванела*; исп. фанелетина. — Чију́ си, бре де́те туј ванелѣ-тину обу́кло, пропа́ло си у њум?!

ванѣлка ж хий. од *ванела*. — Ако Је од расплићѡтину, лична ванѣлка.

ванѣлче с дем. од *ванела*; исп. фанелче. — Тре́ба на овѡј дете́ да исплетѣм једно ванѣлче за зиму. Расплићам дети́њи ванѣлчики што ги омалечке́ли па да исплетѣм на ме́не једну ванѣлу.

ванѣлченце с дем. и хий. од *ванелче*; исп. фанелченце. — Обу́чи на дете́ онѡј ванѣлченце ба́ба што му плѣла!

Вѡнка ж *скраћено име од Јованка*.

ва́рвара ж *јело од скуваних ѡмешаних жѡштирица ѡшенице, кукуруза, ражи и јечма које се ѡприрема на дан хришћанске свеѡице Варваре (4 / 17. децембра)*. — Пченицу ва́римо за славу, за задушнице, му́муруз и преко ле́то докле Је млад, а и зиме натрѡшимо зрна па ги ва́римо за едење, а ва́рвару сѡмо емпу́д годишњо.

варѣње с гл. им. од *варим*. — Сви́ки дѡн ги ва́рим на овѡја моѡи ра́дници, ако Је ле́то, од варѣње ми мо́зак у[з] шпѡрет изгоре.

ва́риво с *чорбасѡ кувано јело од киселог куѡуса са месом или сланином*. — Ја за по́ брзо укисѣлим копу́с овако́ј у ло́нас, да има́м за ва́риво, а онѡј у ка́цу кь[д] цѡг-

не. Деца не волив вариво с[с] сланину, а вариво не мож да будне убаво сѣмо с месо, мора се мало и сланинка тури.

варивце с дем. од *вариво*. — Варивце сѣм сварила, ти тој највише волиш.

варим, варија (3. л. мн. пр. варив; аор. вари, 1. л. мн. варимо; пр. сад. варејећи; импф. варешем, 3. л. мн. варешев) несвр. *припремам јело кувањем, кувам*. — Премо зиму варимо гра, чорбу, компири, вариво. Къд вариш суклијаш, мора стално да мешаш, ће загорѣ.

Изр. не ми трѣба ни варен(а) ни печен(а) ни у ком случају, ни ѿо коју цену, ни ѿо-шио, никако. — Она ме је мене изела, о[д] туј кучетину сѣм се разболѣла, не ми трѣба, ни варена, ни печена.

варкам, варкаја (3. л. мн. пр. варкав; аор. варка, 1. л. мн. варкамо; пр. сад. варкајећи; импф. варкашем, 3. л. мн. варкашев) несвр. I. 1. *ѿазим, чувам*. — Варкај детѣ, Мירו, докле се ја не врнем!

2. *разумно и брижљиво се односим ѿрема свом имеѿку, водим рачуна о свом имеѿку, чувам, шѿедим*. — Варкам, ћерко и шићер и зајтин и свѣ друго, неје сѣмо за данѣс, и јутре ће трѣба да једѣмо.

II. ~ се 1. *чувам се, ѿазим се*. — Варкајте се, деца от кола!

2. *уздржавам се од ѿешког ѿосла, неког јела, ѿића и сл. шѿио може да ѿогорша здравствено сѿање, да науди здрављу*. — Тебе има кој да одмени, варкаш се о[д] теѿку работу и ће си живиш с твој болес. Варкај се од мрсно, варкај се од љуто, от кисело, тој ли је ники живот!?

варкање с гл. им. од *варкам (се)*. — А, бре, ел сѣм га ја варкала моје детѣ, ел ни кој, ал не помага варкање къд му је такој записано. Варкала се је о[д] цвѣ, ал цабе варкање къд о[д] тај болес нема лек.

варкач м и ж особа која се разумно и брижљиво односи ѿрема свом имеѿку, која води рачуна о свом имеѿку. — Варкач е он, не ака трактор ко ја што работим, глеј му га трактор, ѿсто нов. Женá му варкач, ми смо сүшено месо откъд изели, а у ѿум још има и месо, и маз, и прѿжа, свѣ тој она варка.

варнем, варнуја (3. л. мн. пр. варнев; аор. варну, 1. л. мн. варнумо) несвр. у дем. значењу: *варим*. — Мало грашѿг да варнем, не знам више које да ги спраљам.

вас ойиѿи ѿадеж множине личне заменице другог лица „ви“. — В. пр. под „ви“.

Васољница ж цркв. *ѿразник ѿосвећен св. Василију Великом који се свеѿкује 14. јануара, Васѿевдан*. — По казивању информатора, Васољницу у овом крају славе искључиво Цигани.

ватим, ватија (3. л. мн. пр. ватив; аор. вати, 1. л. мн. ватимо) свр. I. *ухваѿим, дохваѿим некога или нешио рукама*; исп. фатим. — Вати га за гушу, теѿе га задави што му газија бостан. Вати чршав отку[д] тебе, па вучи!

II. ~ се *ухваѿим се рукама за некога или нешио*. — Вати се за ѿѣга, не га пуштај! Ти се вати за конопац, а ја ћу те вучѣм из бупар!

ватра ж *ѿовишена ѿелесна ѿемѿераѿура, вруѿница*. — Детѣ се угорѣло, ватру има, брго викај Драги!

ваћам, ваћаја (3. л. мн. пр. ваћав; аор. ваћа, 1. л. мн. ваћамо; пр. сад. ваћајећи; импф. ваћашем, 3. л. мн. ваћашев) несвр. I. *узимам, дохваѿам некога или нешио рукама*; исп. фаћам. — Растрчали се по обор, ваћав кокошку за обѣд. Он ву врљи играчку, а она гу ваћа.

II. ~ се хваћам се за руке са неким; хваћам се рукама за нешто. — Ваћајте се, девојке у оро да играмо! Ваћај се, бабо за ограду кљ[д] це качујеш на спрат!

ваш, -а, -о (о. п. м. р. за бића вашого и за неживо ваш, ж. р. вашу, с. р. ващо); мн. ваши, ваше, ваши (о. п. једнак је номинативу) *присвојна заменица 2. л. мн. којом се изражава припадање већем броју лица којима се обраћамо.* — Да си чувате вашого деду, малко ли ви е оставија!? Вашого си татка помагате. Вашу мајку гу једев вџшке по банацке штале, а ви сте аздисале! Гледам вашо девојче, млого убаво. Видомо ваши сељани на пијац. Настаљајте за ваши деца да стичате! Онај дџн моје, сџк па ваше краставице све њики да оберје!

ваше *поред номинатива и ошћии падеж множине присвојне заменице за 2. лице женскг рода.* — В. пр. под „ваш, -а, -о“.

ваши *поред номинатива и ошћии падеж множине м. и с. рода присвојне заменице ваш.* — В. пр. под „ваш, -а, -о“.

вџшла ж 1. *вашљива женска особа, вашљивица;* исп. вџшљивка. — Требим овуј вџшлу, бутала се там у кокошарник.

2. *фиг. безвредна, нишћавна женска особа.* — Една вџшла што до ичџр овце у планину чувала, да ме мене поцсњава.

вџшља м 1. *вашљива мушка особа, вашљивац;* исп. вџшљивко. — Увашљивија си се, вџшље, ајде да се шћшаш!

2. *фиг. безвредна, нишћавна мушка особа.* — Дала му држава службу, па вџшља мисли сџг њикој ко њега, а он па такв ко што бија.

вџшљив, -а, -о *који има ваши, вашљив.* — Едно о[д] друго вџшке запатили, и моји девојчки вџшљиви.

вџшљивка ж в. *вџшла.* — Реко ли ти да се не чџшљаш с туђи чџшљови, вџшљивке, сџк трпи гас нека ти гори кожу! Била си вџшљивка кљ[д] ци дошла за моџга брата, он о[д] тебе направи човека, тој си забравила!

вџшљивко м в. *вџшља.* — Викај му, мајке на овога вџшљивка да не брише главу с мој пешкир! Он забравија какв је вџшљивко бија, никој га у село неје сматраја за човека.

вашого *ошћии падеж једнине присвојне заменице м. р. ваш.* — В. пр. под „ваш, -а, -о“.

вашу *ошћии падеж једнине присвојне заменице ж. р. ваш.* — В. пр. под „ваш, -а, -о“.

ве *енклиитички облик акузатива множине личне заменице „ви“.* — В. пр. под „ви“.

веђа ж (обично мн.) *обрва.* — Млого убава девојка, црна коса, црне веђе, а модри очи.

веђилце с *црна боја, црnilо за веђе, обрве.* — Ја кљ[д] цџм била девојка несам имала овеј скаламерије за веђе, него узнемо црн жарчџк, и тој ни је било веђилце да нацрнимо веђе.

веђица ж *дем. и хий. од веђа, обрвица.* — Веђице ву црне, тџнке, а очи ко вилцани.

вејача ж *вејалица, ветрењача.* — Тој ники пуд било: прво жџејемо с[с] срп, па после вршимо на гумно с[с] стоку, по вршидбу соберемо жито на куп и вејемо га с вејачу да га очистимо от плџву.

вејка ж 1. *примарно значење грана овог бугаризма сачувано је у поредбеној конструкцији:* — Ниша се ко вејка на ветар.

2. *фиг. мршава, танка, уз то слабуњава особа.* — Направила се вејка, одвај иде у[з] сокак.

Велигден м *Ускрс, Васкрс.* — За Велигден мџtimo јајца, кољемо јагње, варимо чорбу, правимо колачики, све нај убаво и за нас и за гости.

велигденски, -а, -о *ускрињи, васкрињи.* — Деца се на Велигден бањав и у тој корито с воду тури се црвено велигденско јајце да буде целу годину здрави и црвени. Од напрет су и стари и деца постили велигденски пос, а сг неће постив ни стари, ни млади.

велигденче с бот. *ливадска биљка Pulmonaria officinalis од које се припрема чај против кашља, њлуњак.* — Еве, ја съм набрала велигденче летос, узни да га сва-риш и тој да пијеш, кашљање да ти умине!

велија ж *кришка, њарче сира;* исп. вилија, фелија, филија. — Турим велију сирење и комаг мумурузан леб у козјо торбице, па с тој терам цел дн по овце.

Велико Војловце с в. *Војловце.*

Велимир м *име.*

величе с дем. *од велија;* исп. феличе, филиче. — Остави ми једно величе благо сирење, немој га солиш!

величенце с дем. *од величе;* исп. виличенце, феличенце, филиченце. — Дај ми едно величенце сирење, колко за дете!

Вџа м *хит. од Велимир.*

Вџко м *хит. од Велимир.*

венџ м 1. *венац.* — На Свети Јована биљобџра девојке плетџ венци о[д] цвећке.

2. *кружно улеђени или нанизани листови дувана, разних џлодова и др., низ, ниска.* — Нижемо дуван, а после венци врзџемо на рамови да се сушив. Сидови црвенејев од венци попрџку.

Изр. да турим зелџни венци на главу да се удам, да заснујем брак. — Да се умџша у друсто, да тури зелџни венци на главу. *никџд да не дочека (види, тури на главу) зелџни венци џешка клеџва којом се неко џроклиње да никад не заснује брак и сџекне џородицу, да оџстане вечџто сам.* — Никад да не дочека, џџрка да ву тури зелџни венци на главу, тај ме кучџтина изџла!

венче с дем. *од венџ.* — Китимо и порту и врата с венџики на Ђурђевдн. Цџл дн съм ти копала за две венџики попрџку.

венџило с *време џроведено у браку, брачном живоџу.* — Моје и Томино венџило је триз две године.

вџпре с дем. и *хит. од вџар, вџриџ.* — Овој вџпре трџба га шкџпимо па да га ра-нимо за зиму. Оној друго вџпре неће га шкџпимо, џе га чувамо да букари.

Вџре с *хит. од Вџрица, Вџрка.*

вџсел, -а, -о 1. *радџиан, расџоложен, вџсео.* — Иде ми отџд вџсела и казује ми кџко зборџла с татка и мајку ву, џе дођџв у недељу из Немачко.

2. *експр. који је донекле џиџан, џриџиџ.* — Не опиџва се, неће бџш ни трџзан, она-кој вџсел.

вџселџија м *онај који уме да се вџсели, који на вџсељу џџва и игра, вџсељак.* — Што се Тома извџселија на Маркову свадбу, џџди, вџселџија чџвџк, поја, игра, вџсели се ко сџна да је оженија.

веселџика ж женска особа која уме да се весели, која на весељу ђева и игра. — Милунка веселџика ко Тому, ко да ги една мајка родила.

ветрина ж *полица, виџрина*. — Тури там шолџови у ветрину, да не берев пршину!
ветровит, -а, -о *лакомислен, нейромисљен, ветроџирасџи*. — Он је ветровит, ће продаде стелну краву, не зна да ће трпимо и за млеко и за сиренце.

ветрушка ж зоол. *врџа сокола Cerchneis (Falko) tinnunculus која може да лебди у месџу, ветруша*. — Људи викав кџ видив ветрушку, тој ће дува ветар.

веће прил. *већ*; исп. већем, виће, вићем. — Треба ло би веће да дође, одмно је отишла.

већем прил. *в. веће*. — Порасја ми унџк, иде већем у школу.

вечера ж (поред обичног значења „оброк који се узима увече; јело спремљено за тај оброк“) у изразу: **голема вечера** *поћно доба неколико саџи по вечери, касно доба ноћи*. — Наиде з дете у голему вечеру, тамн се спремашемо да легњулемо.

вечерка ж *дем. и хџи. од вечера*. — Вечерка је готџва, ајде деца да вечеркав па ће спијев.

вечеркам, вечеркаја (3. л. мн. пр. вечеркав; аор. вечерка, 1. л. мн. вечеркамо; импф. вечеркашем, 3. л. мн. вечеркашев) несвр. у *дем. значењу: вечерам*. — Вечеркасте ли, деца? Ај, сџк се још мџло поџграјте, па ће спијете!

вечерница ж *почећак обележавиња крсне славе у ноћи уочи саме славе од вечере до џпоноћи*. — Ми терамо славу по наш стар обичај: прво е вечерница, па дџн слава, па патарница. На вечерницу дођујев гџсти, једев, пијев, сечемо колач, гџсти пред растурање и запојев, све такој до половин ноћ.

вџба ж *а. вежба, вежбање*. — Мџра тетке да радџш вџбе с туј рџку што те боли. **б. војна служба резервџија**. — Мало време измине, па ги вџкав на вџбу, што смо близо до Косово, затој.

вџбам, вџбаја (3. л. мн. пр. вџбав; аор. вџба, 1. л. мн. вџбамо; пр. сад. вџбајећи; импф. вџбашем, 3. л. мн. вџбашев) несвр. *вежбам*. — Не мџж да научџш, ако неће вџбаш.

вџбанка ж *вежбанка*. — Ене га иде профџсор, носи вџбанке!

вџшељка ж *џодужџи комад осушеног меса, вџшалица; џодужџи комад крџиог и усџленог меса прџпремљен за сушење*. — Вџди рачун, немџј преко зџму да исџбиш све вџшељке, а лџтос кџд работџмо да тураш кџске у јџло! Вџшељке нека ги, нека стоџив нећс у тој корџто, па јутре ће ги качџњамо у пушџницу.

вџшељче с *дем. од вџшељка*. — Испразџио пушџницу, остџле кџске и по нико вџшељче.

вџшељчим, вџшељчија (3. л. мн. пр. вџшељчив; аор. вџшељчи, 1. л. мн. вџшељчџмо; импф. вџшељчешем, 3. л. мн. вџшељчешев) несвр. *одсеџам џодужџе комаде крџиог меса, прџпремам џтакво месо за сушење*. — Мџсо треба да се вџшељчи, а ноћ не џвати. Вџкај Благоју да ми помџгне да вџшељчџмо мџсо!

вџшкам се, вџшкаја се (3. л. мн. пр. вџшкав се; аор. вџшка се, 1. л. мн. вџшкамо се; пр. сад. вџшкајећи се; импф. вџшкашем се, 3. л. мн. вџшкашев се) несвр. **1. дрџећи се за неџшто висџм, вџшам се**. — Бџжи, дете, немџј се вџшкаж за срченицу, ће паднеш от кола!

2. наслањам се, џрџслањам се на некога, вџшам се. — Ти се вџшкаж за мене, а ја одвај стоџџм.

вештерица ж пеј. *йакосна, зла, злонамерна, рђава жена (обично сѝара).* — Њигова мајчетина, тај вештерица ме је изела. И мађије ми е правила, и по врчарице е ишла, и такој се замрземо с мужа ми и раставимо се, а девојка стигла за одавање.

ви (о. п. вас, акуз. енкл. ве, дат. енкл. ви) *лична заменица другог лица множине.* — Вас старѝ сѝмо да глѝдам, дѝста је! Сѝм ве глѝдам што работите! Пу ве измлатим, да ћутите! Ичѝр сѝм ви дала, сѝк па тражите!

виѝолица ж *невреме йраћено снежном олујом.* — На овуј виѝолицу нигде неће за идѝње, дѝм си сѝди!

виѝета ж *млевени слани зачин од мешавине разнѝ йоврђа, вегѝта.* — Виѝета гу виѝамо, ал слабо ја тој турам у јѝло, сѝм у сѝпу.

видан м *младица, садница;* исп. фидан. — Тија видани да ги посипујете да се не осушив! Овија видани ће прерѝдив догодине, ће откинемо од њѝ по нику крушку.

виданче с *дем. од видан;* исп. фиданче. — Посадила бе јѝдно виданче там у бащчу до бунар, кѝд ники да прође па свѝ да га окастри, рѝке му се осушиле!

видѝвљам, видеѝвљаја (3. л. мн. пр. видеѝвљав; аор. видеѝвља, 1. л. мн. видеѝвљамо; пр. сад. видеѝвљајећи; импф. видеѝвљашем, 3. л. мн. видеѝвљашев) несвр. уч. *више йуѝа видим, виђам;* исп. виђујем. — Пуно пу[т] цѝм гу видеѝвљаја у Лебана на пијац. Видѝвљаш ли моју Сузу, ви сте там близо? Сѝвѝки дѝн гу видеѝвљам и у село, и на работу, заѝдно и работимо.

видѝвљање с *гл. им. од видеѝвљам.* — Ма кѝкѝво видеѝвљање? Никуга не видеѝвљам, нигде не йдем од моје бѝлево.

видело с (поред обичних значења „светлост, светлосни зраци“ и „дневна светлост, дан“) *оно шѝто даје, йроизводи вешѝачку свеѝлостѝ; вешѝачка свеѝлостѝ, освѝшење.* — Да упалим ја видело на тарасу, не видим да се скинем низ басамци. Гасите тој видело, свѝ струју изгорѝмо, кој ће тој да плаћа!? Нѝма видело у стару кућу, сијалица прегорѝла, понѝси свећу!

виделце с *дем. и хѝѝ. од видело.* — Тѝ гу струја дође, слатко виделце, да мош се вечера!

Изр. да глѝдам (бѝло) **виделце** да сам жива, да будем жива, да живим. — Да глѝдам виделце, па коѝ йма да йма. Ако не мож работи, сѝм бѝло виделце да глѝда!

виђа ж само у изразу: **на виђу йо ономе шѝто се може видеѝти, йо изгледу, сѝољашњостѝи.** — Девојче на виђу неће лошо, убаво е, а за другѝо питујете там у ѝѝни комшије, они га боље познавав.

виђување с *гл. им. од виђујем.* — Коѝ ймам од виђување кѝд она обрђа главу од мене, неће зѝборѝ?

виђујем, виђујаја (3. л. мн. пр. виђујев; аор. виђуја, 1. л. мн. виђујамо; импф. виђујешем, 3. л. мн. виђујешев) несвр. уч. *в. видеѝвљам.* — Виђујем гу скоро сѝвѝки дѝн, работимо у йсту фабрику.

виђљес, -ста, -сто *који је виѝког сѝаса, виђљав.* — Убаво девојче ймав, висѝоко, тѝначко, онакој виђљесто.

визитарка ж пеј. *скиѝара, луњара.* — Тај визитарка данѝс по свѝ сѝлске куће пресѝети водицу.

вијарник м *гласно йлакање, кукњава, зайомагање.* — Он гу сѝвѝки ноћ тѝпа, а она надалѝ вијарник.

вијем, вија (3. л. мн. пр. вијев; аор. ви, 1. л. мн. ви́мо; импф. вијешем, 3. л. мн. вијешев) несвр. *илачем* (обично гласно). — Види там на сокак, мутлак Игор вије! Немој да вијеш, мајка ће те чује па ће те још тепа!

вијење с гл. им. од вијем. — Вије што му гу нема мајка до́м, а од њиго̀во вијење и ја се расплака за њум, што је одъмно там, у тућ свет.

вик м *вика*, *галама*, *граја*. — Ућутете се, деца, од ваш вик не мо́г да чујем де́да које збори!

ви́кам, *викаја* (3. л. мн. пр. ви́кав; аор. *вика*, 1. л. мн. *викамо*; пр. сад. *викајећи*; импф. *викашем*, 3. л. мн. *викашев*) несвр. (поред стандардног значења „говорим или изговарам појачаним и повишеним гласом“) 1. **а. зовем**, *дозивам* (обично *јаким гласом*). — Викај гу от капију, немој да улазаш у обор, има̀в куче! **б. јаучем**, *зайомажем*. — Ајде мајке, не викај више, дизај се куде до́кура да те те́рамо!

2. **зовем**, *ословљавам некога њо надимку, надимком*. — Не га више викај Ча́пко, ће те тепа! А он мене, што́ ме вика Ди́залицо?

викање с гл. им. од *викам* (ста̀ндардно значење и 1). — Од њиго̀во *викање*, деца побегоше у дру́гу собу. Одр се од *викање* и не мо́г гу одвикам. Од *викање*, жено не́ма ништа, обукуј се па куде до́кура!

ви́кнем, *викнуја* (3. л. мн. пр. ви́кнев; аор. *викну*, 1. л. мн. *викнумо*) свр. (поред обичног значења „повишеним гласом рекнем, испуштим јак глас, кликнем“) 1. **зовнем**, *јозовем* (обично *јаким гласом*). — Викни гу из наш обор, врата̀ ву отворена, ће те чуе!

2. **назовем**, *ословим некога њо надимку, надимком*. — Викни га ти на прѣзиме, па ће видиш ккѡ́ ће се спроведѣш!

3. **јочнем**, *зайочнем*. — Онѡј дете́ кѡд ви́кну да пла́че, људи, одвај смо га умири́ли. Ако ви́кне киша да врне, ће се сакри́емо у Дра́гину колибу.

ви́кот м *вика*, *галама*, *гужва*, *меѣеж*. — Ники *викот* там на сокак чу́, па да искочим да видим дѡл се свађав.

ви́лан, -лна, -лно *илаховић*, *необуздан*, *виловић*. — Ви́лно ги онѡј дете́, усампа́сено, ни́где си другара́ нема.

вилења̀во, -а, -о *бесап*, *разуздан*, *јомаман*. — За убавило, девојче је у̀баво, ал је вилења̀во, а ви ккѡ́ о̀ћете. Вилења̀во ги онѡј мушка̀рче, ни́кој га не мо́ш смири.

вилија́ ж в. *велија*; исп. *филија*. — Една̀ го̀споља тражи да ву измѣрим кило си́рење, тамн три голѣме *вилије*, ете ти га кило.

вилѣче с в. *величе*; исп. *феличе*. — Тури ми једно̀ *вилѣче* си́ренце за по о̀вце!

вилѣченце с дем. од *вилѣче*; исп. *феличенце*, *величенце*. — При онѡлко си́рење, она̀ ми дала̀ сѡм ово̀ј *вилѣченце*.

вилне́јем, *вилнеја* (3. л. мн. пр. *вилнејев*; аор. *вилнеја*, 1. л. мн. *вилнејамо*; пр. сад. *вилнејећи*; импф. *вилнејешем*, 3. л. мн. *вилнејешев*) несвр. *вилујем*, *лудујем*, *врагујем*. — Де́те, не вилне́ј, ба́ба бо̀лна, не мо́ш те подно́си!

вилца̀н м *шоља*, *шољица за црну кафу*; исп. *филцан*. — Ка̀ву сви пи́јете, ал вилца̀ни ни́кој не́ће перѣ.

вилца̀нче с дем. од *вилцан*; исп. *филцанче*. — Што́ си напѣла то̀лки *вилца̀ни*, си́пи у они́ја *вилца̀нчики*, отру́мо се о[д] ту́ј кафу?!

ви́љкам, *виљкаја* (3. л. мн. пр. ви́љкав; аор. *виљка*, 1. л. мн. *виљкамо*; пр. сад. *виљкајећи*; импф. *виљкашем*, 3. л. мн. *виљкашев*) несвр. *најорно*, *шешко*, *с муком одгајам*, *јодижем* (о *дејтеју*). — Остадоше по снау̀ две дечица̀, та̀тко ко та̀тко, а ми ста̀-

ри етѣ такој, свѣ друго да урабѣтимо, и њиве и стока на наше руке, виљкамо тија дечица кѣко морамо.

виљкање с гл. им. од виљкам. — Реко ли ти да виљкамо тија деца, а тој виљкање је голѣма мука за стари људи.

вимата која има добро развијено, кружно виме (о крави). — Убава ги онај крава, вимата, мора да дава млого млеко.

винарчки, -а, -о који се односи на Винарце.

Винарце с село.

Винарчанин м сѣтановник Винарца, онај који живи у Винарцу.

Винарчанка ж сѣтановница Винарца, она која живи у Винарцу.

Вињага ж мпт. њиве.

вир м *йрриодно или вешѣачко удубљење у земљи у коме се задржава вода.* — Од голѣму сушу вирови пресушили, стоку дом појимо. Не водите рачун, расипујете воду око бунар, свѣ сте вирови направили. Кѣд идеш, по пуд гледај, немој да газиш по вирови!

вирајем, вирајаја (3. л. мн. пр. вирајев; аор. вираја, 1. л. мн. вирајамо; импф. вирајешем, 3. л. мн. вирајешев) несвр. а. *добро наѣредујем, расѣм, развијам се (о дешѣшу).* — Убаво га дете чува, ал оно па такој срзаво, ич ву не вирае. б. *усѣева, буја (о биљкама, усевима и сл.).* — Овѣј муштакле ми ич не вираев, мора ги зѣмњу мењавам и мало љубре да ги турим. Кѣмпири не мѣж да вираев у онуј њиву, слѣпи кучики се млого накотили.

вириште с *ваздушни врѣлог, вихор, ковиѣлац;* исп. фириште. — Вириште је кѣд је свуде мирно, а на едно местѣнце се завѣтла прѣшина и дигне се нагоре. Да бѣгаш од вириште, да не улетиш у њѣга, тој су ѣвалске рабѣте, ко што викаше бѣба Елѣна.

вируган м *несѣаино, ѣлаховиѣо дешѣ;* исп. фируган. — Оној вашо мушко дете е голѣм вируган, а девојченце ви је мирно.

вирчѣ с дем. од вир. — Те чувамо ѣвце у Лисичѣ руке, там има пуно вирчѣики ѣвце да се напијев, неће ги докарујемо у реку да наладнујев. У Лесковац се расипа киша, а овде неје млого заврнало, овде - онде вирчѣики по пут.

висѣљак м *део одеће који виси, висуљак.* — Посмѣкни мало вутарку, ники висѣљци ти се видѣв, које си оздол опасала!

вистан м *сукња од индустријског ѣексѣила или од вуненог ѣредива исѣлѣиѣна;* исп. фистан. — Девојке и младе жѣне носив и тѣсни вистани, а ми старе жѣне о[д] цкѣро смо почѣле да носимо шиѣни вистани на фалте, ел па плѣтени, ал не тѣсни, него, ел на фалте, ел па да се наврчкав у струк.

вистанче с дем. од вистан; исп. фистанче. — Убаво вистанче, сѣм да неје такој тѣсно и кѣсо. Заштѣ си толко поткусила вистанче, татко ће те утепа ако те такој затѣкне?!

вистанченце с дем. и хиѣ. од вистанче; исп. фистанченце. — Саши ву Биљана вистанченце, па да видиш, мѣри, онакој малѣцко кѣко се врѣка пред огледало.

витал м *виѣао за намоѣавање ѣређе.* — Па еве кѣко ја тој рабѣтим: туј прѣђу што сѣм гу мотала на мотовилку, тој парчѣ, турим га на витал, и од витал гу сѣг намотујем на цѣвке за совѣлку.

витиљ м (поред стандардног значѣња „гајтан или упреден памучни конач за лампе, свеће“) у изразу: *увати м вितिљ сѣекнем лоше навике, ѣостанем ѣудѣив, намѣорасѣ.* — Уватило оно вितिљ од малѣцко па се сѣг не докарује у рѣд.

витличѣ с дем. од витал. — Донѣси витличѣ да смѣтам прѣђу!

виће прил. *в. веће.* — Време је виће да си идемо дом.
вићем прил. *в. већем.* — Треба вићем башча да се навађује, да не изгори на овој слунце.

вишѐк м *пайирни омои кујасиог облика, фишек.* — Извади вишѐк, па на сви даде по једну ораслику.

вишњар м *засад под вишњом, вишњик.* — Да улѐгнев у вишњар на човека, па што брали, брали, него све му дрвца покршили.

вишњиче с бот. *дем. и хий. од вишња, вишњица.* — Њмам у лѐззе нѐколко вишњичики, требало би овуј годину да прерѐдив.

влакнѐнце с *дем. од влакно, влаканце.* — Не ми је остало од онуј пређу ни једно влакнѐнце, све ми ђтиде у ванѐслу.

Влашки м *надимак.*

водничка ж *дем. и хий. од воденица, воденичица.* — Да ни неје била тај воденичка, бабина ви миразовина у Коњино, помрѐли би од глѐд.

водењѐц м (обично мн.) агр. *врста јесење крушке водњикавих плодова, водењача.* — Тија водењѐц у плац што ѡмамо, још свекар је калемѡја.

водење с *гл. им. од води се.* — Шарка ни је остала стѐлна от прво водење, ал з Булку смо нарисали.

водешњак м *кишовий леињи ѡериод.* — Преко лѐто, ники пѐт је горѐшњак, ники пѐт водешњак.

води се, водѡла се *несвр. тиражи бика, има нагон за ѡарењем (о крави).* — Мирко, Булка млого рѡка там у штѐлу, а неје ни жѐдна ни глѐдна, сѡгорно се па води.

водица ж *дем. и хий. од вода.* — Немам чѡчо време да седѡм, сѡмо водицу да се напијѐм.

Водице ж мн. цркв. *Богојављање.* — Остала прича [од] цѡари. У зѡру на Водице се на бѡга казује коѐ ђже да ти даде. Једѡн мунуја главу крз решѐтке на прѡзор и викаја: Дај ми, бѡже шини[к] главу, место шини[к] пченицу.

водичка ж *дем. и хий. од водица.* — Сѡмо водичку да се напијѐм у Јѡсимиови, па ми бѡго.

војловачки, -а, -о и **вољавачки,** -а, -о *који се односи на Војловце (Вољавце).*

Војловце и **Вољавце** с село чији је администѡративни назив Велико Војловце који је и у дијалектѡској уѡѡреби онда када га тѡреба диференцираиѡи од оближњег села Малог Војловца.

Војловчанин и **Вољавчанин** м *сѡановник Војловца (Вољавца), онај који је из Војловца (Вољавца).*

Војловчанка и **Вољавчанка** ж *сѡановница Војловца (Вољавца), она која је из Војловца (Вољавца).*

војниче с *дем. и хий. од војник.* — Онѡј Бѡшково војниче дошлѡ на ђсуто.

вол м *мушко говече, во.* — Волѡви смо чувѡли за теглѐње, за ѡрање, сѡк чувамо сѡмо краве за млекѡ и за сѡрење.

волиште с *аугм. и ѡеј. од вол, волина.* — Гѡдно је овој волиште, ѡчѐнчи се на едну страну, не мѡш се унари у јерѡм.

волчѐ с *дем. и хий. од вол, вочић.* — Испразнија штѐлу за свѡдбу, онѡја волчики што ѡмаше, продаја ги.

вољ м у изразу: **вољ** ти **у̀зни**, **вољ** **оста̀ви** *кажсе се некоме ко је неодлучан, ко оклева у нечему.* — Ја те не **тѐрам** **сѝлом**: **вољ** ти **у̀зни**, **вољ** **оста̀ви**. Ја ти **да̀вам**, а ти **кько̀** **о̀беш**: **вољ** ти **у̀зни**, **вољ** **оста̀ви**.

во̀ртам, **во̀ртаја** (3. л. мн. пр. **во̀ртав**; аор. **во̀рта**, 1. л. мн. **во̀рта̀мо**; пр. сад. **во̀ртаје́и**; импф. **во̀рташем**, 3. л. мн. **во̀рташев**) несвр. *заваравам о̀шезањем, одуговлачењем, замајавам, обмањујем.* — Немој да ме **во̀рташ** **више** за теј **па̀ре** о[д] **данџ** до **ју̀тре**! **Ка̀жи** **отво̀рено** да **нѐће** ми **даж**, да се **снао̀дим** на **дру̀го** **мѐсто**!

вр м 1. *врх.* — На онáј **вр̄** **има** се **ука̀чим** и **нѐћу** се **задѝјам**.

2. (у прилошкој служби) *наиу̀њен, исйу̀њен до горње границе, йун йунција̀й.* — **Дока̀раја** **вр̄** **ко̀ла** **ко̀мпири** из **Лѐдину**.

вра м *снојови жи́и́а за врши́дбу йоре́ђани на гумну; овршено жи́и́о на гумну.* — **У̀вечер** **пред** **врши́дбу** **очи́стимо**, **до̀бро** **поме́темо** **гу̀мно**, **поби́јемо** **сто̀жер**, **закити́мо** **га**, **преспи́јемо** **ма̀ло** **па** се **дигнемо** на **рани́ну** да **наса̀димо** **вра** и **врши́мо**: **кој** с **ко̀ња**, **кој** с **кра̀ве** **ел** **воло̀ви**. **Мло̀го** **пут** не **вре́ме** **изнена̀ди**: **та̀мн** **оврши́мо**, **по̀чне** **ки́ша**, а ми **бр̀го** с **на̀јлони** **покрива́мо** **вра**, **прѐко** **на̀јлони** **мо̀тке**, **ка̀мења**, **ци́гле** **ту̀рамо**, **ве́тар** **на̀јлони** да не **однесѐ**.

вра̀жам, **вра̀жаја** (3. л. мн. пр. **вра̀жав**; аор. **вра̀жа**, 1. л. мн. **вра̀жа̀мо**; пр. сад. **вра̀жаје́и**; импф. **вра̀жашем**, 3. л. мн. **вра̀жашев**) несвр. 1. **празн.** *врачам, га̀шам.* — **Дај**, **мо̀ри** да ти **вра̀жам**, **ће** **даш** **ма̀ло** **брашњ̀нце** и **нико** **јајцѐ** за **ови́ја** **Ци́ганчики**, **свѐ** **ћу** ти **погоди́м**!

2. (*некоме*) *йри́чам, говори́м (обично оно шти́о би волео да чу́је).* — **Мо̀ре**, ти **мло̀го** **знаж** да **вра̀жаш**, **ал** и **ја̀** по **ни́што** **знам**.

вра̀жбина ж (обично мн.) *враџбина, ма̀ђија.* — Ти да **идеш** по **до̀ктури**, **вра̀жби́не** те **тебе** **нѐће** **излече́ив**!

вра̀кнем, **вра̀кнѹ́ја** свр. *мало, незнайно захва́и́и (некога) (о ве́йру, йрома́ји).* — **Вра̀кнѹ́ја** **гу** **ве́тар**, она̀ се **разболела̀**. **Вра̀кнѹ́ла** **гу** **про̀маја**, **одма̀** **гу** **у̀ши** **заболелѝ**.

Вра̀ња̀нац м *надимак.*

Вра̀ња̀нка ж *надимак.*

вра̀нка ж *женка врайца, врабица.* — **Ува̀тија** **сџм** **једнѹ́** **вра̀пку** с **вра̀пчики**, **там**, у **пчени́цу**.

вра̀нче с *дем. и хий. од врабац.* — **Ба̀бо**, с **којѐ** **вра̀пка** **ра̀ни** **вра̀пчики**?

вра̀бопѹ́ц м *време йуишења и листиња врба.* — **Вра̀бопѹ́ц** је од **Младенци** до **Бла̀говес**.

врв́ина ж *узани йуи́, йуишељак.* — **Ту̀ј**, **ме́ђу** **ове́ј** **нашѐ** **њиве** и **бь̀грења**, **има̀ла** **гу** је **врв́ина** за до **Бошња́це**.

врв́инка ж *дем. од врвина.* — **Ту̀ј** **еднѹ́** **врв́инку** **што** **остадѐ**, да **поорев̀** **га̀зде**, **сџм** **мо̀ра** да **зали́нам** за у **ба̀шчу**.

вр̀глес, -ста, -сто *наиу̀њен, исйу̀њен до врха, йун йунција̀й.* — **Донѐла** **Бра̀нка** **онома̀д** **вр̀глесту** **шѐрпу** **си́рење**, **запант́ила** **кько̀** **сџм** **ву** **ја** **дава̀ла**, **кьд** она̀ **нѐће** **му̀зла**.

вр̀глим, **вр̀глија** (3. л. мн. пр. **вр̀глив**; аор. **вр̀гли**, 1. л. мн. **вр̀глѝмо**; пр. сад. **вр̀гле́јеи**; импф. **вр̀глешем**, 3. л. мн. **вр̀глешев**) несвр. *йуним, йо́йуњавам, исйу̀њавам до врха.* — Не **вр̀гли** **то̀лко** **ло̀нче**, **ће** **га** **расипеш̀**!

врдо̀лама ж *погрд. особа која не држи реч, којој се не може верова́и́и, нейоуздана особа.* — **Кьд** **нѐће** **досџг** **дошја̀**, **нѐће** **ти** **ни** **до̀ђе** **тај** **врдо̀лама**, **и́ди** **си** **ти** **тражи́** **дру̀гуга** **ра̀дника**!

вредник м *вредан, радан, марљив човек*. — Мој вредник је на ранину отишја дуван да берѐ.

вредница ж *вредна, радна, марљива женска особа*. — Мајкина вредница што смѐла обор, па ђубре исфрљила, па собе наместила, све тој уработила, докле сѐм ја у башчу била.

врѐкало с фам. *деѝе које честѝо ѝлаче, ѝлачљиво деѝе*. — Те видиж дѝл ће ѝмаш врѐме такѝ да се намѝшаш кѝ[д] це одадѝеш па рѝдиш једнѝ врѐкало?!

врѐкам, врѐкаја (3. л. мн. пр. врѐкав; аор. врѐка, 1. л. мн. врѐкамо; пр. сад. врѐкајеѝи; импф. врѐкашем, 3. л. мн. врѐкашев) несвр. 1. *оглашавам се врѐком, врѐчим (о кози)*. — Врѐка коза цѝл дѝн за јарики. Иди однѝси брс на јарики, да не врѐкав глѝдни!

2. *фиг. ѝлачем из свег гласа, дрѐчим, врѐчим (о деѝеѝу)*. — Овој детѝ је цѝл ноћ врѐкало, дѝшу ми изеде.

врѐкање с гл. *им. од врѐкам*. — Чујем ја њѝјно врѐкање чѝк из друг обѝр, сѝ[г] ѝу ву водицу однесѝм, мѝра да је жѝдна. Ђути, детѝ ти се не видѝло! О[д] твоје врѐкање, цѝл ноћ нѝсѝм спѝла!

врѐкнем, врѐкнѝја (3. л. мн. пр. врѐкнев; аор. врѐкнѝ, 1. л. мн. врѐкнѝмо) свр. трен. *исѝуѝиѝим глас, заврѐчим (о кози)*. — Учину ми се ко да врѐкнѝ коза, ѝди у шта-лу да видиж да се нѝе умотѝла!

врѐлѝц¹ м *изузеѝно ѝѝѝило време, жега*. — Зѝр на овај врѐлѝ да ѝдеш у Леско-вац пѝтике да му купѝјеш? На овај ли врѐлѝц сѝно да собѝрамо?

врѐлѝц² прид. непром. *веома врућ, врео*. — Овај чѝрба врѐлѝс, да се олади мѝло, па ће рѝучамо. Не ву давај врѐлѝц кѝмпир, ће се изгори!

врѐмиште с *аугм. и ѝеј. од време; лоше, рђаво време*. — Таквѝ времиште до-шлѝ, да не мѝж да живѝш ко чѝвѝк. Нѝће се прѝтргне овој времиште, све ни по њѝве нерабѝтено ѝстаде.

врѝдало с *оно ѝѝѝо ѝроизводи ѝосебан звук сличан звуку који ѝроизводи мо-ѝѝорно возило ѝриѝком сѝављања у ѝогон; свако моѝѝорно возило*. — Пѝквари се оној врѝдало, не мѝгамо попрѝку да навадимо. Прође с оној врѝдало ни[з] сокак, не му се исплѝти ѝвтобуз да плаћа.

врѝжем, врѝјаја (3. л. мн. пр. врѝжев; аор. врѝја, 1. л. мн. врѝјамо; импф. врѝжем, 3. л. мн. врѝжешев) свр. I. 1. *вежем, свежем, завежем*. — Врѝжи кѝче, немѝј да изеде ни-куга!

2. (и несвр.) *замѝнем, замећем ѝлод (о ѝоврђу)*. — Петлижѝани ѝбаво врѝали, сѝмо да се посипѝлев да не изгорѝв.

3. *ѝревијем рану*. — Дај да ти врѝжем рану, немѝј ти се подѝѝти!

4. *експр. (некоме) ѝриѝијем шамар, ѝљуснем, ошамарим некога*. — Ако ти врѝжем једнѝ шљаканицу, ѝма се пѝшиш!

II. ~ *се вежем се за некога*. — Врѝала се за њѝга па га не пѝшта нигде сам да ѝде.

Изр. ~ *јѝзѝк уздрѝжим се, уздрѝжавам се од било каквог коменѝара, ѝриговора, (у)ђуѝим*. — Ја ѝма да врѝжем јѝзѝк, мѝж и погрѝшим ништо да кажем, а вѝ се с њѝга распрѝјајте. ~ (некоме) *јѝзѝк ѝрисиѝим, наѝерам некога да ѝѝѝи, уђуѝикам*. — Врѝјаја ву езиѝ, сѝмо он збѝри, она не смѝ реѝ да изѝсти. *врѝјаја коскѝ каже се за младића који се ѝелесно довољно развио да мѝже обављаѝи ѝеже ѝослове*. — Твој унѝк, Вељѝо врѝјаја коскѝ, мош ти сѝк помѝга у орање и копање. *врѝјаја ми (ти, му и сл.) рѝке немам (немаш и сл.) слѝбоду самѝстѝалног доношења одлука*. — Врѝала ми рѝке, све глѝда које ѝу ти тѝрим у тѝрбу, од ѝум несмѝм да ти дадѝм ништа више, сѝмо тој што је она

2. фиг. *престјајем да се држим неких обичаја, одбацујем неке обичаје*. — Врљајте море више тија ваши обичаи, трóша[к] голём, а тај сиромá по[д] сёмњу ништа тој не види!

II. ~ се бацам се нечим на некога, гађам некога. — Не се врљај с камења у овце, ћу те тепам!

врљање с гл. им. од *врљам*. — Къ[д] те докáчим, има те свé искíдам за онóј врљање по кућу. Наши стáри су такóј работили, и ми ћемо такóј, од врљање тија обичаи ич неће зборимо. Етэ с твоје врљање камења које си направија!

врљим, врљија (3. л. мн. пр. врљив; аор. врљи, 1. л. мн. врљимо) свр. I. *бацим, хићнем*. — Врљи тија кочáни на свиње да едév!

2. фиг. *престјанем да се држим неких обичаја, одбацим неке обичаје*. — Она́ је славу врљила, сьг њóјан син слави.

3. фиг. *наустим, оставим некога*. — Врљила је она́ мýжа, сьг живи самá. Врљија је он онíја другáри, сьг је по́ миран.

4. фиг. *престјанем да бринем о некоме, занемарим некога*. — Врљила је она́ и мајку и тáтка, више не ву трéбав.

врнем, врнуја (3. л. мн. пр. врнев; аор. врну́, 1. л. мн. врну́мо) свр. I. 1. *враћим оно ишио сам узео или ошео*. — Ћу ти дам пáре, ал да ми ги врпеж до недељу! Досудили га да врне тóлко дрва кóлко је узéја из њóјан браник и казнили га сь[с] стó иљаде пáре.

2. *оћерам, одведем некога на месћо на коме је раније био*. — Трчи, врни овце ис Трајкову ливáду! Врни детé куде мајку, да се не изгуби!

3. *стијавим нештио йоново на месћо на коме је раније било*. — Врни леб у лебáрник, кьд једéш!

II. ~ се 1. *враћим се на месћо одакле сам оишиао; враћим се у средину коју сам наустиио*. — Врну́ла се мајка из Лескóвац, ал не знам куде је пá отишла. Чим се пензионисáја, врну́ја се у селó, а син му остáја у Београд у стáн.

2. *йоново се јави, йовраћи се*. — Ће му се врне апетит, чим прездравí. Тај му се болес пá врну́ја.

3. фиг. *враћим се нормалном, йримереном начину живљења*. — Беше пошјá по крив пут с нику мангупáрију, ал се врну, на бóга фáла.

Изра. *нек(а) ти се врне да йи се врайи на добро, срећу, йосрећило йи се*. — Срећна ти снајка, баја Драги! Фáла, Рацо, нека ти се врне.

врне, врнáло несвр. *йада (о киши, снегу)*. — Врне киша па се расипу́је, а Мирко је по овце. Врне киша, ал кькó ми се чíни ће прође у снег.

врновачки, -а, -о *који се односи на села Доњо Врновце и Горњо Врновце*.

Врновчанин м *стијановник Доњег и Горњег Врновца*.

Врновчанка ж *стијановница Доњег и Горњег Врновца*.

врњава ж *време (обично неколико узастóйних дана) йраћено јаким, обилним йадавинама*. — Да докáрамо дрва пр́во, докле не увáти врњава. Ако увáти врњава, па докле се осуши, ће остáнемо без дрва.

врóвка ж *ситиан йлод йайрике на врху стýрука*. — Врóвке су ситне, на вр́ струк. Врóвке су послéђе поприке къ[д] це виће зајесени, ал и њи ги беремо за пржење.

врнчáр м агр. *врсти йасуља шареног зрневља*. — Гра́ врпчáр има шарени зрна, ко врапче на виђу.

врс м *врсник*; исп. бој. — Све сте ви једн врс, у исту сте се годину родиле: ти, Ратка, Гордана, Зоре, има ве још, не мок се сѣтим.

врсан, -сна, -сно *који је истих година са неким другим*. — Ти и Зоре сте врсне, сѣмо ти беше млого малецка па те не пуштимо да пођеш у школу с твоји врсници.

врсник м *истиогодишњак*; исп. боједаш. — Новко је врсник з Драгана, а Мића је па врсник с моју ћерку.

врсница ж *истиогодишњакиња*; исп. боједашка. — Мира је Тикомирова и Зорина врсница, ал Мира је млого у школу ишла па има малецко дете, а овѣјам деца голѣми.

врсниче с *истиогодишњаке*; исп. боједашче. — Зораново и Сузино дете су врсничики, заједно ће пођев у школу. Мој Бојан и њона Смѣлка су врсничики.

врталь м *мера за зайремину и шежину (250 мл. или 250 гр.)*. — Попили сте све ракију, мож има за врталь-два. Нѣсѣм имаја паре да купујем шићер на кило, сиротиње смо били, него купим врталь и тој чувамо сѣмо за у каву, сраман човѣк кѣд ни дође.

вртальче с *боца зайремине једне четвртине литра*. — Мајстори ће попиѣв кој зна колко, него ги ти изнеси там у едно вртальче ракију!

вртенарка ж 1. *жена (обично Циганка) која продаје врејена, врејенарка*. — Дођујев вртенарке па давав вртена за брашно, јајца, маз, коѣ ги дадѣш.

2. *фиг. сиромашна жена, сиротица*. — Узѣја једну вртенарку, нигде ништа нѣма, тој обукло што е на њум.

вртѣно с *врејено за намоћивање пређе љри предењу*. — Кѣд је зимњо време, сви рано полѣгав, а ја останем да предѣм и на спање не ѣдем докле не напуним две вртѣна.

вртѣнце с *дем. од врѣшено*. — Нађи на дете једно вртѣнце нѣка се учи да предѣ!

вртеника ж бот. *коровска биљка која расте љо кукурузишиу Evonymus europaeus, курика*. — Берете онуј вртенику из мумуруз за стоку, она овољила мумурус, ће се исуши!

вртило с *врайило на разбоју за ѣкање*. — Криво ми овој вртило, нѣће се снаутѣк убаво навѣе.

вртиноп м бот. *камелица Matricaria chamomilla*. — Наберѣмо вртиноп прѣко лѣто, па га осушимо за зиму чај да правимо кѣт кашљамо.

врткало с *врејено и најмање два кошѣра пређе чије се ниши уѣредају*. — Кѣ[д] чувам овце, понесѣм врткало и врткам по цѣл дѣн: клупчики тѣрим у кицѣљу и врткам докле се вртѣно не напуни, а после, тој од вртѣно мотам у клупче, и па врткам.

врткалце с *дем. од врѣкало*. — Ти си твоје врткалце забравѣла у Бранку, врѣни се да га узнеш!

врткам, врткаја (3. л. мн. пр. врткав; аор. вртка, 1. л. мн. врткамо; пр. сад: врткајеѣи; импф. врткашем, 3. л. мн. врткашев) несвр. *уѣредам на врејену најмање две ниши пређе*. — Кѣ[д] чувам овце, понесѣм врткало и врткам по цѣл дѣн.

врткање с *гл. им. од врѣкам*. — На тај дѣн жѣне кријев и кудѣље и вртѣна и нѣма ни предѣе ни врткање, да би се кућовни слогували прѣко цѣлу годину.

вртоглавка ж ир. *жена која своју узнемиреност, нервозу испољава учестѣлим, наглим љокрећима главе (обично с лева на десно)*. — Наљугѣја гу је ники онуј вртоглавку, глеј које рабѣти з главу!

вртогуз м *немирно, несѣјано дете које не држи место, које се сѣјално врти, ѣремѣшѣа*. — Смири се ти, вртогузу, немѣј искрѣшиш туј столицу с твоје вртѣње!

вртодупла ж женска особа која се у ходу врцка, која извија задњим делом тела *шамо-овамо*. — Не се укршила у тешку рабóту тај вртодупла, мош се врцка по сокак цел дьн.

второрепка ж пеј. женска особа сумњивог морала која врцкањем скреће на себе *иажњу* особа *суиројног* *йола*. — Завртела с реп тај второрепка, овај мој сьмо усвитка с очи кьд она прђје.

врћам, врћаја (3. л. мн. пр. врћав; аор. врћа, 1. л. мн. врћамо; пр. сад. врћајећи; импф. врћашем, 3. л. мн. врћашев) несвр. I. 1. *враћам узетио или ошетио*. — Те ми врћаш ли ти онуј моју ванелу, мош си забравила што си гу узела? Тај е имање продаја врћаећи тај мањак у задругу што су му нашли.

2. *шерам, водим некога на местю на коме је раније био*. — Врћай теј краве из мумурус, ће не утепа дђда! Врћам ја деца о[д] цокак, стра ме ништо ће ги згази.

3. *ставаљам йоново нешю на местю на коме је раније било*. — Ја, мајке врћам моје цолке у шифонђр, а он ги па врља на кревет.

II. ~ се 1. *враћам се на местю одакле сам йошао, ошшиао; враћам се у средину коју сам најустио*. — Рђкоше неће се врћав из башчу докле све не навадив, морам там да ги носим обђд. Ђе се врћа ли он у село кьд заврши школу, ел ће си па остане у Бђоград да се запосли?

2. *јавља се йоново, йонавља се*. — Од доктури сьм чула да се тај бђлка по аперацију па врћа, сьмо на друго нико место.

врћање с гл. им. од *врћам* (се). — Не мђж да не мислиш од врћање кь[д] ци узела, мора врнеш! Не ме остаљав иц да сђднем овеј овчетине, данс сьмо трчим по врћање. У врћање ваше цолке на место, пробави цело допладне. Нема врћање дом, докле све не продадемо. Одучија се он од овај живот овде, не мисли за врћање. Врћа ли се, боже овај мој болес? Не се врћа, ти не мисли од врћање, мисли кько ће оздравих, децицу си имаш!

врўћак, -ћка, -ћко *йомало, донекле врућ*. — Има за ручък врўћка погача и кисело млекђ.

врўћко прил. *йомало, донекле вруће*. — Ако ти је врўћко, ти собучи ванђлче! У овуј собу је врўћко, овде ћу спйјем.

врўштук м *йрви оброк у шоку дана, доручак*. — Не теја да чека врўштук, такђј гладна ђтиде.

врўштукујем, врўштукуваја (3. л. мн. пр. врўштукујев; аор. врўштукува, 1. л. мн. врўштукувамо; импф. врўштукујешем, 3. л. мн. врўштукујешев) свр. и несвр. (*йо*)*једем врўшћук, доручкујем*. — Рано отиднев у њиве, не врўштукујев, ја ги после однесђм кьт посвршевљам рабóту по кућу.

врца ж *врица, канай*. — На врцу там рашири теј цолке што ги киша ваћала, да се просушив!

врцкам се, врцкаја се (3. л. мн. пр. врцкав се; аор. врцка се, 1. л. мн. врцкамо се; пр. сад. врцкајећи се; импф. врцкашем се, 3. л. мн. врцкашев се) несвр. *брзо и нагло йокрећем, извијам у ходу задњи део тела шамо-овамо*. — Такђј научила да се врцка кьд ђди, дупе чьс на едну, чьс на другу страну.

Врцко м *надимак*.

врцкђл м *врцкаста особа (обично женска)*. — Глеј га онђј њино девојче кько се дотерало, па се сьмо врцка, врцкђл ко мајка му.

врцкóљка ж *врцкаста* женска особа; исп. врцла. — Врцка се кд ђди, такв ву ђд, затој гу викав врцкóљка.

Врцла ж *надимак*.

врцла ж в. *врцкóљка*. — Ти мори, врцло, затој ли се врцкаш што си опасала нóву вутáрку?

врцнем се, врцнóја се (3. л. мн. пр. врцнев се; аор. врцнó се, 1. л. мн. врцнóмо се) свр. трен. *нагло се окренем, йомерим*. — Кд ву реко, ене ти га татко йде, онóј де-вóјче се врцну па свé бежећим накуде кóћу.

врчáнка ж а. *конойљана узица којом се оџанак од неушћављене свињске коже набире унаоколо и йрчвршићује за ногу*. — Свињски опњци с врчáнке је твојá мáјка носила, а тебе ти лоше тьквэ убаве ципэле. б. *узица, врйца исйлейшена од истйог йреди-ва на горњем делу женске дугачке вунене чарайе чијим се обмóйшавањем око ноге чарайа йрчвршићује за ногу*. — Замóгај врчáнку, черáпа ти паднóла па ти колéна гóли!

врчарица ж *врачара, гайшара*. — Ишлэ су с мáјку ти куде врчарицу да ми прáвив маћйис.

врчва ж 1. *глећу йремазана земљана йосуда са знáйним йроширењем у средишњем делу и дршкама у горњем делу*. — Ймамо још једнó пóну врчву с маз, а еднá е нáчњета за слáву.

2. *фиг. дебела, шрома женска особа*. — Увалкáла се, огойла се, направила се врчва.

врчвиче с *дем. од врчва*. — Испáри онóј врчвиче па ће у њéга да тóримо пржу!

врчетина ж *аугм. и йеј. од врца*. — Дај ми једнó врчетину да вржем овóј пóсту квáчку, неће лёга на јáјца!

врчица ж *дем. од врца*. — Не врљај туј врчицу, дај ми гу да вржем дршку на крошњу!

врчичка ж *дем. од врчица*. — Узни онóј врчичку па вржи онакóј лáбаво нóге на петлá, да не прелића у Стојáнов обóр!

врчкам, врчкáја (3. л. мн. пр. врчкав; аор. врчкá, 1. л. мн. врчкáмо; пр. сад. врчкáјеши; импф. врчкашем, 3. л. мн. врчкашев) несвр. 1. *врйцом набирем, скуйљам сукњу у йределу сйрука*. — Немóј ми ти врчкаш вутáрку, не видиж добро, ја ћу гу зачэс наврчкам!

2. *йерйлам, зайерйлавам*. — Врчкам ципэле, ал овéј пёркле се раздроњавиле на крајеви, па ги не мóg наврчкам.

врчкање с *гл. им. од врчкам*. — Пá ли ме викаж да ти врчкам вутáрку? Дóсади ми тој врчкање, пáзи кь[д] це опасóјеш! Не се мóчи с врчкање, обóј пóпке!

врчкáрам се, врчкáраја се (3. л. мн. пр. врчкáрав се; аор. врчкáра се, 1. л. мн. врчкáрамо се; пр. сад. врчкáрајеши се; импф. врчкáрашем се, 3. л. мн. врчкáрашев се) несвр. *врзмам се, мóшам се (о више особа)*. — Ајде, дéца наулице, немóј ми се врчкáрате по кóћу на овóј убаво врéме!

врчкáрање с *гл. им. од врчкáрам се*. — Штó се дрндиш што сьм ги искáрала? Па кóј мож да трпй тој њино врчкáрање по кóћу?

врчкáрник м *место на коме се мношйво људи врзма, мóша; гужсва, мейеж*; исп. врчкољ, врчкољак. — Дéте, овáј кóћа неће врчкáрник, не довóди ми више теј твојé кусодупле и тија нешйшани! Такв је, ћерко врчкáрник на собóр. Едни се гóрав за слáдоледи, други на нишáлке, овйја да искóчив на пóт, ники па топрв улазав у собо-рйште.

врчкољ м в. *врчкарник*. — Не ми ги викај да дођујев, не мóg да поднесем тај врчкољ!

врчкољаќ м в. *врчкарник*. — Голем врчкољаќ беше на славу у моју сестру, не мога си ич позборим с њум.

врчком прил. *врцајући, у млазу*. — Туго, овај ми се шерпа прошупљила, па течј врчком!

врша ж *вршидба; време када се обавља вршидба*. — Къ[д] це вршило с вршалице, ишли смо по двојица из нашу кућу куде онога што врши да заимујемо радници за вршу: ми ги на њи помагамо, а после па они дођујев на наз да помогнев, врћав ни радници. Напеше торбе ко Цигани и отоше у Банат[т] да работив за паре у нај аќ време, у вршу.

вршчък с дем. и хий. од *врх, вршак, вршчић*; исп. вршче. — Даде ми вршчък от клас, колко да обијем.

вршче с в. *вршчък*. — Открши ми сџм тој вршче, несџм глáдна!

вршан, -шна, -шно *најуњен, исјуњен до врха, сасвим јун*. — Вршан цаг брашно сџм расипала, не га пресипали у брашњеник, а оно се угорчало, ја сирота!

вршњик м *вршник, сач*. — Црпуља се прво угори, сипе се у њума тество па се после озгор тури вршњик и покрије се сџс жар.

вршњиче с дем. од *вршњик*. — Вршњиче ми избушено па ле[б] пепељив.

ву енглишчички облик дајшва јединице личне заменице њрећег лица „она“. — В. пр. под „он, она, оно“.

вүзнем, вүзнуја (3. л. мн. пр. вүзнев; аор. вүзну, 1. л. мн. вүзнумо) свр. експр. *ударим, млајнем*; исп. фузнем. — Боље си мируј, ћу те вүзнем ко да ти је о[д] татка остало!

вүкнем, вүкнуја (3. л. мн. пр. вүкнев; аор. вүкну, 1. л. мн. вүкнумо; трп. вүкњет) свр. трен. *нагло њргнем, њовучем, цимнем*. — Да га неје Брацко вүкнуја, згазија би га камијон!

вүкса ж вулг. *лако њодајина, неморална женска особа, фукса*. — Метнала се вүкса на мајку, сџм на кољц што се не кáчи!

вүксетина ж *аугм. и њеј. од вүкса*. — Тај вүксетина ми кућу рáскући.

Вүле с хий. од *Вукашин*.

вуненија ж *вунена одећа и остали уњоњребни њредмети у домаћинствиву израђени од вуне*. — Вуненију ко снашка пџсџм донџла, не се имало, донџла сџм пртени паждраци. Вуненија су ти цољке од вуну, чџрге, естџци, ћелими.

вунија ж *левак*; исп. фунија. — Не расипуј тој вино, него узни вунију па убаво сипуј!

вуниче с дем. од *вунија*; исп. фуниче. — Дај ми, лале тој вуниче овој млекце да пресипем у стакло!

вүњав, -а, -о *израђен од вуне, вунен*. — Вүњаву чџргу сџм на кума дала, за мене су остале пртене.

вүрња ж *њећ за њечење хлеба*; исп. фурња. — Однапрџ[д] цу задруге биле голџме, млого лүди у кућу, пџчешемо леб у вүрње.

вүсикла ж *крајика женска чарайа до изнад глежња*; исп. фусикла. — Немој на босе ноге опњнци, вүсикле да обујеш!

вүсикличе с дем. од *вусикла*; исп. фусикличе. — Ѓе ми остáне од овуј пређу и за едни вүсикличики.

вута ж в. *вутарка*; исп. фута. — Заноси овуј вуту, не мого више да носим онај стар вутарљак.

вутарка ж *богатио набрана сукња од шканине ручне израде (у новије време од индустријске шканине)*; исп. вута, футарка. — Ти толке вутарке чуваш у ковчак, а носиш туј цепену. Братанице неће носив моје вутарке, ал ћу ги дадем по едну да имав успомену од мене.

вутарљак м *иј.* од *вутарка*; исп. футарљак. — Тај вутарљак, кд га сопашеш, има га врљим у реку, не скиђај га о[д] тебе, куде год да пођеш.

вутарче с *дем.* од *вутарка*; исп. футарче. — С пртено вутарче је ишла у школу, несмо имали овце, сиротињке смо били.

вутарченце с *дем. и хий.* од *вутарче*; исп. футарченце. — Не съм имала које да опашем, с једно алено вутарченце съм прекарала моје девојасто.

вутарчетина ж *аугм. и иј.* од *вутарка*; исп. футарчетина. — За овуј вутарчетину съм много лаге добила од мојега свекра, и не гу волим да гу опашем, ич.

вутиче с *дем.* од *вута*; исп. футиче. — Опаши овој вутиче, за к[д] ће га чувамо, ти растеш па ће ти омалечки!

Вучанка ж *надимак.*

Г

габер м бот. *листопаднo дрво Carpinus betulis из ф. Comulaceae, граб.* — Те мора да докупјемо дрва за зимус, у онај забел преко реку повиш је габер, крупни дрва остали мало, нећу ги сечем.

габрак м *грабик.* — Питаја съм Стојана из њигов габраг да исечем мало габрике да оградим башчу.

габрика ж а. *лиснатио грабова грана коју стока брсти*; исп. габровина (2). — Тури на козе овеј габрике нека брстив! б. *грабов шийај, мошка.* — Тија петлижани убаво врзали, југре да донесемо габрике да пободнемо и да врзјемо тија струкови да не попадав на земљу.

габриче с *дем.* од *габер, грабић.* — Врза козу за габриче да брсти, а ја чс отрча до лојзе да видим не ли га е пламењача нападнала, било е кишовно, а сџ слунце запекло.

габров, -а, -о *који је од граба, грабов.* — За тебе је с твој памед габрова мотка, ти друкше неће слушаш!

габровина ж 1. *грабово дрво као граћа и гориво.* — Габровина је тврда, овја држаља за секире су од габровину.

2. *в. габрика (а).* — Брстив козе цел дн габровину у Копани пут.

гадљивка ж *гадљива женска особа, гадљивица.* — Она е гадљивка, неће и[з] сваџије руке јед.

гадљивко м *гадљива мушка особа, гадљивац.* — Тај гадљивко се гладан врне о[д] цлаву.

гађач м *крујнији орах којим се у игри гађа ред или кућа ораха.* — Он ће ви с њигов гађач собере сви ораси.

газдаљк м *велико богаштво, газдалук.* — Газдаљк они несу стekli работеећи, него ккко људи из њино село причав, наши кд растурали нику шталу злато, пун ћуп.

газдаш м врло имућан, богати човек, богаташ. — Он неће тај богатљк сам стѣкја, татко му је бија газдаш.

газдашка ж а. жена газдаша, газдинска жена, богаташица. — Ако је газдашка за њум си је, њојно злато и богатљк неће ми мене даде. б. *кћи газдаша, газдинска кћи.* — Викав да су му давали газдашку з голѣм мираз, ал он не гу теја, не му убава била.

газдашки прил. *газдински, богаташки.* — Она живи газдашки, не мож да рекнеш, све има, у пуно ву очи гледав, ал цабе ву кд од онога мужетину нигде сама не мрда.

гајдарција м онај који свира у гајде, гајдаш. — Викав напија се на свадбу, па на гајдарцију ицепија гајде, што му овај неће погодија коју свирку да му свири.

гајле с само у изразу: не бери (те) гајле не брини(ше), не секирај(ше) се. — Не бери гајле за њума, не ву је там лошо! Не берите људи гајле, све ће си будне!

галатан, -тна, -тно који говори ружне, безобразне, ласцивне речи; исп. галатљив. — Жена му је млого галатна, не зна које прво срмотно и безобразно да каже на човека к[д] це наљути.

галатење с гл. им. од *галатим* (I, 1). — Ако гу је тепаја, њојно си га галатење нигде нема.

галатим, галатија (3. л. мн. пр. галатив; аор. галати, 1. л. мн. галатимо; импф. галатешем, 3. л. мн. галатешев; пр. сад. галатејећи) несвр. I. 1. *говорим ружне, безобразне, ласцивне речи.* — Млого гадан език има! Кд викне да галати, све ти на куп натрпа.

2. *п[р]лам, загађујем.* — Јури теј свиње от корито да не галатив воду, после краве неће гу пиив!

II. ~ се уз. *повр. од галатим* (I, 1). — Колко су се њи две галатиле, на човека да се згади сѣмо што ги слуша, а сѣк се па слизале!

галатљив, -а, -о в. *галатан.* — Немој си такој галатљив, засрами се од бабе, од деде, о[д] тетку, тетка те слуша!

галатљивка ж погрд. *жена која говори ружне, безобразне, ласцивне речи.* — Засрами се мори, галатљивке, тькој ли се вика на свѣкра!?

галатљивко м погрд. *човек који говори ружне, безобразне, ласцивне речи.* — Човек му треба на тога галатљивка език извуче, да не може да збори!

галатљиво прил. *ружно, безобразно, ласцивно;* исп. галатно. — Почѣла она што си знаје да збори галатљиво при сељани, а муж гу уватија за шивке па гу све искубаја.

галатно прил. в. *галатљиво.* — Млого галатно збори, не гледа дѣл су туј стари људи, ел несу, свѣкар и дѣвер тулив главе о[д] црам.

Гале с *х[и]л. од Граница, Грана.*

галѣње с гл. им. од *галим.* — Чича те млого воли, виде ли кько те гали? Шће ми њигово галѣње, боље ципеле да ми је купија?!

галим, галија (3. л. мн. пр. галив; аор. гали, 1. л. мн. галимо; импф. галешем, 3. л. мн. галешев) несвр. *милујем, мазим.* — Немој гу више галиш! Видиш кько се усампасила?

Гаља ж овца црне, мрке боје длаке и име *шаквој* овци. — Гаља се прва залети у мумуруз, а по њум цел буљук, па ги искарај ако можеш.

гаљес, -ста, -сто који је црне, мрке боје длаке (о овцама). — Чувамо за вуну повише беле овце, ал имамо и гаљесте.

Гаљка ж в. *Гаља.* — Гаљка ми е најбесна овца.

Гаљча м ован црне, мрке боје длаке и име *шаквом* овну. — Гаљча иде напрет пред овце и носи клопетало.

гарес, -ста, -сто *меситимично гарава, гараст*. — Има и гаресте овце и гаресте свиње. Гареста овца е црна помало на главу, а гареста свиња е бела и помало црна на грбњач.

Гарка¹ ж *надимак*.

Гарка² ж а. *овца беле боје длаке са црнкастим шарам на глави и име шаквој овци*. — Овеј беле овце викамо ги меринке, а овеј беле па гаресте на главу су гарке. б. *свиња беле боје длаке са црнкастим шарам или љругама љо шелу и име шаквој свињи*. — Овај свиња е гарка што је овакој гареста по грбњач.

Гарча м а. *ован беле боје длаке са црнкастим шарам на глави и име шаквом овну*. — Бодев се Гарча и Гаљча, одвај ги раставим. б. *вейар беле боје длаке са црнкастим шарам или љругама љо шелу и име шаквом вејру*. — Гарчу терај от корито, он неје рањеник, овеј рањенице нека Једев!

гасарник м *мала дрвена љолица за гашињачу*. — Гасарче туримо на гасарник на сид, да се боље види у целу собу.

гасарче с *љехана љешролејска лампица без стакла*. — Уз гасарче съм везла, а сљг на оволку сијалицу не видим. Прво смо имали гасарче, па после лампу, она знаш има стакло, а гасарче нема.

гасарченце с *дем. и хий. од гасарче*. — Дај ги оној гасарченце, докле вечерав!

гаснем, гаснуја *несвр. експр. љостејено, лагано губим живојну снагу, вишталност, сљособност да обављам љеже љослове и сл.* — Овољиле ме године, синко, гаснем полчке, немам тај така[т] да работим, да потрчим, сама да се услужим, остаре-ла съм.

гасница ж *метална боца за држање гаса, љешролеја*. — Види там у гасницу, ако има гас, па сипи у гасарче!

гаћан м а. *љешао са дужим љерјем на ногама које љодсећа на гаће*. — Онога петла гаћана ел ћу га вржем, ел ћу га закољем, стално је з Бранкине кокошке, наше баталија. б. *голуб са дужим љерјем на ногама које љодсећа на гаће*. — Даја ми Брацко овога гаћана, сљг имам три тькви голуба.

гаћес, -ста, -сто *који је са дужим љерјем на ногама које љодсећа на гаће, гаћаст (о љевцу и голубу)*. — Онај гаћес петъл ми прелића преко плот у Бранкин обор, ћу га вржем. Не му дава петъл да Једэ с љи на овога гаћестого голуба, кљује га, ране га изэле.

гаћке с мн. *дем. од гаће*. — Купи на пијас гаћке на Марка, онé се мори ицепише у друго праё.

Гёга м *надимак*.

гёгла ж *она која иде гезајући се, клашећи се*. — Ако је гёгла, лични деца очувала.

гёгула м *пеј. љросит, љримитиван човек*. — Ти, гегуло да ћугиш, кьд ништа не знаш!

ги *енклиитички облик датива и акузатива множине личних заменица „они, оне, они“*. — В. пр. код ове заменице.

гигаља ж (обично у мн.) *једна од две рачвасте мойке које служе за љрелажење љреко реке или љошока; исп. гигаљка*. — Чувам овце преко реку, ал понесём гигаље па прегигам реку, не мог да газим, вода још студена.

гигаљка ж (обично у мн.) в. *гигаља*. — Он з гигаљке да прегига реку, ал напеја јож ца̋к вештачко̋ ђубре на грбину, паде, и он се умокри, и цаг ђубре упропасти, отиде све у мангӳ.

гигаљче с (обично у мн.) дем. од *гигаља, гигаљка*. — Направија му татко си гигаљчики, оној дете по обор гига, пада, диза се.

гигам, гигаја (3. л. мн. пр. гигав; аор. гига̋, 1. л. мн. гигамо; импф. гигашем, 3. л. мн. гигашев; пр. сад. гигајећи) несвр. а. *идем уз ђомо̋ћ шџака или имџровизованог ђо-шџајала ослањајући се на здраву ногу*. — Још ме боли овај кршена нога, ал ете не мо̋г у едно место све, него овакој с овеј штакле гигам полчке. б. *на гигаљама ђрелазим ђреко реке или ђошока*. — Ту гигам с овеј гигаље преко реку, ако паднем од њи, река неће млого голема, сџмо што ћу се намокрим, тој е.

гигање с гл. им. од *гигам*. — Ти, човеку, с твоје гигање све си ицепија попку дџену, вучеш туј болну ногу, не мо̋ж гу дигнеш. У тој гигање, закачи ти он с једну гигаљу за ники камен, па паде у сред реку, избања се.

Гигица м надимак.

гиле (обично поновљено више пута) узвик *џри голицану*. — Недотаван овај човек, уватија дете па гиле, гиле, гиле, гиличка га, а оно гиличљиво, ни мош се смеје, ни да плаче.

гиличкам, гиличкаја (3. л. мн. пр. гиличкав; аор. гиличка̋, 1. л. мн. гиличкамо; импф. гиличкашем, 3. л. мн. гиличкашев; пр. сад. гиличкајећи) несвр. I. *голицам, шкакџем*. — Не га, бре, гиличкај више, видиш ће прецркне!

II. ~ се уз. ђовр. од *гиличкам* (I). — Не се, дџца, гиличкајте, после ће плачете!

гиличкање с гл. им. од *гиличкам* (се). — Будете мирни! Једн човек је такој од гиличкање страдаја!

гиличљив, -а, -о *голицџив, шкакљив, џугаљив*. — Њум гу мож гиличкаж до јутре, она џч неће гиличљива.

гилкам, гилкаја (3. л. мн. пр. гилкав; аор. гилка̋, 1. л. мн. гилкамо; импф. гилкашем, 3. л. мн. гилкашев) несвр. у дем. значењу: *голицам*. — Чим те види, она одма бега, зна ће гу гилкаж, затој.

гилкање с гл. им. од *гилкам*. — Бега, бега од гилкање, ал дођи си ти куде чичу, неће те чича више гилка!

гилнем, гилнуја (3. л. мн. пр. гилнев; аор. гилнӳ, 1. л. мн. гилнумо) свр. трен. *голицнем, заголицам*. — Да ме неси гилнуја, ћу се наљутим и нећу више с тебе зборим!

глава ж *горњи део човечијег, или ђредњи део живоџињског џела*. — Врзала главу с марамче, боли гу глава.

главачким прил. *главачке, навраџи-нанос*. — Немој више да си ми дошла у кућу да се свађаж, главачким ће искочиш одовде!

главица ж бот. *џлод неких ђоврџарских биљака лойџастог облика*. — Донеси из башчу едну главицу копу[с] за салату! Кромид убаве главице има, сџмо да се не скапе ко друге године.

главичка ж дем. од *главица, главичица*. — Врљај теј шуљбаве главичке копу[с] на страну, стока ће једе! Турим у јело главичку кромид, осџтив га и неће једе.

главобол м I. бол у глави, *главобоља*. — Патим од главобол, свуде си с мене носим прашкове за главу.

2. фиг. *бриге, муке, невоље*. — Оставила деца на моје руке, ја да имам главобол с њи, а она се шетка с мџа по бел свет.

главоња м 1. *човек велике главе*. — Свекар ву едн главоња, првењак, стално жмие на сточни пијац.

2. погрд. *шврдоглав, самовољан, нейокоран човек*. — Утврдија главу тај главоња па нџуга не слџша.

Главогоп м *надимак*.

главче с дем. од *глава*. — Држи на дете главче убаво, оно још малецко! Главче от прасе прет кума!

главченце с дем. и хий. од *главче*. — Главченце ти је било ко моја песница.

гладеж м бот. *зельстий жбунић из ф. Papilionaceae, гладии*. — Сиротиње смо били, не се имало ништа, берем гладеш па у гладеж мџстимо цољке и пређу.

гладначк, -чка, -чко *йомало, донекле гладан*. — Гладначк си ми бабе, сџ[г] ће баба да ти даде, сџм овој да се испече.

гламња ж *угарак, главња*. — Шпорет веће беше догорēja, ал остала беше једна гламња.

гламњца ж бот. *гљивичасто обољење йшенице и кукуруза које изазивају гљивце из рода Claviceps purpurea, главњца*. — Напала гламњца и мџмуруз и пченицу.

гламњичав, -а, -о *који има гламњцу, главњичав*. — Овуј годину е било кисло, затој е жито гламњичаво.

гласим се, гласија се (3. л. мн. пр. гласив се; аор. гласи се, 1. л. мн. гласимо се; импф. гласешем се, 3. л. мн. гласешев се) несвр. *одазивам се, јављам се*. — А, мори, одра се викајећи, зашто се ти не гласиж, дџл не чујеш!?

гљч м *гужва, мейеж*. — Собрали ву се и зегови и ћерке с унуци, куде њум је сџг гљч.

гледџц м (обично у мн.) *очна зеница*. — Ако сџм ја тој рџкла, да ми овџа глеци испаднев што ме по свет водив!

глетав, -а, -о *недојечен, гњецав (о хлебу)*. — Убаво га бре леб замесим, настојум му на тесто, ал ми овај шпорет пустиња не пече оздол убаво, затој ми леб глетав.

Изра. **глетав на работу сџор, йийав**. — Он је глетав на работу, откџ[д] це тртка там по башчу, окопаја две лешинчики попрџку.

глетавка ж погрд. *сџора, йийава женска особа*. — Тај глетавка до пладне не мож да спреми ручк, ће идемо ми у њиве, а она да испрати по дете ручк.

глетавко м погрд. *сџор, йийав човек*; исп. глетоња. — Глетавко си, кџко неси, ја до Лебана идо и врну се, а ти још појиш тија две кравчики и кобиљу!

глеткам, глеткаја (3. л. мн. пр. глеткав; аор. глетка, 1. л. мн. глеткамо; импф. глеткашем, 3. л. мн. глеткашев; пр. сад. глеткајећи) несвр. у дем. *значењу: гледам*. — Кџко ме глетка? Не ме познава, не сџм досџг дођувала.

глетоња м в. *глетавко*. — Ти глетоњо, што ти дџн прође у нариђање црепја, немаж другу работу!?

гљбав, -а, -о *гљбовий, расквашен (о йлу, земљийишу)*. — Млого је врнало, башче гљбаве, не мош се улџгне, а требашев ми мало попрџке.

гљбак м *гљбовийо, обично улџгнуто место*. — Ми за по преко кр[з] шџму ће идемо, ал се забрцамо у једн гљбак, одвај се извукомо.

гљивам, гљиваја (3. л. мн. пр. гљивав; аор. гљива, 1. л. мн. гљивамо; импф. гљивашем, 3. л. мн. гљивашев; пр. сад. гљивајећи) несвр. *брзо, нагло гушам (обично мекану и*

жиићку храну). — Такој му надрѳбим чѳрбу ел па млеко, ил му дадем ништо мѳкачко да једѳ, стар човѳк па глива, нѳма зѳби да жвѳка.

гливање с гл. им. од *гливам*. — Оно дете нѳје жвакало месце, нѳго такој гливало цѳли парчићи, од гливање га боли сѳг мешинче, нѳје другѳ.

глинем, глинуја (3. л. мн. пр. глинев; аор. глину, 1. л. мн. глинумо) свр. трен. *прогућам, гућнем*. — Дај ми малко воду да глинем овај лек!

глић м *гућљај воде или неке друге течности*. — Остави и за мене едн глић во-ду, немѳј гу све попијеш!

глићам, глићаја (3. л. мн. пр. глићав; аор. глића, 1. л. мн. глићамо; импф. глића-шем, 3. л. мн. глићашев; пр. сад. глићајећи) несвр. *гућам*. — Боли гу гуша, не мѳж да глића.

глићање с гл. им. од *глићам*. — Мѳра да глићаш, ако те гуша боли, мѳже ли без глићање човѳг да еде!?

глобосија м (ж) 1. *онај шићо доноси малу користи с обзиром на улагање за ше-куће одржавање*. — Шћѳ ни тај трактор, глобосија је тој, повиж дадеж да га опраљаш, нѳго комшија да ти изорѳ с њигѳв трактор?!

2. експр. *ситара, оронула, онемоћала особа*. — Ти, мѳри, глобосијо, да ћутиш кѳд не мѳж да работиш! Викајте му на тога глобосију да се помѳри да га не залићамо туј, кѳд не мѳж да помѳгне у работу!

глобосујем, глобосуваја (3. л. мн. пр. глобосујев; аор. глобосува, 1. л. мн. гло-босувамо; импф. глобосујешем, 3 л. мн. глобосујешев; пр. сад. глобосувајећи) несвр. *безвольно радим неки ѳосао савладан умором*. — Цѳл дн смо жњѳли, еве дом сѳм до-шла, сѳк па мѳра да глобосуем овѳј попрѳку за пијац.

глобошем, глобосаја (3. л. мн. пр. глобошев; аор. глобоса, 1. л. мн. глобосамо) свр. *савладан умором завриши, ѳриведем крају ѳоследњи у низу ѳослова*. — Дај још овѳј сламу да прекарамо, да гу глобошемо, па да се смиримо, да легњѳемо!

глогањ м 1. *већа живоћинска кости с које је скинући меснаћи слој*. — Па да-бѳгме, ви сте седѳећи дом изѳли мѳсо, а ми што смо работили, глогањи ли ће сѳг једѳ-мо? Врљите тија глогањи на кѳчики!

2. *зглоб на руци или ноzi човека*. — Све ме такој, ћѳрко тија глогањи и на рѳке и на нѳге болѳв од работу.

глогиња ж *плѳд глога, глогиња*. — Там до бошњачко, уз мећак, има да се набе-рѳв глогиње, да имамо за зимус.

глоћосување с гл. им. од *глоћосујем*. — С твоје глоћосување од бѳс, не од мѳку, разболѳла си се, сѳг ја да те вучѳм по дѳктури!

глоћосујем, глоћосуваја (3. л. мн. пр. глоћосујев; аор. глоћосува, 1. л. мн. гло-ћосувамо; импф. глоћосујешем, 3. л. мн. глоћосујешев) несвр. *изнурујем се, мучим се глаћу, гладовањем*. — Ја ли да глоћосујем, а тебе да ти дадем све што потражиш?

глоћошем, глоћосаја (3. л. мн. пр. глоћошев; аор. глоћоса, 1. л. мн. глоћосамо) свр. *изнури се, намучим се глаћу, гладовањем*. — Глоћосала сѳм, онѳј пѳре ти што ми даде за једѳње, ја сѳм за ѳи купила помѳду.

глокче с дем. од *глог*. — Нѳси требѳја да сечѳш онѳја глокчићи у мећак, нѳсу ти смићали!

гломоран, -рна, -рно *незграјан, гломазан*. — Не ми ги ѳко ваћа овѳј ципѳле, ни-како ми гломорне.

гло́нем, глону́ја (3. л. мн. пр. гло́нев; аор. глону́, 1. л. мн. глону́мо) свр. *йоједем, йрогу́шам мало хране, оку́сим*. — Не ме ич ка́ните, си́га сьм до гу́шу, не мо́г ич да глонем!

гло́та ж 1. *йрљави́шина, нечи́стоћа*; исп. глотурија (1) и недргавштина. — Овија људи глота́ ги јанула, кько се онај жена́ заболе.

2. *кукољ, уродица*. — От прѣ, пченица кьд несе прска́ла, мло́го је глоту́ имала.

гло́тан, -тна, -тно 1. *који не одржава ни минималну личну хигијену, веома йрљав, нечи́ст, неуредан*; исп. недргав. — То́лко је глота́на, ора́ из ру́ке да ву не у́знеш.

2. *који у себи има гло́ше, кукоља, уродице (о жи́ти)*. — Жи́то ни је глота́но, не́ће ни́кој по ме́не да ме́ља, чека́ја сьм у млин до послѣ́днога чо́века.

Изр. **гло́тан си** (је, су и сл.) у *јези́к говори́ш (говори, говоре и сл.) ружне, безобразне, ласцивне речи*. — Гло́тан си чо́веку у јези́к, засра́ми се од овија деца́!

гло́тење с гл. им. од *гло́штим*. — Ша́тке су ми га́дне, од њи́но глоте́ње, свѣки дьн метѣм обо́р.

гло́тим, глоти́ја (3. л. мн. пр. гло́тив; аор. глоти́, 1. л. мн. глоти́мо; импф. гло́тешем, 3. л. мн. гло́тешев; пр. сад. глоте́јећи) несвр. *чиним йрљавим, йрљам, зага́ђујем*. — Мавај ша́тке да не глоти́в во́ду, кра́ве гу по́сле не́ће пи́в! Не мо́ј да глоти́ш ру́ке с поми́је, ја ћу си сви́ње нара́ним!

глотури́ја ж 1. в. *гло́ша*. — Одаде ги се дево́јче па ги и по ку́ћу и по обо́р голе́ма глотури́ја. Да ме послуша́сте па да сте испрска́ли жи́то, не би имало ово́лко глотури́ју.

2. пеј. *йрљава, нечи́ста, неуредна особа*. — С таквѣ ли се ру́ке седњу́је уз оста́л, глотури́јо једна?

глува́н м онај који слабо чу́је, који је наглув, *глувак*; исп. глувља и глувча. — У њи́ну ку́ћу све глува́ни, опу́штили телеви́зор па ку́ћа грми́.

глу́вка ж она која слабо чу́је, која је наглува, *глувача*. — Она́ жена́ два пу́т апе́рисала тој у́во, а он гу ви́ка глу́вке, ко да ву је на њум ми́ло што не чу́е с тој у́во кько ваља́.

глу́вља м в. *глуван*; исп. глувча. — Не мо́г да одви́кам, си́горно је дом сьм онај глу́вља.

глу́вча м в. *глуван*. — Нагриса́ с ово́га глу́вчу, одерѣм си све гу́шу ви́каећи, докле ме чу́је.

глу́пча м *глуй, ограничен човек, глуйак*. — Таквѣ *глу́пча* не мо́ж да заврши шко́лу, ца́бе та́тко му њи́ву про́даде.

глу́пштина ж 1. *умна, интелектуална ограниченост, глуйост*. — Он с њи́гову глупштину мош сьмо метла́р у Леба́не да бу́дне, друго он не мо́ж да бу́дне.

2. *бесмислица, будалаши́тина, глуйост*. — Направи́ла си глупштину што си се с пријете́љи замери́ла одма́ на сва́дбу за дар, ськ те при́ја не при́ма у ку́ћу, ни тебе, ни нас, ако ми не́смо криви́.

глу́шим, глуши́ја (3. л. мн. пр. глу́шив; аор. глуши́, 1. л. мн. глуши́мо; импф. глу́шешем, 3. л. мн. глу́шешев) несвр. *оме́ша, си́речава раси́, развој (о биљкама)*. — Накара́ше ме мо́ј да иски́дам све тикве из боста́н, баја́ги глу́шив боста́н, а уба́во бев врза́ле.

гма́рам, гмара́ја (3. л. мн. пр. гма́рав; аор. гмара́, 1. л. мн. гмара́мо; импф. гма́рашем, 3. л. мн. гма́рашев; пр. сад. гмара́јећи) несвр. (нешто) *йо́шайам у во́ду*. — Не ги гма́рај теј цо́љке у корито, ће ми тре́ба корито кра́ве да по́им!

гмара́ње с гл. им. од *гмара́м*. — Ич не ги гма́рај теј цо́љке, кькво́ гмара́ње, ко́ј ће ги оперѣ, до јутре има да седив у корито, ја данѣс мора́ сли́ве да берѣм!

гмечим, гмечија (3. л. мн. пр. гмечив; аор. гмечи, 1. л. мн. гмечимо; импф. гмечешем, 3. л. мн. гмечешев; пр. сад. гмечејећи) несвр. *прийискајући сабијам, набијам*. — Нема тољко сено овуј годину, не га гмечимо у племњу ко лани.

гмиждџ м *место јако надојено водом која кроз њукошине земљишћа избја, гмижди, њишии*. — Башча гмиждџ, не мош се улегне од воду.

гмиждим, гмиждџа (3. л. мн. пр. гмиждив) несвр. оном. *исџушиам, избаџујем воду кроз њоре и њукошине, њишиим (о земљишћу које је надојено водом)*. — Млого је заврнало сџ, још се не мож улегне у њиве, куде год да ступнеж, гмижди.

гмурнем, гмурнуја (3. л. мн. пр. гмурнев; аор. гмурну, 1. л. мн. гмурнумо) свр. трен. **I. 1.** (нешто) *гурнем, њошоиим у воду*. — Гмурни и овуј моју шамију у корито, па ће перемо после наз две!

2. (некога) *гурнем њод воду да рони, гњура*. — Немој га, Брацко гмурнеш у дибоко, њега га стра!

II. ~ се *гњурнем се, зароним*. — Гмурни се и ти, неје дибоко!

гмуца ж *израслина њод кожом лоишасиог облика*. — Исочила ву ника гмуца под мишку, не гу боли, ал отиде куде доктура да се прегледа.

гњездим се, гњездија се (3. л. мн. пр. гњездив се; аор. гњезди се, 1. л. мн. гњездимо се) несвр. *наmeshам се, smeshам се удобно*. — Еј, дџзај се от кревет, њч се туј не гњезди, тој е моје место!

гњездо с *гнездо*. — Паднуло пиље из гњездо па писка, а ти њч не мариш!

гњетем, гњџа (3. л. мн. пр. гњетев; аор. гњето, 1. л. мн. гњетомо; импф. гњетешем, 3. л. мн. гњетешев) несвр. **I.** *крадом гурам, тирам (у нешто)*. — Које ти тој гњетеш по цџпови?

II. ~ се *намећем се, наџурам се*. — Несџм гу ја викала да дође, она се сама гњетџ.

гњетџе с *гл. им. од гњетџем (се)*. — Ете с твоџ гњетџе коџ си направџа! Нагњџа си гњџле крушке под естџк па си ми све умазаја постџљу! Цџбе ву њојно гњетџе, он ако гу оће, свџрџа гу неће!

гњџав, -а, -о *дежмекаси, здејаси*. — Она, бре, млого убава, не ву је бог очи извадија да отидне за онога гњџаваго, њч не ваља.

гњџавка ж *дежмекасиа, здејасиа женска особа*; исп. гњџало и гњџла. — Женџ му једна гњџавка, дебџла а малџцка, згњџена.

гњџавко м *дежмекасиа, здејасиа мушка особа*; исп. гњџало. — Тај гњџавко џлав, преварија гу има слџжбу у Немачко, а она не би отишла за њџгово убавџло.

гњџало с *дежмекасиа, здејасиа особа*. — Он је на вију стварно гњџало, ал добар по душу. Онакџв личан човџг да се ожџни с оној гњџало.

гњџла ж *в. гњџавка*. — Па на кугџ ће се ти, гњџло смџеш, видиш ли да си ширџка кољко си висџка?

гњџдла ж *гњџдава женска особа*. — Вџшке нема, ал ву пуна глава з гњџде на туј гњџдлу, мора гу па прашкам.

гњџдља м *гњџдав човек*. — Йзеде ме тај гњџдља, нема га више чџстим од гњџде, да се ошџша до голу кожу.

гњџлав, -а, -о *омџшао, гњџо (о вођу)*. — Турите овеј крушке у жџто да угњџлив, онџ се мож једџв сџмо кџ[д] цу гњџлаве! Ја немам зуџи, на мене ми дај теј гњџлаве крушке!

гобџлам (се), гобџлаја (се) (3. л. мн. пр. гобџлав се; аор. гобџла се, 1. л. мн. гобџламо се; импф. гобџлашем се, 3. л. мн. гобџлашев се; пр. сад. гобџлајећи се) несвр.

1. експр. *идем несигурним кораком, шешко, шешурам се.* — Остарело се, синко, еве гобелам, одвај. Гобелам се, морам, нема кој да отидне свећицу да запали.

2. *живим шешко, мучим се.* — Неће лако без домаћина, и синови ме забаталили, ал ете, гобелам.

говедарџ м зоол. *врста ситне речне рибе.* — Немој га нега вањаш, тој е бре говедарџ, он ко оса има једн живџ на уста, оће да бодџ!

говедња м *говеђа балега.* — Чуваја ники краве у нашу ливаду, еве ги говедњаици.

говџина ж *говеђе месо, говедина.* — Ми овде једмо свињџо месо, прасџину, овчо месо, козјо, жарџо месо, говџину не једџмо, ми смо научили краве, туј златну стоџицу, да чувамо за телџ, за млеко и сиренце, а кџд ни одвиџе, терамо тој на стоџни пџјас да продаџмо, па коџе ву бог даџџ.

говџенце с *дем. и хџиј. од говече.* — Друџу крупну стоџу немам, еве у овој говџенце ми очи глџдав, чувам га, убаво га раним да припорасне за телџе.

годиџбина ж *годишњи џринос, лџшина.* — Каџи ми ако ми неће врџиш ти, да се снаџдим на друџо мџсто, годиџбину да узнем! Свако клашџе има soberџмо, тој ни е годиџбина.

гџдина ж (поред обичног значења „временски период од дванаест месеци“) у изразу: *тџрам (тџраш, тџрамо и сл.) (некоме) гџдину даџем (даџеш, даџемо и сл.) (некоме) годишњи џомен.* — Да каџеш на овџја мој роџаџи у Лугаре, гџдину на Милана ће тџрамо у овој прву недеџљу!

гџдинка ж *хџиј. од година, годиница.* — Две гџдинке има, јџш малџцка.

годињџјем, годињџваја (3. л. мн. пр. годињџјев; аор. годињџва, 1. л. мн. годињџвамо; импф. годињџјешем, 3. л. мн. годињџјешев) несвр. *будем некоме на шџерџу дџужи временски џериод коџи се мџри годинама.* — Не бој се, ћу преспџјем па ћу си иџдем, нећу куде тебе да годињџјем!

годишња р м *деџе од годину дана, годишња.* — Имам јџдну голџму унџку, пошла је у школу, и овога унџка, он је годишња.

годишња прил. *за годину дана, годишње.* — Доџуџеше два пуд годишња, сџг не изнемарџла, нема гу еве пџта гџдина.

Гџјко м *име.*

гол, -а, -о *без одеџе на себи, наг.* — Ти си виће голџм, срмџта такој гол пред бабу.

голџм, -а, -о 1. *одрасџао, велики.* — Голџм ву син, скџро ће се жџени.

2. *израсџао, висок.* — Голџм порасџа, за главу по голџм од мене.

Голџма трџица ж мпг. *њива.*

голџмачџк, -чка, -чко 1. *џрилично велик, џоодрасџао.* — Он је сџг голџмачџк, мош ти у пуно рабџте по џиве помџга.

2. *дџста израсџао, џрилично висок.* — Ја га несџм две гџдине видџла, он голџмачџк бија, стигај тџтка.

голџмим се, голџмија се (3. л. мн. пр. голџмив се; аор. голџми се, 1. л. мн. голџмимо се; импф. голџмешем се, 3. л. мн. голџмешев се; пр. сад. голџмеџеџи се) несвр. *неосновано величам себе, џридаџем себи велику важносџи, џравим се важсан, охолим се, кочџйерим се.* — Оне се мџлого голџмив ко да су од не знам какву фамџлију.

голџмсто с *охолосџи, гордосџи, надменосџи.* — Оне две сџестре с џино голџмсто ниџде другџачку немав.

големција м онај који неосновано велича себе, који се оholи, горди, кочојери.
— Не прави се, бре, големција овде при наши сељани, ми бјрем знамо кој си и от који си, које имаш, које си стѣкја, тој ти да причаш на онија што те не познавав!

големцика ж она која неосновано велича себе, која се оholи, горди, кочојери.
— Миланове ћерке су големцике, неће онѣ сѣ[с] свакуга да идев.

големцијски, -а, -о који иријада големцији, који се односи на големцију. — Тој е големцијска фамилија, они се сви правив големције.

голетар м погрд. врло сиромашан човек, љуки сиромаш, гоља; исп. голугузан, гологузоња, голодупља, голча, гољак, гољча. — Одала се за еднога голетара, нигде ништа нема, ни имање, ни сточицу, тај една кућа, распадотина.

голетарка ж погрд. она која је врло сиромашна, која ништа нема, сиротиња; исп. голка, гологузла, голодупла. — Он ће тражи мира[з] с њум, неће гу узне голетарку сѣм за убавило.

голиждрав, -а, -о који је слабо обучен, голишав, голуждрав. — Обучи се, немој такој голиждрава да идеш, ће се разболиш па после моје мѣке!

голка ж 1. в. голетарка. — За убавило си се женија з голку, сѣг мајка ти крива.

2. семенка бундеве без љуске. — Кѣ[д] цечѣм тикве за сѣмке, нађе се и по ника сѣмка голка, без љуску.

голобрадес (само у м. роду) 1. чија брада није обрасла, голобрад. — Шће му брада ко на дражићовца, голобрадес по убаво?

2. фиг. незрео, наиван. — Још си ти голобрадес, с туђи зѣби леб једеш.

гологлавес, -ста, -сто који је без каје, без мараме на глави, гологлав. — Сѣмо ти жљокај ракичину, ране ће те изедѣв, неће имаш ни за капу, ће идеж гологлавес! Ја девојка кѣ[д] цѣм била, срмота је било да идемо ми девојке гологлавесте.

гологлавка ж женска особа која не љовезује главу марамом, која је без мараме на глави. — Па што ако су сѣк снашке гологлавке, и ми ли младе треба да врзујемо мараме ко ники пут што е било!

гологлавче с хип. дете с реишком косом. — Ви, тој гологлавче, до кожу да га ошишате, млого му рѣтка кѣса!

гологрудес, -ста, -сто који је голих, раздрљених груди, гологруд. — Нумѣш ли да запѣкљаш кошуљу, него такој гологрудес ће идеш?

гологузан м фиг. в. голетар. — Неси имаја ништа, гологузане кѣ[д] дођо за тебе, ишја си у Мирка прѣлас да ти даде да мацамо с леб, а ја собирам онија мрвчики о[д] цирење, баничку да направим, сестра ће ми дође у гости.

гологузес, -ста, -сто фиг. који је без имања, који ништа нема, љуки сиромаш; исп. голодупес. — Ја сѣм те закућила с моју миразѣвину и с моју работу, а бија си гологузес!

гологузла ж фиг. в. голетарка. — Ништа несте имале ја кѣ[д] дођо за вашого брата, биле сте гологузле!

гологузоња м фиг. в. голетар. — Бија си гологузоња, куде го[д] це обрнеш оно све празно, нигде ништа, а сѣк се издизаш, обогатѣја си, не видиш други твој боедаши које су стѣкли!

голодупес, -ста, -сто фиг. в. гологузес. — Бија си голодупес, а сѣк ти кућа пуна сѣ[с] све и па неси задовољан!

голодупла ж фиг. в. голетарка. — Па он ли ће о[д] такву фамилију њум голодуплу да узне?

голодупља м *фиг. в. голешар*. — Ма које он има голодупља, пџс нема за које да га увати?

голокракес, -ста, -сто *голокрак*. — Немој, Ивано такој голокракеста да идеш, ће осебнеш!

голокракла ж *ир. женска особа обнажених ногу знајно изнад колена*. — Ти, мори голокракло, с тој ли вистанче о[д] два пџда ће искочиш на сокак?

голокракличе с *хип. голокрако деш*. — Трчи да обуеш черапе, голокракличе, ће измрзнеш!

голокракоња м *онај који је голокрак*. — Што си, бре, такъв голокракоња на овој студенило?

голорукес, -ста, -сто **1.** *који је голых, обнажених руку, голорук*. — И ја съм ко ти сџг голорукеста ишла па ме сџг болив руке од раматиз.

2. *фиг. који је ѝразних руку, који не носи ѝонуде, ѝклонде, дарове и сл.* — Ја не м[о]г[у] куде болника такој голорукеста да идем.

3. *фиг. који није вичан ѝослу, коме ѝосао не иде од руке, неумешан, невешѝ, сѝлейшен; исп. суворукес*. — Он је голорукес, нуме исџр да заковџ.

голошијес, -та, -то *који је голе шије, чија шија није обрасла ѝерјем (о кокоши-ма)*. — Имашеш и ја туј сорту од голошиесте кокошке, па ги загубѝ.

голошика ж *кокош чија шија није обрасла ѝерјем, кокош голе шије и име ѝа-квој кокоши*. — Види, мори, Бранке, не ли је онај моја голошика прелетџла у твој об[о]р!

голошиче с *ѝиле чија шија није обрасла ѝерјем, ѝиле голе шије*. — Извџла ми стџра квџчка и две голошички.

голупка ж *хип. од голубица*. — Видџ, дџдо кџко голупка из њџјни уста дава на голупче да јџде.

голупче с *ѝиѝиѝ голуба*. — В. пр. под голупка.

голча м *в. голешар*. — Spreма моџ имање, бре, он је голча!

гољак м *в. голешар*. — Нџма, бре, ништа, дибиду[з] сиромџ, а овџм се напиња неџе да копа у наџдницу, понижење му.

голча м *в. голешар*. — Не би бија он голча да ме е слушаја да не продава њѝве и свџ што е имаја, едно по едно за пијење.

горањ, -рња, -рњо *горњи*. — На горањ спра[т] цу ми син сџ[з] жену и деца, а ми стџри смо овде доле, не мош се качињамо на горањ спрат, остарџло се, синко.

Горџешњак¹ м *цркв. верски ѝразник лейѝи св. архџгел Гаврило који се свѝй-кује 26. јула (13. јула ѝо црквеном календару)*. — На Горџешњак је собор у Тогочџвце и тџк стџре жџне идев рџно у цркву, а младиња се пџчне собѝра отпладне.

горџешњак² м **1.** *велика врућина, жега, ѝриѝека*. — Гори чѝни ми се небо и зџм-ња, горџешњак, а ми собѝрамо сџно у Пѝскавицу, свџ смо изгорџли.

2. *фиг. пеј. лоѝов, крадѝивац*. — Краде бре млого, кудџ проџе свџ собѝра, горџешњак.

горњаџанин м *сѝановник ѝланинског села*. — Свџ се продаде на пијац у Леба-не у пџтак, пијаџан дѝн, тџг горњаџани слџзав и другџе рабџте завршџвав и на пијац на-купѝџв свџ што ги трџба до дрџк пџтак.

горњаџанка ж *сѝановница ѝланинског села*. — Пуштите гу овџј горњаџанку да улџгне куде доктура бабу да прџгледа, снџ, коњ неџе ву мирује, а нема кој куде њџга да стџи!

гoрњиште с *горњи део илејене чараје од глежња до колена*. — Кько́ изуведаше овеј плетиће машинe, гoрњишта за черапе дадемо штрикерка да плетe, а ми си плетeмо доњишта, тој машинe не плетeв.

Гoрњo Врпoвце с село у гoрњем њоку слива Јабланицe.

Гoрњo Синковце с село.

Гoрњo Стопање с село.

Гoрњo Трњанe с село.

гoрoцвет м бот. *једногодишња ливадска биљка из рода Adonis ф. Ranunculaceae са ситним црвеним и жутиим цветoвима*. — Има га гoрoцвет пуно по овија бузалци.

гoрњoмaлац м *сиановник гoрњег дела, гoрње махале села*. — На гoрњoмaлци ги близо игралиште за лoпту, ал ги па долеко река.

гoрњoмaлка ж *сиановница гoрњег дела, гoрње махале села*. — Све гoрњoмaлке слазав на корзо у Доњу мaлу.

гoрњoмaлски, -а, -o *који се односи на гoрњи део села, који иријада гoрњем делу села*. — Гoрњoмaлски бунари су чисти, с по љбаву воду, а доњoмaлски бунари ги напуни река кь[д] дође.

гoрoтина ж *оно што је захваћено вaшром, што гори*. — Ма, ми седимо такој на тарасу, ал ја осићам мерише ми на гoрoтину, кьд у тај тар чујем викав, запалила се слама на Стану Живкову.

гoрyн м бот. *врста хрaстиа Quercus robur*. — На бошњачки пут, куде онија голeми гoрyни, викав има oмаја, oмаје те ништо и ти не знаш кудe идеш, а туј близо је и грoбје.

гoрyнов, -а, -o *који иoтиче од горуна, који је од горуна*. — Гoрyново дрво е добро за срченице на кола.

гoрyнче с дем. *од гoрун*. — Има там у њиву едно гoрyнче, мaло не заклаћа о[д] цлунце кьт копамо.

гoрyња с зб. *им. од гoрун*. — Има там у Трсаци гoрyња, напладне ручамо по[д] тија гoрyња и мaлко се одморимо, па работимо.

гoрчив, -а, -o **1.** *који је гoрког укуса, гoрак*; исп. гoрчљив. — Гoрчив дувaн, ал ја га па пушим, не мoг без њeга.

2. *фиг. њешко иoдношљив, њежак, његобан, мукошриан (о живошy)*. — Гoрчив је мој живoт сьс тога дрмoсьза, ал сьм се етe заробила за тија деца, мајку да имав.

гoрчиво прил. *на њешко иoдношљив начин, њешко, његобно, мукошрино*. — Гoрчиво сьм ја провeла мој живoт с њeга, от крај до крај!

гoрчљив, -а, -o **в.** *гoрчив (1)*. — Од овyј гoрчљиву тpаву да свариш па да пијеш, неће те боли више мешина!

гoрчуљав, -а, -o *који је донекле, иoмало гoрак*. — Гoрчуљав леб од овoј старo брашно, ал мoра га јeдемо до нoву пченицу.

гoрчуљак м *оно што је гoрког укуса, гoрко*. — Пи га, ти овaј гoрчуљак, а на мeне ми заблагни у мој шољ!

гoс м *гoсти*. — Си[т] домаћин, сид гoс, ће се дизамо од ручьк!

гoстинка ж **1.** *гошћа*. — Нeсьм знала да имаж гoстинку, не би дођувала да смићам.

2. *етн. (обично у мн.) младаина неудаџа рођака коју свeкар и свeкpва доводе иp-ве зиме након женидбе сина да борави као гошћа у младиној новој кући недељу дана*. — Свeкар и свeкpва доводив на снајку ги девојке из њoјну фамилију преко зиму, такој

од Божић до Свети Саву, и онé там гостуев по недељу дѣна. На гостинке купуев кој коé може: мараме, помаде, белила, менђушке и теј таквѣ поситнице. После ви́кав родитељи на теј гостинке да дођев и они да гостуев једѣн дѣн и да водив до́ма девојке.

гостинкни, -а, -о *који иријада гостинки, који се односи на гостинку*. — Не дирај туј торбу, не́е на́ша, гостинкина е!

гостирам, гостира́ја (3. л. мн. пр. гостирав; аор. гостира́, 1. л. мн. гостирамо; импф. гостирашем, 3. л. мн. гостирашев; пр. сад. гостирајећи) несвр. I. I. *гостим, угошћујем некога*. — Они не́мав дру́гу рабóту, свѣки дѣн дођу́ев, ја ги не мок свѣки дѣн гостирам.

2. *гостим се*. — Седемо, гостирамо, време је до́м да си и́демо.

3. *фиг. ироводим време уживајући, не радећи ништа*. — Ми црцамо од рабóту, а она́ гостира у ладовину.

II. ~ *се уживам једући нешто*. — Евé, гостирамо се с лубеницу ма́јка што донела.

гостом прил. *као гост, гостински*. — Те до́жемо дру́ги пуд гостом, сѣ[г] ће ви помогнемо да завршите рабóту.

готвенија ж (обично у мн.) *било која врста иштие или гибанице*. — Ови́ја моји во́лив теј готвеније, ал не́мав више ру́ке ко што сѣм има́ла, да сучем ко́ре, па да ги печем. Не ми је те́шко да угóтвим за ручѣк, ал за готвенију ми трѣбав и сирење и ја́јца, не́ће сѣмо бра́шно.

готвење с гл. *им. од готвим*. — Ич не ме мо́ли, не ми је данѣз до готвење, сто рабóте ме че́кав!

гóтвим, готви́ја (3. л. мн. пр. гóтвив; аор. готви́, 1. л. мн. готви́мо; импф. гóтвешем, 3. л. мн. гóтвешев) несвр. *сиремам, ирипремам готвенију, неку од иштиа или гибаница*. — У недељу ћу гóтвим, данѣс не́мав време ко́ре да сучем.

готованка ж (поред стандардног значења „лењивица, нерадница“) агр. *врста винове лозе за гроздовима шамнолавих сийних бобица чије одгајање не изискује посебан напор због њене ошпорности на многе болести*. — Не́мамо ми плóвдину, свѣ ни је готованка, за вино́, не́е такѣ убава за Једење ко плóвдина.

готовипка ж *дем. и хил. од готвина, незнајна, мала новчана уштиеђевина*. — Не мѡж да испу́шгиш ку́ћу без готовипку, мѡра имаж готовипку и о[д] добро и од лошо.

гра м бот. и агр. *йасуљ, грах Phaseolus*. — Гра́ га има од разне сорте: мурча, врпчар, партизан, пеша́к, лозан, бел гра́.

Изр. *стра ва́ри гра́ каже се кад је неко врло илашљив, бојажљив*. — Не ти се са́ма прођуе но́мом поред гробѣс, стра́ ва́ри гра́.

грабѣц м у изразу: *на грабѣц брзо, журно*. — Дај на грабѣс да наберемо поприку за пи́јац па да се вр́амо до́м, сто́ку да намируемо, знаж да та́тко ти не́е туј.

грабежљив, -а, -о *грабљив, йохлејан*. — Грабежљива је она́, свѣ гу стра́ на њум ће е ма́ло.

грабежљивка ж *грабежљивица, грабљивица*. — Кѣ[д] ће де́лимо вуну, тај грабежљивка у́зне дел ко ја́, ако ми ме́не повиш трѣба, две деца́ трѣба да обуку́ем.

грабежљивко м *грабежљивац, грабљивац*. — Ти бре, грабежљивко, што́ трпаш то́лко у тањир, стра́ те ће остáнеж глáдан?

градобија ж *град; иадање града*. — Од градобију ме стра́ за ло́јзе и поприку.

градушка ж *град, туча*. — Стојан казу́је там у Трса́ци мло́го пада́ла градушка, свѣ ло́јза смлатила, не́ће га оби́жемо грозјѣнце ову́ј годину. Ако не́немо, на́ши сељани се бев разврдели бѣш на Светилију да рабóтив у ло́јза.

Грана ж а. *име. б. скраћено име од Граница.*

Гранче с хий. *од Граница, Грана.*

гранче с брош. — Туј ти на њума манистра, менђушке, гримње, на кошуљу гранче, госпођа се направила.

грањка ж *грана.* — Ај што су брали сливе, ако, да едев, ал што су грањке покршили на родно дрвце, руке ги се осушиле.

грањче с дем. и хий. *од грањка.* — Не се, дете, вешкај на тој грањче, ће га очепиш!

грашџк м дем. и хий. *од гра.* — Тај грашџк ис тепсиче, пресипи га у тањир па га тури на студено, ће га изеде Игор, он тој воли!

Грашар м *надимак.*

грашар м *онај који радо једе грах, љасуљ, који воли да једе грах, љасуљ.* — За њега се не секирај за ручџк, свари гра̄, он је грашар!

грашарка ж *она која радо једе грах, љасуљ, која воли да једе грах, љасуљ.* — Пѣрка ми је грашарка, а син ће једе сув леб, ако је гра̄ за ручџк, ако нема друго.

грашарче с хип. *дејше које радо једе грах, љасуљ, које воли да једе грах, љасуљ.* — Сви деца су грашарчки, рѣтко које дете да не воли гра̄.

грашовина ж *штабљике љасуља са сувим лишћем и љускама.* — 3 грашовину преко зиму, кд она мало омеќне, ранимо стоќу.

грбавим се, грбавија се (3. л. мн. пр. грбавив се; аор. грбави се, 1. л. мн. грбавимо се; импф. грбавешем се, 3. л. мн. грбавешев се; пр. сад. грбавејећи се) несвр. *савијам се, гурим се, кривим се.* — Испрси се, не се грбави!

грбавка ж *грбава, љогурена жена, грбавица;* исп. грбла. — Од високо па се подгрбавила, грбавка.

грбавко м *грбав, љогурен човек, грбавац;* исп. грбља. — Такв му је татко бија грбав, такв и он грбавко.

грбачки прил. *на леђа, љолеђушке.* — Пила би, дете ракију, поштено, пије ми се, ал не смѣм, о[д] чашку падам грбачки, рњачки, срмота ме.

грбина ж *леђа, љлеђа.* — Боли ме грбина, цел дн се савијам у башчу плевѣћи.

грбинка ж дем. и хий. *од грбина.* — Напѣла на грбинку ташњу, тој бџъм пошла у школу.

грбинче с дем. и хий. *од грбина.* — Раширило се мало у грбинче, расте дете.

грбла ж в. *грбавка.* — Ене гу онај грбла, сввила се до зѣмњу и па иде по краве.

грбља м в. *грбавко.* — Грбљу га стра̄ ће му оберев јабуке па се онакој грбав истѣза, истѣза, бере онѣј по ниско што су.

грбњач м а. *кичма, грбењача код човека.* — Боли ме грбњач, не мок се помѣрим. б. *леђни део шруја код живине.* — Тај грбњач от кокошку и крилица тури у чорбу, а овѣј по убаве мрвке остави за љувѣч!

грваљам, грваљаја (3. л. мн. пр. грваљав; аор. грваља, 1. л. мн. грваљамо; импф. грваљашем, 3. л. мн. грваљашев се; пр. сад. грваљајећи) несвр. I. *кошрљам, ваљам.* — Немој да грваљаш тој лубѣнче, не ти је тѣшко да га носиш!

II. ~ се *кошрљам се, ваљам се.* — Дигни се, дете, не се у теј нове цољке грваљај по туј пршину!

грваљање с гл. *им. од грваљам (се).* — Од грваљање по зѣмњу, свѣ си гаће ицепија.

гргољим, гргољија (3. л. мн. пр. гргољив; аор. гргољи, 1. л. мн. гргољимо; импф. гргољешем, 3. л. мн. гргољешев) несвр. *испирам грло, згорим*. — Евѣ, с овуј црвену воду ће гргољиж гушу, да те не боли!

грготина м пеј. *онај који говори храйавим, зргоћавим гласом*. — Ајде, ајде, ти грготино, ја не знам, ти знаш!

гргуровачки, -а, -о *који се односи на Гргуровце*.

Гргуровце с село.

Гргуровчанин м *стѣпановник села Гргуровца, онај који живи у Гргуровцу*.

Гргуровчанка и **Гргуровка** ж *стѣпановница села Гргуровца, она која живи у Гргуровцу*.

грдење с гл. им. од *грдим*. — Увикаше ми се овѣ свиње у главу с њино грдење, мож немав воду у корито, да идем воду да ги сипем.

грдим, грдеја (3. л. мн. пр. грдив; импф. грдешем, 3. л. мн. грдешев; пр. сад. грдејећи) несвр. *зрокће, рокће (о свињи)*. — Ничије свиње не грдив из рану зору ко наше, носи ги помие, опустеле!

грбен м (пored познатог значења „алатка са гвозденим зупцима за гребенање вуне и конопља“) *кресѣа код кокошке*. — Чим на кокошку помодри грбен, одма да гу одвоиш од друге кокошке, њум гу је ватила пипка.

гре м 1. *грех*. — Гре ће му береш на тој детѣ, не ли те жал толко да га сандиљаш?

2. *грехоша*. — Гре за тој детѣ што остаде сиромашче.

гребуља и **гребуље** ж (обично мн.) *грабуља*. — Ти згрибај сѣно з гвоздену гребуљу, а ја ћу з дрвене! Па такѡј је убаво, ти ћеш з дрвене гребуље, онѣ су по лѣке.

гревѡта ж *грехоша*; исп. греота. — Гревѡта за дѣду, свѣ у собу сам седи, не мож наулице да искѡчи.

гревѡтка ж у *хийкористичком изражавању: грехоша*. — Гревѡтка, не га дирај, видиш колиѡна је!?

греѡта ж в. *гревоша*. — Греѡта ме за мајку што се сама мучи.

греѡтка ж в. *гревошка*. — Греѡтка, глеј кѡко те глѣтка, дај му маѡо чикунладу!

грешѡва!!, -вна, -вно *који је (у)чинио грехе, грешан*. — На онај све[т] ћу грешѡвна отиднем, мѡго сѣм се грешѣла с мој пајсторци.

гримња ж *гривна, наруквица*. — Туј ти на руке гримње, на гушу манистра, го-споја се направѣла Дѣска наша.

гримњиче с дем. и хий. од *гримња*. — На онуј Сузину малѣцку рѡђендѣн, идѡ у Лебѣне да ву купим златно гримњиче.

грѡав, -а, -о *који говори муклим, йромуклим гласом, йромукао*. — Не гу дирај, мѡри, кѡко неће е грѡава, ноћс је цѣл ноћ појала на свѡдбу у Трајка!

грѡавим се, грѡавија се (3. л. мн. пр. грѡавив се; аор. грѡави се, 1. л. мн. грѡавимо се; импф. грѡавешем се, 3. л. мн. грѡавешев се) несвр. *говорим муклим, йромуклим гласом*. — Евѣ, мѡри кѡко се грѡави, мѡрна се напила студѣну воду, одвај збори.

грѡавка ж *женска особа која говори муклим, йромуклим гласом*. — А, мѡри грѡавке, от коѣ си огрѡавѣла, болна ли си, мѡго ли си викала по деѡа, квѡ је тој?

грѡавко м *мушка особа која говори муклим, йромуклим гласом*. — Ако је огрѡавѣја, тај грѡавко је ичѣр сто пѣт трѡја у продавницу по сладоледи.

грѡаво прил. *муклим, йромуклим гласом, йромукло*. — Штѡ такѡј грѡаво збѡриш, не ли те гуша боли?

грмњава ж *временска невогода уз севање и шресак громава, грмљавина*. — Ку-де си се залетеја с туј косу на овуј грмњаву, пъл чекај да стәне па ће идемо?!

грмóтрин м бот. *ливадска коровска биљка широких листова и сийних црвених цве-тлова са црном у средини, врста гладина* *Oporis spinosa*. — Къ[д] цобирамо сено исвр-љујемо грмóтрин на страну, он докле не омекне стока га не мож једе, боцкав гу трња.

грнџ м *земљана посуда са дршкама на горњем делу за држање масли, сира, шуршије и сл.* — Грнци ги има и до педесет кила маз у једн да стәне, или трошија.

грне с 1. *земљана посуда за кување*. — У грне смо варили гра и вариво, а сџк се тој изгубило, врџили смо грники по подруми и тавани, такој у њи чувамо сџмке, лукџц и тој такој.

2. *фиг. здејасџа женска особа*. — Ич неје убава, малџцка а дебџла, и он да ожџ-ни тој грне.

грнџце с *дем. и хий. од грне*. — Једнó грнџце још си га чувам међу судоџи, а не га корџстим.

грнчџ с *дем. од грне и грнџ*. — Еј, моја покојна мајка къ[д] цвареше гра у грнчџ, тој е бија гра, а сџг у овџја лонци што варимо не мож да бџде ко онџ!

гробјарски, -а, -о *који припада гробљу, гробљански*. — Не ги ја једџм теј гро-бјарске слиџе, никако ми гртко, и стрџ ме.

гробје с *гробље*. — Идем там у онџј њџву до гробје.

гроздџ с *дем. и хий. од грозд, гроздак, гроздиџ*. — Откина једнó гроздџ из њино лóјзе, блага ко шиџџр.

гроздџнка ж *џеџџџка грозда*. — Врџи теј гроздџнке на џубре, деда ће се џути што несте на њџга оставџле од грóјзе!

грозешљџв, -а, -о *грожљџв, гадљџв*. — Грозешљџва је она млого, неџе еде у свакуга.

грозешљџвка ж *грожљџва, гадљџва женска особа*. — Тај грозешљџвка има се глџдна врне дом из гóсти, тóлко је грозешљџва.

грозешљџвко м *грожљџва, гадљџва мушка особа*. — Заптó си такџв грозе-шљџвко, па и она леб мџси с рџке ко и твоја баба, не га мџси с нóге?!

грозешљџвче с *грожљџво, гадљџво деџџе*. — И онó грозешљџвче ко мајка му, неџе једџ и[з] свџчије рџке.

грозница ж (поред стандардног значења „повишена телесна температура пра-ћена дрхтавицом и језом“) *унуџрашњи, средџшњи део плода зелене шљџве џрекри-вен белџчастом оџном из кога се формџра кошџиџца*. — Деца јџли зелџне слиџе сџсвџм грозницу па се разболџли.

гројзџнце с *дем. и хий. од гројзе*. — Родџло мало гројзџнце, ће има кóлко деца да не жељџџв.

грóјзе с зб. *грожје*. — Испратџте абџр на Ивану да дође у недељу з деца, ће бе-рџмо грóјзе! У нóво лóјзе имамо плóвдину, бџло грóјзе, црно грóјзе, камбурку.

гропчџ с *дем. од гроб*. — Траџила сџм покџрај мајкин и татков гроб и тој гропчџ на моџга брата Драџи што је умрџја дете къд бија, и нађо туј близо до Љубџчин и Јоси-мов гроб једнó камењче, на њџга џме Драџи.

гртко прил. *неџријџино, нелагóдно, неугóдно*. — Гртко ми, ал џу те пџтам да ми дадеш једн шинџк пченицу, докле не оврџимо.

груб, -а, -о *који је ружног изгледа, ружан*. — Муж ву млого грџб, носџџна ово-лик, оџи буљави, нџки зубџшта крџви, да те гад да га глџдаш.

груботија м и ж 1. *особа ружног изгледа, ружна особа.* — Што те тебе брига што ву је муж груботија, она ће си живи с њега, ти нећеш?! Жена му једна груботија, не знам у које се загледа у њум.

2. *особина онога који је груб, суров, неошесан, грубост, суровост, неошесаност.* — С твоју груботију пропуди сви комшије, кам ники от комшије да ти дође!?

грудачки прил. *без снебивања, са осећањем сигурности и самопоуздања.* — Да купиш убав поклон, па грудачки да идеш на свадбу, да се не срмујеш!

грудљив, -а, -о *који има грудве, грудваст, цомбаст (о земљишту).* — Овај земања је много грудљива, одвај ће гу порамњамо за башчу.

груљач м *орач чија се љуска почела отварати.* — Ене груљачи пуно под ора, за дн-два мора се ора оmlати, овакој падав ораси и свиње ги једв.

груљим, груљија (3. л. мн. пр. груљив; аор. груљи, 1. л. мн. груљимо; импф. груљешем, 3. л. мн. груљешев; пр. сад. груљејећи) несвр. *скидам кору, љуску, гулим, љуштим.* — Груљија сьм зелени ораси, глеј руке кквје су ми црне. Ти, ћеро, ако имаш време, груљи тија компири, а ја ћу па стоку да напојим!

грумењ м *грумен, грудва.* — Овај сол бија на влажно, све на грумења. Врљи там с рану на овце и ники грумењ сол!

грумењче с *дем. од грумењ.* — Ма, не га је силно ударија, изгађа се с једно грумењче креч.

грутка ж а. *одвојен, одваљен комад земље неправилног облика, грудва.* — Ккво смо га орали тој парче земању за бостан, киша неје паднула, грутке тврде па ги туцамо с матике, а после ће га још емпут прекопамо. б. *лојшастии комад сира добијен гњечењем и цеђењем усирене масе у йовезаном цедилу, гази.* — Не сирим сьг много, краве ми стелне, такој но једну грутку за деца да има. в. *грумуљице неке жијике майтерије.* — Неси добро мешала овај качамак, све ти грутке у њега.

груче с *дем. од грушка, грудвица.* — Исврљи се с једно груче, ене колко врапци око крошњу!

грцкам, грцкаја (3. л. мн. пр. грцкав; аор. грцка, 1. л. мн. грцкамо; импф. грцкашем, 3. л. мн. грцкашев; пр. сад. грцкајећи) несвр. *грицкам.* — Бомбоне ли грцкаш? Дај и на деду бомбону, деда гу неће грцка, ће гу ваља по уста, и деда воли благо!

грцкање с *гл. им. од грцкам.* — Не мок се успијем от поганца, од његово грцкање, цел ноћ грцка, а мене ме стра от поганци.

грцман м *пеј. грло, ждрело.* — Зинуја на дете, оволи[к] грцман отворија, ко да му је дете криво што се он у њиве уморија.

грчав, -а, -о *недовољно ухрањен, мршав, слаб.* — Све ги мував на деца нај убаво да изедв, они па грчави ко глогинке да једв.

грчавим, грчавеја (3. л. мн. пр. грчавив; аор. грчавв, 1. л. мн. грчавемо) несвр. *йосијаем мршав, слаб, мршавим, слабим.* — Од много работу и она почела грчави, неје сьг друслача ко што беше.

Грчла ж *надимак.*

грчла ж *йошхрањена, мршава, слаба женска особа, мршавица.* — Тај грчла нема душу да оди, а не да работи моју тешку работу.

грчличе с *йошхрањено, мршаво, слабо дейе.* — Мора му мало настојујеш на тој дете, видиш ккво је грчаво! Море, изеде ме тој грчличе, ништа неће једв, ккво ће се огди!?

грчља м *недовољно ухрањена, мршава, слаба мушка особа, мршавко*. — На онога њојнога грчљу све му се коске просирав од грчаво.

гу енклиитички облик акузатива једине личне заменице трећег лица „она“. — В. пр. под „он, она, оно“.

гугла ж *двокрака игла за прикоичавање, ирибадача, зихерица*. — Федер ми се искварија па морам вистан да закачим з гуглу.

гугличе с *дем. од гугла*. — Закачи полку з гугличе оздол, да се не види!

гугутан м зоол. *мушјак гугушке*. — Гугутке и гугутани ни све мумуруз изедоше и[з] салач.

гугутка ж зоол. *врста птице Streptopelia decaocto из породице Columbidae, кумрија*. — В. пр. под гугутан.

гугуче с *дем. и хил. од гугушка*. — Нађомо у жыто под једну копушарку гугучици, па Игор зор да ги донесемо дом.

гудър (обично поновљено више пута) *узвик*. — В. деф. и пр. под гујц.

гуде (обично поновљено више пута) *узвик*. — В. деф. и пр. под гујц.

гудо (обично поновљено више пута) *узвик*. — В. деф. и пр. под гујц.

гужвим, гужвија (З. л. мн. пр. гужвив; аор. гужви, 1. л. мн. гужви́мо) *несвр. I. гужвам*. — Што гужвиш тој писмо, писмо ли ти смића?

II. ~ се савијам се, клучам се (обично од бола). — Цел дн се гужви у кревед, боли гу мешина.

гужњак м анат. *завршетак дебелог црева*. — Ископчили ми ники чирови на гужњак па не мог да седим.

гузачки прил. *уназад, напшике*. — Овој дете ће ме съплете: иде напред, гузачки, напред, гузачки. Она још емпу[т] да ми улегне у кућу, има гузачки да се врне.

гузѐр м а. *доњи, шири део коноиљаног сноја*. — Не се ти стално вањај за вр ручицу, гузѐр је по тежак, не мок толко тешко да дизам! б. *доњи, шири крај кукурузног клија*. — Ти волиш варени класја, узни ти гузѐр, а ја ћу вршк!

гујц (обично поновљено неколико пута) *узвик за вабљење свиња*. — Кд мамим свиње на корито да пијев, ил да ги врљим траву, ја викам гујц, гујц, гујц, ил гуде, гуде, гуде, ил па гудо, гудо, гудо, ел па гудър, гудър, гудър.

гука ж *ошклина, ошок*. — Паднаја је пијан, оволка му гука на чело.

гуљав, -а, -о *који је бледог и исцрпљеног лица*. — Гуљава у лице, ич омлаз нема, ко да је болна ништо.

гуљавка ж *жена бледог и исцрпљеног лица*. — Овакој у снагу неје лоша, ал у лице гуљавка.

гуљавко м *човек бледог и исцрпљеног лица*. — Што те тебе брига што је он гуљавко, твој муж беше црвењак па отиде?!

гумас, -ста, -сто *који је густе круне, крошњаст (о дрвећу)*. — Гумас онај ора у обор, под њега ће нијемо дуван, ладовина дебела.

гумењак м *гумени ојанак*. — Ми смо научили на гумењаци, ципеле ће не убивав.

гумно с *ушабано земљиште на коме се врше жито, гувно*. — Насадимо гумно пре[д] зору, стожер закитимо и к[д] цмне, вршимо, кој с коња, кој с краве, цел дн витламо се с[с] сточицу докле овршимо.

гунгула ж *галама, вика, свађа*. — Тија људи дигоше нику гунгулу, кквџа ли је тој мука у њину кућу, морам да идем да видим.

гунтавим се, гунтавија се (3. л. мн. гунтавив се; аор. гунтави се, 1. л. мн. гунта-
вимо се; импф. гунтавешем се, 3. л. мн. гунтавешев се; пр. сад. гунтавејећи се) несвр.

1. *прейшерано се облачим, ироншам се.* — Ти кь[д] цтанеж да се гунтавиш, ко да је сре[д] сима, а не лето.

2. *облачи се, йостиаје облачно.* — Гунтави се там откуд Лебáne, ће заврне.

3. *у недоумици сам, скањујем се.* — Она се гунтави, гунтави, па се реши да иде.

гусар м онај који чува гуске, гушчар. — Деда му је бија гусар, чуваја је гуске селске.

густак м гусиши, честшар, шийражје. — Набутале се краве у онај густак, одвај сьм ги искарала.

густачьк, -чка, -чко йомало, донекле гусш. — Густачка ми овај сүпа, ал нећу ву досипујем воду, ће помине.

гутураћ м шврдоглава, својеглава, намћорасша особа. — Голем си гутураћ би-
ла, рекла си на твоје да будне, па ако неће такој.

Изр. *уватија ме (га, гу и сл.) коњски гутураћ йостиао сам (йостиао је и сл.) шврдо-
глав, својеглав, намћорасш.* — Уватија гу коњски гутураћ, рекла емпу[т] ће седи дом,
утепамо се сви молсећи гу да иде, ал не бива.

гутурес, -ста, -сто шврдоглав, својеглав, намћорасш. — Она је гутуреста, иц гу
не моли, ће једє кьд огладни.

гуша ж грло, ждрело. — А се напијем студєну воду, гуша ме заболи.

гушла ж пеј. *гушава жена, жена са сшрумом, гушавица.* — Што гу викаж гу-
шло, не ву је ни на њум арно, тој ву је од болево?!

гушља м пеј. *гушав човек, човек са сшрумом, гушавац.* — Тај гушља ми је душу
изеја по болнице, а сьг ме ич не сматра.

гушљак м аугм. и иеј. од гуша. — Немој више да зєваш, ћу те уватим за гушљак
па ћу те задавим!

Д

давија ж бучна прейшрка, свађа. — У њину кућу стално је давија от кько дове-
доше оној невесте.

давлет м угодан, лагодан живош. — Она се неје замучила ни у њиву, ни у кућу,
живот је прекарала на давлет.

давлетисүјем, давлетисуваја (3. л. мн. давлетисүјев; аор. давлетисува, 1. л. мн.
давлетисувамо; импф. давлетисүјешем, 3. л. мн. давлетисүјешев) несвр. *живим угод-
ним, лагодним живошом, уживам.* — Прође мўка, сьг ми се деца запослили, доносив
ми намирнице, плаћав порес, по нику пару ми оставив, ја давлетисүјем.

далавера м човек коме се не може вероваши, нейоуздан, превршљив човек, ва-
ралица. — На мене ми синоћ вика, чичо, ти се не секирај, ја ћу кажем да сьм га видеја
кько бере у твоју башчу, кь[д] доће тај далавера пре[д] цудију вика, ја ништа о[д] тој
не знам, несьм видеја ништа.

далаверка ж жена којој се не може вероваши, нейоуздана, превршљива же-
на. — Не гу слушај туј далаверку, она при мене прича једно, а при тебе па друго!

далаверција м в. далавера. — Нећу с тога далаверцију ништа да имам, њигова
сикира на сечє на једно место.

Даље с хий. од Драгомир, Драгослав.

дѣн м (поред обичног значења „време од изласка до заласка Сунца“), у изрази-ма: добар ~ *иразнични дан, иразник*. — Чувам тој мало месце што ми остало да ми се нађе на добар дѣн. дѣн данѣс (данѣске, данѣшњи, дањи) *још и данас, још увек*. — И дѣн данѣс ми тој не мѡж искѡчи ис памет. И дѣн данѣске не зборив. До дѣн данѣшњи чувам венчану аљину. Дѣн дањи идемо куде њи на славу. ~из ~из дана у дан, *нейпрестано, ситално*. — Дѣн из дѣн врне, овѡј време никако да се претргне.

данѣс прил. 1. *овога дана, данас*. — Данѣс ће идемо сено да собирамо.

2. *у ово време, сада*. — Данѣс се живи на олѣкшицу, ми смо се млого мучили.

данѣске прил. в. *данѣс*. — Данѣске ће празнујемо, неће ништа работимо. Неће ко што је било, данѣске се све дало на олѣкшицу.

Дане с хий. од Слободанка.

дѣнце с дно *буреша, каце*. — Расушило се дѣнце на кацу, ће мора Вељко мало да га попристегне за копус.

дање прил. у *шоку дана, за време дана, дању*. — Ноћом скита, а дање спие.

дарѡван, -вна, -вно етн. *који се односи на дарове које млада ирилично веридбе или свадбеног обичаја иоклања младозењиним родишељима, кумовима и осталим гостима*. — У овѡј ковчак су ми дарѡвне кошуге и пешкири.

дѡтка ж у *хийокористичком обраћању: сѡтарија сестра*. — Ајде, дѡтке да ме водиш у лојзе!

дѡшчанка ж *врѣша иреслице чија је ѡсношѡна даска на коју се веже иредиво често украшена изрезбареним фигурицама*. — На дѡшчанку предемо кудељице од вуну, а на повесмарку повесма от конѡпле.

дѡѡјес број *двадесет*. — Тѡг беше дѡѡјес иљаде, сѡг је мѡже би и поскупело.

дѡѡјестина м *збир од ириближно двадесет, двадесетак (особа, иредмета и др.)*. — Несмо млого имали на славу, дѡѡјестина душе.

дѡѡјаним, дѡѡјанила (3. л. мн. пр. дѡѡјанив; аор. дѡѡјани, 1. л. мн. дѡѡјанимо; импф. дѡѡјанешем, 3. л. мн. дѡѡјанешев) свр. *донесем на светѡ два младунчета истовремено (о животињама)*. — Овѡј овца је и лањску зиму дѡѡјанила и па еве овуж зиму.

дѡѡјичка м у *дем. значењу: двојица, двоје*. — Мирко и Вељко, они дѡѡјичка све сами по њиве. Етрва ми и дѡвер, они дѡѡјичка цело лето работив, нима ги ћерке, нима ги унуди.

дебелѡц м 1. *дебло*. — Ора ни ветар закршија, па Вељко врза с лаѡац дебелис за дебелис.

2. *дебело дрво, цѡјаница*. — Турила си тија дебелици оздол и затѡј ти се шпорет не мѡж разгорѡ.

3. (у *придевској служби*) прид. *непром. у ѡѡјачаном значењу: дебео*. — Дете ву дебелис, овакѡ у образи. Ноге му дебеле, дебелис.

дебелиња ж *дебљина, гојазност*. — Млого се удебелила, од дебелињу одѡј ѡди.

дѡбим, дѡбија (3. л. мн. пр. дѡбив; аор. дѡби, 1. л. мн. дѡбимо; импф. дѡбешем, 3. л. мн. дѡбешев) несвр. 1. *оирезно се ирикрадам, вребам*. — Глеј кѡко мачка дѡби поганца!

2. *држим некога на оку, ираиим сваки његов иокреиш*. — Ја ћу гу бѡж дѡбим да видим накуде ће отидне.

дѡверица ж етн. *младозењина сестра у односу на млада*. — Дѡверица купује на снашку ципеле, бурму и прѡвес.

деверичић м *деверов син*. — Ја немам синови, ал ме мој деверичић поштује ко мајку.

деверичпа ж *деверова кћи*. — Ја немам деца, ал ме моје деверичне не двојив од њину мајку.

девојасто с *девојачко доба, девојачки живои, девојаштво*. — Ја съм моје девојасто прекарала по овце и по свиње, а ви сѣг ладујете по цел дѣн, а ноћом скитате.

девојкана ж у *експресивном изражавању: девојка*. — Ајде дизај се, девојкано, доста је спање, Милка откѣд је смела прет капију!

девојче с 1. *млађа девојка*. — Има у селу пуно девојчики, ал тој још младо, неће за одавање.

2. *женско дете*. — Лично ву бог даја, еве по две мушкарчки, сѣг родила девојче.

девојченце с *дем. и хий. од девојче*. — Тој девојченце што ти прича кѣко ми помагало да донесем крѣшњу из лѣјзе, тој била Вељкова унука. Па девојченце родила!

девојчиште с *аугм. и њеј. од девојче*. — Сви три деца су ву добри, сѣмо што о[д] девојчишта мора ред да се води, да не пођев по криви путишта.

девојчурљак м *дем. и хий. од девојка, девојче, девојчулак*. — Немам ја ћерке за одаву, тој су још девојчурљаци.

деда м (поред уобичајеног значења „очев или мајчин отац“) 1. *женин отац, ташт*. — Дѣдо, бре, ћерка ти ич не ваља, неће ништа слѣша, збори ву да поштује, ако па не, ја ћу гу напудим!

2. *желудац свиње*. — Дѣда о[д] цвињу је нај бељаван за чистење.

дедиште с *аугм. и њеј. од деда (1)*. — Да љдем на онѣј нашо дедиште да дадем да вечѣра па да се скапује у крѣвет, рано лега.

дел м *йарче, комад, део*. — Тој е Мирков дел, ти си твој изѣја.

Дѣле с *хий. од Десанка*.

делидба ж *йодела на йособна домаћинсѣва, деоба, одељивање*. — Дѣвер ми нема деца, слогујев си и браћа, а ми јетрве, ми не мислимо о[д] делидбу.

дѣлник м *радни дан; супр. од празник*. — Ичѣрке, у дѣлник, цел дѣн пресѣдемо, а сѣк си се на празник напеја да прскаш лѣјзе.

делче с *мањи земљини йосед*. — Даја ми је једно делче там у Попрдљивке, колко за башчу.

дељам, дељаја (3. л. мн. пр. дѣљав; аор. деља, 1. л. мн. дељамо; импф. дѣљашем, 3. л. мн. дѣљашев) несвр. *обрађујем (обично дрво) скидајући неким сечивом сѣољашње слојеве, йешем*. — Дѣљам нико дрво за држаље.

дембелисујем, дембелисуваја (3. л. мн. пр. дембелисујев; аор. дембелисува, 1. л. мн. дембелисувамо) несвр. *ленсѣвујем, доколичим*. — У младос си дембелисуваја, сѣг запни ако бће једѣш!

дембѣљ м *лењивац, нерадник, гошован*. — Ма куде рабѣти, бре, да рабѣти имаја би, него дембѣљ, чека све гѣтово.

дѣрвѣнка ж агр. *врѣша йозне јесење крушке сѣйних йлодова*. — О[д] дѣрвѣнке искача млого убава ракија.

Дѣса ж *хий. од Десанка*.

Дѣска ж *хий. од Десанка*.

дѣтињсто с *дѣчје доба, дѣињсѣтво*. — Пантим ја у дѣтињсто кѣко си ме ти мене тепала.

детишња́к м *дечак, дечарац, деран*; исп. детишња́р. — Голѐм се извукја, ал јо́ж детишња́к.

детишња́р м в. *дејшишњак*. — Он, ако си је онакој голѐм, још не знаје, детишња́р, овија постари си га вара́в.

детишња́рски прил. *на начин својствен дејшишњару, као дејшишњар, наивно, незрело*. — Стар си човек, а збриж детешња́рски.

детиште с *ије. од дејше*. — Оној детиште ми све цвеће покидало, болез га у дете!

дечарка ж *женска особа која је омилена код деце, која уме с децом*. — Она́ је дечарка, сви комшијски деца́ трчив по њум.

дечишта с зб. *аугм. и ије. од деца*. — Набутали се дечишта у бостан, сekli и зелено и зрело, лом направили.

дибина ж *дубина*. — Не иди, дете у дубину, ће се удавиш!

дибо́к, -а, -о *дубок*. — Дибо́ка је река, кој гу сме гази, ће идемо на вољавачки мос.

дибо́ко прил. *дубоко*. — Дибо́ко смо ископали бунар, одвај нађомо жицу.

Днзалнца ж *надимак*.

ди́јам, дија́ја (3. л. мн. пр. ди́јав; аор. дија́, 1. л. мн. дија́мо) несвр. *дишем*. — Асму имам, дете, одвај ди́јам.

дија́ње с гл. *им. од дијам*. — Дъл трча, бре, од ба́шчу до до́м, ккво́ је тој дија́ње?

диња́к м агр. *врста јозне јесење крушке кружних плодова која се заједно са осталим поврћем кисели као јуршија*. — Целу зиму једемо диња́ци и зелени лубенчики ис трошију.

ди́нче с дем. *и хий. од диња*. — Овој ди́нче до кно́ћи ће се рацвѣти, ај га сѣг откинемо да га изедемо овде у бостан па ће после посипу́лемо попріку.

дин везн. *зайо шито, због шого шито*. — Дип не́мам време, а ишла би да гу видим. Дип смо комшије па се нећу свађам, а да је ники друк тој направија, не би се убаво спровеја.

дирѣк прил. *директно*. — Има га једн автобус рано, он иде дирѣг Београд. Идем ја дирѣк куде њума, да видим које она́ оће од мене.

доа́кам, доа́каја (3. л. мн. пр. доа́кав; аор. доа́к, 1. л. мн. доа́камо) свр. *покидам, искидам, упроясћим*. — Ја си́рота, не́мам које да обу́лем, овеј едне ципеле, и њим ћу ги доа́кам, па после које ћу но́сим!

до́бо с време, *доба*. — Не́ма гу до које до́бо да се врне о[д] цока́к. У моје до́бо не́ је такој било.

добро́ с *добро дело, добротство*. — Забравила она́ моје добро́, не́ма гу иц да ме наспне, а не ли да ме помогне.

довде́к(а) прил. *до ове границе, догде*. — Довде́к је моје, ти си преора́ја међу! Довде́ка се убаво довезомо, ккко́ ћемо натам!?

доги́гам, доги́гаја (3. л. мн. пр. доги́гав; аор. догига́, 1. л. мн. догига́мо) свр. *гегатући се дођем, ситишем*. — Одвај догига́ на овеј гига́ље.

догла́вим, догла́вија (3. л. мн. пр. догла́вив; аор. доглави́, 1. л. мн. доглави́мо; трп. догла́вен) свр. **1.** *додам, дојуним до жељене мере*. — Да догла́вим до пѣт кила, рѣсто па́ре ће ми донесеш јутре, не́смо доле́ко.

2. *експр. наједем се, наицијем се до ситија*. — Једни сѣг ма́ло, а кд будне ручѣ[к] готов, ће догла́виш!

дођува́ње с гл. *им. од дођујем*. — Њо́јно дођува́ње је ткво́ кд је доле́ко, ем-пу́[т] до двапут годишња.

дођујем, дођуваја (3. л. мн. пр. дођујев; аор. дођува, 1. л. мн. дођувамо; импф. дођујешем, 3. л. мн. дођујешев) несвр. *доспевам до жељеног циља, долазим, стижем*; исп. доодим. — Дођује ми ћерка често, помогне ми туј по кућу, опере ме па се врћа за работу.

докарам, докараја (3. л. мн. пр. докарав; аор. докара, 1. л. мн. докарамо) свр. I. *дошерам, довозем; силом нашерам (некога) да дође, стигне до одређеног места*. — Докарај краве на пладне, телци треба да сисав! Отидоше с кола жито да докарав. Докарај тија деца дом, које тражив по сокаци до овој време!?

2. *дођем до нечега, иосстигнем нешто (успех, најредовање у служби, неуспех и сл.)*. — Онакъв сиротиња да се ишколује, докараја до доктору. Зоран на нашу Десу докараја до мајора. С њигов пијанлџ докараја до голетара.

II. ~ се 1. *дошерам се, намеситим се, улейшам се*. — Девојке се докарале, набелиле се, убаво се обукле, отидоше у собор.

2. *догоди се, деси се*. — Докара се такој човџ да остане без ништа, мора да трпиш, немаш куде.

докарување с гл. им. од *докарујем (се)*. — Сила се намучише с тој докарување сено из Орнице. Сџмо збориш о[д] тој докарување, па иди ти ги докаруј дом кџд нећев, собрали се деца па си причав, једно кџт пође, сви ће се растури! Она ако је на службу, не мари толко за докарување ко овде овџ наше сељанке.

докарујем, докаруваја (3. л. мн. пр. докарујев; аор. докарува, 1. л. мн. докарувамо; импф. докарујешем, 3. л. мн. докарујешев; пр. сад. докарувајеши) несвр. I. *дошерам, довозим; силом нагоним некога да дође, стигне до одређеног места*. — Не знам ћу докарујем ли стоку на пладне, мош ћу ги там напоим у њиве у нико вирче. Слама се треба докарује, а овој глџпче трактор се покварија. Докарујем га свџки ноћ ис продавницу, све живо пропи.

II. ~ се *дошерам се, намешитам се, улейшавам се*. — Овај малџа ћерка све пред огледало жмије, сџмо се докарује, а старџа не мари толко.

докачим, докачија (3. л. мн. пр. докачив; аор. докачи, 1. л. мн. докачимо) свр. I. 1. а. *дохваитим, иривучем, иринесем*. — Помџри се да докачим тањир! б. (некоме) *додам*. — Докачи ми нуку јабуку, ти си по висок! в. *зграбим, шчейам*. — Докачи једну мотку, па њџга преко грбину. г. *домогнем се (некога, нечега), ухвaитим*. — Сви ги бије, куга куде докачи.

2. *дойрем, досстигнем (у висину, дужину)*. — Порасја, докача таван. Овој конџпче кратачко, не мџж да докачи до друг дирџк.

II. ~ се уз. повр. 1. а. *иобијем се, иоитучем се с неким*. — Бев се докачили за гуше, да се потџпап да ги несџм раздовоија. б. *дођем у сукоб с неким, иосваћам се*. — Докачили се сџстре за имање, па да се поједџв ко кучке.

2. *стигнем, ирисијем на неко место иоитио савладам неке иоитешкоће, иреиреке и сл.* — Иди, иди крз онај шумак, нигде да видиш видело и кућу, докле се расвестимо куде смо, а ми смо искочили на лесковачки пут, па кџ[д] це докачимо до тај пут, ко да смо стигле до Дрводџљу.

докидам, докидаја (3. л. мн. пр. докидав; аор. докида, 1. л. мн. докидамо) свр. I. *дугоитрајним ношењем иоцеијам, иодерем (о одећи и обући)*. — Она не мџже да докида овџ цџлке и обуће докле је жива, мџго ву сџстра изнакупувала.

II. ~ се *иоцеија се, иодере се услед дугоитрајног ношења (о одећи и обући)*. — Ако се докидала овај вутарка, она не мџш с мене да траји, ћу занџсим нову.

доклацкама се, доклацкаја се (3. л. мн. пр. доклацкав се; аор. доклацка се, 1. л. мн. доклацкамо се) свр. експр. *ишешко, с муком, несигурним кораком досћем до одређеног месџа, довучем се*. — Нёсьм здрава, нёге ме издалё, па полёк, полёк, никако се доклацка до кућу.

доклёнсам се, доклёнсаја се (3. л. мн. пр. доклёнсав се; аор. доклёнса се, 1. л. мн. доклёнсамо се) свр. експр. *дођем, досћем до одређеног месџа гегајући се, клаишећи се, вукући се*. — Одвај се доклёнса до дом с овуж бёлну нёгу.

доклёпам, доклёпаја (3. л. мн. пр. доклёпав; аор. доклёпа, 1. л. мн. доклёпамо; импф. доклёпашем, 3. л. мн. доклёпашев) свр. *завршим клепање косе, исклепам*. — Докле ти доклёпаш косу, ја ћу врзујем снопови.

дóколан, -лна, -лно *докон, бесйослен*. — Ја нёсьм дóколна цел дьн да те измољујем, ако си глáдно једи!

доколёнка ж (обично у мн.) *хий. од доколеница, камашна*. — Обуј доколёнке, ако се заврући лёко ће ги собујеш!

докривйм, докривија свр. само у изразу: *дóкриве ми (докривёло му, ву и сл.). йочнем да осећам љуињу, йосйане ми криво*. — Докриве ми кьд ми онакóј рече, па си сёмо искочи ис кућу.

докршим, докршија (3. л. мн. пр. докршив; аор. докрши, 1. л. мн. докршимо) свр. *сасвим, йошйуно сломим, йоломим*. — Мёне ми бёше испадáла из руке тај чаша, ти гу сьг дóкрши.

докршим се, докршија се свр. експр. *дођем, сйигнем, довучем се (о нейозваном, нейожељном госту)*. — Дóкрши се онај Станојка па ми свё óстаде нерабóтено по кућу.

дóктур м *лекар, докйтор*. — Да водиж детё на дóктура, нёмóј по бабе!

дóктурка ж *докйторка, докйторица*. — Навика ме дóктурка на порту, вика ти си ву избушија гуме на кола, има људи који су те видели.

дóктуров, -а, -о *докйторов*. — Дóктурове прёшње свё ники покршија.

долёко прил. *далеко*. — Нёмóј долёко да идеш, ће се изгубиш у овуж гужву!

долёчан, -чна, -чно **1.** *који је из далека, који је йрилично удаљен од месџа где живи, који йодалеко живи*. — Дајте прво нёка сёднєв овија долёчни људи да једёв, а пóсле ће привикнемо овија наши сељани.

2. *који није у блиској сродсйвеној вези*. — Нёсу бш од нашу фамилију тија људи, тој ни је долёчан род, ал ми се поштујемо.

долёчко прил. *незнайно, йомало далеко*. — Море долёчко је, нёје бж близо, ал ако пожурите ће стйгнете за слунце.

долйнка ж *хий. од долина*. — Ће се спуштиш низ долинку, ће видиш куће, пóсле ће питаш која е нёјна.

долйнче с *дем. од долина, долиница*. — У тој долинче има га једно кладанче, млёго ўбава вода.

домазлёк м **1.** *йрилод*. — Од овија дугёчки прасци мóра да остáвимо једно за домазлёк.

2. *домаћа живошйиња која се чува за йрилод*. — Тој ни е свињче за домазлёк, а стару свињу ће ранимо за зймус.

домазлёчан, -чна, -чно *који је добре расе, йасмине, сорйе (о сйоци за йрилод)*. — Ја нёћу чувам збирудију, ако купујем ћу купим једну домазлёчну краву.

домислим се, домислија се (3. л. мн. пр. домислив се; аор. домисли се, 1. л. мн. домислимо се) свр. *ћредомислим се*. — Домислила съм се, не мого јутре да идем у Лесковац.

домишљар м пеј. *онај који олако мења мишљење, одлуку, сџав, који не држи даиу реч, који се ћредомишља*. — Немдој се толко радујеж, знаж га њега какъв је домишљар!

домишљарка ж она која олако мења мишљење, одлуку, сџав, која не држи даиу реч, која се ћредомишља. — Рече ће ми даде вутарку да завезем па се домислила, тај домишљарка.

доњаџанин м *сџановник равничарског села*. — Доњаџани су из овџја села од Лебџне до Лесковац, а вџкамо ги још и пољџи.

доњаџанка ж *сџановница равничарског села*. — Доњаџанке на пиџац продавав попрџку, копус, петлиџани, краставице, а горњаџанке сливе, јабукe, крушке, тој се куде њи раџа.

доњиште с *део чарџе који ћокрива сџојало*. — Горњиште лџсно исплетеш, ал доњиште је тешко за плетеш, мора га угаџаж, да збџваш.

Доњо Врњовце с *ојконим*.

доњомџлац м *сџановник доњег дела, доње махале села*; исп. доњомџчанин. — Доњомџлци надали вџку, дошла река ће однесеш конопље, диџајте се!

доњомџлка ж *сџановница доњег дела, доње махале села*; исп. доњомџчанка. — Доњомџлке цешо лешо переш у реку, на нас ни река долешо.

доњомџлски, -а, -о *који ћриџада доњој махали села*. — Доњомџлске девојке дођујеш сџ на корзу у Горњу малу.

доњомџлчанин м *в. доњомџлац*. — Доњомџлчани баџав цркотине и ћубре у реку, реку гу не мого ни прегаџиш од глотно, а не ли па да се баџаш.

доњомџлчанка ж *в. доњомџлка*. — Доњомџлчанке се прве залешив на задушнице, стра ги ће се задешнив.

Доњо Синковце с *село*.

Доњо Стопање с *село*.

Доњо Трџане с *село*.

доодешеш с *гл. им. од доодим*. — Тешко ву је за доодешеш, цешл дџн и ноћ се вези, не спџше, млошо се измори.

доодим, доодиџа (3. л. мн. пр. доодив; аор. дооди, 1. л. мн. доодимо; импф. доодешеш, 3. л. мн. доодешеш) несвр. *в. дођујеш*. — Доодив ли ви комшиеш, кешко су, коеш рабешив?

доодлџк м *долазак, долажешеш*. — У њџну кућу је голеш доодлџк, онај женџ једнога испраџа, другуга сриџа.

допитам се, допитџа се (3. л. мн. пр. допитав се; аор. допита се, 1. л. мн. допитамо се) свр. уз. повр. *договорим се, слоџим се*. — Не мого ништа да ти кажем, докле се не допита з домаџина.

допитуваеш с *гл. им. од доишџујеш се*. — У кућу кудеш нема допитуваеш, нема ни напредлџк.

допитујеш се, допитуваџа се (3. л. мн. пр. допитујеш се; аор. допитува се, 1. л. мн. допитувамо се; импф. допитујешеш се, 3. л. мн. допитујешешеш) несвр. уз. повр. *договарам се, слажем се*. — Ако дешемо слешгу у кућу мора се допитујешемо, а не сваки да рабешив на своју рџку.

Дѳнка ж хий. од Добринка, Добросава.

допладне прил. у *йрејодневним сатшима, йрејодне*. — Допладне ће сучеш коре, јутре је слава, а отпладне ће спремамо вечерницу.

доп्रा́вим, допрати́ја (3. л. мн. пр. допрати́в; аор. допрати́, 1. л. мн. допрати́мо; трп. допрати́вен) свр. *доградим*. — Неће прати́ја нову кућу, допрати́ја онуј стару с још две оделенца.

допрати́в се, допрати́ја се свр. *изгубим на телесној тежини, ослабим, смршам*. — Допрати́ла се ккѳ ву дете ѳтиде у војску, па гу ништа нема.

дорабѳтим, дорабѳти́ја (3. л. мн. пр. дорабѳтив; аор. дорабѳти́, 1. л. мн. дорабѳти́мо; импф. дорабѳтешем, 3. л. мн. дорабѳтешев) свр. *йриведем крају, завршим зайочейи йосао*. — Докле ти дорабѳтиш туј леју што си гу почела, ја ћу па овам петлижани да офелизим.

дѳри речца (у прилошкој служби) а. *гойово као, скоро као*. — Викá, викá, дѳри огркавѳ од викање. б. *као, као да*. — Рече дѳри ће дѳје, ал нема гу.

досѳг прил. *до овог йренушка, до овог времена, досад(а)*. — Досѳг је арно, а ккѳ ће бѳдне натам ће види́мо.

дѳсађа ж *смейша, омейшање*. — Прошћавајте на дѳсађу, ви би си ништо работили, ал ја ве посметна. Ништа море, дете, тој неје дѳсађа, па да дѳђеш, немој не забрати́виш!

досипем, досипа́ја (3. л. мн. пр. досипев; аор. досипá, 1. л. мн. досипáмо; импф. досипешем, 3. л. мн. досипешев) свр. *дойуним сийањем, досипем*. — Досипи гу туј флашу, ккѳ ће гу носиш такѳ ѳтпразну!?

досипнем, досипну́ја свр. *удем значењу: досипем*. — Досипни шићѳр у туј тѳглу!

досипњѳјем, досипњѳва́ја (3. л. мн. пр. досипњѳјев; аор. досипњѳва́, 1. л. мн. досипњѳва́мо; импф. досипњѳјешем, 3. л. мн. досипњѳјешев) несвр. уч. *дойуњѳјем сийањем, досипњам*. — Досипњѳј по често по мáло расѳницу, да се крчка вариво!

доскрѳам, доскрѳа́ја (3. л. мн. пр. доскрѳав; аор. доскрѳá, 1. л. мн. доскрѳáмо) свр. експр. *ономохам*. — До лани се држешем, работешем си по кућу, сѳг не могу више, доскрѳала сѳм.

достѳјна (само у ж. роду) *која је сѳасала за удају*. — Она је достѳјна девојка, затѳј смо ву за по собѳри купили убаво да се обуче и обује, момци да гу гледав, ти још сиву нумѳж да обрѳшеш.

дѳстуде (ми), достудѳло (му) свр. *йочне да ми (ву, му и сл.) бива хладно, йочнем да осећам хладноћу, зиму, сѳуден*. — Дѳстуде ми, ја ћу си идѳм дѳм.

дѳтѳг прил. *до йог времена, дойшада*. — Ти што зборѳж за у недељу за на свáдбу, бѳже здравје, дѳтѳг има време да купѳмо тија ћѳбики.

дѳтепам, дѳтепа́ја (3. л. мн. пр. дѳтепав; аор. дѳтепá, 1. л. мн. дѳтепáмо) свр. и несвр. *дойучем, умлаийим*. — Тепáја се там з деца, дѳје дѳм плачећим, мајка му се разбѳсне па га дѳтепа, да набере памет. фиг. *униийим, дойучем, слѳмим*. — Она би си за ѳѳјно бѳлево јѳ[ш] живѳла, ал ѳум гу дѳтепа Драги кѳд ву умре.

дѳтлѳк(а) прил. а. *до йог местѳа, до ѳе границе, дойле*. — Дѳтлѳк иди, немој натам више, кѳче ги је одврзано! б. *до йог времена, дойшада*. — Ѓе види́мо дѳтлѳк које ће бѳде, досѳк се не мѳк пожалим.

дѳтраќаљам се, дѳтраќаљá се (3. л. мн. пр. дѳтраќаљав се; аор. дѳтраќаљá се, 1. л. мн. дѳтраќаљáмо се; импф. дѳтраќаљашем се, 3. л. мн. дѳтраќаљашев се) свр. експр.

стигнем с муком, дошетиурам се, довучем се. — Деца се одвај од онуј олујчину дотр-
каљаше до кућу.

дофрља́м, дофрља́ја (3. л. мн. пр. дофрља́в; аор. дофрља́, 1. л. мн. дофрља́мо)
несвр. *додајем бацајући, добацујем.* — Она́ ги класја дофрља до мене, ја па до татка,
зачџс натовари́мо кола.

дофрља́им, дофрља́ја (3. л. мн. пр. дофрља́ив; аор. дофрља́и, 3. л. мн. дофрља́ймо)
свр. *додам бацивиши, добацим.* — Дофрља ми тој клупче, да се не дџзам!

доце́ним, доцепа́ја (3. л. мн. пр. доце́нив; аор. доцепа́, 3. л. мн. доцепа́мо; трп.
доце́пен) свр. *йоцейам, йохабам до краја.* — Доцепа си ми опџнци, це́ло ле́то ги но-
сиш, сџ[г] ће ми нови купиж, девојко!

дочџчка́м, дочџчка́ја (3. л. мн. пр. дочџчка́в; аор. дочџчка́, 1. л. мн. дочџчка́мо)
свр. *йриведем крају, заврши́м неки йи́йав йосао.* — Овај копусџ да дочџчкам па ти га
сади, а ја ћу копам поприку.

Драги м хий. од Драгољуб, Драгомир, Драгосав.

дра́нам се, драпа́ја се (3. л. мн. дра́нав се; аор. драпа́ се, 1. л. мн. драпа́мо се) не-
свр. *чешем се грубо, јако.* — Немој ми се туј драпаж да ми истришаж бује!

дрвџен, -а, -о (поред стандардног значења „који је од дрвета“) *усиџен у йонаша-
њу, ойхођењу, круи́, дрвенаси́;* исп. дрвењас. — Она́ неће лоша по душу, да рекнеж
баксуз је, ал је дрвена међу људи.

дрвџени́м се, дрвени́ја се (3. л. мн. пр. дрвџени́в се; аор. дрвени́ се, 1. л. мн. дрве-
ни́мо се; импф. дрвџенешем се, 3. л. мн. дрвџенешев се) несвр. *йонашам се круи́о, уси-
љено.* — Она́ се млого дрвени, дџл се срмује, дџл се големи?

дрвења́к м *онај који је круи́о, усиџеног йонашања.* — Не ми се иде у људи с
онога мојега дрвењака: сви орати́в, шалив се, а он се удрвенија, не мош се упушти у
оратење.

дрвења́с, -ста, -сто в. *дрвен.* — Такој си дрвењаста, нумеж да збориж, да се на-
шалиш, људи ће мислив криво ти што су дошли.

дрвџи́к м *йањ на коме се цепају дрва.* — Там на дрвџи́к види не ли је секџра,
татко ти јутрос трупеше дрва.

Дрводеља́ ж село.

дрводеља́ски, -а, -о *који се односи на Дрводељу.*

Дрводеља́чанин м *аџановник Дрводеље, онај који живи у Дрводељи.*

Дрводеља́чанка и **Дрводеља́к** ж *стиановница Дрводеље, она која живи у Дрво-
дељи.*

дргу́зна м (ж) *нишџавна, безвредна особа, нишџарија.* — Неће ми доведеж
домаћина у кућу, довела си ми тога дргузину.

Дрда́ м *надимак.*

дрда́в, -а, -о *који је заостџао у расту, који је расту́ом, висином ниџи од йро-
сечног.* — Дрдав, бре, малецак, не личи на човека.

дрда́вка ж *она која је заостџала у расту, која је расту́ом, висином ниџа од йро-
сечног.* — С какву се је дрдавку оженија, тџнка, малецка, нема гу пед о[д] сџмњу.

дрда́вко м *онај који је заостџао у расту, који је расту́ом, висином ниџи од йро-
сечног.* — За које ли се онаква лична девојка залете за онога дрдавка, спрема њум личи
на дете?

дрда́вче с *шлесно слабо развијено дете, сићушно, сиџно дете.* — Онолицко
ли ће дрдавче да иде у школу, торба ће га собали?!

дрездѝм, дреждѝја (3. л. мн. пр. дреждѝв; аор. дреждѝ, 1. л. мн. дреждѝмо) несвр. *дуго сѝојим на једном месѝу ишчекујући некога или нешѝо*. — Дреждѝмо овде на станицу цѝл дѝн, не ни јавила у колко сѝта пођује из Београд.

дремѝм, дремаја (3. л. мн. пр. дремѝв; аор. дрема, 1. л. мн. дремамо; импф. дремешем, 3. л. мн. дремешев) несвр. *ѝадам лагано у сан, дремам*. — Ајде, Мирко, легњуј, немој туј уз остѝл да дремеш!

дремѝним, дременија (3. л. мн. пр. дремѝнив; аор. дремени, 1. л. мн. дременимо; импф. дременешем, 3. л. мн. дременешев) несвр. *обарам ѝоглед услед сѝида, срамежљивосѝи и сл.* — Немој туј да дремениш ко млада невеста!

дрѝмка ж *дремљивосѝи, дремеж, ѝосѝаносѝи*. — Ника ме дрѝмка уватила па ништа пред ѝчи не видѝм.

дрѝмкам, дрѝмкаја несвр. у дем значењу: *дремем*. — Седѝла би још, ал еве на дете му се приспѝло, сѝмо дрѝмка.

дрѝмла ж *она коју Chesѝо обузима дрѝмљивосѝи, ѝосѝаносѝи, дрѝмљивица*; исп. дрѝмљивка. — Ти, мѝри, дрѝмло, па ти се приспѝло, ѝди легни да не паднеш о[д] цтолицу!

дрѝмља м *онај кога Chesѝо обузима дрѝмљивосѝи, ѝосѝаносѝи, ѝосѝанко*; исп. дрѝмча, дрѝмљивко. — Ене га дрѝмља, тѝкој на столицу мѝло, мѝло, па дрѝме.

дрѝмљѝвка ж в. *дрѝмла*. — Несѝм дрѝмљѝвка, него ноћс сѝм преседѝла уз дете, затѝ ми се сѝг овѝло спије.

дрѝмљѝвко м в. *дрѝмља*. — Стар човѝг, дрѝмљѝвко, стѝлно дрѝме у[з] шпѝрет, ће се залѝпи на шпѝрет.

дрѝмча м в. *дрѝмља*. — Ти, брс, дрѝмчо, немој туј да дрѝмеш на столицу, дѝзај се да спијеш!

дрѝња ж бот. *ѝлод дрѝна, дрѝнина*. — Отишла у шѝму да берѝ дрѝнке за пѝкмес.

дрѝшка ж *било који одевни ѝредметѝ, део одеће*. — Овеј су ми дрѝшке за свѝки дѝн, а овеј у ковчѝг за кудѝ пођем.

дрѝжаље с *дрѝка, дрѝжаља*. — Расушѝло се дрѝжаље на матѝку, закѝсни гу у вѝду!

дрѝжевљѝнсто с *ѝријадносѝи одређеној дрѝжави, дрѝжављѝансѝиво*. — Там те не питујѝ за дрѝжевљѝнсто, тражив сѝм да работиш.

дрѝклаћ м 1. *ѝруње у води за ѝиће, млеку или каквој другој ѝечносѝи*. — Несѝ покрија канту, глеј кѝлки дрѝклаћи у вѝду!

2. *ѝовећи комад лошег меса у јелу*. — Не ли си имѝла по ѝбаво мѝсо, него овѝја дрѝклаћи да гѝриш?

дрѝљав, -а, -о а. *који има дрѝје, крмељ у очима, крмељив*. — Дрѝљав си, несѝ се ѝбаво измѝја, очѝсти теј дрѝје на ѝчи! б. *ѝрљав, нечѝсѝи, неуредан*. — Немој с такве дрѝљаве нѝге да легњујѝ у чѝрге, зѝмњо време, пе мѝг да перѝм!

дрѝљавка ж *ѝрљава, нечѝсѝа, неуредна женска особа*; исп. дрѝља. — Несѝ се измѝла и опрѝла, дрѝљавке нијѝдна, на кѝга ће ти да се смѝеш?

дрѝљавко м *ѝрљава, нечѝсѝа, неуредна мушка особа*; исп. дрѝља. — Ти да си домаћѝица и ко што трѝба, не би седѝла за онога дрѝљавка што рѝка не мѝж да оперѝ ѝѝгову дрѝљѝтину!

дрѝље ж (обично у мн.) *жѝућкасѝа грѝмуљѝца од слѝзаве излучевине из ока, крмељ*. — Сѝмо си намокрѝја лице, несѝ се мѝја, ѝди очѝсти теј дрѝље од ѝчи!

дрѝљка ж в. *дрѝљавка*. — Тај дрѝљка ѝум неје измѝла и опрѝла, а не она ће пѝстује старѝ свѝкра и свѝкрѝву.

дрљотина ж *йрљавиштина, нечистиоћа, неуредност*. — Бија је двајез дјна под на́дницу на зграђевине, еве не мóg да оперём њигову дрљотину.

дрљча м в. *дрљавко*. — Ти, дрљчо да се измијеш и преобучеш, па тѣг да идеш!

дрмсѝз м пеј. *онај који исцoљава агресију над неким, који некога мучи, злостивља*. — Мој татко је дрмсѝз, мајку ми млого мучи.

дрмсам, дрмсáја (3. л. мн. пр. дрмсав; аор. дрмсá, 1. л. мн. дрмсáмо; импф. дрм-сашем, 3. л. мн. дрмсашев) несвр. *енергичним йокрешима вучем, йрзам, цимам, др-мусам*. — Не ме, бре човеку дрмсај, несам ти ништа крива!

дрмсáње с гл. им. од дрмсам. — Заштó гу, бре, дрмсаш, кквó је тој дрмсáње, дѣл си ти полудеја?

дрнда́ло с експр. *особа која говори којештиа, која лујеша, блебеће, блебетало*; исп. дрњкало. — Не га слушај тој дрнда́ло, йди си ти по твој пут!

дрндам, дрнда́ја (3. л. мн. пр. дрндав; аор. дрнда́, 1. л. мн. дрнда́мо; импф. дрн-дашем, 3. л. мн. дрндашев) несвр. експр. *говорим којештиа, лујешам, блебећем*; исп. дрњкам. — Она млого дрнда, ће изе हुтёк.

дрнда́ње с гл. им. од дрндам. — Доста више с тој дрнда́ње, йди на сокак па дрн-дај, áко óће те ники слуша!

дрндење с гл. им. од дрндим се. — Бѝш ме брига што се дрнди, ни́кој ву ништа не́е викаја, научила сѣм ја на њóјно дрндење.

дрндим се, дрнди́ја се (3. л. мн. пр. дрндив се; аор. дрнди́ се, 1. л. мн. дрнди́мо се) несвр. експр. *љуштим се (обично без йовода), дурум се*. — Штó се дрндиш, које сѣм ти лошо рекла?

дрњкало с в. *дрнда́ло*. — Тој дрњкало йч не склапа ўста, глава ме забóле од њи-гово дрњкање.

дрњкам, дрњка́ја (3. л. мн. пр. дрњкав; аор. дрњка́, 1. л. мн. дрњка́мо; импф. дрњкашем, 3. л. мн. дрњкашев) несвр. експр. в. *дрндам*. — Не мóгу йц да га подно́сим, сѣмо дрња, не склапа ўста.

дрњкање с гл. им. од дрњкам. — Од њигово дрњкање побéго на обóр, он па йде по мéне и дрња, не знам куде́ више да бéгам, हु йдем у комшије.

дрóбено с *јело од усийњеног хлеба и слајког млека*. — Ујутро поједé дрóбено и на тој тeра докле не дође и[з] шко́лу.

дрóпсам, дропсáја (3. л. мн. пр. дропсав; аор. дропсá, 1. л. мн. дропсáмо; импф. дропсашем, 3. л. мн. дропсашев; пр. сад. дропсáјећи) несвр. *сечем, ломим, ошкидам на комаде, комадам, сийним*. — Не дропсајте леб, нош па сечите кóлко ће изедете, овакóј се сүши и после га ни́кој неће једé!

дрóчка ж (обично у мн.) *угрушак, громуљица (у суруйки)*. — Ти си пребрáла дрóчке и[з] сирутку, а ми ћемо бистру водицу.

дрпла ж презр. и погрд. *женска особа у дроњама, ришама, дроњава женска особа, дроњавица*. — Дрпла ли сѣм, не ли сѣм, несам у тебе дошла да тражим да се обучем.

дрпља м през. и погрд. *мушка особа у дроњама, ришама, дроњав човек, одрпа-нац*. — Видиш ли, дрпльо какѣв ицепен идеш, све прóпи?

дрпља́к м *дроњав, йоцейан, изношен део одеће, риша, йрња*; исп. дрпољак. — Нéмам си убаву, зáличну цољку, а тија дрпљаци, пун таван.

дрпóљак м в. *дрпља́к*. — Собeри тија дрпóљци за у крпáре, тој више не мóш се нóси!

др̀скало с експр. *особа која у разговору о неком догађају нагађа, износи нејроверене, нејоуздане, нејшачне чињенице.* — Тој др̀скало немој да га слушаш, он казује које је о[д] други чуја, а неће бија там па да види тачно кько је било!

др̀скам, др̀скаја (3. л. мн. пр. др̀скав; аор. др̀ска, 1. л. мн. др̀скамо; импф. др̀скашем, 3. л. мн. др̀скашев; пр. сад. др̀скајећи) несвр. експр. *износим нејроверене, нејоуздане, нејшачне чињенице, нагађам.* — Немој да др̀скаш туј, неси била там да видиш кько је тачно било!

др̀скање с гл. им. од др̀скам. — Има човек кој е све видеја, нећу слушам више твоје др̀скање!

др̀тав, -а, -о погрд. *оронуо, изнемогао (обично услед старости, болести).* — Остареја, одр̀тавеја, др̀тав, за ништа неће.

др̀тавка ж погрд. *она која је оронула, изнемогла (обично услед старости, болести).* — Тај др̀тавка, тој што омеси леб и по кућу, за другу работу неће.

др̀тавко м погрд. *онај који је оронуо, изнемогао (обично услед старости, болести).* — Др̀тавко, др̀тави, не мош сам ни понаулице да искочиш, ти ће нариђаш кој које ће работи!

дру̀гачка ж 1. *другарица.* — Волиш млого да лајеж, затој нигде дру̀гачку немаш!

2. *она која је исџих, или љриближно исџих година с неком другом женом (о удајој жени).* — Тај наработница би сьмо лега́ла и скита́ла, а оће да има ко њојне дру̀гачке.

дру̀гођеран, -рна, -рно који се физичким изгледом или неком нејожељном карактерном особином умейнуо на особу с којом је у крвном сродству, који љо назначеним особинама подсећа на џакву особу. — Дру̀гођеран деда, такој он ви́каше на срьд обор, комшије да га чу́лев кько га ми не пошту́емо.

дру̀готелка ж *крава која љо други љуџи доноси на свеџ младунче.* — Шара је дру̀готелка, телџла се је она пред овој телење још емпут.

дру̀гојаче прил. в. *друкише.* — Дру̀гојаче си казуваја там у комшије, него сьг на мене што казујеш.

дру̀кше прил. *на други начин, другачије;* исп. дру̀гојаче. — Ськ се на ољкшицу живи, све је дру̀кше, неће ко ми младе кь[д] цмо биле.

дру̀скав, -а, -о љо коме се возило џресе, одскакује услед излоканости, изриваности, нераван (о љуџу). — До станицу убав пут, асвалт, ал одотле накуде њиве дру̀скав, ма́ло-ма́ло па ру́па, ко́ла дру̀скав, дру̀ска́ли смо се све до Трса́ци.

дру̀скам, дру̀скаја (3. л. мн. пр. дру̀скав; аор. дру̀ска, 1. л. мн. дру̀скамо; импф. дру̀скашем, 3. л. мн. дру̀скашев) несвр. **І. а.** *чиним да неко одскакује, да се џресе.* — Малецка кь[д] ци била, тури те чича да станеш на њгове ноге, а он седећим такој, подигне те на њгове ноге, па те пушти, подигне те па те пушти, дру̀ска те да се замајеж да не плачеш. **б.** *одскакујем, џресем се, дрмам се (о возилу).* — Млого дру̀скав овџа ко́ла, стани да се скинем, боље ћу пе́шке љдем, за́боле ме мешина.

ІІ. *~ се одскакујем, џресем се, дрмам се љри возњи.* — Дру̀ска́ли смо се по цел пуд, болес му такво возење.

дру̀сла ж *шелесно несразмерно развијена, круйна, дебела женска особа; развијена, снажна, једра женска особа;* исп. дру̀слача. — Дру̀сла се, мори, направџла, сьмо да видиж, две жене искварила. Онај њгова дру̀сла у зу́би мене да ме носи, работи по поље па све трчи.

друсла́ча ж у *йеј. значењу*: *друсла*. — Женá му једна друсла́ча, има гу сто кила, зёмња се под њом тресé.

дру́снем, **друсну́ја** (3. л. мн. пр. дру́снев; аор. дру́снү, 1. л. мн. дру́снүмо) свр. I. *наглим йадам ударим снажно о земљу или нешто друго, љоснем, йреснем*. — Љызга-во онде наудоле, кь[д] цьм дру́снүла на онај лед, све сьм се разбила.

II. ~ се експр. *йрућим се, извалим се*. — Чим дође од рабóту, дру́сне се у кревет и спије, а ја одма докáчим ручьг да спраљам, деца да намирујем, сто рабóте ме чекав.

дру́сто с *круг особа са којима се неко дружи, друштво*. — Те правиж дру́сто на овуј моју гостинку, још овде никуга не познава? Немам друсто за у собор, не мок сама да идем.

дрчан, -чна, -чно *йохлейан на јело, халайљив, йрождрљив*. — Неје гладна, има в си све, но такој дрчна, емпут кьд гу видо да наидүје у обор, грё, не грё, сакри баницу у шпорет.

Дрчла ж *надимак*.

дрчла ж она која је *йохлейна на јело, која је халайљива, йрождрљива*; исп. дрчљивка, дрчница. — Дај ву прво на туј дрчлу да обиђе, видиш љиге ву течив колко је дрчна!

дрчља м онај који је *йохлейан на јело, халайљив, йрождрљив*; исп. дрчљивко, дрчник. — Ти, бре, дрчльо, избуљја си очи у детињо тањирче, па ли би јеја, никь[д] це не најеја!?

дрчљивка ж в. *дрчла*. — Тај дрчљивка сьмо ли намерише баницу у Јолгу, не ме остаља на мир, докле из Јолгу не тражим баницу да ву донесём, неће се успије.

дрчљивко м в. *дрчља*. — Сьмо ли види ники ништо да еде, одма би и он јеја, голём је дрчљивко.

дрчник м в. *дрчља*. — Видиж га да је дрчник, никуга не чека да седне уз остал, одма заламаја, а сви смо у исто време ручали.

дрчийца ж в. *дрчла*. — Не мог гу подносим што је тьквá дрчница, не чека прво гости да сипев, него ги она претича, гладна да не остане, а овам у кужну у свако јело је забрцала прсти.

Дршалица ж *надимак*.

дубара ж *смицалица, сйлейка*. — С теј њојне дубаре ће ни растури кућу тај женá.

дубица ж бот. *дуб, храси Quercus robur, Quercus sessiliflora*. — Имам там у ливаду једну дубицу да исечём за грађу за кућу, рёсто ћу морам да докупүјем.

дувало с *свињска мокраћна бешика*. — Кьд закољемо свиње, дамо на деца дувала да правив балони, да се играв, кој е тьг знаја за овија балони моји унуци што ги испуцујев свьки дьн.

дүвалце с *дем. и хий. од дувало*. — Ти си голём, дај на дете дүвалце да се игра!

Дүги м *надимак*.

дудорим, **дудорија** (3. л. мн. пр. дудорив; аор. дудори, 1. л. мн. дудоримо; импф. дудорешем, 3. л. мн. дудорешев) несвр. експр. *йихо разговарам, ћуфорим*. — Стојив там прет шталу и дудорив ништо, ја не мог ништа да чујем које они тој причав.

дудук м *свирала, фрула*. — Деда Јосим је имаја дудук, па увечер кь[д] це собе-рөв сељани на седельку, он свири, свири, млого убаво је свиреја.

дудуче с *дем. и хий. од дудук*. — Има га још на таван, чувамо га тој дудуче дёда што ви беше купија да свирите.

дуду́ченце с *дем. и хий. од дудуче*. — Ће му напра́ви де́да и на њега дуду́ченце, да учи да свири дете́ ко де́да што је свире́ја.

ду́жнос м *дужности, обавеза*. — Тој е твој ду́жнос да пома́гаш твоје́ дете́, а не изми́кја си се па све́ гледаш од мој дина́р!

дука́че с *хий. од дукайи*. — И на једну́ и на дру́гу, кь[д] це бесте роди́ле, де́да ви беше купи́ја по дукáче.

дуле́к м бот. *мала украсна бундева*. — Помисли́ за тај дуле́г да је кру́шка.

дуле́че с 1. *дем. и хий. од дулек*. — Пу́но дуле́чкикы сьм донела́ из њиву, ће ги на-ту́рамо на шифо́њер.

2. *хип. најредно, лепо дете*. — Убаво оно́ј Ива́нино дете́, бог ву дуле́че даја́.

дулу́м м *мера за површину земљи́ща, дунум*. — У дулу́м има шесна́с ара, а у ар иља́до квадрати́ метра.

дулуми́ја м *онај који мери земљу у дулумима*. — Покóјни Ми́ле дулуми́ја је измери́ја с конóпци ону́ј на́шу њиву Ле́дину, кь[д] дођо́ше по́сле геомéтричари из Ле-ба́не, и они́ су гу то́лко измери́ли.

дума́л м *дубоки вир у реци*. — Немóј се ба́њате у дума́л, туј е мло́го дибóко, а и зми́је ги има́!

дуњџ м бот. *врста дуње Cudonia oblonga крујних, дугуљастих плодова*. — Ти има́ж дуњци́, да ми даде́ш ники́ да напра́вим ма́лко слáтко!

дуњче с *дем. од дуња*. — Имамо́ једно́ дуњче́ при бунáр, ал не држи́ род, дуњчи́ки још на зелéно се уцрв́љав и попа́дав, свиње́ ги изедéв.

дурди́шем, дурдисáја (3. л. мн. пр. дурди́шев; аор. дурдисá, 1. л. мн. дурдисá-мо) свр. I. експр. *доведем некога у ред, уразумим, ојамеи́шим некога*. — Ја́ ћу гу њум дурди́шем дом кь[д] до́ђе, неће́ ми она́ тько́ј скита́ до ово́ј вре́ме!

II. ~ *се дои́терам се, намести́им се, улеи́шам се*. — А, мóри, глеј гу кькó се дурди-сáла, па и нóкти нацрвени́ла, сеља́чка áла!

Дуре́ с *надимак*.

Дурка́ ж *надимак*.

ду́лма ж у мн. 1. *бочна даска на зајрежним колима; исп. каната*. — Ски́ни ду́лме́ от ко́ла, неће́ докара́јемо тикве́, не́го слáму, а наме́сти вагонéт!

2. *количина нечега шийо сйане у простору који чине бочне даске са иоднициом кола*. — Докара́ли смо пу́не ду́лме тикве́ и[з] Самбрес.

ду́ша ж *ваздух који човек избацује из уста, дах*. — Ду́ша му на дувáн бьзди́.

душáновачки, -а, -о *који се односи на Душаново*.

Душáново с *село*.

Душáновчанин м *сйановник Душанова, онај који живи у Душанову*.

Душáновчанка и **Душáновка** ж *сйановница Душанова, она која живи у Душанову*.

душéме с *иод, иодница зајрежних кола*. — Ски́ните ду́лме, не́ка остáне сьмо душéме па ће наме́стимо вагонéт, треба́ сéно да прекара́јемо.

душéње с *гл. им. од душим*. — Видим́ ја кúче ду́ши ништо́ там на дрвни́к, ја по тој душéње при́јем пóблизо, кьд онó удавило́ ми коко́шку.

ду́шим, души́ја (3. л. мн. пр. ду́шив; аор. души́, 1. л. мн. души́мо; импф. ду́ше-шем, 3. л. мн. ду́шешев) несвр. *њушим, мири́шем*. — Којé ду́шиш тој мéсо, дьл се усмрде́ло?

душóван, -вна, -вно човечан, ѿлемениѿ, ѿравичан, саосећајан, душеван. — Ма куде је она душóвна, јури пајсторке да работив, а она ладуже?!

душóвадник м пеј. онај који својим ѿонашањем, ѿосиуицима и сл. унесрећује некога наносећи му ѿежак душевни бол, ѿаињу, сѿрадање. — Тој е човег душóвадник, има те мучи, вређа, да те тера да признаж да си крив, ако неси, да си учинија тој и тој, а ако неси, да те гледа да се мучиж, душу на коньс да ти вади!

душóвадница ж пеј. она која својим ѿонашањем, ѿосиуицима и сл. унесрећује некога наносећи му ѿежак душевни бол, ѿаињу, сѿрадање. — Она, тај душóвадница, нема ни гре, ни милос, ни жал, ни стра, има те мучи, ако неси крив, ће цвилиш и ће се мучиш ко црв у рану, све такој докле ти душу не извади!

Ђ

ђавол м фиг. 1. онај који је вешѿ, висѿрен, враголасѿ, враголан. — Голем си ти џавол бија, ал тој куде мене не прооди!

2. несѿашлук, џаволија. — Пун си з џаволи, човеку, кој те мож верује да си бóлан!

ђаволес, -ста, -сто враголасѿ, џаволасѿ. — Ђаволес, мори, болешчѿнка га изе-ла, мешѿна ме заболе о[д] цмејање с њега.

ђаволисѿјем се, џаволисѿваја се (3. л. мн. пр. џаволисѿјев; аор. џаволисѿва, 1. л. мн. џаволисѿвамо) несвр. изводем џаволишѿине, шале, враголије, шалим се, врагујем; исп. џаволујем. — Немóј, дете да се џаволисѿјеш туја, мене не ми је до шале, сто мѿке ѿмам! Дóкле је мла[д] ће се џаволисѿје, а кд остари, о[д] тој више ништа нема.

ђаволица ж џаволасѿа, враголасѿа, шаљива женска особа. — Ти, мори, џаволице, ће ме накараш и мене да се смејем, ако ми неје до смејање!

ђаволујем, џаволуваја (3. л. мн. пр. џаволујев) несвр. в. џаволисѿјем се. — Она мож да џаволује, ништа не ву се бије од главу, сѿ[с] све намирена.

ђаволче с фиг. фам. џаволасѿо, враголасѿо, несѿашно дейе. — Оволицко, мори, џаволче, а изводи џаволије, сѿмо човек с њега да се бави, ѿц друго да не работи.

ђебрeње с гл. им. од џебрим. — Дóкле гу моли, не помага, па обрнем џебрeње, такој сѿм гу довела у ред.

ђебрим, џебрија (3. л. мн. пр. џебрив; аор. џебри, 1. л. мн. џебримó) несвр. екс-пр. обасѿиам грдњама, грдим; исп. џустрим. — Ја ћу те тебе џебрим, девојке не седив на сокаг до ниједно време!

ђерманка ж ѿейсија с алкицом којом се качи о зид. — Ники пѿт несу ѿмали креденци да се у њи остаљав тепсије и други сѿдови, него е била џерманка з белчѿг и качувала се на сид.

ђокес, -ста, -сто ѿамнойуш, црномањасѿ. — Ђбава девојка, џокеста, на мајку се метнула.

ђубрив, -а, -о у коме има досѿа уродице, који је нечисѿ, џубревиѿ (о жѿиу). — Морáја сѿм у млин да чекам до послeђнога, неће никој да меља по мене, жито ми џубриво.

ђувеглија м а. момак за женидбу, џувегија. — Ђбавога џувеглију си избрала, момче за мерак. б. фам. сѿуруг, муж. — За куде га тóлко дотерујеш тога твојега џувеглију, ће нађе там другу?!

ђувез м *шамноцрвена боја*. — Ђбаво му казà на бојаџију овуј пређу у ђувез да гу помѣсти, он гу докараја у црвено, трешти.

ђувезан, -зна, -зно *који је шамноцрвене боје*. — На мене, снајке, да ми купиж за полку тькој ништо ђувезно, ко за старе жене!

ђувечар м *онај који је ѱохлепан, грамзив на јело и шиће*. — Тај ђувечар не промињује ни славе, ни свадбе, ни саране, сьмо куде се цабе једе и пије. Научија тај ђувечар свуде да олиже тањири.

ђузла ж пеј. *нерадна, лења женска особа, лењивица*. — Научила тај ђузла на седене, а оће сь[с] све да је удовољена.

ђустрене с гл. им. од *ђустрим*. — Помàга, помàга ђустрене, да видиш сьг, друк човек!

ђустрим, ђустрија (3. л. мн. пр. ђустрив; аор. ђустри, 1. л. мн. ђустримо; импф. ђустрешем, 3. л. мн. ђустрешев) несвр. експр. в. *ђебрим*. — Мајка га свьки вечер ђустри, ал тај што си знаје, знаје.

ђутуре прил. *кућујем или продајем неку робу као целину; уговарам неки ѱосао као целину*. — Кòлко, бабо туј поприку ђутуре да ми продаш? Боље се погађај ђутуре кућу да ти омалтерише, кьд мајстори узнеш на днєвницу, они огузујев на рабòту, глєдав сьмо дьн да ги прође!

Е

ебанџија м *онај који није мешиџанин, који је из другог местиа, ѿућ човек, ѿућинац*; исп. јебанџија. — Не дерн се, бре, при овија ебанџије, ће те разнесев по цел свет!

ебанџика ж *она која није мешиџанка, која је из другог местиа, ѿућинка*; исп. јебанџика. — Ми несмо ебанџике, папше смо си, и нема се срмујеш!

ебанџиски, -а, -о *који припада ебанџији, који се односи на ебанџију*; исп. јебанџиски. — Нема у нашо село никој овькви кола, мòра су ебанџиски.

еве речца 1. *за ућућивање на некога или нешто што је у близини лица коме се говори*. — Еве га човек што ми остави ствари да му чувам. Еве, на овој место сьм га оставила.

2. *за иштицање да се неко или нешто, обично изненада, неочекивано ѱојављује, долази, настуџа и сл.* — Ми тамьн да легњујемо, кьд еве наиде ћерка з детє. Бајàгимке се разведри и пођомо, кьд еве ти гу па киша.

3. *кад се некоме нешто даје*. — Еве, ћу ти дадем све пàре па се наједи.

4. *за ућућивање на неку радњу, околности и сл.* — Еве ги спраљам вечеру на деца.

5. *за иштицање да нешто што је ѱочело траје до моменџа говорења*. — Еве, пєта година је уватила, она кько се заболєла.

евџика ж (обично у клетви) *некада неизлечива болест, ѿуберкулоза, сушица*; исп. јевџика. — Евџика да те увати па никь[д] да те не пушти!

евџичав, -а, -о *који болује од евџике, јекџике, јекџичав, ѿуберкулозан, сушичав*; исп. јевџичав. — Не ву давам там да иде, онај човек евџичав па ме стрà.

евџичавка ж *она која је оболела од евџике, јекџике, ѿуберкулозе*; исп. јевџичавка. — Врљи туј чашу на ђубре, из њум је пила онај евџичавка!

евтичавко м онај који је оболео од *евџике, јекџике, туберкулозе*; исп. јевтичавко. — Показујем ти с очи да одмъкнеж детé о[д] тога евтичавка, ти си забленула па ништа не разумеш!

éга¹ ж *сијно* назубљена *шурџија* за *оширење сечива*. — Дај éгу да наострим српови, иступио се!

éга² речца **1.** за *изражавање жеље, клејве и сл.* — На ранину ћу пођем, éга ги дом затéкнем. Éга те ники утéпа па да се откáчим о[д] тебе, више да ме не едеш!

2. *ваљда, можда.* — Éга наберé мóзак кът пође у школу.

едвá прил. на *једвише јаде, једва.* — Едвá ги собрá овéј сливе што попадале од ветáр.

език м анат. *језик.* — Уста да имаш, езиг да немаш (НПосл).

езичáн, -чна, -чно који *ружно и увредљиво говори о некоме, лајав*; исп. језичан. — Млóго му је женá езична, затóј гу тéпа.

езиче с дем. и хий. од *език, језичак*; исп. језиче. — Исплази ези́че да видим!

езиченце с дем. и хий. од *езиче*; исп. језиченце. — Мóра му очистиш ези́ченце пољк, од млéко што се наваћало!

éкнем, екнúја (3. л. мн. пр. *éкнев*; аор. *екнú*, 1. л. мн. *екнúмо*) свр. експр. *ударим снажно, млајнем, шреснем (обично у иределу слабина)*; исп. јекнем. — Ако те éкнем, дúша ће ти искóчи!

éктер м *мера за њовршину земљишта, хектар*; исп. јектер. — У едñ *éктер* има шеснаéз дúлума, а у једñ дулúм шеснаéс áра.

ел *везник 1. узрочни: зашто шийо, јер.* — Неће иде у школу, ел неће написáја домаћи.

2. расшавни: или. — Казáли су ти тáтко, ел па мáјка ти, јутре да дођеж да ни помóгнеш, мумурус ће берéмо.

3. уийшни: да ли, је ли, зар? — Ел те питáла кьд је побéгла за њéга? Сьг има трии! *éла* *узвик за дозивање: ходи, дођи*; исп. јела. — Éла нава́м, Брáнке, да те пита́м ништо!

елéк м *јелек, њрслук.* — Преко ванéлу обúче и елéг да се не смрзне у сред лéто.

Елéна ж *име.*

елéче с **1.** дем. од *елек, јелечић*; исп. јелече. — Остаде ми прéђа од ванéлу, ћу исплетém на детé елéче.

2. њрслучић. — Голéма си, ћерко, обукúј елéче!

елéченце с дем. и хий. од *елече*; исп. јелеченце. — Елéченце му баба плетé. Не се срмуј, мóра те доктур преглéда, собúчи елéченце!

елемé с *вишао за намотавање њређе.* — На мотóвилку се мóта прéђа у парчики, а пóсле се на елемé прéђа мóта на цéвке за ткање у рáзбој.

емпúт прил. **1.** *једном, једануи.* — Рéко ти емпúт, штó не слушаш које збóрим? Удáри га емпúт па бéгај!

2. за *нејрецизно означавање неког моменáа у њрошлости: раније, њре.* — Емпúт ја такóј бе закасáла из Лесковáц кь[д] це врћа, с тíја нусти áвтобуси.

3. за *нејрецизно означавање једног моменáа у будућности: једнога дана, доцније.* — Ћу дођем емпúт куде тебе у Београд.

éнгере прил. (обично поновљено) уз *глаголе крешања: брзо.* — Напнем торбúче на раме, éнгере, éнгере, чьс стигнем дóма, кој ће чéка áвтобус да најде!

енгѣрим, енгерија (3. л. мн. пр. енгѣрив; аор. енгери, 1. л. мн. енгери́мо; импф. енгѣрешем, 3. л. мн. енгѣрешев) несвр. експр. *идем брзим кораком, брзо корачам*. — Ај ће идемо, ће енгѣримо, ноћ не увати у Лебане!

ѣндек м *ров, јаруга, шанац, јендек*. — Сваки да си ископа ѣндек прет порту, да моџ вода да отича, да му се не пуни обѣр с водоу. Затријаја ѣндек комшија пред њигову капију, сѣг мој обѣр пун с водоу.

ѣндече с *дем. од ендек*. — Поседале бабе у ѣндече, па гледав кѣко се соборције врѣав о[д] цѣобѣр.

ентересантан, -тна, -тно *занимљив, инѣтересанѣтан*. — Нѣма ништа ентересантно да се гледа на телевизор.

ентересантно прил. *занимљиво, инѣтересанѣтно*. — Да видиш кѣко ентересантно онѣја деца играв, научила ги Ивана.

ентересујем се, ентересуваја се (3. л. мн. пр. ентересујев се; аор. ентересува се, 1. л. мн. ентересувамо се) несвр. *показујем жељу да нешто сазнам, инѣтересујем се*. — Тебе ли те млого ентересује ја куде сѣм пошла?

ерган м *покривач исѣуњен ваиом и прошивен, јорган*; исп. јерган. — Да је жива и здрава моја зѣлва што ми купи овај ерган коске преко зиму да згрѣем!

ерганче с *дем. од ерган*; исп. јерганче. — Бабе купујев на унуче, кѣд ги се роди, крѣвече с постельнику и ерганче.

еребичес, -ста, -сто *шарен као јаребица, јаребичастѣ*. — Види, Бранке, да неје у твој обѣр прерипила онај моја еребичеста кокѣшка!

еренде с *ренде, шреница*. — Да нарендѣшем компири за пунѣње попрѣке па се исѣко на еренде.

ерендишем, ерендисаја (3. л. мн. пр. ерендишев; аор. ерендиса, 1. л. мн. ерендисамо) несвр. *ситним на рендеиу, рендам*. — Ерендишем еве јабуке за баницу.

ѣродром м *аеродром*. — Туј близо је војни ѣродром, сѣм врѣдив великѣонтери.

еронлан м *авион*. — Па с ѣвтобус ћу идем, нећу сѣгорно с ероплан.

есенѣс прил. *ове јесени, јесенас*; исп. јесенѣс. — Есенѣс се млого момци поже-нише и девојке поодаваше.

есенѣске прил. *в. есенѣс*; исп. јесенѣске. — Још есенѣске бѣмо ишли, после увати зѣма, и такѣј.

есѣр м *ексер*. — Има гу прича кѣко једѣн из нашо село купуваја есѣри у апатеку.

есѣрче с *дем. од есер*. — Нѣмам ја тѣкви сѣтни есѣрчики да ти заковѣм теј лалане.

естѣк м *јасѣук*; исп. јестѣк. — Не спиѣм на естѣк, млого ми висѣко.

естѣче с *дем. од естѣк*; исп. јестѣче. — Напунимо естѣчѣки с памуг да ги бѣде мѣко на деца за спаѣѣ.

етѣ речца 1. *за показивање на некога или на нешто ишло је у неѣосредној блишини лица коме се говори*. — Етѣ гу маѣка туј пре[д] твоје ноге.

2. *(честѣо у функцији глагола) казује да се неко или нешто изненада, неочекивано појављује, сѣише, долази и сл.* — Етѣ га Игор чука на капију, а ми тамн бѣмо полегали. Мало замѣкомо о[д] цѣаницу, етѣ га иде ѣвтобус.

етрва ж *жена мужевѣевог браша, јейтрва*. — Кѣд браћа слогујев, морав и етрве. Данѣс етрве неће живив у зајѣдницу, браћа се одѣлив чѣм се пожењив.

етрвин, -а, -о *који ириѣада јейтрви, јейтрвин*. — Етрвини су тој деца, мѣне бог не ме умешаја у другачке, нѣмам ја деца.

етрвџичић м *јейтврвин син*; исп. јетрвичић. — Мој етрвџичић не ме двоји од њиго-ву мајку, којѣ кѹпи на њум, тој и на мене.

етрвџична ж *јейтврвина кћер*; исп. јетрвична. — Моја етрвџична голѣму школу завршила.

ечѣм м бот. и агр. *једногодишња жишарица* *Hordeum vulgare* из ф. *Gramina*, *јечам*; исп. јечѣм. — Сејали смо ники пѹт и ечѣм, и овѣс, и прѣсо, сѣк сѣмо пченицу.

ечмѣн, -а, -о *који је од јечма, јечмен*. — Млѣго је ѹбав леб ечмѣн, ал деца аздисали па га неће једѣв.

ечмѣнка ж агр. *крушка јечменка која сазрева кад и јечам*. — Има ги теј крушке ечмѣнке, дођѣв ко дивље, несу калѣмене, ал млѣго су благе.

ѣчмиште с *место под јечмом или место на коме је некада сејан јечам*. — Ту терам краве там у Стојаново ѣчмиште има ѹбава трава.

ѣштѣрица ж *болна бубуљица на језику, айѣа*; исп. јештѣрица. — Искочила ми ѣштѣрица на език па не мѣг да једѣм ни љѹто, ни слано, ни кисело, бѣлез гу у ѣштѣрицу.

Ж

жабљак м *прљава, усѣјајала сѣјајаћа вода, жабоквечина*. — Краве ћу одма от пашалѣг да терам у реку, неће пијѣв онај жабљак.

жабуркам се, жабуркаја се (3. л. мн. пр. жабуркав се; аор. жабурка се, 1. л. мн. жабуркамо се; импф. жабуркашем се, 3. л. мн. жабуркашев се) несвр. *брчкам се ѿ во-ди*. — Лѣсно је лѣте, напуним му корито с воду, детѣ се по цѣл дѣн жабурка.

жабуркање с гл. им. од *жабуркам се*. — Искачај ис корито, доста је жабуркање, остинала сѣба!

жѣкнем, жѣкнѹја свр. трен. 1. *жацнем, убодем, боцнем*. — Жѣкнѹла га оса, глеј на детѣ кѣкѣ отѣкла рѹка!

2. *жацнем, коснем*. — Бѣље ти је да ћутѣж, да те ја не жѣкнем там кудѣ нај боли!

жал м (мн. жалови) *жалосѣй, ѣуговање*; исп. жалос. — Сѣна малѣјога сѣм жѣнила и црнѣтину сѣм врѣила, ал моѣ жалови за ћѣрку што сѣм гу саранила, кѣд ѹмрем ћу ги забравим.

Изр. *жал ме (те и сл.) је жао ми (ѣи и сл.) је, жалим (жалѣи и сл.)*. — Жал ли те је за бабу, синко? Жал ме, чувала ме, кѣкѣ ме неје жал!?

жалан, -лна, -лно *жалосѣйив, ѣужан*. — Што сѣм чѹла јѣднѹ жалну пѣсму.

Изр. *жалан ћу ѹмрем (останем) жалѣћу доживѣйно ѣѣо нисам осѣварѣо оно до чега ми је много сѣјало*. — Жалан ћу ѹмрем што гу несѣм пуштија да ѣде у школу. Жална ћу останем што ме бог не ѹмеша у другачке и ја да поведѣм унѹче за рѹку.

жалѣње с *жаѣење, жалосѣй, ѣуговање*. — Треба да врѣи црнѣтину, жалѣње неје з цѣлке, него сѣ[с] срѣе.

жално прил. *на жалан начин, жалосѣйиво*; исп. жалостивно. — Млѣго је жално плакала онѣј малѣјо девојче мајку си, сви се искидамо плакаѣћи.

жалос м в. *жал*. — Жалоз голѣм, такѣв мла[д] чѣвѣг да се изгѹби.

жалостѣван, -вна, -вно 1. *сажаљив, саосѣћајан*. — Она је млѣго жалостѣвна, чѣм види да ву је мајка болна, онѣј детѣ ѹилно, сѣмо ћутѣ, а очѣки му пѹни сѣ[с] слѹзе.

2. *емоѿиван, ѿреосейљив*. — Не дирај дете кѡд неје криво, знаж да је жалостивна, не гу расплакуј!

жалостивник м онај који је сажалив, саосећајан. — Расплака се сиромá ко жена, жалостивник, не мѡж да гледа кѡ[д] це ники мѡчи.

жалостивница ж сажалива, саосећајна женска особа. — Она жалостивница, поче да наплакује кѡд овеј жене причаше за тија људи што изгинули, ако ги не познава.

жалостивно прил. в. *жално*. — Онај женштина такој жалостивно прича од њѡјан живѡт, пемáла за кугá да се мѡчи.

жандомѡрија ж *жандармерија*. — Он је служија у жандомѡрију, там на грáницу с македѡнско.

жапче с 1. дем. од *жаба, жабица*. — Ватија нико жапче там у вир па плаши други деца с њѡга, ако ће га тепав.

2. фиг. фам. *мало, симѡиѡично дете*. — Дај ми га тој жапче мáло у руке да га измешкерим!

жар м (мн. жарја) *жеравица, жишка*. — Нѡма иц жарја, мѡра бѡрем шпѡре[т] да очистим от пѡпел, па тѡг да га подлѡжим.

жарче с дем. од *жар*. — Падав ти стринке жарчики и[з] шпѡрет, немѡј да запáлиш теј шумке!

жарчѡк с дем. и хий. од *жар*. — Има жарчѡк јѡш, сигорно је Мирко ложија ноћс.

жѡцнем, жацнѡја свр. *ѡецнем*. — Жѡцну ме осá, глеј кѡлко ми се рука наду.

жвајзнем, жвајзнѡја (3. л. мн. пр. жвајзнев; аор. жвајзну, 1. л. мн. жвајзнѡмо) свр. експр. *ударим, млаинем, ѡреснем*. — Ако те жвајзнем, свѡтке ће ти на ѡчи излетив!

жваќало с експр. *особа која говори којешиѡа, која досаћује неумесним, неоснованим замеркама, ѡримедбама и сл.*; исп. жваќало. — На тој жваќало лѡсно му такој седећим да изнади и да нарија.

жваќам, жваќаја (3. л. мн. пр. жваќав; аор. жваќá, 1. л. мн. жваќáмо) несвр. 1. *жваћем*. — Нѡмам време да жваќам, глићам такој ко штрк.

2. експр. *говорим којешиѡа, лућешам*. — Ај, немѡј туј да жваќаш, које знáте ви жене тој кѡко је билѡ!?

жвањќало с в. *жваќало*. — Те га тој жвањќало, сѡмо гунђа такој седећим, нѡсмо уработили, свѡ овршили, сливе ће се скапѡв необѡрене, а ми се утепáмо работѡећи.

жвањќам, жвањќаја (3. л. мн. пр. жвањќав; аор. жвањќá, 1. л. мн. жвањќáмо) несвр. експр. *говорим којешиѡа, брбљам, неѡресѡано досаћујем неоснованим замеркама, ѡримедбама и сл.* — Немѡј сѡмо да жвањќаш, смѡри се кѡд не мѡж да работиш, немѡј да ги снаићаш овѡја људи што ги сваќа рабѡта њѡ чеќа!

жвањќање с гл. им. од *жвањќам*. — Овѡј ми је сѡг у цѡл дѡн што сѡм седнѡла, и од њѡгово жвањќање ћу бѡгам из обѡр, не мѡг га поднѡсим.

жваћќам, жваћќаја (3. л. мн. пр. жваћќав) несвр. *сѡоро, ѡлоако жваћем, жваќућем*. — Не га жваћќај тој мѡсо, неѓо ѡбаво се наћѡди!

жврќнем, жврќнѡја свр. *ѡмузем мало, који млаз млека*; исп. цврќнем. — Жврќнем от Шáру такој за јѡдно лѡнче, дете да се напије, телѡ јѡш сѡса.

жгајање с гл. им. од *жгајем*. — Не помáга жгајање, рѡкла да неће да ми даде, и тој ти је.

жгајем, жгајаја (3. л. мн. пр. жгајев; аор. жгаја, 1. л. мн. жгајамо) несвр. експр. *ѡјорно ѡражсим, досаћујем молбама, сѡињим ѡѡѡраживањима исѡѡвајајући ѡри-*

шом незадовољство, кукумавчим; исп. цајем. — Мож да жтајеж до јутре, ја съм ти казала да немам паре тој да ти купим!

ждѣгловачки, -а, -о *који се односи на Ждеглово.*

Ждеглово с село.

Ждегловчанин м *сиановник Ждеглова, онај који живи у Ждеглово.*

Ждегловчанка и **Ждегловка** ж *сиановница Ждеглова, она која живи у Ждеглово.*

ждрапам, ждрапаја (3. л. мн. пр. ждрапав; аор. ждрапа, 1. л. мн. ждрапамо; импф. ждрапашем, 3. л. мн. ждрапашев) несвр. *газим, гацам; исп. штрапам. — Немој обујени да ждрапате по собу, не мѡг више да чистим по вас!*

ждрапање с гл. им. од *ждрайам. — Све си ми корења на попрѣку покршила, с твоје ждрапање по башчу.*

ждрѣбна бременѣша, *носећа (о кобили).* — Кобила је ждрѣбна, пази немѡј гу претеретиш!

ждрепченик м *ждрейчаник. — Скини на туј кобилу ждрепчениг да попасе ма-ло ми докле натоваримо сѣно!*

ждроцав, -а, -о *који нимало не води рачуна о чистѡћи одеће коју носи, који је у крајње ѣрљавој, неуредној одећи; уошиите ѣрљав, нечистѡ, неуредан. — За мене неје ни чудно што съм ждроцава, мѡрам и у шталу, и куде свиње, не мѡк се данѣс преобукујем по пет пут, ал она што нема другу рабѡту, сѣмо седи и такој ждроцава да се напушти. Аметѡм ждроцава у све.*

ждроцавка ж пеј. *ѣрљава, нечистѡа, неуредна, аљкава женска особа; исп. ждроцпа. — Ти, мѡри, ждроцавке, ни си се опрала, ни си се измила, кућа ти ко штала, на куга ће се ти насмејеш!?*

ждроцавко м пеј. *ѣрљава, нечистѡа, неуредна, аљкава мушка особа; исп. ждроцпа. — Ждроцавко, изми се, преобучи се, па тѣг искачај на сокак!*

ждроцпа ж пеј. *в. ждроцавка. — Ако съм ждроцава, што леб једѣш тѣкѡа ждроцпа што га мѣси?*

ждроцпа м пеј. *в. ждроцавко. — Има жену, сѣмо навѣкја такој ждроцпа да иде, све[т] да гади.*

ждрѣам, ждрѣја несвр. *ѣрскам, шѣрѣам. — Немѡј да ждрѣаж сѣдови, татко је скоро крѣчија!*

ждрѣање с гл. им. од *ждрѣам. — Те със твоје ждрѣање како си уждрѣја сѣдови, на које сѣк тој личи!?*

жегра ж (обично мн.) *дрвена или метална палица на јарму ѡмоћу које се фиксира глава уѣрегнѡтог говечѣша. — Жегре да ти стојив у јерѣм, да не луташ по њи кѡ[д] ти затрѣбав!*

Желѣзо с *надимак.*

жељка ж 1. зоол. *корњача Testudo graeca. — Пожурни маѡ, немѡј ко жељка крз угар! Какѡв си ти тој мушкар кѡ[д] те стра од жељку? Игор ватија жељку па накуде Ивану, а овој девојче да прецркне о[д] цтра.*

2. *фиг. мала ѡуѣничка кола, фића. — Он има жељку, а ја ћу купим голѣму лимузину.*

жељник м *онај који ѣретѣрано исѡљава жељу, жудњу за неком храном. — Запуцаја ко да никѡд неје видеја баницу, жељник јѣдан.*

жељница ж она која *прећерано* *испољава* *жељу*, *жудњу* за неком храном. — Тај жељница видела Ружа ккво пропећ правила, па ме је накарала од Ружу да тражим да ми даде да ву донесем да еде.

жељудац м анат. *желудац* (код човека). — Боли ме жељудац от кисело.
жељудица ж *желудац* *йеради*, *бубац*. — Девојке не жедев жељудицу, да не бунднєв мотре у лице.

жељујем, жељуваја (3. л. мн. пр. жељујев; аор. жељувá, 1. л. мн. жељувáмо) не-свр. *јако желим*, *чезнем*, *жудим* за неким јелом. — Догодине, сьмо ббже здравје, ћу посадим бостан, нећу унучики да ми жељујев за лубенче и да гледав ккво други жедев.

жељче с дем. и хий. од *жељка* (1, 2). — Нашли деца једно жељче у шуму па се цел днн играв с њега. Жељче ли је, ккво ли је, он се вози у њега, а ти идеш пешке.

жеџац м пеј. *недовољно храбар*, *илашљив мушкарцац*, *кукавица*. — Куде је сьг жеџнас да искочи да се бије, ја да му покажем, а не стару жену да обаља у међак?

жеџка ж бот. *башиџенски цвети жуџе боје*, *кадиџа* *Tagetes patulus*. — Жеџке се највише садив по бедени у башче. Рушти ми башча од жеџке, ја не ги кидам, садим ги такој од мерак, сьм да ги гледам ккво су убаве.

жеџовина ж *имање које жена доноси мужу у мираз*. — Он је продаваја жеџовину па је купуваја њиве у село, а после је све тој пропија.

женска м пеј. *онај који се сувише удвара женама*, *који јури за женама*, *женска-рош*. — Не га срам тога женскара да трчи по туђе жене, а унуче му пораснуле за одадбу.

жеџче с хий. од *жена*. — Од милоз гу вика жеџче, а мене ме мој муж ни по име неће повикне.

женштина ж (у експресивном изражавању) *жена*. — Не му је лоша женштина, а он не ваља ништа.

женштинка ж хий. од *жеништина*. — Ене гу онај женштинка што ми је у болницу давала воду кь[д] це бе аперисувала.

жеџет који се *женио*, *жеџен*. — Неће он жеџет, јоџ бећарје.

жер м зоол. *йишца селица* *Grus grus* из реда *йишакара* која *обишљава* у барским, мочварним *йределима*, *ждрал*. — Има ги жерови напролет у Вињаге, због онеј барчуге.

жеџрав, -а, -о који је са *йругасџим шарама* (*најчешће о крмачама*). — Овуј жеџраву свињу ће гу чувамо за домазљк.

жетвар м *онај који жање*, *жеџелица*. — Ене ги моји жетвари Мирко и дөвер, йдев од жетву.

жетварка ж 1. *она која жање*, *жеџелица*. — На лошу жетварку, ни жеџн сри не ваља.

2. агр. *вршца крушке која сазрева у време жеџве*. — Ймав они убаве крушке, онеј жетварке.

живак м *йо народном веровању неко средство за мађијање које на нейознай начин досје у уйробу човека изазавиши у њему тешке душевне йаџиње којих се ослобађа йек након шџо избаци живак*. — По сведочењу једне особе која је годинама боловала, како каже „несьм била ни жива ни мртва“, живак који је избацила личио је на жеравицу која се померала „ко ника животињка да је“.

живьц м *жаока йчеле или осе*. — Види ли се живьц куде те убола осá, дај ће га извучемо, ће трљамо тој место с каменъ да ти не натекне рука?!

живковьчки, -а, -о који се *односи на село Живково*.

Живково с село.

Живковчџанни м *сџановник Живкова, онај који живи у Живкову.*

Живковчџанка ж *сџановница Живкова, она која живи у Живкову.*

животињка ж *хий. од живоџиња.* — А, бре, кџко тој, зазимџли смо теј живоџињке, мџра ги намируџемо, студџно, вруџо, свџ едно.

живуџем, живуваја (3. л. мн. пр. живуџев; аор. живува, 1. л. мн. живувамо; импџ. живуџешем, 3. л. мн. живуџешев) несвр. *живим с неким у слози, у меџусобном уваџавању и џомагању.* — Да живуџете, о[д] туј смо фамилију, ако су се стџри за имање сваџали, ви сџг нџма које да дџлите, нџго да се чуџате и да се помџгате!

жиџа узвик за одвраћање *детџиџа од ваџире.* — Жиџа! Изгоре се!

жиџак м *џрека џоџиреба, нужда.* — Докле ти бија жиџак при дџпе, ишја си у плџнину за дрва, сџк си огазџеја, докарав ти ги прет куџу.

жиљка ж бот. *дем. од жила.* — Нека га такџ у вџду, дџкле пушти жиљке, тџ[г] џе га посадиш!

жиловлаќ м бот. *зељаџта биљка рода Plantago из ф. Plantaginaceae, боквица.* — Лис од жиловлаќ да туриш, све гној из рџну џма да извучџ!

житџнце с *хий. од жиџо.* — Да овршимо тој житџнце па да се смџримо, тој ни је годиџбина.

жиќка ж 1. *дем. од жица.* — Извџќја Ёгор там нике жиќке од мотоџ, Вељко га џаше утепа.

2. *сорџа, сој.* — Мџре, џрна је от какву је жиќку, жиќка ги се не видепа!

жишќа ж *варница, искра.* — Не се, дџца џграјте с џгањ, мож ника жишќа да одлети у сламу!

жљебан м 1. *онај коме се џри говору или смејању виде десни;* исп. жљепча. — Ти, жљебане, да се смџриш, мџслиш млоџо си уџбав тџкој кџ[д] це жљебиш!

2. *онај који без разлога џлаче, џмиздри (обично размаџено дете);* исп. жљепча. — Изде ме онај жљебан, мџло, мџло па се жљеби.

жљебнм се, жљебија се (3. л. мн. пр. жљебив се; аор. жљеби се, 1. л. мн. жљеби-мо се) несвр. експр. 1. *кревељим се, измџтавам се.* — Зџори уџаво, немџј се туј жљебиш! Нуме да поје, сџмо се жљеби.

2. *џлачем без разлога, џмиздрим (обично о размаџеном детеџу).* — Немџј ми се туј жљебиш, сџ[г] џе изедџш џутџк па бџр да џмаж зашџо да плачеш!

жљебла ж 1. *она којој се џри говору или смејању виде десни.* — На онуј жљеблу свџ џе ву зуџи преброџиш кџ[д] це смеје.

2. *она која без разлога џлаче, џмиздри (обично размаџено дете).* — Ти, жљебло уџути, које ти је мџло па се жљебиш!?

жљепча м в. *жљебан.* — Ти бре жљепча, које ти је смџшно? Не га је тога жљепча никој тџпаја, нџго ете жљеби се што не мџж на џиџџо да бџде.

жљџкам, жљџкаја (3. л. мн. пр. жљџкав; аор. жљџка, 1. л. мн. жљџкамо; импџ. жљџкашем, 3. л. мн. жљџкашев) несвр. експр. *џијем у јџдном даху веџу количину воде у дугим гушљајима; џрекомерно џијем алкохол;* исп. шљџкам. — Не жљџкај тољко вџду пред обџд, нџе мож леб да једџш! Млоџо жљџка, не мџж га трџзнога видиш.

жљџкање с гл. им. *од жљџкам.* — Бџџали с тој жљџкање, џе се умџчаш! Сџм ти да џмаж за твоје жљџкање, а ако за деца нџма лебац!

жљување с гл. им. *од жљујем.* — Не мџг без зуџи бџзо да једџм, с моје жљување остане м послџџна.

жљујем, жљувáја (3. л. мн. пр. жљујем; аор. жљувá, 1. л. мн. жљувáмо) несвр. *једем, жсваћем полагано, претпурајући, премећући храну по усџима*. — Штрбава сџм, еве откџд жљујем овој јáбуче.

Жљуна¹ ж *надимак*.

жљуна² ж зоол. *йишица* *Picus* из *йор. Picidae, жуна*. — Тој жљуна с кљуницу чука у дрво.

жљунче с *йишић жљуне*. — Видеја сџм кџкџ жљуна рáни жљунче, кџкџ оно сџмо зџвкa, а она му пџшта у уста првџики.

жључ м в. *жључка*. — Йскида ме жључ од болџж, а нџмам лџкови. Тој те тебе жључ боли, да си идеш куде дџктура, дрџго не знам.

жључка ж *жучни мехур, жуч*; исп. жључ. — Дџте, áко те издигнем о[д] сџмњу, жључка ће ти пџкне! Не се, дџте качуј на дрво, ће паднеш па ће ти пџкне жључка!

жмијем, жмáја (3. л. мн. пр. жмијем; аор. жмá, 1. л. мн. жмáмо) несвр. 1. *држим затворене очи, дремам, жмурим*. — Не спијем, нџ, сџмо жмијем, не ми ништо добро.

2. *фиг. йководим дуго времена чекајући на једном месту*. — Доклџ ће, ти девојко жмијеш на сокáк? Жмије на пијац по цџл дџн с једнџ кошчџ петлижани.

жмијећим прил. *жмурећи, жмурећке, жмурећки*; исп. жмијећким. — Кџкџ ву па не знам кућу, жмијећим йма гу нáћем?

жмијећким прил. в. *жмијећим*. — Жмијећким да си га работила па би га бџље урабџтила.

жмичка ж (обично мн.) *жмура, жмурка*. — Деца се разиграв жмичке увечер, по убаво да се утепав.

жмичкам, жмичкаја (3. л. мн. пр. жмичкав; аор. жмичка, 1. л. мн. жмичкамо; импф. жмичкашем, 3. л. мн. жмичкашев) несвр. *йрейћем, жмиркам*. — Жмичкам од овој слунце, не ме очи боли.в. Кџкџ бџше у рат, о[д] тџг жмичка.

жмичкање с *гл. им. од жмичкам*. — Бџше Рада бџлна па од онуј вáтру после дџте сџмо жмичкаше, ал Вџлко гу никако одвикну о[д] тој жмичкање.

жмуран м пеј. 1. *онај који жмурка, који учџстало йрейће*; исп. жмурко, жмурча. — Тај жмуран сџмо трџпка, викав такџв је кџкџ е у рáд бија.

2. *фиг. онај који је недовољно веиши, неवेशи, несналажљив, несмойрен човек*; исп. жмурко, жмурча. — Ти бре, жмуране, па ел ти убаво казá кџкџ тџја црџпја да прџдиш!

жмурко м пеј. в. *жмуран*. — Знаж га бре, тој е онај жмурко што сџмо трџпка! Не знаш ли га какџв је жмурко? Он ко да је врзан у руке, кудџ ће ти тој урабџти?

жмурла ж пеј. 1. *она која жмурка, која учџстало йрейће*. — Тај жмурла сџмо жмичка, викав од нервџзу.

2. *фиг. неумешна, неवेशица, несмойрена женска особа*. — Па, жмурло јџдна, у које си гледáла, заштџ си га овакџй исџкла?!

жмурча м пеј. в. *жмуран*. — Тџпа ме што га викам жмурчо. Ти бре, жмурчо, убаво вржи крáве, немџј се откáчив па мџмуруз да ми јџдџв!

жњејање с *гл. им. од жњејем*. — Пре у жњејање прџбавимо по мџсес дџна, а сџк с комбáј пожњејемо за дџн свџ, áко су њиве сублизо.

жњејем, жњејаја (3. л. мн. пр. жњејем; аор. жњеја, 1. л. мн. жњејамо) несвр. *срйом (или другом йџльџйривредном алайком, машином) жсаћем жсишо*. — Отпрџ смо жњејели сџ[с] срџ, после с косу, а данџс с комбáј.

жњѐјнем, жњѐјнуја свр. у дем. значењу: *жњѐјем*. — Да жњѐјнем ма̀ло ова̀ј му̀вар за говѐда.

жу̀љав, -а, -о *који је заостѐао у развоју, слаб, мршав, кржљав*. — Он о̀ј Милково дете жу̀љаво ко да једе дрѐњке, а не леб.

жу̀љавка ж она која је заостѐала у развоју, која је слаба, мршава, кржљава. — Ако је жу̀љавка, рабѐти повише о[д] тебе.

жу̀љавко м онај који је заостѐао у развоју, који је слаб, мршав, кржљав. — Он жу̀љавко, она га мож носи у зу̀би.

жу̀љавче с заостѐало у развоју, слабо, мршаво, кржљаво деѐе. — Те остѐнеш такој жу̀љавче, ако не едеш!

Жу̀ље с надимак.

жу̀тајка ж пеј. *женска особа са жу̀ћкастим, истијеним лицем (обично услед болести)*; исп. жутка (2), жутла. — Па ташѐ ако сѐм жу̀тајка, жу̀ти жу̀тујеѐ, црвени путу̀јеѐ.

жу̀тејем се, жу̀тејаја се несвр. *показујем се жу̀шом бојом, жу̀шим се*. — Не се познава што је жито, њива се жу̀теје од ону̀ј жу̀ту траву.

жу̀тишкѐв, -а, -о *који је донекле жу̀ш, нажу̀ш, жу̀шинѐв, жу̀ћкаст*. — Не личи на стару жену да забули жу̀тишкѐву марѐму, треба нику по затворену.

жу̀тка ж 1. *жуманце*. — Размути једну жу̀тку па премажи теј паскорице да су по у̀баве!

2. пеј. в. *жу̀тајка*. — Тѐкѐ ће ти се, ко туј жу̀тку, насмеје на болѐво, друг неће!

жу̀тко м пеј. *онај чије је лице жу̀ћкастѐ, истијено (обично услед болести)*; исп. жутља. — Какѐв је жу̀тко, душа ће му на нос искочити, а не ли па да рабѐти тѐшку рабѐту.

жу̀тла ж пеј. в. *жу̀тајка*. — Тај жу̀тла, не ми ваља у ку̀ћу, ни ва̀рена ни пѐчена! На туј жу̀тлу све ву му̀вав по у̀баво да изеде, па не пома̀га.

жу̀тличе с *деѐе жу̀ћкастѐог, истијеног лица (обично услед болести)*. — Немѐј се више играш с онѐј жу̀тличе, чу̀ ли ме ти!?

жу̀тља м пеј. в. *жу̀шко*. — Онај њин жу̀тља дошѐја ко во̀сак у лице, а баја̀ги пѐе бо̀лан.

жу̀тујеѐ, жу̀туваја несвр. *постѐајем блед у лицу, жу̀шим*. — Мо̀ре, неје то̀лко бо̀лна, она с њѐјан бо̀лес такој жу̀тује све има дваѐз го̀дине.

Жу̀ћа м надимак.

Жу̀шко м надимак.

3

заачкам, заачкаја (3. л. мн. пр. заачкав; аор. заачка, 1. л. мн. заачкамо) свр. *заирѐам, исирѐам, уирѐам*. — Онај жена сви судѐови заачкала, једно судѐ нема чисто.

заачку̀јеѐ, заачку̀ваја (3. л. мн. пр. заачку̀јеѐ; аор. заачку̀ва, 1. л. мн. заачку̀вамо; импф. заачку̀јешем, 3. л. мн. заачку̀јешев) несвр. *ирѐам, заирѐавам*. — Не заачку̀ј сви судѐови! Кој ће ги по̀сле пере? Не ми заачку̀ј туј шерпу, ће ми ваља за ва̀риво!

заачку̀вање с гл. им. од заачку̀јеѐ. — С ва̀шо заачку̀вање, глеј ко̀лки сте ми сров судѐови оставиле, ја да ги перѐм.

заба̀вим, забавија (3. л. мн. пр. забавив; аор. забави, 1. л. мн. забавимо) свр. 1. *задоцим, закасним*. — Пу забавим ја ручѐк на моѐи жетѐари, све дванаѐс са̀та виће!

II. ~ се закасним, окасним, одоцним. — Ја ћу те разви́кам најтро да се не забавиш, сѝк спи! Млòго се забави́, ће ми отидне аутобус.

забаља́м, забалаја́ја (3. л. мн. пр. забала́м; аор. забала́, 1. л. мн. забала́мо; импф. забала́шем, 3. л. мн. забала́шев) несвр. **I. са закашњењем, касно нешто обавља́м, радим.** — Она́ се прво дом наједé, на нас што смо по њíве забала́а обéд.

II. ~ се закашњавам, касним. — Не се забала́јте млòго на сока́к, ћу затво́рим капи́ју!

забанда́м се, забанда́ја се (3. л. мн. пр. забандав се; аор. забанда́ се, 1. л. мн. забанда́мо се) свр. *сувише се уиуси́лим у неки њосао заборављајући на све остало.* — Забанда́ли сте се там с туј башчу, а дом све́ пусти́.

забел м *забран, шума.* — Прореди́мо забел, еве́ трећу зиму извукúјемо дрва из њéга.

забелче с *дем. и хий. од забел.* — У Влајково забелче ма́ло гра́нке собра́мо за ложење казан.

забељу́згам, забелу́згаја (3. л. мн. пр. забелу́згав; аор. забелу́зга, 1. л. мн. забелу́згамо) свр. експр. *почнем да говорим којешта, да луйе́шам.* — Забелу́згаш па при́чаш ко по она́ј свет!

заберём, забра́ја свр. **I. 1. њојурим, јурнем, њогнам некога.** — Еј, кь[д] цьм гу забра́ла, све́ но́ге је искршила трча́ћи!

2. њодавијем, њосува́шим, задигнем сукњу, хаљину. — Забе́ри вута́рку да гу не ушљискаж, докле не иско́чимо из овај мочурља́к!

II. ~ се 1. њојурим, јурнем за неким, њогнам, њошерам некога. — Они́ бев оти́шли, не ме чека́ли, а ја се заберём по њи́, да ги стигнем.

2. в. заберем (I, 2). — Седи́ тькој спрòтив де́вера ми, забра́ла се, а ме́не ме жив срам и́зде.

заблагни́м, заблагни́ја (3. л. мн. пр. заблагни́в; аор. заблагни́, 1. л. мн. заблагни́мо; импф. заблагнешем; 3. л. мн. заблагнешев) свр. **I. засладим, њошећерим.** — На ме́не ми гу заблагни́ кафу, ја пи́јем бла́гу!

II. ~ се засладим се, осладим се. — Дај и ми ма́ло да се заблагни́мо с теј бомбòнке!

заблај́м, заблаја́ја (3. л. мн. пр. заблај́в) свр. **I. огласим се блејањем, заблејим (о овци).** — Докле овце не заблај́в, ти не ги искару́јеш и[з] шта́лу.

II. ~ се фиг. нештремице се загледам у нешто или некога, одлу́шам у мислима. — У које си се то́лко заблаја́ла, ај ће си и́демо?!

заболíм се, заболéја се (3. л. мн. пр. заболíв се; аор. заболé се, 1. л. мн. заболéмо се) свр. *почнем да њобòлевам, обoлим.* — Заболéла се она́ј Бранкина снајка, сирота, мла́да. Заболí ли се човéг, боље одма́ да умре, да се не мучи.

забра́вен, -а, -о *забораван, расејан.* — Млòго си забра́вен, бре човéку, кько́ да пођеж без остри́ло да жње́јеш, кько́ ће остриш косу́?

Изр. **забра́вен крва́ј в. њод крвај (изр.).**

забра́венка ж *заборавна, расејана женска особа, заборавка.* — Забра́вила па́ре на остале, тај забра́венка.

забра́венко м *забораван, расејан човек, заборавко.* — Ти бре, забра́венко, пошја́ си да пла́тиш стру́ју, а забравíја си при́знице! Остарéја, па забра́венко, каза́ му се кьт пођо́ у њíву, а он ме пита́је кудé сьм се скита́ла, кь[д] це врну́.

забра́вим, забравíја (3. л. мн. пр. забра́вив; аор. забравí, 1. л. мн. забравíмо; импф. забра́вешем, 3. л. мн. забра́вешев; трп. забра́вен) свр. *изгубим из њамнења,*

смејнем с ума, заборавам. — Забравила съм да напојим коња. Забравила си брзо моје добро.

забраљам, забраљаја (3. л. мн. пр. забраљав; импф. забраљашем, 3. л. мн. забраљашев) несвр. *губим из њамћења, забораваљам.* — Остарела съм па забраљам које куде оставим.

забрѣжим, забрежија свр. у изразу: **забрежили ми** (ти, му и сл.) *зуби зуби су ми (ши, му и сл.) накуйили подебљи слој њрљавијине.* — Зуби су ти, бре човеку, забрежили, истрљај ги!

забрзам, забрзаја (3. л. мн. пр. забрзав; аор. забрза, 1. л. мн. забрзамо) свр. **I.** *почнем врло брзо да говорим.* — Она кд забрза, ништа не знам које прича.

II. ~ се *почнем брзо да ходам, убрзам корак, њожурим.* — А мори, зышто си се такој забрзала, ја не мог да трчим по тебе?

забрѣчим се, забречија се (3. л. мн. пр. забрѣчив се; аор. забрѣчи се, 1. л. мн. забрѣчимо се) свр. *почнем да се бријем.* — Мирко се тамн забрѣчи и они наидоше да кажев што Јованка умрела.

забркам, забркаја (3. л. мн. пр. забркав; аор. забрка, 1. л. мн. забркамо; импф. забркашем, 3. л. мн. забркашев) свр. *замешам, навравам брк.* — Забркај у тој карличе па однеси на онуј краву, треба теле да издѣи!

забуним се, забунија се (3. л. мн. пр. забунив се; аор. забуни се, 1. л. мн. забунимо се) свр. *збуним се, смејнем се.* — Забуни се, па местом тебе да ти дадем леб, ја давам на њега.

забрцам, забрцаја (3. л. мн. пр. забрцав се; аор. забрца се, 1. л. мн. забрцамо се) свр. **I.** *увучем унутар нечега, заријем, забијем, набијем, завучем.* — Неје она забрцала руке у тесто ко ја, она ко госпођа купован леб једе.

II. ~ се *забијем се, набијем се, завучем се (негде).* — Не се ниједна моја другачка забрцала у шталу ко ја.

забрцување с *гл. им. од забрцујем (се).* — О[д] твоје забрцување у кацу, еве кквѣ су ти рукави. Оволик срѣв перѣтина с твоје забрцување у блатиште.

забрцујем, забрцуваја (3. л. мн. пр. забрцујев; аор. забрцува, 1. л. мн. забрцувамо) несвр. **I.** *заривам, забијам, набијам, завлачим.* — Не забрцуј твоје штрокаве руке у мој тањир!

II. ~ се *забијам се, набијам се, завлачим се (негде).* — Куде си се тој забрцуваја, глеј ккѣ си се залужија?!

забрчкам, забрчкаја (3. л. мн. пр. забрчкав; аор. забрчкува, 1. л. мн. забрчкувамо; импф. забрчкашем, 3. л. мн. забрчкашев) свр. **I.** *забркам, замешам.* — Ти забрчкај помије на свиње, ја ћу ги сипем!

2. *на брзину, рђаво, лоше згошовим (неко јело).* — Љутив се овѣја моји што ги јело неје убаво, а ја съм остарела па ги съм забрчкам, не мог да му настојујем на јело.

забрчкување с *гл. им. од забрчкујем.* — У забрчкување помије, урипи ми једно пиленце у канту, баксуз да му се не види, ћаше се удави.

забрчкујем, забрчкуваја (3. л. мн. пр. забрчкујев; аор. забрчкува, 1. л. мн. забрчкувамо; импф. забрчкујешем, 3. л. мн. забрчкујешев) несвр. **I.** *мешам мекине, остайке хране с водом, њриремам сѣлачине, њомије.* — Немѣј да забрчкујеж данѣс на онуј штровену свињу, сѣмо ву водичку сипњуј!

2. *на брзину, рђаво, лоше гошовим (неко јело).* — Забркала туј нику чорбицу за обѣ[д], тој ни је.

забулим, забулија (3. л. мн. пр. забулив; аор. забули, 1. л. мн. забулимо) свр. **I**. *вежем, њовежем мараму, најчешће везујући њене крајеве испод браде, забрадим*. — Забули му на дете мараму, немој такој гологлавесто да иде на овој студенило!

II. ~ *се њовежем себи мараму, најчешће везујући њене крајеве испод браде, забрадим се*. — Ја се не съм ко моје другачке забулила с убаву мараму.

заваљам, заваљаја свр. *зайребам, усйребам*. — Не си се требала свађаш с њега, он је на такву службу, данџс, јутре мош ти заваља!

заваљам се, заваљаја се (3. л. мн. пр. заваљав се; аор. заваља се, 1. л. мн. заваљамо се) несвр. *заносим се њри ходу, шешурам се*. — Пијан, заваља се по путишта.

заваљување с гл. им. од *заваљам се*. — Не га њега брига за твоје заваљување, он си иде по њигов пут.

заваркам, заваркаја (3. л. мн. пр. заваркав; аор. заварка, 1. л. мн. заваркамо) свр. **I**. *ѡриязим, ѡричувам; зашйедим, ѡришйедим*. — Заваркај тој дете, докле се врнем ис продавницу! Заваркај ми ствари да купим карту! Домаћица мора да заварка и месо и маз и целу годишину, да има и за лето да једемо, а не съм за зиму к[д] цедимо.

II. ~ *се ѡведем рачуна о себи, ѡриязим се*. — Дизала цакови такој товарна, не се заваркала.

заваркување с гл. им. од *заваркујем (се)*. — Кјкво моје заваркување, кој ће ме одмени ја да се заваркујем!? Ма квѡ њѡјно заваркување, толке паре да премѡва за овој кратко време?! С њѡјно заваркување беше ми упропастила дете.

заваркујем, заваркуваја (3. л. мн. пр. заваркујев; аор. заваркува, 1. л. мн. заваркувамо; импф. заваркујешем, 3. л. мн. заваркујешев) несвр. **I**. *ѡзим, чувам; шйедим*. — Она друго не мож да работи, заваркује ми дете, а тој ми голем помоћ. Заваркујем овај мазг да има до нов.

II. ~ *се водим рачуна о себи, ѡзим се, чувам се*. — Нека се заваркује тај жена, докле не издржи бању!

заватен, -а, -о који је неспособан да добро размисља, да благовремено и исправно расуђује. — Овија моји стари сви заватени па ме изедоше.

Изр. **заватен у мозак неразуман**. — Он заватен у мозак, онакву њиву што ги ранила да продаде за пет њладе, ако су марке.

заватенка ж она која је неспособна да добро размисља, да благовремено и исправно расуђује. — Тај заватенка дала на комшије мотор за башчу, а синоћ пред њума причамо јутре ће навађујемо башчу.

заватенко м онај који је неспособан да добро размисља, да благовремено и исправно расуђује. — Тај заватенко да откара краве да ги напасе чк у Орнице, а видеја је ккѡ се беше стуштило.

завивам¹, завиваја (3. л. мн. пр. завивав; аор. завива, 1. л. мн. завивамо) несвр. **I**. *ѡравим кривину, завијам*. — К[д] дођемо до крај њиву, убаво завивај да не промињемо бразде!

2. *ѡочињем да склајам листѡве у главицу (о куйусу)*. — Копус почеја да завива.

завивам², завиваја несвр. *оглашавам се лавежом, завијам (о ѡсу)*. — Штѡ ли тој куче завива, Мирко, упали видело да се ники неје набутаја у обор?!

завидим, завидеја (3. л. мн. пр. завидив; аор. завидѡ, 1. л. мн. завидѡмо) свр. (поред стандардног значења „осећати (осетити) завист, злобу, бити обузет завишћу, злобом“) *сѡзим, угледам некога на ѡрен*. — Мутла[к] гу завидѡ у пијац, ал се изгуби нигде у онуј гужву.

завидојла ж пеј. *она која је завидљива, која завиди, завидљивица.* — Она је сиротињка, затој е завидојла на мене газдарицу.

завиђам, завидеја свр. *завидим.* — Ја, бре, не завиђам тој што си она има, него ми криво што ме поцеђава.

завиђување с гл. им. од *завиђујем.* — Ма кквџ, бре, завиђување, мило ме је што има!

завиђујем, завиђуваја (3. л. мн. пр. завиђујев; аор. завиђува, 1. л. мн. завиђувамо; импф. завиђујешем, 3. л. мн. завиђујешев) несвр. *осећам зависити, завидим.* — Које ће ву завиђујеш, ако има за њум си има, тебе ти неће даде?!
завијем¹, завија (3. л. мн. пр. завијев; аор. зави, 1. л. мн. завимо) свр. *почнем да илачем, зайлачем.* — Чим дете завије, она рипа да га узне, њојно царче иц да не вије.

завијем², завија свр. *склоји листове у илод, главицу (о куцусу).* — Којус убаво завија, главичке цврсте.

Изр. *убавило кућу не завило в. убавило (под изр.).*

завикам, завикаја (3. л. мн. пр. завикав; аор. завика, 1. л. мн. завикамо) свр. 1. *почнем да итражим, да захтевам нешто.* — Откџд је дете завикало за туј обућу, а ти си оћуткујеш!

2. (некога) *урекнем виком.* — Узни залче леб да те не завикав пилики! Покривајте ноге, штрк ће не завика па ће цело лето да разбивамо краци!

завикување с гл. им. од *завикујем.* — Нема ништа о[д] твоје завикување, питај си гу отворено оће ли ти даде, ел неће!

завикујем, завикуваја (3. л. мн. пр. завикујев; аор. завикува, 3. л. мн. завикувамо) несвр. *итражим, захтевам од некога неку услугу или нешто друго околишећи, из-окола.* — Ја га завикува, те сви девојчики ће идев у собор, те ће ги води Мира да не идев сами, ал ништа, не теја да гу пушти.

завражам, завражаја (3. л. мн. пр. завражав; аор. завража, 1. л. мн. завражамо) свр. *почнем да изводим нешташлуке.* — Ти си, дете одмно завражало за ћутек, смири се!

завржем, заврзаја (3. л. мн. пр. завржев; аор. заврза, 1. л. мн. заврзамо; импф. завржешем, 3. л. мн. завржешев) свр. *завежем, свежем.* — Ако треба ћу те завржем за кревет, ал там неће отиднеш! Завржи убаво цаг да се не расипе!

Изр. *заврзан у руке в. врзан у руке (под вржем, изр.).* — Тај човек заврзан у руке, откџт подрињује пот краве.

заврзанка ж пеј. *в. врзанка.* — Е, бџш си заврзанка, цело допладне тупаш по кућу и још ти ручџк неје готов!

заврзанко м пеј. *в. врзанко.* — Тај заврзанко нуме исер да закове, а не ли па с трактор да рукује!

заврзољак м 1. *в. врзољак.* — Увучи га тај заврзољак оздол да се не види! Овај елек је плетен от кидџлци, затој је пун сџ[с] заврзољци.

2. *фиг. намећљива особа, намећљивац, намећљивица.* — Залепи се овај заврзољаг за мене, не мџк се откачим од њега.

заврзољче с 1. *дем. од заврзољак.* — Прави заврзољчики по малечки да се видив, не толки заврзољчи!

2. *фиг. дете које се намеће, намећљиво дете.* — Ти бре, заврзољче, што си се забило у мене, иди си куде мајку?!

заврзување с гл. им. од *заврзујем.* — Те кквџ је твоје заврзување, све се разврзаше снопја!

заврзујем, заврзуваја (3. л. мн. пр. заврзујев; аор. заврзува, 1. л. мн. заврзувамо; импф. заврзујешем, 3. л. мн. заврзујешев) несвр. *завезујем, свезујем*. — Немој да заврзујеш више краве на слунце ко што си знаш, него ги вржи под лад!

заврљачим, заврљачија (3. л. мн. пр. заврљачив; аор. заврљачи, 1. л. мн. заврљачимо) свр. *бацим нешто свом силином, хиџнем, завиџлам*; исп. зафрљачим. — Дође и[з] школу, заврљачи торбу па еј га у скитњу.

заврљим, заврљија (3. л. мн. пр. заврљив; аор. заврљи, 1. л. мн. заврљимо) свр. *стијавим на неубичајено место, заџурум, загузим*; исп. зафрљим. — Заврљила съм нигде кудељу и не мог гу нађем.

заврнем¹, заврнуја (3. л. мн. пр. заврнев; аор. заврну, 1. л. мн. заврнумо) свр. *урадим њо свом нахођењу, самовољно, не консултујући друге*. — У овуј кућу работи кој којé заврне, туј нема напредница.

заврнем², заврњаја свр. *џаднем, наџадам (о киши, снегу)*. — Ђбаво заврна, му-мурузи ће се поврнев.

заврнем³, заврнуја свр. *засучем, џосувраџим, џоврнем, задигнем*. — Заврни ми рукави, руке ми брашњиве!

заврнем⁴, заврнуја свр. I. (обично уз именицу глава) *окренем главу изражавајући одсуство жеље за разговором, конџакиџом*. — Заврну главу од мене и промина ме.

II. ~ се *окренем леђа некоме изражавајући одсуство жеље за разговором, конџакиџом*. — Она ме вика да зборимо, ја се съм заврну.

завртим се, завртеја се (3. л. мн. пр. завртив се; аор. заврте се, 1. л. мн. завртемо се) свр. *смирим се, скрасим се*. — Оно се не може заврти дома ко да џма кондрци, съм би скитало.

заврткам, заврткаја (3. л. мн. пр. заврткав; аор. завртка, 1. л. мн. заврткамо) свр. *џочнем да врџкам, да уџредам две или више ниџи*. — Не мок ти дам вртемо, заврткала съм, кд га испразним ћу ти дам.

завртошем, завртосаја (3. л. мн. пр. завртошев; аор. завртоса, 1. л. мн. завртосамо) свр. експр. *ударим, млаџнем*. — Боље не ме дџрај, немој те завртошем свџтке ће ти излетџв!

заврђам, заврђаја (3. л. мн. пр. заврђав; аор. заврђа, 1. л. мн. заврђамо; импф. заврђашем, 3. л. мн. заврђашев) несвр. I. (обично уз именицу глава) *окређем главу изражавајући одсуство жеље за разговором, конџакиџом*. — Заштџо, бре Вељо, заврђаж главу од мене, несмо се свађали?!

II. ~ се *окређем леђа некоме изражавајући одсуство жеље за разговором, конџакиџом*. — Не се заврђај, џћу ти кажем кџко је било да се више не џутиш на мене!

завруђим се, завруђија се (3. л. мн. пр. завруђив се; аор. завруђи се, 1. л. мн. завруђимо се) свр. 1. *осеџим вруђину, џоџлоџу, џосџане ми вруђе, џоџло*. — Завруђи се, мора да скиђам ванелу.

2. безл. *џосџане вруђе, џоџло, насџуџи вруђина, оџоџли*. — Чџм се завруђи, да докарате стоку дом!

завучем се, завуќја се (3. л. мн. пр. завучев се; аор. завуќо се, 1. л. мн. завуќо се) свр. (осим стандардног значења „сместити се, прикрити се, сакрити се“) *сџанђам се с неким*. — Завуќја се с онуј флинтџтину, а мене ме прави курву.

загазђим, загазђеја (3. л. мн. пр. загазђив; аор. загазде, 1. л. мн. загаздемо) свр. *џосџанем газда, богаџаџи, обогаџим, сџекнем џмеџџак*. — Мљога работив сви куђом, сви мљади, здрави, слогујев, и такој загаздеше.

загар м ловачки њас; исп. зајчар. — Мој загар зачѣс надуши зајца.

загаре с у *хипокористичком* значењу: *млад ловачки њас*. — Загаре мора га во-диш у лов да се учи!

загарица ж 1. *женка загара, керуша*. — Моја загарица се окотила. Загарица кѣ[д] це окоти, ћу ти дадем једно загаре.

2. пеј. *бесрамна, бесидна женска особа*. — Срам да гу је туј загарицу, да се вуче с мужишта по сокаци!

загвачкам, загвачкаја (3. л. мн. пр. загвачкав; аор. загвачка, 1. л. мн. загвачкамо; импф. загвачкашем, 3. л. мн. загвачкашев) свр. *йочнем да месим шесто*. — Да загвачкам једну погачку за вече́ру, леб ми на малѣц.

заглавак м *део сивојала чараје који йокрива йету*. — Нумем да угодим заглавци на черапе, глеј кѣкви су, ко штикле.

загладним, загладнеја (3. л. мн. пр. загладнив; аор. загладне, 1. л. мн. загладнемо) свр. *јако огладним, йрегладним*. — Она беше загладнела па не питује кѣкво има, дај сѣм да се једе.

заглићам, заглићаја (3. л. мн. пр. заглићав; аор. заглића, 1. л. мн. заглићамо; импф. заглићашем, 3. л. мн. заглићашев) несвр. I. *йажљиво гледам, йосмайрам, йогледом исйишујем нешто, загледам*; исп. засрћам. — Заглићам плет на овуј твоју ванелу, ал не би могла да гу заплетем, не моќ се расвѣстим.

II. ~ се *загледам се*. — Ако је мори малѣцка, да видиш кѣко се заглића пред огледало.

згнем се, згнуја се свр. *йочнем да йрчим, јурнем*. — Згну се ја да гу стигнем, да видимо чијо ће она дете да тепа, ал ми побеже.

загњетем, загњеја свр. I. *завучем, денем*. — Да загњетем паре у тронь, и сѣг ги не моќ нађем.

II. ~ се *завучем се, угурам се*. — Ти си се туј загњеја, а ја те трајим по комшије.

заголим се, заголија се (3. л. мн. пр. заголив се; аор. заголи се, 1. л. мн. заголимо се) свр. *ойкријем доњи део шела, разолићим се*. — Дѣл сѣм се заголила па буљиш у мене? Ти, девојко, смѣкни вистан надоле, за које си се заголила!?

загорим, загореја (3. л. мн. пр. загорив; аор. загоре, 1. л. мн. загоремо) свр. (поред стандардног значења „делимично изгорети кувајући се или пекући се“) *осейћим велику жећ*. — Бе загорела за воду, морала сѣм да се врнем из њиву дом, да узнем балонче.

загоротина ж *загорейина, загорелина*. — Бев све изели баницу, остала беше онај загоротина на дно тепсију.

загрднм, загрдеја (3. л. мн. пр. загрдив; аор. загрде, 1. л. мн. загрдемо) свр. *йочнем да грокћем, рокћем (о свињи)*. — Загрде нико прасе там у обор, йди види оној кучиште да ги неће налетело!

загрѣпка ж (обично мн.) *сийнија кучина која йри гребенању осйану на гребену*. — Загрѣпке на крај увлачимо па ги предемо ко повѣсма.

загризљак м *загризак, огризак*. — Загризѣж, дете едно јабуче, оставиж га, такој друго, сѣмо правиж загризольци, неси гладно.

загркавим, загркавеја (3. л. мн. пр. загркавив; аор. загркаве, 1. л. мн. загркавемо) свр. *йромукнем*. — Била на свадбу, много појала па загркавела.

загрљајас, -ста, -сто *загрљаси, обао, йуначак (обично о рукама)*. — Убаво се начинила, поправила се, руке ву загрљајасте, личне.

загр̑нем, загр̑нуја (3. л. мн. пр. загр̑нев; аор. загр̑ну, 1. л. мн. загр̑нумо) свр. *око-йвајајући нанесем, йригр̑нем земљу око сѣабљике*. — Кѡмпири смо загр̑нули, јутре ће загр̑намо мумуруз.

загр̑нам, загр̑наја (3. л. мн. пр. загр̑нав; аор. загр̑на, 1. л. мн. загр̑намо; импф. загр̑нашем, 3. л. мн. загр̑нашев) несвр. *окойвајајући наносим, йригр̑нем земљу око сѣабљике*. — Загр̑нав мумуруз у Лѣдине.

загр̑нање с гл. им. од загр̑нам. — Скѡро смо га мумурус прашили, а виће стигја за загр̑нање.

загр̑начка ж *йлуг којим се загр̑ну усеви (кукуруз, кромйир, босйан и сл.)*. — Ће ми дадеж за јутре вашу загр̑начку, ако ви не загр̑наге?

задевам, задеваја (3. л. мн. пр. задевав; аор. задева, 1. л. мн. задевамо; импф. задевашем, 3. л. мн. задевашев; пр. сад. задевајећи) несвр. **I.** *изазивам задевицу, свађу, задиркујем, йецкам*. — Мајке, казуј на Игора немој ме задева!

II. ~ се уз. повр. *качим се, свађам се*. — Он се задева сѣ[с] сви деца, затој једе ћутѣк.

задевање с гл. им. од задевам (се). — Дѡста, деца с тој задевање, ће искѡчи на голѣмо, после стари ће се замѣрав за ваш мерак!

заденем, заденуја (3. л. мн. пр. заденев; аор. задену, 1. л. мн. заденумо) свр. **I.** *зайоденем, зайочнем*. — Она задене свађу па се измѣкне, а ми да се испоједѣмо.

II. ~ се уз. повр. *закачим се, йосвађам се*. — Задене се па побѣгне.

задетелиним, задетелинија свр. *сасејем, йосејем дейтелином*. — Гале моје не мѡж да рабѡти онуј њйву што смо ву дали па гу задетелинила.

задијам се, задијаја се (3. л. мн. пр. задијав се; аор. задија се, 1. л. мн. задијамо се) свр. *задишем се, задувам се*. — Трчала па се задијала, не мѡж душу да поврне, будала.

задор м *онај који изазива зађевицу, свађу, задиркивало, йецкало*; исп. задорица и задорција. — И твоје је дете задор, не сѣмо моје, а ми стари не би требало да се свађамо због њи! Голѣм си задор бија, синко, сѣ[с] сви се задеваш!

задѡрица м и ж в. *задор*. — Задѡрица стално носи разбијену њѡкалицу, ти тој Игоре знаш, узни па се па задевај! Онѡј њйно девојче билѡ голѣма задѡрица.

задорција м в. *задор*. — Ако си синко задорција, никд неће ймаж дрѡсто!

задорцика ж *она која изазива зађевицу, свађу, задиркивало, йецкало*; исп. задѡрица. — Ви сте сви повикли по Дале, а и Гранче је задорцика!

задорциче с *дейе које сйално изазива зађевицу, свађу, дейе задиркивало*. — Е, па другачко, онѡј твоје унѡче е голѣмо задорциче билѡ, с моји ѡчи сѣм видеела које рабѡти!

задр̑гнем се, задр̑гнуја се (3. л. мн. пр. задр̑гнев се; аор. задр̑гну се, 1. л. мн. задр̑гнумо се) свр. *загр̑цнем се*. — Задр̑гнуло се дете, чѡкни га малко по грбинку, ништа му неје, де!

задр̑жан, -жна, -жно *који има добре резерве у йриходима, ймућан*. — Задр̑жни су они људи, ене салац ги пун сѣ[с] стар мумурус, прѣсеци с пченицу, све ги пуно.

задр̑жевљам, задр̑жевљаја (3. л. мн. пр. задр̑жевљав; аор. задр̑жевља, 1. л. мн. задр̑жевљамо) несвр. **I.** *задр̑жавам, заусйављам*. — Йч не ме задр̑жевљај, знаж да су ми деца дом самји!

II. ~ се *осйајем дуго на једном месйу, задр̑жавам се*. — Нећу се там мѡго задр̑жевљам, брго ћу се врнем.

Изра. ~ *вóду не могу да мокрим, ошјежано мокрим*. — Доктуре, задржéвљам вóду, затој сьм дошла. *не мóg да ~ вóду учестйало мокрим*. — Мора ти је стамáг засебја, затој не мóж да задржéвљаш вóду.

задуш м *асйма, сийња*. — Он је задуш имаја, и туј зиму дóвати га грип, и не мóга се спаси.

задушам, задушáја несвр. у изразу: *задушá ме (те, гу и сл.) не могу да дишем, гушим се, имам гушење*. — Млóго ме задушá, ћу остáлам дувáн.

задушим, задушија (3. л. мн. пр. задушив; аор. задуши, 1. л. мн. задушимо) свр. *учиниши да неко накрайко остйане без даха*. — Тај крмьц кьд ме је ударија у пóдгруди, задуши ме.

задушина ж *зайара, сйарина, оморина*. — Идóмо у њиву гра̄ да берéмо. Онó се успарило, задушина, да цркнеш.

заенгѣрим се, заенгѣрија се свр. експр. *одлучно се некуд уйутиш, кренем*. — Ћу се заенгѣрим јутре по град да лúтам, да снабдем коѣ ми трéба.

зажежѣм, зажежја свр. *загрејем, угрејем до усйања*. — Зажежѣм црпúљу, па тóрим тéсто, такој смо раније пéкли леб, у црпúљу.

заженим, заженија (3. л. мн. пр. заженив; аор. зажени, 1. л. мн. заженимо) свр. **I.** *йочнем, зайочнем йрипреме око нечије женидбе, свадбе*. — Заженија сьм сина, затој продавам јуницу, а нé ми је за продаву.

II. ~ *се йочнем, зайочнем с йрипремањем своје женидбе, свадбе*. — Заженија се, а онó свé скúпо, па не мóж да искóчи на крај.

зажмијем, зажмаја (3. л. мн. пр. зажмијев; аор. зажма 1. л. мн. зажмамо) свр. **1.** *зайворим очи, зажмурим*. — Зажми да ти не улéгнев рúсја у óчи!

2. *фиг. неувиђавно, дуго седим, боравим у нечијој кући*. — Откьд је зажмáла, дóђе па нумé да отидне.

3. *фам. йреминем, умрем*. — Кьд зажмијем, áко оћете на кúчки ме врљете.

зажуљен, -а, -о *йвердоглав, својеглав, задрй*. — Заштó си такој зажуљен? Па йди кь[д] те тóлко мóли!

зажуљко м пеј. *онај који је йвердоглав, својеглав, задрй*. — Ћу водим ред од бициклу бóље нéго да је моја, дај ми гу, немóј си такъв зажуљко!

зажутним, зажутнэја свр. *добијем, йойримим жушйу, жућкастйу боју*. — Овој жуто мајиче пуштило бóју, па ми беле панталóне зажутнэле.

зазборим, зазборија (3. л. мн. пр. зазборив; аор. зазбори, 1. л. мн. зазборимо) свр. **I.** **1.** *йочнем, зайочнем да говорим, йроговорим*. — Чим зазборим он ми одма пйши úста, ћу га обрúкам ја, он млóго пáметан.

2. (некога) *разговором скренем, одврайтим нечију йажњу, заговорим*. — Ти гу зазбори, да ймам врéме ис кóвчаг да извúчем нóве цóлке!

II. ~ *се 1. йочнем, зайочнем да разговарам*. — Тамьн се с комшйку зазборимо, а њóјни наидуљев из њйве.

2. *йочнем да се забављам, да излазим с неким*. — Онá се зазборила с њéга, сьмо се крије њóјни да гу не видив.

зазубим, зазубија (3. л. мн. пр. зазубив; аор. зазуби, 1. л. мн. зазубимо) свр. **I.** *зайочнем из нейосредне близине да гледам у некога нейремице, занейто, не скидајући йоглед*. — Набија гу там, у ћóшку, па гу зазубија, не скија óчи од њума.

II. ~ *се загледамо се нейремице једно у друго, йочнемо да пйшймо једно у друго*. — Зазубили се там ус плóт ко кúчки, без йч срам.

займнм, **займија** (3. л. мн. пр. *займив*; аор. *займи*, 1. л. мн. *займимо*) свр. I. *узмет на зајам, њозајмим, њосудим*. — Ја такој займи од Ванку једн шиник пченицу за пилчки.

II. ~ се повр. — Ја ако немам, **займим** се па врћам.

займујем, **займуваја** (3. л. мн. пр. *займујев*; аор. *займува*, 1. л. мн. *займувамо*; импф. *займујешем*, 3. л. мн. *займујешев*) несвр. I. *узимам на зајам, заимам, њозајмљујем*. — **Займује** она па после нема откуд да врне.

II. ~ се повр. — **Викам** ти да се не **займујеш** више, а ти работи које знаш!

Зјајац¹ м *надимак*.

зјајац² м зоол. *зец* *Lepus*. — На **зјаца** заврнеш шију и он је готв.

ИЗР. **шугав** ~ **пеј**, *врло сиромашан човек, човек без игде ичега, гоља*. — Он је шугав **зјаца** спрема мене, ккво њма?

зајем м *зајам, њозајмица*. — **Иди узни** на **зајем**, па ја ћу ву врнем!

заједем, **зајеја** (3. л. мн. пр. *заједев*; аор. *заједо*, 1. л. мн. *заједомо*) свр. I. *зајочнем, њочнем да једем*. — **Зајела** си **јабуку** па си гу оставила.

2. *фиг. зајочнем некое да стварам невоље, проблеме*. — Тај **кучетина** ме је **зајела** од малечко до дн данс.

зајецкување с *гл. им. од зајецкујем*. — **Съм** кд **морам** да гу **слушам**, овакој не, од њојно **зајецкување** мѹка ми **припадне**.

зајецкујем, **зајецкуваја** (3. л. мн. пр. *зајецкујев*; аор. *зајецкува*, 1. л. мн. *зајецкувамо*; импф. *зајецкујешем*, 3. л. мн. *зајецкујешев*) несвр. *муцам, замуцкујем*. — **Викав** гу **јецкавка** што **зајецкује** у збор. **Зајецкује** такој к[д] **це** **оплаши**, не **зајецкује** **увек**.

Зјајка¹ ж *надимак*.

зјајка² ж зоол. *женка зеца, зечица*. — **Зјајке** се **котив** **свѹки** **месец**.

Зјајко м *надимак*.

зјајстина речца *заиста, одиста, збиља*; исп. *зајстински*. — **Зјајстина** ти **викам**, не се **шалим**.

зјајстински речца *в. зајстина*. — **Зјајстински** се **Ивана** **одала**, не се **шалим**!

зајтин м *јестиво уље, зејтин*. — Он не **смѹ** да **једѹ** **мрсно**, **сѹмо** на **зајтин**.

зајтинѹк м *дем. и хий. од зајтин*. — **Остаја** ми **зајтинѹк** на **дно** **флашу**.

зајчар м *в. загар*. — **Овога** **зајчара** **сѹм** **узѹја** од **Леку**.

зајче с *младунче зеца, зечић*. — **Наша** **зјајка** **пуно** **зјајчки** **окотила**.

зајченце с *дем. и хий. од зајче*. — **Удавило** **куче** **једно** **зјајченце**.

зјајчи, -а, -о *који припада зајцу, који њошиче од зајца, зечији*. — **Зјајча** **кожа** **скупо** се **продава**. Не гу **терај**, не **једѹ** она **зјајчо** **месо**!

закасѹтина ж I. *незгода, невоља*. — **Голѹма** је **закасѹтина** с **овија** **деца** **кд** ми **ги** **такѹј** **остаив** ја да **ги** **чувам**.

2. *особа која доноси незгоде, невоље*. — **Превари** се што **поћо** с **овуј** **закасѹтину**, **мѹке** **ме** **живе** **изѹдоше** с **њума** **по** **цѹл** **пут**. **Ти** **си**, **човѹку** **бија** **закасѹтина**, ја се **више** не **мог** **борим** с **тебе**!

закастравим, **закастравѹја** (3. л. мн. пр. *закастравив*; аор. *закастравѹ*, 1. л. мн. *закастравѹмо*) свр. *њостанем зајуштен, зајусѹтим се, занемарим се*. — **Били** **там** у **Банат**, па к[д] **доћоше**, **зачаћавѹли**, **закастравѹли** од **немијѹтину**.

закасување с *гл. им. од закасујем*. — С **нега** **било** **голѹмо** **закасување** к[д] **це** **напије**, ја **тој** **несѹм** **знала**.

закасүјем, закасуваја (3. л. мн. пр. закасүјев; аор. закасува, 1. л. мн. закасувамо; импф. закасүјешем, 3. л. мн. закасүјешев; пр. сад. закасувајећи) несвр. *ујадам, зајадам у незгоду, невољу*. — Закасувала сџм ја с мојега мужа млого, сџк се ма́ло трџа от пијење.

закачам, закачаја (3. л. мн. пр. закачав; аор. закача, 1. л. мн. закачамо) несвр. **1.** *намачињем, окачињем*. — Немој да закачаш капүт у овуј собу куде што варимо, но си га там у онуј другу собу куде чича ти што спије!

2. (некога) *доиичем, дохвйшам*. — Не ме закачај, ма́ло ли ти там место, дџл си ђорав!?

3. (некога) *дирам, задиркујем, зачикавам*. — Не гу закачај да не бесни више!

П. ~ се *задиркујем се*. — Она се сџ[с] свакуга закача, по́сле ву ђавол крив!

закачим, закачија свр. **1.** *окачим, намакнем*. — Закачи ми там капүт, ја ћу извадим ис торбу које сџм ти донела!

2. (некога) *додирнем, доишакнем*. — Несам гу иц, де́до, закачија, лџже!

3. *йоједем мало, на брзину, с ногу*. — Закачи ти ма́ло сџк, па кџ[д] цтигне ручџк сви ће једемо!

закачка ж и м 1. *онај који зајордева, изазива свађу, зађевицу, задиркивало*. — И Ивана је закачка, неје сџмо Игор! Ако су га тепали, и он је голема закачка.

2. (само ж) *зађевица, свађа*. — Нема више да зборимо, ти сџмо од закачке мислиш, иди там з други се свађај!

закашем, закасја (3. л. мн. пр. закашев; аор. закаса, 1. л. мн. закасамо) свр. *ујадном, зајаднем у невољу, незгоду*. — Закаса с моје болево, не отидо да видим које рабөтив Ивана и деца.

закашљам се, закашљаја се (3. л. мн. пр. закашљам се; аор. закашља се, 1. л. мн. закашљамо се) свр. *закашљем се*. — Млого кашља овој дете, кџ[д] це закашља не мош се поврне.

закевкам, закевкаја свр. *йочнем да кевћем, закевћем*. — Закевка там кученце, искөчи види кој иде!

закиснем, закиснуја (3. л. мн. пр. закиснев; аор. закисну, 1. л. мн. закиснумо; импф. закиснепем, 3. л. мн. закиснешев) свр. *йошйоим, найошйим, йокиселим*. — Овај стар гра, тешко се вари, мора га увечер закиснем. Закисни, Мирко теј матике, расушиле се, јутре ће копамо! Закиснула си да переш, а ја у које ћу сџг да наточим во́ду за појење краве?

закйши се, закишило се свр. безл. *йочне да йада (о киши), окйши*. — Јесен је, неје лето, ће се закиши, неће мож дрва да извучемо.

закључим, закључија свр. *зайворим кључем (вратиа, кайију, йросйорију и сл.)*, *закључам*. — Мора да закључим шифоњер, туј су ми паре.

закључување с гл. им. од закључујем. — Не помага ни закључување ни ништа, он отвара ковчак с нику жичку.

закључүјем, закључуваја несвр. *закључавам*. — Мора да закључүјем капију, има ги пуно тија мангүпи што идев по гориво.

заковем, заковаја (3. л. мн. пр. заковев; аор. закова, 1. л. мн. заковамо) свр. *закуцам, йрикуцам, закујем*. — Заковаја капицик, сџм да му не проодимо крз обөр кџд идемо у башчу.

законачим, законачија свр. *осйанем на конаку, йреношйишйу, заношйим*. — Увати не ноћ, па законачимо куде үјку.

закр'атим, закрат'ија (3. л. мн. пр. закрат'ив; аор. закрат'и, 1. л. мн. закрат'имо) свр. *забра̀ним, ускра̀т'им*. — Ја ву не м'ог закрат'им да не иск'ача на сок'ак кь[д] цви девојчики иск'ачав. Мож она да си прича ко'е о'ће, не м'ог ву закрат'им.

закраћување с гл. им. од *закраћујем*. — Кькво закраћување, она девојка за одаву, а ти ће ву закраћујеж да иск'ача на сок'ак?!

закраћујем, закраћуваја несвр. *браним, ускраћујем*. — На стареју ћерку несьм закраћуваља да иде у школу, ал ме она и д'н дан'с ко'ри за туј школу, а ја несьм крива.

з'акрпка ж дем. од *закр'па*. — Наши му на дете једну з'акрпку на кол'енце, па си глеј раб'оту!

закр'стим се, закрст'ија се свр. *зачудим се, изненадим се*. — После онолке расправе, она па дошла. Закрст'и се кьд гу вид'о!

з'актев м *зах'тев, и'ражење*. — М'о'ра, ч'ичо да поднесеж з'актев, неће геом'етар друкше да ти дође!

закт'евам, зактеваја несвр. *уйорно и'раж'им, молим, зах'тевам*. — Он сьг закт'ева још, ја сьм му даја ко'лко сьм им'аја.

закукало с *зайварац, зайушач*. — Дај тој закукало да закукам флашу да не ветри ракија!

закукам, закукаја (3. л. мн. пр. закукав; аор. закука, 1. л. мн. закукамо; импф. закукашем, 3. л. мн. закукашев) свр. (поред стандардног значења „зајаукати, зацвилити“) *зайворим, зачейим (оивор, рују)*; исп. запишим. — Закукај туј флашу, ракија да не ветри! Закукај, Мирко врата на шталу сь[с] сламу, нећс ће ма'чка и поганац спи'ев заједно!

закукување с гл. им. од *закукујем*. — Д'оста је, Мирко с тој закукување, мраз неје па то'лко закукујеш!

закукујем, закукуваја (3. л. мн. пр. закукујев; аор. закукува, 1. л. мн. закукувамо; импф. закукујешем, 3. л. мн. закукујешев) несвр. *зайварам, зачейљујем (оивор, рују)*. — Немој, домаћине да закукујеш туј флашу, још ће пи'ємо!

заку'снем¹, закуснуја свр. (некога) *сти'авим некоме храну у уста*. — Не м'о'раж да једеш! Ја жој да узнем ложницу па да те заку'снем!

заку'снем², закуснуја свр. (некога) *зайахнем неким јаким, оши'рим мирисом*. — Закусну ме овај л'ута попр'ика што се у шп'орет пече, зат'ој кашљам.

закусњујем, закуснуваја несвр. (некога) *сти'ављам некоме храну у уста*. — Ако о'ћеш једи, ако не'ћеш не м'о'раш, ја те не м'ог закуснујем!

закуткам, закуткаја (3. л. мн. пр. закуткав; аор. закутка, 1. л. мн. закуткамо) свр. I. *добро йокријем, уйойлим, ушушкам*. — Закуткај тој дете да не осебне!

II. ~ се *добро се йокријем, уйойлим се, ушушкам се*. — Не ми било и'ч студено, закутка се кьд легна, цел ноћ се несам обрну'ла.

з'алак м *залогај*. — Узни ники з'алак тури у уста, кој зна кь[д] ће се в'рнеш!? Не ми број з'алци, ћу једем ко'лко ми се једе!

заламам, заламаја свр. експр. *зайочнем брзо, халайљиво да једем*. — Никој не те јури, пол'к једи, шт'о си то'лко заламаја!?

з'лва ж *мужевљева сест'ра, заова*. — Стареја з'лва ми је умрела, а онај малеја још раб'оти у Немачко.

з'лвин, -а, -о *који и'ријада заови, који се односи на заову, заовин*. — Па ниједна снаа не би так'ој гледала з'лвини деца ко што наша снаја чува ов'ија С'узини.

зълвичић м *заовин син*. — Дѣса ми је зълва, она је сестра на мојега мужа, а њојан Зоран ми је зълвичић и вика ме ујно.

зълвична ж *заовина кћи*. — Госпођинкина Драгана ми је зълвична, исто ко и Дѣсина Оливера, дабоме, Госпођинка и Дѣса су обе сестре на мојега мужа.

залѣбим се, залѣбија се (3. л. мн. пр. залѣбив се; аор. залѣби се, 1. л. мн. залѣбимо се) свр. 1. *стѣкнем основни имѣшак*. — Били су гоље, ал овија деца кѣд настѣгоше почѣше да рабѣтив, па мѣло по мѣло, залѣбише се.

2. *йочнем да формирам зрневље (о кукурузу)*. — Мумуру[з] се залѣбија, још једна кѣша да му заврне да надѣив зрна.

залѣгам се, залѣгаја се свр. *заболим се, љаднем у йосѣљу*. — Жена му се залѣга, једно по једно у кућу поче да пусти.

залѣпим, залѣпија свр. (поред стандардног значења „затворити, спојити лепљенѣм, прилепити“) експр. *расйалим, ойалим шамар некоме, ошамарим некога*. — Ако те залѣпим йма се пушиш, него бѣље си мируј!

залѣпњак м *део одеће йркривен зашивеним крѣама, на више местѣа окрѣљени део одеће*. — Да видиш ти кѣкви он залѣпњаци носѣ, закѣпа преко закѣпу, а његова жена се издѣза.

залимам се, залимѣја се (3. л. мн. пр. залимав се; аор. залимѣ се, 1. л. мн. залимѣмо се; импф. залимашем се, 3. л. мн. залимашев се) свр. 1. *йоказујем инѣтересованье, йажњу за нешто*. — Она се млого залимѣ за учѣње.

2. *бавим се нечим, радим нешто из разоноде*. — Другу рабѣту нѣмам, етѣ, залимѣмам се с овѣја кошѣвја.

залимѣција ж *бављѣње нечим из разоноде, задовољсѣва*. — На њум ву тој око башчу, с теј цвѣћке што се бѣви, залимѣција.

залићам, залићѣја (3. л. мн. пр. залићав; аор. залића, 1. л. мн. залићамо) несвр. 1. *обилазим, заобилазим*. — Закрати ни да проѣдимо кѣз његов обѣр, сѣг залићамо ѣтку[д] Цѣлков сливар за у башчу.

2. *obleћем, обигравам*. — Ако не доћеш на врѣме ћу закључим капију па ће цѣл ноћ да залићаш ѣко кућу!

3. *заменејсм некога у йослу, обављам йослове уместѣо некога, служим, ойслужујем некога*. — Пет сѣна, дѣверу да си имѣја, па те не би овакој залићали ко ја и твој брат.

залићач м *онај који сѣално заменејје, одменејје некога у йослу, који обавља и нечији шући йосао*. — Ја нѣсѣм важ залићач, не мѣг да стѣгнем и по стоку да йдем и у њѣву да рабѣтим, мѣра се ваћате и ви за нику рабѣту!

залићачка ж *она која сѣално заменејје, одменејје некога у йослу, која обавља и нечији шући йосао*. — Дѣста сѣм ја била ваща залићачка, сѣг не мѣг више, остарѣла сѣм.

заличан, -чна, -чно *који краси, украшава, улейшава*. — Нѣмам си ни едну заличну марѣму кѣд у људи поћем.

заличим, заличѣја свр. *дам нечему лейши изглед, улейшам, украсим*. — Тури му на полче овѣја златни пулчики, знаш кѣко ће га заличив! Мој унук из Бѣоград да доће, обѣр да ми заличи, а њѣга га нѣма евѣ четѣри гѣдине, дѣда ће жалан за њѣга да умре. Унучики кѣд ми најдев заличив обѣр, овакој ми обѣр пустиња.

Изр. ~ *рабѣту урадим нешто недѣлично, обѣрукам се*. — Заличи рабѣту она, ѣдаде се и[з] школу!

заличување с гл. им. *од заличујем*. — Кѣкво заличување с пољовни стѣари, Цѣгани па ймав по бѣље намишћѣј!

заличѹјем, заличувáја несвр. *дајем нечему леиши изглед, улейшавам, украшавам*. — С које ће заличѹјеш кућу? Кам ти пàре за намишпáј, ти купујеж дргулије за по обòр?!

залòга ж *укројени уложак од свињске коже или дебљег мaтeријaлa који се увлачи у пoцeйaни oйaнaк*. — Ћу поминем с овíја опънци, ћу турам залòге у њи докле је сѹво, кѹт пòчне кислò ћу ги крпим, ел па ћу купујем други.

залу́жањски, -а, -о *који се односи на Залужње*.

Залужањчанин м *стíановник Залужња, онај који живи у Залужњу*.

Залужањчанка ж *стíановница Залужња, она која живи у Залужњу*.

залужим се, залужија се (3. л. мн. пр. залужив се; аор. залужи се, 1. л. мн. залужимо се) свр. *уи́рљам се, заи́рљам се, умажем се нечим жи́йким*; исп. улужим се. — Залужи се там у шталу куде кра́ве, па не мòк се оперем!

Залужње с *село*.

залупáјес, -ста, -сто *који говори којештá, који не бира речи*. — Он је залупáес, не зна које ће ка́же.

залупáјка ж и м *особа која говори којештá, луи́штá, која не бира речи, луи́шало*. — Ти си, жéно залупáјка, не знаш које ће се све навíкаш на човéка кѹ[д] це разбесниш! Он је залупáјка, такој нè се вика на стáрога човéка.

залчѹк м *дем. и хий. од залак, залагајчић, залагајић*. — Залчѹк леб да туриш у уста па ће те држ, а не без ич леб да отиднеш.

зálче с *дем. од залак*. — Турí у уста две - три зálчки и онí наидòше, казáше чича Ђмко умрèја.

зálченце с *дем. и хий. од залче*. — Ви сте побеснèли, а не знáте да мòж дòје врèме за зálченце леб да трпите!

зальу́нен, -а, -о *и́римийиван, ограничен, зайуцан*. — Бо́же, овај човèг бија зальу́пен, кòлко му причаш он тòлко не разуме!

зальу́пенка ж *пеј. и́римийивна, ограничена, зайуцана женска особа*. — Пушти гу туј зальу́пенку, не зна ништа!

зальу́пенко м *пеј. и́римийиван, ограничен, зайуцан човек*. — Ти зальу́пенко, не се мèшај кѹд не разумеш ништа!

замьзгам, замьзгáја свр. *експр. зайочнем да ударам, иу́чем, бијем*. — Ја áко те замьзгам, нèће се сèтиж за лèбац, а не ли па да ме пцѹјеш!

замáјан, -а, -о *који се замајава, задржава, дангуби*; исп. размајан. — Не га њè-га пра́ћајте у бáшчу, он је замáјан, а мène ми трéбав кòмпири ручѹк на мајстори да спрèмим!

замáјанка ж *погрд. она која се замајава, задржава, дангуби*; исп. размајанка. — Ђма два сáта кькò је отишлá и нèма гу да се врне, тај замáјанка.

замáјанко м *погрд. онај који се замајава, задржава, дангуби*; исп. размајанко. — Тај замáјанко óтиде па га нèма да се врне, а стòка јòш непòјена.

замајòтина ж и м *аугм. и иеј. од замајанка, замајанко*; исп. размајотина. — Вика ву убаво да не поћује с туј замајòтину, ће закáса с њум. Не ми се иде с тòга замајòтину, нèће се врнемо до голéму вечèру.

замáјем, замајáја (3. л. мн. пр. замајев; аор. замаја, 1. л. мн. замајáмо) свр. **1.** *задржим, ометем некога у йослу*. — Ти ће га замáјеж, глеј кòлко сèно мòра да растовáри!

2. *забавим некога (обично дете), створим некоме (обично детету) добро расйоложење*. — Замáј мáло тој детè да не пла́че, брго ћу се врнем!

П. ~ се **1.** *задржим се дуже око нечега.* — Млого се замаја онај човек у башчу, дџл нџма вода у бунџр па гу чџка да навирџи, не мџж да навађује.

2. *занесем се, заборавим се радеђи нешџо.* — Бе се замајала у прање, а деца се забрцџали у вир.

замајујем, замајуваја (3. л. мн. пр. замајујев; аор. замајува, 1. л. мн. замајувамо; импф. замајујешем, 3. л. мн. замајујешев) несвр. **I.** **1.** *задржавам, омеђам некога у џослу.* — Не ме замајуј, џмам млого рабџту!

2. *забављам некога (обично дејџе), сџварам некоме (обично дејџеђу) добро расџоложење.* — Замајуј дете, докле дођем од рабџту!

П. ~ се *забављам се нечим да џрекрађим време.* — Не смџм се јџж дџзам па се замајујем с плџetivo.

замбаќ м бот. *украсна башићенска биљка Liliun candidum из ф. Liliaceae, мири-сних белих цвеђова, бели крин.* — Замбаќ цвџти бџло, а млого џбаво мерџше.

замџљам, замџљаја свр. **I.** *џочнем да међем.* — Замџљаја сџм мџмуруз за прџекрупу за стоку, а помџгја би ти.

2. експр. *џочнем да говорим много, без џресџанка, да брбљам, лџуеђам.* — За-мељала си пред онога срамнога човека, ја ти нажмикњџјем да џћутиш, ти јџк мџре!

заменеђавам, заменеђаја несвр. *одменеђујем некога у џослу.* — Ти си била на ол-ђкшицу, а ја сџм те заменеђвала у теђшку рабџту!

замџрљив, -а, -о *који сџјално израђава неслагање, незадовољсџтво, који заме-ра.* — Он је млого замџрљив, не знаш ли га, бџље не казуј које си купила на чџчу џко нџма за обојца.

зџметам, -тна, -тно *за чије је обављање џођребно много времена, који се оба-вља сџоро, џиђаво.* — Тај зашџарак је млого џбав, ал зџметан је за рабџту.

замџвам, замџваја (3. л. мн. пр. замџвав; аор. замџва, 1. л. мн. замџвамо) несвр. **I.** *делимично џерем, зџирем (обично о дејџеђу).* — Замџвај дете сџвки дџн да се не упруди! Дете сџмо замџвај докле џма цвеђке, не га бађај!

П. ~ се *делимично се џерем, зџирем се.* — Не смџм се јџж бађам, сџмо се замџ-вам.

замџвање с гл. им. *од замџвам (се).* — Кџкво је тој замџвање свџки чџс, неси са-рацљџива?!

замџнем, заминџја (3. л. мн. пр. замџнев; аор. заминџ, 1. л. мн. заминџмо) свр. **I.** *џрођем крај некога или нечега, заобиђем некога или нешџо.* — Замџни тога човека, он полќ иде, а ми се жуђимо! Да сврнеж друђи пут кџ[д] дођујеш, немџј ме замџнеш ко сџг!

2. *фиг. избегнем сусређи, конџакџи с неким.* — Ја седџм на клџпу прет капџју, она ме зџмину, ни добардан, ни које рабџтиш, ништа, прође ко поре[д] тџрско грџбје.

3. *исџољим неку особину, обично негађивну, у веђем сџејџену у односу на неког другог.* — Ти си била заминџла тџтка ти по баксуђтину! Ёе замџне она мајку си по мангуђштину, видиш ли кџко се јџш о[д] цџг вуче по сокаци с момџишта!?

П. ~ се *мимођем се, размџмоиђем се.* — Полќ, не се гуђрај, ёе се замџнемо, обе смо сџвачке!

замџњујем, замџњуваја несвр. **I.** *џролазим крај некога или нечега, заобилазим некога или нешџо.* — Ја сџм стџра, идем си полќ, лџуди ме замџњујев. Замџњујеше твоја сестра нашу куђу, отџдне у малејџга брата.

II. ~ се међусобно се избегавамо. — Неће се свађамо због деца па јутре да се заминујемо.

замићам¹, замићаја несвр. *мећилом уклањам нечистиоћу њо ободу неке веће њоршине; мећем око некога дошћичући га мећилом.* — Видиш да метем, помери се да те туј не замићам! Ти замићај туј сламу и жито око вра!

замићам², замићаја несвр. **1.** *забацујем ногу у сћрану њри ходу.* — Оној њино девојче замића с једну ногу.

2. *зайлићем, замећем језиком.* — Напија се па одвај збори, сјмо замића с језик.

замишљавам, замишљаја несвр. *мислим, размишљам.* — Ја све од ништо лошо замишљавам, затој сјм болна.

замлатенка ж пеј. *она која се замлаћује, која расија време и енергију на безначајне, бескорисне сћвари, замлаија.* — Тај замлатенка учи селски деца да њграв, бащча ни све њгоре.

замлатенко м пеј. *онај који се замлаћује, који расија време и енергију на безначајне, бескорисне сћвари, замлаија.* — Тај замлатенко у ак работу прерића црепови по плотевја, ко да нема другу работу.

замлатотина жи м аугм. пеј. *особа која се замлаћује, која расија време и енергију на безначајне, бескорисне сћвари, замлаија.* — Тај замлатотина, још ли се утепује с њојно писување, не се одава? Ти си, човеку замлатотина, место да си извјеја краве малко да попасев, а ти делькаш туј тија колчки!

замотљавам се, замотљавија се свр. *сћешљам се, смешем се.* — Замотљавила сјм се, не знам које ћу прво да работим.

замочам, замочаја (3. л. мн. пр. замочав; аор. замоча, 1. л. мн. замочамо) свр. **1.** *мокрећи њоквасим нешишо.* — А, болес ли те у кучиште, замоча онај трупц, тамн мислеја да седнем ноче да одморим!

2. *фиг. ѡрестанем да мислим, водим бригу о некоме, зајосћавим, занемарим некога, ѡрејусћим га сојсћвеној судбини.* — Одаде се, запосли се и не осрћа се више накуде на[с], замоча и татка и мајку, ако смо се измучили да ву дадемо леб у руке.

Изр. ~ очи изгубим осећање сћида, срама, ѡсћанем бесћидан, бесраман. — Замочала очи па сјмо тражи, ко да ги теј паре њики на пут наоди. **баба те (га) замочала** у обраћању *сасвим малом дејсћу:* *не било ѡи урока.* — Млого си убаво, баба те замочала!

замочујем, замочуваја (3. л. мн. пр. замочујев; аор. замочува, 1. л. мн. замочувамо) несвр. **1.** *мокрећи квасим нешишо.* — Остареја, не мош се слегне, замочује басамаци.

2. *фиг. бесћосличим, дангубим.* — Ја ћу вечито да водим ред од вас, а татко ви ће замочује плотевја по село.

замрејем, замреја свр. *ѡочнем да умирем, мрем.* — Къд замрејем, немој гу вика те да дође къд неје досг дошла да ме види!

замрзнувач м *ладњак за дубоко замрзавање, замрзивач.* — Замрзнувач није пун с[с] свашто: туј ти и поприка, и зелени клашчки и месо, сг живимо на олкшигу.

замрсотина ж **1.** *оно шћо је замршено (обично конац, ѡредиво и сл.).* — Разниза ми се преја от клупче, не мог да размрсим сг овуј замрсотину.

2. *фиг. оно шћо је комћиковано, зајетљано, шћо се ѡешко разрешава.* — Ккъо су мрсиле такој да размрсујев, ја се у њину замрсотину не мешам.

замузен, -а, -о *глуи, шуи, нейроницљив*. — Штò си такòј замузен? Сви видив које она рабòти, сьмо ти не видиш!

замузенка ж пеј. *глуиа, шуиа, нейроницљива женска особа*. — Тьквã си је она замузенка: цело село види куде њòјан муж иде по туђе жене, а она забленула па ништа не види.

замузенко м пеј. *глуи, шуи, нейроницљив човек*. — Тај замузенко не види које му жена рабòти!

занишам, занишãја (3. л. мн. пр. занишав; аор. занишã, 1. л. мн. занишãмо; импф. занишашем, 3. л. мн. занишашев) свр. I. *йочнем да љуљам, заљуљам некога*. — Занишãј тој дете да не плаче!

II. ~ се *йочнем да се љуљам, заљуљам се*. — Ја ћу се самã занишам, бег од мене, стра ме од високо!

замучим се, замучиãја се свр. I. *йочнем да се ойшерећујем шешким йослом, да живим ойшерећен шешким йословима, мучећи се*; исп. запатим се. — Од малецко сьм се замучила, кько сьм без мајку останула, до дьн даньс се мучим.

2. *йочнем да се мучим, добијем болове (йриликом йорођаја, односно доношења младунчеиã на свети)*. — Замучила се од ичёр и јòш ништа, откарãше гу у Лесковãц у болницу. Мирко, крãва се замучила, мора нећз да дежурамо, ал повикни и Вуле и Трајка, за не дај боже, ако треба телe да извукујев.

заодавам, заодаваãја свр. I. *йочнем да йрипремам нечију удају, свадбено весеље*. — Заодаваãја ћерку па све живо испродаде.

II. ~ се *йочнем да йрипремам дарове за удају*. — Ће се заодаваш, ћерацо па неће спијеш, а ће везеш!

заодак м (у прилошкој функцији) *сумрак*; у изразу: *на ~ слунце кад сунце йочне да залази, када йада йрви мрак, у сумрак*. — Пођòмо такòј на заодак слунце, увати не ноћ у срёт шуму.

заодене с гл. им. од *заодим*. — Место да препречимо пут кр[з] шуму, ми смо све заодиле, ноге ме болив од заодене.

заодим, заодиãја (3. л. мн. пр. заодив; аор. заоди, 1. л. мн. заодимо) несвр. I. *обилазим, заобилазим*. — Неће заодимо, ће препречимо крз Милãнов сливњак.

2. *фиг. индиректно, заобилазно, околишући йражним, захйивам нешто*. — Не заоди, дете, него казуј које ти треба!

3. *йада за хоризонто̀м, залази (о Сунцу)*. — Слунце заоди, ај ће те́рамо крãве дом!

заорãтим се, заорãтиãја се свр. *йочнем да говорим с неким, заговорим се*. — Тамьн се бемо заорãтиле, одьмно се несмо виделе, ал син ву наиде с кола и она òтиде с нега да не пешãчи.

заорем, заораãја (3. л. мн. пр. заорев; аор. заора, 1. л. мн. заорãмо) свр. (поред стандардног значења „почети орãти“) *фиг. йочнем да зановейтам, извољевам, закерãм*. — Ти си заораãја одьмно, ал ће изеш ћутек!

заорљив, -а, -о *који зановейта, извољева, закера*. — Евe, довела сьм ти га ћерко, па млого је заорљив, а ја сьм стãра и не мок с нега да се распраљам!

заорљивка ж она *која зановейта, извољева, закера (о женском деишеу)*. — Несьм знала што си таквã заорљивка билã, а не би те йц доводила, седи си куде мајку па она да се распраља с тебе!

заорљивко м онај *који зановейта, извољева, закера (о мушком деишеу)*. — Мој си је, унук ми је, ал заорљивко, ћу га водим па куде мајку си нека заорује.

заоривање с гл. им. од *заорујем*. — С твоје заоривање надокрајке ће изећ ћутек!
заорујем, заориваја (3. л. мн. пр. заорујев; аор. заорива, 1. л. мн. заоривамо) не-
 свр. експр. *зановештам, извољевам, закерам*. — Отишја си Милож дома. Море, почёја
 је да заорује и баба си га одвела куде мајку и татка.

заочим, заочија (3. л. мн. пр. заочив; аор. заочи, 1. л. мн. заочимо) свр. експр.
кажем некоме ошворено, без увијања, околишења истину у очи (обично неку неври-
јатиност) у *иписустиву још неке особе*. — Реко ву ја што је она лајала за мене, заочи гу
 при Бранку, она сьмо жмичка и ћути. Ене гу иде накуде нас, сь[г] ћу гу заочим за оној
 што је причала при тебе.

заочљив, -а, -о који *ошворено, неувијено, без околишења говори некоме истин-*
ну у очи (обично неку невријатиност) у *иписустиву још неке особе доводећи ишако у не-*
ирилику онога коме се обраћа. — Она је за тија такви гадна, заочљива, заочи човёка,
 не му испраћа абер по другуга. Такој ву је и мајка заочљива, каже ти га у очи па се ти
 после чешкај, ако такој и треба.

заочљивка ж она која *ошворено, без увијања, околишења говори некоме истин-*
ну у очи (обично неку невријатиност) у *иписустиву још неке особе доводећи ишако у не-*
ирилику онога коме се обраћа. — Она је заочљивка, такој си ву при мене у очи рече да
 гу је видела што је о[д] тарасу дигла детиње папучке.

заочљивко м онај који *ошворено, без увијања, околишења говори некоме*
истину у очи (обично неку невријатиност) у *иписустиву још неке особе доводећи ишако*
у неирилику онога коме се обраћа. — Тај нај заочљивко си му у очи рече да има косу,
 ал му гу неће даде, ел неће заслужија. Стварно ли ву такој, Вељо рече? Е, па бија си за-
 очљив, заочљивко један!

запатим се, запатија се свр. в. *замучим се (1)*. — Од малёчко сьм се запатила, и
 такој ћу довек патим.

запекљам, запекљаја (3. л. мн. пр. запекљав; аор. запекља, 1. л. мн. запекљамо)
 свр. I. *закойчам, ирикойчам, зайештам (обично одећу)*; супр. распекљам. — Дај да ти
 запекљам ванелу, тебе ти се руке тресев!

II. ~ се *закойчам се, ирикойчам се, зайештам се*. — Запекљај се да не осёбнеш!

запекљивање с гл. им. од *зайекљујем (се)*. — Огаде ми с твоје запекљивање! Па
 неје зима, Мирко брё, лето је мајка му стара!

запекљујем, запекљиваја (3. л. мн. пр. запекљујев; аор. запекљива, 1. л. мн. запек-
 кљивамо; импф. запекљујешем, 3. л. мн. запекљујешев) несвр. I. *закойчавам, ирикой-*
чавам; супр. распекљујем. — Зашто запекљујеш тој пълче уз гушу, ће те стёза колир?!

II. ~ се *закойчавам се, ирикойчавам се*. — Ти се запекљујеш у сред лето ко да ће
 измрзнеш!

запељузим се, запељузија се свр. *без йовода, неосновано се окомим на некога*.
 — Које си се запељузија на мене, које сьм ти крива?

занељуштим, запељуштија свр. експр. *ударим некога дланом, ошамарим*. —
 Боље не ме дирај, ћу те запељуштим свитке из очи да ти искочив!

запиња¹, запињаја (3. л. мн. пр. запињаив; аор. запиња, 1. л. мн. запињамо; им
 пф. запињашем, 3. л. мн. запињашев) несвр. *зайварам кључем (вратица, ормар и сл.)*; *за-*
кључавам; зайварам уойише. — Ја запињаам шифоњёр, туј су ми паре. Запињаив капију
 у сред дьн, ко Турци. Немој сьмо да вратарате, него запињајте врата соба да се не лади!

запиња², запињаја несвр. *улажем велики найор обављајући неки йосао, зайи-*
њем. — Не запињај толко у работу, дьл ће ти синови глэдни останев!?

запињање¹ с гл. им. од *зайињам*¹. — Мъкни се, дѣте, кѣкво је тој запињање, отварање, оће ми искрѹтиш врата! Не помага ни запињање, он има нику жичку и отвори ми шифоњер.

запињање² с гл. им. од *зайињам*². — Тѣ с твоје запињање које си направила, сък ти ће лѣгаш у кревет, а њи ги бѣж брѣга!

запињаѣ м онај који *зайиње*, улаже велики *наѣор* обављајући неки *ѣосао*, који може да *ѣоднесе* велики *ѣерей*, *веома* вредан, *марљив* човек. — Он да је такѣв запињаѣ ко ти што причаш, имаја би досѣк палату, а не би седеја у ѣумѣз.

запитување с гл. им. од *зайишујем*. — Ојаде ми с твоје запитување, ел ти каза емпѹт, не ме више запитуј!

запитујем, запитујаја несвр. *ѣиѣам*, *зайиѣујем*. — Не ме више запитуј, не мѣк ти одговарам!

запишало с *зайишач*, *зайиварач*. — Дај запишало за овѹј флашу да не ветреје ракија!

запишим, запишија (3. л. мн. пр. запишив; аор. запиши, 1. л. мн. запишимо) свр. 1. *зайишим*, *зайиворим*, *зачейим*. — Изгубила си запишало од овѹј ѹбаво стакленце, еве ти от класѹрче па запиши тој стакло!

2. фиг. (некоме уста) *ѣриморам* некога да *уѣуѣи*, *учиним* да неко *ѣресѣане* да *говори*, *уѣуѣикам* некога. — Не мѣк ми ти запишиш ѹста, ја ѣу кажем кѣкво је било!

запишување с гл. им. од *зайишујем*. — Не бѣва више запишување, овѹј шѣрпа на три мѣста течѣ. Не ми прѣти сѣ[с] запишување ѹста, не ме стра, ѣу зборим!

запишујем, запишувѣја (3. л. мн. пр. запишујев; аор. запишувѣ, 1. л. мн. запишувѣмо; импф. запишѹјешем, 3. л. мн. запишѹјешев) несвр. 1. *зайишавам*, *зайиварам*, *зачейујем*. — Ти запишѹј овѣј рѹпе кртињци што прокопали, друкше неће навадимо башчу!

2. фиг. (некоме) *ѣриморавам* некога да *ѣуѣи*, *чиним* да неко *ѣресѣане* да *говори*. — Немѣк ми запишѹлеш ѹста, не сѣм дѣте, знам које зборим!

запнем, запѣја свр. *закѣучам*; *зайиѣворим* *уѣиѣиѣе*. — Цѣбе сѣм запѣја капију, не помага, мангупѣрија мож да прерѣпи преко плот и које оће да однесе из обѣр кѣ[д] це успѣемо. Запѣли сте прозори, а сви пѹшите!

заповиѣам, заповиѣјаја несвр. *зайиведам*, *нареѣујем*. — Ти си малѣј брат, не мѣк да заповиѣаш на старѣјога. Он ми заповиѣа да ѣдем с њѣга у ѣиву, она се ѣѹти што не ву помагам у куѣу.

заповиѣање с гл. им. од *зайовиѣам*. — Он сеѣди и сѣмо заповиѣа, а мѣне ми је њѣгово заповиѣање дошло до гѹшу.

заповртѣм, заповртеја (3. л. мн. пр. заповртѣв; аор. заповрте, 1. л. мн. заповртемо) свр. *замахнувѣи* *баѣим*, *хѣиѣнем*. — Доѣе и[з] школу, заповрте таѣшњу и ѣгиде по село. Други пу[т] ѣу заповртѣм овѣј цѣлке на обѣр, кѣд неси ко девојке да воѣиш ред о[д] твоѣи стѣари.

запојѣм, запојаја свр. *зайѣчнем* да *ѣевам*, *зайевам*. — Тѣк се прѣвешев седељке, па кѣд она запоје, онај њѣјан глас, тѣј е било појање.

запреѣам, запреѣјаја (3. л. мн. пр. запреѣав; аор. запреѣа, 1. л. мн. запреѣамо) свр. I. 1. *ѣрекријем* *нечим*. — Бе запреѣала лѣонац млеко да кисѣлим, с ѣѣбе у кревет, за пѣбрго, деѣа рѣпили на кревет, млеко расѣпали, постѣљу искаѣали, ете кѣкво је моје брго.

2. фам. *сахраним*, *укоѣам*. — Кѣд ѹмрем запреѣајте ме, сѣмо ме немѣк врѣтите кѹчики да ме растрзав!

II. ~ се њрекријем се. — Ене куде се запрећала у пепел твоја унука! А, мори, дџл си болна па си се запрећала такој у кревет?

запровесим, запровесија свр. **I. сџавим невестџи њревес, вео на главу; обучем, оденем младу у венчане хаљине.** — Ајде, девојке да запровесимо Анђу, сватови сџмо што несу дошли! Не дреми ко запровесена снашка, него пођуј да рабџтимо!

II. ~ се сџавим себи њревес, вео њреко главе; обучем се, оденем се у венчане хаљине. — Снашка се беше млого џбаво запровесила.

запровесување с гл. им. од заџпровесујем (се). — Ники пџт је запровесување било з дувак, на снашку покријев лице, а сџг не, турив ву бело венче, нике цвџћке на главу, и тој е.

запровесујем, запровесуја несвр. **I. сџављам невестџи њревес, вео на главу; облачим, одевам невестџу у венчане хаљине.** — Снашку запровесујев њџне другачке, и у туј собу не улазав момци.

II. ~ се сџављам себи њревес, вео на главу; облачим се у венчане хаљине. — Деверица донесе на санију венчане аљине и дувак и тџк се снашка запровесује. Искачај и[з] собу, које рабџтиш пре[д] тој огледало, дџл се запровесујеш!?

запупавим, запупавеја (3. л. мн. пр. запупавив; аор. запупавџ, 1. л. мн. запупавџемо) свр. **заосџанем у развоју, закржљам.** — Запупавџело оној дете, ко да ништа не еде. Оној њјно дете запупавџело од благиши, ништа друго не еде.

запуцам, запуцаја (3. л. мн. пр. запуцав; аор. запуца, 1. л. мн. запуцамо; импф. запуцашем, 3. л. мн. запуцашев) свр. (са допуноу у презенту са везником да) **заџочнем џџорно, инџензивно, журно оно иџио је исказано глаголом у доџуни.** — Она кџд запуца да тепа, не зна колко ће удара. Он кџд запуца да једе, стра да те увати, ко да неће јеја сто године.

зарђавим, зарђавеја свр. **1. њрекријем се рђом (о мейталу, мейталним џредметџима), зарђам.** — Зарђавеја овај казан, треба се калаише.

2. фиг. џочнем да џоболџвам. — Зарђавџела јадна, ништа не ваља, сџмо по доктури иде.

зарипим, зарипија (3. л. мн. пр. зарипив; аор. зарипи, 1. л. мн. зарипимо) свр. **заскочим некога (обично о живоџињи коју је обузео нагон за џарењем).** — Онај пушта крава се па разводила, мало је фалило да ме зарипи, бе[з] живџт да ме остави.

заричам се, заричаја се несвр. **дајем реч (обично самом себи), заричем се.** — Не се цабе заричај, сестра ти је, ће се одљутиш, па ће идеш куде њум!

заричање с гл. им. од заричам се. — Ништа о[д] твоје заричање, па си почеја да локаш!

засвирим, засвирија свр. **џочнем да свирам, засвирам.** — Свирачи кџд засвирише, мајка му скина црну мараму и поче да игра, утепамо се плакаџи.

зарџчим, зарџчија свр. **урекнем.** — Затече ме куде бањам дете, зарџчила га је тај стара вџштица, затџдетџе оволко плаче.

засџг прил. засад, засада. — Засџг је добро, натам ће видимо.

засџбљив, -а, -о **себичан, саможив.** — На куга се изметна овакој засџбљива, ја би на човека душу дала. Млого је засџбљива, сџмо за њум да има, па друг умреја, остаја, не гу је њума брига.

засџбљивка ж **себична, саможива женска особа.** — Тај засџбљивка што ву остане има га врље, а неће даде друг да изеде. Немџс си засџбљивка, дај ву и на њум мало, видиш колко те гледа!

засебљивко м онај који је себичан, саможив. — Он је за друго лош, ал неће засебљивко, тој колко има да има, ће подели с кућовни. Тој е једн засебљивко, на њигово дете неће да даде цак компири, него да ги купује на пијаца.

засеќљив, -а, -о *тврдоглав, својеглав, задрџи*. — Замерили се бев за нуку траву још лањску годину и још не зборив. Такви засеќљиви обојца.

засеќљивка ж *тврдоглава, својеглава, задрџа женска особа*. — Тај засеќљивка рекла неће иде, и нема кој гу мож наќара.

засеќљивко м *тврдоглав, својеглав, задрџи човек*. — Немој си такъв засеќљивко, йди с њума к[д] те толко моли, сестра ти је!

засипљив, -а, -о *који йаји од засипа, асџме*. — Онакој засипљива пошла пешке у Лебане, па збѣва по цел пут, не мож да дѣша.

засипљивка ж *асџмаџичарка*. — Куде ће она засипљивка по овој време да иде, дом да си седи?!

засипљивко м *асџмаџичар*. — Чим не онај засипљивко, докле беше жив, види с кудеље кучина да предемо, раздере се, и ми свекра мора слушамо, остаљамо нашу рабџу, ел па идемо у студену собу да рабџимо.

заскапем се, заскапаја се свр. *зайочнем да џрулим (о вођу и йоврђу)*. — Заскапале се онеј јабуке још на дрво, неће ймамо јабуке за зџму.

заслуга ж (поред стандардног значења „корисни поступак, корисно дело, допринос“) *вече уочи крсне славе, навечерје*. — На заслугу смо имали сџмо два гџста, а на дѣн славу повишке.

засмејем се, засмејаја се (3. л. мн. пр. засмејев се; аор. засмеја се, 1. л. мн. засмејамо се) свр. *йочнем да се смејем, йаднем у смех*. — Ми к[д] це засмејемо не мож да престанемо, а мајка не искара наулице.

засмејување с гл. *им. од засмејујем*. — Не га засмејуј, ће изеш ћутек збок твоје засмејување!

засмејујем, засмејуваја несвр. *йодсџичем некога на смех, засмејавам*. — Не гу засмејуј, пушти гу да рабџи! Она ме засмејује, ја несџм крѣва.

заспијем, заспаја свр. *уџоном у сан, засџим*. — Цел ноћ не мог да заспијем од болѣжи.

застањујем, застањуваја несвр. *йовремено, накрајко засџајем, заусџављам се, засџајкујем*. — Она дѣк неће научила да иде пешке, маљо, маљо па застањује, такој по цел пут.

застељка ж *йарче йканине којим се йрекрива оџвор најуњене вреће йре йовезивања (да не исѣада жџџо, брашно и сл.)*. — Турите сџг застељку озгџр, па после врџите врећу!

затњим, затанѣја свр. *снизим йон, уџишам (радио, џелевизор и сл.)*. — Штџо си пуштила толко тој радио? Па затњи га!

затањујем, затануваја несвр. *снижавам йон, уџишавам (радио, џелевизор и сл.)*. — Немој да га затанујеш телевизор, ништа не чујем!

затезаљка ж *заобљено дрво којим се затеже йрво враџило на разбоју*. — Поврнем, затегнем с[с] затезаљку и предџжим да ткајем.

зателентим, зателентија (3. л. мн. пр. зателентив; аор. зателенти, 1. л. мн. зателентимо; импф. зателентешем, 3. л. мн. зателентешев) свр. *зайочнем да дижџем йрашину, зайрашџим*. — Заштџо несѣ малко напрскала тај обџр па тџг да метеш, него си зателентила?

затѐнтим, затентíја свр. *йочнем да исйуишам, сйварам дим, задимим*. — Затентíли сви, а ја íмам задуш па не мóg да дишам. Ћунѝк нечйстен па поврћа, затенти целу кућу.

затешким, затешкела свр. *останем у другом сйању, зайрудним (о жени)*. — Затешкела па порева свѝко јутро, а не мój нйшта да једе.

затикам, затикаја (3. л. мн. пр. затикав; аор. затика, 1. л. мн. затикамо; импф. затикашем, 3. л. мн. затикашев) свр. *зайурум, загубим*. — Прерића цoлке у ковчак па нађо оној црвено марамче што га бе затикала.

затој прил. *зайо, сйога, због йога*. — Дођували су затој да видив место за девојку. Сълте затој сьм дошла да ми дадеш онеј твоје плетйће игле.

затра ж оно *шйо нейовoљно делује на људско здравље, шйо сашире, уйройашйује људско здравље*. — Дуван је затра, тој одма да остаљаж докле се неси научила да пушиш!

затрачкување с гл. им. од *зайтрачкујем*. — О[д] твоје затрачкување, ене овце ми улегле у мумуру[з], штету на човѝка да правив.

затрачкујем, затрачкуваја несвр. *досаћујем, ометйам (безначајним йишйањима и сл.), зайшйкујем, зановейам*. — Стално ме по ништо овој дете затрачкује, и ја све изгреша плетиво.

затркаљам, затркаљаја свр. 1. *зайочнем да койрљам, закойрљам*. — Она затркаља лубеницу из бостан, а ми гу доле чекамо.

2. фиг. *йрикријем, зайајим (нешйо нейријайно, недозвољено), зайаишкам, замажем*; исп. затрљам. — Беше се чуло да је бегала од њѝга, ал па тој свекрва беше затркаљала.

затрљам, затрљаја свр. *в. зайркаљам (2)*. — Мајка ву тој ће затрља, неје она изгубена. Које ће, мајка је, мора да затрља оној што ву је ћерка згрешила.

затрљување с гл. им. од *зайтрљујем*. — Она је све затрљувала од мужа тој које ги ћерка работи, ал он кьд је чуја, изгбачија је жену за тој затрљување.

затрљујем, затрљуваја (3. л. мн. пр. затрљујѝв; аор. затрљувá, 1. л. мн. затрљувамо; импф. затрљујешем, 3. л. мн. затрљујешев) несвр. фиг. *йрикривам, йајим (нешйо нейријайно, недозвољиво), зайаишкавам, замазујем*. — Море, да гу она не затрљује, млого што би се чуло!

затрупам, затрупáја (3. л. мн. пр. затрупав; аор. затрупá, 1. л. мн. затрупáмо) свр. *а. зайрйам*. — Снег затрупáја онија суви дрва, не даде ми ђавол синођ да ги унесем. **б.** експр. *закойам, укойам, сахраним*. — Кьд умреш íма те сьм затрупам, нећу ти нйкькьв ред извoдим, рáne ће те изедѝв!

затрупујем, затрупуваја несвр. *а. зайрйавам*. — Ене мачка кько затрупује кудѝ се посрала! **б.** *закойавам, укойавам, сахранујем*. — Ископав рупу па затрупујѝв једно преко друго, млого су народ потепали.

затутавим, затутавѝја свр. *забудалим, йобудалим*. — Тај жена затутавѝла, кудѝ дава на рањенице овој бйстро помије, а на пашйћне свиње напунила корито с трице.

затуцанка ж она која је *зайуцана, која слейо верује у нешйо*. — Убаво сьм ву на туј затуцанку викала да се не врћа па за тога пијаницу, он се неће предругојачи, она отиде, ѝ, сьг нека паћи!

затуцанко м онај који је *зайуцан, који слейо верује у нешйо*. — Па затуцанко, толко ли не мój да гу прецениж, да ће све она њојну миразовину поклони на братанца, неће ти гу тебе даде да се користиш!

затуцџтина ж и м аугм. *затуцџана особа, особа која слејо верује у нешто*. — Ја ву на туј затуцџтину викам да неје такџ, она накривџла главу па што знаје, знаје. Ти, затуцџтино да ћутиш, сви смо ти викали да гу не пушташ саму да иде там, ће те превари за имање, а ти не слушаш, имаш веру у смрдљиву жену!

заубавим, заубавија свр. у изразу: ~ *рабџту урадим проишвно нечијем очекивању, онако како не ваља*. — Заубавџла она рабџту, одала се и[з] школу.

заулав, -а, -о будаласџ, брљив, шашав; исп. улав. — Дџл си заулав, куде си се такџ блатњив залетеја у собу?

заулавим, заулавџа (3. л. мн. пр. заулавив; аор. заулавџе, 1. л. мн. заулавџемо) свр. *постанем будаласџ, брљив, шашав, побудалим, побрљавим, зашашавим*. — Заулавџа сџм од овеј мџке па не знам накуде да идем.

заулавка ж пеј. *будаласџа, брљива, шашава женска особа*; исп. улавка. — Видиш ли, заулавке да ће заврне, куде си се залетеџла у башчу да посипџеш?

заулавко м пеј. *онај који је будаласџ, брљив, шашав*; исп. улавко. — Тај заулавко да не види што је посејано, неџо да преоре оној мџсто с копџс!

зафрљачим, зафрљачија свр. *в. заврљачим*. — Зафрљачи тај камењ у ендек!

зафрљим, зафрљија свр. *в. заврљим*. — Кџћ ће ти от кућовни узне твоју полку, зафрљџла си гу нигде, ће гу нађеш?!

Изр. **зафрљен крај** (место) *иешко достџуан (ино), забачен (о), неирџстџуачан (чно) (о крају, месџу)*. — Тај крај е зафрљен, бре дете, мџжда је момче и дџбро, ал куде ће идеш чџк тамо? Да те пут не нанесе у тој зафрљено мџсто, а не там да живиш.

зацанам, зацапаја свр. експр. *почнем халайљиво да кидам храну зубима*. — Зацапаџла леб и поприку на срџт пијас, брига гу.

зацепим се, зацепија се (3. л. мн. пр. зацепив се; аор. зацепи се, 1. л. мн. зацепџмо се; трп. зацепен) свр. 1. *почне да се цепа, дере*. — Зацепџла ми се черапа, ако гу не закрџпим све ће отидне до дџле.

2. експр. *почнем да вичем из свег гласа, продерем се*. — Зацепџла се па ву све жџле искочиле на гушу, не знам на куга се дерџе.

зацерим се, зацерија се свр. *почнем да се церекам, кџкоћем, зацерекам се*. — Сџтила се ништо па се зацериџла, онија гу џуди сџм глџдав.

зацрпим, зацрнија свр. *завијем у црно, ожалосџим*. — А, другачко, кџћ те такџ зацрни, куга жалиш?

зацрњес, -ста, -сто *који је ирџежно шамне боје, у коме ирџовлађује шамна боја, загасџи*. — За нас старџе жџне по иде такџ ништо зацрњесто, неје за наз белџтина.

зачџкам, зачекаја (3. л. мн. пр. зачекав; аор. зачека, 1. л. мн. зачекамо) свр. *сачекам, ирџичекам*. — Нећу улазам унутра, кажи ву ћу гу зачекам на Раскрџје. Зачекај, неће ти дџша испадне!

зачџкним, зачџкија свр. *окрџим, закрџим иовезујући илџишном иглом и концем расџлџшене очице (о шџтриканим одевним ирџедметџима)*. — Да зачџкним овај рукав на ванџлу, докле се неје све разнизаја.

зачкољавим, зачкољавеја свр. *закржљам*. — Зачкољавџло ги оној дете, ел не једе, ел је па болно.

зачџвам, зачуваја свр. 1. *ирџичувам, ирџиазим некога*. — Зачџвај ми дете да идем у продавницу! Зачџвај и моје џвце да донесџм воду!

2. уишџедим мало, приишџедим. — Не ми давај, зачува́ла сџм па́ре од ичџер што си ми далá!

зачу́вџјем, зачу́вџја несвр. *ишџедим*. — Помáло ту́рај маз, зачу́вџ да има до дру́г!

зачу́рим, зачу́рија (3. л. мн. пр. зачу́рив; аор. зачу́ри, 1. л. мн. зачу́римо) свр. *исџуним димом, задимим*. — Шпóрет врџа, одџмно му не́сџм џунку чисти́ла, етџ зачу́ри-ла сџм цџлу собу.

заца́њкам, заца́њкаја свр. *зайочнем уйорно да досађујем мољакањем џираже-ђи нешџо, закукумавчим*; исп. зацајим. — Заца́њкала ме је од лџтоз да ву кџпим там ники капџт о[д] два милијóна, а ја отку[д] џу ги нађем теј па́ре.

зацајим, зацајја свр. *в. зацањкам*. — Зацајáло ме је овóј детџ од ичџерке за тај вистáн да му купим и ја не́мам дина́р у ме́не.

зашáрак м шара као узорак, образац за вез, мусџира. — О[д] Цтојáнку да узнеж зашáраг за пешкџр за на пóрту, млóго је ўбав!

зашáрам, зашáраја (3. л. мн. пр. зашáрав; аор. зашáра, 1. л. мн. зашáрамо; импф. зашáрашем, 3. л. мн. зашáрашев) свр. *урадим неку шару на везу џо узорку, мусџири*. — Не теја ми даде од нóјан пешкџр да зашáрам, џу везџм на тамин, па које́ буде.

зашљџепим, зашљџепија свр. експр. *ошамарим*. — Ћу те зашљџепим, дете, боље мирџј!

зашпа́рам, зашпа́раја свр. *зашџедим, уишџедим*. — Зашпа́рај ма́ло, џџрко, áко мислиж да кџђиш кџђу!

зашту́рим, зашту́реја свр. *осџанем џусџи, оџусџим*. — Бр́го џе на́ша кџђа зашту́ри, сви смо с по једну́ ногу у грóб, а деца́ увати́ли свет. Кџђа зашту́ри кџд у џџма не́ма деца́.

зашунта́вим, зашунта́вџја (3. л. мн. пр. зашунта́вив; аор. зашунта́ве, 1. л. мн. зашунта́вџмо) свр. *изгубим сџособносџи џрезвеног, разумног расуђивања, џосџанем шунџав, шашав*. — Остарџло, зашунта́вџло, не зна́ које́ рабóти.

заси́дам, засидáја свр. *зидањем заџворим, зазидам*. — Онџ засидáли онáј пре-лаз, сџ[г] џе залиђамо за у ба́шчу отку[д] Цџлкини.

засиђу́јем, засиђу́ваја несвр. *зидањем заџварам, зазиђујем*. — Мóра да засиђу-јем овáј прóзор откут комшију, не да́ва прóзор да му глџда у џиго́ву авлију.

заси́рам, засира́ја несвр. *гледам, загледам*. — А, мóри, Ва́не, које́ засираш тој мџсо тóлко, пџл ўбаво, јџди!

заср́нем, засрнџја свр. *џогледом џажљиво осмотџрим, исџишџам нешџо*. — Кџд засрнџ у џóјну кóсу, гла́ва пџна с вџшке.

П. ~ се загледам се. — Заср́ни се сџмо, глеј што си направџла од вистáн!

заср́ћам, заср́ћаја несвр. *в. заглићам (се)*. — Заср́ћам овáј пешкџр за на пóрту зашáрак какџв је. Ти које́ се тóлко заср́ћаш, па ўбаво си се обџкла?!

заср́ћање с гл. *им. од заср́ћам (се)*. — Ба́бо, џе оћоравиш о[д] тóлко заср́ћање, које́ џе видиш!?

заср́ћкам, заср́ћкаја несвр. у дем. значења: *заср́ћам*. — Цáбе заср́ћкаш, џџрко, тај аљина млóго сџпа. Не се заср́ћкај сџмо, ўбава си!

зберџм, збра́ја свр. **І. 1. скуџим, сакуџим, џрикуџим**. — Ѐди зберџ цóлке от пре-ме[г] да не горив на слџнце!

2. окуџим на једном мџстџу (о више лица). — Не мóг да ги зберџм овџја мођи сви да једџмо, а не јџдн по јџдн.

II. ~ се скупи се, окупи се на једном месту (о већем броју лица). — Зберемо се сви кућовни у недељу такој, да ручамо заједно.

збивам, збиваја несвр. **1.** *смањујем број њећли, очица њри њлеиену ради украјања.* — Нёсьм убаво збивала под мишке па ми ванёла испала ко цаќ.

2. *шешко, ошежано, с најором дишем, једва дишем.* — Наш Јоле има задуш, па кь[д] дође зима он сьмо збива.

збивање с гл. им. од збивам. — За плетёње плетём, ал у збивање нумём да угодим цольку.

збирам, збираја (3. л. мн. пр. збирав; аор. збира, 1. л. мн. збирамо; импф. збирашем, 3. л. мн. збирашев) несвр. **I.** *скупиљам, сакупиљам, њрикупиљам.* — Онѝ су у ливаду, збирав сёно. Збираш ли сличке?

II. ~ се сакупи се, окупи се на једном месту (о већем броју лица). — Збирав се људи, ај и ми ће идемо, комшије смо!

збирање с гл. им. од збирам. — Викај стринку да ѡи помогне у збирање сёно, ће не увати ноћ!

збириште с *место на коме се људи сѝално окупијају, збориште.* — Там на Раскрсе, на ширину је збириште на млади, а ми си седимо прет капије, соберемо се туј с комшије.

збор м *говор, разговор, говорење.* — Млого си галатљива у збор, засрами се од нас стари! Ја с тебе немам збор, увредила си ме и нећу с тебе зборим!

зборёње с гл. им. од зборим. — С њум више нема зборёње, млого се подголемила кько беше у Немачко. Нёма, ћерко више зборёње с њёга, ел се узимајте, ел прекићајте!

зборим, зборија несвр. **1.** *говорим, њричам.* — Зборим ти, ћерко за твоје добро. Ти убаво збориш, ал нёма кој да те слуша.

2. *разговарам.* — Нёсьм зборила с моју сестру две године, за имање.

3. *забављам се (о девојци и младићу).* — Ја с моёга Баге нёсьм млого зборила ко сьг девојке и момци што се водив по годину - две па ништа, кратко време, оћеш ли ме Бранке, оћу те Баге, и ја побёгнем за њёга кр[з] сливњак ча Пёрин.

зборљив, -а, -о *који много збори, говори, говорљив, њричљив.* — Старёја ги ћерка ћутљива, а малёја зборљива да гу никој не мож насбори.

зборљивка ж *зборна, њричљива, говорљива женска особа.* — О[д] туј зборљивку не мож да дођеж до реч.

зборљивко м *зборна, њричљива, говорљива мушка особа.* — Боље што је зборљивко, нёго да је тумрук па сьмо да ћути.

збрзнем, збрзнуја свр. **I.** *загнам, њогнам некога.* — Збрзни га да га уватиш, ране ли га изеле, он да тепа дете! Збрзну га да га уватим, ал ми побеже.

II. ~ се в. збрзнем (1). — Игор кь[д] це збрзну, стиже га па га све утепа.

збрчкам се, збрчкаја се свр. *добијем боре, изборам се.* — Остарёла и она веће, све се збрчкала.

збутам се, збутаја се свр. *згурам се, збијем се, сабијем се на једном месту (о већем броју људи).* — Збуташе се сви у кола и отидоше.

звучњак м физ. *звучник.* — Изнесёв звучњак на тарасу, па радио грми, чује се до реку, такој е он жалија моёга татка.

згађам, згађаја (3. л. мн. пр. згађав; аор. згађа, 1. л. мн. згађамо) несвр. *јасно, разговорно артикулишем гласове, речи*. — Не моџ још све да згађа, ал па се разбѣра које вѣка.

згвѣчкам, згвѣчкѣја свр. *умесим с недовољно шруда, немарно, како шако (о хлебу)*. — Ја више не съм млада да ви настојујем, да будете срећни што ви тај лѣб згвѣчкам!

згѣдим, згѣдија (3. л. мн. пр. згѣдив; аор. згѣди, 1. л. мн. згѣдимо) свр. *јасно, разговорно изговорим реч*. — Одвај га згѣди кѣко се вѣка, заврзаја ми се езѣк, а стално га казујев на телевизор, Шешал, Чешел, Шешел, ранке га изеле.

згѣди се, згѣдило се свр. безл. *догоди се, деси се*. — Такој се згѣдило бѣш у тај тар да искѣчим, не съм знала кѣ[д] ће найде.

згѣтвим, згѣтвија свр. *сѣремим, шрицремим неку од шита или гѣбаница*. — Шу ви згѣтвим, кѣко ви па пећу згѣтвим, еве сучем коре.

зграѣиче с дем. од *зграда, зграѣица*; исп. зграѣиче. — Приправија једно зграѣиче, које ће сѣрома.

зграђа ж *зграда, грађевина*. — Има убаве зграђе, и кућу, и племњу, шталу убаву паправија.

зграђевина ж *аугм. од зграђа*. — Млого зграђеvine има у њѣгов обѣр, газдаж голѣм.

зграђиче с в. *зграѣиче*. — Започѣја једно зграђиче да прѣви, ал не моџ га заврши, ће мора да продаде крѣвче.

згрѣвим се, згрѣвија се свр. *згурим се, шогурим се*. — Млого висѣка, од голѣмо па се згрѣвила.

згрѣвѣлам, згрѣвѣљаја (3. л. мн. пр. згрѣвѣлав; аор. згрѣвѣла, 1. л. мн. згрѣвѣламо; импф. згрѣвѣлашем, 3. л. мн. згрѣвѣлашев) свр. I. 1. *зѣочнем да вѣлам, кошѣрлам, закошѣрлам*. — Згрѣвѣлај тој клупче накуде мене!

2. *скошѣрлам, обѣрим некога*. — По јак је о[д] тебе, ће те згрѣвѣла.

II. ~ *се скошѣрлам се, сѣройошѣлам се*. — Сам се згрѣвѣла, не съм га ја бутнаја. Чѣм дођем дома има се згрѣвѣлам у крѣвет, мртва съм уморна.

згрѣурим се, згрѣурија се свр. *згѣрим се, шогѣрим се, згурим се*. — Не моџе ни он веће, изработија се, подала снага, згрѣурија се.

згрѣурко м *онај који је згурен, шогѣрљен, гѣвавац*. — Прође онај згрѣурко ни[з] село.

згѣбѣм, згѣбѣја свр. *скушѣм, шрикушѣм гѣбући гѣбуљом на једно месѣо, на гѣмилу (сѣно, сламу и сл.)*. — Ти згѣбѣи тој сѣно што е остѣло, а ја шу товарѣм у кола!

згѣрибам, згѣрибѣја несвр. *кушѣм, шрикушѣлам гѣбући гѣбуљом на једно месѣо, на гѣмилу (сѣно, сламу и сл.)*. — Пођома да згѣрибамо детѣлину, мош ће заврне.

згѣромињам се, згѣромињѣја се свр. *шрейворим се у гѣрумишѣ, гѣрувишѣ, згѣрдвам се (о шећеру, соли)*. — Сол ми је бија у подрум, повукја влагу па се све згѣромињѣја.

згѣрмудам се, згѣрмудѣја се свр. *експр. набијем се, сабијем се са мношѣвом људи на једном месѣу*. — Згѣрмудѣли се там сви у једну собу.

згѣруши се, згѣрушија се свр. *уруши се, обурва се*. — Мора ники да слѣгне у бунар, згѣрушија се.

згѣучим се, згѣучија се свр. *склушѣам се, савијем се*. — Згѣучѣла се у крѣвет и плаче.

зѣавим се, зѣавија се свр. *зѣочнем да се шрейцрем, свађам, шѣосвађам се*. — Зѣавѣле сте се ко кучке, а сѣстре сте, срам да ве је!

здадем се, здаја се свр. *родим се, створим се.* — Куде се здаде такъв баксуз?

здѣтвина ж несрећа, проклетство. — Кој знае чији грёови ти испашташ, кьквѣ те здѣтвина бије?

здобијем се, добија се свр. *поправим своје имовно стање, увећам иметак.* — Здобили се, неће ко от пре што су за лебац надничили.

здобије се, добило се свр. *дође на свет, роди се.* — Тој детенце ги се добило, па се ськ смирили, а мало фалеше да гу најурив.

здравување с гл. им. од здравујем се. — Кькво здравување с неѓа? Ономад ме беше искаруваја ис кућу, не ме је никѣт ко ћерку дочекаја!

здравујем се, здравуваја се (3. л. мн. пр. здравујев се; аор. здравува се, 1. л. мн. здравувамо се; импф. здравујешем се, 3. л. мн. здравујешев се) несвр. *поздрављам се.* — Кьд улегнеш синко у собу здравуј се сь[s] сви гóсти, немóј никуга да проминеш!

здригóшем се, здригосаја се свр. *иструне, сайтруне (о воћу, поврћу).* — Дудинке се здригосале, не имаја кој да ги оберё. Онеј здригосане поприке да се исврљив на љубре.

здрмољим, здрмољија свр. (некога) *енергичним покретом повучем, иргнем, цимнем, продрмам.* — Здрмољија га там у шталу па да га утепа. Овај му рекја да не бије жену, а он га здрмољија там у шталу.

здрозгам, здрозгаја свр. 1. *измуљам, изгњечим (о воћу, поврћу).* — Овој гројзе неје убаво за едење, ће га здрозгамо за вино.

2. експр. *добро измлајим, премлајим.* — Па он не зна да ће га Милан здрозга, кьд га докѣчи за тој детё.

здрочкам се, здрочкаја се свр. *прећворим се у дрочке, грудвице, грумуљице, згрушам се (о млеку).* — Млекó било у врућо па се све здрочкало.

здувошеш се, здувосаја се свр. *изгорим се, ојечеш се.* — Не спи на столицу, ће паднеш на шпорет па ће се све здувошеш!

здушим се, здушија се свр. *привикне се једно на друго, прилагоди се једно другоме.* — Купија Вељко једнога вепра па докле се не здуши сь[s] свиње, да се подавив.

зёвкало с бот. *украсна башићенска биљка из ф. Skrophulariaceae, са цветковима који подсећају на уста, зевалица.* — Њóјна башча пуна с цвеће: и лалики, и игличе, и зёвкало, шуман трткан, које оћеш!

зёвкалце с хий. *од зевкало.* — Евё, и зёвкалце почёло да цвѣти.

зелењѣц прид. непром. (често уз придев зелен) *веома, јако зелен.* — Које деца знав, покидали све зелењѣц лубенице? Овај лубеница голёма, а зелёна, зелењѣц.

Зелёни вир м мпт. *њива.*

зелёнко с зелено растиње (трава, лишће, зелене гранчице) што се уиошребљава као сьочна храна, зелениш. — Давам ву на козу и бьгрем, и све зелёнко, ал па нема млекó.

зелењѣкав, -а, -о назелен, зеленкаст; исп. *зелењѣшкав.* — Купи нику зелењѣкаву вуницу за ванёлу, неће быш убаво, ал гу јевтино наћó.

зелењѣшкав, -а, -о в. зелењѣкав. — Онај капут онакој зелењѣшкав, ал ја па тражи ники с по затворену боју.

зељѣник м ишиа зељѣница. — Ми стари волимо зељѣник, а за деца ћу турим једно тепсиче баницу сь[s] сирење.

зеља́нче с дем. и хий. од зеља́ник. — Набѣри зеље, једно зеља́нче да напра́вим за вече́ру!

зеља́к ж *листи́ дувана*. — Душу ми је угорчаја дуван онѣј године кь[д] цмо га сади́ли, зеља́к му се не виде́ла!

земљо́шем се, **земљоса́ја се** (3. л. мн. пр. земљо́шев се; аор. земљоса́ се, 1. л. мн. земљоса́мо се) свр. *добујем, пои́римим ша́мну боју лица (обично услед болес́ти)*. — Земљоса́ја се у лице, зе́мња га предузела, брго ће умре сиромá.

зе́мња ж *земља; обрадиво земљи́ште*. — Докару́јем зе́мњу из Ру́пине, ће ми ваља́ кућу да пато́шем. Мало он има зе́мњу, повише му је шу́ма.

Изра. ~га (гу) *предузела веома је болес́тан, на умору је*. — В. пр. под земљо́шем се. **земња́н**, -а, -о *који је од и́ечене глине (о по́сућу)*. — Из земња́ни тањи́ри смо је́ли, па ни било́ по́ благо но сьг.

земња́нца ж *хий. од зе́мња*. — Тај земња́нца ме рани, куде́ ћу гу прода́вам!? **зептиља́в**, -а, -о *који је ша́мнозелене, маслина́сте боје*. — Пантим ма́јке, кько́ си ми преко но́ћ плела ону́ј зептиља́ву ванелу, јож гу чу́вам.

зе́тњов, -а, -о *који се односи на зе́ица, који и́рипада зе́ицу, зе́ицов*. — Не обуку́ј зе́тњову кошу́љу, још но́ва рабо́та, мо́ш ће се љути!

зе́тоња м фам. *зе́и*. — Не ми је зе́тоња цици́ја, ће купи на ба́бу мара́му.

зи́ме прил. у *шоку зиме, зими*; исп. зимуске. — Зи́ме не́ма ни́где иде́ње, се́ди си до́м!

зи́мњи, -а, -о *који се односи на зиму, зимски*. — Зи́мњо вре́ме, које́ ће рабо́тимо, се́димо дом и гре́ємо се. Не́мам си зи́мњи капут.

зимуске прил. в. *зиме*. — Зи́муске смо тако́ј измрзли у Леско́вац на ста́ницу, чека́еши те.

Змај м *надимак*.

змија́рник м *место на коме има много змија, легло змија*. — Има ги пу́но змије у тај густа́к, туј е змија́рник, ви́кам ти не́ се там бу́тај, овде́ при крај ће беремо!

змијети́на ж *аугм. и ијѣ. од змија, змијурина*. — Има ги у дума́љ, у дибко́, змијетине, ва́ркај се не и́ди быш у дума́љ!

зми́че с *младунче змије, змијица, змијић*. — Утепа́ја ни́ки зми́че па га преврљи́ја преко плот, оплаши ме.

змију́рка ж бот. *врста башти́енског цве́та*. — Са́дим ја у ба́шчу поред ле́је с попри́ку, по бедеми и цве́нке, змију́рке, ситан шуман, тако́ј ба́шча да ми је убава.

Зо́ре с *хий. од Зо́рица*.

зо́рле прил. *на силу, силом*. — Зо́рле једе́м, не́сџм гла́дна.

зо́рно прил. *и́реко по́ишребно, нео́ходно*. — Не ти је зо́рно по ову́ј ви́волицу да и́деж дом, се́ди си, преспи́ па јутре!

зо́ром прил. у *зору, у сви́тање*. — Људи зо́ром оти́днџ на пи́јас, да зау́знев нику тезгу, да продаде́в, а ви ће че́кате пла́дне!

зу́бла ж погрд. *она која има кру́јне, велике зубе*. — Нашја́ он једну́ зу́бљу, во́див се туј по сока́ци.

зу́бља м погрд. *онај који има кру́јне, велике зубе*. — Ти бре, зу́бљо, што́ ми се сме́еш?

зупче́ с дем. и хий. од *зуб, зубић*. — Почели му ни́цав зупчи́ки, еве́ бабо.

И

Ива̀на ж *име*.

игли́че¹ с *дем. од игла, иглица*. — Не́ма ми га оно́ј мале́цко игли́че за везе́ње.

игли́че² с бот. *укра́сна баши́енска биљка* *Primula veris* из ф. *Primulaceae, јаглика*. — Игли́че цвѣти́ рано у про́лет и има га з бѣле и црвѣне цвѣћке.

Игор м *име*.

играбра́ц м *добар, веши́й, си́рейџан играч народних кола*. — Он кь[д] це увати у оро сѣмо везе́, играбра́ц ко татко што му е бија́.

играбро́рка ж *добра, веши́а, си́рейџа играчица народних кола*. — На́ша Бо́ска је била́ играбро́рка до́кле бе́ше по мла́да: она́ кьд заи́гра, сви гле́дав у њу́ма.

идеи́м прил. *док иде́м, хода́м, иду́ћи, ходају́ћи*; исп. идећки́м. — Не́мам вре́ме да се́днем да једе́м, идеи́м једе́м.

идеи́ким прил. в. *идеи́м*. — Мо́г идеи́ким да плетѣ́м а́ко плет не́је ни́ка му́стра, а́ко плетѣ́м све́ літо.

ижељу́јем се, ижељува́ја се (3. л. мн. пр. ижељу́јев се, аор. ижељува́ се, 1. л. мн. ижељува́мо се) свр. *осеи́тим јаку жељу́ за нечим (обично о храни)*. — Пу́сте па́ре, ижељува́ ми се дете́ за лубѣ́нче, и нема́ па́ре да му купи́м!

ижље́бим се, ижљеби́ја се (3. л. мн. пр. ижље́бив се; аор. ижљеби́ се, 1. л. мн. ижље́бимо се; импф. ижље́бешем се, 3. л. мн. ижље́бешев се; трп. ижље́бен) свр. *насме́јем се широ́ко ойворених уста́*. — Ко́је си се ту́ј ижљеби́ла, дѣл не види́ши што се утепа́?

ижца́кам, ижцака́ја (3. л. мн. пр. ижца́кав; аор. ижцака́, 1. л. мн. ижцака́мо) свр. *уйорним мољака́њем изнудим, искукумавчим*; исп. ижца́њкам. — Не да́ва, одва́ј сѣм ву ижцака́ја па́ре даи́с.

ижца́њкам, ижцања́каја (3. л. мн. пр. ижца́њкав; аор. ижцања́ка, 1. л. мн. ижцања́камо) свр. в. *ижцакам*. — Одва́ј сѣм му онома́д ижцања́кала па́ре за у собо́р.

ижци́гљам, ижцигља́ја (3. л. мн. пр. ижци́гљав; аор. ижцигља́, 1. л. мн. ижцигља́мо) свр. *нагло израсте́м, ижџи́кљам*. — Ижцигља́ Фи́лип ово́ј ле́то, глеј га ко́лки је мо́мак.

иза́кам¹, изака́ја (3. л. мн. пр. иза́кав; аор. изака́, 1. л. мн. изака́мо) свр. *експр. у бесу, неконти́ролисано заси́ем некога увреда́ма, извређа́м*. — Изака́ла сѣм гу на сре́[д] цока́к, сви да чу́лев, она́ ли ће ме мене́ опы́кју́је у комши́је!

иза́кам², изака́ја свр. *уйройаси́тим, униши́тим носећи (о одећи и обући)*. — Изака́ла сѣм но́ве ципѣ́ле у она́ј камења́р. Дала́ сѣм ти, Ли́ле аљину́ за у собо́р, а ти ми гу врџаш кь[д] ци гу изака́ла носе́ћи гу све́ки дѣн.

иза́кам се, изака́ја се свр. *експр. издово́љим се ски́тињом, луња́њем, наски́иџам се*. — До́ста ли ти је, си́нко ака́ње, изака́ ли се ти у твој век, ел јо́ш неси́?

изаља́вим се, изаља́вија се (3. л. мн. пр. изаља́вив се; аор. изаља́ви се, 1. л. мн. изаља́вимо се; трп. изаља́вен) свр. *промени́м изглед нагоре, йоружни́м, изобличим се*. — Чове́к кьд остари́, он окљека́ви и изаља́ви се.

изанђам, изанђаја (3. л. мн. пр. изанђав; аор. изанђа, 1. л. мн. изанђамо) свр. 1. *изгуби сочности, осуши се (о лубеници, бундеви)*. — Овој лубенче престасало па све изанђало.

2. фиг. *исхлайим, њосенилим*. — Ти си, човеку изанђаја, какво тој работиш!?

изапём, изапјаја (3. л. мн. пр. изапёв; аор. изапја, 1. л. мн. изапјамо) свр. *изуједам; изгризем*. — Изапало га овој дете ништо по целу грбинку, бубаљка ли га ника налази, какво је не знам. Беше гу онај стара кобила на две - три места изапала, кобила му се не видела.

изарчим, изарчија (3. л. мн. пр. изарчив; аор. изарчи, 1. л. мн. изарчио; импф. изарчешем, 3. л. мн. изарчешев) свр. *исцирошим, уцирошим, њоцирошим*. — Изарчила съм лёкови, а нема ништа боље. Изарчила си све шићер ис теглу, а тешко ти било да се качиш на таван да гу напуниш!

изаспівам се, изаспівјаја се (3. л. мн. пр. изаспівав се; аор. изаспівја се, 1. л. мн. изаспівјамо се; импф. изаспівашем се, 3. л. мн. изаспівашев се) несвр. *издовољавам се, задовољавам се њошћуно сјавајући*. — Ви се изаспівате до пладне, а људи откљ[д] цу отишли у њиве!

изаспівјем се, изаспјаја се (3. л. мн. пр. изаспівјев се; аор. изаспја се, 1. л. мн. изаспјамо се) свр. *издовољим се сјавајући, њошћуно се насјавам*. — Изаспјате ли се, бре деца, пладне?!

изаткајем, изаткаја (3. л. мн. пр. изаткајев; аор. изатка, 1. л. мн. изаткамо; импф. изаткајешем, 3. л. мн. изаткајешев; трп. изаткајен) свр. *изаћкам, оћкам*. — Къд бе помлада, за дѣн изаткајем по две паје за чергу.

избањам, избањаја (3. л. мн. пр. избањав; аор. избања, 1. л. мн. избањамо; импф. избањашем, 3. л. мн. избањашемо) свр. I. *ојерем шело водом, окујам*. — Немој да ладите собу, треба дете да избањам!

II. ~ се *окујам се*. — Не дооди ред от пуству рабѣту да се избањам, бѣш съм заштрокавела.

избарабарим, избарабарјаја (3. л. мн. пр. избарабарив; аор. избарабарја, 1. л. мн. избарабарјамо; импф. избарабарешем, 3. л. мн. избарабарешев) свр. I. *изједначим, изравнам, њоравнам*. — Избарабарја тија крајеве на платно, немој га криво исечеш!

II. ~ се *њошћанем једнак, изједначим се с неким*. — Глеј колко је пораснуја, избарабарјаја се с мајку. Он се оће избарабарја с мене у дел, ал не може, ја съм повиш рабѣтија.

избёгам, избегаја (3. л. мн. пр. избегав; аор. избега, 1. л. мн. избегамо) свр. а. *избегнем, умакнем*. — О[д] цмрт никој не мож да избега. б. *извучем се од вршења неке обавезе, изврдам*. — И ја би теја да избегам од рабѣту, ал треба се једе.

изберём, избраја (3. л. мн. изберёв, аор. избра, 1. л. мн. избрамо; трп. избёрен) свр. *изаберем, одаберем*. — Те ми помогнеж да изберём матријал за аљину?

избёсим, избесија (3. л. мн. избёсив; аор. избеси, 1. л. мн. избесио; трп. избёсен) свр. *обесим редом једно њо једно (о више јединки), њовешам*. — Сви ћу ве кућом избёсим, деси ли се ништо на моју ћерку!

избијем, избјаја (3. л. мн. избјјев; аор. избја, 1. л. мн. избјамо) свр. *изударам, исцучем, измлаштим*. — Мајка те ћаше избјје, да ву не бе казала да ме неси ти задеваја.

избиррам, избираја (3. л. мн. избјрав; аор. избјра, 1. л. мн. избјрамо; импф. избјрашем, 3. л. мн. избјрашев) несвр. *биррам, одабирем*. — Немој да избираш попріку, узимај од ред!

избирање с гл. им. од *избирам*. — Нема избирање, давам ти гу по јевтино, ене там од онај куп, мож да гу попріку избираш!

избирџија м онај који је *избирљив, њробирљив, који воли да бира, њробира*. — Он је избирџија, неће ти тој еде.

избирџика ж она која је *избирљива, њробирљива, која воли да бира, њробира*. — Голема си ти избирџика била! Ако узимаш, узимај, немој сьмо да мучиш човека да ти све по ред расклапа!

избирџиче с *избирљиво, њробирљиво деџе, деџе* које воли да бира, *њробира* (обично о *храни*). — Муке ме изедоше с овој моје детиште, избирџиче, слабо које оће да једе!

избичкијам, избичкијаја (3. л. мн. пр. избичкијав; аор. избичкија, 1. л. мн. избичкијамо; импф. избичкијашем, 3. л. мн. избичкијашев) свр. *исџиружем, исџисџе-ришем, исџилам*. — Избичкија ли дрва, баба вика оће леб да ву престаше?

изблесавим, изблесавеја (3. л. мн. пр. изблесавив; аор. изблесаве, 1. л. мн. изблесавемо; трп. изблесавен) свр. *њоблесавим, њолудим*. — Изблесавела сьм од мьке, не знам које работим.

изблизо прил. на крајем одсџојању, *изблиза*. — Удени ми, дете иглу, не видим изблизо!

избричим, избричија (3. л. мн. пр. избричив; аор. избричи, 1. л. мн. избричимо; импф. избричешем, 3. л. мн. избричешев) свр. **I.** *избријем, обријем*. — Вељо, дошја сьм да ме избричиш. Избричија би те, ал ми бријач туп.

II. ~ се *избријем се, обријем се*. — Да се избричим па ће џдемо. Од работу немам време да се избричим, ураја сьм у браду.

избручкам се, избручкаја се (3. л. мн. пр. избручкав се; аор. избручка се, 1. л. мн. избручкамо се; импф. избручкашем се, 3. л. мн. избручкашев се) свр. *добијем бубуљице, осџем се бубуљицама*. — Које ти беше, мори Ёко, све си се избручкала по лице?!

избуричкам, избуричкаја (3. л. мн. пр. избуричкав; аор. избуричка, 1. л. мн. избуричкамо; импф. избуричкашем, 3. л. мн. избуричкашев) свр. *измешам, измуљам*. — Што сте такој избуричкали тој јело, кој ће га једе по вас?

избувам, избуваја (3. л. мн. пр. избував; аор. избува, 1. л. мн. избувамо; импф. избувашем, 3. л. мн. избувашев) свр. **1.** *лујајући, ударајући њо нечему ослободим џрашине, нечисџоће*. — Изнеси теј крпаре наулице па ги избувај!

2. експр. *исџучем, изударам, измлаџим*. — Срџа га у ноћ па га добро избуваја.

избулкам, избулкаја (3. л. мн. пр. избулкав; аор. избулка, 1. л. мн. избулкамо; импф. избулкашем, 3. л. мн. избулкашев) свр. *исџечем булке, кокице, искокам*. — Је-дете деца, избулкала сьм вршну шџерпу булке!

избутама, избутаја (3. л. мн. пр. избутава; аор. избута, 1. л. мн. избутамо; импф. избуташем, 3. л. мн. избуташев) свр. *гурнувши њомерим с једног месџа на друго, изгурам; њоџиснем, исџушкам*. — Заглавише се кола у тињак, одвај смо ги избутали. Избуташе ме из ред, не мога да узнем. Избутали га из бараку, налокаја се па почџа гости да вређа.

избутујем, избутуваја (3. л. мн. пр. избутујев; аор. избутува, 1. л. мн. избутувамо; импф. избутујешем, 3. л. мн. избутујешев) несвр. *гурајући њомерам с једног месџа на друго, измешџам; избацујем, исџерујем*. — Свџки пут кьд искарујем трактор, мора кола да избутујем на сокак. Неће ме ти мене више избутујеш ис кућу, и ја туј џмам дел!

изва́рам, изва́раја (3. л. мн. пр. изва́рав; аор. изва́ра, 1. л. мн. изва́рамо; импф. изва́рашем, 3. л. мн. изва́рашев) свр. *I. њреварим, обманем*. — Изва́раја си за па́ре, не ти тре́бав свéске!

II. ~ се њаднем у заблуду, њреварим се, обманем се. — Ја сџм се изва́рала, по́више сџм ти па́ре врну́ла, дај да ви́дим!

изветре́јем, изветре́јаја (3. л. мн. пр. изветре́јев; аор. изветре́ја, 1. л. мн. изветре́јамо; импф. изветре́јешем, 3. л. мн. изветре́јешев) свр. експр. *исхлайим, њосенилим*; исп. изветрим. — Ти си остарéја па си изветре́јаја, забравѝја си кџко је бѝло.

изветрѝм, изветре́ја (3. л. мн. пр. изветрѝв; аор. изветре́, 1. л. мн. изветре́мо) свр. експр. *в. изветрејем*. — Остарéла па изветре́ла, не зна́ које кудé оста́ла.

извешéљчим, извешéљчија (3. л. мн. пр. извешéљчив; аор. извешéљчи, 1. л. мн. извешéљчи́мо) свр. *исечем крѝо месо у њоду́же комаде, вешéљке*. — Да извешéљчи́мо мéсо и да га усóлимо, па јутре ће га качу́јемо да се су́ши.

изви́јем, изви́ја (3. л. мн. пр. изви́јев; имп. изви́; аор. изви́, 1. л. мн. изви́мо; импф. изви́јешем, 3. л. мн. изви́јешев) свр. *увијањем, уврѝањем ослободим од сувишне воде, исцедим (о ојраном вешу)*. — Убаво изви́ теј цо́лке, по́брго да се осу́шив!

изви́јем се, изви́ја се свр. *издовољим се њлакања, исѝлачем се, њаѝлачем се*. — Пуштите гу нека се изви́е, по́сле ће ву лѝкне!

изви́кам, изви́каја (3. л. мн. пр. изви́кав; аор. изви́ка, 1. л. мн. изви́камо; импф. изви́кашем, 3. л. мн. изви́кашев) свр. *I. гласно вичуѝи дозовем*. — Изви́кај гу от капи́ју, немóј да ула́заш у обóр, има́в куче!

II. ~ се њраснем, вѝкнем. — Он се изви́ка од бéс, по́сле ко да ништа не́је билó.

изви́кнем се, изви́кнѝја се (3. л. мн. пр. изви́кнев се; аор. изви́кнѝ се, 1. л. мн. изви́кнѝмо се) свр. *снажним, њродорним гласом вѝкнем, њродерем се*. — Изви́кни се и ти на њума, што́ ву ћути́ш!?

изви́кујем се, изви́кува́ја се (3. л. мн. пр. изви́кујев се; аор. изви́кува́ се, 1. л. мн. изви́кува́мо се; импф. изви́кујешем се, 3. л. мн. изви́кујешев се) несвр. *снажним, њродорним гласом вичем, дерем се, њраскам*. — Немóј ми се ти мéне туј изви́кујеш, не ме стра́!

изви́лкам, изви́лкаја (3. л. мн. пр. изви́лкак; аор. изви́лка, 1. л. мн. изви́лка́мо) свр. *с муком, тѝгобно, однегујем, њодигнем (о детеѝи)*. — Ма́јка ву́је онакој сака́та дете́ изви́лка́ла, а сџг гу зет искарѝе, не му ви́ше тре́ба.

ѝзвише предл. *изнад*. — Ку́ћа ги је извише на́шу.

извр́жем, извр́заја (3. л. мн. пр. извр́жев; аор. извр́за, 1. л. мн. извр́замо; импф. извр́жешем, 3. л. мн. извр́жешев) свр. *свежсем, завежсем, увежсем редом, једно њо једно*. — Извр́засте ли, бре, ти́ја цакови па да рѝчамо? Извр́жи теј кра́ве там у лад!

извр́пем, извр́нѝја (3. л. мн. пр. извр́нев; аор. извр́нѝ, 1. л. мн. извр́нѝмо; импф. извр́нешем се, 3. л. мн. извр́нешев се) свр. *I. њреврнем, окренем, њреокренем*. — Брзо возѝја па извр́нѝја ко́ла у јéндек.

II. ~ се експр. I. њруѝим се, извалим се. — То́лко сџм ѝморна, одвај че́кам да отѝднем до́м да се извр́нем у кр́вет.

2. умрем, њремнем. — То́лко ти је о[д] чо́века, данѝз бија́, ноѝс се извр́нѝја.

извр́ћам, извр́ћаја (3. л. мн. пр. извр́ћав; аор. извр́ћа, 1. л. мн. извр́ћамо) свр. *I. 1. окрећем, обр́ћем*. — Немóј да извр́ћаж гла́ву од мéне, гледај ме у о́чи!

2. враѝим редом све шѝо је узетѝо. — Ти данѝз да ѝзнеш па да извр́ћаш све су́дови за сва́дбу што́ смо узима́ли!

II. ~ се врати́м се, њоврати́м се (о више лица). — Сви се ђаци изврћали и [з] школу, њега га њема.

изврчка́м, изврчка́ја (3. л. мн. пр. изврчкав; аор. изврчка́, 1. л. мн. изврчкамо; импф. изврчкашем, 3. л. мн. изврчкашев) свр. **I. извучем (врџу, конац са игле љри љлешењу и сл.).** — Па изврчка вутарку, наврчкај ми гу! Не видѝм, изврчка́ иглу́.

II. ~ се извучем се, изденем се (о врџици, коњу са игле љри љлешењу и сл.). — Изврчка́ле ми се игле, ће ми се плетиво разниже.

изгалати́м, изгалати́ја (3. л. мн. пр. изгалатив; аор. изгалати́, 1. л. мн. изгалати́мо; импф. изгалатешем, 3. л. мн. изгалатешев) свр. **I. исџујем, наружим.** — Биће га је изгалати́ла, затој гу је ударија.

II. ~ се изговорим безобразне, ласцивне, вулгарне речи. — Не мо́к се дип изгалати́м при овога старога човека, а ја би знала које да ти кажем.

изгасне́м, изгасну́ја (3. л. мн. пр. изгаснев; аор. изгасну́, 1. л. мн. изгасну́мо) свр. фам. *љресџане да живи, умре редом једно за другим (о више особа).* — Ми стари кџд изгаснемо, ви ће све имање да продате, неће се мучите да рабџтите.

изгили́чкам, изгили́чкаја (3. л. мн. пр. изгиличкав; аор. изгиличка́, 1. л. мн. изгиличкамо; импф. изгиличкашем, 3. л. мн. изгиличкашев) свр. *изголицам.* — Не се задевај, ће те увати па ће те све изгиличка, ће плачеш!

изгима́м се, изгима́ја се (3. л. мн. пр. изгимав се; аор. изгима́ се, 1. л. мн. изгима́мо се) свр. *надујем се, најнем се због накуџљених гасова у сџомаку.* — Не мо́г да еде́м гра, изгима́м се одма́ од њега. Овце па́сле детелину па се све изгима́ле.

изглива́м, изглива́ја (3. л. мн. пр. изгливав; аор. изглива́, 1. л. мн. изглива́мо; импф. изгливашем, 3. л. мн. изгливашев) свр. *брзо, журно, нагло љоједем (обично мекану или жџију храну).* — Изгливај, Мирко тај качамак па да оперем шџерпу!

изгме́чим, изгме́чија (3. л. мн. пр. изгмечив; аор. изгмечи́, 1. л. мн. изгмечи́мо; импф. изгмечешем, 3. л. мн. изгмечешев) свр. експр. *исџучем, изударам.* — Докле га ја не изгмечим добро, он се неће смири!

изгостира́м, изгостира́ја (3. л. мн. пр. изгостирав; аор. изгостира́, 1. л. мн. изгостира́мо) свр. *љроизграм нечије љоверење, изгубим нечију наклоностџ.* — Мене ме стра́, ти кџква си, брџо ће изгостираш куде њега!

изгосту́јем, изгостува́ја (3. л. мн. пр. изгостујев; аор. изгостува́, 1. л. мн. изгостува́мо) свр. *љроведем се леџо у гостџима, нагостџим се.* — Ви сте там изгостува́ли, несте гла́дни.

изгреша́м, изгреша́ја (3. л. мн. пр. изгрешав; аор. изгреша́, 1. л. мн. изгреша́мо) свр. **1. најравим више грешака редом једну за другом, љогрешим више љуџа.** — Не видѝм добро, изгрешала сџм плетиво.

2. осуџи се, не љрими се (о џек љосађеној биџци). — Когу́с на мло́го ме́ста изгреша́ја, тија ко́рењики ће се мо́ра преса́див.

изгрва́љам се, изгрва́љаја се (3. л. мн. пр. изгрваљав се; аор. изгрваља́ се, 1. л. мн. изгрваља́мо се; импф. изгрваљашем се, 3. л. мн. изгрваљашев се) свр. *извалим се, љруџим се (о више лица или живоџиња).* — Ра́дници се изгрваља́ли под благу́н у лат па спијев. Вепрџви се најџли па се изгрваља́ли у ладовџнку.

изгру́љим, изгру́љија (3. л. мн. пр. изгруљив; аор. изгруљи́, 1. л. мн. изгруљи́мо; импф. изгруљешем, 3. л. мн. изгруљешев) свр. **1. скинем кору, љуску, огулим, ољуџиџим (о ораху).** — Да изгру́љимо тија рџсто ораси па да ги качимо на та́ван да се сџушив.

2. *снажним њрљањем скинем, ошрем њрљавишину, нечистиоћу (о вешу њриликом њрања)*. — Да изгрљум ја овеј чичине ти кошуље, па ти после си пѣри твој тьнкѣж.

изгрчавѣм, изгрчавѣја (3. л. мн. пр. изгрчавѣв; аор. изгрчавѣ, 1. л. мн. изгрчавѣмо; импф. изгрчавѣшем, 3. л. мн. изгрчавѣшев) свр. *изгубим на шелесној шежини, ослабим, смршам*. — Мѣра млого изгрчавѣла од болово.

изгубѣм, изгубѣја (3. л. мн. пр. изгубѣв; аор. изгубѣ, 1. л. мн. изгубѣмо; импф. изгубѣшем, 3. л. мн. изгубѣшев; трп. изгубѣен) свр. (осим примарног значења у стандардном језику „престанем да знам где се налази оно чиме сам дотле располагао“ као и осталих секундарних значења) I. експр. *ѡгубим, убијем*. — Толко ми је у крв утануја, могла би га изгубѣм!

II. ~ се *ослабим, смршам у мери до ѡешког ѡреѡзнавања ранијег изгледа*. — Нѣма гу ништа, свѣ се изгубѣла дѣте кько ву настрада.

издѣбѣм, издѣбѣја (3. л. мн. пр. издѣбѣв; аор. издѣбѣ, 1. л. мн. издѣбѣмо; импф. издѣбѣшем, 3. л. мн. издѣбѣшев; трп. издѣбѣен) свр. *извребам, увребам, ухвѡшѣм*. — Ћу гу издѣбѣм ја насамо, да гу питам које она лаје.

издѣвам, издѣваја (3. л. мн. пр. издѣвав; аор. издѣва, 1. л. мн. издѣвамо; импф. издѣвашем, 3. л. мн. издѣвашев) свр. *ѡмерѣм редом једно ѡ једно с ѡреѡходног мѣста (о више ѡреѡмета), денем*. — Куде сте ми моји пешкири издѣвали?

издѣљам, издѣљаја (3. л. мн. пр. издѣљав; аор. издѣља, 1. л. мн. издѣљамо; импф. издѣљашем, 3. л. мн. издѣљашев) свр. *истѣшем, ошѣшем*. — Издѣља ли, Вѣло тија трупи?

издѣгнем, издѣгнуја (3. л. мн. пр. издѣгнев; аор. издѣгну, 1. л. мн. издѣгнумо; импф. издѣгнешем, 3. л. мн. издѣгнешев; трп. издѣгнет) свр. *ѡодигнем, одвојим од зѣмље и замахнувши нагло одбаѣм*. — Ћу те издѣгнем о[д] сѣмњу, црева ћу ти расѣпем! Ти ће ме сандѣљаш што сѣм откинула лубѣницу, сѣ[г] ћу гу издѣгнем о[д] сѣмњу па се наѣди!

издѣзам, издѣзаја (3. л. мн. пр. издѣзав; аор. издѣза, 1. л. мн. издѣзамо; импф. издѣзашем, 3. л. мн. издѣзашев) свр. I. *дигнем, ѡодигнем све редом, једно ѡ једно (о већем броју ѡреѡмета)*. — А мѡри, ти си издѣзала таѣири од остал, а несѣ сви ручали!

II. ~ се I. *дигнем се, устѣанем након сѣавања (о више ѡуди)*. — Ми кѣ[д] цтигомо, они се јѡш не бѣв издѣзали.

издѣзам се, издѣзаја се несвр. експр. *неосновано се гордим, уздижем, ѡрецењѣм своје сѣособности; охолѣм се, кочѡѣрим се*; исп. надизам се. — Он се сѣмо издѣза, а шуѓав зајац, ништа нѣма.

издѣзач м онај који се неосновано горди, уздиже, који ѡрецењѣм своје сѣособности, који се охоли, кочѡѣри. — Такѣв му је и татко бија издѣзач, а нѣма ни у кућу, ни у обѡр које да видиш.

издођем, издошја (3. л. мн. пр. издођев; аор. издођо, 1. л. мн. издођомо) свр. *дођем, ѡрисѣгнем долазећи у одређеним временским размачѣма, један за другим (о већем броју лица)*. — Издођоше ги млого свѡтови, ѡјде, послѣђни ли ће отиднемо!?

издонесѣм, издонѣја (3. л. мн. пр. издонесѣв; аор. издонесѣ, 1. л. мн. издонесѣмо) свр. *донесем већу количину обѣчно разноврсних сѣвари у више навраѣа*; исп. издоносим, изнадоносим, надонесем, надоносим. — Које ни је свѣ издонѣла наша сѣстра за овеј године како рабѡти у Нѣмачко, тој ни една друга сѣстра не би.

издоносим, издоносија (3. л. мн. пр. издоносив; аор. износи, 1. л. мн. издоносимо) свр. в. *издонесем*. — Све ни је чича издоносија овија ствари, ништа немо купици.

издоодим, издоодија (3. л. мн. пр. издоодив; аор. издооди, 1. л. мн. издоодимо) свр. *дође, присијигне у извесним размацама, издолази (о већем броју људи)*. — Млого бев издоодили на њојну свадбу, млого родоци имала.

издрљачим, издрљачија (3. л. мн. пр. издрљачив; аор. издрљачи, 1. л. мн. издрљачимо; импф. издрљачешем, 3. л. мн. издрљачешев) свр. *исийним земљу дрљачом након орања, издрљам*. — Изорали смо, јож да издрљачимо па ће си йдемо дом.

издрндим се, издрндија се (3. л. мн. пр. издрндив се; аор. издрнди се, 1. л. мн. издрндимо се; импф. издрндешем се, 3. л. мн. издрндешев се) свр. експр. *извалим се, ойружисем се, йрушим се*. — Издрндија се там у собу, а ја цркам од работу сама по њиве.

издробим се, издробија се (3. л. мн. пр. издробив се; аор. издроби се, 1. л. мн. издробимо се; трп. издробен) свр. *фиг. будем обузет, йрејлављен бригом, забринутшошу, веома се забринем*. — Све се издроби за онија деца што ги још нема.

издропсам, издропсаја (3. л. мн. пр. издропсав; аор. издропса, 1. л. мн. издропсамо; импф. издропсашем, 3. л. мн. издропсашев) свр. *искомадам, раскомадам*. — Зашто си издропсала толко лебац, кд нема кој да га једе? Издропсали сте, деца овај леб, на свиње сг да га бацам!

изђибрам, изђибраја (3. л. мн. пр. изђибрав; аор. изђибра, 1. л. мн. изђибрамо) свр. експр. *обасем увредама, увредљивим речима, извређам*; исп. изђустрим. — Ала гу је изђибрала на сре[д] цокак при онија сви људи!

изђустрим, изђустрија (3. л. мн. пр. изђустрив; аор. изђустри, 1. л. мн. изђустримо) свр. експр. в. *изђибрам*. — Што гу је изђустрила при онија туђоселчани, све гу посмеши!

изедем, изеја (3. л. мн. пр. изедев и изев; аор. изедо, 1. л. мн. изедомо) свр. *йоједем све, без остийка*; исп. изем. — Не гу бацај јабуку, дај ја ћу гу изедем, ако гу ти нећеш!

изем, изеја свр. в. *изедем*. — Она све изела, не ми йч оставила!

изешник м *онај који много једе, изелица, гладница*. — Тбга изешника не мож га нарањж, за три душе једе.

изешница ж *она која много једе, йрождрљивица, гладница*. — Смо мува, једе, тај изешница ситку нема!

изискујем се, изискуваја се (3. л. мн. пр. изискујев се; аор. изискува се, 1. л. мн. изискувамо се; импф. изискувашем се, 3. л. мн. изискувашев се) несвр. *увек изнова захшевам, йражисем, избирам, извољевам*. — Немој ми се туј изискујеш, те овој би, те оној би, несъм ја залудна да те служим!

изистински прил. *исийински, заисийа, одисийа, збиља*. — Изистински ти казујем да је дошја, не те лжем!

изјавим, изјавија (3. л. мн. пр. изјавив; аор. изјави, 1. л. мн. изјавимо; трп. изјавен) свр. *оикријем, одам, издам некога*. — Он ће ги изјави који су с њега били кд га милиција призори.

излжем, излагаја (3. л. мн. пр. излжев; аор. излага, 1. л. мн. излагамо) свр. *кажем неистину, слажем*. — Немој да ме излжеж за јутре, ћу те утепам! Излага не, мајке, нема гу да дође.

излапам, излапаја (3. л. мн. пр. излапав; аор. излапа, 1. л. мн. излапамо) свр. *шумно, халайливо йоједем (обично о жийкој храни)*. — Свиње све излапале помје, да ги сипем водичу.

излапѝм, излапѝја (3. л. мн. пр. излапѝв; аор. излапѝ, 1. л. мн. излапѝмо) свр. *изгубим сѝособности здравог, шѝрезвеног расуђивања (обично услед сѝтаросѝти), исхлайѝм, ѝосенилим*; исп. излонѝам. — Остарѝја, излапѝја, ћѝрко, нѝ га слѝшај!

излапѝтина жи м пеј. *исхлайѝла, сенилна особа*. — Нѝ га слѝшај тога излапѝтину, ѝди си по твој пут!

излѝцкам се, излѝцкаја се (3. л. мн. пр. излѝцкав се; аор. излѝцка се, 1. л. мн. излѝцкамо се) свр. *много, дуго шѝћуѝам, нашѝћуѝам се*. — Излѝцка се јѝтрос, мѝслим Рада збѝри од мене, а она еве гу дође!

излегување с гл. им. од *излегуѝем се*. — С вашо излегување, све рабѝта запусте.

излегуѝем се, излегуваја се (3. л. мн. пр. излегуѝев се; аор. излегува се, 1. л. мн. излегувамо се; импф. излегуѝешем се, 3. л. мн. излегуѝешев се) несвр. *излежсам се, ленсѝвуѝем*. — Млади се излегуѝев по ѝел дѝн, а стѝри рабѝтив, тѝкво време дошлѝ.

излекуѝем се, излекуваја се (3. л. мн. пр. излекуѝев се; аор. излекува се, 1. л. мн. излекувамо се) свр. *излечим се, оздравим*. — Нѝће се, ћѝрко излекуѝеш по врчарице, куда дѝктура да ѝдеш!

излипѝчем, излипѝѝали свр. *липѝшем, угинем липѝсавајући у одређеним временским размацима, једно за другим (о већем броју живоѝиња)*. — Једна по једна, излипѝѝаше ми пролѝтос кокошке, сѝ[г] купѝѝем јајца.

излићаам, излићаја (3. л. мн. пр. излићаав; аор. излића, 1. л. мн. излићамо; пр. сад. излићајеѝи; импф. излићашем, 3. л. мн. излићашев) несвр. **I**. *брзо излазим, исѝрчавам, излећем*. — Џѝл дѝн излића на сокаг да види дѝл ѝдеш.

II. ~ се фиг. *нейромишљено ѝосѝуѝам, говорим и сл., исѝрчавам се*. — Ти не се излићај! Нма стѝри па онѝ ће му кажев које треба!

излићање с гл. им. од *излићаам (се)*. — Дѝјаде ми више с твоје излићање, сѝди туј, па кѝ[д] дође, дође! Ако му треба нека си купи, не би му даја, ти тој направи с твоје излићање!

излоќам, излоќаја (3. л. мн. пр. излоќав; аор. излоќа, 1. л. мн. излоќамо; импф. излоќашем, 3. л. мн. излоќашев) свр. *излочем, ѝолочем*. — Овај стѝра свиња све излоќала гѝсто, а на прасци остѝла сѝмо водица, да водиш ред, одбѝвај гу други пут!

излонѝам, излонѝаја (3. л. мн. пр. излонѝав; аор. излонѝа, 1. л. мн. излонѝамо) свр. експр. в. *излайим*. — Ти си, бре чѝвеку, излонѝаја, које тој рабѝтиш!? Он не зна које збѝри, излонѝаја!

излопѝтам, излопѝтаја (3. л. мн. пр. излопѝтав; аор. излопѝта, 1. л. мн. излопѝтамо; импф. излопѝташем, 3. л. мн. излопѝташев) свр. *лопѝћом измешам, ѝромешам (о жиѝи)*. — Нзни, Нгоре излопѝтај туј пченицу побрго да се суши!

излувѝирам, излувѝираја (3. л. мн. пр. излувѝирав; аор. излувѝира, 1. л. мн. излувѝирамо; импф. излувѝирашем, 3. л. мн. излувѝирашев) свр. *излувѝишрам, ѝровѝѝрим, извѝѝрим*. — Ако је студѝно, мѝра да излувѝирам собу, млѝго сте пушили.

излѝпѝним, излѝпѝпѝја (3. л. мн. пр. излѝпѝпив; аор. излѝпѝпѝ, 1. л. мн. излѝпѝпѝмо; импф. излѝпѝпѝшем, 3. л. мн. излѝпѝпѝшев; трп. излѝпѝпен) свр. *скинем кору, ѝуску с нечега, ѝлушѝим*. — Излѝпѝпи кѝмпири па ги тури у воду да не поцрнѝв!

излѝускам¹, излѝускаја (3. л. мн. пр. излѝускав; аор. излѝуска, 1. л. мн. излѝускамо; импф. излѝускашем, 3. л. мн. излѝускашев) свр. *ослобѝдим ѝмоѝаѝа, ѝуске, извучем из ѝмоѝаѝа, ѝуске*. — Излѝускај тај млад гра да пристѝвим за обѝд! Излѝускај ми ти сѝмке, ја нумѝм!

изљу́скам², изљу́скаја свр. експр. *исћучем, изударам*. — Ћу те изљу́скам, дѣте, мируј! Ја ћу те, дѣте изљу́скам, ако се не смириш!

изма́вам, измава́ја (3. л. мн. пр. изма́вав; аор. измава́, 1. л. мн. измава́мо) свр. *исћерам, изјурим, најурим*. — Измавај кокошке из башчу да не чапрљав! Ако не слушаш, ћу те измавам ис кућу!

измъ́згам, измъзга́ја (3. л. мн. пр. измъзгав; аор. измъзга́, 1. л. мн. измъзга́мо) свр. експр. *јакó исћучем, ѿремлаћим*; исп. измъстим (3). — Измъзгала сѣм га ко бивола у копус, млого се бѣше усампасија.

измъ́стим, измъсти́ја (3. л. мн. пр. измъстив; аор. измъсти́, 1. л. мн. измъсти́мо; импф. измъстешем, 3. л. мн. измъстешев; трп. измъстен) свр. 1. *измажем, замажем*. — Којѣ си турала на овуј столицу, свѣ вистан измъсти?!
2. *обојим, офарбам*. — Поћо куде бојацију да измъстим прѣћу.
3. експр. в. *измъзгам*. — Морала сѣм да га измъстим, ако је моје, не помага молѣње.

изма́ткам, изматка́ја (3. л. мн. пр. изма́ткав; аор. изматка́, 1. л. мн. изматка́мо) свр. *лукавсѣвом намамим, извребам*. — Ћу гу изма́ткам ја с убаво, сама кѣд је, њојно тепање нигде неће га има.

измъ́цам, измъца́ја (3. л. мн. пр. измъцав; аор. измъца́, 1. л. мн. измъца́мо; импф. измъцашем, 3. л. мн. измъцашев) несвр. 1. *измичем, одмичем, ѿомерам*. — Немој да измъцаш леб, још ћу једѣм! Не измъцај шѣрпу, мош ће још сипуљев!

II. ~ се *измичем се, одмичем се, ѿомерам се*. — Не се измъцај, мог да проћем! Не се ти измъцај, имама ја куде да сѣднем!

изма́цам, измаца́ја (3. л. мн. пр. изма́цав; аор. измаца́, 1. л. мн. измаца́мо) свр. *ѿоједем остѣаѣке неког јела умачући залагаје*. — Измацај тој у тањир што ти остало!

изма́цкам, измацка́ја (3. л. мн. пр. изма́цкав; аор. измацка́, 1. л. мн. измацка́мо; импф. измацкашем, 3. л. мн. измацкашев) свр. у дем. значењу: *измацам*. — Измацкај тој пржено ис тигањ па да га оперѣм!

измачу́гам, измачуга́ја (3. л. мн. пр. измачугав; аор. измачуга́, 1. л. мн. измачуга́мо; импф. измачугашем, 3. л. мн. измачугашев) свр. *исћучем, измлаћим мочугом, мойком*. — Напѣја мачугу па по њума, стиже гу па гу ѿмачуга.

измѣ́дрим, измездри́ја (3. л. мн. пр. измѣдрив; аор. измездри́, 1. л. мн. измездри́мо) свр. експр. *изударам, измлаћим, излемам*. — Татко си гу је јутрос убаво измездрија, што је доцкан дошла ис корзу.

измерте́чим, измертечи́ја (3. л. мн. пр. измерте́чив; аор. измертечи́, 1. л. мн. измертечи́мо; импф. измертечешем, 3. л. мн. измертечешев) свр. 1. *ѿосѣавим, ѿрикујем мерѣке, греде ѿод косином, на кровној констѣрукцији*. — Да измерте́чимо кров викамо још и да дѣзимо рогови на кућу, и тѣк се теј све греде закѣтив с пешкири, кошуље, черапе, тој свѣ за мајстори.

2. фиг. *јакó изударам, исћучем*. — Да те бѣше стѣгја, ћаше те измерте́чи!

измѣ́стим, измести́ја (3. л. мн. пр. измѣстив; аор. измести́, 1. л. мн. измести́мо; трп. изместен) свр. *ѿомерим зглоб из лежишиѣа, чашице, иичашим*. — Измести́ла бѣше ногу па не теја да иде да ву гу намѣстив, него такој зарасна, и сѣк ћопаѣи.

ѿзместо прил. *без залеѣа, с месѣа, измесѣа*. — Те рѣпамо ѿместо, неће се залићамо.

измѣ́т м *добронамерно дело, ѿмоћ*. — Па дај му ако си могућан, тој е једѣн измѣт!

изметѐм, **измеја** (3. л. мн. пр. **изметѐв**; аор. **измѐто**, 1. л. мн. **измѐтомо**; импф. **изметѐшем**, 3. л. мн. **изметѐшемо**) свр. *мейлом њочистиѐм, њомѐѐм*. — Дизај се обор да **изметѐш** па ће **идемо** у **њиве**!

измѐтием се, **изметнуја се** (3. л. мн. пр. **измѐтнев се**; аор. **изметну се**, 1. л. мн. **изметнумо се**) свр. *умѐйнем се, увргнем се (на некога)*. — Све да се оној **њино** девојче на **тата** **измѐтне** на **виђу**, а **мирно** ко **мајка** му.

измѐтрим, **изметрија** (3. л. мн. пр. **измѐтрив**; аор. **изметри**, 1. л. мн. **изметримо**; импф. **измѐтрешем**, 3. л. мн. **измѐтрешев**) свр. *исечем на комаде од једног мѐйра (обично о дрвима за огрев)*. — Има си **паре** у **њѐга**, **нѐма** се **мучи**, **докарав** му **дрва** **измѐтрени**.

измеђар м *онај који је слабог имовног сѐања, који је сиромашан, сиротиан, гоља*. — **Нѐма** ништа тај **измеђар**, по **туђе** **њиве** **работи** да **издржава** **фамилију**.

измеђарка ж *она која је сиромашна, сиротиа, сиротишца*. — **Татко** **ву** је **бија** **измеђар**, за **измеђара** се **одала**, **измеђарка**, а **овам** се **издиза**.

измешкѐрим, **измешкерија** (3. л. мн. пр. **измешкѐрив**; аор. **измешкери**, 1. л. мн. **измешкеримо**; импф. **измешкѐрешем**, 3. л. мн. **измешкѐрешев**) свр. *угњавим, изгњавим (у игри)*. — Све **ћу** те **измешкѐрим**, **детѐнце**, **кѐкво** си **златно**!

измијем, **измија** (3. л. мн. пр. **измијев**; аор. **изми**, 1. л. мн. **измимо**; импф. **измијешем**, 3. л. мн. **измијешев**) свр. **Г. а. ойерем лице водом, умијем**. — Ја **ћу** те **измијем**, **кѐкво** ће **идеш** у **школу** з **дрљави** **очи**!? **Б. ойерем (о њосућу)**. — Ја си **измијем** **мој** **шољ** **одма** и **турим** там у **чисти** **судови**.

И. ~ се умијем се; окујам се. — **Изми** се **съ[с]** **студѐну** **воду**, да се **расѐниш**! **Згреј** **воду** да се **измијем**, **докле** **деца** **нѐсу** **дошли**!

измијнем, **изминуја** свр. *ѓрође, ѓроѓекне, мине (о времену)*. — **Чекај** да **измине** **нико** **време**, **ће** **идемо** да **гу** **видимо**.

измитиљим се, **измитиљија се** (3. л. мн. пр. **измитиљив се**; аор. **измитиљи се**, 1. л. мн. **измитиљимо се**) свр. *оболим од мѐѓиљавости (о овцама)*. — **Онај** **прле[д]** **цве** **ни** се **овце** **бев** **измитиљиле**.

измодирам, **измодираја** (3. л. мн. пр. **измодирав**; аор. **измодира**, 1. л. мн. **измодирамо**) свр. *изађе из моде, ѓрѐѓтѓне да буде модерно*. — **Виѓа**, **нѐћу** **носим** тај **капут**, **тој** **съг** **измодирало**.

измозгам, **измозгаја** (3. л. мн. пр. **измозгав**; аор. **измозга**, 1. л. мн. **измозгамо**) свр. *исхлайим, ѓоблесавим*. — **Она** **измозгала**, не **зна** **које** **работи**.

измочам се, **измочаја се** (3. л. мн. **измочав се**; аор. **измоча се**, 1. л. мн. **измочамо се**; импф. **измочашем се**, 3. л. мн. **измочашев се**) свр. *исѓишким се, ѓоѓишким се*. — **Ајде**, **деца**, **измочајте** се **па** на **спање**!

измочкам се, **измочкаја се** свр. у *дем. значењу: измочам се*. — **Пази** **нѐка** се **измочка** **па** **га** **после** **препови**!

измрдам, **измрдаја** (3. л. мн. пр. **измрдав**; аор. **измрда**, 1. л. мн. **измрдамо**) свр. *извучем се из неке нейријѓѓне, неугодне сѓѓуѓације, изврдам*. — **Нѐће** **га** **измрдаш** **мајкин** **сине**, **два** **пу[г]** **цу** **ти** **одлагали**, **съ[г]** **ће** **мораж** да **идеш** у **војску**!

измрдување с *гл. им. од измрдујем*. — **Доста** је **било** **измрдување** од **војску**, **ал** **съг** **нѐмаш** **куде**, **мора** да **идеш**!

измрдујем, **измрдујаја** (3. л. мн. пр. **измрдујев**; аор. **измрдува**, 1. л. мн. **измрдувамо**; импф. **измрдујешем**, 3. л. мн. **измрдујешев**) несвр. *извлачим се из неке нейри-*

јайне, неугодне ситуације, изврдавам. — Доста си ти измрдуваја, сѝк су те уватили у кљусу!

измрејем, измрели свр. *умре у одређеним временским размацама (о већем броју лица), йоумире*; исп. помрејем. — Измрели су сви тија стари људи из моју фамилију, млади не ме познавав, немам више осйриште там куде сѝм се родила.

измувам, измуваја (3. л. мн. пр. измував; аор. измува, 1. л. мн. измувамо) свр. 1. *разбацам на све сйране, исйрейурам, исйремећем.* — Које си ти тражила у мој шифоњер, све си ми цольке измувала?

2. *фиг. ударајући рукама исйучем, изударам у йределу слабина.* — Ивано, ћу те измувам, сѝ[г] гу мајка нема!

измуљим, измуљија (3. л. мн. пр. измуљив; аор. измуљи, 1. л. мн. измуљимо) свр. 1. *йромолим, йройурум (главу)*; исп. намуљим. — Измуљила главу на прозор па сѝмо гледа кој куде йде.

2. *извучем, извадим.* — Сви гледав у њума, мйслив, сѝк ће она измуљи однигде пारे.

изнаберем, изнабраја (3. л. мн. пр. изнаберев; аор. изнабра, 1. л. мн. изнабрамо; импф. изнаберешем, 3. л. мн. изнаберешев) свр. *наберем већу количину обично различийих йлодова и сл. у више навраиша.* — А, мори, куде си изнабрала све овей траве, да йдем и ја да берем?

изнавиќам се, изнавиќаја се (3. л. мн. пр. изнавиќав се; аор. изнавиќа се, 1. л. мн. изнавиќамо се; импф. изнавиќашем се, 3. л. мн. изнавиќашев се) свр. *сасйем некоме у лице бројне увреде нижући једну йо једну у нейрекидном временском инйтервалу.* — Изнавиќа ми се што пѝс с масло не би појеја, па после оће збори с мене ко да ништа неје било.

изнаврљам, изнаврљаја (3. л. мн. изнаврљав; аор. изнаврља, 1. л. мн. изнаврљамо; импф. изнаврљашем, 3. л. мн. изнаврљашев) свр. *набацам већу количину нечега у више навраиша.* — Дѝл су ти много смићале моје цольке па си ги изнаврљала по цѝлу собу?

изнадоносим, изнадоносија (3. л. мн. пр. изнадоносив; аор. изнадоноси, 1. л. мн. изнадоносимо; импф. изнадоносешем, 3. л. мн. изнадоносешев) свр. *в. издонесем.* — Мало ли сѝм изнадоносила ја у кућу за овей године што сѝм у Немачко, па несте задовољни?

изнадујем се, изнадули се (3. л. мн. пр. изнадујев се; аор. изнаду се, 1. л. мн. изнадумо се) свр. *експр. наљућим се (о већем броју особа)*; исп. изнаљутим се. — Изнадули се на мене што ги не сѝм на сви купила, а ја немам паре сви да ги задовољим.

изнаједем се, изнајели се (3. л. мн. пр. изнаједев се; аор. изнаједо се, 1. л. мн. изнаједомо се; импф. изнаједешем се, 3. л. мн. изнаједешемо се) свр. *наједем се, засићим се храном обично једући у више навраиша (о већем броју особа).* — Изнаједосте ли се бре, деца, цѝл дѝн једете?

изналоќам се, изналоќали се (3. л. мн. пр. изналоќав се; аор. изналоќа се, 1. л. мн. изналоќамо се; импф. изналоќашем се, 3. л. мн. изналоќашев се) свр. *експр. наийјем се, засићим се йићем наийјајући се у више навраиша (о већем броју особа)*; исп. изнапијем се. — Бѝсте се изналоќали на свадбу, надокрајке се и потепасте!

изнамѝсим, изнамѝсија (3. л. мн. пр. изнамѝсив; аор. изнамѝси, 1. л. мн. изнамѝсимо; импф. изнамѝсешем, 3. л. мн. изнамѝсешев; трп. изнамѝсен) свр. *умесим већу*

количину обично разноврсног ђецива у више навраћа. — Изнамеси́ла сџм и лебови, и пога́че, колачи́ки, то́рте, све што трѣба.

изнамѣстим, изнамести́ја (3. л. мн. пр. изнаме́стив; аор. изнамести́, 1. л. мн. изнаме́стимо; импф. изнаме́стешем, 3. л. мн. изнаме́стешев; изнаме́стен) свр. *наме́стим све редом, једно ђо једно (о већем броју ђредмеџа).* — Докле ја изнаме́стим кревети, ти ђди напра́ви ка́фу!

изнами́рим, изнамири́ја (3. л. мн. пр. изнами́рив; аор. изнамири́, 1. л. мн. изнамири́мо; импф. изнами́решем, 3. л. мн. изнами́решемо) свр. *намирим редом, све до једног (о већем броју живих биђа).* — Да изнами́рим сто́ку па тѣ [г] ђу спре́мам вече́ру. Докле не изнами́рим деца́, не мо́г ништа да рабо́тим.

изнаљу́тим се, изнаљути́ се (3. л. мн. пр. изнаљу́тив се; аор. изнаљути́ се, 1. л. мн. изнаљути́мо се; импф. изнаљу́тешем се, 3. л. мн. изнаљу́тешев се; трп. изнаљу́тен) свр. *в. изнаду́јем се.* — Сви́ се изнаљути́ли што онома́д не́сџм дошла́, не́ће сџг збо́рив с ме́не.

изнао́дим, изнаоди́ја (3. л. мн. пр. изнао́див; аор. изнаоди́, 1. л. мн. изнаоди́мо; импф. изнао́дешем, 3. л. мн. изнао́дешев) несвр. *измишља́м, зановеџам, извољева́м;* исп. *изновиђам.* — Немо́ј ми туј изнао́диш, јѣди тој што сџм ти дала́ па ђди да рабо́тиш!

изнао́дим се, изнаоди́ја се свр. *ђроведем дуже времена ходајуђи, находам се.* — Изнаоди́мо се данџс по Леско́вац траже́ћи тај дел за тра́ктор.

изнапи́јем се, изнапи́ се (3. л. мн. пр. изнапи́јев се; аор. изнапи́ се, 1. л. мн. изнапи́мо се; импф. изнапи́јешем се, 3. л. мн. изнапи́јешев се) свр. *в. изналокам се.* — Изнапи́ се па полега́ли кој кудѣ сти́гја.

изнапо́јим, изнапоји́ја (3. л. мн. пр. изнапо́јив; аор. изнапоји́, 1. л. мн. изнапоји́мо; импф. изнапо́јешем, 3. л. мн. изнапо́јешев) свр. *напојим све редом, једно ђо једно (о већем броју живоиџиња).* — Не мо́г да изнапо́јим краве, зажеднѣле млого.

изнапра́вим, изнаправи́ја (3. л. мн. пр. изнапра́вив; аор. изнаправи́, 1. л. мн. изнаправи́мо; импф. изнапра́вешем, 3. л. мн. изнапра́вешев; трп. изнапра́вен) свр. *напра́вим веђи број различиџих ђредмеџа у више навраћа.* — Изнаправи́ја зграда́це у обо́р, и ку́ђу, па помођну ку́ђну, сала́ч, не́је сироти́ња ко што је биђа́.

изнара́ним, изнарани́ја (3. л. мн. пр. изнара́нив; аор. изнарани́, 1. л. мн. изнарани́мо; импф. изнара́нешем, 3. л. мн. изнара́нешев) свр. *нахраним све редом, једно ђо једно (о већем броју живоиџиња или ђуди).* — Зачува́ млого свиње ову́ј зиму, не мо́г ги изнара́ним. Деца́ голѣми, јѣдѣв ко ми ста́ри, не мо́к с леб да ги изнара́ним.

изнари́ђам, изнариђа́ја (3. л. мн. пр. изнариђав; аор. изнариђа́, 1. л. мн. изнариђа́мо) свр. *наређам све редом, једно ђо једно (о већем броју ђредмеџа), ђоређам.* — Не мо́к це́л дѣн да изнариђам цо́лке у шифо́њѣр, све си размушља́ла.

изнари́пам, изнарипа́ли (3. л. мн. пр. изнари́пав; аор. изнарипа́, 1. л. мн. изнарипа́мо; импф. изнари́пашем, 3. л. мн. изнари́пашев) свр. *нагло скочивиши уђем (о већем броју особа).* — Изнарипа́ше сви́ у ко́ла, на собо́р оти́доше.

изнаски́там се, изнаскита́ја се (3. л. мн. пр. изнаски́тав се, аор. изнаскита́ се, 1. л. мн. изнаскита́мо се) свр. *издовољим се скиџиње, наскиџам се (обично у више навраћа).* — Це́л дѣн ве не́ма до́м, изнаски́тасте ли се?

изнаспи́јем се, изнаспа́ја се (3. л. мн. пр. изнаспи́јев се; аор. изнаспа́ се, 1. л. мн. изнаспа́мо се) свр. *испавам се, наспавам се (о већем броју особа).* — Изнаспи́јев се, па ђјт у ски́тџу.

изнасучѐм, изнасукáја (3. л. мн. пр. изнасучѐв; имп. изнасучи; аор. изнасукá, 1. л. мн. изнасукáмо) свр. *направим већу количину кора, јуфки, изоклагијам*. — Изнасукáла сѐм корке за славу.

изнаткáјем, изнаткáла (3. л. мн. пр. изнаткáјев; аор. изнаткá, 1. л. мн. изнаткáмо; импф. изнаткáјешем, 3. л. мн. изнаткáјешев) свр. *оћкам већи број обично разноврсних предмета у више навршта*. — Изнаткáла сѐм и чѐрге, и ћелими, и вутáрке, јестѝци, свѐ тој дар за моју Грану кѝ[д] це заодава.

изнатру́пим, изнатрупíја (3. л. мн. пр. изнатру́пив; аор. изнатрупí, 1. л. мн. изнатрупíмо; импф. изнатрупешем, 3. л. мн. изнатру́пешев; трп. изнатру́пен) свр. *насећем већу количину огревног дрва у више навршта*. — Мирко ми је изнатрупíја дрва за целу недељу.

изновиђам, изновиђáја (3. л. мн. пр. изновиђав; аор. изновиђá, 1. л. мн. изновиђáмо; импф. изновиђашем, 3. л. мн. изновиђашев) несвр. *в. изнаодим*. — Дѐте, смíри се, не изновиђáј више, ја нѐмам тој ти коѐ тражиш!

износим се, износила се (3. л. мн. пр. износив се; аор. износи се, 1. л. мн. износимо се) свр. *престíане да носи јаја (о кокоши)*. — Стáра овај кокошка, износила се!

изобáљам, изобáљаја (3. л. мн. пр. изобáљав; аор. изобáља, 1. л. мн. изобáљамо; импф. изобáљашем, 3. л. мн. изобáљашев) свр. *оборим све редом, једно по једно (о већем броју предмета), пообарам*. — Изобáљаја онолко дрва за једн дѝн. Вѐтар свѐ црѐпја бѐше изобáљаја ономад.

изобеду́јем, изобедува́ја (3. л. мн. пр. изобеду́јев; аор. изобедува́, 1. л. мн. изобедува́мо) свр. *поједем цео обед, ручак, завршим обедовање, ручавање*. — Нѐсмо још изобедува́ли, áјде, ће обеду́јеш сѝс нас!

изобрíшем, изобрисáја (3. л. мн. пр. изобрíшев; аор. изобрисá, 1. л. мн. изобрисáмо) свр. *обрíшем све редом, једно по једно (о већем броју предмета), побришем*. — Да изобрíшем ја овíја судови па да íдем крáве да музѐм.

изобр́нем, изобрну́ја (3. л. мн. пр. изобр́нев; аор. изобрну́, 1. л. мн. изобрну́мо) свр. *изврнем, искривим, изокренем (о речима, о ономе што је изречено)*. — Нѐсѝм ја такој рѐкла, она га свѐ изобрну́ла.

изобр́ћам, изобрр́ћаја (3. л. мн. пр. изобр́ћав; аор. изобрр́ћа, 1. л. мн. изобрр́ћамо; импф. изобрр́ћашем, 3. л. мн. изобрр́ћашев) свр. *обр́нем, окренем све редом, једно по једно, све до једног (о већем броју предмета)*. — Ви íдите изобрр́ћајте цигле што смо ичѐр сѐкли, а ми ће овде работимо!

изобу́јем, изобу́ја (3. л. мн. пр. изобу́јев; аор. изобу́, 1. л. мн. изобу́мо; импф. изобу́јешем, 3. л. мн. изобу́јешев) свр. *снабдем обућом, обујем све редом, једно по једно (о већем броју лица)*. — Не мог ги сѝмо изобу́јем, а не ли па ништо пóвише.

изобу́чем, изобукáја (3. л. мн. пр. изобу́чев; аор. изобу́ко, 1. л. мн. изобу́комо; импф. изобу́чешем, 3. л. мн. изобу́чешев) свр. *снабдем одећом, обучем све редом, једно по једно (о већем броју лица)*. — Да ги изобу́јем и да ги изобучем, за друго ће види́мо áко íма.

изодадѐм, изодаја́ (3. л. мн. пр. изодадѐв; аор. изода́до, 1. л. мн. изода́домо) свр. *удам редом, једну по једну (о више кћери), поудајем*. — Ћѐрке сѝм изодаја́, још сина да ожѐним.

изодим се, изоди́ја се (3. л. мн. пр. изодив се; аор. изоди́ се, 1. л. мн. изоди́мо се) изодив се; свр. *исѝешачим се, наѝешачим се*. — Изоди́мо се, докле ву нађо́мо кућу. Изоди́мо се по град, докле нађо́мо кудѐ стању́је.

изоже́ним, изоженија (3. л. мн. пр. изоженив; аор. изожени, 1. л. мн. изоженимо; импф. изоженешем, 3. л. мн. изоженешев; трп. изожењет) свр. *оженим редом, једног по једног (о већем броју синова), поженим*. — Синови да изоженим, ћерке да изодадём, унући да дочекам, па после, бог јак.

изоно́дим, изонодија (3. л. мн. пр. изонодив; аор. изоноди, 1. л. мн. изонодимо; импф. изонодешем, 3. л. мн. изонодешев) свр. *обавим, урадим, завршим неки посао који је саговорнику познат из ранијег контекста*. — Изонодила съм ја ванёлу, съ[г] ћу заплетём јелёк на Вёлька.

изоперём, изопраја (3. л. мн. пр. изоперёв; аор. изопра, 1. л. мн. изопрамо; импф. изоперешем, 3. л. мн. изоперешев; трп. изоперен) свр. *оперем све редом, једно по једно (о већем броју предмета)*. — Одвај съм изопрала, деца јемпут обучёв па врљив.

изопра́си се, изопрасила се свр. *донесе на свети младунце, опраси се (о већем броју крмача)*. — Три су ми се свиње изопрасиле, пун обор прасци, ноге ће ми изедёв.

изорати́м се, изоратија се (3. л. мн. пр. изоратив се; аор. изорати се, 1. л. мн. изоратимо се; импф. изоратешем се, 3. л. мн. изоратешев се) свр. *засићим се разговора, издовољим се разговором, наразговарам се*. — Нёсьм, сёстро ни за једёње, ни за пиёње, дошла съм да се изоратимо.

изотёли се, изотелија се (3. л. мн. пр. изотелив се; импф. 3. л. мн. изотелешев се; трп. изотелена) свр. *донесе на свети младунце, отели се (о већем броју крава)*. — Овеј краве докле се не изотелив, на смёну ће ги насрћамо преко ноћ, нёма спаёе.

изотиднем, изотишја (3. л. мн. пр. изотиднев) свр. *оде једно за другим у одређеном временском размаку (о мношћу или свима који треба да оду)*. — Изотишли сви на собор, ви које чёкате?

изотка́рам, изоткараја (3. л. мн. пр. изоткарав; аор. изоткара, 1. л. мн. изоткарамо; импф. изоткарашем, 3. л. мн. изоткарашев) свр. **а.** *отерам, превезем све редом, једно по једно (о већем броју предмета)*. — Све су му из обор изоткарали, што не платија порез. **б.** *отерам, познам стоку на иашу (о већем броју особа)*. — Људи још по рёсу изоткарав стоку, наше краве рикав у шталу до пладне, а ти спиёеш.

изотка́чам, изоткачаја (3. л. мн. пр. изоткачав; аор. изоткача, 1. л. мн. изоткачамо) свр. *скинем све редом, једно по једно (о већем броју предмета), поскидам*. — Изоткачај овеј слике о[д] дувар, шће ти!?

изоткри́јем се, изоткрија се (3. л. мн. пр. изоткријев се; аор. изоткри се, 1. л. мн. изоткримо се; импф. изоткријешем се, 3. л. мн. изоткријешев се) свр. *стиргнем, збацим покривач са себе, откријем се (о већем броју лица)*. — Чича ве цел ноћ покрива, изоткријете се, а њёга га стра ће осёбнете.

изотнием се, изотёја се (3. л. мн. пр. изотнев се; аор. изотё се, 1. л. мн. изотёмо се) свр. *цимнувиши се ослободим се некога*. — Изоте ми се из руке и побёже.

израбóтим се, изработија се (3. л. мн. пр. изработив се; аор. изработи се, 1. л. мн. изработимо се; импф. израбóтешем се, 3. л. мн. израбóтешев се; трп. израбóтен) свр. *исцрпём се најорним радом, нарадим се*. — Млого се је он изработија онеј године жёна кд му се бёше заболёла, съг и он паднуја.

израђам, израђаја (3. л. мн. пр. израђав; аор. израђа, 1. л. мн. израђамо) свр. *родим (обично више деце), изродим*. — Израђали сте деца за мерак на вашо дупе, съг други да ви ги чував!

изразбијем, изразбија (3. л. мн. пр. изразбијев; аор. изразби, 1. л. мн. изразби-мо) свр. *иоразбијам*. — Све ћу ги изразбијем овија шољови, овакој немијени кџ ми ги оставите!

изразбуди́м, изразбудија (3. л. мн. пр. изразбудив; аор. изразбуди, 1. л. мн. изразбудимо) свр. *ицргнем из сна, ипробудим (о већем броју лица)*. — Не мо́ж да спије, кџ-ка од болеш, сви не изразбуди да ничимо с њџга.

израсипем, израсипаја (3. л. мн. пр. израсипев; аор. израсипа, 1. л. мн. израсипамо) свр. *ипросиџем све редом, једно ио једно (о више иосуда са јелом)*. — Израсипи ти-ја тањири што у њи остањувало јџло, не ги врђај у лонац, јџло ће ми се укисџли!

израсплетџм, израсплџја (3. л. мн. пр. израсплетџв; аор. израсплџто, 1. л. мн. израсплџтомо; импф. израсплџтешџм, 3. л. мн. израсплџтешџв) свр. *расиљџшџм, оипарам све редом, једно ио једно (о више иредмеија)*. — Израсплетџм омалџкџли дџтињџи ванџлџчки па му исплетџм нџву ванџлу.

израстурам, израстураја (3. л. мн. пр. израстурав; аор. израстура, 1. л. мн. израстурамо) свр. *расиуриџм све редом, једно ио једно (о више иредмеија), иорасиурам*. — Израстураја он онџј распадџтине по обџр па направџја убаву кџћу.

изребрим се, изребрија се (3. л. мн. пр. изребрив се; аор. изребри се, 1. л. мн. изребримо се) свр. експр. *иогледам љуишиџо, изрогачених, разрогачених очију*; исп. изровим (II), изрогљим се. — Штџ си се, бре, изребрија на мене, коџе сџм ти ја крџва?

изрепам, изрепаја (3. л. мн. пр. изрепав; аор. изрепа, 1. л. мн. изрепамо; импф. изрепашџм, 3. л. мн. изрепашџв) свр. експр. *исџиучџм, изударам, измлаиџм*. — Изрепај гу да набере стрџ!

изринем, изринуја (3. л. мн. пр. изринеџв; аор. изрину, 1. л. мн. изринумо; импф. изринџшџм, 3. л. мн. изринџшџв; трп. изрињџт) свр. *очистиџм лџиџиџом или вилом избаџивши џубре*; исп. подринџм. — Изрини кџчину па прџстри по[д] цвиње!

изрипим, изрипија (3. л. мн. пр. изрипив; аор. изрипи, 1. л. мн. изрипимо) свр. *изиђџм нагло, у скоку, искочим, рџиџм*. — Кџд Младџн наишџја на врата, а овај изрипија крс прџзор.

изрипујџм, изрипуваја (3. л. мн. пр. изрипујџв; аор. изрипува, 1. л. мн. изрипувамо; импф. изрипујџшџм, 3. л. мн. изрипујџшџв) несвр. *излазим нагло, у скоку, искаџџм*. — Вељко, закови онџј лџтве на трлу, јаганџики да не изрипујџв!

изрџвим, изрџвија (3. л. мн. пр. изрџвив; аор. изрџви, 1. л. мн. изрџвимо; импф. изрџвџшџм, 3. л. мн. изрџвџшџв) свр. експр. I. *изрогачим, исколаџим (очи у љуиџњи, бесу, и сл.)*; исп. исковрљим, искокотим. — Кџкво сџм ти ја крџва па си изрџвија џчи на мене?

II. ~ се в. *изребрим се*. — Изрџвила се на мене ко да сџм ву тџтка заклџла.

изрџгљим се, изрогљџја се (3. л. мн. пр. изрџгљим се; аор. изрогљџ се, 1. л. мн. изрогљџмо се; импф. изрогљџшџм се, 3. л. мн. изрогљџшџв се) свр. експр. в. *изребрим се*. — Изрогљџја се на мене, с џчи да ме изџде, а не сџм га ништа дирџла.

изрџтам, изрџтаја (3. л. мн. пр. изрџтаџв; аор. изрџта, 1. л. мн. изрџтамо; импф. изрџташџм, 3. л. мн. изрџташџв) свр. експр. *обасџџм увредама, грџџама, извређам, изруџџим*. — Изрџтала сџм гу пред љџди, неће се сџти више да ме лаје!

изуалим, изуалија (3. л. мн. пр. изуалиџв; аор. изуали, 1. л. мн. изуалимо) свр. *размаџим све редом, једно ио једно (о већем броју дџце)*. — Ванка ги изуали овија дџца, за никаџв ред не знаџв.

изувѣдам, изувѣдаја (3. л. мн. пр. изувѣдав; аор. изувѣда, 1. л. мн. изувѣдамо) свр. *увѣдем неке нове моменѿе код одређеног обичаја*. — Изувѣдали сѣг да носив на војника на испраћај ћѣбики, кошѹље, ко на свѣдбу да ѿдев.

изукѣрам, изукѣраја (3. л. мн. пр. изукѣрав; аор. изукѣра, 1. л. мн. изукѣрамо; импф. изукѣрашем, 3. л. мн. изукѣрашев) свр. *уѿтерам све редом, једно ѿо једно (о већем броју живоѿиња)*. — Помогните на бабу да изукѣра свиње у кочину, етѣ там колко вика, не мош самѣ!

изумим, изумија (3. л. мн. пр. изумив; аор. изуми, 1. л. мн. изумимо) свр. *смеѿнем с ума, заборавим*. — Ја сѣм изумила, могла сѣм по Грану да ти испратим малко гра.

изумујем, изумуваја (3. л. мн. пр. изумујев; импф. изумујешем, 3. л. мн. изумујешев) несвр. *смећем с ума, заборављам*. — Како старим, такој повѿше изумујем, не сѣм тѣква била, дѣте.

Ика м *хий. од Илија*.

иљав, -а, -о *разрок, врљоок, зрикав*. — Иљав, не знам у коју од наз две глѣда!

иљавка ж *разрока, врљоока, зрикава женска особа*; исп. иљка. — Дъл не видиш како глѣда сѣс једно ѿко у Шумане, з друго у Лугаре?

иљавко м *онај који је разрок, врљоок, зрикав*; исп. иљча. — Па кудѣ, мори, тај иљавко мош полѿжи за кола?

иљаво прил. *разроко, врљооко, зрикаво*. — У поглед млого ѿљав, никако иљаво глѣда.

иљавче с *разроко, врљооко, зрикаво дѣше*. — Не га називљајте иљавче, тој му је од бѿга, грѿга!

иљадѣрка ж а. *новчаница од хиљаду аѿоена*. — Све иљадѣрке вади иж цѣпови. б. *новчана вредност од хиљаду аѿоена*. — Цѣбе стока на пијац, кобилу продадо за две иљадѣрке.

иљадим, иљадија несвр. у изразу: *да ти (му, ву и сл.) се иљѣди благослов да се ономе коме је уѿућен увећа, умножи имеѿак, богѿиство*. — Ај ће попијемо, давам крчму, свиња ми се опрасила! Ајде, домаћине, ај да си жив и твоја фамилија, па нека ти се иљѣди, бѿже дај!

иљѣдо број *хиљаду*. — Иљѣдо банке за ѿиву сѣм даја. Иљѣдо синови да ѿмам, не би ме чувѣли ко моја ћѣрка што ме чува.

иљѣ с у изразу: *да ми (му, ги и сл.) дава иљѣ и миљѣ ни ѿо коју цену, низѿиња на свѣшу*. — Да ми дава иљѣ и миљѣ не би продаја воденицу, тој ми је мајковина, једна ѿспомена што остѣла.

иљка ж в. *иљавка*. — Разрокесто глѣда, затѿ гу викав иљка.

иљча м в. *иљавко*. — Стварно је разрокек, иљча, ал неје лош по душу.

имањце с дем. *и хий. од имање*. — Тој имањце не рани, кудѣ ћу продавам ѿиву!

имаћан, -ћна, -ћно *имућан, богѿи*. — Имаћан ву је тѣтко, кѣко ву па неће даде мирѿовину!?

иментујем, иментуваја (3. л. мн. пр. иментујев; аор. иментува, 1. л. мн. иментувамо) свр. *назовем ѿо имену, именујем*. — Он ће ги иментује тија што су с ѿега растурили на човека ѿграду.

инаѣт м *инаѿи, ѿркос*. — Заузѣја гу ѿики инаѣт, рѣкла неће ѿде, и мора на ѿѿјно да бѣде.

инатлѣк м *инаѿијска нарав, ѿврдоглавост, инаѿијство*. — Ти знаш с твој инатлѣк како си остѣла без ништа, неси се тѣла покѿриш на тѣтка!

инатлија м в. *инаџљивко*. — Голѐм је он инатлија кџд утврди главу, тѐра на њи-гово, ако неће такој.

инатлика ж в. *инаџљивка*. — Она је инатлика, ако ти је рекла неће иде, иџ гу не моли.

инатљив, -а, -о који воли да се инаџи, склон инаџењу, кайрициозан. — Штџо си такој инатљив, па ел иди кџ[д] те дѐда моли?!

инатљивка ж она која је склона да се инаџи, кайрициозна женска особа, инаџика; исп. инатлика. — Тѐ гу там сама седи у собу, тај инатљивка, сви гу молимо да еде, она неће дође.

инатљивко м онај који је склон да се инаџи, кайрициозан човек, инаџија. — Неће идеш куде бабу, а знаш како те је чувала, инатљивко!

инатљивче с *дете* које је склоно да се инаџи, кайрициозно дете. — Нѐма от куга да запазиш, ти инатљивче, послушај тѐтку, обуџи се!

инвалида ж новчана њомџ коју инвалид добија од државе, инвалиднина. — Прима инвалиду, у рат је обе ноге изгубија.

инџињѐр м *инџењер*. — Изучија за инџињѐра.

инџињѐрка ж *жена инџењер*. — Тѐрка му је инџињѐрка, дирѐкторка у Лебане.

џра ж *џалог на дну џосуде у којој се дрџи мастџ*. — Нѐма више маз у онуј црвѐну канту, остала сѐмо џра на дно. Маз мбра да помрвкџемо, и онај канта што гу начѐмо скѐро дошла до џру.

исабим, исабија (3. л. мн. пр. исабив; аор. исаби, 1. л. мн. исабимо; импф. исабешем, 3. л. мн. исабешев) свр. *џџройасџим*, *џокварим*. — Исабила ми сѐмо матријал, не ми иџ џбаво сашила вистан.

исѐне, исануја свр. *исахне*, *усахне*, *џресахне*. — Исануја бунар од овѐј сџше, па нѐмамо воду ни за пиѐње, ни за стоку.

исвађам се, исвађаја се (3. л. мн. пр. исвађав се; аор. исвађа се, 1. л. мн. исвађамо се) свр. *издовољим се свађе*, *насвађам се*. — Пбаво се исвађа з брата за имање, сџг ву је срѐце на мѐсто на моју зљву.

исѐтим се, исетија се (3. л. мн. пр. исѐтив се; аор. исетџ се, 1. л. мн. исетџмо се) свр. 1. *злонамерно*, *смишљено џренесем нечије речи*, *мишљење и сл.*, *изокренем веродѐстојносџи*, *исџиџиџносџи*. — Тој се она исетџла, нѐсџм ја такој рекла.

2. *сџџим се*, *џрисџџим се*. — Исѐти се нику пѐсму, знаш колко си појала!

исџпем, исџпаја (3. л. мн. пр. исџпев; аор. исџпа, 1. л. мн. исџпамо) свр. *џросџем*; *изруџим*. — Исџпи туј воду ис каначе па натџчи студѐну! Кудѐ ти исџпа онај гра и[з] шинџк?

исџпување с *гл. им. од исџпујем*. — Направила си жабарник с твоѐе исџпување воду прет куђу. Руџе ти се тресѐв, стѐ с твоѐе исџпување шиђѐр какџв брлог направи!

исџпујем, исџпуваја (3. л. мн. пр. исџпујев; аор. исџпува, 1. л. мн. исџпувамо; импф. исџпујешем, 3. л. мн. исџпујешев) несвр. *џросџџам*; *изруџујем*. — Не исџпуј туј воду, џе ми ваља сџдови да миѐм! Те ги там, у обџр, исџпујев жџто за у млин.

исџсам, исџсаја (3. л. мн. пр. исџсав; аор. исџса, 1. л. м. исџсамо) свр. *исџшем*, *џосџшем*. — Телѐ се откинало па свѐ исџсало краву.

Изр. ~ из прѐсти *каџем*, *изговорим неисџџину о некоме*, *оклевеђем некога*. — Тој е она исџсала ис прѐсти, ја гу нѐсџм ни видеџла, а камоли па да сџм причала с њум о[д] тѐбе.

исићам се, исићаја се (3. л. мн. пр. исићав се; аор. исића се, 1. л. мн. исићамо се; импф. исићашем се, 3. л. мн. исићашев се) несвр. *стилно нешто зановейтам, извољевам*. — Немој ми се туј сѣмо исићаш, ја немам време тебе да те слушама!

исићање с гл. им. од *исићам се*. — Не исићај се сѣмо, досади ми више с твоје исићање!

искалпим, искалпија (3. л. мн. пр. искалпив; аор. искалпи, 1. л. мн. искалпимо; импф. искалпешем, 3. л. мн. искалпешев) свр. експр. *добро изгрдим, изврећам*; исп. искантам. — Ја ћу гу њум искалпим за њојан голем језик!

искаљам, искаљаја (3. л. мн. пр. искаљав; аор. искаља, 1. л. мн. искаљамо; импф. искаљашем, 3. л. мн. искаљашев) свр. **1.** *исирљам, уирљам, умажем, замажем*. — Искаљала си вутарку, камо да те очукам!

II. ~ се исирљам се, уирљам се, умажем се, замажем се. — Подрињува куде свиње, глеј ккѣ сѣм се искаљала!

искантам, искантаја (3. л. мн. пр. искантав; аор. исканта, 1. л. мн. искантамо) свр. експр. *в. искалпим*. — Ја ћу гу њума искантам кѣд отиднем дома што се она трошкарילה с моје паре што сѣм ву била оставила да купује на деца које ги треба!

искањујем се, искањуваја се (3. л. мн. пр. искањујев се; аор. искањува се, 1. л. мн. искањувамо се; импф. искањујешем се, 3. л. мн. искањујешев се) несвр. *скањујем се, оклевам*. — Не се толко искањуј, ако ће идеш ајде, обукуј се!

искарам¹, искараја (3. л. мн. пр. искарав; аор. искара, 1. л. мн. искарамо) свр. *истерам, изагнам*. — Ћу те искарам ис кућу, ако не слушаш! Иди искарај краве да пасев!

искарам², искараја свр. *изгрдим, наружим*. — Плаче што гу деда искараја што кидала зелен бостан.

искарување с гл. им. од *искарујем*. — Какво искарување, бре, које ти бѣнђаш, ћу искарујем ја моје дете ис кућу?

искарујем, искаруваја (3. л. мн. пр. искарујев; аор. искарува, 1. л. мн. искарувамо; импф. искарујешем, 3. л. мн. искарујешев) несвр. **1.** *иситерујем, изгоним*. — Искаруваја ме је у срѣ[д] сѣму наулице, а ја га плачећим молим па да улѣгнем, ако ме тепа, ћу претрпим, сѣм да не мрзнѣм.

2. *превозим, преитерујем*. — Треба ћубре да искарујем, њиве да ћубрим.

искастрим, искастрија (3. л. мн. пр. искастрив; аор. искастри, 1. л. мн. искастримо; импф. искастрешем, 3. л. мн. искастрешев) свр. **1.** *пошкрешем, окрешем (грање, дрво и сл.)*. — Да искастриш онуј јабуку, чѣнке препокриле прозор!

2. *фиг. јако изгрдим, наружим*. — Ја ћу гу њум искастрим, које она има з деца расправу!?

искачам, искачаја (3. л. мн. пр. искачав; аор. искача, 1. л. мн. искачамо; импф. искачашем, 3. л. мн. искачашев) несвр. **1.** *излазим, одлазим*. — Тамѣн се ми спремамо да искачамо, они наидоше. Свѣки вѣчер искача на корзо, од њума нема школа.

2. *појављује се, избија по телу, кожи (о бубуљицама, ранама, осѣама и сл.)*. — Искачав ву нике бручке по лице, она ги истискује па ву се потвориле ране.

искачање с гл. им. од *искачам*. — Не ми је до искачање, него ај с тебе ћу искочим да не идеш сама.

искидам се, скидаја се (3. л. мн. пр. скидав се; аор. скида се, 1. л. мн. скидамо се) свр. *фиг. 1.* *иреойтиерейим се, намучим се*. — Искидамо се цело лето од рабѣту, кѣ[д] дошја ред да се одмориж, болево те снашлѣ, такој.

2. *прегойћеретим се бригом, забринутошићу, љревише се забринем.* — Искида се све што ги онија деца још нема и[з] собор, биће су сминули куде тетку.

искљокам се, искљокаја се (3. л. мн. пр. искљокав се; аор. искљока се, 1. л. мн. искљокамо се; импф. искљокашем се, 3. л. мн. искљокашев се) свр. *осјем се по шелу, кожи кљокама, красџама, искрасџам се.* — Неће била такој кљокава, ал се мазала с нику помаду па се све по лице искљокала.

исковрљим, исковрљија (3. л. мн. пр. исковрљив; аор. исковрљи, 3. л. мн. исковрљимо; импф. исковрљешем, 3. л. мн. исковрљешев) свр. експр. *в. изровим (I).* — Исковрљија очи на мене, да ме изеде, ко да сам му ја крива што остаја без работу. Које си исковрљија очи на дете, које ти је оно криво?

искокоћим, искокоћија (3. л. мн. пр. искокоћив; аор. искокоћи, 1. л. мн. искокоћимо; импф. искокоћешем, 3. л. мн. искокоћешев) свр. експр. *в. изровим (I).* — Бес ли те тебе изеја, што бесниж, за какво си искокоћија очи?

искоматишем, искоматисаја (3. л. мн. пр. искоматишев; аор. искоматиса, 1. л. мн. искоматисамо) свр. *исечем на комаде, љарчад, искомадам, раскомадам (обично хлеб); исп. испарчетишем, накоматишем.* — Искоматишете сјмо да се сужи леб, несте га изели! Сјмо искоматишев леб деца, а не га једев.

ископитим се, ископитија се (3. л. мн. пр. ископитив се; аор. ископити се, 1. л. мн. ископитимо се) свр. *избавим се из неке љешке (обично материјалне) ситуације, сјасем се.* — Он се ископити, како у Немачко отиде. Ја ћу се ископитим, ћу се снађем, ал ти не знам које ће работиш?

искорубим, искорубија (3. л. мн. пр. искорубив; аор. искоруби, 1. л. мн. искорубимо; импф. искорубешем, 3. л. мн. искорубешев) свр. *а. стругањем издубим унућрашњи садржај бундеве до коре.* — Да искорубим тикву па да направим тиквењик, коре љмам осукане. *б. извучем средишњи део, средину хлеба.* — Искорубија си леб, кој ће једе коре по тебе?

искочим, искочија (3. л. мн. пр. искочив; аор. искочи, 1. л. мн. искочимо; импф. искочешем, 3. л. мн. искочешев) свр. *1. изађем, одем.* — Досјг беше туј, не знам куде искочи. Искочи з девојчики у корзу, нема гу дом.

2. *љојави се, изађе по шелу, кожи (о бубуљицама, ранама, остицама).* — Искочише му на дете нике ситне бручице по снагу, сјмо се чеша.

искркам, искркаја (3. л. мн. пр. искрвав; аор. искрка, 1. л. мн. искркамо) свр. експр. *љоједем у сласти, с уживањем.* — Алал ти вера, кјко сјмо постиже толко колачи да искркаш!?

искрснем се, искрснаја се (3. л. мн. пр. искрснев се; аор. искрсна се, 1. л. мн. искрснамо се) свр. *веома се уљашим, љрестравим се.* — Искрсна се кјд налете у собу онакој пијан, а ја бе сама у собу.

искрућим, искрућија (3. л. мн. пр. искрућив; аор. искрући, 1. л. мн. искрућимо; трп. искрућен) свр. *а. истрґнем, шичуљам из корена.* — Млого је силан ветар дваја ичвр, искрућија оној вишњиче до бунар. *б. љомерим из лежшишја, извалим, изглавим, избијем.* — Такој е силно с врата ударија да ги је искрућија.

искршим, искршија (3. л. мн. пр. искршив; аор. искрши, 1. л. мн. искршимо) свр. *1. сломим, љоломим, разбијем.* — Убаво држи сепетку, немој ти падне, тањири да искршиш!

II. ~ се 1. *задобијем љрелом, љоломим се.* — Паднуја беше Мирко от племњу, све се беше искршија.

2. фиг. в. *истѣрѣти* се. — Нѣси се ни ти овој лѣто искрши́ла у рабóту, више си огузува́ла.

искубѣм, **искуба́ја** (3. л. мн. пр. *искубѣв*; аор. *искуба́*, 1. л. мн. *искуба́мо*) свр. *ишчу́ям, очу́ям, истѣргнем*. — Кој ли ми *искуба* *расад* из *башчу*, *срце* му се *искуба́*-ло?! *Казу́јем* ти више да ми не *сандиљаж* дете, *ако* те *ја* *ува́тим*, *свѣ* *ћу* те *искубѣм*!

иску́жљам се, **искужља́ја се** (3. л. мн. пр. *искужљав се*; аор. *искужља́ се*, 1. л. мн. *искужља́мо се*) свр. *неи́римейно се извучем, измигољим*. — Не зна́м како́ *ћу* се *искужља́м* о[д] *деца́*, а *дошла* би *мало* да *поседа́мо* и да се *пони́riamo*.

исли́ђам, **ислиђа́ја** (3. л. мн. пр. *ислиђав*; аор. *ислиђа́*, 1. л. мн. *ислиђа́мо*; импф. *ислиђашем*, 3. л. мн. *ислиђашев*) несвр. *ислеђу́јем, истѣражу́јем*. — *Иди* па *ислиђај* *зашто́* *гу* је *тепа́ја*, *ја* *има́м* *рабóту*!

ислиђа́ње с гл. им. од *ислиђам*. — Кој си па ти *мене* да ме *ислиђаш*, *кѣкво́* је тој *ислиђа́ње*?

испа́лчим, **испалчи́ја** (3. л. мн. пр. *испа́лчив*; аор. *испалчи́*, 1. л. мн. *испалчи́мо*) свр. *уграбим згодну љрилику, љрави момена́й*. — Она́ је *испалчи́ла* *кѣд* не *нас* *не́је* *дом* *има́ло*, *тѣг* *ги* је *дигла* о[д] *тара́су*.

испарчети́шем, **испарчетиса́ја** (3. л. мн. пр. *испарчети́шев*; аор. *испарчетиса́*, 1. л. мн. *испарчетиса́мо*) свр. в. *искома́йишем*. — *Што́* *сте* *испарчетиса́ли* *тај* *леб* да се *су́ши*?

испа́тим се, **испати́ја се** (3. л. мн. пр. *испа́тив се*; аор. *испати́ се*, 1. л. мн. *испати́мо се*; трп. *испа́тен*) свр. *намучим се, найа́йтим се, љроа́йтим*. — *Мло́го* *сѣм* *се* *ја* *била́* *испати́ла* *у* *дети́нсто* *без* *ма́јку*, *свѣ* *девојке* *по* *собори*, *моје́* *ру́ке* *у* *те́сто*.

испатра́вим се, **испатрави́ја се** (3. л. мн. пр. *испатра́вив се*; аор. *испатрави́ се*, 1. л. мн. *испатрави́мо се*; импф. *испатра́вешем се*, 3. л. мн. *испатра́вешев се*; трп. *испатра́вен*) свр. *љостанем ља́йрав, сака́йи, осака́йим*. — *Испатрави́ја се*, *бе́ше* *пада́ја* *от* *плѣмњу*.

испентѣрим се, **испентѣри́ја се** (3. л. мн. пр. *испентѣрив се*; аор. *испентѣри́ се*, 1. л. мн. *испентѣри́мо се*) свр. *љенѣтрају́ћи се љо́инем, исѣенѣтрам се, узверем се*. — Не *мо́к* *се* *испентѣрим* *уз* *они́ја* *басамци*, *пу́сти* *ви* *оста́ли*!

испе́рдам, **исперда́ја** (3. л. мн. пр. *испе́рдав*; аор. *иснерда́*, 1. л. мн. *иснерда́мо*; импф. *испе́рдашем*, 3. л. мн. *испе́рдашев*) свр. експр. *обасѣем некога грдњама, љогрдама, љрекорима, изгрдим, љрекорим*. — *Ја* *сѣм* *гу* *убаво* *исперда́ла* *за* *њо́јан* *голе́м* *ези́к*!

испесту́јем, **испестува́ја** (3. л. мн. пр. *испесту́јев*; аор. *испестува́*, 1. л. мн. *испестува́мо*) свр. *одга́јим, однегу́јем*. — *Ја* *сѣм* *ву* *деца́* *испестува́ла*, а *она́* *је* *работи́ла* *у* *Не́мачко*, *па* *ме* *сѣг* *не* *сма́тра*.

испи́јем се, **испа́ја се** (3. л. мн. пр. *испи́јев се*; аор. *испа́ се*, 1. л. мн. *испа́мо се*) свр. *задовољим у љо́йиносѣи љо́йребу за сном, насѣавам се*. — *Сѣм* *да* *се* *испи́јем*, *два́* *дња* *и* *ноћ* *не́сам* *спала*, *куде́* *се* *сѣм* *успи́јем* *у* *во́с* *па* *ствари́* *ники* *да* *ми* *дигне*.

испиту́јем, **испитува́ја** (3. л. мн. пр. *испиту́јев*; аор. *испитува́*, 1. л. мн. *испитува́мо*; импф. *испиту́јешем*, 3. л. мн. *испиту́јешев*) несвр. *зайи́шкучу́јем, љи́шам*. — *Испитува́* *гу* *чи́ча* *свѣ* *по* *ред*: *из* *које́* *је* *село́*, *од* *који́* *је*, *куга́* *има* *у* *ку́ћу*.

испли́чим, **испличи́ја** (3. л. мн. пр. *испли́чив*; аор. *испличи́*, 1. л. мн. *испличи́мо*) свр. **I**. *учитим да неко доби́је љликове, изазовем код некога љликове*. — *Кѣко́* *га* *з* *бич* *по* *но́ге* *ударáја*, *свѣ* *му* *но́ге* *испличи́ја*.

П. ~ се осѣм се ѿликовима, добијем ѿликове. — Ника бубаљка га налазила, па му се на оној дете све грбинка исплочи́ла.

испобѣгам, испобегáја (3. л. мн. пр. испобѣгав) свр. *ѿобегнем, уѿекнем безжући у одређеним временским размацама, један за другим (о већем броју лица)*. — За једење сви су туј, а к[д] це работи, сви испобѣгав.

исповрљам, исповрљаја (3. л. мн. исповрљав; аор. исповрља, 1. л. мн. исповрљамо; импф. исповрљашем, 3. л. мн. исповрљашев) свр. *баѿим све редом, једно ѿ једно, ѿобацам (о већем броју ѿпредмеѿа)*. — Разбеснеја се па исповрљаја све цољке наулице.

исповрљим се, исповрљија се (3. л. мн. пр. исповрљив се; аор. исповрљи се, 1. л. мн. исповрљимо се) свр. *хѿѿрим замахом баѿим на некога неки ѿпредмеѿи; исп. исповртим се*. — Он ти се ѿповрљи с тојагу по овцу да гу поврне ис пченицу, удари гу и ногу ву ѿскрши.

исповртим се, исповртеја се (3. л. мн. пр. исповртѿв; аор. исповрте, 1. л. мн. исповртемо; импф. исповртешем, 3. л. мн. исповртешев) свр. *в. исѿоврљим се*. — Ако се исповртим с тојагу, на мѣсто ћу те оставим!

испогубим, испогубија (3. л. мн. пр. испогубив; аор. испогуби, 1. л. мн. испогубимо; трп. испогубен) свр. *изгубим све редом, једно ѿ једно, ѿогубим*. — Толке шноле сѣм ти купи́ла, све си ги испогубила!

испозавршевљам, испозавршевљаја (3. л. мн. пр. испозавршевљав; аор. испозавршевља, 1. л. мн. испозавршевљамо) свр. *завршим, свршим један ѿ један, ѿосвршавам (о већем броју ѿослова)*. — Прво испозавршевљам све по кућу, па тѣг ѿдем у њиву.

испозатвáрам, испозатвараја (3. л. мн. пр. испозатварав; аор. испозатвара, 1. л. мн. испозатварамо; импф. испозатварашем, 3. л. мн. испозатварашев) свр. *зайворим редом једно ѿ једно, ѿозайварам (обично враѿа, ѿрозоре и сл.)*. — Испозатвара́ли сте прозори, а сви пушите, ће испоцрцате!

испојѣм, испојаја (3. л. мн. пр. испојѣв; аор. испоја, 1. л. мн. испојамо) свр. **І.** *испевам, оѿпѿевам*. — Испој на гости нику пѣсну, ће отѿднеш, још рано!

П. ~ се много ѿевам, издовољим се ѿевања, наѿевам се. — Што се она испоја́ла на Мирину сва́дбу, људи!

испоко́сим, испокосија (3. л. мн. пр. испокосив; аор. испокоси, 1. л. мн. испокосимо; импф. испокосешем, 3. л. мн. испокосешев; трп. испокосен) свр. *ѿокосим све редом, једно ѿ једно*. — Испокосија сѣм и ливаде и детѣлину и овѣс, с косачицу брзо ѿде, с косу́ би пробавија недељу дна.

испокр́шим, испокршија (3. л. мн. пр. испокршив; аор. испокрши, 1. л. мн. испокршимо) свр. *слозим, ѿлозим све редом, једно ѿ једно*. — Мора водиш рачу́н, испокрши сви шољови!

исполѣгам, исполегаја (3. л. мн. исполѣгав; аор. 1. л. мн. исполѣгамо; импф. 3. л. мн. исполѣгашев) свр. *одем на ѿчинак, сѿавање, легнем један за другим (о већем броју лица)*. — Сви бев исполѣгали, сѣмо мајка бѣше будна ми кѣд наидо́мо.

ѿсполица ж однос власника земље и најоличара у коме најоличар даје власнику земље ѿоловину од укујних ѿрихода, најолица. — Сироти́нке бре, сѣстро, узѿмам имање на ѿполицу да останев живи.

исполича́р м онај који обрађује земљу ѿод закуј, најоличар. — Исполича́р синко сѣм бија, па ма́ло по ма́ло, све ко́лко сѣм стѣкја.

испомешам, испомешаја (3. л. мн. пр. испомешав; аор. испомеша, 1. л. мн. испомешамо; импф. испомешашем, 3. л. мн. испомешашев) свр. *йомешам, измешам већи број различитих ствари*. — Такво ти је на задушницу, немам време да двојим, испомешам заједно и слано, и благо, и јабуке, све такој. Испомешаја и вино, и ракију, и пиво, затој порева.

испомијем, испомија (3. л. мн. пр. испомијев; аор. испоми, 1. л. мн. испомимо; импф. испомијешем, 3. л. мн. испомијешев) свр. *ојерем све редом, једно њо једно*. — Да згреем воду, овија судови да испомијем.

испомрејем, испомреја свр. *умре редом једно њо једно (о већем броју лица), њо-умире*. — Стари испомрели, млади не знав, куга да питаш?

испоорем, испоораја (3. л. мн. пр. испоорев; аор. испоора, 1. л. мн. испоорамо; импф. испоорешем, 3. л. мн. испоорешев) свр. *изорем, њоорем све редом, једно њо једно*. — Испоораја сџм, сџк треба да сејем пченицу.

испоотварајем, испоотвараја (3. л. мн. пр. испоотварајем; аор. испоотвара, 1. л. мн. испоотварамо; импф. испоотварашем, 3. л. мн. испоотварашев) свр. *њоошварам*. — Испоотварајали сте и прозори и врата на овој студенило.

испопадајем, испопадаја (3. л. мн. пр. испопадајем) свр. *йадне све редом, једно њо једно (о већем броју лица одн. йредејта), њопада*. — Деда шибну коња, ми испопадамо у кола. Несмо одјмно ишли да ги беремо сливе, кд отидомо, онџ испопадале, ринџ.

испоплетем, испоплџја (3. л. мн. пр. испоплетев; аор. испоплџто, 1. л. мн. испоплџтомо) свр. *исйлејтем све редом, једно њо једно, њоилејтем*. — Испоплџла сџм ванџле и на мене, и на Вељка и на деца.

испорубим, испорубија (3. л. мн. пр. испорубив; аор. испоруби, 1. л. мн. испорубимо; импф. испорубешем, 3. л. мн. испорубешев; трп. испорубен) свр. *йорубим, йодаицјем све редом, једно њо једно*. — Да испорубим овија чршави, све џе се разнијев.

испосакријем, испосакрија (3. л. мн. пр. испосакријев; аор. испосакри, 1. л. мн. испосакримо) свр. *йосакривам*. — Ми кџ[д] треба да најдемо, она испосакрије од нас све.

испосвађам се, испосвађаја се (3. л. мн. пр. испосвађав се; аор. испосвађа се, 1. л. мн. испосвађамо се) свр. *йозавађам се, исйозавађам се*. — О[д] твоје беснило, другага немаш, сџ[с] сви си се испосвађаја!

испосџдам, испосџдаја (3. л. мн. пр. испосџдав) свр. *седне редом један до другога, йосџда*. — Испосџдамо у јџндек на седељку. Испосџдаше ли гџсти, йма ли мџсто за сви?

испосечем, испосџја (3. л. мн. пр. испосечев; аор. испосџко, 1. л. мн. испосџкомо) свр. *йосечем све редом, једно њо једно*. — Испосџја ники све лубџнице у бостан, све зелџне, лџм направија!

испосипем, испосипаја (3. л. мн. пр. испосипев; аор. испосипа, 1. л. мн. испосипамо) свр. *йоливајући, сийајући воду йослужим већи број лица йри умивању*. — Узни лејче па испосипи радници, џе седнев после да јџдев!

испоскам, испоскаја (3. л. мн. пр. испоскав; аор. испоска, 1. л. мн. испоскамо) свр. *исйребим, ойребим ваши из косе*. — Муваја се у кокошарник па га вџшке наптиле, одвај сџм га испоскала.

испоскиђам, испоскиђаја (3. л. мн. пр. испоскиђав; аор. испоскиђа, 1. л. мн. испоскиђамо) свр. *скинем, сйргнем, йоскидам*. — Ту уватим па све џу испоскиђам овеј новине што си лепија по сйдови.

испосним, испоснеја (3. л. мн. пр. испоснив; аор. испосне, 1. л. мн. испоснемо) свр. *ослабим, смршам*. — Испоснела од болово, ништа гу нема.

испотепам, испотепаја (3. л. мн. пр. испотепав; аор. испотепá, 1. л. мн. испотепáмо) свр. *1. убијем све редом, њоубијам*. — Испотепали толики народ, и они несу криви, а кој е крив!?

П. ~ се уз. повр. *Њобијем се, њошучем се њукући се с већим бројем лица*. — Испотепаше се ники на сокак, Игор с њи да неје!?

испотикам, испотикаја (3. л. мн. пр. испотикав; аор. испотика, 1. л. мн. испотикамо; импф. испотикашем, 3. л. мн. испотикашев) свр. *зашурум све редом, једно њо једно*. — Такој даваећи забравиш на куга си ги дала, све цолке си испотикала.

испратим, испратија (3. л. мн. пр. испратив; аор. испрати, 1. л. мн. испратимо; трп. испратен) свр. *1. ошпремим, ушштим, њошаљем*. — Испрати ву писмо, ће се преграда! Испрати ми ништо за једење!

2. ѡређем заједно са неким извесиан део ѡуша ѡрашећи га, ошшратим. — Испрати гу до капију па се врћај!

испраћам, испраћаја (3. л. мн. испраћав; аор. испраћа, 1. л. мн. испраћамо; импф. испраћашем, 3. л. мн. испраћашев) несвр. *1. ошшремам, шаљем, ушшњем*. — Неће ни испраћа паре, наљутила се. Испраћа Мирка по говеда, еве топрв ручг да спраљам.

2. ѡрелазим заједно са неким извесиан део ѡуша ѡрашећи га. — Нећу гу, бре, испраћам, дџл не зна пут!?

ѡспрво прил. у *ѡрво време, исѡрва*. — Испрво сџм свџку недељу ишла куде ћерку у Коњино, после прореди месечно.

испрдјем се, испрдуваја се (3. л. мн. пр. испрдјев се; аор. испрдува се, 1. л. мн. испрдувамо се; импф. испрдјешем се, 3. л. мн. испрдјешев се) несвр. *ѡшштим гсове, ѡрдим*. — Беж наулице, срмота овде при сви да се испрдујеш!

ѡспреко предл. за *изузимање*: *сем, осим, изузев*. — Нема кој други тој да је уработија, испреко Василко.

испричавам се, испричаваја се (3. л. мн. пр. испричавав се) несвр. *ружно говорим о некоме у његовом одсуству, оговарам*. — Ти се млого испричаваж, затој девојчики бегав о[д] тебе. Онe се млого испричавав о[д] цвакуга, ал и од њи има које да се прича.

испробујем, испробуваја (3. л. мн. пр. испробујев; аор. испробува, 1. л. мн. испробувамо; импф. испробујешем, 3. л. мн. испробујешев) несвр. *ѡробам, исѡробавам*. — Ти докле испробујеш ципеле, да ѡдем ја до пијац.

испростирам, испростираја (3. л. мн. пр. испростирав; аор. испростира, 1. л. мн. испростирамо) свр. *ѡросирем, раширим све редом, једно ѡ једно*. — Испростирала цолке, сви коноци заватила, ја ћу па моје у Стојанкин обр.

испрошупљим, испрошупљја (3. л. мн. пр. испрошупљив; аор. испрошупљи, 1. л. мн. испрошупљимо; импф. испрошупљешем, 3. л. мн. испрошупљешев) свр. *избушим, ѡробушим све редом, једно ѡ једно*. — Испрошупљили деца гуме на Гроздини кола, жали се жена.

испудим, испудија (3. л. мн. пр. испудив; аор. испуди, 1. л. мн. испудимо; импф. испудешем, 3. л. мн. испудешев) свр. *исѡерам, ошшерам, најурум*; исп. испуљкам. — Други пу[т] ћу те испудим, кџ[д] такој дођеж да правиш свају по моју кућу!

испуљкам, испуљкаја (3. л. мн. пр. испуљкав; аор. испуљка, 1. л. мн. испуљкамо; импф. испуљкашем, 3. л. мн. испуљкашев) свр. *в. испудим*. — Вељко ће ве испуљка, не мож он стар да работи, а ви млади да седите по цел дн!

исркам се, исркаја се (3. л. мн. пр. исркав се; аор. исрка се, 1. л. мн. исркамо се) свр. *избацим слине из носа, усекнем се*. — Исркај се, немој сѐмо да ушмркњујеш!

исркување с гл. им. од *исркујем се*. — Батали с тој искрување уз остал, искочи па се искруј!

исркујем се, искруваја се (3. л. мн. пр. искрујев се; аор. искрува се, 1. л. мн. искрувамо се; импф. искрујешем се, 3. л. мн. искрујешев се) несвр. *избацујем слину из носа, усекњујем се*. — Селаци не се срмујев, они се искрујев на сред улицу.

истапкам, истапкаја (3. л. мн. пр. истапкав; аор. истапка, 1. л. мн. истапкамо) свр. *ушабам, уштайкам, изгазим*. — Што сте газили по башчу на овој кисло, све сте гу истапкали?!

исталашкам, исталашкаја (3. л. мн. пр. исталашкав; аор. исталашка, 1. л. мн. исталашкамо; импф. исталашкашем, 3. л. мн. исталашкашев) свр. *прешресем, преширажим*. — Кљ[д] дође, оће све да исталашка по кућу, а њојно не дава да се пипне.

истегарим се, истегарија се (3. л. мн. пр. истегарив се; аор. истегари се, 1. л. мн. истегаримо се; импф. истегарешем се, 3. л. мн. истегарешев се) свр. *избацим, иштурим сѝомак*; исп. истулбачим се. — Ти, мори, што си се истегарила ко тешка жена?

истезам, истезаја (3. л. мн. пр. истезав; аор. истеза, 1. л. мн. истезамо; импф. истезашем, 3. л. мн. истезашев) несвр. *И. ишјежем, расијежем*. — Не истезај тољко ко нопац, ће пукне!

II. ~ се ирошјежем се. — Не ми се туј истезај, иди работи ништо!

истепам, истепјаја (3. л. мн. пр. истепав; аор. истепа, 1. л. мн. истепамо; импф. истепашем, 3. л. мн. истепашев) свр. *изударам, ишучем*. — Не се закачај, Ивано, ћу те истепам!

истеретим се, истеретија се (3. л. мн. пр. истеретив се; аор. истерети се, 1. л. мн. истеретимо се) свр. *ослабим, ишпрошим се услед шешког, најорног рада, шереиша*; исп. искршим (II, 2). — Неће, синко о[д] цтарос, о[д] теред голем, истеретила сѝм се.

истопрв прил. *шек, накнадно*; исп. истопрвке. — Истопрв ће се ти сѝнаш кљко се твоја мајка с тебе мучила!

истопрвке прил. *в. ишйопрв*. — Истопрвке ће се ви кајете што сте гу напудили!

истрачкам¹, истрачкаја (3. л. мн. пр. истрачкав; аор. истрачка, 1. л. мн. истрачкамо; импф. истрачкашем, 3. л. мн. истрачкашев) свр. *шрагајући, иширажујући ойкријем, сазнам, ушвердим*. — Полк сѝмо, ћу истрачкам ја на куга си ти даваја паре!

истрачкам², истрачкаја свр. *иширнем, извучем шрак, врѝцу*. — Не ме, дете вући, ће ми истрачкаш вутарку!

истргнем се, истргнуја се (3. л. мн. пр. истргнев се; аор. истргну се, 1. л. мн. истргнумо се) свр. *1. ишружим се, ишружим се, ойружим се, извалим се*; исп. иструћим се. — Истргнула се на крвет, а ми црцамо од работу.

2. експр. умрем. — Туј да те видим да се истргнеш, па нећу те пуштим да идеш!

истресем се, истрѝсла се (3. л. мн. пр. истресев се; аор. истрѝсо се, 1. л. мн. истрѝсомо се) свр. фам. *донесем на свѝи младунче (о крави, свињи)*. — Сѝмо овај крѝва да се истресе, па после кљко оће!

истришам, истришаја (3. л. мн. пр. истришав се; аор. истриша се, 1. л. мн. истришамо се; импф. истришашем се, 3. л. мн. истришашев се) несвр. *И. шресем, ойпре-*

сам, истресам. — Ти па свѣки дѣн истришаш тија хѣбики! Истришай тија цакови на поље, немој у собу!

II. ~ се 1. *оитресам се, истресам се.* — Ајде, не истришай се сѣг овде, там се мало помѣри!

2. експр. *наитресам се, брецам се, осецам се.* — Не се истришай на дете, не ти је оно криво!

истришњак м *дете које је последње рођено у породици с више деце, истресак.* — Он је истришњаг, за мушко је било мука, неће више по њега рађала.

истришче с *дем. и хил. од истришњак.* — Пет не мајка наша имала, Боска је најмлада, она је истришче.

истртим се, истртија се (3. л. мн. пр. истртив се; аор. истрти се, 1. л. мн. истртимо се) свр. *иструрим стиражњи део њела, стиражњицу, наитртим се.* — Па које си се туј истртила, ај потам и ја да легнем!

иструпим, иstrupија (3. л. мн. пр. иstrupив; аор. иstrupи, 1. л. мн. иstrupимо; трп. иstrupен) свр. *исечем на ируице, насечем.* — Иstrupија ли је дѣда дрва, иди види, ће ми ле[б] престаше!

иструћим се, иструћија се (3. л. мн. пр. иструћив се; аор. истрући се, 1. л. мн. иструћимо се) свр. *в. истргнем се (1).* — Ти здрава си се иструћила у кревет, а татко ти стар цел дѣн работи!

истулбачим се, иступбачија се (3. л. мн. пр. иступбачив се; аор. иступбачи се, 1. л. мн. иступбачимо се) свр. *в. иштегарим се.* — Станула на прак па се иступбачила, а неће приђе да помogne!

исћушкам, исћушкѣја (3. л. мн. пр. исћушкав; аор. исћушка, 1. л. мн. исћушкамо) свр. *исћерам, избаџим гурајући, изгурам.* — Исћушкајте га и[з] собу, ако је дошја да се свађа!

исћушкување с *гл. им. од исћушкујем.* — Ако ти је до исћушкување, иди па га исћушкѣј, мене ми је брат, пијан, трезан, жал ме!

исћушкѣјем, исћушкѣја (3. л. мн. пр. исћушкѣјем; аор. исћушкѣја, 1. л. мн. исћушкѣјемо; импф. исћушкѣјешем, 3. л. мн. исћушкѣјешев) несвр. *гурањем исћерујем, избаџујем некога.* — Неће ме ти мене више исћушкѣјеш ис кућу, ја сѣм у туј кућу живо[д] саложила!

исфрљим, исфрљија (3. л. мн. пр. исфрљив; аор. исфрљи, 1. л. мн. исфрљимо) свр. 1. *изнесем, избаџим.* — Исфрљи теј скапане јабуке на ђубре!

2. *исћерам, изгоним, избаџим.* — Исфрљили га и[з] школу, гађаја профисора с креду.

исфрускам, исфрускѣја (3. л. мн. пр. исфрускав; аор. исфруска, 1. л. мн. исфрускамо; импф. исфрускашем, 3. л. мн. исфрускашев) свр. експр. *иукући некога ирушом, шибом наиврим му фруске, иликове.* — Куде ми беше онај прут, ја тебе да те исфрускам, болес те у дете?!

исцеливам, исцеливаја (3. л. мн. пр. исцеливав; аор. исцелива, 1. л. мн. исцеливамо) свр. 1. *целивам (обично више иуића или више особа), изљубим.* — Исцелива дете, па отиде плачећим.

II. ~ се уз. повр. *изљубим се (с више особа).* — Ајде, снашке, нема плакање, исцеливај се сѣ[с] сви па поодимо!

исцрџам, исцрџаја (3. л. мн. пр. исцрџав; аор. исцрџа, 1. л. мн. исцрџамо) свр. *йоцрџка; йоцрџире*. — Исцрџале дабогда, скоро ве рани, па сте гладне! Ће исцрџав од рабџу, а за куга, ко да имава сто синови!

итак, -тка, -тко *сасвим љун, љун до врха, љунџијаџи*. — Итак вилџан кафу расипа у скут.

итам, итаја (3. л. мн. пр. итава; аор. ита, 1. л. мн. итамо; импф. иташем, 3. л. мн. иташев; пр. сад итајеџи) несвр. I. *хиџам, журиам*. — Итам обџд да спреџим, онџја људи ич не јеџоше јутрос.

II. ~ **се журиам се**. — Еј, итам се, немам ич време да сеџим, дај ми тој па да идем!

итање с гл. им. од *иџам (се)*. — Све на итање доџеш, никџд неџе посеџиџ да се избџоримо.

итар, итра, итро I. *хиџар, брз*. — Итра је она, зачџ[с] згоџови ручџк.

2. *бисџар, ошиџроуман*. — Итро ги онџј девојџе, све петџце у школу.

ицеџим, ицеџија (3. л. мн. пр. ицеџив; аор. ицеџи, 1. л. мн. ицеџимо; импф. ицеџешем, 3. л. мн. ицеџешев; трп. ицеџен) свр. *исцеџаам, љоцеџаам*. — Да се прекаџим преко лџсу, закаџи ми се вистан за таџрабе, ем си ицеџи вистан, ем се све изгреба.

ич прил. *ниџиџа, нимало*. — Ич срам немаш! Шиџер ич не туџрај, онџ нека си туџрив колко ги треба!

ичер прил. *јуче; исп. ичерке, јичерке*. — Ичер смо посипуваџи баџшчу, па се осуџиџла.

ичераџањ, -џња, -џњо *јучераџиџи*. — Ичераџањ дџн, никџ[д] да не доџе!

ичерке прил. *в. ичер*. — Од ичерке онџј бџла свиџа неџе јеџе. Ако неџе ичерке иџја, џе иде јутре.

ичкобавџм, ичкобавџја (3. л. мн. пр. ичкобавџв; аор. ичкобавџ, 1. л. мн. ичкобавџмо) свр. *веома смрџам, омрџам*. — Краве ми ичкобавџле, немам с коџе да ги раним.

иџ *узвик за џерање кокоџака*. — Иџ, болес ве у кокоџке што ми чапрџате цвеџе!

иџашавџм, иџашавџја (3. л. мн. пр. иџашавџв; аор. иџашавџ, 1. л. мн. иџашавџмо) свр. *изгубим моџ здравџ, џрезвеног расуџивања, љоџашавџм*. — Не гу диџрајте, маџло ли је мџке претџгла, видиџ да је иџашавџла!

иџерџам, иџерџаја (3. л. мн. пр. иџерџав; аор. иџерџа, 1. л. мн. иџерџамо) свр. експр. *исџучем, изударам, измлаџим*. — Иџерџала сџм га доџро, виџше неџе вика коџе неџе за викање.

иџљакам, иџљакаја (3. л. мн. пр. иџљакав; аор. иџљака, 1. л. мн. иџљакамо; импф. иџљакашем, 3. л. мн. иџљакашев) свр. *изударам некога љуџајуџи му џамаре, иџамарам*. — Ал сџм га иџљакала, јџш ме рука боли, а како ли је на џџга?

иџтрџљам, иџтрџљаја (3. л. мн. пр. иџтрџљав; аор. иџтрџља, 1. л. мн. иџтрџљамо) свр. *нагло израсџем, иџџигљам*. — Иџтрџљаја, овоџик момак порасја!

иџчавуџљим, иџчавуџљија (3. л. мн. пр. иџчавуџљив; аор. иџчавуџљи, 1. л. мн. иџчавуџљимо; импф. иџчавуџљешем, 3. л. мн. иџчавуџљешев) свр. *искривим, искренем усџа (обично као знак неодобравања, негодовања и сл.)*. — Ете гу кџква је: реко ву зашто је иџла бес питање, а онџ одма иџчавуџљи уста! Свекџва ниџшто рекнала, снајка иџчавуџљила уста, свекџва се наџуџила.

иџчапрџам, иџчапрџаја (3. л. мн. пр. иџчапрџав; аор. иџчапрџа, 1. л. мн. иџчапрџамо) свр. *чеџркајуџи, коџкајуџи изваџим из земље (о кокоџи, иџлеџу и сл.)*. — Пџлики све иџчапрџали цвеџе у баџшџинче.

ишчаталим, ишчаталија (3. л. мн. ишчаталив; аор. ишчатали, 1. л. мн. ишчаталимо) свр. *развијем њобочне гранчице, младице, разгранам се (о биљци)*. — Овј муштакле ишчаталиле, затој не цвѣтив. Мумуруз ишчаталија, ал нѣма кѣша да му заврне, нѣће врже класја.

ишчѣпим¹, ишчѣпија (3. л. мн. пр. ишчѣпив; аор. ишчѣпи, 1. л. мн. ишчѣпимо; трп. ишчѣпен) свр. *ѡчнем да формирам заметак за ѡлод, клиѡ (о кукурузу)*. — Мумуруз ишчѣпија, ако му сѣ[г] киша ѡбава заврне, ће ѡма мумуруз дѡста.

ишчѣпим², ишчѣпија свр. **I.** *оѡргнем, истргнем, извучем*. — Рѡку ће ми ишчѣпиш, кудѣ ме вучѣш!?

II. ~ се *раскрѣчим се*. — Ишчѣпи се ко жаба на онѡј лед, нѣсте пѣпел баѡили, да се утѣпам!

ишчѡкљам, ишчѡкљаја (3. л. мн. пр. ишчѡкљав; аор. ишчѡкља, 1. л. мн. ишчѡкљамо; импф. ишчѡкљашем, 3. л. мн. ишчѡкљашев) свр. **1.** *обијем на више местѡа (о ѡсуди)*. — Све сте ишчѡкљали таѣири, ич не водите ред!

2. експр. *изударам, измлаѡим*. — Ишчѡкљага га там Анка, ѣ па он голѣм задѡр.

ишчѡрбам, ишчѡрбаја (3. л. мн. пр. ишчѡрбав; аор. ишчѡрба, 1. л. мн. ишчѡрбамо) свр. експр. *изгубим сѡсобностѡ здравог, ѡрезвеног расуѡивања, ихлаѡим*. — Ти си ишчѡрбаја, бре, не знаш коѣ збѡриш!

ишчѡкам, ишчѡкаја (3. л. мн. пр. ишчѡкав; аор. ишчѡка, 1. л. мн. ишчѡкамо) свр. **I.** *ударајуѡи ослободим накуѡѣне ѡрашине, истрѣсем*. — Изнѣси теј чѣрге па ги ишчѡкај!

2. фиг. *учиним да неко изгуби сѡсобностѡ здравог, ѡрезвеног расуѡивања, учиним да неко ѡсѡане неразуман, безуман*. — Бѡже, дај му пѡмет, ел му и тој мѡло ишчѡкај!

II. ~ се *истрѣсем, оѡтрѣсем са себе ѡрашину и сл.* — Ишчѡкај се о[д] цнѣг, не улазај такој у сѡбу!

ишчукување с гл. им. од *ишчукујем*. — Дѡста с тој ишчукување, свѣки дѡн ишчукујеш постѣљу, нѣмаж дрѡгу рабѡту!

ишчукујем, ишчукуваја (3. л. мн. пр. ишчукујѣв; аор. ишчукува, 1. л. мн. ишчукувамо; импф. ишчукујѣшем, 3. л. мн. ишчукујѣшев) несвр. **I.** *ударајуѡи ослобаѡам накуѡѣне ѡрашине, истрѣсам*. — Доклѣ ће ишчукујеш тој ћебе, ај дѡста је?!

II. ~ се *истрѣсам, оѡтрѣсам са себе ѡрашину и сл.* — Тѣ га прѣт праг, ишчукујѣ се од брашно, из мѡин дошја.

ишчуљим, ишчуљија (3. л. мн. пр. ишчуљив; аор. ишчуљѡ, 1. л. мн. ишчуљѡмо) свр. (*обично са доѡном: уши*) *наѡлим (уши)*. — Онѣ шѡпкав, а он ишчуљѡија ѡши да чуѣ коѣ тој онѣ збѡрив.

Ј

јабѡме рѣца *дабѡме, дабѡгме*. — Јабѡме, до онѡј ѡкуку ће ѡдеш и туј ѣ тај продавница!

јабука ж (поред основног бот. и агр. значења „врста воѡа“) етн. *ѡрсѡеновање девојке, веридба*. — Јабуска се праѡи у четвѣтак, у туј недељу кѡд и свѡдба.

јабукáр м 1. воћњак *йод јабукама, јабучњак*. — Брало детé јáбуке у Милáнов јабукар па се човéк лýти.

2. бот. и агр. *врста парадајза крућних плодова*. — Брзаци нéсу ўбави ко онíја јабукáри петлижáни, сýмо брзаци пó рáно стасујéв.

јáбуче с 1. дем. и хий. од *јабука*. — Пуста мајка, жал ме и за ћерку, тóрим јáбучи-ки у кицeљ снаá да не види, па однесéм на унучики.

2. етн. назив одмила који млада надева девојчици из мужевљево фамилије. — Снајка Мíра ме јóш вика јáбуче, áко сýм се одалá.

јáганче с 1. хий. од *јагње, јагњешце*. — Једно јáганче не мoж бýш ўбаво да сýса, рáнимо га јóш на цуцку.

2. (обично у мн.) бела *йруга на нокћу*. — Теј такoј бeле прýге по нoкти викамо ги јáганчики, а овíја школóвани викав тој ништо фáли на човéка.

јагњeћина ж *јагњеће месо, јагњeћина*. — Овчeтину децá не волив, а јагњeћину би пó јeли.

јагорíда ж *грожђе некалемъене винове лозе*. — У старo лoјзе остáла сýмо јагорíда, она нeје ўбаво за једeње, за вино сýмо.

јáготка ж бот. и агр. дем. и хий. од *јагода, јагодица*. — Да нoсим на Рóжу нику јáготку, ўста да расквáси.

јадoшем се, јадосáја се (3. л. мн. пр. јадoшев се; аор. јадосá се, 1. л. мн. јадосáмо се) свр. *исћуним се јадом, лýтињом, гневом, налýтиим се, наједим се*. — Она се јадoше што гу муш сандíла па викае па се разврши на децá.

јазьк м *брука, срамоша*. — Тој е јазьк, нeси смeја тој да направиш лýди да ти се свeрив!

јáјцe с *јаје*. — Коjé ћу се наeдeм од једно јáјцe? Мьстисте ли јáјца за Велíгден?

јáјчáр м *пас који једе јаја*. — Оној куче изглeда ми да је јáјчáр, одмá да га мангoшеш нигде, ја нeмам јáјца за децá, а не ли па за кучики!

јáјчáрка ж пеј. *она која је склона краћи, крадљивица*. — Туј јáјчáрку немoј ми доводиш у кућу, сýмо у њум трeба да глeдам коjé рабóти, дрóгу рабóту ко да нeмам!

јáјчeник м *врста тинше чија се свака јуфка йрелива јајима*. — Децá не једeв сь[с] сирeње баницу, на њи ги направим јáјчeник.

јáјчeничe с хий. од *јајчeник*. — Једно јáјчeничe да направим за овíја децá, ће до-ћeв глáдни и[з] школу!

јаловáк м 1. пеј. *нейлодан, стeрилан човек*. — Моји децá ти нeсу криви што си тí јаловáк!

2. *неродна, јалова биька (обично вишегодишња)*. — Стрá ме од бoга, не ми се сечe овoј дрво, овáј ора, ал јаловáк, не знам шћу рабóтим.

јаловíца ж 1. пеј. *нейлодна, стeрилна жена, нерoйкинја*. — Јаловíцу гу нећу чýвам, на кугá ћу оставим овoј имáње, на Цíгани!?

2. *крава која није стeона*. — Ймам једну стeлну и једну јаловíцу, не мoга се из-вoди овóј гoдину.

јáнем, јану́ја (3. л. мн. пр. јáнев; аор. јану́, 1. л. мн. јану́мо; импф. јáнешем, 3. л. мн. јáнешев) свр. *узашем*. — Чим чý да је болна, јáнем коња па преко брдо у Дрвoдe-лý. Да јáнем коња, он мрдна и такoј пáдо и измести нoгу.

јáр м *стаја за крућну стоку (краву, коња и сл.)*. — Вржи кравe под лáд наўлице, не укаруј ги у јáр на овoј врўћо!

Јáрац м *надимак*.

јарма ж *крујно самлевено жијџо за исхрану сџоке, ѓрекруја*. — Давам ги на краве по едну карличку јарму преко зиму, сточица, у њум ми очи гледав.

јаскам, **јаскаја** несвр. *шипреца, сева (о оболелом месту, рани); љулсира*. — Јаска ми овај исечотина, ће се загноји, ја сирота! Јаска ми месо на снагу, љу се разболим.

јаскање с гл. им. од *јаскам*. — Берџ овај чир па јаска цел ноћ, од јаскање несъм дремнула ѓч. Не прекиђа ми јаскање цел ноћ.

Јастреб м *надимак*.

јатка ж *језгро ораха*. — Не млати, дџте зелџни су ораси, још нџмав јатке!

јачак, -чка, -чко у *довољној мери јак, снажан, ѓрилично јак, снажан*. — Па он је веће јачак, мџж да помџга у рабџту.

јашам, **јашаја** (3. л. мн. пр. јашав; аор. јаша, 1. л. мн. јашамо) несвр. *јашем*. — Не јаша коња на куга личи, нџго кој га ѓма (НПосл.).

јашање с гл. им. од *јашам*. — Нџје за јашање такъв коњ азгџн.

јебанџија м в. *ебанџија*. — Къ[д] ци видеља да је јебанџија, што си се качџла у ѓгџови коља?

јебанџика ж в. *ебанџика*. — Ће узне он јебанџику, нџје он да се жеџни з девојку из нашо село!

јебанџиски, -а, -о в. *ебанџиски*. — Ми ће си се ѓзмеђу себе допџтамо, тој нџје јебанџиска рабџта! Има и јебанџиске ѓйве у наш ѓтар, ал тој не смџ нџкој да дџра, ми чувамо ѓјно, онџ ће па нашо там.

јевџика ж в. *евџика*. — Нџмам јевџику, мџри, што расипџлеш воду по мене?

јевџинија ж *јефџиноћа*. — Ајде, жеџе, купџте, куде мене јевџинија!

јевџичав, -а, -о в. *евџичав*. — Нџје јевџичав, такъв си му џмлаз, жут у лице ко свеђа.

јевџичавка ж в. *евџичавка*. — Врџи туј чашу што е пиља онај јевџичавка, болес му чашу!

јевџичавко м в. *евџичавко*. — Тај јевџичавко се залечи, ене га па рабџти.

јед м *веома хладно време*; исп. једило. — На овај јед, нџје нџгде за идџње, дом си сџди!

једанпџтке прил. *једанџуџ, једном*. — Једанпџтке съм ишла там па съм забравила пут.

једџ ме несвр. *осеђам свраб, сврби ме*. — Једџ ме грџина, почџшај ме!

једџем, **јџја** (3. л. мн. пр. једџв; аор. јџдо, 1. л. мн. јџдомо; импф. јџдешем, 3. л. мн. јџдешев; пр. сад. јџдџеђи) несвр. (поред стандардног значења „узимам храну, храним се“) *фиг. злостџављам, мучим*. — Млџго ме мене јџдџ тај чџвџк, не знам куде да се дџвам.

јџдило с в. *јед*. — На овџј јџдило бџше обџкла кратко вистџнче, разболџла се.

јџдинка ж 1. *она која је јџдина у родџиђеља, јџдиница*. — Она дџк јџдинка па гу млџго размазџли.

2. *експр. најнижа оцена, јџдиница*. — Болџе си наџчи пџсмицу, ће ти дадџ учџтель јџдинку па ће се пџшиш!

јџднем, **јџднуја** (3. л. мн. пр. јџднев; аор. јџднџ, 1. л. мн. јџднџмо) свр. у *дем. значењу: јџдем*. — Нџмам млџго време, јџдни па ће ѓдеш!

јџднодџнче с *деџе које се родило исџог дана кад и неко друго деџе*. — Моја Мирџсава и ѓџјна Смиља су јџднодџнџики.

јџднопџјес, -ста, -сто *шџрдоглав, својеглав, намђорасџ*. — Штџо си такџј јџднопџјес, ја ти вџкам јџдно, ти си наврнџја чуџтуру на дрџуго?!

једнострánка ж етн. *врста народног кола које се игра само на једну (десну) страну*. — Има ги ора разни: морáвац, чáчак, бугарка, а једнострánка је најлшко за играње, сьмо играш напред.

јези́чап, -чна, -чно в. *езичан*. — Она затóј еде́ हुтэк што је језична, не зна које ће рекне на човека.

језичáрка ж пеј. *она која ружно и увредљиво говори о некоме, лајавица*. — Тај језичáрка је свáшта лајала за мене, па ськ тражи да гу ја пестујем.

језичáт, -а, -о в. *језичан*. — Немóј си такóј језичáта ко мајка ти, срмóта такóј да викаш на старога човека!

језиче с в. *езиче*. — Све му побелело језиче, има вáтру.

језиченце с в. *езиченце*. — Искочиле му на дете нике беле брúчице на језиченце.

јэкием, јекну́ја (3. л. мн. нр. јэкнев; аор. јекну́, 1. л. мн. јекну́мо) свр. в. *екнем*. — Јекну́ја гу у слабине, ене́ куде́ се савива.

јэктер м в. *екттер*. — Јэктер зэмњу сьм даја на ћерку у мирáз.

јéла узвик в. *ела*. — Јéла куде́ мене, ћу ти дадем́ јáбуче!

јелéче с в. *елече*. — Обúчи му и јелéче, да му чу́ва грудики на дете! Дьг до́и дете, те тој не носи јелéче.

јелéченце с в. *елеченце*. — Које́, онó малéцко, ћу му исплетем́ јелéченце зачьс. Немóј такóј тэсну ма́ичку без јелéченце!

јерьм м *јарам*. — Донеси јерьм испод́ áје[т] да прэгнемо краве!

јерган м в. *ерган*. — Ти ли се, мóри још покриваш с јерган на овóј врућо?

јерганче с в. *ерганче*. — Баба купу́је на унуче крэвече, постелинку и јерганче.

јеребица ж зоол. *ййица из ф. Phasinidae, јаребица*. — Ђгор нацја́ јáјца од јеребицу у жито.

јеребиче с *ййић јаребице*. — Прну́ јеребица из гьездó, јеребичики не мóж да летив и ја ги поваћа.

јесеньске прил. в. *есеньске*. — Још јесеньске бе заплéла ову́ј ванéлу, еве́ прóлет увати, такóј ће остáне.

јесенька ж агр. *воћка (јабука, крушка) чији йлодови дозревају с јесени*. — Наше крушке су брзáци, они́ има́в од онéј јесеньке што мош преко зиму да сто́ив.

јесика ж бот. *јасика Populus tremula*. — Краве миру́јев, запáсле се, а ја си седим́ под јесику у лад.

јестьк м в. *естьк*. — Нэсу имáли ко сьг мéки јестьци, нэго смо ги пуни́ли сь[с] слáму.

јестьче с в. *естьче*. — Загра́дим га с јестьчки у крэве[т] дете, да не испáдне, а ја овáм рабóтим.

јетрв́ичић м в. *етрвичић*. — Јетрв́ичића ће испра́ћамо у војску, те тој се спра́љамо.

јетрв́ична ж в. *етрвична*. — Не, не, моја́ ћерка је туј у селó ода́дена, нэго при́чам од ону́ј јетрв́ичну што је у Београд.

јэцкав, -а, -о *који зайише у говору, муцав*. — Тој ли ву́је, мóри свекр́ва, онáј јэцкава што стáлно на пи́јас жми́је?

Јэцкавка¹ ж *надимак*.

јэцкавка² ж *она која зайише у говору, која муца, замуцкује, муцавица*. — Ђј, не мóг гу ја слúшам туј јэцкавку, мýка да ти припа́дне кьт почне да јэцка.

јџкавко м онај који заишње у говору, који муца, замуцкује, муцавац. — Ај, пооди, с тога јџкавка не мош се распрáвиж до јутре!

јџкало с особа која заишње у говору, која муца, замуцкује. — Зáмаја ме оној јџкало на капију, па ми леп све изгорéја.

јџкама, **јџкаја** (3. л. мн. пр. јџкав; аор. јџка́, 1. л. мн. јџка́мо; импф. јџкашем, 3. л. мн. јџкашев; пр. сад. јџка́јећи) несвр. заишњем у говору, муцам, замуцкујем. — Она́ јџка́, јџка́, докле ми све исказа, леб ми се у шпóрет све спалдосáја, вика стринка.

јџкање с гл. им. од *јџкам*. — Има гу једна жена у Шумане што ба́је од јџкање, куде њум да водиж дете да му преба́је!

јџкоња м в. *јџкавко*. — Које ти, јџкоњо збóриш?

јџчм м в. *ечъм*. — Јџчм полéгја, не мош се кóси, све смо га сь[s] срп ожњејали.

јџчења́к м *јџчени хлеб, јџченица*. — Нéсмо ми пробира́ли: јели смо и муму-рúзницу, и јџчења́к и чис леб.

јџшан, -шна, -шно који радо и много једе, слајкохран. — Нéсу ми деца́ јџшни, те кькви су, ко з глогиньке да ги рáним.

јџшник м онај који радо и много једе, који је слајкохран. — Познава́ло би му се да је јџшник, него не́је.

јџшница ж она која радо и много једе, која је слајкохрана. — Млóго пробíра, не́је јџшница, а викав људи бóлна.

јџштерица ж сийни бели иликчий на слузокожи језика, айша. — Искочи́ла му јџштерица на език, не мо́ж да једе.

јичер прил. в. *ичер*. — Нéси јичер ни́где скитáла, сьг да нава́кшаш!

јичерке прил. в. *ичерке*. — Од јичерке, ништа не једе.

јов узвик за изражавање бола, шуге, жалости, сйраха: *јао, јој*. — Јóв, боли ме, не ме дирај! Јóв, куде ћу се сакри́јем кьд најде бéсан!

Јóлга ж име.

Јóле с хий. од *Јосим*.

Јóсим м име.

јуже с *уже, конои́ац*. — Понéси јуже па вржи крáву да пасé, а ти бéри попрíку за пи́јац!

јужар м онај који израђује *ужад, конои́це, ужар*. — Јужар, викаш, свьки пéтак на пи́јац, обогатéја, а не види́ж га кь[d] цу́че јужики кькó се витла цéл дьн напред-на-траг.

јужарлџк м *ужарски занай, ужарсйво, ужарија*. — Ти́ја људи су сироти́њке били, обогатéше овéј николко гóдине с јужарлџк.

јулар м *поводац, улар*. — Тური ву прво јулар на туј крáву па гу тьг изводи и[z] штáлу, млого је бéсна!

јуларче с дем. од *јулар*. — Искида́ло теле јуларче па све исисáло крáву.

јуниче с дем. и хий. од *јуница*. — Тој едно јуниче чу́вам, испрода́о сто́ку за Ми-лојкину свáдбу.

јуничка ж хий. од *јуница*. — Зазими́ ете две јуничке, па ги ни њи не мо́г изрáним.

јутре прил. *сушра, сушрадан*; исп. јутредан. — Јутре ће мóра ба́шча да се нава-ћу́је, све изгорéла.

јутредан прил. в. *јутре*. — Јутредан ће идемо на ранину у Лесковас, за данс смо се забавиле.

јутроске прил. *јутрос*. — Отиде јутроске без леб на копање, леб да му се носи.

К

кабав, -а, -о који је слабе телесне конституције, слабашиан; неиздржљив у шежим физичким пословима; исп. малодушан, малокаван, слабодушан. — Видиж да је кабава, ништа гу нема, куде ће ти она работи у поље?

кабавка ж она која је слабе телесне конституције, слабашина; која је неиздржљива у шежим физичким пословима. — На туј кабавку душа ву у ноз дошла што извадила кову воду, а не ли па да иде у копање и орање.

кабавко м онај који је слабе телесне конституције, слабашиан; који је неиздржљив у шежим физичким пословима. — Ти бре, кабавко, цаќ не мож да подигнеш, а ја цел дн жњем, сџк па да идем цаќови да товарим!

кабат прид. непром. *крив, одговоран*. — Ја несъм кабат што је она уватила свет, не ме ни питала!

кабатѐне с гл. им. од *кабайим*. — Ти си га њѐга кабатѐја куде татка да је он рас-турија ограду, за твоје кабатѐне је изѐја ћутѐк, ако неје крив.

кабатим, кабатѐја (3. л. мн. кабатѐив; аор. кабатѐи, 1. л. мн. кабатѐмо; импф. кабатѐшем, 3. л. мн. кабатѐшев; пр. сад. кабатѐјећи) несвр. *бацам, сваљујем кривицу на некога, кривим, окривљујем некога*. — За све ништо Игорa кабатите и кѐд је крив и кѐд неје.

кадаљ прил. (обично поновљено) *без журбе, сѐоро, ђолако*. — Не се она жури, ногу пред ногу, кадаљ, кадаљ.

кадџшањ, -шња, -шњо *кадашњи*. — Кадџшањ је тој леб, од ичѐр?

кадивка ж бот. *украсна биљка из ф. Compositae, кадифица*. — Набѐри си о[д] теј кадѐвке па тури у чашу!

кадралѐја ж *просѐран сеоски ђашњак, уѐрина*. — Пушти овце там на кад-ралију па си глеј работу!

кажем се, казаја се (3. л. мн. пр. кажев се; аор. каза се, 1. л. мн. казѐмо се; импф. кажешем се, 3. л. мн. кажешев се) свр. *обавѐтим о одласку, јавим се*. — Кажи се на татка па тѐг иди! Казѐла сѐм му се, не се секѐрај!

казаница ж 1. *просѐрија у којој се држи казан за ђечење ракије*. — Ај овѐм у казаницу да га не износимо, ће видиж дѐл трѐба казан да калайшеш!

2. *фиг. нос ђун слине*. — Истрѐси туј твоју казаницу, немој сѐмо да ушмркѐ-јеш!

кајлан, -лна, -лно прид. непром. (често уз глаголе с негацијом) *вољан, рад*. — А бре, несъм кајлан тој што се десило, несъм видеја овѐа што се набутѐла у твоју де-тељину!

кајдишем, кајдисѐја (3. л. мн. пр. кајдишев; аор. кајдисѐ, 1. л. мн. кајдисѐмо) свр. *решим се, одлучим*. — Не мог да кајдишем да га ударим. Какѐ мога да кајдишеш тој да га питаш?

какѣв, кѣквѣ, кѣквѣ (ређе какѣв, каквѣ, каквѣ) *уишћино-односна квалификацијивна њридевска заменица какав, каква, како*. — Етѣ, какѣв брлѣг направи! Кѣквѣ је тој калабука на сокак. Кѣквѣ је тој девојче, убаво ли је? Какѣв татко, такѣв и син. Па полка је тѣквѣ кѣквѣ си ми гу далѣ.

каквѣ *уй. зам. ишћа*. — Каквѣ ти ђеш од мене, којѣ сѣм ти дужан?

кал м *блаишо, глиб*. — Млѣго је заврнѣло, јѣш се не мѣж улѣгне у њиву, кал до колѣна.

калабука ж *халабука, галама; збрка, ѡмешћна*. — Искѣчи, види кѣквѣ је тој калабука на сокак! Направили калабуку там у њиве за нуку међу.

каламутим, каламутија (3. л. мн. каламутив; аор. каламути, 1. л. мн. каламути-мо; импф. каламутешем, 3. л. мн. каламутешев; пр. сад. каламутејећи) несвр. *изазивам збрку, перед, ѡмешћну*. — Немѣј ти да каламутиш по моју кућу, више ми неће ступнеш у кућу!

каламутња ж *збрка, перед, ѡмешћна*. — Надали викање, ника каламутња там у њин обѣр.

калѣп м *уредно сложен и збијен свежањ осушених листѡва дувана*. — Двојте тија калѣпи сѣ[с] ситан дувѣн, онѣ су прѣва клѣса дувѣн!

Калашћура ж *надимак*.

калемѣрка ж бот. агр. *врсиѣ ѡлеменише, калемѣене воћке*. — Наше крушке су ситне, онѣ ѡмав онѣј убаве, крупне калемѣрке.

каленица ж *земљана здела, чинија*. — Јѣди ис твоју каленицу, не бркај у тућу!

каленче с *дем. од каленица*. — Сипи на детѣ грѣ у онѣј њигово каленче!

каленченце с *дем. и хий. од каленче*. — Бѣше ви Бѣнче купија по једнѣ каленченце на ѡбе, чим најдете он заповеде Јѣлу да ви сипе у тија каленченцики којѣ е варила, грѣ, чѣрбу, којѣ било, ви једѣте.

калѣпка ж *креветѣац за новорођенче, колевка, зиѣка*. — Бѣше Миѣра малѣцка, Ружа ће ме ѡстави да чувам детѣ, а ја мѣло поголема, и ја детѣ, па изврнем Миѣру ис калѣнку.

калѣпче с *дем. и хий. од калѣпка*. — Трајите да ви Драги даде калѣпче од њино детѣ!

Калѣција¹ м *надимак*.

калѣција² м *онај који калајише ѡосуђе, калајиција*. — Нѣма га одѣмно калѣција да проѡди кр[з] сѣлѣ, требало би онѣј казан да калайше.

калѣње с *гл. им. од калѣим*. — Калѣње, него кѣкѣ, нећу га допушћим да рабѣти по њигово, којѣ онѣ рѣкне, мѣра га сапирам.

калним, калпија (3. л. мн. пр. калпив; аор. калпи, 1. л. мн. калпимо; импф. калпешем, 3. л. мн. калпешев; пр. сад. калпјејећи) несвр. експр. *обасиѣм грдњама, грдим, ружим*. — Калпи га онѣ и кѣд је крив, и кѣд неје крив, не га попушћта.

калупѣне с *гл. им. од калуѣим*. — Гѣдна тај рабѣта, калупѣне дувѣн, не мѣж руке да одлѣпиш.

калупним, калуѣија (3. л. мн. калуѣив; аор. калуѣи, 1. л. мн. калуѣимо; импф. калуѣешем, 3. л. мн. калуѣешев; пр. сад. калуѣјејећи) несвр. *уредно слажем један на други ѡравећи калуѣе, свежњеве (ѡ осушеним листѡвима дувана)*. — Прѣко зиѣму калуѣимо дувѣн и сорћирамо га ко што су ни рѣкли, по клѣсе, неје једн з дрѣги.

Калуша ж *надимак*.

каљам, каљаја (3. л. мн. пр. каљав; аор. каља, 1. л. мн. каљамо; импф. каљашем, 3. л. мн. каљашев; пр. сад. каљајећи) несвр. I. *чиним њрљавим, њрљам*. — Обриши руке о[д] тој мрсно, не ми каљај сидови!

II. ~се *њрљам се*. — Не се каљај, дете, немам више у којё да те преобучём!

каљив, -а, -о а. *блаињав*. — Собуј се, не улазај с каљиви опњнци! **б. нечисти, њрљав, замазан**. — Руке ми каљиве, исечи си ле[б] па једи!

камакѓд прил. (обично с предлогом од) *давно, одавно, њодавно*. — От камакѓд је она отишла дома, неће куде нас.

камарка ж дем. и хий. од *камара, мали стиог, њласиши*. — Имаја једну камарку сено поза кућу, и тој да му запалив.

Камени пут м мпт. *шума, њаињак*.

камењ м *камен*. — Он ме први изгађаја с камењ, први се дираја.

камењче с дем. од *камењ, каменчи*. — Ја докле перём оно собира камењчики у реку па се њгра.

каната ж I. *бочна стирана зајрежних кола, канаи*. — Немој, дете да седиш на канату, ће се преципиш! Тури канате на кола, компире да докарамо!

2. *земљани суд за воду, шесишија*. — У онуј голему канату, наточи воду за у њиву! Покри канату с пешкир да не падав русја у воду!

каначе с дем. од *канаиша (2), шесишијица*. — Расипи туј врућу воду ис каначе па наточи студёну!

кандишем, кандисја (3. л. мн. пр. кандишев) несвр. *заударам, смрдим*. — Ти, човеку кандишеш, ако не мош се избањаж, дај бър се преобучи у чисте цолке!

Кантар м *надимак*.

кантарче с дем. од *кантиар*. — Евё ти кантарче па си самá измёри!

капаран м *крайтак мушки кауи од клаиње, сукна, койоран*. — Понёси си капаран, мош ће застуди! Стари људи не собукујев капаран ни преко лёто.

капаранче с дем. и хий. од *капаран*. — У тој едно капаранче и лёте и зиме, сиротињка!

капелан, -лна, -лно *који се њоставља изнад свих, који свима намеће своје мишљење*. — Она дће да буде капелна на[д] цви нас, ако је најмлада.

капём, капјаја (3. л. мн. пр. капёв; аор. капá, 1. л. мн. капáмо; пр. сад. капјајећи) несвр. I. *ѡада, цури, кай њо кай*. — Мора црепја да прерёдим, почёло да капё у голёму собу.

2. *фиг. залуду шраиим време чекајући*. — Евё, још капём овде пред врата, неће ме пуштив да улёгнем.

капнцик м *мала враиша на кайији, огради и сл.* — Не затварај капију, ће најдев овја с кола, а капициг затвори!

капка ж *кай, кайља*. — Капка киша неће заврнало, свё изгоре.

капњујем, капњуваја (3. л. мн. пр. капњујев; аор. капњува, 1. л. мн. капњувамо; импф. капњујешем, 3. л. мн. капњујешев; пр. сад. капњувајећи) несвр. *сиѡам мало, кай њо кай, кайљем*. — Не ги, Ивано на теј цвећке сьмо капњуј, него ги убаво посипи!

капче с дем. и хий. од *каѡа, кайица*. — Тури на дете капче на главу, ће га болив ушики од ветар! Накриви капче па си глёр работу!

капчуг м *каѡи кпше које се сливају с крова, кайица*. — Овај шуман што је по[д] цтрёју, свё га поткопали капчузи.

ка́пшем, капса́ја (3. л. мн. пр. ка́пшев; аор. капса́, 1. л. мн. капса́мо) свр. *йремо-рим се, йреоийерешим се (радећи, найрежући се)*. — Овој лето смо ја и татко ти капса́ли од рабóту, не мо́жемо ви́ше.

ка́рам, кара́ја (3. л. мн. ка́рав; аор. кара́, 1. л. мн. кара́мо; импф. ка́рашем, 3. л. мн. ка́рашев; пр. сад. кара́јећи) несвр. *грдим, ружим*. — Немој да караж дете, испадну́ла му ча́ша из ру́ке, па ко́е, на ча́шу не́ка је!

кара́ње с гл. им. од *карам*. — С тво́е кара́ње ће помериш тој дете́ от па́мет!

ка́раца ж *црномањаста женска особа, уз што незграјна*. — Глеј гу овај караца, разманда́ла се ко оне́ј вргена́рке!

ка́рлица ж *йлийка дрвена йосуда за мешење хлеба*. — Не ми се о́гањ јо́ш разго́реја, а те́сто сти́гло, ће искóчи ис ка́рлицу.

ка́рличе с мала *карлица као мера за сйочну храну*. — У́зни једно́ карличе па́чинке, па вр́ље пред оне́ј паши́йне сви́ње! Давам ги на кра́ве свѣ́ко јутро по едно́ карличе ја́рму.

ка́рличка ж *дем. и хий. од карлица*. — Ви сте малца́на, за вас је до́ста да замѣ́сиш у ову́ј карличку.

карпа́так м *йовећи комад нечега, комадина*. — Оволи́к карпа́так ме́со на́пе и йзлете на сока́к.

ка́рча м *шамнойуй, црномањастй човек и надимак шаквом човеку*. — Татко му карча, а овој дете́ се бе́ло метна́ло све́ на ма́јку.

ка́рчес, -ста, -сто *који је шамнойуй, црномањастй*. — Едно́ црнома́њесто, карчесто момче́ доо́ди свѣ́ки ве́чер у село́, ал не́сѣм оди́рила по коју дево́јку доо́ди.

ка́сарина ж *йростйорија која се због велике йовршине йешко загрева*. — Иди ти на овој студено́ спи у ону́ј касарину, еве́ ти гре́јалица!

кѣ́свет м *здрав разум, йамей*. — Ти не́маш йч кѣ́свет у туј чу́туру, не мо́ш тако́ј дете́ да би́еш!

кѣ́светан, -тна, -тно (обично с глаголом у негацији) *разуман, разборий, йаме-шан*. — Ти не́си кѣ́светна, тако́ј ли се уда́ра дете́, да га рашчове́чиш!?

кѣ́смѣт м *судбински йредодређен срећан живой*. — Кѣ́смѣт не́мам, деца́ ми се не држѣ́в.

кастрѣ́ње с гл. им. од *кастрим*. — Бе́ше запѣ́ја за тој кастре́ње, смѣ́нав му мо́е сли́ве, оба́љав му цре́пја от ку́ћу кѣ́[д] ду́ва. Ђе слу́ша, ко па не́ће слу́ша, а́ко не помага́ кастре́ње ће помо́гне ћутѣ́к.

ка́стрим, кастри́ја (3. л. мн. пр. ка́стрив; аор. кастри́, 1. л. мн. кастри́мо; импф. ка́стрешем, 3. л. мн. ка́стрешев; пр. сад. кастре́јећи) несвр. **1.** *йодсеца́м, крешем (гра-не, дрво и сл.)*. — Те́ га там у дру́к плац, ка́стри оне́ј сли́ве у[з] Стоја́нову ку́ћу.

2. *експр. јако грдим, ружим, йрекоревам*. — Ја ћу те те́бе ка́стрим кѣ́д уле́гнемо у обóр, сеља́ни да се не сме́јев, куде́ ти лу́таш!?

ка́тарушка ж (обично мн.) *имйровизована дечја колевка у йољу коју чине две мо́йке које се йобадају у земљу йод углом од 60 стѣйени за које се йривезује разайе-што йлаино, ћебе и сл.* — Разы́пнем ка́тарушке у њѣ́ву па те оста́вим у љу́љку, а ја це́л дѣ́н ко́пам.

ка́тернца ж зоол. *мали шумски сисар Sciurus vulgaris, веверица*. — Ене́ гу ка́те-рица уз дрво како́ се качи́ња.

кати́л м *душманин, нейријашељ; осветйник*. — Ти си бре, кати́л, твоји́ си деца́ напудѣ́ја, а не ли па дру́гуга ће во́лиш и чу́ваш!

каул м у изразу: под ~ (узнем, купим грло стоке) на *ѝробу, ѝроверу*. — Краву ћу узнем пот каул па кько се покаже, ако ваља, моја је.

кација ж *метална лопатица са подужом дршком за ѝреношење жара, жарач, ваѝраљ*. — Узни жар у кацију па однеси там у собу куде деца што легава да заложии!

качим, качија (3. л. мн. пр. качив; аор. качи, 1. л. мн. качимо) свр. I. *дигнем увис, ѝоинем*. — Качи дете у кола, ја ћу га држим!

II. ~ се *ѝоинем се*. — Ћу се качим ја даньс на таван да видим не ли су там затикане онѝ твоје попке.

качување с гл. им. од *качујем (се)*. — Нѝсьм ја овакој стара, клѝкава за качување, иди се качи на поткровље, узни у овој ћупче шићер донѝси!

качујем, качуваја (3. л. мн. пр. качујев; аор. качува, 1. л. мн. качувамо; импф. качујешем, 3. л. мн. качујешев; пр. сад. качувајећи) несвр. I. *дижем увис, ѝењем*. — Донѝси слубу да качујемо овѝја ораси на таван да се сушив!

II. ~ се *ѝењем се*. — Викам ти, дете, не се качуј на тија басамци, ће се скотрљаш!

кашљам, кашљаја (3. л. мн. пр. кашљав; аор. кашља, 1. л. мн. кашљамо; импф. кашљашем, 3. л. мн. кашљашев) несвр. *кашљем*. — Кашљам о[д] дуван, не ми је ништа. Цѝел ноћ кашља, језик у главу не увукје.

кашљица ж *кашаљ*. — Ника кашљица га уватила, млого кашља.

кашљичав, -а, -о који има кашлицу, који кашље, кашљав. — Ја сьм кашљичава, немој по мене да пињеш воду, узни другу чашу!

кашљичавка ж она која је оболела од кашља, која је кашљава. — Дође онај кашљичавка па се по њум деца разболѝше.

кашљичавко м онај који је оболео од кашља, који је кашљав. — Ти бре, кашљичавко, сѝди у врућу собу, куде ће искачаш, још мед да наберѝш!?

квац (обично поновљено више пута) *узвик којим се ваби квочка*. — Мајка кьд оће да рани квачку сьмо вика: квац, квац, квац.

квачетина ж *аугм. и ѝеј. од квачка*. — Овај квачетина нуме да води пилчки, изведе ги чьк на сокак ники да ги погази, мора гу врзујем.

квачка ж *квочка*. — Насади квачку на дваес јажца, она да изведе сьм десет.

квита ж *ѝризнаница, ѝошврда*. — Чувај теј квите от порез на едно мѝсто, да те после па не глобив!

кезење с гл. им. од *кезим се*. — Не се кезете, деца, по кезење иде плакање!

кезим се, кезија се (3. л. мн. пр. кезив се; аор. кези се, 1. л. мн. кезимо се; импф. кезешем се, 3. л. мн. кезешев се; пр. сад. кезејећи се) несвр. *церекам се, кревелим се*. — Кажи мајке на Ивану немој се кези, ћу гу тепам!

кекам, кекаја (3. л. мн. пр. кекав; аор. кека, 1. л. мн. кекамо; импф. кекашем, 3. л. мн. кекашев; пр. сад. кекајећи) несвр. експр. *једем обилаѝо и сласно*; исп. кркам. — Ви цѝелу зиму кекате мѝсо, а сь[г] кь[д] треба да се работи ће једете празан чорбуљак.

кекањац м експр. *богаѝа, обилаѝа ѝрѝеза*; исп. кркањац. — Ськ свиње кьд искољемо, синко ће будне кекањац.

кекање с гл. им. од *кекам*. — Нѝје она научила да помрвкје, куде њум сьмо кекање, тепа на широко, па докле ѝма.

кекнем, кекнуја (3. л. мн. пр. кекнев; аор. кекну, 1. л. мн. кекнумо) свр. експр. *снажно ударим, млаѝнем, ѝреснем*. — Ёј, грѝ да ву берѝ на онуј жену, кьд гу је кекнуја, она сѝрота паде у бразду.

келикóптер м *хеликойтѣр*. — Одмá га с келикóптер пребацѣли о[д] туј зграђѣвину у друг град у болницу, ал óстаде непóкретан.

кѣвкам, кѣвкáја (3. л. мн. пр. кѣвкав; аор. кѣвкá, 1. л. мн. кѣвкáмо; импф. кѣвкашем, 3. л. мн. кѣвкашев; пр. сад. кѣвкáјећи) несвр. *лаје шанким, исѣрекиданим гласом, кевће (о шѣненѣшу)*. — Тој куче там у обóр откѣт кѣвка, неће заврзано.

кѣвкáње с гл. им. од кѣвкам. — Ўвика ми се у главу тој куче с кѣвкáње, одвржи га мálко да се истрчѣ!

кидóљак м *искидани део конца, ѣређе и сл.* — Расплетѣм вáши ванѣлчѣки, онѣ старѣ, износило се, кѣда се прѣђа, па о[д] тѣја кидóљци настáљам ги, настáљам да исплетѣм другу ванѣлу.

кѣлавка ж пеј. 1. *она која је оболела од киле, која је килава, килавица*; исп. килка. — Испáли ву црѣва од рабóту на туј кѣлавку.

2. *сѣора, недовољно вешѣа, несѣрејѣна женска особа*; исп. килка. — Тај кѣлавка откѣ[д] це трткa око тај ручѣк, јóш нѣсмо ручáли!

кѣлавко м пеј. 1. *онај који је оболео од киле, који је килав, килавац*; исп. килоња, килча. — Не мóш тај кѣлавко цаг да дѣгне, вѣкај Блáгоју!

2. *онај који је сѣор, недољно вешѣи, несѣрејѣан*; исп. килоња. — Ти бре, кѣлавко, јóш нѣси гóтов!

килáјка ж *боца која заѣрема један лиѣар, лиѣрењача*. — Натóчи, дѣдо на зѣта једну килáјку ракију, немóј гу чуваш сѣм за тѣбе! Тај, докле не испрáзни килáјку, нѣ се дѣза.

кѣлка ж пеј. в. *килавка*. — Бѣше тај кѣлка аперисувана, ал ву се пá поврнуло. Ти мóри, кѣлке, јóш се вртиш око тај лóк!

кѣло с 1. *јединица за мерење шѣжине, килограм*. — Остáја ми шићѣр за еднó кѣло, нѣма више.

2. *јединица за мерење заѣремине, лиѣар*. — Наточѣја сѣм синóћ кѣло ракију, свѣ да гу попиѣ преко нóћ!

кѣлоња м пеј. в. *килавко*. — Одмењуѣм га у тѣшку рабóту тóга кѣлоњу, јá, женá! Тај кѣлоња цѣло доплáдне пóји две крáвчѣки.

кѣлце с дем. и хѣй. од кѣло. — Купи кѣлце кóмпири, коѣ ће се наѣдѣв о[д] тој? Крава ми стѣлна, ал јóш музњуѣм по еднó кѣлце колко за децá.

кѣлча м пеј. в. *килавко*. — Ўц га не вѣкај тóга кѣлчу, он ти не мóж дѣза тѣшко! Тај кѣлча се јóш кѣлáви с тѣја спончѣки.

кѣмам, кѣмáја (3. л. мн. пр. кѣмав; аор. кѣмá, 1. л. мн. кѣмáмо; импф. кѣмашем, 3. л. мн. кѣмашев; пр. сад. кѣмáјећи) несвр. *ѣокреѣом, ѣокреѣѣма руке дајем некоме знак да дође; машем уойшѣе*. — Енѣ гу Брáнка прет кáпију, кѣмај ву да дође куде наз да поорáтимо. Кѣмá на áвтобуз да стáне, ал не тејá. Ўбаво се поздравѣмо, онá јáдна пóђе па се обрне накуде нáс и кѣма с руку, пá пóђе, такóј докле зáмаче на óкуку.

кѣман, -мна, -мно *веома љуѣи, кѣван*. — Још одѣмно сѣм ти ја на тѣбе кѣмна, сѣ[г] ћу ти се за свѣ разврѣшим!

кѣмáње с гл. им. од кѣмам. — Не кѣмај, цáбе ти кѣмáње кѣ[д] те не види! Јóш ми пред óчи Рáдино кѣмáње кѣт пооди дóм да си ѣде.

кѣмѣт м *временска нѣйгоода, невреме, кѣјамѣѣ*. — Дѣл си полудѣја да ѣдеш сѣг на овáј кѣмѣт? Преконáчи си па јóтре!

кѝмка ж у изразу: *ѝмам кѝмку (на некога) осећам жељу, ѝоѝребу да се некоме осветим.* — Одѝмно ја ѝмам кѝмку на њега, још онуј годину кѝд ми бѝше преораја међак, ће се намѝсти он сѝм!

кѝмнем, кимнуја (3. л. мн. пр. кѝмнев; аор. кимну, 1. л. мп. кимнумо) свр. *ѝокреѝом, ѝокреѝима руке дам некоме знак да дође; махнем уоѝише.* — Кѝмни ву да дође навѝм! Кѝмни, бабе на мајку, ене кѝко се осрђа по тебе!

кѝсел, -а, -о 1. *који је киселог укуса, кисео.* — Млѝго ти кѝсел копѝс, тури га у воду преко нѝђ да извуче туј киселину!

2. *фиг. који је лоше, рђаво расѝоложен, нерасѝоложен.* — Кѝсела ништо о[д] џутрос, не знам које ву је.

киселѝц прид. *непром. веома, врло кисео.* — Кѝлко си ву сѝрђе турила на овуј салѝту, киселѝц, не мош се једѝ?

киселиѝца ж *јело ѝприпремљено кувањем зрелих шљива ранки са мало шећера.* — Киселицу правимо такој преко лѝто од овѝј сливе ранке, провѝрна онакој дође тај киселица, човѝг да се озлачи на овој врѝћо.

киселиш м *оно шѝло је киселог укуса.* — Туј трошѝју, пријо, ѝц гу не турај пред мене, ја от киселиш ништа не смѝм да једѝм!

кѝсело с *квасац, маја за кишељење млека.* — Оставѝла бе кѝсело за млеко, деца га нашлѝ па га изѝли.

киселопѝј м зоол. *ѝѝѝца Oriolus orio (galbula) из ф. Oscines, вуга.* — Чѝјеш ли, там од онуј крушку, киселопѝј кѝко поје?

кисељак м бот. *врѝѝа неоѝровне ѝраве киселкаѝог укуса коју деца радо једу.* — Испрати не мајка сѝс кѝж да собѝрамо трѝске там у прѝдину река што ги исврѝѝла, а ми не собѝрамо дрва, него трѝѝмо по прѝдину да нађемо кисељак, па га једѝмо.

кисељка ж бот. агр. *врѝѝа јабуке киселог укуса, јабука кисељача.* — Благајке ги викамо онѝј јабуке око Петровдѝн што стасѝјев, онѝ брго прођѝв, ал ѝмамо си кесѝлке, кѝ[д] цташев млѝго су убаве за преко зѝму.

кислѝ с *више узастѝйоних киѝних дана, киѝовиѝ временски ѝериод.* — Увати овој кислѝ, неће мош побрѝмо. Мука бѝше за киѝу, сѝг од овој кислѝ не мош се улѝгне у њѝву.

Кѝта ж *име крави.* — Ене Кѝта кудѝ се набутѝла у мѝмуруз, мало ву овде трава!

кѝтка ж 1. *свежањ (цвећа), букѝѝ.* — Тури и босѝљчѝк у туј кѝтку за на грѝбе!

2. *киѝанка, реса, киѝѝа.* — Кудѝ ћу турим ја на главу капу с кѝтку, неѝъм детѝ?!
3. *етн. заруке, ѝрошевѝна.* — Све угоѝили, у четвѝтак је кѝтка, а свѝдба за две недеље.

Кѝфла ж *надѝмак.*

кицеља ж *кецеља, ѝрегача.* — Дала ми Бранка убаву, вѝзѝну кицељу, што сѝм билѝ ашѝѝка.

кицељка ж *хѝѝ. од кицеља.* — Запаши си кицељку да се не умѝжеш!

кицељче с *дем. од кицеља, кецељѝца.* — Те, одноѝсим се туј, вѝзѝм кицељче.

кишѝван, -вна, -вно *киѝовиѝ.* — Кишѝвно време бѝше на се млѝго рѝди и мѝмуруз и грѝ, а тѝкве па оволке.

кладанац м *извор, врѝло, кладѝнац.* — Ыма у шѝму пуно кладѝнци, ал стока ги огаѝила.

кладѝнче с *дем. од кладѝнац.* — У тој кладѝнче што ти пре казува, там да идѝш да врѝѝиш нику парѝ за здравје!

клај прил. (обично поновљено) *лаганим кораком, ногу њред ногу*. — Нѐ се он жури, иде си клај, клај.

клапушѐс, -та, -то *који има млишаво њовијене, клемшаве уши, клемшав*. — Пуњу ву не мѐж направиш, ће ву се видив тија клапушѐсти уши.

клас м *клиш кукуруза*. — Мумуруз је овуж гѐдину млого убаво родија, иснречкали се класја.

класурка ж *окласина, окомак*. — Чувај теј сѐве класурке да подложујемо ђгањ! На класурке сѐм ви леб испѐкла, дрва не мога да натрупим.

класурче с *дем. од класурка*. — Врљи ми навам тија класурчки да наложим ђгањ!

класњѐ с *вунена шканина домаће израде (обично ваљана), сукно*. — От класњѐ су се шили капарани, чешире.

класњѐн, -а, -о *који је израђен од класњѐ, класња, сукнен*. — Обучи, Мирко онѐј класњѐне панталѐне, за по топло!

класњѐник м *краћи мушки каути сашивен од класњѐ, класња*. — Не носи бре, човеку свѐки дѐн тај нов класњѐник, кѐ[д] ћу ја па изаткајем класњѐ!?

класчѐ с *дем. и хий. од клас*. — Тија шуљбави класчѐки двојте на страну па ће ги дамо на стоку!

клевам, клеваја (3. л. мн. пр. клевав; аор. клева, 1. л. мн. клевамо; импф. клевашем, 3. л. мн. клевашев; пр. сад. клевајећи) несвр. а. *одржавам се на једној ноzi, скакућем*. — Ти бре, клеваж, дѐл се убѐде? б. *одржавајући се на једној ноzi ѡрескачем линију ѡ линију (у дечијој игри школице)*. — Клевав деца цѐл дѐн прет капију, играв се клеванке.

клевање с *гл. им. од клевам*. — Ај, нѐ ми клевај туј по собу, не ваља за стоку, искѐчи напоље ако ти је до клевање!

клеванка ж (обично мн.) *дечија игра школице*. — Нѐма ништа од учење, по цѐл дѐн се игра клеванке. Свѐ си ицепила опѐнци с твоје клеванке.

клењсам, кленсаја (3. л. мн. кленсав; аор. кленса, 1. л. мн. кленсамо; импф. кленсашем, 3. л. мн. кленсашев; кенсајећи) несвр. експр. *идем ѡскакујући на једној ноzi*. — Глеј га како кленса! Ако, што је ишја бос у реку па да се начпари!?

кленсање с *гл. им. од кленсам*. — Ајде, не се измотавај с кленсање, не те толко боли нога!

клечка ж 1. *облица која се на ѡдужем ужѐицу везује око враиша свиње да би јој се ѡиѐжало креишање*. — Клечка ву се врже на свињу око гушу дугчѐко, и она кѐд ђће да трчи, онѐј дрво ву се мѐта између ноге и сапира гу.

2. *пеј. она која се услед изнемоглѐсти, орунулѐсти шѐшко креће*. — Закаса с овуж клѐчку о[д] цтаницу до дѐм, не мѐже да иде, нѐго гу по цѐл пут вучѐм.

клечкѐтина ж и м *аугм. и ѡѐј. од клѐчка (2)*. — Качујте туј клѐчкѐтину у кола да гу одвучѐм до насип! Ти бре, клѐчкѐтино, да ћутиш! Вучѐш се с теј штѐкле по обѐр, а ја не знам од рабѐту у коју страну ћу прво да ударим!

клисар м погрд. *онај који рејко борави у кући, који сѐиално некуд иде, скиишница, лушалица*. — Тај клисар никѐд нѐје дѐм!

клисарка ж погрд. *она која рејко борави у кући, која сѐиално некуд иде, скиишница, лушалица*. — Тај клисарка се не заврђа дѐм, па нигде огишла!

клиска ж *дечија игра клиса*. — Краве врзали да горив на слунце, а они се играв клиску.

кломбурџ м *мехур који се ствара на води, тачности и сл., клобук*. — Још ће врне, глеј кџлки се кломбурџи правив у барџуге!

клопетало с *звоно које се овџама (чеиће овновима) качи око врати ради оглашавања*. — Тај овџн је голџм штетниг, затџ смо му врзали клопетало да га џуџемо, он потрџи у штџту и џџл буџџк по њџга.

клопеталце с *звонџе које се качи око врати јажџетиа или јаретиа ради оглашавања и украшавања*. — Моџа да кџпим џбаво, нџво клопеталце за Беџка.

клубе с *мало клуџко конџа за везење*. — Евџе, Мирџо, донџла сџм ти овџја клџубики да ми навезџш пешџир за на порту.

кљупче с *лоџиастџи смџшак конџа, џређе и сл., клуџко*. — Смџтај туј пређу на клџпџики! Да видиш, синџко, маџче како се џгра с клџпче!

кљупченце с *дем. и хџиџ. од клуџче*. — За маџло ми нџстаде да завршџм ванџлу, за еднџ клџпченце.

кљџкав, -а, -о *који је у дугогодишњџм, најорном физџчком раду истџрошио снагу, онемођао, оронуо*. — Моџи свџи у кџћу старџи, кљџкави, закасала сџм.

кљџкавка ж *она која је услед дугогодишњџг, најорног физџчког рада истџрошила снагу, која је онемођала, оронула*. — Кџ[д] џџм работџла по твоџе пусте њџве, џрна сџм била, а сџк сџм кљџкавка.

кљџкавко м *онај који је услед дугогодишњџг физџчког рада истџрошио снагу, који је онемођао, оронуо*. — Видџж га даџе кљџкавко, нџје ни за у њџву, ни за дџм.

кљџштав, -а, -о *веома мршав*. — Кљџштава, ал работџи ко трџсак.

кљџштавка ж *веома мршава женска особа*. — Жена му једна кљџштавка, ви-сџка, виђуџем гу на пиџаџ.

кљџштавко м *веома мршав човек*. — Тај кљџштавко јџш работџи, не га вађа њџга бџлес.

кљџка ж *рана, красџа (обџчно на лицу)*. — Искџчиле ву кљџке по лице па ги маџе с мелџм од онџј траву смџџалџку.

кљџкав, -а, -о *који има кљџке, ране, красџе (обџчно џо лицу), рађав, красџав*. — Нџје била такој кљџкава, ал се мазала с нику помаџу па се свџ искљџкала.

кљџкавка ж *она која има кљџке, ране, красџе (обџчно џо лицу), која је рађава, красџава*. — Ти мџри, кљџкавке, сџмо џџчкаш лице с тија ноктетџне!

кљџкавко м *онај који има кљџке, ране, красџе (обџчно џо лицу), који је рађав, красџав*. — Кџкџ га мош џџне онџга кљџкавка?

кљџкам се, кљџкаја се (3. л. мн. пр. кљџкав; аор. кљџка, 1. л. мн. кљџкамо; импф. кљџкашем, 3. л. мн. кљџкашев; пр. сад. кљџкајеђи) несвр. *куџам се јајџма за Ускрс*. — На Велигден се кљџкамо с мџстени јајџа.

кљџкнем, кљџкнџја (3. л. мн. кљџкнев; аор. кљџкнџ, 1. л. мн. кљџкнџмо) свр. *изгубџм живоџћџу снагу, изнемогнем, клонем (од болестџи, старџстџи)*. — Ја кџт кљџкнем, за водиџу ћу џмрем, неђе џма кој да ме погледа.

кљџџем, кљџџаја (3. л. мн. пр. кљџџев; аор. кљџџа, 1. л. мн. кљџџамо; импф. кљџџешем, 3. л. мн. кљџџешев) несвр. **1.** *кљџном узџмам храну; чеџркајући кљџном џраџжим храну, кљџџам*. — Баба рани кокџшке, а онџ сџмо кљџџев, мџмурус, пчениџу, коџџе ги баба врџи. Тај кокџшка се уалила па кљџџе у корџто коџџе остџне по свиње.

2. *бџдем кљџном*. — Беж о[д] туј квџчку, не ву дџрај нилики, она кљџџе!

кљџниџа ж **1.** *кљџн*. — Пџле се удавџло у помиџе, а стрџнка га брџо извади па му дџва у кљџниџу да се поврне.

2. дугачак, издужени нос. — Ти свуде мора да набуташ кљуницу, огади воду!

кључанка ж *љоснаџа дрвена пречага за зашварање врати.* — Повучи сьмо кључанку, врата ће се отворив!

кључе с *дем. од кључ, кључић.* — Загубила сьм оној кључе што с њега отварам ковчак, а туј су ми и паре.

кључење с *гл. им. од кључим се.* — А, мори, које је тој, кькво је тој кључење, куде те боли?

кључим се, кључија се (3. л. мн. пр. кључив се; аор. кључи се, 1. л. мн. кључимо се; импф. кључешем се, 3. л. мн. кључешев се; пр. сад. кључејеши се) несвр. **1. ирвијам се, савијам се, кривим се од бола.** — Ене гу там у кревет куде се кључи, викајте деду да гу терамо куде докура!

2. фиг. мучим се, злоиџим се. — Викам ти, води ред от паре, ће дође дьн за динар да се кључиш!

кноће прил. *иредвече, довече;* исп. кноћи. — Немам сьг време, сто работе ме чекав, кноће ћу дођем на поседак.

кноћи прил. *в. кноће.* — Те искачаш ли кноћи на корзо?

књишка ж *дем. и хий. од књига.* — Тури једну књишку под мишку и такој иде у школу.

Кобац м *надимак.*

кобељам се, кобељаја се (3. л. мн. пр. кобељав се; аор. кобеља се, 1. л. мн. кобељамо се; импф. кобељашем се, 3. л. мн. кобељашев се; пр. сад. кобељајеши се) несвр. *шрудим се, мучим се, коицям се.* — Неје све добро, ал ете, кобељам се.

кобилиште с *ијеј. од кобила.* — Имам једно беспо кобилиште, не ми се с њега нигде пођује.

кобилка ж *хий. од кобила.* — Ђбава ти, Вељо кобилка, немој гу продаваш!

кобилче с *дем. и хий. од кобила.* — Кобилче не ми се још преза, ценабет је, топрв га треба учим.

Ковач м *надимак.*

ковиче с *дем. од кова, кофица.* — Посипуј ти с овој ковиче, не дизај толку канту!

ковчак м *ковчег, шкршља.* — Моја ми жена донела у мираз овај ковчак, а зетови ськ тражив цел намишњај.

кодник м *ходник.* — Остаљајте обућу у кодник, немој обујени да ми улазате у собу!

кодинице с *дем. од кодник.* — Малечак стан, коднице и једно сопче.

кожљак м *аугм. и ијеј. од кожа.* — Врљи тај кожљак там у реку, не ти се исплати да га носиш у Лебане у кожару!

кожљинка ж *комад сланине с кожциом.* — Што неси и месо турила у вариво, кој ће ти ги једеј кожљинке?

кожмурка ж *кожица, ойна зрелих љлодова шљиве.* — Собери овјеј кожмурке што си врљала па баци там свиње да једев!

кожук м *крзнени ѓрслук без рукава, кожух.* — Обујка ванелу, па преко њум кожук, а преко кожук клашњеник.

кожуче с *дем. и хий. од кожук.* — Бог да поможе од моју зљву што ми купи овој кожуче да згреем моје коске!

Коза ж *надимак.*

кѳзим се, козија се (3. л. мн. пр. кѳзив се; аор. кози се, 1. л. мн. козимо се; импф. кѳзешем се, 3. л. мн. кѳзешев се) несвр. (поред обичног значења „доносим на свет младунче (о кози)“) 1. експр. *йойлакујем болећивим гласом, кењкам*. — Немој ми се туј козиш сѣмо, које ти је лошо!?

2. фиг. *найорно, ѿешко радим*. — Још се она има кози да заврши кућу.

козињаѡв, -а, -о који је *направљен од козје длаке, костирейти*. — Пастир у козињаѡву тѳрбу понесе сирење, леб и водицу и не докарује стоку до ѡвечер.

козлѣ м *млада коза*. — Имам једно козлѣ, остало само па по цел дѣн вреќа.

кој (о. п. куга) 1. *уиштина именичка заменица за лице*. — Кој ми расипа врућу водо ис корито? Куга вѣде на собѳр?

2. *односна заменица*. — Те се нађе тај кој га е узѣја!

кој, која, које (о. п. јд. куга, коју, које; мн. који, које, који, о. п. мн. једнак је номинативу) *уиштина-односна заменица који, која, које*. — Кој чуќа на капију? Кој рабѳти, има си. Нѳси кој има, кој нѣма па ћути. Који умејаше, обогатише се. Који су тој деца с Ивану што дођоше? Које је најубаво, оставимо га. Које се прасе поболѣло? На теј које су породилке, давав. Који тој деца наидоше? Тија деца који су без родитеља.

које *уѣ. зам.: ишѣа*. — Које тој носиш у тѳрбу? Које ће данѣс рабѳтимо?

који (осим стандардног „односно-упитна заменица мушког рода множинѣ“) *односно-уиштина зам. ср. рода множине*. — В. пр. под „кој, која, које“.

коќам, коќаја несвр. експр. *једем много, обилаћо уживајући у храни*. — Сѣмо ти, синко коќај, деда још ће ти донесе!

Кѳке с 1. *хѣѣ. од Косара*.

2. *хѣѣ. од Никола*.

кѳкица ж *сѣолица без наслона, хоклица*. — Купили намишћај, туј ти осталче, кѳкице, шифоњѣр, а шталу испразнија.

кѳкнем, кокнуја (3. л. мн. пр. кѳкнев; аор. кокну, 1. л. мн. кокнумо) свр. експр. *ударим, млатнем, шпреснем некога ѣо глави*. — Ја се бе замајала, оно кѣд ме је кокнуло по главу!

кокодаћ (обично поновљено више пута) *узвик којим се кокош оглашава ѣошѣо нессе*. — Снѣла кокошка, те гу колко вѣка кокодаћ, кокодаћ.

коќорим се, коќорија се (3. л. мн. пр. коќорив се; аор. коќори се, 1. л. мн. коќоримо се; импф. коќорешем се, 3. л. мн. коќорешев се) несвр. експр. *шейури се, кочѳйерим се*. — Она се коќори ко да је газдашка ћѣрка, ако је голодупла.

коќошињи, -а, -о који *ѣошѣиче од коќоши, који је од коќоши, коќошији*. — Неће деца јѣдеѡ шачији јајца па идѡ у Мицу да ми даде коќошињи, а ја однѣсо шачији.

коќошче с 1. *дем. и хѣѣ. од коќошка*. — Нѣма ми га туј оној коќошче с кус реп.

2. фиг. *цѣло, неошѣѣћено језгро ораха*. — Кошгиљави овѣја ораси, не мош се из њи извучѣ коќошче.

коќошчетѣина ж *аугм. и ѣѣј. од коќошка*. — Изѣдоше дѡшу овѣј коќошчетѣине, све да ишчапрљав расад.

Коландија ж *Холандија*. — Работѣла је у Коландију, сѣг дошла за деца.
колачајка ж агр. *јабука колачарка*; исп. колчајка. — Од онеј јабуке колачајке, да ми наберѣш!

колачѣ с *колач, слаћкиш*. — Колачѣики смо правѣли за слаѡу, за крстѣи, за задѡшницу, а сѣ[г] кѣд ни се приѣде.

колачѣнце с *дем. и хѣѣ. од колаче*. — Дај му едно колачѣнце да не жељѡје!

Кòле с *хий.* од *Никола.*

Коледар м *надимак.*

коледујем, коледуваја (3. л. мн. пр. коледујев; аор. коледува, 1. л. мн. коледувамо; импф. коледујешем, 3. л. мн. коледујешев) несвр. експр. *грдим, карам, њрекоревам.* — Ја ћу га њега коледујем за његово скитање, он кь[д] дође!

колѐнце с *дем. и хий.* од *колѐно, колѐнашце.* — Чувам гу ја још туј слику из болницу, черапка ти била ицѐпена, голо колѐнце.

кòлес, -та, -то *који је у облику кола, коласи.* — Там у Кòлесто ливаче кòси.

колесниѝк м 1. *зайрѐжна кола са једним ѝаром ѝочкова, двоколица.* — Натоваја цакови на колесниѝк па тѐрај у воденицу!

2. *фиг. велика задњица, стѝражњица.* — Вѝка бòлна, а глеј кòлки колесниѝк направила, стò кучики гу не мòж изедѐв.

Кòлесто ливаче с мпт. *ливада.*

колипка ж *дем. и хий.* од *колиба, килибица.* — Направија колипку у лòјзе и туј спије преко нòћ, чува га. Да направѝ колипку там у лòјзе, човѐг да ѝма кудѐ от кишу да се склòне.

колипче с *дем. од колиба.* — Ако пòчне да вѝрне, ће се склòнемо у Драгино колипче.

колир м *јака, овратниѝк, оковратниѝк.* — Ыма кошуље с краглу и с колир.

колирче с *дем. од колѝр.* — Обукла му кошуљуку с вѐзено колирче.

колиѝцак, -ѝца, -ѝцо у *дем. значењу: колики, колишан.* — Колиѝцак је, нѐма га два пѐда о[д] сѐмњу!

колиѝмѝна ж (у прилошкој служби) *колико, колико на броју (обично о лиѝцима).* — Колиѝмѝна сте у кућу?

колиѝчко прил. у *дем. значењу: колико, колишно.* — Колиѝчко си ми далà, с овòј нѐма ништа да купим.

колишѝта с мн. *аугм. и ѝеј. од кола.* — Рачепѝја се с колишѝта насрѐ[д] цокàк, не мòш се разминемо!

кòлко прил. *колико.* — Кòлко ти трѐба, казуј?!

коловѝртѝак м *виѝтиѝца, увојак, ковѝца.* — Ту се ошѝшам од мѝнивал, шѝће ми на главу овѝја коловѝртѝаци.

кòлѝца с мн. *дем. од кола.* — Етѐ, продаја е крàве за тија кòлѝца, домаћин!

колѝѝ с *дем. од коло.* — Дај му једнò колѝѝ баничку!

колѝајес, -та, -то *који је округласѝог, лойѝшасѝог облика; исп. колчес.* — Колѝајес у лиѝѝ ко јàбука.

колѝајѝка ж *в. колаѝајѝка.* — Дај ми калѝм од онуј твоју јàбуку колѝајѝку!

колѝѝ с *дем. од колаѝ, кочиѝ.* — Понесѝм конòпац и колѝѝ на побѝѝем крàву, а ја овàм берѝм мумуруз.

кòлчес, -та, -то *в. колѝајѝс.* — Тој кòлчесто ливаче до насѝп нѐје лòшо за плаѝ.

Комарѝц м *надимак.*

Комарѝѝ с *надимак.*

комàт м *комад, ѝарче (обично хлеба).* — Напѝја оволиѝк комàт леб да изнесѝ на сокàк, сѝлски деѝа да рани.

коматишѝем, коматисàја (3. л. мн. пр. коматишѝев; аор. коматисà, 1. л. мн. коматисàмо) несвр. *сечем, дробим у комаде, комадам (о хлебу).* — Не коматиши леб да се суши, сѝчи кòлко мѝслиж да ће изедѝш!

комаче с дем. од *комаџи*, *комадић*. — От којé мислиш ти да живиш, кь[д] цел дьн тѣраш на једно комаче леб?

комаченце с дем. и хий. од *комаче*. — Открши ми о[д] тај врућ леб едно комаченце за детѣ!

комбилизџи м *женско доње рубље с брашелама које се носи испод хаљине, комбинезон*. — Наше девојке не носив сь[г] комбилизџи, сьм маичку одоздџл.

комбилизџиче с дем. и хий. од *комбилизон*. — Купи ву комбилизџиче, ал неће га носи.

Комѣндија¹ ж *надимак*.

комендија² ж 1. *шала, досейка*. — Млџо он зна да извџди комѣндије, с неџа сьмо једно смејање.

2. *оно што изазива џодсмех, исмевање*. — Немџ ти да направџш комѣндију, не се стџскај, трчи докле је време!

комендијаш м *онај који збија шале, шaljивџија*. — Голѣм комендијаж бија, што смо се смејали поклони на свадбу кьд бѣше приносија.

комендијашка ж *женска особа комендијаш*. — Баба Елѣна је била комендијашка, има га наџди и кь[д] ци льџ[т] да се смејеш с њџма.

комџн м *димњак, џчак*. — Дува ветар па врџа чур ис комџн, зачурила ми се сџба.

комџир м бот. агр. *кромџир*. — Преко зџму тој едемо, мењавамо комџири, грџ, вариво, па се врнемо на комџири.

комџирџште с *земљџиште на коме је био узгајан, или се узгаја комџир / кромџир, кромџириџште*. — Неће комџири свѣ на џсто мѣсто, ськ смо у комџирџште посадили мџмуруз.

комџирче с дем. од *комџир, кромџирић*. — Суша бѣше голѣма, етѣ кькви комџирџики смо докарџли.

комсам се, комсаја се (3. л. мн. пр. комсав се; аор. комса се, 1. л. мн. комсамо се) несвр. експр. *сваџам се, џреџирем се*. — Немџ се сьмо комсате, срмота сѣстре такој да рабџтив!

комсање с гл. им. од *комсам се*. — Нећу више слџшам вашо комсање, искџчите там на обџр па се комсајте!

конџц м (поред обичног значења „нит, жица“) у изразу: у **конџц умало, за длаку**. — У конџц што не џспушти дџшу.

кџндрк м у изразу: *џмам (имаш, има и сл.) кџндрџи немиран сам, несџашан сам (си, је и сл.)*. — Пч овџ детѣ не мирџје, ко да има кџндрџи.

конопљарка ж (поред стандардног значења „она која гаји и прераџује конопљу“) 1. *сиромашна, бедна женска особа*. — Не видиш кьква си конопљарка, ни у кџћу, ни прет кџћу!

2. агр. *врста шљиве која дозрева у време брања коноџље*. — Овдѣ уз меџак је била една конопљарка, ал овџја гу исѣкоше, да нема човѣг да обџје докле рабџти.

конопче с дем. од *коноџац, коноџ, коноџчић*. — Кратко ће бџдне овџ конопче, дџбог бунџр.

конопченце с дем. од *коноџче*. — Треба ми једно конопченце, телѣ да врџем.

конџација ж *аконџација*. — Пџрез га плаћам на четџри конџације.

кончьк м дем. од *конџц, конџић*; исп. конче. — Свѣ ми џтиде прѣја у ванѣлу, кончьк ми неје остаја.

конче с в. *кончьк*. — Црно конче ти висџ от пџруб на вутџрку.

коњѐ с в. *коњче*. — Не смѐм коњѐ да прѐзам, ћу га претерѐтим.

Коњинка и **Коњинчанка** ж *стиановница Коњина, она која живи у Коњину*.

Коњино с село.

коњински, -а, -о *који се односи на Коњино*.

Коњинчанин м *стиановник Коњина, онај који живи у Коњину*.

коњиште с *аугм. и њеј. од коњ, кљусина, рага*. — Чувашев и онѝ једно старо коњиште, не бѐше Јосим даваја да га продадѐв.

коњчѐ с 1. *дем. и хий. од коњ, коњић*. — Натоварија домаћин пуни кола камења из реку, оној коњчѐ свѐ пѐне пуштило.

2. *етн. накоњче*. — На снашку, кь[д] це скине ис кола, приведѐв ву једно детѐ да га узне у руке и да га целива, и тој е коњчѐ.

коњштип м зоол. *врста инсекта Grullotalpa vulgaris, ровац*. — Кь[д] цкиђаж цолѐке от прѐмет, убаво ги истрѐси, има ги преко лѐто коњштипи!

копѐ ж *куйасио сложени снайићи коноиље*. — Кьд вадешемо коноплѐ из реку, перѐмо, бѐлимо ручице па ги дѐнемо у копе да се сушив.

копѐн м 1. *батѐак кокошке, ћурке и сл.* — На деца копѐни, а на нас стѐри што не стѝгне, грбѝач, крилце, шија.

2. *у хийокористичком значењу: дѐиѝеѝова нога, ножица*. — Копѐн ти баба изѐла, млого си убаво, такој ти баба бѐше викала.

Копѐни нут м мпт. *узани колски каменити љути који је долина која се из Рида сиуштиа ѝрема селу, реци, ѝрокойала као и њиве, шума, ливаде крај њега*.

копѐнче с *дем. од коѝан*. — Једну пилѝку сьм заклѝла, нѐ кокошку, видиш колички су копѐнчики. Копѐнчики убави направѝло, лично детѐнце.

копѐчка ж *оруђе за ѝрашење и окоѝавање кукуруза, коѝачица*. — Прво ископѐчимо мумуру[з] с копѐчку између рѐдови, после ни по лѐсно за копѐње.

копиларка ж *пеј. женска особа која роди ванбрачно, незаконито дѝе, коѝилача*. — Има две ћерке, ѐбе кониларке, онѐ скѝтав, а она ги чува копилишта. Свѐ су му три сѐстре копилиле, голѐме домаћице теј копиларке!

копилиште с *пеј. ванбрачно, незаконито дѝе, коѝиле*. — За каквога па домаћина ће се одадѐш, мајка му чува ћеркини копилишта! Да се соберѐш па дом да се диш, да ми јутре не доносиш копилишта!

копиљак м *ванбрачно, незаконито мушко дѝе, коѝилан*. — Сь[г] ће онај сѐстрин ти копиљак, што си га чуваја од малѐчко, дѐли с тебе имање.

копиљача ж *ванбрачно, незаконито женско дѝе*. — Мајка ву се на тој девојче после ѐдаде, ал тај нѐће њѐјну копиљачу, затѝ девојче з бабу се ди.

копиња ж бот. *жбунаста биљка из рода Rubus, куйина; ѝлод ѝе биљке*. — Лис от копину да вариж за твој бол! Отишла у шуму да берѐ копиње за слатко.

копињак м *место ѝод куйином, куйиништие*. — Оградија он копињак с колци, да му не берѐв копиње.

копнем, **копњаја** (3. л. мн. пр. копнев; аор. копна, 1. л. мн. копнамо) *свр. у дем. значењу: коѝам*. — Мало онуј попричицу да копнемо, нѐће се млого забавимо.

копња ж 1. *окоѝавање кукуруза*. — Прва копња је прашење, а друга загрђање.

2. *време окоѝавања кукуруза*. — Такој никако у копњу бѐше дођувала.

копњуѝем, **копњуваја** (3. л. мн. пр. копњуѝев; аор. копњува, 1. л. мн. копњувамо; импф. копњуѝешем, 3. л. мн. копњуѝешев) *несвр. у дем. значењу: коѝам*. — Копњуѝе и она по мало, ал не може виће, млого стѐра.

копривник м *йиша од коприве*; исп. копривњак. — Да набереш на чисто место коприве, онeј младе, да ви направим копривник!

копривниче с *дем. и хий. од копривник*. — Правим ги често на деца копривниче, тој по волив од баницу съ[с] сирење.

копривњак м *в. копривник*. — Имашем сукане коре, и коприве чџс обавре па ги направил за ручџк копривњак.

копривњаче с *дем. и хий. од копривњак*. — Копривњаче млого убаво, ал аздисали па неће једев.

копус м бот. агр. *двогодишња зељаста биљка Brassia oleracea capitata из ф. Crusiferae, кујус*. — Бурики ни протечели, немамо копус у које да киселимо.

копусџк м *дем. и хий. од којус*. — Да прекопамо оној место куде што је луг бија, па да посадимо тај копусџк. Остаја у кацу мало копусџк, не ми се свиџи да га расипем, љу сварим још овај нут вариво.

копусина м *аугм. од којус*. — Целу зиму једемо копусину, црева ми се укиселише од неџа.

копусиште с *место, земљиште на коме се саџи, или је раније сађен кујус, кујусиште*. — Пази, немој свиње да те преварив да се набугав у копусиште!

копусник м *йиша од кујуса, кујусара*. — Копусник се спраља от кисел копус, а може и од овај што неће киселен.

копусниче с *дем. и хий. од којусник*. — Мало ми корке, љу направим сџмо за деца да има једно копусниче.

копушара ж *помоћна зграда уз кућу са само једном великом просторијом, остивом*; исп. копушарник. — У копушару остаљамо канте с ма[з], съ[с] сирење, бурики трошију, овeј зимнице у тегле, свашта туј трпамо.

конушарка ж *кујасто сложени снопови кукурузне шаше*. — Тају извржемо у снопови на љиву да се осушив, после гу прекарамо дом и зденемо снопја у копушарке.

копушарник м *в. којушара*. — Унесите теј вангле с петлижани у копушарник, там је студено!

копчалџк м *кожух на койчање*. — А ће застудени, баба обукјеше копчалџк.

корав, -а, -о *који се у ойхођењу држи крушо, сџрого, нейрисџујачно, круш, некомуникаџиван*. — Неће она баксуз, него такој корава, слабо се упушта да збори с људи.

коравим се, **коравија се** (3. л. мн. пр. коравив се; аор. корави се, 1. л. мн. коравимо се; импф. коравешем се, 3. л. мн. коравешев се; пр. сад. коравејеши се) *несвр. йо-нашам се крушо, сџрого, нейрисџујачно, усџежем се*. — Немој се коравиш кџд овија људи дођеџ, девојка си, треба се одаваш!

коравка ж *женска особа која се у ойхођењу држи крушо, сџрого, нейрисџујачно, која се усџеже*. — Онај стареја ћерка ги коравка, а онај малеја е такој приветљива, умилна, ко да је расла у нашу кућу.

коравко м *онај који се у ойхођењу држи крушо, сџрого, нейрисџујачно, који се усџеже*. — Немој си такџв коравко, приђи до пријетелџи, позбори с њи, ће мислив да ги мрзиш, после ће ти сандиљав ћерку.

корба ж *ирекор, укор*. — За корбу, ако, ал неси требаја да гу тепаш!

корбељка ж *клиш кукуруза који још није формирао зрнеџе*. — Кџт кршиш кла-сја за варење, води ред да не кршиш корбељке, него кои имав леб!

корбѣтка ж пеј. *зла, оџака жена која је склона свађи и силејкарењу, свађалица, силејкашица*. — Тај ме корбѣтка мѣне јѣдеше, дѣкле бе за њџонога сѣна, с њџан голѣм езѣк џдвои ме и од мѣжа и о[д] деѣа.

кордѣлка ж *недозрео, закржљали клиј кукуруза са месѣимично формираним сѣиѣним зрневљем; окомак младог, незозрелог кукурузног клија*. — Теј кордѣлке тѣри у кош па врљи у јасле, краве ће едѣв! Клас изѣдо, да врљим кордѣлку на свиње.

кџрењ м *биљни орган који обично расѣе џод земљом, корен*. — Овај копѣс, ис кџрењ га ништо јѣде. Ис кџрењ вѣтар да искрѣти онџ јабуче.

кџрењче с *дем. и хѣи. од корењ, коренчић*. — Дѣл ће се привѣти овај попрѣчица, кџрењчики ву млоџо сѣтни?

кџрис м *корисѣи, добѣиѣ*. — Нѣмам нѣки голѣм кџрис о[д] туј ливѣду, подмџљѣива, ал не ми се продѣва.

кџрисап, -сна, -сно *који корисѣи, корисѣиан; који доноси добѣиѣак, ѣриход*. — Кџрисна је тај жуѣа трава за све бџљке. Тѣја петлижѣни из барѣке су кџрисни, силне паре лѣди си ѣзнев од њи, ал ми смо старѣ тој да работѣмо.

кџричка ж *дем. и хѣи. од кора, корица; исп. корка*. — Нѣмам зуѣи, а јѣла би кџричку од леб, она је најблага.

кџрка ж *в. коричка*. — Не врљѣјте такој кџрке од леб, мож за њи нѣки плаче, а ви сте аздисѣли!

кџруѣа ж *комад, ѣарче лубенице, диње, бундеве и сл. са којег је џодсеѣањем, сѣиругањем и сл. скинуѣи хранљѣиви садржѣј*. — Стругѣа тѣкву за тѣквѣњѣк па сѣг овѣј корѣбе да исечѣм сѣтно да направим помије за свиње. Не остѣлајте корѣбе у бостѣн кѣд јѣдѣте, нѣго ги доносѣте дѣм свиње да рѣнимѣ!

кџруѣина ж *аугм. од коруба*. — Врљи теј корѣбине там у обџр на свиње!

кџруѣка ж *дем. од коруба*. — Лубѣнче бев изѣли, а корѣпке оставѣли, мѣсто да су врљѣли там на стоку.

Кџсѣна ж *име*.

кџсѣч м *онај који косѣи, косѣч*. — Наш Влајко бѣше дѣбар кџсѣч, до пладне обѣли цѣлу онѣј ливѣду до насѣп. Дѣзај се на кџсѣчи да носѣиш леб и водѣцу!

кџсѣло с *дрвени држѣач на коме је ѣричврѣињено сечѣиво косѣе*. — Дрш кџсѣло такој на средѣну, немџо си га вѣтѣја при крај!

кџсѣка ж *косѣи*. — Ја ћу глођѣм кџске, а ви мѣсо ће едѣте. Врљи теј кџске на кѣче!

Изр. *врзѣја кџске каже се кад је неко доволњо ѣелесно џѣаѣо*. — Врзѣја је кџске, мож виће да помѣга у работу.

Кџста м 1. *име*.

2. *надѣмак џо ѣрезѣмену Кџсѣиѣић*.

кџстобџљ м *кџсѣобџља, реумѣиѣизам*. — Све ми се рѣке, прѣсти у зглобовѣ бев згрѣили от кџстобџљ.

Кџстреж¹ м *надѣмак*.

кџстреж² м *лако раздражљѣива, ѣргѣва особа*. — Какѣв си кџстреж, не дѣваш чѣвѣк ништа да ти каже!

кџстрежим се, кџстрежија се (3. л. мн. пр. кџстрежив се; аор. кџстрежи се, 1. л. мн. кџстрежѣмо се) *несвр. џонашам се раздражљѣиво, ѣргѣво*. — Кџј ти је ѣѣвол те се сѣмо кџстрежиш?

костур м мањи нож са сечивом између корица израђених од волујског или овнујског рога. — Тој ношчѐ костур нѐсим га на врчичку пободњет у појес, и дѐм къ[д] цѐм, и у њиву къд ѝдем, свуде га нѐсим, къд ми заваља, туј ми је.

кот (обично поновљено више пута) *узвик којим се свиње и ѝрасад ушерују у свињац*; исп. котър. — Кѐт, кѐт, болес ве у свиње, не мѐг ве укарѐм!

котъл м *кошао, бакрач*. — Нека га котъл на шпорет, ће ми ваља врућа вода!

котър (обично поновљено више пута, самостално или у комбинацији са кот) в. *кош*. — Котър, котър, кот котър, рѐне ве изѐле, љу ве затворим ја у котарину па ве неђу пуштим цѐл дѐн!

котарина ж *стаја за свиње, свињац*; исп. кочина. — Помѐго на бабу те укарѐмо прѐсици у котарину.

котѐљак м 1. *округли свиѝак који се ставаља на главу као зашѝиѝник када се на глави носи неки ѝперѝ*. — Мѐра да турим котѐљак на главу, не мѐг да нѐсим сепѝтку бес котѐљак.

2. *гужва, перед, хаос*. — Њики котѐљак у њин обѐр, дѐл њики припадна бѐлан!?

котѐљам, котѐљаја (3. л. мн. пр. котѐљав; аор. котѐља, 1. л. мн. котѐљамо; импф. котѐљашем, 3. л. мн. котѐљашемо; пр. сад. котѐљајеѝи) несвр. 1. *ѝреѝурам храну ѝо усѝима, муљам*. — Ако нѐма зѐби, стаљно ништо котѐља по уста.

2. *довијам се, сналазим се*. — Нѐсмо имѐли зѐвише, ал котѐљашемо никако докле онѐј чѐвѐк рабѐтеше.

котлајка ж *земљана ѝосуда са дршком у којој се држи млеко или се у њѐј доѝрема чорбасѝо јѐло радниѝима у њиви*. — Сѝпи туј чѐрбу у котлајку да мѐг да нѐсим, да ми се не расипѝје по пут!

котлајче с дем. од *кошлајка*. — Имашем јѐдно згѐдно котлајче за кѝсело млекѐ, ал ми га децѐ искрѝише. Којѐ ће стаѐне јѐло у онѐј котлајче за онѐлки радниѝи?

котлѐ с *мали кошѐо, кошѝиѝ*. — На шпорѐ[т] домаѝица стаљно мѐра да ѝма котлѐ с врућу воду.

котленѝк м *размак између свака два конѝа на ниѝима, делу ѝкачког разбоја*. — За ткаѐѐ јѐж би ткала, тој мѐгу, ал не видим да уведѐм оснѐву у котленѝи. Кѝт падне стапка, прекѝне се котленѝик и ѝдев близне жиѝе.

котлѐнце с дем. и *хѝи*. од *кошѝе*. — Онѐј котлѐнце за музѐње ми се проваљѝло.

котлѝче с дем. и *хѝи*. од *кошѝл*. — Тој котлѝче се свѐ раскљѐцѐло, ал љу посѐдим муштѐкле у њѐга.

котрав, -а, -ѐ који је *чуѝаве, ѝѝочешљѐне, неурѐдне, заѝуѝиѝене косѐ*. — Ако не даваж да те чѐшљѐм, љу те ошѝшам, такој котрава не мѐж да ѝдеш у шкољу!

котравка ж *женска особа чуѝаве, ѝѝочешљѐне, неурѐдне, заѝуѝиѝене косѐ, чуѝавиѝа*. — Исплѐти шѝвке на туј котравку, с тај буѝ ли ће ѝде у собѐр!?

котравко м *онај који је чуѝаве, ѝѝочешљѐне, неурѐдне, заѝуѝиѝене косѐ, чуѝаваѝ*. — Котравко, ко си спѐја кѐса ти се укотравѝла, очѐшљѐј гу!

котравче с *деѝе чуѝаве, ѝѝочешљѐне, неурѐдне, заѝуѝиѝене косѐ*. — И тој котравче ли ће вѐдиш с тѐбе?

котруљ м пеј. а. *коса*. — Ако те увѐтим за тај котруљ, свѐ љу те искубѐм! Не мѐш се онѐ сваѝа с тѐтка, за котруљ па напољѐ! б. *заѝуѝиѝѝена, ѝѝѝиѝиѝиѝана, неурѐдна коса*. — Шѝѐ ти тај котруљ, ошѝшѐј се да личиш на чѐвѐка?!

котруљѐн м пеј. *онај који је са заѝуѝиѝѝеном, ѝѝѝиѝиѝиѝаном, дугачком, неурѐдном косѐм*. — Направија се котруљѐн, вѝка, тој бабѐ сѝг модѐрно.

котруља́ча ж пеј. *женска особа зайушштене, неуредне, дуге косе.* — Во́ди се туј по сокаци с онуј котруља́чу, ви́кав ће се жени с њум.

коча́н м а. *надземни део корена главице кукуса, кочањ.* — Врљи ники коча́ни на свиње да Једе́в. б. *дришка младог кукурузног клишја.* — Собери тија коча́ни па врљи на ћубре! Кра́ва се беше задавила с коча́н.

ко́чина ж в. *кошарина.* — Свиње ви́јев у ко́чипу непојене, а ти се излегу́јеш!

ко́чинка ж хий. *од кочина.* — Моја́ ко́чинка никъд не́је била пра́зна, сѝк сѝм се докара́ја до едно прасе́ да чу́вам.

кочка́ прил. у *ириличној мери, количини и сл., довољно.* — Не́је роди́ло гро́јзе ко ла́ни, ал па́ има кочка́. Кочка́ људи́ имаше на сла́ву, спре́ма овој Једи́ло.

кочопе́рка ж пеј. *женска особа која се кочојери, охоли, шејури, размеће, разметљивица.* — Не́ћу иде́м с туј кочопе́рку у собор, не мо́г гу подно́сим!

кочопе́рко м пеј. *онај који се кочојери, охоли, шејури, размеће, разметљивац.* — Да́бе му на то́га кочопе́рка, ко́е он има па да се кочопе́ри?

коца́ прил. *много, доста, ирилично.* — Коца́ ли се, де́те у́тепа? Коца́ смо компи́ри извади́ли ову́ј го́дину, по коца́ од ла́ни.

кош (обично поновљено више пута) *узвик којим се говече нагони да сстави главу у јарам.* — Къд о́ћу кра́ву у јерѝм да прегне́м, ви́кам ву ко́ш, ко́ш.

кошка́м се, **кошка́ја се** (3. л. мн. пр. кошка́в се; аор. кошка́ се, 1. л. мн. кошка́мо се) *несвр. експр. свађам се, ирејирем се.* — Снайње се кошка́в од вре́ме на вре́ме, а бра́ћа у́баво слогу́ев.

кошка́ње с гл. *им. од кошкам се.* — У моју́ ку́ћу не сме́ да бу́де кошка́ње, докле сѝм ја́ жив.

коштáн м в. *кочан (а).* — Очи́сти ми ти́ја кошта́ни, ја тој мло́го во́лим!

коштѐлка ж 1. *кошишница.* — Теј коштѐлке от праске ту́ри ги да се су́шив, деца́ во́лив теј ја́тке да еде́в!

2. *фиг. пеј. изрази́то мршава, жгољава женска особа.* — Мло́го пропа́ла, сѝмо ко́ске од њум, направи́ла се коштѐлка.

коштиља́в, -а, -о 1. *који је са шврдом љуском, из кога се шиешко вади језгра, кошишњав (о ораху).* — Она́ј стар ора́ што се осуши́ беше у́бав, ме́к, а сѝг има́мо ники коштиља́ви, одва́ј ја́тку да извади́ш.

2. *фиг. коме се од ирејирене мршавости назиру костии, веома мршав, жгољав.* — Она́ ккъва́ је друсла́ча, а деца́ ву коштиља́ви, ко глогинѝке да еде́в.

коштиља́вка ж пеј. в. *кошишелка(2).* — Тај коштиља́вка не види́ њум ккъ́о се спѝкла, а нађу́је ману́ на дру́ги.

коштиља́вко м пеј. *изрази́то мршав, жгољав човек.* — Он једе́н коштиља́вко, ко́ске му се проси́рав, а брат му у́бав.

коштиља́вче с *веома мршаво, пошхрањено, жгољаво дете.* — Ї́зеде ме тој коштиља́вче, да не́ће је́ло да еде́, сѝмо на бла́го да жи́ви.

кошу́љина ж *аугм. и њеј. од кошуља, кошуљешина.* — Пу́сте ти оста́ле кошу́љине, свѝки дѝн се преобуку́јеш, ко младоже́ња!

кошу́љина ж *мушка кошуља фабричке израде.* — На свѝкра и на свѝкрву ши́јене кошу́ље, а на де́вери куповне кошу́љице.

кошу́љка ж *дем. и хий. од кошуља.* — Обу́кла му кошу́љку с вѝзено коли́рче.

кошу́љче с *дем. од кошуља.* — Де́тињи кошу́љчики немо́ј да пере́ж заједно сѝ[с] ста́рске кошу́ље!

кравџште с *мршава, слаба крава*. — Све испродаја, нема с које стоку да рани, остало му едно кравџште.

кравче с *хий. од крава*. — Ђбави кравчики он чува.

кравченце с *дем. и хий. од кравче*. — Лично кравченце купија, сџм ъбаво да га рани млеко да има.

крагла ж *кразна, оврајник, оковрајник*. — Обузала ми се крагла на кошуљу, остареља, от прађе.

крагличе с *дем. од крагла*. — Навези тој кошуљче напред, на рукавчики доле и на крагличе!

крадивук м *крадљивац, лојов*. — Ђе, тај ли крадивук што је, дете ис повивку има ти украде!

крај м (поред стандардног значења „крајњи део нечега“) у изразу: **крај на крај** на крају крајева, најослејку. — Крај на крај, ће ме накара да га утепам па ће се откачимо и ја и деца од њега. од **крај до крај** од *почејка до краја*. — От крај до крај њиву, ники све тикве да ми оберѳ. От крај до крај се мучим, и с мјуку ћу умрем.

крајчѳк м у *деминутивном значењу*: а. *крајичак*. — Ви сте се раширили, а ја седим на крајчѳк клупу. б. *окрајак (о хлебу)*. — Дај ми на мене крајчѳк, ја тој волим!

крак м у *пјоразивном значењу*: *нога*. — Исврљи се с мотку по њега, ал долѳко беше, да му ја на њега краци искршим да се не сѳти више.

кракла м *дугонога, кракаша женска особа*. — Побеже ми тај кракла, да гу мога стигнем, све би гу искубала.

крам, краја несвр. *кашљем*; исп. *крљам*. — Ти си па мед набрала, цел ноћ краш!

крапа ж *оно што служи за људску исхрану, храна*. — Добива у школу крапу, ал па дом мора да доглави.

краним се, кранија се (3. л. мн. пр. *кранив се*; аор. *крани се*, 1. л. мн. *кранимо се*; импф. *кранешем се*, 3. л. мн. *кранешев се*) несвр. *храним се*. — Ако се не краниш, ће ти оболив живци!

красотиња ж *лејоша, красоша*. — У какву се красотињу загледаја?

краставица ж бот. агр. *пјоритарска биљка Cucumis sativus из ф. Cucurbitaceae, красшавац*. — Краставице посади до бунар близо, да мок често да ги посипујем.

краставче с *дем. од красшавица, красшавчић*. — Краставчики се топрв задали, а оно да узне па све да ги оберѳ.

кратацк, -цка, -цко у *дем. значењу*: *крашак, крашашан, окрашак*. — Кратацко ти тој вистанче, ти си голѳма, неси дете.

красѳ с у *дем. значењу*: *крак*. — Помодрѳли му бев крачѳки о[д] цтудѳно на дете, узѳдо па га обу.

крвај м етн. а. *гозба и славље у кући пјородиље (обично на дан кришшења или о првом изразнику након рођења детеиша)*. — На крвај идев и мјужи и жѳне, јѳдев, пијѳв, весѳлив се и тој се још вика и голѳм крвај. б. *пјоклон пјородиљи (обично пјогача, ииша и сл. и дарови новорођенчеишу) које рођаке и комишнице доносе првих дана након пјорођаја, бабине*. — Измину доста време, а ја још не отидѳ да однесѳм крвај на Биљу, а комишје смо.

Изр. голѳм ~. — В. деф. и пр. под крвај (а). *забравен ~ расѳјана, заборавна особа*. — Ти си бѳж бија забравен крвај, сто пут ти реко свиње да нараниш, а ти врљаш траву на овце! мали ~в. *крвај (б)*. — На мали крвај идев сѳмо жѳне: омѳсив погачу, баницу и

тој такој за мајкану да има млеко да доји дете, и на дете однесев пеленку, бенкиче, кој кько може.

крвајарка ж етн. *жена која носи крвај (б)*. — Ене, искачав крвајарке из Бранкини, заваљав се, бајагим се напиле.

крвајче с 1. *мали округли хлеб умешен од остайка шестиа*. — Да згрваљам једно крвајче од овој тесто што ми прескочи од леб, чьс ће буде, нећу га чекам да стасује.

2. *шаблеџа, лек*. — Имаш ли једно крвајче од главу, млого ме боли глава?

3. етн. в. *крвај (б) и мали крвај* (под крвај, изр.). — Носи крвајче на комшику.

Крвацко с *Хрвајска*. — Тај ћерка што ву је у Крвацко, не се још јавља, дљ је жива, дљ су гу па утепали, ништа не знам.

крвило с *веома хладно време*. — Куде ће идеш сьг на овој крвило?

крвљошем, крвљосаја (3. л. мн. пр. крвљошев; аор. крвљоса, 1. л. мн. крвљосамо) свр. вет. *разболим се од крвљења (о овцама)*. — Овца кт крвљоше иде ко шумоглавеста и врти з главу. Тьг ву се расече уво, крв мало да истечи и такој се спаси да не липче.

крвљошем се, крвљосаја се свр. експр. *обавим велику нужду*. — Туј ли се при бунар крвљоса, ране те изеле, дљ нема куде на друго место?

крвомочљив, -а, -о *који мокри, измокрава крв*. — Беше чуваја едну крвомочљиву краву, надокрајке и њум продаде.

крвосер м пеј. *шкрџица, шврдица, циција*. — Од вашого татка, крвосера, несъм добила ни марамче, а не ли па ништо повише.

крвчък м у изразу: од тај смо (су, сте и сл.) ~ у крвном смо (су, сџе и сл.) *сродсџву, истје смо (су, сџе и сл.) крви*. — А, бре, о[д] тај су крвчък, мора гу буде жал.

крезубла ж *крезуба женска особа, крезубача*. — Такој, Ивану још кь[д] цьм била носила, зуби ми се све испокварише, и једн по једн почев испадав. Паре да ги намисхам, тьг не бе имала, и таква крезубла ћу си идем.

крезубља м *крезуб човек, крезубац*. — Дозволија си, Игоре с твоје неајсто да останеж бес тија пређњи зуби, а момак си, која девојка ће те оће тьквога крезубљу!?

крёкам, крёкаја (3. л. мн. пр. крёкав; аор. крёка, 1. л. мн. крёкамо; импф. крёкацем, 3. л. мн. крёкашев; пр. сад. крёкајећи) несвр. оном. 1. *крешиџим (о кокошима)*. — Иди, Мирко види што кокошке крёкав, да ги неје кучиште налајало!

2. *крекећем (о жаби)*. — Ноћ, људи бев исполегали, ништа се не чује, а ја не мок се успијем па сьмо слушаам жабе кько крёкав у реку.

3. *фиг. вичем, галамим, крешиџим*. — Тај жена тамо сьмо крёка, не знам које ву је.

крёкање с *гл. им. од крёкам*. — Надале кокошке крёкање, мора га утепам тој куче. О[д] твоје крёкање, глава човека да га заболи.

крекетаљка ж *брбљива женска особа, брбљивица*. — Од онуј крекетаљку Перчину одвај сьм се откачила, улёго на крај у кујну, а оно, вариво ми кипи на шпорет, леб ми беше изгорēja, ране гу и њум и њојно причање.

крёкало с експр. *особа која говори којешџа, која блебеће, блебешало*. — Тој крёкало не затвара уста, не мьж га човек слуша.

крз предл. *кроз*. — Не смете више да ми проодите крз мој обьор! Крз иглени уши ће се муне.

крив, -а, -о (поред стандардног значења „савијен, савинут“) *хром*. — Ћерка ву крива с једну ногу, такој родена.

кривак м *йасијирска њојага*. — Дај ми, Ивџно тај кривак, ћу да љдем да сипујем на свиње, ће ме растргнев, мора се браним!

кривача ж мн. *количина нечега што може сџајти захватањем обема, љо сџољним ивицама састављеним шакама, љрегришџ*. — Дај ми за пџлики једне криваче пченицу па ћу ти врнем кџд овршимо.

Кривача ж село.

Кривачанин м *сџановник села Криваче, онај који живи у Кривачи*.

Кривачанка ж *сџановница села Криваче, она која живи у Кривачи*.

кривачки, -а, -о *који се односи на Кривачу*.

крџвдина ж *крџва, неџравда*. — Ја ти прџво казујем, не вољим крџвдину.

крџвим, крџвија (3. л. мн. пр. крџвив; аор. крџви, 1. л. мн. крџвимо; импф. крџвешем, 3. л. мн. крџвешев; пр. сад. крџвејећи) несвр. *храмљем, гегам, ћојам*. — Заболе ме нога у кук па крџвим. Крџви с једну ногу, бџше паднуја от плџмњу.

крџвим се, крџвија се (3. л. мн. пр. крџвив се; аор. крџви се, 1. л. мн. крџвимо се; импф. крџвешем се, 3. л. мн. крџвешев се) несвр. *говорим извешџачено, неџриродно, крџвџљем се, љренемажем се*. — Моја ћџрка с тољке школе па кџ[д] ће дође овде ўбаво си збџри ко ми, а она поседџла месес дџна куде чџчу у Бџоград па се крџви, да гу не мош слџшаш.

крџвла ж пеј. *она која храмље, храма женска особа*. — Кџј ће гу онакву крџвлу ўзне, ће остане неодадена?!

крџвонџсоња м пеј. *човек крџвог, љовијеног носа*. — Вџкав га крџвонџсоња што љма крџв нос.

крџвошија м пеј. *човек крџвог, накрџвљеног враџа, крџвовраџ човек*. — Вџкав га крџвошија што је крџвошијас.

крџвошијас, -ста, -сто *који је крџвог, накрџвљеног враџа, крџвовраџ*. — В. пр. под крџвошија.

крџвуљка ж *што џ са савијеном и крџвом дршком*. — Дај ми онуј крџвуљку да се потџрам!

крџвча м пеј. *онај који храмље, хром човек*. — Не ми прџво што џтиде за онџга крџвчу, ал тољко бџше запџла.

крџжам, крџжаја (3. л. мн. пр. крџжав; аор. крџжа, 1. л. мн. крџжамо) несвр. *сџињо режем у калуј сложене осушене листџове дувана*. — Евџ, комшџјо, крџжам дувџн, скупе цџгаре. фиг. — Ја паре не ги крџжам, свџки дџн тражиш!

крџжање с гл. им. од *крџжам*. — Угорчале ми се бев руке от крџжање дувџн, а он запџја одма да рџча, истџпа га, грџ не грџ.

крџз м *грџз*. — Рџни га с млекџ и крџз, онџ детџ голџмко.

крџлим се, крџлија се (3. л. мн. пр. крџлив се; аор. крџли се, 1. л. мн. крџлимо се; импф. крџлешем се, 3. л. мн. крџлешев се) несвр. *експр. љонашам се зашџишџнички љрема некоме, дрџжим некога љод зашџишџом*. — Сви се кућом крџлимо на[д] тој детџ, дџк мушкарче.

крџлце с *дем. и хџџ. од крило, криоце*. — На деца копџнчики, а на нас старџ крилце, грбџач, за деца да љма.

крџшећ(к)џм прил. *кришом, крадом, љошџањо*; исп. *кришком*. — Неће она остане глџдна, једџ кришећџм. Кришећџм носи на ћџрку у Лесковас да гу рџни, а ја цељо лџто горџм у џиве, докле џџјна ћџрка ладџје. Кришећџким ўзџма месџ ис пушџницу.

крѝшком прил. в. *крише(ћ)ким*. — Крѝшком отѝднешем у мајку, не ми је баксуз даваја да ѝдем!

крѝшче с дем. од *кришка*. — Једно крѝшче ми сѝмо дај, немам зѝби за јабуку!

крѝшченце с дем. и хий. од *кришче*. — Оволицно крѝшченце леб љзде, и ѝтиде такој на рабѝту.

кркањац м *обилаѝо*, *сласно узимање хране, ждерање*. — Ал ће бѝде кркањац сѝг на свадбу!

крљам, крљаја (3. л. мн. пр. крљав; аор. крља, 1. л. мн. крљамо; импф. крљашем, 3. л. мн. крљашев; пр. сад. крљајећи) несвр. в. *крам*. — Крља м целу зиму, а он ме неће води куде докура.

крљеж м зоол. *паразитски зглавкар* *Ihodes ricinus*, *криељ*. — Не се мѝвај там куде ѝвце легав, крљежи ће те налазив!

крљешче с дем. од *крљеж*. — Забило му се бѝше на грбину нико крљешче, мѝке видѝмо докле га извадѝмо.

крља ж *крља, ѝањ*. — Нѝси бија у шѝму крљке да вадиш па не мѝж вечѝру да сачѝкаш!

крм м *крмило, крма*. — Крм ће дадѝш на онѝј мѝзну краву!

крмѝц м пеј. *онај који сѝпољава осорносѝ, немилосрдносѝ, немилосрдан, безосећајан човек*. — Таѝтко ву једн крмѝс бија, а она златна з дѝшу.

крнем, крнѝја (3. л. мн. пр. крнев; аор. крнѝ, 1. л. мн. крнѝмо) свр. експр. *снажно ударим, млайнем, ѝреснем*. — Ако те крнем, ѝушку ћу ти разбиѝем!

крнер м *волан, карнер*. — Бѝлина аљинка млого ѝбава, све на крнери.

крнерче с дем. и хий. од *крнер, воланчић, карнерић*. — Носѝла би гу туј аљину, сѝмо да неће на крнерчики.

крњез м *онај који има мали, омалени нос*; исп. крњча². — На онѝга му ноз голѝм ко класурка, онај ѝма малѝцак нос па га вѝкате крњез, на свакуга сте нашлѝ манѝ.

крњес, -ста, -сто *који има мали нос*. — Мајка ву гу ене, бре, онај што стоѝ с онѝј крњѝсту жѝну.

крња ж *женска особа омаленог носа*. — Крња и она на мајку си, колиѝцк ву је нос.

Крња¹ м *надимак*.

крња² м в. *крњез*. — Ти па какѝв си, ако сѝм ја крња, поглѝј твој нос, ко класурка!

крзѝра се, крзѝраја се несвр. *провиди се*. — Обѝкла сѝм тѝнку аљину бес комбилизон, све ми се крзѝра.

крмѝд м бот. агр. *црни лук*. — Крмѝ[д] це лани бѝше ѝбаво родија, сѝг ништо слабо.

крѝпим, крѝпија (3. л. мн. пр. крѝпив; аор. кропи, 1. л. мн. кропѝмо; импф. кропешем, 3. л. мн. кропешев; пр. сад. кропејећи; трп. кропен) свр. цркв. *ѝрскам освѝћеном водом и сѝручком босѝља*. — Пре[д] цлаву поп ѝде от кућу на кућу и кропи с[с] свѝтену водицу и босѝљак по кућу, деца, домаћини, кој се туј затѝкне.

кронѝе с гл. *им. од кроѝим*. — Не помага, попе кронѝе у празну кућу.

крѝтак, -тка, -тко *миран, ѝих*. — Крѝтко јагње две мајке сѝса.

крѝтачко прил. у дем. *значању: кроѝко*. — Крѝтачко ѝди, бабо, ја ћу те придржѝем! Ја не журим, ѝдем си крѝтачко, па кѝ[д] цѝтигнем да стѝгнем.

крѝтко прил. *сѝоро, ѝолако*. — Крѝтко ѝди, не те никој мава!

крошња ж *кориа, кошарица*. — Препокри крошњу с чис пешкир!
крошњице с дем. и хий. од *крошња, коришца*. — Не се, дѣте играј с крошњу, баба ће да ти купи у пѣтак на пијац крошњице за тебе!

крпара ж *простирка изајкана од криа*. — Тија тѣписи што ги вѣкате, нѣсмо имали, крпаре смо простирали.

крпарим, крпарија (3. л. мн. пр. крпарив; аор. крпарѝ, 1. л. мн. крпаримо; импф. крпарешем, 3. л. мн. крпарешев; пр. сад. крпарејеѝи) несвр. *живим састављајући крај с крајем, излазим на крај најшежући, развелачећи оно чиме расјолажем*. — Нѣма бѣш колко би требало, ал етѣ, дѣда и ја крпаримо нѣкако.

крпатак м *овећи комад дрвета*. — Къ[д] це исврљим с овај крпата[к], главу ћу ти ищѣпим!

крпенија ж *закриљени, окриљени одевни предметѝи, крѝарија, крѝеж*. — С крпенију ве је ваша мајка очувала, а сѣк се сѣмо исѣћате, не ви убаво.

крпљак м *крѝеж, дроњак*; исп. крпољак. — Пун таван с крпљаци, нѣмам ништо залично ко моје другачке.

крпољак м в. *крѝяк*. — Собѣри тија крпољци па врљи там у реку!

крс м 1. *предметѝи чија се два крака пресецају под љавим углом, крстѝи*. — Бија сѣм крстониш, носија сѣм крс на литије, сѣк се тој загубило.

2. анат. *крста*. — Крс ме боли, не мок се помѣрим ич.

Изр. ~ ми (ти, му и сл.) *изеде много ме (ше, га и сл.) мучи*. — Крс ми изеде тај човѣк с њигову пијанку.

крстаг брес м мпт. *њива*.

крсте с дем. и хий. од *крс, крстѝиѝ*. — На гушу турила ланче с крсте.

крсти м *сеоска слава, свѣтѝковина, литије*. — У моје време на крсти бро на Раскрсја, свирачи идешев от кућу на кућу да свѝрив, а сѣк се тој забравило.

крстење¹ с гл. им. од *крстѝим се*. — Ја свѣки вѣчер целивам икону и крстѝим се, ал не ми помага крстење.

крстење² с рлг. *крѝишење*. — Пођомо на крстење, унука ће крстѝимо данѝс.

крстѝим, крстија (3. л. мн. пр. крстѝив; аор. крстѝѝ, 1. л. мн. крстѝимо; импф. крстѝешем, 3. л. мн. крстѝешев; пр. сад. крстѝејеѝи; трп. крстѝен) несвр. (поред стандардног значења „(из)вршити црквени обред крштења, крштавати“) у изразу: ~ зѣмњу *ѝешко, с муком ходам, вучем се*. — Не могу, дѣте више да идем, остарѣло се, етѣ, крстѝим зѣмњу.

крстина ж 1. *гомила унакрсно сложенѝх снојова (обично ѝшенице, ражи)*. — Бе дизала онија тѣшки снопја пченицу да ги дѣнемо у крстѝине, о[д] тој тѣшко бе побацила!

2. анат. *крста*. — Да пренесѣм пус котљ, а оно ме учочи у крстѝину, еве кѣко сѣм се искрѝвила.

крстониш м (обично у мн.) етн. *учесник у литији који носи крстѝове, иконе или какво друго црквено обележје*. — Крстониши с крстовѝи, с иконе, з барјаци идешев по поље и пољешев: крсти носим, бога молим, господи помилуј, алелуј!

кртинка ж хий. од *крѝина*. — Мѣсо свѣ кртинку сѣм ги пробрала, и они деца аздисали, нѣће га едѣв.

кртињак м зоол. *крѝишца* *Talpa europaea*. — Пусти кртињци ми свѣ башчу изрѝили!

Кртица ж *надимак*.

круњѝим, круњѝија (3. л. мн. пр. круњѝив; аор. круњѝѝ, 1. л. мн. круњѝимо; импф. круњѝешем, 3. л. мн. круњѝешев) несвр. *круњачом круним, скидам зрѣвље са кукуру-*

зног клиџа. — Трошимо мумуру[з] с рўке кџд је за м'ало, а кџд има м'о'ого, кџд о'ће да те-рамо да ме'ламо у воденицу, кру'њимо на кру'њачу.

крупа̀вица ж *џадавина од кише и снега*. — Врне киша па почне и онај мокар, крупан снек с кишу, и тој викамо крупа̀вица.

крушк'арник м *во'њак џод крушком, крушик*. — Има гу у наш крушк'арник онај жу́та трава от поцечотине.

кру'шче с *дем. од крушка*. — Теј кру'пне су ску'пе, ку'пи овија овде кру'шчики, деца́ да оби'ђев!

кр'шим, кршија (3. л. мн. пр. кр'шив; аор. крши, 1. л. мн. крши́мо; импф. кр'ше-шем, 3. л. мн. кр'шешев; пр. сад. кр'шејећи) несвр. I. *ломим; разбијам*. — Не крши ми сџк теј цве'нке, тој ли ти је за раб'оту!? Напија се, све по ку'ћу крши!

II. ~ се 1. *увиям се, извијам се џри ходу*. — Да видиш ко се она крши кџт про'ђе поред њега!

2. (само у императиву) *губи се, одлази, џорњај се*. — Крши се куде́ се пошја́, не ме више замају́ј!

кр'шкам се, кршкаја се (3. л. мн. пр. кр'шкав се; аор. кршка́ се, 1. л. мн. кршка́мо се) несвр. у *дем. значењу: кришим (II, 1)*. — Убава у снагу, кџт почне да се кршка, од ме-раг да гу гледаш.

крш'ољак м *оно ш'то је џоломљено, разбијено*. — Тија крш'ољци вр'љи на џу-бре!

крш'отина ж *ос'таци, џарчад нечега ш'то је џоломљено, разбијено*. — Не добди ред да рашчи́стимо по об'ор од ову́ј крш'отину.

крш'ум м *џуичано зрно, куришум*. — Крш'ум те у срце потревија, изелицо!

кубења́к м *комад огревног дрвеша којим се ложи кубе*. — Натрупија си ми ови-ја кубења́ци, не мог врат'нца на шп'оре[т] да затворим.

кувет м *физичка снага, издржљивост*. — Изработила сџм се, немам више ку-вет, кућа ми запустела.

куде предл.: *код*. — Да седиш куде Десу, ја ћу та́м до'ђем! Види там у собу куде деца́ што спијев, да га несу они́ узели!

куде́ уиш'ини, *уиш'ино узвични џрилог за џравац, џуш, мес'то: куда, камо, где*. — Куде́ ће идеш? Куде́ ли отидоше деца́ да се не кажев? Куде́ се набута́сте у мумуру[з] ште́ту да направите?!

куде́лка ж *хиџ. од кудеља, џресличица*. — Бес куде́лку да не останаем, ја нумем да писуем, тој да предем, да врткам, да плетем.

куде́ље с *дем. и хиџ. од кудеља*. — Направија ву једно́ куде́ље, бџьм и она́ ће преде́.

кујс (обично поновљено више пута) *узвик за вабљење коза*. — Кујс, кујс, куде́ сте се набута́ле ви да чу́пите тија млади́ дрвца?!

кука́ља ж 1. *ш'тај са савијеном, кукаси́ом, кривом дршком*; исп. кукаљка. — Немој те ја поткачим с ову́ј моју кука́љу!

2. *џодужи ш'тај са мет'алном куком на крају за извлачење сена из с'тога или сламе из камаре*. — Немој с рўке да скубеш сламу ис кам'ару, узни кука́љу!

кука́љка ж в. *кукаља (1)*. — С ову́ј кука́љку ћу те извучем на об'ор!

ку́кам¹, кукаја (3. л. мн. пр. ку́кав; аор. кука́, 1. л. мн. кука́мо; импф. ку́кашем, 3. л. мн. ку́кашев; пр. сад. кука́јећи) несвр. (поред стандардних значења „јаукати, цви-

лети“, „нарицати, запевати“) *зайушавам, зайварам, зачейљујем*. — Евѐ, кўкам овѐј рўпе спорет прозори да не улáза студ.

кўкам², **кўкаја** несвр. *кастирирам, шкойим* (о бику, овну). — Трѐба да кўкате овóга бика, шћѐ ни два!

кўкање с гл. им. од *кўкам*¹. — Дóста је, Мíрко тој кўкање, штáла врўћа, нѐје мраз!

кўкла ж *лўтка*. — От крпчики прáвесте кўкле, нѐсмо ви купувáли.

кўклáн м 1. *пољско плашило у људском лику*. — Побíјемо кўклáна у бостáн, ил у лóјзе пилики да не чапрљав бостáн, ил да не једѐв грóјзе.

2. *фиг. човек који уиорно стоји на једном месту нешремце гледајући у некога или нешто*. — Којѐ си се туј упрчија, кўклáне јѐдан, ел се помѐри?!

кўкличе с дем. и хий. од *кўкла*. — Ће нађеш кўкличе тáм куде што си се игрáла, не плачи!

кўклѐвка ж пеј. *повијена, погурена женска особа услед изнемоглости, мршавости*. — Једнó о[д] тѐрет, дрўго од бóлево, савила се до зѐмњу, направила се кўклѐвка.

кукулóвдън м (у прилошкој функцији) у изразу: *на ~ никад*. — Ће се ожѐниш ти на кукулóвдън, твоји другáри деца у школу вóдив!

кукумѐвка ж зоол. *шумска пшница селица* *Cuculus canopus* из *пор. Cuculidae*, *кукавица*. — Вика кукумѐвка на Стојáнов дуд, ће умре ники у селó.

кукумиш м *дечија игра у којој дѐше повезаних очију шреба да ухваћи једно од деце која се сакривају*. — Кукумиш се игра прѐко зиму у собу, кѐд је наулице студѐно.

кукуњѐж м *врста народног кола*. — Играј кукуњѐш, кѐкó умѐш!

кукурушка ж *већи број истосмерних намошјаја на клуку*. — Остáле ми јој две кукурушке од овóј клупче, нѐћу íмам да довршим ванѐлу.

Кўла ж *надимак*.

кулизица м *превртиљив, рђав човек, улизица*. — Тај ли што је кулизица, при мѐне гу љáга, а сѐк се пá слизáли!

кумстó с *кумство, кумовство*. — Нѐће се íч препíрамо! Тој е стáро кумстó, и íма да викамо кум Јóску да ве вѐнча.

курвалѐк м вулг. *курварлук, курварство*. — Он смѐши ћѐрке с њíгов курвалѐк, ћѐрке ће му остáнев небóдате.

курварíна ж вулг. *аугм. и íеј. од курвар*. — Тај курварíна обелѐја и пá не забрáља тој што си знаѐе, јóш прерíпа плотѐвја.

Кўса падíна ж мпг. *њива, шума*.

кусáлка ж *кашика којом се куса, захватиа јело*. — Íма ложница брkáлка за мешáње јело, и ложница кусáлка за кусáње.

кусодўпла ж 1. *пеј. она која носи сувише крашку сукњу или хаљину*. — Овај све[т] це сѐсвѐм искварија, глеј гу онáј кусодўпла, íч срам нѐма!

2. *кокош пошкресаних крила и реи*. — Тíк, тíк, тíк! Дођѐ и ти кусодўпло, ѐ, не мóж више да прелићаш у Брáнкин обóр, бáба ти и крила и реп исѐкла!

кутíче с дем. и хий. од *кушчија, кушчица*. — Дај ми тој кутíче с лѐкови!

кутíченце с дем. и хий. од *кушиче*. — Кудѐ ти је онóј кутíченце од менђушке, не ли си га врљила?

кўткам, **кўткаја** (3. л. мн. пр. кўткав; аор. куткá, 1. л. мн. куткáмо; импф. кўткашем, 3. л. мн. куткашев; пр. сад. куткáјећи) несвр. *добро са сваке стране покривам некога, ушушкавам*. — Не га тóлко кўткај, нѐје студѐно!

кутрак м а. *младо њсеџо, њсеџанце, њсић*; исп. кутре. — Њмав једнога кутрака, слободно иди у обор, немој да викаш от капију! б. *мушко деџе у хџокорисџичком обрањау*. — Куде је дедин кутрак, дођи куде деду?!

кутре с в. *куџрак*. — Не апе тој кутре, сџмо лае. Тој е дедино кутре, дџда да дочека њега да га жени.

кутрџнце с 1. *дем. и хџџ. од куџре*. — Те оставимо сџмо једно кутрџнце, рџсто ће подавамо на комџије.

2. у *хџокорисџичном значењу*: *мушко деџе, мушки џоџомак*. — Њмам и ја дом такво кутрџнце, дџде бог да ни се не затре фамилија.

куђарка ж а. *мала, џроџна, сџроџињска куђа*. — У туј куђарку сви седџв, туј спџев, туј едџв, ствџри расврљани. б. *мала џомођна зградица са једним одељењем за сџавање или одлагање сџвари*. — У куђарку спџев младџнци, џли се у куђарку остаљав стџри ствџри.

куђован, -вна, -вно *који се односи на џриџадника једне куђе, домађинсџва, који је члан џородичне задруге*. — Тој ми куђовни џма да распрџвимо, неје сџлска брџга које ће рабџтимо.

куђодџвник м (често с глаголом у негацији) *добар, вредан домађин, куђаник*. — Неје он куђодџвник, све прџкара на пијење. Ма какџв ми је он куђодџвник, које је приновџја?

куђодџвница ж (често с глаголом у негацији) *добра, вредна домађица, куђаница*. — Женџ му куђодџвница, она куђу дрџи, а он ништа не ваља. Она сџмо да се намеџсти, неје ника куђодџвница.

куђер м *кофер*. — С једњ куђер сџм поџла у свџт, еве сџ[г] колко сџм стџкла.

куђерче с *дем. од куђер, коферчић*. — Њма он једно куђерче с кључ што у њега чува паре.

кучетџна ж у *аугм. и џеј. значењу*: *лоџа, рђава, неџоџрџџвована мајка*. — Тај кучетџна остави две деца, ја мџке да мукуђем!

кучиште с *аугм. и џеј. од куче*. — Ћу утџпам овој кучиште, све ми пиџики џзде!

кучњак м *џсеђи измеџ*. — Пази да не ступнеш на кучњак!

Л

лад м *хлад, хладовина*. — Чџм се завруђи, бегајте у лад!

ладџк м *дем. и хџџ. од лад, хладак*. — Убаво би и ја седџла у ладџк, ал ме чекав сто рабџте.

ладан, -дна, -дно *хладан, сџуден*. — Ладна тај сџба, куде ће спџеш там!?

ладим се, ладџја се (3. л. мп. пр. ладив се; аор. ладџ се, 1. л. мн. ладџмо се; импф. ладџшем се, 3. л. мн. ладџшев се) несвр. *хладим се, расхлађујем се*. — Тај леб нека се лади, добро да се истишти, немој га сечџте докле је врућ!

ладно прил. *хладно*. — Млого ладно бре, деца, ко да је зџма!

ладовџна ж *хладовина*. — Врџи краве у ладовџну да не горџв на слџнце!

ладовџнка ж *дем. од ладовина, хладовина, хладовџнка*. — Њ ја би седџла у ладовџнку, ал мора се рабџти.

ладолѐж м пеј. *лењивац, ленишина, нерадник*. — Неће за никакву рабóту да се увáтив тија ладолѐжи, све чéкав од мéне!

ладу́јем, ладувáја (3. л. мн. пр. ладу́јев; аор. ладувá, 1. л. мн. ладувáмо; импф. ладу́јешем, 3. л. мн. ладу́јешев) несвр. **1.** *одмарам у хладовини, хладујем*. — Евé мáло ладу́јемо по обéд, испече не свé слунце.

2. *ленствиујем, бесиосличим*. — Млáди данѝс неће рабóтив, ладу́јев, а ми стáри трчáмо и у њиву, и у бáшчу, стоку глéдамо, такој е тој.

лљжá ж *лаж, неистина*. — Неће лљжá, такој је билó, још мој тáтко тој бéше казувáја.

лљжем, лљгáја (3. л. мн. пр. лљжев; аор. лљгá, 1. л. мн. лљгáмо; импф. лљжешем, 3. л. мн. лљжешев) несвр. *говорим неистину, лажем*. — Лљже за три Циганке.

лљжем се, лљгáја се несвр. *забављам се (о младићу и девојци)*. — Одљмно се она лљже с њéга, ће се узимав сигорно.

лázарица ж бот. *зельасиа украсна башиенска биљка* *Narcissus pseudonarcissus* из ф. *Amarullidaceae, зеленкада*. — Има она пуну бáшчу с лázарице, потражи ву ће ти даде!

лазéње с гл. им. од *лазим*. — По траг од лазéње, рéкла би да је ника змијетина прошла пут. Бéше се навикја на лазéње, а проодја би одљмначке.

лázим, лáзија (3. л. мн. пр. лázив; аор. лáзи, 1. л. мн. лázимо; импф. лázешем, 3. л. мн. лázешев; пр. сад. лázејећи) несвр. **1.** *змижем, млим (о инсектима)*. — Ништо ми лáзи по нóге, кљ[д] да поглéднем, а ја сљм седнула на бробињштак.

2. *пузим, бауљам (обично о малом деићу које још није проходило)*. — Научило бéше дете да лáзи, чљс напред, чљз гузачки, одвáј е проодило.

лајнó с *змеи крујне сйоке (краве, бивола, коња)*. — Ако штáлу не изринеш, крáве лéгнев на лáјна па се свé залужив, одвáј ги пóсле очистиш.

лакардија ж **1.** *реч*. — Ако је умрела, бър је убаву лакардију оставила да гу спомињате.

2. *шаљиво причање, шала*. — Иди у љáвола с твоје лакардије, умремо ó[д] цме.

лакардијáш м онај који збија шале, *шаљивчина, лакрдијаш*. — Он је лакардијáш, ти му збориш једно, он га обрне на шалéње.

лакардијáшка ж *женска особа лакрдијаш*. — Тој, боба Елэна бéше голéма лакардијáшка, знáеше млóго љáволи.

лакмáш м погрд. онај који воли да једе и иије о шућем *ирошку, мукшаш*. — Тај ли што је лакмáш, сирће би пија сљмо цабе да је!

лакопáмес, -ста, -сто *брзойлей, лакомислен, нейромишлен*; исп. аламуњес. — Ма, ти си, човéку лакопáмес! Кљкó ће му дадеш тóлке пáре кљ[д] ти и пређшањ дуг још неће врнуја?

лалáна ж (обично у мн.) *нанула*. — Кљ[д] цмо ишлэ у собор пéшке, ми скíнемо лалáне да ги не упрашњивимо, па у прве куће смíнемо да оперемо нóге на бунáр, и тљг обујемо лалáне. Такој е билó!

лалáнка ж (обично у мн.) *дем. и хий. од лалана, нанулица*. — Обуј лалáнке да се не избóцкаш на кáмењчики!

лалáнче с (обично у мн.) *дем. од лалана*. — Купи на дете једни лалáнчики да се радује!

лáле¹ с у *хийкористичком обраћању деићу: душо, злато и сл.* — А лáле, се-стра немáри ли ти?

лале² с бот. *биљка луковача из рода Tulipa, ф. Liliaceae, лала, шулипан*. — Сандина башча рушти од лалики.

лаленице с дем. и хий. од лале². — Да ми дадеш мома Сандо од овџа жути лаленички, ја съм садила о[д] црвени и бели.

Лалиновац м село.

лалиновачки, -а, -о који се односи на Лалиновац.

Лалиновчанин м *стџановник села Лалиноваца, онај који живи у Лалиновицу*.

Лалиновчанка и **Лалиновка** ж *стџановница села Лалиноваца, она која живи у Лалиновицу*.

ламам, ламаја (3. л. мн. пр. ламав; аор. лама, 1. л. мн. ламамо; импф. ламашем, 3. л. мн. ламашев) несвр. експр. *једем брзо, халаљиво*. — Кџт почне онакој да лама, ће мисли човек неће леб видеја сто године.

ламање с гл. им. од ламам. — Мука човека да увати о[д] твоје ламање, нумеш полџ да Једеш!

ламкам, ламкаја несвр. етн. *устџима обухваџам кувано јаје обешено о коңцу на дан Велих џоклада*. — Варено јајце се уврже с конџц и једџн клати јајце с конџц, а друг га ваџа с уста, ламка га.

ламкање с гл. им. од ламкам. — Кџд је ламкање јајца, рџке туриш на грбину и сџмо с уста га ваџаш.

ламотење с гл. им. од ламотџим. — Које си па ти запеја с твоје ламотење, сџмо тебе ће слџшамо?!

ламотџим, ламотџија (3. л. мн. пр. ламотџив; аор. ламотџи, 1. л. мн. ламотџимо; импф. ламотешем, 3. л. мн. ламотешев; пр. сад. ламотејеџи) несвр. експр. *говорим којеџија, наклаџам*. — Млџго он туј ништо ламотџи, ал ја се у друџу рабџту бе замајала и не га слџша до крај.

ландрам, ландраја (3. л. мн. пр. ландрав; аор. ландра, 1. л. мн. ландрамо; импф. ландрашем, 3. л. мн. ландрашев; пр. сад. ландрајеџи) несвр. експр. *луџам, луџам, џумарам*. — По цџл дџн ландра по сокаци, не се сврџа дом, џч.

ландрање с гл. им. од ландрам. — Нема више ландрање, дџм да се сврџџ да рабџтиш!

лани прил. *џрошле године, лане*. — Јџш лани што бе ишла куде џџм, више несџм.

ланче с дем. и хий. од ланац, ланчиџ. — Купџла на обе унџке златни ланчики.

ланченце с дем. и хий. од ланче. — Вика ти да га скинеш ланченце од гџшу, ти не ме послуша, сџк плачи!

лапавина ж *лапавица, суснеџица*. — Увати не лапавина кр[з] шџму, пу[т] це раскашкаја, а ноџ, одвај се бемо извџкле ис тиџак.

лапам, лапаја (3. л. мн. пр. лапав; аор. лапа, 1. л. мн. лапамо; импф. лапашем, 3. л. мн. лапашев; пр. сад. лапајеџи) несвр. експр. *џумно, халаљиво једем жиџику храну*. — Лапаш ко свиџа, никој не те јџри, јеџи ко што се јеџе!

лапање с гл. им. од лапам. — Навџкја си такој на лапање, там на корџто сџ[с] свиџе да те пуџшимо да лапаш.

лапнем, лапнџа (3. л. мн. пр. лапнев; аор. лапнџу, 1. л. мн. лапнџумо) свр. *халаљиво, брзо џоједем*. — Зачџс ће она тој да лапне, а ти немџј да јеџеш, џџм гу гледај!

лапорџење с гл. им. од лапорџим. — Ај дџста више с тој лапорџење!

лапóрим, лапóрија (3. л. мн. пр. лапóрив; аор. лапори́, 1. л. мн. лапори́мо; импф. лапóрешем, 3. л. мн. лапóрешев) несвр. експр. *говорим будалашијине, бесми-слице, блебећем, ѿорочем*. — Овај човек кџд ви́кне да лапóри, одма́ ме гла́ва забо́ли.

лѣсан, -сна, -сно *ненайоран, једноставан, лак*. — Лѣсан овај пле[т], две налице, две пекље наопоко.

лѣска ж *украc, шљокица*; исп. нуцка. — Донела́ бeше Лѣпка кџ[д] дође́ за Мирка једну́ вутарку с лѣске, која́ гу девојка не́је потражила за у собор!

лѣскам се, лѣскаја се (3. л. мн. пр. лѣскав се) несвр. *сија, ѿресијава се, блистиа*; исп. лѣштим се. — Млого́ она́ чи́сти по ку́ћу, лѣскав се она́ја њојни ства́ри.

лѣсначко прил. у дем. значењу: *лѣсно*. — Викаш лѣсначко́ ће га урабóтиш, ај рабóти га сџг!

лѣсно прил. с *мало найора, с лакоћом, лако*. — Лѣсно́ ће гу нава́димо ба́шчу, сџм во́да а́ко има у бунáр.

ла́ставичка ж зоол. *хий. од ластѣавица*. — Ла́ставичка кџд напра́ви гњездó у штáлу, иде напредѣца у сто́ку.

ла́ставче с *ѣйшић ластѣавице, ластѣавчић*. — Немóј да сте дирáли оно́ј гњездó с ла́ставчики, тој не ваља́ ни за људи, ни за сто́ку!

ластрѣн, -а, -о *лимен, ѣлехан*. — Кџ[д] цмо самѣ́, једемо́ из овѣја ластрѣни таѣѣри.

латѣнче с бот. *украcна биљка жсућих и црвенкаcтиих цвѣтѣва* *Troaeolum majus* из ф. Троаеаcеае, *драгољуб*. — Латѣнче́ има жу́те и црвењу́шкаве цвѣ́нке.

лаут м бот. *науѣ* *Cicer arictinum*. — Лаут и рженицу́ испечемо́ и смѣламо и о[д] тој пра́вимо ка́фу.

ла́ћкам, ла́ћкаја (3. л. мн. пр. ла́ћкав; аор. ла́ћка́, 1. л. мн. ла́ћкамо; импф. ла́ћкашем, 3. л. мн. ла́ћкашев) несвр. *вијори се, лејрша*. — Ла́ћкав цо́лке на преме́[т], ду́ва вѣтар, брго́ ће се осу́шив.

лѣцкам, лѣцкаја (3. л. мн. пр. лѣцкав; аор. лѣцка́, 1. л. мн. лѣцкамо; импф. лѣцкашем, 3. л. мн. лѣцкашев; пр. сад. лѣцка́јећи) несвр. *шѣуцам*. — Лѣцкам, спомѣња́ ме ники.

лѣцкање с гл. им. од *лѣцкам*. — Од лѣцкање́ ме мешѣна́ забóле.

лѣцнем, лѣцну́ја (3. л. мн. пр. лѣцнев; аор. лѣцну́, 1. л. мн. лѣцну́мо) свр. *шѣуцнем*. — Лѣцну́ и ја́ николко пѣт, ал се напи́ водицу и прѣстана.

лѣштѣм се, лѣштѣја се (3. л. мн. пр. лѣштѣв се) несвр. в. *лѣскам се*. — Лѣштѣв му се ципѣле о[д] чи́сто. С које́ чисти́ шпóрет па се овако́ј лѣшти́?

леб м *хлеб*. — За ваз двојчка́ дóста једн́ леб за два дѣна.

Леба́не с *град*.

Леба́нка и **Леба́нчанка** ж *ста́новница Лебана, она која живи у Лебану*.

леба́нски, -а, -о *који се односи на Лебана*.

Леба́нчанин м *ста́новник Лебана, онај који живи у Лебану*.

леба́рник м *шкриња у којој се држи хлеб*. — Поглѣј у леба́рник да види́ш ће има́ ли леб за данѣс, ел да замѣсим!

лебац м *хий. од леб*. — Чис лебас били́ смо јѣли сџмо на празник, овако́ј гулеше́мо мумуру́зницу, а сџк сте сви́ аздисáли.

лебовача ж *врѣта лоше ракије*. — Ми туј лебовачу́ не печемо́, не зна́мо ни кџко́ се пра́ви, а чу́ја сџм збóрив људи да се пра́ви от ко́мине и тѣсто.

леви́на ж свака друга зграда, грађевина осим оне која служи за становање. — У једн му обор сѐмо куће, стара и нова, а у друг обор све леви́на до леви́ну: племња, штала, кочине, по́друм.

леви́нка ж дем. и хий. од левина. — При́прави и он нике леви́нке, не́је ко што е бија́ без ништа.

леви́нче с дем. од левина. — Све живо натрпаја у оној леви́нче до пут.

леворве́р м револвер, *йишилољ*. — Не имаја до́зволу, узели му леворве́р.

леворвераш м онај који пуца из револвера, револвераиш. — Гледав деца на теле-визор овја леворвераша па и они бџъм пуцав из онеј играчке њине.

левору́кес, -ста, -сто леворук. — Ми́рко левору́кес, па к[д] це́днемо ус тану́р једн до другога, сѐмо расипу́емо ложи́це.

левору́коња м онај који је леворук, левак. — И девер и муж ми левору́коње.

ле́гам, легаја (3. л. мн. пр. ле́гав; аор. лега́, 1. л. мн. лега́мо; импф. ле́гашем, 3. л. мн. ле́гашев; пр. сад. лега́јећи) несвр. лежѝм. — Ја бо́лна едно́ лето бе лега́ла, па се сѐмо оср́пашем дџл ће ники да найде у моју́ собу, водицу да му потра́жим, ал не́.

лега́ње с гл. им. од легам. — Од лега́ње ме све ко́ске бо́лив.

ледени́ца ж веома хладна, ледена *просџорија*. — Ти ѝди спи у ону́ј ледени́цу, што́ ме мене́ те́раш!?

Ле́дина ж мпт. њива.

лежајник м пеј. онај који не воли да ради, који се излежѝва, ленсѝвује, нерад-ник, лењивац. — О[д] такви́ је лежајници́ мука што сѐмо гледав и нариђав.

лежајница ж пеј. она која не воли да ради, која се излежѝва, ленсѝвује, нерад-ница, лењивица. — Зет и такој и овакој, обрћа се, ал ћерка ми је голема лежајница, за рабóту се не ваћа.

лежеѝм прил. у лежеѝем *йоложају*, лежеѝи; исп. лежеѝким. — Реко ти да не једеш лежеѝм, неси то́лко бо́лан, ете́ кџко́ расипа у кревет!

лежеѝким прил. в. лежеѝим. — Убаво ти збориш такој лежеѝким, не́го дигни се да рабóтиш!

лезе́ње с гл. им. од лезим се. — Пу́тек ће изеде́ж за тој лезе́ње, смиру́ј се!

ле́зим се, лези́ја се (3. л. мн. пр. ле́зив се; аор. лези́ се, 1. л. мн. лези́мо се; импф. ле́зешем се, 3. л. мн. ле́зешев се) несвр. експр. *нейрисѝјно се смејем*, *церекам се*. — Ја се сьплето па падо, а она́ се лези, тај кучка!

ле́јка ж бот. 1. *врџа ѝикве* *Lagenaria vulgaris са нарочити́о издуженом др-шком; йлод ѝе ѝикве*. — Ле́јке не се једџв, ал са́димо ги па к[д] це осу́шив од њи се направи́ судџ за во́ду, во́ду из њи пи́јемо, мож и за посипува́ње је зго́дна због дршку.

2. *йосуда од осушеног йлода лејке*. — В. пр. под лејка (1).

3. фиг. пеј. глава, лобања. — Удари гу по лејку, кџд не́ће слу́ша!

ле́јче с дем. и хий. од лејка (2). — Шће ти, бре човеку теј то́лке лејке? Овде́ за ку́јну ми тре́ба едно́ лејче, зго́дно за у́слугу по ку́ћу.

леко́ван, -вна, -вно који има лековийа својсѝва, који се корисѝи у лековийе сврхе, лековий. — У Сјари́ну ги йма млого́ теј леко́вне во́де, од разни бо́леси.

лекува́ње с гл. им. од лекујем. — Не пома́га лекува́ње, а́ко си не́ма дџн.

леку́јем, лекува́ја (3. л. мн. пр. леку́јев; аор. лекува́, 1. л. мн. лекува́мо) несвр. *Йомажѝем некоме да оздрави, лечим некога*. — Пед го́дине сџм гу ја њума лекува́ја, од једно́га до́ктура до другога, ал не мога́ да се спа́си.

П. ~ се лечим се. — У моје време не смо такој ишли по лекари, сами смо се лекували.

леле узвик 1. за изражавање туге, жалости: јао, куку. — Леле, мајке, што не остави сами!

2. у изненађењу, чуђењу. — Леле, које овој направи!

3. као иреиња, ујозорење. — Леле, дете, ћу те утепам, мируј!

лелѣјем се, лелејаја се несвр. лелуја се, њише се. — Лелѣ се жито по поље, све живо живнуло, сѣмо моја ћерка болна лега.

лемѣзница ж облица, гредица којом се иривришује сѣог сена, сламе и сл. — Дува ники ветрина, а ја несѣм турија на стогови лемѣзнице, све ће разнесе оној сенце.

ленсање с гл. им. од ленса. — Твоје ленсање га нигде неће има, сам кд останеш!

ленсам, ленсаја (3. л. мн. пр. ленса; аор. ленса, 1. л. мн. ленсамо; импф. ленсашем, 3. л. мн. ленсашев) несвр. експр. злосѣављам, мучим. — Ће умре Лѣпка па ће останеш на њине руке да те ленса!

лењав, -а, -о нерадан, лењ. — Лењав, ич му се не рабѣти, а ђе да се убаво обуче, убаво да поједѣ, па не мош тој такој!

лењавка ж пеј. лењивица. — Туј лењавку с кукаљу ис кревет ћу гу извучѣм!

лењавко м пеј. лењивац. — Доклѣ ћу ја стар вас лењавци да раним?

лењошем се, лењосаја се (3. л. мн. пр. лењошев се; аор. лењоса се, 1. л. мн. лењосамо се) свр. иосѣанем лењ, олењим се. — Она се много лењосала, неће рабѣти ни у кућу, ни у њиву.

лепѣк м бот. ливадска биљка из ф. Loganthaceae, са лејљивим листовима и цвѣтовима, имела. — Лепѣк по ливаде расте и има високу, тѣнку стабљинку и розне цвѣћке.

Лѣне с хий. од Лейосава.

Лѣпка с хий. од Лейосава.

лѣннем, лепнуја (3. л. мн. пр. лѣпнев; аор. лепну, 1. л. мн. лепнумо) свр. експр. ударим, млатнем (обично иреко лица). — Лѣпни гу преко њушку, па она много заорује!

лепчѣ с дем. и хий. од леб, хлейчић. — По три леба сѣм месѣла, голема задруга, сѣг омѣсим за нас двојичка једно лепчѣ, и њѣга га не изедѣмо.

лепчѣнце с дем. и хий. од лејче. — Прѣскочи ми тѣсто такој за једно лепчѣнце, јутре детѣ да понесе за на рабѣту.

лѣса ж враѣа од исѣрейлејѣаног ирућа или узаних лејѣвица на шору, дворѣишу и сл. — Рабѣтимо преко цел дѣн у њиве па кд издѣјемо од рабѣту, саберѣмо се туј комшије пред лѣсу, ма ло да пооратимо.

Лесковац м град.

лесковачки, -а, -о који се односи на Лесковац.

Лесковѣка и Лесковѣчанка ж сѣановница Лесковѣца, она која живи у Лесковѣцу.

Лесковѣчанин м сѣановник Лесковѣца, онај који живи у Лесковѣцу.

лѣте прил. иреко леѣа, у шоку леѣа, леѣи. — Преко зиму не мамо толко рабѣту, туј стоку што глѣдамо, а лѣте се расѣпемо од рабѣту.

лѣтоске прил. леѣос. — Лѣтоске се наидѣмо по сабѣри.

лѣшинка ж дем. и хий. од леја. — Не смо сѣг много бащчу садили, пѣшес лѣшинке колко за једѣње, а за трошију ће купимо, не ма кој да рабѣти.

лѣшинче с дем. од лѣшинка. — Имам едно лѣшинче с раса[д] там поза кућу.

лешњак м бот. *йлод леске, лешник*. — Чува краве там у шуму па набра мало лешњаци за деца.

ливатка ж дем. и хий. од *ливада, ливадица*. — Туј едну ливатку што има, све купује сено за стоку.

ливаче с дем. од *ливада*. — Нема убаво сено од оној ливаче до бошњачко, млого бел трн има.

ливгам, ливгаја (3. л. мн. пр. ливгав; аор. ливга, 1. л. мн. ливгамо; импф. ливгашем, 3. л. мн. ливгашев) несвр. експр. *скишам, луњам, шумарам*. — Неће ливгаш такој моја ћерацо, кь[д] це одадеш!

ливгање с гл. им. од *ливгам*. — Кь[д] це уродиш у деца, ће забравиж глава куде ти је, а не ли па ливгање, моја ћерацо!

ливгар м пеј. *онај који скиша, луња, шумара*. — Куде си ти ливгаре, цел дн се не сврџаж дома?

ливгарка ж неј. *она која скиша, луња, шумара, скишара*. — Ти мори, ливгарке, постиже ли по село свуде да окадиш?

лизаљка ж *лиза, лизалица*. — Шће ти тебе лизаљка, малецка ли си?

лизаљче с дем. и хий. од *лизаљка*. — Еве, купила ви баба лизаљчки!

лијав, -а, -о који није *йри чистој йаметии, који је умно ограничен*. — Онај човек неће бѣш при сѣв памет, ко да је лијав, у свакуга се заглиђа.

лијавка ж *она која није йри чистој йаметии, која је умно ограничена*. — Утресе ми се у кућу онај лијавка, ни ми је да гу искарам, грота, ни ми је да гу слушам.

лијавко м *онај који није йри чистој йаметии, који је умно ограничен*. — Тај лијавко ме изеде, сви га варав, толке паре да му извучев у кафану.

лијаво прил. *на начин који не одражава здраво, йрезвено расуђивање, интелектуално ограничено, глупо*. — Онај жена све ништо лијаво збори, не гу познавам одокле је.

Лила ж хий. од *Љиљана*.

Лиле с хий. од *Љиљана*.

лимон м бот. *зимзелена воћка Citrus limonia, лимун; йлод ње воћке*. — Бе посадила у једн грнџ лимон, да викне па да га искубе, бѣжм не знала које е тој. Неси теја једн лимон да ми купиш кь[д] це бе аперисувала, уста да расквасим.

Лингур м *йриядник циганске черге*. — От пре, додешев Лингури па разпнев шатори доле у реку, туј седив, спијев, варив, попралав бакрачи.

Лингурка ж *йриядница циганске черге*. — Лингурке идешев по село да вражукав, да просив, бћешев и да крадев.

липовачки, -а, -о који се односи на *Лийовицу*.

Липовица ж село.

Липовчанин м *сѣановник села Лийовице, онај који живи у Лийовици*.

Липовчанка и **Липовка** ж *сѣановница села Лийовице, она која живи у Лийовици*.

липтѣм, липтеја несвр. *лије, киши (о зноју)*. — Собирашемо сено, а оно горешњак, нема од нигде да дуне, сѣмо зној од мене липтѣ.

Липцан Коњ м *надимак*.

липцанка ж пеј. *болешљива женска особа слабог, нежног здравља*. — Ма нема работа о[д] туј липцанку, цел њојан век прође у легање, ја кукавац!

липцанко м пеј. *онај који је слабог, нежног здравља, који често њоболева, болешљив човек.* — Тај липцанко еве трећу годину ништа не рабџи, а ми се расипамо.

липцџсан, -а, -о који је слабог, нежног здравља, који често њоболева. — Она је о[д] детињство липцџсана, моје мџке с њум сџмо по доктуру.

липцџсанка ж пеј. *она која је слабог, нежног здравља, која често њоболева.*
— Липцџсанка, ни је за у кућу, ни за у њиве.

липцџсанко м пеј. *онај који је слабог, нежног здравља, који често њоболева.*
— Ти, липцџсанко да ћутиш, кџд неси за рабџу!

липцџтина ж и м пеј. *особа слабог, нежног здравља, болешљива особа.* — Туј липцџтину сџм ја вџкја по доктуру кџко је дошла за мене. Ти, мџри, липцџтино, ни си за у кућу да рабџиш, ни мож у поље да искџчиш! О[д] тога липцџтину нема рабџа, одвај се вуче!

липцџтиниче с *дете слабог, нежног здравља, болешљиво дете.* — Липцџтиниче, липцџано! Искида рџке носеће ти по доктуру!

лицување с гл. им. од *лицујем.* — Кокџшке су шприцане, сџг неће збџримо од лицување, бог јак па ће ги чџва!

лицујем, лицуваја (3. л. мн. пр. лицујев; аор. лицува, 1. л. мн. лицувамо; импф. лицујешем, 3. л. мн. лицујешев) несвр. 1. *цркавам, крејавам, лијсавам (о живошњима).* — Сџ[г] кџ[д] цу почеле да лицујев, цабе ће ги шприцаш кокџшке!

2. (*у екџресивном изражавању*): *умирем.* — Сви смо остарели, ће лицујемо једџн по једџн.

лицем, липцаја (3. л. мн. пр. лицев; аор. липца, 1. л. мн. липцамо) свр. 1. *лијшем, угинем.* — Стар ти коњ, бџље га продај на кланицу, него да ти лицче у шталу!

2. (*у екџресивном изражавању*): *умрем.* — Не ударај бабу, ће лицче, после кој ће те чџва!?

лис м *лиси.* — Поприка џбава на лис, а не знам на рџд кџкџа ће бџдне.

лисес, -ста, -сто који има белу шару, џругу на глави (*о овци*). — Лисесту овцу ви-
камо гу Лиска.

Лисица ж *надимак.*

Лисичје рџпе ж мпт. *њиве, шуме и сеоски џашињак на неравном џерену на коме има увалица „руја“, у којима су се, џо казивању мешџана, некада сакривале лисице.*

лиска¹ ж *црна овца са белом шаром на глави.* — В. пр. под лисес.

лиска² ж *лиси кујуса.* — Теј лиске от копџс, врљи на свиње!

лиска³ ж *довилљива, сналажљива женска особа.* — И тој ли ти дадоше? Е, голема си лиска била!

лисковина ж *џосечена грана са сувим лишићем као сџочна зимска храна.* — Вр-
ља маџо лисковину пред џвце и козе, а на краве тури сламу!

лисник м *сџог лисковине, грања са сувим лишићем.* — Лисковину зденемо у лис-
ник, с њум ранимо стоку преко зиму, а кџд обрстив грањке, тој па лојжимо да се грејемо.

листе с *дем. и хий. од лис(џи), лисџић.* — Донеси нико листе о[д] дуњу да зајџ-
тим ракију! Покидај тија суви листџки од расад!

Литар м *надимак.*

литим, литија (3. л. мн. пр. литив; аор. лити, 1. л. мн. литимо; импф. литешем,
3. л. мн. литешев; пр. сад. литејећи) несвр. *вукући ноге џри ходу џарем џанке, чиним џодлогу џанака глашком.* — Убаво џди, не вџчи ноге, не лити нови џпџнци!

литнем, литну́ја (3. л. мн. пр. литнев; аор. литну́, 1. л. мн. литну́мо) свр. 1. *йоле-йшм*. — За ма́ло да га уватим, оно́ прну и литну.

2. *на брзину одем, збришем, оййерјам*. — Ја гу бе карала што скита преко ноћ, кџд она́ јутре́дън да литне па да побегне.

ли́то прил. *равно, глатко, без шара (о врсти илетиња)*. — Ја ћу моју ванѣлу ли́то да плетѣм, нумѣм друк плет съ[с] ша́рке.

Ли́чаи¹ м *надимак*.

ли́чан², -чна, -чно *лей, наочий*. — Ли́чна се мо́ри девојка направи́ла, да ву се не мо́ж нагледаш!

ли́чно прил. *лейо, ваљано*. — Ли́чно си ба́шчу оплевѣла, мо́ра помагаш на ма́јку!

личноти́ја ж *лейоша, наочийост*. — Ма кџкџа личноти́ја од нѣума, издџза се сѣмо!

ли́чим, личи́ја несвр, у изразу: *ли́чи ми (ти, ву и сл.) сти́оји ми (йи, вуи сл.), йри-сти́аје ми (йи, му и сл.)*. — Убаво ти личи тај ванѣла. Личи ву на убаву девојку све које́ обу́че. Не ја́ша коња́ на куга́ личи, не́го кој га има (НПосл.).

ли́ша ж *зљивичасто обољење коже, лишај*. — Искочи́ла ми ли́ша по лице́, не зна́м с које́ да гу ма́жем.

ли́шав, -а, -о *чији су йоједини делови йтела йрекривени лишајем, лишајив*. — За-тешкѣла па све лишава по лице́.

ли́шавка ж *она чији су йоједини делови йтела йрекривени лишајем, лишајива женска особа*. — Она́ бѣше ишла́ куде ко́жнога до́ктура, ал не́ће ка́же тај ли́шавка ко́ј ву је маз даја́ да се ма́же.

ли́шавко м *онај чији су йоједини делови йтела йрекривени лишајем, лишајив човек*. — Ли́шав и по лице́ и по ру́ке, за то́га ли́шавка моја́ сестра́ ће оти́дне.

ли́шко м *ирнокос човек са йигментисаним белим йраменом косе*. — Ти бре, ли́шко, које́ ти сми́ћа моје́ дете́ на тебе́?

ловци́ја м *ловац*. — Ми йдемо́ рано у нѣву, а ловци́је се врѣав и[з] шу́му.

ловци́ка ж *она која сирѣино лови мишеве (о мачки)*. — Овај ма́чка ми је ловци́ка, не да́м да ми гу оту́дите! Да ни не́је овај ловци́ка, поганци би ни у́ши изѣли!

ложи́ца ж *кашика*. — Дава́ли бе́мо на́ше ложи́це за сва́дбу па ни ги све́ бев про-мени́ли. Дај ми, же́но ложи́цу, с виљу́шку ли ћу ку́сам!?

ложиче с 1. *дем. од ложица, кашичица*. — Дети́њо ложиче́ да оста́виш!

2. *количина нечега шѣо сѣане у кашичицу*. — Ложиче́ шићѣр тури, не во́лим бла́гу ка́фу!

ложичепце с *дем. и хий. од ложица, ложиче*. — Дети́њо ложиченце́, немој ни́кој да узѣма!

ложичка ж *ухий. значењу: ложица*. — С ложичку́ докле не ку́снеш, не́ма на́ија.

лоза́н м бот. агр. *врста йасуља чије се вре́же йењу уз йри́йку, йасуль йри́йкаиш*. — Лоза́н докле је млад ва́римо га с меу́нке ко борани́ју.

лоза́нка ж бот. *врста йраве Clematisvitalba, лозар, йавий*. — Сви́ње на́јвише во́лив лоза́нку и пепељу́гу.

лози́нка ж *суви, йосечени йруй винове лозе*. — Лози́нке дом дока́рамо, с њи ло́жимо каза́н, раки́ју кџт печѣмо.

лојза́рка ж *она која йази, чува виноград*. — Сви́ су има́ли лојза́, ко́ј ће краде́, не́го лојза́рке га чу́вав од вра́пци па сѣмо ви́кав: у́ћа, у́ћа!

лојзе с *виноград*. — Градушка ни лањску годину све беше очукала лојзе. Турим пумпу на грбину па сама испрскам лојзе.

лојзиште с *место на коме је некада било лојзе*. — Сљг је тој сливар, а викамо га лојзиште што је пре туј било лојзе.

лојтра ж (обично у мн.) *лојтре*. — Скини канате па тури лојтре на кола да докарамо сено и[з] Шуму.

локам, **локаја** (3. л. мн. пр. локав; аор. лока, 1. л. мн. локамо; импф. локашем, 3. л. мн. локашев; пр. сад. локајећи) несвр. 1. *лочем*. — Неси покрија млеко, ене мачка лока.

2. експр. *ијем воду шумно, у великим гуњајима*. — Не локај толко воду на ште срце, мешина ће те боли!

3. експр. *ипрекомерно ијем, наијам се, оијам се*. — Млого лока, никд неје трезан.

локач м пеј. *ијандура, исичуџура*; исп. лонца. — Тај локач је за пијење продаја и циглу што бемо купили за кућу.

лом м *сипине, йоломъене сџабљике коноџе*. — Идешем по конопљишта па собирашем лом да ткајем пртене чџрге, сиротињеке смо, ћерко били.

лонца м пеј. в. *локач*. — Одала се за једнога лонцу, не се трезни.

лопатам, **лопатаја** (3. л. мн. пр. лопатав; аор. лопата, 1. л. мн. лопатамо) несвр. *лопатам мешам, ипреврћем жијо како би се равномерно сушило*. — Треба се жио свџки дџн лопата по мало да се осуши, ваћала га је киша у вршу.

лошотија ж *оно што је лоше, зло, рђаво*; исп. лошотиња. — Ти сџмо мислиш од лошотију, мисли од ништо убаво, кџко ће одадџш ћерку, па сина ће жџниш!

лошотиња ж в. *лошоија*. — Нека иде лошотиња у гору и у воду (у благослову).

лудажка ж пеј. *неурачунљива, блесуњава женска особа*. — Ти мори, лудажке, које ти је криво дете па си се рашчапатила на њџга!?

лубеничка ж *дем. и хий. од лубеница*. — Донџсо из бостан јџдну лубеничку, те сви да обиџемо.

лубџнче с *дем. и хий. од лубеница*. — Што си кидаја тија зелџни лубџнчики?

лубџнченце с *дем. и хий. од лубџнче*. — Бостан ће йма овуј годину, лубџнченцики ко моја песница.

лутџирам, **лутџираја** (3. л. мн. пр. лутџирав; аор. лутџира, 1. л. мн. лутџирамо; импф. лутџирашем, 3. л. мн. лутџирашев; пр. сад. лутџирајећи) несвр. *ипровџиравам, луфџирам*. — Отвори сви прозори да лутџирам там собе, цџл ноћ пушили.

Лугаре с *село*.

Лугарка и **Лугарчанка** ж *сџановница Лугара, она која живи у Лугару*.

лугарски, -а, -о *који се односи на Лугаре*.

Лугарчанин м *сџановник Лугара, онај који живи у Лугару*.

лудажка ж *она која је луда, умоболна, лудакиња*. — Тџпа онај лудажка дете па га расипује, мора да кажем на онога да не остаља деца при њум.

Луне с а. *хий. од Милунка*. б. *хий. од Милуџин*.

лунсам, **лунсаја** (3. л. мн. пр. лунсав; аор. лунса, 1. л. мн. лунсамо; импф. лунсашем, 3. л. мн. лунсашев; пр. сад. лунсајећи) несвр. експр. *скиџам, луџам, ймарам*. — Кудџ ти лунсаш цџл ноћ? Преко ноћ лунсав, а преко дџн спџев.

лунсање с *гл. им. од лунсам*. — Сџмо од лунсање ти мислиш, немаж другу рабџту!

лутач м пеј. *луџалица, скиџалица*. — Тај лутач ће наџбара на невољу.

Љ

љага ж *брука, срамоџа*. — Доста съм ја твоје љаге подносила, љагала си ме куде го[д] ци могла!

љагам, љагаја (3. л. мн. пр. љагав; аор. љага, 1. л. мн. љагамо; импф. љагашем, 3. л. мн. љагашев) несвр. експр. *брукам, срамоџим*. — Млого ме је твоја мајка љагала, нећу за живо[т] да презборим с њума.

љагање с гл. им. од љагам. — С твоје љагање, комшије си отуђила!

Љаница ж мпт. *њива, шума*.

љапа м пеј. *онај који је неуредан, алкав*; исп. љапча. — Ти бре, љапо! Не ли те срам такв да идеш у људи?

љапес, -ста, -сто *неуредан, алкав*. — Немој си такој љапес, оми се, преобучи се!

љанча м пеј. в. *љаи*. — Кој које работи, ја перем онога љапчу.

љига ж (обично у мн.) *бала*. — Зуџи му на дете искачав па му све љиге из уста течив.

љигав, -а, -о *коме иду, џеку бале из уста, балав*. — Помери тој дете од остал, људи не мож леб да једв!

љигавим се, љигавија се (3. л. мн. пр. љигавив се; аор. љигави се, 1. л. мн. љигавимо се; импф. љигавешем се, 3. л. мн. љигавешев се; пр. сад. љигавејећи се) несвр. експр. *йоџлакујем, џмиздрим*. — Не љигави се туј, кој те које увредија тебе!?

љигавче с *мало деџе, дершиџе*. — Дај тој љигавче да га мало подржим па ћу си идем!

љиган м пеј. 1. *онај који је љигав, балав, коме иду љиге, бале из уста*. — Нека узне чашу, мајке, немој да пије из бакал, ја нећу пијем по тога љигана!

2. *фиг. онај који је неозбиљан, балав, балавац*. — Ја с такви љигани нећу имам послу, ако ће се погађамо, татко нека ти дође!

љигла ж пеј. *она која је љигавих, балавих уста*. — Ти мори, љигло, ти ли ће наодиш ману на никуга?

љизгав, -а, -о *који је клизав, склизак услед расквашености; који је џоледио, џо коме је џоледица (о џуџу, сџази и сл.)*. — Снек се отопија па се земња раскашкала, одвај смо слегле низ онуј љизгаву путину кр[з] шумак. Боље иди по цел снег, него по путину, љизгава је!

љизгавица ж *љизгаво, клизаво место, клизавица*. — Направили деца љизгавицу прет порту па се не мош прође.

љизгам се, љизгаја се (3. л. мн. љизгав се; аор. љизга се; 1. л. мн. љизгамо се; импф. љизгашем се, 3. л. мн. љизгашев се; пр. сад. љизгајећи се) несвр. *клизам се*. — Ајде, доста сте се љизгали, ће осебнете!

љизгање с гл. им. од љизгам се. — Ти с твоје љизгање на овј студенило, ће зарадиш мед!

љизнем се, љизнуја се (3. л. мн. пр. љизнев се; аор. љизну се, 1. л. мн. љизнумо се) свр. *клизнем се, оклизнем се*. — Деца направили љизгавицу на сокак, љизну се па падо, расипа се.

љикча м пеј. в. *љиган* (1). — Ти бре, **љикчо**, обрѝши се да се **људи** о[д] тебе не грѝзив!

љѝљак м 1. зоол. *сисар из реда Chiroptera, слѝи миш, шшмиш*. — Љѝљак сѝмо преко ноћ летѝ, преко дѝн се не мож видѝ.

2. бот. *јоргован*. — Набѝри ми мѝло о[д] тај бел **љѝљак**, ја овај друг ѝмам!

Изр. ~ **мокар ѝоѝѝуно мокар, ѝокисао до голе коже**. — Нађи ми цѝљке да се преобучем, видѝж да сѝм **љѝљак мокар**!

љѝљаков, -а, -о *који је љубичасѝе, лила боје, љубичасѝ*. — Купи ми едно **љѝљаково клубе** да доведем вутарку!

љѝснем, љоснуја (3. л. мн. пр. **љѝснев**; аор. **љосну**, 1. л. мн. **љоснумо**) свр. (поред стандардног значења „падне, треснем“) *фиг. ѝукнем, цркнем*. — Те **љѝсне** од бе[с] што неје на њѝјно.

Љѝба ж а. *хѝй. од Љубомир, Љубодраг*. б. *хѝй. од Љубица*.

Љѝбе с *хѝй. од Љубица*.

Љуљашка ж *надимак*.

љуљка ж *врѝћа колевке или носѝке за одојче од вунене или ѝлаѝинене ѝканине са врѝцама на сва чеѝири краја ѝомоћу којих се веша о зид, односно везује за ѝобијене моѝке у њиви*. — Ја сѝм моѝи деца у **љуљку** по њиве билѝ носѝла, врѝжешем **љуљку** за катарушке па кѝпам.

Изр. ~ **пијан у сасвим ѝијаном сѝању, ѝоѝѝуно ѝијан, ѝрешѝен ѝијан**. — Дође о[д] цлаву **љуљка пијан** па не легњује, него ме тѝра да му мѝем ноге, а после ме искара ис кућу.

љуљнем, љуљнуја (3. л. мн. пр. **љуљнев**; аор. **љуљну**, 1. л. мн. **љуљнумо**) свр. експр. *млаѝнем, ѝреснем*. — Ако те **љуљнем** емпут, на мѝсто ћу те оставим!

љупѝнка ж *комишање*. — Тој су **љупѝнке** никипуд биле, на молбу ѝдемо куде комѝије, па сви **љупимо мумуруз** до које време, а сѝг, још у њиву га ољупимо, чѝм га искрѝшмо.

љупѝње с *гл. им. од љуѝим*. — Болес му и комѝири и **љупѝње**, глеј што се исѝко! И деца ће помѝгнев у **љупѝње мумуруз дѝм**, да не дангубимо у њиву да га љупимо.

љуѝим, љупија (3. л. мн. пр. **љуѝив**; аор. **љуѝи**, 1. л. мн. **љуѝимо**; импф. **љуѝешем**, 3. л. мн. **љуѝешев**; пр. сад. **љуѝејеѝи**) несвр. 1. *љуѝѝим, гуѝим*. — Љуѝи ники ораси па сѝм све рѝке учрѝила.

2. *скидам кумуѝине са кукурузног клиѝа, кумѝшам*. — Собѝрешев се и комѝије па **љуѝимо мумуруз** до које време, сѝк се тој изгубило.

љуѝкам, љускаја (3. л. мн. пр. **љуѝкав**; аор. **љуѝка**, 1. л. мн. **љуѝкамо**; импф. **љуѝкашем**, 3. л. мн. **љуѝкашев**; пр. сад. **љуѝкајеѝи**) несвр. (поред стандардног значења „ослобађам љуске, вадим из љуске“) експр. *ударам шаком, шамарам*. — Љуска оној дете ко да ву је пајсторче.

љуѝкање с *гл. им. од љускам*. — Испечемо сѝмке па **љуѝкамо ѝвечер** кѝ[д] це не рабѝти у рѝке. Те видѝ она њѝјно **љуѝкање**, дѝм кѝ[д] це врне!

љуѝсием, љуснуја (3. л. мн. пр. **љуѝснев**; аор. **љусну**, 1. л. мн. **љуснумо**) свр. експр. *ударим, ошамарим*. — Ако те **љуѝнем** преко очи, свѝтке ће ти излетѝв!

љуѝспина ж 1. *љуска, кора*. — Љѝспине од јабуке тѝримо на шпоре[т] да ни мѝрѝше. Теј **љуѝспине** од комѝири сѝпи у помијарниг за свѝње!

2. *фиг. дете нежног зравља, слабуњаво дете*. — Да вѝдиш ред о[д] дете, оно је **љуѝпина**, чѝс се разболи!

љу̀спинка ж дем. од *љусѝа* (1), *љусѝица*. — Врљи теј љу̀спинке, ће се љу̀ти што ву на њу̀м нѐсмо остави́ле од јабуку!

љу̀та̀к м онај који је *ѝреке, најрасѝиѝе нарави, ѝргав човек*. — Реко му с̀мо што нѐе по рано дошја, а он љу̀та̀г диже пршку, не теја ни да седне, врна се до̀м.

љу̀тѝц прид. непром. у *ѝојачаном значењу: веома љу̀ѝог укуса, веома љу̀ѝ*. — Љу̀та, љу̀та овај поприка, па љу̀тѝц.

љу̀теж м оно *ѝѝо је веома љу̀ѝог укуса, ѝѝо је веома љу̀ѝо*. — Цѝнке си дро̀била у овој пржено, ја ти тај љу̀теж нѐћу једѝм.

љу̀теница ж *салаѝа од осушених барених ѝаѝрика и ѝразилука*. — Туј љу̀теницу гу преко зиму едемо, она је про̀фирна, убава за мезѝе.

љу̀тишкав, -а, -о који је *донекле, ѝомало љу̀ѝ, љу̀ѝкасиѝ*. — Деца ѝч не волив љу̀то, а овај гра љу̀тишкав па га нѐће Једѝв.

љу̀шче с *осѝаѝѝак гоѝово ѝоѝрошеног саѝуна*. — Не начѝњај тај сапун, у̀зни тој љу̀шче па се изми!

М

ма м *ѝренуѝѝак, час, мах*. — Тамн ми да вечѝрамо, кд у тај ма и они наидо̀ше.

ма̀вам, ма̀ваја (3. л. мн. пр. ма̀вав; аор. ма̀ва, 1. л. мн. ма̀вамо; импф. ма̀вашем, 3. л. мн. ма̀вашев; пр. сад. ма̀вајеѝи) несвр. *ју̀рим, гоним*. — Не ма̀вај пѝлики, квачка ће рѝпне о̀чи ће ти иско̀па!

ма̀вање с гл. им. од *мавам*. — С тој ма̀вање све ми се пѝлики потика̀ше, ћу те тѐпам!

Магарѝца¹ ж *надимак*.

магарѝца² ж (осим стандардног значења „женка магарца“) *велики кашаљ*. — Дете магарѝцу кь[д] тера кашља, кашља, ко магарѝ рѝка.

магацинѐр м заст. *ѝродавац, ѝрговац*. — Њо̀јан та̀тко је бија магацинѐр у ждѐглавачку за̀другу.

маѝѝѝарка ж она која се бави *маѝѝѝама, маѝѝѝањем*. — Тај жена је маѝѝѝарка, кько она на наш праг бѐше заклала ма̀чку, ја и му̀ш се омрзњамо, ја се и разболѐ, ма̀ло по тој, муж ме напуди.

маз м *масѝ*. — Моја Јелена кд направи ба̀ницу, све мас течѝ нис пр̀сти.

Ма̀за ж *надимак*.

мазѝк м дем. и хѝѝ. од *маз*. — Мазѝк остаја на дно ка̀нту, нѐси водила рет ко̀лко ту̀раш.

ма̀зап, -зна, -зно 1. *гладак*. — Ма̀зна у лицѐ, свѝки дѝн се ма̀же с пома̀де.

2. *мио, благ, умилан, љубазан*. — Он ма̀ва ку̀ћовни, а кд иско̀чи на сока̀г, знаш кько је ма̀зан.

Мѝзга м *надимак*.

мѝзгам, мѝзгаја (3. л. мн. пр. мѝзгав; аор. мѝзга, 1. л. мн. мѝзгамо; импф. мѝзгашем, 3. л. мн. мѝзгашев) несвр. експр. *млаѝѝим, ѝучем*. — Мѝзга га ко вола у ко̀пус, ал он не мо̀ш па̀ме[т] да наберѐ.

мѝзгање с гл. им. од *мѝзгам*. — Не пома̀га мѝзгање, кд нѐма па̀мет.

ма́зним, **мазни́ја** (3. л. мн. пр. ма́знив; имп. ма́зни; аор. мазни́, 1. л. мн. мазни́мо; импф. ма́знешем, 3. л. мн. ма́знешев) несвр. I. 1. *гладим, заглађујем*. — Џабе ма́зних ко́су на чело́ кь[д] ти је на тил оволи́к бућ, ко да су кокóшке по њега чапрља́ле!

2. *ојходим се према некоме нежно, благо, ѿојустљиво, мазим некога*. — Докле беше још нова рабóта, мазнише ме прво лéто, по́сле ударише по мене бири́ју.

II. ~ се 1. *дошѐрујем се, лицкам се*. — Не се то́лко ма́зни, не идеш на венча́ње!

2. *настојим да освојим нечију наклоности нежним, благим, умиљаћим ојхођењем, умиљавам се*. — Она се ма́зни спрема човека, а чим се обрнеш, прича о[д] тебе свé неваља́шно.

ма́зно прил. *на лей начин, нежно, благо, умиљаћо, љубазно*. — Ја га по лик познавам кь[д] дође бесан, и тьг мо́рам с њега свé ма́зно, убаво, не смém га љутим.

Мазногла́вка¹ ж *надимак*.

мазногла́вка² ж ир. *женска особа с лејо ѿочешаном, дошѐраном косом*. — Гледаш онéј мазногла́вке у град, ал онé се не́су забрца́ле у штáлу ко ја!

мазну́ља ж ир. 1. *дошѐрана, углађена, налицкана женска особа*. — Довеја едну́ мазну́љу из град, ал она́ му неће њиве рабóти.

2. *она која настоји да освоји нечију наклоности нежним, благим, умиљаћим, љубазним ѿонашањем*. — Мо́ре, теј мазну́ље што се око тебе ма́знив, свашта ти мож направив!

мазну́љка ж у дем. значењу: *мазнуља*. — Предругојачила се, да видиш кькв́а се мазну́љка направи́ла, ко да е и[з] сре́д Београд. Она́ се сьм прави мазну́љка, докле не доби́је које ву ваља́, по́сле те не позна́ва.

мајја ж *једна од четири косо ѿосиављене греде чети́вороводне кровне консти́рукције која иде од рога куће до слемена*. — Мајје и рог држив кров и онé су по де́беле греде од овéј дру́ге.

мајаси́љ м *врста кожног обољења праћеног сврабом које се исцољава црвенилом дланова и ѿосиора међу прстиима*. — За тај мајаси́љ, ти да узнеж да пу́шиш по николко цигаре на дьн, ће се изгуби!

мајач м пеј. *бесјосличар, дангуба*. — По цѐл дьн се ма́је тај мајач, не́ма од њега рабóта.

мајка́на ж *хит. од мајка*. — Ајде, мајка́но дизај се, дете́ ти пла́че!

мајкóвина ж *мајчино наслеђе или мираз (обично ѿољојивредно земљиште), мајчевина*. — Моја ма́јка не имала браћа, била мирошчи́ка, па кьд ву родитељи умрели, она́ је доби́ла дѐл имање, мајкóвину. Ти не́си ништа имаја, не́го си Љубичину мајкóвину продаваја у Коњино па си овде купуваја њиве.

мајчи́ште с *пеј. од мајка*. — Све си се на мајчи́ште метну́ла, такв́ баксу́з!

мајсторлѝк м *мајсторско занимање, мајсторија, мајсторлук*. — Србóтимо по поље, после муж ми иде у печалóвину, с мајсторлѝк ништо повиж да прикóди.

мака́рка ж *калем на који се намотава конац, иређа и сл.; конац, иређа и сл. заједно с калемом*. — Донеси мака́рке и витличе о[д] та́ван да намóтамо пређу па ћу тка́јем! Прескочи́ше ми две мака́рке о[д] цу́кно, остај ги там па ће ни заваља́в за ништо!

мака́рче с дем. од *макарка*. — Купи ми једно мака́рче црн коњс да саши́јем ви́стан!

македо́нац м *врста ситног ѿасуља, белог зрнења*. — Тај ситан бел гра́, ви́камо га македо́нац.

малџ м у изразу: *на ~ у врло малој количини, веома мало*; исп. мамџ и мањк.
— Леб ми је на малџ, мора погачу да печем за вече́ру.

малеј, -а, -о *млађи*. — Малеја ћерка још иде у школу, а стареја се одала.

мале́чк, -чка, -чко у *дем. и хий. значењу*: *мали, мален*. — На малечко дете́ мора се много настојује.

Мали м *надимак*.

Мало Војловце с *новији, административни назив села који све више попускује из употребе стари назив Пусто Војловце (Пустовољавце)*; исп. Пусто Војловце (Пустовољавце).

малодушан, -шна, -шно *в. кавав*. — Куде ће ти она дџа тија снопја, видиж да је малодушна, душа ву у нос дошла?

малокáван, -вна, -вно *в. кавав*. — Она је такој од малечко малокáвна, све је на олџкшицу живела.

малокáвка ж *пеј. в. кававка*. — За ништа неје тај малокáвка, ни за у кућу, ни за прет кућу.

малокáвко м *пеј. в. кавакво*. — Ви́кај ни́куга комшију да натовáримо овџа ца́кови, овј малокáвко поче па не може.

малтерија ж *зидарски занај малтерисања, ѓремазивања, облейивања зидова зграда малтером*. — Не рабóти у државно, иде у малтерију сезонски.

мáлтерка ж *дрвена или метална алатка са дршком за малтерисање*. — За мáлтерку неје мука, ће нађемо, прво мáлтер да направимо.

малци́на ж *мали број људи, малина*. — Малци́на смо били на сáрану, беше млóго студено. Малци́на сте у кућу, за вас једн леб данџ дóста.

малци́нка ж у *дем. значењу*: *малци́на*. — Малци́нка смо, ми тројчка.

мамџ м у изразу: *на ~ в. малџ*. — Пређа ми је на мамџ, нећу има́м ванелу да завршим.

ма́нга¹ ж и м *мангуй, обешењак*. — Неје ни она загубена, ал он је па по ма́нга од њума.

манга́² ж *шћетовање, шћета*. — Онолка на́ша мука цело лето, удари граду́шка у лојза́ и све ги очука, отиде све у мангу́.

манго́шем се, мангосáја се (3. л. мн. пр. манго́шев се; аор. мангосá се, 1. л. мн. мангосáмо се) свр. експр. *денем се, несћанем, шћезнем*. — Не зна́м куде се ма́нгоса онај човек, куде да га тра́жим?

ма́ндам, ма́ндаја (3. л. мн. пр. ма́ндав; аор. ма́нда, 1. л. мн. ма́ндамо; импф. ма́ндашем, 3. л. мн. ма́ндашев; пр. сад. ма́ндајећи) несвр. I. *клаћим, машем (ногама, рукама)*. — Не ма́ндај с но́ге, се́ди мирно ко дете́!

II. ~ се *љувам се, клаћим се ѓри ходу*. — Ене га иде, ма́нда се одоздо́л!

ма́ндиљ м *вицкасто женско дејте*. — А, Милу́нке, то́га ма́ндиља куде во́диш?

ма́ндиљка ж *вицкаста млађа женска особа*. — Ене гу онај ма́ндиљка, наме́стила се па се сьмо врцка.

мапдра́к м *кревет мадрац*. — Женá ми беше донела у мирáз бел кревет ма́ндра́к.

ма́нем се, ма́нуја се (3. л. мн. пр. ма́нев се; аор. ма́ну се, 1. л. мн. ма́нумо се) свр. *уметнем се ликом или неким карактерним особинама (на некога)*. — На ма́јку се уба́ва ма́нула, ал што има коњски гутура́ћ, тој е па на га́тка ву.

манџстра ж (обично у мн.) *ниска ђинђува, ђерли која се носи око враџа или на руци.* — На дете се врзује на рџчички црвени манџстра да га не урџив.

манџт, -а, -о *који није ђри чистијој, здравој ђамеџи, умно ђоремеђен, луд.* — Ти, човџку мџра да си манџт, кџ[д] ци крџву с теле продаја за дваес ђладе!

манџија м 1. *онај који има неку ђелесну ману, недџстиџајак, фалинку.* — Одаде се Цџанка за онога човџка што је манџија с нџгу, ал век прџживе с ђџега, ђко је такџв.

2. *онај који је склон да изналази мане, недџстиџајке, који ђриговара, замера; исп. манџија.* — Он за едеђе неђе манџија, не наџди ману на ништа, с тој сџм мирна.

манџиќа ж 1. *она која има неку ђелесну ману, недџстиџајак, фалинку.* — Твоја баба је била манџиќа, кривеше ис кџк с једну нџгу, ал деда Јџсим гу оженија што је била мирошџиќа, па голџм мирџз му донџла, а он бија сирџтињќа.

2. *она која је склона да изналази мане, недџстиџајке, која ђриговара, замера; исп. манџиќа.* — Голџма си манџиќа била, Ивана, које му фџли на тој вистџнче, лично!?

манџа ж *храна, јело.* — Кџву тој манџу нџсиш на твој копаџи?

манџија м в. *манџија* (2). — Знаж га да је манџија, дај му пџре па ђе си он кџпи које џђе!

манџиќа ж в. *манџиќа* (2). — Тај манџиќа на сви мџмци нађује по нику ману, кџ[д] ђе се одаде?

мањџк м у изразу: на ~ в. *маљџ.* — Све ми је на мањџк: шиђер, сол, вигџта, одџмно не сџм купувџла.

мање с *обојена вунена ђређа домађе израде.* — Данџс купџјемо гџтову пређу, синџетика гу виќав, а однапре[д] цмо ми жџне, кџ[д] це џвце чџвашев, самџ преде вџну па гу помџстимо куде бојаџију и такџј о[д] тој мање плетџмо черџпе, ванџле, едеци, све што ни треба.

марџмче с 1. *дем. и хиџ. од мџрама.* — Ёбаво ти тој марџмче, Леџе, кудџ га кџпи?

2. *џекџтилна џейна мџраџица.* — Ёзни марџмче па се бриши, немџј тџкој с рукаџи!

марџмџетина ж *аугм. и ђеј. од мџрама.* — Шџто си забуџила туј марџмџетину, пџл врџи гу, врџо?!?

мџрен м *џешќа, неизлџчива, смрџионосна болџсти (само у клџтвама).* — Мџрен те изџја! Мџрен те уватија па те никџд не пуштија!

мармуџада ж *слаџки намаз од вођа, мармџлада.* — Купила канџиче мармуџаду па гу сакрџла поза грџнци да ђма сџмо она кришќом да једе, не најеџла се!

мџрнем, мџрнуја (3. л. мн. пр. мџрнев; аор. мџрну, 1. л. мн. мџрнумо; импф. мџрнешем, 3. л. мн. мџрнешев) свр. експр. *снажно ударим, мџаџнем, џреснем, одала-мим.* — Ко гу мџрнуја с ошџв преко грџину, она такџј паднуџла у џндек.

масаџ м *оџтирач за ножеве.* — Кудџ ми дењу онај масаџ, ножеџва да наџстрим?

масџарќа ж бот. агр. *врџиа ђозне крушке сиџињих, окрџуљих, веџма слаџких ђлодова.* — Имамо ми масџарќе у коњинско, ал докле дође ред ми да отџднемо, Коњинчани тој оберџв.

мџстим, мџстија (3. л. мн. пр. мџстив; аор. мџсти, 1. л. мн. мџстимо; импф. мџстешем, 3. л. мн. мџстешев; пр. сад. мџстејеђи) несвр. 1. *бојим, фарбам.* — Тешко се живџло, пџре не сџмо имџли ко сџг, мџстила сџм пређу и џџље у габрџвину. Јџџа смо мџстили у луковину, не ко данџс.

2. експр. *џучем, бијем.* — Мџстим гу ја, ал она пџ по ђџјно теџа.

мьстѣње с гл. им. од мьстѣим. — Ра̀но је јо̀ж за мьстѣње ја̀јца, у четвр̀так ће ги мьстѣмо. Твоје га мьстѣње ни́где не́ће има, а́ко те ја сьмо уватим!

ма́тер ж ма́јка, ма́йи (само у њсовкама). — Ма́тер ти ј...

ма́терин, -а, -о ма́јчин (само у њсовкама). — П... ти ма́терина. Иди у п... ма́терину.

ма́тика ж ала́тика за око̀павање, мо́йика. — Ове́ј ма́тике се све́ расуши́ле, заки́сни ги у во́ду! Не́ се она́ ва́ћа за ма́тику, она́ го̀спођа, нуме́ да ко́па.

ма́тииа ж мо́йика, шѣйа́й. — У́зне ти он ма́тину, па по њу́м.

ма́тиче с дем. од ма́йика, мо́йичица. — Да́ј ми оно́ј ва́шо ма́тиче да ко́пам даньс по́прику!

ма́тиченце с дем. и хий. од ма́йиче. — Ће ти та́те напра́ви ма́тиченце за те́бе, ти да ко́паж, да́ј ми сьг ма́тику да се не ма́ем!

ма́ткам, ма́ткаја (3. л. мн. пр. ма́ткав; аор. ма́тка, 1. л. мн. ма́ткамо; импф. ма́ткашем, 3. л. мн. ма́ткашев; пр. сад. ма́ткајећи) несвр. *криомице мо́йрим на некога, вре́бам некога*. — Одь́мно га ја ње́га ма́ткам куде́ он и́де.

ма́ткање с гл. им. од ма́йкам. — Изма́ткала си га, ал си па за то́ј ма́ткање ћуте́г доби́ла, не мо́ш ти му́жа да ма́ткаш, ће и́де куде́ о́ће.

ма́трија́л м ма́йерија́л. — Ова́ј ма́трија́л убав за а́љину. Не́мам ја та́ј ма́трија́л, а напра́вила би ти́ја колачи́ки.

ма́тркука ж зачко̀љица. — Ај мо́ре, немо́ј ми ту́ј изво́диш нике ма́трку́ке, не зна́м те ја те́бе!

ма́трпа́з м она́ј који се ба́ви ѡре́йрода́јом сѣо́ке; исп. ма́трпазин. — Го́лем дома́йин он, ма́трпа́з, у то́рник купу́је кра́ве у Медве́ђу, у субо́ту ги препро́дава на пи́јац у Леско́вац.

ма́трпа́зин м в. ма́йрпа́з. — Онома́[д] ци купи́ја теле́, а сь[г] ће га про́даваш на Бла́гоју, немо́ј си ма́трпа́зин!

ма́трпазлѣк м ѡрговина сѣо́ком, ѡре́йрода́ја сѣо́ке. — Он не́ма има́ње, од ма́трпазлѣ́г жи́ви.

ма́ћија ж ма́ћеха. — Мо́ре, ду́ша ваља́, чу́ва оно́ј дете́, а́ко је ма́ћија.

ма́ћијин, -а, -о ма́ћехин. — То́ј е ма́ћијин шифо́њер, то́ј ја не отвара́м па по́сле да се љу́ти.

мау́чам, мау́чаја (3. л. мн. пр. мау́чав; аор. мау́ча, 1. л. мн. мау́чамо) несвр. *оглашавам се ми́јауком, ми́јаучем*. — Чу́дим се куде́ ли то́ј ма́че мау́ча, кь[д] да наср́нем у ре́лну, оно́ ту́ј било, да се испече́!

ма́цам, маца́ја (3. л. мн. пр. ма́цав; аор. маца́, 1. л. мн. маца́мо; импф. ма́цашем, 3. л. мн. ма́цашев; пр. сад. маца́јећи) несвр. *једем умачу́ћи залага́је хлеба у јело*. — Не мо́же да ма́цаш из мо́ј тањѣр, не да́вам да ми́еш у мо́ј тањѣр тво́ји штро́кави пр́сти!

маца́ње с гл. им. од ма́цам. — Кькво́ маца́ње, да́ј прво́ ру́же опе́ри!

ма́цкало с јело ѡри́ремьено од ѡро́йрже́ног бра́шна на ма́сти и а́леве ѡа́йрике. — Ма́цкало је кь[д] це про́пржи бра́шно на ма́з и ту́цана по́прика, досі́пе се во́да да се згусне и по́сле се то́ј ма́ца с леб.

ма́цкам, маца́ја несвр. у дем. значе́њу: ма́цам. — По́благое ми да ма́цкам ова́ко́ј, не́го да еде́м с ви́љушку. Она́ грозешлѣ́ва, еве́ ма́цкај ти с ме́не!

ма́цкање с гл. им. од ма́цкам. — Бри́га ме за њи́гово ма́цкање, глеј ко му течѣ́ ни[з] штро́кави пр́сти, не́ћу једе́м!

мѣцла ж она која је дошѣрана, нагиздана. — Глеј кѣкѣ се обукла, мѣцла једна, рѣне гу изѣле!

мацнем, мацнѣја (3. л. мн. пр. мацнев; аор. мацнѣ, 1. л. мн. мацнѣмо) свр. *ѿоједем умочивши залагај хлеба у јело*. — Мацни такој ис тигањ, немѣј ми заачкѣјеш та њири!

мачешкп, -а, -о мач(и)ји. — Туј мачешку глотурију ја да чѣстим, немѣм другу рабѣту!

мачиште с *ѿеј*. од маче. — Тој мачиште ми свѣ пређу умрсѣло.

мачљак м мачији измѣш. — Искарѣјте мачке ѡвечер, немѣјте ја свѣко јѣтро да метѣм мачљаци!

мачорѣна м *аугм*. и *ѿеј*. од мачор. — Онѣга мачорѣну да га однемѣте кѣкѣ знаѣте, свѣ ми пилики подави!

мачѣрче с *млад мачак*. — Овија жѣнски мачѣки подѣвајте на комшије, а еднѣ мачѣрче оставѣте!

мачѣга ж *мочуга*, *ѿојага*, *ѿиѣај*. — Да га бе затѣкла у бостѣн, свѣ би му краци с мачѣгу искрѣшѣла.

мѣша ж (обично у мн.) *двокрака ѿиѣка за разгрѣање жара, маѿице*. — Привучѣ[ш] жѣр с мѣше до вратѣпца, па после тѣраш сѣтни дрѣца за пѣтпалу.

мѣшим се, мѣшија се (3. л. мн. пр. мѣшив се; имп. мѣши се; аор. мѣши се, 1. л. мн. мѣшѣмо се) свр. *ѿосегнем за нечим*. — Тамѣн ја да се мѣшим за метлѣ, онѣ ме трже за вутѣрку!

мѣшина ж (поред стандардног значења „општи назив за техничке уређаје, stroj“) *ѿибица*. — Не ѣрчи ми ѣѣбе мѣшѣну, с коѣ ѣу јѣтре подлѣжим ѣгањ!?

мѣшла ж *машина*, *кравѣѣа*. — Вржи и мѣшлу да буднеш ко господѣн!

мѣшлица ж *дем*. и *хѣй*. од *мѣшла*. — Врѣла му црвѣне мѣшлице на ѿивѣчки.

медѣк м *дем*. и *хѣй*. од *мед*. — На свѣко зѣлче лѣбац тѣриш медѣк и на свѣкуга дадѣш тој да изедѣ за дѣшу.

Медвѣја ж *варѣѣица*.

Медвѣјанин м *сѣановник Медвѣје*, онај који живѣ у *Медвѣји*.

Медвѣјѣнка ж *сѣановница Медвѣје*, она која живѣ у *Медвѣји*.

медвѣјѣнски, -а, -о који се односи на *Медвѣју*.

медѣнка ж бот. агр. *врѣѣа круѣке слаѣких, сѣйних ѣлодова*. — Свѣ ни пѣстири бев обрѣли онѣј медѣнку при пут.

међа ж *ѿојас необрађѣног земљѣѣѣа између ѣивѣ двају власника обрасѣао ѿравуѣином или жбуѣњем*; исп. међѣна. — Ја сѣм оставѣја међу овѣм у моѣ за пола метѣр, а енѣ га там камењ се видѣ, туј е међа између моју и ѣѣгову ѣѣву.

међѣк м *гранична линѣја која раздѣја ѣмаѣа двају власника, међа*. — И геомѣтар је искаѣјаја и по ѣѣгове кѣѣге међѣк је куде тај камењ што је побија.

међѣиѣа ж *в. међа*. — Тај трѣњѣк у међѣну очѣсти, а брѣстиѣки остај да растѣв за лад!

међѣѣик м *јѣдан од власника чије се ѣѣве границе*. — И ја сѣм с ѣѣга међѣѣик на две-три мѣста, у Сѣмрес, у Лѣдинѣ, Сланѣпађу, ал ми ѣѣкѣд неје преѣраја.

мѣзѣнце с *дем*. и *хѣй*. од *мѣзе*. — Жѣно, донѣси мѣзѣнце прѣво за мѣне и за побру, да мѣзнемо прѣво, после ѣе рѣчамо!

мѣзим (се), мѣзија (се) (3. л. мн. пр. мѣзив (се); аор. мѣзи (се), 1. л. мн. мѣзѣмо (се); импф. мѣзешѣм (се), 3. л. мн. мѣзешѣв (се); пр. сад. мѣзѣјеѣи (се) несвр. *јѣдем као*

мезе (обично уз *пиће*), *мезетим*. — Еве ви овај тањир с мезе па ви мезите докле обе[д] цправим. Пред њега салата, сирење, ракијичка, мези се човек, уморија се млого.

мезнем, мезнуја свр. у дем. значењу: *мезим*. — Сврна у пријетеља, пријетелица одма донесе мезе и ракију па с пријетеља мезнумо, несъм ручаја.

мејунка ж а. *махуна* (*пасуља*, *бораније* и сл.). — Гра још неће зрел, ти пребирај зреле мејунке, немој га скубеш ис корен! б. *плод пайрике шиље*. — Донеси од венџнику суву мејунку за у гра!

мејунче с дем. од *мејунка*. — Топрв се задали мејунчики на боранију и она да викне па да ги оберѣ, ће остане гладна. Мејунче от попрѣку да не остане, све градушка утепала!

мејур м 1. *мехур*. — Колки мејури се дивав у вирче, још ће врне.

2. *свињска бешика*. — Несу имали балони за дување ко сѣг, него кѣт кољемо, дадемо на деца мејур да дував, да се играв.

мекачѣк, -чка, -чко у дем. значењу: *мек*, *мекан*. — Мекачѣк леб, убав, но ви сте аздисали.

мекеѣм, мекеѣја несвр. оном. *оглашавам се мекеѣтом*, *мекеѣтањем* (о кози). — Коза неће гладна, него ву продадоше ичѣр јарики, затој толко мекеѣа.

мекушар м *мирно*, *ишшомо* крме које добро једе. — Овија ваши вепрѣви су мекушари, добро ће се уранив.

мекушарче с дем. и хий. од *мекушар*. — Узни пријетељу слободно, прасци су ми мекушарчики, ће видиш кѣко брзо ће се уранив!

мелѣз м (обично уз именицу платно) *илаино* од *кучине* и *йамука*. — Дарѣвне кошѣље шијемо од мелѣз платно.

мелѣзан, -зна, -зно *који је начињен од илаина мелеза*, *мелезни*. — Мелѣзну везену кошѣљу, до земљу дугѣчку, бе дала на свекрву.

мелезак м биол. *онај који је наследио шелесне особине оба родишѣла*. — Овој мушкарче ги мелезаг, бело на мајку, а у снагу исти татко.

мељам, мељаја и млеја несвр. *мељем*. — Отишја у воденицу да меља пченицу. Несъм још млеја од ново жито.

мељање с гл. им. од *мељам*. — Имаш ли млинче за мељање кафу?

мељачка ж *машина*, *уређај на електрични йогон за грубо млевање кукуруза*, односно *припремање сточне йрекрује*. — Ај, Вељо жив ти деца, смељај ми овој дакче мумуру[з] с твоју мељачку!

менђуша ж (обично у мн.) *минђуша*, *наушница*; исп. менђушка (1). — На њум ти златне менђуше, ланци, гримѣе.

менђушка ж 1. (обично у мн.) в. *менђуша*. — Волим да носим менђушке, ал стра ме да проваљим уши. На гостинке идо да ги купујем на едну менђушке, на другу гривње, манистра, знаш ко тој иде.

2. бот. *украсна биљка Fuchsia из йор. Oenotheraceae са розикастим*, *висећим цветићима*, *минђушица*. — Твоја менђушка цвѣти, убаво фираје туј на прѣзор.

менђушче с (обично у мн.) дем. и хий. од *менђуша*, *менђушка* (1). — Моја је па Суза на обе њѣжни проваљала ушики за менђушчики куде доктура, нема се подљути.

мене облик *даѣива личне заменице за йрво лице једине „ја“*. — Дај мене мало сирење.

мењавам се, мењаваја се несвр. *мења се* (о времену). — Око мењку, мора се време мењава.

мењка ж *йоложај када је Месеџ окренуи Земљи неосвейљеном сцраном након чега се йојављује као млади Месеџ, месечева мена.* — Сьг за недељу дња, око мењку, мора се време мењава.

меримац м *ован мерино расе.* — Вуну од Бѣцка меримца ће дадемо на Ружу да исплете на деца ванѣлчики.

меримка ж *овца мерино расе.* — Овија јангичики су од меримку, чувамо ги и њи и њум сьмо због убаву вуну.

меришем, мерисаја (3. л. мн. пр. меришев; аор. мериса, 1. л. мн. мерисамо; импф. меришешем, 3. л. мн. меришешев; пр. сад. мерисајећи) несвр. I. 1. *одајем, ширим око себе мирис (обично йријатан).* — Млого убаво мерише овој цвѣше.

2. *чулом мириса удишем ваздух да бих осейио мирис нечега.* — Меришем овеј ружице, много убаво меришев.

3. *фиг. (обично у негацији) (некога) осећам симпайију, наклоности йрема некоме.* — Не гу ја њум бьш млого меришем што зна да лаје по млого.

II. ~ се наносим мирис на себе, миришем се, йарфемишем се. — С које се тој меришеш, цѣла соба се умерисала?

мертѣк м 1. *греда йод нагибом на кровној констйрукцији, рог.* — Прѣко мертѣци се ковѣв положено гредице и тьк се покрива кров с йеремиду.

2. *велики ексер дужине 12-14 цм којим се йрикива греда за греду.* — Ваљав ми мертѣци да ковѣм майје.

мертѣчим, мертѣчија (3. л. мн. пр. мертѣчив; имп. мертѣчи; аор. мертѣчи, 1. л. мн. мертѣчимо; импф. мертѣчешем, 3. л. мн. мертѣчешев) несвр. I. *йосйављам мертике на кровној констйрукцији.* — Ће мертѣчив мајстори јутре кров, мора на кров да турим за мајстори пешкири, кошуље, черапе, такъв је ред.

2. *мертиком (2) йрикивам греду за греду.* — Дирѣк се прво сь[с] сврдло избуши и после се мертѣчи за друг дирѣк.

месйља ж *она која у бројнијем домаћинстйву меси хлед за укућане.* — Месйља се најрано дйза да донесе воду, да наложи шпоре[т], да згрѣе воду, да замеси леб.

местѣ с *дем. и хий. од местйо, местйаице.* — У онолицно местѣ да се онѣлко компйр рѣди!

местѣнце с *дем. и хий. од местйе.* — Йма ли местѣнце у кола за овој детѣ, а ја ћу йдем пешке?

местичаво прил. *неједнако, неравномерно, местймице.* — Мумуруз никја местичаво, ће мора да га пресајујемо.

месце с *дем. и хий. од месо.* — Дај му и на детѣ о[д] тој месце, мора га учиш све да еде!

метиља ж *женска особа која метйлом чистйи, метйе.* — Ти мѣри; метйльо, млого си се развреднила, и пред нашу капију да сметѣш!

метла ж (осим стандардних значења „направа за метење и бот. једногодишња зељаста биљка од које се праве метле“) *фиг. незасийа, йрождрљива особа.* — Метла си, човѣку, сьм ти да се напуцаш, а други да не обйћев!

метличе с *дем. и хий. од метйла, метйлица.* — Не ми носете метличе по ваще собе, онѣ ми бьж згѣдно овде за у кјуну!

метличенце с *дем. и хий. од метйличе.* — Моја унука све туј око мене с метличенце метѣ, а кьт порасне ће бѣга од метлу.

меунка ж в. *меунка*. — Оволке меунке на гра̄ у Лѣдине. Теј меунке црвѣну по-прику да остаљаж за сѣме!

меунче с дем. и хий. од *меунка*. — Чѣм процвѣтѣ боранија зададѣв се меунчики, и ако има кишпа, зачѣс етѣ ги меунке.

Мѣчка ж *надимак*.

мечкостун м *човек ѡешког, ѡпромог, ѡрайавог корака*. — Тај мечкостун по мѡ-кру бащчу газѣја, чѣдо бѣше направѣја.

мешѣна ж *сѣомак, ѡрбух*. — Боли гу мешѣна, неће искача на сокак.

мешинѣтина ж *аугм. и ѣеј. од мешина*. — Направѣла оволку мешинѣтину, а ви-ка не се огоѣла, отѣкла од болес.

мешѣнка ж *хий. од мешина*. — Затешкѣла, мешѣнка се познѣва.

мешѣнче с дем. и хий. од *мешина*. — Мојѣ Срну гу млого бѣше болѣло мешѣнче прѣви три месеца, ко сѣк твојѣ Јану.

мешѣњаѣв, -а, -о *који има несразмерно велики ѡрбух, ѡрбушастѣ*; исп. чкембав. — Она овакој сѣвачка, неће дебѣла, ал мешѣњаѣва.

мешѣњаѣвка ж *ѡрбушастѣа жѣна*. — На туј мешѣњаѣвку ни една цѡлька не ву стоѣи ѣбаво.

мешѣњаѣвко м *ѡрбушастѣ човек, ѡрбоња*. — Кѣко мож да нѡси онолку мешѣнѣну онај мешѣњаѣвко, панталѡне с трѣгери врзѣје.

мешѣњаѣвче с *ѡрбушастѣо дѣѣе*. — Ви две сте билѣ мешѣњаѣвчики, свѣде цго-љаѣе, а мешѣнке голѣме, од мумурузницу.

мешкерѣње с *гл. им. од мешкерим*. — Дѡсадан си с тој мешкерѣње, ће расплѣ-чеж детѣ, мѣкни се!

мешкерѣим, мешкерѣја (3. л. мн. пр. мешкерѣив; аор. мешкерѣ, 1. л. мн. мешке-рѣмо; импф. мешкерѣшем, 3. л. мн. мешкерѣшев; пр. сад. мешкерѣјеѣи) несвр. *сѣе-жѣем, сѣишкам, гњавим (обично дѣѣе исказујѣуѣи ѣако нежностѣ, ѣубавѣ)*. — Не мешкерѣи више тој детѣ, сѣмо што је јѣло, ће поврѣти!

мешчињаѣв, -а, -о *који је са достѣа мѣса, на коме има достѣа мѣса, мѣснѣи*. — Ўзни овој парчѣ по мешчињаѣво, не глоѣји туј коску!

ми зам. (о. п. нас, акуз. енкл. не, дат. енкл. ни) *лична заменица за ѣрво лице мно-жѣне*. — Ми ће ѣдемо, ви кѣко ѡѣете. Нѣс стѣри не не смѣтра ѣч. Ноћ не ѣвати. Он не тепѣја. Краѣа ни се трѣба отѣли. Дај ни, ће ти врнемо!

мизѣс, -ста, -сто *који има лейѡ, нежно, ѣиѣоомѡ лице*. — Мизѣсто оној снашче у лице, ѣбаво, па лепѡта!

милѣновачки, -а, -о *који се односи на Милановѡ*.

Милѣповѡ с *сѣло*.

Милѣновчанин м *сѣиановник Милановѡ, онај који живи у Милановѡ*.

Милѣновчанка ж *сѣиановница Милановѡ, она која живи у Милановѡ*.

Милѣпче с *хий. од Милан*.

Миѣле с *хий. од Милѡрад, Миѡдраг*.

милијѡн м *милиѡн*. — Примашѣв слѣжбеници плѣте у милијѡни, сви бѣв мили-јѡнѣри.

миѣнем, миѣнѣја свр. *јавим се, ѣѡјавим се (ѡ већѣм броју јѣдинки)*. — У Лѣско-ѣац миѣнѣли шѣѣрцѣри. Миѣнѣли црѣја по онај сушенѣ коске, а она ги ѡѣе тура у гра̄.

миломужница ж пеј. *жена која претерано исказује своју приврженост и љубав према мужу, суиругу.* — Тај миломужница ко да сѐмо она има мужа, све уз њега, сѐмо ћућори.

милостван, -вна, -вно *илеменић, саосећајан, милостив.* — Къд викаж да је милостван, што на унуче едно прасе не закоље, него он промѣва толко месѣште, а ћерка му за динар све купује.

милоствник м *онај који је илеменић, саосећајан, милостив.* — Тај милоствник је и црно Циганче наранија и обуја, на[д] цвакуга се сажалија и помогја га.

милоствница ж *она која је илеменића, саосећајна, милостива.* — Она је сѐмо на реч милоствница, а къ[д] треба да те помогне, ел къд имаш нику мѣку, нигде гу нема.

милоствно прил. *илеменићо, саосећајно, милостиво.* — Глѣда га милоствно, сѐмо што не плаче, па извуче новченик пун с паре.

Милуна ж *скраћено име од Милунка.*

Милунка ж *име.*

Миљанић м *надимак.*

минче с *ѣас сићне расе.* — Слободно иди, не се плаши о[д] тој минче, неће те!

мир м (поред стандарних значења „стање без рата; стање без буке, ларме, тишина; као узвик за умиривање, стишавање“) етн. (обично уз глагол правим) *ѣомирење, измирење.* — Къ[д] девојка побегне за момка да не пита родитељи, тѣг младожењин татко испрати никуга комшију ел рођака куде млѣдини родитељи да угоди мир, па свекар иде куде пријетелји и правив мир, родитељи млѣдини благосѣљав ћерку и зѣга.

Мира ж **а.** *име. б. хий. од Мирослава, Мирјана.*

миразовина ж *мираз.* — Татко ми је у миразовину даја нај убаву њиву.

мирало с *одмор, ѣредах.* — Преко лѣто немаш ич мирало од работу, тој ти је къ[д] це скапошеш увечер.

мирба ж *мирење, ѣомирење.* — Нема с њега мирба, не мирим се па да га видим да липцује!

Мирко м *име.*

Мирсава ж *име.*

мирошчија м **а.** *онај који се оженио девојком с миразом.* — Он је с имање слаб бија, ал сѣг је мирошчија, жена му донѣла у миразовину добро имање. **б.** *онај који се оженио девојком без браће.* — Она је мирошчика, браћа нема, тој су две сѣстре, ако поштујеш ће добијеш миразовину, ће огаздѣш мирошчијо!

мирошчика ж **а.** *девојка с миразом, миражѣика.* — Твој дѣда је мирошчику узѣја з голѣм мираз, а неје билѣ убавѣ, билѣ ћопава. **б.** *девојка без браће.* — В. пр. под мирошчија (б).

мисирѣн м зоол. *мужјак мисирке, бисерке.* — Мисирѣни и мисирке не се чував толко за мѣсо, него што су убави, пердѣ ги шарѣна, ко пѣвунѣ.

мисирка м зоол. *врѣћа афричке кокоши Numida meleagris из ф. Gallinacei, бисерка.* — Лука има мисирке, узима ја од њега јајца, ал квѣчка бѣше извѣла сѣм једно мисирче.

мисирче с зоол. *ѣиле мисирке, бисерке.* — В. пр. под мисирка.

мисла ж *ѣисобност мишењења, мисао.* — Ко да ја немам другу мислу, него о[д] твоју лопту да мислим.

митѐње с гл. им. од *митим се*. — Најде ги на животиње тој митѐње, мењавав длаку краве, мачке, тој такој иде.

митиљ м а. зоол. у мн. : *паразитиски црви који најчешће најдају јејру оваца* (у јд. : *шакав црв*), *меиљ*. — На овце, кџд ги нанадне митиљ, засичав ги се уши и пушта ги се крв да не крвлошев. б. вет. *болесн оваца изазвана меиљом, меиљавосн*. — Уватија ги овце митиљ, видиш кџко се сѣмо вртив и тресев з главу.

митиља̀в, -а, -о 1. *који је заражен меиљом, који болује од меиљавосни* (о овцама). — Кџд је овца митиља̀ва, засече ву се уво, крв мало да истечи.

2. *који је слабог здравља, који често њоболева* (о човеку). — Неје тој што је сџ болна, тџкџа си је она митиља̀ва о[д] детињсто.

митиља̀вим се, митиља̀вија се несвр. *оболевам, болујем од меиљавосни*. — Овај овца почела да се митиља̀ви, неће остане.

митиља̀вка ж погрд. *слабуњава, болешљива женска особа*. — Тај митиља̀вка ме је изела по болнице, и краву бе продаја за болницу што је легала.

митиља̀вко м погрд. *слабуња̀в, болешљив човек*. — Тај митиља̀вко болује кџко сџм ја дошла за њега, замењавам га у сваку рабџту.

митиља̀вче с *слабуња̀во, болешљиво дете*. — Па, митиља̀вче митиља̀во, сџк па које ти је, па ли се разболе?

митиљ се, митиља се несвр. *џериодично мењам џелесни џокривач* (длаку, џерје и др.), *митиљарим се* (о живоџињама). — Митив се краве, кокошке, мачке. Митив се овеј кокошчетине, пун обџр с пердушину.

митрољез м војн. *митраљез*. — Ја пантим онај рат с Немци. Вџдим Драги куде дџктура, а они с митрољези ус пџт, ал несџ дирали жене з деца.

митрољезац м *митраљезац*. — Бија сџм ја у војску митрољезац.

Миџа ж хиџ. од *Мирјана, Мирослава, Мира*.

Миџе с хиџ. од *Мирјана, Мирослава, Мира*.

миџка ж 1. *чигра, зџрк*. — Несте имале играчке, тџк такој било, деда ви направи преко зџму миџку, ви вртиџе по цел дџн која ће повише да заврти миџку.

2. *фиг. сџрешна, вредна, висџрена, окрешна женска особа*. — Тај жена је, бре миџка, дџкле се ми врнамо от пијац она и стоку намирила, и обе[д] цпремила и башчу посипала.

Миџа м хиџ. од *Мирко*.

мла̀ва ж *снежна олуја, мењава*. — Да самелаш сџк, преко лето, зџме да те не бије мла̀ва!

младиња ж зб. *младеж, омладина*. — Што ћеш ти с младињу, пушти они да си оратиџ?!

младињ м (поред стандардног значења „нежењен млађи мушкарац, момак“) (само у мн.) *млади брачни џар*. — Ми стари рабџтимо по њиве, а младињи по пијац идев.

младоликес, -ста, -сто *младолик*. — Моја мајка младоликеста, неје толко збџрчкана, не би реџа да има шеесет године.

младос м *младосн*. — И ти си такџа била у младос, сџм си забравила.

младуница ж *млада женска особа*; исп. младунка. — Обџкла се ко младуница, па не личи тој на стару жену!

младунка ж в. *младуница*. — Дџзам се о[д] цџви најрано, све рабџте да посвршења овакој стара, ко да сџм младунка.

млатка ж *невестѝа, млада*. — Млатка ђиде у њиву, а ја спремам обед.
млекарка ж *крава која даје достѝа млека, млекуља*. — Не ми се продава Була, она је млекарка.

млекце с *дем. и хий. од млеко*. — Музњујем по мало млекце колко за деца.

млечка ж 1. бот. *вишегодишња зељастѝа биљка Euphorbia из ф. Euphorbiaceae која расте на ливадама чија сѝабљика лучи млечни сок; исп. млечајка*. — Млечка ел млечајка је висока трава, има жуће цвећке а кь[д] це откѝне пушта лепљиву белу водицу ко млекђ.

2. *јело ѝрипремљено укувавањем јуфки на млеку*. — Корке од баницу ги мало препечем на шпорет и строшим ги у млекђ, кьт преврѝе да се згусне, и тој е млечка.

млечајка ж — В. деф. и пр. под млечка (1).

млого прил. *много*. — Невѝста му млого љбава. Женá му млого рабђти.

мложи се, мложѝја се *несвр. ѝлоди се, размножава се*. — Стђчица се мложи, арно од бђга, ал ми нѝсмо кадђр све тој да чувамо.

млозина ж *већи број људи*. — Ми смо млозина у кућу, мђра свѝки дьн да мѝсим по три леба.

млоксто с (у прил. служби) *много*. — Млоксто се нанѝло бѝше на пијак ономад, издавамо гу поприку за цабе.

могућан, -ћна, -ћно *имућан, богати*. — Могућни су они, ал тврди на пару.

модрáлка ж *пеј. женска особа модрикастѝог шена; исп. модрача*. — Чува онуј модрáлку нико време па гу напуди, не му љбава сь[г] кьд гу посмѝшја.

модрáча ж *пеј. в. модраљка*. — Кько ти је сьг модрача, што нѝси на време мислија, нѝе билá пот ферѝцу?!

модрењáк м *мит. свемогуће врховно божанствѝо које обитѝава на небу*. — Ти рабђти које ђнеш, онај модрењáк озгђр све види!

модрињáв, -а, -о *незнајно модар, модрикастѝ*. — Дође онај трава на цвећку модрињáва, ко тој твоје марáмче.

мој, мојá, моје (о. п. јд. м. р. мојѝга - за бића и мој - за предмете, ж. р. моју, с. р. моје; мн. моји, моје, моји (о. п. у сва три рода мн. једнак је номинативу) *ѝприсвојна заменица за ѝрво лице једнине*. — Мој тáтко нај богáт у селђ. Мојá шáтка пá искочѝла на сокак. Моје дете јђш не иде у школу. Да остави мојѝга сина за онога пијанцулу! Виде ли мој нов трактор? Опѝри и моју кошуљу! Не узѝмај моје ложиче! Не ми љгај моји браћа! Да шпричаш и моји вѝпрови! Моје кокошке искарај ис твој обђр! Не дѝрај моје цђљке! Чувам си ја моји братанчики.

мђлба ж (поред стандардног значења „захтев који се упућује некоме молећи га да нешто учини“) *етн. узајамна добровољна међусуседска ѝомђх у обављању неодољних ѝђђљѝивредних ѝослова (вршидба, косидба, комишање и др.), моба*. — Ће закасамо у вршидбу ел у косење, комшије ће се соберѝв те ни помђгнев, па на њѝ кьд је зђр, ми ги па помáгамо, тој е мђлба.

момче с (поред значења „момчић, младић“) *млад суѝружњик*. — Ако је на невесту момче у војску, она не иде нигде самá, него сь[с] зьлву ако има, сь[с] свекрву, етрву, самá не.

момчѝнце с *хий. од момче у сѝтандардном значењу*. — Ће питаш онђј момчѝнце, што стоји пред онуј капију! Момчѝнце војниче, ће га чекаш, ће дође!

момчурáк м *дем. и хий. од момче*. — Ђј, замомчија се веће, момчурáк!

морално прил. *ипреко иотиребно, нужно, неойходно*. — Неће морално и ја да идем, сѝм да се мајем, а мош самá да отидне.

моран, -рна, -рно *уморан*. — Немој моран вођу да пијеш!

мори узв. (при обраћању женској особи) *за истицање зайовести, захтева, стишава*. — Ти мори, девојко, дизај се у сливе з деђу да идеш! Ивано мори, ај с мене да не идем самá! Ти мори, твоји деца неси гледала, ће чуваш туђи!

мос м *мост*. — Правише овија наши сељани ники висећи мос, оно неће тој за стáри људи, кд неће река голема ја си гу прегазим сѝс чижме.

мосте с *дем. и хий. од мос(т), мостий*. — Однела долина мосте, а студено да се гази.

мостинка с *једна или две греде, односно даске постављене иреко иотшока или речице, брвно*. — Увати југовина, снег отопи, надође вода и однесе мостинку.

мостренка ж *игла за хеклање, хеклица*. — С мостренку да подмустрим вутарку оздол сѝс чипче.

мотљам се, мотљаја се (3. л. мн. пр. мотљав се; аор. мотља се, 1. л. мн. мотљамо се; импф. мотљашем се, 3. л. мн. мотљашев се; пр. сад. мотљајећи се) несвр. *идем тшамо-амо, врзам се, мошам се (обично у зайвореном ипростору, у близини некога); исп. мотузам се*. — Цел дѝн ми се мотљаш овде у кјуђу, не мог да работим, па ел искочи нигде!

Изр. **мотља ми се (ти се, и сл.) по главу, памет нейресшано ми искрсава, јавља се (у свестш)**. — Тој ми се мене још од ичѝр мотља по главу, па ај да не зборим.

мотљавим се, мотљавија се (3. л. мн. пр. мотљавив се; аор. мотљави се, 1. л. мн. мотљавимо се) несвр. *бавим се сувише дуго око неког иосла, сшоро, ишшаво радим*. — Ти се цел дѝн мотљавиш око тој сенце, ја кд би такој работила, никд не би сработила!

мотљавење с *гл. им. од мотљавим се*. — Ете твоја работа квá је, едно мотљавење!

мотљање с *гл. им. од мотљам се*. — Те изѝш ћутѝк за тој мотљање око мене, ћаше ме собалиш!

мотљавина ж *гужва, неред, хаос*. — Ника мотљавина прет капију, кој ли се тој свађа?

мотовилка ж 1. *направа за намотшавање иређе у виду шшшайа са ракљама на оба краја, мотшовило*. — Прѝја се намота на мотовилку, после се парчки мѝстив, и кѝ[д] це осушив мотав се на витличе у клупчики.

2. *фиг. погрд. сувише висока, а мршава женска особа*. — Куде гу сѝмо нађе онуј мотовилку, искварила две жене?!

мотовилче с *дем. од мотшовилка*. — Мотовилче да ми направиш, оној што сѝм имала затикало се по комшике!

мотузам се, мотузаја се (3. л. мн. пр. мотузав се; аор. мотуза се, 1. л. мн. мотузамо се; импф. мотузашем се, 3. л. мн. мотузашев се; пр. сад. мотузајећи се) несвр. *в. мотшам се*. — Немој ми се мотузаш пред ноге, ће ме саплетѝш!

мотузање с *гл. им. од мотшузам се*. — Вршан лонац млеко расипа од ѝнигово мотузање.

моч м *мокраћа, урин; исп. мочка*. — Узбадеја се обор на моч, мочав по ѝѝга и људи и стока.

мочам, мочаја (3. л. мн. пр. мочав; аор. моча, 1. л. мн. мочамо; импф. мочашем, 3. л. мн. мочашев; пр. сад. мочајећи) несвр. *мокрим, ишшам*. — Иди поза плот па мочај, неће те никој види!

мочање с гл. им. од мочам. — Не мош човек о[д] тебе по мочање да искочи.

мочка ж 1. в. моч. — Изврљи тај лавор с мочку да не смрди соба!

2. фиг. рђава, слаба ракија. — Знам да си пекја убаву ракију, што си ми донѣја овуј мочку?

мочкам, мочкаја несвр. у дем. значењу: мочам. — Ај да те изведѣм да мочкаш па ће спијеш. Ти има крв да мочкаш, ја још емпут ако те тѣпам!

мочкање с гл. им. од мочкам. — Мора га овој детѣ водим на доктура за тој мочкање, голѣмачк више да мочка у кревет.

мочљак м аугм. и њеј. од моч, мочка. — Старски мочљак па смрди.

мочурљив, -а, -о поводан, мочваран (о земљишту). — Тој парчѣ њиву видиш мочурљиво је, заливадија сѣм га за тој.

мрва прил. мало, малко; исп. мрвка. — Дај ми мрва да обиђем сѣмо, изѣлицо!

мрвењак м сточни лекар, ветеринар. — Да не бѣше Љуба мрвењаг дошја, ћа-ше ми крава отидне у телѣње. Једну годину крава ни се затели, на мѣке, не мош се истѣли, те викамо мрвењака из Лебѣне.

мрвка¹ ж 1. ситан делић хлеба, мрва. — Немој леб да ми трошите, теј мрвке свѣ да соберѣш па на пилики да врљиш!

2. експр. *шек рођено деѣше, новорођенче*. — Ел трѣба да мислите и о[д] туј мрвку што се родила, ел ће мислите сѣмо о[д] цвађање?

мрвка² прил. в. мрва. — Дај му мрвка да не жељује, неће си ти гладна!

мрвчичка прил. у дем. значењу: мрва, мрвка, мрвице. — Не ми трѣба млого, мрвчичка ми трѣба, такој за едѣн шољ!

мрдач м пеј. онај који не држи даѣу реч, који је склон врдању, изврдавању, *преврѣливац*. — Он је мрдач, данѣс овакој, јутре друкше. Ма, знам га ја от кѣкву је он фамилију, тој су мрдачи, њина секира не сечѣ на едно мѣсто!

мрдачка ж пеј. жена лаког морала склону неверстиву. — Она је мрдачка, ал је по[д] цтежбу па не смѣ!

мрѣјем, мрѣја несвр. а. мрем, умирем. — Ће мрѣјемо, стари смо, нѣсмо више за на овај свет. б. фиг. (за неким, нечим) *поштино сам обузѣи љубављу, чежњом и сл.* — Она мрѣје за тија деца, а они гу ич не сматрав. Мрѣла сѣм да га видим, сѣг јок, остаја, умрѣја, не ајем!

мрелó с *умирање, мрење*. — Од мрелó ме стра, ако сѣм стара.

мрѣнка ж зоол. *слиководна риба мрена*. — Има ги у нашу реку млого мрѣнке.

мрѣшка ж шаль. в. мрело. — Не ми је јож за мрѣшку, ако ме ви одѣмно закопујете!

мржгав, -а, -о *шмурно, облачно (о времену)*. — Секирам се, жито ни остаде у њиву непрекарано, овој време мржгаво, а Вељко га још нѣма из Лебѣне.

мржгавим се, мржгавија сс несвр. *постјаје шмурно, облачно, облачи се (о времену)*. — Мржгави се, ће заврне, а деца ги још нѣма и[з] сливе.

мрза¹ м и ж *особа коју мрзи да ради, ленчуга*. — Голѣм си мрза бија, па доклѣ ће ми стари да работимо, а ти млад да се излегујеш!? Туј мрзу гу не мож искараш ис кре-ве[т] до пладне.

мрза² ж *лености, лењивости*. — Уватила ме ника мрза па ми се ич ништа не работи.

мрзлó с *мраз, сувомразица*. — Вика ву да не иде по овој мрзлó, да преслије, она не теја.

мрзошљив, -а, -о *којег мрзи да ради, који је лен, нерадан*. — Тóлко си мрзо-шљива да те мрзи воду од бунар да извадиш.

мрзошљивка ж женска особа коју мрзи да ради, која је лена, нерадна, лењивица. — Она је мрзошљивка, једн рѹс у кућу неће да помери.

мрзошљивко м онај којег мрзи да ради, који је лен, нерадан, лењивац. — Што си, бре, такъв мрзошљивко, зачѹс ће идемо да обрнемо тој сенце и ће се врнемо дом?

мрзошљивче с дејте које мрзи да ради, које се ошуре сваком послу, лено, нерадно дејте. — А, моје ти мрзошљивче, ћу те питам кѹ[д] тражиж да једеш и тој ли те мрзи!

мрклица ж мрак, ѿгма. — Одвај смо навадили башчу, мрклица не увати у њиве.

мрмњам, мрмњаја (3. л. мн. пр. мрмњав; аор. мрмња, 1. л. мн. мрмњамо; импф. мрмњашем, 3. л. мн. мрмњашев) несвр. експр. говорим нејасно, неразговешно, мумлам (обично у љушњи, негодовању). — Немој ми туј мрмњаш, него обукѹј се па да идеш!

Мрс м надимак.

Мрсна ж надимак.

мрсник м пеј. онај који испољава велику мржњу према некоме, који је ѿун мржње према некоме. — Тај мрсник кѹд би мога, стѹпку би моју тепаја, а не мене, ал деца пораснаше!

мрснина ж храна која садржи мрс, масноћу; јело приправљено с месом или зачињено машићу. — Њигов жељѹдац не подноси мрснину, за њега посно спраљам. Нећу ја туј мрснину, на мене ми дај сѹмо леб и попрѹку!

мрсол м густа, жућкастозелена слина. — Имаш крпче у ѹеп, обрѹши тај мрсол!

мрсолан м онај који је слинав, слинавац, слинавко; исп. мрсољивко. — Не бриши тај мрсол од рукави, него се искрај наулице, мрсољане један!

мрсољив, -а, -о којему ѹури, иде мрсољ, слинав. — Иди изми тамо тој дете, немој овде мрсољиво уз остал при људи!

мрсољивка ж она која је слинава, слинавица. — Избриши тај мрсол мрсољивке, у тањир ће ти падне!

мрсољивко м в. мрсољан. — Е, па зина[т] це нећу избришем тој што ме викаш мрсољивко!

мрсољивче с слинаво дејте, слинавче. — Не целивај га, мори, видиш кѹкво је мрсољивче!

мртвак м 1. мртвац. — Мртвак мора цел ноћ да се чува да га мачка не прерѹпи, да се не увампѹри.

2. фиг. лења, сѹора, ѿрома, млишава особа. — Тој су све мртваци, бре, вучев се кѹд работив!

мртвен, -а, -о у изразу: тој ми је црквено и мртвено каже онај који има само једно одело или конкретизован део одеће за сваку прилику. — Млого ти убава тај вутарка. Убава, убава, тој ми је и црквено и мртвено.

мртвица ж неилодно земљиште окренуто према северној, осожној сѹрани до којег не дойуре сунце. — Он ми беше даваја там у онѹј мртвицу два ектера за моју ливаду повише село, ја не теја пристанем.

мртвичав, -а, -о осожан (о земљишти). — Земња мртвичава, све што тѹриш у њѹм по доцно стиза.

мртвосан, -а, -о (често уз мртв) веома, ѿошѹно, крајње уморан. — Цел днѹ сѹм трчала по комбај, он обала, ја врѹјем снопја сламу, тегљим пуни цакови, мртвосана сѹм. Мртва сѹм мртвосана од работѹтину пушту, да легнем да се скапем, да се одморим.

мртвoшeм се, мртвoсajа се (3. л. мн. пр. мртвoшeв се; аор. мртвoсá се, 1. л. мн. мртвoсáмо се) свр. експр. *прешeрано се уморим, прeморим се, прeошпeрeтшeм се*. — Мртвoсáла сьм се од рáботу, одвáj чéкам да се скáпeм у крeвeт.

Мртгiњци м мн. етн. *врeмe од Мрaшшeндaнa до Архaнђeлoвдaнa зa кoјe су вeзaни нeки нaрoдни oбичajи и вeрoвaњa*. — На Мртгiњци жéне нe прeдeв, нe плeтeв, нe вeзeв и свe кудeљe, вртeнa и иглe сакрiјeв дa сe стoкa нe бoдe и дa лyди слoгyјeв у кyћy.

мрткaм, мрткájа несвр. у дем. значeњу: *мрдaм*. — Иц, дeтe нeмaш мирaлo, сьмо мрткaш!

мрчi, мрчeјa несвр. у изрaзу: *мрчi ми свeс хвaшa мe нeсвeстшeцa, oсeћaм нeсвeстшeцy*. — Чим пoдiгнeм глáву, мрчi ми свeс.

мрш *узвик кoјим сe нeкo шeрa од сeбe*. — Мрш од мeнe, кучeтiнo!

мршá ж *гeнијaлицe кoд чoвeкa*. — Срaм тe изeјa, нeси сaмá у кyћy, jа дa ти глeдaм твoјy мршy!

мршкaв, -a, -o *кoји je шрљaвoг, зaшрљaнoг, зaмaзaнoг лицa*. — Дьл нeмá вoдa дa сe измиeш пa си тaкoј мршкaв?

мршкaвкa ж *oнa кoјa je шрљaвoг, зaшрљaнoг, зaмaзaнoг лицa*. — Обрiши сe мршкaвкe, кькo си шункe чистилa свe си сe умршкáлa!

мршкaвкo м *oнaј кoји je шрљaвoг, зaшрљaнoг, зaмaзaнoг лицa*. — Нумeш кo лyди дa jедeш, мршкaвкo, свe ти мáз низ брáду тeчi!

мршкaвчe с *дeтшe шрљaвoг, зaшрљaнoг, зaмaзaнoг лицa*. — Умршкáлo сe дeтe пa кoлe, мoлe си jе мршкaвчe, шy гa измиeм!

мршкaм, мршкájа (3. л. мн. пр. мршкaв; аор. мршкá, 1. л. мн. мршкáмо; импф. мршкaшeм, 3. л. мн. мршкaшeв; пр. сад. мршкáјeши) несвр. **1.** *чиним шрљaвим, нeчистшeм, шрљам, зaмaзyјeм*. — Пa eл узни обрiши сe с тaј пeшкир o[д] шид, нe мршкaј чистo мaрaмчe!

П. ~ сe *шрљам сe, зaмaзyјeм сe*. — Мoлe мyкe ги нигдe нeсу имáлe: дeцá мaлeцки пa сe мршкaв сьмо, jа вáдим вoду нa бунáр у срe[д] сьму пa пeрeм нá рyкe.

мршкáњe с гл. од *мршкaм (сe)*. — Вáшo си гa мршкáњe пa нигдe нeмa, jа дa нe вáдим рyкe из вoду!

мршљáк м *лeшy гинулe живoтшeншe у рaспáдaњy, лeшшa, мрцинa*. — Прe jе рeкa чистa билá, сьг врљaв цркoтинe пa сe од мршљáци убaздeлa.

мyвaм, мyвájа (3. л. мн. пр. мyвaв; аор. мyвá, 1. л. мн. мyвáмо; импф. мyвaшeм, 3. л. мн. мyвaшeв; пр. сад. мyвáјeши) несвр. **1.** *гурам, нaбијaм*. — Кудe мyвaш тoј у фиjоку, видиж дa нe мoж дa стaнe?!

2. експр. *хaлaйљивo и мнoгo jедeм*. — Сьмо мyвaш, ситку нeмaш, стрá тe свe ћe oстáнeж глáдaн!

мужьк м *jак, снажшaн мaдиш*. — Евe сликa, видиш кaкьв сьм мужьг биjá кo вoјник!

мужeтiнa ж *aугм. и шeј. од муж*. — Изeдe гу oнáј њoјaн мужeтiнa, мушљyкe гa изeлe!

мyжьoв, -a, -o *кoји шријaдa мужy, кoји сe oднoси нa мужa, мужeвљeв*. — Тoј мyжьoвa фaмилиjа, мoшi су долeкo.

мyзикe ж мн. *уснa хaрмoникa*. — Бeшe нaбaвилa нигдe мyзикe, знaш кькo jе свирилa!

мyзнeм, мyзнyјa (3. л. мн. пр. мyзнeв; аор. мyзнy, 1. л. мн. мyзнyмо) свр. у дем. значeњу: *музeм*. — Мyзни тaм тyј кoзy пa свáри млeкцe нa дeцá, a jа шy идeм у бaшчу!

музница ж *крава која се музе, музара*. — Имамо три музнице, а не съм кадър благаду да пестујем.

музњујем, музњуваја (3. л. мн. пр. музњујесв; аор. музњува, 1. л. мн. музњувамо; импф. музњујешем, 3. л. мн. музњујешев) несвр. у дем. значењу: *музем*. — Музњујем једно кравче колко за деца да има, отнем о[д] телѐ.

мукачки прил. на *подмукао начин, подмужло, подло, мучке*; исп. муком, мукомашки. — Нѐ съм се ја надаја, мукачки ме удари, ал ћу му врнем тој.

муком прил. в. *мукачки*. — Муком га бѐше ударија, овај неје знаја што му Раде поза грбину бија.

мукомаш м *онај који је подао, подмукао, који мучки наноси некоме зло*. — Тај мукомаж гу набије у шталу па гу тепа никој да не види.

мукомашки прил. в. *мукачки*. — Мукомашки гу бије у шталу кд никој не види.

мукујем, мукуваја несвр. (обично с допуном муку, муче) *мучим се, иајим се*. — Муче она мучује с онога човека, млого ву досађа.

мулар м *стог кукурузовине, шаше*. — Да не би једни на други палили, сви сељани дѐнев мулари на једно мѐсто, там на одну ширинку куде гробје, ако запали комшијин, ће изгори и њигѐв.

мулећар м *онај који муктиѐ, беслајино, бадава долази до нечега; онај који жели да искористи некога, муктиаш*. — Има ги пуно тија мулећари који све ђнев цабе да ги дадѐш, ако се ти мучиш, а он се спазира куде ђне. Па мулећар, њигѐве цигаре чува у цѐп, а од мѐне узима.

мулећарка ж *женска особа муктиаш, муктиашница*. — Съм да ми дође тај мулећарка, има се врне с празне торбе, неје никој будала да се мучи за други, има граница!

мулећина ж *оно што се добија, што је добијено беслајино, бадава, без накнаде, муктиѐ (обично о јелу, тићу)*. — Он је тој научија на мулећину, други да се мучи, да работи и да плаћа, а он ће едѐ.

муљим, муљија (3. л. мн. пр. муљив; аор. муљи, 1. л. мн. муљимо; импф. муљешем, 3. л. мн. муљешев) несвр. (уз именицу глава) *помаљам, поштурам*. — Крив је, не сме искочи на сокак, сьмо муљи главу крс капицик.

мумуруз м бот. агр. *једногодишња житарица Zea mays из ф. шрава, кукуруз*. — Ако му сьг на мумуруз не заврне једна убава киша, све ће се спалдоше, неће има с које свиње да уранимо.

мумурузьк м *хий. од мумуруз*. — Тај мумурузьк што ми остаја у салац, гугутке и врапци све искљуваше.

мумурузан, -зна, -зно *који је од мумуруза, кукуруза, кукурузан*. — Јѐдешемо чис леб сьмо на празници, овакој све мумурузан.

мумурузиште с *нива са које је обран кукуруз, кукурузиштиѐ*. — Мумуруз[з] смо обрали и талу смо исѐкли, сьг мож у мумурузиште да чуваш краве, има убав мувар.

мумурузница ж *хлеб од кукурузног брашна, кукурузни хлеб*. — Јѐли смо голу мумурузницу, па кд има мѐшан леб да испечѐм, радујете му се ко на симит. Море, ће гложѐш мумурузницу све докле не ожњѐјемо пченицу!

мумурузовина ж *исечене суве кукурузне штабљике, кукурузовина*; исп. тала. — Доста смо стоку зазимили, опитујте кој ће продава мумурузовину!

мунђам, мунђаја (3. л. мн. пр. мунђав; аор. мунђа, 1. л. мн. мунђамо; импф. мунђашем, 3. л. мн. мунђашев; пр. сад. мунђајећи) несвр. експр. *мрљам, гунђам*. — Мунђа ништо, не гу разбирам које збори.

мунђање с гл. им. од мунђам. — Ђј, јадан ли си с твоје мунђање кд друго не знаш!

мунем, мунуја свр. *стијавим укуваши, закуваши у нешто*. — Муну руке у цепови да ти не себев! Ти си нигде мунуја новченик, сг га од мене тражиш!

Мурги м надимак.

мурес, -ста, -сто који је тамне, мрке боје. — Овај муреста крава, за продаву ли ти је, чичо?

Мурка¹ ж надимак.

Мурка² ж име крави тамне или мрке боје длаке. — Крстимо краве коју како: Мурка, Була, Шара.

Мурча м име волу тамне или мрке боје длаке. — Мурестога вола викамо Мурча.

мурча м агр. *врста пасуља тамног, мрког зрнеља*. — Има га гра од разне сорте: бел, тетавац, пешак, мурча.

муса м *зловолан, најмурен, намргођен човек*. — Глеј га какв је муса, намусија се па!

мусење с гл. им. од мусим се. — И ја се мог мусим, лко је за мусење, него кажи ми које ти фали!

мусим се, мусија се (3. л. мн. пр. мусив се; имп. муси се; аор. муси се, 1. л. мп. мусимо се; импф. мусешем се, 3. л. мн. мусешев се) несвр. експр. *изражавам незадовољство, нерасположење и сл. тако што заћућим, најмури се, намргодим се*. — Вика ја по њега, брука га, он се смо муси, ништа не збори.

мусоња м у *појачаном значењу*: муса. — Иде мусоња, сигорно је геометар врнуја међу у нашо.

Мустакеља¹ ж надимак.

мустакеља² ж погрд. *жена с брцима, браќа жена*. — Мустакеља ли је, беж од њум доллеко!

мустаће м мн. *бркови, брци*; исп. мустаћи. — Шће ти, море, мустаће, обричи се!

мустаћи м мн. 1. в. *мустиаће*. — Обриши мустаћи од млеко!

2. бот. у изразу: *дјдини мустаћи врста башиенског цвети са дугим, сабљастим листовима и ситним, љавичастим цветићима*. — Дјдини мустаћи цвтив рано у пролет, кд и висибоба, игличе.

Мута м надимак.

мута, -а, -о (поред обичног значења „који не може да говори, нем“) *ириглуј, глујав, шуйав*. — Толко ли си мутава да не мож да прецениш које он оће? Мутава ли си ти да му дадеш толке паре да иде да скита с врућ цеп?

мутава ж в. *мућла (1)*. — Ако је мутава, златни му деца очувала!

мутавштина ж особина онога који је *ириглуј, глујав, шуйав, интелектуална ограниченост, шуйавост*. — С њојну мутавштину па је дозволила деца што ги је очувала да гу сг не сматрав.

мутим, мутија (3. л. мн. пр. мутив; импф. мути; аор. мути, 1. л. мн. мутимо; импф. мутешем, 3. л. мн. мутешев; пр. сад. мутејећи) несвр. (осим примарних значења у стандардном језику „чинити течност мутном и доводити материју у разређено, по густини уједначено стање“) *бућкам млеко ради издвајања маслаца*. — Мутило се от пре млеко за масло, у бучку, сг не, смо га сиримо, за побаво сирење, а и млого работа треба млеко кд] це мути.

мутла ж 1. *мушава, нема женска особа, мушавица*; исп. мутавка. — Она ствар-по не мож да збори, мутла, слабо и чује, ал ишла там у нику школу у Ниш па научила на машину да пише.

2. *ћуљива женска особа, ћуљивица*. — Тај мутла е и школу изгубила што не је тела да збори.

3. погрд. *ириглуја, шуйава женска особа*. — Мутло једна, да те превари толко попріку да му даж за дваез банке!

мутлак прил. *йо свој ирилици, веровајно*. — Мутлак је ичёр дошла.

мутличе с *ћуљиво дете*. — Ти, мутличе, што не збориш, дџл немаш език?

мутља м 1. *мушав, нем човек, мушавац, мушавко*; исп. мутоња. — Он мутља, не мож да збори, ал које му очи видів тој прáви с рúке.

2. *ћуљив човек, ћуљивац*. — Тај мутља слабо збори с људи, ал сџм да си га чула ко се је свађаја с мене што сџм прошла крз њигóв обóр за у ба́шчу! А бре, мутљо, што ћутиш, казуј кџко је било?!

3. погрд. *ириглуј, глујав, шуйав човек*. — Нећу се с тога мутљу распраљам, које он знаје!?

мутоња м пеј. у *йојачаном значењу: мушља (2, 3)*. — Мутоњо, што не збориш кџ[д] те жена ўбаво питује? Мутоњо мутави, да ги ти појиш по кафáne, а они њине пáре чував!

мушкар м *особа мушког йола, мушкарац до заснивања брачног односа*. — Ви си држете ва́ш пут кџд йдете у школу, а мушкари куде ђев туј нека йдев!

мушкарé с у *хийокористичком значењу: мало мушко дете*. — И за нас се бок сетија па ни даде једно мушкарé, фамилија да ни се не затре.

мушкарйчина ж пеј. *женска особа која йонашањем и држањем йодсећа на мушкараца, мушкарача*. — Йди нађи онуј мушкарйчину што цел дџн рита фўзбал с мушкари!

мушкарче с *мушко дете, дечак, дечачић*. — Три девојчики и едно мушкарче међу њи, из нашо село йдев у туј школу.

мушљам, мушљаја (3. л. мн. пр. мушљав; аор. мушља, 1. л. мн. мушљамо; импф. мушљашем, 3. л. мн. мушљашев; пр. сад. мушљајећи) несвр. *ирейурам, ирерв-ћем*. — Не ми, дете мушљај цòлке по шифоњёр, ичёр сџм ги наредила!

мушљање с *гл. им. од мушљам*. — За тој твоје мушљање, ти ће изеш ћутек!

мушљика ж *мушћикла*. — Фала што си ми пá донела цигаре, ал ја сџм изгубија онуј мушљику што ми гу пре беше дала.

мушљикав, -а, -о *ирвојочан*. — Овeј дџске, чичо ти мушљикаве, цабе ћу ги стружём, ће пропáднев брго.

муштáкла ж бот. *мушкайла Pelargonium odoratissimum*. — Ймам ја и беле и црвене муштáкле, цџвтив и преко зйму, ал мора ги уно́сим у по́друм да не измрзнев.

муштйна м *мушкарац; муж, суйружник*. — Муштйна је тој, не мож он да работи жёнске работе. Муштйна кџд остане бе[з] жену, мора се жёни, он не зна ништа по кућу. Тешко је муштина кџд остане сáм.

муштинка м експр. в. *мушћина*. — Море, сълте да је муштинка, да се тури у ве-ру, на после кџко ђће.

Н

наакам се¹, наакаја се (3. л. мн. пр. наакав се; аор. наака се, 1. л. мн. наакамо се) свр. експр. *издовољим се лутанњем, скићанњем, шумарањем, наскићам се*. — Акаш свѝки ноћ ко глуво куче, не мога се у твој век наакаш!

наакам се², наакаја се свр. експр. (некоме) *издовољим се изговарајући ружне, увредљиве речи, наружим, извѣрам некога*. — Што ву се бе наакала ономад, неће знала на коју страну да се обрне!

наалам, наалаја (3. л. мн. пр. наалав; аор. наала, 1. л. мн. нааламо) свр. *насумице ирепурајући нађем, иронађем нешио*; исп. наалкам. — Алам, а по цѣпови, а по кѣсе, кѣд наала гу карту у торбице.

наалим, наалија (3. л. мн. пр. наалив; аор. наали, 1. л. мн. наалимо) свр. **I.** *навикнем, навадим некога на нешио, размазим*; исп. уалим. — Наалила сѣм га пѣре да му давам и сѣг моје мѣке кѣд немам. Дѣк мѣшко па смо га наалили, које помисли тој да му се створи!

II. *~ се навикнем се на нешио, навадим се, размазим се*. — Наалило се бѣше куче пѣлики да дави, довати па га утѣпа! Наалила се она да отклапа шѣрпе и сама да узима које ву се еде у нас кѣ[д] дође.

наалкам, наалкаја (3. л. мн. пр. наалкав; аор. наалка, 1. л. мн. наалкамо) свр. **в.** *наалам*. — Одвај наалка свећу у тамнину. Наалка овде у троњ нике пѣре, куј ти зна откѣ[д] цѣм ги туј набутила.

набѣпћам се, набѣпћја се (3. л. мн. пр. набѣпћав се; аор. набѣпћа се, 1. л. мн. набѣпћамо се) свр. експр. *много се наједем, наједем се до иошине ситности*; исп. набѣсћам се, нагмечим (II). — Набѣпћај се па тѣг иди, дѣл ће те там срѣгне мајка с ручѣк!?

набѣбрим, набѣбрѣја свр. *увећа се од уицјене шечности, набубри (обично о илодовима)*. — Ја тѣкој увечер закиснем гра да набѣбри преко поћ, побрго да се свари.

набаљузгам се, набаљузгаја се (3. л. мн. пр. набаљузгав се; аор. набаљузга се, 1. л. мн. набаљузгамо се; импф. набаљузгашем се, 3. л. мн. набаљузгашев се) свр. експр. *до сити се напричам глуиости, бесмислица, набрѣлам се*. — Баљузгаш цѣл дѣн што ти не иде у ред, не мога се ти набаљузгаш!

набѣнћам, набѣнћјаја свр. експр. (некоме) *напричам о некоме много ружних, лоших појединости (обично лажи, клеветѣ)*. — Кој зна које му је она све набѣнћала па он сѣг обрћа главу од мене?

набѣсћам се, набѣсћјаја се свр. експр. **в.** *набѣйћам се*. — Ал сѣм се набѣсћала, сѣмо пѣшкам!

набачкам се, набачкаја се (3. л. мн. пр. набачкав се; аор. набачка се, 1. л. мн. набачкамо се) свр. **1.** *издовољим се расхлађивања у бачкалу, блаићавој, муѣвѣићој води (о свињама, биволима)*. — Набачкасте ли се бабини вѣприки, прашѣики, ај искачајте ис тој бачкало?!

2. *исѣрћам се, замажем се блаићавом, муѣвѣићом водом*. — Паднула там у бачкало па се набачкала ко свиња.

набеснујем се, набеснуваја се (3. л. мн. пр. набеснујев се; аор. набеснува се, 1. л. мн. набеснувамо се) свр. експр. *засићим се исцољавајући бес, гнев, срџбу*. — Ти се не мога набеснујеш овај дџн, ко да те ништо надијало!

наблагњичав, -а, -о *који је ѿмало, донекле благог, слајког укуса (о јелу и ѿићу)*. — Наблагњичаве овѣј јабукѣ, нѣсу бџ благе. Наблагњичава ти кафа, ал немѡј другу да прѣвиш!

наблагњујем, наблагњуваја несвр. *исцољава ѿмало, донекле благ, слајкастѣј укус*. — Овој вино наблагњује, дџл му тура шићѣр?

наблесавичав, -а, -о *ѿмало, донекле блесастѣј, блесуњав, ѿриглуј*. — Она је наблесавичава, ће ву фркне ништо у памет па ће побѣгне.

набодња ж дрвене виле са рачвасѣјим шиљком којом се набада, захваѣа навилѣак сѣна, сламе, ѿкошене ѿраве и сл. — С набодњу ти је по згѡдно да пренѡсиш навилѣци, остави туј гвоздену вилу!

наболничав, -а, -о *ѿмало, донекле болесѣан, болешљив*. — Она често наболничава, а неће ѣде куде доктура.

набрецување с гл. им. од *набрецујем се*. — Дерѣш се на сви, набрецујеш се, мишлиш с твоѣ набрецување ће не накараж да искѡчимо!

набрецујем се, набрецуваја се (3. л. мн. пр. набрецујев се; аор. набрецува се, 1. л. мн. набрецувамо се; импф. набрецујешем се, 3. л. мн. набрецујешев се; пр. сад. набрецувајећи се) несвр. експр. *грубо, набусићо, осорно вичем, издирем се, осецам се на некога*. — Ти нумѣш ѡбаво да збориш, него се набрецујеш туј на детѣ, затѡј те неће слуша!

набрложим, набрложија (3. л. мн. пр. набрложив; аор. набрложи, 1. л. мн. набрложимо; импф. набрложешем, 3. л. мн. набрложешев) свр. *наѣравим брлог, заѣрљам, исѣрљам*. — Мѣло, мѣло, деца пѣ набрложив, сѣмо метлу у руке да држим.

набрснем, набрснуја (3. л. мн. пр. набрснев; аор. набрсну, 1. л. мн. набрснумо) свр. *најежим се, ѿрожме ме јѣза (од хладноће, снажних емоѣија и сл.)*. — Све набрсну, студѣно ми. Туго, другѣчко, не ми више казуј о[д] тој невалѣшно, глѣј, све набрсну!

набрцам, набрцаја (3. л. мн. пр. набрцав; аор. набрца, 1. л. мн. набрцамо; импф. набрцашем, 3. л. мн. набрцашев) свр. **I.** *умочим руку у чистѣу ѿчѣности (обично воду)*. — Набрца твоѣ штрѡкаве руке у воду, сѣг другу да донесѣш!

II. *се угазим у воду, бару, блаѣо и сл.* — Пѣзи, немѡј се набрцаш у вирчѣ, глѣдај пред нѡге!

набрчкам, набрчкаја (3. л. мн. пр. набрчкав; аор. набрчка, 1. л. мн. набрчкамо; импф. набрчкашем, 3. л. мн. набрчкашев) свр. **I.** *наберем, нафалѣам ѿканину*. — Кажи на шњѣјдерку да ти набрчка вистѣн, немѡј шијеш тѣсно! Млѡго си гу набрчкала туј вутѣрку, реко ти сѣмо мѣлко да гу набрчкаш.

II. *се издовољим се брчкајући се, ѿљискајући се водом*. — Набрчкасте ли се деца, ѣјде искачајте више ис туј воду?!

набудаличав, -а, -о *будаластѣј, ѿриглуј, наглуј*. — Он набудаличав, ће се изгѣби у Лесковац.

набулкам, набулкаја (3. л. мн. пр. набулкав; аор. набулка, 1. л. мн. набулкамо; импф. набулкашем, 3. л. мн. набулкашев) свр. *накокам много кукурузног зрневља*. — Бе набулкала вршну шѣрпу, изнајѣдоше се деца.

набу́там, набу́таја (3. л. мн. пр. набу́тав; аор. набу́та, 1. л. мн. набу́тамо; импф. набу́ташем, 3. л. мн. набу́ташев) свр. I. *нагурам, набијем*. — Набу́тај ги сѣмо теј цољке у шифоњер, па кь[д] добијем време, ја ћу си ги наредим!

II. ~ се 1. *нагурам се, наишкам се (о већем броју људи)*. — Набу́таше се сви у оној сѣпче до пут.

2. *увучем се, завучем се*. — Куде си гледала те да ти се крѣва набу́та у туђ муму-рузу? Набу́та се у собу па жмије, а ми и стоку и по њиве.

нава́дим, навадија (3. л. мн. пр. нава́див; имп. нава́ди; аор. нава́ди, 1. л. мн. нава́ди́мо; импф. нава́дешем, 3. л. мн. нава́дешев) свр. 1. *извучем, нашочим доста воде из бунара*. — Нава́ди пуно корито, неће више попијев.

2. *залијем, њолијем башију, њоврињак и сл. (обично мошором за наводњавање)*. — Одвај нава́ди́мо ба́шчу, ма́ло, ма́ло па во́да неста́не, Ве́лко се три пут слаза у буна́р да га чисти, не́ма во́да.

навадоци́ја м *наводација, њроводација*. — Он ми е бија́ навадоци́ја за онога др-пљу, млого ме усређија.

навадоци́ка ж *наводацика, њроводацика*. — Изгледа ми она́ оће ву бѹдне навадоци́ка за никуга у Лесковац.

навадоци́лк м *наводацилук, наводацисање, њроводацисање*. — За навадоци́лк ће добијеж богá[т] дáр, áко ти се посређи.

навадоцису́јем, навадоцисуваја несвр. *наводацишем, њроводацишем*. — Ти áко ће навадоцису́јеш, ће мо́ра ма́лко и да лѣжеж, девојка не́је быш исправна!

навађува́ње с *гл. им. од навађујем*. — Лѣко ти је тебе за навађува́ње кд имаш мото́рче, а ја све на́ руке.

навађу́јем, навађуваја (3. л. мн. пр. навађу́јев; аор. навађува́, 1. л. мн. навађува́мо; импф. навађу́јешем, 3. л. мн. навађу́јешев; пр. сад. навађува́јећи) несвр. *заливам, њоливам, наводњавам башију, њоврињак и сл. (обично мошором за наводњавање)*. — Ако и данс не заврне, јутре мо́ра да навађу́јемо ба́шчу, поприка ни све изгоре.

нава́кшам, навакшаја свр. *њоново стѣкнем, надокнадим изгубљено*. — Добро де, не се секирај, ће нава́кшаш ти тој, да си жива и здрава!

нава́лица ж *гужва, навала (од окуљеног светиа)*. — Све нагрнуло по тај шићер и зајтин, нава́лица голема беше у Урошову продавницу.

нава́љам, наваљаја (3. л. мн. пр. нава́љав; аор. наваља́, 1. л. мн. наваља́мо) несвр. I. *наслањам, њрислањам*. — Иц ги теј дѣске не наваљај ус плѹт, ће се љути Баге!

II. ~ се *наслањам се, њрислањам се*. — Немѹј се наваљаш на сид, све ће се убе-лиш!

нава́м(о) прил. 1. *до овога дана, до данас*. — О[д] цва́дбу нава́мо три пут је дошла, мѹка ву, докле се навѣкне.

2. *на ову сѣрану, у овом њравцу, наоiamo*. — Врљи нава́м тија клупчики! Пока́рај нава́мо теј ѹвце! Ај нава́м да те пита́м ништо!

нава́тим се, наватија се (3. л. мн. пр. нава́тив се; аор. навати́ се, 1. л. мн. навати́мо се) свр. *њодухваћим се, обавезем се*. — Не смѣм се нава́тим сама́ да жњѣјем, млого је мѣсто. Ни́кој се неће нава́ти да га чу́ва тога баксу́за.

наведне́м се¹, наведнуја се (3. л. мн. пр. наведне́в се; аор. наведну́ се, 1. л. мн. наведну́мо се; импф. наведне́шем се, 3. л. мн. наведне́шев се) свр. *навикнем се, навадим се на што*. — Ти па кь[д] це наведнеш на нико јѣло, сѣмо тој би јѣла!

наведнем се², наведну́ја се свр. *сагнем се, нагнем се, надвијем се над нечим*; исп. сноведнем се. — Наведне се кра́ва да се напије во́ду. Наведну́ се канáче да ўзнем, ўкочи ме у кичму.

навѣјиште с *место на коме је ветром нанета гомила снега, смет*. — Там, уз насип, на ону́ј чистину, по онѣја навѣјишта, до гу́шу снег.

навејотина ж смет. — Навејотине, бре, по срѣт пут, одва́ј смо дошли́.

навѣвам, навива́ја несвр. **1.** *намоштавам, навијам (основу, љређу на врашшло)*. — У зимњо време жене навивав да изатка́ев што ги треба, докле рабóта у поље не пóчне.

2. *поодстичем, бодрим некога (појединца или љим) на јавном сѣорѣском надметању*. — Ја навѣвам за Партизан!

навивање с *гл. им. од навивам*. — За навивање ми ваља́в пóвише жене да помóгнев, пóсле па ја љдем да помáгам к[д] друга спрѣма за ткање. Дъл ће ти даде́в пáре за навивање па се тóлко дерѣш?

навѣјем, навѣја свр. *намоштам (основу, љређу на врашшло)*. — Ене́, отк[д] цѣм навѣла, и не дођу́је ред да улéгнем у разбој да тка́ем.

навѣјем се, навѣја се (3. л. мн. пр. навѣјев се; аор. навѣ се, 1. л. мн. навѣмо се) свр. *наљлачем се, исљлачем се*. — Пуштите ме да се навѣјем, живóт више не ми треба!

навѣкам, навика́ја (3. л. мн. пр. навѣкав; аор. навика́, 1. л. мн. навика́мо) свр. **1.** *викањем дозовем, љозовем некога*. — Навика ме женá на капију и ми кáза куде́ се ти сму́цаш цѣл ноћ.

II. ~ се експр. (некоме) *изговорим увредљиве речи, увреде, извређам некога*. — Она́ побесни́ па ми се сва́шта навика́, ја ву оћуту́јем да не правим свађу.

навику́јем, навикува́ја (3. л. мн. пр. навику́јев; аор. навикува́, 1. л. мн. навикува́мо; импф. навику́јешем, 3. л. мн. навику́јешев) несвр. **I.** *викањем зовем, дозивам некога*. — Навику́је гу Слађа свѣко јутро за у школу, да не љде дете́ самó.

II. ~ се експр. (некоме) *галамим, брецам се, осецам се на некога*. — Немóј ми се ти на мене навику́јеш, ја ти несѣм Ника да те трпим!

навиле́ прил. *залуд, узалуд*. — Навиле́ ти тој што ти даде́, к[д] ти га пóсле кóри. Навиле́ ву и њóјно убавило кд ву се и кучики смѣев.

навр́глим, навр́глија (3. л. мн. пр. навр́глив; аор. навр́гли, 1. л. мн. навр́глимо; импф. навр́глешем, 3. л. мн. навр́глешев) свр. *исљним, наљним нечим до врха*. — Навр́глила си ча́шу, ће гу расипеш! Те́ ти гу љде Стáна, навр́глила каленицу сѣ[с] сѣрење, дѣк ја не музѣм.

наврзува́ње с *гл. им. од наврзујем*. — Билó је му́ка да се основѣ и навѣје, сѣг за наврзува́ње ми је лѣко у врўћко.

наврзува́ч м *дрвени ваљкасти део разбоја који се са намоштаним снуѣком убације у жлеб врашшла*. — Прво се основѣ, па се навѣје, пóсле се наврзу́је на наврзува́ч и тка́е.

навр́љам, навр́љаја (3. л. мн. пр. навр́љав; аор. навр́ља, 1. л. мн. навр́љамо; импф. навр́љашем, 3. л. мн. навр́љашев) свр. **1.** *набацам, нагомилам*. — Навр́љај теј тикве туј при пут на једн куп, па ја кѣт прођем с кóла ћу ти ги натовáрим!

2. експр. погрд. *изродим, нарађам (из више љуѣа)*. — Навр́љала ги ко кучка, сѣг друг да во́ди ред од њи.

наврљим, наврљија (3. л. мн. пр. наврљив; имп. наврљи; аор. наврљи, 1. л. мн. наврљимо) свр. празн. *направим чини, мађије*. — Тај мађијарка ми је наврљила на стоку, крава не дава иц да ву приђем да гу музём.

наврљотина ж празн. *чини, мађије*. — Одједампút нёма слóга ни напрéдица у на́шу кућу, једн дру́уга да не видимо, омрз́намо се, а ја се одма́ сетí, има туј ника наврљотина, па куде врчарицу у Рафóну.

наврнем, наврну́ја свр. *навраћим, свраћим*. — Навр́ни у моју́ Гра́ну, а́ко имаш врéме!

наврћам, наврћáја несвр. *навраћам, свраћам*. — Кь[д] савр́шиш, прáво по пút па до́м, немо́ј ни́где да навр́шаш!

наврћáње с гл. *им. од наврћам*. — Нёма ни́где наврћáње, но́ћ не ўвати!

наврчкам, наврчка́ја (3. л. мн. пр. наврчкав; аор. наврчка, 1. л. мн. наврчкамо; импф. наврчкашем, 3. л. мн. наврчкашев) свр. **1. а.** *увлачењем врйце наберем широку сукњу у ўределу сйрука*; супр. одврчкам, разврчкам. — Извуче ми се трак из вутáрку, дај гуглу да гу наврчкам! **б.** *намакнем йейље, очице йлейива на иглу*; супр. разврчкам. — Ники ми разврчка́ја плéтиво, дај ти видиш, наврчка́ј ми игле!

2. експр. *наудим некоме йрийисујући му, додајући му и нейостйојећа дуговања, увреде и сл.* — Боље му плати колко ти рéкне што ти оврши́ја, а́ко те тужи има те наврчка и што јéс и што нéје!

наврчкување с гл. *им. од наврчкујем*. — Ру́ке ми се тресéв, а и остарéла сьм, не видíм, пробави́ то́лко врéме у наврчкува́ње вутáрку.

наврчкујем, наврчкува́ја (3. л. мн. пр. наврчкујев; аор. наврчкува, 1. л. мн. наврчкувамо; импф. наврчкујешем, 3. л. мн. наврчкујешев; пр. сад. наврчкувајећи) несвр. **а.** *увлачећи врйцу наберем, скуйљам широку сукњу у ўределу сйрука*; супр. одврчкујем, разврчкујем. — Евé наврчкујем вутáрку па ћу гу занóсим, за у грóб је една́ доста. **б.** *намичем йейље, очице йлейива на иглу*; супр. разврчкујем. — Једн ред расплéто, изгрешáла сьм, евé наврчку́јем иглу́.

нагађам, нагађáја (3. л. мн. пр. нагађав; аор. нагађа, 1. л. мн. нагађамо; импф. нагађашем, 3. л. мн. нагађашев; пр. сад. нагађајећи) несвр. **1.** *угађам, удовољавам*. — Млóго му она́ нагађа на дете́ што је злоéшно.

2. *говорим шаљиво, збијам шалу*. — Она́ млóго нагађа, да се искíдаш о́[д] цме с њум.

наглавак м (обично у мн.) *део йлейене вунене чарайе који йокрива сйойало до глежња*. — Гóрњишта на черáпе откъд ми бeше исплéла Рáтка на машину, не добди ред наглавци да исплетём, тој мбра на́руке.

нагледам, нагледа́ја несвр. *бринем, сйарам се, водим рачуна о некоме, йазим на некога*; исп. наглиђам. — Кóј ће ме мéне нагледа кьд лéгнем, ћёрке ми долéко од мéне?!

наглибам се, наглиба́ја се (3. л. мн. пр. наглибав се; аор. наглиба се, 1. л. мн. наглибамо се; импф. наглибашем се, 3. л. мн. наглибашев се) свр. *угазим у глиб, блайо*. — Наглиба́ја се у блáто, залужíја и обу́ћу и панталóне.

нагливам се, наглива́ја се (3. л. мн. пр. нагливав се. аор. наглива се, 1. л. мн. нагливамо се) свр. експр. *наједем се гушајући брзо, без жвакања (обично о жийкој, кашасйој храни)*. — Он је стар човéг, зу́би нёма, па му направим качама́г да се наглива.

наглиђам, наглиђаја (3. л. мн. пр. наглиђав; аор. наглиђа, 1. л. мн. наглиђамо; импф. наглиђашем, 3. л. мн. наглиђашев) несвр. *в нагледам*. — Зџмус наглиђаше стоку, сџк се уразија па и тој неће рабџти.

наглићам се, наглићаја се свр. *много џрогућам, нагућам се*. — Што сџм се ја наглићала тија нусти лџкови, жељуџац сџм упропастџла, па вајџа неџа.

наглувићав, -а, -о *наглув, џриглув*. — Он је наглувићав, иџи там у кућу, от капију га неће одвиќаш!

нагмарам, нагмараја (3. л. мн. пр. нагмарав; аор. нагмара, 1. л. мн. нагмарамо; импф. нагмарашем, 3. л. мн. нагмарашев) свр. **I.** (некога, нешто) *џоџоџим, гњурум у џечности (обично у воду)*; исп. нагмурам. — Нагмарај теј цџљке у корџто да се киќнсв, па кџ[д] це врнем, ја ћу ги оперем! Нагмараја му главу у воду па да га удави!

II. ~ се *згазим, угазим у воду*. — Не глеџаш куде иџдеш, нагмара се у вир!

нагмечим, нагмечија (3. л. мн. пр. нагмечив; аор. нагмечи, 1. л. мн. нагмечџмо; импф. нагмечешем, 3. л. мн. нагмечешев) свр. **I.** *снажно џриџиснувши сабијем, набијем*. — Нагмечи дџбро тој брашно да мог цаќ убаво да вржем!

II. ~ се *експр. в. набићам се*. — Дџбро се нагмечи па тџг џткара стоку, не поџди он ниџде докле се убаво не наџде! Не му се ти сеќирај, нагмечи се он па тџг џтиде!

нагмурам, нагмураја свр. *в. нагмарам (I)*. — Нагмура га у воду там на језеро, ко да џће да га дави, ја се тџг убакнуу и не ми дџбро. Нагмураџа си и деџиње цџљке с твоје старске!

нагњетем, нагњџа свр. **I.** *наџрџам, нагурам, набијем више сџвари на једном месџу*. — Што си нагњџла у мој шифоњер све овеј цџљке, видиж да неџа место?!

II. ~ се *набијем се, нагурам се (о више особа)*. — Нагњџли се сви у собу на овој убаво време, местом да искџчив на чис ваздук.

нагџдим, нагџџаја свр. *изговорим неџиџо шаљиво, наџравим шалу, виц*. — Јаворка туј ништо наџџи па се смејемо.

нагџрке прил. у *дем. значењу: навише, нагоре*. — Каќи се јџш маџо гџре, ај јџш нагџрке, такџј, ја те држим!

нагорњичав, -а, -о *џомало, донекле горког укуса, горкаси, нагорак*. — Овај леб нагорњичав, брашно се устојало. Несу краставице посипуване, затџј су нагорњичаве.

нагорњиште с *део чараје од глежња навише*. — Нагорњишта на черапе плетем с пет игле, да ги не шијем после, бџље кџд неџав руб.

нагорњујем, нагорњуваја несвр. *има џомало горак укус, нагорак је*. — Овеј поприќе јџш младе па нагорњујев.

нагџтвим, нагџтвија (3. л. мн. пр. нагџтвив; имп. нагџтви; аор. нагџтви, 1. л. мн. нагџтвиџмо; импф. нагџтвешем, 3. л. мн. нагџтвешев) свр. *сџремим, џриџремим досџа, много гџтвеније*. — Нагџтвила бџше онај женџ гџтвеније, наџала се за мџло гџсти, а ми бџмо пешџтина.

нагрваљам, нагрваљаја (3. л. мн. пр. нагрваљав; аор. нагрваља, 1. л. мн. нагрваљамо; импф. нагрваљашем, 3. л. мн. нагрваљашев) свр. **I.** *накоџрљам, наваљам*. — Нагрваљаџи каџења озгџр све у нашу њџву, њџну чџстив, а у нашу да грваљав озгџр.

II. ~ се *накоџрљам се, наваљам се*. — Нагрваљасте ли се, деца, дџста ли је?

нагрџшем, нагрџсаја свр. *награјишем, награбусим*. — Дај да бџгамо, ће нагрџшемо аќо не уваќи пољак!

нагрмам, нагрмаја свр. *много, обилаџо роди (о џлодовима)*. — Грџзе мџло родџло, па је нагрмаџо, нагрмаџо, грозде до грозде.

нагрмудам се, нагрмудáја се свр. *нагомила се, накуи се (о већој количини нечега)*. — Докáрајте туј сламу нагенлък ис Трсáци, да се не нагрмудá пóсле из овéј дру́ге њíве!

нагумам се, нагумáја се (3. л. мн. пр. нагумав се; аор. нагума се, 1. л. мн. нагумамо се) свр. *стекнем, накуиим достáа новца, обогáиим се*. — Има он пáре, нагумáја се бeше у Нeмачко кáд је работíја.

нагунтавим се, нагунтавíја се (3. л. мн. пр. нагунтавив се; аор. нагунтави се; 1. л. мн. нагунтави́мо се; импф. нагунтавешем се, 3. л. мн. нагунтавешев се) свр. *наи́р-и́ам мно́го оде́ће на себе, наи́рони́ам се*; исп. нагунта́м се. — Нагунтавíла се ко у срé[д] симу.

нагушчим се, нагушчíја се (3. л. мн. пр. нагушчив се; аор. нагушчи се, 1. л. мн. нагушчíмо се) свр. *скуи́м се, склуи́чам се (од бола, зиме и сл.)*. — Легна́ па се нагушчí да ми умíне мешíна.

надвијем, надви́ја свр. (некоме) *савладам, надјачам некога*. — Не мóг му надви́ем, усили́ја се па се о́ће тепа!

надерем се, надра́ја се (3. л. мн. пр. надерев се; аор. надра се, 1. л. мн. надрамо се) свр. *трeн. и́родерем се, обре́цнем се, осекнем се на некога*. — Кáд ми се надра, уплаши́ се па искочи́ преко пра́г.

надигњет, -а, -о *неосновано убражен, надмен, надувен, и́рейошeни́ан*. — Она́ мло́го надигњeта, ко да је бујeрска ћeрка.

надизам, надизáја (3. л. мн. пр. надизав; аор. надиза, 1. л. мн. надизáмо; импф. надизашем, 3. л. мн. надизашев; пр. сад. надизáјећи) несвр. експр. *ди́жем галаму, буку, галамим (о већем броју људи)*. — Мло́го надизáсте снeђ, дýл гóсти имá?

надизам се, надизáја се несвр. *в. издизам (II, 2)*. — Надиза се сýм, а ни́ е úбава, ни́ е па од нуку фамíлију!

надирам се, надира́ја се свр. *дерем се, осецам се на некога*. — Не ми се, дeте надира́ј, ће изeш ћутeк!

надокрајке прил. *најзад, на крају*. — Къ[д] до́ђе надокрајке сý[с] шкóлу, промангупира се и батáли. Бoље ти је не се задeвај, надокрајке ће изeш ћутeк!

надонесем, надонeја свр. *в. издонесем*. — Надонeла ни на свí обуклó и обувлó да не мoж да искидамо тој докле смо жíви.

надоносим, надоноси́ја свр. *в. издоносим*. — Надоноси́ла и јeдeње и пиeње, вучe јáдна чýк отúд.

надрндим се, надрндíја се свр. експр. *наљуи́тим се, расрдим се, надурим се*; исп. надујем се, надурлим се. — Надрндíла се што нeје отишла у собóр па с нукуга нeће збóри цeл дýн.

надрскам се, надрска́ја се (3. л. мн. пр. надрскав се; аор. надрска се, 1. л. мн. надрскамо се) свр. *довољно исýразним црева тoком дијареје, и́рочисти́м се*. — Јeла зелeниш, eне кудe се надрска́ла.

надујем се, наду́ја се (3. л. мн. пр. надујев се; аор. наду се, 1. л. мн. наду́мо се) свр. експр. *в. надрндим се*. — Наду́ла се што ву нeсýм дала ши́ћeр, а јá ву úбаво казу́јем да нeмам.

надурлим се, надурли́ја се свр. експр. *в. надрндим се*. — Немóј си се туј надурли́ла, нeси детe, ел ти úбаво викам, кáд бýдем продајá крáву, ћу ти кúпим!

надушним, надуши́ја (3. л. мн. пр. надушив; имп. надуши; аор. надуши́, 1. л. мн. надуши́мо) свр. *осеи́тим чу́лом мириса а. намири́шем (о љ. дима)*. — Надуши́ ја што

она пекла баницу а не ми даде, ал нека́. **б. нањушим** (*о живојишама*). — Надушила сирење ма́чка, зато́ј то́лко ри́на уз оста́л. Што сџм ја има́ја зага́ра, наду́ши за́јца куде́ прошја́, па по ње́га!

нађипам се, нађипаја се (3. л. мн. пр. нађипав се; аор. нађипа се, 1. л. мн. нађипамо се) свр. *издовољим се играња, наиграм се, наилешем се*. — Нађипамо се на сва́дбу, још ме но́ге боли́в.

нађујем, нађуваја (3. л. мн. пр. нађујев; аор. нађува, 1. л. мн. нађувамо; импф. нађујешем, 3. л. мн. нађујешев) несвр. *налазим, проналазим*; исп. наодим. — Нађи си до́љке за јутре за у шко́лу, нећу ти ги ја нађујем!

наедно прил. у исти мах, истоовремено. — Забави ручџк, наедно и ручџк и обед, прошћавајте!

наеђа ж ситости, засићености; исп. наиђа. — Једи си, дете лебац, од блага наеђа нема!

нажљокам се, нажљокаја се (3. л. мн. пр. нажљокав се; аор. нажљока се, 1. л. мн. нажљокамо се; импф. нажљокашем се, 3. л. мн. нажљокашев се) свр. експр. **1. халайливо поијем воду, налочем се**. — Ти се нажљока, мори, ко́е си то́лко је́ла?

2. поијем превише алкохолног пића, поијем се, оијем се. — Нажљокаја се, но́ге га не држи́в.

нажмијем се, нажмаја се (3. л. мн. пр. нажмијев се; аор. нажма се, 1. л. мн. нажмамо се) свр. **1. довољно одремам, надремам се**. — Седне тако́ј на столи́цу и одма́ жмије́, не мога́ се он нажмије́ у њиго́в век.

2. фиг. проведем много времена на једном месту. — Нажмасте ли се ви, девојке на сока́к, срмота, ко́е е вре́ме?

нажмикнем, нажмикнуја (3. л. мн. пр. нажмикнев; аор. нажмикну, 1. л. мн. нажмикнумо) свр. *дам знак оком, намигнем*. — Искочија ти чимичџк, мо́ра да си на никуга нажмикну́ла! Видо́ ја кџд ву он нажмикну, она́ одма́ искочи по ње́га.

нажмикување с гл. им. од нажмикујем. — А, моја́ ти, неће́ школу да на́учиш, а за нажмикување си се постара́ла!

нажмикујем, нажмикуваја (3. л. мн. пр. нажмикујев; аор. нажмикува, 1. л. мн. нажмикувамо; импф. нажмикујешем, 3. л. мн. нажмикујешев; пр. сад. нажмикувајећи) несвр. *дајем знак оком, намигујем*; исп. нажмикњујем. — Поче́ја он да нажмикује на девојке, ће превари нику.

назадица ж назадак, назадовање. — У на́шу ку́ћу е назадица кџко́ се син о́жени, ни он рабо́ти, ни гу па њу́м те́ра да рабо́ти.

назборим, назборија (3. л. мн. пр. назборив; аор. назбори, 1. л. мн. назборимо) свр. **1. найричам** (*обично савеијујући, подучавајући*). — Не мога́ ти ја те́бе назборим, ти тој што знаш те́раш, ако сџм вика́ла да се мању́леш о[д] тој што знаш!

II. ~ се наразговарам се, найричам се. — Назбористе ли се, мо́ри ви две дру́гачке, откџ[д] сбóрите?

називљам, називљаја (3. л. мн. пр. називљав; аор. називља, 1. л. мн. називљамо; импф. називљашем, 3. л. мн. називљашев) несвр. *називам, ословљавам некога погрдни именом, надимком*. — Не ме називљај, Ча́пко, ћу те те́пам!

назнајујем, назнајуваја несвр. *помало, донекле знам*. — Не зна́ бџш у́баво да плете́, она́ школе заврше́вља́ла, ал назнају́је.

наиђа ж в. наеђа. — Дај на дете́ тањир чорбичку ил гра́, нема́ наиђа с тој блага́, дете́ ви́ће голе́мо!

најџтка ж болни беличастѝи ѝликчић на ивици очног кайка. — Тај најџтка млого боли, турај ву студџно камењче, ће ти прође!

најтро прил. у јушарњим саѝима, ујушру. — Ајде легњујте, најтро трџба да се ѝде у млин!

накабаџим, накабаџија (3. л. мн. пр. накабаџив; аор. накабаџи, 1. л. мн. накабаџимо; импф. накабаџешем, 3. л. мн. накабаџешев) свр. *свалим кривицу на некога, окривим, оклеветѝам*. — Не смџм, ћерко, после ће ме мџне накабаџи! Немој да га накабаџиш, ако нџси добро видеја стварно ли га овај ударија!

накабађување с гл. им. од *накабађујем*. — Од бога да види за тој накабађување, ја тг нџсџм ни била на пијац, камоли па да сџм продавала сирење.

накабађујем, накабађуваја несвр. *сваљујем кривицу на некога, окривљујем, клеветѝем*. — Немој ме ти мџне накабађујеш, видела ли си!?

накаламџтим, накаламџтија свр. **I.** *урадим на брзину, склеѝам*. — Дај тај леб да га накаламџтим, ја ћу му сг бајем, кд брашно не ваља!

II. ~ се обучем се, сиремим се за излазак на брзину. — Чѝс ћу се ја накаламџтим, прџзај ти коња!

накарам, накараја (3. л. мн. пр. накарав; аор. накара, 1. л. мн. накарамо; импф. накарашем, 3. л. мн. накарашев) свр. **a.** *ушѝeram, саѝeram*. — Помогни на бабу да накарате свиње у кочину, чуљеш колко вика там по ѝи! **b.** *нашѝeram, присилим*. — Ти ме не мџж накараж да ѝдем, ако ја нећу! Не мџж га накараж да еде, ако неје гладно дете!

Изр. **накарам** (некога) у бџлес *прѝстѝравим, прѝйаднем*. — Накара ме у бџлес оној ѝино кучиште, нџсџм знала да га не врзује!

накачам, накачаја (3. л. мн. пр. накачав; аор. накача, 1. л. мн. накачамо; импф. накачашем, 3. л. мн. накачашев) свр. **I.** *окачим, обесим; сѝивим на нешѝо*. — Штџо си накачала овџ дољке на офингери, па ел носи тој остави у шифоњѝр?! Ти си, мџри мањита, да накачаш обуђени деца на мој кревет!

II. ~ се ѝојнем се (о већем броју џуди). — Накачаше се сви у Драгини кола, одвезе ги у собџр.

накашља се, накашљаја се свр. **I.** *огласим се кашљањем, накашљѝем се; скренем ѝажњу на себе намерним кашљањем*. — А се дете накашља, она га одма води на доктура. Јџле ће се накашља, па пџчне да казује.

наквѝсим се, наквѝсија се свр. **a.** *нагнем се, наднесем се*. — Кудѝ си се наквѝсила над бунар, да се удавиш?! **b.** *ослоним се на некога целом ѝежжином, обесим се*. — Наквѝсила се на мџне, а ја одвај на нџге стојѝм.

накекам, накекаја (3. л. мн. пр. накекав; аор. накека, 1. л. мн. накекамо; импф. накекашем, 3. л. мн. накекашев) свр. **I.** **a.** *сѝивим, наѝрѝам већу количину неког са-сѝојка у јело*. — Накекала си маз у овај грѝ, не мџш се једе од мрсно. **b.** *сѝивим много, наѝрѝам (о храни)*. — Накека вршан лџнац сирење па кришењим носи на ћерку, такџ она работи.

II. ~ се експр. *издовољим се једући, добро се најѝдем, наждерем се*. — Накека се на славу колачки. Накека се, па ѝј гу на сокак!

накентѝрим се, накентѝрија се (3. л. мн. пр. накентѝрив се; имп. накентѝри се; аор. накентѝри се, 1. л. мн. накентѝримо се; импф. накентѝрешем се, 3. л. мн. накентѝрешев се) свр. *брзо, журно се обучем*. — Да се ја накентѝрим на брзину, автобус ће ми отидне!

накиселичав, -а, -о *накисао, киселасӣ, киселкасӣ*. — Накиселичав овај гра̄, ја би га боље расипала у помјѣ.

накиснем, накиснуја свр. *стиавим у воду да одстоји извесно време, поштоим*. — Накиснем гра̄ увечер па јутре побрзо да се свари. Накиснула съм детиње цољке, па къ[д] це врнем ћу оперем.

накисњујем¹, накисњуваја несвр. *стиављам у воду да стоји извесно време, поштаим*. — Не накисњуј тој полче з белотину, пушта!

накисњујем², накисњуваја несвр. *одаје киселасӣ, киселкасӣ укус, помало киси*. — Накисњује овај чорба, неје за једѣње. Накисњујев овеј јабуке, бѣш убаве за једѣње, профирпе.

наклатим се, наклатија се (3. л. мн. пр. наклатив се; аор. наклати се, 1. л. мн. наклатимо се) свр. експр. *почнем брзо, халайливо да једем, навалим на јело*. — Ти си се убаво наклатија на туј баницу, ал неси сам, ни деца несу јѣли.

накнадим, накнадија (3. л. мн. пр. накнадив; аор. накнади, 1. л. мн. накнадимо) свр. *надокнадим, надоместиим*. — Тој што неје једѣн ноћ спаја, мора накнади.

накоматишем, накоматисаја (3. л. мн. пр. накоматишев; аор. накоматиса, 1. л. мн. накоматисамо) свр. *в. искоматишем*. — Накоматишете овакој ле[б], после бацам у помјѣ.

накрвим се, накрвија се (3. л. мн. пр. накрвив се; аор. накрви се, 1. л. мн. накрвимо се) свр. експр. *много се наљутиим, ѿбесним, разгневим се, ражеситим се*. — Накрвија се ништо, такѣв дође из Лебѣне, ете колко се там натриша на деца.

накрвљошем се, накрвљосаја се (3. л. мн. пр. накрвљошев се; аор. накрвљоса се, 1. л. мн. накрвљосамо се) свр. експр. *обавим велику нужду, истоганим се; исп. накршим се*. — Накрвљосаја се там поза кућу, да изнесем тај га[д] ц ошѣв.

накривим, накривија свр. (поред стандардног значења „накрепути, нахерити“) (често с глаголом у негацији) *учиним нажао, најакостим (некоме)*. — Те ми накривиш ако неје једѣж, брига ме! Неје ми накривиш што ће остѣнеж дом.

накривујем, накривуваја (3. л. мн. пр. накривујев; аор. накривува, 1. л. мн. накривувамо) несвр. у *дел. значењу: кривим, у незнајној мери, помало, донекле хрѣмљем*. — А, бре, не ли ти је нога још прошла, ти накривујеш?

накруњим, накруњија (3. л. мн. пр. накруњив; аор. накруњи, 1. л. мн. накруњимо) свр. *окруним обично у већој количини, накруним*. — Донеси мумуруз да накруњимо ники ца̄к, къ[д] це не мож друго работи!

накршиим се, накршија се свр. експр. *в. накрвљошем се*. — Накршија се ники там поза салѣч, при лебац. Мртѣва се, кокошко посрѣла, туј ли у тарѣсу дође да се накршиш!?

накуд(е) предл. (са општим падежом) *ѣрема, ка*. — Мутла[к] гу завидѣ, ѣтиде накуде реку. Автобус ѣтиде накуд Лебѣне, сѣг брго ће се врне.

накуде прил. *куда, камо*. — Ти накуде пође? Накуде ће идеш, тѣтке?

налазим, налазија свр. (некога, нешто) *домилим на некога, на нешто (обично у већем броју)*. — Налазише ме бробињи, одѣја се ишчука. Покривајте туј крошњу с обѣд, немѣј гу налазив бубаљке!

налетан, -тна, -тно (чешће у вези с одричним обликом глагола јесам уз именицу работа) *који се ѣрихѣиша посла у ѣраво време, радан, марљив, вредан*. — Неје она бѣш такој налетна на работу ко сестра ву. Ти си ми па млого налетна на работу, млого си се укршила овој лѣто!

налетѣм, налетѣја (3. л. мн. пр. налетѣв; аор. налетѣ, 1. л. мн. налетѣмо) свр. *ју-рнем, насрнем, кидишем на некога*. — Налетѣја ме бѣше у њиву да ме бије, а несьм преорјаја међу, жими деца.

налетник м (чешће у вези с одричним обликом глагола јесам уз именицу работа) *вредан, марљив човек*. — Неје он ники налетник на работу, ми кѣд испомрејемо стари, за неџа све ће запусти. Голѣм си ми ти налетник на работу, затој ти ливаде јо[ш] жмијев некосене!

налетница ж (чешће у вези с одричним обликом глагола јесам уз именицу работа) *вредна, марљива женска особа*. — Он се млого растрза и у фирму, и дом, и по поље, а жена му неје ника налетница на работу. Тој што си толка налетница на работу, башча ти све изгорѣла!

налићам, налићја (3. л. мн. пр. налићав; аор. налића, 1. л. мн. налићамо; импф. налићашем, 3. л. мн. налићашев; пр. сад. налићајећи) несвр. *насрћем, кидишем на некога*. — Бѣше гу зимус налићаја там у продавницу да гу тепа.

налићач м пеј. *онај који насрће, кидише на некога, насрћивац*. — Татко му је бија такѣв налићач, ал бѣше налетѣја на рутаѣ нос, па се смири.

налунсам се, налунаја се свр. експр. *наскићам се, налућам се, налуњам се*. — Кудѣ ти лунзаш цел дѣн, не мога се ти налунаш емпут у твој век!

наљуљкам се, наљуљкаја се свр. експр. *иришерано се оицијем*. — Наљуљкаја се, ене отиде ни[з] сокак нишаѣћи се.

наљускам, наљускаја (3. л. мн. пр. наљускав; аор. наљуска, 1. л. мн. наљускамо) свр. *очистиш од љуске, изљуштиш (обично у нешто већој количини)*. — Наљускај о[д] тај млад гра такој за едно варѣње!

наљускам се, наљускаја се свр. експр. *ишамарам, исиљускам некога*. — Наљуска му се, па побѣго.

наљутњичав, -а, -о *йомало, донекле љућог укуса, љућкасти, наљућ*. — Овај попрѣка наљутњичава, не смѣм гу турам у јѣло, деца не волив ич љуто.

наљутњујем, наљутњуваја несвр. *има у незнатној мери љућ, иаирен укус, йомало је љућ, иаирен, односно љућкасти, наљућ*. — Овој прѣжено мѣсо наљутњује, турѣ му једну попрѣку за по убаво, затој.

намавам, намаваја свр. *најурим, отшерам, одагнам*. — Бѣље си мирјује, ћу ве намавам одокле сте дошли!

намазним се, намазнија се (3. л. мн. пр. намазнив се; имп. намазни; аор. намазни се, 1. л. мн. намазнимо се; импф. намазнешем се, 3. л. мн. намазнешев се) свр. *дошерам се, накинђурим се*. — Он се обукја, ал чека жена да му се намазни.

намајсторичав, -а, -о *који је йомало, донекле овладао неким занаетом*. — Неје бѣш ники мајстор, онакој намајсторичав, за на[с] што немамо дрруга у село, не маѣри.

намалим, намалѣја свр. 1. *знајно умањим обим зайочѣйог йосла, ириведем зайочѣйи йосао гошво до краја*. — Намалимо копњу, једн постад еве остаја, неће не ноћ увати у њиве.

2. *умањи се количински, йонесѣане (о намирницама)*. — Намалѣло мѣсо у пушницу, води ред да остане да йма и за славу!

намало прил. *мало, недовољно*; исп. *намалко*. — Леб ми је намало, ћу морам за вечеру да омѣсим погачу.

намалко прил. *в. намало*. — Ђубре ће ми је намалко, мора да докупјујем још.

наманем, намануја (3. л. мн. пр. наманев; аор. наману, 1. л. мн. наманумо) свр. *замахнем (често и неким предметом у руци) с намером да некога ударим.* — Намануја си му, теја си да га бијеш, ја съм видеја!

намањујем, намањуваја (3. л. мн. пр. намањујев; аор. намањува, 1. л. мн. намањувамо; импф. намањујешем, 3. л. мн. намањујешев; пр. сад. намањувајеши) несвр. *замахујем (често и неким предметом у руци) с намером да некога ударим.* — Немој ми ти мене намањујеш, не ме мене стра!

намаџам, намаџаја (3. л. мн. пр. намаџав; аор. намаџа, 1. л. мн. намаџамо) свр. **I.** *умочим, замочим залагај хлеба у јело.* — Намаџај тај комаџ леб у чорбу па носи врљи на куче!

II. *~ се заситиш се, наједем се умачући залагаје хлеба у јело.* — Ја се љубаво намаџа оној пржено.

намаџам, намаџаја несвр. *састављам крај с крајем, намичем.* — Нема колко би требало, ал ете намаџам.

намаџкам, намаџкаја свр. *у дем. значењу: намаџам (се).* — Намаџкај едно залче ле[б] па му врљи да не мауча! Намаџка се ја од овуј салату, не ми се вишеједје.

намељам, намељаја (3. л. мн. пр. намељав; аор. намеља, 1. л. мн. намељамо; импф. намељашем, 3. л. мн. намељашев) свр. **I.** *намељем, самељем (обично већу количину).* — Ти намељај да има брашно у кућу до пролет!

II. *~ се 1. експр. издовољим се једући, наједем се до сити.* — Још ли се ти неси намељаја, откџ[д] ци почјеја да једеш?!

2. издовољим се причања, наиричам се (обично будалашиина, тиричарија). — Сьмо мељаш, човеку, не мош се намељаж, дъл не видиж да те никој не слуша!?

намеришем, намерисаја (3. л. мн. пр. намеришев се; аор. намериса се, 1. л. мн. намерисамо се) свр. **I.** **1.** *намиришем, нафарфимишем.* — Тражи и њум да гу намеришем с мој мирис.

2. осетиш чулом мириса, омиришем. — Намерисаја што си ти пекла баницу.

II. *~ се намиришем се, нафарфимишем се.* — Чекај сьмо јож да се намеришем, одма пођујем!

намесница ж *разведена жена у односу на другу сујругу свог бившег сујруга.* — Дъл дођува твоја месница? Дођува да види деца.

наместичаво прил. *овде онде, местимице.* — Посејала съм краставчики, ал никло наместичаво, ћу морам па да сејем.

наместо(м) предл. (у прилошкој служби, обично у вези с везником да) *испред реченице означава да радња која се њоме казује није остварена, већ је замењена другом радњом, ситуацијом и сл.* — Наместо ти мене овакој стару да одмениш, ти кукаш не мож да рабџиж, болна си. Наместо он да ми врне пет иљаде, тражи да му ја доплатим још пет иљаде, убунија се.

намысџам, намысџаја несвр. **I.** **1.** *сстављам на одређено место, реџам, намешиам.* — Мајка намысџа цолке у шифоњер.

2. а. удешавам, улейшавам. — Девџке намысџав снашку и не давав никој да улаза. **б. намешиам фризуру, фризирам се.** — Отишла да намысџа косу.

3. намешиам, носиремам (собу, кућу и сл.). — Не мож да искочи, намысџа собу.

II. *~ се 1. изражам удобан боложај, смешиам се.* — Не се ич намысџај у мој скут, мора се дызам!

2. *допѣрујем се, улејшавам се.* — Два са̀та се намѝсћа пред огледа̀ло, ко да ће иде на венча̀ње.

намѝћам, намѝћаја несвр. *меџу̀ћи скуй̀вам на једно место.* — Пемо̀ј да намѝћаж љубре поза врата, него га изнеси!

намѝћање с гл. им. од *намѝћам.* — Нема туј поза врата намѝћање, девојко, туј, на срѐ[д] цобу, па га изнеси!

намишњај м *наmeshњај.* — Купѝли намишњај, туј ти остале, кокице, шифоњер.

намо̀крим, намо̀крија свр. **I.** *наквасим, њоквасим.* — Намо̀крим мара̀му па вржем гла̀ву, изгорѝ ми гла̀ва на слунце.

II. ~ се **1.** *њокиснем, накиснем.* — Млого̀ врне, докле претрча̀ до ку̀ћиче све се намо̀кри.

2. експр. *наиџем се (алкохолног њића), оиџем се.* — Намо̀крија се, енѐ га зава̀ља се по пу̀т и по̀ље.

намо̀чам се, намоча̀ја се свр. *избацим доста мокраће, њомо̀крим се.* — Кра̀ве се намочале, топило под њи.

намр̀сим се, намр̀сија се (3. л. мн. пр. намр̀сив се; аор. намр̀си се, 1. л. мн. намр̀симо се) свр. експр. *прешѣрано се наљу̀шим, разгневим се.* — Намр̀сија се, ич му на очи не искачај, ће те утѐпа!

наму̀вам, намува̀ја свр. **I.** *нагурам, угурам, набијем.* — Наму̀вај и теј цо̀лке у то̀рбу, ће ста̀нев!

II. ~ се **1.** *нагурам се, угурам се, набијем се.* — Наму̀вамо се у ау̀тобус, кој ће о̀ди.

2. експр. *наједем се до ситиости, наситиим се јела, добро се наједем;* исп. наму̀љам се. — Наму̀ва се он, сџ мош се сва̀ђа!

наму̀љам се, намуља̀ја се свр. експр. *в. намувам (II, 2).* — Кој ѐја, кој нѐје, она̀ не чека, наму̀ља се.

наму̀љим, намуљѝја (3. л. мн. пр. наму̀љив; имп. наму̀љи; аор. наму̀љи, 1. л. мн. наму̀љимо) свр. *в. изму̀љим (I).* — Наму̀љи гла̀ву на вратнице па с̀мо гледа кој накудѐ иде.

намушкари́чава (само у женском роду) која донекле *испо̀љава особине својсѣвене мушкарцу (држање, њонашање и сл.).* — Она̀ је намушкари́чава, обу̀че панталоне па игра̀ фузбал с мушкари.

на̀нке *узвик којим се изражава саосећање, сажалење и сл.* — На̀нке, коли́цко је, немо̀ј га дираш!

на̀нче с дем. и хий. од *нана, мајка (обично у њсовкама).* — На̀нче ли ти жа̀лно!

нању̀њурим се, нању̀њурија се (3. л. мн. пр. нању̀њурив се; аор. нању̀њури се, 1. л. мн. нању̀њуримо се) свр. експр. *надурим се, наљу̀шим се.* — Нању̀њурила се па с̀ никуга нѐће збори.

наоба̀љам, наобаља̀ја (3. л. мн. пр. наоба̀љав; аор. наобаља̀, 1. л. мн. наобаља̀мо; импф. наоба̀љашем, 3. л. мн. наоба̀љашев) свр. у *довољној мери, много оборим, наобарам (обично дрвеће, ошкосе љраве, жиџа и сл.).* — Наобаља̀ја сџм там ники бџгрењ, идем сџ да га извуку̀јем на пут, това̀рим на тра̀ктор па до̀м.

наобу̀кујем, наобукува̀ја (3. л. мн. пр. наобу̀кујев се; аор. наобукува̀ се, 1. л. мн. наобукува̀мо се; импф. наобу̀кујешем се, 3. л. мн. наобу̀кујешев се) несвр. (некога) **I.** *облачим много одеће, џронијам.* — Што то̀лко наобу̀кујеш тој детѐ, зато̀ј се разболу̀је?!
II. ~ се *стиа̀вљам на себе много одеће, џревише се облачим, џронијам се.* — Ти дџк си научила да се наобу̀кујеш, мѝслиш на мене ми студено̀ овако̀ј.

наобучем, наобучја (3. л. мн. пр. наобучев се; аор. наобучо се, 1. л. мн. наобучо-мо се) свр. (некога) *I. обучем много одеће, наишонџам*. — Наобуче га мајка, стра гу ће осебне, а оно се дете озноји, ветар га вракне и ете ти га болес.

II. ~ се сџавим на себе много одеће, ѓревише се обучем, наишонџам се. — Наобучо се, јутроз беше млого студено, сь[г] ћу се па собукјем.

наодим, наодија (3. л. мн. пр. наодив; аор. наоди, 1. л. мн. наодимо; импф. наодешем, 3. л. мн. наодешев; пр. сад. наодјежи) несвр. *I. в. нађујем*. — Наоди си које ти треба, нећу ти мушљам там по шифоњер!

II. ~ се уз. повр. налазим се, састџајем се с неким. — Наодите ли се, мори с моју Грану, туј близо и она стањује?

наодим се, наодија се свр. *ходам дуго, много, находам се*. — Наодимо се овај дњн, ноге не знам чије су!

наоратим се, наоратија се (3. л. мн. пр. наоратив се; аор. наорати се, 1. л. мн. наоратимо се) свр. *исџричам се до сџија, наразговарам се*. — Наорати се сь[с] сестру, на пијац се нађомо, не дооди ред да отиднем куде ѓум.

наоштрим, наоштрија (3. л. мн. пр. наоштрив; аор. наоштри, 1. л. мн. наоштримо; трп. наоштрен) свр. *I. наошџрим, изошџрим*. — Еве да наоштрим ножевја, свиње треба кољемо.

II. ~ се експр. наљуштим се, разбесним се, разгневим се, разјарим се. — Татко ви се наоштрија што лутате ноће, ће ве испотџпа!

наошкам, наошкаја (3. л. мн. пр. наошкав; аор. наошка, 1. л. мн. наошкамо) свр. *џодсџакнем, нагнем џса да кидише на некога, наџујдам*. — За бостан деца да му не берев, да наошка куче на џи, па се деца млого оплашили.

наналнон м злашник. — Къд растурали стару кућу, нашли закопан ћуп с напалиоџи.

нанендек прил. *онако како не ваља, наоџако*. — Све напендек работиш, после ти џавол крив!

напендушим се, напендушџа се (3. л. мн. пр. напендушив се; аор. напендуши се, 1. л. мн. напендушимо се) свр. експр. *наљуштим се, надурим се (обично наџуџивши усне)*; исп. напрндим се, напушим се. — Да не смеш ништа да ву рекнеш, одма се напендуши, сьмо ћути.

напињам се, напињаја се (3. л. мн. пр. напињав се; аор. напиња се, 1. л. мн. напињамо се; импф. напињашем се, 3. л. мн. напињашев се) несвр. експр. *неосновано се гордим, охолом се, кочоџерим се*. — Напиња се ко бумбар на дупе, а нигде ништа нема. Које ће се па она напиња кь[д] знамо от какву је кућу!

наннџач м 1. рачвасџа дрвена найрава којом се џри џкаџу зашџеже основа. — Кь[д] ти се основа разлабави, с овај напињач на предњо вртило, затџгнеш гу.

2. експр. онај који се неосновано горди, охолои, кочоџери. — Такъв је он напињач, сьм се издџиза, ако сви знамо какъв је гоља.

наплакујем, наплакуваја несвр. *џомало џлачем, џоџлакујем*. — Ја къд наидо, видим дете ми наплакује, кът после ми каза што га он сандиљаја.

наплићам, наплићаја несвр. *доџлећем окраћали или доџрајали део одеће*. — Рукави на овој детџно ванџлче бев ицџпени, еве наплићам ги.

наплићам се, наплићаја се несвр. експр. **1. џокушавам, насџојим да урадим џосао коме нисам дорасџао, за који немам физичку издржљивост и сл.** — Сьм се наплића туј да смића, а къд би могла тој да работи, бегала би од работу.

2. мешам се, њећам се, уићем се. — Ти немој се наплићаш ја кь[д] сбѳрим с човека, глеј си твоју рабѳту!

напнем се, напѳја се (3. л. мн. пр. напнев се; аор. напѳ се, 1. л. мн. напѳмо се) свр. експр. *увредим се, наљућим се, расрдим се.* — Нѳсѳм гу ништа увредила, не знам што се напѳла.

напојѳм се, напојаја се свр. *задовољим се њевања, најевам се.* — Тькој млађа докле бе, па самá у њиву, поѳм, поѳм, не мѳк се напоѳм, а сьг ми живѳт омрзја.

нанослѳтке прил. *на крају, најазад.* — Вѳљко му напослѳтке рѳче да дадѳ кѳлко има ськ, па пѳсле ѳе донесѳ рѳсто.

направија ж *направа, алашка.* — Знам ти имаш теј направије, сьм за данѳз да ми га дадѳш тој матиѳе што попрѳку ѳу копам!

напразан, -зна, -зно у коме има још мало мѳста, не сасвим ѳун. — Овај ти ѳак напразан, сѳпни још малко!

напратим, напратија свр. празн. *уиућим, ѳошаљем некоме враѳбине, чини, мађије које доносе болѳст, бѳду, зло и сл.* — Бѳше една мађијарка туј и[з] сѳло, нѳћу гу иментујѳм, напратѳла мађијѳтине на нашу стѳку и обе музѳре прѳсекоше, ал ја се сѳти за тој па прáво куде врчарицу да растури теј напратѳтине. Мѳра да је ники што мрзѳи ми што имамо напратија ништо, нику напратѳтину, за недељу дьна три брава липцаше.

напратѳтна ж празн. (често у мн.) *оно шѳо је напратѳено на некога, враѳбине, чини, мађије; болѳст, беда, зло и сл. као ѳоследѳца ѳога.* — В. пр. под напратим.

напращкам, напращкаја свр. *ѳосѳем ѳрашком, заѳрашим.* — Напращкај тија мáчки, пѳни з бѳве!

напрѳд прил. (поред стандардног значења „у смеру, правцу кретања“) *раније, ѳре.* — Ми смо се напрѳд млого мучѳли, ви сьг живѳте на олѳкшицу.

напрѳдица ж *напрѳдовање, бољѳишак, напѳредак;* исп. напѳредљк и оправљк. — Нѳма напѳредица у кућу кь[д] ѳваки вучѳ на њѳгову страну. Ни у кућу, ни прѳт кућу нѳма напѳредица, пошлѳ свѳ гузачки.

напѳредљк м в. *напѳредица.* — Кько она стѳпну у нашу кућу, нѳма напѳредљк.

напѳрдим се, напѳрдија се (3. л. мн. пр. напѳрдив се; аор. напѳрди се, 1. л. мн. напѳрдиѳмо се) свр. експр. в. *наѳендушим се.* — Ја не знам, кько се тој зачѳс напѳрдите, и тој за ништа!

напѳтлѳнм, напѳтилѳја свр. *навалим, наѳаднем (обично о мношѳиву бува, вашију, мѳрава и других инсекаѳа).* — Муваја се у кокошáрник па га напѳтилѳле вѳшке. Кѳмни-ри напѳтилѳле злáтице, свѳ му лѳсја изѳле.

напѳудим, напѳудија (3. л. мн. пр. напѳудив; имп. напѳуди; аор. напѳуди, 1. л. мн. напѳудиѳмо; импф. напѳудешем, 3. л. мн. напѳудешев) свр. *ѳѳтерам, најурим.* — Дрѳги пут кь[д] дође да се свађа, одмá да гу напѳудиж, дѳм да си иде. Напѳудија и дрѳгу женѳ.

напѳуним се, напѳунија се свр. *скућим се, скућичам се (обично од бола у ѳрбуху).* — Затѳко гу кудѳ се напѳунила у међáк, мешѳина гу забѳлѳла.

напѳунѳлим, напѳупуљѳја свр. 1. *добѳјѳм ѳуѳѳѳке (о цѳвећу, воћкама и сл.).* — Сливе рано напѳупуљѳле, áко увáти мраз, нѳће ништа има од рѳд.

2. *фиг. наѳућим, исѳрћим усне, усѳа (обично у ѳућѳни, незадовољсѳтву и сл.).* — Тѳбе коѳе ти фáли? Штѳо си напѳупуљѳла уста?

напѳуѳам се, напѳуѳаја се свр. експр. *издовољим се јѳдућѳ, добро се најѳдем, на-жѳдерем се.* — Па ли си огладнеја? Ти се не мога напѳуѳаш јѳмпут!

напуцкам, напуцкаја свр. *искокам*, *накокам* *кукурузно зрневље*. — Еве ти овџа пуцкавички па си напуцкај булке!

напушим се, напушија се (3. л. мн. пр. напушив се; аор. напуши се, 1. л. мн. напушимо се) свр. експр. в. *најендушим се*. — Напушила се што ву татко не дава да иде у Лесковац.

напуштим, напуштија свр. **I.** (некога) *дозволим*, *омогућим некоме да се йонаша рђаво*, *недолично и сл.*, *размазим*, *расйустим*. — Ти си га од малецко напуштила па сь[г], кѹку леле.

II. ~ *се йресйанем да водим рачуна о свом изгледу*, *зайустим се*. — Што си се толко напуштија, обѹчи се, тај котруљ скини, видиш твоји другари кькви су!?

нануштотина ж погрд. *найушиена*, *ујушиена*, *расйушиена*, *невасйишана особа* (обично млађа). — Ви немате другу рабѹту, но да ми с лѹпту лѹпите сид, папуштотине једне!

нарабѹтим се, нарабѹтија се свр. *нарадим се*. — Несъм ко моје другачке ишла по свадбе и по славе, а за рабѹту сьм се нарабѹтила.

наргам се, наргаја се свр. *нагура се*, *найрѹа се* (о већем броју људи). — Куде сте се сви наргали у собу, искачајте!

нарамим, нарамија (3. л. мн. пр. нарамив; аор. нарами, 1. л. мн. нарамимо) свр. *найшоварим на раме*. — Нарамим дрва па довучем дом.

нариђам, нариђаја несвр. **1.** *наређујем*, *зайоведам*. — Ти, синко кьд бѹднеж домаћин, ть[г] ће нариђаш кој које ће рабѹти, а докле сьм ја жив, има да слѹшаш!

2. *слажем*, *ређам*. — Ја ћу ти ги додавам црепча, а ти ги нариђај!

нариђање с гл. им. од нариђам. — Не ме слѹшав, нема од нариђање ништа, него да се дигнем да си донесем водицу. Цело јутро пробави у нариђање плот, такој ти рабѹтиш!

нарипам, нарипаја (3. л. мн. пр. нарипав; аор. нарипа, 1. л. мн. нарипамо; импф. нарипашем, 3. л. мн. нарипашев) свр. **I.** *уиаднем у скоку*, *ускочим* (о већем броју људи). — Нарипаше сви у приколицу и отидоше у собор.

II. ~ *се засийим се*, *издовољим се скакања*, *наскачем се*. — Нарипаше ли се деца, цел дьн рипате, ај на спање!

нариним, нарипија (3. л. мн. пр. нарипив; аор. нарипи, 1. л. мн. нарипимо) свр. *навалим*, *наsrнем*, *кидишем на некога*. — Нарипи на мене да ме бије човек, ал ймам сведѹци, ћу га тѹжим.

нарнѹјем, нарипуваја (3. л. мн. пр. нарипѹјев; аор. нарипува, 1. л. мн. нарипувамо; импф. нарипѹјешем, 3. л. мн. нарипѹјешев; пр. сад. нарипувајећи) несвр. *наsrњем*, *кидишем на некога*. — Нарипѹје он на нас стари, оће се бије, тражи све за њега, ал ја не дам.

нарѹтам се, нарѹтаја се (3. л. мн. пр. нарѹтав се; аор. нарѹта се, 1. л. мн. нарѹтамо се) свр. експр. (некоме) *обасйем увредама*, *грдњама*, *извређам некога*. — Кьд гу сретнем, има ву се нарѹтам да гу река не мѹж опере.

нарѹбим се, нарубија се свр. *наједем се*, *йреједем се*. — Он не наѹди манѹ, које йма тој се наруби, па си иде по њигову рабѹту.

наруке прил. *йомоћу руку*, *ручно*, *рукама*. — Сьг је жѹтва льсна, за једьн дьн с комбај овршиш и одма жито докараш, а напре[д] цмо жьѹли сь[с] срп наруке и по мѹсес дьна.

нару́чам, наруча́ја (3. л. мн. пр. нару́чав; аор. наруча́, 1. л. мн. наруча́мо; импф. нару́чашем, 3. л. мн. нару́чашев; пр. сад. наруча́јећи) несвр. *шаљем йоруку, йоручујем*. — Наруча́ на моју ћерку да дође, њум гу нема.

нару́чам се, наруча́ја се свр. *наједем се*. — Наруча́ се, па ајт у скитњу.

нару́чкам се, наручка́ја се свр. у дем. значењу: *наручам се*. — Деца́ се прво паручкаше па тѣг оти́доше да се играв.

нас *оийи́и падеж личне заменице за прво лице множине „ми“*. — В. пр. под „ми“.

наси́нем, насипа́ја (3. л. мн. пр. насипев; имп. насипи; аор. насипа́, 1. л. мн. насипа́мо) свр. *наси́ем, усйем*. — Пченица́ је сува, трѣба се насипе у пресеци.

наси́пујем, насипува́ја несвр. *сийам*. — Јутре ће останеж дом да насипујемо жито.

наску́бем, наскуба́ја (3. л. мн. пр. наскубев; аор. наскуба́, 1. л. мн. наскуба́мо) свр. *начујам, накидам*. — Наскуби си сама о[д] тај млад лук, носи дом! Наскуби расат па га тури у канту с во́ду да се не суши!

на́слесто с *имовина коју неко наслеђује након нечије смрти, наследство*. — Ми јо[ш] живи, онé се свађав за на́слесто!

насмў́цам се, насмуца́ја се свр. експр. *наски́шам се, налуњам се*. — Кудé ће па́ идеш? Не мош се насмуцаш, ма́ло си се смуца́ла!

наспи́јем се, наспа́ја се (3. л. мн. пр. наспијев се; аор. наспа́ се, 1. л. мн. наспа́мо се) свр. *наспавам се*. — Игор откѣд је легну́ја и још се не мо́ж наспи́је.

наспра́љам, наспраља́ја (3. л. мн. пр. наспраљав; аор. наспраља́, 1. л. мн. наспраља́мо; импф. наспраљашем, 3. л. мн. наспраљашев) свр. *сйремим, йри́йремим, скувам досйа́јела*. — Млóго бе наспраља́ла за славу, а сьмо пе[т] ду́ше бев, то́лко јело у мангў да оти́дне!

настаља́к м *конац, ниш од надовезаних краћих делова*. — Евé от какви́ настаља́ци ти плетём ванéлу, нѣмам па́ре да кўпим прѣћу, нѣго од расплићóтину ти плетём.

настаља́м, настаља́ја несвр. 1. *насправљам, йродужавам неку радњу*. — Нѣне настаља́мо свађу, дóста је билó.

2. *йродужавам везујући, домећући нешйо*. — Евé настаља́м овај вистан: од двé правим једно.

настаља́ње с *гл. им. од настйаља́м*. — Мѣне не ми је до настаља́ње, мóра прекйнемо, цр́ко од рабóту. Те се познава што је настаљана тај вутарка, батали настаља́ње!

настој́им, настоја́ја свр. *найкаосйим, наудим, нашкодим некоме*. — Ја ћу ву на њум настој́им за свé што ми је вика́ла!

настоју́јем, настојува́ја несвр. *чиним йо вољи, угађам, удовољавам некоме*. — Млóго она́ настоју́је на њóјни деца́, а ене́ ги кькви́ су, ко скóврани. И ја сьм на мо́ји настојува́ла па ме сьг ич не сматрав.

настраи́чав, -а, -о *својеглав, задрйи*. — Немóј си настраи́чава, послушај кь[д] ти се ўбаво вика́!

настрв́им, настрви́ја (3. л. мн. пр. настрвив; аор. настрви́, 1. л. мн. настрв́имо; импф. настрвешем, 3. л. мн. настрвешев) свр. *йросйем, набацам, расйурум*. — Узни она́ј кош па настрви́ ма́ло сламу по[д] цви́ње! Настрви́ ма́ло леб на пйлики!

настрво́љим, настрвољ́ја свр. *найравим неред разбацујући мрве, оийа́йке и сл., зайрљам, исйрљам*. — Узни метлу́ па смѣти, штó сте овóлко настрвољ́или по собу́!?

настудењичав, -а, -о *хладњикав*. — Дува настудењичав ветар, ће дока́ра снег.

настудењичаво прил. *хладњикаво*. — Данъз бѣше настудењичаво.

наступим, наступија свр. *нагазим, згазим*. — Наступи ме па ме ђсакати!

натам(о) прил. *на ону сйрану, у оном йравицу*. — Помери се натам и ја да седнем! Ај натамо, које си се раширила туј!?

натамип прил. *йо сећању, насумице*. — Плетем га такој натамин, не дође ред од Милунку да узнем мустру.

натежам, натежаја свр. **а.** *у изобиљу, много роди (о воћу)*. — Овјј годину натежале сливе па се све чепке испокршиле. **б.** *йприближим се йтермину доношења на свет младунчеџа (о крави, крмачи)*. — Овај крава патежала, брго ће се отели.

патенљк прил. *без журбе, смирено, йолако, наџенане*. — Седи, једи натенљг, деца још неће дођећ и[з] школу!

натенам се, натепаја се (3. л. мн. пр. натепав се; аор. натепа се, 1. л. мн. натепамо се) свр. **1.** (некоме) *издовољим се йукући, ударајући некога*. — Ја ћу ти се тебе натепам па се више неће дираш! Бе му се скоро натепала, он па забравија ја кјко тенам.

2. *експр. наједем се, засийим се, наждерем се*. — Алá сьм се натепаја, овакој се мож живи!

наткачнм, наткачија (3. л. мн. пр. наткачив; аор. наткачи, 1. л. мн. наткачимо; импф. наткачешем, 3. л. мн. наткачешев) свр. **1.** *йпридодам ономе шйю је речено још нешйю (обично неистинишйо, измишљено)*. — Несьм тькој рекла, жими деца, она је тој наткачила!

2. *йодигнем цену нечему*. — Да је скјупо, скјупо је, ал он га још наткачија шићер.

наткачување с гл. им. *од найкачујем*. — Она је мајстор за тој наткачување, ал несмо биле самé, мож да питаш Јелку, она је била с нас. За тој наткачување бев му емпуд затварали продавницу.

наткачујем, наткачуваја несвр. **1.** *йпридодајем ономе шйю је речено још нешйю (обично неистинишйо, измишљено)*. — Наткачујев људи од једнога до другуга, неје тој све истина.

2. *йодижем цену нечему*. — Наткачујев стáлно њино, а сељак кьт продава њигову мјку, викав, млого си га наткачија сирење.

натнем, натнуја свр. **1.** *на брзину обучем, наџакнем*. — Натнем ти ја сьмо капут, онакој преко старе цолке, па но њум.

II. *~ се на брзину, журно се обучем*. — Сь[г] ћу се ја натнем, ај ти искачај!

натпојем, натпојаја свр. *надмашим, йобедим (кога) у йевању*. — Млого је убаво појала, неје могја њум никој да гу натпоје.

натпрдјем се, натпрдуваја се несвр. *џакмичим се с неким у йрдењу*. — Не ве срам да се туј натпрдјете при нас стари!

натпридвечер прил. *у йредвечерњим сийима, йредвече*. — Нека да се залади па ће натпридвечер отиднемо да донесемо попрйку!

натрачкам, натрачкаја свр. *в. наврчкам*. — Натрачкај ми вутарку, па ми се трак извукја! Убаво га натрачкаја, мора њиву да продаде да га намири.

натрачување с гл. им. *од найтрачујем*. — Болес му натрачување и вутарке, ћу кјпим растеш, трак ми се стáлно извукје!

натрачујем, натрачуваја несвр. *в. наврчујем*. — Еве натрачујем вутарку, трак ми се скидаја.

натрескам се, натрескаја се свр. *експр. изгаламим се*. — Убаво се девојка натреска на стару бабу, затој сьм гу чувала.

натришам се, натришаја се (3. л. мн. пр. патришав се; аор. натриша се, 1. л. мн. натришамо се) несвр. (на некога, некое) *наишресам се, брецам се, осецам се* (обично над неким слабијим). — Не се натришај на туј жену, не гу сандиљај, не ти је она крива! Дође овде па ми се натриша, дом да си иде! Што ми се, бре, натришаш, које съм ти крива? Натришаш му се на дете ко да ти је најсторче!

натркаљам, натркаљаја (3. л. мн. пр. натркаљав; аор. натркаља, 1. л. мн. натркаљамо) свр. **1.** *накошрљам на једну гомилу*. — Натркаљај тикве при пут па чекај туј, докле се ја с кола не врнем!

2. експр. *родим, изродим више деце*. — Ја съм такој викала на мою снашку, да ги натркаља тија дечица докле съм и ја у кув[т] да ги чувам.

натртим се, натртија се (3. л. мн. пр. натртив се; аор. натрти се, 1. л. мн. натрtimo се; импф. натртешем се, 3. л. мн. натртешев се; трп. натртен) свр. *истиурим, избацим* (*сипражњи део шела*). — Натртила си туј гузичетину, не мог да прођем о[д] тебе! Што си се натртила, ако ти се смеје?!

натрунтам, натрунтаја (3. л. мн. пр. натрунтав; аор. натрунта, 1. л. мн. натрунтамо) свр. **I.** *навучем* (на некога) *много одеће, наишоншам*. — Што си натрунтала тој дете, видиж да му је врућо?

II. ~ се *навучем на себе много одеће, наишоншам се*. — И ванела на њега, и јелек вунен, натрунтаја се у сред лето. Тој е, Мирко стар човек, у њега не врије крв ко у вас млади.

натруњим, натруњија свр. *наируним*. — Натруњила си воду, требало је да поклопиш канту па тг да метеш!

натрунам, натрупјаја (3. л. мн. пр. натрупав; аор. натрупа, 1. л. мн. натрупамо) свр. *набацам једно иреко другог, наириам* (*о више различитих иредмета*). — Натрупала съм и моје и детиње цољке на куп.

натрупиам, натрупија (3. л. мн. пр. натрупив; имп. натрупи; аор. натрупи, 1. л. мн. натрупимо; импф. натрупешем, 3. л. мн. натрупешев; трп. натрупен) свр. **I.** *исечем, нацепаам дрва*; исп. отрупим. — Натрупи, Мирко дрва, ће ми престаше леб!

II. ~ се експр. *добро се наједем*. — Он се натрупи кт пође, срмује се у гости да еде.

натукнем, натукнуја свр. *немарно навучем одећу на себе, обучем се*. — Натукни на тебе које си имаш па си глеј работу!

натурам, натураја (3. л. мн. пр. натурав; аор. натура, 1. л. мн. натурамо; импф. натурашем, 3. л. мн. натурашев) свр. *меишем већу количину нечега, намећем*. — Натурала ву бе у торбу о[д] цве по мало, да не жељује. Натурала она млого зимницу, и за ћерке ву да има.

натурљив, -а, -о *који се наишура, намеће, намеиљив*. — Она се свуде такој убугује, тьквја си је натурљива, кој гу је викаја!?

натурљивка ж она која се наишура, намеће, намеиљивица. — Силом се набута с наз да иде, тај натурљивка!

натурљивко м *намеиљивац*. — Дъл сам га с ибрик викаја тога натурљивка, пође с мене, не мог му викам врни се?

натуткам, натуткаја (3. л. мн. пр. натуткав; аор. натутка, 1. л. мн. натуткамо) свр. (кога против некога) *наговорим, нахушкам на сукоб, неиријателски сшав и сл.* — Тој ли те жена натутка да се свађаш с мене? Напунија му главу, натуткаја га, па овај к[д] дође, да ме изеде.

наугоре прил. (уз глаголе кретања) *ћрема горе, навише, узбрдо*. — Видим ја коњ се у воду претвори, а она забравила да ги откочи кола, а ми идемо наугоре. Одвај сџм се ускачила до њину кућу, све наугоре се иде.

наудоле прил. (уз глаголе кретања) *наниже, надоле, низбрдо*. — Кџт пођемо с кола наудоле, укочи ги!

наулице прил. (уз глаголе кретања) *ван кућног ћпросћора, наћоље*. — Иди наулице истреси туј казаницу, немој ми сџмо ушмркујеш уз главу!

Изр. **искочим, идем по наулице вршим малу или велику нужду**. — Не мој да искочи по наулице, затој се оволко савива. Сџм по наулице да искочим, одма ћу се спремам да идемо.

пауман, -мна, -мно *који има неку намеру, који је решен на нешто*. — Он је изгледа ми науман да иде јутре на пијас, да га молим да ми укачи једн цак копус.

нацврћам се, нацврћаја се (3. л. мн. пр. нацврћав се; аор. нацврћа се; 1. л. мн. нацврћамо се) свр. експр. *наћијем се, оћијем се*. — Неје заорљив у пијанку: нацврћа се па легне да спије.

нацврћкам се, нацврћкаја се свр. у дем. значењу: *нацврћам се*. — Он дџк не пије, зачџс се нацврћка.

нацевчим се, нацевчија се (3. л. мн. пр. нацевчив се; аор. нацевчи се, 1. л. мн. нацевчијемо се) свр. експр. *ћоћијем ћревише алкохолног ћића, наћијем се, оћијем се*; исп. начукам (II), начуљокам се. — Он је почџја да пије јоште гости не бев дошли, и после с пријетели, здрав си, жив си, сџ[с] сви тџкој по ред и начевчи се да смо га одвај испот клупу извукли.

начиним се, начинија се свр. *ћроменим свој изглед набоље, ћролейшам се*. — Бџше цћољаво, жћто, сџк се начинила па лична жена.

начпарим се, начпарија се свр. *набодем се на шиваћи ћредмет*. — Бџше се начпарија на исџр па му се подљутило.

начукам, начукаја (3. л. мн. пр. начукав; аор. начука, 1. л. мн. начукамо; импф. начукашем, 3. л. мн. начукашев) свр. I. *укуцам, закуцам*. — Начукај колци па после огради сџ[с]]жицу да не улаза стока!

II. ~ се експр. в. *нацевчим се*. — Срмота такој да се начукаш па да падаш по путишта!

начуљим, начуљија (3. л. мн. пр. начуљив; аор. начуљи, 1. л. мн. начуљијемо) свр. (с допуном уши) *наћрегнем се, усредсредим се да чујем нечији говор, наћулим*. — Ми си ништо зборимо од наше работе, а он онакој стар начуљија ўши да чује.

нацапит, -а, -о *груб, набусић, наћрасић*; исп. нацорљив. — Дџл нумџш ўбаво да кажеш, што си такој нацапит?

нацапито прил. *грубо, осорно, набусићо*. — Млћго те стра да те ништо не заповедам, затој се такој нацапито гласиш!

нацапујем се, нацапуваја се несвр. експр. *галамим, дерем се, осецам се на некога*. — Разбесни се па се нацапује на сви по ред.

нацбарам, нацбараја свр. *ућаднем у какву невољу, доживим нећријатност*. — Тај лутач ће нацбара на невољу с његов памет.

нацврљам, нацврљаја свр. *наћишем нечићко, нажврљам, нашкрабам*. — Не ентересује се мој Нове за школу, нацврља тај домаћи, и тој му је.

нацорљив, -а, -о в. *нацаићић*. — Деца затој не прићује до тебе, што си нацорљив.

пацорљивка ж *груба, најрасиџа, набусиџа женска особа*. — С туј пацорљивку не мош се разбереш, него муш кьд ву дође, иди тьк па му кажи!

пацорљивко м *груб, најрасиџ, набусиџ човек*. — Казујем му убаво на онога пацорљивка и он се па дерё.

пацорљиво прил. в. *нацаџиџо*. — Не ми, дёте пацорљиво одговарај, умём ја и да тёпам!

наш, -а, -о (о. п. за живо нашога, нашу, нашо, за неживо наш, нашу, нашо; мн. наши, наше, наши, о. п. за сва три рода једнак је номинативу) *присвојна заменица 1. л. мн., који изражава припадање заједници лица чији члан говори, који је у власнишћу ње заједнице*. — Видосте ли нашога Игора? Ич не гледај наж бостан, не види се о[д] траву! Видо на пијац нашу пријетельцу. Нашо село е у рамницу. Да идем да обучем оној нашо детё. Ватџла на лёгало пашого петла. Нећу ги буднем слушкиња, нашу стоку ћу чувам. Не мож да растураш наши плотёвја! Искаррај и наше овце кь[д] чујеш овчара, ја ото у њиве! Одма да врнеш тија наши тањирчики.

нашашавичав, -а, -о *помало, донекле шашав, ћакнуџ*. — Бёгај од њёга, видиж да је нашашавичав!

наше *пород номинатива множине и оџиџи падеж присвојне заменице женског рода*. — В. пр. под „наш, -а, -о“.

наши *пород номинатива и оџиџи падеж множине присвојне заменице првог лица мушког и средњег рода*. — В. пр. под „наш, -а, -о“.

нашки прил. у изразу: *по ~ на нашем језику, као шџо ми говоримо; џо нашем обичају*. — Она си збори ко ми овдё, по нашки, ако е завршила школу. Ви си рабтите кько бћете, а ми овдё ёмо по нашки да извóдимо ред.

нашљокам се, **нашљокаја се** (3. л. мн. пр. нашљокав се; аор. нашљока се, 1. л. мн. нашљокамо се) свр. експр. в. *нацевчим се*. — Муж ми сёмо да има да се нашљока, свё продаваше ис кућу, емгуд бёше продаја црен што ни га татко купи кућу да нокриёмо.

нашо *номинатив и оџиџи падеж једнине присвојне заменице првог лица средњег рода*. — В. пр. под „наш, -а, -о“.

нашого *оџиџи падеж једнине присвојне заменице првог лица наш за бића мушког рода*. — В. пр. под „наш, -а, -о“.

наштрапам, **наштрапаја** (3. л. мн. пр. наштрапав; аор. наштрапа, 1. л. мн. наштрапамо) свр. *нагазим, угазим*. — Не види се, наштрапа у воду.

наштрмам, **наштрмаја** (3. л. мн. пр. наштрмав; аор. наштрма, 1. л. мн. наштрмамо) свр. *брзо, журно начујам, наберем (обично шраву)*. — Наштрмај од овај мувар за козе па да бёгамо дом, ноћ не увати!

нашу *оџиџи падеж једнине присвојне заменице првог лица женског рода*. — В. пр. под „наш, -а, -о“.

насборим, **насборија** свр. *надмашим у говорењу, надговорим*. — Млóго зборљива, не мож гу никој њум насбори.

насебнем, **насебнуја** свр. *назобем, прехладим се*. — Ће насебнеш тькој голишава што идеш, обучи се!

насирам, **насираја** (3. л. мн. пр. насирав; аор. насира, 1. л. мн. насирамо; импф. насирашем, 3. л. мн. насирашев; пр. сад. насирајећи) несвр. *вирум, извирујем, ировирујем*; исп. насрхам. — Не насирај крс кључанку, преобукује се!

насприем, **наспруја** (3. л. мн. пр. **наспрнев**; аор. **наспру**, 1. л. мн. **наспрумо**) свр. *ипровирим, навирим, вирнем*. — **Наспрни** на капију да видиш иде ли стока! Иди там наспрни у шталу, крава рика!

наспрћам, **наспрћаја** несвр. в. *наспирам*. — Мало, мало, па трчи на порту, наспрћа Рада з дете дљ иде. Ај, мори, не наспрћај на врата, него улазај!

не *енглийички облик акузатива личне заменице за прво лице множине „ми“*. — В. пр. под „ми“.

неајсто с *немарношћ, небрига, нехај*. — Од неајсто неси ишла куде доктура, не те никој бранија.

неаљив, -а, -о *који се немарно, нехајно односи према послу; немаран, нехајан у односу на сваку другу обавезу*; исп. **немарљив**. — Што си толко неаљива? Пљ узни там по собе рашчисти, ће најде ники па ће те разнесе по свет!

неаљивка ж *она која се немарно, нехајно односи према послу; уошшије немарна, нехајна особа*; исп. **немарљивка**. — За туј неаљивку кућа би запустела одмно, не би имало ништа ни у кућу, ни у шталу. Тај неаљивка од неајсто не отиде да види оној дете које работи.

неаљивко м *онај који се немарно, нехајно односи према послу; уошшије немарна, нехајна особа*; исп. **немарљивко**. — Тути ти там неаљивко, да ти несъм ја бија, ђавола би ти овршија! Колко ти је онај човек наручаја да отиднеш, ти неаљивко не отиде.

неваљашан, -шна, -шно 1. *лош, рђав, неваљао*. — Млого си бија неваљашан, сыг ли ти мачка смића на гу риташ!

2. *који није лей, који је ружан*. — Ич неје убава, неваљашна.

неваљашно прил. *како не ваља, како не шреба, лоше, рђаво*. — Ако ти се жури, она ће ти ги сашје, работи брзо, ал неваљашно.

неваљаштина ж *неваљалство, неуљудност*. — Ти с твоју неваљаштину ће нацбараш на невљу!

невесте с *дем. и хил. од невестиа*. — Оној њино невесте за убавило неје бш, ал млого вредно.

невестуљка ж *зоол. ласица Mustela (Putorius) nivalis*. — Поклапајте млеко, немој га невестуљка наплује, ће се испотрујемо!

невољан, -љна, -љно *болестан, оболео*. — Она сирота била невољна па се затој неје одавала, него је остала куде браћа.

Негосаљац м *стјановник села Негосаља, онај који живи у Негосаљу*.

Негосаље с *село*.

Негосаљка ж *стјановница села Негосаља, она која живи у Негосаљу*.

негосаљски, -а, -о *који се односи на Негосаље*.

недоварен, -а, -о *недовољно скуван, недокуван*. — Гра такој недоварен дјго га от шпорет, па отрча у башчу.

недоказан, -а, -о *шврдоглав, својеглав, неразбориш*. — Цабе му ти причаш, кд је он недоказан.

недоказанка ж *она којој се не може доказати, која је шврдоглава, својеглава, неразбориша*. — Викала съм ву убаво на туј недоказанку да се раскачи од њега на време, а ськ се уродила у деца, ни је за там, ни је па куде татка да се врне!

недоказанко м *онај коме се не може доказати, који је шврдоглав, својеглав, неразбориш*. — Причала съм му бре да се мањује о[д] тој друсто, јок море, на тога недоказанка му не мож докаже никој.

недо̀тавап, -вна, -вно *неразборити, неразуман*. — Млого си недо̀таван, вика̀ла сџм ти с њџга да нџмаш по̀слу!

недо̀тавка ж *она која је неразборитиа, неразумна*. — Казу̀вала сџм ву, учѝла сџм гу туј недо̀тавку да бџга о[д] такви, она̀ што си зна̀је тој тѐра.

недо̀тавко м *онај који је неразборити, неразуман*. — Недо̀тавко, ње иде с тѐбе до̀кле су ти цѐпови вру̀ћи, по̀сле ње те напу̀шти!

недр̀гав, -а, -о в. *глошан (1)*. — Ја нѐћу да еде́м у њи, она̀ј жена̀ биш недр̀гава.

недр̀гавка ж *она која не одр̀жава ни минималну личну хигијену, која је веома љр̀лава, нечистиа, неуредна*. — Тај недр̀гавка прво њум да си опере, по̀сле на дру̀гуга да на̀ђује ману̀!

недр̀гавко м *онај који не одр̀жава ни минималну личну хигијену, који је веома љр̀лав, нечисти, неуредан*. — На то̀га недр̀гавка с но[ж] штро̀ку да му стру̀жеш.

недр̀гавштнна ж в. *глоша (1)*. — От кџко се оно̀ј дево̀јче одаде, у њи́ну ку̀ћу је голџма недр̀гавштнина.

нѐзнан, -а, -о *неразуман, незрео, наиван*. — Још нѐзнан, овџја по̀стари га корѝстив за па̀ре.

нѐзпанка ж *она која је неразумна, незрела, наивна*. — Она̀ј моја̀ нѐзпанка да даде љтку но̀ву ванџлу на дру̀гачку и то̀ј за то̀ј.

нѐзпанко м *онај који је неразуман, незрео, наиван*. — Нѐзпанко, ко̀ј ти тѐбе што дава, све но̀ве до̀љке си раздава̀ја по село̀!

неко̀лцѝна ж *неколико мушких особа, неколицина*. — Неко̀лцѝна мла̀ди су настрада̀ли прошлу го̀дину из на̀шо село̀.

нема̀љив, -а, -о *који у љешко савладивом бесу лако исџо̀лава агресију над неким (обично слабијим), који је неурачунљив*. — Она̀ нема̀љива, не зна куде́ уда̀ра кџ[д] це разбесни.

нема̀љивка ж *она која у љешко савладивом бесу лако исџо̀лава агресију над неким (обично слабијим), која је неурачунљива*. — А, мо̀ри, нема̀љивке, полудџла си, тџко̀ј ли се уда̀ра ту̀ђо детѐ, ње одговара̀ш?!

нема̀љивко м *онај који у љешко савладивом бесу лако исџо̀лава агресију над неким (обично слабијим), који је неурачунљив*. — Бега̀ј од њџга нема̀љивка, ње те уда̀ри па ње те раси́пе!

нема̀рљив, -а, -о в. *неаљив*. — Она̀ си је таква̀ нема̀рљива, урабо̀тено, неурабо̀тено, љч не ма̀ри. Нема̀рљив чове́к, откџд му вика́м да иде да врне теј па̀ре на људи.

нема̀рљивка ж в. *неаљивка*. — Ни њива, ни сто̀ка, ни ву врѐка, ни ву крѐка, туј ку̀ћу да чи́сти, ал нема̀рљивка, нѐће.

нема̀рљивко м в. *неаљивко*. — Кџд би на тѐбе, нема̀рљивке чека̀ла, ни́кџд ништа не би било́ урабо̀тено. Отидоше људи накуде ло̀јза да видив не ли ги је граду̀шка смлати́ла, ова̀ј мој нема̀рљивко до́м седи́.

нема̀ћан, -ћна, -ћно *сиромашан, бедан*. — Та̀тко ву је нема̀ћан, ко̀је ње ти даде́ з дево̀јку, ништа̀!?

нема̀ћник м *сиромах*. — То̀лко има̀ње е бија̀ испрода̀ја за ракију, сџг ене́ га нема̀ћник, ни́где ништа̀!

Нема́чко с *Немачка*.

неми́јен, -а, -о *неумивен, неокујан*. — Куде́ њеж, бре, тако̀ј неми́јен, др̀ље ти све́ на о́чи? Идем неми́јена це́ло ле́то, за ме́не не до̀бди ред да оста́нем до́м, да се изми́јем.

немијенка ж пеј. *неумивена, неокујана, уошшше љрава, нечистија женска особа.* — Видиж деца како ву идев недргаво на туј немијенку што ни њум неје измила!

немијенко м пеј. *неумивен, неокујан, уошшше љрав, нечисти човек.* — Ти, бре немијенко, такъв ли ће идеш у собор? За тога немијенка нема вода да се измије, да скине штроку од њега, усмрдјеја се.

немијотнна ж (и м) пеј. у *појачаном значењу: немијенка, немијенко.* — Ти бре, немијотино, видиш штрока те јанула, изми се! Она немијотина прво њум да си измије, после нека тера шегу з други!

немка¹ ж *немашићина, беда.* — Отпрѐ е била немка, ништа не се имало. Данѐс је у сви немка, мучив се људи за динар.

немка² ж 1. *нема женска особа.* — Малѐцка кѓд била упропастили гу с нике некције, ич не мѓж да збори, немка.

2. *слабо говорљива, ћуиљива женска особа.* — Тај немка ко да нема изик, сѓмо ћути.

немча м 1. *нем човек.* — Чује по мало, ал не мѓж да збори, немча.

2. *онај који је слабо говорљив, који је ћуиљив.* — Тај немча сѓмо ћути, ко да му је изик исѐчен, кѓд отидне у људи.

немтур м *ћуиљив, уз шо намћораси човек.* — Такъв је он немтур, увати га ништо па сѓмо ћути.

немтурка ж *ћуиљива, уз шо намћорасија женска особа.* — Ти мѓри немтурке, сѓм си утврдила туј главу и ћутиш!

ненајѐшник м *онај који не може лако ушшшшш глад, који може много да поједе.* — Тај ненајѐшник не зна које ће све да набута у уста, и па вика да е гладан.

ненајѐшница ж *женска особа ненајѐшник.* — Бѐмо погодили у копање нике Циганке и[з] Ждѐглово, а онѐ, ране ги изѐле, ненајѐшнице, одвај сѓм постизала да ги нараним.

ненаситник м *онај који се не може засишшшшш (у јелу, иићу, материјалним добрима и сл.).* — Има за сви да једѐмо, не се прегичај, ненаситнику! Ти се не мога у твој век наситиж за тој имање, ненаситнику, све ти тебе малко!

ненаситница ж *женска особа ненаситник.* — Тај ненаситница сѓмо мува, једѐ, стра гу ће остане гладна. Пуни ву шифоњѐри з цѓлке на туј ненаситницу, и па вика немам.

неначѐт, -а, -о *који је чиишав, недирнути (о намирницама, иићу и сл.).* — Имам једѓн леб неначѐт, ал па ја да си замѐсим данѓз, да не мѐсим у недељу. Овдѐ сѓм оставила неначѐсту флашу с ракију, еве доклѐ е остало.

необрѓчен, -а, -о *необрѓјан.* — Видиж да сѓм необрѓчен, зарасја сѓм у браду, мѓра се обрѓчим!

неѓправан, -вна, -вно *који се не сналази најбоље у обављању каквог ѓосла, коме ѓосао не иде од руке.* — А бре, неѓправна сѓм у туђу кућу, не знам које кудѐ тура, дома си све брзо завршим.

непѐренка ж пеј. *аљкава, љрава, нечистија женска особа са љравом одећом на себи.* — Тај непѐренка неје њум опрала, камо ли па моѐ цѓлке ће перѐ!

непѐренко м пеј. *аљкав, љрав, нечисти човек са љравом одећом на себи.* — Ти бре, непѐренко, што се не преобучеш, неѓо такъв идеш све[т] да гадиш?!

непѐроња м пеј. у *појачаном значењу: неѓеренко.* — Такъв ће непѐроња да идеш, ране ће те тебе изедѐв, да попиѐш паре што сѓм ти дала прашаг да купиш!

неперотина ж *зайрљано, нечистио, џрљаво рубље*. — Туј неперотину вржи у бошчелџк, ја кь[д] це врнем ђу оперем све тој! Нас смо пуно у кућу, чьс се набере неперотина.

неработан, -тна, -тно *нерадан, лен*. — За убаво, видели сте, убаво девојка, ал неработна.

неработник м пеј. *нерадник, ленишина*. — Ђу тегљим такој цел живот за вас неработници. Цабе што је она вредна кьд ву муж жив неработник.

неработница ж пеј. *нерадница, лењивица*. — Тај неработница би сьмо легала и скитала, а бће да има ко њојне другачке. Па неработница си, које си, ми стари црцамо по њиве, а ти млада седиш на овој работно време!

неработничина ж *аугм. од неработница*. — Ма, не ву је ништа, но неработничина, неће се за никакву работу увати!

неразумштина¹ ж *особина онога који је неразуман, неразборий, неразборишосий, глупосий, лудосий*. — Ти с твоју неразумштину ће се докараж да просиш!

неразумштина² ж и м пеј. *особа која се ѡешко може уразумиши, која је неуразумљива, недоказана*. — Беште одотле, не ударајте лопту у капију, неразумштине једне!

нерез м *неујаловљени вейар који служи за ѡришод, нерасий*. — Овија два венра ће шкопимо, а овога ће оставимо, нереза, да букари.

несвес м *несвестица*; исп. несвесница. — Често она пада у несвес, па се не мож разбарави по неколко сага.

несвесница ж в. *несвес*. — Увати гу несвесница па падне у друг обор куде свиње, свиње да гу изедев.

несвидљив, -а, -о *шкриј, ѡврд*. — Што си несвидљив, на твоји деца даваш, не на сељани?

несвидљивка ж *она која је шкрија, ѡврда, шкриница, ѡврдица*. — Татко по бће да даде, а мајка ми је несвидљивка.

несвидљивко м *онај који је шкриј, ѡврд, шкриница, ѡврдица*. — Ја га знам какъв је несвидљивко, не свиди му се на унуче за чикулатку да даде.

несмрсап, -сна, -сно *немилосийив, немилосрдан*. — Не нлачи, знаж га да је несмрсан, за никуга тај милос нема!

несмрсник м *онај који је немилосийив, немилосрдан*. — Тај несмрсник кьд бије, не зна куде удара.

несмрсница ж *она која је немилосийива, немилосрдна*. — Ђу ву покажем ја на туј несмрсницу куга ће она да бије, ће се нађе и за њум рутав нос!

несмрсно прил. *без милосийи, немилосно, немилосрдно*. — Несмрсно бије онај лудажка дете.

нестањујем, *нестањуваја несвр. почињем да губим животину снагу, радну способност услед старосийи, изнемоглосийи и сл.* — Ми стари нестањујемо, деца у град, имање ће ни запусти.

ни¹ *енклийички облик даиива личне заменице за прво лице множине „ми“: нам*. — В. пр. под „ми“.

ни² *елидирани везник: ниши*. — Ни ми је да останем, ни ми је да идем.

ники, -а, -о (о. п. никуга, нику, нико; мн. ники, нике, ники, о. п. једнак номипативу) *неодређена именичка заменица: неки, -а, -о*. — Ники човек вика на капију. Прође ника жена, не гу завидо која е. Нико дете у Лебана, кола га згазили. Несъм никуга

там на пијац видеја. Оженија нику бућоглавку, не знам одокле е. Тепаја нико дете, ту-ђо. Ники момци се бев собрали око оној девојче. Довела Ивана нике другачке и[з] школу. Ники пилики ваћам за продаву.

ники, нике, ники *номинатив и ојшћии њадеж множине неодређене именичке заменице „ники, -а, -о“*. — В. пр. под „ники, -а, -о“.

нико *ојшћии њадеж једине неодређене именичке заменице „нико“*. — В. пр. под „ники, -а, о“.

никој (ак. о.п. *никуга*, уз предлоге : од *никуга*, с *никуга* и сл.) им. зам. *одрична заменица за лице: нико*. — Никој неће да работи, сви оће да једџ. Никуга несъм срѣла по пут. С *никуга* не збори, баксуз! Од *никуга* не тражим, ћутим си кџ немам.

Никџла *м име*.

нику *ојшћии њадеж једине неодређене именичке заменице „ника“*. — В. пр. под „ники, -а, -о“.

никуга¹ *ојшћии њадеж одричне заменице за лице „никој“*. — В. пр. под „никој“.

никуга² *ојшћии њадеж неодређене именичке заменице „ники“*. — В. пр. под „ники, -а, -о“.

нима *облик настџао срастџањем елидираних облика везника нићии и глагола има*. — Нима кућу, нима стоку, сиромџ.

ницина *ж настџекло месџо, ојћеклина у љределу мишице*. — Искочила ми ницина, не мџ рџку да подџгнем.

ничим, ничија (3. л. мн. пр. *ничив*; аор. *ничџ*, 1. л. мн. *ничџмо*; импф. *ничџшем*, 3. л. мн. *ничџшев*) несвр. *љроводим ноћ у несџавању, бдим*. — Ја више нећу да ничим цел ноћ, вџз да ве чекам да доћете и[з] скитџу!

нишаљка *ж љуљашка*. — Заврџемо нишаљку на ора па се по цел дџн нишамо.

нишам, нишаја (3. л. мн. пр. *нишав*; аор. *ниша*, 1. л. мн. *нишамо*; импф. *нишашем*, 3. л. мн. *нишашев*; пр. сад. *нишајећи*) несвр. *љуљам*. — Нишам дете да не плаче.

П. ~ се а. љуљам се. — В. пр. под нишаљка. **б. џџџурам се, џосрћем**. — Пијџн, ете кџко се ниша ни[з] сокак.

нишање *с гл. им. од нишам (се)*. — Не помџга ни нишање, ни у рџке дрџање, плаче, не мџг га смџрим дете.

нишкам (се), нишкаја (се) несвр. *у дем. значењу: нишам се (а)*. — Нишкај га, ће се успџје! Ћу ви врџем по нџско нишаљку на дут па се нишкајте.

ништа (о. п. *ништа*; с предлозима: од *ништа*, за *ништа*, с *ништа* и сл.) зам. *одрична именичка заменица за категорију не-лица*. — Од *ништа* не мџслиш! Она се за *ништа* наљутила. С *ништа* ти несџ задовољна!

ништо (о. п. *ништо*) *неодређена именичка заменица (најчџиће за стџвари)*. — Испрати ништо за једџе! Овој се дете од ништо све избручкало. Покџни чџвека с ништо, мџже би е гладан!

Нџве *с хџй. од Новица*.

новина *ж земља која се љрви џуџ обраћује, односно на којој се љрви џуџ узгаја нека кулћура*. — Преорџли су стар плац и туј су, бре, на туј новину посадили поприку и па лош род.

новченик *м новчаник*. — Кџд џзвуче новченик, а он пџн с пџре.

ножетџна¹ *ж (обично у мн.) аугм. и џџј. од нога, ножсурда*. — Помџри ножетџне да се не сџплићам о[д] тебе, што си се испружија!?

ножетина² м аугм. и њеј. од нож, ножина. — Напели оволки ножетине, да се ископољев да не бе наишја да ги расвадим!

ножице ж мн. маказе, шакаре. — Иди тражи од овџја Јосимови ножице да острижем овце!

ножичке ж мн. дем. и хий. од ножице, маказице. — Тражи о[д] тетку ножичке да исечем нокти!

нокте с дем. и хий. од нокати, ноктиш. — Сечи му на дете тџа ноктики, видиж да се све изгребало!

покче с дем. и хий. од нога, ножица. — Обувај на дете вунене черапке, видиж да су му нокчики студени!

носетина м аугм. и њеј. од нос, носина. — Онај жена много алава: носетина оволик ко класурка, пуштила бузе, очи изровила.

носилка ж млада кокош која је тек њочела да носи, млада носилка. — Две носилке ми пронеле, ће има јајца бррем за деца.

носте с дем. и хий. од нос, носит. — Има носте исто ко мајка му.

ностенце с дем. и хий. од носте. — Неси на дете врзала шалче, измрзло му ностенце.

ноћске прил. ове ноћи, ноћас. — Ноћске ич несъм спала, дете беше болно.

ноће прил. у њоку ноћи, преко ноћи, ноћу; исп. ноћом. — Теле има да пуштаж да сиса три пут преко дџн, ноће не!

ноћом прил. в. ноће. — Ноћом се ја дигнем па право у бостан, реко, мош ћу затекнем тога што ми кџда лубенице.

ношче с дем. и хий. од нож, ножиш. — Имашем једно убаво ношче за леб, затикала съм га.

нужник м њољски клозеи. — Долеко ли ги нужник па се накршили там поза кућу?

Њ

њега оишџи њадеж једнине личних заменица трећег лица „он, оно“. — В. пр. под „он, она, оно“.

њекње прил. пре неколико дана, ономад. — Бев њекње, па ће доћев у недељу.

њивче с дем. од њива, њивица. — Из онолично њивче, колки си берикет извадија!

њи оишџи њадеж множине личних заменица сва три рода „они, оне, они“. — В. пр. под „они, оне, они“.

њигов, -а, -о (о. п. њиговога за живо и њигов за неживо; мн. њигови) ѝрисвојна заменица за треће лице једнине м. и с. рода. — Њиговога сина видо на пијац. Што глџдаш њигов капут, и ти ли такъв оћеш? Њигове братанице не сматра. Њигови синови не помага. Идо да видим тџа њигови (детета) стварчики што му купили. Забрцала си твоје старске цолке с њигови (детовим) цолчики.

њигове номинатив и оишџи њадеж множине ѝрисвојне заменице трећег лица „њигов“. — В. пр. под „њигов, -а, -о“.

њигови номинатив и оишџи њадеж множине ѝрисвојне заменице трећег лица „њигов“. — В. пр. под „њигов, -а, -о“.

њигóвога *ојшћии* *йадеж* једнине *йрислојне* заменице *йрећег* лица за бића „њигов“. — В. пр. под „њигов, -а, -о“.

њин, -а, -о (о. п. м. р. за бића њинога, за неживо њин; њину; њино; њини за м. и с. род; њине) *йрислојна* заменица *йрећег* лица *множине*, који *йрипада* онима о којима се говори, који је *власнишћиво* оних о којима се говори. — Њинога сестрића си помагав. Нећу гледам њин телевизор. Сви га тепава њино дете. Насрли њину кобилу да се неје умотала! Њини басамци да поправиш! Видив се одовде њине куће. Гледам ги њини деца.

њине *номинаћив* и *ојшћии* *йадеж* множине *йрислојне* заменице *йрећег* лица „њин“. — В. пр. под „њин, -а, -о“.

њини *номинаћив* и *ојшћии* *йадеж* множине *йрислојне* заменице *йрећег* лица „њин“. — В. пр. под „њин, -а, -о“.

њино *номинаћив* и *ојшћии* *йадеж* једнине *йрислојне* заменице *йрећег* лица „њин“. — В. пр. под „њин, -а, -о“.

њинога *ојшћии* *йадеж* једнине *йрислојне* заменице *йрећег* лица „њин“ за бића. — В. пр. под „њин, -а, -о“.

њину *ојшћии* *йадеж* једнине *йрислојне* заменице *йрећег* лица „њин“. — В. пр. под „њин, -а, -о“.

њóјан, -јна, -јно (о. п. за живо њóјнога, за неживо њóјан; њóјну; њóјно; мн. њóјни, њóјне, њóјни; о. п. за м. и с. р. њóјни; за ж. р. њóјне) *йрислојна* заменица *йрећег* лица *једнине* *ж. рода*; који *йрипада* оној о којој се говори, исп. њóјзин. — Њóјнога мýжа си пере. Гледам њóјан пешкир за зашарак. Њóјну си мајку чува. Закачила з бициклу њóјно дете. Нећу видим њóјни момци прет капију! Њóјни шифоњери не мóж да унесев крз врата. Опрала ли си њóјне цóљке? Теј њóјне цóљке скини от премет, ако су сýве! Она је њóјни деца очувала.

њóјзе *наглашени синкретички датив* личне заменице *йрећег* лица *једнине* *женског рода* „она“. — Дај и њóјзе мáло!

њóјзин, -а, -о (о. п. за живо њóјзинога, за неживо њóјзин; њóјзину; њóјзино; мн. њóјзини, њóјзине, њóјзини; о. п. за м. и с. р. њóјзини, за ж. р. њóјзине) *в. њóјан*. — Њóјзинога татка откарáли. Тај њóјзин вистáн, врљи там на кревет! Убаво њóјзино пóлче. Па бш њóјзину ћерку ће гледав тькви богаташи! Сви фалив тија њóјзини синови, ће видимо! Несъм видела досг њóјзине сестре. Ене ги там њóјзини деца.

њóјзинога *в. њóјнога*. — В. пр. под „њóјзин, -а, -о“.

њóјзине *в. њóјне*. — В. пр. под „њóјзин, -а, -о“.

њóјзини *в. њóјни*. — В. пр. под „њóјзин, -а, -о“.

њóјзино *в. њóјно*. — В. пр. под „њóјзин, -а, -о“.

њóјзину *в. њóјну*. — В. пр. под „њóјзин, -а, -о“.

њóјне *номинаћив* и *ојшћии* *йадеж* множине *йрислојне* заменице *йрећег* лица *женског рода*: њене; исп. њóјзине. — В. пр. под „њóјан, -јна, -јно“.

њóјни *номинаћив* и *ојшћии* *йадеж* множине *йрислојне* заменице *йрећег* лица *њóјан*; исп. њóјзини. В. пр. под „њóјан, -јна, -јно“.

њóјнога *ојшћии* *йадеж* једнине *йрислојне* заменице *йрећег* лица *њóјан*; исп. њóјзинога. — В. пр. под „њóјан, -јна, -јно“.

њóјну *ојшћии* *йадеж* једнине *йрислојне* заменице *йрећег* лица *њóјан*; исп. њóјзину. — В. пр. под „њóјан, -јна, -јно“.

њóкалица *ж експр. нос*. — Све ћу ти разбијем њóкалицу, сьмо ако те докачим!

њум(а) *оштин* *иадеж* јединице личне заменице *шрећег* лица женског рода „она“. — В. пр. под „он, она, оно“.

О

оаљавим, оаљавџа (3. л. мн. пр. оаљавив; аор. оаљавѣ, 1. л. мн. оаљавѣмо) свр. *иостанем аљав, ружан, иоружним* (обично услед *старосити*). — Оаљавѣла онај жена, збрчкала се, зуби поиспадали, смѣкла се. И ти ће оаљавиш, мислиж до век ће будеш такој убава!

оаљавујем, оаљавуваја несвр. *иостиајем аљав, ружан, ружним* (обично услед *старосити*). — Ми стари оаљавујемо, отишло убавило.

оаљак м онај који има урођени телесни недостигањак, деформитет. — Чува еднога оаљка, огрешџа се бог и с њум и с њѣга.

оарним, оарнеја (3. л. мн. пр. оарнив; аор. оарнѣ, 1. л. мн. оарнѣмо) свр. (некоме) *иостанем добар, ваљан, иоштен, честити* (обично као *промењена субјективна оцена у односу на објекат оцене*). — До скоро ти не бѣше арна, сѣк ти оарнѣла што ти пуни цѣпови с паре!

обавријем, обавреја (3. л. мн. пр. обавријев; аор. обавре, 1. л. мн. обавремо) свр. *накрајико ирокувам, обарим*. — Сѣмо обаври мѣсо, немој га млого вариш, после ће га запечѣш у компири!

обаврујем, обавруваја (3. л. мн. пр. обаврујев; аор. обаврува, 1. л. мн. обаврувамо; импф. обаврујешем, 3. л. мн. обаврујешев) несвр. *крајико-кувам, барим*. — Иц га не обавруј тој мѣсо, млада кокошка, чѣс ће се испечѣ!

обалим, обалија (3. л. мн. пр. обалив; аор. обали, 1. л. мн. обалимо; импф. обалешем, 3. л. мн. обалешев) свр. **а.** *оборим, срушим*. — Не га гурај о[д] цтолицу, ће га обалиш! Гурна ме, сѣм што ме неје обалија. **б.** *исечем, икосим* (о дрвѣиу, биљној вегетацији). — Такој једн јѣсен, Јѣсим обали тополу при бунар, а око свети Николу издну. За едно допладне обалија сѣм с косачицу ектер пченицу у Самбрес, а с косѣ би пробавија неколко дѣна.

обаљам, обаљаја (3. л. мн. пр. обаљав; аор. обаља, 1. л. мн. обаљамо; импф. обаљашем, 3. л. мн. обаљашев; пр. сад. обаљајећи) несвр. **а.** *обарам, рушим*. — Немој с туј лопту да ми обаљате црепја от плот! **б.** *сечем, косим* (о дрвѣиу, биљној вегетацији). — Немам ја такву тестѣру онија голѣми дубја да обаљам. Евѣ обаљам овуј детѣлину.

П. ~ се уз. повр. *међусобно се обарамо, рушимо, ирешурамо један другога*. — Ај ће се обаљамо, да видиш не мог ли те обалим!

обаљање с гл. им. од *обаљам* (се). — Које ти смињав цѣлке? Ће изѣш ћутѣг за тој обаљање! Лисно је за обаљање с мотоѣрну тестѣру. За обаљање ће гу обалимо пченицу, ал треба се после снопја извржев, а ми сами.

обањам, обањаја (3. л. мн. пр. обањав; аор. обања, 1. л. мн. обањамо; импф. обањашем, 3. л. мн. обањашев) свр. **а.** *окуиам*. — Ти обањај детѣ, а ја ћу оперѣм пѣленке.

П. ~ се *окуиам се*. — Да згрѣем воду да се обањам, докле се овија из њиве несу довукли.

обањкам, обањкаја свр. у дем. значењу: *обањам*. — Обањкала сѣм га, сѣк спије. Ти си по голѣма, мош се сама обањкаш!

обашка прил. *одвојено, посебно, засебно*. — Обашка перемо, свака њојну штроку да си скиђа.

обдувам се, обдуваја се (3. л. мн. пр. обдував се; аор. обдува се, 1. л. мн. обдувамо се) свр. експр. *задовољим у пошћуности све своје пошребе, издовољим се*. — Наши деца се сљг обдували сљ[с] све, а ми у нашо време смо патили, ишли смо и боси и голи, за све смо оскућували.

обед м *понедедни оброк, ручак*. — За ручљ[к] ги пребрину на мајстори, сљк па обед да ги спраљам.

обедљк м *дем. и хий. од обед*. — Ако ће дођев, ћу ги спремим једн обедљк, неје затој мука.

обедујем, обедуваја (3. л. мн. пр. обедујев; аор. обедува, 1. л. мн. обедувамо; импф. обедујешем, 3. л. мн. обедујешев) несвр. *ручавам*. — Обедујте си ви, не се ди-зајте, ја тој заврши!

обелим, обелеја (3. л. мн. пр. обелив; аор. обеле, 1. л. мн. обелемо) свр. *добијем седе, оседим*. — Мла[д] човек, обеле кљко му дете погину.

обиђем, обишја свр. *испипам укус јела, иића и др. узевши незнајну количину, испробам, окусим; узем уошћие незнајну количину јела, иића*. — Обиђи туј чорбу за слано да видиш кљва је! Зашто свари овај гра кљд никој неће да га обиђе? Узни, обиђи, неће се отрујеш!

обиђување с *гл. им. од обиђујем*. — Обиђуј едно, обиђуј друго, од обиђување се наједем. На задушницу мора за душу да обиђујеш и од гра, и од благо, ракиљичку, сокови, од оној обиђување ми се све измешало у мешину па ме боли желуљдац.

обиђујем, обиђуваја несвр. *в. обиодим!*. — Обиђувала сљм вариво, ич му сол више не турај! Ми стари обиђујемо од овљја благиши покрај деца.

обикнем, обикнуја свр. *пиривикнем се, пирилагодим се*. — А, бре, нова још работа, докле обикне там међу тија људи!

обиодене с *гл. им. од обиодим*. — Има ги теј домаћице што обиодив о[д] цљв ништо што спраљав, од обиодене се наједев.

обиодим¹, обиодија (3. л. мн. пр. обиодив; аор. обиоди, 1. л. мн. обиодимо; импф. обиодешем, 3. л. мн. обиодешев) несвр. *пробам, испробавам; узимам уошћие незнајну количину јела, иића*; исп. обиђујем. — Ја кљд варим, не обиодим јело. Слабо што обиоди, от које живи не знам. Винце обиоди, друго ич ништа.

обиодим², обиодија несвр. (некога) *обилазим, посећујем*. — Син ме обиоди по често, а ћерка с време на време.

објакнем, објакнуја (3. л. мн. пр. објакнев; аор. објакну, 1. л. мн. објакнумо) свр. *ојачам*. — Објакнуло дете, неће сљмо на млеко. Он је објакнуја, може виће да помага у работу.

објакњујем, објакнуваја (3. л. мн. пр. објакњујев; импф. објакњујешем, 3. л. мн. објакњујешев) несвр. *јачам*. — Деца објакњујев, ал напуштени па неће ништа помагав.

облагним, облагнија (3. л. мн. пр. облагнив; имп. облагни; аор. облагни, 1. л. мн. облагнимо; импф. облагнешем, 3. л. мн. облагнешев) свр. *І. учиним нешћо слаиким, засладим*. — Млого си облагнила овуј кафу, ја пијем горчиву.

II. ~ се поједем нешћо слаико, засладим се. — Направи повичке о[д] тија колачки, млого смо у кућу, сви да се облагнимо!

облажим се, облажија се свр. *йочнем да блажим, да једем блажну, мрсну хра-ну.* — Къ[д] це нѣсѣм облажила цѣли постїи, мог да искарам и овїја николко дѣна.

облизнам се, облизна се свр. *донесем на свей у једном навраїу два младун-четїа (о крави, овци и др.).* — Пре три гѣдине се бѣше облизнала овај крава што гу сѣк чѣкамо да се отѣли.

обловаѣт, -а, -о *који је заобљеног, облог облика, обао.* — Онѣј обловаѣто дрѣво не-мој да сечѣте за у шпорет, мож ништо да се направї од њѣга!

обовеза ж обавеза, дужностї. — Тој му је обовеза да учи, другу обовезу нѣма.

обовезан, -зна, -знос *који има обавезу, обавезан.* — Нѣси обовезна да идеш, ако нећеш!

обовезно прил. *обавезно, неизоставно.* — Обовезно да смїнеш куде мѣне!

обѣјче с дем. од *обојак.* — Турим ти обѣјчики у свињски опњчики, такој си ишла у школу.

обѣр м *дворишїе.* — Немѣј да пушташ у обѣр никуга, кѣд ми нѣсмо дом!

обрашче с дем. и *хїи.* од *образ, обрашчиѣ.* — Детѣ прѣвно у обрашчики, да нѣма ватру?

обрѣкнем, обрѣкја свр. *обећам.* — Обрѣкја сѣм на Раду тој прасѣ да ураним и не одрїчам.

обрїчам, обрїчаја (3. л. мн. пр. обрїчав; аор. обрїча, 1. л. мн. обрїчамо; импф. обрїчашем, 3. л. мн. обрїчашев) несвр. *обећавам.* — Ти си научїја да обрїчаш па по-сле се покајеш.

обрїчање с гл. им. од *обрїчам.* — Штѣ обрїчаш кѣд нѣси сїгуран, за твоје обрїчање ја после црвенѣем?!

обрїчим, обрїчија (3. л. мн. пр. обрїчив; аор. обрїчи, 1. л. мн. обрїчїмо) свр. **I.** *обрїјем, избрїјем.* — Дај ја да те обрїчим къ[д] ци ти суворукес! Ће ме обрїчиш, Вељо, ја нѣмам паре за брицу?

II. ~ се *обрїјем се, избрїјем се.* — Не доѣди ред да се обрїчим, урасја сѣм у браду. **обрнѣм**, обрнѣја свр. **I.** *окренем.* — Да обрнѣм леб да ми не изгорї, ћу дођем.

II. ~ се *окренем се; осврнѣм се.* — Не мѣк се обрнѣм, укочїло ме. Поздрави се с нас и ѣтїде, не теја се ич обрнѣ. Кѣд ѣтїде там до куде кривїну, обрнѣ се па ни кїма.

обрнѣм, обрнѣја несвр. **I.** *окрећем, ѣреврћем.* — Ми ће идѣмо сѣно да обрнѣмо, а ти испрати обѣт по деца.

II. ~ се *окрећем се, ѣреврћем се; осврћем се.* — Цѣл ноћ се обрнѣм по кревед болна, а он спїје, не наспаја се! Цабе се, ћѣрко обрнѣш накуде мѣне, нѣмам ништа да ти прѣжим! Ни да се обрнѣ, ѣвати пут и ѣтїде.

обрнѣње с гл. им. од *обрнѣм (се).* — Не мѣк ти ја мїслим од обрнѣње леб, бабо, видїж да пишем! Не помага ву обрнѣње, мѣра да иде на слѣжбу.

обѣвка ж експр. *обућа.* — Ич си нѣмам обѣвку, старї опњци ми се ицепїли, а еве зїма доћѣ.

обувлѣ с оно *шїю се обува, назува, чарайе и обућа.* — За обувлѣ нѣма да мїсли-те, тој си їмам свѣ, а нѣмам од обуклѣ ѣбаву плѣтену ванѣлу, тој ми трѣба.

обѣзам се, обѣзаја се свр. *разресам се (о ѣорубу на делу одеће, тканини и сл.).* — Обѣзаја ми се вїстан, трѣба га порѣбим, ал ми се машїна не отвара сѣм за тој.

обѣзѣм се, обѣзѣваја се несвр. *реса се (о ѣорубу на делу одеће, тканини и сл.).* — Овај матрїјал се млѣго обѣзѣје.

обукло с одевни предмети, одећа. — За обукло кд ѓмрем нѣма које да мислите, свѣ си имам сврзано у овај бошчелѣк.

обукување с гл. им. од *обукујем* (се). — Твоје обукување ће потраји, знам те ја, него ја ћу измѣцам, а ти ме стигни.

обукујем, обукуваја (3. л. мн. пр. обукујев; аор. обукува, 1. л. мн. обукувамо; импф. обукујешем, 3. л. мн. обукујешев; пр. сад. обукувајећи) несвр. I. *облачим, одевам*. — Немој капуг[т] да ми обукујеш и ја ћу ѓдем у Лесковац!

II. ~ се *облачим се, одевам се*. — Евѣ обукујем се, кудѣ си се залетѣја овољко рано!?

обушка ж игла са ѓоломљеним ушицама. — Нѣмам другу иглу, овај обушка остала, с ѓум се не мог услужим.

ов узвик за изражавање бола, шуге и сл., *јао, јој*. — Ов, што ме боли! Ов, мајке, кудѣ си!?

овѣг у изразу: **овѣг - онѣг** прил. с *времена на време, ѓонекад*. — Саламу ги ѓзнем овѣг - онѣг, нѣмам паре.

овај, овај, овој (о. п. м. р. за бића овога и за предмете овај, ж. р. овуј, с. р. овој; мн. овѣја, овѣј, овѣја, о. п. за сва три рода једнак је номинативу) *ѓоказна ѓридевска заменица: овај, ова, ово*. — Овога човека га видѣ ичѣр на пијац. Глеј како је крупан овај лук! Гледам гу овуј жену које работи. Видиш ли овој пручѣ, ћу те исфрускам?! Овѣја људи да ги послушаш! Поглѣј овѣја капуги што су убави! Тури овѣј сливе у тањир! Глеј овѣја прасци како лапав помѣје.

овај *оѓишти ѓадеж јединице за ѓредметѣ ѓоказне заменице мушког рода „овај“*. — В. пр. под „овај, овај, овој“

овакѣв, овѣкѣв, овѣкѣво *ѓоказна ѓридевска заменица за каквоћу, који је као овај овде, који је ѓоѓуѓ овога о коме (о чему) је реч*. — Овакѣв вистан ко Маин да ми купиш! И она ѓма овѣкѣв аљину ко што е моја. Овѣкѣво ѓбаво брашно, а леб глѣтав.

овакој прил. на *овај начин, овако*. — Ја ти викам овакој работи, ти, нѣ ме слущаш!

овдѣк(а) прил. на *овом месту, овде*. — Овдѣк побѣ тај колѣц, туј е међа! Овдѣка тури тај лѣнац, кудѣ ћеш с нега!?

овѣја, овѣј, овѣја зам. *номинатив и оѓишти ѓадеж мн. од „овај, овај, овој“*. — В. пр. под „овај, овај, овој“

овѣјашњим *окамењени облик датѓива множинѣ ѓоказне заменице мушког рода да ови: који ѓриѓада овим људима*. — Овѣјашњим крава се затѣлила.

овѣрка ж *ѓласт, сѓог*. — На дѣн свадбу ги бев запалили две овѣрке сѣно.

овѣрче с дем. од *овирка*. — Онѣја овѣрчики сѣно трѣба докарате дома, кишѣ ће ги увати!

овнѣ с *млад ован, овнић*. — Овој овнѣ е голѣм штетник, клопетало да му се тури.

овниче с *хѓиј. од овне*. — Онѣј овниче што нѣје отишло с овце, да се напој!

овниште с *ѓеј. од овне*. — Нѣсим тојагу с мене, овој овниште оће бодѣ.

овога оѓишти ѓадеж јединице ѓоказне заменице мушког рода за бића „овај“. — В. пр. под „овај, овај, овој“

овој оѓишти ѓадеж јединице ѓоказне заменице средњег рода „овој“. — В. пр. под „овај, овај, овој“

овојзин, -а, -о зам. *који ѓриѓада овој особи женског ѓола*. — Тој е овојзина торба, нѣ ву бркај по стѣари!

овољко прил. *овољико*. — Ја ти давам овољко, ти ако нѣћеш, чувај си гу краву!

овољим, овољија (3. л. мн. пр. овољив; аор. овољи, 1. л. мн. овољимо) свр. (некога) 1. *физички савладам, надјачам*. — Усилан бре, не моџ га човек овољи!

2. *обавим, завршим найоран, шежак йосао*. — Одвај овољимо овуј пушту работину.

овртим се, овртеја се (3. л. мн. пр. овртив се; аор. оврте се, 1. л. мн. овртемо се) свр. *йочнем од некога уйорно да шпражим нешто*. — Оврте се око мене и мора му дадем тој што тражи.

овсѣк м дем. и хий. од овс. — Мало посејамо овсѣк, ете колко смо овршили.

овуј ойиши *йадеж једнине йоказне заменице женског рода „овај“*. — В. пр. под „овај, овај, овој“.

овчарујем, овчаруваја (3. л. мн. пр. овчарујев; аор. овчарува, 1. л. мн. овчарувамо; импф. овчарујешем, 3. л. мн. овчарујешев) несвр. *чувам овце*. — Ете, овчарујем Мире, за тешку работу несѣм.

овчичка ж хий. од овца. — Ја крупну стоку да чувам не могу, да ми несѣ овѣ овчичке, унучики би ми жељували за млекце.

огласим се, огласија се (3. л. мн. пр. огласив се; аор. огласи се, 1. л. мн. огласимо се) свр. *одазовем се, јавим се*. — Огласи се к[д] те викам, несѣ глува!

оглиђам се, оглиђаја се (3. л. мн. пр. оглиђав се; аор. оглиђа се, 1. л. мн. оглиђамо се; импф. оглиђашем се, 3. л. мн. оглиђашев се; пр. сад. оглиђајећи се) несвр. *гледам се у огледалу, огледам се*. — Сѣм се оглиђаш ко да си младожења.

оглотим, оглотија (3. л. мн. пр. оглотив; аор. оглоти, 1. л. мн. оглотимо; трп. оглотен) свр. *учиним йрљавим, зайрљам, загадим*. — Ће оглотив туј воду за краве пилики, ја затој гу канту не пуним такој рано.

огојим се, огојија се (3. л. мн. пр. огојив се; аор. огоји се, 1. л. мн. огојимо се) свр. *добијем на шежини, угојим се, удебљам се*. — Да лошо живи, не би се онакој огојила. Не мош се она од бес никд огоји.

оголемим, оголемѣја (3. л. мн. пр. оголемив; аор. оголемѣ, 1. л. мн. оголемѣмо) свр. *израсѣм, йорасѣм*. — Деца оголемѣли, тражив да се убаво обучев, да искочив међу друсто, ти о[д] тој не мислиш!

оголемујем, оголемуваја несвр. *расѣм, израсѣам*. — Деца оголемујев, другачко, а ми растѣмо накуде зѣмњу.

оголим, оголеја свр. експр. *йосѣанем сиромаш, осиромашим*. — Оголѣмо овѣј николко године, работимо си сѣм за једн леб!

огољ прил. *сасвим, йошйуно, (на)скроз*. — Једну огољ црну ванѣлу да си исплетѣм за укоп.

огорчам, огорчаја свр. *йосѣанем горак, несносан, нейодношљив (о живоју)*. — Што да неје да умрем, толко ми је огорчаја живот?!

огризина ж оно што *йреосѣане йосле изгризања, гризења, изгризошина (о сѣочној храни)*. — Исврљи туј огризину из јасле, па тури сѣно на краве!

огризољак м *осѣаѣак йоједеног воћа крујнијих йлодова (обично јабуке, крушке)*. — Фрљи тија огризољци од јабуке у помие, свиње ће ги изедѣв!

огризотина ж (обично у мн.) *осѣаѣак йоједене људске хрѣне*. — Не водите рет, почнете па оставите, свѣ ваше огризотине ћу врљим у помие!

огркавим, огркавѣја (3. л. мн. пр. огркавив; аор. огркавѣ, 1. л. мн. огркавѣмо; импф. огркавешем, 3. л. мн. огркавешев) свр. *йромукнем*. — Побратимка огркавѣла от појање ичѣр на свадбу. Огркавѣ викаѣћи по њѣга, оно што си знаје, знаје.

огрубѝм, огрубеја (3. л. мн. пр. огрубѝв; аор. огрубе́, 1. л. мн. огрубе́мо) свр. *ѝостѝанем ружан, гадан, ѝоружним*. — Остарела па огрубела онај жена, не мож гу познаѝш.

огрубу́јем, огрубубаја (3. л. мн. пр. огрубу́јев) несвр. *ѝостѝајем ружан, гадан, ѝочињем да ружним*. — Ми огрубубемо, дѝте, ништо од гóдине, ништо од блес, такој е тој.

огруљѝм, огруљѝја (3. л. мн. пр. огруљѝв; аор. огруљѝ, 1. л. мн. огруљѝмо; импф. огруљешем, 3. л. мн. огруљешев) свр. *скинем кору, љуску, огулим, ољушѝим*. — Ти огруљѝ сѝмо компири, ја ћу приставим љувѝч!

огрѝа́ч м *огрѝа́ч, кабаница*. — Понеси си огрѝа́ч, мош ће заврне!

огру́шим се, огрушѝја се свр. *обурва се (о камењу, земљи и сл.)*. — Немóј близо до туј рупу, ће се огрушѝи зѝмња па ће пропаднеш!

огрчавѝм, огрчавеја (3. л. мн. пр. огрчавѝв; аор. огрчаве́, 1. л. мн. огрчаве́мо) свр. *ѝостѝанем грчав, мршав, слаб, смршам, ослабим*. — Огрчавеле му кра́ве, нѝма с које да ги рани, а рана́ ску́па.

огузува́ње с гл. им. од *огузујем*. — Нѝма огузување, сви мора да работимо, докле не завршимо!

огузува́ч м *онај који се извлачи из неког ѝосла, који изврдава*. — Пра́ви се болан тај огузувач, сѝмо да не иде да кóси.

огузу́јем, огузуваја (3. л. мн. пр. огузу́јев; аор. огузува́, 1. л. мн. огузува́мо; импф. огузу́јешем, 3. л. мн. огузу́јешев; пр. сад. огузува́јећи) несвр. *извлачим се из неког ѝосла, избегавам неки ѝосао, изврдавам*. — Огузу́је од работу, а ова́м први сѝдне уз остáл.

огуљавѝм, огуљавеја свр. **1.** *добијем бледо, исѝијено лице, ѝостѝанем блед, исѝијен у лицу (обично услед болестѝи)*. — Да искóчиш по обор да одиш мáло, áко не мож долѝко, слунце да те увáти, вѝтар да те подуне, а ти свѝ у собу, видѝж да си огуљавела!

2. *изгубим ѝрвобѝи́ну боју, иславам (о одећи)*. — Огуљавело овој марáмче от прање.

од¹ м *ход*. — Ыма сат време од, од Лугáре до Лебáне.

од² предл. *са оѝишѝим ѝадежом у функцији генишѝива и локашѝива*. — Да идеш од ма́јку да ўзнеш прво пáре! Ти не мислиш ко домаћин от кућу.

ода́вам, одаваја (3. л. мн. пр. ода́вав; аор. одава́, 1. л. мн. одава́мо; импф. ода́вашем, 3. л. мн. ода́вашев) несвр. **I.** *сѝремам за удају, удајем*. — Мисли од ништо ўбаво, кько ће ћѝрку одаваш, сина да жѝниш!

II. *~ се заснивам брачни однос, сѝуѝам у брак, удајем се (о женској особи)*. — Нѝма пријетељи ништа лóшо што питајете, ал моја ћѝрка је јóш млада, неће се одава.

одава́ње с гл. им. од *одавам (се)*. — Квó, мори њóјно одавање, она јóш с рукав сѝву брише?!

одадба ж *заснивање брачног односа, сѝуѝање у брак, удаја (о женској особи)*. — За одадбу е лѝко, ћѝрко-моја, него треба ти тáтко мира́[з] спрѝми.

одадѝм, одаја́ свр. **I.** *сѝремим за удају, удам*. — Ћѝрку је одаја́, а сина јóш неће женија.

II. *~ се заснујем брачни однос, сѝуѝим у брак, удам се (о женској особи)*. — Ће се одадѝш и ти, неће ти одадба побѝгне, прво шкóлу заврши! Не теја́ више да иде у шкóлу, одаде се. Изведе ред на мѝжа до четерѝз дња, и одаде се.

одакам, одакаја (3. л. мн. пр. одакав; аор. одака, 1. л. мн. одакамо; импф. одакашем, 3. л. мн. одакашев) свр. експр. *одскишам, одлушам, одлушам*. — Ичѐр гу тражи, нѐмаше гу дом, сѝк пѝ нигде одакала.

одала ж *одвикавање, одвика*; супр. уала. — Їма уала, ал чма и одала, с пручѐ ако друго пе помага.

одалим, одалија (3. л. мн. пр. одалив; аор. одали, 1. л. мн. одалимо) свр. *одучим, одвикнем*; супр. уалим. — Бѐше се уалија свѝки нођ да скѝта, одвај сѝм га одалила.

одаљим се, одаљѝја се свр. 1. *удаљим се, одмакнем се, чмерим се*. — Одаљѝ се од мѐне, нѐмам с тебе ништа!

2. *одем далеко, чреселим се у удаљено мѐсто*. — Млѝго се моја ћѐрка одаљѝла, чѝк у Бѐоград.

одѝмначке прил. у дем. значењу: *одѝмно*. — Одѝмначке ѝтиде, трѐба да је виће на стаѝницу.

одѝмнашѝи, -а, -о *давнашѝи*. — Одѝмнашѝа је тај кућа, јѝш ја кѝ[д] цѝм за Мирка дошла.

одѝмно прил. *давно, одавно*. — Одѝмно слѝнце зађе, а њѝм гу јѝш нѐма ис по стоку. Одѝмно сѝм ти ја викала да се мањѝјеш о[д] теј рабѝте.

одѝнем, одѝнуја свр. *краѝко се одморим, чредахнем*. — Дај да одѝнемо, нѐсмо под надѝницу!

одарим, одарија (3. л. мн. пр. одарив; аор. одари, 1. л. мн. одаримо) свр. *сѝремим за удају, удам*. — Јѝш ћѐрку нѐси одарила, син ти и ѝн нежењет, от кѝквѝ мрѝло ти збѝриш!?

одбѝбѝим, одбѝбѝјаја свр. експр. *брзим, сигурним кораком одем, ѝѝрчим*. — Одбѝбѝа нагѝре з цакови под рѝке, сигорно је комбај дошја до њѝјно Лѝдинче да жѝѝе, да гу не проѝине.

одберѝм¹, одбраја (3. л. мн. пр. одберѝв; аор. одбра, 1. л. мн. одбрамо) свр. 1. *разумем, схваѝим*. — Не мѝг да одберѝм коѝ збѝри.

II. ~ се *дозовем се чамѝи, уразумим се*. — Вѝкај, не вѝкај по њѝга, не мѝш се одберѝ, забраздија и тѝра на њѝгово.

одберѝм², одбраја свр. *извршѝм одабир, одаберем*. — Дај да одберѝмо овѝј по-крупне попрѝке за на пијац!

одбѝрам¹, одбираја (3. л. мн. пр. одбѝрав; аор. одбира, 1. л. мн. одбирамо; импф. одбирашем, 3. л. мн. одбирашев) несвр. 1. *разумевам, схваѝам*. — Одбирам кѝ[д] збѝри полѝк.

II. ~ се *дозивам се чамѝи, чѝстајем разуман*. — Утепа га свѝ, нѝ се одбѝра и тој ти је!

одбѝрам², одбираја несвр. *вршѝм одабир, одабирем*. — Одбѝрај си ти сама, кѝквѝ тѝ трѐбав попрѝке!

одбулим, одбулија (3. л. мн. пр. одбулив; аор. одбули, 1. л. мн. одбулимо; импф. одбулѝшем, 3. л. мн. одбулѝшев; трп. одбулен) свр. 1. *развежем, скинем, сѝргнем некоме мараму с главе, разбрадим некога*. — Одбули, одбули бабу, искуби гу мѝло!

II. ~ се *развежем, скинем, сѝргнем себи мараму с главе, разбрадим се*. — Чѝс се одбулим, чѝс се забулим, не мѝк трпѝм мараму на главу.

одбулување с гл. им. од *одбулујем (се)*. — Кѝквѝ нашо одбулување тѝк при свѝкра или при дѝвера, тој тѝг билѝ срмѝта, ће трпѝш мараму на главу, ако је врућо?!

одбулујем, одбулуваја (3. л. мн. пр. одбулујев; аор. одбулува, 1. л. мн. одбулувамо; импф. одбулујешем, 3. л. мн. одбулујешев; пр. сад. одбулувајећи) несвр. **I. развезујем**, скидам некоме мараму с главе, разбраћујем некога. — Не ме, дете одбулуј, ће најде ники, а ја гологлава!

II. ~ се развезујем, скидам себи мараму с главе, разбраћујем се. — Не одбулујем се ја зиме ни преко ноћ, с мараму спијем.

одбутам, одбутаја (3. л. мн. пр. одбутав; аор. одбута, 1. л. мн. одбутамо) свр. гурајући померим с местиа, одгурам. — Дај да одбутамо кола под ајет, поче да врне, цакони з брашно ће се намокрив!

одбутујем, одбутуваја (3. л. мн. пр. одбутујем; аор. одбутува, 1. л. мн. одбутувамо; импф. одбутујешем, 3. л. мн. одбутујешев; пр. сад. одбутувајећи) несвр. гурајући померам с местиа. — Ја гу одбутујем, кола да гу не згазив!

одвај прил. с муком, шишко, једва; исп. одвајке. — Одвај се качи у аутобус од гужву. Претури по овај елек, одвај га наћо!

одвајке прил. в. одвај. — Одвајке се довуко о[д] цтаницу. Одвајке сџм га успала.

одвијем, одвија свр. у изразу: одвило ми (ву, му и сл.) безл. досадило, дојадило, дозлогрдило ми (јој, му и сл.) је. — На њум јадну ву одвило, па ти узне конопац и обеси се. Више ми је одвило да гу гледам у оној капуче, па ти заимим паре те ву купим.

одвикам, одвикаја (3. л. мн. пр. одвикав; аор. одвика, 1. л. мн. одвикамо) свр. дозовем. — Одрá се викаећи от капију, ал не мог ги одвикам.

одвише прил. **1. више од количине која задовољава личне пошребе, иревише, сувише.** — И ја немам одвише, ал ете, моје си је дете, па га морам помогнем колко могу.

2. изнад дозвољене границе, иревише, сувише. — Он се одвише изиграва сџ[s] стари људи, не мош се више тој трпи!

одвржем, одврзаја (3. л. мн. пр. одвржев; аор. одврза, 1. л. мн. одврзамо; импф. одвржешем, 3. л. мн. одвржешев) свр. **I. одвежем**, развежем. — Одвржи краве па ги докарај у обор, ја ћу напуњим кове да ги напóјмо!

II. ~ се одвежем се, развежем се. — Одврзало се куче, ће изедé нукуга.

одврзујем, одврзуваја (3. л. мн. пр. одврзујем; аор. одврзува, 1. л. мн. одврзувамо; импф. одврзујешем, 3. л. мн. одврзујешев; пр. сад. одврзувајећи) несвр. **I. одвезујем**, развезујем. — Те га Југе там у шталу, одврзује краве.

II. ~ се одвезујем се, развезујем се. — Одврзује се оној телиште па сиса краву.

одвркнем, одвркнуја свр. мало ојачам, поодрасћем (о дeштeиу). — Докле деца не одвркнев, не давам на снашку да иде у њиве.

одврнем, одврнуја (3. л. мн. пр. одврнев; аор. одврну, 1. л. мн. одврнумо; импф. одврнешем, 3. л. мн. одврнешев) свр. скренем усјуи на другу сџрану, свраишм, навратишм. — Ај ће одврнемо у моју тетку, да се напијемо воду!

одврнем се, одврнуја се свр. омекшам, смекшам услед влаге (о хлебу). — Тури ги онија колачики што ми ги ти даде на врућ ле[б] па све препокри с влажну крпу, одврнули се и леб и колачики, меки ко душа.

одврћам, одврћаја (3. л. мн. пр. одврћав; аор. одврћа, 1. л. мн. одврћамо; импф. одврћашем, 3. л. мн. одврћашев; пр. сад. одврћајећи) несвр. скрећем усјуи на другу сџрану, свраћам, навраћам. — Немóј нигде успу[т] да одврћаш, право дом да доћеш!

одврчкам, одврчкаја (3. л. мн. пр. одврчкав; аор. одврчка, 1. л. мн. одврчкамо; импф. одврчкашем, 3. л. мн. одврчкашев) свр. извучем врџу, узџу и сл. из нечега

штио је на њој набрано, нанизано; супр. наврчкам (1). — Одврчкај вутарку па гу тѣк пѣри, побрго ће ти се осуши!

одврчкување с гл. им. од одврчкујем. — Сѣг нѣсимо вистани на фѣдер ел на растеж, нима наврчкување, нима одврчкување.

одврчкујем, одврчкуваја несвр. *извлачим врѣцу, узицу и сл. из нечега штио је на њој набрано, нанизано и сл.; супр. наврчкујем. — Не ми одврчкуј вутарку, не мѣг гу пѣсле наврчкам!*

одвугнем, одвугнуја свр. *накуѣи влагу, ѣосѣане влажан, овлажи се (о живѣу).*
— Одвугнуло овѣј жито ноћѣз, дигнете најлони да се ветрѣе!

одгледам, одгледаја свр. *оѣираѣим, исѣираѣим ѣогледом.* — Одгледа гу свѣ там до накуде Бѣнчини, докле не замина з детѣ.

одговарам се, одговараја се (3. л. мн. пр. одговарав се; аор. одговара се, 1. л. мн. одговарамо се) несвр. *налазим изговор, оѣправдање, изговарам се, ѣправдам се.* — Она је одговара да је болна била, затој нѣе дошла.

одголемим, одголемѣја свр. *одрасѣем, ѣорасѣем.* — Одголемѣли ми деца, ал мѣне ми се не свѣди да ги терѣтим у тѣшку рабѣту.

одголемујем, одголемуваја несвр. *расѣем, одрасѣам.* — Деца одголемујем, муке пѣголемѣ, свѣ ги трѣба, а нѣмам.

одголим, одголија (3. л. мн. пр. одголив; аор. одголи, 1. л. мн. одголимо; импф. одголѣшем, 3. л. мн. одголѣшев; трп. одголен) свр. **I.** *скинем, сѣргнем ѣокривач с некого.* — Еј, не вучи тој ћебе, ѣдголи ме!

II. ~ се *ѣосувраѣивѣши или сѣргнуѣвши одећу учиним голим, нагим (обично сѣиражњѣцу); исп. разголим се.* — Нѣсѣм се одголила, које тѣлко буљѣш у мѣне?

одељам, одељаја (3. л. мн. пр. одељав; аор. одеља, 1. л. мн. одељамо; импф. одељашем, 3. л. мн. одељашев) свр. *оѣѣшем, исѣѣшем.* — Одељај овѣј мѣтке за кѣлци, ће ми ваљав ус петлижани да ги побивам!

одење с гл. им. од одим. — Сув пут, убаво за одење, пѣшке си дођѣмо дом.

одећим гл. *ѣрилог садашњѣ од одим, ходајући.* — Тѣкој одећим по ѣвце кѣ[д] чувам, плетѣм натамин.

ѣдим, ѣдија (3. л. мн. пр. ѣдив; имп. ѣди; аор. ѣди, 1. л. мн. ѣдѣмо; импф. ѣдѣшем, 3. л. мн. ѣдѣшев; пр. сад. ѣдѣјећи) несвр. *ходам; идем ѣѣшице, ѣѣшачим.* — Бе[з] штакѣ не мѣж да ѣди, откакѣ бѣше нѣгу крѣија. Одим по ѣбор цѣл ноћ, не мѣк се смѣрим од болѣжи, а он спѣје. Ми ће ѣдѣмо, а мајка да се качи у кола, болѣв гу нѣге.

ѣдимам, ѣдимаја (3. л. мн. пр. ѣдѣмав; аор. ѣдима, 1. л. мн. ѣдимамо) свр. *сѣѣкнем ѣмѣшак, богаѣсѣиво, ѣосѣанем ѣмућан, богаѣи, ѣбогаѣим.* — Одѣма он кѣко ѣзде де жену мирошѣику.

ѣдѣрим, ѣдѣрија (3. л. мн. пр. ѣдѣрив; аор. ѣдѣри, 1. л. мн. пр. ѣдѣримо; импф. ѣдѣрѣшем, 3. л. мн. ѣдѣрѣшев) свр. *ѣосредним ѣуѣшем, ѣндѣрѣкѣтно дођем до исѣине, сазнам, оѣкријем.* — Ја мѣра да ѣдѣрим кѣј е тој причаја за моју ћѣрку. Глѣдај да ѣдѣриж дѣл ће ѣдѣв овѣја Јѣсимови јутре с кѣла на пѣјац.

ѣдирување с гл. им. од ѣдирујем. — С моје тѣлко ѣдирување, кѣлко сѣм ѣуди питувала за тој, ал ништа.

ѣдирујем, ѣдируваја (3. л. мн. пр. ѣдирујем; аор. ѣдѣри, 1. л. мн. ѣдѣримо; импф. ѣдирујѣшем, 3. л. мн. ѣдирујѣшев; пр. сад. ѣдирувајећи) несвр. *ѣосредним ѣуѣшем, ѣндѣрѣкѣтно настѣјѣим да дођем до исѣине, да сазнам, оѣкријем нешѣо.* — Ти ѣдѣш пѣ често у њѣ, ѣдируј дѣл ће продавав онуј ливаду до насип!

одландам, одландраја (3. л. мн. пр. одландрав; аор. одландра, 1. л. мн. одландрамо) свр. експр. *одскишам, одлушам, одлуњам*; исп. одлунсам, одсвирам се, одлурам. — Сџм се преобуче, и па одландра нигде.

одлегам, одлегаја (3. л. мн. пр. одлегав; аор. одлега, 1. л. мн. одлегамо) свр. *одлежим, одболујем; преболим*. — Ја га грип поштено одлега. Одлегали су моји деца цвећке, не ги се секирај!

одлунсам, одлунсаја (3. л. мн. пр. одлунсав; аор. одлунса, 1. л. мн. одлунсамо) свр. експр. в. *одландрам*. — Ич се дом не сврћа, па нигде одлунсаја.

одлурам, одлураја (3. л. мн. пр. одлурав; аор. одлура, 1. л. мн. одлурамо; импф. одлурашем, 3. л. мн. одлурашев) свр. експр. в. *одландрам*. — Чука на врата, после па на прозор, нема гу, одлурала нигде!

одма прил. *одмах, моментално*. — Кажи ву одма дом да дође!

одмавам, одмаваја (3. л. мн. пр. одмавав; аор. одмава, 1. л. мн. одмавамо) свр. *оштерам, најурим*. — Одмавај туј свињу, пилики да се накљујев!

одмандам се, одмандаја се (3. л. мн. пр. одмандав се; аор. одманда се, 1. л. мн. одмандамо се) свр. експр. *одем клашећи се, љуљајући се*. — Одманда се накуде Влајкове сливе.

одмџам, одмџаја несвр. *грабим у ходу, одмичем*. — Ај ти одмџај, ја ћу те стигнем!

одмет м *напредовање у зайочетом послу, учинак, резултат*. — Нема ич одмет, ко да је врзана у руке.

однапред прил. *знајно раније од тренутика у коме се говори, некада*. — Однапред [д] ци имаја стварно комшију за сваки помоћ, сџк те никој не гледа с крај очи.

одневидим, одневидеја (3. л. мн. пр. одневидив; аор. одневиде, 1. л. мн. одневидемо) свр. *изгубим оштинину вида, обневидим*. — Одневидела сџм, дете, не мог иглу више да уденем.

одневидујем, одневидуваја несвр. *постепенено губим оштинину вида*. — Године се много напизале, а и очи сџм исплакала, одневидујем.

однезнајим, однезнаја свр. *постепанем сенилан, забораван, посенилим*. — Однезнала сџм, дете, немој ми се чудиш што забраљам!

однезнајујем, однезнајуваја несвр. *почињем да сенилим, да заборављам*. — 3 године човек однезнајује, ја не знам ичџр које је било, а не ли па ти тој што ме питајуш!

однемам, однемаја (3. л. мн. пр. однемав; аор. однема, 1. л. мн. однемамо) свр. 1. *изгубим иметак, имовину, осиротим*. — Све је однемаја, и њиве и стоку, за пијење.

2. *изгубим неког драгог, блиског, оштанем без неког драгог, блиског*. — Пџрку сџм однемаја, молим бога да ме узима, ал еве двајез године кџко газим земњу, тврда душа у човека.

3. експр. (некога) *учиним да неко пресџане да живи, дођем главе некоме, решим се некога*. — Сџм да га однемам, па затвор да легам, не би жалила, у крв ми е утњуја!

однемујем, однемуваја несвр. *постепенено почињем да губим део по део иметика, имовине, постџајем сваким даном сиромашнији*. — Однемујем једно по једно, ја и баба не моџ да работимо, а синови се подгосподили па слабо и дођујев.

односим се, односија се (3. л. мн. пр. односив се; аор. односи се, 1. л. мн. односимо се; импф. односешем се, 3. л. мн. односешев се) свр. ир. *ионашам се необзиљно*,

измотавам се, сирдам се. — Немој се односиш, ја съм стара жена, љубаво те питујем, немој се измотаваш туј!

одовде прил. 1. *с овог местиа, одавде.* — Одовде не мрдам, съм ме мртву мож изнесеш, туј съм коске моје оставила у твоју пусту кућу!

2. *из овог местиа, одавде.* — Пријетелу, ако си одовде, кажи ми куде је кућа на Марка Стамболију.

одовутке прил. *с друге сиране, одовуд.* — Одовутке, лале зађи, немој туј у тинаг да се заглибаш!

ододма прил. у *појачаном значењу: одмах, овог ширена, из ових стиопа.* — Ододма тој да оставиш! Ододма краве да искараш!

одозгор прил. **а.** *с горње, више сиране, одозго;* исп. одозгорке, озгор, озгора, озгорке. — Сџ девојке одозгор дођујев у Доњу малу на корзо. **б.** *с горње, површинске сиране, одозго;* исп. одреднице под (одозгор а.). — Шпорет ми не пече љубаво, одозгор спалдоше леб, а одоздол остане непечен.

одозгорке прил. *в. одозгор.* — Ене ги идев одозгорке. Одозгорке неје лоша, ал не знам унутра дџ је печена. Одозгорке ги тури, да се видив!

одоздол прил. **а.** *с доње, ниже сиране, одоздо;* исп. одоздола, одоздолке, оздол, оздола, оздолке. — Ене га иде одоздол, бија у реку рибе да ваћа. **б.** *испод нечега што је досипујно чулу вида, одоздо;* исп. одреднице под (одоздол а.). — Обукла ли си ништо одоздол, ел съм тој ванелче што е на тебе?

одоздола прил. *в. одоздол.* — Погледнуј одоздола овчар кџ покара овце, искарај и наше! Обучи одоздола још једно ванелче да се не смрзнеш!

одоздолке прил. *в. одоздол.* — Те ги идев одоздолке, искочи да видиш снашку! Тури тија лубенчики одоздолке по[д] траву, да не видив сељани које тераш у колица!

одокле прил. *одакле, ойкуд.* — Одокле ти беше жена? Одокле идеж, бабо?

одолек прил. *из даљине, издалека.* — Одолек[к] гу съм завидо, несъм ништа с њума причала.

одолечим се, одолечија се (3. л. мн. пр. одолечив се; аор. одолечи се, 1. л. мн. одолечимо се) свр. I. *одем далеко, удалим се.* — Друга ћерка се много одолечила, чџк у Београд.

II. ~ се уз. повр. одемо далеко једно од другог, међусобно се удалимо. — Одолечимо се много па се и забравимо, ако смо фамилија.

одонде прил. *с оног местиа, оданде.* — Вика баба, одонде искачав змије.

одотле прил. 1. *с тог местиа, одашле.* — Беште одотле, куче ће ве изеде!

2. *од тог времена, ошада.* — Бемо се замерили плот кџ померамо, одотле више не зборимо.

одработим, одработија (3. л. мн. пр. одработив; аор. одработи, 1. л. мн. одработимо; импф. одработешем, 3. л. мн. одработешев) свр. *надокнадим услугу, позајмицу или, какво материјално давање уложивши свој рад, одрадим.* — Она ти је давала њојне књиге за у школу свџку годину, кџ завршиш разре[д] ти ву ги па врнеш, ал ја съм тој све одработила, колко съм ги съм испоплела.

одработујем, одработуваја (3. л. мн. пр. одработујев; аор. одработува, 1. л. мн. одработувамо; импф. одработујешем, 3. л. мн. одработујешев; пр. сад. одработувајеш) несвр. *надокнађујем услугу, позајмицу или какво материјално давање својим радом, одрађујем.* — Немам трактор, он ми изоре њиве, а немам паре да му платим, него му одработујем, копам после мумуруз, ел помагам у жетву, кџко буде.

одрже́вљам, одржевља́ја (3. л. мн. пр. одрже́вљав; аор. одржевља́, 1. л. мн. одржевља́мо; импф. одрже́вљашем, 3. л. мн. одрже́вљашев) несвр. експр. *носим сав ше-реш на својим њлећима*. — Ја ти кућу одрже́вљам, за тебе би на́ша кућа одъмно запу-стела!

одри́јам, одриђа́ја несвр. *одређујем, одлучујем*. — Неће ми он одри́ја које тре-ба да работим, у моју кућу ја сџм домаћин.

одри́пам, одрипа́ја (3. л. мн. пр. одри́пав; аор. одрипа́, 1. л. мн. одрипа́мо; импф. одри́пашем, 3. л. мн. одри́пашев) несвр. *премести́ам се с месту́а на месту́о од-скачући, одскачем*. — Убава овај лопта, глеј кџко одри́па!

одри́пим, одрипи́ја (3. л. мн. пр. одри́пив; аор. одрипи́, 1. л. мн. одрипи́мо) свр. *премести́им се с месту́а на месту́о одскочивици, одскочим*. — Кџ[д] те уда́рим, ће одри-пиш чџк там!

одри́пнем, одрипну́ја свр. трен. 1. в. *одри́пим*. — Пази кџко уда́раш сџ[с] секи-ру, немој дрво да одри́пне да те исчора́ви!

2. фиг. *примети́но њораси́ем у краћем временском њериоду, ижеђи́кџам*. — Ко́л-ко с Фџлип одрипну́ја овој лето́, глеј га де́дин уну́к!

одри́чам, одрича́ја несвр. *одричем, њоричем*. — Еве, овде су љу́ди, немој по́сле да одри́чаж да не́си такој ре́кја!

одрпави́м, одрпаве́ја свр. *њоси́анем дрџав, одри́ан, дроњав; осиро́шим*. — Одр-паве́ла сџм, све за тија деца́ да има, а ови́ја цољчики на мене се искидали од носење. Сироти́ња сџм бре, одрпаве́ла сџм, тој же́дн лебац што еде́м.

одртави́м, одртаве́ја (3. л. мн. пр. одртави́в; аор. одртаве́, 1. л. мн. одртаве́мо) свр. експр. *њоси́анем ороноу, изнемогао, изнемо́ћам, онемо́ћам (обично услед сџаро-сџици)*. — И она́ одртаве́ла, не мо́ш такој да рабо́ти, сџмо у кућу по ма́ло, туј леб да обр-ћа, шпоре[т] да наложи, дру́го слабо.

одсви́рам се, одсвира́ја се (3. л. мн. пр. одсви́рав се; аор. одсвира́ се, 1. л. мн. од-свира́мо се) свр. експр. в. *одландрам*. — Одсвира́ла се ни́где тај скитџарка, ни́кџд гу дом не́ма!

оду́шим, одуши́ја (3. л. мн. пр. оду́шив; аор. одуши́, 1. л. мн. одуши́мо; импф. оду́шешем, 3. л. мн. оду́шешев) свр. (обично уз именицу мука) *расџерети́им се нече-га шџто ме мучи, ти́шици, дам себи одушка*. — Ја ћу моје́ муке да оду́шим кџд у́мрем, не́мам ни́где ни́куга.

ож (обично поновљено више пута) *узвик за џерање свиња*. — Ож, ож, ра́не те у свињу́, туј ли нађе да ри́еш!?

ожало́стен, -а, -о *који је у жалосџици, ожало́шћен*. — Ожало́стена жена́, не гу дирај, њо́јне су муке голе́ме!

ожде́р м и ж *особа која након краћег ношења њоцеџа, њокида, њодере одећу или обућу*. — Ти ли тај елџк и́цепи? Е, па ожде́р си би́ја!

ожње́јем, ожње́ја свр. *ожањем, њожањем, њожњем*. — Сџмо они́ не́су ожње́-ли у цело село́. Још не бе́мо ожње́ли, а они́ увати́ше у Ба́нат по рабо́ту, под на́дницу.

ожу́љак м *жуљ*. — Направи́ли ми опџнци ожу́љак, па не мо́г ништа да обу́јем.

озго́р прил. в. *одозгор*. — Идев свато́ви озго́р, брго да види́ш! Тури прво ко́мпир-и, петли́жани озго́р!

озго́ра прил. в. *одозгор*. — Не му́шљај уну́тра по ко́вчак, озго́ра су пешки́ри! Озго́ра обу́чи ванџлу, студџно е!

озгórке прил. в. *одозгорке*. — Покарај овце озгórке, почим ће ги тераш преко реку! Озгórке тури јајца да ги не искршиш!

оздóл прил. в. *одоздол*. — Тè га иде оздóл! Немам ништа оздóл, врућо.

оздóла прил. в. *одоздол*. — Идеш ники деца́ оздóла, Ивана гу нема с њи. Остála ми баница непечена оздóла.

оздóлке прил. в. *одоздол*. — Оздóлке ће она́ најде, чекај туј прет капију! Да обучем ја оздóлке још ништо.

озимкóуља ж *крава која осџане јалова за годину дана ња се и зими музе*. — Не теја се Шара изводи јесенс, па етè ськ озимкóуља, преко зиму музњујем кóлко за детè да ња.

озлáчим се, озлáчија се (3. л. мн. пр. озлáчив се; аор. озлáчи се, 1. л. мн. озлáчи-мо се) свр. *освежим се једући њрве њролећне њлодове*. — Сь[г] ће брго бóднеш лукьц, попрџичики, краставчики, човèк мáлко да се озлáчи.

ој узвик за одазивање, молим. — Ој, коè викаш?

ојс узвик којим се говедо одвраћа на другу сџрану. — Ојз, Бóло, овáм!

окабавѝм, окабавèја (3. л. мн. пр. окабавѝв; аор. окабавè, 1. л. мн. окабавèмо) свр. експр. *изгубим снагу, кондицију, онемоћам (услед сџаросџи, исцрѝљеносџи, болесџи и сл.)*. — Она́ окабавèла, сьм иде с мене, а не мóж више да работи ко што је работила.

окáн м бот. *врџа цвеџа жуџих лаџица са црним њучком*. — Посадила сьм у бáшчу врбèну, окáн, босѝлак, коè ти не, свáшта.

окáнче с бот. *хѝл од окáн*. — Набèри си мáло тој окáнче за у чáшу!

окапèм, окапáја свр. експр. *њроведеш досџа времена на једном месџу у ишчекивању*. — Окапá там куде њѝ, бајаги рекоше ће дође, њум гу нема.

ока̀стрим, ока̀стрија (3. л. мн. пр. ока̀стрив; аор. ока̀стри, 1. л. мн. ока̀стримо; импф. ока̀стрешем, 3. л. мн. ока̀стрешев) свр. *њодсечем, окрешем (гране, дрво)*. — Лóјзе се мóра ока̀стри такој око Младèнци.

оклапу̀шим, оклапу̀шија свр. *њокријем, њрекријем*. — Мóвар оклапу̀шија бостáн, мóра га бостáн кóпамо.

окла̀пчина ж *оно шџо се добије или изнуди бесѝлајно*. — Нèје она́ дошла што ву мло́го мóка да те види, нèго дошла за окла̀пчину.

окљекавѝм, окљекавèја (3. л. мн. пр. окљекавѝв; аор. окљекавè, 1. л. мн. окљекавèмо; импф. окљекáвешем, 3. л. мн. окљекáвешев) свр. експр. *изгубим живовѝну снагу, онемоћам, клонем (услед сџаросџи, болесџи)*. — Окљекавèли смо, ћèрко, не мóжемо више да работимо, свè се пустосáло.

окљешта̀вим, окљешта̀вèја свр. *њосџанем веома мршав, јако смршам*. — Мло́го окљешта̀вèла, дьл је бóлна ништо па нèће казџе!?

окљóкам, окљóкаја (3. л. мн. пр. окљóкав; аор. окљóка, 1. л. мн. окљóкáмо) свр. *И. обијем на више месџа (о њосуди)*; исп. очокљам. — Окљóкала си шèрпу, мóра дрџу да кóпимо у туј да не вариш више.

II. ~ се осѝем се кљóкама, красџама, ранама. — Окљóкало се онóј девојче по лице, по снагу, мајка си га довèла куде доктура.

окрвавѝм, окрвавèја свр. експр. *осеџим њрема некоме осећање мржње, одвраџносџи, неџриѝљивосџи, неџодношљивосџи, исџуним се гнушањем, њрезиром*. — Не мóг ги глèдам, такој су ми окрвавèли!

окривѝм, окривѣја свр. *йосѝанем хром*. — Бе кршила овуј ногу, не идѝ куде доктура да ми гу намисѝав, такој окриве.

окрѝпим се, окрѝпија се (3. л. мн. пр. окрѝпив се; аор. окрѝпи се, 1. л. мн. окрѝпимо се; импф. окрѝпешем се, 3. л. мн. окрѝпешев се; трп. окрѝпен) свр. *оросим се (о йрозорским окнима, сѝакленим йовршинама уѝишѝе)*. — Окрѝпише се прѝзори, сѝгорно ће заврне.

окрѝглес, -ста, -сто *који је у облику круга, округао, округласѝ*. — Окрѝглесто му лице на онѝ детѝнце, па златно, ко јабуче.

окрѝњим, окрѝњија свр. *круњачом скинем зрневѣе са кукурузног клиѝа, окруним*. — Окрѝњија сѝм пун цак мѝмурус, ће има за свиње за цѣлу недељу.

октѝмбар м *десѝти месец у години, октѝобар*. — Деца вѝкав у октѝмбар ће дође на одмор, ја се не разумим у тија месеци!

окѝчим, окучила свр. **1. 1.** *донесем на свѝтѝ младунце, окуцим се (о куји)*. — Наша кѝчка окучила пѣт кѝченцики.

2. експр. *родим (о жени)*. — Окучила сѝм тија деца с њѣга, тој ме једе, а ја му не би седепа па за леб да прѝсим.

П. ~ се в. окучим (1, 1). — Кѝд ви се окѝчи кѝчка, да дадеѝе на нас једнѝ кѝченце!

ѝкце с *хий. од око, окица*. — Болѝ га детѝ ѝкце, ники маз му снашка тура у ѝкце.

олабим, олабија (3. л. мн. пр. олабив; аор. олаби, 1. л. мн. олабимо) свр. *олабавим, разлабавим нешиѝо*. — Олаби тај конѝпац, ће се искѝда!

олалија ж *галама, свађа*. — Из њѝну кѝћу вечѝто се чуѣ олалија. Чу ја олалију на сокак, ал стрѝ ме беше да искѝчам да видим кој се тој свађа.

олѝкшица ж *удобан, лагодан живѝи*. — Она научѝла на олѝкшицу да живѝи, сѝг ву мѝка што мора да работѝи.

ѝлга ж *име*.

ѝлеж м зоол. *врѝта инсекѝа, ухоложа*. — ѝлежи те изѣли!

Оливерѝа ж *име*.

олијам, олијаја свр. празн. (некога) *учиним да неко йривремено изгуби реалну йредсѝаву о йросѝорном и временском односу, зачарам*. — Беше ме једнѝ лето ништо олијаало у Самбрес па се загуби у моју њѝву, нумѣм да искѝчим на пут, не знам ни куде сѝм, йди, йди, йди, седнем па целѝвам зѣмњу, молим бога да ме изведе одѝнде, тѣрај, тѣрај, ја сѝм си отѝшла чѝк у ждегловачке њѝве, кѝд нико време расвестѝи се куде сѝм, искѝчи на пут, и такој полѣчке дођѝ до дом.

олиѝтим, олиѝтија (3. л. мн. пр. олиѝтив; аор. олиѝти, 1. л. мн. олиѝтимо) свр. *излижем (о обуѝи)*. — Све сѝм олиѝтила попке, цѣло лето трѝчим по њѝве и по стоку. Не вуѝчи такој ногѣ, ѝбаво ѝди, ће олиѝтиш новѣ цѝпѣле!

олишавѝм, олишавѣја (3. л. мн. пр. олишавѝв; аор. олишавѣ, 1. л. мн. олишавѣмо) свр. *йосѝанем лишајив, добијем лишаје, олишајим (обично на лицу)*. — Ја такој бе олишавѣла овој мѝшко детѝ докле сѝм носѝла, после се очѝстиѝ.

олосѝјем се, олосуваја се (3. л. мн. пр. олосѝјев се; аор. олосува се, 1. л. мн. олосувѝмо се; импф. олосѝјешем се, 3. л. мн. олосѝјешев се) несвр. етн. *йрерушавам се, маскѝрам се*. — Преко зиму кѝ[д] це не работѝи, пред Божић, олѝше се Ванка у дедине ви старѣ, цѣпене цѝлке, направѝ мустаѝи, капу тури и ће йде у комшиѝе да ги плаши, докле гу не познаѝив.

ољагам, ољагаја (3. л. мн. пр. ољагав; аор. ољага, 1. л. мн. ољагамо) свр. *осрамоѝим, обрукам*. — Она ме је пре[д] цѝви ољагала, нећу ву тој забравим!

ољу́пим, ољу́пија (3. л. мн. пр. ољу́пив; аор. ољу́пи, 1. л. мн. ољу́пимо; импф. ољу́пешем, 3. л. мн. ољу́пешев) свр. 1. *ољушићим, огулим*. — Къд ољу́пиш кѡмпири, ту́ри ги у во́ду да не поцрнѝв!

2. *скинем комушине са кукурузног клиѝа*. — Мумуруз га сѡг ољу́пимо још у њѝву, на стру́к.

3. експр. (често са допуном : од ћутѡк) *добро изударам, измлаћим, ѝремлаћим*. — Да бе га увати́ла, ћа га ољу́пим, да се не сѡти ви́ше. Ољу́пим га о[д] ћутѡк и па́ не помѡга.

омазѝм, омазѝнеја свр. експр. *ѝосѝанем мио, благ, умилан, љубазан*. — С нас кућѡвни се сва́ђа да не поједе́, а при комши́е се прѡви ма́зан, омазѝнѝ.

ѡмаја ж празн. *невидљиво биће, ѝо народном веровању дух умрлога, које ѝомућује разум човека и уѝравља његовим ѝосѝуицима*. — Ме́не ме такој ништо беше омајало куде ждегловачко грѡбе, ѡмаје ѝике, па ме́стом да ѝдем по пуд, бе пошја́ пре[д] сѡру у Прекоче́лицу.

ѡмал, -а, -о *недовољно велики, ѡмањи*. — Тај ти шѡрпа ѡмала. Нмаш ли нику по́ голѡмачку?

ѡмалечак, -чка, -чко *не баш висок, недовољно висок, нижи расѝом, онижи*. — Она́ стварно ѡмалечка, ал овакој ѡбава и вредна.

ѡмалечкѝм, ѡмалечкеја свр. *ѝосѝанем нижи расѝом (услед сѝаросѝи)*. — Ба́ба ѡмалечке́ла, сѝнко, ви растѡте, ми стѡри ѡмалечку́јемо.

ѡмалечку́јем, ѡмалечкува́ја несвр. *ѝосѝајем нижи расѝом (услед сѝаросѝи)*. — В. пр. под ѡмалечким.

ѡма́лим, ѡмалија (3. л. мн. ѡма́лив; аор. ѡмали́, 1. л. мн. ѡма́лимо) свр. *сведем на мању меру, смањим, умањим*. — Мбра да ѡма́лим стоку, ову́ј годину и мумуру[з] сла́бо родија и сенце́.

ѡмѡстим, ѡмѡстија свр. 1. *обојим, офарбам*. — Не́, не́, ћу ѡмѡстим пре́ђу у оро́во, за ме́не ли је бѡла ванѡла!?

2. експр. *добро изударам, умлаћим, ѝремлаћим*. — Ћу те ѡмѡстим, сѡм још једе́д реч изустѝ!

ѡма́цам, ѡмацаја (3. л. мн. пр. ѡма́цав; аор. ѡмаца́, 1. л. мн. ѡмаца́мо; импф. ѡма́цашем, 3. л. мн. ѡмацашев) свр. *ѝоједем умачући залагаје хлеба у јело*. — Ома́цај тој у тањѝр, не оста́љај га!

ѡма́цкам, ѡмацкаја свр. у дем. значењу: *ѡмацам*. — Ја сѡм, ба́бо ѡмацка́ла све́ ис тањѝр, све́.

ѡма́чим, ѡмачѝла свр. I. *донесем на свети́ мачиће, ѡмацим (о мачки)*. — Омачѝла она́ј црна ма́чка три ма́чики.

II. *~ се донесем на свети́ мачиће, ѡмацим се (о мачки)*. — Ова́ј ма́чка брго ће се ѡма́чи.

ѡме́кнем, ѡмекну́ја свр. 1. *мало ѡмекшам, смекшам*. — Снег ѡмекну́ја, југ да му ду́не, све́ ће отѝдне.

2. експр. *раскравим се, смекшам, ѝѡиустѝим*. — Та́тко ву се мло́го љу́ти што не га пита́ла, ал ће ѡме́кне къд ви́ди у какѡв богатлѡк је отишла́. Ће ѡме́кне, неће га тој држи́ не зна́м ко́лко.

ѡме́снм, ѡмесија свр. *умесим*. — На́јтро ѝмам на́јвише рабѡту, леб да ѡме́снм, кра́ве да помузе́м, кокошке и сви́ње да на́раним.

ѡми́лим, ѡмилеја свр. *ѝосѝанем не́коме мио, драг*. — Нѝкъд ми не́ће омили́, мло́го ме је мучија. Ћѡрка ти сѡг ѡмилѡла къ[д] ти доно́си па́ре.

омилкујем се, омилкуваја се (3. л. мн. пр. омилкујев се; аор. омилкува се, 1. л. мн. омилкувамо се; импф. омилкујешем се, 3. л. мн. омилкујешев се; пр. сад. омилкувајећи се) несвр. *додворавам се некоме, њридобиајам нечију њажњу ласкањем*. — Да видиш кько она уме да се омилкује на тетку, кьд ву треба ништо.

омитим се, омитија се свр. *ѡроменим ѡтелесни ѡкривач (длаку, ѡерје и сл.)*. — Омитиле се кокошке, пун кокошарник с пердушину.

омићам, омићаја (3. л. мн. пр. омићав; аор. омића, 1. л. мн. омићамо; импф. омићашем, 3. л. мн. омићашев) несвр. *оногоућавам некога у нечему, омићам некога*. — Не гу омићај сьг докле учи!

омићање с гл. им. од омићам. — За мене нема омићање кь[д] ци ја оћу работим.

омлаз м *ѡприродно руменило коже лица*. — Мбра да е ништо болна, ич нема омлаз у лице.

омраза ж *обосѡрана мржња, зависти, завидљивости, суревњивости*. — Ника омраза међу њи, не мжж једна другу да гледа, ко да ги је ники мађије направиа. Што, брата да је омраза међу наз, брат си ми, сестра сьм ти, једна не мајка родила?

омркнем, омркнуја свр. *дочекам ноћ, ухвати ме ноћ*. — Омркнемо у њиву на летњо време, па дођемо дом раскостени од роботу.

он, она, оно (о. п. м. и с. р. њега, о. п. ж. р. њум(а), акуз. енкл. гу, дат. на њума и њојзе, енкл. ву) *лична заменица ѡрећег лица једине*. — Врни га њега дом! Ти њега (јаре) рани, ја ћу козу. Њум несьм видела, сьмо њега. Обучи ву аљинче! Сьм ли гу њума видим у мој обор! Викај гу да дође!

онѡг прил. в. *овьг*. — Дођује овьг-онѡг, долеко ву.

онај, онај, оној (о. п. м. р. за бића онога, за предмете онај, ж. р. онуј, с. р. оној; мн. онија, онеј, онија, о. п. за сва три рода једнак је номинативу) *ѡказна ѡридевска заменица: онај, она, оно*. — Виде ли нигде онога мојега пијанцулу. Донеси онај гра испод аѡст. Ти не мислиж да жениш онуј девојку, сьм се играш с њум. Нарани оној јаре да не врека више! Куде ли су пошли овакој рано онија људи? Видиш ли онеј девојке на клупу? Ич ги не рани убаво онија прасики.

онакьв, оньквѡ (онаквѡ), оньквѡ (онаквѡ) *ѡказна ѡридевска заменица за каквоћу, који је као онај онде, који је ѡиуи онога о коме (о чему) је реч*. — Из онакьв бога тьг да отидне. Оньквѡ убаву девојку да врљи. Оньквѡ лично прасе да се пропасти!

онакој прил. *на онај начин, онако*. — Уработи га онакој ко што ти каза па се не секирај!

онам прил. *оамо*. — Врљи туј траву онам под јабуку, да се не суши!

ондек прил. *на оном месту, онде*. — Ене бре, ондек пот крушче ти остави крошњу!

онедргавим, онедргавеја свр. *ѡсѡанем ѡрљав, нечисти, неуредан, заѡустим се*. — Млого онедргавела, напуштила и њум и кућу.

онеј *номинатив и ѡишти ѡадеж множине ѡказне заменице женског рода „онај“*. — В. пр. под „онај, онај, оној“.

онемоштам, онемоштаја свр. *изгубим снагу, занемоћам, онемоћам (услед болести, сѡарости)*. — Слабуњав човек, онемоштаја.

онн, оне, они (о. п. њи, акуз. енкл. ги, дат. енкл. ги) *лична заменица ѡрећег лица множине*. — Абѡр да ги (рођацима) кажем. Кажи ги (снахама) да се не свађав! Сипи ги (свињама) ти! Дај ги (деци) да једев! Она је свадила њи браћа. Узни ги лекови

ако ти трéбав! Чувамо ги и њи (овце) због вуну. Не мoг ги (кћери) барабарим. За њи (децу) одвојим.

опаја, онеј, онаја *номинатив и оишти њадеж множине од „онај, онај, оној“*. — В. пр. под „онај, онај, оној“.

онога *оишти њадеж једине њоказне заменице мушког рода за бића „онај“*. — В. пр. под „онај, онај, оној“.

онодим, онодија (3. л. мн. пр. онодив; аор. оноди, 1. л. мн. онодимо; импф. онодешем, 3. л. мн. онодешев; пр. сад. онодејећи) свр. и несвр. 1. *обавим, обављам, урадим, радим било који, сваки њосао чија је конкретизација њознаиа учесницима у комуникацији*. — Те онодите ли јутре овуј сламу? Дај овој да завршимо, после ће па тој онодимо. Ел ти викам тој да не онодиш!

2. *вулг. обљубим, обљубљујем*. — Не пушта жену нигде саму, стрā га ники ће гу оноди.

оној *оишти њадеж једине њоказне заменице средњег рода „оној“*. — В. пр. под „онај, онај, оној“.

онојзин, -а, -о зам. *који њрипада оној особи женског њола*. — Онојзин татко, викав, млого имаћан.

ономатке *прил. њре извесног времена, недавно, ономад*. — Видо га ономатке на пијац, ал ме беше срмота да му се кажем.

оној *оишти њадеж једине њоказне заменице женског рода „онај“*. — В. пр. под „онај, онај, оној“.

опадам¹, опадаја (3. л. мн. пр. опадав; аор. опада, 1. л. мн. опадāмо; импф. опадашем, 3. л. мн. опадашев; пр. сад. опадајећи) несвр. *злонамерно сваљујем кривицу на некога, ширим клевете о некоме, клеветем*. — Немој да опадаш, синко човека, ако неси видеја!

опадам², опадаја несвр. *њостејено губим живојну снагу, радни елан, издржљивост и сл. (услед стјаростии, болестии)*. — Ми старимо, опадāмо, не можемо више, на вас млади остаљамо куће и имање.

опадање¹ *с гл. им. од опадам¹*. — Не ваља ти ич работа, за тој твоје опадāње мож и робју да заглавиш!

опадање² *с гл. им. од опадам²*. — Ти сјмо збориш о[д] тој опадāње, а и ми млади несмо бшх сь[с] све здравје.

опаднем¹, опаднуја (3. л. мн. пр. опаднев; аор. опадну, 1. л. мн. опаднумо) свр. *злонамерно свалим кривицу на некога, њочнем да ширим клевете о некоме, оклеветем*. — Бев опаднули Станка за пāре, а после се изнаје кој ги смотāја.

опаднем², опаднуја свр. *изгубим живојну снагу, радни елан, издржљивост, онемоћам (обично услед стјаростии или болестии)*. — Држеше се добро, ал у овеј две послeјне године, ккo се забoле, опадe.

опадник *м онај који клевете некога, који шири клевете о некоме, клеветник*. — Не ваља да си опадниг, да гу опадаж за ништо што неси видеја и што не знаш, сјм што гу мрзиш!

опадница *ж она која клевете некога, која шири клевете о некоме, клеветница*. — С њојно опадāње кућу ми је растурила тај опадница, месо ву от коске отпадало!

опадовина *ж ситни оијаци кучина*. — Овуј опадовину од загрепке што отпадало, ћу увлачим па да ткајем крпāре.

опњак м *ојанак*. — Носили смо свињски опњци, после гумени, што ги викамо попке, има и штавени опњци.

опњче с *дем. од ојњак*. — У свињски опњчици си ишла у школу.

опарамудим, опарамудија (3. л. мн. пр. опарамудив; имп. опарамуди; аор. опарамуди, 1. л. мн. опарамудимо; импф. опарамудешем, 3. л. мн. опарамудешев) свр. *служи се лажима, њреваром узмем од некога нешто, окористим се на нечији рачун*. — Опарамуди там по Немачко нике будале и такој се закући.

опатравим, опатравеја свр. *постанем њаправ, шејав*. — Опатравела с ноге, одвај иде.

опепелим, опепелија свр. *покушам да ѡриђем, да се ѡриближим*. — Ти овде немаш ништа, не смеј да опепелиш!

опердушим, опердушија свр. *експр. ударим, млајнем, ѡреснем*. — Опердуши га тога мамлаза што ништа не слуша!

опет, -а, -о *узан, ѡесан (о сукњи)*. — Сѡк су у моду опети вистани, а не тергалке.

опивам се, опиваја се (3. л. мн. пр. опивав се; аор. опива се, 1. л. мн. опивамо се; импф. опивашем се, 3. л. мн. опивашев се) несвр. *наијам се, ојјам се*. — Пивљује и он, неје без ич, ал не се опива.

опирам, опираја несвр. *доићем, додирујем једном својом сѡраном*. — Наша њива опира у Трајкове сливе.

општам, општаја свр. *ѡијајући обавестим се о ѡјединошћима, деѡаљима, расѡишам се*. — Мора да идеш у Бошњаце, да општаш какви су тија ѡуди с[с] стање што оће тражив нашу унуку!

опитување с *гл. им. од оишћујем*. — А бре, опитујем, па морам, дете ми е, у тој опитување ће чујемо ништо.

опитујем, опитуваја (3. л. мн. пр. опитујев; аор. опитува, 1. л. мн. опитувамо; импф. опитујешем, 3. л. мн. опитујешев) несвр. *расѡишћујем се*. — Мора да опитујем по село дљ ће иде ники у Београд да испратим ништо на дете.

оплашим, уплашија (3. л. мн. пр. уплашив; имп. уплаши; аор. уплаши, 1. л. мн. уплашимо) свр. *И. изазовем сѡрах код некога, уѡлашим, ѡрејаднем некога*. — Оплаши ме онј вашо кучипте, болес ви куче!

II. ~ се уѡлашим се, ѡрејаднем се. — Оплашило се беше дете па у сн цвили.

опнем, опеја свр. *сабијем, сѡиснем*. — Опела шишарку у вистан ко онј госпође у сред варош.

оправан, -вна, -вно *коме ѡсао иде од руке, који има усѡеха у ѡслу*. — Ич несъм оправна, докле деца не испратим у школу.

оправим, оправија (3. л. мн. пр. оправив; имп. оправи; аор. оправи, 1. л. мн. оправимо; импф. оправешем, 3. л. мн. оправешев) свр. *доведем у исѡравно сѡање, ѡѡравим*. — Мора трактор да оправим, с које ћу орем!?

оправим се, оправија се свр. *добијем на ѡелесној ѡежини, угојим се, удебљам се*. — Беше летос млого пропала од работу, сѡк се мало оправила.

оправљк м в. *наѡредица*. — Нема оправљк у кућу, к[д] це кућовни свађав.

опраљам, опраљаја (3. л. мн. пр. опраљав; аор. опраља, 1. л. мн. опраљамо; импф. опраљашем, 3. л. мн. опраљашев) несвр. *доводим у исѡравно сѡање, ѡѡрављам*. — Има га једн мајстор у Лесковац што опраља тија казани.

онраљам се, опраљаја се несвр. *добијам на ѡелесној ѡежини, гојим се, дебљам*. — Деца се опраљав кд једв о[д] цвако јело, а не сѡмо млеко па млеко.

опраљање¹ с гл. им. од *опраљам*. — Нема, чичо ништа од опраљање, дабе паре да ти узимам, познавам те.

опраљање² с гл. им. од *опраљам се*. — Побегло долѐко моје опраљање, дѐте, оболѐла съм, свѐ ништо што тѐрим у љста поврнем.

опричам, *опричаја свр. испричам деиљално, у љојединосћима, исприповедам*. — Сѐди да ти ја опричам кѐко е тој било, овѝја не знав!

опузнам, *опузнаја свр. изгубим чврстину, омлохавим (о мишићима, кожи и сл.)*. — Остарѐла па опузнала, висѝ кожљак.

опште речца уошћие. — Опште ме неје брига које ће рабѝтиш!

ора м бот. *орак*. — Нѝсете тај кож дуван под ора, там ће нижемо под ора!

орав м *љримѝиљвна љолица изнад љрозора у виду једне дуже, водоравне даске на чијим су крајевима укуцане љо једна краћа, верћикално љосћављена даска*. — На орав се преко зѝму турав јабуке, крушке, цинцарчки. Ене гу шѝбица на орав!

оравче с дем. од *орав*. — Дај му, мѝри једну јабуку од оравче!

оръл м зоол. *највећа дневна ѝищца грабљивица, орао, Aquila*. — Удавѝја ми оръл па кокошку.

орлов, -а, -о *који љриѝада орлу, који се односи на орла*. — С орлово крѝло съм мѐла трошке о[д] танѝр.

Изр. **орлови нѝкти бот. вишегодишња жбунастѝа биљка Lonicera из ф. Caprifoliaceae белѝх, издужених цвѝтова**. — Орлови нѝкти вѝкамо га тај цбун што цвѝти ра-но у пролет, а цвѝнке му бѐле.

оралија ж *земљѝищие које се оре, ораница*. — Мѝло он ѝма оралије, пѝвише шу-ма и ливѝде.

оравина ж *орахово дрво као граћа*. — Правија е намишћј од оравину.

ораслика ж обично мн. *бонбона с орасима*. — Ђу ти донесѐм, бабо ораслике о[д] цобѝр.

ората ж *међусобни говор два или више лица, разговор*. — Ај да си ѝдем, на орату нѝкѝт крај нема.

оратење с гл. им. од *оратѝм*. — Ако ви је за оратење, ѝдите на сокѝк па оратите, немѝј ми овде смѝћате!

оратим, *оратија* (3. л. мн. пр. оратив; имп. орати; аор. орати, 1. л. мн. оратѝмо; импф. оратешем, 3. л. мн. оратешев; пр. сад. оратѝјећи) несвр. *говорим, ѝричам, разговарам*. — Онѝ не оратив от како тѝтко ги даде свѐ имѝње на тога старѝјога сѝна.

оратлија м *онај који воли да говори, ѝрича, који је говорљив, ѝричљив*. — Онај нѝки човѝк оратлија, по цѝл пу[т] цмо оратѝли.

оратлика ж *она која воли да говори, ѝрича, која је говорљива, ѝричљива*. — Неје бѝш оратлика, не орати с кѝга не познава.

оратљив, -а, -о *који воли да говори, ѝрича, говорљив, ѝричљив*. — Мѝјка ву оратљива, а тѝтко што ву је тумрѝк, заминаја свѝ.

ораче с дем. и хѝй. од *ора, орашчић*; исп. орашче. — Купѝ нѝки орачки за Божѝћ.

орашка ж бот. *вишегодишња дрвенастѝа биљка са слаѝким крѝлоастѝим кореном који служи у исхрани*. — Кѝд орамо у лѝјзе, нађѝ у међу орашке, еве донѝсо ви да једѝте.

орашче с в. *ораче*. — На нега му се тресѝв рѝке, орашчки на детѝ што пружѝја, а не ли па ко дѝде што ѝма, ништо да му кѝпи.

Оргиналац м *надимак*.

Ореница ж мпт. *њива, ливада*.

ориз м *иринач, рижса*. — Вељко купује на цакови намирнице: ори[з], шићер, сол и тој такбј.

оризък м *хий*. од *ориз*. — Иди потражи једну чашу оризък од Бранку, па ће ву врнемо кѣт купимо!

Орлово гњездó с мпт. *њива*.

орљак м *галама, бука, свађа*. — Нећу слушам више тај орљак, ако се нумете убаво споразумете, ја ћу си идем дом!

Ориџа ж (обично у мн.) мпт. *њива*.

оро с *народно коло, ѿлес*. — Од онеј године крсти к[д] ће бóднєв, издођєв и ту-ђоселчани, па едно оро доле куде реку, друго горе на Раскрсе, туј ти свирачи, иґрав и млади и стари, сѣк се тој забравило.

оров, -а, -о *који је браон боје*. — Овуј орову ванелу ми је плела Динка из Војловце. Ако купујеш капут, купи оров, шће ти на тебе стару црвєн!?

ортачија ж *орџаклук*. — Нема с неґа ортачија, он је преварант!

Оруглица ж *село*.

Оругличанин м *сѣановник села Оруглице, онај који живи у Оруглици*.

Оругличанка ж *сѣановница села Оруглице, она која живи у Оруглици*.

оруглички, -а, -о *који се односи на Оруглицу*.

оружам, оружја (3. л. мн. пр. оружав; аор. оружја, 1. л. мн. оружамо) свр. I. 1. *обучем, оденем*. — Кажи ву ћу искочим, сѣм деге да оружам!

2. а. *снабдем некога одговарајућом оиремом, оиремим*. — Кóлко ће ми пारे сѣк трєбав да оружам деца за у школу? б. *оиремим ипросѣорију одговарајућим намешѣајем, намешѣим*. — Прво кујну и едну собу да оружамо, после које к[д] цтигнемо.

II. ~ се *обучем се, оденем се*. — Ти се оружај, а ја да турим на краве па ће идемо у њиву!

орутавим, орутавєја (3. л. мн. пр. орутавив; аор. орутавє, 1. л. мн. орутавємо) свр. *добијем маље ѿ шєлу, омаљавим, оруњавим, закосмайим*. — Орутавєја мори, момчє на мєсто, за женидбу.

Изр. **орутаве ми** (му, ти и сл.) *језик узалуд говорим, иричам (говориш, иричаш и сл.)*. — Орутаве ми езѣк зборєећи, тај тврда лєјка што знаје, знаје!

осъмнем, осъмнуја свр. 1. *сване, осване (о зори, дану)*. — Одвај сѣм чекала да осъмне па да си идем дом.

2. *дочекам свануће, осванем*. — Осъмну такбј уз остал, чека га да се врне и[з] скитњу. Млого сѣм болна била: омркнем, не знам дѣл ћу осъмнем.

осъмнување с гл. им. од *осъмнујем*. — Ћу се дигнем најрано, у осъмнување, па ћу свє срботим докле се деца не дигнев, после па рабóта.

осъмнујем, осъмнуваја несвр. 1. *свиће, рађа се (о зори, дану)*. — Осъмнује, ајде дизајте се!

2. *дочекујем свануће, свиѣање*. — Тѣг, не се имало сат ко сѣк, ће чекамо други петлови да појєв па појємо, иди, иди, свє пєшке, осъмнујєшемо у Лєсковац на пијац.

освєм предл. (често са партикулом ке) *сем, осим, изузєв*. — Ја му зборим да се не тєпа з деца, он па исто, освєм да га утепам. Освємке да је отишла у Лєбане куде ћєрку, на друго мєсто не иде.

Изр. **освѐм свет** (људи) *каже се за онога који се понаша мимо важећих, уговорених правила у једној средини.* — Немој да идеш освѐм свет, него се обуџи убаво, да личиш на човека! Работиш освѐм свет, кој твој другар тепа татка? Идеш освѐм људи, другара немаш.

осѐтим се, осетија се свр. *осеџим заинтересованост* за сујроџним полом. — А, бре, природа е тој, осетила се, боље да се одава, а не да ми ги збира прет капију.

осечѐм, осѐкја свр. *одсечем, исечем.* — Узни нош па осѐчи леп колко ти се једе, немој га кршиш с руже!

оснљка ж *изгличаста бодљика на класу ишенице, ражи и сл., ос.* — Улѐгла ми оснљка у око, моје мѹке докле гу извади.

осипнем, осипнуја (3. л. мн. пр. осипнев; аор. осипну, 1. л. мн. осипнумо; импф. осипнешем, 3. л. мн. осипнешев) свр. *ипромукнем.* — Гуша гу заболѐла па осипнула, одвај збори.

осићај м *осећање.* — Нѐма за тија деца ич осићај, ко да су туђи.

осићам, осићаја несвр. *осећам.* — Све ме боли, не осићам ноге чије су.

оскржавѐм, оскржавѐја свр. *ипостанем скржав, шкрип, иврдичав.* — Кѐт по нѐмаше, бѐше издашљива, које ву потражиш, ако има она дава, с[г] кѹд одимала, она оскржавѐла.

оскубем, оскубаја (3. л. мн. пр. оскубев; аор. оскуба, 1. л. мн. оскубамо) свр. 1. *извучем из корена, иочуџам, ишчуџам (о биљкама).* — Да увати ники па све да ми оскубѐ расад за копус, срце му се оскубало!

2. *иочуџам, очуџам некога.* — Тепала там по краве моје дете, а ја тој дочуџем од овџа говедари што по напред докараше стоку, па гу пресрѐгнем, све сѹм гу оскубала, више тој да не работи.

оскућѐвам, оскућѐваја несвр. *оскудевам.* — Оскућѐваше и моја ћерка за све, докле се не запосли.

оскупѐм, оскупѐја свр. *ипоскуџим.* — Окупѐја па леб, а на нас сељаци жито цабе га узнев.

оскупњуџем, оскупњуваја несвр. *ипоскуџуџем;* исп. оскупуџем. — Оскупуџе свѐки дѹн, ако си имаш паре у руке, купи одма!

оскупуџем, оскупуваја несвр. *в. оскуџуџем.* — Нѐка оскупуџе, ега се наѐдев овџа главешине што ги све малко.

ослуџим се, ослуџија се свр. *в. осреџим се.* — Е па, ослуџи се онѹј Гранино девојче што се одаде! Ако нѐје имало срећу с родитеља, а оно бѹр сѹс одаву.

осмудим, осмудија (3. л. мн. пр. осмудив; имп. осмуди; аор. осмуди, 1. л. мн. осмудимо) свр. *оџрљим, оџалим (ваџром, иламеном).* — Ти си там око пушницу осмудија бркови.

осом број *осам.* — Извѐла ми квачка сѹм осом пилики, а насадила сѹм гу на двајес јајца.

осомдесѐт број *осамдесѐт.* — Требаја ми врне осомдесѐт иљаде, ал не узѐја за прашџики толко, млого се нанѐло на пијас било.

осомнајес број *осамнаѐст.* — Осомнајез динара ми наплати до Лебѹне, поскупуџев автобус свѐки дѹн!

осотоњим, осотоњија (3. л. мн. пр. осотоњив; имп. осотоњи; аор. осотоњи, 1. л. мн. осотоњимо) свр. *заслейим, залудим, оџчиним некога.* — Осотоњила га жена, па које она каже.

осрећим се, осрећија се свр. *йосіџанем срећан, сіџекнем, нађем, срећу, усрећим се*; исп. ослутим се. — Неће се ни он млого осрећи с туђу мукy.

оста́л м *стйо, астјал*. — Примъкни се уз оста́л да зава́тимо ма́ло па ће ідемо да рабóтимо!

оста́лче с дем. од *остјал, стјочий*. — Издизај теј ча́ше од оста́лче па га препокри с муше́му!

оста́лчепце с дем. и *хий. од остјалче*. — Овде ми за у ку́јну ваља́ једно оста́лченце ко́лко двојичка да седнев да еде́в.

оста́љам, остаља́ја несвр. 1. *остјављам, йохрањујем*. — Не мо́г ду́шу да гре́шим, свѣку годину ми је остаља́ја по едпо свињче за ране́ње.

2. *йрекидам, обустјављам зайочейи йосао*. — Оста́љам моју рабóту па ідем на њи да пома́гам.

остџн м *шійай са мейјалном бодљом на једном крају којим се йодстјиче биво или во*. — Дај ми тај остџн да га бџцнем да видиж дџл неће іде! Лењав на рабóту, с остџн да га тџраш па не бива.

остар, -тра, -тро 1. *оштар*. — Склаћај тија остри ножѣвја о[д] дете́, ће се исече́!

2. *фиг. који је доследан у својим захіџевима, наредбама, забранама и сл., стјр-ог*. — Та́тко ву је млого остар, не би га она́ више искочила на сока́к, сџм једн вѣчер да се забави.

ості́нем, остину́ја (3. л. мн. пр. ості́нев; аор. остину́, 1. л. мн. остину́мо) свр. 1. *охладим се (о ішойлом јелу, најийку и сл.)*. — Остину́ла чо́рба, греј гу сџ на шпóрет!

2. *веома се уйлашим, йрестјравим се, йрејаднем се*. — Све остину́, другачко кџ[д] цви деца́ искочише, а њега га не́ма!

Изр. **још не беше остину́ја (о покојнику)** *сувише брзо након смртійи йокојника*. — Још Јосим не беше остину́ја, он да ме изеде́, тражи да се де́ли имање.

остињу́јем, остињува́ја несвр. *йостјајем хладан, хладим се (о ішойлом јелу, најийку и сл.)*. — Пи туј кафу, дете́, она́ остињу́је!

остра́ч м *занайиља који ошјри најраве са ошјуџелим сечивом, ошјрач*. — Но́си куде Миле остра́ча овија ножѣвја, брго ће свиње коље́мо!

остри́ка ж бот. *врстја йраве Carex Acutiformis, ошјрика, ошјрица*. — Да о́косим и она́ј шева́р и острику на оно́ј подмо́чљиво мѣсто у Орнице́, ће се осуши па сто́ка ће једе́.

остри́ло с брус за *ошјрење, ошјрило, ошјрилица*. — Ене́ га Бо́ре там куде́ ко́си, іди види да ти даде́ остри́ло, іступи ми се коса́. Окоси́ до по́ла, неће коса́. Ај ћу гу наобстрим и ма́ло да одмо́рим, кџ погледнем у торбиче, остри́ло сџм забравија.

острим, остри́ја (3. л. мн. пр. острив; имп. остри; аор. остри́, 1. л. мн. остримо; импф. острешем, 3. л. мн. острешев) несвр. *ошјрим*. — Ете́ га Ве́љко там у ку́ниче, о́стри ножѣвја.

о́стро прил. *сјрого, озбиљно, ошјро*. — З деца́ тре́ба о́стро, не куде́ они́ дџев да скітав.

острокóнца ж пеј. *свадљива, осорна, намћорастја женска особа*. — Ізеде ме тај остроко́нца, сџм се сва́ја.

остроу́ман, -мна, -мно *ошјроуман*. — Млого је остроу́мно дете́, нај ђак у шко́лу.

остроу́мно прил. *ошјроумно*. — Он остроу́мно збо́ри, ако́ неје завршевља́ја шко́ле.

о́сум број *осам*. — О́сум коко́шке ми снóсив, тамџн, ми смо кочка́ у ку́ћу!

осумдесѐт број *осамдесет*. — Осумдесѐт флаше пиво да узнеш, сваки да попије по двѐ, па има и друго пиѐње, неје сѓм тој!

осумнајес број *осамнаесѓ*. — Тај ливада ми је осумнајес ара, тамн за плац.

осурим, **осуреја** свр. *добијем седе, ѓоседим, оседим*. — Неје толко стар, од бриге осуреја.

осусто с *одсуство*. — Дошја на осусто, неје још послужија до крај војску.

осушим се, **осушија се** свр. *јакó смршам, омршам*. — Млого се осушила, неће ништа еде, држи диету!

отава ж шрава *после прве косидбе*. — Дъл си ћорава што је тој отава, кько си пуштила краве да пасев у моју ливаду?

отворен¹, -а, -о у коме *преовлађују боје светлијих ѓонова, који је обојен светлијим бојама*. — За унукину свадбу да си купим такој нико отворено марамче, жутишкаво, розњикаво.

отворен², -а, -о који лако, без ѓешкоће усѓосѓавља комуникацију, комуникаѓиван. — Ама отворен човѐг бре, прошја свет, не се срмје!

отѓзам, **отѓзја** (3. л. мн. пр. отѓзав; аор. отѓзја, 1. л. мн. отѓзјамо; импф. отѓзашем, 3. л. мн. отѓзашев) несвр. I. *одгађам, одуговлачим, оѓежем*. — Ми смо се приѓтељице одѓмно спремили за свадбу, ти отѓзаш!

II. ~ се *настојим, ѓокушавам да нешѓо избегнем, да се извучем из неке сѓтуаѓије*. — Доста се отѓзја да не ѓдем, ал она бѓше млого запѓла.

отѓнам, **отѓпаја** свр. *исѓучем, изударам, измлаѓим*. — Дѓбро га отѓпај, да видж дъл ће јутре па тој работи!

откарам, **откараја** (3. л. мн. пр. откарав; аор. откара, 1. л. мн. откарамо) свр. I. *оѓѓремим, оѓѓерам (неким ѓревозним средѓством), одвезем*. — Откарали гу куде доктура, припаднуло ву тѓшко. Нема га дом, откара жѓто у млин.

2. *исѓерам, изгоним на ѓашу (о сѓѓоци)*. — Откара краве па га још нема, ете колко телци рѓкав, забави ги.

отклацкам се, **отклацкаја се** свр. експр. *одем, оѓѓешачим сѓоро, ѓолако*. — Докле се ти отклацкаж до станицу, автобус ће ти побѓгне.

отклѓпсам, **отклѓсаја** свр. експр. *одем, оѓѓешачим с најѓором, гегајући се*. — Отклѓна надѓле, не рѓче куде куга ће ѓде.

отковѓм, **отковаја** свр. I. *раскујем оно шѓо је заковано*. — Кьд отковали тај сандѓк, а он пун з дукати.

II. ~ се *скинем себи ѓѓѓкову, ѓѓѓковице (о коњу)*. — Коњ се отковаја, одвај ѓде.

открај прил. *од самог ѓочейѓка, оѓѓкад се ѓамѓи, одувек*. — Тој неје сѓмо сѓг, открај ме тај изелица мене сандѓља.

открѓшим, **открѓија** свр. I. *одломим*. — Открѓи ма̀ло о[д] тој клашче на Бѓле!

II. ~ се *одвојим се од ѓелине, одломим се*. — Открѓиља се на онај кијамѓ[т] чѓпка од ора, паднула на овѓјам кућу па свѓ црѓпја испокрѓиља.

открѓшим се, **открѓија се** свр. експр. *одем самовољно, без ѓреѓходног догово̀ра*. — Открѓи се зорѓм у Лесковац.

откукам, **откукаја** (3. л. мн. пр. откукав; аор. откука, 1. л. мн. откукамо) свр. *оѓѓейѓим, оѓѓѓуѓим; уѓѓѓѓѓе уклоним оно чиме је нешѓо зачѓѓљено, заѓушено, заѓворено (супр. закукам); исп. отпишим*. — Откукај ми овѓј стакло, рѓка ме боли! Неће откука ѓндек пред ѓѓгову капију, а бѓше млого врпало па свѓ се вода врѓа право у мој обѓр, пун с воду.

Изр. 1) да откúкам (откúкаш и сл.) úста (обично с негацијом) или импéративно: *йочнем да говорим, йроговорим, йрестíанем да ћушим*. — Неће да откúка úста тај баксузуља, такој е и у школу работила. Откúкај ги úста, неси мúтава! 2) нећу (нећеш, неће и сл.) да откúкам (откúкаш, откúка и сл.) úста држаћу (*држаћеш, држаће и сл.*) у *шајносии оно шио ми је (ши је, му је и сл.) йовeрено, чуваћу (чуваћеш, чуваће и сл.) шајну*. — Нећу да откúкам úста, жими деца, тој е куде мéне ко закопано!

откуку́јем, откукува́ја (3. л. мн. пр. откуку́јев; аор. откукува́, 1. л. мн. откукува́мо) несвр. *ошчейљујем, ошйушавам; уошшье уклањам оно чиме је нешто зачейљено, зайушено, зайворено*. — Млóго ти се пије, мáло, мáло, па откуку́јеш туј ракију. Не откуку́ј туј флашу, које ти е сьг мúка!?

откупу́јем, откупува́ја несвр. *ошкуйљујем*. — Откупу́је попрíку овде по сéла, после гу препродава за úбаве пáре у Београд.

отнем, отéја свр. I. *силом йрисвојим йуђе, ошмем*. — Отéли му овíја пó голéми лóпту, тој плаче. Све сте ми отéли, дúшу жој да ми узнете!

II. ~ се *силом се ослободим, ошмем се, исйргнем се*. — Оте се од нéга и побeже.

отóч прил. *йре извесног краћег времена, малойре*; исп. оточке. — Отóч бeше туј, куде се дéна не знам. Отóч бeше сукљава, жито непокрíено, а кíша!

отóчке прил. в. *ошоч*. — До отóчке бeше све како ваља, а ськ се исподокачáли да се потéпав.

отпéкљам, отпекља́ја (3. л. мн. пр. отпéкљав; аор. отпекља́, 1. л. мн. отпекља́мо; импф. отпéкљашем, 3. л. мн. отпéкљашев) свр. I. *извадим (дугме, йуце) из руйице, ошкойчам*; супр. запекљам (се). — Срмóта такој, стар човéк отпекља́ја кошуљу, гóли грúди.

II. ~ се *извадим (дугме, йуце) из руйице, ошкойчам се*. — Заврући се, дај се отпéкљам.

отпекљува́ње с гл. им. од *ошпекљујем (се)*. — Дóјади ми с тој твоје отпекљува́ње и запекљува́ње, пьл скíни ванéлу, неће се ськ смрзнеш!

отпекљу́јем, отпекљува́ја несвр. I. *вадим (дугме, йуце) из руйице, ошкойчавам*; супр. запекљујем (се). — Отпекљу́јем овúј кошуљу па гу не мóg отпéкљам.

II. ~ се *вадим (дугме, йуце) из руйице, ошкойчавам се*. — Ти се отпекљу́јеж, заврући се!

отпенду́шим се, отпендуши́ја се свр. експр. *йрестíанем да се љушим, дурим, одљушим се, одобровољим се*; супр. напендушим се; исп. отпрндим се. — Самá ће се отпенду́ши áко се напендуши́ла, дошлó ву такој.

отпи́шим, отпиши́ја (3. л. мн. пр. отпи́шив; имп. отпи́ши; аор. отпиши́, 1. л. мн. отпиши́мо) свр. в. *ошкукам*; супр. запишим. — Отпи́ши флашу па сипи у чáшку, човéг да попи́је!

отпишува́ње с гл. им. од *ошпишујем*. — Неје тéшко за отпишува́ње, и ја ћу гу отпи́шим, нéго што намалéло у њум.

отпишу́јем, отпишува́ја несвр. в. *ошкукујем*; супр. запишујем. — Не отпишу́ј стáкло да не ветрeе ракија!

отплáдне прил. у *йослейодневним сатшима, йойодне*. — Доплáдне спи́је, отплáдне скíта. Отплáдне ће идемо у Коњинско да оберéмо тој мáло слíве.

отпој́ем, отпојáја свр. *завршим йевање, ошйевам, исйевам*. — Онá да ти отпој́е едну́ пéсму, да видиш које е поја́ње.

отпрећам, отпрећаја свр. *одгрнем оно чиме је нешто запрећано, оштрећем*; супр. *запрећам* (1). — Отпрећај тија кѡмпири да видимо пѣчени ли су!

отпрндим се, отпрндија се (3. л. мн. пр. отпрндив се; имп. отпрнди се; аор. отпрнди се, 1. л. мн. отпрндимо се) свр. експр. *в. ошйендушим се*; супр. *напрндим се*. — Мбра се отпрнди, па не ву е никој ништа лошо рекја, ел такој!?

отрезан, -зна, -зно *ошресий, бистар*. — Да бѹднеш отрезан, немѡј сваки да те вара!

отресѣм се, отресја се свр. *шосанем ошресий, бистар*. — Да се отресѣш, нѣси више детѣ!

отришам, отришаја несвр. *шресући уклањам, збацујем нешто с нечега, ошресам, иштресам*. — Отришајте дѣца обућу, немѡј з блатњиве нѡге да улазате!

отркаљам, отркаљаја свр. *И. кошрљајући одгурнем, удаљим, ошкошрљам*. — Отркаљај теј тикве у међак, после ће ги товариМО!

П. ~ се удаљим се кошрљајући се. — Пази туј, бабо наудоле, немѡј да паднеш па да се отркаљаш у пѡток!

отрован, -вна, -вно (поред стандардног значења „који у себи садржи отров, који делује као отров“) у изразу: *отрован на рабѡту врло вредан, марљив, шредан шосу*. — Ти знаш он какѡв је отрован на рабѡту, ће вика што се јѡш мајемо с овој сенце.

отрошим¹, отрошија (3. л. мн. пр. отрошив; имп. отроши; аор. отроши, 1. л. мн. отрошимо) свр. *скинем кукурузно зрнење с клиа*. — Евѣ да отрошим маѡ мумуруз за свиње.

отрошим², отрошија свр. *И. изложим некога материјалном шрошку*. — Ја те нѣсѣм маѡго отрошила, тај лебац што сѣм куде тебе јѣла.

П. ~ се шшрошим, ишшрошим своја материјална добра, новац и сл. — Отрошимо се маѡго око овуј свадбу, маѡ се и задужимо, па ће врћамо.

отрпѹјем, отрпуваја несвр. *1. излажем се гладовању, недовољном узимању хране, шрийм*. — Ми стари ће отрпѹјемо, за деца сѣмо да има!

2. (некога) *шдносим, шрийм, шолеришем нечије недовлично шонашање, хирове, безобразлуке и сл.* — Ја гу свѣ отрпѹјем, ај нећу се сваћам, ал она нѣма границу.

отрупим, отрупија свр. *в. шшруйим (1)*. — Кажи там на Мирка да отрупи дрва, нѣмам с које леб да испечѣм!

отутаѡим, отутаѡеја (3. л. мн. пр. отутаѡив; аор. отутаѡѣ, 1. л. мн. отутаѡѣмо) свр. *забудалим, шобудалим*. — Ти си бре, чѡвѣку отутаѡеја, кудѣ ће она сама да ти наваћује бащчу!?

отѹтке прил. *из шог шравца, са шог месца, ошуда*. — Они га најѹрив отѹтке, он нѣма кудѣ па се довучѣ куде мѣне.

отфрќнем, отфрќнуја свр. *мало шорасћем, шоодрасћем*. — Детѣ докле отфрќне, после свѣрва мож га чува, а ја ћу се запѡслим.

ошутување с гл. им. од *ошутујем*. — С твоје ошутување си га усампасила, сѣг рабѡти које он ѡће!

ошутѹјем, ошутуваја несвр. *ћућке шрелазим шреко нечијих лоших шосшуйака, шолеришем*. — Ошутуљеш му за једно, ошутуљеш му за друго, докле га не усампасиш.

оубавим, оубавеја свр. *шосанем лей, шролейшам се*; исп. преубавим. — Оубавѣло оној девојче па се лично направило.

офелизим, офелизија свр. *скинем са младе сџабљике кукуруза доње, ѓриземне листиове*. — От прѣ смо се млого мучили у прашење мумурус, тој га прво копамо па мобрамо још свѣки струг да офелизимо.

офирам, офираја (3. л. мн. пр. офирав; аор. офира, 1. л. мн. офирамо; импф. офирашем, 3. л. мн. офирашев) свр. *ѓресџанем да држим у џајносџи оно шџо ми је неко ѓоверио, обелоданим, одам*. — Ако ме офираш, муш ѓе ме утѣпа.

оцѣним, оцѣпија свр. *истиргнем листџ ѓаџџра из свеске, књиге, исцѣям*. — Оцѣпи ми и[з] средџну два листа, нѣсѣм понѣја свѣску!

оџа м фам. ир. *оџаџ*. — Оџа кудѣ ти оџиде?

оџенџим се, оџенџија се свр. *издоџим се из друшџива*. — Штџо си се, бре оџенџија, па ел приџи при ѓуди?!

оџѣним, оџѣпија (3. л. мн. пр. оџѣпив; имп. оџѣпи; аор. оџѣпи, 1. л. мн. оџѣпимо) свр. *кидаџуџи оџџгнем, насилно одвоџим од целине*. — Да оџѣпиш онџлку грањку на рџдно дрџце, срџота!

оџитавим се, оџитавѣја се свр. *ѓреболим, оџачам, оџоравим се*. — Јџш се не мџж оџитави, јануло гу бџлево, такџј чамрѣе.

оџкембавим, оџкембавѣја свр. *ѓосџанем чкембав, ѓџрбушасџи, оџџрбушим*. — Млого се огоџла, оволик чкембак, оџкембавѣла.

оџкобавим, оџкобавѣја (3. л. мн. пр. оџкобавив; аор. оџкобавѣ, 1. л. мн. оџкобавѣмо) свр. *мноџо, ѓџреџерано смџшам, омџшам*; исп. оџкољавим. — Млого оџкобавѣла, ништа гу нѣма!

оџкољавим, оџкољавѣја свр. *в. оџкобавим*. — Ако е оџкољавѣла не ву е од бџга, нѣѣ девојка да једѣ да се не огоџи!

оџовидно прил. *на очиглед свџх, не склањаџуџи се од ѓуџџих ѓогледа*. — Он је оџовидно, у срѣт пладне, ишја куде ѓум у куџу, тај безосрамник!

оџокљам, оџокљаја свр. *обиѣм на више месџа (о ѓосуди)*. — Све сѣм оџокљала овуј шѣрпу, мог у ѓум сѣк цвеџке да саџим, у ѓум више нѣма варѣње.

оџукам, оџукаја (3. л. мн. пр. оџукав; аор. оџука, 1. л. мн. оџукамо) свр. **1.** *удаџраџуџи сџџресем, оџџресем, скинем*. — Оџукај вутарку, кѣко си сеџела у јѣндек, свѣ зѣмња по ѓум!

2. *избиѣм зрневље из класа (о џиџџариџама)*. — Мџре, стрѣ ме ѓе удари ника градџија па ѓе оџука жџто!

3. *набиѣм, истџрлим (о коноџљи)*. — Оџукаше Цџгани коноплѣ, сѣ[г] ѓе ѓмамо да прѣдемо целу зиму.

ошав м *свеџи ѓлодови воџа*. — Од малѣцко сѣм волѣла ошав да једѣм, дѣн данѣс, ако нѣмам зуџби, узнем јабуче па жљуѣм с овеј моѣ чѣљубине.

ошавлија м *онај који воли да једѣ ошав, воџе*. — Фала, фала, ошавлија сѣм, ал нѣмам зуџби, Лѣпка ѓе ми свари тџја јабучики па ѓу ги такџј изѣдем.

ошавлика ж *она која воли да једѣ ошав, воџе, која је ѓубиџиѣл воџа*. — Дај ги теј јабуче на стрџнку, она тој воли. Кѣко па не волим, дѣте, ошавлика сѣм ја, там у плѣнину куде шџо сѣм се родџла, млого ошав је имало.

ошкам, ошкаја (3. л. мн. пр. ошкав; аор. ошка, 1. л. мн. ошкамо; импф. ошкашем, 3. л. мн. ошкашев; пр. сад. ошкајеџи) несвр. *ѓодсџичем, нагоним, ѓуџдам ѓса*. — Немџј, Ѓгоре да ошкаш куче, ѓе се откине па ѓе ме изѣде!

ошкопим, ошкопија свр. *ушкоџим, касџџирам (о веџру)*. — Овија две веџџики трѣба ги виѣ ошкопимо па да ги ранимо за зиму.

ошкуђевам, ошкуђеваја несвр. *оскудевам*. — Ошкуђева́ла је у све, докле не отиде у Немачко, сѝк се подголемила па нѝкуга не гледа!

ошóв м *ашов, лoйaйшa*. — Узни ошóв па исфр̀љи тој ђубре, не га чувај поза врата!

ошóвче с дем. од *ошов, ашовчић, лoйaйшцa*. — Не ми нóси тој ошóвче ис ку́јну, узни там голém ошóв!

оштрокавим, оштрокавеја свр. *шóстaнем шѝрокав, сувѝше ѝрљав, нечисѝ*. — Нèси се двé недеље бањаја, штрóку с нож да дèљаш, одмá да се избáњаш!

оштрб́им, оштрбеја (3. л. мн. пр. оштрб́ив; аор. оштрбе́, 1. л. мн. оштрбе́мо) свр. *шóстaнем крезуб, окрезубим*. — Не ме брига што сѝм оштрбела, нèћу се одавам, нèго што нèма с које да се раним.

оштури́м, оштуреја свр. *шóстaнем шѝтур, ѝусѝ, оѝусѝим, заѝусѝим* (обично у *клеѝви*). — Нèка оштури́ и ку́ћа и нѝва, пу́сто све да остáне, ја више дýшу нèмам у мèне да дијáним!

оси́дам, осидáја (3. л. мн. пр. оси́дав; аор. осидá, 1. л. мн. осидáмо) свр. *сазидам, озидам*. — Да оси́дам плот откут комши́ју.

оси́лавим, оси́лавеја свр. *изгубим ошѝрину вида, остáнем с ослабљеним видом*. — Оси́лавела сѝм плетеећи и везеећи уз гасарче, стру́ју нèсмо имáли ко сѝг.

оси́рам се, осира́ја се (3. л. мн. пр. оси́рав се; аор. осира́ се, 1. л. мн. осира́мо се; импф. осирашем се, 3. л. мн. осирашев се; пр. сад. осирајећи се) несвр. *окрећем главу и горњи део шела назад, осврћем се, окрећем се*; исп. осрћам се. — Не се осирај, нèго нотрчи да се не забáвиш!

осира́ње с гл. им. од *осирам се*. — Нèмам ја врème за осира́ње, које óће, тој нèка работи.

оси́риште с *ушóчишѝте*. — Чим не пошту́јеш тáтка и ма́јку што су за тебе живóт положили, више нèмаш оси́риште овде!

оср́нем се, осрну́ја се свр. *окренем главу и горњи део шела назад, осврнем се, окренем се*. — Оср́ни се мóри, да видиш кој ти је дошја́!

оср́хам се, осрћа́ја се несвр. в. *осирам се*. — Не осрћај се кѝт поћеш на пи́јак, нèће нѝшта продáш, ће врнеш све дóм!

осрћа́ње с гл. им. од *осрћам се*. — Кво мóри осрћа́ње, кóј се осрћа́ја?

П

па¹ прил. *оѝей, ѝоново*; исп. пај. — Попи два прáшка и пá ме гла́ва боли. Једèш ћутèк и пá нèће се смѝриш! Пá ли ће, бре, рúчаш?

па² возн. — Прво ће оберèмо овеј сливке па ће идемо да кóпамо.

пáвам, павáја (3. л. мн. пр. пáвав; аор. павá, 1. л. мн. павáмо; импф. павашем, 3. л. мн. павашев; пр. сад. павáјећи) несвр. 1. *ѝресем, оѝресам, исѝресам накуѝљену ѝрашину, ѝрах и сл. с нечега*. — Дѝк úбаво врème па све пáвам овѝја фили́ми, пúни с пр-ш́ину.

2. експр. *ударам, млаѝим, ѝучем*. — Пáва га тáтко ко стáру кáнту, ал он се не разб́ира.

павáње с гл. им. од *пáвам*. — Штó си туј зателенти́ла с тој павáње, не мóж за пóсле оставиш, љúди да рúчав?! Не помáга павáње, кѝд нèма мóзак у гла́ву.

падџнка ж дем. од *падина*. — Неће одвише стрмо, полък ће се спуштиш низ онуј падџнку и ће искочиш на раман пут!

паждрак м *стиари, дошрајали део одеће, рийа, љрње*. — Да собереш тија паждраци о[д] таван, па да исврљиш там у реку, нема више од њи које, не мош се носив!

пазука ж 1. *пазухо*. — Куде да ми искочи пот пазуку чир, не мóg руку подигнем.

2. мн. *грудџ, љрса, недра*. — Болџв гу пазуке, не мój дете да доји.

3. мн. *део одела, обично ујасана кошуља, која љокрива груди, љрса*. — Пушти теј паре у пазуке, тој ти нај сигорно! Турим такој у пазуке бомбонке, никој да не види, па кр[з] сливњак ча Пџрин однесем на мајку.

пај прил. в. *џа!*. — Пај ли ће се задеваш, неси се још смирија?

паја ж *један од најмање два једнакомерна дела тканине, џола*. — Овеј чџрге су ми о[д] две паје, а овај што се сџк с њум покривамо о[д] три, да е широка.

пајсторак м *џастџорак*. — Натришаш му се на тој дете ко да ти је пајсторак. Моја сестра е на пајсторка отишла, после ву и на њум бог даде да има кој да плаче по њум.

пајсторка ж *џастџорка*. — Не ги двоји, које купи на ћерку, тој и на пајсторку. Кь[д] це преодадо, затекла бе две пајсторке, после ја роди мушко.

пајсторкиња ж експр. в. *џастџорка*. — Еј, ала су ми душу изеле пајсторкиње, докле се не одадоше, а ја ги несъм мајку утепала, него съм дошла за удавца.

пајсторче с *џастџорче*. — Чува он убаво и пајсторче и џигџви.

пакџче с дем. и хий. од *џакџи, џакџиш*. — Испратџла ги едно пакџче, деца да се зарадујев.

пакос м *шџейџа, џакосџ*. — Ја сџрота, направџ пакос, искрши вилцан! Ти, же-но, да се не уватиж за нику рабџту да не направџш пакос.

пакосан, -сна, -сно *који љрави, чини, љричињава, узрокује шџейџу*. — Дете е пакосно, не му давај тој у руке!

пакосџик м *онај који љрави, чини, љричињава, узрокује шџейџу, шџейџочина*. — Голем је пакосџик онај мој баксу[з], све да ми згази цвеће по бедеми у башчу што съм посадила!

пакосџица ж *она која љрави, чини, љричињава, узрокује шџейџу*. — Ако ти је свекрва такој пакосџица ко што причаж, дај мене да ми спраља обџд и све друго да по-сташе, ако ће крши и разбива судови.

пакосџиче с *деџе које љрави, чини, љричињава, узрокује шџейџу*. — Изџде ме тој пакосџиче, съм по њџга да трчим да не направџ ники пакос.

пакошчија м *аугм. и џеј. од џакосџик*. — Дьл се заузџја у нику рабџту, него съм сџди тај пакошчија и мора да праџи пакос?

пакошчиња ж *аугм. и џеј. од џакосџица*. — Гџре си пакошчиња од онуј нашу ов-цу што съм наврне главу и трчи у штџту!

палаваћ м *овеџи, џовеџи комад нечега, комадина*. — Овољки палаваћи мџсо съм у чџрбу турила и они гу неће жедев, аздисали!

палаверџм, палаверџја (3. л. мн. пр. палаверџив; аор. палаверџи, 1. л. мн. палаве-рџмо; импф. палаверџешем, 3. л. мн. палаверџешев) несвр. експр. *џодсџишем сваџу, смушњу, сџлейџкарим*. — Она нема друго рабџту, него от кућу на кућу, од једнога до другога да прича што неће, људи да се сваџав, она съмџо палаверџи.

Палаверџка¹ ж *недџмак*.

палаверџка² ж експр. *смуйџивица, сџлейџкашџица*. — Пази се ти о[д] туј палаверџ-ку! Она ће две џчи у главу да завади, тьквџа је! У јџдну руку носи џгањ, у друго воду!

налавурда м експр. *безвредна особа, ништиарија, никоговић*. — Моја ћерка, ако ме слўша, неће отидне за онога палавурду.

палавурдија м и ж зб. експр. *безвредне, ништиавне особе*. — Немав они ништа, голаћи, они су за мене палавурдија. Ту слўшам ја жене, палавурдију, с празне главе!

паламида ж бот. *коровска биљка из њор. главочика Cirsium чији листови њо ободу имају бодљикаве длаке, осјак*. — Треба се отрси бостан, јанула га паламида.

паламударка ж погрд. *женска особа која долази до неке материјалне вредности служећи се њреваром, обманом*. — Два-три пут ме је она такој опаламудила мене, тај паламударка, ал ја несъм памет набрала, па ву дадо, и тој за тој.

паламудим, паламудија (3. л. мн. пр. паламудив; имп. паламуди; аор. паламуди, 1. л. мн. паламудимо; импф. паламудешем, 3. л. мн. паламудешев; пр. сад. паламудејећи) несвр. експр. *долазим до неке материјалне вредности служећи се њреваром, обманом, искористићавам некога*. — Мало си ме ти мене паламудија, па си дошја по још, ал дошло ми ис пету у главу, умреле будале!

Пала́нса¹ ж *надимак*.

пала́нса² ж *најрава за мерење њежине, канџар*. — Ти такъв домаћин, свќки дпн на пијас жмијеш, па да немаш пала́нсу, од мене тражиш!

палченик м 1. *крајњи дебљи њрсћ на руци или нози, њалац*. — Пази дрва к[д] трупиш, немој палчениг да претрупиш!

2. погрд. *особа ниског расћа*. — Онолицак палченик мори, па да видиш кько командује на мужа!

паљка ж *љочица у дечијој игри школице*. — Све њцепи опњнци клеваећи по туј паљку!

па́мет м (поред стандардног значења „разум, ум“) у изразу: *да се чўкнем (чўкнеш, чўкне и сл.) у па́мет да се дозовем (дозовеш, дозове и сл.) ѡамети, да се оѡаметиш (оѡаметиши, оѡаметиш и сл.), да се уразушим (уразулиш, уразуши и сл.)*. — Ти да се чўкнеш у па́мет, неси више детишњар! чўкни се у па́мет дозови се ѡамети, оѡамети се, уразуши се. — Чўкни се у па́мет, ја тија такви скитњари ко тебе нећу више подносим!

нампур м *зайушач, зайишвач од ѡлчице*. — Нумеја гу отвориш туј флашу, ете кько набута нампур у вино!

Па́не с *надимак*.

панкало́з м и ж експр. *особа сћално негодује, гунђа, гунђало*. — Еј, тај ли што је панкало́[з], све ву на њум неправо, сьмо пњька ништо.

Па́нта м *надимак*.

пантало́нка ж мн. *хић. од ѡантиалоне, ѡантиалонице*. — Порасја мори, глеј ократкеле му папталонке!

панте́ње с *сѡособности задржавања у ѡамети, сећању, ѡамћење*. — Даја му бог панте́ње, млого убаво учи.

Изр. у папте́ње сьм (си, је и сл.) *још ѡри чистој сам (си, је и сл.) свестии, здраве, бисѡре ѡамети (сам, си, је и сл.)*. — У панте́ње је још, ако је стар. у моје панте́ње оѡикад ја ѡамтиш, докле доише моје сећање. — У моје панте́ње, тој до сьг несъм видеја.

па́нтивек м у ѡрилошкој служби: *одук, одвајкада*. — От па́нтивек су теј фамилије слогувале, и ськ тој да се направи!

па̀нтим, пантија (3. л. мн. пр. па̀нтив; имп. па̀нти; аор. панти, 1. л. мн. панти́мо; импф. па̀нтешем, 3. л. мн. па̀нтешев) несвр. *држим, задржавам, чувам у сећању, њамтиш*. — Па̀нтиш ли, ма́јке кько́ те је журија, што́ ськ пла́чеш по њега?

пантлѝв, -а, -о *који добро њамтиш*. — Не учи дом млого, ал пантлѝво дете, тој у школу што на́учи.

пѝњкало с експр. *особа која сѝално гунђа, чанѝра, гунђало*. — За рабóту, рабóти, а што је па пѝњкало, тој ву на́рав такѝв.

пѝњкам, пѝнкаја (3. л. мн. пр. пѝнѝв; аор. пѝнка, 1. л. мн. пѝнка́мо) несвр. експр. *гунђам, чанѝрам*. — Ич немој да ми пѝнкаж, да се спрѝмиш и да однесѝ обѝд у њиву на бабу и на дѝду!

пѝнкање с гл. им. од *ѝњкам*. — Ти ће за твоје пѝнкање добијеш преко нос!

парабаба ж *очева или мајчина баба, ѝрабаба*. — Ивана ми је унука, на њојни деца сьм парабаба, а Вељко, муј муж ги је па парадеда.

парабѝл м *ѝшишоль*. — Бѝше ми Лека даја ники парабѝл, ал овѝја на́ши ме оптужише и узѝдоше ми га.

Парадајз м *надимак*.

парадеда м *очев или мајчин деда, ѝрадеда*. — В. пр. под парабаба.

параман м 1. *било који, неки одевни ѝредметѝ*. — Једн параман ми татко неје купија докле сьм куде њега била, носила сьм ма́јка с њојне рѝке што урабóти.

2. *било који, неки комад живинског меса (обично ѝмлећег, кокошијег)*. — Тија по́ крупни парамани ће оста́виж за у љувѝч, а по́ сѝтни ће туриш у чорбу!

параманче с дем. од *ѝраман*. — Донѝја му туј на дете ники параманѝки, не знам куде љу ги. Па параманѝки, ѝерко, от пиле, несьм заклала љурку!

парамудѝе с гл. од *ѝрамудим*. — С парамудѝе тамо тија белосвѝчани што гу не познавав, кућу на́прави.

парамудим, парамудија (3. л. мн. пр. парамудив; аор. парамуди, 1. л. мн. парамуди́мо; импф. парамудешем, 3. л. мн. парамудешев; пр. сад. парамудѝеѝи) несвр. експр. *искоришѝавам некога, извличим корисѝи на ѝревару*. — Она́ је парамудила по Немачко куга́ је стѝгла.

парандисање с гл. им. од *ѝрандишем*. — Кькво́ је тој парандисање по кућу, ми смо јо[ш] живи, тој ти у твоју кућу мож да отвараш куде бѝеш?!

парандишем, парандисаја (3. л. мн. пр. парандишев; аор. парандиса, 1. л. мн. парандиса́мо; импф. парандишешем, 3. л. мн. парандишешев) несвр. *без нечије сагласности, на своју руку, самовољно ѝретѝресам, ѝрейражујем*. — Немој ми ти мене парандишеш по моју кућу, овдо́ неје пустињско!

парастас м цркв. *служба у ѝрава̀славној цркви, ѝомен за ѝокојника, ѝарастѝос*. — У недељу ће ву да́вамо парастас, ће турамо годину.

параунук м *син очевог или мајчиног унука, ѝраунук*. — Мирóсава ми је ѝерка, а на њојнога Игор син ми је мене параунук.

парауни́ка ж *ѝер очеве или мајчине унуке, ѝрауника*. — На моју унуку Ивану ѝерке, Теодора и Сања су ми мене парауни́ке.

парауни́че с дем. и хѝй. од *ѝараунук, ѝарауника*. — Бóже дај, и ти парауни́ѝки да дочѝкаш, ко ја́ што сьм дочѝкала!

нарлапајес, -ста, -сто *који много говори, говорљив, брбљив*. — Ма́јка ву је парлапајеста, а на њум с кљѝште рец да ву извукѝеш.

парлапајка ж погрд. *брбљивица*. — Ти мори, парлапајке, ич език у главу не увукујеш!

парлија м онај који има много *џара*, новца, *џарајлија*. — Деда, синко прима пѣнзију, он је парлија, баба у кућу кјквѣ пारे мож да заради!?

парлика ж она која има доста *џара*, новца, *жена џарајлија*. — Јутре ће ти дође баба из Немачко, она је парлика, од њум да тражиш!

парокнија ж цркв. *џарохија*. — И нашо село је под њигову пароквију, ал неће дооди да свети воду што му млого долѣко, најеја се.

парчетисање с гл. им. од *џарчетишем*. — Голѣма ти ливада, на парчетисање боље ће гу продаш, кој има теј паре цѣлу да гу купи!?

парчетишем, парчетисаја (3. л. мн. пр. парчетишев; аор. парчетиса, 1. л. мн. парчетисамо) несвр. *делим неку целину на џарчад, комаде, џарчам, комадам*. — Ја нећу да парчетишем ливаду, ако оће да гу купи наједно, тамњ за плац. Не парчетишите леб овакој, суши се!

паском прил. *џасући*. — Терај ги краве такој паском уз лезѣрбу до наше ливаде!

паскурица ж обредни *хлејчић*. — Паскурице ги правимо највише за задушнице, лебац на крвајчики да имаш на свакуга за душу да пружиш.

насмий м *намоџај од 60 ниџи џредива на моџовилу*. — Пасмић има дваес чешљанке, а једна чешљанка има три жице.

настрма ж *сушено и димљено свињско месо*. — Води, жѣно ред от пастрму, дугљчка је година!

патарѣње с гл. им. од *џаџарим*. — Ја такој с моје патарѣње цѣл дѣн, па се уморим.

патарим, патарија (3. л. мн. пр. патарив; аор. патари, 1. л. мн. патаримо; импф. патарешем, 3. л. мн. патарешев) несвр. експр. *ходам џешко, с најором, с муком, гегам*. — Које ћу работим, дѣте, остарѣла сѣм, болна, патарим туј по обор?!?

патарница ж (обично мн.) *други дан крсне славе*. — Ми у село по три дѣна терамо славу: вечѣрница је пред дѣн на славу, дѣн слава и јутрѣдѣн патарице, тој допладне па за комшије, врућа ракија, мезѣ и такој.

патѣнка ж *дводелна койча чији се делови закойчавају уџиискивањем једног у други, дрихер*. — Поручила ти Зојка шњајдерка да ву носиш конџц и патѣнке за тој полче што ти шије.

натѣнче с дем. од *џаџенка*. — Ма не идев теј патѣнке за овој свилено полче, да купиш патѣнчики, жути, полче да ти будне убаво!

патѣње с *џаџиња, мука, мучење*. — Моје патѣње у детинство нигде га неје имало: била сѣм без мајку, па сѣм о[д] цѣдам године месила.

пато́к м *слаба ракија која џрва џоџече џриликом џечења*. — Пато́к неје за пијење, после га препичамо да будне јака ракија.

пато́рав, -а, -о *који се услед бола у ногама гѣга џри ходу, који хода џешко, с муком; хром, шејав*. — Ће идеш такој пато́рав кѣд не теја куде доктура да ти тури гџиз, досѣг би теј кошчице срасле. Пато́рава се родила, с једну ногу по кратку.

пато́равим, патравија (3. л. мн. пр. патравив; аор. патрави, 1. л. мн. патравимо; импф. патравешем, 3. л. мн. патравешев; пр. сад. патравејећи) несвр. експр. *џешко, с муком ходам, гегам се, храмљем, шејам*. — Болив га обе ноге ис куќ, ете кјко патрави. Бѣше падаја от плѣмњу и одотле патрави. Три ћѣрке је родила патраве, све патравив.

пáтравка ж експр. она која се услед бола у ногама гега њри ходу, која хода *ше-шко*, с муком; *хрома*, *шейвава* женска особа. — Тај пáтравка пуна с реуму, одвај иде, патрави. Она јес пáтравка, патрави с једну ногу, а лични деца чувала.

пáтравко м експр. онај који се услед бола у ногама гега њри ходу, који хода *ше-шко*, с муком; онај који је *хром*, *шейав*. — Тај пáтравко што патрави, душу ми изеде. Викав га пáтравко што патрави с једну ногу.

патрдија ж *галама*, *гужсва*, *неред*. — Дође, направџи патрдију, па отидне, а ми останемо да се свађамо.

пáтроња м експр. в. *џаџравко*. — Ма њу му искршим ја на тога пáтроњу и другу ногу!

Пауиња ж *надимак*.

пáутниа ж *џанке ниџи*, *честџо уџлеџене у мрежу*, *које се формирају од леџли-вог сока којег лучи џаук*, *џаучина*. — Ти о[д] цкитање нџмаш к[д] да мањеж да скџнеш туј пáутину, ко да смо у воденицу, не у куђу!

пачáвра ж 1. *крџа којом се џослује оџо џџорџа* (за брисање, окреџање или извлачење *врелих џосуда из рерне и сл.*). — Узни пачáвру, нџмџ з гџле рџке да дџзаш лџнац от шпџрет!

2. *фиг. џрљава*, *нечистџа*, *неуредна особа*. — Докараџа сџм се на пачáвру, от пу-сту работџтину нџмам к[д] да се оперџм.

пачáвроња м погрд. *зџуџџен*, *нечистџи*, *неуредан*, *џрљав човек*. — Ти, пачáвро-њо, там у[з] шпџре[т] да џутиш, пачавросáја си се!

пачаврџшем се, пачавросáја се (3. л. мн. пр. пачаврџшев се; аор. пачавросá се, 1. л. мн. пачавросáмо се) свр. *џосџанем џрљав*, *нечистџи*, *неуредан*, *зџуџџим се*. — Ја сџм се пачавросáла, нџмам к[д] да се оперџм.

пачџнке ж мн. *врџа уродице која се џриџерењем одваја од жџџа*. — Нџси та-мо на свиње теј пачџнке да једџв!

пашалџк м *џаша*, *џашњак*, *џасџџџе*. — Ичџр га ја видџ, водџше крáве ис пашалџк.

пашџћан, -ћна, -ћно *који се џреџежно гони на исџашу*, *који се додаџно не џрџхрањује*, *не џови* (о *крмеџу*). — Овџ пашџћне свиње затвџри у кџчину докле ра-њенице не поџџев поџџе, па ги после пушти травуџаг да једџв!

пáшнште с *џело угџнуле жџивоџиње*, *лџшина*, *џркоџина*, *мрџина*. — Ал се уда-нуџла прџдина, врљав там пáшишта.

пашкуџ м *сџари*, *доџраџали*, *изношени део одеђе*. — Нџмам ништо уџбаво, зá-лично, а тија пашкуџџи џмам цџло село да обџчџм.

пашкуџан м 1. експр. *деџе у џовоју*. — Еј, бре, деџе, пашкуџане, коџе ми џће кáжеш!?

2. погрд. *човек слабог имовног сџања*, *сиромах*, *сироџан*. — Ма коџе џма тај па-шкуџан, дџл џма џџиве, дџл му је штáла пуна сџ[с] стоку, сџмо се издџза?

пашкуџче с *дем. од џаџкуџ*. — Вáша мајка ве је обукувала с пашкуџџики от пијац, а сџк сте аздџсáле, свџки дџн у нџво, ко у собџр да ће идете!

паштрмење с *гл. им. од џаџџрмџм*. — Огади ми се и мџсо и лџб од онџ џџјно паштрмење, нумџ нож да узне.

паштрмџм, паштрмџја (3. л. мн. пр. паштрмџив; аор. паштрмџи, 1. л. мн. паштр-мџмо; импф. паштрмџешем, 3. л. мн. паштрмџешев) несвр. *рукама сџџним*, *комадам* (о *џеченом или куваном мџсу*). — Штџ тој мџсо паштрмџиш? Пџл уџзни уџбаво нџш па сџчи!

пекља ж *йешља, очица йри йлешењу*. — Овај плет неје замeтан, две пекље налице, две наопоко.

некљавина ж 1. *невоља, нейрилика, йошешкоћа*. — Тьквѧ је пекљавина с малецки деца.

2. *беспојтребно мешање, уйлићање у нешто*. — Дом да си идеш! Нeсьм те с китен ибрик викала овде пекљавину да прѧвиш!

пекљам, пекљаја (3. л. мн. пр. пекљав; аор. пекља, 1. л. мн. пекљамо; импф. пекљашем, 3. л. мн. пекљашев; пр. сад. пекљајећи) несвр. I. 1. *радим, обављам неки йосао невестшо, шейриљам*. — Ене га пекља ништо око трактор, ал па ништа, ће мора вика мајстора.

2. *шешко живим, довијам се, кубурим*. — Нема се, дете, скупотија голема, ал ете пекљам никако.

II. ~ *се мешам се, уйлићем се, йешљам се у нешто*. — Ти се немој пекљаш, нека си рабoтив које оћев, тој неје твоја рабoта!

пекнем¹, пекнуја (3. л. мн. пр. пекнев; аор. пекну, 1. л. мн. пекнумо) свр. у дем. значењу: *йечем (о ракији)*. — Пекну, Бале мало ракиичку, овуј годину слабо сь[с] сливе.

пекнем², пекнуја свр. у изразу: *мува пема те (га, гу и сл.) пекне ништиа йи се (му се, јој се и сл.) неће лоше догодићи, сасвим си (је и сл.) безбедан*. — Будни без бригу, мува нема га пекне!

Пеле с *надимак*.

неленка ж дем. и хий. од *йелена, йеленица*. — Да соберем овеј пеленке от прeмет, па ће си ги она пeгла.

пелузап м *задрй, неразуман, йвртоглав човек*. — Штo си такв пелузан? Ја ти викам да несьм, ти си па запeја!

пелузим се, пелузија се (3. л. мн. пр. пелузив се; аор. пелузи се, 1. л. мн. пелузимо се; импф. пелузешем се, 3. л. мн. пелузешев се) несвр. *йонашам се неразумно, неразборито*. — Немој се ти пелузиш сь[с] стари људи, срмота!

пендек м у изразу: *турим (оставим) на пендек стѧвим, остѧвим нешто на видно место йако да се лако може зайазићи, видећи*. — Тури га такој туј на пендег, да не тумарам после по целу кућу!

пендушење с гл. им. од *йендушим се*. — Брига ме много за њојно пендушење, ће се отпендуши!

пендушим се, пендушија се (3. л. мн. пр. пендушив се; аор. пендуши се, 1. л. мн. пендушимо се) несвр. експр. *љућим се, срдим се, дури се (обично најућивши усѧа)*. — Она се сьм пендуши, а никој ву ништа пeје викаја.

пендушљив, -а, -о експр. *који се лако љући, срди, дури (обично најућивши усѧа)*. — Мене су ми такви пендушљиви довде дошли, казуј штo си љута!

пендушљивка ж експр. *женска особа која се лако љући, срди, дури (обично најућивши усѧа)*. — Тај пендушљивка за све ништо се љути, ете, видиж гу куде ћути, надигла пршку.

пендушљивко м експр. *онај који се лако љући, срди, дури (обично најућивши усѧа)*. — На тебе па пендушљивко, које ти је па си се напендушија?

пентерење с гл. им. од *йентерим (се)*. — Он с његово пентерење такој по дуде-вја, ће се раслучи емпут!

пентѐрим, пентерѝја (3. л. мн. пр. пентѐрив; аор. пентерѝ, 1. л. мн. пентерѝмо; импф. пентѐрешем, 3. л. мн. пентѐрешев; пр. сад. пентерѐјеѝи) несвр. I. *ѝењем*, *ѝенѝрам*. — Кудѐ пентѐриш тој детѐ одмá на крѐвет?

II. ~ се *ѝењем се*, *ѝенѝрам се*. — Немóј се пентѐриш уз бáсамци сьмá, ѝе се ско-трљаши!

пѐнцер м уоквирени и заѝворени оѝвор у зиду кроз који улази дневна све-ѝлостѝ, ѝрозор. — На пѐндери ськ, свѝ турав фиронге.

пѐпцерче с дем. од *ѝенѝцер*. — Бѐше ме комшија тужија што сьм оставѝја пѐн-церче у ѝигов обór што глѐда, и морá га засѝдам.

пѐнсија ж *ѝензија*. — Она је у пѐнсију, ал неѝе се врѝа из Нѐмачку. Работѝја је у млин толке гóдине, сьг ѝма пѐнсију.

нѐнсијичка ж дем. и хѝи. од *ѝенсија*, *ѝензијица*. — Крѝка он туј пѐнсијичку свѐ дваѝез гóдине.

пенсионѐр м *ѝензионер*. — Не давав редóвно ни плáте на овѝја што рабóтив, не ли па на нас пенсионѐри!

пенсионѐрка ж *ѝензионерка*. — Бáба, сѝпе неѝе пенсионѐрка па да ѝма пáре!

пенсионѐрски прил. *ѝензионерски*. — Жѝиви он пенсионѐрски, крѝка свьки мѐ-сец туј пѐнсију!

пењѝв, -а, -о у коме, на коме има *ѝене*, *ѝенасѝи*. — Не расипуј туј пењѝву вóду, да оперѐм овуј црнóтину! Прошѝавај, пријо, рúке ми пењѝве, не мóш се здравимо!

пењýга ж експр. *дебела женска особа*. — Не се она од ло[ш] живóт направѝла пењýга.

нѐпел м *ѝеѝео*. — Врућ пѐпел си расипáла на ѝубре, две пѝлчики ми се опрљѝли.

пенѝлиште с 1. етн. *удубљено мѝсто у кући где се ложила ваѝра, огњѝишѝе*. — Ранѝе је била кућа една простóрија чѝм се улаза, и туј ископано за огњѝште, пѝпелиште, такој отворено, туј смо пѝкли ле[б] под вршѝиќ, туј смо варили, на верѝге смо качињáли вóду да грѐјемо, дабóме!

2. *фиг. мѝсто где је неко ѝоникао, одакле вуче корене, родна кућа, родни дом*. — На едну ѝѐрку свѐ да дадѐш имање и куће, а другу да оставѝиж бес пѝпелиште, тој од онога озгór грѐбта!

пенѝлица ж *куѝија на шѝорѝиу у коју ѝада ѝеѝео*. — Пуна ти пѝпѝлица, затóј óгањ неѝе ти се разгори.

пѝпелчьк с дем. и хѝи. од *ѝеѝел*. — Запрѐћамо кóмпири у пѝпелчьк па ги пѝчѐмо. Сòлни пѝпелчьк туј куде вóду што рáсина!

неперу́га ж зоол. *инсекѝи из реда Lepidoptera, леѝѝип*. — Бáба вѝкаше áко ви-диш у прóлет прво жу́ту неперу́гу, цѐло лѐто ѝе бóудеж жу́та и бóлна ко она.

неперу́шка ж в. *ѝеѝеруга*. — Вањáли деца неперу́шке по жѝито па ни га свѐ изга-зѝили.

неперу́шче с дем. и хѝи. од *ѝеѝеруга*, *ѝеѝерушка*. — Áј з бабу у ѝѝиве да видиш кóлко неперу́шчики ѝма!

пѝпиљáв, -а, -о *ѝеѝѝасѝи*. — Онóј пѝпиљáво пѝле ми се нигде затикало. Евѐ ти клунче на ми кúпи таквó ѝсто пѝпиљáво да заврѝшим ванѐлу!

пѝпиљáвка ж *кокош ѝеѝѝасѝе боје*. — Онај пѝпиљáвка се расквацáла, а нѐ-мам тазѐ јáјца да гу насадим.

первáз м *окрајак, ѝеро мараме, ѝовезаче*. — Ёј, Рúжо, малѐцак первáс ти озгór!

перда ж зб. *им. од њеро, њерје*. — Ене Мирко прет кокошарник колко перда, сирогно је кучиште изело нику кокошку, ја сирота!

пердам, пердаја (3. л. мн. пр. пердав; аор. перда, 1. л. мн. пердамо; импф. пердашем, 3. л. мн. пердашев) несвр. експр. *грдим, ружим, корим*. — Ја ћу гу њума пердам кџд гу срџтнем које она лајала од мене.

пердање с гл. *им. од њердам*. — Млого гу њум брига за твоје пердање, она си тџра на њојно што знаје.

пердушина ж *аугм. од њерда, њерушина*. — Смџти под ајет куде кокошке што лџгав онуј пердушину! Митив се кокошке, пун обџр с пердушину.

перенде с *неред, лом*. — Кџкво си толко перенде направила по кућу?

перилџа ж она која њере рубље, њраља. — А мџри, перилџо, развреднила си се ко да је чис понедџник!

перкла ж *узица која се њровлачи кроз руицие и сџезањем сасџавља насџрамне сџиране (обично обуђе), њерџила*. — Наврчкај ми перкле на ципџеле, ја нумџм!

перклам, перклаја (3. л. мн. пр. перклав; аор. перкла, 1. л. мн. перкламо; импф. перклашем, 3. л. мн. перклашев) несвр. *сасџављам насџрамне сџиране (обично обуђе) њровлачећи и сџежџући њерџиле, узице кроз руицие, њерџилам*. — Мџра да наџчиж да перклаш обућу, ја ли ћу ти ги перклам свџки дџн!?

пернем¹, пернуја (3. л. мн. пр. пернев; аор. перну, 1. л. мн. пернумо) свр. у *дем. значењу: њерем*. — Чџз да пернем овој марамче о[д] снџџ, одма њдем.

пернем², пернуја свр. експр. *овлаш ударим, закачим некога*. — Перни гу што се набутала пред нас!

Пертаџе с село.

Пертањанин м *сџановник Пертања, онај који живи у Пертању*.

Пертањанка ж *сџановница Пертања, она која живи у Пертању*.

пертацки, -а, -о *који се односи на Пертање*.

перушка ж *меџлица од кокошијег крила којом се меџе брашно или мрвице са сџилола*. — Тџ перемо имале сунђери и крпе ко данџс, него смо с перушку смињале брашно од остал кџд мџсимо, ел па бришемо трџшке по обџд.

перчин м *реса, меџлица на врху кукурузне сџабљике*. — Мџмуруз искараја перчин, ће чеџи, па ће њма класја.

песакљив, -а, -о *џесковити*. — Које ће се рџди у онуј песакљиву њиву, све изгорџ?!?

Пџснште с мпт. њива.

песка ж *количина нечега (обично сламе, сена, џраве, растџиња) која се може захваџиџи јџдном руком, која може сџаџиџи у јџдну шаку, џести*. — Не ми трџба млого расад, за јџдну песку ми сџмо дај!

пџсна ж *џесма, мелџдија*. — Отпџј едну пџсну за гџсти, па њди на џро!

пџснопџјац м *онај који леџо, добро њева, добар њевач*. — Млого џбаво поје, метнуја се пџснопџјац на татка.

пџснопџјка ж *она која леџо, добро њева, добра њевачица*. — Од њојну мајку неје имало боље пџснопџјка: кџд запџеше на седџљку, цџло село се собере да гу слуша.

пџснопџјче с *деџе које леџо, добро њева*. — Ти си баџипо пџснопџјче, и баба ти је млого џбаво појала.

пџстување с гл. *им. од џестујем*. — Ел она пџстувала и свџкра и свџкрџу, па сџ[г] кџт паднала у постџљу, нема кој да се осрне накуде њума.

пестујем, пестуваја (3. л. мн. пр. пестујев; аор. пестува́, 1. л. мн. пестува́мо) не-свр. *негујем, њазим, надгледам*. — Болника сџм пестувала пед године.

пѣтак м (поред назива петог дана у седмици) у изразу: *распети ~ њо хришћанском веровању, дан Христјовог расјећа, Велики њѣтак*. — На распети пѣтак се пости, мѣстив се јајца, а свона у цркве не свонив.

петъл м 1. *мужјак кокоши, њѣшао, њевац*. — Ја познавам мојега петла, ене га мој петъл у твоје кокошке.

2. у мн. *кукурикање њѣшла као одређење времена (обично часови у дубокој ноћи и ѡре свињања)*. — Пођемо пѣшке у Лесковац у други петлови, осѣмнемо у Лесковац.

Изр. **петлове гаће** бот. *врста шумског цвећа*. — Процвѣти ли кукурѣк, петлове гаће у шуму, ајде, ваћа пролет, људи се размилив по њиве.

петина ж *њѣшорица; њѣшоро*. — Петина момци у нашо село за женидбу. Нѣсмо имали млого госту на славу, њи петина: две женштине с мужи и једно дете.

петлѣ с *млад њѣшао, њѣтлић*. — Стар петъл прелића у Бранкин обѣр, овој петлѣ сџмо с кокошке. Кусо петлѣ, за вѣк пиле (НПосл.).

петленце с *дем. и хий. од њѣшле*. — Ја ћу ти дам кокошке, а ти па на мене петленце, ће се мењавамо.

петлижан м бот. и агр. *ѡвршарска биљка Solanum lycopersicum, ѡпарајз*. — Рани ги бе посадила овја петлижани, а још нѣма да стасујев.

Изр. **мѣдар петлижан ѡвршарска биљка са меснаѣим, дугуљастѣим ѡлодом ѣамноѡлаве или љубичастѣе боје Solanum melongena. — Турав жѣне и од мѣдри петлижани у ајвар, ја па сџм попрѣку.**

петлижанче с *дем. и хий. од њѣшлижан*. — Они сѣдив рани петлижани. Давав ни такој но нико петлижанче, докле наши не стигнев, ал руке ги се тресѣв, ко да ти дава не знам које.

петлииа м *аугм. и њеј. од њѣшъл*. — На тога петлину ћу му вржем ноге да не прелића преко плот. Боље да га закољем овѣга петлину, он стѣлно младожења з Бранкине кокошке, овакој ће ѡмао убав ручък.

петличе с *дем. и хий. од њѣшле*. — Моли гу да ми даде једнога њѣјнога петла, моји све петличики.

петличенце с *дем. и хий. од њѣшличе*. — Оће да се мењавамо, ал за петличенце да ву дадем стару кокошку.

петличѣње с *гл. им. од њѣшличим се*. — Она ми па с тој петличѣње ѡгаде, ко сџм она да је на овај свет!

петличим се, петличја се (3. л. мн. пр. петличив се; аор. петличѣ се, 1. л. мн. петличѣмо се; импф. петличешем се, 3. л. мн. петличешев се) несвр. експр. *ѡридајем себи неосновано велику важностѣ, ѡравим се важан, кочѡперим се*. — Нѣма за које да се петличѣ, за убавило нѣје убав, за богѣсто нѣје богѣт.

петличко м погрд. *онај који неосновано ѡридаје себи важностѣ, који се ѡрави важан, који се кочѡпери*. — Какѣв си ми па ти, петличко, с које се петличѣш?

Петровдѣн м *хришћански ѡразник, Пеѣшовдан*. — Туј око Петровдѣн ће пѣчнев да стасујев овѣј петровке јабуке.

Петрове ливѣде ж мпт. *ливѣде и њиве*.

петровка ж бот. агр. *јабука која дозрева око Пеѣшовдана, њѣшовѣча*. — Стѣна ни донѣла пуну ванглу петровке.

петрџвче с дем. од *йеџровка*. — Бе посадила тамо при бунар едно петрџвче, да викне ники па да ми га искрши. Немам које друго, тури у кицељу петрџвчики па ву тој однесо уста да раскваси.

пеџкав, -а, -о *који је џрошаран разнобојним џачкама (о џканини)*. — Од овај пеџкав матријал да сашџем полку.

печалџвина ж сезонски најамни рад изван месџа сџалног боравка, џечалба. — Прво нашо србџтимо, после па викнемо у печалџвину, там у тија села око Београд, по баштоване.

печалџвник м *џечалбар*. — Несмо имали нико имање, отџднев ни мџжи у печалџвину у Банат, печалџвници су били, а сџг на бџга фала, одимали смо мало.

печалџвница ж *женска особа џечаловник*. — Која је моја другачка била печалџвница, тој сџмо ја, с тебе спџсобнога мџжа?!

печџика ж 1. бот. агр. *белокора бундева* Cucurbita pepo. — Тџкве и печџнке ту-римо преко зџму у подрум да не измрзнев. Тџкве свиње једџв, печџнке па за нас.

2. анат. експр. *глава*. — Шџе ти тај печџнка кџ[д] цџџ работиш кџко ти дру[г] кџже?

печџнче с дем. и *хџй. од џеченка (1)*. — Не кџдај тој зелено печџнче, знаш кџлка ће печџнка порасне од џџга!

печџњак м *џрасе одређено за клање*. — Овој ће ни бџде печџњак за славу.

печџњџвачки, -а, -о *који се односи на Печџњџце*.

Печџњџвка и **Печџњџвчанка** ж *сџановница Печџњџџа, она која живи у Печџњџџу*.

Печџњџџце с село.

Печџњџвчанин м *сџановник Печџњџџа, онај који живи у Печџњџџу*.

печеснајес број *џриближно, око џџинаесџ, не мање од џџинаесџ*. — Печеснајес брџва чџвам, омалџја сџм ги џвце, нема кој да ги чџва.

печџстина ж број *џриближно, око џџоро (џџориџе), не мање од џџоро (џџориџе)*. — Да се соберџв печџстина мџжи, да се стџгнев једџн дџн да очџстив онџј џу-бре у сре[д] целџ. Несмо мџго гџсти имали, печџстина!

пџчиво с *печџње, џечениџа, џеченка*. — Имаше на свџдбу и прасџо пџчиво, ал џџди поџвиш јџдоше овчџтину.

пџчивџе с дем. и *хџй. од џечиво*. — Остави о[д] тој пџчивџе и на деџа, ће трајив и онџ!

пџшџк м (поред стандардног значџња „чџвек који иде пешке, који пешачи“) бот. агр. *врџта џасуља сџџног белог зрневља*. — Тџтавац је с крупни зрна, а пџшџк џсто бџл, сџм сџтни зрна.

пџв (обично поновљено неколико пута) *узвик којим се вабе џџлад и кокоши*; исп. пџл, пџле и тџк. — Баба кџ[д] ће рџни пџлики и кокошке вџка пџв, пџв, пџв, ел па пџл, пџл, пџле, пџле, пџле, тџк, тџк, тџк!

пџвкам, пџвкџја (3. л. мн. пр. пџвкџв; аор. пџвкџ, 1. л. мн. пџвкџмо; импф. пџвкџшем, 3. л. мн. пџвкџшев; пр. сад. пџвкџјеџи) несвр. у дем. *значџњу: џџџем, џџџуџкам (алкохолно џџџе)*; исп. пџвџџџем, пџвџџџем. — Неје бџж без џч, пџвкџа и џн, ал се не опџва. Пџвкџа и он да не остане суртџг, да се не загџби сорта.

пџвкџње с гл. им. од *џвкам*. — Прво такој почне с пџвкџње, по мало, после се не мџж одџчи.

пивњујем, пивњуваја (3. л. мн. пр. пивњујев; аор. пивњува, 1. л. мн. пивњувамо; импф. пивњујешем, 3. л. мн. пивњујешев) несвр. уч. в. *ивкам*. — Пивњује и он често.

півнем, пивнуја (3. л. мн. пр. півнев; аор. пивну, 1. л. мн. пивнумо) свр. *йойијем мало, йијуцнем*. — Півни од ракију, неће се отрујеш! Дај на дете мало да півне о[д] цок, њојна мајка ккџо ти тебе дава!

пизма ж *отворено, нейрикривено нейријателство, мржња*. — Међу њи је завадала страшна пизма, ко да несу од једну мајку деца.

пијанлџк м *йијанство, алкохолисаност*. — Етџе с твој пијанлџ доклџе смо дошли, све продаде за пијење!

пијанцула м и ж погрд. *йијандура, йијанац, йијаница*. — Муж ву ништа не ваља, пијанцула, почџеја и њиве да продава за пијење. Ти мџри, пијанцуло, личи ли ти што си се такој опила!?

пијење с (поред „гл. им. од пијем“) и (*алкохолно*) *йиће*. — Тој пијење што ви прескџчи о[д] цвадбу, ће га врнџш у продавницу, парџе ћу ти врнем.

пил узвик. — В. деф. и пр. под пив.

пилајка ж *млада кокош која ће ускоро йочџи да носи*. — Ймам николко пилајке, напролет ће пронесџв.

пилата (саму у ж. роду) *која је веома сйособна, сналажљива, довитљива (о жени)*. — Жена му млого пилата, вредна, за све се снађе, сџ[с] сви ко што треба.

пиле¹ с (поред стандардног значења „младунче кокоши“) експр. *йишца*. — Тури једн зальк у уста на тџг йди работи, пилики да те не завикав!

пиле² узвик. — В. деф. и пр. под пив.

пилиште с *аугм. од йиле¹*. — Изџдоше душу овйја пилишта, све ичапрљали бащчу!

пилура ж фарм. *лек ваљкастог облика, йилула*. — Преписаја ми бџе доктор нике пилуре, све ги попи, ал не помага.

пилче с *дем. и хий. од йиле, младунче кокоши*. — Немџј пилчки да маваш, квачка ће ти рипне џчи да ти ископа!

пилченце с *дем. и хий. од йилче*. — Лџле, бабо, удавило се једно пилченце у помије!

пинем, пинуја (3. л. мн. пр. пипев; аор. пину, 1. л. мн. пинумо) свр. в. *ивнем*. — Пини водицу, лале, уплашила си се!

пињујем, пињуваја (3. л. мн. пр. пињујев; аор. пињува, 1. л. мн. пињувамо; импф. пињујешем, 3. л. мн. пињујешев) несвр. уч. в. *ивкам*. — Пињује и он, ал не опива се толко да пада по путишта.

пипка ж *кокошија болест, куга*. — Ми смо ги наше кокошке шприцали, неће ги ваџи пипка, па, што знам!

пипкав, -а, -о *сйор, невеший, йишав*. — Она млого убаво везџе, ал је пипкава, откџд је почџела онај пешкир.

пипкавка ж погрд. *сйора, невешиа, йишава женска особа*. — Тај пипкавка до пладне не мџж да спреми ручџк.

пипкаво м погрд. *сйор, невеший, йишав човек*. — А, бре, човеку, јџш се несџ обријаја, откџ[д] це бријаш! Па ти си бија голџм пипкаво!

пипкаво прил. *сйоро, невешийо, йишаво*. — Она млого пипкаво работи, не гу викајте, цабе ће одужујете радника!

пирáјка ж *иљоснаџа дрвена најрава с дршком којом се рубље удара љри љрању, љраиљача*. — Нeсмo кадър с рúке да ги оперeмо онeј пртене чeрге, нeго виќнемо па буáмо с пирáјку.

пиркам се, пиркáја се (3. л. мн. пр. пиркав се; аор. пиркá се, 1. л. мн. пиркáмо се; импф. пиркашем се, 3. л. мн. пиркашев се) несвр. уз. повр. експр. *водим љрељирку око нечега, браним свој сџав, мишљење и сл., љрељирем се*. — Докарáја брашно из млин, ја викам нeје брашно од нáшу пчeницу, пиркáмо се с Мирка у штáлу.

пиркáње с гл. им. од љиркам се. — Не помáга пиркáње с нeѓа, наврнуја на нeгово да бóдне.

пирóвина ж бот. 1. *коровска биљка Agropyron repens, љиревина*. — Пирóвину не мoж гу трсиш, áко гу ис кóрен не извóчеш, онá се пá привáти.

2. *фиг. љйоран, исџирајан, љрљелив човек*. — Нáгъзди се на дeдино имáње, и кóлко га је овáј мучија, и по сóдови, да га препóди, ал овáј пирóвина свe је издржáја, дeда му умре и такóј остаде на тој имáње.

пис узвик којим се гони, џера мачка. — Пис мáчко, бóлес те, кудe си се нагнeла под остáл!

писар м етн. *назив одмила којим млада ословáва дeвера или млађег мушкарца из мужевљеве родбине*. — Пре педесeд гóдине кь[д] цьм дошлá за вáшого тáтка, вáшого чича Милáна бе почeла да га викам писаре, и до дън данъс такóј.

писарка ж етн. *назив одмила који млада надене заови или другој млађој женској особи из мужевљеве родбине*. — Рáду чá Влáјкову, тáткову ти сестру о[д] чичу, што је сьг у Лебáне, викам гу писарке, от кькó сьм дошлá за вáшого тáтка.

нисарче с етн. *назив одмила који млада надене мушком дeтeџу из мужевљеве родбине*. — Такóј сьм научила, áко је и он ськ стар човeк, сьмо писарче га викам.

писка ж *свирала од незреле љшеничне сџабљике*. — Етe, замајóјем се, пáзим овце и правим писке от нченицу да нóсим на децá дóм, да се радóјем.

Пискавица ж мпт. *њива*.

пискам, пискáја (3. л. мн. пр. пискав; аор. пискá, 1. л. мн. пискáмо; импф. пискашем, 3. л. мн. пискашев) несвр. оном. *оглашавам се љовременим љијукањем, љијучем (о љилeџу)*. — Паднуло пиленце из гъездó па писка, а ти си глóв па га не чóјеш!

писување с гл. им од љисујем (1). — Нeсьм ја у школу ишлá па да знам да писујем, кьквó моe писување.

писујем, писувáја (3. л. мн. пр. писујев; аор. писувá, 1. л. мн. писувáмо) несвр. 1. *љишем*. — Нeсьм умејáла да писујем, на Вeљко кьд óтиде у војску, Боска, мојá зьлва, тьг љаг бeше, онá ме нáучи да писујем.

2. *јављам се некое љисменим љуџем, љуџем љисма, шаљем љисмо*. — Па Рáдо, áј уздрáвје и писуј пó чeсто, немóј ко што си ти знаш у два мeсеца еднó писмо.

нитије ж мн. кул. *љихџије*.

питување с гл. им. од љиџујем. — Йди надóле и питуј, по питување ље гу нáђеш!

питујем, питувáја (3. л. мн. пр. питујев; аор. питувá, 1. л. мн. питувáмо; импф. питујешем, 3. л. мн. питујешев; пр. сад. питувáјеџи) несвр. *љиџујем некое усмено љиџање љражеџи одговор, љиџам*. — Питујем те сьмо, коe се дерeш!

Пицáн м *надимак*.

Пицáнка ж *надимак*.

пи́шим, пиши́ја (3. л. мн. пр. пи́шив; аор. пиши́, 1. л. мн. пиши́мо) несвр. *зајушавам, зачеиљујем, зајварам*. — Врата су ни на шталу слаба, кь[д] дође зима пишимо ги сь[с] сламу стока да не осебне. Немам паре да купим ново стакло, па пишим прозор с новине.

Изр. **пиши ми** (ти, ву и сл.) *уста не дозвољава ми (џи, јој и сл.) да говорим, уђуикује ме (џе, је и сл.)*. — Пишиш ми уста нри људи, стра те ћу те обрукам ако зборим. Не ми, дете пиши уста, ће изеш ћутек!

пишкам, пишкаја (3. л. мн. пр. пишкав; аор. пишка́, 1. л. мн. пишка́мо; импф. пишкашем, 3. л. мн. пишкашев; пр. сад. пишкајећи) несвр. оном. *дашћем, брекћем*. — Сьмо пишкам кь[д] це наједём. Онакој гојна уз брдо, сьмо пишка по цел пут.

пишкање с гл. *им. од пишкам*. — Наједё се увечер, па од њојно пишкање не мош се спије до које време.

пишмаи м *онај који мења пребиходни сџав, мишљење, одлуку и сл., који се пребдомишља*. — Рече ће ископаж бунар за двајес иљаде и ськ се пишманиш, какъв си тој пишман?

пишманим се, пишманија се (3. л. мн. пр. пишманив се; аор. пишмани се, 1. л. мн. пишманимо се) несвр. *пребдомишљам се*. — Рече за продаву ти тај ливада до ну[т], даја сьм ти капару, ти се ськ пишманиш.

плавез м *графитна оловка*. — Какъв си ти ђак кьд немаш плаве[з], с које писујеш у школу?

плавешче с дем. *од плавез, оловчица*. — Све си плавези погубија, кько ће писујеш с тој плавешче?

Плавка ж *крава љрљаво-беле, сивкасте боје и име џаквој криви*. — Плавка, ако отели женско теле, ће га чувамо за домазљк.

Плавча м *во, бик љрљаво-беле, сивкасте боје и име џаквом волу*. — Плавча се откинуја па направија штету у Влајков мумуруз.

пладне с *средина дана, џодне*. — Даншњи деца спијев до пладне, прёко ноћ скџав.

пладниште с *сеновиџо месџо где се сџока одмара у љрвим џојодневним сажима*. — Ћу терам овце у пладниште там у врбљак куде реку и ћу ги напојим.

пладнујем, пладнуваја (3. л. мн. пр. пладнујев; аор. пладнува́, 1. л. мн. пладнува́мо; импф. пладнујешем, 3. л. мн. пладнујешев) несвр. *одмарам се у хладу (о сџоци)*. — Докарај овце на пладне у реку да пладнујев!

Планинац¹ м *надимак*.

планинац² м *сџановник џланинских крајева*. — Не мога гу попрџку продаём, млого се беше нанело, па тој што остаде дадо на еднога планинца за крушке.

планишка ж *сџановница џланинских крајева*. — Оженија се с планинку за дрва.

платежник м *онај који џрима џлаџу, који ради у државном предузећу*. — Ја несьм платежник, моје имање си работим и о[д] тој се издржавам.

платежница ж *она која џрима џлаџу, која ради у државном предузећу*. — Не су се платежнице укршиле у роботу, да дође она на моје место у њиву да работи, свезда да гу пече.

платичка ж дем. *од џлаџа, џлаџица*. — Које ће он направи с његову платичку, сьм тај лебас да има да једе.

плацък м дем. *и хий. од џлац*. — Тај плацък што има и кућу, њиве нема, стоку исто такој, не се мучи!

плачећим прил. *илачући*. — Свађа се овај бесник с њум, она ўзеде торбиче и плачећим отиде.

плачко м *илачљивац*. — Тај плачко за све ништо плаче.

плачљивка ж *илачљивица*. — Ајде, плачљивке, не те срам да плачеж, дете те сѣмо пипнуло, не те ударило силно!

плек м *илех*. — Ваља ми мало плег да закрпим релну на шпорет.

плекан, -а, -о *који је од илеха, илехани*. — Ми си едемо из плекани тањири, а гости кѣд имам, тѣк турам из овѣја убави, бели.

племња ж *зграда у којој се складишти и чува сѣочна храна, илевња, илевара*. — Пуна му племња сѣ[s] сено и па купује о[d] Црногорци, све га стра неће има до пролет.

плетѣк м *хий. од илети, мусѣра при илетињу*. — Млого убав овај плетѣк, ал ја немам очи тој да плетем.

плетѣћка ж *игла којом се илети*. — Дај ми твоје плетѣћке да не разврѣјем плетиво!

плѣтачѣк, -чка, -чко *донекле, незнатно илѣтач*. — Плѣтачко ти овој тањирче, дај ми дибок тањир за гра!

плѣтачко прил. *донекле, не сасвим илѣтѣчко*. — Плѣтачко га закопаше, оно, неће се он дигне, него требаи су па по дибоко!

плѣткопамес, -ста, -сто *који је ограничених умних, инѣтелекѣуалних сѣособности, ириглуј*. — Млого си плѣткопамез бија, бре! Па кѣко ће береш сливе кѣ[d] цу ни сви судови заватени, у коѣ ће ги туриш?

плѣвдина ж бот. агр. *илемениѣа сорѣа винове лозе са црвенкасиим бобицама*. — Тој гројзе плѣвдину, мој татко е из Бугарску донѣа калем.

плѣвдинка ж *хий. од иловдина*. — Дадо му једно грозде плѣвдинку човек уста да раскваси, неће ме тој много обогати.

плѣтѣк м *дем. од илотѣ; исп. плоте*. — Осидѣја отку[d] цокѣк плѣтѣк, мош прерипи кој си оѣе.

плѣте с в. *илоѣѣк*. — Онѣј плѣте откуд Благоју, подало, да га потпреш с нику мѣтку, докле не кѣпимо цѣглу!

плѣчес, -ста, -сто *који је у облику илѣче, илѣчасѣ*. — Гѣран из реку вади тија плѣчести камења да обсида бунар, не ги је купуваја.

плѣчка ж *дем. и хий. од илѣча, илѣчица*. — Да видиш онѣ у купѣтило кѣквѣ су плѣчке турили!

плѣсканица ж *кул. илѣскавица*. — Иди да не чекаш ручѣк, ће си кѣпиш у Лесковац једну плѣсканицу!

плѣскам, *плѣскаја* (3. л. мн. *плѣскав*; аор. *плѣска*, 1. л. мн. *плѣскамо*; импф. *плѣскашем*, 3. л. мн. *плѣскашев*) *несвр. квасим, мокрим*. — Немѣј ме плѣскаш с туј плѣтну воѣу!

плѣскање с гл. *им. од илѣскам*. — Ће изеш ћутѣк ти за тој плѣскање!

плѣснем, *плѣснѣја* (3. л. мн. *пр. плѣснев*; аор. *плѣснѣ*, 1. л. мн. *плѣснѣмо*) *свр. иоквасим, нақвасим некога*. — Ај плѣсни ме ако смеш, па да ти се натѣнам!

плѣска ж *боца илѣснаѣог облика*. — Он бес плѣску ракију нигде не пођује.

плѣпка ж *илѣвачка*. — От кисело, све ми плѣпка пође на уста.

поабим, *поабија* (3. л. мн. *пр. поабив*; имп. *поаби*; аор. *поаби*, 1. л. мн. *поабимо*) *свр. уѣроѣасѣим, униѣѣим (о веѣој количѣни нечега)*. — Да уватиш па да поабиш оволко лѣсја, ја ли ћу ти свѣки дѣн купѣјем свѣске!

поапсим, поапсија (3. л. мн. поапсив; аор. поапси, 1. л. мн. поапсимо) свр. *лишим слободе, њохайсим* (о већем броју особа). — Сви ће ги поапсив, синко, сџм да ги нађев!

побачкам се, побачкаја се (3. л. мн. побачкав се; аор. побачка се, 1. л. мн. побачкамо се) свр. *расхладим се накрайико у бачкалу* (о свињама). — Пушти гу туј стару свињу ис кочину да се побачка мало, врућо!

побъшим, побъшија свр. **а.** *сакријем, уџајим*. — Побъшила ми беше игле, одрича да сџм ву ги дала. **б.** *не кажем, џрикријем истиину*. — Неће ти она каже ко што је било, ће побъши.

побашка прил. (*џ*) *одвојено, засебно*. — Једев ли кућовни побашка, туј кућа нема.

поберем¹, побраја (3. л. мн. пр. поберев; аор. побра, 1. л. мн. побрамо) несвр. у дем. значењу: *берем* (обично *џлодове*). — Побери мало сливе з деџу па си џди дџм!

поберем², побраја свр. *скуџим, џокуџим, џоједем осџаџке* (обично *хране*). — Човеку, пушти они прво што ће џдев у џиве да једев, па ја и ти ће поберемо по џи што остане!

побивам, побиваја (3. л. мн. пр. побивав; аор. побива, 1. л. мн. побивамо; импф. побивашем, 3. л. мн. побивашев; пр. сад. побивајеџи) несвр. **1.** *џобијам, забадам*. — Еве побивам кољци уз овџја петлижани.

2. *џовргавам, џобијам нечију џвердњу*. — Мџра он да побива оној што ја рџкнем, сила нема. Оној што је он рџкја, такој је, и нема га побиваш!

побирам, побираја (3. л. мн. пр. побирав; аор. побира, 1. л. мн. побирамо; импф. побирашем, 3. л. мн. побирашев; пр. сад. побирајеџи) несвр. *скуџљам, џрикуџљам осџаџке нечега* (обично *хране*). — Прво даџем на деца да једев, па што остане од џџ, ја побирам.

побирџтипа ж (обично мн.) *оно џџо се скуџи, џокуџи као осџаџиак нечега* (обично *о храни*). — Ви изедете тој што је по џбаво, а ја еџем побирџтине по вас.

поболим се, поболеја се (3. л. мн. пр. поболив се; аор. поболџ се, 1. л. мн. поболемо се) свр. *разболим се*. — Поболџла се, не мџж да џде у собџр.

побутнем, побутнуја (3. л. мн. пр. побутнев; аор. побутну, 1. л. мн. побутнумо) свр. *мало гурнем, џогурам*. — Побутни кола да искџчим ис тиџак!

побутњујем, побутњуваја (3. л. мн. пр. побутњујев; аор. побутњува, 1. л. мн. побутњувамо; импф. побутњујешем, 3. л. мн. побутњујешев) несвр. *мало гурам, гуркам*. — Побутњујем гу и ми да се укачимо.

поваливечџра ж *особа која џретџерано хвали саму себе, хвалисавица, хвалиша, хвалисавач*; исп. пофаливечџра. — На џџм ву све за валбу, на туј поваливечџру. Не га слушај тога поваливечџру, сџм се ништо фали!

повађам, повађаја (3. л. мн. пр. повађав; аор. повађа, 1. л. мн. повађамо) свр. *ухваџим редом једног џо једног, џохваџтам* (о више јединки); исп. пофађам. — Повађали тџја пљачкаши.

повезало с *врџца којом се џредиво везује за џреслицу*. — Сџг разврза кудџљу и не знам кудџ затика повезало.

пџверан, -рна, -рно **1.** *који улива џovereње, искрен, џоверљив*. — Па да је пџверан, човег да му даџе па ће врне кџд џма.

2. *који уме да чува џајну, коме се може џоверџиџи џајна*. — Неје он пџверан, бре, при џџга не смџш ништа да казујеш!

повѣска ж *врѣца најлетиена на ручно израђеним женским чарајама којом се чараја привезује око ноге*; исп. подвеска. — Прѣ, кѣд несѹ били рѣстежи, черѣпе смо стезѣли с повѣске.

повесмѣрка ж *врѣща љреслице око чијег се куѣастог горњег дела обмотѣва љовесмо*. — На повесмѣрку се предѣв повѣсма от конопље, а кудељѣце вуну предѣмо на дѣшчѣнку.

повивѣам, повивѣја (3. л. мн. пр. повивѣав; аор. повивѣа, 1. л. мн. повивѣамо; импф. повивѣашем, 3. л. мн. повивѣашев) несвр. *увѣјам у љовој, љелену, љовѣјам*. — В. пр. под повивка.

повивѣање с *гл. им. од љовивѣам*. — Избѣајај детѣ прво, пѣсле повивѣање и ће га тѣг нараниш!

повивѣка ж *љелена, љеленица*. — Ја кѣ[д] цѣм чувѣла децѣ, ни повивѣке нѣсѣм имѣла, нѣго сѣм цеѣила пртени чрѣѣви па сѣм у тој децѣ повивѣала.

повидим, повидѣја (3. л. мн. пр. повидив; аор. повидѣо, 1. л. мн. повидѣо) свр. *заврѣшим, љосврѣшим*. — Повидѣо рабѣту по кућу, сѣк па свѣиѣе да рѣним, крѣве да пољим, нѣма ѣдмор.

повијѣм, повија (3. л. мн. пр. повијѣв; аор. пови, 1. л. мн. пови) свр. *извесно краће време, мало љлачем, љољлачем*. — Отѣднем на грѣбје, повијѣм, повијѣм, дѣша тврѣа у чѣвека, па се врѣнем дѣм да рабѣтим.

повијкѣм, повикнѣја (3. л. мн. пр. повијкѣв; аор. повикнѣу, 1. л. мн. повикнѣумо) свр. *љозовем, зовнем*. — Повијкѣни Брѣнку от плот, нѣмѣј да заѣдиж до порту!

повилнѣим, повилнѣја (3. л. мн. пр. повилнѣив; аор. повилнѣ, 1. л. мн. повилнѣмо) свр. *сувише се расѣустиим, разуздам*. — Удовѣљено детѣ сѣ[с] свѣ па повилнѣло.

повише¹ предл. *више, изнад*. — Тури туј слику повише моју главу!

повише² прил. *више*. — Скржљив повише плаћа.

повишке прил. *мало, незнатно више*. — Донѣси повишке лѣб, ми смо двојѣчка.

повѣдѣик м *љовод, љоводац*. — Изѣдоше ме овѣј крѣве! Не смѣм ги пуштѣм у пашу, нѣго ги свѣ држѣм за повѣдѣик, рѣке ми скидѣше!

поврљѣам, поврљѣја (3. л. мн. пр. поврљѣв; аор. поврљѣа, 1. л. мн. поврљѣамо; импф. поврљѣашем, 3. л. мн. поврљѣашев) свр. *љобацам све редѣм, јѣдно љо јѣдно (о више љредмеѣа)*; исп. пофрљѣам. — Ђу увѣтим па љу ти свѣ поврљѣам овѣј цѣлке от крѣвет, туј ли се држѣв новѣ цѣлке!?

поврљѣим, поврљѣила (3. л. мн. пр. поврљѣив; аор. поврљѣи, 1. л. мн. поврљѣимо) свр. *љре времена (насилно) родим, љобацѣм, абѣрѣирам*; исп. пофрљѣим. — Па поврљѣила снашка Миљкова, не мѣж да изнесѣ детѣ.

поврњѣм, поврнѣја (3. л. мн. пр. поврњѣв; аор. поврнѣу, 1. л. мн. поврнѣумо) свр. *І. узвратиим одговѣр инаѣиѣи се, љркѣсеѣи*. — Мајка си га ружѣла, он ву поврнѣја, затѣј га она пѣсле тепѣла.

II. ~ се 1. *враѣтим се најѣраг, на месѣо на коме сам љреѣхѣодно био, љовраѣтим се*. — Она си бѣше пошла, овѣј гу изгалати, она му се поврѣна па га ѣбавѣ измлати.

2. *љовраѣтим се, љреѣдахнем*. — Сѣдни мѣло, поврѣни се, видиш кѣлко си се заѣдијѣла!

Изр. *дѣшу да поврњѣм да љреѣдахнем, мало да се ѣдморим*. — Умѣри се от цѣсту рабѣту, да сѣднем чѣз, дѣшу да поврњѣм.

поврћам, поврћаја (3. л. мн. пр. поврћав; аор. поврћа, 1. л. мн. поврћамо; импф. поврћашем, 3. л. мн. поврћашев) несвр. *узвраћам одговор инаџећи се, ѓркосећи*. — Не ми, дете поврћај, ћу те тепаи! Викаи ти не ми поврћај, боље си ћути!

поврћам се, поврћаја се несвр. *враћам се више ћути*. — Немој ми се поврћате, да вечерате убаво, не моќ сѣмо судои по ваз да испомијем!

површавам, површаваја (3. л. мн. пр. површавав; аор. површава, 1. л. мн. површавамо) несвр. *завршавам, свршавам*. — Површавај си ти твоје работе, ја ћу гу овде сачекам!

површим, површија (3. л. мн. пр. површив; аор. површи, 1. л. мн. површимо) свр. *завршим, ѓосвршавам*. — Имаи по кућу работу да површим па тѣк ћу идеи на копање.

поганац м зоол. *сийни сисар шийејочина из врло распростирајене ѓородице Muridae, миш*. — Пун подрум поганци, каца с копус да се покрива, поганци ће оглотив копус!

поганче с дем. од *ѓоганац, мишић*. — Неје голем поганач, поганче видела па да испрсне о[д] цтра.

погачка ж дем. и хий. од *ѓогача*. — Баба ви омсила погачку, сѣ[г] ћу извадим сиренце па ће ручате!

поглеђујем, поглеђуваја (3. л. мн. пр. поглеђујев; аор. поглеђува, 1. л. мн. поглеђувамо; импф. поглеђујешем, 3. л. мн. поглеђујешев) несвр. уч. *с времена на време усмеравам ѓоглед ѓреиа некоме или нечему, ѓогледам, ѓогледујем, ѓогледавам*. — Онај човек мало, мало, па поглеђује накуде нас, мош се премийа за никуга.

погрваљам се, погрваљаја се (3. л. мн. пр. погрваљав се; аор. погрваља се, 1. л. мн. погрваљамо се) свр. *мало, незнајино се кошрљам, ваљам*. — Нека га дете нека се погрваља у тој сено, које ће му фали!?

погробнипа ж *даћа, ѓодуије*. — Ружа отиде у Славујавце на погробнину, на Љупчу су турали пола годину, а ја остадо дома.

подавам се, подаваја се (3. л. мн. пр. подавав се; аор. подава се, 1. л. мн. подавамо се; импф. подавашем се, 3. л. мн. подавашев се) несвр. *узмичем, ѓосустияјем ѓред неким*. — Не се ја подавам на тија такви!

подам, подаја свр. *ѓочне да се одваја од целине, ѓоустии*. — Овај сид от племњу, подаја, потприте га з дирек!

Изр. *подала ме (га, гу и сл.) снага изгубио сам снагу, издржљивости, онемоћао сам*. — Не мож ни он виће, подала га снага!

подберем¹, подбраја (3. л. мн. пр. подберев; аор. подбра, 1. л. мн. подбрамо; импф. подберешем, 3. л. мн. подберешев) свр. *заврнем, ѓосуврашим*. — Подбери рукави да ги не умажеш с тесто!

подберем², подбраја свр. *нашерам на ѓрчање, ѓогнам*. — Не се дирај, викаи му, он па ме подева, а ја га подберем, све ноге искрши бегаети!

подбодињам, подбодинаја (3. л. мн. пр. подбодињав; аор. подбодиња, 1. л. мн. подбодињамо) несвр. експр. *ѓодстиичем, ѓодстирекавам некога на лоше, рђаве ѓостийке, навраћам некога на нештио лоше, рђаво*. — Она га подбодиња, он човек неразуман, уваћи па тепа жѣну и деца јури.

подбоднем, подбоднуја (3. л. мн. пр. подбоднев; аор. подбодну, 1. л. мн. подбоднумо) свр. експр. *ѓодстиакнем некога на лоше, рђаве ѓостийке, навратим некога*

на нешто лоше, рђаво; исп. подмунем. — Она га подбодне, после он прави цеџу по кућу!

подбунем, подбунуја свр. а. *нарасше, надође (о шесту)*. — Тој тесто кт подбуне, размеси га, па чекај још у тепсију да стасује, после га пџи! б. *нашекнем, отшекнем (обично у лицу)*. — Подбунула у лице, мора ништо да је блна.

подваљам, подваљаја (3. л. мн. пр. подваљав; аор. подваља, 1. л. мн. подваљамо; импф. подваљашем, 3. л. мн. подваљашев) несвр. (некоме) *подваљујем*. — Па ти мож да подваљаш на сељани што те не знав добро, а на мене не можеш!

подваљање с гл. им. од *подваљам*. — Млого съм ја лошо претрпела с њојно подваљање.

подваљач м *онај који подваљује некоме*. — Тај подваљач мисли ће ми даде једно парче њиву сџ, да се ја потпишем у сџд, ал ја несъм будала.

подваљачка ж *она која подваљује некоме*. — Паше ми подвали да ву препишем имање, а она на ништа да се не обовеже!

подватим¹, подватија (3. л. мн. пр. подватив; аор. подвати, 1. л. мн. подватимо) свр. *ухвативши одоздо подигнем, подухватим*. — Подвати и ти о[д] другу страну па ће га однесемо!

подватим², подватија свр. *поједем мало, презалогам*. — Подватите од овој од вечеру што остало, докле будне готв ручк!

подвџска ж в. *повџска*. — Несмо тџ имале растежи, него с подвџску врзујешемо черапе!

Изр. *жџнска подвџска мушарац који се улиће, меша у женске полове*. — Иди, макњуј се од мене да рабџтим, жџнска подвџско, иди там гледај си твоје мушке рабџте!

подвџерам, подвџераја (3. л. мн. пр. подвџерав; аор. подвџера, 1. л. мн. подвџерамо) свр. *заложим мало пре вечере*. — Еве ти па подвџерај мало, докле баницу испечем!

подвикњујем, подвикнуваја (3. л. мн. пр. подвикњујев; аор. подвикнува, 1. л. мн. подвикнувамо; импф. подвикњујешем, 3. л. мн. подвикњујешев) несвр. *вичем на некога jakim, повишеним гласом изражавајући незадовољство, гнев и сл., галамим на некога*. — Он научија сџмо да подвикњује на деца, не ги ко татко бомбџне купија!

подвржем, подврзаја (3. л. мн. пр. подвржев; аор. подврза, 1. л. мн. подврзамо) свр. *привежем с доње сџране, подвезем*. — Немамо за све тегле поклопци, овеј ће подвржемо с најлон.

подврзујем, подврзуваја (3. л. мн. пр. подврзујев; аор. подврзува, 1. л. мн. подврзувамо; импф. подврзујешем, 3. л. мн. подврзујешев) несвр. *привезујем с доње сџране, подвезујем*. — Што на овој врућо подврзујеш мараму?

подврштим се, подврштитија се (3. л. мн. пр. подврштив се; аор. подврштити се, 1. л. мн. подврштитимо се) свр. *добијем илкове по кожи, осием се*. — Рамо ми изгорело преко онуј тџнку полку, све ми се подврштитило.

подврнем, подврнуја (3. л. мн. пр. подврнев; аор. подврну, 1. л. мн. подврнумо) свр. 1. *пошерам назад, дознам, повраћим (о сџоци)*. — Подврни овце навам, ће отијднв у мумуруз!

2. *подавијем, завраћим, посувраћим*. — Подврни рукави да се не намокриш!

подврћам, подврћаја (3. л. мн. пр. подврћав; аор. подврћа, 1. л. мн. подврћамо; импф. подврћашем, 3. л. мн. подврћашев) несвр. 1. *шерам најраг, догоним, враћам (о сџоци)*. — Ја съм цџло допладне подврћала краве, а она је седџла у лад.

2. *подавијам, њосуераћам*. — Нећу да подврћам рукави, руке ће ми изгорив на слунце.

подголемим се, подголемија се (3. л. мн. пр. подголемив се; аор. подголеми се, 1. л. мн. подголемимо се) свр. *узгордим се, њонесем се*. — Она узела снајку из газде па се подголемила. Она се подголемила, у Београд живи, неће збори с[с] сељаци.

подгосподим се, подгосподија се (3. л. мн. пр. подгосподив се; аор. подгосподи се, 1. л. мн. подгосподимо се) свр. ир. *њочнем да се њонашам као господин, господски, њогосподим се*. — Рђа там она, чисти туђу штроку у град, а овам се преобукло у туђи пашкуљи там што ву давали, дигло нос па се подгосподило, кој ће с њум!

подгрбавим се, подгрбавија се (3. л. мн. пр. подгрбавив се; аор. подгрбави се, 1. л. мн. подгрбавимо се; импф. подгрбавешем се, 3. л. мн. подгрбавешев се; трп. подгрбавен) свр. *њогурим се, њогрбим се*. — Подгрбавила се и она виће, године гу стигле, неће од рабóту!

подгүшњак м *њодваљак, њодбрадак*. — А, лошо му, млого се мучи у рабóту, затој пуштџија онолки подгүшњак!

подгүшњаче с дем. од *њодгушњак*. — Дај баба да га цуне у подгүшњаче!

подевам, подеваја (3. л. мн. пр. подевав; аор. подева, 1. л. мн. подевамо; импф. подевашем, 3. л. мн. подевашев) несвр. **И. изазивам, ишчикавам некога**. — Не ме, дете подевај, ће изеш ћутек!

II. ~ се уз повр. *међусобно се изазивамо, ишчикавамо*. — Ви се подевате, на вас ви тој за шалу, после се ми стари свађамо.

подевање с гл. им. од *њодевам (се)*. — Ете, с твоје подевање, искочи на големо, ћутек изеде!

поденем, поденуја (3. л. мн. пр. поденев; аор. подену, 1. л. мн. поденумо; импф. поденешем, 3. л. мн. поденешев) свр. (обично уз именицу свађа) *њочнем, зайочнем, заденем*. — Она подене свађу па се измъкне, а ми после очи да повадимо!

подизам, подизаја (3. л. мн. пр. подизав; аор. подиза, 1. л. мн. подизамо; импф. подизашем, 3. л. мн. подизашев) несвр. *дижем увис, њодижем*. — Подизала тамо у њиве тешки цакови, па померила пупак!

подирам, подираја несвр. *њодухваџа, захваџа некога с времена на време (о болести)*. — Њум гу тај бол подира од осом године до данс.

подједем, подјеја (3. л. мн. пр. подједев; аор. подједо, 1. л. мн. подједомо) свр. *ошџеџим, осиромаџим некога*. — Не бој се, неће те моје дете млого подједо што ће поседи куде тебе николко дња.

подлагување с гл. им. од *њодлагујем*. — Те, за твоје подлагување, сџг дете да плаче!

подлагујем, подлагуваја (3. л. мн. пр. подлагујев; аор. подлагува, 1. л. мн. подлагувамо; импф. подлагујешем, 3. л. мн. подлагујешев) несвр. *дајем некоме лажну наду, заваравам некога*. — Немој дете да подлагујеш, ако те призори да га водиш куде мајку, куде ћеш с њега преко ноћ!

подлђжем, подлагаја свр. *њружџим некоме лажну наду, заварам некога*. — Подлагала си ме, сџг ми мора купиш!

подлазим, подлазија (3. л. мн. пр. подлазив; аор. подлази, 1. л. мн. подлазимо) свр. (некога) *њодиђем, намилим одоздо*. — Подлазише ме вшке там у кокошињац, па сџм све цолке одма попарила у казан!

подлизујем, подлизуваја несвр. *подлева* (о посуди из које се сипа нека течности). — Овај цезва подлизује, све кафу расипа.

подљути се, подљутија се свр. *загади се, инфицира се* (о рани). — Ја кљ[д] це исечем такој, одма тој место премједем с ракију, да се не подљути тај исечотина.

подљутотипа ж *инфицирана рана*. — Има Ружа онуј жуту траву от подљутотине, дватрипу[т] да гу насолиш рану с туј траву, ће ти оздраві.

подмъзгам, подмъзгаја (3. л. мн. пр. подмъзгав; аор. подмъзга, 1. л. мн. подмъзгамо) свр. **I.** *учиним да добром исхраном, прехраном неко добије на шежсини, да се угоји* (обично о стоци). — Кобилу гу мора прво подмъзгам, кој ће ти гу купи такву кљусу.

II. *се добијем на шежсини, угојим се*. — Подмъзгала се кобила, све с трактор работим, с њум сџм преко лето што идем у Кобњино теј сливе кљд ги беремо. Убаво Једе, ништа не работи, подмъзгала се.

подмъкпем, подмъкнја свр. *почнем свакодневно да облачим неки одевни предмет који је дошле чуван само за изласке*. — Ћу подмъкнем овуј вутарку, пуно ги имам, за гроб ли ћу ги чувам.

подмлачим, подмлачија (3. л. мн. пр. подмлачив; аор. подмлачи, 1. л. мн. подмлачимо) свр. *мало, донекле загрејем, подгрејем, смлачим*. — Подмлачи тој млеко, не му га давај на дете такој студено!

подмочљив, -а, -о који дуго задржава влагу, влажан (о земљишту). — Тој место је подмочљиво, не вираје туј лук.

подмуљим, подмуљја (3. л. мн. пр. подмуљив; аор. подмуљи, 1. л. мн. подмуљимо; импф. подмуљешем, 3. л. мн. подмуљешев) свр. **I.** *дам некоме нешто иззукавши однекле*. — Иди куде деду, ће ти подмуљи ништо, чува он за тебе!

2. *дам некоме мишо, подмишим некога*. — Подмуљите му ништо па ће ви учини, на празно неће!

подмунем, подмунја свр. експр. *в. пободнем*. — Јетрва га подмуне, муж одвај дочека па ме јури ко стоку.

подмустрим, подмустрија (3. л. мн. пр. подмустрив; аор. подмустри, 1. л. мн. подмустро) свр. *хеклицом искукичам украсну чийку по ободу сукње, рукава и сл.* — Нећу гу вутарку везем, сџм ћу гу подмустрим.

подновим, подновја (3. л. мн. пр. подновив; аор. поднови, 1. л. мн. поднови-мо; три. подновен) свр. **I.** *снабдем некога нечим новим, кујим некоме нешто ново* (обично обућу или одећу), *ионовим некога*. — Иде Велигден, треба ћерку да подновим, а немам с које.

II. *се снабдем се нечим новим, кујим себи нешто ново* (обично одећу или обућу), *ионовим се*. — А, мори, које носиш у теј кесе, с које се поднови?

подногач м експр. *онај који је у подређеном положају у односу на некога*. — Какв ми је па живот с њега бија, от крај до крај сџм му била подногач?!

подносим, подносија несвр. (поред стандардног значења „издржавам нешто тешко, неугодно, трпим“) у изразу: *подноси ми* (ти, ву и сл.) *одговара ми, годи ми* (ши, ву и сл.). — Неси ти толко мутава, него ти подноси такој да се правиш да не знаш, има кој ће работи.

подноћ прил. у *предвечерњим сајима, предвече*. — Ама, ви куде сџк подноћ?

подиошка ж мн. *део разбоја за њикање који чине две њаичулице чијим се њрићискањем ногама њокреће разбој*. — Кът притиснеш с ноге подношке, направи се зев и крз њега протнеш совељку.

подогодине прил. 1. *годину дана након идуће године, кроз две године*. — Нè, нè, нèће сьг овуј годину што иде, подогодине ће пође у школу.

2. (у именичкој служби) *година након идуће године*. — Ођу, ко па нè, ћу мислим па сьг за подогодине, брига ме!

подраним, подранија (3. л. мн. пр. подранив; аор. подрани, 1. л. мн. подранимо; импф. подранешем, 3. л. мн. подранешев) свр. а. *њораним, ураним*. — Ти си подранила, моји још спијев. б. *кремем, ујућим се некуд рано, њораним*. — Да легњујемо, јутре ће подранимо за у Лесковац.

подригњујем, подригњуваја (3. л. мн. пр. подригњујев; аор. подригњува, 1. л. мн. подригњувамо; импф. подригњујешем, 3. л. мн. подригњујешев) несвр. *њодригнујем*. — Не зна колко му је доста, преједè се па сьмо подригњује!

подринем, подринуја (3. л. мн. пр. подринев; аор. подрину, 1. л. мн. подринумо; импф. подринешем, 3. л. мн. подринешев) свр. в. *изринем*. — Ја ћу подринем, а ти иди наскуби сламу после да простремо пот краве!

подрињување с гл. им. од *њодрињујем*. — Подрињување је мушка рабòта, а не ти спијеш, а жена ти иде у шталу да подрињује.

подрињујем, подрињуваја (3. л. мн. пр. подрињујев; аор. подрињува, 1. л. мн. подрињувамо; импф. подрињујешем, 3. л. мн. подрињујешев) несвр. *лојашом или вилом захваишам њубриво избацујући га из сѡаје*. — В. пр. под подрињување.

подрипкување с гл. им. од *њодрипкујем*. — И вика ти да не подрипкујеш, мешинче ће те заболи от подрипкување!

подрипкујем, подрипкуваја (3. л. мн. пр. подрипкујев; аор. подрипкува, 1. л. мн. подрипкувамо; импф. подрипкујешем, 3. л. мн. подрипкујешев) несвр. у *дем. значењу: њодрипујем*. — Подрипкује оној девојче од радоз, да мож да прне па да одлети на свадбу. А, она не се секира, ене гу кько подрипкује!

подрипнем, подрипнуја (3. л. мн. пр. подрипнев; аор. подринну, 1. л. мн. подрипнумо) свр. трен. *скочивши, њоскочивши ударим ногама о земљу*. — Къд је подрипнуло оној дете од радос што виде мајка му иде, па све òтрча да гу сретне. Подрипни мало, које си се туј укочила!

подрипување с гл. им. од *њодрипујем*. — На мене ми стару нèје до подрипување.

подрипујем, подрипуваја несвр. *скачући, њоскакујући ударам ногама о земљу*. — Немòј ми, дете туј подрипујеш, нèго иди кудè си пошло, ја немам паре да ти дамè!

пòдрумче¹ с дем. од *њодрум*. — У моје пòдрумче још от попа ўво што нèма.

пòдрумче² с бот. *камилица Matricaria chamomilla*. — Има га там по њиве, ус путевја пòдрумче млого, па наберемо и осушимо да имамо за чај преко зиму, да га не купујемо.

подручам, подручаја (3. л. мн. пр. подручав; аор. подруча, 1. л. мн. подручамо) несвр. *њојдем мало, њрезалогајим њре ручка*. — Подручајте ви, залъжите глад па кь[д] цтигне ручкè ће ручамо сви!

подсирак м *згрушана млечна маса од које се цеђењем добија сир*. — Знаш, Ми-ро кь[д] дођемо и[з] школу, а оно нèма које за обед, а ми доватимо онај поцирак мајка што поцирила млеко, па кусамо и о[д] тој се наједемо?

подси́рим, подсири́ја (3. л. мн. пр. подси́рив; аор. подсири́, 1. л. мн. подсири́мо; импф. подси́решем, 3. л. мн. подси́решев) свр. *си́јањем сириши́а у млеко при́преми́м масу из које се цеђењем суруу́ке добија сир*. — Докле помузе́м и поци́рим, дошлò вре́ме да се иде у њиву.

подси́рнем, подсири́ња свр. у дем. значењу: *подси́рим*. — Тој ма́лко што пому́зем у́вечер, одма́ га поци́рнем, а сна́јка па музе́ ујутро за деца́.

подсмива́м се, подсмива́ја се (3. л. мн. пр. подсмива́в се; аор. подсмива́ се, 1. л. мн. подсмива́мо се; импф. подсмива́шем се, 3. л. мн. подсмива́шев се) несвр. *суздр-жано, благо се осмеху́јем*. — Он ву ништо збо́ри, она́ се сьмо поцмива́ ко неvěста.

подсмива́ње с гл. им. од *подсмивам се*. — Неће се девојче жље́би ко ви, које ви сми́ћа њиго́во поцмива́ње!?

подсмивка́м се, подсмивка́ја се несвр. у дем. значењу: *подсмивам се*. — Она́ ништа не збо́ри, сьмо се поцмивка́.

по́дстарос прил. *по́д ста́ре дане, у ста́роси́и*. — За сьг је лько докле мо́жеш са-ма́ да се служи́ш, ћу те пита́м које ће работи́ш по́цтарос?

поду́вљујем, подувува́ја несвр. *мало, незна́тно дува, иири (о слабом ветру)*. — Поду́вљује, боље си ти понеси ванѐлу!

поду́нем, подуну́ја свр. *по́чне мало, незна́тно да дува, ии́рне (о слабом ветру)*. — Ма́ло ли подуне́, она́ се одма́ обуку́је.

подуспари́м се, подуспари́ја се свр. *сасуши́м се, осуши́м се услед дугои́рајног сунчевог зрачења (о биљкама)*. — Не́ма ки́ша, припекло́, мумурузи се подуспари́ли, све́ изгоре.

поду́шим, подуши́ја (3. л. мн. пр. поду́шив; имп. поду́ши; аор. подуши́, 1. л. мн. подуши́мо) свр. *њушећи осеи́им, омири́шем, оњуши́м (о живои́шњама)*. — Ку́че се и́гра з деца́, подуши́ло гу, а она́ се уплаши́ла.

пођува́ње с гл. им. од *пођујем*. — Откь́[д] це спрёмаш, те́шка си на пођува́ње!

пођу́јем, пођува́ја (3. л. мн. пр. пођу́јев; аор. пођува́, 1. л. мн. пођува́мо; импф. пођу́јешем, 3. л. мн. пођу́јешев) несвр. *полазим, крећем*. — Ће пођу́јеш ли с мене, ел ја да измь́цам, а ти ме стигни?!

пожа́лим, пожали́ја (3. л. мн. пр. пожа́лив; аор. пожали́, 1. л. мн. пожали́мо) свр. *и́роведем извесно краће време у жалоси́и за и́реминулим*. — Пожа́ли гу до по́ла годину па се ожени́, не мо́ж муштинка сам у ку́ћу.

пожевка ж бот. агр. *шљива пожегача Prunus insititia*. — Имамо у сливња́к и од овѐј ситнице и от пожевке. Пожевке ги по́више едемо, а о[д] цитнице печемо раки́ју.

поже́пим се, поже́нија (3. л. мн. пр. поже́нив се; аор. поже́ни се, 1. л. мн. поже́нимо се) свр. *поново, изнова се ожени́м*. — Поже́нија се, одма́ дове́ја дру́гу.

пожењува́ње с гл. им. од *пожењујем се*. — От пожењува́ње не́ћу мислим, не́ћу бру́кам ће́рку, има́м уну́ку за ода́дбу, убаво ме чу́вав и зѐт и ће́рка.

пожењу́јем се, пожењува́ја се (3. л. мн. пр. пожењу́јев се; аор. пожењува́ се, 1. л. мн. пожењува́мо се; импф. пожењу́јешем се, 3. л. мн. пожењу́јешев се) несвр. *же-ним се поново*. — Та́тко ву се три́ пут пожењува́ја, а ће́рка му се лју́ти што му женети́-не разне́соше има́ње.

пожми́јем, пожма́ја (3. л. мн. пр. пожми́јев; аор. пожма́, 1. л. мн. пожма́мо) свр. *и́роведем једно краће време жму́рећи, дремајући, мало одре́мам*. — Не́ћу спи́јем, ма́ло да пожми́јем, о́чи да одмо́рим.

пожњѐјем, **пожњѐја** свр. *завршиш жетиву, пожњем*. — За едн дн сѣм пожњѐја с косачицу два дѹлума, а да сѣм жњѐја сѣ[s] срп ко онѐј године, трткали би се недељу дѣна.

пѹза предл. *позади, иза*. — Иди поза кола па с вилу придржѐвљај снѹпја да не попадав! Стани поза мѐне, прва сѣм дошла!

позберѐм се, **позбраја се** (3. л. мн. пр. *позберѐв се*; аор. *позбра се*, 1. л. мн. *позбрамо се*) свр. *окупи се, скупи се у мањем броју (о више јединки)*. — Немаше млого народ, бев се позбрали њини родови.

позборим, **позборија** (3. л. мн. пр. *позборив*; аор. *позбори*, 1. л. мн. *позборимо*) свр. *проведем извесно краће време у разговору, поразговарам*. — Дођи, Бранке да седнемо на клѹпу да позборимо, па ће идемо обѐ[d] да спраљамо!

поздравје с *оно што се некое уиуи преко посредника као знак ѡажње, подрав*. — Млого те је поздравила, и еве, овѹ од њум поздравје.

Изр. **празно поздравје речи** *које се као знак пријатељства, ѡажње и сл. уиују некое преко посредника*. — Шће ми њѹјно празно поздравје, има ли ништо да је испратила?

познавам, **познаваја** несвр. *знам, ѡзнајем некога*. — Познаваш ли Тому Тосака из Лугаре? Е, па ја сѣм њигова сестра.

познајим, **познаја** свр. *ѡново ѡзнам, преѡзнам*. — Предругојачила се, не мѹгу познајим која бѐше.

познансто с *круг ѡзнаника, ѡзнанство*. — Немам ја такво познансто, кѹј ће ми мѐне запѹсли ћерку!?

поиђујем, **поиђуваја** (3. л. мн. пр. *поиђујев*; аор. *поиђува*, 1. л. мн. *поиђувамо*; импф. *поиђујешем*, 3. л. мн. *поиђујешев*) несвр. уч. *једем*. — За једѐње поиђује, за рабѹту ич не чује (НПосл.).

поштам, **поштаја** (3. л. мн. пр. *поштав*; аор. *пошта*, 1. л. мн. *поштамо*; импф. *пошташем*, 3. л. мн. *пошташев*) свр. *ѡхитам, ѡжурим*. — Да поштам с обѐд, у њиву треба да идем.

појање с *гл. им. од ѡјем*. — Њѹјно си га појање нигде неје имало по млада кѹд бѐше.

појанта ж *стаја, ѡјаиша*. — А кам гу моја ћерка? Петленце казало: наша ѹбава Мара, прѐва на појанту.

појѐм, **појаја** (3. л. мн. пр. *појѐв*; аор. *поја*, 1. л. мн. *појамо*) несвр. *изводем ѡсму, мелодију, ѡвам*. — Не гу дирај, она не поѐ, баба ву је скоро умрѐла!

појећим прил. *ѡвајући*. — Мѹре ће работиш па све појећим!

појѹтрење с *даћа првог дана ѡ укоју ѡкојника*. — Голѐм трѹшак је чѹвѐк кѹд ѹмре, ем трѹшак, ем жал: има појѹтрење, субѹта, четерѐз дѣна, пола година, година, и свѹки празник искача се на грѹбје.

поканим, **поканија** (3. л. мн. пр. *поканив*; аор. *покани*, 1. л. мн. *поканимо*; импф. *поканешем*, 3. л. мн. *поканешев*) свр. *ѡонудим, ѡслужим некога нечим*. — Треба се кобила покани с воду на пладне. Покани чѹвѐка, мѹже би је гладан!

покапѐм, **покапаја** (3. л. мн. пр. *покапѐв*; аор. *покапа*, 1. л. мн. *покапамо*) свр. *фиг. ѡведем извесно краће време у чекању, ишчекивању некога*. — Покапа прет капију дѣл ће најдев из њиве, па си пођѹ дѹм.

пока́рам¹, покара́ја (3. л. мн. пр. пока́рав; аор. покара́, 1. л. мн. покара́мо; импф. пока́рашем, 3. л. мн. пока́рашев) свр. *йошерам, йогнам*. — Ти покарај овце оздол, а ја ћу те чекам с леб на капију!

пока́рам², покара́ја свр. *мало некога изгрдим, йрекорим, укорим*. — Дете га мора покараш, не мож да работи све на његово.

покарамб́асам се, покарамбасáја се (3. л. мн. пр. покарамб́асав се; аор. покарамбасá се, 1. л. мн. покарамбасáмо се) свр. *дођем у вербални сукоб с неким, йосвађам се (о више људи истовремено)*. — Покарамбасáli се по кућу, дигли галаму, сваки се сь[с] свакуга свађа.

пока́чим, покачи́ја (3. л. мн. пр. пока́чив; аор. покачи́, 1. л. мн. покачи́мо) свр. *йодигнем цену нечему, йоскуйим нешто*. — Те покачив па зејтин, иди купи нику флашу!

пока́чим се, покачи́ја се свр. *йоинем се, усйем се*. — Не мок се уз б́асамци пока́чим.

поке́кам, покека́ја (3. л. мн. пр. поке́кав; аор. покека́, 1. л. мн. покека́мо; импф. поке́кашем, 3. л. мн. поке́кашев) свр. експр. *в. искекам*. — Он неје душóван да се сéти да се мож јóш на никуга једé, него све сáм да поке́ка.

поклапáло с *в. йоклопáч*. — Кудé ву је поклапáло на ову́ј шéрпу?

поклопáч м *йоклопáч, заклопáч*; исп. поклапало. — Тури кóмпири да свáриш у туј зелéну шéрпу с поклопáч!

поклóпче с *дем. од йоклопáч, йоклопчи́*. — Поклóпи с поклóпче, од мýве!

поко́шкам се, покошкáја се (3. л. мн. пр. поко́шкав се; аор. покошкá се, 1. л. мн. покошкáмо се) свр. експр. *завадим се, йосвађам се*. — Покошкáле се сéстре там у сòпче па да се испо́ведéв.

покрívка ж *йредме́й који служи за йокривање йри сáвању, йокривач*. — Нéмам си дебéле покрívке за зíму.

покрóвац м *йокривач* обично од *костйре́ти* за йокривање коња. — Коња мóрнога мóра га покрíеш с покрóвац чím га испрэгнеж, да не насéбне.

покр́пим, покрпи́ја (3. л. мн. пр. покр́пив; аор. покрпí, 1. л. мн. покрпíмо; импф. покр́пешем, 3. л. мн. покр́пешев; трп. покр́пен) свр. *окр́йим све редом, једно йо једно (о више йредме́та)*. — Не мóg ви покр́пим черáпе, ќд ги ицéпите, не водите рачу́н.

покр́шим, покрши́ја (3. л. мн. пр. покр́шив; аор. покрши́, 1. л. мн. покрши́мо) свр. *в. исйокр́шим*. — Тај локач покрши све но кућу!

покућа́нсто с *йокућа́нство*. — Од покућа́нсто нéмав ништа тако́ј зáлично, тој ти еднá соба што ги намéстена.

пола́гам, полага́ја (3. л. мн. пр. полага́в; аор. полага́, 1. л. мн. полага́мо; импф. полага́шем, 3. л. мн. полага́шев; пр. сад. полага́јећи) несвр. *једући служим се истóм кашиком наизменично са још једном особом*. — Узни ти ложицу, ти си гадљíва, ја и Рада ће полагамо!

полага́ње с *гл. им. од йолагам*. — Сь́[г] ће б́уде полагање с тебе Радо, забравила мајка двé ложице да тури у кро́шњу.

полагáчке прил. *в. йольк*. — Ај, мајке, полагáчке, немóј се пла́шиш, ја те држím!

полажња ж етн. *йрва йосе́та у некој кући о Божићу*. — Ајде дизајте се, знáте Благоја рáно дођу́е у полажњу!

полазим, **полазија** (3. л. мн. пр. *полазив*; аор. *полази*, 1. л. мн. *полазимо*) свр. етн. *Први некога йосейтим о Божићу*. — Ја чекам Благоја да не *полази*, он је арлија, цѣлу годину на добро да ни иде.

полѣк прил. *без журбе, лагано, йолако*; исп. *полагѣчке, польѣчке*. — *Полѣк йди, не беснѣј, ће ме собалиш!* Иди *полѣк*, нѣмој да трѣиж да се озноѣиш!

пѣлани прил. *пре две године, преййпрошле године*. — Још *пѣлани* смо крѣчили, кућа се кѣчина *направила*. *Пѣлани* башча бѣше *убава*, а лањску годину и овуј годину ништа не ваља.

полапам, **полапаја** (3. л. мн. пр. *полапав*; аор. *полапа*, 1. л. мн. *полапамо*; импф. *полапашем*, 3. л. мн. *полапашев*) свр. *в. излайам*. — Овај стара свиња разјѣри праѣи от корито и свѣ сама *полапа*, постој маѣо докле свиње *једѣв!*

полѣчке прил. *в. йолѣк*. — *Полѣчке* ъди, она бѣлна не мѣж брѣго да ъди!

полежѣтина *ж местѣо на коме је усев йолегао; йолегли усев*. — Удари нико нѣвреме, пред жѣтву, у туј *полежѣтину* *комбај* не бива. *Полѣжѣтину* ће сѣ[s] српови да ожњѣємо, не мѣж да остаљамо *житѣнце* да иде у *мангѣ*.

полекѣјем, **полекуваја** (3. л. мн. пр. *полекѣјев*; аор. *полекува*, 1. л. мн. *полекувамо*) свр. *извесно краће време лечим некога*. — *Полекуваја* сѣм гу, ал *вѣк* нѣмаше. *Женѣ* да *вѣдиш* по *дѣктури*, да гу *полекѣјев!*

полипѣем, **полипѣја** свр. *лиѣше једно за другим (о више живоѣиња), йолийше*. — Увати ги *болес*, ако су *шприѣане*, *полипѣаше* ми *кокошке*.

политанка *ж врѣѣа индустријског слаѣкиша, наѣолийанка*. — Йма куде *Уроша* *јѣвтине* *политанке*, нѣћу *правим* *колаѣики*.

политичар м погрд. *онај који йреноси, шири аброве, који је склон сѣлѣйкарењу*. — Тај ли што је *политичар*, туј с *тѣбе* *једѣ* и *пије*, па *отидне* на *друго мѣсто* и *политичи*.

политичарка ж погрд. *она која йреноси, шири аброве, која је склона сѣлѣйкарењу*. — Нѣће ми тај *политичарка* *више* *улегне* у *кућу*, такој она да *прича* куде *Станојку* *домаѣин* ми што се бѣше *свађаја* с *мѣне* при *њум!*

политичим, **политичија** (3. л. мн. пр. *политичив*; аор. *политичи*, 1. л. мн. *политичимо*; импф. *политичешем*, 3. л. мн. *политичешев*) несвр. *йроносим, ширим аброве*. — От *кућу* до *кућу* иде, сѣмо *политичи*, *другу рабѣту* нѣма.

пѣлка ж *блуза*. — Купи *матријал* за *пѣлку*, ал *немај* кој да ми гу *сашѣје*.

половѣчан, -чна, -чно *који је већ кориѣиѣен, ношен, йолован (о одевним йредметшима и обући)*. — Нѣћу с *половѣчне* *ципѣле* да *идем* у *собѣр*, *нѣве* да ми *купите!*

половин прил. *йоловина неѣега, йола*. — *Изедѣ* по *половин* *лѣб* на *обрѣк*. *Половин* о[д] *тој* на *мѣне*.

половина ж 1. *један од два једнака дела неке цѣлине*. — У *дѣѣу* *половину* смо *посадили* *башчу*, а *горе* при *пут* ни је *мѣмуруз*.

2. *анат. йредео око йаса, крѣѣа*. — Ал *ме* *жѣга* у *половину*. *Забѣле* *ме* *половина* о[д] *тулѣње*.

половинка ж *дем. и хий. од йоловина (1)*. — Ти *ме* *мѣне* не мѣж *искараш* ис *кућу*, ја и *деѣа* *живимо* на *Бѣскину* *половинку* *имање*.

полѣг м (поред *стандардног* *значања* „јаје *које* се *оставља* у *гнезду* да *би* *кокош* *поново* *снела* на *истом* *месту*“) *последње* *мушко* *детѣ* у *йородици* *са* *женском* *деѣом*. — *Кѣлко* су се *тија* *љѣди* *намучили* да се *здѣбије* тај *полѣ[г]*, *ко* *бајагим* *зѣтови* да не *растрѣзав* *имање*, и *ѣн* ги *сѣк* *тѣпа*, *продава* *једнѣ* по *једнѣ* *њиву* за *пиѣње*.

полокајче с *йолулийарска боца йљоснайшог облика*; исп. *полокче*. — Напуну му с *ракију* једно *полокајче* па да иде у село да *вика* људи за *славу*!

полокам, **полокаја** (3. л. мн. пр. *полокав*; аор. *полока*, 1. л. мн. *полокамо*) свр. 1. *лочући йойијем (о свињама)*. — Млого *врућо*, *све свиње* *полокале* *воду* ис *корито*.

2. *експр. йойијем, истијем сву количину алкохолног йића која ми је йри руци*. — Полокаја си од *ичер пуну флашу*, на *дно* *остало*!

полокче с *в. йолокајче*. — Сакри тој *полокче* да га не *нађе онај пијанцула*!

полутина ж 1. *в. йоловина (1)*. — Једну *полутину* *тикву* *врљи* на *свињу*, а *другу* па *тамо* *куде прасци*.

2. (у *прилошком значењу*) *йоловина нечега*. — Испрати ги *полутину* *леб* за *обед*, не *знам* *ће буде* ли *доста*.

полутинка ж *дем. и хий. од йолутина*. — Двој ги теј *сливе* *сџм* на *полутинке*! *С* *моју* *полутинку* *имање* не *моќ сџмо* *деца* да *израним*.

полче с *дем. и хий. од йолка*. — *Немаш* ти *овде* *матријал* за *две полчки*, *ће мора* *докупиш*!

полченце с *дем. и хий. од йолче*. — На *Беле* *полченце* *убаво*.

пољак м *чувар йоља, лугар*. — Уватија гу *пољак* у *наж бостан*, *туј лоповку*.

пољакија ж *накнада чувару йоља у новицу или напури, йољарина*. — *Вика* те, *Велько* *Миле* да му *дадеш* *пољакију*.

пољанка ж *дем. и хий. од йољана, йољаница*. — Там су *деца* на *пољанку* *повише* *куће*, *чував стоку*.

пољџ м *стїановник равничарских села*. — *Нас* од *Лебана* до *Лесковац* *викав* не *пољџи*, а *овија* по *планински* *села* *горњаџани*.

пољизгам се, **пољизгаја се** (3. л. мн. пр. *пољизгав се*; аор. *пољизга* се, 1. л. мн. *пољизгамо се*) свр. *йроведем извесно краће време клизајући се, мало, крајико се клижем*. — Пушти *деца* да се *пољизгав*, *неје студено* за *њи кџ[д]* *цу* *обучени*!

пољка ж *стїановница равничарских села*. — *Горњаџанке* се *одавав* за *пољџи*, ал *пољка* *неће* за *никакво* *богасто* да *отидне* за *горњаџанина*.

помавам, **помаваја** (3. л. мн. пр. *помавав*; аор. *помава*, 1. л. мн. *помавамо*; импф. *помавашем*, 3. л. мн. *помавашев*) свр. *јурнем, йогнам некога*. — Он ме *помава*, а *ја беж* на *врата*!

помагам, **помагаја** (3. л. мн. пр. *помагав*; аор. *помага*, 1. л. мн. *помагамо*; импф. *помагашем*, 3. л. мн. *помагашев*; пр. сад. *помагајећи*) несвр. *йружам, дајем йомоћ у нечему, йомажем*. — Унук ми *голџм*, ал *неће* *помага* у *рабџту*. Ако *помагаш* и *ти* *ће* *једеш*!

помазним, **помазнија** (3. л. мн. *помазнив*; аор. *помазни*, 1. л. мн. *помазнимо*) свр. *йогладим некога руком исказујући йако нежностї, љубав, йомилујем*. — Дај *деда* да га *помазни* *малко* па *ће рабџти*!

помајем се, **помајаја се** (3. л. мн. пр. *помајев се*; аор. *помаја* се, 1. л. мн. *помајамо се*) свр. *йроведем извесно краће време у доколици, разоноди*. — *Помај* се *мало* на *сокак* па *дођи* у *башчу* да *идемо*!

помалкујем, **помалкуваја** (3. л. мн. пр. *помалкујев*; аор. *помалкува*, 1. л. мн. *помалкувамо*; импф. *помалкујешем*, 3. л. мн. *помалкујешев*) несвр. *узимам, йрошим, корисїим у малој количини, йомало*; исп. *помрвкујем*. — *Помалкујте* *шићер*, па *поскупџја*!

помџстим, **помџстија** свр. *обојим, офарбам*. — Да *помџстиж*, *бабо* *јајца* за *Велигден*! *Однела* *сџм* *пређу* *куде* *бојаџију* да гу *помџсти*.

помаџам, помаџаја (3. л. мн. пр. помаџав; аор. помаџа, 1. л. мн. помаџамо) свр. *појодем умачући залогаје хлеба у јело*. — Помаџај тој ис тањир да га не расипујем!

помаџкам, помаџкаја свр. у дем. значењу: *помаџам*. — Ако помаџкаш све тој пржено, ћу ти дадем после чикулátku.

померишем, померисаја (3. л. мн. пр. померишев; аор. помериса, 1. л. мн. померисамо) свр. *помиришем*. — Не га кидај цвеће, сџмо га помериши!

пометар м оно што преостане од нечега, *остатак, шраг*. — Да ми ништо све пилики собере, ни пометар од њи да не остане.

помѣтина ж 1. *животињска поштељница*. — Крава докле не исфрљи помѣтину, нема да легњујете, има гу насирамо често.

2. погрд. *мрзоволна, безволна женска особа*. — Не вучи се туј, помѣтино, да пожуримо, ноћ не увати!

помешкерим, помешкерија (3. л. мн. пр. помешкерив; аор. помешкери, 1. л. мн. помешкеримо; импф. помешкешем, 3. л. мн. помешкешев) несвр. *извесно краће време сјежем, ситискам, гњавим (обично деје) исказујући иако нежности, љубав*. — Дај да га помешкерим мало па ћу идем на рабóту!

помијарник м *посуда, суд за помије, помијара*. — Бабо, удавило се пилеце у помијарник.

помићам, помићаја (3. л. мн. пр. помићав; аор. помића, 1. л. мн. помићамо; импф. помићашем, 3. л. мн. помићашев) несвр. *ометам, реметим негога у каквом послу*. — Немој гу помићате кд учи, ће једѣ кд заврши!

помићање с гл. им. од *помићам*. — Од вашо помићање, забрави кудѣ сџм станула.

помочам се, помочаја се свр. *испразним бешику, поишиам се, испишиам се*. — Сакри се поза кола па се помочај!

помочкам се, помочкаја се свр. у дем. значењу: *помочам се*. — Ајде детѣ да се помочка па ће га баба преобуче.

помочко м погрд. 1. *онај који неконтролисано мокри, уишианко*; исп. умочко. — Ти си се, помочко па умочаја у гаће!

2. *младић који емотивно још није сјасао за женидбу*. — За кџквога се па помочка одала, једн брсан.

помочла ж погрд. 1. *она која неконтролисано мокри, уишианка*; исп. умочла. — Тај помочла неје више малѣцка па у креве[т] да се умочује!

2. *девојка која емотивно још није сјасала за удају*. — Кџквa мори, девојка, помочла, још нос с рукав брише!

помочуља ж аугм. и њеј. од *помочла*; исп. умочуља. — Не мок свѣки дн да перем чршави, под овуј помочуљу мора најлон да турам. Залетѣја се ники бџ туј помочуљу да узне!

помрвкување с гл. им. од *помрвкујем*. — Ти па, бабо сџмо о[д] тој помрвкување збориш, све да помрвкујемо, мрзи те леб да омешиш!

помрвкујем, помрвкуваја (3. л. мн. пр. помрвкујев; аор. помрвкува, 1. л. мн. помрвкувамо; импф. помрвкујешем, 3. л. мн. помрвкујешев) несвр. в. *помалкујем*. — Тај леб да помрвкујете, да остане и за вечеру!

помрѣјем, помрѣли свр. в. *измрѣјем*. — Сви моји су помрѣли, немам више осриште накуде моје пепелиште. Помрѣли будале, сџк се деџа рађав с малу матуру.

попапред прил. *раније, некад*. — Попапред се знало за срам, сџ девојке барабар с момци пушив.

пона́там прил. *мало даље*. — Помери се поната́м и де́да да се́дне!

попау́чим, понаучи́ја свр. у дем. значењу: *научим*. — Понаучи́ја ништо, мисли с то́лко учење ће му даде́в там о́цене!

поначи́пнм се, поначини́ја се (3. л. мн. пр. поначинив се; аор. поначини се, 1. л. мн. поначини́мо се) свр. *дошерам се, уредим се*. — Поначини се кд идеш у људи, немој такој у старе цољке!

понеде́ник м *први дан у седмици, понедељак*. — Свадбу те́рамо три д́на, субо́та, неде́ља, понеде́ник.

пони́шам, пониша́ја (3. л. мн. пр. понишав; аор. пониша́, 1. л. мн. пониша́мо) свр. I. *мало, крајко љуљам некога*. — Понишај ма́ло дете́, докле ја опере́м пеленке.

II. ~ *се мало, крајко се љуљам*. — Понишај се ма́ло, тој се пла́ћа!

поноша́ј м *ионашање, владање, ојхођење*. — Ви със ваш поношај неће се убаво спроведете!

поодак м у изразу: *на поодак на поласку, при поласку*. — На поодак и она се расплака, и ми се сви расплакамо.

поодим¹, пооди́ја (3. л. мн. пр. поодив; аор. пооди́, 1. л. мн. поодимо; импф. поодешем, 3. л. мн. поодешев) несвр. *полазим, крећем*. — Кь[д] да поодимо о[д] цобор, ај там, ај ова́м, нема гу, после чу́мо побегла с момка.

поодим², пооди́ја свр. *проведем извесно крајко време у ходању, мало, крајко ходам*. — Пооди ма́ло по обор, немој ста́лно да лега́ш, пови́ш ће се разболи́ш!

поорати́м, поорати́ја (3. л. мн. пр. пооратив; аор. поорати́, 1. л. мн. поорати́мо; импф. пооратешем, 3. л. мн. пооратешев) свр. *проведем извесно краће време у разговору, поразговарам*. — Убаво поорати́мо, она од њојне муке, ја од моје, па си дођо́ дом.

Пон¹ м *надимак*.

поп² м (поред стандардног значења „свештеник“) *среднињи садржај лубенице, срце*. — На деца́ поп, пошто́м нема се́мке у њега.

попади́ка ж *поиадија*. — Одала се Грoзда за по́па, сьг је попади́ка.

попази́м, попази́ја (3. л. мн. пр. попазив; аор. попази́, 1. л. мн. попази́мо; импф. попазешем, 3. л. мн. попазешев) свр. *припазим, причувам некога, нешто*. — Попази ми кра́ве да се не отки́нев, да иде́м водицу да наточим!

попарь́к м *јело од старог хлеба, попареног и замашићеног, попара*. — Стари људи во́лив попарь́к, немав зу́би. Њо́јно дете́ једе́ готвени́е, моје́ попарь́к, па ене́ га кькво́ је, едн образ да уда́риж, дру́к ће пукне.

Изр. *ћу изе́м (ће изе́ш и сл.) попарь́к добићу (добићеш и сл.) бајине*. — Миру́ј дете́, ће изе́ш попарь́к!

попа́рим се, попари́ја се (3. л. мн. пр. попарив се; аор. попари́ се, 1. л. мн. попари́мо се) свр. *ојечем се врелом водом*. — Дете́ да цгимне ло́нац с врелу во́ду от шпо́рет па се попари́ло!

попаро́тина ж I. *ојекотина, ојеклина*. — Не пробала во́ду, да напра́ви попаро́тине на дете́, да муку́је.

2. и м погрд. *најаљена, појаљена, усјаљена особа, усјаљеница, усјаљенко*. — Изеде ме тај попаро́тина, ко кучка кь[д] це бесу́је, це́л ноћ се во́ди по сока́ци! Он попаро́тина, уну́ци још ма́ло ће жени, ал такв́ је, чим види вута́рку, одма́ усвита́к с очи.

попетина м *аугм. и њеј. од пој, свешћено лице; исп. попиште*. — Она́ј попетина бошња́чки кь[д] цвѣти во́ду тра́жи и па́ре, и ме́со, и бра́шно, ко Циганка.

попивкујем, попивкуваја (3. л. мн. пр. попивкујев; аор. попивкува, 1. л. мн. попивкувамо; импф. попивкујешем, 3. л. мн. попивкујешев) несвр. *пијем њомало, пијуцкам (алкохолно пиће)*. — Попивкује море и он, куда па не!

попић м зоол. *цврчак, зрикавац, ђојац* Grullidae. — Вијав попићи по цел ноћ на летњо време.

попишманим се, попишманија се (3. л. мн. пр. попишманив се; аор. попишмани се, 1. л. мн. попишманимо се) свр. *променим мишљење, одлуку, сѝав и сл., љредомислим се*. — Ће се попишмани она, знам гу ја њум.

попиште с в. *попешина*. — Ете га иде попиште да свети воду за славу, затвори врата!

попка ж (обично у мн.) *гумени ојанак*. — Купи ми једне попке, овеј ми цепене, мокрив ми се ноге!

поповачки, -а, -о *који се односи на Појовце*.

Поповце с село.

Поповчанин м *сѝановник Појовца, онај који живи у Појовцу*.

Поповчанка ж *сѝановница Појовца, она која живи у Појовцу*.

попојем, попојаја свр. *мало, крајко љевам*. — Попој мало да чуљев овија људи кько љбаво пољеш!

попоскам, попоскаја (3. л. мн. пр. попоскав; аор. попоска, 1. л. мн. попоскамо; импф. попоскашем, 3. л. мн. попоскашев) свр. *мало, донекле љрећражујем љо нечијој коси чистећи, уклањајући ваши*. — Млого ме ништо једэ глава, попоскај ме да видиш немам ли вљшке!

попосле прил. *мало, незнајно касније*. — Попосле ће љдемо у башчу, мало да пролади.

Попрдљивица ж мпт. *њива*.

Попрдљивка ж мпт. *њива*.

попридјгнем се, попридјгја се (3. л. мн. пр. попридјгнев се; аор. попридјго се, 1. л. мн. попридјгомо се) свр. *љридигнем се мало*. — Не мош се попридјгне још, љч не ваља онај жена!

поприка ж бот. агр. *љайрика*, *Capsicum annuum*. — Поприку гу прво дава на комат, после надокрајке обрнем па на кило. Има гу поприка шилјача, бабура, ајварка, цинка, златна капија.

поприковина ж *сѝабљике љайрике са увелим лишћем након завршеног вегетационог циклуса које се користе у исхрани сѝоке*. — Под јесен, кьд оберемо поприку, онуј поприковину гу искубемо па терамо дом, стоку да ранимо.

попристегнем, попристегја свр. у *дем значењу: сѝегнем*. — Попристегни тај капицик, видиј да се прасци протињав туј између сид и капицик!

поприче с *дем. од љојрика*. — Поприка прецвѝтела, задали се попричики, за двајестину дња ће једемо поприке.

попричекам, попричекја несвр. у *дем. значењу: чекам*. — Попричекај прет порту, сѝ[г] љу гу ја извијкам да искочи!

поприченце с *дем. и хий. од љојриче*. — Овој поприченце љуто, тој ли тражиш?

попричетина ж *аугм. и љеј. од љојрика*. — Што си садила толко попричетину, кој ће ти толко једэ, сѝм да се мучиш?!

попуштѣм, попуштѣја (3. л. мн. пр. попуштѣв; аор. попуштѣ; 1. л. мн. попуштѣмо) свр. *изгубим на њелесној тежини, ослабим, њоустѣм*. — Млого попуштѣла, не мѡж гу познаѣиш. Ич леб не једѣ, затѡј попуштѣла.

попчѣ¹ с дем. и хий. од њоика. — У попчики си завршила школу, а сѣк сѣ[с] свѣ удовѡљено твоје дете и да неће учи.

попчѣ² с дем. и хий. од њоѣ, свешѣено лице. — Онѣј попѣтина бошњачки кѣ[д] цвѣти воду тражи и пѣре, и мѣсо, и брашно, ко Цѣганка, а попчѣ из лебанску цркву које му дадѣш.

порабѡтѣм, порабѡтија (3. л. мн. пр. порабѡтив; имп. порабѡти; аор. порабѡти, 1. л. мн. порабѡтимо) несвр. *извесно краће време радѣм, ѡпорадѣм*. — Ајде, неће рабѡтиш цѣл дѣн, мѣло порабѡти, па ће се врнеж за ручѣк!

поразија ж оно ишѡ је лоше, рђаво, зло. — Уватила ника поразија по нѣрод, ни кој с никуга не мѡже.

порѣнке прил. *мало раније, нешѣо раније*. — Порѣнке се дѣгни, да не трчиж до стѣницу!

порѣснем, пораснѣја свр. а. *ѡсѣанем виши расѣом, ѡрасѣем*. — Голѣм пораснѣја, мѡмак за женидбу. б. *ѡсѣанем зрео, одрасѣем*. — Кѣ[д] ће порѣснев овѣја деца, главу да смѣрим?

порѣвам, поревѣја (3. л. мн. пр. порѣвав; аор. поревѣ; 1. л. мн. поревѣмо; импф. поревѣшем, 3. л. мн. поревѣшев; пр. сад. поревѣјећи) несвр. *ѡвораѣам, бљујем*. — Затешкѣла па порѣва свѣко јутро. Искида црѣва поревѣјећи.

поревѣње с гл. им. од ѡревѣам. — Не мѡж ништа да тѣри у ѣста от поревѣње, од ма порѣва.

порѣзѣк м дем. од ѡрез. — Тој што се корѣсти од нѣшо имѣње, порѣзѣк да ти плаћа, да неће бѣж без ѣч!

порѣзѣја м онај који наѣлађује, убира ѡрез, ѡрезник. — Да нѡсѣж да плаѣтиш порѣз, немѡј ко онѣј годину, нѣиде порѣзѣја па ни ѣспразни штѣлу за порѣз!

порѡдиљка ж жѣна која се скоро ѡродѣла, ѡродѣља. — Порѡдиљке су на друк спрат.

порѣга ж враѣа на дворѣиѣу, кѣија. — Китив девојке порѣгу за свѣдбу. Затвѡри порѣгу, свѣпѣ да не искѣчав! Ако је затвѡрено, прерѣпија порѣгу и улѣгја.

порѣчам¹, поручѣја (3. л. мн. пр. порѣчав; аор. поручѣ, 1. л. мн. поручѣмо; импф. порѣчашем, 3. л. мн. порѣчашев) свр. *ѡјѣдем све, до краја*. — Порѣчај тој ис тањѣр, немѡј ми остѣљате по тањѣри!

порѣчам², поручѣја несвр. *шаљем некоме какву ѡруку, ѡручујем*. — Поручѣја сѣм ву колко пу[т] да дође, она се наљуѣтила и никако не дођује.

пос м (у самосталној употреби често у мн.: пости) *време ѡсѣа*. — Ума велигденски пос, божићни пос. Пада му се година у пости, мѡра пѡсно да спраљѣмо погрѡбѣну.

посвѣрим, посвѣрија (3. л. мн. пр. посвѣрив; аор. посвѣри, 1. л. мн. посвѣримо) свр. *ѡровѣдем извесно краће време свѣрајући*. — Дај мѣло на твоју рамунику да посвѣрим!

посвѡјче с усвојено дете. — Милѣтин и Рѣнка су дѣуго време бѣли без деца, па на крај узѣдоше посвѡјче.

посврѣпем се, посврѣнуја се свр. *незнајно, донекле се ѡпѡравѣм, ѡјачам*. — Неће бѡлна ко што бѣше, посврѣнула се кѣко легѣ у бѣлѣницу.

поседак¹ м *вечерњи кућни састіанак комшија ради забаве и разоноде, посело.* — Идóмо у комшије на поседак, празник, не рабóтимо у њиве.

поседак² м *обор.* — Одмá преко пúт ни је поседак сь[с] штáле, кóчине, туј сьмо за стоку.

поселáр м погрд. *онај који у доколици луџа њо селу, који се не скрашава у кући, луџалица, бесјосличар.* — Куде си бре ти, поселáру, цел дѣн скиташ, а стока врзана у штáлу на овај горешњак?

поселáрка ж погрд. *женска особа која у доколици луџа њо селу, која се не скрашава у кући, бесјосличарка.* — Ене гу иде онај поселáрка ськ па у нас, сьмо што њскочи из Бранкини, њч се у кућу не сврђа.

посерка ж *рейка сјолицца, ѡролив.* — Дај ми, Ружо мáло од онуј трáву ти што си брала да свáрим! Уватила ме посерка, прошђáвај, егá од њум помогне.

посињеник м *посинак.* — Он је посињеник Милáнов, Милán неће имаја деца, а имаја големо имање, гáзда бија, па га је посинија.

посипем, посипáја (3. л. мн. пр. посипев; аор. посипá, 1. л. мн. посипáмо) свр. а. *изливши некоме воду на руке ѡмогнем му да се лакше умије.* — Узни лéче воду па посипи чичу да се измије! б. *залијем, ѡлијем.* — Посипи теј цвећке, да не изгорив! Ичёр одвај посипáмо башчу, губи воду бунар.

посипњúјем, посипњúвáја (3. л. мн. пр. посипњúјев; аор. посипњúвá, 1. л. мн. посипњúвáмо; импф. посипњúјешем, 3. л. мн. посипњúјешев; пр. сад. посипњúвáјећи) несвр. уч. у дем. *значању: ѡсицúјем (б).* — Посипњúјешемо по мáлко башчу с кантички, и она које ће рóди кь[д] це одмá исуши.

посипување с гл. им. од *ѡсицúјем.* — Навиле ти твоје посипување кьд ме све ўмокри! Неће поприка бес посипување, млóго воду тражи!

посипúјем, посипувáја (3. л. мн. пр. посипúјев; аор. посипувá, 1. л. мн. посипувáмо; импф. посипúјешем, 3. л. мн. посипúјешев; пр. сад. посипувáјећи) несвр. а. *наливајући некоме воду на руке ѡмогнем му да се лакше умије.* — Натóчи воду у буре па кь[д] дођев рáдници ће узнеш лóнче да ги посипујеш, а ти ги па, лáле давај пешкир да се бришев! б. *заливам, ѡливам.* — Узнемо дугъчко цревó па с моторче посипујемо и бостán и башчу, бес посипување не би имáло зрно од бостán.

поситница ж (обично у мн.) *сицúније ѡѡрејшицúине, углавном намирнице.* — Купува теј поситнице, шићёр, сòд, ориз, вигету.

поскам, поскаја (3. л. мн. пр. поскав; аор. поска, 1. л. мн. поскамо; импф. поскашем, 3. л. мн. поскашев; пр. сад. поскајећи) несвр. I. а. *ѡребим, чисцúим нечију косу од вашију; ѡицúише ѡребирам ѡ нечијој коси.* — Дете се мувáло там око кокошáрник па се напунило с вьшке. Ене там мáјка му куде га поска. Мáјка ме тера да гу поскам, вика такóј ву áрно на главу, а мене ме грозá от кóсу. б. *ѡажљиво ѡретѡражујем ѡ нечему одсцúрањујући нешицúо неодговарајуће, сувишно.* — Убаво месо, дете, не га поскај, ўзни па једи!

II. ~ се *бишицúем се, ѡребим се.* — Увашљивија се там куде кокошке, ене га куде се поска.

поскање с гл. им. од *ѡпоскам (се).* — Рúке ми нечисте от поскање, сь[г] љу ја!

поскарам, поскараја свр. *мало, незнајно изгрдим.* — Поскарам и ја моју ћерку кь[д] це забáви о[д] цокáк, мóра зна ред.

поскубем, поскубáја (3. л. мн. пр. поскубев; аор. поскубá, 1. л. мн. поскубáмо) свр. *очујам све одреда, ѡчујам.* — Поскубáја ми ники све рáсат, срце му се оскубáло!

посла ж а. *йосао, рад*. — Сваки си по његову послу отидне, а мене ме оставив саму, болну. б. *конѿакѿирање, конѿакѿи*. — Немам ја с њега никакву послу, по мој си пут идем и не осрћам се.

последѿан, -ѿна, -ѿно 1. *йоследњи, задњи*. — Последѿни дођоше, први отоше.

2. *најгори*. — Тој су последѿни људи у цело село, никој ги за ништа не сматра!

посмејем се, посмејаја се (3. л. мн. пр. посмејев се; аор. посмеја се, 1. л. мн. посмејамо се) несвр. *мало, крајѿко се смејем*. — Искочи у комшије, ће оратиш, ће се посмејеш, не седи цел дн у кућу!

посметѿм, посмеја свр. *на брзину, журно йочисѿим, йомеѿем*. — Посметѿи обр о[д] тој големо љубре па ће идемо у њиву!

посметѿнем, посметнуја (3. л. мн. пр. посметѿнев; аор. посметну, 1. л. мн. посметнумо) свр. 1. *йомеѿем, омеѿем, йоремеѿим некога у зайочѿиом йослу*. — Ви пријетељи Ивану оћете одма да водите. Ја би рекја да почекате мало да заврши овај разред да гу не посметѿнемо у школу.

II. ~ се *йомеѿем се, смуѿим се*. — Од вашо викање се посметѿо па не знам које работѿим!

посмеша ж *брука, срамоѿија*; исп. посмешљк. — Да ги врнев ћерку одма по свадбу у понедени[к], голема посмеша и за кућу и за фамилију!

посмешим, посмешѿја (3. л. мн. пр. посмешив; аор. посмешѿ, 1. л. мн. посмешѿмо) свр. 1. *нанесем некоме бруку, срамоѿиу, обрукам, осрамоѿим некога*. — Не водиш рет које збориш, посмешѿи ме при онија сбанѿије!

II. ~ се *обрукам се, осрамоѿим се*. — Прднула снашка при свѿкра па се посмешѿила.

посмешљк м в. *йосмеша*. — Ја збок твој посмешљк мора гулим главу, посмешѿила си целу кућу!

посмиѿам, посмиѿаја (3. л. мн. пр. посмиѿав; аор. посмиѿа, 1. л. мн. посмиѿамо; импф. посмиѿашем, 3. л. мн. посмиѿашев; пр. сад. посмиѿајеѿи) несвр. *омеѿам, ремеѿим некога у йослу*. — Игор гу је много посмиѿаја у учење: она тамн узне да учи, он неразборан, улети з дечишта у собу куде њум, цаболив, она чита, ал не панѿи.

посмољавѿм, посмољавѿја (3. л. мн. пр. посмољавѿв; аор. посмољавѿ, 1. л. мн. посмољавѿмо; импф. посмољавѿшем, 3. л. мн. посмољавѿшев) свр. *добѿјем йо лицу йеге, лишајеве (обично у йрудноѿи)*. — Посмољавѿла у лице, груба, затешкѿела.

поспијѿем, поспјаја (3. л. мн. пр. поспијѿев; аор. поспја, 1. л. мн. поспјамо) свр. *мало одсјавам*. — Нека га дете нека поспије па ће идемо.

посрабѿтим, посрабѿѿја (3. л. мн. пр. посрабѿтив; аор. посрабѿѿ, 1. л. мн. посрабѿѿмо; импф. посрабѿтешем, 3. л. мн. посрабѿтешев) свр. *йосврѿшавам, заврѿшим йослове*. — Посрабѿѿи по кућу па искочи прет капију. А, ће дође, ми све кѿт посрабѿѿтимо у њиве!

постад м *један од више йриближно једнаких делова њиве на којој жейѿву, окоѿавање и сл. обавља више особа истйовремено*. — Беше Вељко викнуја још три Цѿганке кѿд брамо мумурус, па ни се падоше такој по два постада од њиву, и па ни остадоше још три, па онѿј жене берев, а ја и Вељко товаримо мумурус у кола.

посташѿем, постасјаја (3. л. мн. пр. посташѿев; аор. постасја, 1. л. мн. постасјамо) свр. *йостѿигнем, усѿем да йосврѿшавам све кућне йослове*. — Остарѿела сѿм, дете, не моќ све да посташѿем, него колко могу.

постѣкнем, постѣкја свр. *дођем до одређеног (обично невеликог имейка), сѣкнем имейак у границама својих могућности*. — Ја сѣм постѣкја кѡлко сѣм мѡгја, сѣк па ви синови настајајте па за ваши деца да стичате.

постѣлка ж дем. и хил. од *ѡсѣљеа*. — Променила би на дете постѣлку да гу оперѣм, него изгледа ми ће заврне. Да ти унуци у свилене постѣлке спијев!

постизам, постизаја (3. л. мн. пр. постизав; аор. постиза, 1. л. мн. постизамо; импф. постизашем, 3. л. мн. постизашев) несвр. *сѣијжем, ѡсѣијжем*. — Не постизам све да сработим, оставив ме дѡм и леб да спраљам и стоку да гледам, ја једна душа.

пѡтакѡј прил. *не водећи много рачуна, како било*. — Она неће пѡтакѡј да иде у собѡр, тражи све нај убаво.

потвараам, потвараја (3. л. мн. пр. потвараав; аор. потвара, 1. л. мн. потварамо; импф. потварашем, 3. л. мн. потварашев) несвр. *изазивам, ѡдсѣичем, ѡдсѣирекавам (обично свађу, раздор и сл.)*. — Штѡ сѣм ја допуштија да ми комшије потвараав свађу у кућу? Неће ми више дође!

потварач м погрд. *онај који изазива, ѡдсѣиче, ѡдсѣирекава свађу, раздор и сл.* — Тај потварач сѣмо потвори свађу па се измѣкне, а ми по кућу да се подавимо!

потварачка ж погрд. *она која изазива, ѡдсѣиче, ѡдсѣирекава свађу, раздор и сл.* — Јетрва потварачка потвара свађу у кућу.

потворим, потворија (3. л. мн. пр. потворив; аор. потвори, 1. л. мн. потворимо; импф. потворешем, 3. л. мн. потворешев) свр. *изазовем, ѡдсѣиакнем, ѡдсѣирекнем (обично свађу, раздор и сл.)*. — Тај баксус потворија свађу у кућу и побегја.

потекло с *ѡрекло, род*. — Он не забраља своје потекло, не се срмује што је сељачко дете.

потѣнам, потѣпаја (3. л. мн. пр. потѣнав; аор. потѣпа, 1. л. мн. потѣпамо) свр. **I**. *убијем редом једно за другим (о више јединки), ѡубијам*. — Сви ћу ги кућом потѣнам, још емпу[т] да чујем да ми сандиљав дете!

II. ~ се уз. повр. *ѡобијем се, ѡѡиучем се*. — Деца се туј потѣнав, туј се помѣрив на се играв заједно, ми се, комшике неће свађамо, него ти спѣирај твоје, ја моје дете, и такѡј!

потикаам, потикаја (3. л. мн. пр. потикаав; аор. потика, 1. л. мн. потикамо; импф. потикашем, 3. л. мн. потикашев) свр. **I**. *изгубим, загубим*. — Потикала сѣм игле, нема с које да се закрпим!

II. ~ се *изгубим се, ѡгубим се (о више јединки)*. — Остаљав овѣја деца капију отворену, све ми се пилики потикали. Водете ред, немој се потикате там у гужву!

поткајем, поткаја (3. л. мн. пр. поткајев; аор. потка, 1. л. мн. поткамо) несвр. *ѡведем у ѣкању извесно краће време, крајко, мало ѣкам*. — Дигнем се на ранѣну, поткајем маѡло, пѡсле кѣ[д] це деца издизав, не мѡг да дођем до разбој.

поткастрим, поткастрија (3. л. мн. пр. поткастрив; аор. поткастри, 1. л. мн. поткастримо; импф. поткастрешем, 3. л. мн. поткастрешев) свр. *мало ѡдрѣжем, ѡѡи-крешем (о дрвѣиу, живѣици)*. — Поткастри сливу, вѣтар кѣ[д] дуне, обља ми црѣпја! Поткастри теј грање о[д] дуњу, у ѡчи ми брѣав кѣд вадим воду из бунар!

поткачим се, поткачија се (3. л. мн. пр. поткачив се; аор. поткачи се, 1. л. мн. поткачимо се; импф. поткачешем се, 3. л. мн. поткачешев се) свр. *ѡѡнем се, ѡдигнем се*. — Он малѣцак, не мѡж да довати, ал узне столѣчку па се поткачи.

поткашљујем, поткашљуваја (3. л. мн. пр. поткашљујев; аор. поткашљува, 1. л. мн. поткашљувамо; импф. поткашљујешем, 3. л. мн. поткашљујешев) несвр. *ка-*

шљем *йомало, кашљуцам*. — Овој детé поткашљује, боље га вóди куде дóктура да не заkáчи запалéње плућа! Мòре, осéбја, ене кько поткашљује!

пòткваса ж *домаћи квасац, маја йријремљена од комадића шесџа, воде и брашна*. — Остáви мáло о[д] тој тéсто за пòтквасу!

пòткрпим се, поткрпија се свр. *осигурам, обезбедим средсџва за задоволење основних майџеријалних йојреба, йокрпим се*. — Ће продадемо једно телчé па ће се поткрпимо око свáдбу.

пòткусим, поткусија (3. л. мн. пр. поткусив; аор. поткуси, 1. л. мн. поткусимо; импф. поткусешем, 3. л. мн. поткусешев) свр. *учиним краћим, скраћим, йојкраћим*. — Ти, девојко, што си тóлко поткусила вистáн, овој неће грáд, него селó?!
пòтòмсто с *йошомсџво*. — Сваки си глéда за своје пòтòмсто да остáви које мòже.

пòтпíрам, потпираја (3. л. мн. пр. потпíрав; аор. потпíра, 1. л. мн. потпирамо; импф. потпíрашем, 3. л. мн. потпíрашев; пр. сад. потпíрајећи) несвр. I. *йодмећем йодуйирач йода шџо да чвршће сџоји, йодуйирем*. — Потпíрам капију с овуј мòтку, неће се ўбаво затвара.

П. ~ се наслањам се, ослањам се на нешџо ради йосџизања веће сџабилно-сџи, одржавања равнóйеже и сл., йодуйирем се. — Врљај едну штáку, немóј се потпíраш на óбе! Не потпíрај се уза сџд, свé ће се обелиш!

пòтпíрање с гл. им. од *йојпíрам (се)*. — Ти га тај сџд мòра растўриш па да га пá осџдаш, не помáга више потпíрање.

пòтпíрач м *мојка, колац и сл. за йодуйирање, йодуйирач, йојйорањ*. — Дај нађи туј по обóр једн потпíрац да пòтпрем плот!

пòтпичáлка ж кул. шаль. в. *йојареница*. — Бáле, тој ли потпичáлку за домаћи-на спраљаш?

пòтпрем, потпрја свр. *йодмећнем йодуйирач йода шџо да чвршће сџоји, йодуйирем*. — Узни једн камењ па пòтпри кола да се не стркаљав! Овáм вика не мòж да иде без рáкље, а видела сьм како приђе и пòтпре капију па тьг ўзде рáкље.

пòтпрња ж *дебло за йодуйирање дрвене ограде*. — Јáко дрво мòра да бўдне да се пòтпре плот. Тој дрво се вика пòтпрња.

пòтрéвим, потревíја (3. л. мн. пр. потрéвив; аор. потревí, 1. л. мн. потревíмо; трп. потрéвен) свр. I. *йојрефим, йогодим*. — На вр ми језик, не мó[г] га потрéвим.

П. ~ се деси се, догоди се. — Тој се бéше потревíло дьн пред Бóскино дођување.

пòтрéвљам, потревљаја (3. л. мн. пр. потрéвљав; аор. потревља, 1. л. мн. потревљамо; импф. потрéвљашем, 3. л. мн. потрéвљашев; пр. сад. потрревљајећи) несвр. *изговарам йравилно, онако како йреба*. — Не мòж бьж да потрревља свéки реч, ал пá се разбíра које збóри.

пòтришам, потришáја (3. л. мн. пр. потришав; аор. потришá, 1. л. мн. потришáмо; импф. потришашем, 3. л. мн. потришашев) несвр. I. *дирам, узнемиравам, йојшресам*. — Нé ме потришáј, човéку, кд нéсьм кривá!

П. ~ се йојшресам се, узнемиравам се. — Нé се више потришáј, видíж да си слаба, ће прецркнеш!

пòтришáње с гл. им. од *йојтришам (се)*. — Ти с твоје потришáње ће рашчовéчиш тој детé!

пòтулим, потулија (3. л. мн. пр. потулив; аор. потули, 1. л. мн. потулимо; импф. потулешем, 3. л. мн. потулешев; трп. потулен) свр. I. *сагнем, йогнем*. — Потули туј чепкú и ја да наберём!

П. ~ се сагнем се, њогнем се. — Боли ме крстина, не мок се потулим.

Изр. **потулим главу (шију) њосустанем, њокорим се.** — Потулим главу па си ћутићим, кој ће с њега искочи на крај. Ти да потулиш шију, иц да се не чуљеш!

потулено прил. *сагнућо, њогнућо, њогрбљено.* — Исправи се, што такој све потулено идеш!?

потсташем, потстасаја свр. *надође, нарастие, набуја (о шесту, хлебу).* — Чекај тај леб да поцташе, па га тѣг размеси!

поћушкүјем, поћушкүваја (3. л. мн. пр. поћушкүјев; аор. поћушкүва, 1. л. мн. поћушкүвамо; импф. поћушкүјешем, 3. л. мн. поћушкүјешев) несвр. уч. *мало гурам, њогуркүјем (обично одосћраг, са сћиране).* — Ја те поћушкүјем да се осрнеш, ти си се загледала у онија, не осрћаш се.

поћушнем, поћушнүја (3. л. мн. пр. поћушнев; аор. поћушнү, 1. л. мн. поћушнүмо) свр. *мало, донекле гурнем, њогурам (обично одосћраг, са сћиране).* — Поћушнү гу да прођем, стоји на срет пут, несъм гу утепаја!

поуалим, поуалија свр. *удем. значењу: уалим, мало, донекле размазим.* — Поуалено и твоје дете, сви деца данѣс уалени, живи били.

поулавим, поулавеја (3. л. мн. пр. поулавив; аор. поулаве, 1. л. мн. поулавемо) свр. *њоблесавим, њомахнићам.* — Ти си, жено поулавеља, не ударај толко дете по главу!

пофаливечера ж и м в. *њоваливечера.* — Отиде пофаливечера да се фали, купила ву мајка нове патике. Ти, бре, пофаливечера, с које се толко фалиш?

пофалим, пофалија (3. л. мн. пр. пофалив; аор. пофали, 1. л. мн. пофалимо; импф. пофалешем, 3. л. мн. пофалешев; трп. пофален) свр. **І. њохвалим.** — Ај донеси воду па ћу те пофалим при нико момче!

II. ~ се њохвалим се, њодичим се. — О[д] цнајку се млого фали, докле ће ги сѣм будне?

пофаћам, пофаћаја (3. л. мн. нр. пофаћав; аор. пофаћа, 1. л. мн. пофаћамо; импф. пофаћашем, 3. л. мн. пофаћашев) свр. *в. њоваћам.* — Да вићне ники па да ми све кокошке на легало пофаћа.

пофрљам, пофрљаја свр. *в. њоврљам.* — Све ву ствари беше пофрљаја на сред обор, ми кѣд наидомо.

пофрљим, пофрљила (3. л. мн. пр. пофрљив; аор. пофрљи, 1. л. мн. пофрљимо) свр. *в. њоврљим.* — Њина снашка па пофрљила, не мож да изнесе до крај.

поцѣним, поцѣнија (3. л. мн. пр. поцѣнив; аор. поцѣни, 1. л. мн. поцѣнимо) свр. *њоцѣцинем, омаловажим.* — Ја нећу никуга да поцѣним, колко да има има, од мене не тражи.

поцењавам, поцењаваја несвр. *њоцѣцењујем, омаловажавам.* — Он свакуга ноцењава, затој га никој не воли.

поцечотина ж *оједина на њревојима ножних њрстију.* — От поцечотину да изгориш од онуј жућу траву и да солиш мећу прсти!

поцрцам, поцрцаја свр. **а. цркне, угине, једно њо једно (о више живоићња), њоцрка.** — Пази, немој овце да се предедв детелину луцерку, ће поцрцав! **б. експр. њреморим се, њреоњићерейим се (о људима).** — Све ги на њи мало, ће поцрцав од работу!

почантравим, почантравеја (3. л. мн. пр. почантравив; аор. почантраве, 1. л. мн. почантравемо) свр. *њосћанем веома њрљав, добијем сасвим ћамну боју (обично о њредмећима беле боје).* — Сидови почантравели, несмо кречили одмно. Овај бела ванела почантравела о[д] цтојање, неје носена.

почекам, почешаја свр. у дем. значењу: *чекам*. — Те гу почекамо још мало, ако не дође, ће си идемо.

почешам, почешаја (3. л. мн. пр. почешав; аор. почеша, 1. л. мн. почешамо) свр. *йочешем*. — Почешај ме по грбину, ништо ме једе грбина!

почим везн. *зайо шйо, због шйога шйо*. — Почим такој збориш, више немам ништа с тебе.

почукнем, почукнуја (3. л. мн. пр. почукнев; аор. почукну, 1. л. мн. почукнумо) свр. *куцнем неколико йуша шражећи дозволу да уђем, йокуцам*. — Почукни на врата, мож још спијев!

поцавелјам се, појавелјаја се (3. л. мн. пр. поцавелјав се; аор. поцавелја се, 1. л. мн. поцавелјамо се) свр. експр. *завадим се, йосвађам се (обично о више особа)*. — Поцавелјали се у оној сонче до пут, па грми!

пошкнем се, пошккнја се свр. *изгубим сйособносй разумног, шрезвеног расуђивања, сиђем с ума, скренем йамеђу, йошашавим*; исп. пошандртавим, пошунтавим. — Овај човек ће се пошкне од муке. Пошккнјала се, скита от кућу на кућу.

пошандртавим, пошандртавеја свр. в. *йошкнем се*; исп. пошунтавим. — Пошандртавеја, не смеј га самога оставиш у кућу, мора га стално насираш, све по њега да идеш, муке!

пошпарам, пошпараја (3. л. мн. пр. пошпарав; аор. пошпара, 1. л. мн. пошпарамо) свр. *йришйедим, зашйедим*. — Тькво време дошло, мора да пошпараш, а не да те-раш на широко!

пошпарујем, пошпарујаја (3. л. мн. пр. пошпарујев; аор. пошпарувá, 1. л. мн. пошпарувамо; импф. пошпарујешем, 3. л. мн. пошпарујешев) несвр. *шйедим*. — Пошпарујте, ви домаћице брашно до жетву, стара пченица је остала на мало!

поштена (само у ж. роду) *која невина сйушй у брак*. — Ако снаша неје поштена, у понеденик ујутро не гу шетава кр[з] село.

поштенски прил. на *йошйен, искрен начин, йошйено, искрено*. — Јá ти поштенски казујем ко на човека кько је било, а ти мисли које оћеш!

поштом везн. *йошйо, јер, зайо шйо*. — Поштом ће ти останеш на конак, ја да си пођем дом за видело.

пошунтавим, пошунтавеја свр. в. *йошкнем се*; исп. пошандртавим. — Дјл си пошунтавела за њега пијанцулу конопац на гушу да тураш?

пошушњар м погрд. *лушйалица, дангуба*. — Тија пошушњари ко тебе пуно ги има у село, неће буднеж домаћин!

посинем, посинуја (3. л. мн. пр. посинев; аор. посину, 1. л. мн. посинумо) свр. *ошворених усшй усмерим йоглед навйше шйо гледајући у нешйо, не мислећи, забленем се*. — Ништа си не разуме тај човек, сьм посинуја нагоре, ич не аје ми што зборимо.

пр (обично поновљено неколико пута) **1**. *узвик за вабљење јажњади*. — Кьд мамим јангачики ја ги викам: пр, пр, пр.

2. *узвик за вабљење кокошију и шлади*. — Пр, пр, пр, баба да ве нарани!

правдина ж *йравада, йраведносй*. — Па тој ли ми је правдина, на једну ћерку све, на другу ништа?

правџ м *особа која се горди, охоли, кочошери*. — Ти си голем правџ билá, за-тој нигде немаж друсто!

пра́вим се, прави́ја се (3. л. мн. пр. пра́вив се; аор. пра́ви се, 1. л. мн. пра́ви́мо се; импф. пра́вешем се, 3. л. мн. пра́вешев се) несвр. *гордим се, охолим се, кочојерим се*. — Она́ се млого пра́ви ко да је газдашка ћерка. Не́ се пра́ви к[д] знамо от кькви си!

праз м бот. агр. *йразилук, йорилук Allium porrum*. — Урови́ли смо праз у башчи́нче поза ку́ћу.

празѝк м дем. и хий. од *йраз*. — Данѝс расади тај празѝк, млого си́тан расад, не знам дѝл ће се прива́ти.

пра́љам, праља́ја (3. л. мн. пр. пра́љав; аор. праља́, 1. л. мн. праља́мо; импф. праља́шем, 3. л. мн. праљашев) несвр. *йравим, градим*. — Ће праља́мо но́ву ку́ћу, там у дру́к пла́ц ће се изно́симо.

прање с менсти́руација. — Одбило́ гу прање, зато́ј се она́ млого па́ти.

прасе́ћипа ж *йрасеће месо, йрасећина*. — Пове́ше на сва́дбе ту́рав прасе́ћину, ми па не́мамо то́лко прасци, ће мешамо и јагње́ћо.

праси́ља ж *сйрасна крмача*. — Одбѝвај от корѝто туј паши́ћну свињу́, ова́ј праси́ља да једе́!

пра́ска ж бот. агр. *бресква Prunus persica* и њени *йлодови*. — Посади́ там у ло́јзе пра́ске, ал не се привати́ше о[д] цу́шу. Лојза́рске пра́ске ги йма и жу́те и бе́ле, ал бе́ле су по́ убаве за једе́ње.

пра́тим, прати́ја (3. л. мн. пр. пра́тив; аор. прати́, 1. л. мн. прати́мо; импф. пра́тешем, 3. л. мн. пра́тешев) свр. *йошаљем, оййремим*. — Ви йдите докле се не́је завру́ћило, ја ћу ви пра́тим обе́т по деца́! Бе́ше прати́ла дете́ да посе́ди ма́лко куде на́с, а она́ не́је дођува́ла.

прау́т м *йеруи*. — Не́ се че́шљај с мој че́шаљ, пу́на ти ко́са с прау́т!

пра́ћам, праћа́ја (3. л. мн. пр. пра́ћав; аор. праћа́, 1. л. мн. праћа́мо; импф. пра́ћашем, 3. л. мн. праћашев) несвр. *шаљем, одашиљем*. — Праћа́ ми свѝки ме́сец по сто ма́рке. Праћа́ гу да йде у Леба́не да ку́пи нике посѝтнице, ал она́ ме не теја́ послу́ша.

прашѝк м врло мала, незна́йна коли́чина (о брашну). — Прашѝг бра́шно не́мам, ја́ сйрота!

праше́ње с гл. им. од *йрашим*. — У праше́ње ми помо́гоше деца́, а за загрћа́ње платѝмо ра́дници.

праши́дба ж а. *йрво окойавање кукуруза*. — Стигја́ му́муруз за прашѝдбу, траву́љина га овољѝла, стручи́ки се не видѝв, зато́ј е прашѝдба те́шка, а по́сле загрћа́ње йде по́ брго. б. *време када се кукуруз йраши*. — У прашѝдбу бе́ше дођува́ла, еве́ ко́лко вре́ме йзмину, њум гу не́ма да до́ђе.

пра́шим, праши́ја (3. л. мн. пр. пра́шив; аор. праши́, 1. л. мн. праши́мо; импф. пра́шешем, 3. л. мн. пра́шешев; пр. сад. праше́јећи) несвр. *којам, окойавам кукуруз йо йрви йуи*. — Му́муруз пр́во пра́шимо, по́сле га по дру́ги пут ко́памо, загрћа́мо га.

прашче с дем. и хий. од *йраска*. — Оно́ј прашче у башчу до буна́р, да увати́ ники па да му ска́стри чепчи́ки, ру́ке му се осуши́ле! Пра́ске уба́во роди́ле, ал од голему́ сушу прашчи́ки оволицни. Донѝла у кро́шњу ники прашчи́ки, си́тни, шуљба́ви.

први́чје с етн. *йрва йосеѝа млади у младожењиној кући иши́е вечери йо одласку из роди́тељске куће*. — У први́чје у́вечер йде́в снашкине дру́гачке и млади́ња ис фами́лију.

првѝни, -а, -о *йрви*. — Ти свѝде првѝни мо́ра да бу́днеш!

првопра́ска ж *крмача која се йо йрви йуи ойрасила*. — Дѝк првопра́ска, то́ј гу мо́ра наспра́м че́сто, тре́ба се ви́ће опра́си.

прворотка ж жена која је њо први њуш родила. — Ако се прворотка замучи, да се препокрије с црвѣну чѣргу.

првотѣлка ж крава која се њо први њуш ошѣлила. — Лично се Шара отѣли кѣко је првотѣлка.

првоток м прва количина ракије њри њечењу. — Првоток је сла[б], после га препичамо.

преапѣм, преапја свр. у изразу: **преапѣм уста угризем се за доњу усну у знак уздржавања да се одговори истом мером на неку увреду.** — Она тој кѣд ми рече, ја сѣмо преапја уста, ошута ву, нећу се свађам.

преарним, преарнија свр. *ир. настојим да нешто (обично бесцелушно) превише добро урадим, кажем и сл.* — Ајде, ајде, убаво си смѣла, ти га па оће преарниш!

пребрѣчим се, пребрѣчија се (3. л. мн. пр. пребрѣчив се; аор. пребрѣчи се, 1. л. мн. пребрѣчимо се) свр. *обријам се у журби, на брзину, било како.* — Пребрѣчи се надве-натри, неће идеш у сватови!

преварим, преварија свр. (поред стандардног значења „намерно изреченом истином довести некога у заблуду, обманути“) и као члан хомонимског пара *сувише дугим кувањем учиним да нешто добије нежељена својства, ѡрекувам.* — Преварила сѣм гра, свѣ се раскашјаја.

преводим се, преводија се свр. *након краћег времена добије ѡново нагон за ѡарењем (о крави).* — Преводила се онај крава, мора се па тѣра на бика. Булка да се не бѣше преводила, ми сѣг не би били без благагу.

преврђем, преврђаја (3. л. мн. пр. преврђев; аор. преврђа, 1. л. мн. преврђамо; импф. преврђешем, 3. л. мн. преврђешев) свр. *ѡново, изнова вежем, ѡревежем.* — Преврђи тај цаг жито, да се не расипе!

преврђам, преврђаја (3. л. мн. пр. преврђав; аор. преврђа, 1. л. мн. преврђамо; импф. преврђашем, 3. л. мн. преврђашев) несвр. *бацам нешто ѡреко нечега, ѡребацујем.* — Не смѣ да улѣгне от куче, затој ги преврђа преко капију траву на свиње.

преврђање с гл. *им. од ѡреврђам.* — Ете с твоје преврђање лопту, преврђила си гу у њин обор и неће гу више видиш!

преврђим, преврђија (3. л. мн. пр. преврђив; аор. преврђи, 1. л. мн. преврђимо; импф. преврђешем, 3. л. мн. преврђешев) свр. *бацим нешто ѡреко нечега, ѡребацим.* — Преврђи преко прѣмет туј чѣргу да се сѣши!

преврскотина ж и м погрд. *особа која врска, шушкеѣта, шушкеѣта.* — Ћути ти там преврскотино, тѣбе ће те ники слѣша!

преврскување с гл. *им. од ѡреврскујем.* — Сви му се смѣјев деца, збок преврскување, грота.

преврскујем, преврскујаја (3. л. мн. пр. преврскујев; аор. преврскува, 1. л. мн. преврскувамо; импф. преврскујешем, 3. л. мн. преврскујешев) несвр. *врсам, шушкеѣтам, шушкеѣтам.* — Тој ли онај жена што преврскује?

прегигам, прегигаја (3. л. мн. пр. прегигав; аор. прегига, 1. л. мн. прегигамо) свр. *ѡрећем ѡреко воде на гигама.* — Река је млого глотна, понѣси гигаље па да прегигаш!

преглабѣца ж *улегнути део ѡуша, ѡревој на ѡушу.* — Иди по кола, придрже-вљај с вѣле сламу докле прѣјемо онѣј преглабѣце!

преглиђам, преглиђаја несвр. *с чежњом гледам у оно што ми је недоступно, чега немам, жељујем*. — Ћу посадим бостан колико за деца да има, да ми унучици не преглиђав други кд једв.

преглица ж *койча*. — Искидала си преглицу на сандалу.

прегнем, прегнуја свр. *вежем коња уз руду или говедо у јарам, уйрегнем*. — Не се секирај, ћу прегнем коња па ћу те одвезем до сџ кућу!

прегорим, прегореја свр. (поред стандардних значења „препећи се, загорети (о јелу) и преболети, прежалити“) *йресијанем да лучим млеко, остјанем без млека (о крави, овци, кози)*. — На онуј краву давајте крм, ће прегори па ће жељујете за млекце!

прегостим, прегостија (3. л. мн. пр. прегостив; аор. прегости, 1. л. мн. прегостимо; импф. прегостешем, 3. л. мн. прегостешев; трп. прегостен) свр. *веома, много угостим*. — Прегости ве тетка, да сџ знала што ће дођете, друкше би ја. Не доноси више, доста је, ће не прегостиш!

предњем, предњуја свр. *најравим краћу йаузу у йослу ради одмора, йредахнем, одахнем*. — Седни мало да предњемо, па ће работимо!

преденка ж етн. *йрело, йосело*. — Те се соберев увечер на преденку девојке, невесте, момци, туј ти појање, шале, до које време у ноћ.

предњача ж *йредња, йреградна даска на зайрежним колима*; супр. сџдњача. — Скини от кола предњачу и сџдњачу, неће товаримо класја, за сламу ће йдемо!

предрочкам се, предрочкаја се свр. *угруша се, згруша се (о слајком млеку)*. — Овој млеко стојало цел дн на шпорет па се предрочкало.

предрскам се, предрскаја се (3. л. мн. пр. предрскав се; аор. предрска се, 1. л. мн. предрскамо се; импф. предрскашем се, 3. л. мн. предрскашев се) свр. *добијем йродлив, дијареју*. — Милко једе млого чварке, па се све предрскаја.

предругојачим, другугојачија (3. л. мн. пр. другугојачив; аор. другугојачи, 1. л. мн. другугојачимо) свр. **а.** *йреиначим, йроменим (обично йрейходни договор, йлан)*. — Увечер рече за јутредн ће прекарујемо сламу, јутрос па другугојачија, ће йде сливе да берв. **б.** *намерно, смишљено йренесем нечије речи, мишљење и сл. неверодосјојно, йогреино*. — Она мора све да другугојачи, несџ такој казала, еве тетка е с мене била.

П. ~се *йроменим се, изменим се*. — Она се ошишала, намазала, другугојачила се.

предужим, предужија (3. л. мн. пр. предужив; аор. предужи, 1. л. мн. предужимо) свр. *йродужим, насйавим*. — Докарам краве ис пашалк, па предужим да работим по кућу.

преженим, преженија (3. л. мн. пр. преженив; аор. прежени, 1. л. мн. преженимо) свр. *удам се йре сйаријег брайа*. — Она преженила брата, брат у школе закасја, а на њом годинке йдев, затој.

прежључим се, прежључија се (3. л. мн. пр. прежључив се; аор. прежључи се, 1. л. мн. прежључимо се) свр. експр. *исйуним се снажном чежњом, жудњом за неким, нечим*. — Прежључи се за моју Радмилу да дође да гу видим, и она гу нема. Прежључи се за једн сладолед, онај баксуз ми не теја купи!

прежмавкам, прежмавкаја (3. л. мн. пр. прежмавкав; аор. прежмавка, 1. л. мн. прежмавкамо; импф. прежмавкашем, 3. л. мн. прежмавкашев) несвр. експр. *заносим се у лак сан, дремам, куњам*. — Немој туј да ми прежмавкаш уз остал, него йди у кревет па спи!

презабулим се, презабулија се (3. л. мн. пр. презабулив се; аор. презабули се, 1. л. мн. презабулимо се; импф. презабулишем се, 3. л. мн. презабулишев се; трп. презабулен) свр. *йроменим на глави мараму, йовезачу, йоново се забрадим*. — Ти се презабули, немој с туј стару мараму да отиднеш у Лесковац!

презабуљуем се, презабуљуваја се несвр. уч. *више йуша у крайком времену менам мараму, йовезачу, честю се забрајуем*. — Двоколна жена, седи дом, нсма другу работу, него се сьмо презабуљује.

презбарам, презбараја (3. л. мн. пр. презбарав; аор. презбарá, 1. л. мн. презбарáмо; импф. презбарашем, 3. л. мн. презбарашев) несвр. *околишећи йокушавам да некога наговорим на нешто*. — Ја ћу му презбарам да идемо јутре на пијак, ал не знам дљ ће ме послуша. Презбарај му да се не свађа, тебе ће те послуша!

презборим, презборија (3. л. мн. пр. презборив; аор. презбори́, 1. л. мн. презбори́мо) свр. **а.** *йочнем да говорим, йроговорим*. — Моје дете је рано презборило. **б.** *йочнем йоново да говорим с неким, обновим комуникацију с неким*. — С њум за тија речи нећу презборим за живот.

презивам, презиваја (3. л. мн. пр. презивав; аор. презивá, 1. л. мн. презивáмо) несвр. *ословљавам некога надимком*. — Кажи му да ме не презива, ћу га утепам!

презиме с (осим стандардног значења у официјелној употреби „породично име које се генерацијски наслеђује“) *надимак*. — Не, бре Бранко Милевин, онај што му је презиме Железо, за тога те питујем.

прекантам, прекантаја (3. л. мн. пр. прекантав; аор. преканта́, 1. л. мн. преканта́мо; импф. преканташем, 3. л. мн. преканташев) свр. *завршим, обавим неки обично йежак, захйеван йоао*. — Да прекантамо јо[ш] жетву, после ће има време да гледамо башчу.

прекарам, прекараја (3. л. мн. пр. прекарав; аор. прекара́, 1. л. мн. прекара́мо) свр. **1.** *йревозним средством йремештим с једног места на друго, йревозем*. — Ви пуните приколицу, ја ћу докарам трактор па ће га жито прекарамо у друг обор, да не вучемо цакови.

2. експр. *неконйролисано уйрошим, йошрошим, йроћердам*. — Млого паре је он прекараја с њигов лош памет. Толке паре да прекара тај прекаротина, а ськ се циганчи по комшије.

3. *йрейурум йреко главе, издржим*. — Које сьм ја прекарала крз мој живот, тој ни душманин да не доживи. Прекарала сьм крз мој живот и лошо и арно.

4. *йобацим, абортйирам*. — Не ли си прекарала ни једно дете по Луну?

Изр. **прекарам живот йроведем живоий, йроживим**. — Прекарала сьм живот с њега, домаћин ми је, даньс лошо, јутре арно, такој ти тој иде куде сви.

прекаротина ж и м експр. *особа која неконйролисано много йроши, расийа, расийник, расийница*. — Тај прекаротина је за кратко време толку благоту прекарала, сь[г] ће постимо кь[д] це работи. Толке паре да прекара тај прекаротина, а ськ се циганчи по комшије.

прекарујем, прекаруваја (3. л. мн. пр. прекарујев; аор. прекарува́, 1. л. мн. прекарува́мо; импф. прекарујешем, 3. л. мн. прекарујешев) несвр. *йревозним средством йремештим с једног места на друго, йревозим*. — Даньс ће прекарујемо сено из Орнице.

2. експр. *неконйролисано йрошим, расийам, ћердам*. — Она научила такој да прекарује, да тера на широк, па после куку, немам.

прек'снем, прек'сн'јуја свр. експр. I. *јако у'лашим, 'прес'иравим, 'пре'аднем некога*. — Да прек'снеж дет'е с тво'е викање, из'елицо!

II. ~ *се јако се у'лашим, 'прес'иравим се, 'пре'аднем се*. — Прек'сн'у се к'д га вид'о онакој раскр'ваенога, у'тепанога.

прека'чим, прекачи'ја (3. л. мн. пр. прека'чив; аор. прекачи', 1. л. мн. прекачи'мо) свр. I. *'пребацим, 'преме'нем*. — Прекачи тој дет'е преко пло[т] да не зали'ћа откут п'ут!

II. ~ *се 'пребацим се, 'преме'нем се 'преко нечега*. — Не мо'к се прека'чим овд'е, вид'и'ж заград'ија с тр'ња.

прека'чки прил. у изразу: гл'едам (некога) *прека'чки 'погледом исказујем не'ипр-'иљивоси, одбојноси, мржњу и сл. 'према некоме*. — Шт'о ме гл'едаш прека'чки ко да с'м ти т'атка закл'ала?

прекачува'ње с гл. им. од *'прекачујем (се)*. — Вид'иш с тво'е прекачува'ње, св'е си ми цреп'ја пообала'ја!

прекачу'јем, прекачува'ја (3. л. мн. пр. прекачу'јев; аор. прекачува', 1. л. мн. прекачува'мо; импф. прекачу'јешем, 3. л. мн. прекачу'јешев; пр. сад. прекачува'јећи) не-свр. I. *'пребацујем, 'преме'нем некога 'преко нечега*. — Не га дет'е више прекачу'ј преко пл'от, св'е нок'чики одр'ало, боље да за'ђеш отку[д] цока'к!

II. ~ *се 'пребацујем се, 'преме'нем се 'преко нечега*. — Б'еше падн'уја от ка'пицик, от'к се више не прекачу'је преко ка'пију.

преки'снем, преки'сн'јуја свр. *ускиснем (о јелу)*. — М'лого убава ч'орба, азди'санци не гу т'ели ед'ев, еве преки'сн'ула!

преки'чер прил. *'пре два дана, 'прек'јуче*. — До'ђе преки'чер, реши'ла с'г да си 'иде до'м.

прек'јутре прил. *кр'оз два дана, 'прекосуй'тра*; исп. прекојутре. — Соб'ор у Шума'не је прек'јутре, а моја п'олка још не'је гот'ова.

прекласим, прекласи'ја свр. *'превршим меру, 'пре'иерам, 'прекардашим у нече-му*. — Ајде, до'ста је, па ти га прекласи!

преклез м пеј. *лоша, р'ђава особа, ниши'арија*. — М'кни се т'амо од м'ене, пр'еклезу ни'ед'н. Очува'ла с'м пр'еклеза, не чов'ека.

прекови'ше прил. *веома много, 'превише*. — Ти прекови'ше заору'јеш, тражиш ћут'ек!

прекојутре прил. *в. 'прек'ју'пре*. — Не'ћу јутре 'идем на пи'јац, јутре ћу бер'ем по-прику, па прекојутре.

преко'мшам, преко'мша'ја свр. у клетви: (ни'к'д) да не преко'мшаш (преко'мша и сл.) *не видео ничег доброг, вечийо се 'а'аишо, мучио и сл.* — Дабо'гда, што си се ти с м'ене овакој огреш'ија, ни'к'д да не преко'мшаш!

преко'начим, преко'начи'ја (3. л. мн. пр. преко'начив; аор. преко'начи', 1. л. мн. преко'начи'мо; импф. преко'начешем, 3. л. мн. преко'начешев) свр. *'п'роведем но'ћ на ко-наку, 'п'рено'ноши'шу, 'п'рено'ћим*. — Не ти је з'ор на овај ким'е[т] да 'идеш, преко'начи си па јутре по д'н!

прекр'шим, прекрши'ја (3. л. мн. пр. прекр'шив; аор. прекрши', 1. л. мн. прекрши'мо; импф. прекр'шешем, 3. л. мн. прекр'шешев) свр. I. *слозим на неколико делова, 'п'реломим*. — Прекрши тај клас па на св'и по ма'ло!

II. ~ *се* фиг. *'п'реморим се, 'п'рео'ип'еретим се*. — Не'си се ни ти м'лого прекрши'ла овој л'ето у раб'оту, дру'ги су те зали'ћали!

прекуќам, прекуќаја (3. л. мн. пр. прекуќав; аор. прекуќа, 1. л. мн. прекуќамо; импф. прекуќашем, 3. л. мн. прекуќашев) свр. *йроведем време кукајући, у кукњави*. — Цёл ноћ је прекуќала сирота од болѣжи.

прељућим, прељућија свр. *веома много заљућим, зайаирим (о јелу)*. — Прелућила си овај гра, неће га деца Једѣв!

премавам, премаваја (3. л. мн. пр. премавав; аор. премава, 1. л. мн. премавамо) свр. *најурим, оћерам*. — Немој с туј лопту да ми премавате кокошке!

прѣмет м с обе сйране *йричвршћена моћка, лейва, облица и сл. йреко које се йремећу одевни йредмети, йосйѣлина и сл. ради сушења или йровейтравања*. — Изнеси постѣлу па преврљи там преко прѣме[т] да се ветрѣе! Дигни онѣ чйчине ти чешире от прѣмет, ако су суве!

прѣметим, прѣметија (3. л. мн. пр. прѣметив; аор. прѣмети, 1. л. мн. прѣметимо) свр. *йриметим, увидим, зайазим*. — Ја одма прѣмети што се сваћали, ал ај виќам, њино си је тој, ће се помирив!

прѣметнем се, прѣметнуја се свр. у *йренућку йогрешне иденйификације замењим једну особу другом*. — Прѣметну се за онѣ девојче да је наша Ивана.

прѣмивам, прѣмиваја (3. л. мн. пр. прѣмивав; аор. прѣмива, 1. л. мн. прѣмивамо; импф. прѣмивашем, 3. л. мн. прѣмивашев) несвр. *йрањем одсйтрањуем, сйтрам нейожељне, укварене громуљице (обично са сира)*. — Па жѣно, онѣ сйрење не га била прѣмивала, а лѣтњо врѣме, чўдо се направило!

прѣми јем, прѣмија (3. л. мн. пр. прѣмијев; аор. прѣми, 1. л. мн. прѣмимо; импф. прѣмијешем, 3. л. мн. прѣмијешев; пр. сад. прѣмивајећи) свр. *йрањем одсйтрањим, сйтерем нейожељне, укварене громуљице (обично са сира)*. — На овој лѣтњо врѣме, сйрење ако не прѣмијеш емпу[т] данѣс, нѣма од њѣга ништа.

прѣмисла ж йредосећај, йредосећање; исп. прѣмишљај. — Све ми ништо прѣмисла, сѣ[г] ће Рада улѣгне на капију з детѣ.

прѣмићам, прѣмићаја (3. л. мн. пр. прѣмићав; аор. прѣмића, 1. л. мн. прѣмићамо; импф. прѣмићашем, 3. л. мн. прѣмићашев) несвр. *йримећујем, увићам, зайажам*. — Прѣмићам да ву је ћѣрка по крив пут пошла, ал кој тој сме да ги каже?

прѣмишљавам, прѣмишљаваја (3. л. мн. пр. прѣмишљавав; аор. прѣмишљава, 1. л. мн. прѣмишљавамо; импф. прѣмишљавашем, 3. л. мн. прѣмишљавашев) несвр. *йада ми на йаметй, решавам се, йремишљам се*. — На једњ рет прѣмишљавам све да напуштим, прќлици да ватим, па се обрнем накуде деца, коѣ ће рабѣтив без мѣне.

прѣмишљај м в. *йремисла*. — Ти откўд виќаш имаш ники прѣмишљај, она гу још нѣма!

прѣмрежа ж експр. *она која се заокућила црним мислима, нерасйоложена, невесела, безвољна, уйшучена женска особа*. — Тај прѣмрежа ми дўшу йзде: па се ућутала.

прѣмрѣжим, прѣмрѣжија свр. експр. у *йионем у сйање нерасйоложеностйи, безвољностйи, уйшученостйи, онерасйоложим се, сневеселим се*. — Не знам које ћу рабѣтим с моју ћѣрку, па прѣмрѣжила ко да ву је све живо потѣпано.

прѣмувам¹, прѣмуваја (3. л. мн. пр. прѣмував; аор. прѣмува, 1. л. мн. прѣмувамо; импф. прѣмувашем, 3. л. мн. прѣмувашев) свр. *найравим роваи, изроварим*. — Лом си ми направила у шифоњѣр, све си прѣмувала!

прѣмувам², прѣмуваја свр. експр. у *крайком врѣмену, не водећи рачуна йойпроштим, исйроштим (о храни, новци и сл.)*. — Ново мѣсо нѣма, тој старо што имамо прѣму-

вамо, сѝ[г] ће пуцкамо бѹлке! Млого Је он паре премувáја сељани ранѣећи. Имање Је премувáја за ракију.

премучим се, премучија се (3. л. мн. пр. премучив се; аор. премучи се, 1. л. мн. премучимо се) свр. *йоднесем, истирйим, йрейрйим неку муку, невољу и сл., намучим се*. — Кько ће Мирко сам за дрва? Нека се премучи данѝс, а јутре ће дође Вељко па ће заједно, које ја могу!

пренесем, пренеја свр. (поред стандардног значења „носећи преместити с једног места на друго“) *йочне да носи (о кокоши)*. — Пренеле ми две кокошке, ће има јáјца за Велигден.

преносим, преносија несвр. (поред стандардног значења „носећи премештати с једног места на друго“) *односим се йрема некоме стйрйиво, йоказујем разумевање за нечије йонашање*. — Ја не могу више тебе да те преносим, досади ми више!

Преображдање с цркв. *йразник који се свейкује 19. августá, а йо народном веровању йада се време йреображава, Преображење*. — От Преображдање време се мењава, засуњује се.

преобукување с гл. им. од *йреобукујем (се)*. — Те, с твоје преобукување, па оволик сров неперотина.

преобукујем, преобукуваја (3. л. мн. пр. преобукүјев; аор. преобукува, 1. л. мн. преобукувамо; импф. преобукүјешем, 3. л. мн. преобукүјешев; пр. сад. преобукувајехи) несвр. **I.** *йресвлагим, йреоблагим*. — Еве преобукүјем дете, чекај мало!

II. ~ **се йресвлагим се, йреоблагим се**. — Имаш време данѝз да се преобукүјеш по пет пүт, а ја немам кь[д] да се осрнем од рабóту.

преобукло с одећа за *йресвлагчење, йреобука*. — Одвоила сьм ти преобукло там на крвет, кь[д] це избáњаж да се преобучеш.

преодим, преодија свр. *йочнем да ходам, йроходом*. — Аперисали су му кук, још не мój да преоди.

препита́м, препитаја (3. л. мн. пр. препита́в; аор. препита́, 1. л. мн. препита́мо; импф. препита́шем, 3. л. мн. препита́шев) свр. *йройишам, йреслишам*. — Ај, мајке да ме препиташ пѝсмицу!

препитујем, препитуваја несвр. *йройишујем, йреслишавам*. — Тѣра ме да га препитујем, ја не знам, мóра у књигу да глѣдам!

препичам, препичаја (3. л. мн. пр. препичав; аор. препича́, 1. л. мн. препича́мо; импф. препичашем, 3. л. мн. препичашев) несвр. **1.** *йоново, изнова, йо други йуи йечем (о ракији)*. — Увек гу ја ракију препичам, по мало испадне, ал убáва, прѣпек.

2. безл. *йовремено јакó греје, йече, жеже (о суну)*. — Препича овој слунце, мóра кша да заврне.

препојем, препојаја свр. **а.** *йо йрви йуи се огласим йесмом, йевањем (о йевцу)*. — Оној петле препојало. **б.** *йосле извесног времена йоново йочнем да йевам, йројевам*. — Никь[д] дабогда да не препојеш, све да плачеш, ко ја о[д] тебе што плачем!

препраљам, препраљаја (3. л. мн. пр. препраљав; аор. препраља́, 1. л. мн. препраља́мо; импф. препраљашем, 3. л. мн. препраљашев) несвр. **1.** *йрерађујем, йреиначавам, мењам нешйо обично йобољшавајући му изглед, својства и сл. (о одећи, грађевинском објекту и др.)*. — Еве препраљам овуј вутарку, о[д] цтаро праљам нóво. Мóра гу штáлу препраљамо, видиш кьквá Је распадотина.

2. *йреиначавам, мењам нечију одлуку, сйав и сл.* — Ти не мój да препраљаш, áко Је он такој рѣкја. Нећу му на сина ништа препраљам, зна он које работи.

препраљотипа ж *прерађен, прерављен одевни предмет* обично ради *убољшања изгледа, својстава и сл.* — Ако имаж за н^{ово} да ми дадеж да к^{упим}, д^{обро}, а^{ко} па н^е, ја више теј твоје препраљотине нећу ти н^{осим}!

препрати́м, препрати́ја (3. л. мн. пр. препрати́в; имп. препрати́; аор. препрати́, 1. л. мн. препрати́мо; трп. препрати́ен) свр. *пређем заједно са неким део љуџа пратићеи га, ошпрати́им некога једним делом љуџа.* — Препрати́ гу до ст^{аницу} па се вр^{ни}!

препрегнем, препрегну́ја (3. л. мн. пр. препрегнев; аор. препрегну́, 1. л. мн. препрегну́мо; импф. препрегнешем, 3. л. мн. препрегнешев) свр. *поново уйрегнем мењајући с^{ирану} у јарму.* — Препрегни к^{ра́ве}, видиш ли да је Бу́лка на д^{есну} стран^у!?

препрезам, препреза́ја (3. л. мн. пр. препрезав; аор. препреза́, 1. л. мн. препреза́мо; импф. препрезашем, 3. л. мн. препрезашев; пр. сад. препреза́јећи) несвр. **I.** *поново уйрегзем мењајући с^{ирану} у јарму.* — М^{о́ра} ги препрезаш јуничики, видиш и З^{ла́те} вуче́ на д^{есно}!

II. ~ се *фиг. прилагођавам своје љонашање сходно с^{иуацији}.* — Свађамо се, па се ми^{римо}, шћу́, препрезам се, и так^{о́ј}, и овако́ј.

препростирам, простира́ја несвр. *поново, изнова прости́рем, пресвлагачим љос^{тељину}.* — Препростирам л^{ете} по ч^{есто}, о[д] сн^{о́ј}, по ц^{ел} д^н се у њ^{иве} раб^{оти}.

препрску́је, препрскува́ја несвр. *пома́ло, слабо љада, ромиња, с^{ији}, роси (о киши); исп. проврњује и прокапује.* — Препрску́је, неће идемо да посипу́јемо ба^{шчу}, ег^а заврне у^{баво}.

препрснем, прерсн^{у́ја} свр. *изненада, неочекивано дођем, присти́гнем.* — Се-д^{им} сам^а и че^{кам}, св^е м^{ислим} ће прерсне н^{ики} да љма с к^{уга} да позб^{орим}.

преработим, преработи́ја (3. л. мн. пр. преработив; аор. преработи́, 1. л. мн. преработи́мо; импф. преработешем, 3. л. мн. преработешев) свр. **I.** *заврши́м, уради́м (обично тежи, неодложни) љо́сао.* — Да преработимо тој копање и ж^{тву}, по^{сле} л^{сно} ће беремо теј сливке и ба^{шчу} ће гл^{едамо} до бра^{не} му^{муруз}.

II. ~ се *преоштерейим се, преморим се радећи.* — Н^{еси} се ни ти о^{вој} л^{ето} м^{лого} преработи́ла, тој ма́ло у копање.

прерани́м, прерани́ја (3. л. мн. пр. преранив; аор. прерани́, 1. л. мн. прерани́мо; импф. преранешем, 3. л. мн. преранешев) свр. **I.** *преш^{ерам} у храњењу, сувише нахраним.* — Лож дан^с води ред од о^{вуј} штр^{овену} сви^{њу} да гу не прераниш!

II. ~ се *обезбедим, осигурам не^{ошходну} количину хране, намирница, кућних љо-шрейшиина, прехраним се.* — Е^{те}, с тој има^{нце} се издржавамо, колко да се преранимо, за др^{уго} н^{ема}.

пререди́м¹, пререди́ја (3. л. мн. пр. прередив; аор. пререди́, 1. л. мн. пререди́мо; импф. прередешем, 3. л. мн. прередешев) свр. *поново, изнова наређам, љоређам, на-слажем.* — Ја у^{баво} пререди́ св^е у ко^{вчак}, он ништо тражи́ја па св^е измува́ја.

пререди́м², пререди́ја свр. *п^{очнем} ређе нешто да чиним, проредим.* — Дођу́је-ше ч^{есто}, от к^ко се овај баксу́[з] с њ^{ум} б^{еше} свађаја, пр^{ереди} дођување.

пререкнем, пререкну́ја свр. *пр^{едскажем}, прорекнем.* — М^{ене} ми је пререкла једна врчарица тој што ће будне.

прери́ђам, прериђа́ја несвр. *поново, изнова ређам, слажем.* — К^{ьт} прериђаж ц^{о́лке}, нем^{ој} заб^{равиш} ону́ј вут^{арку} да ми извадиш!

прери́пам, прерипа́ја (3. л. мн. пр. прерипав; аор. прерипа́, 1. л. мн. прерипа́мо; импф. прерипашем, 3. л. мн. прерипашев; пр. сад. прерипа́јећи) несвр. **I.** *скач^{ем} пре-*

ко нечега или некога, *ѓрескачем нешто или некога*. — Немој да прерипаш столицу, не ваља за стоку! Онé што не соберев ноге, ја ги мора прерипам.

2. експр. *неоѓрезно, несмотрено говорим (углавном лоше, рђаво)*. — Пази се у реч, ти много прерипаш па ти после ђавол крив!

прерипање с гл. им. од *прерипам*. — Те, с твоје прерипање, све си гаће на капију распраја. Мора водиш рачун које збориш, с твоје прерипање нигде другачку немаш!

прерипим, прерипија (3. л. мн. пр. прерипив; аор. прерипи, 1. л. мн. прерипи-мо) свр. *ѓрескочим*. — Прерипија ми беше петъл у комшикин обор по њојне кокшке, тај удавѓц!

прерипојла ж погрд. *женска особа лаког морала, неморална, лако ѓодайна женска особа*. — Тај прерипојла целу фамилију ѓсмеши. Мајка ву је тѓквѓ прерипојла била, зарипуваше се с мужишта по сокаци.

прерипување с гл. им. од *прерипујем*. — Ти с тој прерипување ће се набодеш на колѓц!

прерипујем, прерипуваја (3. л. мн. пр. прерипујев; аор. прерипува, 1. л. мн. прерипувамо) несвр. *скачем ѓреко нечега или некога, ѓрескачем нешто или некога*. — Прерипуваја си и ти плотѓвја по млад докле беше.

преродим, преродија свр. **1.** *много, обилашто роди (о усевима, воћкама и сл.)*. — Преродиле сливе па се све чѓпке испокршиле.

2. *ѓрви ѓуѓ донесе ѓлод, роди (о воћкама)*. — Пре три године смо га лојзе посадили, овуј годину ће прероди.

пресњем, пресњуја свр. **1.** *изгубим воду, ѓресушим (о бунару, извору)*. — Голѓма суша, пресњуја ми бунар, тој носим воду од Вулину чѓшму.

пресѓдлас, -та, -то *угнуѓ ѓо средини, седластѓ (о носу)*. — Има пресѓдлас нос ко татко му.

прѓсек м део амбара у коме се чува ѓшеница. — Имам пун прѓсек лањску печеницу.

пресњем, преспаја (3. л. мн. пр. пресипев; аор. пресипа, 1. л. мн. пресипамо; импф. пресипешем, 3. л. мн. пресипешев) свр. **а.** *ѓреручим, ѓреѓочим*. — Пресипи у нико судѓ тој млеко, ће ми трѓба шѓрпа! **б.** *ѓреручим усирено млеко кроз ѓедило, газу, у другу ѓосуду ради издвајања сира*. — Много рабѓту ѓмам: да замѓсим, размѓсим, пресипем, сирење да исечѓм, сирутку да свѓрим.

пресипување с гл. им. од *пресипујем*. — С тој пресипување, уљигави ми шѓрпу.

пресипујем, пресипуваја (3. л. мн. пр. пресипујев; аор. пресипува, 1. л. мн. пресипувамо) несвр. **а.** *ѓреручујем, ѓреѓачем*. — Истрѓси туј кову да нема русја у ѓум, па тѓк пресипуј воду! **б.** *ѓреручујем усирено млеко кроз ѓедило, газу, у другу ѓосуду ради издвајања сира*. — Има да пресипујем, на овѓј врућо поѓирак ће ми просуќне.

пресичам, пресичаја несвр. *ѓрелазим најкраћим, ѓреким ѓуѓтем, ѓресецам*. — Не пресичај на човѓка пут, ће те зѓази!

прескачам, прескачаја (3. л. мн. пр. прескачав; аор. прескача, 1. л. мн. прескачамо; импф. прескачашем, 3. л. мн. прескачашев; пр. сад. прескачајећѓ) несвр. *скачем ѓреко нечега или некога, ѓрескачем нешто или некога*. — Прескачав преко плѓт кучики, правив ми штѓту. Немој ме мѓри прескачаш, ћу останем оволицка!

прескачање с гл. им. од *прескачам*. — На које ти личи тој прескачање, повикни ћу ти отворим капију?!

прескрџац, прескрџаја (3. л. мн. пр. прескрџац; аор. прескрџа, 1. л. мн. прескрџамо) свр. *једва се одуџрем, оштем њешкој болести, њреживим*. — Овуј зиму је баба одвај прескрџала од грип.

прѣсобје с *ѣредсобље, антире*. — Закачи си капут там у прѣсобје на чивилџк!

преспѣјем, преспѣја (3. л. мн. пр. преспѣјев; аор. преспѣ, 1. л. мн. преспѣмо; импф. преспѣјешем, 3. л. мн. преспѣјешев) свр. **1.** *ѣроведем у сѣвању неко време, одсѣвам, ѣресѣвам*. — Ја преспѣјем једн сѣн, докле овѣја дечѣшта издоѣв о[д] цокак.

пресриѣам, пресриѣаја несвр. *дочекујем, ѣримам*. — Малко сѣм ти твоје ѣрке и унѣци пресриѣала, етврво, сѣг ја не ваѣам!

преталашкац, преталашкаја (3. л. мн. пр. преталашкац; аор. преталашка, 1. л. мн. преталашкамо) свр. *ѣреѣресем, ѣреѣражим*. — Ја несѣм била дома, она да улѣгне па све да преталашка мој шифоѣер. Да узне па да преталашка цѣлу куѣу, нашја пѣре, те ги узѣја и побѣга.

претерѣтим, претерѣтија (3. л. мн. пр. претерѣтив; аор. претерѣти, 1. л. мн. претерѣтимо; импф. претерѣтешем, 3. л. мн. претерѣтешев; трп. претерѣтен) свр. **I.** *сувише оѣѣерѣтим, ѣреоѣѣерѣтим*. — Кобѣла је ждрѣбна, пѣзи колко товѣриш, нѣмој гу претерѣтиш!

II. *~ се сувише се оѣѣерѣтим, ѣреоѣѣерѣтим се, ѣреморим се*. — Дизѣј колко моѣеж, глѣдај да се не претерѣтиш!

прѣтпсак м *крвни ѣриѣисак*. — Доктур ми прѣтпсак мерѣ, вика ѣмаш тѣтке голѣм прѣтпсак.

прѣтпскац, прѣтпскаја несвр. *сѣишиѣем, ѣриѣишиѣем*. — Не прѣтпскај тој, струја ће те утѣпа!

прѣтопѣрам се, прѣтопѣраја се (3. л. мн. пр. прѣтопѣрав се; аор. прѣтопѣра се, 1. л. мн. прѣтопѣрамо се) несвр. експр. *ѣренемажем се, ѣреѣварам се*. — Немој ми се она туј прѣтопѣра, знам колко гу жал за њѣга!

прѣтопѣрање с *гл. им. од ѣреѣоѣарам се*. — Знам гу ја, куда мѣне ву не проѣди њѣјно прѣтопѣрање.

прѣтопѣрчина ж експр. *особа која се ѣренемаже, ѣреѣвара, ѣренемагало*. — Прѣтопѣрчина мѣри, другѣчко, она мѣслиш толко гу бѣж брѣга за пѣјсторка, нѣго се прѣтопѣра.

прѣтоѣим се, прѣтоѣија се свр. *добѣјем жѣдац измѣи (о говѣду)*. — Немој на краве млѣго да тураш сѣрову детѣлину, ће се прѣтоѣив!

прѣтрѣпим, прѣтрѣпија свр. *секуѣи ѣреѣоловим или раздвојим на више делѣва, ѣресечем*. — Прѣтрѣпи овај дебѣлѣц, ја нѣмам рѣке за тој! Рѣке ћу ти прѣтрѣпим, ѣко те још емпѣт видим сама да брѣкаш у мој ковѣак!

прѣтупам, прѣтупаја (3. л. мн. пр. прѣтупав; аор. прѣтупа, 1. л. мн. прѣтупамо) свр. **1.** *ѣреварим, обманем*. — Ја ти викам не верѣј на њѣга, ће те прѣтупа ко што је млѣго њи прѣтупаја до сѣг!

2. *не исѣуним даѣо обеѣање, изневерим неѣије очекивање*. — Прѣтупапа гу бѣше за нике пѣре, па су дѣгле галѣму, нѣ се трѣпи!

прѣубавим, прѣубавѣја (3. л. мн. пр. прѣубавив; аор. прѣубавѣ, 1. л. мн. прѣубавѣмо) свр. *ѣосѣанем леѣиши, ѣролеѣишам се*. — Пѣрасна девојка голѣма, па прѣубавѣла, лѣчна се направѣла.

прѣучим се, прѣучѣја се свр. (обично с глаголом у негацији) *веома много, сувише дуго учим*. — Пѣзи, немѣј се прѣучиш туј, ус телевизѣр глѣдаѣѣи!

префрљам, префрљаја несвр. в. *преврљам*. — Ти немóј да префрљаш корубе од лубенице у мој бостан, носи тој фрљи там на пут!

префрљање с гл. им. од *префрљам*. — Нема више префрљање, ја нећу више да идем по лопту.

префрљим, префрљија (3. л. мн. пр. префрљив; аор. префрљи, 1. л. мн. префрљимо; импф. префрљешем, 3. л. мн. префрљешев) свр. в. *преврљим*. — Префрљи ми туј матику преко плó[т], да не заодим!

прецвџтџим, прецвџтеја свр. *прецвџтам* (о биљкама, цвећу). — Прецвџтеља онај ружица црвена прет кућу, она неје месечарка, тој ву је.

прецркнем, прецркнуја свр. *сувише се уйлашим, преилашим се, преисправим се*. — Уватија Филип жељку па с онуј жељку накуде мене, ја прецрко, млого ме стра о[д] тој.

пречанка ж *иримитивна дрвена найрава за затварање врати, реза*. — Немо ми ники пút имали овеј гвоздене браве и кључевја, с пречанку затвориш врата, сваки мош си улэгне, неје било осигурано ко даньс.

пречекам, пречекаја (3. л. мн. пр. пречекав; аор. пречека, 1. л. мн. пречекамо; импф. пречекашем, 3. л. мн. пречекашев) свр. *дочекам некога као гостџа, угостџим*. — Сь[г] кџд отиднем, нема кој ме пречека, родитељи помрели, браћа си гледав њине же не и деца.

пречкам се, пречкаја се несвр. експр. *свађам се, преицирем се*. — Ако су сестре, за све ништо, онé се пречкав.

пречукам, пречукаја (3. л. мн. пр. пречукав; аор. пречука, 1. л. мн. пречукамо; импф. пречукашем, 3. л. мн. пречукашев) свр. експр. *изударам, измлаџим, премилаџим*. — Пречукаја га, па он беше почеја млого да заоруже за ћутек!

преципим се, преципија се (3. л. мн. пр. преципив се; аор. преципи се, 1. л. мн. преципимо се) свр. *преицирим се, превернем се, превалим се*. — Седи убаво, дете, немóј се преципиш о[д] туј столицу!

прешњак м *хлеб умешен без квасца, пресан хлеб*. — Немам си леб за ручк, ћу омесим једн прешњаг за по брго.

пржа ж *иситњено, добро уйржено свињско месо и конзервисано маићу, кавурма*. — Напуни, мајке попрџе сьс пржу, пржа по укусна од мељано месо.

Пржарски поток м *йоток*.

прждаљка ж *йишиљалка, йишиљалица, звиждаљка*. — Ми тамн у бостан да откинемо лубенче, а оно Миле поляк с прждаљку там и[з] шумаќ, па накуде нас, а ми беж!

пржено с *јело од уйржених йаџрика, лука и йарадајаза*. — Кь[д] цтигнев попрџе и петлижани, лько ми за ручк, пржено сви моји волив за кој год оброк, не одричав.

пржичка ж *дем. и хий. од йржа*. — И ја гу, бабе викам пржичка, ал намалела, мора гу помрвкљемо.

при предл. код. — Приђи, бре при бабу, ће ти даде ништо!

приберем¹, прибраја (3. л. мн. пр. приберев; аор. прибра, 1. л. мн. прибрамо; импф. приберешем, 3. л. мн. приберешев) свр. 1. *окуџим, сакуџим на једном месџу (о више особа)*. — Ја ги моји не мок приберем да ручав, једев једн по једн, за домаћину тој тешко.

2. *скуџим, накуџим већу количину нечега*. — Одвај бе прибрала тој сиренце да има деца кь[д] дођев, он да увати па да га продаде!

приберѐм², прибраја свр. експр. *ѿојурим, ѿошерам, ѿогнам некога*. — Прибраја детѐ, онѐ плаче и трчи накуде дѐду, тој ми татко, татци га изѐли!

прибирам, прибирала (3. л. мн. пр. прибирав; аор. прибира, 1. л. мн. прибирамо; импф. прибирашем, 3. л. мн. прибирашев; пр. сад. прибирајећи) несвр. *ѿовлачим, задржаваам млеко (о крави)*. — Неће ми Була спушти млеко, прибира га.

Прибој м село.

прибојачки, -а, -о *који се односи на Прибој*.

Прибојка и **Прибојчанка** ж *сѿановница Прибоја, она која живи у Прибоју*.

Прибојчанин м *сѿановник Прибоја, онај који живи у Прибоју*.

приваркам, приваркаја (3. л. мн. пр. приваркав; аор. приварка, 1. л. мн. приваркамо; импф. приваркашем, 3. л. мн. приваркашев) свр. **I.** *ѿоведем рачуна о некоме или нечему, ѿриѿазим на некога, нешиѿо*. — Приваркај детѐ, да отрчим чѿс у продавницу! Приварка ву ствари, докле она купи карту.

II. *~ се ѿведем рачуна о себи, ѿричувам се, ѿриѿазим се*. — Мѿра се приваркаш о[д] тѐшку рабѿу нико врѐме, мѿжи пѐка рабѿтив!

приваркување с гл. им. од *ѿриваркујем (се)*. — Кѿквѐ моје приваркување, ђавола, кѿд нема кој да рабѿти!

приваркујем, приваркуваја (3. л. мн. пр. приваркујев; аор. приваркува, 1. л. мн. приваркувамо; импф. приваркујешем, 3. л. мн. приваркујешев) несвр. **I.** *водим рачуна о некоме или нечему, ѿазим на некога, нешиѿо*. — Кој ти приваркује деца, докле си на рабѿу? Приваркуј ми тѐзгу, да не разнѿсив попрѿку!

II. *~ се водим рачуна о себи, чувам се, ѿазим се*. — Приваркујем се о[д] цлано, тај прѐтисак ће ме закѿпа.

приватим се, приватија се (3. л. мн. пр. приватив се; аор. привати се, 1. л. мн. приватимо се) свр. *ѿочнем да обављам какав ѿсао, лѿитим се неког ѿосла*. — Неће се привати за никакву рабѿу, а ѿће да једѐ!

приваћам се, приваћаја се (3. л. мн. пр. приваћам се; аор. приваћа се, 1. л. мн. приваћамо се; импф. приваћашем се. 3. л. мн. приваћашев се) несвр. *ѿочињем да обављам какав ѿсао, ѿочињем да радим*. — Ти, приваћаш ли се за нику рабѿу, ел не, друк ће те тѐбе завѐк залића?!

привѐтљив, -а, -о *који је ѿиѿомог ѿонашања, умиљати, симѿиѿичан*; исп. придављив. — Девѿјче је млѿго привѐтљиво, а мајка му баксуз.

привѐтљивка ж *она која је ѿиѿомог ѿонашања, која је умиљатиа, симѿиѿична*. — Жена му једна привѐтљивка, ѿма те дочѐка ко род нај рођѐн.

привѐтљивко м *онај који је ѿиѿомог ѿонашања, који је умиљати, симѿиѿичан*. — А, тај привѐтљивко, сѿ[с] сви тај споредује, дѿбро детѐ.

привѿкнем, привѿкнѿја (3. л. мн. пр. привѿкнев; аор. привѿкнѿ, 1. л. мн. привѿкнѿмо) свр. *зовнем, ѿозовем некога код себе, уз себе*. — Привѿкнѿмо онѿј девѿјченце да седи с нас, ника мангупарија се бѐше почѐла собира око ѿѐга.

прѿвлажан, -жна, -жно *мало, донекле влажан*. — Прѿвлажна ни башча за сѿг, мѿже јѿж да чѐка за навађување.

прѿврѐмим, прѿврѐмила свр. *ѿриближсила се ѿтермину доношења на свети младунчѐта (о крави, крмачи)*. — Чѿвѐку, овај крава прѿврѐмила, немѿј ме остаљате саму, које ћу ву рабѿтим ја ако се затѐли!

прѿврћам, прѿврћаја (3. л. мн. пр. прѿврћав; аор. прѿврћа, 1. л. мн. прѿврћамо; импф. прѿврћашем, 3. л. мн. прѿврћашев; пр. сад. прѿврћајећи) несвр. *ѿрихваћам*

стирашељство над неким, иреузимам бригу о некоме (обично дејтеју). — Приврћам тија деца куде мене кд немав куде, татко се не осира накуде њи.

пригѳр м *иесковишо земљишће на ирисојној стѳрани које слабо задржава влагу.* — Слабо се рађа берикѳт у онај пригѳр.

пригѳрљив, -а, -о *који је на ирисојној, сунчаној стѳрани, изложен сунцу (о иесковишом земљишћу).* — Неће тој место за башчу, млого је пригѳрљиво.

придавам, придаваја (3. л. мн. пр. придавав; аор. придава, 1. л. мн. придавамо; импф. придавашем, 3. л. мн. придавашев; пр. сад. придавајећи) несвр. *додајем, иридодајем нове иешље, очице ириликом илешња.* — Рамфлу ће заплетеш на деведесѳт пѳкље, њум кд гу исплетеш, ће придаваш нагѳре на свѳки други рет по две пѳкље до мишке!

придављив, -а, -о в. *ириветљив.* — Кд наидѳмо, онај се снајца њина залепи за нас, па не питује кѳко смо, што смѳ, не ли смо уморни, не ли смо гладни, млого е придављива. Такѳ је онај придављива и за ѳѳјни и за целу фамилију.

придаѳем, придаја свр. *додам, иридодам нове иешље, очице ириликом илешња.* — Млого си тој придала, видѳж да ти ванѳла ко цаѳ!

приђување с гл. им. од *ириђујем.* — Кѳкѳ мѳри приђување, с крај ѳчи ме не глѳдав?!

приђујем, приђуваја (3. л. мн. пр. приђујев; аор. приђува, 1. л. мн. приђувамо; импф. приђујешем, 3. л. мн. приђујешев) несвр. *ириближавам се, ирилазим некоме;* исп. приодим. — Ич не приђуј до мене, неѳъм ти више ништа!

прижѳним се, прижѳнија се (3. л. мн. пр. прижѳнив се; имп. прижѳни се; аор. прижѳни се, 1. л. мн. прижѳнимо се) свр. *одем да живим са суиругом на имању њених родишња, иризетим се.* — Малѳј син ги се прижѳнија у Лесковац, а овај старѳј си је куде њи.

призѳрим, призѳрија (3. л. мн. пр. призѳрив; аор. призѳри, 1. л. мн. призѳримо; импф. призѳрешем, 3. л. мн. призѳрешев) свр. *силом наиѳeram, ирисилим, ириморам.* — Призѳрија гу бѳше и морала је да му даѳ сто марке за у бифѳ. Ако неће милом призна, ће га призѳрив у затвор, па ће каже!

пријѳтељство с *иријашељски однос, иријашељство.* — Све по пријѳтељство се запослујев данѳс!

прика м фам. *младин или младѳжењин ѳиѳац, односно свако мушко лице у младиној или младѳжењиној фамилији.* — Видѳ прику у Лебѳне па се с њѳга забави, докле се попрѳчамо.

прикажем, приказаја (3. л. мн. пр. прикажев; аор. приказа, 1. л. мн. приказамо) свр. *ионово кажем, исѳричам, исѳрийоведам.* — Приказа ги Мирко на онѳја деца кѳко је пѳнапред билѳ, не се сеѳа што ги је тој николко пѳт казуваја.

прикажња ж *ирича из народног живошѳа која се иреноси усменим иушѳем, с колена на колена, народна ирича.* — Соберѳмо се на седѳлку, млади, стари, причамо прикажње, појѳмо, предѳмо, варимо тѳкве и печѳнке, такѳј е билѳ.

приказујем, приказуваја (3. л. мн. пр. приказујев; аор. приказува, 1. л. мн. приказувамо; импф. приказујешем, 3. л. мн. приказујешев) несвр. *ионављам јѳдно казивање више иушѳа.* — Кѳлко пут си тој, чѳвѳку приказуваја, овуј гу ѳмладину данѳшњу млого брига за тој што ти причаш?!

прикаламѳтим, прикаламѳтија (3. л. мн. пр. прикаламѳтив; аор. прикаламѳти, 1. л. мн. прикаламѳтимо; импф. прикаламѳтешем, 3. л. мн. прикаламѳтешев) свр. *ура-*

дим, *завршим на брзину, било како*. — Немам време да настојјем на обѣт, прикаламуј-тим га, па ајт у њиве.

приковѐм, приковаја свр. *закујем, ѝрикујем, ѝрикуцам*. — Приковѐви овуј дѣску на кревет, расковала се!

прикод м *ѝриход, добиѝ*. — Какѣв он прикод има, тај платичка!

прикодѝм, прикодѝја (3. л. мн. пр. прикодѝв; аор. прикодѝ, 1. л. мн. прикодѝ-мо) свр. *осѝварим, сѝекнем имѝтак, ѝриход, добиѝ*. — Неје он ништа прикодѝја, једе туђу мѣку, докле траѝ!

прикратак, -тка, -тко *ѝомало, донекле краѝтак, краѝти*. — Прикратак тај чѣрга за ваш кревет, ал ће помѝнеш!

прикрѣкам, прикрѣкаја свр. *огласим се крѝшѝавим гласом, крѝшѝањем, закрѝшѝим (о кокоши)*. — Прикрѣка кокошка, сигорно је снѣла.

примѣцам, примѣцаја несвр. I. *ѝримичем, ѝриближавам*. — Ја таѝѝр примѣ-цам, он га измѣца.

II. ~ се *ѝримичем се, ѝриближавам се*. — Ја се примѣцам до остѝл, он ме гура.

примѣцање с гл. им. од *ѝримѣцам (се)*. — Лѣсно је за примѣцање, трѣба се рабѝ-ти, ѝерко моја!

примѣћавам, примѣћаваја (3. л. мн. пр. примѣћавав; аор. примѣћава, 1. л. мн. примѣћавамо) несвр. *ѝримѣћујем, увићам, зайажам*; исп. примићам. — Примѣћавам ја одѝмно да она скита, ал нећу казујем на мајку ву, ће мѝсли мрзим гу.

прѝми (обично поновљено неколико пута) *узвик којим се коњ оѝомѝне ѝрили-ком уѝрезања да се ѝомери мало у сѝрану*. — Коњ не може да потрѣви одма право да ѝде кѣ[д] це упрѣза у ждрепчаник, па му се вѝка затѝ прѝми, прѝми, докле пе потрѣви.

прѝмићам, прѝмићаја (3. л. мн. пр. прѝмићав; аор. прѝмића, 1. л. мн. прѝмића-мо; импф. прѝмићашем, 3. л. мн. прѝмићашев) несвр. в. *ѝримѣћавам*. — Прѝмићаш ли колко се напија тај пијанцула, мене што ме ѝздеде?!

прѝмрак м *време ѝред сѝушѝање сумрака, ѝредвечерје*. — Наидѝше ми деца такѝ у прѝмрак, ја се сукна да ги направим убаву вечеру, одѝмно ми несу доћувѝли.

прѝнамѣстим, прѝнамѣстија (3. л. мн. пр. прѝнамѣстив; аор. прѝнамѣсти, 1. л. мн. прѝнамѣстѝмо; импф. прѝнамѣстѝшем, 3. л. мн. прѝнамѣстѝшев) свр. у *дем. зна-чењу*: *намѣстѝм*. — Да прѝнамѣстим овѝја кревети, млого рабѝту ѝмам!

прѝнаправим, прѝнаправија (3. л. мн. пр. прѝнаправив; аор. прѝнаправи, 1. л. мн. прѝнаправѝмо; импф. прѝнаправѝшем, прѝнаправѝшев; трп. прѝнаправѝвен) свр. *наѝравим на брзину, склеѝам*. — Прѝнаправија једно кѝћиче, колко да има кудѣ да прѝспије из Београд кѣ[д] дође с фамилију.

прѝначѝним се, прѝначѝнија се (3. л. мн. пр. прѝначѝнив се; аор. прѝначѝниѝ се, 1. л. мн. прѝначѝниѝмо се) свр. *донекле, незнаѝно ѝобољшам свој изглед*. — Прѝначѝни се, кудѣ ће таква ѝдеш!?

прѝодѣње с гл. им. од *ѝриодим*. — Нѣма приодѣње, нѣма гледѣње, ништа нѣма о[д] тој, цабе сѣм се мучѝла!

прѝодѝм, приодѝја (3. л. мн. пр. приодѝв; аор. приодѝ, 1. л. мн. приодѝмо; импф. приодѝшем, 3. л. мн. приодѝшев; пр. сад. приодѝјећи) несвр. в. *ѝрићујем*. — Докле сѣм имѝла да ву прѝжам, приодѝла је до мене, сѣг друти ву омилѣли, таѝко не ваља.

прѝпаднем, припаднуја (3. л. мн. пр. припаднев; аор. припадну, 1. л. мн. припаднумо) свр. *доћем, ѝрисѝем узгред, усѝуѝино, неѝланирано*. — Да дѝе нѝки да припадне навам, да испратим овој писмо.

припет, -а, -о *прилично узак, тесан*; исп. припрт. — Припет ти тај вистан, огојла си се.

припнем¹, припнуја свр. *неошћиво, мало зашворим, иришворим (о вратиша)*; исп. притргнем. — Припни капију кд искачаш, немој гу затвараш! Сџм припни врата от шталу, млого је врућо!

припнем², припнуја свр. *силом наћерам, ирисилим, иринудим, ириморам некога на нешто*. — Припнуја гу, и она мораља да каже.

припораснем, припораснуја (3. л. мн. пр. припораснев; аор. припорасну, 1. л. мн. припораснумо) свр. *мало одраштем, иоодраштем*. — Докле ву деца пе припораснев, муке ће онај жена види, сама без домаћина.

припрт, -а, -о *в. иришети*. — Припрте ми овџ ципеле, ноге не знам чије су.

присад м бот. агр. *врста илеменише крушке која дозрева иочетком лета*. — О[д] тај твој присад, Јоле, да ми дадеш калџм!

присмејем се, присмејаја се свр. трен. *иочнем да се смејем, засмејем се у ире-нућку (о више особа истовремено)*. — Ја накуде шпорет поћо лџб да обрнем, тики чујџм присмејаше се овџа, оно ми Боска закачила пачавру натрак, циркоз бес паре!

пристањујем, пристањуваја (3. л. мн. пр. пристањујев; аор. пристањува, 1. л. мн. пристањувамо; импф. пристањујешем, 3. л. мн. пристањујешев) несвр. *саглашава се с ионућеним, иостојећим решењем, сћавом и сл., ирисијаем*. — Ја пристањујем на све, колко ми даш тој ће је моје.

притесан, -сна, -сно *иомало, донекле узан, иоужси*. — Притесан ти тај вистан, огојла си се малко!

притка ж *окресана, на доњем крају заошћрена облица којом се иодуице млада биљка*. — Притке сџм направџа, ај ће идемо у башчу да врзујемо петлижани!

притргнем, притргнуја свр. *в. иришнем*. — Што млатиш с тија врата, па ел ги сџмо притргни?!

притресџм се, притресја се свр. експр. *веома се обрадујем нечијџм доласку*. — Она ће се бџш притресџ к[д] те види, неје тој ко мајка.

притрн, -а, -о *веома илашљив, сћрашљив*. — Млого ника притрна женшћина, да прецркне докле искочџмо из онај шумљак.

Изр. **притрн на рабџту** у коме је ирисућан сћрах да ли ће иосао благовремено и ваљано обавићи, брижљив, марљив; *веома вредан и ирудољубив*. — Он је притрн на рабџту, све га стра ће му остане неработено, сџмо вџка по жену да се не маје.

притропам, притропаја (3. л. мн. пр. притропав; аор. притропа, 1. л. мн. притропамо; импф. притропашем, 3. л. мн. притропашев) свр. *иочнем да куцам иражећи одобрење да ујџм*. — Тамн ми да легђујџмо, тики притропа нџки на врата.

пришљамчим се, пришљамчија се (3. л. мн. пр. пришљамчив се; аор. пришљамчи се, 1. л. мн. пришљамчиџмо се) свр. *иридружиџм се неошван, угурам се, наметнем се*. — Не га нџкој вџкаја, он се сам пришљамчи, ја ли ћу га искарујџм!

пришка м фам. *хџи. од ирика*. — А, такој дабџме, чџм ти пришка наиде, ти одма ваћаш кокошку за обџд!

присирам, присираја несвр. 1. *иогледом иажљиво истџиујџм, ироверавам, конћролишем (вредности, сћање)*. — Сџмо иде о[д] ћошку до ћошку и у све присира.

2. *гледам, загледам у нешто иримакнувши што ближе очима*. — А дете, што такој присираш, дџл не видиџ добро?

п̀ркица ж у изразу: *ћу уватим п̀ркицу отићи ћу у веома далеко место, у бес-
и́рагију, неситаћу*. — Тóлко ми досађаш, ћу уватим п̀ркицу о[д] тебе, па никој да ме
не мож нађе.

п̀ркпем, п̀ркнџа (3. л. мн. пр. п̀ркнев; аор. п̀ркнџ, 1. л. мн. п̀ркнџмо) свр.
йочнем, *креном да раси́ем, да се развијам (о биљкама)*. — Удари голџма сџша, мџму-
руз не мож да п̀ркне.

п̀рконо́сим, п̀рконо́сија (3. л. мн. пр. п̀рконо́сив; аор. п̀рконо́си, 1. л. мн. п̀рко-
но́си́мо; импф. п̀рконо́сешем, 3. л. мн. п̀рконо́сешев) несвр. експр. *џерам некоме
инаи́, инаи́им се, идем некоме уз нос, џркосим; исп. п̀рконосирам*. — Еј, дџте, немџј
ми п̀рконо́сиш, свџ ћу те утџпам!

п̀рконо́сирам, п̀рконо́сираја несвр. експр. *в. џрконосим*. — Не мо́ш ти малџј на
мене да ми п̀рконо́сираш, има да слџшаш коџе ти наредим!

П̀рња пади́на ж мпт. *шума, џива*.

п̀рњица ж 1. *њушка, рило*. — Турџли на свиџу на п̀рњицу белчџг да не мож да
рије.

2. експр. *нос*. — Ти мо́ра свџде твојџ п̀рњицу да наби́јеш!

проа́кам, проа́каја свр. експр. *џролуњам, џроџумарам; исп. пролунсам*. —
Проа́кали ма́ло, свџ ги дошли! Пушти га да проа́ка по сокаци, он мо́мак, неће с тебе
седи́!

проба́њам, проба́њаја (3. л. мн. пр. проба́њав; аор. пробања, 1. л. мн. пробања-
мо; импф. пробањашем, 3. л. мн. пробањашев) свр. I. *на брзину, мало окујам*. — Про-
бањај дџте, неје оно штрџкаво, свџки дџн га бањаж, да не осџбне!

II. *~ се на брзину се окујам*. — Да се проба́њам сџм о[д] снџј, одма́ иска́чам.

прџвара ж *згрушана млечна маса добијена кувањем густџог, жџџџог млека које
крава излучује нейосредно џосле џељења*. — Још ма́ло Шара ће се отџли па ће Једџмо
прџвару. Ми стџри во́лимо прџвару, а дџца гу неће Једџв.

прџвес м *дужи комад беле џканине од крејпа или џила који се сџушџа са главе
низ џлења, који млада носи на дан венчања, вео*. — Неје снашка има́ла прџвес, сџмо бе-
лу аљџну и венче́ на гла́ву.

проврџџје, проврџџвало несвр. *в. џројрскује; исп. прокапује*. — Проврџџје
сџмо, неће убаво заврне, не́го ми да си посџпемо башчу.

провуждџм, провуждџја (3. л. мн. пр. провуждџв; аор. провуждџ, 1. л. мн. про-
вуждџмо) свр. оном. експр. *брзо, муџевџџо џрођем, џројурим*. — Прџвужда пџред ме-
не ко ветар да гу нџси, ни добар дан, ни коџе рабџтиш, не́сџм видџла дџл нџси тџрбу.
Прџвужда нагџре з ца́кови, сигорно трчи́ там куде што жџџев овџја с комбај, да не
промџнев џџјно.

прџдава ж *џродаја*. — Не ми је јуница била́ за прџдаву, ал мораја́ сџм гу прода-
дџм, порез да пла́тим.

прџдавам, прџдаваја (3. л. мн. пр. прџдавав; аор. прџдава, 1. л. мн. прџдавамо;
импф. прџдавашем, 3. л. мн. прџдавашев; пр. сад. прџдавајеџи) несвр. *џродајем*. — Ће
прџдавамо ли сџрење у субџту, ако не, јџтре да га нџсим у Леба́не?

прџдавање с гл. им. *од џродавам*. — Ма квџ продавање џиве, ја глџдам да одџ-
рим кој прџдава там уз насџп, за пла́с да кџпим!

прџдадџм, прџдаја́ свр. *џродам*. — Не мога́ гу поприку прџдадџм, млџго се на-
не́ло, а и на́род сла́бо с па́ре.

прођување с гл. им. од *прођујем*. — Наљутџа се беше што му дечишта јабукe брали, заградџа с трња, нема више прођување туј за у башчу, ће залићамо отку[д] Цилкини.

прођујем, прођуваја несвр. *одлазим с једног месџа на друго, љревалујем извесџан љуџи, љролазим*; исп. проодим. — Нека прођујев, ал ко људи, по путџнку, а не да газив по њиву куде заврнев.

прозборим, прозборџа (3. л. мн. пр. прозборив; имп. прозбори; аор. прозборџ, 1. л. мн. прозборимо) свр. *љочнем да говорим, љроговорим*. — Сви причаше, нагађаше, онај њигова жена уста залепџла, не прозбори тај вџчер.

прозџвкам се, прозџвкџа се (3. л. мн. пр. прозџвкав се; аор. прозџвкџ се, 1. л. мн. прозџвкџмо се; импф. прозџвкџшем се, 3. л. мн. прозџвкџшев се; пр. сад. прозџвкџеђи се) несвр. у дем значењу: *љрозевам се*. — Прозџвка се детџ, спије му се.

прокапујем, прокапуваја несвр. в. *љроџрскује*; исп. проврњује. — Прокапује сџмо, неје ника киша, ај ће си идемо, неће не раскисне.

прокастрим, прокастрија (3. л. мн. пр. прокастрив; аор. прокастриџ, 1. л. мн. прокастримо) свр. експр. *мало, донекле изгрдим*. — Ту гу прокастрим ја њума, такџ ли се вика на стару жену!

прокрџчим, прокрџчија (3. л. мн. пр. прокрџчив; имп. прокрџчи; аор. прокрџчиџ, 1. л. мн. прокрџчимо; импф. прокрџчџшем; 3. л. мн. прокрџчџшев) свр. *на брзину, како било окрџчим, омалам*. — Прокрџчи онџ кујниче, кџко мџжеш, неђу нађујем ману!

пролазим, пролазија свр. *љочнем да љузим (о беби)*. — Одџмно је пролазило, ал још се не сме пушти да џди.

пролет м *љролеђе*. — Пролет[т] дџђе, она се не дџза ис кревет, кућа запустџла бе[з] женску рџку.

пролетоске прил. *минулог љролеђа, љролеђос*. — Пролетоске још што је дођуваџа, више неје.

пролошнм се, пролошија се (3. л. мн. пр. пролошив се; аор. пролоши се, 1. л. мн. пролошимо се) свр. *љосџанем лош, зао, љрозлим се*. — Млџго си се пролошија, кџј ће те тебе трпџ тџквога!?

пролувтирам, пролувтираја (3. л. мн. пр. пролувтирав; аор. пролувтираџ, 1. л. мн. пролувтирамо; импф. пролувтирашем, 3. л. мн. пролувтирашев) свр. *љровеџрим, извеџрим*. — Отвори прозор па пролувтирај, млџго сте пушили!

пролунсам, пролунсаја (3. л. мн. пр. пролунсав; аор. пролунсаџ, 1. л. мн. пролунсамо; импф. пролунсџшем, 3. л. мн. пролунсџшев) свр. експр. в. *љроокам*. — Отишли да пролунсав, несу ми сигорно отишли у њиву, вајду нику од њи човџк да види.

промена ж (поред стандардног значења „измеђено, промењено стање“) *одеђа која се љреоблачи, љреобука*. — Туго, човџку, ти си мџкар ко љиљак, сџ[т] ћу ти донесџм промену, а ти собукџј тој мџкро о[д] тебе!

променнм, променија свр. I. *љреобучем, љресвучем некога у нову, свечану одеђу*. — Промџни деца, џко ти неће идеш, ја ћу ги водим у собџр!

II. ~ се *љреобучем се, љресвучем се у нову, свечану одеђу*. — Данџшње девојке не работив, променив се, па џј ги на сокак.

промењам, промењаја (3. л. мн. пр. промењав; аор. промењаџ, 1. л. мн. промењамо; импф. промењашем, 3. л. мн. промењашев) несвр. I. *љреоблачим, љресвлачим некога у нову, свечану одеђу*. — Промења деца там у собу, ти се променџ па ће ги водиш!

П. ~ се *йреоблачим се, йресвлачим се у нову, свечану одећу.* — Ти ли се неће промењаш, такој у старе цољке ће идеш у Лесковац?

промењање с гл. им. од *йромењам (се).* — Съм от промењање мислиш, неси се замислила у њиву да искочиш!

промињем, проминуја свр. **І.** *йрођем йоред, мимо некога или нечега, мимоиђем некога или нешто.* — Неће збори, промину ме, а несмо се ништа свађале.

П. ~ се *мимоиђем се с неким.* — Пожурѝ, ће гу стигнеш, ми се проминумо куде гробје! Обе дебеле, одвај се проминуше на врата.

промињујем, промињуваја несвр. **І.** *йролазим йоред, мимо некога или нечега, мимолазим некога или нешто.* — Отидне у малејога брата, старејога промињује.

П. ~ се *мимолазим се, размимолазим се с неким.* — Със мене се промињује на обор, а з Бранку чинѝ збогом.

промочам, промочаја свр. фиг. експр. *исћердам, йроћердам.* — Промочала си с твојега сина толке паре, съ[г] кѹку, немам!

промуњам, промуњаја (3. л. мн. пр. промуњав; аор. промуња, 1. л. мн. промуњамо; импф. промуњашем, 3. л. мн. промуњашев) свр. експр. *изговорим мрмљајући, гунђајући, йромрљам.* — Мајка гу рѹжи, она сѹмо промуња ништо и искочи преко врата.

промушљам, промушљаја (3. л. мн. пр. промушљав; аор. промушља, 1. л. мн. промушљамо; импф. промушљашем, 3. л. мн. промушљашев) свр. *исйреишурам, исйреврћем.* — Да доваѝ па све цољке да ми промушља!

пропесѹм, пронѹла свр. *йочне да носи (о кокоши).* — Ймам пѹшес пилажке, на-пролет ће пронесѹв!

проодим, проодија (3. л. мн. пр. проодив; аор. прооди, 1. л. мн. проодимо; импф. проодешем, 3. л. мн. проодешев; пр. сад. проодѹећи) несвр. *в. йрођујем.* — Не дава да проодимо крз њигов сливњак.

пропасник м *онај који се недомаћински односи йрема свом имейку, који уйро-йаишјује свој имейак.* — Тај пропасник све живо йспродаде за пијење, домаћин!

пропаѝтим, пропаѝтија свр. *уйройасѝтим.* — Дъл си ћорава била, да закиснеж заедно з белотину овој што пушта, толке цољке да пропаѝтиш!

пропећ м *врѝта йише са богѝтим йреливом од умућених јаја и сира.* — Нѹмам толко јајца за пропећ, баничку ћу ви направим.

пропрѹтим, пропрѹтија свр. *идући разгрнем наносе снега, найравим сѝазу, узани йуш.* — Радници у пѹт проодив за роботу, они пропрѹтив за ћаѝи до стѝаницу.

пророчим, пророчија (3. л. мн. пр. пророчив; аор. пророчи, 1. л. мн. пророчимо; импф. пророчешем, 3. л. мн. пророчешев) несвр. *йредсказујем, йредвиђам будућности, йорокујем.* — Бѹжѹмке ће ми глѹда у длѹн и ће прерочи које ће бѹдне с мене и фамилију, ал све ѹбаво казује.

прорчкѹм, прорчкѹја свр. *царајући расѝалим ваѝру, йроцарам.* — Прорчкај прво жар па тѹк тури нико дрво по близо до вратѹнца, огањ ће се разгорѝ!

простацьк, -чка, -чко *донекле, йомало йросѝ, наивѹн, йрийросѝ.* — Простацка онај невеста, ал ће изѹчи и она школу у кѹкви се одала!

простиња ж *йростѝотѝа, незнање.* — Такој ћеш с твоју простињу да умреш, тешко си је кѹ[д] човѹк ништа не разѹме.

протиња́м, протиња́ја (3. л. мн. пр. протиња́в; аор. протиња́, 1. л. мн. протиња́-мо; импф. протиња́шем, 3. л. мн. протиња́шев) несвр. **I.** *вукући њреносим кроз нешићо, њровлачим.* — Напра́вим зѐв и крз зѐв протиња́м цевку́ с прѣђу, такој тка́јем.

II. ~ *се њровлачим се кроз нешићо.* — Кудѣ се протиња́ш крс ти́ја врата, бѣс те у свињу́, ће се загла́виш!

протиња́ње с гл. им. од *њроћиња́м (се).* — Кѣкву́ си рабо́ту ти има́ја да се протиња́ш там, ете́ с твоје́ протиња́ње све́ си колѣна одра́ја?!

протне́м, протну́ја (3. л. мн. пр. протне́в; аор. протну́, 1. л. мн. протну́мо) свр. **I.** *њровучем.* — Протну́ло гла́ву прасе међу дирѣк и сит, цвилѣ, не мо́ж гла́ву извуче.

II. ~ *се њровучем се.* — Протни се пот кре́вет, ти си малѣцак!

протура́н, -рна, -рно *сналажљив, сѣрешиан, довиѣљив.* — Он је мло́го протура́н, с оно́лко има́џце какву́ уба́ву ку́ћу на́прави!

профнра́п, -рна, -рно *који својим киселкастим укусом освежава, освежавајући.* — На овој врућо, сѣм ништо профирно да ту́рим у уста, не́ ми се леб једе́. Ове́ј јабуке уба́ве, профирне.

профисо́р м *њрофесор.* — Он је је́с профисор, ал не забра́ља своје́ нотекло́, не се пра́ви госпо́дин.

профисорка́ ж *њрофесорица, њрофесорка.* — Она́ баја́гим за до́ктора ће учи, по́сле чу́јемо заврши́ла за профисорку.

процвѣти́м, процвѣте́ја свр. *њроцветѣям.* — Све во́шке бев процвѣтеле, ал у́вати слана́ и осуши́ше се, једно́ зрно не́ће има́мо овој ле́то.

Изра. *ни́къ да не процвѣти́ш (процвѣти́, процвѣтив и сл.) не имао никад среће, никад добра не видео.* — Ку́не ме, ви́ка, ни́къ[д] да не процвѣти́ш!

прочу́кља́м, прочу́кља́ја (3. л. мн. пр. прочу́кљав; аор. прочу́кља́, 1. л. мн. прочу́кља́мо) свр. експр. *изударам, измлаи́тим.* — Прочу́кља́ја гу бѣше там у лива́де, па она́ мло́го заору́је за हु́тек!

прошпѣ́кам, прошпѣка́ја свр. *шајућући нешићо саошћитим, њрошајућем.* — Прошпѣ́ка ништо с та́тка си и оти́де.

просрѣ́нам се, просрѣ́ја се несвр. *њровидим се, њрозирем се (о ѣканини, одећи).* — Тај ти се а́љина све́ просрѣ́на, срмо́та, обу́чи комбилизон под њум!

просу́кнем, просу́кну́ја свр. *добѣјем накисео, киселастѣ укус, ускуснем (о јелу).* — У, ја́ сѣрота, просу́кнуло ми млекó, стоја́ло це́л дѣн на про́зор!

прсиплѣ́ва прил. *врло, веома много.* — Прсиплѣ́ва сли́ве родѣле, не́ће ги мож оберѣмо.

прснем, прснѣ́ја свр. *баѣим мало семена у земљу, мало њосејем, засејем.* — Данѣс прснѣ́ такој ни́ки празѣк.

прсо́лац м *слани расѣвор њрокуване воде и млека у коме се чува сир, расо.* — Ништа не́сте има́ли ја кѣ[д] до́ђо за тебе, доно́сеше твој та́тко прсо́лац из Мирка да ма́цамо, ни́ма сѣрење, ни́ма маз!

прсте́ с дем. од *њрсѣй, њрсѣић.* — На малѣцко прсте́ ли ће ту́риш прстенче што ти ба́ба купи́ла?

прстенѣ́ја м *занайлија који њрави њрстење и остѣалу бѣжуѣрију.* — Туј ти на собóр прстенѣ́је, туј ти бомбонѣ́је, овѣја с плѣсканице, з бостáн, крушкáри ис плáнину, све́ се срга́ло на собóр.

прсте́н м *њрсѣен.* — Колко пр́сти на рѣ́ке, то́лко прсте́ња.

п̀ртен, -а, -о 1. *који је од коноиље, коноиљани*. — С п̀ртене чѐрге смо се покрива-
ли, сѓг јергани, ћебики, памучни чршави, све, и па смо бѐлни.

2. *фиг. који је слабог материјалног стања, сиромашан*. — П̀ртен ву је татко, ал
њум једну има, ће даде мираз.

3. *фиг. мршав, слаб, нежно здравља*. — П̀ртено ги онџ девојче, стално га ву-
чѐв по доктури.

п̀ртенија ж *оно што је произведено, начињено од коноиљаног ѓредива (о оде-
ћи, ѓостељини)*. — На п̀ртенију се живѐло, сѓг га конопље више никој ни не сади, тој
овија јужари сѓмо.

п̀ртење с *гл. им. од ѓршиим*. — П̀ртење је мушка рабѐта, а моји чѐкав и тој ја да ги
урабѐтим, жѐнска стра̀на.

п̀ртнм, п̀ртија (3. л. мн. пр. п̀ртив; имп. п̀рти; аор. п̀рти, 1. л. мн. п̀рtimo; импф.
п̀ртешем, 3. л. мн. п̀ртешев) несвр. *идући разгрѐм намеије снега, ѓравим узану ѓро-
ходну стазау, ѓуишић*. — Ја стара свѐко јутро да ви п̀ртим до капију на вас млади.

п̀ртина ж *узана ѓроходна стаза, ѓуић кроз разгрнути и угажен снег*. — Има п̀р-
тина до сѓм школу, немџ по снег да газите да се мокрите!

п̀ртинка ж *дем. од ѓршина*. — Једна п̀ртинка до шталу, друга до бунар, по̀сле па
п̀ртим до кошару за брашно, све тој домаћица што се нај рано диза.

п̀рчѐ с *дем. од ѓруић, ѓруишић*. — Кудѐ ми бѐше онџ п̀рчѐ, ја тѐбе да ти наша-
рам дупе!

п̀рчѐнце с *дем. од ѓруче*. — Дај ми тој п̀рчѐнце, пилики да мавам!

п̀рце с *фам. деије, деиѐшце*. — Тој п̀рце се успало, а ја реко малко да се поиграм
с њѐга.

п̀рцко м *онај који је телесно слабо развијен, који је сићушне грађе, сићан, си-
ћушан*. — Онаква девојка за онџа п̀рцка да отидне, кудѐ су ву ѐчи били!?

п̀рцѐлак м *аугм. и ѓеј. од ѓрцко*. — Какѐв муж, нема које да видиш, п̀рцѐлак?

п̀рцѐлче с *фам. сићино, сићушно деије*. — Ће порасне дедино п̀рцѐлче па ће бу-
де муж голѐм!

п̀рч м *јарац*. — Укарај тамо козу кудѐ п̀рч што лѐга!

п̀рчѐње с *гл. им. од ѓрчим се*. — Цабе ву п̀рчѐње, сељани гу знаѐв кѓква је и од
који је.

п̀рчим, п̀рчија (3. л. мн. пр. п̀рчив; аор. п̀рчи, 1. л. мн. п̀рчимо) несвр. *дижем
усѓравно, усѓрављам*. — Кудѐ га п̀рчиш тој детѐ пред мене, ѐћу и ја да глѐдам?!

п̀рчим се, п̀рчија се несвр. *експр. ѓравим се важан, неосновано се гордим, ко-
чоѓерим се*. — Ич се немџ п̀рчиш, ти не знаш ѓуди које све имава, па не се п̀рчив ко ти!

п̀рчла ж *експр. она која се ѓрави важна, која се охоли, горди, кочоѓери*. — На
туј п̀рчлу ву понижење да ѓде с нас, она чѐка њѐјно дру̀сто.

п̀рчличе с *експр. деије које се ѓрави важно, које се охоли, горди, кочоѓери*. —
Што се не ѓграш с Јаце, а, ће ми дођеш ти па у обѐр, п̀рчличе ти се не видѐло?!

п̀рчља м *експр. онај који се ѓрави важан, који се охоли, горди, кочоѓери*. — Не-
ћу ѓдем с овога п̀рчљу, не мѐг га слушам туј да ми се прави!

п̀ршина ж *ѓрашина*. — Дигоше ѐвце п̀ршину, бѐлез ги!

п̀ршинаѐв, -а, -о *који је ѓун ѓрашине, ѓрашљив, ѓрашан*. — Ишчукај наулице
тој п̀ршинаѐво ћебе!

п̀ршка ж *експр. нос*. — Тој е она надѓгла п̀ршку што ву Боска неје ништа донѐла!

пувало с експр. *особа која се љрави важна, која се охоли, горди, кочојери*. — Нећу имап послу с тој пувало!

пувам, пуваја (3. л. мн. пр. пував; аор. пува, 1. л. мн. пувамо; импф. пувашем, 3. л. мн. пувашев) несвр. *избацујем, испуштам стомачне гасове*. — Иди наулице па пувај, усмрде целу собу!

пувам се, пуваја се несвр. експр. *љравим се важан, охолим се, кочојерим се*. — Она се млого пува, затој сви бегав од њума!

пување с гл. им. од *пувам*. — Убзде ми душу с твоје пување!

пуварник м *смадом испуњена, загушљива љростјорија*. — Набили сте се сви у тај пуварник, не мж да искочите на чис ваздук!

пувла¹ ж *она која избацује, испушта стомачне гасове*. — Ти мори пуvlo, што прдиш и пуваш па викаш још сьм глдна!

пувла² ж експр. *она која се љрави важна, која се охоли, кочојери*. — Ти ли си мори, пуvlo боље од моју ћерку па неће идеш с њума?

пувља¹ м *онај који избацује, испушта стомачне гасове*. — Гра ли се наједе, пуvlo, сьмо пуваш!

пувља² м експр. *онај који се љрави важан, који се охоли, кочојери*. — Пувља, иде по други села гражи девојку, овје наше му лоше!

пудење с гл. им. од *пудим*. — Льсно је, брате за пудење, ал за овја пилики да се размислиш кько ће без мајку!

пудим, пудија (3. л. мн. пр. пудив; имп. пуди; аор. пуди, 1. л. мн. пудимо; импф. пудешем, 3. л. мн. пудешев) свр. *љерам, гоним, удаљујем од себе, из брачне заједнице (обично суљруг суљругу); љерам, гоним, удаљујем однекле уојшће*. — Пуди ме, ја се па врћам збок тија деца, такој сьм се заробила за њега до даньс. Пудеше не чь Јосим, соберемо се у њи ми жене, предемо кучина на седељку, а њега га задуша от пршину.

пужевка ж *кућница, љушиљура љужа*. — Собирав деца пужевке по прудину, замајулев се.

пужемуж м зоол. *мекушац с рошчићима из љор. Gastropoda, љуж*. — Све се изгребамо по шуму собираећи пужемужи, за теј пусте паре, откупјуев ги овја из Бошњаце.

пузгав, -а, -о *клизав, клизак*. — Млого беше пузгав пут, а кобила непоткована, одвај смо дошли.

пузгавица ж *залеђени љућ, љерен, клизавица*. — Направили деца пузгавицу онде пред Бранкину капију, човег да се утена.

пузгам се, пузгаја се (3. л. мн. пр. пузгав се; аор. пузга се, 1. л. мн. пузгамо се; импф. пузгашем се, 3. л. мн. пузгашев се; пр. сад. пузгајећи се) несвр. *крећем се љо залеђеној или некој другој клизавој љовршини, клизам се*. — Пузгамо се у реку, оно лет поче да пуца, ми беж дома!

пузгање с гл. им. од *пузгам се*. — Кькво те пузгање спопело на овој студенило?

пукница ж експр. *храна, у љвром реду хлеб*. — Да ви спремим пукницу да се наједете.

пул м *дугме, љуце*; исп. пулка. — Тај пул се на мало држи, ће га изгубиш!

пулка ж в. *љул*. — Не дооди ред да купим пулке за овуж нову ванелу, носим гу отпекљану.

пуломође с *љуномоћ, ољуномоћење*. — Дала му је на њега пуломође, дьк она долеко работи.

пуломоћник м онај који је ојуномоћен, коме је даиша ђуномоћ, ојуномоћеник.
— У с[у]д[д] цмо потписаи, ја с[у]м пуломоћник.

п[у]лче с дем. од *џул, џулка*. — Бѣли п[у]лчики, а црвена п[о]лка.

п[у]лченце с дем. и хий. од *џулче*. — Мој т[а]тко ми једно п[у]лченце неје купија, как[о]в је тој родитељ!?

п[у]па¹ м експр. *с[и]омак, т[и]рбух (у обраћању деиет[и]у)*. — Д[е]л те п[у]па боли, с[и]не?

п[у]па² узвик у децијој игри скривалице, *жмурке*. — К[у]д видим нико дете куде је, трчим куде што с[у]м жмала да гу запупам и викам: п[у]па за Јасмилу, п[о]сле она жмије, а ми се други кријемо.

п[у]пав, -а, -о заос[и]ао у развоју, закржљао, кржљав, нејриродно великог с[и]омака. — Пупаво ов[о]ј дете, с[у]мо једна мешинка од њега.

Пупавац м надимак.

пупавка ж погрд. она која је заос[и]ала у развоју, закржљала, кржљава са нејриродно великим с[и]омаком. — М[о]ра да је пупавка, ва[ш]а мајка је мумурузницу јела, с[у]м мешинка да је п[у]на.

пупавко м онај који је заос[и]ао у развоју, закржљао, кржљав са нејриродно великим с[и]омаком. — О[д] тога пупавка нема ништа, с[у]вачк, к[о]ске се просирав, а мешина оволка.

Пупе с надимак.

пупење с гл. им. од *џуџим се*. — Ма јок, не помага пупење, боли си гу мешина, не прекија.

пупим се, пупија се (3. л. мн. пр. пупив се; аор. пупи се, 1. л. мн. пупимо се; импф. пупешем се, 3. л. мн. пупешев се) несвр. *лежим џојрбушке скуљених ногу које џодуџиру с[и]омак*. — А, мори, ти које се пупиш туј у креве[т], д[е]л те мешина заболел?

пупуљим, пупуљија несвр. 1. *развијам џуџољке, џуџим*. — Ружица пупуљила, брго ће се рацвѣти, има да рушти прет кућу.

2. експр. *скуљивши усне, ус[и]а ис[и]урам их, избацујем их најред (обично у џуџињи, бесу и сл.), џрћим*. — Ти које пупуљиш уста, које ти је мало?

пупуљка ж *џуџољак*. — Црешње пупе с пупуљке, с[у]м ники мраз да ги не осуши.

пупуљче с дем. и хий. од *џуџуљка, џуџољчић*. — Задали се виће пупуљчики на попріку, ће има попрічки до крсти.

пупуњак м 1. зоол. *џишица селица с џубом на глави, дугог, џанког кљуна, Урира еорс, џуџавац*. — Узни залче леб да те не завикав пупуњци!

2. фиг. *недовољно развијена, сийна особа*. — Те ми дођеш ти, пупуњку, ја ћу те уредим!

пупче¹ с дем. и хий. од *џуџак, џуџчић*. — Варкај пупче на дете к[у]д га бањкаш!

пунче² с украсна иглица са главицом различитије боје којом се џрчвршићује ма[р]ама на глави. — Ев[е] ти пупчики па закачи ма[р]аму да ти не пада од главу.

пустат, -а, -о (само у ж. роду) *некаква*. — К[у]д ја дођо за Мирка, кобајагим пу[с]тата снашка, донесо десе[т] динара, а он ми ги узеде да купи на татка си дуван.

пустиньски, -а, -о који је ос[и]ао без власника (обично о имању, кући). — Одма краве да искараш из ливаду, ов[о]ј још неје пустиньско!

пустовојловачки и пустовољавачки, -а, -о који се односи на Пусто Војловце, Пустовољавце.

Пусто Војловце и Пустовољавце с село; исп. Мало Војловце.

Пустовојловчанин и Пустовољавчанин м *сѣановник Пустог Војловца, Пустивољавца.*

Пустовојловчанка и Пустовољавчанка ж *сѣановница Пустог Војловца, Пустивољавца.*

пустосујем, пустосуваја (3. л. мн. пр. пустосујев; аор. пустосува, 1. л. мн. пустосувамо; импф. пустосујешем, 3. л. мн. пустосујешев; пр. сад. пустосувајећи) несвр. *изражавам незадовољство, негодовање йонављајући више йуѣа клейву да осѣане йусто, да ойустѣи оно шѣо је узрок незадовољству, негодовању.* — Тај жена не може да постигне све сама да урабѣти, па сѣмо пустосује.

пустошем, пустосаја свр. експр. (у љутњи) 1. *осѣавим, одложим било где.* — Пустоши гу туј матѣку нигде, пуѣа да осѣане од мене, не о[д] дрѣуга!

2. *некако, било како, с муком урадим, завршим, ойѣлам (неки йосоа).* — Да пустошемо теј сливе, да ги оберемо, пуѣте остале!

пуѣц м *линија од које се власи косе рашчешљавају на две симетричне сѣране, раздељак.* — Старе жене направив пуѣц па исплетев шивке, а младе се чешљава све нагоре.

пуѣе с дем. и хий. од *йуѣи, йуѣиѣи.* — Имало си гаје пуѣе покрај бѣгрења, ал овѣја га изорали.

пуѣина ж *сѣаза, йуѣања.* — Йди по пуѣину, не гази траву!

пуѣинка ж дем. и хий. од *йуѣина, йуѣањица.* — Йма направена пуѣинка и онѣ па газив крз њиву.

пуѣиште с (обично у мн.) *аугм. и ѣеј. од йуѣи.* — Немѣј ми се маѣш по пуѣишта, него завршевлѣј рабѣту по коју си пошла, па право дѣом!

пуѣан, -ѣна, -ѣно *йойѣуно истѣи, истѣовейни.* — Такѣв баксѣс ко тѣтко му, пуѣан тѣтко!

пуѣам, пуѣаја несвр. (поред стандардног значења „избацивати убојито зрно из ватреног оружја“) експр. *узимам храну, једем.* — Да пуѣамо тај ле[б], па да се вучемо у њиве.

пуѣка¹ ж (обично у мн.) *искокано кукурузно зрно, кокица.* — Донеси једно пуѣкавче, чѣс ће бѣднѣв пуѣке!

пуѣка² ж (обично у мн.) *в. љска.* — Пуѣке од разне боје се ушѣев на вутѣрку дѣле, ел на рукави на кошуљу, од њи се направѣ кѣква ѣеш шѣра, и тој убаво, све љшти.

пуѣкавче с *врѣѣа кукуруза од којег се йраве йуѣке, кокице, кукуруз кокичар.* — В. пр. под пуѣкам.

пуѣкам, пуѣкаја (3. л. мн. пр. пуѣкав; аор. пуѣка, 1. л. мн. пуѣкамо; импф. пуѣкашем, 3. л. мн. пуѣкашев; пр. сад. пуѣкајећи) несвр. *йравим, йечем йуѣке, кокице, кокам кукурузно зрневѣе.* — Баба, сѣнко посадила пуѣно пуѣкавѣики, ће йма да пуѣкате бѣлке.

Изр. ће пуѣкаш (ће пуѣка и сл.) бѣлке наѣи ѣеш се (наѣи ће се и сл.) у невољи. — Ако те изјурив ис фѣбрику, које ће рабѣтиш, ће пуѣкаж бѣлке!?

пуѣкање с гл. им. од *йуѣкам.* — Евѣ ви од овѣја клашѣики за пуѣкање.

пуштерѣк м погрд. *бесѣосличар, доколичар, залудничар.* — Уватија се у ѣро с онѣја пуштерѣци, па муке моје голѣме.

пѣѣто с *йас, йсѣѣо.* — Видете, бре, шѣто тија пѣѣта лѣев, да се неје набутѣја нѣки гѣриво да ни истѣчи!

пцетнџште с *аугм. и њеј. од њцеџо, њсина*. — Не улазај у обџр, мош су пуштџли онџј пцетнџште, рџне га!

пцџс м *ружне, ласцивне речи, њсовка*. — Јџ сџрота, у стџре гџдине доживџ такџв пцџс од унука!

пцување с *гл. им. од њцујем*. — Да си уста запишџја, ја стџра да ти слџшам твоџе пцување!

пцујем, пцуваја (3. л. мн. пр. пцујев; аор. пцува, 1. л. мн. пцувамо; импф. пцујешем, 3. л. мн. пцујешев; пр. сад. пцувајеџи) несвр. *њсујем*. — Он не пцује ко мџжи, не-го кџне ко женџ. Пцује ми мајку, џу га утепам!

пчепџца ж бот. агр. *џиџтарица из њор. џрава Triticum vulgare, џшеница; зрневље ове биџке Triticum aestivum*. — Два дџлума у Лџдину су ми пот пчепџцу, а и мџмуру[з] садим, за стџку ранџ да џмам. Пчепџцу џмам јџш од лањску, џе џма леб.

пчепџчан, -чна, -чно *џшенични*. — Евџ ти једна вангла пчепџчно, да ми даш мџмурузно брашно за пџлики, докле не смџламо! Мџмурузница ви је црџва стругџла, сџк пчепџчан ле[б], па ви лошо!

пчепџчка ж *џиџ. од џшеница*. — Врџи пчепџчку на тџја пџлики! Лџчно се пчепџчка родџла овџј гџдину.

пчџшки, -а, -о *који је као у њсеџа, својствџвен њсеџу, џасџи*. — Неџе се, бре јџви, тој је пчџшка сџрта!

Р

рабаџија м *онај који се бави отџиремањем, исџоруком, џиџедиџијом рџбе коњском заџрегом*. — Тој ники пџд било, погодџш се с рабаџију за тџлко и тџлко пџре да ти докара с њџгови коњџ камена из мајдан, шџдер из реку ел па ништо дрџго.

рабаџиљк м *рабаџилук*. — Рабаџиљк му на њџга направи онџлку кџћу!

рабаџиџски, -а, -о *који џриџада рабаџији*. — Шџе ми тој кљџсе, рабаџиџски коњ, тој истерџтено куде рабаџију?

рабџта ж *џосао, рад*. — Кој џће рабџти, за њџга стџлно џма рабџта.

рабџтап, -тна, -тно 1. *који воли да ради, радан, вредан, марљив*. — Снајка ву мџлога рабџтна, рабџти и дџм и у њџву, свџ постџза.

2. *који се џровџди у раду, радно (џ дану)*. — Свџ наџпоко рабџти, у рабџтни дни она седи, а празник кџ[д] дџђе тџк се разврџдни.

рабџтетина ж *аугм. и њеј. од рабџта*. — Од овџј пџсту рабџтетину, не мџк се откачим у сестру да си отџднем.

рабџтење с *гл. им. од рабџтиџм*. — За рабџтење не мџк се пожџлим, дџша ваља рабџти, ал мџлога је бесна.

рабџтиџм, рабџтија (3. л. мн. пр. рабџтиџв; аор. рабџти, 1. л. мн. рабџтиџмо; импф. рабџтешем, 3. л. мн. рабџтешев; пр. сад. рабџтејеџи) несвр. *џбавџам џосао, радим, џослџјем, делам*. — Те рабџтиџш, џераџо, кџ[д] це одадџш, неџе спиџеж до пладне куде свџкра и свџкрџву!

рабџтник м *онај који воли да ради, који је радан, вредан, марљив*. — Он да неје рабџтник, не би с њџгови дџсет прџста кџћу закуџија.

рабóтница ж она која воли да ради, која је радна, вредна, марљива. — Мајка у сила рабóтница бéше, а овај се мрзешљивка ко глиста вуче кд иде.

рабуш м заст. дрвени шпайић са урезаном црпџом као ознаком за дуговање, њошраживање, рабош. — Немој рабуж за куде бојацију да забравиш, неће ти даде пређу без рабуш!

рав м в. орав. — Докачи ми туј шибџу од рав!

равчé с в. оравче. — Ми смо у Печењевце имали равчé нат прозор, па туј свекрва моја ређаше дуне, соба да ву мерџше.

рагóжа ж њосџирка начињена од сувих сџабљика џшенице, ражџи и сл., рогозина. — На рагóже се, ћерко спало, несу били кревети ко сџк, па се покривашемо с пртене черге, с крпаре, млого се народ мучија.

рагóшка ж дем. и хџй. од рагожџа. — Џоште се там на таван сповџра једна рагóшка, поганци гу пројели.

радéвачки, -а, -о који се односи на Радевце.

Радéвце с село.

Радéвчанин м сџановник села Радевца, онај који живи у Радевцу.

Радéвчанка и **Радéвка** ж сџановница села Радевца, она која живи у Радевцу.

радос м 1. добро расџоложење, радост, веселост. — Њигóв радос нџгде си га неће има кд види овој што си му купиља!

2. догађај исџуњен радошџу, веселошџу, весеље. — У недељу Вуле прави радос, ћерку одава.

радосан, -сна, -сно радосџан, весео, раздраган. — Дочекала сџм унука да жéним, кџко нећу буднем радосна.

радување с гл. им. од радујем се. — Ма кџкво моје радување, трéба шталу да испразним за њóјну свадбу?

ражабим се, ражабија се (3. л. мн. пр. ражабив се; имп. ражаби се; аор. ражаби се, 1. л. мн. ражабимо се) свр. нађем се некоме као џреџрека на џуџу. — Кџ[д] ћу ја проодим, ти тџк ће се ражабиш пред мене!

ражéним се, раженија се (3. л. мн. пр. ражéнив се; аор. ражени се, 1. л. мн. ражéнимо се) свр. исџуџим из брачне заједнице, разведем се (о мушкарцу). — Раженија се он још лани, напудија е жену!

ражењујем се, ражењуваја се (3. л. мн. пр. ражењујев се; аор. ражењува се, 1. л. мн. ражењувамо се; импф. ражењујешем се, 3. л. мн. ражењујешев се) несвр. виша џуџа исџуџам из брачне заједнице, разводим се. — Ти неси бија муж да мџслиш од живóт, колко си се пут ражењуваја!

ражљéбим се, ражљéбија се (3. л. мн. пр. ражљéбив се; аор. ражљéби се, 1. л. мн. ражљéбимо се; трп. ражљéбен) свр. експр. засмејем се, закџкођем се. — Ја се сџплето па падо, свé се утепа, она се ражљéбила ко да е тој смéшно!

ражџакам се, ражџакаја се (3. л. мн. пр. ражџакав се; аор. ражџака се, 1. л. мн. ражџакамо се) свр. џочнем да галаџим, заграјим, разгалаџим се (о веђем броју особа). — Коё сте се, деца туј ражџакали прет каџију, бéште дом?!

раза ж погрд. немарна, неодговорна женска особа, расџлаз. — Кџкву разу он чува, да видиш!

разазнајим, разазнаја (3. л. мн. пр. разазнајив; аор. разазна, 1. л. мн. разазнамо) свр. џочнем да џошмам свџџ око себе, разазнам (о деџџџу). — Деџе разазнало виђе, па црка он кд ваџи да гу сандџља.

разака́м се, разака́ја се (3. л. мн. пр. разака́в се; аор. разакá се, 1. л. мн. разакáмо се; импф. разакáшем се, 3. л. мн. разакáшев се) се свр. експр. *йочнем да скићам, луњам, йумарам*. — Разакáла се ис црну зору по село, от кућу на кућу, домаћица!

разасвѝрим се, разасвирѣја се (3. л. мн. пр. разасвѝрив се; аор. разасвирѝ се, 1. л. мн. разасвирѝмо се) свр. *дам се у свирање, йочнем да свирам*. — Разасвирѣла се у башчу, нема никакву мuku жена, а ја се од мозак растури за тој детѣ што је у бел свет!

разаспијем се, разаспаја се (3. л. мн. пр. разаспијев се; аор. разаспа се, 1. л. мн. разаспамо се) свр. *йробавим у сѝавању више времена од уобичајеног, одсѝавам нешѝо дуже*. — Ја не знам што се овај човек ништо разаспаја, откѣ[д] цпије!

разба́ндам се, разбандáја се (3. л. мн. пр. разба́ндав се; аор. разбандá се, 1. л. мн. разбандáмо се) свр. експр. *йоћем, кренем, уйућим се некуд брзим, жусѝрим кораком йрићом млашарајући рукама*. — Кудѣ си се толко разбандала, видиж да ми пилики размава?!

разбарáвим се, разбаравија се (3. л. мн. пр. разбарáвив се; аор. разбаравѝ се, 1. л. мн. разбаравѝмо се) свр. *врайћим се, йоврайћим се из несвесног сѝања, несвесѝице, освесѝим се*. — Ће се разбарáви, деца, не плачете, знáте колко пут је досѣк падáла у несвес па гу држи по пѣшес са́та!

разберѣм, разбраја (3. л. мн. пр. разберѣв; аор. разбра, 1. л. мн. разбрамо) свр. I. *разберем, схвайћим, разумем*. — Разбра ли ти, ја које ти реко?

II. ~ се *уразумим се, йргнем се*. — Ће се разберѣш ли ти емпут у твој век, чу ли које ти ја ви́кам? Ти ће се разберѣш, ја кѣ[д] дова́тим тоја́гу!

разбесујем се, разбесувáла се (3. л. мн. разбесујев се) свр. *добије нагон за йаренѣм (о куји)*. — Разбесувáла се кучка, врца кучики по њум!

разбивам, разбивáја (3. л. мн. пр. разбивав; аор. разбивá, 1. л. мн. разбивáмо; импф. разбивашем, 3. л. мн. разбивашев) несвр. I. *разбијам, ломим*. — Све по кућу разбива кѣ[д] це напије, тој неће домаћин!

2. експр. *байћинам, йучем, бијем*. — Свѣки дѣн гу разбива, и она још седи за њѣга!

3. *усићњавам, дробим*. — Цѣл дѣн глáдне, разбивамо грутке.

разбивáње с гл. им. од разбивам. — Убаво, убаво, домаћине, неси стѣкја ко твоји другари, а за разбивáње е лѣсно! Од њигово разбивáње коске ме болѝв, ал бе будáла па се зароби за излелицу! Дѣл си ми ишла у копање, грутке да разбиваш, о[д] тој ли те разбивáње грутке ру́ке болѝв?

разби́рам, разбираја (3. л. мн. пр. разби́рав; аор. разбира, 1. л. мн. разбирамо; импф. разби́рашем, 3. л. мн. разби́рашев) несвр. *разабирем, разумем, схвайћам*. — Све разбира тој ти што ву збориш, ал она је нѣмка.

разби́ркам, разбиркаја (3. л. мн. пр. разби́ркав; аор. разбирка, 1. л. мн. разбиркамо) свр. *назнам, најћерам већи број особа да йобегне, најурим, разјурим*. — Ако не поштѣете, има ува́тим једн дѣн па ћу ве разби́ркам сви ис кућу, кој кудѣ ува́ти!

разбој м свађа, гужва, мейѣж. — Не мо́ж више да ми праљаш разбој по кућу, не ти је жена крива, ти си крив!

разбојиште с мѣсто на коме влада сукоб, сукобљавање, размирица. — Сви ће бѣгамо ис кућу о[д] тебе, овој нее кућа, овој е разбојиште!

разбу́дим, разбудѝја (3. л. мн. пр. разбу́див; имп. разбу́ди; аор. разбуди, 1. л. мн. разбудѝмо; импф. разбу́дешем, 3. л. мн. разбу́дешев; трп. разбу́ден) свр. I. *йробудим*. — Пољк улѣгни у собу, да не разбу́диж детѣ!

П. ~ се шргнем се из сна, пробудим се. — Разбуди се она за у школу сама, не съм гу ја будила.

разбукари се, разбукарила се свр. *добије нагон за њарењем (о крмачи).* — Стара свиња се разбукарила, да гу тераш на вепра!

разбулим, разбулија (3. л. мн. пр. разбулив; аор. разбули, 1. л. мн. разбулимо; импф. разбулешем; 3. л. мн. разбулешев) свр. **I.** *скинем некоме мараму, њовезачу с главе, разбрадим некога.* — А, бабо, мора те разбулимо, туј мараму да ти ицепимо, унук ти се родија!

П. ~ се скинем мараму, њовезачу с главе, разбрадим се. — За Остоину свадбу беше се разбулила, индулирала косу, пријетелица ву госпођа из Београд, не мож ни она с мараму.

разбулување с гл. им. од *разбулујем (се).* — Чџ гу мараму забулујем, чџ гу разбулујем, у тој забулување, разбулување, затика си мараму.

разбулујем, разбулуваја (3. л. мн. пр. разбулујев; аор. разбулува, 1. л. мн. разбулувамо; импф. разбулујешем, 3. л. мн. разбулујешев) несвр. **I.** *разбраћујем некога.* — Дете, немој ме разбулујеш, ће изеш ћутек!

П. ~ се разбраћујем се. — Разбулујеш се, Ружо, дџ се заврући?

разбунсто с време *нарушеног мира у земљи, райно стање;* исп. *размирсто.* — Дођо ја за моџга Благоју у разбунсто, нема мало време, те ти ги једн ноћ Немци, откараше ми човека, четири године ја сџ[s] свекра и свекрву.

разбуцам се, разбуцала се свр. *в. разбукарим се.* — Па се овај свиња разбуцала, по трећи пут, не мош се избукари.

разваница ж у изразу: *не съм (неје) у разваницу не оклевам, не одуговлачим да нешто урадим, сироведем, одлучан сам, решен сам на нешто.* — Ја не съм у разваницу, ћу викнем све да испродадем стоку, не мок се више борим сам, кџ млади неће работив.

разварим се, разварија се свр. *пређе у кашасто стање услед сувише дугог кувања, раскува се (о храни).* — Овај гра се разварија, све се скашкаја.

развџан, -а, -о *који није у стању да усредреди њажњу на нешто, расшресен, расејан.* — Развџан овај човек, забравија куде кључевја оставија, па ги сџ од мене тражи! Развџана си, не знаш куде идеш!

развџанка ж погрд. *она која је расшресена, расејана.* — Зашто, мори да забравиж да му кажеш оној што ти реко, развџанке, дџ си престарела па забралаш?

развџанко м погрд. *онај који је расшресен, расејан.* — Емпут ми беше мерак, кџ пођемо у пу[т] да се не врџамо, тај развџанко од ништа не мисли.

развејотипа ж и м *аугм. и њеј. од развејанка, развејанко.* — Теј развејотине дџшу ми изедоше, сџ ја да идем по њи да ги носим, а работа моја да пусти!

развидели се, развиделило се свр. *безл. сване, осване (о новом дану).* — Још се неје развиделило, куде ће идемо, ће чекамо да сџмне па ће тџ идемо!

развиделување с *свиштање, свануће, расвиштак;* исп. *расамњување.* — Пођемо у развиделување з Боску, она ће продава кокошку, ја па крпаре, иди, иди, све пешке, да стигнемо у Лесковац кџ[д] це грађани наспијев, после ће искочив на пијас да купујев.

развиделује се свр. и несвр. *безл. свиће (о новом дану);* исп. *расамњује се.* — Развиделује се, ај ће си идемо!

развиќам, развиќаја (3. л. мн. пр. развиќав; аор. развиќа, 1. л. мн. развиќамо; импф. развиќашем, 3. л. мн. развиќашев) свр. *дигнем некога са сјавања, пробудим га*. — Иди развиќај Ивану, ће се забави за у школу!

развиќам се, развиќаја се свр. *йочнем да вичем, галамим, разгаламим се љуићећи се, грдећи*. — Развиќала се там у обор, не мош свиње сама да укара у кочину.

развиќување с гл. им. од развиќујем. — Ете ти га квџе твоје развиќување, неси ме развиќала, забавила съм се!

развиќујем, развиќујаја (3. л. мн. пр. развиќујев; аор. развиќува, 1. л. мн. развиќувамо; импф. развиќујешем, 3. л. мн. развиќујешев) несвр. *дижем некога са сјавања, будим га*. — Мене ме мајка развиќује за у школу, ја би си спала до пладне.

развџдим се, развџдила се свр. *добије нагон за йарењем (о крави)*. — Развџдила се онај јуница, мора гу водиш на бика!

развржем, разврјаја (3. л. мн. пр. развржев; аор. разврза, 1. л. мн. разврзамо) свр. *развежем, одвежем, одрешим*. — Ја старејковица, ај ћу развржем мој бошчелџк, кџд, йма које да видим, забравила съм дар за побратимку!

разврзување с гл. им. од разврзујем. — Мучим се овде с разврзување, болес му врчанке, ћу ги исечем!

разврзујем, разврзујаја (3. л. мн. пр. разврзујев; аор. разврзува, 1. л. мн. разврзувамо; импф. разврзујешем, 3. л. мн. разврзујешев) несвр. *развезујем, одвезујем, дрешим*. — Разврзује деда крпче, сџ[г] ће даде нику банку.

разврќолим, разврќолија (3. л. мн. пр. разврќолив; аор. разврќоли, 1. л. мн. разврќолимо; импф. разврќолешем, 3. л. мн. разврќолешев) свр. експр. *І. орасйоложим, развеселим некога*. — Иди гу там мало разврќоли, цел дџн сџмо ћути!

II. ~ се орасйоложим се, развеселим се. — Разврќоли се, мајка му стара, неје никој умреја!

развртџтина ж погрд. *особа која се сйално осврће уоколо, која дангуби чештим осврћањем и загледањем око себе*. — Ти, мџри, развртџтино, не ми се туј разврћај, него поитај, мџго смо се забавиле!

разврћам се, разврћаја се (3. л. мн. разврћав се; аор. разврћа се, 1. л. мн. разврћамо се; импф. разврћашем се, 3. л. мн. разврћашев се) несвр. *осврћем се уоколо загледајући око себе*. — Ти немџ ми се разврћаш по путишта, него пожџри от пијас, бапча се ваља наваћује!

разврчкам, разврчкаја (3. л. мн. пр. разврчкав; аор. разврчка, 1. л. мн. разврчкамо) свр. **а.** *извучем врйцу, узицу којом је нешйто набрано, скуйљено (обично неки део одеће)*. — Разврчка вутарку, сџг не мџг гу наврчкам. **б.** *скинем йейље, очице йлейшива са игле*. — Које си рабџту ймала џко моје плетиво, ете разврчкала си ми га?!

развршим се, развршија се (3. л. мн. пр. развршив се; аор. разврши се, 1. л. мн. развршимо се) свр. експр. *искалим бес, љуићџу, срйбу над неким (обично слабијим, незаштитињеним)*. — Ја сџм ти, дете одџмно кисела, сџк ћу ти се за све развршим!

разглићам, разглићаја (3. л. мн. пр. разглићав; аор. разглића, 1. л. мн. разглићамо; импф. разглићашем, 3. л. мн. разглићашев) несвр. *йасжљиво гледам, йогледом исийујем околину, окружење, разгледам*. — Еве разглићам, мајке по обор, одџмно несџм била па ме мерак све да видим.

разглићање с гл. им. од разглићам. — Ти йди па разглићај, мене ми неје до разглићање.

разгòдим, разгодија (3. л. мн. пр. разгòдив; аор. разгоди, 1. л. мн. разгодíмо; трп. разгòден) свр. *йоделим једну целину (обично имање, земљиште) тако да сваки од наследника добије приближно једнаку вредност*. — Тој имање што имамо, Благоја е разгодија међу Остоју и Драги, браћа да се не свађав ми кд нестáнемо.

разголиждрим се, разголиждрија се (3. л. мн. пр. разголиждрив се; аор. разголиждри се, 1. л. мн. разголиждримо се) свр. *оикријем, обнажим неки део тела, разголићим се*. — Штò си се разголиждрила на овој студенило, после моје муке по доктури?

разгòлим се, разголија се (3. л. мн. пр. разгòлив се; аор. разголи се, 1. л. мн. разголимо се; импф. разгòлешем се, 3. л. мн. разгòлешев се; трп. разголен) свр. *в. одголим (II)*. — Пушти вистáнче доле, штò си се разголила, срмота, ти си големачка виће!

разгребём се, разгребаја се (3. л. мн. пр. разгребём се; аор. разгреба се, 1. л. мн. разгребамо се) свр. експр. (чешће с одричним обликом глагола јесам) *зажешим се некога*. — Шћете там куде њум, она се разгребала да ве види?! Не ми је мајка, мађија, несе она разгребала за мене, ал жал си ме за татка, затòј идем.

разгрне се, разгрнуло се свр. безл. *йоирави се, йролейша се (о времену)*. — Јерá се разгрне мáло, да мòж да посадимо. Овој време да се разгрне мáло, тој сенце у њиве ће се скапé.

разгрушим, разгрушија (3. л. мн. пр. разгрушив; аор. разгруши, 1. л. мн. разгрушимо; импф. разгрушешем, 3. л. мн. разгрушешев) свр. експр. *I. расшужим некога*. — После толко време, дође за недељу дња, деца разгруши, морала е брго да се врћа.

II. ~ се исшуним се шугом, йостанем шужан, расшужим се. — Цáбе ти твоје пáре у Немачко! Дођуј дóма, деца се разгрушили, сьмо питујев кь[д] ће дођеш и плачев, цвилáрник!

раздава ж храна коју жена даје на гробљу другим женама за душу йокојника. — Тој на задушнице ел па ники други празник кд искáчамо на грòбје, натóрам на једн тањир о[д] цве по мáло: јáбуку, бомбòнку, од леб обовезно, баничка, месце, све заједно, и блага и слáно, и давам туј раздаву на повише жéне, тој за мртви, да има тај дьн пред њи.

раздавам¹, раздаваја (3. л. мн. пр. раздавав; аор. раздава, 1. л. мп. раздавамо; импф. раздавашем; 3. л. мн. раздавашев; пр. сад. раздавајећи) несвр. *дајем, делим храну на гробљу за душу йокојника*. — Кь[д] дођемо на задушнице, прво целивамо споменик и палимо свеће, па после редимо, тој плачемо за покојнога, казујемо му све по рет кько е дом, кој које работи, питујемо га штò не остави и такој, после онуј раздаву ўбаво наредимо, и раздавамо за дýшу.

раздавам², раздаваја несвр. *дајем више својих йредметиá већем броју броју других особа, исшодајем*. — Све си твоје нòве цòлке раздавала на другáчке, затòј ли ти ја купујем на другуга да даваш!?

раздадём, раздаја (3. л. мн. пр. раздадём; аор. раздадо, 1. л. мн. раздадомо) свр. *дам више својих йредметиá већем броју других особа*. — Он будалес, сви га вáрав, раздаја њигòве цòлке на сељани, овáм пá тражи да му јá купујем.

раздизам, раздизаја (3. л. мн. пр. раздизав; аор. раздиза, 1. л. мн. раздизáмо; импф. раздизашем, 3. л. мн. раздизашев) свр. *дигнем, йодигнем, макнем, склоним редом једно йо једно*. — Раздизајте, деца теј књиге од остáл, да вечерамо!

раздизујем, раздизуваја (3. л. мн. пр. раздизујев; аор. раздизува, 1. л. мн. раздизувамо; импф. раздизујешем, 3. л. мн. раздизујешев) несвр. *дигнем, йодигнем, склањам редом једно йо једно*. — Раздизујте теј вáше играчке от пáтос, идев ники лýди у

нас! Не ли си ти, Ива̀но раздизува̀ла моје цо̀лке от преме́т, не зна́м куде́ ми е она́ј бо̀р-деста кошу̀ља?

ра̀здолеко прил. на ве́шем ме́ђусобном раси́ојању, по̀даље. — Ра̀здолеко бе́мо седну́ле, оно́ гу̀жва, ич се не́смо изорати́ле.

раздра́пам се, раздрапа́ја се (3. л. мн. пр. раздра́пав се; аор. раздрапа́ се, 1. л. мн. раздрапа́мо се; импф. раздра́пашем се, 3. л. мн. раздра́пашев се) свр. *йочнем грубо да се чешем, раи́чешем се, разгребем се.* — Које́ си се ти то̀лко раздрапа́ја, немо́ј ми овде́ истришаш твоје́ бу́је?!

разје́дем се, разје́ја се (3. л. мн. пр. разједе́в се; аор. разје́до се, 1. л. мн. разје́до-мо се) свр. *йочнем необично много да једем.* — А, мо́ри, што ти бе́ше, разје́ла си се ко да три дња́ неси́ је́ла?

разле́гам се, разлега́ја се (3. л. мн. пр. разле́гав се; аор. разлега́ се, 1. л. мн. разле́гамо се) свр. *йочне да лежи на јајима (о кокоши).* — Разлега́ла ми се едпа́ кокошка, сама́ се насади́ла там у племе́њу куде́ што је сно́сила.

разле́пим, разлепи́ја (3. л. мн. пр. разле́пив; имп. разле́пи; аор. разлепи́, 1. л. мн. разлепи́мо; импф. разле́пешем, 3. л. мн. разле́пешев; трп. разле́пен) свр. (поред стандардног значења „одвојити оно што је залепљено“) експр. *ошамарим некога.* — Ал сџм гу разлепи́ла преко њу́шку, е, па она́ одџмно заору́је за љуте́к!

разле́пенка ж експр. *она која је у дроњама, ришама.* — Кџко таква́ разле́пенка мож у љу́ди да иде, па а́ко не́ма но́во, има ру́ке и иглу́, да се закрџпи, сме́ши си њо́јну ђерку?!

разле́пенко м експр. *онај који је у дроњама, ришама.* — Но́си му на оно́га разле́пенка ове́ј цо̀лке да се преобу́че, куде́ ће иде́ такџв у љу́ди!?

разлепо́тина ж експр. *йрошина, йрошала зграда.* — Ле́ле, да види́ш у њин обо̀р кџкџе́ су разлепо́тине, а ова́м се изди́за, га́зда!

разљига́вим се, разљигави́ја се (3. л. мн. пр. разљига́вив се; аор. разљигави́ се, 1. л. мн. разљигави́мо се; импф. разљига́вешем се, 3. л. мн. разљига́вешев се) свр. експр. *йочнем да йлачем, цмиздрим йушијајући бале, расцмиздрим се.* — Што́ ти е па на тебе́ па си се ту́ј разљигави́ла, а́ко те је ма́ло скара́ја, не ти је кру́ну од гла́ву скина́ја!

разма́вам, размава́ја (3. л. мн. пр. разма́вав; аор. размава́, 1. л. мн. размава́мо; импф. разма́вашем, 3. л. мн. разма́вашев) свр. *разгоним, раси́терам, разјурим.* — Йди разма́вај оне́ј паши́џне сви́ње, ове́ј рањени́це прво́ да се нае́дев!

размаву́јем, размавува́ја (3. л. мн. пр. размаву́јев; аор. размавува́, 1. л. мн. размавува́мо) несвр. *нагоним у бег у више йраваца, гоним, раси́терујем, јурим.* — Размаву́ј ти́ја пи́лики, уали́ли се па све́ у башчи́нче расад ишчапрџали́!

размазо́типа ж она́ која је *размажена.* — Тебе́ те мло́го размаза́ли, размазо́тино, дџл ти ло́шо ово́ј пре[д] тебе́, које́ о́ћеш!?

разма́јан, -а, -о в. *замајан.* — Ти си, чове́ку разма́јан, знаш чове́к ће те че́ка, ти абџр не́маж да по́йташ!

разма́јанка ж погрд. в. *замајанка.* — Тај разма́јанка гу јо́ш не́ма и[з] шко́лу, откџ[д] цу дошли́ ђа́ци!

разма́јаико м в. *замајанко.* — Што́ га па ја не́га пра́ћам, то́га разма́јанка у ба́шчу, досџк се мо́гја пџт пут врне́, еве́ гу куде́ је ба́шча?!

размајо́тина ж и м в. *замајотина.* — Еве́ га, но́ћ увати́, њум гу јо́ш не́ма, ту́ј размајо́тину! Не́ма га то́га размајо́тину више́ ни́где испрати́м, откџд је отишја́!

размандам, размандаја (3. л. мн. пр. размандав; аор. разманда, 1. л. мн. размандамо; импф. размандашем, 3. л. мн. размандашев) свр. I. *Иочнем да љуљам, клаишим нешишо*. — Што ти беше, дете па си размандало с тај пешкир пред моји очи, мъкни се од мене!

II. ~ се иочнем да се љуљам, клаишим ири ходу машући рукама или иомерајући сйражњи део шела. — Размандала се ни[з] сокак, она другу работу нема.

размџцам, размџцаја несвр. *мичем, иомерам, удаљавам једно од другог*. — Къ[д] цадиж бостан, размџцај ги оџаци једн од други такој за метар, бостан се разлџза, да има место међу оџаци.

размашим, размашија (3. л. мн. пр. размашив; аор. размаши, 1. л. мн. размашимо) свр. *иromеним одлуку, одложим, одгодим оно шшо је иланирано за другу ирилику*. — Ми бајагим да идемо у субџту сйрење да продавамо, па размашимо за у другу субџту.

размашување с гл. им. од размашујем. — Два пу[т] цмо, приатељице размашуваџи сваџбу, доста је с размашување, деца се мора туриџ у веру.

размашујем, размашуваја (3. л. мн. пр. размашујев; аор. размашува, 1. л. мн. размашувамо; импф. размашујешем, 3. л. мн. размашујешев) несвр. *мењам одлуку, одлажем, одгаџам оно шшо је иланирано за другу ирилику*. — В. пр. под размашување.

разминем се, разминуја се (3. л. мн. пр. разминев се; аор. размину се, 1. л. мн. разминумо се) свр. *иrhoје једно мимо другог, мимоишу се*. — Обе дебеле, не мџш се разминев на врата, заглавише се.

размињување с гл. им. од размињујем се. — У оној размињување з гџсти, сваџба је тој, гужва, да закачим бџш приатеља да га нагазим.

размињујем се, размињуваја се (3. л. мн. пр. размињујев се; аор. размињува се, 1. л. мн. размињувамо се; импф. размињујешем се, 3. л. мн. размињујешев се; пр. сад. размињувајеџи се) несвр. уз. повр. *мимоилазим се*. — Отиде сџг автобус накуде Лебскоџвац, сџ[г] ље и овај за накуде Лебџне брзо, они се размињујев куде Ђеноџвац.

размиреи, -а, -о *узнемирен*. — Размирено дете, бре, научило си с тџтка и мајку, ми га мџго чуџвамо, ал не помага.

размирим, размирија (3. л. мн. пр. размирив; аор. размири, 1. л. мн. размиримо; импф. размирешем, 3. л. мн. размирешев) свр. I. *узнемирим*. — Доџе сџм да размири оваја деџицу па си отиде. Размири цџлу кућу къ[д] ље побесни!

II. ~ се узнемирим се. — Не гу дирај, онај баксу[з] се сваџа с њум па се размирила, знаж га ти њџга какџв је!

размирица ж сваџа, заџада. — Одма размирица у кућу, чим тај баксуз доџе, рање га у баксуза куде се такџв роди!

размирсто с I. в. *разбојшио*. — Он је у размирсто откаран у добровџлци и не се више врџа, такој.

2. раздор, несугласице, сваџа. — Не правете размирсто по кућу, за сви ље има тој пусто имање!

размисџам, размисџаја (3. л. мн. пр. размисџав; аор. размисџа, 1. л. мн. размисџамо) несвр. *размешџам (иостџџџу, лежаџ)*. — Малџчка си, девојко, ја да ти размисџам твој креџвет!

размисџање с гл. им. од размисџам. — У размисџање там по собе, наџџо ти менџушку пот креџвет.

развишљавам, развишљаваја (3. л. мн. пр. развишљавав; аор. развишљава, 1. л. мн. развишљавамо) несвр. *развишљаам, њромишљаам*. — Ти све ништо од лошо развишљаваж, затој си болна.

размлади́м, размладија (3. л. мн. пр. размладив; имп. размлади; аор. размлади, 1. л. мн. размладимо; импф. размладешем, 3. л. мн. размладешев) свр. *учиним неку ѡечност, обично сирујасиу, мање концентрованом, разредим, разблажим*. — Још воду си пи у тај бакал, размлади га сок, ће има за сви!

размушља́м, размушљаја (3. л. мн. пр. размушљаав; аор. размушља, 1. л. мн. размушљамо) свр. *испрежурам, разроварим, испремећем*. — Које си тражила у мој шифоњер, све си дољке па размушљаала?

разни́жем се, разнизаја се (3. л. мн. пр. разнижев се; аор. разниза се, 1. л. мн. разнизамо се; импф. разнижешем се, разнижешев се) свр. експр. *преоштерейим се, изнурим се, исцрпим се*. — Овој лето смо се наз две разнизале с пушту сламу, товари онолки снопја с виле на вагонет[т], дизај, скићај, пренеси да се здене, толку сламу сьмо наз две.

разоди́м се, разодија се свр. *јочнем јоново да ходам, да се јривикавам на ходање јосле дужег лежања или седења, расходам се*. — Мора ти се врти у главу, мало ли си легала, него мало по мало, ће се разодиш.

разоду́јем се, разодуваја се (3. л. мн. пр. разодујев се; аор. разодува се, 1. л. мн. разодувамо се; импф. разодујешем се, 3. л. мн. разодујешев се) несвр. *јочинем јоново да ходам, да се јривикавам на ходање јосле дужег лежања или седења*. — Мбра, Мирко полък, полък да се разодујеш, човеку сь[с] штакље, ако одма не можеш сам.

разору́жам се, разоружаја се (3. л. мн. пр. разоружав се; аор. разоружа се, 1. л. мн. разоружамо се; импф. разоружашем се, 3. л. мн. разоружашев се) свр. *јресвучем се, јребучем се*. — Сьм да се разорујам, одма дођујем! Сьмо што дођомо от пијац, еве, несьм се још разоружала.

развибо́тим се, развиботија се (3. л. мн. пр.развиботив се; имп.развиботи се; аор.развиботи се, 1. л. мн.развиботимо се; импф.развиботешем се, 3. л. мн.развиботешев се) свр. *јочнем вредно да радим, дам се на јосао, развирам се*. — Она млого вредна, кь[д] це развиботи, за двојцу уработи! Ськ кь[д] це он развиботи, лом ће жив направи!

разрове́м се, разроваја се (3. л. мн. пр. разровев се; аор. разрова се, 1. л. мн. разровамо се; импф. разровешем се, 3. л. мн. разровешев се) свр. експр. **1.** *раздерњам се, разгаламим се, развичем се*. — Она кь[д] це разрове, има гу чуев и онја у реку.

2. *јочнем да јлачем на сав глас*. — Што ву е па се разровала там у собу, дъл гу ники дира?

развибо́гав, -а, -о који је свадљив, нејолеранјан. — Такъв је он разрогав, с нас кућовни сьм се сваја, а искочи преко капију, ко да неје тај човек, мазан сь[с] сељани.

развибо́гавка ж погрд. *она која је свадљива, нејолеранјина*. — Збок туј разрогавку, наша кућа никьд неје мирна.

развибо́гавко м погрд. *онај који је свадљив, нејолеранјан*. — Никој га, бре, не дира, сви си ћутимо, ај ће га преносимо, мир у кућу да будне, ал он се има закачи прво с једнога, после не сви изеде!

развибо́гаво прил. *на начин који доводи до свађе, сукоба, самоволно, нејолеранјино*. — Он све развибогаво работи по кућу, од нега мука голема.

разрѳгавштина ж *неслога, несугласице*. — Къд је у кућу разрѳгавштина, кът кућѳвни не слогѳв, неѳо се свѳђав, туј напрѳдица неѳа.

разцабѳлим се, разцаболија се (3. л. мн. пр. разцабѳлив се; аор. разцаболи се, 1. л. мн. разцаболимо се) свр. експр. *дигнем, надам галаму, вику, разгаламим се* (о више особа); исп. разцаколим се. — Разцаболили се там у стару кућу, вика, вика, не мога да одвикам па си се врѳа.

разцакѳлим се, разцаколија се (3. л. мн. пр. разцакѳлив се; аор. разцаколи се, 1. л. мн. разцаколимо се) свр. експр. *в. разцаболим се*. — Штѳ сте се толко, бре, разцаколили, ниѳој никуга не слуша?

разцапаам се, разцапаја се (3. л. мн. пр. разцапаав се; аор. разцапа се, 1. л. мн. разцапамо се) свр. експр. *разгневим се*; исп. разцосам се. — Разцапаја се на срѳд обѳр с ѳум, грми обѳр.

разцѳсам се, разцѳсаја се (3. л. мн. пр. разцѳсав се; аор. разцѳса се, 1. л. мн. разцѳсамо се) свр. експр. *в. разцапам се*. — Какѳв те бѳс ѳвати па си се разцѳсаја, ја ли сѳм га наредила да иде сѳлске ѳграде да растура?

разсивлим се, разсивлија се (3. л. мн. пр. разсивлив се; аор. разсивли се, 1. л. мн. разсивлимо се; импѳ. разсивлешем се, 3. л. мн. разсивлешев се) свр. експр. *ѳочнем да ѳлачем, ѳѳлакујем, заслиним, зацмиздрим*; исп. разсурлим се. — Мало, мало, па се разсивли, а ниѳој гу ништа неје дирѳја.

разсипам се, разсипаја се (3. л. мн. пр. разсипав се; аор. разсипа се, 1. л. мн. разсипамо се) свр. *ѳочнем да скачем, ѳийам*. — Ти, мѳри, малѳцка ли си па си се разсипала туј з деца?

разсурлим се, разсурлија се (3. л. мн. пр. разсурлив се; аор. разсурли се, 1. л. мн. разсурлимо се; импѳ. разсурлешем се, 3. л. мн. разсурлешев се) свр. експр. *в. разсиплим се*. — Тебе па што ти је па си се разсурлија, дѳл те мајаке тепѳа?

Раке с *хий. од Радмила*.

ракијичка ж *хий. од ракија*. — Мѳне ми мало ракијичку сипи, дрѳго не обиѳдим. **ракијѳтина** ж *аугм. и ѳеј. од ракија*; исп. ракијчина. — Ниѳ[д] цливка једна да не рѳди, бѳлес му ракијѳтину, свѳ ѳспродаде за пушту ракијѳтину!

ракијчина ж *в. ракијѳтина*. — Ракијчина пушта ги кућу растури!

ракиски, -а, -о *ракијски*. — Свѳ смо испокршили ракиске чѳшке, да дође срѳман чѳвѳк ис које ће му даж да пије!?

раклѳа ж мн. (ређе јд.) *комад дрвѳта са рачвастим горњим делом који служи за ѳошѳаѳање*. — Ти се тређе годину вучѳш на раклѳе, а пѳ здрав ти организам од мој!

ракљѳшем, ракљѳсаја (3. л. мн. пр. ракљѳшев; аор. ракљѳса, 1. л. мн. ракљѳсамо) свр. експр. *ударим, луйим некога ракљѳма*. — Ѓу те ракљѳшем, бѳгај од мѳне, магарцу!

раљуп м *круѳан ѳеруѳ у виду ѳустѳица, ѳемеѳача*. — Дете ми мѳѳо раљуп ѳма, не знам с које да му очѳстим главче.

раман, -мна, -мно *раван*. — Пут раман, неѳа те дрѳска, качѳњај се у кола да не ѳдиш!

раматѳз м *кѳстѳобоља, реума, реуматѳзам*. — Иѳѳ и по доѳтури, и по бање, од раматѳз неѳа лек, еѳе кѳѳо ми се прѳсти на рѳке искривѳли.

рамеѳача ж *комад ѳлајина који се ушива у кошуљу у ѳределу рамена*. — На мушке кошуље се ушѳѳв рамеѳаче пѳ да траѳив.

Раѳиа Бања ж *село*.

рамница ж *равница*. — Њине њиве су све у рамницу, покрај реку, човека ће родив.
ра̀мио прил. *равно*. — Убаво њивице порамњај, дете, ра̀мно да ми исечеш тај матријал, не ко онџг!

Ра̀мноба̀њац м а. *стѣановник села Рамне Бање, онај који живи у Рамној Бањи.*
 б. *надимак.*

Рамноба̀њака ж *стѣановница села Рамне Бање, она која живи у Рамној Бањи.*

рамноба̀њски, -а, -о који се односи на Рамну Бању.

ра̀мњам, ра̀мњаја (3. л. мн. пр. ра̀мњав; аор. ра̀мња, 1. л. мн. ра̀мњамо; импф. ра̀мњашем, 3. л. мн. ра̀мњашев; пр. сад. ра̀мњајећи) несвр. *йоравнавам*. — Еве по трећи пут прекопујем за ба̀шчу, ра̀мњам гу зѣмљу за леје, попрѣку ћу туј са̀дим.

ра̀мо с анат. *раме*. — Ра̀мо ми изгорѣло преко овуј тѣнку по̀лку па ми се све подвриштило.

ра̀молѣбоња м погрд. *онај који слабо хаје било за шѣа, осим да задовољи йошребу за храном, да није гладан*. — Ћути ти, ра̀молѣбоњо, сѣмо едно једење о[д] тебе!

ра̀муника ж *хармоника*. — На̀ша Миросава је млого вољу имала за ра̀мунику, школу неје тѣла да учи.

ра̀муникаш м *хармоникаш*. — Сѣмо ра̀мунику свѣри, оће бѹдне ра̀муникаш, не га њѣга вуче имање да работи. Погодили смо два ра̀муникаша за њојну свадбу.

ра̀муникашка ж *женска особа хармоникаш*. — Муж ву ра̀муникаш и она уз њѣга научила да свѣри, сѣг боље ра̀муникашка од мѹжа.

ра̀муниче с дем. и хий. од *ра̀муника*. — Купи му ра̀муниче да се учи, он ба̀лати школу, овакој ће има лебац ако изѹчи.

ранá ж *ситочна храна (слама, сено и др.)*. — Нѣма кој краве да чу̀ва, лега̀в цело лето на ја̀сле, све рану изѣдоше!

ра̀ник м *сечиво на йлугу, раоник, лемеш*. — Ра̀ници на плѹк се иступили, мора ги нѣсим куде Цѣле да ги исклѣпа.

ра̀ним, ра̀нија (3. л. мн. пр. ра̀нив; имп. ра̀ни; аор. ра̀ни, 1. л. мн. ра̀нимо; импф. ра̀нешем, 3. л. мн. ра̀нешев; пр. сад. ра̀нејећи) несвр. а. *сѣављам храну у усѣа (деѣше-йу, болеснику), храним*. — Ра̀ни га онога човека ко малѣцко дете, ништа сам не мо̀же. б. *снабдевам храном, йрехраѹјем, исхраѹјем*. — Фамилију цѣлу ра̀ни с туј њигѣву пла̀тѣчку.

ра̀нина ж (у прилошкој функцији) у изразу: *на ра̀нину у ра̀ним јушарѣим са̀шима, рано*. — Дигнем се на ра̀нину па све поста̀шем по ку̀ћу, по̀сле на йдем у њѣве.

ра̀нка ж (обично у мн.) у изразу: *ра̀нке те (га, гу и сл.) изѣле йроклиѣм ѣше (га, гу и сл.) да оболѣши, да се разболѣши*. — Ра̀нке ли га њѣга изѣле, он се не мога̀ емпу[д] цмири да личи на дома̀ћина, него не сви ку̀ћом сандиља!

ра̀нкѣ прил. *йрилично рано, досѣа рано*. — Ра̀нкѣ ѳтиде, не знам што се вѝће не вр̀ћа.

ра̀њеник м *мужјак свиње, вейар који се храни, йови, йовљеник*. — Сѣпи помѣје у корѣто па постѳј докле се ра̀њеник не наједе, по̀сле ће пу̀штиш пашиѣне свиње, тој што оста̀не да поло̀кав!

ра̀њеница ж *свиња, крмача која се храни, йови, йовљеница*. — Ра̀нимо за зѣму две ра̀њенице, ће догѹрав едно на друго до триста кѣла.

ра̀њеничка ж хий. од *ра̀њеница*. — Јѣшна овај ра̀њеничка, убаво ће се ура̀ни, мекушарка.

расадџк м дем. и хий. од *расад*. — Имашем ники расадџк там у башчу, да увати ники све да ми га искубе!

расамњување с в. *развидељување*. — У расамњување дођоше, цел ноћ путували.
расамњује се свр. и несвр. безл. в. *развиделује се*. — Оно се расамњује, они тџ легнаше.

расвадим, расвадија (3. л. мн. пр. расвадив; аор. расвади, 1. л. мн. расвадимо) свр. *расџавим*, *раздвојим особе које су се завадиле*. — Да ги не бе расвадила, ђав се потџпав!

расејотина ж и м погрд. в. *развејотина*. — Ти мори, расејотино, на којѣ си мислила, ел ти реко леб да обрџаш, леб да ти се аметом спалдоше?! Расејотино, реко ти краве да вржеш у лад, сточица да горѣ на овој слунце, он човѣг з деца се забандаја!

расипем, расипаја (3. л. мн. пр. расипев; аор. расипа, 1. л. мн. расипамо) свр. I. *ѣросѣем*, *ѣролијем*, *излијем*. — Расипаја си онолко печѣицу, сџ нѣмаж друго којѣ, нѣго да гу сметѣш у ђубровник па да гу врѣиш там на свиње! Сџпѣ се, падо, расипа врѣшну кѣсу шиѣр. Расипи туј вруѣу воду ис канту па наточи од бунар убаво да се напијем!

II. ~ се I. *обилаѣо найада*, *ѣросѣ се (о киши)*. — У село маѣо заврнало, там у Орниѣе се расипа киша.

2. експр. в. *разнижѣм се*; исп. *раскостим се*. — Џабе се расипамо работѣѣћи лѣже, градѣшка све да га очука!

расиплѣк м *расијање*, *сувишино ѣрошење*, *ѣердање*. — От кѣко она доѣ у нашу куѣу, нѣма напредѣца, сѣмо расиплѣк.

расипујем, расипуваја (3. л. мн. пр. расипујев; аор. расипува, 1. л. мн. расипувамо; импф. расипујешем, 3. л. мн. расипујешев) несвр. I. *ѣросијам*, *ѣроливам*, *изливам*. — Расипували копуз, бѣзди цел обор. Немѣјте да расипујете туј воду от прање близо до бунар!

2. а. *ѣуиѣтам неѣиѣо да обилно ѣече*, *ѣроливам (о сузама)*. — Расипује ги слѣзе онај женѣ, па крѣаве, мѣлого гу јуриѣв и муѣж и син. б. *обилаѣо ѣада (о киши)*. — Расипује киша, кудѣ ѣе сџ да идеш!?

раскарам, раскараја (3. л. мн. пр. раскарав; аор. раскара, 1. л. мн. раскарамо; импф. раскарашем, 3. л. мн. раскарашев) свр. *ѣомерим с мѣѣта*, *расѣерам*. — Уе раскарамо овѣја деца от клѣпу, ми старѣе да сѣднемо.

раскарување с гл. им. од *раскарујем*. — Штѣо ги, мори раскарујеш одѣтле, кѣкѣво је тој раскарување, дѣл ти смѣѣав деца у обор што се играѣв!?

раскарујем, раскаруваја (3. л. мн. пр. раскарујев; аор. раскарува, 1. л. мн. раскарувамо; импф. раскарујешем, 3. л. мн. раскарујешев) несвр. *ѣомерам с мѣѣта*, *расѣерујем*. — Не ме ти мѣне раскаруј од моѣ мѣсто, сѣдни си нигде там, енѣ празне столице!

раскачим се, раскачија се (3. л. мн. пр. раскачив се; аор. раскачи се, 1. л. мн. раскачимо се) свр. (од некога) *раздвојим се*, *расѣавим се*, *одвојим се*. — Још емѣут ли тој наѣраѣиш, ѣу се раскачим о[д] тебе!

раскашкам се, раскашкаја се свр. *ѣреѣе у кашасѣо сѣање*, *ѣосѣане кашасѣѣ услед дугоѣтрајног куѣања (о храни)*. — Замајала сѣм се там у башчу, грѣ се варија, варија, па се преварија, раскашкаја се.

расквасим, расквасија (3. л. мн. пр. расквасив; аор. раскваси, 1. л. мн. расквасимо; трп. расквасен) свр. у изразу: ~ *уста ѣоѣијем мало воде*, *окусим неѣиѣо сочно*. —

Немашем ич водицу по говеда, уста ми изгореше, па откину' едно крушче да расквасим уста. Имаш ли мало воду да расквасим уста?

расквасавам се, расквасацала се (3. л. мн. пр. расквасава се; аор. раскваса се, 1. л. мн. расквасамо се) свр. 1. *иресјане да носи јаја (о кокоши)*. — Све се пустиње расквасацале, нећу имаи јаја за Велигден!

2. *иочне да се оглашава са квац, квац (о кокоши коју треба насадиши)*. — Расквасацала се онај кокошка, а немам толко јаја да гу насадим.

расквивкам се, расквивкаја се (3. л. мн. пр. расквивкав се) свр. *иочнем да се оглашавам, јављам танким, исјрекиданим гласом, иочнем да кевћем (о шћенешу)*. — Расквивкали се там кученцуки, иди ги сипи малко млекце!

расклатим, расклатија (3. л. мн. пр. расклатив; аор. расклати, 1. л. мн. расклатимо, импф. расклатешем, 3. л. мн. расклатешев) свр. I. *иомерим из лежшишиа, раскклимам, разљуљам*. — Које ти је за муку па клатиш тај остал, расклатили сте му ногарке, видиш?!

II. ~ се експр. *иочнем да ходам клаићеи се, љуљајући се*. — Расклатија се оздол, ене га иде пијан.

расклатотипа ж експр. *зуб који се клима, расклиман зуб*. — Ја с овога мојега расклатотипу мљку мљчим веће три месеца, и не дооди ред да га извадим.

раскломбощем се, раскломбосаја се (3. л. мн. пр. раскломбощев се; аор. раскломбоса се, 1. л. мн. раскломбосамо се) свр. експр. *скинем одећу са себе ире сивавња, расиремим се*. — Раскломбощите се па да спијете, цел дн беснујете!

расковем, расковаја (3. л. мн. пр. расковев; аор. раскова, 1. л. мн. расковамо; импф. расковашем, 1. л. мн. расковашев) свр. I. *раскинем окове, раскујем*. — Расковали сте вратнице на капију па ми пилики искачав, ништо ће ги згази на пут.

II. ~ се *осћане без иошкова (о коњу)*. — Овај се коњ па расковаја, бос не мож да иде, мора га потковујем.

расковујем, расковуваја (3. л. мн. пр. расковујев; аор. расковува, 1. л. мн. расковувамо; импф. расковујешем, 3. л. мн. расковујешев) несвр. *раскидам окове, раскивам*. — Мора га па расковујеш тај кревет, не мож да улегне на врата!

раскод м *расход, ирошак, издашак*. — Плага му убава, а нема ники раскод.

раскостим се, раскостија се (3. л. мн. пр. раскостив се, аор. раскости се, 1. л. мн. раскостимо се) свр. експр. *в. разнижем се*; исп. *расипем се*. — Овој лето смо се наз двојица раскостили от пушту работетину!

раскотравим се, раскотравија се (3. л. мн. пр. раскотравив се; аор. раскосрави се, 1. л. мн. раскотравимо се) свр. *раишчујам, разбаруишм своју косу, раишчујам се, раишчујавим се*; исп. *раскубем се, укотравим се*. — Ако неће се чешљаш, ошишај се, немој си се такој раскотравила!

раскрекам се, раскрекаја се (3. л. мн. пр. раскрекав се; аор. раскрека се, 1. л. мн. раскрекамо се; импф. раскрекашем се, 3. л. мн. раскрекашев се) свр. 1. *иочнем да кокодачем, раскокодачем се, раскокошам се (о кокошима)*. — Раскрекале се кокошке, иди види там да ги оној кучиште неће налајало! Раскрекала се онај кокошка, сигорно е снела.

2. експр. *иочнем гласно да блебећем, брбљам, расиричам се, раићерешам се, раскокодачем се*. — За које си се раскрекала по обор сви сељани да те чујев?

раскрсеје с *раскриће, раскрсница*. — Там на раскрсеје је било за фузбал, сљк туј направили продавницу, а деца па иґрав фузбал на онуј ширину куде гробје.

раскрџем се, раскрџула се (3. л. мн. пр. раскрџнев се; аор. раскрџну се, 1. л. мн. раскрџумо се) свр. експр. *донесем на светј дѣте, ѿродим се*. — Снајка ми је прворотка, она да се раскрџне па да ми се мозак смири, у кожу сѣм утрнула.

раскубѣм се, раскубаја се (3. л. мн. пр. раскубѣв се; аор. раскуба се, 1. л. мн. раскубамо се) свр. *в. раскошравим се; исп. укуотравим се*. — Скубло, раскубала си се, за тебе нема чешаљ да се очешљаш убаво, на девојче да личиш!

раскућиште с *најуишћено, ојустѣло домаћинсѣво*. — Тој е изгорѣла плѣмња у оној раскућиште на Цветка ждегловачкога.

раславим, раславија (3. л. мн. пр. раславив; аор. раслави, 1. л. мн. раславимо) несвр. *разгласим нешто лоше, рђаво о некоме*. — Засрами се од овија туђосѣлчани, има те раславив по цѣл све[т], девојко!

расѣница ж *расо, расол*. — Данѣшњи деца здѣсани, неће едѣв, ми смо јѣли му-мурузан леп с расѣницу. Сигорно си турала и од овај црвѣн копус у кацу, тој ти расѣница овакој црвѣна, розна, млого убава за пијење.

распадогина ж *ѣрошна, оронила зграда*. — Кућу убаву направѣја, а овам овеј друге зграђевине све распадогина.

распаңдам се, распаңдаја се (3. л. мн. пр. распаңдав се; аор. распаңда се, 1. л. мн. распаңдамо се) свр. експр. *размлашарам се, размашем се*. — Он се бѣжѣм весѣли, а нијан, распаңдаја се с руке, те закачи емпут приѣтеља, други пут приѣтељицу, пијан.

распаранда ж и м погрд. *особа која је немарно, нескладно одевена, на којој обично ѣреширока одећа виси*. — Она научила таква распаранда да иде, место да се обуче убаво, које ву личи, ко девојка. Он научија да иде такој, тај распаранда, а ене кѣквѣ убаве цѣлке сѣм му купиља.

распарандес, -ста, -сто *који је немарно, нескладно одевен, на коме обично ѣреширока одећа виси*. — Тој, бабо, сѣг у моду такој распарандез да иде, пушти га!

распарандоња м *аугм. и ѣеј. од расѣаранда*. — Вучѣ се по сокаци с еднога распарандоњу, такѣв ко она, нашли се.

распасан, -а, -о (поред обичног значења „распојасан“) *самовољан, ујуишћен*. — Сип ми је, ал је распасан, никуга не слуша, кудѣ му глава наврне, туј иде.

распасанка ж погрд. *она која је самовољна, ујуишћена*. — Па кој ће гу муж њум трпи, туј распасанку, тој е она мѣгла да рабѣти сѣм куде мајку и татка.

распасанко м погрд. *онај који је самовољан, ујуишћен*. — Ја му оћу стѣжбу држим, човѣг да будне, мајка си га напуштила тога распасанка.

распасано прил. *самовољно, расѣуишћено, ујуишћено*. — Он не мош куде мѣне такој распасано да иде, мора да има нику команду!

распатарим се, распатарѣја се (3. л. мн. пр. распатарив се; аор. распатарѣ се, 1. л. мн. распатарѣмо се; импф. распатарѣшем се, 3. л. мн. распатарѣшев се) свр. експр. *седнем одруживиши и раширивиши ноге, раскрѣчим се*. — Собѣри краци, што си се туј распатарѣја да те мора залићам!?

распатравим се, распатравија се (3. л. мн. пр. распатравив се; аор. распатрави се, 1. л. мн. распатравѣмо се) свр. експр. *ѣочнем да ходам ѣешко, с најором, гегајући се, шейајући*. — Одвај иде, распатравила се, ај да ву је ништо зорно, него неје, мѣстом да си сѣди дѣм кѣд не може.

распаштрѣмим, распаштрѣмија (3. л. мн. пр. распаштрѣмив; аор. распаштрѣми, 1. л. мн. распаштрѣмимо) свр. *расѣавим кидајући рукама у делове, искидам, искомадам (о испѣченом или скуваном мѣсу)*. — Извади тој мѣсо у чорбалѣк па га распаштрѣми!

распéкљам, распекљаја (3. л. мн. пр. распéкљав; аор. распекља́, 1. л. мн. распекља́мо; импф. распéкљашем, 3. л. мн. распéкљашев) свр. I. *раскойчам, оїкойчам, расіучим* (обично одећу); супр. запекљам. — Распéкљај ванéлу, млого врúћо!

II. ~ се *оїкойчам одећу на себи, раскойчам се*. — Заврући се, мора се распéкљам.

распéкљан, -а, -о који је неуредно, немарно одевен. — Ма ако су старе цòлке, тој неће ништа, него мало да се прицврсне, не такој распéкљан да иде!

распéкљанка ж она која је неуредно, немарно одевена. — А, мори, распéкљанке, таква ли је мода ськ, такој распекљана да идеш!

распéкљанко м онај који је неуредно, немарно одевен. — На мојега унука купујев једно преко друго, а он ене какъв распéкљанко иде!

распекљување с гл. им. од *расіекљујем* (се). — Не волим овеј полке од натрак што се запекљујев, тешке за распекљување.

распекљујем, распекљуваја (3. л. мн. пр. распекљујев; аор. распекљува́, 1. л. мн. распекљува́мо; импф. распекљујешем, 3. л. мн. распекљујешев; пр. сад. распекљувајећи) несвр. I. *раскойчавам, оїкойчавам* (обично одећу); супр. запекљујем. — По малéчке пулке мора да сашіјем, одвај гу распекљујем ванéлу.

II. ~ се *раскойчавам, оїкойчавам одећу на себи*. — Чьс ми студéно, чьс ми врúћо, сьмо се запекљујем и распекљујем.

расперéм, распраја (3. л. мн. пр. расперéв; аор. распра́, 1. л. мн. распра́мо; импф. расперéшем, 3. л. мн. расперéшев) свр. I. *расіорим, расечем*. — Докачи ти она нòж, увати па га на спање расперé, такој причав. Ти распери туј свињу, ја црева да перéм, после ће си гу дерéш!

2. *йоцейам, рашијем*. — Било затворено, он да се прекачи преко капију, па свé да расперé панталоне.

расперéм се, распраја се свр. *йочнем жусіро, одлучно да йерем, дам се на йрање*. — А, мори, ти си се распра́ла даньс ко да је бел понедéник!

расперéпка ж погрд. она која иде у ришама, која носи йоцейану, одрјану одећу. — Тај расперéнка нуме да узне иглу у руке да се закрпи, него иде такој ицэпена.

расперéпко м погрд. онај који иде у ришама, који носи йоцейану, одрјану одећу. — Доста сьм га ја тога расперéнка обукувала и крпила, о[д] цтаро правешем ново, сь[г] како си знае!

расперóтина м аугм. и йеј. од *расіеренко*. — Такъв ће расперóтина идеш, нећу те више крпим а ти мéне да ме пцујеш, ране ли те изéле!

распикућник м погрд. *расіи́ник, расіикућа*. — Тај распикућник не мисли от кућу, свé испродаде за ракију, кућа запустела!

распиштољим се, распиштољија се (3. л. мн. пр. распиштољив се; аор. распиштољи се, 1. л. мн. распиштољи́мо се; импф. распиштољешем се, 3. л. мн. распиштољешев се) свр. експр. *йредам се уживању, сувише се оіусіим*. — Ја црцам од рабóту, а он се распиштољија по[д] тарасу, туј ти пред него кафа, пиво, што те нема живóт!

расплаз м и ж погрд. *особа која је навикну́та на исіуњење свих йрохіјева, која је размажена, расіушиена*. — Нећу га чувам таквога расплаза, ћу га најурим, татко му да га таквога чува! Немој си, Петровке расплас, ће отиднеш на мушку кућу па ће те муж други дьн такву напуди!

расплазénка ж *женска особа расілаз*. — Те гу там у сòбу куде рúца, татко не гу пушта да иде да скита преко нòђ, затој сивли тај расплазénка.

расплазѐнко м *мушка особа расѝлаз*. — Боље би сто̀ бо̀лни чува̀ла, сѝмо не ед-но̀га расѝлазѐнка.

расѝлазим, расѝлази́ја (3. л. мн. пр. расѝлазив; аор. расѝлази́, 1. л. мн. расѝлази́-мо; импф. расѝлазѐшем, 3. л. мн. расѝлазѐшев; трп. расѝлазѐн) свр. *I. навикнем, нава-дим некога на исѝуѝење свих ѝрохѝева, размазим, расѝустѝим*. — Ви́ сте крѝви што сте гу расѝлази́ли, да је куде мѐне, не би се она̀ тако̀ј игра̀ла сѝ[с] ста̀ри људи, ко̀је она̀ о̀ће!

II. ~ се размазим се, расѝустѝим се. — Расѝлази́ла се па чѝм нѐје на њо̀јно, побесни́.

расѝлазо̀типа ж и м *аузм. и ѝеј. од расѝлаз*. — Па квò ви́ше о̀ће она̀ расѝлазо̀ти-на, куде су ти тѐбе теј па̀ре, не ги крѝжаш па свѝки дѝн да ву се да̀ва? А, мој ти расѝла-зо̀тино, одва̀ј чекам да те дигнев у во̀јску, да видѝм дѝл ће та̀мо истражу̀еш, ел ће је-дѐш ко̀је ти се да̀де!

рас̀положап, -жна, -жно *расѝоложен, весео*. — Штò да нѐје рас̀положна кѝд ву ду̀ша сѝ[с] свѐ удовòљена?

рас̀положим¹, рас̀положи́ја (3. л. мн. пр. рас̀положив; аор. рас̀положи́, 1. л. мн. рас̀положи́мо) свр. *I. орас̀оложим, развеселим*. — Иди там куде њум у собу, рас̀по-ло̀жи гу ма̀лко, уилна ми ништо, не зна̀м ко̀је ву је!

II. ~ се орас̀оложим се, разведрим се, развеселим се. — Не мо̀ш се она̀ ни́кѝд рас̀поло̀жи, ко да ву је свѐ потѐпано, они́ја без ни́где ништа па се смѐјев, ша̀лив се, она̀ сѝмо чамрѐје.

рас̀положим², рас̀положи́ја свр. *дигнем, о̀йерам кокош с насада, ѝолога*. — Да улѐгне кучиште у плѐмњу па да ми рас̀поло̀жи квачку, свѐ ја̀јца да изеде, да га во̀дите јутре с вас у Леско̀вац, ега̀ се за̀губи там!

рас̀прави́ја ж *рас̀ира, ѝреѝирка, сва̀ја*. — Ни́кѝд нѐсмо седна̀ли ко људи да едѐмо, ста̀лно ника рас̀прави́ја по на̀шу ку̀ћу.

рас̀пра̀љам се, рас̀пра̀ља́ја се (3. л. мн. пр. рас̀пра̀љав се; аор. рас̀пра̀ља́ се, 1. л. мн. рас̀пра̀ља́мо се; импф. рас̀пра̀љашем се, 3. л. мн. рас̀пра̀љашев се) несвр. *ѝреѝи-рем се, рас̀ира̀љам се*. — Нѐћу се ја ви́ше с тѐбе рас̀пра̀љам, сѝм још емлу́[т] да узнеж бес пита̀ње!

рас̀пра̀љòтиа ж *рас̀ира, ѝреѝирка, ѝреѝира̀ње*. — Сѝта сѝм ја с ва̀ше рас̀пра-љòтине, ако ве нѐје сра̀м, искочите на сока̀к па се рас̀пра̀ља̀јте свѝ да ве чу̀јев!

рас̀пра̀тим, рас̀прати́ја (3. л. мн. пр. рас̀пра̀тив; имп. рас̀прати́; аор. рас̀прати́, 1. л. мн. рас̀прати́мо; импф. рас̀пра̀тѐшем, 3. л. мн. рас̀пра̀тѐшев) свр. *исѝира̀тим, о̀йира-ѝим једно ѝо једно (о ви́ше особа)*. — Ја докле ги свѝ у̀јутро рас̀пра̀тим, дошло пла̀дне.

рас̀прѐћам, рас̀прѐћа́ја (3. л. мн. пр. рас̀прѐћав; аор. рас̀прѐћа́, 1. л. мн. рас̀пре-ћа̀мо; импф. рас̀прѐћашем, 3. л. мн. рас̀прѐћашев) свр. *разгрнем, скинем ѝеѝео са не-чега*. — Рас̀прѐћа̀ј ти́ја ко̀мпири, ће изгорѝв!

рас̀прѝ́чкам, рас̀прѝ́ча́ја (3. л. мн. пр. рас̀прѝ́чкав; аор. рас̀прѝ́чкà, 1. л. мн. рас-прѝ́чкàмо) свр. експр. *нейромиш̀љено, ѝо врло ниско̀ј цени оѝу̀ђим своју имовину*. — Он је њиго̀во има̀ње рас̀прѝ́ча́ја за пиѝѝе, енѐ га сѝг, од дома̀ћина сѝлски свиња̀р!

рас̀пу̀дим, рас̀пуди́ја (3. л. мн. пр. рас̀пу̀див; аор. рас̀пуди́, 1. л. мн. рас̀пуди́мо) свр. *изагна̀м, о̀йерам, ѝро̀йерам све редом, једно ѝо једно (о ви́ше особа)*. — Ти с твој па̀ме[т] цѝви ко̀мши́је рас̀пуди, ка̀м ти ги ко̀мши́је сѝг да до̀див!

рас̀пу̀тиа ж *сѝоредни ѝу̀и, рас̀пу̀тища*. — Тако̀ј и Јанкина ћѐрка идеше по рас-пу̀тине па сѝк седи неода̀дена!

распућкам се, распућкаја се (3. л. мн. пр. распућкав се; аор. распућка се, 1. л. мн. распућкамо се) свр. експр. *међусобно се одвоје, њодвоје, њоделе (о више особа)*. — Те се распућкамо, па си ти живи на твој дел, што па да се стално свађамо!?

распућим, распућија (3. л. мн. пр. распућив; аор. распући, 1. л. мн. распућимо) свр. **1. 1. разбијем**. — Распући једну тикву па баџи по мало и на свиње и на прасци!

2. експр. *јако изударам, умлајим, њремлајим*. — Боље ти је да се смириш, њу те распућим!

П. ~ се разбијем се, угрувам се, њоломим се њри њаду. — Кь[д] цьм треснула на онуј лъизгавицу на сокак, распући се!

распуштен, -а, -о који се ошео контироли, уџушиен, разуздан. — Мајка си га распуштила, ене кько је распуштен, њикуга не сматра, работи које оше!

распуштенка ж она која је уџушиена, разуздана. — Тај распуштенка не зна ни за стра, ни за срам!

распуштенко м онај која је уџушиен, разуздан. — Распуштили сте га тога распуштенка па работи које оше, ал куде мене тој не може!

растеж м ластик, ластиии. — Прежилџа ме растеж на ногу.

растезам, растезаја (3. л. мн. пр. растезав; аор. растеза, 1. л. мн. растезамо; импф. растезашем, 3. л. мн. растезашев) несвр. *растеежем*. — Не растезај туј блузу, она од блузу не мож да будне аљина!

растикам се, растикаја се (3. л. мн. пр. растикав се; аор. растика се, 1. л. мн. растикамо се) свр. *оде свако на своју стџрану, својим њуштем, расџуре се, расеју се (о више особа)*. — Растикали ми се деџа по бел свет, ја и домаџин ми сами.

растраскам се, растраскаја се (3. л. мн. пр. растраскав се; аор. растраска се, 1. л. мн. растраскамо се) свр. експр. *џочнем да говорим у једном даху, све шџо знам, шџо имам на уму (обично изражавајући незадовољство, негодовање)*. — Ти које си се растраскала, ако ти је тешко, немој да работиж, дом сџди?!

растрвим, растрвија (3. л. мн. пр. растрвив; аор. растрви, 1. л. мн. растрвимо; импф. растрвешем, 3. л. мн. растрвешев) свр. *расџурим, разбаџам, расџем на све сџране*. — Мавај тија пџлики, све џубре растрвили!

растрџбим, растрџбија (3. л. мн. пр. растрџбив; аор. растрџби, 1. л. мн. растрџбимо; импф. растрџбешем, 3. л. мн. растрџбешев; трп. растрџбен) свр. *расџремим, џосџремим*. — Растрџби прво собе, после џемо обор!

растрџбување с гл. им. од расџребујем. — Ма кво њојно растрџбување, сџлте ко маџка с реп?

растрџбујем, растрџбуваја (3. л. мн. пр. растрџбујев; аор. растрџбува, 1. л. мн. растрџбувамо; импф. растрџбујешем, 3. л. мн. растрџбујешев) несвр. *расџремам, џосџремам*. — Иде слава, мора се растрџбује куџа једно по једно, да не чекамо послџџан дьн.

растрзам, растрзаја (3. л. мн. пр. растрзав; аор. растрза, 1. л. мн. растрзамо; импф. растрзашем, 3. л. мн. растрзашев) несвр. **1. 1. развлагим, џеглим**. — Увати ти о[д] другу страну, па џе гу растрзамо овуј чергу да гу меримо дьл неје кратка за ваш кревет!

2. развлагим, оџимам, грабим. — Веркетине млого растрзав бре, у нашу куџу је голџма растрзотина!

П. ~ се експр. џешко, џајорно радим на више мџста, исџриљујем се, изнурујем се радеџи разноврсне џослове. — Млого се ми растрзамо преко цело лето с туј пушту работџтину, не знаш на коју страну по напрџ[д] да се обрнеш!

растрзотина ж оџимање, грабеж, оџимачина. — В. пр. под растрзам (1, 2).

расфрколо́лим, расфрколија (3. л. мн. пр. расфрколо́лив; аор. расфрколи́, 1. л. мн. расфрколи́мо) свр. експр. *I. орасйоложим, разведрим, развеселим некога.* — Иди, Ма́ријо там у sóбу, расфрколи Ива́ну, цѣл дьн ћути!

II. ~ се *орасйоложим се, разведрим се, развеселим се.* — Ра́сфрколи се дете́ чим му ма́јка дође, мајчица бре! То́лко беше уилна докле Боска не дође, ськ се ма́лко расфрколила.

расфрља́м, расфрљаја (3. л. мн. пр. расфрља́в; аор. расфрља́, 1. л. мн. расфрља́мо; импф. расфрљашем, 3. л. мн. расфрљашев) свр. *йобацам, разбацам.* — Штó си, бре овакој расфрљаја цòлке по sóбу?

расфрљóтина ж *неред од разбацаних, йобацаних ствари.* — Кькó мож да глѣдаш овуј расфрљóтину, па ел сукни се собѣри тија ств́ари, остави које кудѣ треба?!

расфрљува́ње с гл. им. од *расфрљујем.* — Твоѣ га расфрљува́ње, дете́ нигде не́ма, ја сьмо по тебе да идем да собирам!

расфрљу́јем, расфрљуваја (3. л. мн. пр. расфрљу́јев; аор. расфрљува́, 1. л. мн. расфрљува́мо; импф. расфрљу́јешем, 3. л. мн. расфрљу́јешев) несвр. *бацам, разбацујем.* — Од ва́ши ств́ари да си водите ред, немóј ги расфрљу́јете свуде по sóбе, не́сте малѣцке ја по ва́з да идем!

расцвѣлим, расцвѣлија (3. л. мн. пр. расцвѣ́лив; аор. расцвѣли́, 1. л. мн. расцвѣли́мо; импф. расцвѣлешем, 3. л. мн. расцвѣлешев; трп. расцвѣлен) свр. (некога) *наше-рам у йлач, ражсалостим, уцвѣлим.* — Заштó си расцвѣлија дете́ да пла́че, које́ ти е дете́ криво, изѣлицо?

расцвр́лим се, расцврлија се (3. л. мн. пр. расцвр́лив се; аор. расцврли́ се, 1. л. мн. расцврли́мо се) свр. *облијем се руменилом, зајайурим се, заруменим се.* — Рацврли́мо се там у Пискавицу, у срѣт пла́дне смо собирали сѣно.

рат м у изразу: *душа ми је ~ сйокојан сам, безбрижан сам, миран сам.* — Ду́ша ми је рат кьд не́су дом деца́, грѣ, не грѣ.

ратија ж *харѣија, йаиир.* — Замóтај ми овој у ратију, да не види́в сви које́ носим!

ратијѣтина ж *аугм. и љѣ. од райија.* — Шћѣ́ ти то́лко ратијѣтине овдѣ, носи там на та́ван?!

ратишка ж *1. дем. и хий. од райија.* — Имашем овдѣ нике ратишке за подложува́ње, они́ да ми ги однесѣв.

2. йаиирна новчаница. — Де́да продаја́ телѣ, трчи куде њѣга биће ће ти даде́ једну́ ратишку!

ратишче с *дем. и хий. од райишка.* — Ка́мо, на овој ратишче ту́ри, не а́би свѣску!

Ратка ж *хий. од Радмила.*

ратóсти прил. *залуд, узалуд.* — Ратóсти ги њи́но имање, кьд не́ма сло́га у ку́ћу!

Ра́ца ж *хий. од Радмила.*

рацвѣт́им се, рацвѣтеја се свр. **1.** *развијем цвѣйове, расцвѣтам се, йроцвѣтам (о биљкама).* — Рацвѣтеле се ружице прет ку́ћу, па руштив. Рацвѣтеле се бев сли́ве, увати мраз и свѣ изгоре, сли́вку не́ће имамо за жељу да оби́јемо.

2. експр. *добијем румену боју лица, йосйанем румен, йоруменим.* — Рацвѣтеле се у обра́зи, убава мло́го девојка.

раце́ним, раце́пија (3. л. мн. пр. раце́пив; аор. раце́пи, 1. л. мн. раце́пи́мо; импф. раце́пешем, 3. л. мн. раце́пешев; трп. раце́пен) свр. **I. 1.** *йоцејам, исцејам на делове.* — Које́ ти беше за́ муку да раце́пиш њóјно писмо, писмо ли ти сми́ћа?

2. (уз именицу глава) *разбијем некоме главу*. — Исповртеја камењ па му рацепија главу.

П. ~ се експр. *йочнем да се смејем, кикоћем, закикоћам се*. — Ти које си се туј рацепила, девојко, видиж да те људи гледав?!

рацепотина ж (обично у мн.) експр. *исцејана, йоцејана, издерана одећа или обућа*. — Дава ми нике рацепотине, и ја ги теј такве имам на таван, немам које ново да обучем.

рачаврљим, рачаврљија (3. л. мн. пр. рачаврљив; аор. рачаврљи, 1. л. мн. рачаврљимо; импф. рачаврљешем, 3. л. мн. рачаврљешев) свр. *йробушим на више местја*; исп. рашчаврљим. — Чавке све рачаврљиле лубенчики.

рачавртим, рачавртеја (3. л. мн. пр. рачавртив; аор. рачаврте, 1. л. мн. рачавртемо; импф. рачавртешем, 3. л. мн. рачавртешев) свр. експр. *разбијем некоме главу каменом*. — Има ти главу рачавртим, сџм још емпут ако гу пипнеш!

рачанагим се, рачапатија се (3. л. мн. пр. рачапатив се; имп. рачапати се; аор. рачапати се, 1. л. мн. рачапатимо се; импф. рачапатешем се, 3. л. мн. рачапатешев се) свр. експр. *йочнем да вичем из свег гласа, разгаламим се негодујући, љушећи се*; исп. рашчапатим се. — Рачапатила се па обор грми, нуме се засрами, ћерку има за одаву!

рачџц м зоол. *ровац Grullotalpa vulgaris*. — Рачџц млого изровја башчу, мора прво овџ рупе да закукамо сџ[s] зџмњу па после да навађуемо башчу.

рачџчим, рачџчија (3. л. мн. пр. рачџчив; аор. рачџчи, 1. л. мн. рачџчимо; импф. рачџчешем, 3. л. мн. рачџчешев) свр. **І.** *раиширим, раскрџчим ноге*; исп. рашчџчим. — Кџ[д] џџдне, рачџчи ноге тај мушкаричина, ич осџај нџма.

П. ~ се *раскрџчим се*; исп. рашчџчим се. — Што си се такџ рачџчија, собџри ноге да мож јџш нџки да сџдне?!

рачџпњак м погрд. *девојчуљак*; исп. рашчџпњак. — Онолицак рачџпњак, мџри, па да видиш кџко се намџсџа пред огледало!

рачџпуља ж погрд. *неморална девојка; особа женског йола уойише*; исп. рашчџпуља. — Кџ џе гу узне туј рачџпуљу што се до које време по ноћ свџди с мужишта? И он чува три рачџпуље, џе му растрзав зџтови имање.

рачџвџчим, рачџвџчија (3. л. мн. пр. рачџвџчив; аор. рачџвџчи, 1. л. мн. рачџвџчимо) свр. експр. *својим нељудским, нехуманим йонашањем, йосйујцима дџхуманизујем човека*. — Он гу е рачџвџчија с џигов памет, јури, биркај ко стоку дџн из дџн, она се жена посметнула.

рачџкљам, рачџкљаја (3. л. мн. пр. рачџкљам; аор. рачџкља, 1. л. мн. рачџкљамо; импф. рачџкљашем, 3. л. мн. рачџкљашев) свр. *обијем, разбијем на више местја*; исп. рашчџкљам. — Рачџкљаала сџм све овуј шџрпу, не мџг у џум више да сџрим.

рашмџкљам се, рашмџкљаја се (3. л. мн. пр. рашмџкљав се; аор. рашмџкља се, 1. л. мн. рашмџкљамо се) свр. експр. *обучем се аљкаво, немарно*. — Увучи туј кошуљџтину у панталџне, које си се туј рашмџкљаја?!

раштрокавим се, раштрокавија се (3. л. мн. раштрокавив се; аор. раштрокави се, 1. л. мн. раштрокавим се) свр. експр. *умијем се, ойерем се йовришно, овлаш, водом расйворим, размажџем йрџавишйину која се слива са лица, руку и сл.* — Сџмо си се раштрокавија, дџл нџма вода за тебе убаво да се измијеш?!

раштркљам се, раштркљаја се (3. л. мн. пр. раштркљав се; аор. раштркља се, 1. л. мн. раштркљамо се) свр. *йочнем да йрчим, јурим, дам се у йрч, бежање, разбе-*

жм се од уједа обада (о сйоци). — Изјеја гу краву штркoљ, затој се она раштркљала, тој Булка брe, онај мирна.

рашчaпaтaм се, рашчaпaтaјa се свр. експр. *в. рачапaтaм се.* — Стaнуја на бa-самaци пa се рашчaпaтaјa цeлo сeлo дa гa чулe кькo му унукe јoш спaјeв.

рашчвaтaм се, рашчвaтaјa се (3. л. мн. пр. рашчвaтaв се; aop. рашчвaтa се, 1. л. мн. рашчвaтaмo се) свр. експр. *пoчнeм дa јeдeм, жвaћeм мљaцкaјући, цoкћући.* — Штo си се тoлкo рашчвaтaјa, пьл убaвo јeди кo штo се јeдe?! Ти кь[д] цe рашчвaтaш, чoвeг дa бeгa oдмa oд oстaл!

рашчeпњaк м пoгрд. *в. рачeпњaк.* — Ти, рашчeпњaкy, oд рaнo си пoчeлa дa сe дурдшeш, ћe батaлиш ти шкoлу јa кoлкo видим!

рашчeпyљa ж пoгрд. *в. рачeпyљa.* — Он ћe бьш њyм рашчeпyљу дa узнe, ћe сe изигрa с њyм пa ћe гу батaли. Пyнo рашчeпyљe, ћe си нaћe он с кoјy дa сe oжeни!

рашчoвeчим, рашчoвeчaјa свр. експр. *в. рачoвeчим.* — Тe гa рашчoвeчитe тoј дeтe, кoјe стe нaдaли бирaју пo њeгa, дeтe сe мoрa свeтyјe, a нe кo ви штo рaбoтитe!

рашчoкљaм, рашчoкљaјa свр. *в. рачoкљaм.* — Кудe ћy мoри прeд гoсти с oвијa рашчoкљaни тaњири?

ргaм, ргaјa (3. л. мн. пр. ргaв; aop. ргa, 1. л. мн. ргaмo; импф. ргaшeм, 3. л. мн. ргaшeв) нeсвр. *удaрaм нeкoгa у њрeдeлу слaбинe њeсницoм или лaктoм.* — Aј викам ћy ћyтaм, дa нe прaвим цвилaрниг, дeцa ћe сe рaзмирив, a он мe цeл нoћ ргa, рeбрa мe бoлив.

ргaњe с гл. им. oд *ргaм.* — Кoјe ти бeшe брe, чoвeкy дa мe сaндљaш, квo e тoј ргaњe?

ргнeм, ргнyјa (3. л. мн. пр. ргнeв; aop. ргнy, 1. л. мн. ргнyмo) свр. *удaрим нeкoгa у њрeдeлу слaбинe њeсницoм или лaктoм.* — Жeнo, бoљe си мирyј, ћy тe ргнeм! Кьд мe ргнy, свиткe ми из oчи искoчшe.

ргoпeтим се, ргoпeтaјa се (3. л. мн. ргoпeтив се; aop. ргoпeтa се, 1. л. мн. ргoпeтaтoмo се; импф. ргoпeтeшeм се, 3. л. мн. ргoпeтeшeв се) нeсвр. експр. *ђрaвим сe вaжaн, кoчoйeрим сe, гoрдим сe.* — Ргoпeтa сe сьмo, a зa свaкy урyткy идe у кoмшнe.

рђoшeм се, рђoсaјa се (3. л. мн. пр. рђoшeм се, aop. рђoсa се, 1. л. мн. рђoсaмo се) свр. експр. *зaйyсшим сe, зaнeмaрим сe.* — Штo си сe тaкoј рђoсaлa, млaдa си жeнa, дa сe oпeрeш, прeобyчeш, кькo ћe идeш тaкoј?

рж м бoт. и aгр. *в. ржeницa.* — Рж смo нaјвишe сeјaли збoк стoкy и слaмy, он вoкo рaстe, пa o[д] тyј слaмy прaвили смo рaгoжe.

ржњ м *рaжaњ зa њeчeњe мeсa.* — Нa ржњ би мe пeкja, тoлкo мe e мрзeјa.

ржeн, -a, -o *кoји је oд рaжи, рaжaни.* — Ржeн смo лeб јeли, пa сьм дa гa њмa, мy-мyрyзницy смo нaјвишe јeли.

ржeницa ж бoт. и aгр. *јeднoгoдишњa жийиaрицa Secale cereale из њop. ѡрaвa, рaж.* — Ржeницy нe мoш кoмбaј дa врши, дьк висoкa, a oћe и пoлeгнe, њyм гу с кoсy дeвeр ми oбaли.

ржим, ржaјa (3. л. мн. пр. ржив; aop. ржa, 1. л. мн. ржaмo) нeсвр. 1. *рeжим (o ѡсy).* — Oвoј кyчe ржи, нeмoј сe oткинe дa нe свe ицeпи!

2. експр. *гoвoрим бeснo, љyтишo, крoз зyбe.* — Кь[д] цe рaзбeснi сьмo ржи, ми си ћyтaмo, oћe сe тeпa.

рeбeћaм се, рeбeћaјa се (3. л. мн. пр. рeбeћaв се; aop. рeбeћa се, 1. л. мн. рeбeћaмo се) нeсвр. експр. *кoћeм сe, цeрeкaм сe.* — Нeћe кo у нaшo врeмe штo је билo, слyнцe нa зaдaк, дeвoјкa у кyћy, ськ сe дeвoјкe рeбeћaв дo пoлoвин нoћ пo сoкaци.

ре́бпем, ребну́ја (3. л. мн. пр. ре́бнев; аор. ребну́, 1. л. мн. ребну́мо) свр. експр. ударим, млаи́нем, и́реснем. — Миру́ј кь[д] ти ви́кам, ћу те ре́бнем!

ре́брачки прил. (уз глагол гледам) *йо́йреко*, *искоса*, *йо́гледом* *йуним* *мржње*, *нейтри́љивости*. — Гледа ме ребрачки ко да сѝм му татка заклала.

ре́брим се, ребри́ја се (3. л. мн. пр. ре́брив се; имп. ре́бри се; аор. ребри́ се, 1. л. мн. ребри́мо се; импф. ре́брешем се, 3. л. мн. ре́брешев се) несвр. експр. *гледам некога* *йо́йреко*, *йо́гледом* *йуним* *мржње*, *нейтри́љивости*. — Што́ се ти ре́бриш на мене, немо́ј ме уплашиш?!

реде́ с дем. од ред, *реди́ћ*. — Остаде ми за још једно́ реде́ копу́з да поса́дим.

ре́дим¹, реди́ја (3. л. мн. пр. ре́див; аор. реди́, 1. л. мн. реди́мо; импф. ре́дешем, 3. л. мн. ре́дешев; пр. сад. реде́јећи) несвр. *ојлаку́ем* *йокојника*, *йужим* за *йокојником*. — Те́рка му мла́да, нуме́ га ре́ди, сѝм овако́ј си пла́че. Ако у́мре чо́век но́ћом, же́не не га ре́див, докле се не расѝмне.

ре́дим², реди́ја несвр. *наводим*, *йо́дси́рекујем* *некога* на *нешито*. — Ти га пр́во ре́диж да пцу́је, после ко баја́ги ви́каш по њега што тој рабóти. Она́ ме ре́ди да те ви́кам на презиме.

редњи́чина ж аугм. и *йеј*, од *редња*, *ейидемија*. — Увати́ла не редњи́чина, сви́ легамо. Ни́ка редњи́чина по на́рот, пу́на абала́нта.

резерва́р м *резервоар*. — Не́ма ви́ше го́риво у резерва́р.

ре́зик м *излагање ојасности*, *ризик*, *рескир*. — На ре́зиг до́ктору да гу апери́шев, ни́шта не сигу́рав.

рези́кант м *онај који ризикује, који нешто́ доведе, доводи у йи́шање*. — Он чо́век рези́кант, да даде́ капару, а кра́ву не виде́ја.

резику́јем, резикова́ја (3. л. мн. пр. резикую́ев; аор. резикова́, 1. л. мн. резикова́мо) свр. и несвр. *изложим*, *излажем ојасности*, *ризик*, *доведем*, *доводим нешто́ у йи́шање*. — Он не́ће чо́век да резикую́је, по́сле да одговára. Чувај тој што ти е сигорно, немо́ј да резикую́еш!

резилѝк м *брука*, *срамоти́а*, *резилук*. — Уба́во си напра́вила, од резилѝг да ту́лим гла́ву пре[д] цви́!

рези́лим, резили́ја (3. л. мн. пр. резили́в; аор. резили́, 1. л. мн. резили́мо; импф. резилешем, 3. л. мн. резилешев) несвр. *брукам*, *срамоти́им*. — Не́ће ме он ме́не ви́ше резили́, умем́ ја и дру́кше!

ре́зичан, -чна, -чно *ризичан*. — До́ктуре, ви́кав ми тај апераци́ја је ре́зична.

ре́зично прил. *ризично*. — Ре́зично је да гу апери́шев, ако гу на не апери́шев, она́ ће у́мре.

резни́ несвр. безл. *одаје киселкаси́ укус* (*о сла́тиком* *вину* на *йочети́ку ферменшаци́је*). — Уба́во вино́, резни́, сѝг да га пресе́чете и да оста́вите једно́ бу́ре од њега, за наз же́не!

ре́пна ж *йећница*, *рерна*. — Обр́ћај тај леб у ре́пну, да не изгори́!

ре́мењ м *велики осушени комад сланине*. — Секну́јем по ма́ло за у ва́риво о[д] цлани́ну, још једн́ ремењ́ оста́ја.

ре́пам, репа́ја (3. л. мн. пр. ре́пав; аор. репа́, 1. л. мн. репа́мо; импф. ре́пашем, 3. л. мн. ре́пашев) несвр. експр. *ударам*, *млаи́тим*, *йучем*. — Ре́па га ма́јка ко вола́, ал на њега се не доказу́је.

ре́пнем, репну́ја (3. л. мн. пр. ре́пнев; аор. репну́, 1. л. мн. репну́мо) свр. експр. *ударим*, *млаи́нем*, *луи́им*. — Ре́пни га то́га баксу́за, ја ли ћу й́дем ме́сто њега у шко́лу!

рѐска ж (обично у мн.) *дугуљастиа, висећа цвастī неких биљака, реса, маца*. — Не кидај теј рѐске од ора, тој ли ти е за рабџу!?

рѐтачџк, -чка, -чко *који није густіо конценџирован, ѝрилично редак, разређен*. — Рѐтачка ми кафа, извињавај, нестануло у тѐглу.

рѐтачко прил. *ѝрилично рѐџко, са знајним размаком*. — Рѐтачко сте посадили попрџку, требало е погусто.

реѐпис м *лекарски реѐџиџ*. — Да дам на Драгицу реѐпис да ми узне лекови, да не ѝдем сџмо за лекови у Лесковац.

речѐљ м кул. *врсиа џема од беле бундеве и грожђа укуваних у слајком вину*. — Тај речѐљ смо ми одџмно правили, немамо от које друго да правимо него о[д] теј печѐнке и од грџзе.

речлија м *онај који је речииџ*. — Јоле је речлија бија, њѐга су га минџстри слушали!

речлика ж *она која је речииа*. — А, она је речлика, да те мило да гу слушаш!

речовџт, -а, -о *који је речииџ*. — Он је мога минџстер да будне, бија е речовџт.

рибањака ж *кришка, ѝарче хлеба*. — Неје гладан, мало пре[д] тебе е јеја рибањаку намазану с мас па шиђер озгор.

рибањче с *дем. и хии. од рибањака*. — Едно рибањче леб да изедѐж, да залѐжеж глад докле стигне обѐд!

рид м *хрид*. — Тѐрај ги џвце там у рид, мало ће паснев, мало ће побрџтив, ће се најѐдѐв!

рикам, рикаја (3. л. мн. пр. рикав; аор. рика, 1. л. мн. рикамо; импф. рикашем, 3. л. мн. рикашев) несвр. *оглашавам се, јављам се риком, ричем (о говеду)*. — Мирко, узни па тѐрај виђе теј краве да пасѐв, чујеш ли колко рикав у шталу!? Продадомо телѐ Булкино, ете гу там колко рика, тражи телѐ.

риљаџ м *џољџиривредна алаџка, аџов којим се земљишџе риља*. — Овој мѐсто за башчу мора се изриља, туј матџка не помџга, него ми да си дођемо јутре с риљаџи.

ринџ м (у прилошкој служби) *мношџиво џоџадалих џлодова са вођке*. — Ринџ сливе на зѐмњу од онај вѐтар иџѐр.

ринѐм, ринаја (3. л. мн. пр. ринѐв; аор. рина, 1. л. мн. ринамо) несвр. *чисџиџм џоџаџџом или вџлом избаџујуџи џубре*. — Југе е у шталу, рине там куде говѐда.

рипам, рипаја (3. л. мн. пр. рипав; аор. рипа, 1. л. мн. рипамо; импф. рипашем, 3. л. мн. рипашев) несвр. *скоком се ѝребаџујем с јѐдног месџиа на друго, скаџем*. — Рипав деџа по џѐл дџн на сокаџ, тој сџм кџд огладниѐв дођѐв дом. Виџам ти, дѐте да не рипаш, ће те боли мешџина!

рипање с *гл. им. од рииам*. — Ете с твоје рипање које си направџја, све си разбија колѐна!

рипѐм, рипнуја (3. л. мн. пр. рипнеѐв; аор. рипну, 1. л. мн. рипнумо) свр. *скоџим*. — Рипни у бунар аџо џѐж, бџш ме брига!

рипче с *дем. и хии. од риба, рибиџа*. — Пушти ги тија рипџики у бунар, ће чиџтив воџу!

рја (обично поновљено више пута) *узвик којим се џѐра, гони сџадо*. — Рја, рја, кудѐ се све набуџасте у детѐлину, рја!?

ркам, ркаја (3. л. мн. пр. ркав; аор. рка, 1. л. мн. ркамо; импф. ркашем, 3. л. мн. ркашев) несвр. 1. *хрџем*. — Пѐл нођ рка, не моџ се спије од џигово ркање.

2. избацујем из усџа, исџљувавам исџљувак, хракоџину. — Рџа куде заврне, леб да ти се огџди!

рџкало с погрд. *особа која избацује из усџа исџљувке, хракоџину.* — Не мога лебас да си поједем од оној рџкало!

рџкла ж погрд. *она која избацује из усџа исџљувке, хракоџину.* — Тај рџкла рџка куде заврне!

рџкла м погрд. *онај који избацује из усџа исџљувке, хракоџину.* — Грозџ ме леб да едем од онога рџклу!

рџбљак м *садржај који се избаџи искашљавањем, исџљувак, хракоџина.* — Искашљуј и плуј ги тија рџбљци, не ги глићај!

рџкопетим се, рџкопетија се (3. л. мн. пр. рџкопетив се; аор. рџкопети се, 1. л. мн. рџкопетимо се) несвр. експр. *неосновано се уздижем, охолим се, кочоџерим се.* — Ма, с које ће се и он рџкопети, кџд нигде ништа нема?

рџмбачење с гл. им. од *рџмбачим.* — С њигово онолко рџмбачење, да е имаја жену ко што треба, палату би до сџг направџја, а не да му кућа још непокриџена жмије!

рџмбџчим, рџмбџчија (3. л. мн. пр. рџмбџчив; аор. рџмбџчи, 1. л. мн. рџмбџчимо) несвр. експр. *радим џешке најорне џослове, рџмам.* — Ја ћу рџмбџчим, а ви ће седите сџм и ће једете на готово!

рџњачки прил. *на нос, носом.* — Ма попила би, дете, поштено ти викам, пије ми се раџиџчка, него не смем, одма од њума падам грџачки, рџњачки!

рџњка ж (обично у мн.) *један од два џарна носна оџвора, ноздрва.* — Што си раширила теј рџнке, мџслиш мене ме стра ти што бесниш!

рџњча м погрд. *који има изразишо широке ноздрве.* — Ти бре, рџнчо, ћу те млџтнем по теј рџнке па ће ти буде ко да ти је о[д] тџтка остџло, сџм још емпу[т] да си се заденуја с Ивџну!

рџвање с гл. им. од *рџвем.* — Цељу кућу џсмеши с њигово рџвање. Она мџсли с рџвање ће добије пџре, мож до јутре да рџве, нема.

рџвем, рџваја (3. л. мн. пр. рџвев; аор. рџва, 1. л. мн. рџвамо; импф. рџвешем, 3. л. мн. рџвешев) несвр. експр. 1. *дерем се, дерњам се, галамим, вичем.* — Немџј да рџвеш, сељџни да се собџрав прет порту, све не џсмеши!

2. џлачем, рџдам. — Рџви до јутре џко џћеш, ја сџм ти казаџа не смем те пуштим, докле ти тџтко не дође!

рџвим се, рџвија се (3. л. мн. пр. рџвив се; аор. рџви се, 1. л. мн. рџвимо се) несвр. експр. *гледам разрогаченим, исколаченим очима (у бесу, џуџињи и сл.); исп. рџгљим се.* — Налети ко бесан пџс па се сџмо рџви, он се укрџија у рабџту, а ми смо седеџи друџи!

рџвла ж погрд. *она која у бесу, џуџињи и сл. гледа разрогаченим, исколаченим очима; она која има разрогачене, исколачене очи; исп. рџгла.* — Онај рџвла се изрџвила на мене па да ме поеде, за ништа! Кџква је рџвла, стра да те увџти сџм да те погледне!

рџвља м погрд. *онај који у бесу, џуџињи и сл. гледа разрогачених, исколачених очију; онај који има разрогачене, исколачене очи; исп. рџгља.* — Ти, рџвљо неси ми марџму купија ко мужи на жене што купује, а ће се рџвиш на мене, бес те изџја! Такџв у поглед гадан, рџвља, а по душу неје лош.

рџг м *дрвени држач на косиџиу.* — Косџ џма сечиво, косџло и рџк што е на коџло.

ро̀гла¹ ж *крава са великим, њовијеним роговима*. — Да прода́те ону́ј ро̀глу па да купимо е́дну́ у́баву кра́ву!

ро̀гла² ж в. *ровла*. — Изро̀гљила се тај ро̀гла на дете па да га поједе, а дете ву ништа не смйћа. Тој сь́лте што гу мрзйш па викаж да је ро̀гла, а не́је быш таква́!

ро̀гља м в. *ровља*. — Тај ро̀гља ме изеде, сь́м се ро̀гљи на мене. Он и овако́ј ро̀гљес, ро̀гља, а кь[д] це па наљути, да бегаш од не́га доле́ко.

ро̀гљачки прил. *разрогачених, исколачених очију*. — Гле́да ме ро̀гљачки ко да сь́м ву та́тка закла́ла.

ро̀гљес, -ста, -сто *исколачен, разрогачен (о очима); који има шакве очи*. — Кь[д] те погле́дне с о́нија њо́јни ро̀гљести о́чи, не зна́ш које́ ти мисли! Женети́на му ро̀гљеста, искокоты́ла ово́лки о́чи.

ро̀гљим се, ро̀гљй́ја се (3. л. мн. пр. ро̀гљив се; аор. ро̀гљй се, 1. л. мн. ро̀гљймо се; импф. ро̀гљешем се, 3. л. мн. ро̀гљешев се) несвр. *гледам исколачених, разрогачених очију (уљушњи, бесу и сл.)*. — Не мо́ј се ро̀гљйш на мене ту́ј, не ме мене́ стра́!

ро̀гљошем, ро̀гљоса́ја (3. л. мн. пр. ро̀гљошев; аор. ро̀гљоса́, 1. л. мн. ро̀гљоса́мо) свр. експр. *ударим, млајйнем, йреснем некога њо глави (обично йушйим йредметйом)*. — Тепа́ли се там, ова́ј га наш ро̀гљоса́ја с чука́ч по гла́ву.

ро̀зан, -зна, -зно *који је розе боје*. — Теј ро̀зне ружи́це су ми месечарке.

ро̀зньика́в, -а, -о *који је донекле розе боје, розикасй*. — Купи́ на Бе́ле мло́го у́ба-во а́љинче, онако́ј ро̀зньика́во.

рокче́ с дем. *од рог, рожйй*. — На на́шо теленце одма́ почели́ да ница́в рокчи́ки.

ро̀псто с *роисиво*. — Бра́та ми бев откара́ли у ро̀псто, не́ се ви́ше вр́на.

ро̀там, ро̀таја́ (3. л. мн. пр. ро̀тав; аор. ро̀та́, 1. л. мн. ро̀тамо; импф. ро̀ташем, 3. л. мн. ро̀ташев; пр. сад. ро̀тајећи) несвр. експр. *обасйјам увредама, грдњама, вређам, грдим*. — Ти не́си сме́ла онако́ј да ро̀таш пријете́љицу, и тој у њо́јну ку́ћу, твоја́ ћерка ће испашта́ за твој език!

ро̀тање с гл. им. *од ројјам*. — Ма́јка ти с њо́јно ро̀тање свй́ комши́е про́пуди, ни́где она́ комши́ју не́ма!

ро̀чко м експр. *здраво, најредно мушко дејше*. — О, де́дин ро̀чко, ко́лко си ми порасја́, још ма́лко па де́да ће ти йгра на сва́дбу!

ро̀ша ж *йе́ге њо лицу или другом делу йтела, роха*. — Сь́м да ву не́је она́ј ро̀ша по ли́це, овако́ј у́бава.

ро̀шав, -а, -о *чије је лице (или неки други део йтела) осушо рохом, рохав*. — Тој ли од оно́ј ро̀шава дево́јче из Лугаре́ зборите?

ро̀шавка ж погрд. *она која је рошава; исп. рошла*. — Ли́чна дево́јка, тој сь́м што е ро̀шава, мој ву син нао́ди ма́ну, вика не́ћу с ону́ј ро̀шавку.

ро̀шавко м погрд. *онај који је рохав*. — Тај ро̀шавко с на́јубаве дево́јке збо́ри, ако е ро̀шав.

ро̀шла ж погрд. (обично с придевом рошава) в. *рошавка*. — О, ро̀шло ро̀шава, у те́бе ли се па убавило собра́ло!?

ро̀пћам, ро̀пћаја́ (3. л. мн. пр. ро̀пћав; аор. ро̀пћа́, 1. л. мн. ро̀пћамо) несвр. оном. *гризем йпроизводећи йрийом резак звук*. — Ра́не ги изе́ле, вепрови́! Ја ро̀пћам кра́ставицу, а они́ ме све́ у уста́ гле́дав!

ро̀пћање с гл. им. *од ројјам*. — Нуме́ш ко чо́век у́баво да једе́ш, не́го с тој ро̀пћање ра́збуди дете́!

р̄скав, -а, -о који хрска, *йуцкейша*, *кркука*. — Р̄скава овај к̄орка од леб, ал ја н̄емам з̄уби за њ̄ум.

р̄скам, рскаја (3. л. мн. пр. р̄скав; аор. рска̄, 1. л. мн. рска̄мо) несвр. *шумно гризем, ломим зубима, хрскам*. — Рска бомбоне ко дете, има зуби.

рӯво с девојачка *сйрема, рухо*. — Млого руво донела Бранкина снајка.

Рӯжа ж име.

рӯжење с гл. им. од *ружим*. — Брига га њега за твоје ружење, ене га куде се смеје!

рӯжим, ружија (3. л. мн. пр. рӯжив; имп. рӯжи; аор. ружи, 1. л. мн. ружимо; импф. рӯжешем, 3. л. мн. рӯжешев) несвр. експр. *благо йрекоревам, грдим*. — Ја гу рӯжим да води ред од ц̄олке куде остаља, да не йдем све по њум ја да собирам.

рӯжица бот. *украсна башйенска или шумска биљка са разнобојним мирисним цвештовима; цвешй ше биљке*. — Рацвѣтела се онај ружица прет кућу на рушти. Не кидаж, дете теј ружице, ћу те утѣпам!

рӯжичка ж хий. од *ружица*. — Не ми се кидав овѣј убаве ружичке за у чашу, б̄оље башчу да ми заличуѣв.

Рӯковац м село.

Рӯковча̄пин м *сйановник Рӯковца, онај који живи у Рӯковицу*.

Рӯковча̄нка ж *сйановница Рӯковца, она која живи у Рӯковицу*.

рӯковѣчки, -а, -о који се односи на *Рӯковац*.

рукавӣче¹ с дем. и хий. од *рукавица, рукавичица*; исп. *рукавичка*. — Тури му на дете *рукавички* да му не себѣв *рӯчки*!

рукавӣче² с *йрећи дан крсне славе*. — Дан̄с је слава, па патарица, па рукавӣче, па сировӣче.

рукавӣчка ж в. *рукавиче*. — С̄мо овуј зиму три пут ти плетѣм *рукавичке*, све погуби по школу!

рӯкче с дем. од *рука, ружица*. — Вати дете за *рӯкче*, нем̄ој пред ники кола да истрӣ!

рӯкченце с дем. и хий. од *рукче*. — Дај баба да му измӣе *рӯкченцики* па ће дете да ми *рӯчка*.

Рӯпина ж мпт. *њива*.

рӯпка ж дем. од *руйа, ружица*. — Големе ти теј п̄улке, не м̄ож да про̄ђев крз овѣј *рӯпке*.

рӯпче с дем. од *руб, окрајак*. — Дај ми мене *рӯпче*, ја ћу га изедѣм, ако га ти не волиш!

рӯпчина ж *аугм. и йеј. од руйа, ружицага*. — Закас̄мо по онај пут с кола, *рӯпчине* пуно, издруск̄амо се све!

рус м (зб. русја) *йрун, мрва*. — Улѣгја ми ники *рус* у око па ме глође, све ми око сл̄узи, болес му *русја*!

рӯсим, русија (3. л. мн. пр. рӯсив; аор. руси, 1. л. мн. русимо) несвр. *йруним (обично воду)*. — Не истрӣшай се туј око канту, не ми воду *руси*, с̄к с̄м гу студѣну донела!

руст̄к м у изразу: *ни ~ нишӣа, гоѣово нишӣа*. — Мој татко к̄[д] це одадо, ни *руст̄к* не ми теја даде, ја се па никако закући.

руст̄е с дем. од *рус, йрунак, йрунчица*. — Трљај око, *руст̄е* ће само искочи!

рутав, -а, -о *длакав, маљав*. — Рутаве ву ноге ко на мушко, ал она не ги брија ко овѣј што се правив *госпође*.

рутавка ж она чији су поједини делови тела (обично доњи екстремитети) обрасли длаком, маљама; полно сазрела женска особа. — Ја ли оваква рутавка ћу идем ко ви ники пут што сте ишле, зинат ћу ги бријам ноге! Зарутадела, мори, рутавка, за девојчила се!

рутавко м онај чији су поједини делови тела (обично екстремитети и груди) обрасли длаком, маљама; полно зрео мушкарац. — Орутавеја тај рутавко, још мало ће се жени.

руцам, руцаја (3. л. мн. пр. руцав; аор. руца, 1. л. мн. руцамо) несвр. експр. *илачући увлачим и исцућувам гласно ваздух кроз нос*. — Те гу там у собу куде руца, а не гу је никој дираја, него девојка побеснела да иде у Лебана увечер.

руцање с гл. им. од *руцам*. — Ич нембј да руцаш, неће ти помогне ни руцање, ни ништа, ја те не мок пуштим ти да скиташ, после татко ти ће ме мене сандиља!

ручџк м *први дневни оброк, доручак*. — Најтро кџ[д] це дигнем, прво намиравам стоку, после за људи спраљам ручџк, тџкво је куде нас сељаци.

ручам, руцаја (3. л. мн. пр. ручав; аор. руча, 1. л. мн. ручамо; импф. ручашем, 3. л. мн. ручашев; пр. сад. ручајећи) несвр. (поред општег значења „узимам храну, једем“) *доручкујем*. — Жива ти мајка, Бранке, ај приђи, сџм што почемо да ручамо! А, ти си ручџ забавила, моји и обедуваше.

ручење с гл. им. од *ручим се*. — Јутре ће се ручимо да оремо, те тој за ручење да уватим једнога петла да закољем, обед убав да спреим.

ручим се, ручија се (3. л. мн. пр. ручив се; имп. ручи се; аор. ручи се, 1. л. мн. ручимо се) свр. *почнем, зайочнем неки посао*. — Сви сељани поораше, ми се још не смо ручили.

ручица ж *сној увезаних стабљика конойе*. — Топимо конопље у реку, после га вадимо, уватимо ручицу по средину па бувамо, бувамо по воду да се избели, после гу изнесемо из реку и на онуј прудину раширимо ручице у копе да се сушив.

ручичка ж *дем. и хий. од ручица*. — Немаше кишта овој лето, конопље и оно слабо, оволицке ручичке смо врзували, сџм човег да се мучи.

руштџм се, руштџеја се (3. л. мн. пр. руштџив се; аор. руштџе се, 1. л. мн. руштџемо се) несвр. *одаје од себе црвену боју, црвенило, црвени се*. — Башча Сандина се руштџи од лалики.

рчкам, рчкаја (3. л. мн. пр. рчкав; аор. рчка, 1. л. мн. рчкамо; импф. рчкашем, 3. л. мн. рчкашев) несвр. *а. ирежурам, иремењем*. — Не рчкај више по тај шифоњер, све ми цолке побала! **б. царам, чейркам**. — Не рчкај више тај огањ, грђе ће га загасиш!

рчкање с гл. им. од *рчкам*. — Ете с твоје рчкање, све си ми гроњ собалила! Неће се огањ разгори, мокри дрва, цабе рчкање!

рчнем, рчнуја (3. л. мн. пр. рчнев; аор. рчну, 1. л. мн. рчнумо) свр. **1.** *подмукло ударим некога лакшом у иределу ребара*. — Рчну ме онај изелица нећс, још ме овде боли.

2. *царнем, ироцарам*. — Рчни тај огањ с машу, ега се разгори!

С

сабајле прил. *рано ујутру, зором*. — Динем се сабајле па прво намирим стоку, после улазам у кућу леб да месим и ручџ да спраљам.

савет м *йамей, ум, интелекџи*. — Нема он савет у главу за тјкву школу!
саветан, -тна, -тно (само у вези с одричним обликом глагола јесам) *разуман, разборит, савестан*. — Ти неси, бре, саветан, које збориш тој ко по онај све[т] да идеш!?

савивам, савиваја (3. л. мн. пр. савивав; аор. савива, 1. л. мн. савивамо; импф. савивашем, 3. л. мн. савивашев; пр. сад. савивајећи) несвр. I. *савијам, сагињем, нагињем*. — Ти савивај чепке, а ја ћу берем!

II. ~ се I. *савијам се, сагињем се, нагињем се к земљи*. — Цел дџн се савивам береећи сливе, ја овакој стара.

2. *увиям* се, *грчим се*. — Те гу там у кревет куде се савива од болежи.

сыг прил. у ово време, сада. — Сџк ћу те ударим па ћу те расипем!

сагџшњи, -а, -о *садашњи, садањи*. — Сагџшњи деца живив на давлет, ми смо се млого мучили.

сагџшњица ж *садашњица, садашњост*. — На сагџшњицу се тешко живи и кој работи, а не ли па онаја што од ништа не мислив.

сагламан, -мна, -мно в. *самоглаван*. — Сагламан, које оће тој работи, никута не слџша.

саголим се, саголија се (3. л. мн. пр. саголив се; аор. саголи се, 1. л. мн. саголимо се) свр. *осиротим, осиромашим*. — Саголила сџм се, тџја деца докле сџм ишколувала, па ми сџг не признав мџку.

садиљка ж *дрвени кочић за искојавање рује у коју се сади биљка (о расаду йоврџарских биљка)*. — Узедо садиљку, земња мека, чџс посади онај копусџк.

саднем, саднуја (3. л. мн. пр. саднев; аор. садну, 1. л. мн. саднумо; импф. саднешем, 3. л. мн. саднешев) свр. у дем. значењу: *садим*. — Саднем овде у башчу о[д] цве по мало, за близо.

сандрџце с *дрвени шџаић којим се йри ткању мери дужина шаре*. — Нећу на тамин да работим, узнем си сандрџце па убаво измерим шарке, да ми е убаво ткање.

сажвакам, сажвакаја (3. л. мн. пр. сажвакам; аор. сажвака, 1. л. мн. сажвакамо) свр. *сажваћем*. — Убаво сажвакај па тџг глићај, ће се удавиш!

саживим се, саживеја се (3. л. мн. пр. саживив се; аор. саживе се, 1. л. мн. саживемо се) свр. *усиоставим са неким йрисне, блиске односе*. — Саживеја се он с комшије, с овџја насељеници, лично споредџев.

сздадем се, сздаја се свр. *сздам се, стџворим се*. — Болес те изеја таквога саплака, куде се такџв сздаде!?

сакат, -а, -о *богаљасџи, кљасџи*. — Ко да сџм саката, такџј ми све из руке испада.

сакатлија м погрд. *онај који је богаљасџи, кљасџи, богаљ*. — Отиде за онога сакатлију, и дџн данџс мукује.

сакатлика ж погрд. *она која је богаљасџи, кљасџи*. — Оженија се сџ[с] сакатлику за имање.

сакатуља ж *аугм. и йеј. од сакатлика*. — На туј сакатуљу и другу ћу ву нџгу пребијем, сџм ли гу још емпџд затекнем у моју башчу.

сџклет м *душевна бол, йаџиња, узнемиреност*. — Сџклет ли е, квџ е не знам, немам йч мџрало, место ме не ваћа, мџке моје су големе.

сџл прил. речца (у прилошкој служби) а. *само, једино*. — Сџл о[д] тој мислиш, ти другу рабџту немож! б. *само, свега*. — Из онолку џиву, сџл једџн кош компири смо извадили.

салач м кош, амбар. — Пун му салач с лањски мумуруз.

сълте речца в. съл. — Сълте з деца се распраљам, друго ништа не могу да работим. Имам сълте овој залично марамче. Сълте мало да позборимо, па ћу си ја идем дџом, краву још несъм музла.

сьм речца само; исп. сьмте. — Сьм краву да помузџем, одма ћу дођем.

самадојда ж погрд. *женска особа рђавог, лаког морала*. — Ти мџри, самадојдо, дође ред и ти на никуга да се насмејеш, а по тебе репови се вучџв кько си за мџжа дошла!

Самбрес м мпт. њива.

сьмпе, сьмнуло свр. безл. *сване, раздани се*. — Одвај чекам да сьмне, дџом да си идем.

самњување с гл. им. од сьмњује, свиџање. — У самњување пођемо пџшке, у Лесковас да стигнемо на време, тџ несу автобуси имали.

самњује, самњувало несвр. безл. *свиђе*. — Млџго сьм ве тџшко извиљкала, самњује, сви се дизав, а ја тџ идем малко да дрџмнем, по цел ноћ плетџм да има у које да ве обучџем.

самоглаван, -вна, -вно *својеглав, својевољан, тџврдоглав*. — Тџрка ти е самоглавна, викај ву да се трџгне о[д] тај њџан памет, ако па не, ја ћу гу напџдим!

самоглавник м погрд. *онај који је својеглав, својевољан, тџврдоглав*. — Ће те откарав у војску тебе, самоглавнику, па ће слџшаш ко ти друџи каже, неће бџдеш такој самоглаван!

самоглавница ж погрд. *она која је својеглава, својевољна, тџврдоглава*. — Туј самоглавницу, кџд отидне на мџшку кућу, друџ дџн ће гу напџдив с њџан мџзак.

самоглавно прил. *својеглаво, својевољно, тџврдоглаво*. — Викала сьм ти да не работиш такој самоглавно, ти неси ме слџшала, ськ се сама распраљај кько си знаш!

саможивник м погрд. *онај који је саможив, себичан, саможивац*. — Ти да си татко ко што треба, не би бија такџв саможивник, сълте за тебе да има, неџо би даја и на ћџрку да се не мџчи по бел свџт, свџ за динар да купџје!

саможивница ж погрд. *она која је саможива, себична*. — Тај саможивница сьмо за њум да има, она да е сь[с] свџ удовџљена, а друџ ако ће пати.

сампас м *онај који је обесџан, осион, силан*. — Млџго се усампасџа, од имање побеснеја тај сампас!

сьмте речца в. сьм. — Сьмте још емпу[т] да те видџм с њџга, има да кажем на татка ти па он нека се с тебе распраља!

сан м *илехана чинџја, здела*. — Напуни једџн сан с вариво, па ву однео врућко да поедџ.

сьн м сан. — Не ваћа ме сьн од бриге, џчи на вр главу цел ноћ.

сандџк м сандук, икриџа. — Покри сандџк с поклопац, поганци да не улџгнев!

сандџче с дем. од сандџк. — У овој зелџно сандџче поглџј да несу слике!

сандџљам, сандџљаја (3. л. мн. пр. сандџљав; аор. сандџља, 1. л. мн. сандџљамо; импф. сандџљашем, 3. л. мн. сандџљашев; пр. сад. сандџљајеџи) несвр. *рђаво постиуџам џрема некоме, киџим, злосџављам некога*. — Сандџља не сви кућом па и деца! Деца не смеж да сандџљаш, џчи ти има ископам, за њџ сьм се зарџбила с тебе!

сандџљање с гл. им. од сандџљам. — Сви ће бџгамо ис кућу од њџџво сандџљање.

санија ж *џлиџка метална џосуа на којој је сложена младина џпрема за венчање*. — Напрџт пре[д] цвџтови иде наваџџџја сь[с] санију на главу.

санџт, -а, -о *сањив, њосџан; дремљив*. — Деда не дигне у зору да идемо с њега дуван да беремо докле е роса, а њива ни долеко, па ја и сестра онакој санџте ис кревет у кола, па се успијемо. Пушти га да се расњни, видиж да е дете још санџто, ће еде, има време!

сџпиште с (обично мн.) *аугм. и њеј. од сџн, ружсан, џежсак сан*. — Цџл ноћ се не мог разбаравим, сџништа ники снџем, дџгнем се ко утепана. Снџем неколко ноћа ники сџништа, стра ме за оној дете там што је долеко, кџко ли је.

сантрач м *дрвена ограда на бунару*. — Немој се, дете квџсиш над бунар, ће се прегуриш преко сантрач, тој ли ти е за рабџту!?

санчџк м *дем. и хџй. од сџн, санак*. — Пушти га дете да преспије једн санчџк, неје долеко, ће отџднеш!

сапче с *дем. од сан*. — Море, дџста му е у тој санче, оно ли ће па пџвиш изеде!

сапетљџв, -а, -о *који се саџлиће, сџоџиче у ходу због њеџажње, неоџрезносџи и сл.* — Нџсџм га ја бре, обалила, оно тџкџо сапетљџво!

сапетљџвка ж погрд. *она која се саџлиће, сџоџиче у ходу због њеџажње, неоџрезносџи и сл.* — Тај сапетљџвка се и бџса сапџћа, а не ли па да ву обуџете цџпеле сџ[с] шџџклу!

сапетљџвко м погрд. *онај који се саџлиће, сџоџиче у ходу због њеџажње, неоџрезносџи и сл.* — Ти бре, сапетљџвко, куде си се залетеја!?

сапетљџво прил. *саџлићући се, сџоџичући се у ходу*. — Кџко тој санетљџво идеш, куде си се залетеџа, ће паднеш!?

сапетљџвче с *деџе које је џек џроходало џа се саџлиће, сџоџиче у ходу*. — Држ га тој сапетљџвче, видиш ће падне!

сапињаам, сапињаја (3. л. мн. пр. сапињаав; аор. сапињаа, 1. л. мн. сапињаамо; импф. сапињаашем, 3. л. мн. сапињаашев; пр. сад. сапињајеџи) несвр. *саџлићем, сџоџичем некога*. — Не ме сапињај, ћу паднем!

сапирам, сапирџаја (3. л. мн. пр. сапирав; аор. сапирџа, 1. л. мн. сапирџамо; импф. сапирашем, 3. л. мн. сапирашев; пр. сад. сапирџеџи) несвр. *сџречавам, онемогућавам некога у вршењу какве радње*. — Кџлко га е мој Драги онога пијанцулу сапирџаја, и он па налете на Влајка да га бије.

сапирање с *гл. им. од сапирам*. — Кџво, мори сапирање, он нџкуга не теја слуша, напе се и отџде!?

саплак м погрд. *онај који је немаран, неодговоран, расџлаз*. — Нџкакџв чџвџк неће бџдне о[д] тога саплака.

сџпнем, сапџја (3. л. мн. сџпнев; аор. сапџ, 1. л. мн. сапџмо) свр. *саџлџшем, сџоџишакнем некога*. — Ти си гу сапџја, такој деџа казуџев, видеџи!

сџпрем, сапрџа свр. *сџречим, заустџавим некога у вршењу какве радње*. — Те џзне море она све тој, не мож гу нџкој сџпре!

сџрапа ж *сахрана, џогреб*. — Отџдоше у Славујавце на сџрану, Љџпча е умреја.

сараним, саранија (3. л. мн. пр. саранив; аор. сарани, 1. л. мн. саранимо) свр. *сахраним, џогребем*. — Ћерку је девојку саранила, и снџ гу па иде по бел свет, не мож жива у грџб.

сџраца ж у мн. *скрофулоза*. — Она је о[д] џараце умреџа, у оној време немаше лек о[д] тај бџлес, сџг га вџкав рак.

сараџљџв, -а, -о *који је оболео од сараџе, скрофулозе*. — Нџсџм, мори сараџљџва, што дете да не џзне из моје рџке леб!?

сарацљивка ж она која је оболела од сараце, скрофулозе. — Стр̄а ме мене од болес, не ми се узимава њојне цољке, врљи там у реку!

сарацљивко м онај који је оболео од сараце, скрофулозе. — Не мош се сарацљивко излечи, сараце га изеле.

сѣс предл. са. — Сѣс тебе ли ће иде дете, ел ће га оставиш ја да га чувам?

сасвѣм прил. *йоййуно, йосве, сасвим*. — Ти си, човѣку сасвѣм полудеја!

сасѣднем, саседнуја (3. л. мн. пр. сасѣднев; аор. саседну, 1. л. мн. саседнумо) свр. *йостйавим некога (обично дете) у седећи йоложај*. — Сасѣдни дете на столічку па га убаво нарани!

саседњујем, саседњуваја (3. л. мн. пр. саседњујев; аор. саседњува, 1. л. мн. саседњувамо; импф. саседњујешем, 3. л. мн. саседњујешев) несвр. *нудим некога да седне*. — А, бре, саседњува гу, она вика нема време, мора да иде на работу.

сасири се, сасирија се свр. *згруша се (о крви)*. — Те правите ли ви крвавице, ел нећете, овај крв ће се сасири!

састав м *йамей, разум, ум*. — Тепала съм га да учи, ал не бива кд нема састав за учење.

сасучем, сасукаја (3. л. мн. пр. сасучев; аор. сасука, 1. л. мн. сасукамо; импф. сасучешем, 3. л. мн. сасучешев) свр. *йриморам некога на йослушности, стиегнем, йришгнем*. — Јанко га Станка попушта, попушта, па кд га сасука, работија е ко бела лала.

саче с дем. и хий. од *сай, сайиш*. — Беше ми Мира дала једно њојно саче, ал ја у њега ништа не видим, млого му бројови ситни.

саченце с дем. од *саче*. — Тома беше купија на онуј стареју унуку сат, овој малејо запело и на њега да се купи саченце.

сѣчма ж *јари кукуруз йосејан након жетиве чије се зелене сѣабљике користе као сѣочна храна*. — Пченицу кт пожњем, после гу туј њиву поорем и туј посадим мумуруз, не за класја, него о[д] тија струкови правимо сѣчму за стоку.

сацак м *мейални йроножац йреко вајре на који се йостйавља йосуда за кување или йечење*. — Имали смо огњиште, и туј наложимо огањ па туримо на саца[к] грне гра да врје, вари се, пече се, које треба.

свадим, свадија (3. л. мн. пр. свадив; имп. свади; аор. свади, 1. л. мн. свадимо) свр. **I.** *завадим, йосвађам две или више особа*. — Она е свадила њи браћа, и оделише се, а убаво су си слогували.

II. *се дођем са неким у сукоб, завадим се, йосвађам се*. — Свадили се там у Ледине за међу, да се потѣпав!

свађација м *свадљивац*. — Ти да неси свађација, имаја би ники от комшије да ти дооди, него сѣ[с] сви се свађаш, никој те неће више подноси!

свађацика ж *свадљивица*. — Тај ли свађацика што е, две очи у главу има ги свади!

свађациче с *свадљиво дете*. — Мариче ти је мирно, ал оној друго ти је свађациче, нигде си другара нема.

сварим, сварија (3. л. мн. пр. сварив; аор. свари, 1. л. мн. сваримо; импф. сварешем, 3. л. мн. сварешев) свр. *варењем, кувањем йришремим храну, скувам*. — За јутре ћу сварим гра, моји сви га едев.

сварнем, сварнуја (3. л. мн. пр. сварнев; аор. сварну, 1. л. мн. сварнумо; импф. сварнешем, 3. л. мн. сварнешев) свр. у дем. *значењу: сварим*. — Сварну ги нике војке, дѣк постимо.

свѣтим¹, свѣтија (3. л. мн. пр. свѣтив; аор. свѣти, 1. л. мн. свѣтимо) свр. *схваћим, разумем*. — Она е бистра, ће свѣти, сѣмо ву покажи!

свѣтим², свѣтија свр. *дугачким бодом ручно сѣојим укројене делове одевног предмета, ѓрофирцам*. — Ти га сѣмо свѣти тој вистанче, ја ћу си га дѣм на машину сашћем.

свѣћам, свѣћаја (3. л. мн. пр. свѣћав; аор. свѣћа, 1. л. мн. свѣћамо; импф. свѣћашем, 3. л. мн. свѣћашев) несвр. *схваћам, разумевам*. — А, брѣ, свѣћам ја ти које ђе кажеш, ал тој неје такој!

свѣтилце с *хил. од свѣтлости, видело*. — Сѣмте свѣтилце да глѣдам, ако нѣмам ништа.

свѣтим, свѣтија (3. л. мн. пр. свѣтив; аор. свѣти, 1. л. мн. свѣтимо; импф. свѣтешем, 3. л. мн. свѣтешев; пр. сад. свѣтејећи) несвр. (некоме) *освѣћувам некоме ѓућ, ѓрисћућ нечему и сл.* — Ти узни свѣтицу па ми свѣти, там у кошѣру се ништа не види!

свѣтување с *гл. им. од свѣћујем*. — Нѣма тој ништа о[д] твоје свѣтување, за нѣга сѣм ћутѣк!

свѣтујем, свѣтуваја (3. л. мн. пр. свѣтујев; аор. свѣтува, 1. л. мн. свѣтувамо; импф. свѣтујешем, 3. л. мн. свѣтујешев) несвр. *дајем свѣти, свѣћујем*. — Ти твојега сина да свѣтујеш, не мѣж он да бѣде гѣзда у моју кѣћу!

свѣќам, свѣќаја (3. л. мн. пр. свѣќав; аор. свѣќа, 1. л. мн. свѣќамо; импф. свѣќашем, 3. л. мн. свѣќашев) свр. *зовнем, ѓозовем (о више особа)*. — Свѣќај овѣја љѣди у кѣћу да улѣгнев, немѣж се мрзнев на соќак!

свѣќујем, свѣќуваја (3. л. мн. пр. свѣќујев; аор. свѣќува, 1. л. мн. свѣќувамо; импф. свѣќујешем, 3. л. мн. свѣќујешев) несвр. *зовем, ѓозивам (о више особа)*. — Немѣж ми свѣќујеш у кѣћу тија твоји пошушњѣри, ја да ги њи слѣжим!

свиленија ж *одевни предмети од свиленог илаћина*. — Данњшњи деца свѣ у свиленију, а вас ве е мајка у пртенију обукувала.

свилѣм, свилѣја несвр. *зѣочнем да формирам свилу, биљна влакна (о кукурузном клићу)*. — Мѣмурус почѣја свилѣ, ће има класћики за Свѣтилију.

свѣмњи, -а, -о *који ѓриѣда свима, који је заједничка својина*. — Тај ѓтрина је свѣмња, на сви сѣљани, не мѣш ти он брани туј да чѣваш ѓвце!

свѣнѣче с *хил. од свиња*. — На онѣј свѣнѣче што е штрѣвено, данњз да сипњѣјеш сѣмо рѣтко помѣје!

свѣнштак м *свињски измѣи*. — Свѣнѣ лѣм направѣле по обѣр, свѣнштаки до колѣна!

свѣрајка ж *свирала*; исп. свиралка. — Дѣда ће ти кѣпи свѣрајку на собѣр.

свѣраљка ж в. *свѣрајка*. — Да кѣпиш на детѣ једну свѣраљку да се замајѣ!

свѣраљче с *дем. и хил. од свиралка*. — Брацѣн ву отѣја свѣраљче, затѣј плаче.

свѣрам се, свѣраја се (3. л. мн. пр. свѣрав се; аор. свѣра се, 1. л. мн. свѣрамо се; импф. свѣрашем се, 3. л. мн. свѣрашев се) несвр. *експр. лућам, лућам, дангубим*. — Свѣра се цѣл дѣн по соќаци, а стѣка лѣга врзана у штѣлу.

свѣрање с *гл. им. од свирам се*. — Твоји другѣри, кој у школу, кој на рабѣту, а о[д] тѣбе сѣлте еднѣ свѣрање!

свѣрѣчки, -а, -о *који се односи на Свѣрце*.

свѣрење с *гл. им. од свирим, свирање*. — За свѣрење нѣма грѣшка, ѓбаво свѣри, ал сѣпу наплаћа.

свѝрнм, свѝрија (3. л. мн. пр. свѝрив; аор. свѝри, 1. л. мн. свѝримо) несвр. **а.** свѝрам, музѝцирам. — Игор је свѝрија с рамунику, кума у војску кѝд испраћамо. **б.** звиждуѝем. — Он ти свѝри, а ти неће се обрнеш.

свѝркам, свѝркаја (3. л. мн. пр. свѝркак; аор. свѝрка, 1. л. мн. свѝркамо; импф. свѝркашем, 3. л. мн. свѝркашев) несвр. у дем. значењу: свѝрим. — Учи се дете, нека га нека си свѝрка, не ми смѝћа. Иде си по пут и свѝрка, што ти тебе тој смѝћа!?

свѝркање с гл. им. од свѝркам. — Замајуе се туј с рамунику, с тој свѝркање, боље него да скѝта. Кѝпамо мумуруз а она свѝрка, вѝкам ву даде, до свѝркање ли ти дошло, ја се от памет растури за онѝј дете што га још нема да се врне.

Свѝрце с село.

Свѝрчанин м сѝановник Свѝрца, онај који живи у Свѝрцу.

Свѝрчанка ж сѝановница Свѝрца, она која живи у Свѝрцу.

свѝтка ж у мн. осећај блеска ѝред очима услед снажног ударца ѝо глави, главобоље и сл., свѝтлац. — Ћу те залѝпим па ће ти свѝтке из очи излетѝв!

свѝткавица ж зоол. инсекѝ Lampuris postilusa, свѝтѝац, кресница. — Свѝткавица ги ѝма преко лето, жѝто кѝ[д] це жњеје.

свѝткам, свѝткаја несвр. одаѝем свѝтлостѝ, сјај, свѝтлим, свѝтлуцам. — Свѝтка видело у шталу, тој е Мирко отишја стоку да насрне.

свѝтне, свѝтнуло свр. трен. засвѝтли, засвѝтлуца. — Изгледа ми дошла струја, ене видѝ там свѝтну у Томину кућу.

својтљив, -а, -о својѝтљив. — Она је млого својтљива и за мужову и за ѝѝјну си фамилију.

свошем, свосаја (3. л. мн. свошев; аор. своса, 1. л. мн. свосамо) свр. ѝосѝиѝнем, сѝиѝнем, усѝем. — Ја сама не мог да свошем све но кућу и јоште у ѝѝву да искѝчим.

сврѝдличе с дем. од сврѝдло. — Дај тој сврѝдличе рупке да извртѝм!

сврѝдло с сврѝдао. — Не мош такој с исѝри рупе да направиш, пушти ме мене сѝ[с] сврѝдло тој да ти урабѝтим!

сврѝжем, сврѝјаја (3. л. мн. пр. сврѝжев; аор. сврѝза, 1. л. мн. сврѝзамо; импф. сврѝжем, 3. л. мн. сврѝжешев) свр. свѝжем, увѝжем, ѝовѝжем. — Сврѝжи поклон у бошчалѝк, па идите да не задоцните!

сврѝзување с гл. им. од сврѝзуѝем. — На онѝј итање, у сврѝзување бошчалѝг, да забравим матријал за полку на прију.

сврѝзуѝем, сврѝзуваја (3. л. мн. пр. сврѝзуѝев; аор. сврѝзува, 1. л. мн. сврѝзувамо; импф. сврѝзуѝешем, 3. л. мн. сврѝзуѝешев) несвр. свѝзуѝем, увѝзуѝем, ѝовѝзуѝем. — Чекајте ме, брѝе, еве ме, сврѝзуѝем ствари!

сврѝнем¹, сврѝнуја (3. л. мн. пр. сврѝнев; аор. сврѝну, 1. л. мн. сврѝнумо; импф. сврѝнешем, 3. л. мн. сврѝнешев) свр. сврѝтим, наврѝтим. — Сврѝни у моју Грана, ако идеш у Лесковац!

сврѝнем², сврѝнуја свр. у изразу: да ~ душу да ѝредахнем, да се мало одморим, да се ѝоврѝтим. — Да одморим мало, душу да сврѝнем, цѝл дѝн рабѝтим.

сврѝнем се, сврѝнуја се свр. ѝѝоравим се, ѝридиѝнем се. — Сврѝнула се малко от како лега у болницу.

сврѝтим се, сврѝтеја се (3. л. мн. пр. сврѝтив се; аор. сврѝте се, 1. л. мн. сврѝтемо се) свр. задрѝжим се на једном месѝу, скрасим се, смирим се. — Не моѝ се сама сврѝтим дома, моѝ изваћали кој кудѝе, мало с тебе да позбѝрим.

сврѣтка ж *сїанишиѣ, ѡребивалишиѣ*; исп. свртло. — Ђј, мори, јадна сѣм ти дру-
гачко, нигде сврѣтку нѣмам, ни куде сїна, ни куде ћѣрку.

сврѣтло с в. *сврѣика*. — Муж ме напуди што нѣмам дѣцу, родитељи су ми умрѣли,
а браћа и снаје ме не прїмав, нигде си сврѣтло нѣмам.

сврѣѣам, сврѣјаја (3. л. мн. пр. сврѣѣав; аор. сврѣја, 1. л. мн. сврѣјамо; импф. сврѣѣа-
шем, 3. л. мн. сврѣѣшев) несвр. *сврѣѣам, наврѣѣам*. — Немој нигде да сврѣѣаш, право
дѣм да дођеш!

сврѣѣам се, сврѣјаја се несвр. *задрѣѣавам се на јѣдном месѣу, скрѣѣавам се*. —
Тој дѣте се ѡч не сврѣја у кућу, цѣл дѣн лѣнса.

сврѣѣање с гл. им. од *сврѣѣам*. — Ма квѣ моје сврѣѣање, нѣмам сѣг врѣме, другѣ
пут кѣ[д] дођем.

свѣде прил. *свѣда, свѣгде, ѡсвѣда*. — Свѣде те трајим, тебе те нѣма, куде си
скитѣја!?

себнчлѣк м *себичности, саможивости*. — О[д] себнчлѣк па и ѣигову дѣшу ка-
зни, цркомѣ за водѣцу у Лебѣне, да не теја да купи водѣцу уста да расквѣсимо.

сѣвѣп м *добро дело, добротинство*. — Ако, синко, сѣвѣп си направија што си му
даја, тебе ће ти па бѣг на другу страну накнади.

сѣвѣплија м *онај који чини добра, усрдна дела, добротинства, који је мило-
стиив*. — Тѣтко ги е сѣвѣплија бија, а сїнови му се изродѣли, да те види да црѣаш па те
нѣће помѣгне.

сѣвѣплика ж *она која чини добра, усрдна дела, добротинства, која је мило-
стиива*. — Она е сѣвѣплика женѣ, на свѣкуга да помѣгне, ал муж ву јѣдѣн крѣосѣр.

сѣвѣте прил. *ѣрви ѣуѣ*; исп. сефте. — Не ти је сѣвѣте, самѣ ће си отиднеш!

сѣвѣтельк м *ѣрво обављање неког ѡсла, неке радње ѡишиѣ*; исп. сефтельк. —
Ај, мори, не ги слѣшај кѣкѣ се свѣђав, не ги је сѣвѣтельк!

сѣвѣтелисување с гл. им. од *сѣвѣтелисујем*. — Тебе ако ти је за сѣвѣтелисување, ти
гу аљину обукуј, ја моју ћу чувам за у собѣр.

сѣвѣтелисујем, сѣвѣтелисујаја (3. л. мн. пр. сѣвѣтелисујѣв; аор. сѣвѣтелисуја, 1. л.
мн. сѣвѣтелисујамо; импф. сѣвѣтелисујѣшем, 3. л. мн. сѣвѣтелисујѣшев) несвр. *ѣрви ѣуѣ
облачим или обувам (ѣ јѣш нѣношеном одѣвном ѣрѣдметѣу или новој обући)*; исп. сеф-
телисујем. — Нѣћу сѣвѣтелисујем јѣш ѡвуј аљину, ћу гу сѣвѣтелишем на Макину свѣдбу.

сѣвѣтелишем, сѣвѣтелисаја (3. л. мн. пр. сѣвѣтелишев; аор. сѣвѣтелиса, 1. л. мн. сѣв-
телисамо) свр. *ѣрви ѣуѣ обучем или обујем (ѣ јѣш нѣношеном одѣвном ѣрѣдметѣу или
новој обући)*; исп. сефтелишем. — Ја гу јѣш нѣсѣм сѣвѣтелисала вутѣрку плѣшну, на
њѣм ћу ву гу дадѣм!

сѣдалѣ с *одмор, ѣрѣдах*. — Ај, Милѣно нѣтам, одвѣј доби врѣме за сѣдалѣ!

сѣдѣлка ж *ѣрѣло, ѣосѣло*. — Сѣдѣлке правимо кѣ[д] цѣ у ѣѣиве прѣрабѣти, тѣк се
собѣремо у еднѣга комшију, па ако нѣће прѣзник и рабѣтимо у руке ми, жѣне и дѣвојке,
шѣлимо се, нагајамо, сѣдѣње до половин ноћ.

сѣдѣћим прил. *сѣдѣћи, сѣдѣћке*; исп. сѣдѣћим. — Ноге ме болѣв, ѣстарѣла сѣм,
не моѣ стоѣу да чувам, нѣго евѣ ѡвакѣј сѣдѣћим ѣтрѣбим грѣ на снау, нижем поприѣку
наѣсен и такѣј.

сѣдѣћим прил. в. *сѣдѣћим*. — Лѣсно ти је тебе такѣј сѣдѣћим да запѣвиђаш, нѣ-
го дѣгни се да рабѣтши моју рабѣту, да видиш кѣкѣ е!

сѣдмѣна број *сѣдмѣрица; сѣдмѣра*. — Сѣдмѣна браћа били и млѣго слогували,
ал кѣ[д] цѣ испѣжѣнили, јѣтрѣве не слогувале, па ти вѣкнѣв испѣдѣли в се. Сѣдмѣна ми

се утресоше у кућу, ја ги не мóg ручџк спрáвим, те дџже се онај стареја Југина сестра, áко е гостинка, те ми пóможе.

сеџр м *џодсмех, омаловажавање*. — Она је сџ[s] свакуга сеџр терála, сџк па дошја ред њóјни си децá с њум сеџр да терав.

сеџрнм, сеџрија (3. л. мн. пр. сеџрив; имп. сеџри; аор. сеџри, 1. л. мн. сеџримо) несвр. (уз допуну: са неким) *извргавам некога џодсмеху, џодсмевам се некоме, омаловажавам некога*. — Она ми се довуче у кућу па сеџри с мене какџв намишђáј џмам.

сејнем, сејнуја (3. л. мн. пр. сејнев; аор. сејну, 1. л. мн. сејнумо) свр. у дем. *значању: сејем*. — Рженицу сејнемо сџм за слáму, она високо расте, па тај ни слáма за рагóже ваља, а слáбо се сџг једе ржен леб.

секавина ж осеђај жигања и севања код зубобоље. — Не знам кој зуб ме боли, џмам секавину, чини ми се цела вилица ме боли.

секелерка ж погрд. женска особа лаког морала. — Тај секелерка неје за у домађинску кућу!

секелерчина ж аугм. и џеј. од секелерка. — Беше се завуџка с једну секелерчину, она му кућу растури.

секирљаџв, -а, -о који се секира, брине. — Немóј ву казуђеш мајка што е бóлна, она е секирљаџа!

секирљаџка ж она која је склона секирацији, бризи, која се честџо секира, брине. — Она е секирљаџка, за све ништо се секира.

секирљаџко м онај који је склон секирацији, бризи, који се честџо секира, брине. — Неје он секирљаџко, тој тџ што прџчаш, он те и не слуђша!

секнем¹, секнуја (3. л. мн. пр. секнев; аор. секну, 1. л. мн. секнумо) свр. трен. *нагло џовучем, џргнем, џимнем*. — Секну ме краџа, мáло е фалило руку да ми исџида. Штранга ми беше око руку, краџа ме секну па ми све прџсти џскида. Секни туј краџу, не ву даџај да пасе у детелину луцерку, ће се изгџма!

секнем², секнуја свр. у дем. *значању: сечем*. — Секни, Мирко тија дрџца да ви леб испечем!

секнем³, секнуја свр. *осџанем са смањеним каџаџиџеџиом воде, изгубим воду, џресушим (о бунару, извору и сл.)*. — Бунар ни секнуја од овеј пусте суше, нема вода ни за џуди, ни за стоку.

секњуђем¹, секњуџаја (3. л. мн. пр. секњуђев; аор. секњуџа, 1. л. мн. секњуџамо; импф. секњуђешем, 3. л. мн. секњуђешев) несвр. у дем. *значању: сечем*. — Секњуђ кóлко мислиж да ће изеш, леб да се не суши!

секњуђе², секњуџаја несвр. *џочиње да губи воду, да џресуџује (о бунару, извору и сл.)*. — И овеј године је секњуџаја бунар наш, ал па ко овој лето никџд неје.

селнште м место на коме је некада било село. — Селиште, тој су сџг џџиве, туј ники пут село било, кџд оремо још џуди наóдив нике ћеремџтке, кршóтине о[д] џупџики.

селски, -а, -о сеоски. — Тој неје селска брига, кугá е брига ја које рабóтим!?

селце с дем. и хџџ. од село, сеоце. — Батáли, човеку вáрош, ми до нашо селце да си се дотркаљамо, бóлес му вáрош, све за динар!

семенеђа ж мушки сџрук коноџље; исп. црнојка. — Прво беремо белојку, топимо гу, за кучина, а тáмо пóд јесен семенеђку, пóсле очукамо семе за догодине.

сџмка¹ ж семенка. — Преко зџму мáло, мáло, па сџмке печемо, дџк тџкве сечемо свиње да ранимо. Сџмке о[д] туј уџбаву лубеницу, изџади Ружо па ги тури нигде на чџсто да се сушив за сџме!

сѣмка² ж *род, сој*. — Од лошу сѣмку, сѣмка му се не видѣла!

сѣмка́р м *онај који њродаје семенке*. — Сѣмке ги ја чѣс продадем на онога сѣмка́ра куде Три шиши́ра, зър сѣм за сѣмке ћу жмијем на пијац на овој студенило.

сѣмчица ж *хий. од сѣмка¹, семенчица*. — Теј сѣмчице од бостан, дигни ги о[д] тарасу, киша да ги не моќри!

сѣнце с *дем. и хий. од сено*. — Тој сѣнце да прекарамо из Орнице, после нека врне бѣш.

сѣнција ж *хем. концентрирована сирћетина киселина, есенција*. — Не турам ја сѣнцију у трошију, сирће си турим и она па убава.

сѣнетка ж *сѣйѣи, кошарица*. — Млада докле бе, турим сѣпетку с ручѣк на главу, носим обѣд на радници у њиву, сѣг не моќ се ни празна вучем по пут.

сѣнече с *дем. од сѣйѣика*. — Накупувала снајка моја пуно сѣпѣчики за леб да турамо, слава кѣд ни дође, да не тражимо по село.

сѣпѣченце с *дем. и хий. од сѣйече*. — Дај ми, лале тој сѣпѣченце, лекови су ми туј!

сѣрав, -а, -о *који садржи овчији зној и друге нечистиоће (о неошраној вуни)*. — Овуј сѣраву вуно одвојте на страну да се не измеша чиста и сѣрава. Сѣрава овај вуна, треба гу попаримо.

сѣрсѣм прид. *непром. саможив, шкриј*. — Неће ти он даде, сѣрсѣм је човек.

сѣстрична ж *сѣстирина кћи, сѣстричина*. — Докле ву трѣбашем, викаше ме тетке, тето, сѣг ме забравила, ни на име ме не вика. Наз две сѣстре немамо децу, у теј сѣстричне ни очи глѣдав.

сѣстричка ж *хий. од сѣстира*. — Ја немам браћа, туј едну сѣстричку што имам, и она долеко.

сѣфтѣ прил. *в. сѣвѣе*. — Не ву је тој на њум сѣфтѣ, научила она такој да работи.

сѣфтелѣк м *в. сѣвѣельк*. — Сѣк сѣфтелѣг да искочи снаиња у њиву.

сѣфтелисување с *гл. им. од сѣфтелисујем*. — Не ми је сѣг за сѣфтелисување нову вутарку, тој на свадбу кѣд идем.

сѣфтелисујем, сѣфтелисуваја *несвр. в. сѣвѣелисујем*. — Не ваља да сѣфтелисујеш нову цољку за на гробје, после све по погробине ће гу носиш!

сѣфтелишем, сѣфтелисаја *свр. в. сѣвѣелишем*. — Ја гу аљину још несѣм сѣфтелиса́ла, а на њум ћу гу давам!

сѣца́м, сѣца́ја (3. л. мн. пр. сѣцав; аор. сѣца́, 1. л. мн. сѣца́мо; импф. сѣца́шем, 3. л. мн. сѣца́шев) *несвр. вучем, ѡржем, цимам*. — Не сѣцај конопас, цољке ће обалиш!

сѣца́ње с *гл. им. од сѣца́м*. — За које си гу, бре засецаја, квѣ је тој сѣцање, пушти гу да те сѣг не утѣпам?!

сѣчко м *народни назив за месец фебруар*. — Сѣчко да прође, после баба Марта, не мари, дѣн одголемује, не моќ да бѣдне толко студено.

Сивка ж *крава сиве боје длаке и име ѡтаквој крави*. — Сивка ни се трѣба отѣли за ники дѣн, ће има млеко летос.

Сивча м 1. *во сиве боје длаке и име ѡтаквом волу*. — Сивчу ће мора продамо, немам рану сви да ги зазимим.

2. *погрд. ѡврдоглав, својеглав човек*. — Тебе ти се, сивчо не моќ докаже, ел ти викам да не работиш тој!

сигурам, сигураја (3. л. мн. пр. сигурав; импф. сигурашем, 3. л. мн. сигурашев) *несвр. гарантујем, јемчим*. — Ја ти не моќ, пријетељу бѣш сигурам, ал мислим неће се покајеш!

сигура́ција ж *сигурносѝ, ѿоузданосѝ, гаранција*. — Немам ја никакву сигура́цију пријетелу, ако купујеш мора да деш капару!

сикира́ција ж *секирација, брига, забринутосѝ*. — Немам другу сикира́цију, за тој дете што се сикирам, нема га да дође.

си́лим се, си́лија се (3. л. мн. пр. си́лив се; аор. си́ли се, 1. л. мн. си́лимо се; импф. си́лешем се, 3. л. мн. си́лешев се) несвр. *јуначим се, куражим се*. — Ти се си́лиш што ти мајка овде, ал ћу те ја уватим на сокак!

си́ндрак м експр. *син*. — Ће дође и он си́ндрак од мене ништо да потражи, неће добије!

синоћшањ, -шња, -шњо *синоћни, синоћњи*. — Тој си згрејала синоћшњу каву, она изветрејала.

синоћке прил. *јуче навече, синоћ*. — Викá му синоћке да легњује па порано да се дѝза, еве га пладне, он још спије!

Си́нће с *надимак*.

си́нцир м *канѝ, коноѝац*. — Вржи куче на ланац, а не на си́нцир такој кѝд је зло!

си́нцирче с *дем. од си́нцир*. — Осучи ми једно си́нцирче па ћу ти платим кѝд ѝмам!

си́пем, си́паја (3. л. мн. си́пев; аор. си́па, 1. л. мн. си́памо; импф. си́пешем, 3. л. мн. си́пешев) свр. *си́пам*. — Си́пи ми млеко да се напијем!

си́пкав, -а, -о *који се осѝиа ѝри јелу, брашнасиѝ*. — Млого си́пкава овај дѝња, ћу се задавим.

си́ннем, си́пнуја (3. л. мн. пр. си́пнев; аор. си́пну, 1. л. мн. си́пнумо) свр. у *дем. значењу: си́там*. — Овај ти цак отпразан, си́пни још ма́лко!

си́пнување с *гл. им. од си́пнујем*. — Ти га ви́каш си́пнување, ал ко́лко си пут такој си́пнуваја!?

си́пнујем, си́пнуваја (3. л. мн. пр. си́пнујев; аор. си́пнува, 1. л. мн. си́пнувамо; импф. си́пнујешем, 3. л. мн. си́пнујешев) несвр. у *дем. значењу: си́пујем*. — Си́пнуј си ти сѝмо, докле ѝма ће де́лимо!

си́птим, си́птѝа несвр. експр. *киѝм од беса*. — Си́пти од бес, ники ву све поприку обраја!

си́пување с *гл. им. од си́пујем*. — Ете, квó је твоје си́пување, половин гу расипа кáву!

си́пујем, си́пуваја (3. л. мн. пр. си́пујев; аор. си́пува, 1. л. мн. си́пувамо; импф. си́пујешем, 3. л. мн. си́пујешев; пр. сад. си́пувајеѝи) несвр. *си́там*. — Си́пуваја ракију у овуј флашу па се усмрдела.

си́ренце с *дем. и хиѝ. од сир*; исп. сирењеце. — Мајка ми ту́ри мумурузан леб и си́ренце у торби́че, па а́јт по сто́ку, на тој цел дѝн те́рам.

си́рење¹ с *гл. им. од сирим*. — Забравила сѝм да си́пем си́риште у млеко, ете квó је моје си́рење.

си́рење² с *сир*. — Музѝм две крáве, набрало се си́рење, мóра га у субóту нóсим на пи́јац.

Изр. *блáго ~ неусољен, неслан сир*. — Оста́ви, ба́бо блáго си́рење за те́тку, она не сме да га еде слáно збок прѝтисак! ~ *ти у о́чи каже се ономе ко ѝреѝерано хвали не-шѝо (обично краву која даје досѝа млека) како би одагнао могућносѝ урока и сл.* — Млого, Лѝпке помузѝш од онуј крáву. Ај, мѝкни се та́мо, си́рење ти у о́чи!

сирења́р м *онај који веома воли да једе сир.* — Он је сирења́р, сирење па сирење, за свѝки оброк.

сирења́рка ж *она која веома воли да једе сир.* — Нѝсьм ја сирења́рка, за едно кило ми измери!

сирења́рче с *дете или младунче које веома воли да једе сир.* — Бабо, глеј и ма́че једе сирење! Једе, једе, ба́бе, и ма́че сирења́рче ко ти.

сирење́це с в. *сиренце.* — Дај ми нико вили́че сирење́це за ба́ничку!

сирни́, -а, -о у изразу: **сирна недеља седмица** *пřed ускршњи йостй када се може јестй бели смок.* — Такој о[д] цта́ри оста́ло, кој е постија́ пред Велигден, мож у сирну недељу да оби́ди сиренце, млекó, бѝлу бла́готу.

сирница́ ж (обично у мн.) в. *сирна недеља (йод сирни изр.).* — Сирнице су тија сѝдом дни пóс пред Велигден.

сирњу́јем, сирњува́ја (3. л. мн. пр. сирњу́јев; аор. сирњува́, 1. л. мн. сирњува́мо; импф. сирњу́јешем, 3. л. мн. сирњу́јешев) несвр. у дем значењу: *сирим.* — Сирњу́јем по две три килца, кра́ва ме ви́ће одбива.

сирова́к м *недовољно суво, влажно, сирово дрво.* — Којѝ си ми натрупиа́ тија сирова́ци, сѝс њй ли ћу испечѝм леб?

сирови́ца ж *неокресана грана као бајина.* — Ћу дова́тим једну сирови́цу па ћу те свѝ исфру́скам!

сирови́че с *четврти дан крсне славе.* — Данѝс је сла́ва, па па́тарица, па рукави́че, па сирови́че.

сиромá м 1. *сиромáх.* — Ако е сиромá, ће се стѝгнев он и жена́ да рабóтив, па ће одима́в.

2. *онај који је за жаљење, јадник, невољник.* — Сиромá, при њи́гово нема́ње и тај једна́ кра́вичка да му липче!

сиромáшче с *дете без једног или оба родитеља, сироче.* — Оста́ла сѝм сиромáшче от пед године, па сѝм и месила, и вари́ла, та́тко ме учи́ја кѝкó леб да мѝсим по[д] црпу́љу.

сироти́ња м и ж *сиромашина, убога, бедна особа.* — Пру́жи на сироти́њу, не зна́ш и на те́бе бо[г] којѝ ће ти даде́!?

сирутка́ ж *сирушка.* — Млóго сирутку́ имамо, свѝки дѝн сирим, па по́јмо пра́сци с њума.

сиручи́ца ж дем. и хий. од *сирушка.* — Сиручи́ца убава, пу́на з дрóчке, да ти надрóби ба́ба да једе́ж да види́ш кѝкó е убава.

сирци́ја м погрд. *онај који воли да се йодсмева некоме, да исмева некога.* — Тај ли што е сирци́ја, на сваку́га се е насмеја́ја, а не види он какѝв је!

сирци́ка ж погрд. *она која воли да се йодсмева некоме, да исмева некога.* — Тој што си сирци́ка, затој ни́где другáчку нѝмаш!

сисáљче с *йрасе или јагње које још сиса.* — Те мо́ра ку́пимо за Божи́й једно прасѝ, овии́ја на́ши још сисáљчики, малѝцки.

сиска́ ж анат. 1. *сиса.* — Пушти́ла Бу́ла сиске, бр́го ће се отѝли.

2. *део йсѝстије, кондира и сл. судова кѝунаси́ог облика кроз који се йије или излива йечностй, сисак, носач.* — Сипи во́ду у ча́шу, немóј пи́јеш на сиску, кој ће по те́бе тѝкво́га пóсле да пи́је!

ситачък, -чка, -чко **а.** *йрилично ситан (о йлодовима).* — Ситачък овај гра̄, ал добро је, лани нѣсмо ни такъв имали. **б.** *шелесно недовољно развијен, мришав.* — Ситачко ги оној детенце, а млого га убаво чував.

ситка ж *осећај ситосийи.* — Јѣди, брѣ, најѣди си ти емпут, нѣмаш ситку!

ситница ж бот. *врста шљиве ситних йлодова која дозрева средином лѣта.* — Имамо сливе пожевке, дршљивке, ситнице, и о[д] цитнице печѣмо ракију, ал повнш с њи свиње ранимо.

ситноликес, -ста, -сто *који је ситног лица, ситнолик.* — Ситноликесто оној девојче, ал црвено у лице, убаво, јабуче ти бог даја.

ситован, -вна, -вно *од којег се йосијаје сити, којим се йосијеже ситосийи.* — Мани море твоји благиши, грашг дај на дете да се убаво наѣдѣ, гра̄ је ситован!

сицимка ж *шањи коной, конойчић, врѣца.* — Врзаја си теле с[с] сицимку, затој се искидало па све краву да исѣса!

сицимче с *дем. од сицимка.* — Имашем у мене едно сицимче, куде ли га дену, квачку да вржем.

сишче с (обично у мн.) *анат. дем. од сиска, сисица.* — С које ће ги овај свиња иррани оволки прасци, сишчики ву млого малѣчки.

сјагна прид. (само у ж. роду) *која носи у себи јагне, сјагна (о овци);* исп. сјагњеста. — На сјагне овце не турајте сол, ће се изјаловив!

сјагњеста прид. (само у ж. роду) *в. сјагна.* — Све су ми овце сјагњесте, пуно јагањчики ће има дѣда зимус.

скакавац м зоол. *в. скачка.* — Ваћа там по ливаде скакавци, замајуе се.

скаламѣрија ж *ойшѣи назив за ситније сивари различитие намене.* — Доноси нике скаламѣрие, за које ли су, не знам.

скаламутим, скаламутѣја (3. л. мн. пр. скаламутив; имп. скаламутѣи; аор. скаламутѣи, 1. л. мн. скаламутѣмо; импф. скаламутешем, 3. л. мн. скаламутешев) *свр. урадим како-шако, на брзину (обично лоше, рђаво).* — Ћу скаламутим никако тај обѣт па и ја да искочим на оро, све од рабѣту нигде не мог да искочим.

скапан, -а, -о 1. *шруо, исшрулео.* — Доносеше она ники скапани јабучики, нѣе била млого издашљѣва.

2. *експр. који је начѣиог, нарушеног здравља, болешљив;* исп. скапосан. — Скапану сѣм те узѣја, нѣси се куде мене од рабѣту скасала, тѣкѣ си скапана и куде татка ти била!

скапанѣж м *оно што је шруло, нашруло, у фази распадања (о воћу и йоврћу).* — Дала ми ники петлижани, оно све скапанѣж, нѣма које да преберѣш.

2. и ж *погрд. в. скапанка;* исп. скапла. — Изѣде ме тај скапанѣж, мало, мало па гу вучѣм по доктури!

скапанка ж *погрд. она која је болешљива;* исп. скапанѣж (2), скапла, скапосанка. — Ти, скапанке обукуј се, немѣј те па јутре вучѣм по доктури!

скапанко м *погрд. онај који је болешљив;* исп. скапла, скапосанко. — Муке онај жена мучи с онога скапанка.

скапла ж *погрд. в. скапанка.* — Сѣмо вучѣ онуј скаплу њигѣву по доктури.

скапличе с *дѣше које чѣстио йобѣлева, болешљиво дѣше.* — Ти, бре, скапличе, куде си се залѣтело у тој тѣнко ванѣлче, па ће се скапосјуѣш!

скапла м *погрд. в. скапанко.* — Кѣ[д] ће емпу[т] да липче онај скапла, коске моје да одморим?

сканосан, -а, -о в. *скайан*. — Шће ти таква скапосана, тебе ти ваља домаћица да потрчи и у њиву, а не съм дом да гу чуваш!

скапосанка ж погрд. в. *скайанка*. — Ти тьква скапосанка, неси за мушку кућу!

сканосанко м погрд. в. *скайанко*. — Кóлко су гу мómци тражили, она чека, чека, па óтиде те се зароби за онога скапосанка.

скапосујем се, скапосуваја се (3. л. мн. пр. скапосујев се; аор. скапосува се, 1. л. мн. скапосувамо се; импф. скапосујешем се, 3. л. мн. скапосујешев се) несвр. *лежим болесѿан, болујем*. — Скапосуј се туја кьд неси за роботу!

скапошем се, скапосаја се (3. л. мн. пр. скапошев се; аор. скапоса се, 1. л. мн. скапосамо се) свр. *легнем у ѿосѿељу због болесѿи или од умора*. — Скапосала се там у собу, мора да е болна. Дај, деца једете па ја да се скапошем, данс съм се раскостила от пúсту работѿину!

скарам, скараја (3. л. мн. пр. скарав; аор. скара, 1. л. мн. скарамо; импф. скарашем, 3. л. мн. скарашев) свр. *мало, донекле изгрдим*. — Скараја гу татко, она одма сивли.

скастрнм, скастрија (3. л. мн. пр. скастрив; аор. скастри, 1. л. мн. скастримо) свр. *одрежем, срежем горње делове дрвѿиа, гранчица, окрешем*. — Скастри на туј сливу све теј грањке што заклањав прозори!

скаучкам, скаучкаја (3. л. мн. пр. скаучкав; аор. скаучка, 1. л. мн. скаучкамо) несвр. *оглашавам се ѿанким, исѿрекиданим завијањем (о шѿенѿу)*. — Кóлко скаучкав кученцики, иди ги сѿпни мálко млекцѿ!

скачка ж зоол. *скакавац*. — Вржемо краве па по цел дьн јуримо скачке по ливаду. От кькву си се роботу претеретија? Чуваш овце и јуриш скачке по ливаде!

скашем се, скасаја се (3. л. мн. пр. скашев се; аор. скаса се, 1. л. мн. скасамо се) свр. експр. *ѿреоѿишереѿим се, сѿѿирем се, изнурим се радеѿи ѿешке физичке ѿслове*. — Скасамо се ми тройца овој лѿто с пúсту работѿину! Скасала съм се у твоју пúсту кућу, од роботу, па сь[г] ће ме јуриш!

скашкам се, скашкаја се (3. л. мн. пр. скашкав се) свр. *ѿређе у кашасѿо сѿање, ѿретѿвори се у кашу (о јелу које се кува)*. — Гра кь[д] це млого вари, он се развари па се скашка, и мож лько загорѿ.

сквацам се, сквацаја се (3. л. мн. пр. сквацав се; аор. скваца се, 1. л. мн. сквацамо се; импф. сквацашем се, 3. л. мн. сквацашев се) свр. експр. *сѿусѿим се на земљу, сѿѿолицу и сл., седнем савладан умором*. — Дођо из њиву па се скваца на клупу прет капију, сьг не мок се дигнем, цел дьн се савивам у њиву.

сквичнм, сквичаја несвр. *скичим, цвилим (о свињи)*. — Свиње сквичив ис црну зору, никој се не диза да ги нарани, ја мора и у кућу и око стоку, ко млада невеста.

скепчам, скепчаја (3. л. мн. пр. скепчав; аор. скепча, 1. л. мн. скепчамо; импф. скепчашем, 3. л. мн. скепчашев) свр. *зграбим, шчейам*. — Тамьн она да скепча оној клубе, кьд онај туј што работи, видеја гу и трже гу там, вика, ти оће крадѿш, ај с мене овам!

скиђам, скиђаја (3. л. мн. пр. скиђав; аор. скиђа, 1. л. мн. скиђамо; импф. скиђашем, 3. л. мн. скиђашев; пр. сад. скиђајеѿи) несвр. I. *скидам*. — Викај чичу да скиђамо цакови ис кола!

II. ~ се 1. *силазим*. — Скиђај се одотле, ће паднеж да се утѿпаш!

2. *скидам се, свлачим се*. — Мора се скиђам, завруѿи се.

скиђање с гл. им. од скиђам (се). — У оној скиђање, не потревѿја прѿчку на слубу, те се скотрљаја о[д] шлубу и такóј искршија ногу. Нема скиђање капути, они не лóжив!

скитароши м погрд. *в. скићњар*. — С такви скитароши ће идеж беспослени, неће идеж з домаћини!

скитњар м погрд. *онај који скића, луња, скићалица, лућалица*; исп. скитарош. — Голем си скитњар, ич се не сврђај дом!

скитњарка ж погрд. *она која скића, луња, скићалица, лућалица*. — Тај скитњарка скита дње, скита ноће, за никакву се раду не приваћа!

склаћам, **склаћаја** (3. л. мн. пр. *склаћав*; аор. *склаћа*, 1. л. мн. *склаћамо*; импф. *склаћашем*, 3. л. мн. *склаћашев*) несвр. *заменујем, одменујем некога у њослу*. — Мене ко дете неје имаја кој да ме склаћа у раду.

склаћање с гл. им. од *склаћам*. — За склаћање, склаћаше гу муж од раду, ал си е болна била, неси е век имала.

склечкам се, **склечкаја се** (3. л. мн. пр. *склечкав се*; аор. *склечка се*, 1. л. мн. *склечкамо се*) свр. експр. *савијем се, њовијем се, згурим се услед њреошћерећености у њослу, сшарости и сл.* — Склечкала се од голем терет, ко да је у шеесд године.

склечкотнна ж и м експр. *особа која се савила, њовила, згурила услед њреошћерећености у њослу, сшарости и сл.* — Онаквa склечкотина па с тојашку шовелја, шовелја, у ћерку си дође. Кько ги неје грe онаквога склечкотину да га јурив по стоку да иде?

склопка ж *набор, фалша*. — Све ву на склопке вистан, млого јубав.

склупчам се, **склупчаја се** (3. л. мн. пр. *склупчав се*; аор. *склупча се*, 1. л. мн. *склупчамо се*) свр. *в. скључим се*. — Склупчај се, мешина ће ти умине!

скљештим се, **скљештија се** (3. л. мн. пр. *скљештив се*; аор. *скљешти се*, 1. л. мн. *скљештимо се*; импф. *скљештешем се*, 3. л. мн. *скљештешев се*) свр. експр. *скућим се од зиме, хладноће*. — На онакво студенило, снашка се беше скљештила у белу аљину, несу имали нико капуче да су ву купици.

скључим се, **скључија се** (3. л. мн. пр. *скључив се*; аор. *скључи се*, 1. л. мн. *скључимо се*; импф. *скључешем се*, 3. л. мн. *скључешев се*) свр. *савијем се као у клујко (о човеку)*; исп. *склупчам се*. — Ја кд наидо у башчу, она се беше скључила туј куде плевела, савива се од болeжи.

сковран м 1. зоол. *мала ишница њевачица из рода Sturnidae, чворак*. — Закла за обед једно пиле, оно ко сковран, а ми смо повишке јуди у кућу.

2. *фиг. човек ниског расца, уз шo слаб, мршав*. — Какъв па младожења, нема које да видиш, сковран!

сковранка ж *фиг. она која је ниског расца, уз шo слаба, мршава*. — Онај сковранка што гу нема дваес кила, сьмо лети кр[з] сокак.

сковранче м 1. зоол. *младунче, ишничковрана*. — Нашја там у жито сковранчки па ги донeја дом.

2. *фиг. шелесно недовољно развијено, мршаво, неухрањено деше*. — Тој сковранче ми душу њеде, ништа неће еде!

скозна прид. (само у ж. роду) *која је бремениша (о кози)*. — Једна ми коза скозна, а једну музем. Овуј козу што е скозна, треба гу продамо на скозно.

скокам, **скокаја** (3. л. мн. пр. *скокав*; аор. *скока*, 1. л. мн. *скокамо*; импф. *скокашем*, 3. л. мн. *скокашев*) свр. експр. *исшрошим, њошрошим, њроћердам*. — Има сто марке, ал дете, данш мало, јутре мало, узимамо такoј докле ги скокамо, e, сь[г] ће пуцкамо булке.

сколедујем, **сколедуваја** (3. л. мн. пр. *сколедујев*; аор. *сколедува*, 1. л. мн. *сколедувамо*) свр. експр. *обасиѐм грдњама, љрекорима, изгрдим, искарам*. — Ту га сколедујем ја њѐга љубаво он тој што работи, нѐ се ти секиравај!

скомина ж у изразу: ~ **мн имам у усшима неугодан осећај ушрнулости зуба же-дући кисело, незозрело воће**. — Скомина ми о[д] теј зелене сливе, ич нѐ ми ги давај!

Изр. **млади се свађав, а на стари ги ~ родишѐљи доживљавају нешријайности због нешромишљених љосшуйака деце**. — Кько се па нешју секирам, они млади се свађав, а на нас стари ни скомина.

сконцам се, **сконцаја се** (3. л. мн. пр. *сконцав се*; аор. *сконца се*, 1. л. мн. *сконцамо се*) свр. експр. *изгубим шѐлесну снагу, онемоћам, оронем (обично услед љреош-шерећености у љослу, сшаросшш, болесшш и сл.)*. — Баба се сконцала, не мѐж ништа да работи.

скѐруша ж бот. *оскоруша*. — Скѐруше се дрѓкше не мѐж жедев, сѐм кьд угњилив.

скржав, -а, -о *шкрш, себичан, шврдичав*; исп. *скржљив*. — Татко ву е млого скржав, за динар би се обесија. Мајка ву е издашљива, на татка се скржава манула.

скржавка ж *она која је шкршш, себична, шврдичава*; исп. *скржла, скржљивка*. — А, мѐри, скржавке, што не даш на Беле мало о[д] чикулатку да обићеш?

скржавко м *онај који је шкршш, себичан, шврдичав*; исп. *скржља, скржљивко*. — А, ти мој скржавко, ће потражиш и ти од мене ништо, ћавола ће добићеш!

скржавче с *шкршш, себично, шврдичаво деше*; исп. *скржличе, скржљивче*. — Тој ли што е скржавче, све на мајку да се метне!

скржавштина ж *шкршшш, себичности, швршшчлук*. — О[д] твоју скржавштину па си изгубија и оној што си имаја.

скржла ж *в. скржавка*. — Скржла, за узимање узима, а кь[д] трѐба ти даде, руке ву се тресев о[д] цкржавштину.

скржличе с *в. скржавче*. — Скржличе, мѐри, не дава, заламало па све изеде!

скржља м *в. скржавко*. — Испрати Анку да ву даде мало компири, њигѐви су од онија рани, он скржља паре ву тражија.

скржљив, -а, -о *в. скржав*. — Из њѐга ич немѐј да тражиш, он млого скржљив!

скржљивка ж *в. скржавка*. — А, моја ти скржљивке, ће доће ред и ти ништо да потражиш, ће видиж дьл ће добићеш!

скржљивко м *в. скржавко*. — Дај му, бре мало, скржљивко јѐдан!

скржљивче с *в. скржавче*. — Ти бре, скржљивче, ако не даваш и на овија деца да обићеш, иди дѐм па јѐди, немѐј деца да жељѓв!

скреж м *лед*. — Мраз голѐм, све се скреж наваћаја на прозори, ако сѐм ложија до које време.

скрљѐшем се, **скрљѐсја се** (3. л. мн. пр. *скрљѐшев се*; аор. *скрљѐса се*, 1. л. мн. *скрљѐсамо се*) свр. експр. *сурвам се, сшрошшшам се*. — Пази, човеку немѐј се с туј болну ногу скрљѐшеш нис тија басамаци!

скрљам се, **скрљаја се** (3. л. мн. пр. *скрљав се*; аор. *скрља се*, 1. л. мн. *скрљамо се*) свр. експр. *љаднем, шреснем, љоснем*. — Те се скрља с њѐјне штикле, глеј гу кько ѐди!

скрник м (обично у мн.) анат. *крајник, Tonsilla*. — Кь[д] ци била малѐчка, гѓша ти се затвори о[д] цкрници, а ја да те не водим куде доктури, долеко, несѓ билш ко сьг автобуси, ја те одведѐм у Ждеглово куде едну бабу, па ти ги она там стиска с палче-ник, онај гној из њи да искѓчи.

скрџкав, скрџаја (3. л. мн. пр. скрџкав; аор. скрџка, 1. л. мн. скрџамо) несвр.
1. *шкрџим*. — Подмажи тија врата да не скрџкав толко!

2. *шкрџућем*; исп. скрчим. — Кџт почне да скрџка сџ[с] зџуби, стрџа да те увати!

скрџцем, скрџнуја (3. л. мн. пр. скрџцев; аор. скрџну, 1. л. мн. скрџнумо) свр. 1.
зашкрџим. — Чџуем га ја он кџ[д] дође, скрџцев врата.

2. *зашкрџућем*. — Тај беснџк сџм кџд ме поглџдне и скрџце сџ[с] зџуби, знам кџлко је сџта.

скрџим, скрџаја (3. л. мн. пр. скрџив; аор. скрџа, 1. л. мн. скрџамо) несвр. 6.
скрџкам (2). — Побеснеја, сџмо скрџи сџ[с] зџуби.

скубање с гл. им. од *скубем*. — Твоје скубање нџгде неће га има, ја сџмо да те докачам за шивке!

скубџм, скубаја (3. л. мн. пр. скубџв; аор. скуба, 1. л. мн. скубамо; импф. скуба-
шем, 3. л. мн. скубашев; пр. сад. скубајећи) несвр. I. а. *чуџам*. — Скуби туј траву, да
олабимо мало бостан, видиш трава га јанула! б. *вучем за косу, чуџам, черуџам*. — Мај-
ке, казуј му да ме не скубе, ћу га утепам све!

II. ~ се *чуџам себи косу*. — Мајка му тој кџ[д] чула, узџла па се скубала.

скубла ж погрд. *она која је с неуредном, рашчуџаном, рашчеруџаном косом,
чуџавица*. — Тај скубла, за њџм нема чешаљ, него такој раскубана ће иџде!

скубличе с *деџе с рашчуџаном, рашчеруџаном косом*. — Изде ме онџ моје
скубличе, не дава да се чешла и тој ти е!

скубља м погрд. *онај који је с неуредном, рашчуџаном, рашчеруџаном косом,
чуџавац*. — Воџи се туј по сокаци с једнога скубљу, коса му ко на дражићовца.

скубнем, скубнаја (3. л. мн. пр. скубнев; аор. скубна, 1. л. мн. скубнамо) свр. у
дем значењу: скубем. — Скубни травицу за свиње па да бегамо дом, ноћ не увати у
њиџе! Дете гу скубнало, а она се одма ражљебила!

скукуљим се, скукуљџја се (3. л. мн. пр. скукуљив се; имп. скукуљџи се; аор.
скукуљџи се, 1. л. мн. скукуљџимо се; импф. скукуљџешем се, 3. л. мн. скукуљџешев се)
свр. експр. *скуџим се, згурим се, погурим се*. — Скукуљџила се и она до зџмњу, ништо
о[д] цтарос, ништо о[д] терет, и такој!

скупотџја ж *високе цене, скуџоћа*; исп. скупотџња. — На овџј скупотџју, не
мош се живџи.

скупотџња ж в. *скуџоџија*. — Голџма скупотџња, сџнко, све поскупџџе, неје
ни за сељака добро!

Скуноћа ж *надимак*.

скупоценес, -ста, -сто *који има високу цену, скуџоцен*. — Она бџе од онџја ску-
поценести капџти за снашку да кџпи, неће се она поцењава по такој капџт на снашку
да кџпи.

скут м *део човечијег шџела у седећем џоложају од шџрбуха до колена, крило*. —
Ај дизај се, малџчк ли си у ску[т] да ми сџдиш!

скутача ж *кецеља, џрегача*. — Не бџ понџла крошњу, па тури нџки петлижани у
скутачу кџлко за вечеру да имам, све сџм си скутачу упропастила! На свџкџву снајка
дава бџлу, вџзџну кошџљу, вутџрку, скутачу, дугџчке вџзџне черџпе.

слабодџшан, -шна, -шно в. *кабав*. — Она слабодџшна, неје за тешку рабџту.

славџј с зоол. *славуј*. — Распојали се славџи, ајде, пролџет ваћа, ће се рабџти у
њиџе!

славџџче с *џиџић славуја*. — Отоплџло, славџџики у габрак појџв, појџв.

сла́зам, слаза́ја (3. л. мн. пр. сла́зав; аор. слаза́, 1. л. мн. слаза́мо) несвр. *силазим, сиуши́шам се*. — Остарела, не мо́ж више сама да сла́за низ ба́самци, деца́ гу изво́див.

слаза́ње с гл. им. од *слазам*. — Къкво њо́јно слаза́ње, ни по со́бу не мо́ж да и́де?!

сла́мња́ча ж *сламарица*. — Къд оврши́мо, истресе́мо ону́ј ста́ру сла́му и[з] сла́мња́че па ги напу́нимо с но́ву, и то́ј ни е до дого́дине. Препуни́ла си сла́мња́чу, тврдо за спа́ње.

сланина́рац м зоол. *сеница*. — Тој тако́ј о[д] цта́ри оста́ло, за Божи́ћ ће ва́тимо вра́пче, сланина́рац, па ће га пече́мо.

сланна́рче с *иши́ћ сланина́рца*. — Извеле́ се сланина́рчики у сала́ч, не казу́јте на деца́, ће ги пова́ћав!

слани́нка ж дем. и хий. од *сланина, сланиница*. — Ту́ри ма́лко слани́нку у гра́, ово́ј ле́то се испости́мо!

сланопа́ђа ж бот. агр. *дивља, некалемљена крушка си́ћних њлодова која дозрева у њозну јесен*. — Ове́ј сланопа́ђе да се оберев па да се ту́рив у жи́то да ста́шев!

слегне́м, слегну́ја (3. л. мн. пр. слегне́в; аор. слегну́, 1. л. мн. слегну́мо) свр. *сиуши́шам се, си́ђем*. — Мо́ра ники да слегне́ у бунар, згруши́ја се, не́ма во́да. Слегну́ја бе́ше у бунар, оно́ се поче́ гру́ши, одва́ј смо га изву́кли.

сле́дува́ње с оно́ *иши́о некоме њри́ада, иши́о му сле́дује (обично о школкој уживи)*. — При́мав деца́ сле́дува́ње у шко́лу, ко́лко да заљже́в глад.

слезе́нка ж анат. *слезина, слезена*. — Къд је о[д] цви́њу слезе́нка дебела на пре́ђан крај, ће бу́дне о́стра зи́ма, тако́ј казу́еше деда́ Јосим.

слена́чке прил. у *слеи́и чвор, ша́ко да се не може́ лако развеза́ши*. — Врза́ла си трак сле́пачке, сьг не мо́г га одвр́жем.

слепка ж погрд. *она која не види, која је сле́па, сле́пица; она која не види добро, која је слабо́вид*. — Ма́јка сле́пка, ће́рка глү́вка, во́див се по́д руке, једна́ без дру́гу ни́где не и́дев. Уде́ни иглу́ на ту́ј сле́пку, откљ[д] це́ тртка па не види́!

слеп́ча м она́ *који не види, који је сле́й, сле́пац; онај који не види добро, који је слабо́вид*. — Чу́ва и она́ једно́га сле́пчу, и́ч не види́ на едно́ око. Не види́ш, сле́пчо куде́ и́деш, све́ ме зга́зи!

сли́ва ж бот. агр. *во́шка из њор. ружа Prunus domestica, шљива*. — Немо́ј да еде́ж зелене́ сли́ве, ће се разболи́ш! Ову́ј го́дину сли́ве уба́во роди́ле, ће има́ за раки́ју.

слива́р м 1. *во́ћњак њод шљивом, шљивик*; исп. сливарник, сливња́к. — Огра́ди она́ј слива́р, немо́ј ту́ја сто́ка да ула́за у не́га!

2. *онај који иде селом и прода́је шљиве у замену за жи́ш*. — Дај ед́н шини́к пчени́цу, ене́ га слива́р докара́ја сли́ве!

слива́рник м в. *сливар (1)*. — Од она́ј слива́рник у Коњинско́ не́маш ва́јду, Коњинчани пушта́в сто́ку у не́га, сто́ка све млади́це испокрши́, да га прода́ш!

сли́вка ж хий. од *слива*. — Уба́ве ове́ј сли́вке, пребе́ри си за еде́ње!

сливња́к м в. *сливар*. — У она́ј сливња́к до Војловачко́, све́ су ни дршљивке, уба́ве за еде́ње, а и раки́ја млого́ уба́ва иска́ча од њи.

сливóв, -а, -о *који је од шљиве, шљивов*. — Сливóво дрво́ не гори́ бьш уба́во.

сливо́вица ж *ракија од шљива, шљивовица*. — Немо́ј ту́ј купóвну, о[д] твоју́ сливо́вицу ми си́пи!

слив́че с дем. и хий. од *слива*. — Тури́ ники слив́чики у кице́љу, отидо́ куде́ њу́м, да не́је без ни́шта.

сливченце с дем. и хий. од сливче. — О[д] цвѣ е Јоле садѣја докле бѣше у снагу, и сливченце, и орашче, и крушче, јабуче, свѣ е тој имало у њиг'ов об'ор.

Слинча м надимак.

слободѣја ж *слобода, сигурносћ*. — Да ја нѣмам слободѣју у моју кућу, међу моји кућовни!

слободим се, слободѣја се (3. л. мн. пр. слободив се; аор. слободѣ се, 1. л. мн. слободимо се; импф. слободешем се, 3. л. мн. слободешев се) несвр. *куражим се*. — С куда ћу се ја сѣк слободим, овѣја изѣлице што остали ће ме иск'арав?

слогујем, слогуваја (3. л. мн. пр. слогујев; аор. слогува, 1. л. мн. слогувамо; импф. слогујешем, 3. л. мн. слогујешев) несвр. *живим у слози, слажем се*. — Слогујете ли с јетрву, она набесничава, ал вредна?

сложан, -жна, -жно *који је свуда једнаке дебљине, раван (о земљишту)*. — Овој нашо мѣсто за коп'ус нѣе сложно, нѣго морамо к'т прекопујемо да трзамо зѣмљу с крајѣви.

слоши се, слошило се свр. безл. (некоме) *снегогне ми се (му се, ву се и сл.), по-зли ми (му, ву и сл.)*. — У њиву му се слошило. Докле овај отишла по воду да га олади, он умрѣја, толко ти е о[д] човека.

слуба ж *мердевине*. — Бѣше се качињаја на плѣмњу рану за стоку да скине, он'о не потрѣвѣја слубу, паднуја па ногу искршија.

слуза ж *суза*. — Како ја слузе о[д] тебе пуштала, такој ти арно о[д] твојега душманина дочекаја!

слузим, слузѣја несвр. само у изразу: *слузив ми очи теку ми сузе, сузе ми очи (од дима, лука и сл.)*. — Не плачем, слузив ми очи, ники луг дробѣ за у јело.

слукче с *дечак слуга*. — Довѣли ис планину једно слукче, дѣк онѣ старѣ, помага ги око стоку, дрвца ги натрупи, такој.

слунце с *сунце*. — Слунце изгрејало, а ви још у постѣљу!

слунцокрет м в. *слунцоглед*. — Не га дѣрај тај слунцокрет, нека га, тој сѣм до-нѣла да се осуши па после ће га једѣте!

слунц'ошем, слунцосаја (3. л. мн. пр. слунц'ошев; аор. слунцоса, 1. л. мн. слунцосамо) свр. *оболим од претѣраног излагања сунцу (о овцама)*. — К' [д] ће б'удне на пладне, овце да докараш у реку под лад, да не слунц'ошев!

слунчам се, слунчаја се (3. л. мн. пр. слунчав се; аор. слунча се, 1. л. мн. слунчамо се) несвр. *сунчам се*. — Ми црцамо лѣте од раб'оту, она девојка ће отидне на ѣзеро у Врновце, ће се бања и ће се слунча!

слунчање с гл. им. од *слунчам се*. — Ете с твоје слунчање, свѣ си изгорѣла!

слунц'оглед м бот. агр. *уљарица са главичасћим жућћим цвѣтовима Helianthus annuus, сунцокреј*; исп. слунцокрет. — Малѣчке сте билѣ, ја сѣм ве водѣла с мѣне у Државно, слунц'оглед да копамо, за пусте паре. Донѣси слунц'оглед за пилики!

слуњам се, слуњаја се (3. л. мн. пр. слуњав се; аор. слуња се, 1. л. мн. слуњамо се; импф. слуњашем се, 3. л. мн. слуњашев се; пр. сад. слуњајеши се) несвр. *експр. идем без циља, скићам, лућам, луњам, йумарам*; исп. слурам се, слуткам се, слуцкам се, снеби-вам се, сневирам се. — Сѣм се слуња там овам, ко глуво куче, нѣсе дом сврћа!

слуњање с гл. им. од *слуњам се*. — Ти с твоје слуњање ће нацбараш на нев'олу!

слурам се, слурјаја се (3. л. мн. пр. слурав се; аор. слурја се, 1. л. мн. слурамо се; импф. слурашем се, 3. л. мн. слурашев се; пр. сад. слурјајеши се) несвр. *експр. в. слу-*

њам се. — У моје време, слунце забди, девојка у кућу, а сѝк се девојке по цел ноћ слурав по сокаци.

слурање с *гл. им. од слурам се.* — Дом да седиш, куде мене нема тој слурање ко куде твојега татка!

слуткам се, слуткаја се (3. л. мн. пр. слуткав се; аор. слутка се, 1. л. мн. слуткамо се; импф. слуткашем се, 3. л. мн. слуткашев се; пр. сад. слуткајећи се) несвр. експр. *в. слуњам се.* — Слуткате се цел дн, све остаде неработено! Стварно ли ти работиш куде Остоју, ел се сѝмо слуткаж за цабе?

слуткање с *гл. им. од слуикам се.* — Кво е тој слуткање до половин ноћ, а девојко?!

слуцкам се, слуцкаја се (3. л. мн. пр. слуцкав се; аор. слуцка се, 1. л. мн. слуцкамо се; импф. слуцкашем се, 3. л. мн. слуцкашев се; пр. сад. слуцкајећи се) несвр. експр. *в. слуњам се.* — Она се слуцка, а у Лебане, а у Лесковац, а стари поцрцаше од работу.

слуцкање с *гл. им. од слуцкам се.* — Која је домаћница, тај не мисли о[д] слуцкање, а њум гу ник[д] дом нема!

слушам се, слушаја се (3. л. мн. пр. слушав се; аор. слуша се, 1. л. мн. слушамо се; импф. слушашем се, 3. л. мн. слушашев се) несвр. *бринем о себи, снабдевам се, служим се.* — Остарела сѝм, не мок се сама више слушам, овѝја млади не гледав сѝк старога човека.

слѝпен, -а, -о *који је по изгледу, лику, истии, истиовешан са неким другим.* — Све си овој дете на Сретка личи, слѝпен Сретко.

слѝпенка *ж она која је истиовешна са неким, која веома личи на некога.* — Кѝко се све на мајку метнала, слѝпенка, слѝпена мајка!

слѝпенко *м онај који је истиовешан са неким, који веома личи на некога.* — На тога слѝпенка му глава ко на татка му, ко кова бугарска, слѝпен татко.

смѝкла *ж погрд. она која се немарно одева, на којој одећа виси.* — Емпут ми беше мераг да видим туј смѝклу да се прицврсне, убаво да се опаше, да не иде онакој смѝкнута.

смѝкља *м погрд. онај који се немарно одева, на коме одећа виси.* — Ти бре, смѝкљо, пѝл опаши туј кошуљу у панталоне, које си се туј смѝкја!?

смѝкнем, смѝкнѝја свр. *повучем наниже, сѝргнем.* — Смѝкни вутарку, види ти се станче!

сманем, сманѝја (3. л. мн. пр. сманев; аор. сманѝ, 1. л. мн. сманѝмо; импф. сманешем, 3. л. мн. сманешев) свр. *овлаш ѝомешем, ѝочистѝим.* — Смани прет кућу тој големо ѝубре, сѝг немаш кѝ[д] да метеш!

смандрљам, смандрљаја (3. л. мн. пр. смандрљав; аор. смандрља, 1. л. мн. смандрљамо; импф. смандрљашем, 3. л. мн. смандрљашев) свр. експр. *урадим на брзину, како ѝако.* — Смандрља тај обѝт, после по цел дн седи прет капију.

смѝцам, смѝцаја несвр. *повлачим, вучем наниже.* — Не качѝте се на мој кревет, смѝцате ми черге! Не смѝцај сѝлте черапе, ако ти е врућо, собѝј ги!

смѝцаљка *ж бот. лековѝта зеласѝта биљка Hypericum perforatum из ф. Hyperic-sасае, канѝарион, кичица.* — Смѝцаљка гу вѝкамо онѝј жѝту траву, она е о[д] цве, смѝца кѝкве било ране.

смачна *прид. (само у ж. роду) која носи мачиће, смачна.* — Не гу рѝтај мачку, смачну, које ти смића, грота!

сме *м смех, смејање.* — Она мало, мало па ће нагоди ништо, ми црцамо о[д] сме.

смѣјас, -ста, -сто *смеј*. — Неје црн, онакој смѣјас ко татко му.

смѣљам, смељаја (3. л. мн. пр. смѣљав; аор. смеља, 1. л. мн. смељамо; импф. смѣљашем, 3. л. мн. смѣљашев) свр. *самељем*. — Да смељамо прво овуј пченицу лањску, има време, ће мељамо и од овуј нову!

смѣћа ж *смејћа*, *йрејрека*. — Куде је срећа, нема смѣћа (НПосл.).

смѣшим, смешија (3. л. мн. пр. смѣшив; аор. смеши, 1. л. мн. смешимо; импф. смѣшешем, 3. л. мн. смѣшешев) несвр. I. *брукам*, *срамошим*. — Улазај у кућу, немој се дереш на сред обор, ћерке за одаву смѣшиш!

II. ~ се *брукам се*, *срамошим се*. — Ти неће тражиш на вересију, неће се смѣшиш, ја съм научила такој да живим.

смѣшка ж *смех*, *смејање*. — Ритну ме крава у музење, а он се смѣје, викам му: тебе ти је за смѣшку, а мене ми се плаче.

смјјем, смјаја (3. л. мн. пр. смјјев; имп. смј, 2. л. мн. смјте; аор. смј, 1. л. мн. смјмо; импр. смјјешем, 3. л. мн. смјјешев) свр. *йрањем* *уклоним* *осѣаишке* *хране* *са йосуђа*, *сйерем*. — Смј тија судоји па расипи у номје за свиње!

Смиљка ж *хий*. од *Смиља*, *Смиљана*.

смјнем, сминуја (3. л. мн. пр. смјнев; аор. смину, 1. л. мн. сминумо; импф. смјнешем, 3. л. мн. смјнешев) свр. *наврашим*, *сврашим*. — Вика не Мјлка да смјнемо, ал ми не могамо.

смињување с гл. им. од *смињујем*. — Нема смињување сг, доцкан је, ноћ ће не ўвати!

смињујем, смињуваја (3. л. мн. пр. смињујев; аор. смињува, 1. л. мн. смињувамо; импф. смињујешем, 3. л. мн. смињујешев; пр. сад. смињувајећи) несвр. *навраћам*, *свраћам*. — Често ми смињујемо у њи, кд йдемо у Коњино сливе да беремо.

смјћам, смјћаја (3. л. мн. пр. смјћав; аор. смјћа, 1. л. мн. смјћамо; импф. смјћашем; 3. л. мн. смјћашев) несвр. а. *йравим* *смејћу* *некоме*, *узнемиравам* *некога*. — Не ми смјћај, мјкни се од мене! б. *сйречавам* *некога* *у нечему*, *омејтам* *га*. — Које ће ми ти помогнеш, сјмо ми туј смјћаш!

смјћање с гл. им. од *смјћам*. — Не ву смјћам, бре ништа, какво смјћање, мрзи ме, не мож ме гледа!

смлатен, -а, -о експр. *који није йри чистој свесѣи*, *неурачунљив*. — Овај човек смлатен бија, не зна које збори!

смлатенка ж експр. *она која није йри чистој свесѣи*, *која је неурачунљива*. — Ја се с њум смлатенку не мог више распраљам, не мож ву се докаже!

смлатенко м експр. *онај који није йри чистој свесѣи*, *који је неурачунљив*. — Мјкни се од мене, смлатенко па работи које оћеш!

смлатотина ж и м аугм. и *йеј*. од *смлаиенка*, *смлаиенко*. — Ете гу, вуче се онај смлатотина, не мош се човек с њум расправи! Ја му викам на тога смлатотину краве да поји, он се забандаја па црепови прерића.

смок м зоол. *неоѣровна* *змија* *Cotuber Flavescens*, *смук*. — Видеја утепанога смока ники исфрљаја на пут, па се уплашија.

смолница ж *врѣија* *глинаѣиог*, *нерасѣресѣиог*, *смоловѣиог* *земљѣиѣија*, *смоница*. — Моја њива, брѣ, човека да роди, ти у твоју смолицу које садиш!?

смолничав, -а, -о *који је смоласѣи*, *смоловѣи* (*о земљѣиѣију*). — Смолничава онај њива у Копани пут, не заврнало, па се утепамо докле гу окопамо.

смoљав, -а, -о *који је недовољно чистио, оирано, који је зајушишеног лица*. — Никъ[д] це убаво неје измија, смoљав у лице, засмољавеја од мрзу.

смoљавка ж погрд. *она која има недовољно чистио, оирано, која има зајушишено лице*; исп. смoљча. — За туј смoљавку ко да нема водица, допуштила у њојне године онаква смoљава да иде.

смoљавко м погрд. *онај који има недовољно чистио, оирано, који има зајушишено лице*; исп. смoљча. — Ја се не мажем с помаде ко ти, ако съм смoљавко на мене људи ће се смејев, на тебе нећев!

смoљка ж погрд. *в. смoљавка*. — Дыг затешкела па ти се такој чини да је смoљава, неје она смoљка, куде њум цела продавница с помаде.

смoљча м погрд. *в. смoљавко*. — Ти ли ће се бре, смoљчо смoљави на никуга смејеш, тебе си поглеј какъв си?!

смрдџ м *нейријатан мирис, смрад*. — Не мош се седи на тарасу увечер о[д] цмрдџ из њигову шталу, ветар къ[д] дуне.

Смрдла¹ ж *надимак*.

смрдла² ж погрд. *она која не води рачуна о чистиоћи, која смрди, заудара*; исп. смрдљивка. — Тај смрдла неје њум опрала, те на мене ће ми постелу пере!

смрдља м погрд. *онај који не води рачуна о чистиоћи, који смрди, заудара*; исп. смрдљивко. — Он не писује с плавес ко тебе, него чъс у шталу, чъс у кочину, не мож на убаво да меріше!

смрдљак м *место, ѝросторија исјуњена нейријатним мирисом, смрадом*. — Ккъо мош спијете после у тај смрдљак, сви пушите а не отварате прозори?

смрдљивка ж пеј. *в. смрдла*. — Смрдљивке ти, у твој век се неси избањала, ти ли ће наодиш ману на никуга!?

смрдљивко м пеј. *в. смрдља*. — Цџбе се, смрдљивко преобукјеш, неће чисте цoљке на немијену снагу, усмрдџа си се!

смрзoтина ж и м *особа која је зимогрожљива, ѝреосейљива на хладноћу*. — Пушти гу туј смрзoтину, у сред лето се трунта ко да је зима! Неје он, дете смрзoтина, стар човек, у њега не врије крв ко у вас млади, мора се наобукје!

смудење с *гл. им. од смудим*. — Там у смудење месо у пушницу, ћа си изгорим ванелу.

смудим, смудіја (3. л. мн. пр. смудив; имп. смуди; аор. смуди, 1. л. мн. смуди-мо; импф. смудешем, 3. л. мн. смудешев; пр. сад. смудејећи) несвр. *излажем ваџри, диму, ѝрљим*. — Ене гу мајка очистила кокошку па гу још смуди, вика за по убаво, да меріше.

смуцам се, смуцаја се (3. л. мн. пр. смуцав се; аор. смуца се, 1. л. мн. смуцамо се; импф. смуцашем се, 3. л. мн. смуцашев се; пр. сад. смуцајећи се) несвр. експр. *скишам, луњам, шумарам*. — Куде се ти по цел дн смуцаш, ја ли ћу те тебе залићам докле съм жива?!

смуцање с *гл. им. од смуцам се*. — За мене и такој и овакој, не те стра од мене, ал татко ти се опасно намрсја збок твоје смуцање.

снаа ж а. *синовјева жена, снаха*. — Снаа ми је млого вредна, не мог да грешим душу, ал па што је бесна, съм немам куде па си ву оћутјем. б. *брајовјева жена*. — Тој ми е снаа брџе, на брата ми женџа, води рет које ламoтиш!

снавѣднем се, снаведнуја се (3. л. мн. пр. снавѣднев се; аор. снаведну се, 1. л. мн. снаведнумо се) свр. *савијем се*, *сагнем се*. — Треба да идемо да беремо сливе, а ја не мѳк се снавѣднем кѳлко ме кичма боли.

снавиђам се, снавиђаја се (3. л. мн. пр. снавиђав се; аор. снавиђа се, 1. л. мн. снавиђамо се; импф. снавиђашем се, 3. л. мн. снавиђашев се) несвр. *сагињем се*, *савијам се*. — Ја стара да се снавиђам сливе да берем, а ви млади да седите у лад!

спавиђање с гл. им. од *снавиђам се*. — Тебе ти, ћерко лѳсно за снавиђање, млади да си, а ја се снавѣднем па се не мѳг усправим.

снага ж *шлесна консѳиѳиуѳија*, *шело*. — Убава у снагу, ал мѳзак нема. Подала га снага, искривија се.

снађујем, снађуваја (3. л. мн. пр. снађујев; аор. снађува, 1. л. мн. снађувамо; импф. снађујешем, 3. л. мн. снађујешев) несвр. I. в. *снаодим (I, I)*. — Ја све мѳра да снађујем у овуј кућу, а ви сѳмо чѳкате на гѳтово да се примѳкнете!

II. ~ се в. *снаодим (II)*. — Снађује се онај за пारे, иде по пијац, продава детињѳи стари цѳљчики.

снајѣдем, снајѣја свр. експр. *извређам*. — Снајѣде ме онај кучетина, па се не мѳк смирим.

снајиђам, снајиђаја несвр. експр. *наносим некоме увреде*, *вређам некога*. — Син ме душа ваља чѳва, а снаиња ме чѳсто снаиђа.

снајиња ж презр. *снаха*. — Моја снаиња цѳло лѳто по пијац, а ја и дѳм и у поље ринтам.

снајка ж 1. *синовљева жена ѳеговим родитѳљима и фамилији*. — Снајка ме за сѳк поштује, јѳште нова рабѳта, ће видѳмо натам кѳкѳ ће бѳдне.

2. *млађа удаѳта жена*. — Купи поприку од једну снајку из Лугаре, не знам чија е.

снајкин, -а, -о *снахин*. — Туј снајкину ванѣлу, носи там у ѳѳјну собу! Снајкине мѳке с онаја малѣцки деца.

снајче с *хиѳ*. од *снајка*. — Снајче, диже ли се? Кѳкѳ па неје, откѳд је отишла у башчу да копа!

снаѳдим, снаѳдија (3. л. мн. пр. снаѳдив; имп. снаѳди; аор. снаѳди, 1. л. мн. снаѳдимо; импф. снаѳдешем, 3. л. мн. снаѳдешев) несвр. I. 1. *снабдевам*, *набављам*, *добављам*. — Она све снаѳди за кућу што ваља, у ѳум пारे, у ѳум све.

2. *зановѣтам*, *закерам*. — Немѳј ми сѳмо снаѳдиш, лѳшо ли ти е тој пре[д] тебе!?

II. ~ се *сналазим се*, *довијам се*. — Снаѳдим се ја кѳкѳ си умѣм, о[д] тебе не трајим.

снаутѳк м *затѳегнутиѳи конѳци основе између два вратишла кроз које се ѳровлачи основа ѳри ѳикању*, *снутѳак*. — Ај ће ми помѳгнеш снаутѳг да навијемо, после ћемо па твоје!

снашка ж *млада*, *невѣѳта*. — На снашку, кѳ[д] цѳтѳгне, прво свекрва ву даде сѳто да врља пченицу, шићерѳики, јабучики и она после префрљи сѳто преко кућу, после се скиђа ис кола.

снашкни, -а, -о *који ѳриѳада снашки*, *који се односи на снашку*. — Снашкни дар товарив одма у кола да има да дарује свѣкра, свекрву и сви е однапре[д] цѳвѳтови дарувала.

снашче с *дем* и *хиѳ*. од *снашка*. — Убаво снашче довеја, сѳм да га чѳва.

снебѳвам се, снебѳваја се (3. л. мн. пр. снебѳвав се; аор. снебѳва се, 1. л. мн. снебѳвамо се; импф. снебѳвашем се, 3. л. мн. снебѳвашев се; пр. сад. снебѳвајеши се)

несвр. експр. *в. слуњам се.* — Снебива се ко глѹва кучка, а там, а ова̄м, не се ко домаћица за нику рабѹту уватила!

снебивање *с гл. им. од снебивам се.* — Брига ли те тебе за моје снебивање, неси ми татко па да ми закратиш!

сневирам се, сневираја се (3. л. мн. пр. сневирав се; аор. сневира се, 1. л. мн. сневирамо се; импф. сневирашем се, 3. л. мн. сневирашев се; пр. сад. сневирајећи се) несвр. експр. *в. слуњам се.* — Сневира се цел ноћ по сокаци, ће направи штету па ће га ники утепа.

спевирање *с гл. им. од сневирам се.* — Она нема срам да се засрами, сѣмо о[д] цневирање ће мисли!

снегљив, -а, -о ѿо коме, на коме има снега. — Немѹј сѣ[с] снегљиве чијме да ми улазаш у кућу, ишчукај ги!

снежѣк *м дем. и хий. од снег.* — Неје лошо снежѣг да падне, жита ће ни измрзнев на овуј сувомразицу.

снѣмам, снѣмаја (3. л. мн. пр. снѣмав; аор. снѣма, 1. л. мн. снѣмамо) свр. експр. *учиним да некога више нема, убијем.* — Ћу те снѣмам, бре, за тој детѣ ја сѣм се мучила, неси ти!

снѣјем, снѣја (3. л. мн. пр. снѣјев; аор. снѣ, 1. л. мн. снѣмо; импф. снѣјешем, 3. л. мн. снѣјешев) несвр. *сањам, сневам.* — Да ти испричам, мома Бранке које сѣм нећс снѣла.

снѣште *с мн. в. снѣшиште.* — Цел ноћ се не мѹг разбаравим, ники снѣшта снѣјем, ај све што је неваљашно у гору и у воду да иде!

сновѣднем се, сновѣднуја се (3. л. мн. пр. сновѣднем се; аор. сновѣдну се, 1. л. мн. сновѣднумо се) свр. *в. наведнем се².* — Не мѹк се ич сновѣднем, после се не мѹг исправам од крс, мѹке.

сновѣм, сновјаја (3. л. мн. пр. сновѣв; аор. сновја, 1. л. мн. сновјамо) несвр. *1. навијам основу за ѿкање, снујем.* — Зиме, кѣд нема да врне, кѣд неје млого студено, соберѣмо се ми жене ис комшиљк, па такој сновѣмо на едну по једну, све помагамо, после ткајемо.

2. експр. идем шамо-амо, мошам се, ѿумарам. — Да се савијеж дѹм, да помѹгнеш ништо, немѹј сѣмо да сновѣш од едну другачку до другу!

снопљача *ж висока, виѿика женска особа.* — Кѹлка се снопљача извуче овај Ивана за еднѹ лето!

снонче *с дем. од сной, снойић.* — Ти дѣзај овија снопчики, немѹј голѣми снопја, мешѣна ће те боли!

снопчеице *с дем. и хий. од снойче.* — Вржем такој о[д] цѣаке травке снопченце, па кѣ[д] це осуши турим там на таван у суво да има за преко зиму.

сносѣм, сносѣла (3. л. мн. пр. сносѣв; аор. сносѣ, 1. л. мн. сносѣмо; импф. сносѣшем, 3. л. мн. сносѣшев) несвр. *носим јаја (о живини).* — Кѹкошке ми се све расквацале, не сносѣв, па ми Бранка даде јајца за задушницу.

собајле *прил. у јуѿарњим сашима, ујуѿру.* — Сливе мож ги оберѣмо јутре, ако отиднемо собајле.

собалим, собалија (3. л. мн. пр. собалив; имп. собали; аор. собали, 1. л. мн. собалимо; импф. собалешем, 3. л. мн. собалешев) свр. *оборим, срушим.* — Не вѹчи, дѣте мушѣму од осталче, ће собалиш тањѣри да испокршиш!

собаљам, собаљаја (3. л. мн. пр. собаљав; аор. собаља, 1. л. мн. собаљамо; импф. собаљашем, 3. л. мн. собаљашев; пр. сад. собаљајећи) несвр. I. *обарам, рушим*. — Не ми, викам ти, собаљај цољке от кревет, ћу те утепам!

II. ~ *се рвем се са неким*. — Ај ће се собаљамо, да видимо кој је појак!

собаљање с гл. им. од *собаљам* (се). — Која те, дете цицула тега да ми собаљаш тој од осталче, за тој собаљање ћутек ће изедеш?! У тој собаљање, бљжмке у игру, паде овај стар на детињо нокче, нокче да му искрши.

соберем, собраја (3. л. мн. пр. соберев; аор. собра, 1. л. мн. собрамо; импф. соберешем, 3. л. мн. соберешев) свр. *скуйим, йокуйим; окуйим на једном месџу*. — Рекна на Миру да собере онија детињи цољчки да не заноћив на прѣмет, она ги забравила. Собраја беше на свадбу целу фамилију.

собирам, собираја (3. л. мн. пр. собирав; аор. собира, 1. л. мн. собирамо; импф. собирашем, 3. л. мн. собирашев; пр. сад. собирајећи) несвр. *куйим, скуйљам, йрибирем; окуйљам на једном месџу*. — Беше и она собирала стари пашкуљи от пијац, сџг огаздѣла па и не гледа сиротињу. Немој ми ги онија твоји нешишани собираш овдѣ, мало ли ви место у обор за рипање!?

собирање с гл. им. од *собирам*. — За собирање неје мџка, ћу ги соберем ја, ај ти си йди по твоју работу! Кво е овој собирање у моју кућу, сви сѣлски деца си собрала, па овој неје сѣлска зграда?

собиротина ж (обично у мн.) *све одреда скуйљене, йокуйљене ствари (обично стiare, безвредне), збирудија*. — Кудѣ собра теј собиротине, да ваљав не би ги никој баџија?

собор м *сабор, вашир*. — За три дѣна је собор Горешњак у Тогочѣвце, па ће йдете куде тетку у гости. Да купиш на бабу ораслике у собор, чу ли ме!?

соборџија м *онај који иде на сабор, који йосећује сабор*. — Ми старе жѣне, такџ празник кѣд је, ники собор, сѣднемо на клџпу прет капију па гледамо соборџије се врѣнав и [з] собор.

соборџика ж *она која иде на сабор, која йосећује сабор*. — Бабе соборџике, напѣле амрѣли и онѣ ће йдев у собор.

собувам, собуваја (3. л. мн. пр. собував; аор. собува, 1. л. мн. собувамо; импф. собувашем, 3. л. мн. собувашев; пр. сад. собувајећи) несвр. I. *скидам некоме обућу с ногу, изувам некога*. — Одма собувај теј каљиве попке, не улазај с њи у собу!

II. ~ *се скидам себи обућу с ногу, изувам се*. — Ако мислиж да се не собуваш кѣд улазаш, ја йц да не тџрам овѣј крпаре, да се не мџчим цабе!

собување с гл. им. од *собувам* (се). — Кво мѣре собување, ај сџмо улазајте си, дѣл ће ву тѣпик искаљамо?

собујем, собуја (3. л. мн. пр. собујев; аор. собу, 1. л. мн. собумо; импф. собујешем, 3. л. мн. собујешев) свр. I. *скинем некоме обућу с ногу, изујем некога*. — Собуј ву попке, па гу тџрете на крѣве[т] докле се не расвѣсти!

II. ~ *се скинем себи обућу с ногу, изујем се*. — Ја ћу се собујем па ћу гу прѣгазим реку, кој ће залића чѣк на војловачки мос.

собукување с гл. им. од *собукујем* (се). — Кѣкво мѣре собукување на овој студиѣнило?

собукујем, собукуваја (3. л. мн. пр. собукујев; аор. собукува, 1. л. мн. собукувамо; импф. собукујешем, 3. л. мн. собукујешев; пр. сад. собукувајећи) несвр. I. *скидам,*

свлагим некога. — Немој дете да собукујеш, видиж да је овој време варљиво, зачџс ће га дете враќне ветар, ће се разболи!

II. ~ се скидам се, свлагим се. — Немој се ич собукујеж, дете мора да идеж да срџтнеш и[з] школу!

собучѣм, собукја (3. л. мн. пр. собучѣв; имп. собучи, собучите; аор. собуко, 1. л. мн. собукомо; импф. собучешем, 3. л. мн. собучешев) свр. **I. скинем, свучем некога.** — Ја га мора и обучѣм и собучѣм, не мош с онуј рѣку јож да се слѣжи.

II. ~ се скинем се, свучем се. — Бѣше се онакој моран собукја па још седнаја да се одмори, и такој се поболѣја, ене га сѣг лега дом.

совѣљам, совѣљаја (3. л. мн. пр. совѣљав; аор. совѣља, 1. л. мн. совѣљамо; импф. совѣљашем, 3. л. мн. совѣљашев) несвр. *идем тамо-амо, шумарам, базам.* — Ти, мори, кудѣ сѣмо совѣљаш, а там, а овам, нумѣш се на едно мѣсто смѣриш?!

совѣљка ж I. чунак са намощаним нишима шошке. — Ткаје се овакој: с ноге прѣтиснеш подношке, направи се зѣв на основу и крс тај зев прѣтнеш совѣљку, пуштиш подношке и удариж з брѣло.

2. фиг. врло мршава, а вредна женска особа. — Тај ли што е совѣљка, ако гу не-ма дваѣс кила, зачџс се врѣна и направи ги вечеру.

совѣљче с дем. од совѣљка(1). — За едно ли совѣљче ће се свађате, болѣз га у совѣљче, ја ћу ви даѣм совѣљке моје па ткајте?!

совра ж низак округли сѣо са храном; сама храна. — Нѣсмо имали ми остали ко сѣг, јѣло се на совру, на танур, такој га викамо. Кѣ[д] ће види ники иде у кућу, одма дѣза совру, стра гу све гладна ће остане.

сокол м зоол. соко. — Какѣв личан човѣк онаквога сина да има! Не се чуѣди, о[д] цокѣла испала буљина!

сокче с дем. и хий. од сок, сокић. — Давај му, снајке на дете водицу, ел па о[д] цокче по често, докле има ватру!

сол м со. — Млого сол тураш у јѣло, па тој не ваља за здравје, мори!

солар м ѣосуда за чување соли, сланик; исп. соларник. — Солар је раније бија о[д] дрво, не ко сѣг.

соларник м в. солар. — Узни соларник па скини сол о[д] таван!

соларче с мала сѣаклена или керамичка дводелна ѣосуда за со. — Евѣ ви соларче, па ако е недослано, солете си!

солило с мѣсто на коме сѣока (обично овце) лиже со. — Кудѣ сте се залѣтеле ко ѣвце на солило?

Солиѣр м надимак.

солнем, солнуја (3. л. мн. пр. солнев; аор. солну, 1. л. мн. солнумо; импф. солнешем, 3. л. мн. солнешев) свр. *у дем. значењу: солим; ѣосѣм малу, незнајну количину брашна.* — Солни тај гра, не мож га јеѣж быш такој без ич сол! Прво солни брашње на остал па после ће размѣсиш тѣсто, овакој тѣсто ће ти се залѣпује за остал!

солчѣк м дем. и хий. од сол. — Зрно солчѣк немам у кућу.

солчица ж дем. и хий. од солчѣк. — Солчицу и лебац ћу јеѣм, сѣмо емпут мирно ној да прекарам.

сопасување с гл. им. од сопасујем (се). — Кѣкво, мори сопасување, кој се сопасује, ја сѣмо траќ на вутарку да олабим?

сопасујем, сопасуваја (3. л. мн. пр. сопасујев; аор. сопасува, 1. л. мн. сопасувамо; импф. сопасујешем, 3. л. мн. сопасујешев; пр. сад. сопасувајећи) несвр. **I. развезу-**

специјалис м лекар уже специјалности, специјалиста. — Рашић је стар доктор, он је специјалист[с] за груди.

спијем, спаја (3. л. мн. пр. спијев; аор. спа, 1. л. мн. спамо; импф. спијешем, 3. л. мн. спијешев) несвр. *спавам*. — Даншње девојке преко ноћ скитав, а дње спијев.

снјећим прил. у *спавању, спавајући*. — Толко уморна дођем из другу смѣну, спиећим вечерам.

спица ж *иаок на њочку зајрежних кола*. — Расушиле се спице на кола, мора ги прицврсьнем.

сплува се, сплуваја се свр. *ѡиѡиуно саѡруне, исѡруне*. — Проле[т] дошја, копс се већем сплуваја, она ће пристаља вариво о[д] тај сплуван копс. Сплувала се све трошија у оној каче, неће за зимус имамо да обиђемо кисело попроче.

сповирам, сповираја (3. л. мн. пр. сповирав; аор. сповира, 1. л. мн. сповирамо; импф. сповирашем, 3. л. мн. сповирашев) несвр. експр. *ѡазим, надгледам некога*. — Нећу гу више сповирам у кућу, да си иде дом, не мог више да водим ред од њума, туђо девојче, а моја мѡка.

сповирање с гл. им. од *сповирам*. — Сповирала съм зљвичну, па јетрвичну, тој сповирање ми е довде дошло!

сподбијем, сподбија (3. л. мн. пр. сподбијев; аор. сподби, 1. л. мн. сподбимо) свр. *навалим на некога са захѡевима, сѡѡаднем, салеѡим, сколим*; исп. спопнем. — Сподбија ме беше ономад да га водим с мене у Лесковац, а ја не съм, млого истражује дете, све паре ћу потуцкам.

спокрај предл. *ѡоред, уз*. — Стани спокрај мене, он те не сме дира ја к[д] цъм туј!

споменем, споменуја (3. л. мн. пр. споменев; аор. спомену, 1. л. мн. споменумо) свр. *ѡоменем, ѡѡоменем*. — Ти ву спомени за оној што ти прича!

спомињам, спомињаја (3. л. мн. пр. спомињава; аор. спомиња, 1. л. мн. спомињамо; импф. спомињашем, 3. л. мн. спомињашев; пр. сад. спомињајећи) несвр. 1. *ѡомињем, сѡомињем некога*. — Татка си ич не спомиња, а од мајку не прекиђа да збори.

2. *ѡодсећам некога на неѡиѡ, ѡѡомињем, сѡомињем*. — Немој ми више тој спомињаш, рекла съм ти кьд имам ћу ти дадем!

спомињање с гл. им. од *спомињам*. — Доста је съм њигово спомињање, одма се расплачем и ја, жал ме и за њум што е там долеко, и за дете овде. Ја те нећу спомињам, доста е спомињање ако смо ко што треба, чекала съм те доста!

спопнем, спопеја (3. л. мн. пр. спопнев; аор. спопе, 1. л. мн. спопемо; импф. спопнешем, 3. л. мн. спопнешев) свр. в. *сѡодбијем*. — Спопеја ме Игор да му купим теј скупе патике, а ја немам пару у мене, не знам које ћу!

според предл. *ѡоред, крај*. — Проје според мене, ни добројтро, ни здраво, ништа!

споређување с гл. им. од *споређујем*. — Кво споређување с њума, ништа не поштује стареи?

споређујем, споређуваја (3. л. мн. пр. споређујев; аор. споређува, 1. л. мн. споређувамо; импф. споређујешем, 3. л. мн. споређујешев) несвр. *негујем добре, ѡрисне односе с неким, слажем се*. — Море, споређуј си с комшике, не се замеравај за све ништо! Лепка и Ружа, ако су етрве, убаво споређујев.

спотера се, спотерало се свр. безл. *крене како не ваља*. — Овуј годину несу родили компири. Нема ни гра, ни понрика. Оно к[д] це спотера, такој иде.

спотнем, спотну́ја (3. л. мн. пр. спотне^в; аор. спотну́, 1. л. мн. спотну́мо) свр. *йроцарам вайру да боље гори, расйалим вайру*. — Узни с маше спотни теј гламње, огањ ће се разгори!

спотурам се, спотура́ја се (3. л. мн. пр. спотурав се; аор. спотура́ се, 1. л. мн. спотурамо се; импф. спотурашем се, 3. л. мн. спотурашев се; пр. сад. спотура́јећи се) несвр. експр. *лушам, луњам, скийам*. — Куде се ти сьмо спотураж да ти мислим, сврти се дом?!

спотурање с гл. им. од *спотурам се*. — Татко ви мене ће ме утепа за вашо спотурање, сьм да дочује од никуга куде се ви све скитате!

спотурим се, спотури́ја се (3. л. мн. пр. спотурив се; аор. спотури́ се, 1. л. мн. спотуримо се) свр. *зайнем о нешио йри ходу, сйошакнем се*. — Гледај пред ноге кьд идеш, немој се спотуриж главу да рацёпиш у овуж тамнину!

справним, справи́ја (3. л. мн. пр. справив; аор. справи́, 1. л. мн. справимо; импф. справешем, 3. л. мн. справешев; трп. справен) свр. *Г. згойовим, сйремим јело, ручак и сл.* — Справила бе ручк, тамн седна душу да одморим малко, они наидоше из њиву, ај Лёнке дизај се обед ги турај, ће обедујев.

П. ~ се йриремим се, сйремим се. — Ја докле се справи да пођем, они не ме теја-ли чекав, отишли без мене.

спраљам, спраља́ја (3. л. мн. пр. спраљав; аор. спраља́, 1. л. мн. спраљамо; импф. спраљашем, 3. л. мн. спраљашев; пр. сад. спраља́јећи) несвр. *Г. згойовим, йриремим јело, ручак и сл.* — Да йдем дома порано, онија деца ће наидев и[з] школу, а ја топрв обед да спраљам.

П. ~ се йриремим се, сйремим се. — Спраљате ли се бре ви за гости, гости наидујев, а ви сте пошли, ће идете нигде?!

спраљање с гл. им. од *спраљам (се)*. — Нема ништа спраљање, докле ги не видим да су улёгли у обор! Топрв спраљање нема, млого се забавимо, пијац ће се растури вићем.

спрасна прид. (само у ж. роду) *која је бременийа, носећа (о крмачи)*. — Овуј спрасну свињу да насиравате преко ноћ, привремила! Свиња ни е спрасна, треба се опраси там пред Божић.

спрасийца ж *бременийа, носећа крмача*. — Ймамо једну спрасницу и две пашићне свиње.

спрегнем, спрегну́ја (3. л. мн. пр. спрегнев; аор. спрегну́, 1. л. мн. спрегну́мо; импф. спрегнешем, 3. л. мн. спрегнешев) свр. *удвојим, уйредем две ниши*. — Преја ми тьнка, но ја ћу гу спрегнем с овуж што ми лани бёше остало од ванёле, за по дебело.

спрегнем се, спрегну́ја се свр. експр. *веома, йрейерано смришам, омришам, оронем*. — Спрегла се и она ко кучка, од бёс, неје од рабóту! Млого рабóти и по кућу и у њиве, нема одмену, спрегла се, једне коске од њум остале.

спрема¹ ж *девојачка ойрема, дарови*. — Девојка спрему йма, ал се премишљава, млого гу тражив и туђоселчани, а њум ву се посвићаја из нашо селó.

спрема² предл. *са йроменљивом речи уз коју сйоји означава 1. йојам насйрам, насуйрош кога се неко или нешио налази*. — Стаде такој спрема мене ко ти ськ, па сьмо гледа које ћу му кажем.

2. йојам йрема коме су уйрављена осећања, расйоложење и сл. — Она е спрема мене млого добра, не знам кько тој за вас не ваља!

3. њојам њрема коме се врши њоређење. — Она е млого љбава, ал младожења неје спрема њум.

спрёмка ж анат. *део између ѡруја и буѡине, ѡрејона.* — Боли ме нога у спрёмку. Рјтнаја га тај изелица у спрёмку, за малко да га рашчовечи.

спречкам се, спречкаја се (3. л. мн. пр. спречкав се; аор. спречка се, 1. л. мн. спречкамо се) свр. *споречкам се, ѡсвађам се с неким.* — Спречкали се там прет капију за нику матику овја комшије, матика му се не видела!

спротив предл. *са ѡроменљивом речи уз коју сѡји означава њојам насѡрам, насуѡрой кога се неко или нешто налази.* — Седнала на клупу такој спротив њега на му се смеје. Наша кућа је одма спротив Благојину, њгова кућа знаш куде е, лко ће ме нађеш.

спржа ж свињско месо и изнуѡрице у комадићима, исѡржено и конзервисано заливенем машићу, кавурма. — Спржу правимо на крај, мас кд истопимо. Спржу гу засипем с маз, у сред лето начнем кантиче, ко ичёр да сьм гу направила.

спржичка ж дем. и хѡй. од сѡржа. — И ја гу, бабе викам спржичка, ал на дно канту остало, изели смо гу виће!

сработим, сработија (3. л. мн. пр. сработив; аор. сработи, 1. л. мн. сработимо; импф. сработешем, 3. л. мн. сработешев) свр. *приведем крају, урадим, завршим неки ѡсао.* — Прво мора да сработим по кућу, па тг идем у њиву, нема мене кој да ме одмени. Да сработим по кућу, стоку да намирим, па тг искачам у њиве.

срампап, -мна, -мно који изазива осећање срама, сѡида. — Срамни људи ће ми најдев у кућу, нећу ѡмам које пред њи да изнесем, све испоједосте!

Србе с хѡй. од Србијанка.

срмота ж *срамота.* — Срмота он такој да работи сьс старога татка!

срмотљк м *велика срамота, брука.* — Засрами се мори, девојко, о[д] твој срамотк не мог на сокаг да искочим, копиљака ти чувам твојега!

срамување с гл. им. од срамујем се. — Куде млади данс нема срамување од ништа, у моје време е друкше било.

срамүјем се, срамүја се (3. л. мн. пр. срамүјев се; аор. срамүв се, 1. л. мн. срамүвамо се; импф. срамүјешем се, 3. л. мн. срамүјешев се) несвр. *срашим се, сѡидим се.* — Ај мори, улгни Ивано, од моју ли ће се мајку срамүјеш, никој нема више дом!

сргам се, сргја се (3. л. мн. пр. сргав се; аор. срга се, 1. л. мн. сргамо се) свр. *навали у великом броју, нагрне.* — Сргали се планинчани на собор у Шумане, па немаш куде иглу да пуштиш, толко је народ било.

средорек м *средина реке.* — Дођо до средорек, ни ми е да се врћам, ни ми е да идем у по дибко.

сређан, -ђна, -ђно *средњи.* — Онакој сређан човек, неје бьш висок, а неје ни низак.

сриђам, сриђаја (3. л. мн. пр. сриђав; аор. сриђа, 1. л. мн. сриђамо; импф. сриђашем, 3. л. мн. сриђашев) несвр. *I. доводим у ред, сређујем, ѡсѡремам.* — Сриђам шифонёр, овја дечишта извукували цолке па лом овде направили.

II. ~ се доѡерујем се, сређујем се. — Куде ће, мори идеш па се толко сриђаш!

сриђање с гл. им. од сриђам (се). — Бьш ме мука ваћа од овој сриђање, сриђај, не сриђај, па исто. Дошло ми мене до сриђање, топрв ли ћу се одавам!?

сринем се, сринүја се (3. л. мн. пр. сринев се; аор. сринү се, 1. л. мн. сринүмо се) свр. *најада, ѡјада у великој мери, сручи се (о зрелим ѡлодовима воће).* — Ветар дуваја, сливе се у Коњинско сринүле, одвај ги обрамо.

срићам, срићаја (3. л. мн. пр. срићав; аор. срића, 1. л. мн. срићамо; импф. срићашем, 3. л. мн. срићашев; пр. сад. срићајећи) несвр. I. *сасијајем се с неким који долази из сујројиног смера; дочекујем, примам некога (обично госте).* — Ја гу срићам куде Бончину кућу, она се врћа од рабóту, ја поћујем на рабóту. Кóлко сьм ву ја срићала њóјни зéтови и ћёрке, па она тој моје добро забравила, свађа се с мене тај кучетина.

II. ~ се в. *срићам (I).* — Автобуси се срићав куде Пенóвац, још ма́ло па ће најде и овај из Лескóвац.

Срндаћ м надимак.

сров м *гомила.* — Набрала сьм за прање оволик сров цòлке.

Српка ж *скраћено име од Србијанка.*

сртим, сртеја (3. л. мн. пр. сртив; аор. срте, 1. л. мн. сртемо; импф. сртешем, 3. л. мн. сртешев) несвр. I. *брижљиво се односим према некоме, угаћам некоме.* — Она млого срти на њóјни деца: и убаво да поједев, и у чисто да легнев, и убаво да се обучев.

2. *радим, обављам неки њосао врло њажљиво, њеданјно, али сјоро.* — Млого ти убав леб, до брашно ли е? Неје сьмо до брашно, млого му сртим.

Срткав¹ м надимак.

срткав², -а, -о који је *замешан, њијав, који се сјоро обавља (о њослу).* — Млого срткава овај мустра за плетече, ал убаво.

срткавка ж она која *обавља неки њосао сјоро, њијаво, али њеданјно.* — Она срткавка, млого срти на плетече, ал кд га урабóти има које да видиш!

срткаво прил. *сјоро, њијаво, али њеданјно.* — Млого срткаво везе, цабе што е убаво.

Срткавче с надимак.

срце с (поред стандардног значења анат. „витални орган преко кога се врши измена крви“) *средњи листићи коренчића куйуса из кога се у шоку вегетације развијају остали листови који формирају главицу.* — Овија коренчики бе[з] срце ич не сади, неће завјев главице!

срч м *сјакло; комадићи разбијеног сјакла.* — Кршили флаше прет продавници, пази ће се исечеш на срч!

срченица ж *дрво које сјаја њредњу и сјражњу осовину зајрежних кола, срчаница.* — Кóла су ми видиш пуни, нема место, седи ако беш на срченицу, ал држи се убаво да не паднеш!

срчóв, -а, -о који је *од храсћовог дрвеша.* — Тај намишћај е срчóв, затој е тóлко скуп.

срчóвина ж *срчово, храсћово дрво, срчевина.* — Овеј майје на нóву кућу су о[д] срчóвину, тој сьм скупо платија, ал грешка нема.

стабљинка ж *танко сјабло код биљке.* — Видиш кько су се све стабљинке на попріку покршиле од рód!

ста́вим се, ставија се (3. л. мн. пр. ста́вив се; имп. ста́ви се; аор. стави́ се, 1. л. мн. стави́мо се; импф. ставешем се, 3. л. мн. ставешев се) свр. *сасијанем се, нађем се с неким.* — А мóри, комшике, ви кь[д] це ста́вите не мóш се назбóрите, ко да се несте виде́ле сто́ године.

ставлó с *одмор, ѡредах.* — Млого рабóта, ич си ставлó немам, тој зима кь[д] дође!

Стаклéни м надимак.

ста́кло с *сјаклена боца, сјакленка.* — Напуни овој ста́кло с ракију!

стаклéнце с *дем. од сјакло.* — Не тóчи млого, еве ти у овој стаклéнце, доста ће е!

стамак м *сѣомак, ѿрбух*. — Прејела се па гу боли стамак.
стамболка ж зоол. *врѣша кокоши*. — Стамболке ги виќамо овѣј кокошке с црве-
 њушкаву перду око шију.

стан м *ѿдсукња*. — Немам ново да купим, него од овѣја детињи вистанчкии
 што ги омалецкѣли ћу си направим стан за мене.

станче¹ с дем. и хий. од *сѣан*. — Смѣкни вутарку, станче ти се види! Стара же-
 на, а кѣкво убаво станче носи. А, тој сѣмо кѣт пођем нигде!

станче² с дем. и хий. од *сѣан, сѣанчиѣ*. — Они двојца и две деца у оној станче!

стап м *шѣаѣ, байшина*. — Кѣ[д] те запуцам с овѣј стап, неће знаш куде ће бѣгаш!
стъпкам, стъпкаја (3. л. мн. пр. стъпкав; аор. стъпка, 1. л. мн. стъпкамо) свр. *из-*
газим, уѣабам. — Нѣки свѣ поприку да ми стъпка, познавав се стърске штрапке!

старамѣјка ж *жена сѣаријез браѣиа деци млађез браѣиа*. — Дѣк ми овѣј постар
 дѣвер нема деца, научила сѣм моѣи деца да гу Лѣпку виќав старамѣјке, не стринке.

старѣц прид. непром. (обично уз придев стар) *досѣа, ѣрилично сѣар*. — Стар
 старѣц овѣј вистан, сѣм за по кућу! Онеј ципѣле старѣц, нећу ги носим!

стѣрац м фам. *оѣац, односно свекар (снахама)*. — Снајке, донѣси преобуку за
 стѣрац! Стѣрац се поболѣја, откарѣше га Вељко и Мирко куде доктура.

стѣрачѣк, -чка, -чко *не сасвим сѣар, времешан*. — Стѣрачѣк је море он, неје
 бѣш такѣј млад!

старѣј м *онај који се за све ѣиѣа, глава куће*. — Ја докле сѣм старѣј у овѣј кућу,
 неће мош тој ти да работиш!

старѣјко м *сѣари свѣи, сѣаројко*. — Накараја старѣјко свирачи да се кѣчив у
 дѣд и да му свѣрив.

старѣјков, -а, -о *који се односи на сѣарејка, који ѣриѣада сѣарејку*. — Ај ће
 принѣсив старѣјков поклон, кѣ[д] там, овѣм, нѣки да га дѣгне, па мѣке, посмѣшимо се
 свѣ сѣ[с] старѣјка.

старѣјковица ж *жена сѣарејка, сѣаројковица*. — Старѣјко и старѣјковица су
 на свѣдбу главни, по се поштѣјев и от кѣма, ел они су сѣмо за тај дѣн, а кум ѣма и да
 крсти по свѣдбу, и затѣј е тој такѣј.

старѣшинсто с *сѣарѣшинсѣво*. — По старѣшинсто, требало би прѣво Смѣља да
 се одава, ал изгледа ми малѣја ћѣрка ће гу претѣкне.

старипѣ ж *мѣѣио у коме је неко рођен, завѣчај*. — Одѣјај се реши да ѣдем у моју
 старину.

старитѣтко м *сѣарији браѣи деци млађез браѣиа*. — Такѣј ме од малѣчко научи-
 ли чѣчу да виќам старитѣтко, што он нема деца.

стѣрка ж *сѣарија, времешна женска особа, сѣарица*. — Дѣгнете се, деца, овѣј
 стѣрка нека сѣдне!

староликес, -ста, -сто *који изгледом одаје уѣисак сѣарије особе, који изгледа*
сѣарији, сѣаролик. — Нема он млого године, ал такѣј е староликес на тѣтка си.

стѣрос м *сѣаросѣ*. — Тѣжак је стѣроз, дѣте, ал па кој си ѣма при нега сѣна ел
 ћѣрку, друкше је.

стѣрски, -а, -о *који ѣриѣада сѣаријој, времешној особи, који се односи на сѣа-*
рију, времешну особу, сѣарачки. — Кѣј ће носи ѣигове стѣрске пољке, собѣри тој па
 исфрљи там у рѣку?! Па стѣрске рѣке, ћѣрко, видиш кѣко су збрѣкане.

стѣжа бот. *лековиѣа биљка ѣроѣив срдоболѣе из ѣор. ружа Potentilla anserina*. —
 Стѣжу гу виќамо овѣј траву с модре цвѣћке, од њум правимо чај, пролив нѣки кѣд ѣма.

сте́жба ж *сти́рого васи́йшање, чврста́ дисци́плина*. — На деца́ мо́ра ги даде́ж за дово́љсто, ал па́ ги мо́ра и сте́жбу држи́ж да се не усампа́сив.

сте́зам, стеза́ја (3. л. мн. пр. сте́зав; аор. стеза́, 1. л. мн. стеза́мо; импф. стеза́шем, 3. л. мн. стеза́шев) несвр. *сти́ежем, сти́иши́ем*. — Бе́ше нарипи́ја на ње́га, за гу́шу га сте́за, да уте́па чо́века.

стеленти́ се, стеленти́ло се свр. безл. *ипрекри́је се гуси́тим, црним облаци́ма, јако се наоблачи́, сти́ушти́ се, на́ймури́ се (о небу)*; исп. стунти́м се, стурим се. — Стеленти́ло се о[д] цве́ стране, ће заврне, бо́к ће се раси́пе!

Стелна́¹ ж *надимак*.

стелна́² прид. (само у ж. роду) *сти́еона (о крави)*. — Ову́ј стелну́ кра́ву да наси́равате пре́ко но́ћ! Не музе́м, обе су ми кра́ве стелне.

сте́љка ж *вреза*. — Ово́лке сте́љке о[д] тикве, не мо́ш се про́ђе крз њи́ву.

стесни́м, стесни́ја (3. л. мн. пр. стесни́в; имп. стесни́; аор. стесни́, 1. л. мн. стесни́мо) свр. *учини́м ужим, сузим*. — Попушти́ла сџм, мо́ра га стесни́м ова́ј виста́н!

стесњу́јем, стесњува́ја (3. л. мн. пр. стесњу́јев; аор. стесњува́, 1. л. мн. стесњува́мо; импф. стесњу́јешем, 3. л. мн. стесњу́јешев) несвр. *чини́м ужим, су́жваам*. — Рашири́ла се ова́ј ване́ла у пра́е, па еве́ стесњу́јем гу.

сти́зам, стиза́ја (3. л. мн. пр. сти́зав; аор. стиза́, 1. л. мн. стиза́мо; импф. сти́зашем, 3. л. мн. сти́зашев) несвр. *сти́ижем, долазим*. — Еве́ ги сти́зав мо́ји из њи́ве, мо́ра се дизам вече́ру да ги ту́рим.

сти́пса ж погрд. *и́врдица, шкрѝшица*; исп. стипсар. — Сти́пса, стеѓја се па ни́шта не да́ва!

стипса́р м погрд. *в. сти́йса*. — О[д] то́га стипса́ра не́ће доби́јеш ни шини́к, а не ли па ца́к пчени́цу, и́ч немо́ј да а́биш реч.

сти́скам, стиска́ја (3. л. мн. пр. сти́скав; аор. стиска́, 1. л. мн. стиска́мо; импф. сти́скашем, 3. л. мн. сти́скашев) несвр. 1. *сти́ежем*. — Не ме, бре сти́скај то́лко, тај ру́ка ме боли́!

2. *љубоморно чувам своје, шкрѝшарим*. — Сти́ска, дина́р једе́н му не мо́ж извуче́ш!

стиско́љ м *онај који је шкрѝ, и́врдица*. — Он је голѐм стиско́љ, ца́бе ће се сме́шиж да гра́жиш!

сти́чам, стича́ја (3. л. мн. пр. сти́чав; аор. стича́, 1. л. мн. стича́мо; импф. сти́чашем, 3. л. мн. сти́чашев; пр. сад. стича́јећи) несвр. *сти́ичем, зара́ћујем, и́приврећујем*. — Ја сџм се мучи́ја, то́лке го́дине сџм стича́ја, сџ[г] ће моју́ му́ку зѐтови да растрза́в.

стовари́м, стовари́ја (3. л. мн. пр. стовари́в; аор. стовари́, 1. л. мн. стовари́мо) свр. *исти́оварим, раси́товарим*. — Вика́ј де́ду да стовари́мо ова́ја ца́кови ис ко́ла!

Стоја́нка ж *име*.

стоја́њан, -њна, -њно у изразу: ~ *цемпи́р, ~ вута́рка* и сл. *који се не носи свако́дневно, који се облачи́ у по́себним, свечани́м и́риликама*. — Тај вута́рка, ване́ла и по́лка су ми стоја́њне, тој обуку́јем сџмо у го́сти кџд и́дем.

стоје́ћим прил. *сти́ојећи, сти́ојећке*. — Што́ мо́ра стое́ћим да тре́биш тај ори́[з], се́дни но́ге да те не боли́в?!

стока́р м *онај ко воли сти́оку, ко се добро сти́ара о сти́оци, добар сти́очар*. — Стока́р је Стоја́н, погле́ј њиго́ве кра́ве личне, у́век напаса́не и чи́сте.

стокарка ж она која воли *сѣоку*, која се добро *сѣара* о *сѣоци*, добра *сѣочарка*. — Море, докле сѣм ја била млада, стокарка сѣм била, не сѣм остаљала краве у штаљу да ми рикав.

столѣче с дем. од *сѣолица*, *сѣоличица*. — Дај на дете његово столѣче да не плаче!

столѣченце с дем. и *хѣй*. од *сѣоличе*. — Еве деда што ти направѣја столѣченце за тебе!

столѣчетина ж аугм. и *ѣеј*. од *сѣолица*. — Пушта столѣчетина, куде сте гу рачепили на сре[д] цѣбу, да се утепам!?

столѣчка ж *хѣй*. од *сѣолица*. — Узни си столѣчку па сѣдни, ја да се не дѣзам!

стопанѣчки и **стопанѣски**, -а, -о који се односи на села *Горњо* и *Доњо Сѣоѣање*.

Стопанѣка и **Стопанѣчанка** ж *сѣановница* *Горњег* или *Доњег Сѣоѣања*, она која живи у *Горњем* или *Доњем Сѣоѣању* (*диференцијација се усѣосѣавља на основу контекста*).

Стонанѣчанин м *сѣановник* *Горњег* или *Доњег Сѣоѣања*, онај који живи у *Горњем* или *Доњем Сѣоѣању* (*диференцијација се усѣосѣавља на основу контекста*).

стра м *сѣрах*. — Оно нема стра од родитељи, напуштили га па работи које ђе!

страотија ж *сѣрахоѣа*. — Оној е страотија које онај човек работи, колко гу мучи онуј сироту жену!

страујем, **страуваја** (3. л. мн. пр. *страујев*; аор. *страува*, 1. л. мн. *страувамо*; импф. *страујешем*, 3. л. мн. *страујешев*) несвр. *сѣрахујем*, *сѣрейим*, *ѣрибојавам се*. — Нема га оној детиште јој да се врне из Лебане, све му мора страујем с тија колишта кѣд отидне.

стрвѣим, **стрвѣја** (3. л. мн. пр. *стрвѣив*; аор. *стрвѣи*, 1. л. мн. *стрвѣймо*; импф. *стрвѣешем*, 3. л. мн. *стрвѣешев*; пр. сад. *стрвѣјеѣи*) несвр. *расѣурам*, *разбацујем*. — Што га оној ђубре собра на куп па га остави кокѣшке да га стрвѣв?

стрвољ м *неред*, *лом*, *брлог*. — Немѣј ми правиш стрвољ по кућу, искѣчи наулице па там стрвољи!

стрвољѣње с гл. им. од *сѣрвољѣим*. — Не се никој уватија за метлу да смете, а за стрвољѣње сви сте арни!

стрвољѣим, **стрвољѣја** (3. л. мн. пр. *стрвољѣив*; имп. *стрвољѣи*; аор. *стрвољѣи*, 1. л. мн. *стрвољѣймо*; импф. *стрвољѣешем*, 3. л. мн. *стрвољѣешев*) несвр. *ѣравим неред*, *брлог*, *брложим*. — Сѣмо стрвољѣи овој дете, не мѣк по њѣга више да чѣстим.

стрѣвим, **стрѣвѣја** (3. л. мн. пр. *стрѣвив*; аор. *стрѣви*, 1. л. мн. *стрѣвѣймо*; импф. *стрѣвѣешем*, 3. л. мн. *стрѣвѣешев*) свр. I. *ѣоходим*, *ѣѣѣрефѣим*. — Да га бе стрѣвила с онуј мачугу, ноге да му искрѣшим!

II. ~ се *нађем се*, *задесим се*. — Бе се ја стрѣвила у њѣ кѣд Бѣска наиде, не би злаља што е дошла.

стрѣвљам, **стрѣвљја** (3. л. мн. пр. *стрѣвљав*; аор. *стрѣвља*, 1. л. мн. *стрѣвљамо*; импф. *стрѣвљашем*, 3. л. мн. *стрѣвљашев*) несвр. *ѣогађам*, *згађам*. — Не мѣж да стрѣвља бѣш све кѣ[д] сѣбори дѣк шлогирала бѣше.

стрѣја ж *сѣѣрѣха*, *насѣѣрѣшница*. — Станите по[д] цѣреју докле прекѣне овај врњава! Тури га тај лукѣц по[д] цѣреју, да му не мѣслиш ако заврне!

стрѣјица ж 1. дем. и *хѣй*. од *сѣѣреја*. — Стани по[д] туј стрѣицу, колко-толко, глава да ти се не мѣкри!

2. фиг. *дом, сџанишиџе, кућа*. — А, бре, нџма си стреицу, тој е млџо тџшко од једнога гџзду на другуга.

стринка ж *сџричева суџруга, сџрина*. — Стринке, отидџ ја у бџшчу!

стркаљам, стркаљаја (3. л. мн. пр. стркаљав; аор. стркала, 1. л. мн. стркаламо; импф. стркаљашем, 3. л. мн. стркаљашев) свр. I. *коџрљајуџи свалим, сџусџим*. — Стркаљај ми тој клупче накуде мене, да се не дизам!

II. ~ се *коџрљајуџи се сџусџим, скоџрљам*. — Пази ноћом кџд искачаш, пџли видело, немџј се стркалаш низ бџсамци!

стругаљче с *ренде, џиреница*. — Стџре домаћице закџчив изнат полицу тигањ, шерпџ, стругаљче, тија сџдови што ги нај трџбав, не држив ги у креденац. Дај ми тој стругаљче кџмпири за у сџрме да настружџм!

стручџ с *дем. од сџрук, сџручак*. — Бџше ми покџјна Сџнда дала ники стручики лџк те ги испржи с јџјца за обџд, нџ се имџло ко сџг.

стршељ м зоол. *инсекџ из џор. оса Vespa stabro с отџровном жџаоком, сџиршељен*. — Тикџмира изџли стршељени там по крџве, да га нџсу одмџ откарџли куде дџктура нестанџја би, такџј виџав.

Стубља́нка ж *надимак*.

студ м *хладноћа, зима*. — На овај студ, у тој кџсо вистџнче ли ће идџш?

студџн, -а, -о хладан. — Студџне ти рџке, измрџза си.

студенило с *хладно време, хладноћа, зима*. — На овој студенило се залетџла да купџје там ништо за свџдбу, а до свџдбу јџж двџ недеље.

стунти се, стунтило се свр. безл. в. *сџеленџим се*. — Стунтило се, прџс пред џчи се не види, пџче да грми, киша расипџје, а ми сџ[с] стџку чџк у Орнице.

ступџлка ж *оџисак, џраг сџоџала, ноге*; исп. штрапка. — Еве кудџ су ступџлке у лџје, тој одмџ по кишу ники се набутаја па ми свџ попрџку обраја.

стџпка ж у изразу; *на стџнку ми не мош стџпнеш ниси ме досџојан, не можџеш се са мном џоредџџи*. — Иџ да се не лџжемо, он ву не мџж на стџпку стџпне, ће си пађе она бџље од џџга. *на стџнку ми мош стџпнеш, ал на срџћу не мџжеш не можџеш ми нишиџа, не можџеш џџравџџџи мојим живџџом*.

стџпкало с експр. *особа која џџџка (обично у ишчекџвању да јџш нешиџо искџчи)*. — Стџпкало ти се не видџло, ај не стџпкај ми туј више, дџста ти је!

стџнкам, ступкаја (3. л. мн. пр. стџпкав; аор. ступка, 1. л. мн. ступкамо; импф. ступкашем, 3. л. мн. ступкашев) свр. *џоскакујџм у месџу, џџџкам*. — Откџ[д] џтџпкам, тџбе те чџкам на овој студенило!

ступкање с *гл. им. од сџџџкам*. — Не помага ступкање, свџ измрџзо.

стџпнем, ступнџја (3. л. мн. пр. стџпнев; аор. ступнџ, 1. л. мн. ступнџмо) свр. 1. *сџанџм ногом, нагазим*. — Пази да не стџпнеш на кџчњак!

2. *наџравим корак, коракнем*. — Да ми нџси више ступнџла у мојџ кућџ, ти палавџрке!

стџри се, стурџло се свр. безл. в. *сџеленџи се*. — Лџле, кџкџ се о[д] цвџ стране стурџло, бџк ће се расџпе!

сџблизе прил. *на врло краџком расџџојању јџдно од другога, врло близу*. — Млџо сте ги сџблизо саџили овџја кџрењчики от копџ[с], затој не мџж да вирџе.

сув, -а, -о (осим стандардног значења „који нема влаге у себи“) *мршав, слаб*. — Што ву фџли џко е сџва, мџсо од лџџди нџсе јџдџ, сџм да е здрџва.

сүвачьк, -чка, -чко *који је у незнајној мери сув, слаб, мршав*. — Тьквѧ си е сүвачка, ко девојка кь[д] ци бѣше.

сувопѧрљив, -а, -о (с допуном на мајку си, на татка си) *који је особину мршавости, сувоњавости наследио од мајке, оца; мршав, сувоњав као мајка или оѧац*. — Дођувѧ онома[д] ц Ивану у нас, такој сувопѧрљив на мајку си, лично момчѣ.

суворуќес, -ста, -сто *који није вичан ѧослу, коме ѧосао не иде од руке, неумешан, невешти, сѧлешен*. — Овај с очи што види с руке ствѧра, а брат му старѣј суворуќес, колѧц нумѣ да одеља.

суворуќла ж погрд. *неумешна, невешта, сѧлешена женска особа*. — Тај суворуќла, нѧти је за домаѧицу домаѧица, ни па у руќе које умѣ.

суворуќоња м погрд. *неумешан, невешти, сѧлешен човек*. — Ти суворуќоња, врзан си у руќе, још тија црѣпја нѣси паредѧја!

суврѧшка ж в. *вровка*. — Све до слану и теј суврѧшке берѣмо за прѣње, после искубѣмо тија корѣња поприќу па стока нѣка едѣ.

сугарѣ с *јагње ојагњено крајем зиме или с ѧролења, касно ојагњено јагње*. — Овце се јагњив преко зиму, а сугарѣ е јагње што се ојагњило прет крај зиму, ел у пролет.

сугѧрче с *хий. од сугаре*. — Овој сугѧрче млого убаву вуницу ѧма, ѧе га чувамо сѣм за вуну.

сүгреб м празн. *месѧо на коме је ѧас разгребао земљу у које се ѧо народном веровању не сме угазѧти јер се могу добѧити занокѧице*. — Пѧзи у сүгреб да не нагазиш, ѧе пропастиш прѣсти!

судѣ с *дем. од суд, ѧосудица*. — Онај женѧ све сүдови зачкала, једно судѣ нѣма чѧсто.

Судѧја м *надимак*.

Сүза ж *хий. од Сузана*.

Сүзе с *хий. од Сузана*.

сукѧљка ж 1. *оклаѧија*. — Ја нумѣм да развукѧјем кѣрке за бѧницу с руќе ко Руѧжа Јѧлгина, сучѣм си ги по староврѣмски сѣ[с] сукѧљку.

2. *фиг. веома мршава, а висока женска особа*. — Порасна мѣри, глеј гу кѣлка је сукѧљка, сѣм што е сүва.

сукѧљче с *дем. од сукѧљка (1)*. — Дај ми тој сукѧљче да сүкнем нику кѣрку за бѧничку!

суклијаш м *суѧлијаш*. — Сварѧла би суклијаж, за млеко нѣје мѧка, тој ѧмам, ал нѣмам ориз.

сукљѧва ж *журба, хийња*. — Отѣчке бѣше сукљѧва, жѧто непокрѧјено, а киша удари!

сүкнем, сукнаја (3. л. мн. пр. сүкнев; аор. сукна, 1. л. мн. сукнамо) *свр. у дем. значењу: сучем, развијем малу, незнајну количину кора, јуфки*. — Да сүкнем кѣрке за бѧницу.

сүкнем се, сукнаја се *свр. експр. енергично и одлучно кренем да обавѧам неки ѧосао, дам се на ѧосао*. — Кь[д] дођѣ дѣма, слунце веѧе на заѣдак, а ја ти се сүкнем па зачѣс спреми вечеру, краве напоѧи, свиње намири, све гѣтово докле овѧја из ѧѧиве дођоше. Чѧм чу да ѧе дођев, ја ти се сукнем, па зачѣс спреми вечеру.

сукнѣнце с *дем. и хий. од сукно, сукњичица*. — Сашѧла му Милунка на оној малѣјо девојченце једно сукнѣнце, па се сѣм врѣка у ѧѣга.

сукно с (поред стандардног значења „дебела, вунена ваљана тканина за израду мушких панталона, гуњева и сл.“) *део женске одеће од сџука надоле, сукња*. — Стара жена па обукла нико тесно сукно, срмота!

сукњиче с дем. од *сукња, сукњица*. — Ти, мори, што си обукла тој сукњиче о[д] два пѣда, ће измрзнеш на овој студено?!

супрашка ж *оскудна снежна њадавина, њанак слој снега*. — Паднула супрашка, а ми још несмо обрали онѣј попрѣке врѡвке, тој ни се пропасти.

сурѣшка ж *ишеница недовољно чистиог зрна, ишеница њомешана са ражи*. — Онѣј године никакво жито, сурѣшка, људи несу тѣли по мене да мељав жито.

суренуља ж погрд. *мушкобањаста њоодрасла девојчица, девојчурак*. — Не зрипуј се туј, суренуљо с лопту, Грана везиво у руке а ти си се разрипала с лопту!

сурес, -ста, -сто а. *који је боје њејела, њејеластѣ, сур (о овчијем руну)*. — На мене за деца да ми даж белу вуну, а за вас стари што фали тај суреста, ће мѣстите прѣђу у црно. б. *који је оседео, сед*. — Засрами се о[д] твоју суресту главу, не баљезгај при овуј снашку које ти не иде у ред!

Сурка¹ ж *надимак*.

сурка² ж *она која је оседела, седе косе*. — Неје тој до године, ја сѣм постара од њум па несѣм таква сурка.

сурлѡсан, -а, -о *својеглав, ѡврдоглав, њејоѡустѣљив*. — Нема от кѡмпири ништа, све ги слѣпо куче увукло у зѣмљу. Ако, нека нема, вика му на татка ти да ги сади на друго мѣсто, а он сурлѡсан па не теја!

сурлѡсанка ж погрд. *својеглава, ѡврдоглава, њејоѡустѣљива женска особа*. — И мајка ти таква сурлѡсанка ко татко, вика ги да не идев, нашо има се још работи, они се напѣше па отѣдоше за паре да работив белосвѣчке њиве.

сурлѡсанко м погрд. *својеглав, ѡврдоглав, њејоѡустѣљив човек*. — Вика му на онѡга сурлѡсанка да не идемо у сливе, онѣ још мож да чекав, а башчу да посѣпемо, она све изгорѣла, он не ме послуша.

сурнисување с гл. им. од *сурнисујем*. — У нашу кућу све пошло на сурнисување, брго ће запусти!

сурнисујем, сурнисуваја (3. л. мн. пр. сурнисујев; аор. сурнисува, 1. л. мн. сурнисувамо; импф. сурнисујешем, 3. л. мн. сурнисујешев) несвр. *ѡброѡашѡујем, урнишем*. — Неће ништо да донесѣш у кућу, а добар си да сурнисујеш онѡј што се друг мучија! Нећу сурнисујем мој живѡт у његову пушту кућу!

сурнишем, сурнисаја (3. л. мн. пр. сурнишев; аор. сурниса, 1. л. мн. сурнисамо) свр. *ѡброѡастѣим, урнишем*. — Кѣт постиже теј ципѣле да ги сурнишеш, онома[д] ци ги купија?

суртук м погрд. *онај који је невешѣи, неумешан, ѡиѡав*. — Да нумѣ једѣн исѣр да заковѣ тај суртук, и за тој мора другуга да молим!

суртукуља ж погрд. *невешѣѡа, неумешна, ѡиѡава женска особа*. — Тај суртукуља неје ко њѡјне другачке, ко врзане руке да су ву, да ништа нумѣ да урабѡти!

Сурча¹ м *надимак*.

сурча² м *онај који је оседео, који је седе косе*. — Све осурѣја овај Бале, глеј какѣв је сурча!

сучѣм, сукaja несвр. *развличим коре, јуфке*. — Несѣм сукла коре за баницу, мајка не ме учила, кѣ[д] це одадо свекрва ми вика да правим баницу, ја нумѣм да сучѣм.

сучка ж суво дрво, суварак. — Иди, дѣте там на дрвниг донѣси нику сучку да подложим огањ!

сушељка ж и м врло слаба, мршава, сувоњава, мршавушна особа. — Дѣм кѣд бѣше имаше које да видиш, ко јабука, убава, крупна, а сѣк се куде мѣжа направила сушељка. Такѣв и он сушељка, ко татко му, ко да не едѣв леб.

Т

та узвик којим се малом дѣтейу жели скренути пажња (обично у игри).

табанлија м онај који има равне шабане. — Одбили га од војску, табанлија.

табла ж њослужавник. — Једну убаву таблу да си кѣпим, да се не срмѣјем гѣсти кѣд ми дѣђев.

тѣг прил. њом љриликом, ѡада. — Тѣк сѣм видѣла које она рабѣти с мој дѣца и више ги не остаљам она да ми ги чѣва.

тагѣшањ, -шња, -шњо ѡадашњи, ѡадањи. — Тагѣшње свѣдбе су се по три дѣна терѣле, не ко сѣг.

тазѣ прид. непром. свеж. — Она ти неће едѣ леб од ичѣр, мѣра омѣсим за ѣум тазѣ погѣчку.

тазелѣк прид. непром. (у именичкој функцији) намирница (обично сезонско воће или ѡврће) која се у ѡоку године љри ѡи јѣде. — Тазелѣк краставче, петлижанче, попрѣче, свѣ такој, дава се прво друг да обиђе за дѣшу на мртви.

таин м сѣара мера за ѡежину од једног килограма. — Не му више следује но једѣн таин леб днѣвно.

тај, тај, тој (о. п. м. р. за бића тога, за предмете тај, ж. р. туј, с. р. тој; мн. тија, теј, тија, о. п. једнак је номинативу) ѡоказна љридевска заменица: ѡај, ѡа, ѡо. — Довѣла си ми тога другѣину! Покри туј крошњу! Да продѣм тој едно крѣвче. О[д] теј сипкаве дѣње, сѣме да остаљаш! Виљкамо тија дѣчица кѣко мѣрамо.

такѣв, тѣкѣв, тѣкѣво (такѣв, такѣв, такѣво) (о. п. такѣвога, тѣкѣв, тѣкѣво; мн. такѣви, такѣве, такѣви) ѡоказна љридевска заменица за какѣоу: који је као ѡај ѡамо, који је ѡоѡи ѡога о коме (о чему) је реч. — Такѣв ти е и татко домаћин ко тај тѣмо што се издрндѣја у јѣндек. Тѣкѣв и моја пѣлка ко тај твоја што е на тебе. Тѣкѣво бѣш телѣнце ко тој нашо продавше чѣвѣк на пијац. Тѣкѣви ми бакѣзи бог доделѣја, ја да ги чѣвам! Такѣв ципѣлке ко теј што ти нѣсиш, да кѣпим и ја на Гѣле. Такѣви ники дѣчишта ко овѣја наши, собрѣли се па свѣ бѣшчу да му стѣпкак.

такѣт м физичка снага, издржљивост, кондиција. — Немам више тај такѣт ко што сѣм имѣла, не мѣг да рабѣтим. Немам такѣт ни да одѣм, кѣмоли да рабѣтим.

тѣкнем, тѣкнѣја (3. л. мн. пр. тѣкнев; аор. тѣкнѣ, 1. л. мн. тѣкнѣмо) свр. дѣдирнем, дѣѡакнем. — Пази, немѣј дѣте да тѣкне с рѣкѣчки у тај лѣнац с врѣлу вѣду! Не дава да га тѣкне чѣвѣк, такој е дѣвљѣ тој дѣте.

такнѣјем, такнѣвѣја (3. л. мн. пр. такнѣјев; аор. такнѣвѣ, 1. л. мн. такнѣвѣмо; импф. такнѣјешем, 3. л. мн. такнѣјешев) несвр. дѣдирѣјем, дѣѡишем; исп. таѣам. — Не дава ништа да такнѣјеш у њѣјну кѣшу кѣд отиднеш, а овдѣ свѣ парандѣше.

такѣј прил. на ѡај начин, ѡако. — Сѣмо ти такој рабѣти па ће се убаво спровѣдѣш! Урабѣти такој ко што ти рѣко, па се не сѣкѣрај!

та̀ла ж зб. *суве кукурузне стабљике са лишћем, кукурузовина, шаша*; исп. талузина, талузовина. — Тури на кра́ве је́дн сноп та̀лу!

та̀лашкам, талашкаја (3. л. мн. пр. талашкав; аор. талашка́, 1. л. мн. талашка̀мо; импф. талашкашем, 3. л. мн. талашкашев; пр. сад. талашкајећи) несвр. *преширажујем, преширесам*. — Које́ ти тој талашкаш по мој шифоњер?

та̀лашкање с гл. им. од *та̀лашкам*. — Запрети́ла сѝм ти да не талашкаш по моје цо̀љке, за тој талашкање ће изе́ш ћуте́к!

та̀лиште м *њива са које је скину́та ша̀ла, шаша*. — У Ве́љково та̀лиште има убава тра́ва за кра́ве, та́м да ги те́раж да се напасе́в!

та̀лка ж *сува кукурузна стабљика са лишћем*. — Вр̀љи нику та̀лку на туј сто́ку!

та̀лпење с гл. им. од *та̀лпим*. — Њо́јно си га та̀лпење ни́где не́ће има, ја́ кѝд гу дока́чим!

та̀лпим, та̀лпија (3. л. мн. пр. та̀лпив; аор. та̀лпи́, 1. л. мн. та̀лпи́мо; импф. та̀лпешем, 3. л. мн. та̀лпешев) несвр. експр. *грдим, вре́ћам*. — Не́ће гу он та̀лпи за ни́шта, мо́ра да је згреш́ила.

та̀лузина ж зб. в. *ша̀ла*. — На́ше кра́ве го́спође, не́ће једе́в та̀лузину, о́ћев се́но и дете́лину. Та̀лузина се сече́ ра́но, докле гу слу́нце не́ће напекло, по́сле е мло́го те́шко, о́стра је, о́ће сече́.

та̀лузник ж дем. од *та̀лузина*. — Има́мо там у Орни́це нику та̀лузинку, да иде́мо да гу дока́рамо. Још ма́ло ми та̀лузинка о́стаде, не́ћу мок сто́чицу да изра́ним преко зи́му.

та̀лузо́вина ж в. *ша̀ла*. — Да ми прода́ш ону́ј твоју́ талузо́вину, по́чим си омали́ја сто́ку!

там прил. *ша̀мо*. — Мѝкни се там да мог да рабо́тим!

та̀ма ж *завидљивосѝ, ѝакосѝ, злоба*. — Мога́ сѝм ја да ку́пим она́ј пла́ц, што́ да ми се насељеници туј шири́в, ал ете́. Ајде, ајде, па што́ ако га је дру[г] купи́ја, те́бе ће те та̀ма поједе́!

та̀маљив, -а, -о *који је ѝун зависѝи, злобе, завидљив, злобан*. — Чове́к се му́чи, по бел свет рабо́ти, ни́што да прико́ди за ти́ја деца́, а ти си та̀маљив па те стра́ он ће оди́ма.

та̀маљивка ж погрд. *завидљива, злобна, ѝакосна женска особа*. — Тај та̀маљивка у сва́куга ће прегле́да, немо́ј ники друк пови́ш од њум да има.

та̀маљивко м погрд. *онај који је завидљив, злобан, ѝакосѝан, завидљивац, ѝакосник*. — Па што́ ти то́лко криво што́ је купи́ја њи́ву, та̀маљивко је́дан?!

та̀мска се, та̀мскаја се несвр. безл. (с допуном пред очи) у изразу: *та̀мска ми се пред очи́ излазе ми из очи́ју искри́це, свети́лаци*. — Та̀мска ми се пред очи́ од боле́ж.

та̀мбис м (само у клетви) *ѝровалија, ѝонор, амбис*. — У та̀мбис ти ко́ске пропа́ле што́ ме за́роби да живим с ово́га изе́лицу!

та̀мин м у изразу: *на (од) ~ ѝо сећању, ѝо слободној ѝроцени*. — Заплето́ га на та̀мин, не теја́ ми она́ даде́ пле[т] да зашара́м. *чини ~ ѝоѝруди се, гледај, насѝој да у ѝриближно ша́чно време уради́ш неши́о*. — Чини та̀мин тако́ј око пла́дне, напо́ј сви́ње!

та̀мке прил. в. *ша̀м*. — Та̀мке се ма́ло и ја́ да се́днем!

та̀мни́на ж *ша̀ма, мрак*. — Однапре́[д] це ишло́ пе́шке у Леско́вац чѝк, па кѝт по́јемо на пи́јас да прода́вамо че́рге од ма́вину на Шипга́ри, они́ ги откупу́јешев, по́ђемо пре[д] со́ру, још та̀мни́на, е́ј там наку́де Бошња́це кѝ[д] це примѝкнемо, развиде́ли се.

тамниџа ж у изразу: *црна ~ ѿиѿиуни мрак, ѿиѿиуно, сасвим мрачно*. — Там у шталу је црна тамниџа, не види се ништа, понеси свећу да држиж докле ја помузём!

тамњан м *шамјан*. — Тури тамњан у једно тасличе па прекади прво, после ће раздавамо!

тамњанка ж бот. *врста винове лозе са ситним, црним, миришљавим бобицама, шамњаника; плод ове винове лозе*. — У нашо лојзе кјквѣтине сорте, и бело, и црно гројзе, па онај камбур, пре смо имали у старо лојзе сѣмо тамњанку.

танакија ж *илех, блех, лим*. — Од убаву танакију да ми направитиш ћунци!

танакијаш м *занатлија који израђује предмете од шанакије, лима, лимар*. — У Лесковац на Нишку улицу га има једн танакијаш, много убави шпорети прави, куде нега да идеш.

тѣначѣк, -чка, -чко *ирилично шанак, доста шанак*. — Тѣначѣк овај матријал, сѣг застудењује, купи ники дебелачѣг за вистан. Тѣначка ги снајка, ал ће се причини, још млада.

танкѣж м *оно што је од шанког, лаганог материјала (о одећи)*. — Пун ву шифонѣр с тија танкѣжи, ал дебеле цољке слабо има.

танкокорес, -ста, -сто *који је шанке коре, шанкокор*. — Да узнемо сѣме од Виду од онеј њојне танкокоресте лубенице.

танур м *што округластог облика са краћким ногарима на коме се некада јело*. — Ми стари смо јели на танур, а на ваз деца туримо ви на танурче да једете, викаше деда ваш, немој деца ус танур да ми пуштав мрсол.

танурче с *дем. од шанур*. — В. пр. под танур.

тањирче с *дем. од шањир, шањирѿи*. — Не развукјте ми тањирчики там по ваше собе, кј[д] це услужите врнете ги па у кјуну, не мог да собирам више судови по вас!

тањирченце с *дем. и хий. од шањирче*. — Тој детињо тањирченце не га зачкјј, знаш оно неће еде из друк тањир!

тапкам, тапкаја (3. л. мн. пр. тапкав; аор. тапка, 1. л. мн. тапкамо; импф. тапкашем, 3. л. мн. тапкашев; пр. сад. тапкајећи) *несвр. шабам, газим*. — Немој да тапкаш туј у леју, неси гу окопала попріку, дошло ти за тапкање!

тапкање с *гл. им. од шајкам*. — В. пр. под тапкам.

тар м у изразу: у тај ~ у *шом моменѿу, управо шада*. — Тамн ми да поћујемо у Лесковац, кд у тај тар они наидоше, ми размашимо идење.

тарана ж кул. *јело припремљено укувавањем уситњених јуфки на млеку*. — Тарана ми нај брго за спремање, дете кт поћује у школу рано.

тарапана ж *експр. мейеж, гужва*. — Ника тарапана на сокак, мора да искочим да видим кквѣ је тој мука, што толко надизав.

таранка ж *дем. од тарабѣ*. — Једну таранку овде да направим, кокоске да не улазав да чапрљав по башчу.

таратор м *салата од свежег красѿавца, киселог млека и белог лука*. — За деца немој да тураш лук у таратор, неће га једѣ!

Тарзан м *надимак*.

тас м *омањ лонац у коме се држи вода за ѿиће*. — Тас с воду нека си га на остале кд ручамо, ники ће потражи водѿцу, да се не дѿзам.

таслица¹ ж (обично у мн.) *ѿосувраћен, ојачан или додати део рукава, манжѿина*. — Засучи рукави, све ће умажеш таслице!

таслица² ж *илићи шањирѝћ на који се ѝри служењу кафе ѝоставља шоља, шацна*. — Таслице ги пуно ѝмам, а шољови смо испокршили. Комшике, о[д] тебе се не срмујем, да ти не давам на таслицу кафу.

тасличе с *дем. и хий. од шаслица², шацница*. — Тури ми, пријо сол у нико тасличе, да се не пружам чѝк там!

тасличка ж *хий. од шаслица²*. — Личну тасличку искрши, од онија убави шољови Рада што ни беше донела, ја сирота!

тате м *хий. од тата*. — Мој тате ми купија рамунѝку да свирим.

таткиште с *аугм. и ѝеј. од татико*. — Све на таткиште да се мане баксузљива!

татко м *мушки родѝтељ, оѝац*. — Татко неће ве остави без ништа, ја за куга се мучим, за вас и за ваши дечѝца.

татков, -а, -о *који ѝрипада татѝку, очев*. — Обукја таткову кошуљу, она му до пете, ете дете, мерак му. Тој ми је тетка по таткову, не по мајкину фамилију.

татковина ж *наследство ѝо оцу, очевина*. — Она ѝма о[д] татковину две убаве ѝиве.

таткосујем, таткосуваја (3. л. мн. пр. таткосујев; аор. таткосува, 1. л. мн. таткосувамо) несвр. експр. *обраћам се оцу ословљавајући га татѝком (обично да му се додворим, да га одобровољим и сл.)*. — Море, ће га туј таткосујеш, татци га изели кѝд је такѝв засебљив!

татци м мн. експр. само у изразу: ~ га изели не било га *таквог (татѝка), јер својим ѝосѝујѝима, односом ѝрема деци не заслужује да буде ословљен татѝком*. — Какѝв татко, татци га изели, за пушту ракичину све ѝспродаде, а деца му друг рани?!

тѝцам, тѝцаја несвр. в. *такњујем*. — Немој да тѝцаш тѝја гајтани, струја ће те утепа!

тѝцање с *гл. им. од тѝцам*. — Нема, деца тѝцање, сѝм гледајте!

тачнѝц прил. *сасвим, ѝоѝѝуно тачно*. — Нећу те, бре ја тебе преварим, трѝба и јутре да ми дођеж да купиш, видиш тачнѝц кило.

ташња ж *ѝорба*. — Не ми отварај ташњу, дете, документи ће ми испогубиш!

ташњица ж *дем. од ташња, ташница*. — Голѝма ми она службеница па се размандала с онуј ташњицу за у фабрику!

ташњиче с *дем. и хий. од ташња*. — Убаво ташњиче му купи, онај ташња голѝма га обала по пут и[з] школу кѝд ѝде!

ташче с *дем. од таш, лончић*. — Нека си га тој ташче с воду туј на столѝчку при тебе, да се не дизаш стално.

твој, **твоја**, **твоје** (о. п. јд. м. р. твојега, за бића и твој за предмете, ж. р. твоју, с. р. твоје; мн. твоји, твоје, твоји, о. п. у сва три рода множине једнак је номинативу) *ѝрисвојна заменица за друго лице једнине*. — Ако чува тебе, ће чува и твојега сина. Ђу узнем твој капут. Твоју ћерку су гу узели за мѝраз. Гледам га твоје дете ко да ми је из око испало. Куде остави онија твоји андрмољи? Не му давај твоје играчке! Твоји деца си врљѝја због туј курвѝтину!

тврдачѝк, -чка, -чко *ѝомало, донекле ѝврд*. — Тврдачка зѝмња, неје одѝмно врнала, ал мора гу поприку данѝс окопамо.

тврдоглавес, -ста, -сто *ѝврдоглав, својеглав, својевољан*. — За рабѝту рабѝти, ал је млого тврдоглавеста, кѝд наврне главу никуга не слуша.

тврдоглавка ж *погрд. она која је ѝврдоглава, својеглава, својевољна*. — Убаво гу учиш, ал она тврдоглавка, које она намисли, ни мајку си ѝојну неће послуша.

тврдогла̀вко м погрд. *онај који је тврдоглав, својеглав, својевољан*. — Вика̀ му на тога тврдогла̀вка да понесе капу̀т, видо̀ ја што ће за̀врне, он не теја̀, сьг мора по ње́-га да идем.

тврдогла̀воња м аугм. и иеј. од *тврдоглавко*. — Сеља̀ни му викаше́в да прода-де ста̀рога коња̀, ће му липче у шта̀лу, тај тврдогла̀воња утврди́ја гла̀ву, сьм да је на њиго̀во, ако ће штету̀е.

тврдогла̀вштина ж *својеглавост, тврдоглавост*. — Ти с твоју̀ тврдогла̀вшти-ну неће се уба̀во спроведе́ш!

те¹ *везник*. — Имашем уба̀во си́рењце и нику ве́шељку ги исе́ко, те оцра́ми срам, тури́ ги да поједе́в.

те² речца *ешо*. — Те́ ти ги там деца̀, па се ти распра̀љај с њи!

те³ *енклиитички облик акузатива личне заменице другог лица једнине „ти“*. — В. пр. под „ти.“

те́бе *ојшћи иадеж* и *синкреитички облик датива личне заменице другог лица једнине „ти“*. — В. пр. под „ти.“

те́гав, -а, -о *који одуговлачи да зайочне њосао; сѝор, ийѝав*. — Мло́го си те́гава, пьл обуку̀ј се ако ће идеш! Не заср̀ћај свьку тра̀вку, не́го плевѝи, мло́го си те́гава!

тегаве́ње с гл. им. од *тегавим се*. — Она̀ с њо́јно тегаве́ње те́шко да ће гу завр̀ши туј вута̀рку до сва̀дбу.

тега̀вим се, тегави́ја се (3. л. мн. пр. тегавив се; аор. тегави́ се, 1. л. мн. тегави́мо се; импф. тегавешем се, 3. л. мн. тегавешев се; пр. сад. тегаве́јећи се) несвр. *дуго се задржавам око неког њосла, сѝоро радим, сѝоро обављам, одуговлачим зайочеши њосао*. — Пожури, брѝ, што се тако́ј тегавиш, но́ћ не увати! Немо́ј се тегавиш то́лко, на-по́ј теј кра̀ве па у њи́ву да идемо!

те́гавка ж погрд. *она која се дуго задржава око неког њосла, која је сѝора, ийѝава*. — Тај те́гавка још не́је једну̀ леју̀ окопала, ја еве́ тре́ћу ћу почнем.

те́гавко м погрд. *онај који се дуго задржава око неког њосла, који је сѝор, ийѝав*. — Још кѝд је отишја́ туј сла̀му да дока̀ра, јо́ж га не́ма тога те́гавка да се врне!

те́гаво прил. уз *задржавање и одуговлачење, сѝоро, ийѝаво*. — Твоја̀ рабо̀та те́гаво иде!

тега̀р м експр. *велики сѝомак, сѝомачина, ирбушина*. — Оволи́к тега̀р пушти́ја пред ње́га, не се он умори́ја у рабо̀ту! Да ло́шо живи не би оноли́к тега̀р пред ње́га носи́ја!

тегаре́ње с гл. им. од *тегарим се*. — За мои́ деца̀ си рабо̀тим, тегаре́ње ли је, не ли је, тој те те́бе не́је бри́га!

тегаре́с, -ста, -сто *који је с великим сѝомаком, ирбушаст*. — Тегаре́ста, ко да е те́шка, ра́не гу изе́ле!

тега̀рим се, тегари́ја се (3. л. мн. пр. тегарив се; аор. тегари́ се, 1. л. мн. тегари́мо се; импф. тегарешем се, 3. л. мн. тегарешев се) несвр. експр. *обављам врло ишешке њослове који иревазилазе моје физичке могућности*. — Тегари́м се там по њи́ве, ди́зам оно́лки немо́ја сла̀му на вагонѝт, све ме ме́не те́шка рабо̀та че́ка. Не ди́зај сама̀ ти́ја ца̀кови, немо́ј се тегариш, ти си же́нска страна̀!

тегле́ње с гл. им. од *тегљим*. — За тегле́ње још не́је, ал еве́ пре́зам га по ма́ло да се учи. Које́ ће пости́гнеш с тегле́ње ти са́м, дру́ги сви разно́сив?

тегља́ч м коњ који је добар за вучу, који може да њовуче велики шперет. — Неће Суља тегља́ч ко што је бија́, истеретија се, чувам га сџм такој за до млин, за у сливе, неће више за голѐм терет.

тегљим, тегљија (3. л. мн. пр. тегљив; аор. тегљи́, 1. л. мн. тегљимо; импф. тегљешем, 3. л. мн. тегљешев; пр. сад. тегљејећи) несвр. 1. *Шеглим, вучем*. — Кџко ће продавамо коња́, ја ли ћу тегљим мѐстом њѐга?

2. експр. *Шешко и најорно радим, њодносим велики шперет*. — Ћу тегљим такој цел живџт ја за вас нерабџтници!

тек прид. непром. *нейаран*. — Кој ћеш, чив ѐли тек?

теке прил. *Шек*. — Теке пред ноћ наидџше.

те́кме с *кориџо* за мешање малшера. — Донѐси ми, Бале текме, трѐба ма́ло ма́лтер да замѐшам!

те́кне, текну́ло свр. безл. *дошло (му) само од себе*. — Неје ништа синоћ зборија од идење, текну́ло му јутрос и џтиде бес питање.

тел м *мейшлнн конац за везење или џројкивање*. — Ћу уврткам једну жицу синтѐтику, једну тел, да исплетѐм ванѐлу, тој сџм виде́ла на једну гџспођу у Лесковац.

телѐнта ж *џрашина*. — Треба́ла си прво да напрскаш тај обџр па тџ да га метѐш, ко́лку телѐнту си дигла!

телѐнтим, телентија (3. л. мн. пр. телѐнтив; имп. телѐнти; аор. теленти́, 1. л. мн. телентимо; импф. телѐнтешем, 3. л. мн. телѐнтешев; пр. сад. телентејећи) несвр. *дижем џрашину, зайрашујем*. — Не телѐнти сџк при овџја љуџи, ће сметѐш кџд отиднев!

телѐнце с *дем. и хий. од шеле*. — Пушта́ ли, Мирко телѐнце да сџса? Нема, ба́бе млекџ, телѐнце до́кле сџса.

телѐње с *гл. им. од шелим се*. — Првотѐлка, пџсметна се у телѐње, одвај смо гу спасџли.

телѐџина ж *месо од шелеџа, шелеџина*. — Телѐџину, говѐџину, тој ми не мо́ж да кајдишемо да едемо, ми смо сеља́ци, чувамо туј сто́чицу, кџд више не мо́ж ги чувамо, продавамо тој, грађани једѐв.

телчѐ с *хий. од шеле*. — Убави ти телчи́ки, Ве́љо, не ли ће ги продаваш?

те́нтим, тентија (3. л. мн. пр. те́нтив; аор. тенти́, 1. л. мн. тентимо; импф. те́нтешем, 3. л. мн. те́нтешев) несвр. *исџушџтам дим од цигарџше, димим, џушим*. — Немџј ми те́нтиш по кућу, не мо́ш се спије о[д] твоје́ цигаре!

те́нџера ж *овеђа земљана џосуда са дршкама с обеју сџрана за кување јѐла*. — Млџго смо љуџи били́, голѐма за́друга, пуну те́нџеру гра́ изедемо на обѐд, сџг га гра́ сповџрам у шерпу по неколко дџна, надокрајке отидне у помије.

те́нџерче с *дем. од те́нџера*. — Сџг за мерак ники пу[т] цџварим џариво у едно те́нџерче, по укусно јѐло будне, ал младиња́ навџкла на убави лџнци, шерпе, неће се, викав ми, врђамо на староврѐмско.

теџор м *насиље, џерор*. — Неће ми ти ме́не вршиш теџор по кућу, а́ко ти кућџвни не ваља́в, кој те те́ра да седиш с њи́, пџљ џди кудѐ је бо́ље!

тепа́љче с *џластџична најрава налик на лоџаџицу којом се убијају муве*. — Ви́кам ву на овџј женџ да не оста́ља овџј тепа́љче на оста́л, леб не мо́ш се једе.

те́нам, тепа́ја (3. л. мн. пр. те́пав; аор. тепа́, 1. л. мн. тепа́мо; импф. тепа́шем, 3. л. мн. тепа́шев; пр. сад. тепа́јећи) несвр. 1. *Шучем, бијем, ударам*. — Немџј дете́ да те́паш кџ[д] ти неје криво!

П. ~ се уз. повр. *шучем се, бијем се.* — Съ[с] сви деца се тепаш, нигде другара немаш!

тепање с гл. им. од *шейам (се).* — На њега му се не моџ докаже ни с тепање, ни с реч.

тепик м *шейих.* — Кој ће га тепик пере на овој студенило, а ви се неће собува-те!?

теписиче с дем. од *шейсија, шейсијица.* — Деца не волив баницу със сирење, на њи ћу ги направим у едно тепсиче пропећ. Тај гра што ти остаја од ичер, тури га на тепсиче, онакој у релну га запечи, које ће ги друго спраљаш!?

теписиченце с дем. и хий. од *шейсиче.* — Турѝ нуку корку у овој тепсиченце за ваз двојичка, доста ће ви је!

тер м (у прилошкој служби) у изразу: *тер по тер мало ѝо мало, миц ѝо миц.* — Тер по тер, искочи ваѝа сваја на големо.

терајез м зоол. *сисар Eginaceus europeus из ф. Eginaceidae, јеж.* — Чујем ништо ми шушка око мене, кь[д] це обрнем, оно терајез бија. Туго, терајез, сьм што несьм га нагазила!

терајешче с *младунче јежса, јежић.* — Ај, мори, будало, о[д] толичко терајешче ће се плашиш, пази сьм да га не нагазиш!

терајч м *оно шио човека шера, ѝодсйиче на рад, снажан моћив за рад.* — Цабе ће га ти терајч да работи кь[д] ци оно нема терајч за работу!

тергал м *ѝлисирана, нафалијана сукња;* исп. тергалка. — У моду су тьг били тергали, свака девојка до одну е имала тергал да опаше.

тергалка ж в. *шergал.* — Чувам гу туј тергалку јож девојка кь[д] цьм била, еве давам гу на ћерку да гу носѝ, она неће.

тергалче с дем. и хий. од *шergал.* — Тој едно тергалче злично што сьм имала, девојка кь[д] цьм била, ништа друго, не се имало, сиротињке смо били.

тереган, -тна, -тно *шежак, найоран.* — Наша сељачка работа је теретна, а сељакову мьку никој не сматра.

теретим, теретија (3. л. мн. пр. теретив; аор. терети, 1. л. мн. теретимо; импф. теретешем, 3. л. мн. теретешев; пр. сад. теретјећи; трп. теретен) несвр. I. *излажем некога ѝешком ѝослу, шерам, нагоним некога да обавља врло ѝешке ѝослове.* — Теретија ме је, кько неје, све с њега у мьшке работе, затој сьм пропала што сьм истеретена!

П. ~ се *обављам ѝешке ѝослове, ѝешко, найорно радим.* — Теретила сьм се у младос, и које могу, и које не могу, сьг дошло да те никој не сматра.

терјаћ прид. непром. *веома горког, ѝрејшерамо горког укуса.* — Горчѝве овеј краставице па терјаћ, не мош се едев од горчѝво!

теркам се, теркаја се (3. л. мн. пр. теркав се; аор. терка се, 1. л. мн. теркамо се; импф. теркашем се, 3. л. мн. теркашев се) несвр. експр. *сваћам се, ѝрејшрем се са неким старијим од себе.* — Терка се унука с мене, ко да смо етрве.

теркање с гл. им. од *шеркам се.* — Ту кажем на татка ти које ти работиш с мене, ће те утепа за тој твоје теркање, такој ли се работи сь[с] старога човека!?

тесѝц¹ м *веома ѝесан, узан ѝролаз.* — Набише се овце у онај тесѝц, одвај сьм ги искарала.

тесѝц² прид. непром. *врло, веома, сасвим ѝесан, узак.* — Тесно вистанче, тесно, тесѝц, одвај га обукље, викам ву срмота такој да идеш, она ѝч не аје.

тесначџк, -чка, -чко *йомало, донекле шесан, узак*. — Тесначка ми твоја блуза, ал ћу поминем за сџг.

тестија ж *земљани суд за воду*; исп. каната. — Однапрѣ[д] цмо воду за пијење чувала у тестије, сџк се тој загубило, сџг владав канте гвоздене, ал неје вода такој убава из њи ко ис тестије.

тестиљаџв, -а, -о *који је замазан, зајрљан, ујрљан шестом*. — Ја замесујешем они кџт пођоше, руке ми бев тестиљаџве, затој не мога да чиним збогом с њи на подак, несьм љута била.

тестиче с *дем. од шестиија*. — Немој да забравиш тестиче воду, цабе ти обед без водицу на овај горешњаџк!

тестиченце с *дем. и хий. од шестиче*. — Беше ги баба купила на обе по едно тестиченце на ваџар да се играџв, деца ко деца, искрџише ги обе.

Тесто с *надимак*.

тетакој прил. у *йојачаном значењу: шако*. — Тој се не работи тетакој, срмота! Тетакој ву кажи, немој да забравиш!

тетин м *шешак, шеча*. — Умреја је тетин Риста одъмно, а тетка Љубе још је живо, Деса си гу млого пестује, на давлѣт је она.

тетинче с *хий. од шешин*. — Дошја тетинче по мене, да ме води куде тетку у Београд да седим малко.

тетолик, -а, -о (обично уз показивање рукама) *веома, врло велик*. — Тетолик си колесник направила, тој неје о[д] трпење, него муџаш, једеш криџком!

Тетреб м мпт. *њива*.

тешка прид. (само у ж. роду) *шрудна, бременита, гравидна*; исп. товарна. — Снајка ги па тешка, све за муџко мука, имање зѣтови да не растрзав.

тешкам се, тешкаја се (3. л. мн. пр. тешкаџв се; аор. тешка се, 1. л. мн. тешкамо се; импф. тешкашем се, 3. л. мн. тешкашев се) несвр. експр. *двоумим се, колеба м се*. — Она се доста тешка, дџл да иде, дџл да не иде, па отиде.

тешкање с *гл. им. од шешкам се*. — Пресѣчи, ел такој, ел овакој, доста је било тешкање!

тешкотија ж *велика шешкоћа, йошешкоћа, шерей*. — Мој живот у тешкотију прође.

ти (о. п. тебе, енкл. те; синкретички дат. тебе) *лична заменица другог лица једине*. — Па ја сџм тебе ћу гледам. Ту те теџам, дете! Те ти даде и тебе, полџк!

тигањица ж *йеџиво од разређеног шесииа исџечено на уџу у йигању*. — Тесто за тигањице је по меко о[д] тесто за леб, а по густо од овој за палачинке.

тигањичка ж *хий. од йигањица*. — Деца волив тигањичке за ручџк, чзз ги тој спремим.

тиј, -а, -о *йих*. — На тиј огањ ги печѣм булке, не на јак, сџм онакој да се осуџив.

тија, **теј**, **тија** *номинайив и ойиџи йадеж множине йоказне заменице „џај, џај, џој“: џи, џе, џа*. — В. пр. под „тај, тај, тој“.

тик (обично поновљено више пута) *узџик за вабљење кокоџи*; исп. тике. — Кџд мамим кокоџке да ги нараним виџам: тик, тик, тик, а пилики: пил, пил, пил.

тикам, тикаја (3. л. мн. пр. тикаџв; аор. тика, 1. л. мн. тикамо; импф. тикашем, 3. л. мн. тикашев) несвр. **I. губим**. — Води ред од цољке које куде остаљаш, немој ги тикаш!

П. ~ се *несџајем, губим се.* — Заштo се тикате пред вечеру, не мoг ве соберeм?!
 Ја не знам заштo се тџа лџди такoј пред ручџк тџав!

тикање с гл. им. од *џикам (се).* — За тој тикање, ће изeш ђутeк!

тиквaр м *погрдни назив за жишeље равничарских села на џростџору између Лебана и Лесковца.* — Нaс не овџја горњачани ис плaнину назџвљав и доњачани, и попрџкари, и тиквaри, а ми ги не остањујeмо дџжни, ал не се лџтито ни мџ, ни онџ.

тиквењџк м *џишa бундeвара.* — Има ги рaзне бaнице ми што ги прaвимо: бaница сџ[s] сџрење, пропeћ, тиквењџк, копџсник.

тиквењче с дем. и хџй. од *џиквењџк.* — Остaдоше ми нике кoрке о[д] цлaву, једнo тиквењче да напрaвим.

тиквиче с дем. од *џиква.* — Дрџге гoдине за Светџлију тџкве овoлке, сџк цeлу џџву прођo, туј нaј рaно што смо гу садџли, свe тџквичџки овољџчки, зелeно.

тике¹ узвик. в. *џџк.* — Тџк, тџк, тџке, тџке, тџке, мaми бaба кокoшке да ги нарaни.

тике² прил. кад; исп. тџки. — Тамџн ја искачaшем из обoр, тџке он на капџју.

тики в. *џџке².* — Јoш се не бeмо успaли, тџки чџјем ја вџка нџки на капџју.

тикнем, тикнџја (3. л. мн. пр. тџкнев; аор. тикнџ, 1. л. мн. тикнџмо; импџ. тџкнeшем, 3. л. мн. тџкнeшев) свр. *несџанем, ишчезнем, денем се.* — Такoј тџкне да се не кaже кудe џде, не знам кудe e отџшла, нe се кaзџје.

Тџкoмир м *име.*

тил м *џошџџак.* — Удaри га преко тџл, чџм нeће слџша!

тилoрка ж *џамучна сукња набрана у сџруку.* — Измодирaле сџк тилoрке, eнe гу мојa нoвa жмџје там у шџфоњeр.

тиња ж *глиновџто земљџишџе, глиб.* — Одвaј искочџмо и[з] шџму, зaврнa пa се тџња лeпи на обџћу, тeшки опџнци, пa лџзгавo, одвaј дођoмо!

тињак м *месџо џод џињoм.* — Забрцaмо се с кола у једџн тџњак пa одвaј искочџмо.

тџпка ж *џебана грoмуљџца на вуненом одевном џредмeшџу; исп. типуљка.* — Нoси, пeри, нoси, пeри, eтe кoлко тџпке по џџм, тој нeће ванeла за у лџди!

тџнкaв, -а, -o сџор, џишaв. — Млoго си тџпкава, ја би досџк посџпaла цeлу бaшчу!

тџпкaвкa ж погрд. *oна којa је сџора, џишaва, којa сџоро, џишaво рaди.* — Овaј тџпкaвкa јoш се трткa у овoј еднo лeшџнчe!

тџпкaвкo м погрд. *oнај којџ је сџор, џишaв, којџ сџоро, џишaво рaди.* — Тџ бре, тџпкaвкo, јoш крaве врзџјеш!

тџпкaвo прил. *сџоро, џишaво.* — Онa млoго џбавo везe, ал тџпкaвo, а мeнe ми се жџри.

тинџљкa ж в. *џишџка.* — Изнoсeнa ванeла, eтe кoлко су типџљкe по џџм!

тџтa узвик *којџм се оџомиње дeшe да не дџра нишџџа.* — Тџтa, ће обaлиш тој!

тџшљeр м *занaџџџџа којџ се бaви изрaдом сџоларџје, сџолар.* — Откарaја сџм џбавџ дубoви трџпци кудe Жџвкa тџшљeрa да ми прaви прoзори и врaтa за у нoву кџћу.

тџшљeрaј м *сџоларски џроизвoди, сџоларџџа.* — Осџдaја сџм кџћу и пот крoв сџм гу турџџа, тџшљeрaј ће чeкa кџт пaрe соберeм.

тџшљeрски, -а, -o *којџ се oднoси нa џишљeрa, сџоларa, сџоларски.* — Ву га дам кудe тџшљeрa да изџчи тџшљeрски зaнaт, кџт шкoлу нeће џчи.

тишти́м се, тиштѣја се (3. л. мн. тиштѣв се) несвр. *посийејено, лагано се хлади (о шек исйеченом хлебу)*. — Леб испѣчен се препокрије још у тепсију със цедило да се тишти.

ткајем, ткаја (3. л. мн. ткајев; аор. тка, 1. л. мн. ткамо; импф. ткајешем, 3. л. мн. ткајешев) несвр. 1. *ткам*. — Цѣлу зиму ткаје чѣрге и ћелими и па вика нѣмам дар за ћерку.

2. *фиг. млатарам ногама*. — Ич ти не мирујеш, сѣмо ткајеш с ноге.

ткајиво с оно *што се тка, ткање*. — Увати пролет, почѣмо у њиве да работимо, моје ткајиво остаде да пусти на разбој.

ткајиља ж она која *тка, ткаља*. — За све е дадена: и за ткање ткаиља, и за везење везиља, и за кућу домаћица.

тлаји, тлајаја несвр. (безл. или са субјектом огањ) *слабо, једва гори, шиња (о ваџри, огњу)*. — Сѣм такој нека тлаји, да се не угаси! Нѣма огањ убаво да гори од овија сироваци, сѣмо тлаји.

тобош м *мали бубањ, добош*. — Њигови стари су свирили тобош, тобошари су били.

тобошар м *добошар*. — В. пр. под тобош.

тобошче с *дем. од тобош*. — Нѣма свадба докле гоч не зачука, рамунике, тобошчики, тој све ништа!

товарна прид. (само у ж. роду) в. *шешка*. — Такој товарну терала гу свекрва да дѣза цакови, она прекарала.

тога ойишии њадеж јединице *показне заменице мушког рода за бића „тај“*. — В. пр. под „тај, тај, тој“.

тој номинаџив и *ойишии њадеж* јединице *показне заменице средњег рода „шој“*: *шо*. — В. пр. под „тај, тај, тој“.

тојашка ж хий. *од шојага*. — Дај ми, дѣте туј тојашку, ја полѣг да си њдем!

тојашче с *дем. од шојага*. — Кам га онџ тојашче, да се браним о[д] цвиње?

токам се, токаја се (3. л. мн. пр. токав се; аор. тока се, 1. л. мн. токамо се; импф. токашем се, 3. л. мн. токашев се) несвр. *куцам се изговарајући здравицу, наздрављам*. — Сѣ[с] сви гости се је токаја на славу ко стар домаћин.

токнем, токнѣја (3. л. мн. пр. токнев; аор. токнѣ, 1. л. мн. токнѣмо) свр. у *дем. значењу: шочим*. — Ајде, газдо, токни ракију па ће ручамо!

токнем се, токнѣја се свр. *куцнем се изговарајући здравицу, наздравим*. — Да се токнемо пријетељу још емпут па ће жене постаљав ручѣк!

толичак, -чка, -чко *шолки*. — Толичко детѣ, па и онџ знаје које е по убаво.

толичко прил. *шолки*; исп. толко. — Ја ти давам толичко, нѣмам повиш, а ти ако нѣће узнеш, не мораш!

толко прил. в. *шолки*. — Доста е толко, шће ти више да спраљаш после да врљаш на свиње!

тоиѣло с *место у реци на коме се шошапа, мочи коноѣља, мочило*. — У јесен кѣ[д] це конопље оберѣ, у реку топило до топило, река се усмрди, а рибе сѣмо зѣвкав озгор по воду.

топка ж само у мн. у изразу: *ус топке ми га (у шовци као одговору на шреѣњу, уцену и сл.), не марим, не хајем*. — Боље слушај дѣду, ће те искара ис кућу! Ус топке ми га што ће ме искара!

топлџц прид. непром. (у прилошкој функцији) *врло, веома ѿопао*. — Вода топла, топла, па топлџц!

топлачџк, -чка, -чко *незнајно, ѿмало ѿопао*. — Топлачко време, неће толко студено.

топрџв прил. *ѿек*; исп. топрџке. — Мора ѿдем дом, топрџв треба музџм, а еве које е време, ноћ ѳвати.

топрџке прил. *в. ѿопрџв*. — А, брџе, сџг ли топрџке ѿдеш у школу, откџ[д] цу деца ѿишли?!

торбџче с дем. од *ѿорба*. — Тури ми мајка у козињаво торбџче лебац и сиренце, па на тој терам цел дџн по стоку.

торбџченце с дем. и *хџй*. од *ѿорбџче*. — Које си турила у торбџченце, мори, дџл нумеја голџму торбу да ѳзнеш!

торбџчка ж *хџй*. од *ѿорба*. — Торбџчку под мишку, ѳј гу ѿидне на рабџту.

торбуљаџк м *ѿеј*. од *ѿорба*. — Напџла једџн торбуљаџк ко онџј што ѿдев да вражуџав.

торина ж *сџаја за овце, ѿор, обор*; исп. трла. — Изрџни торину, докле ѳвце још несу дошле!

торник м 1. *други дан у седмици, уѿорак*. — У торник је пијац у Медвеђу, а у Лебџне па у пџтак.

2. *фиг. ѿриглуџ, ѿграничен човек*. — Тај торник да ништа не знаје, посинуја нагѳре, од ништа не мџсли! Па ти си, бре торник, ништа не знаш!

Тотѳља м *надџмак*.

тоџак м *биџикл, биџикло*. — Несвидџлив за динар, на овѳј студено да ѿде с тоџак у Лесковац.

тоџило с *ѿоџило*. — Ти, комџијо муџлак ѿмаше тоџило, овѳј сеџиру да ми гу наѳстриш.

тоџим, тоџија (3. л. мн. пр. тоџив; имп. тоџи; аор. тоџи, 1. л. мн. тоџимо; импф. тоџешем, 3. л. мн. тоџешев; пр. сад. тоџејеџи) несвр. *оѿиѿрим на ѿоџилу*. — Циџе Ковџч ѳмре, друџуга у село немамо, Веља бџше набавија тоџило па на сви ги сељаџни тоџеше сеџире.

траџка ж *хџй*. од *ѿрава*. — Берџм ја о[д] цџваџакве траџке, лекѳвне, заџаља ти и за џуди и за стоџицу.

травољџв, -а, -о *који је обрасѿао ѿравом, који је зарасѿао у ѿраву*. — Баџшча ми мѳлоџо травољџва, мора гу плѳвим.

травољџак м *ауџм. и ѿеј*. од *ѿрава, ѿравуљина*. — Травољџак јанѳја бостџн, бостџн не мож да прџкне, мора га јѳтре плѳвимо.

трак м *узиџа којом се везују, сџеџу сукња или гаѿе око ѿаса*; исп. траџка. — пзвуче ми се трак из вутѳрку, а немам куде мѳне гѳглу па да гу натраџкам.

тракторџс м *ѿраџѿорџсѿа*. — Рабѳтија је ко тракторџс у Бошњаџце, сџг је у пенџију.

тракџе с дем. од *ѿрак*. — Туј бе турила једѳо тракџе да натраџкам овѳј детѳињо вџстанџе, ниџи ми га дџгја.

траџскало ж *експр. ѳсоба која говори којешѿа, блебџѿало, луѿеѿало*; исп. тре-скало. — Не слѳшај га џѳга, знај га кџкџо је траџскало, ми немамо толко рану да заџи-мимо три краџе!

траскаљче с *играчка која звечи, звечка*. — Ако усплаче, замјај га със траскаљче, брго ћу се ја врнем!

тра́скам, траскаја (3. л. мн. пр. тра́скам; аор. траска́, 1. л. мн. траска́мо; импф. тра́скашем, 3. л. мн. тра́скашев) несвр. експр. *говорим којешта, лујам, лујейам, блебећем*; исп. трескам. — Не тра́скај, човеку, докле не продамо ста́ру коби́лу, не́ма да купујемо ждребе́!

тра́скање с *гл. им. од тра́скам*. — Од овуј моју жену́ сьмо једно́ тра́скање, нуме́ да се чу́кне у па́мет ко ста́ра жена́!

тра́чка ж *в. тра́к*. — А, мо́ри, одврза́ла ти се тра́чка на че́рапу, попристе́гни гу!

тра́чком, трачкаја (3. л. мн. пр. тра́чком; аор. трачка́, 1. л. мн. трачка́мо; импф. тра́чкомашем, 3. л. мн. тра́чкомашев; пр. сад. трачка́јећи) несвр. *увлачењем узице, врџце набирем сукњу, иа́нџалоне и сл. у пре́делу сѝрука*. — Не види́м добро́, де́те, откѝ́[д] тра́чком ову́ј вута́рку!

трачкање с *гл. им. од тра́чком*. — Ру́ке ти се, ба́бо тресѝв, кѝкво́ твоје́ трачка́ње, дај на ме́не, ја ћу ти гу вута́рку на́трачком!

трбокулóза ж *в. тра́ројљика*. — Тѝг не́су има́ли ле́кови за трбокулóзу ко сѝг, мре́ли су љу́ди мло́го.

трбокулóзан, -зна, -зно *в. тра́ројљикав*. — Да се ва́ркате од не́га, он је трбокулóзан!

тре́вим, тревѝја (3. л. мн. пр. тре́вив; аор. тревѝ́, 1. л. мн. тревѝ́мо; импф. тре́вешем, 3. л. мн. тре́вешев) свр. I. *погодим, по́трафим*. — Да гу бе́ше тревѝја, гла́ву да ву ице́пиш с тај ка́мењ, блѝсоњо́ ти!

II. ~ *се нађем се, задесим се*. — Бе се туј тревѝла она́ кѝд на́иде, па ми и на ме́не да́де једну́ кѝсу бамбо́не.

тре́вљам, тревљаја (3. л. мн. пр. тре́вљав; аор. тревља́, 1. л. мн. тревља́мо; импф. тре́вљашем, 3. л. мн. тре́вљашев) несвр. I. *погађам*. — Тре́вља по ни́што, ал не бѝш све́ ко ви́ што ви́кашете.

II. ~ *се безл. дешава се, догађа се*. — Тре́вља се тој куде мло́го љу́ди, не́ се секиравај, бо́г је голѝм!

тре́пка ж (обично у мн.) *тра́рејавица*. — Мло́го у́баво дево́јче, о́чи ву мо́дри, а тре́пке и ве́ђе црне.

тре́пкало с *особа која необично често тра́рејѝ*. — Оној тре́пкало сьмо тре́пка ко свра́ка на ју́говину.

тре́пкам, трепкаја (3. л. мн. пр. тре́пкам; аор. трепка́, 1. л. мн. трепка́мо; импф. тре́пкашем, 3. л. мн. тре́пкашев; пр. сад. трепка́јећи) несвр. *тра́рејѝем*. — Бе́ше мло́го ва́тру има́ла па се бе́ше научила да тре́пка свѝки чѝс, ал ми све́ око оно́ј де́те, ма́ло по ма́ло па га одучи́мо.

тре́пкање с *гл. им. од тра́рејкам*. — Штó ти бе́ше те́бе с тој тре́пкање, тамѝн се одучи́, сѝк си па́ предужѝла да тре́пкаш?!

тре́сак м *нагло тра́жњење елекѝрициѝети́а у аѝмосфе́ри, гром*. — Онома́т кѝд мло́го бе́ше грме́ло, уди́рија тре́сак у ону́ј дуби́цу прет коли́бу, све́ да гу рашчаврди́ше.

треска́ ж *оце́пак, ивер*. — До́неси нику́ треску́ да потпа́лим о́гањ!

тре́скало ж експр. *в. тра́скало*. — Не мо́к се распра́љам с тој тре́скало, при́ча ништо ко по она́ј свет!

тре́скам, трескаја (3. л. мн. пр. тре́скам; аор. треска́, 1. л. мн. треска́мо; импф. тре́скашем, 3. л. мн. тре́скашев) несвр. експр. *в. тра́скам*. — Немо́ј сѝм да тре́скаш,

нумеш ко стар човѣг да размислиш мож ли тој такој да бѹдне, с које ће изоремо ако продадем кобилку!?

трескање с гл. им. од *трескам*. — За трескање е лѣко, ти сѣм да си га кажеш, ал тој неје такој!

тресоглавка ж погрд. она која у свађи, вербалном сукобу и сл. неконтролисано *тресе главом*. — Бесна ли је била онај тресоглавка, људи, закачи се с мене да се свађа, одвај сѣм се откачила од њум!

трећак м 1. ученик, ученица *трећег разреда основне школе*. — Прваци и трећаци иѢдев допладне, а другаци и четвртаци отпладне.

2. *тврогодишња живошња (обично домаћа)*. — Овај јуничка е трећак, требало би виће да се изводи. Подрипује чича Мирко ко елен трећак.

трештен, -а, -о у изразу: *трештен пијан сасвим, ѿшћуно ѿијан*. — Трештен пијан, кѣко ће га онај женшћина одвуче до дом!

тричке с мн. *мекиње, ѿсије*. — Забркај у једно карличе тричке, па накрми онуј музну краву!

тркало с коло, *шочак и остали ѿредмеши округластѿог, ваљкастѿог облика*. — Узели тркало от колица, па се цел дѣн замајујев деца.

тркалце с дем. од *тркало*. — Направила баба баницу на тркалца.

тркаљам, тркаљаја (3. л. мн. пр. тркаљав; аор. тркаља, 1. л. мн. тркаљамо; импф. тркаљашем; пр. сад. тркаљајећи) несвр. I. *ваљањем ѿремешћам с једног местиа на друго, коѿрљам*. — Немаж другу рабѣту пѣго да тркаљаш тија клупчики да ми мрсиш пређу.

II. ~ се *коѿрљам се*. — Не тркаљај се, дѣте, све ѿцепи нѣве панталоне!

тркаљање с гл. им. од *тркаљам (се)*. — Те изеш ћутѣг за тој тркаљање, рѣко ти!

тркаљач м *ѿвећи орах којим се гађа и обара, растура гомилица мањих ораха (у игри ораха у дане Божића)*. — Колки је њигов тркаљач, све ће ни собере ораси!

тривѣњ м *краћа шестера*. — Туј нигде бѣше тривѣњ, овѿја дрва да ги преструјем, голѣми за у шпорет.

тријес број *ѿридесет*. — Неће викамо млого људи за сваѣбу, до триес дѣше.

трилањски, -а, -о *који је од ѿре ѿри године, који је сѿар ѿри године, ѿрогодишњи*. — Овај гра је трилањски, неће се ѣбаво вари.

трилетница ж (у клетви) *нека шешка болесѿи која ѿраје ѿри године*. — Трилетница те уватила па те никѣд не пуштила.

трифртаљка ж *боца која зайрема ѿри четвртине литра*. — Не ваћа тај флаша кѿло, тој е трифртаљка.

трла ж в. *ѿорина*. — Требаја си преградиш онуј трлу да не сѿсав јаганчики ѣвце свѣки чѣс.

трлина ж мпт. *њива*.

трлица ж *дводелна дрвена направа за млаћење коноѿље или лана*. — Тури се ручица коноплѣ на трлицу па се млати, чука з бијац, да се здрозгав онѣј цѿтке, сѣм влакно да остане, повѣсмо.

трлче с дем. од *трла*. — У онај друг обѣр су ми плѣмња, штала, једно трлче остало још ѣвце кѣ[д] пѣм чуваја.

трмка ж 1. *кошница куѿастѿог облика од ѿрућа облейљена мешавином земље и сѿишне сламе, вршара*. — Бѣше ми Лѣте даја једѣн рој пчѣле, о[д] тој сѣг ѿмам три трмке, дѣста е за нас, ја нећу продавам мед.

2. **фиг.** *дугачка, густа коса скућена у њунђу.* — Што ће ти тај трмка на вр главу, пушти си косу, ти си млада?!

трн м (зб. трња) *џрн, бодља.* — Немој боса да идеш, там има трња!

трњиц м (обично у мн.) *осећај у њелу сличан боцкању, изазван извесним физиолошким поремећајима, жмарац, јеца.* — Уплаши се кд га видо, све ми трнци прођоше крз мене!

трнім, трнуја (3. л. мн. пр. трнић; аор. трну, 1. л. мн. трнумо) несвр. *обузима ме велика брига, страх, њрејерано бринем, страхујем.* — Трнім за оној дете, кд је отишло и нема га још да се врне!

трнокп м *алајка за копање земље, ископавање корења и сл., будак.* — Да узнеш трнокп па да очистиш тај трњак!

трнчк м *дем. од џрн, џрнчић;* исп. трнче. — На трнчг да се убуде, он одма трчи куде доктура.

трнче с в. *џрнчк.* — Убола се на трнче, оволицко, ене сакрила се пот кревет, не дава да ву га извадим!

трњак м *месцо које је обрасло густим џрњем.* — Набуташе се краве да брстив у онај трњак, не мог ги искарам.

трњинка ж бот. *џрновићи грм са сићним џамноџлавим, гошово црним бобицама, џрњина; џлод овог грма.* — Млого се ушумљаја међак од трњинке и глогинке, тој се све мора исече. Наберем трњинке, глогинке па ги сушим у лад, од њи преко цељу зиму правимо чај.

троготка ж бот. агр. *врста дешелине.* — Најела се крава зелену троготку, ене ккко се изгимала!

тројаним, тројанила (3. л. мн. пр. тројанић; имп. тројани; аор. тројани, 1. л. мн. тројанимо; импф. тројанешем, 3. л. мн. тројанешев) свр. *донесем на свей, родим, добијем џројке.* — Онај Бацкова жена тројанила, две девојчики и једно мушко.

троношка ж *ниска столица без наслона са џри ногара, џроножац.* — Седете си ви на теј високе столице, ја ћу си узнем трношку, научила съм на њум око шпорет кд работим.

троњ м 1. *уредно наслагана одећа, џостељина и сл. на широј дасци џостављеној на камену или цигли.* — Несмо имали шифоњери ко сџг, него тујримо дџску широку на камења ел на цигле, мало да је одигњето о[д] сџмњу, и правимо троњ, наријамо цолке, постџлу, такој.

2. **експр.** *велика задњица, стџражњица.* — Направила оволик троњ поза њум, а овам вика она не еде, шпара за други да има.

троњче с *дем. од џроњ.* — Те, тој троњче му је донџла у мираз, нике пртене чџрге, чршави, платно, од вуненију сџм једн џелим.

тропало с **експр.** *особа која говори којешџа, која лујџа, лујџало.* — Па тропало си, ккко неси, цел вџчер тропаш, не даш никој друг да презббри!

тропам, тропаја (3. л. мн. пр. тропав; аор. тропа, 1. л. мн. тропамо; импф. тропашем, 3. л. мн. тропашев) несвр. 1. *лујам, ударам у нешиџо, џо нечему.* — Не тропај више на врата, видиш да ги нема дом!

2. **експр.** *говорим којешџа, лујам, лујџам.* — Сџм тропаш ко празна воденица, не мок те више слушам!

тропање с гл. им. од *тропиа*. — Къкво је тој тропање ис црну зору, још неси очи отворија талашкаш там по кујну, гладан си! Млого тропа, ич не прекиђа, од њојно тропање нобего и[з] собу.

тропкам, тропкаја (3. л. мн. пр. тропкав; аор. тропка, 1. л. мн. тропкамо; импф. тропкашем, 3. л. мн. тропкашев; пр. сад. тропкајећи) несвр. у дем. значењу: *тропиа* (1). — Немој да тропкаш, ће разбудиж деду!

тропкање с гл. им. од *тропка*. — Ај, улазајте, улазајте, по тропкање се ја сети што ти идеш з дете!

тропљика ж *заразна илућна болесѝ која се лако преноси, туберкулоза*; исп. трбокулоза. — Одъмно лега у болници, закачија тропљику.

тропљикав, -а, -о *који је туберкулозан*; исп. трбокулозан. — Муж ву је тропљикав бија, а не водија ред деца да варка, оној девојче да ги се разболи о[д] тропљику.

тропљикавка ж *она која је туберкулозна*. — Туј тропљикавку одвај су гу доктури излечили, на чиј болес ће се она смѝе!?

тропљикавко м *онај који је туберкулозан*. — Врљете туј чашу, чаша нека иде у мангу, онај тропљикавко се довукува па тражи воду да пије!

тропнем, тропнуја (3. л. мн. пр. тропнев; аор. тропну, 1. л. мн. тропнумо) свр. *куцнем, покуцам*. — Тропни на врата, ако су туј ће отворив!

тропска ж бот. *врста ниске траве Polugonum aviculare, троскоѝ*. — Има спорет путевја трава, пушти ги там на прудину да ги не мислиш, ће пасев тропску.

трошеница ж *јело припремљено пржењем измрвљеног кукурузног хлеба*. — Трошеницу сѝм јела, па тој кѝд има, кој е ко мене!

трошеничка ж *хѝл. од трошеница*. — Тебе ће ти баба трошеничку направѝ, да видиш тој кѝко е убаво за једѝе.

трошење с гл. им. од *трошим*. — На ти овуј класурку па с њум троши, по лѝко ће ти е за трошење. Ники плаче за тај лебац, а ви сте аздисали, къкво је тој трошење!?

трошија ж *шуршија*. — Ми смо млого људи у кућу, турам си по две бурики трошију, све тој изедѝмо преко зѝму.

трошијарка ж *врста пайрике од које се припрема шуршија*. — Има гу попрѝка разне сорте: трошијарка за у трошију, ајварка за ајвар, бабуре, шилѝача за низање, бѝла капија, цѝнка.

трошим, трошија (3. л. мн. пр. трошив; имп. троши; аор. троши, 1. л. мн. трошимо; импф. трошешем, 3. л. мн. трошешев; пр. сад. трошејећи) несвр. а. *скидам, смичем рукама зрневѝе са кукурузног клиѝа*. — Ти, Мирко тешку рабѝту не мѝж да рабѝтиш, ал еве мумурус ћу ти принесѝм па троши за свѝње. б. *мрвим, усѝињавам (обично хлеб)*. — Немој леб да трошиш по цѝлу собу, седни на едно мѝсто па изрѝчај тај комат!

трошка ж *мрва, мрвица*. — Избриши теј трѝшке од остѝл па врѝи у помѝје!

трошчица ж (обично у мн.) дем. и хѝл. од *трошка*. — Неће ти, уѝленко да врѝаш такѝв убав леб, ће дође време кѝ[д] ће собѝраш трѝшчице од остѝл, па и тој мѝж неће има!

трошѝја м *онај који много, прѝтерано троши, који расѝиѝа, расѝиѝник*. — Уба-во је он трѝѝија кѝ[д] други зарађуѝе, ћу га питаѝ коѝ ће рабѝти кѝд му онај рѝбиниѝа што се у бел свѝт мѝчи заврне витѝљ.

трошѝика ж *она која много, прѝтерано троши, која расѝиѝа, расѝиѝница*. — Моја снајка неје трѝѝика, жѝту бѝнку гу чуѝва за у кућу да гу даде.

Трса́к м мпт. *њива*.

трсе́ње с гл. им. од *трсим*. — Трсе́ње не пома́га, пи́рвина се мо́ра ис ко́рењ из-вуче́ да се па́ не прива́ти!

т́рсим, т́рсија (3. л. мн. пр. т́рсив; аор. т́рси, 1. л. мн. т́рсимо; импф. т́рсешем, 3. л. мн. т́рсешев) несвр. *моји́ком сечем т́раву, ко́ров и сл.* — Млго́ т́рава у боста́н, пр-во мо́ра да т́рсимо па по́сле уба́во да га око́памо, да га заѓрнемо.

т́ргало с *мои́ор, мои́оцикл*. — Прође́ Мила́н ни[з] сока́к с њи́гово т́ргало.

т́ртим се, т́ртија се (3. л. мн. пр. т́ртив се; аор. т́рти се, 1. л. мн. т́ртимо се; импф. т́ртешем се, 3. л. мн. т́ртешев се; пр. сад. т́ртејеши се) несвр. 1. *исти́урујем, избацујем задњи́цу, гузим се, и́рћим се.* — Опаса́ла е́дно те́сно виста́нче па се с́мо т́рти.

2. експр. *си́оро, и́йиво радим*. — Це́л д́н се т́ртиш ту́ по ку́ћу и јо́ш не́си спре-ми́ла обе́д!

т́ртка¹ ж експр. *задњи́ца, сти́ражњи́ца*. — Ово́лку т́ртку напра́вила, ни́шта не рабо́ти!

т́ртка² ж *гљивича́ста изра́слина на ко́жи чове́ка, брадави́ца*. — Не́смо тѓ иши́ по до́ктури ко с́г, не́го ја ќд бе има́ла т́ртке, ви́каше баба Ста́на, де́те, коза́ да ти ли́же тој ме́сто куде́ е т́ртка, ће се изѓуби.

т́ртка³ ж мн. бот. *баји́енска украсна биљка са си́йним, разнобојним цве́и-ћима, си́йна бела рада*. — Има у њо́јну ба́шчу од ран про́лет и висибáбе, т́ртке, лали́ки, сва́какве цве́ће она́ посади́ла, меракли́ка.

т́рткам се, т́ртка́ја се (3. л. мн. пр. т́рткав се; аор. т́ртка се, 1. л. мн. т́рткамо се; импф. т́рткашем се, 3. л. мн. т́рткашев се; пр. сад. т́рткајеши се) несвр. експр. *дуго се задржа́вам око неког њосла, дангубим*. — Т́рткаш се це́л д́н око тај пло́т, прери́ђаш црепчи́ки, заврше́вљај па дру́гу рабо́ту има́ш!

т́рткан м бот. *врста хризанте́ме са си́йним, разнобојним цве́иовима*. — Ђма́м ја шумáн с кру́пне цве́ће од разне со́рте, ал ти да ми даде́ж да посади́м од ова́ј т́рткан, и од бе́л и од розњи́кав.

т́рткање с гл. им. од *т́ртикам се*. — У́зне кра́ве да по́ји па се т́ртка, т́ртка, у тој т́рткање проба́ви полови́н д́н, тој не́је рабо́та!

т́ртла¹ ж *надима́к*.

т́ртла² ж погрд. *женска особа са вели́ком и исти́уреном задњи́цом*. — О́тиде она́ј т́ртла наго́ре, си́горно ће и́де на пи́јац.

т́ртља м погрд. *она́ј који има вели́ку и исти́урену задњи́цу*. — Не́си се ти, т́ртљо то́лко укрши́ја у рабо́ту!

т́ртљам, т́ртља́ја (3. л. мн. пр. т́ртљав; аор. т́ртља, 1. л. мн. т́ртљамо; импф. т́ртљашем, 3. л. мн. т́ртљашев; пр. сад. т́ртљајеши) несвр. експр. *говори́м које́шћа, бр-бљам, луйе́шам*. — Немо́ј с́м да т́ртљаш, не́го се ува́ти за ни́ку рабо́ту!

т́ртоња м аугм. и шеј. од *т́ртиља*. — Т́ртоња се напра́вија, све́ нај уба́во изеде́, а у рабо́ту огузу́је.

труледи́на ж оно *и́що је исти́рулело, и́що је захва́нено т́руљењем, т́рулеж*. — Ме́со било́ у замрзнува́ч це́лу го́дину, оста́ла од не́га труледи́на.

т́рунка ж (обично у мн.) *мрва, мрви́ца (обично хлеба)*. — Теј т́рунке од оста́лче собе́ри па вр́ли там на пи́лики!

т́рунтам, т́рунта́ја (3. л. мн. пр. т́рунтав; аор. т́рунта, 1. л. мн. т́рунтамо; импф. т́рунташем, 3. л. мн. т́рунташев) несвр. 1. *навла́чим (на некога) мно́го оде́ће, т́рон-шам (некога)*. — Што́ га тој дете́ то́лко т́рунташ, ће се озно́ји па ће се побо́ли?

II. ~ се навлачим на себе много одеће, шронџам се. — Ти се млого трунташ, ја еве ккѡ сам обукла пот капут сѡмо едну ванѣлу и не ми студѣно.

трунтање с гл. им. од *шрунџам (се)*. — Врућо бѣше, она га детѣ натрунтала, не ваља трунтање, вика ву, детѣ ће се озноѡи, ветар ће га вракне, за њѣга е доста да се поболѡи.

трунтоѡ м онај који не воли да ради, нерадник, гошѡван. — А, мој ти трунтоѡе, неће работиш, а бѣе једѣш!

трупам¹, трупјаја (3. л. мн. пр. трупав; аор. трупја, 1. л. мн. трупјамо; импф. трупашем, 3. л. мн. трупашев; пр. сад. трупјајећи) несвр. *луйам, ударам ногом или ногама*. — Дигла се је, чуѣм гу ја ккѡ трупја горе по собу.

трупам², трупјаја несвр. *баѡам једно иреко другоѡ, шриѡам (о више различитиѡх иредмеѡа)*. — Немѡј да трупаш једно преко друго, неѡо ги убаво нареѡи теј цѡлке!

трупѡц прил. у изразу: у трупѡц (играм) у месѡу, без ѡмерања. — Игра па све у трупѡц.

трупѣње с гл. им. од *шруѡим*. — У тој трупѣње, ѡдлете ми дрѡо и ѡдари детѣ, не сѡм га видеја што е ноза мѣне билѡ. Ти се не мога у твој век наѣдѣш, сѡмо трупѡиш, трупѣње ти сѡлте у памет!

трупѡим¹, трупѡјаја (3. л. мн. пр. трупѡив; имп. трупѡи; аор. трупѡи, 1. л. мн. трупѡимо; импф. трупѡешем, 3. л. мн. трупѡешев; пр. сад. трупѡејећи) несвр. **1. сечем, ѡѡам дрѡа**. — Иди викини деѡа Мирка, там је у плаѡ, трупѡи дрѡа!

2. експр. једем много, брзо, халаѡиво. — Сѡмо трупѡи, синко, деѡа ће закољѣ још једно прасѣ докле си овде!

трупѡим², трупѡјаја свр. безл. (некога) *задеси ме, снађе ме (обично нека невоља, несређа)*. — Трупѡило га у њѡву, сѡм работѡја, неје имаја никој при њѣга, и такој туј умреја.

трупкам, трупкаја (3. л. мн. пр. трупкав; аор. трупка, 1. л. мн. трупкамо; импф. трупкашем, 3. л. мн. трупкашев) несвр. у дем. значењу: *шруѡам*. — Радѡје се за нове ципѣлке, видиш ккѡ трупка.

трупкање с гл. им. од *шруѡкам*. — Тебе ти, деѡе до трупкање, мѣне ме глаѡа ѡс-киѡа од болѣж!

трупнем¹, трупнајаја (3. л. мн. пр. трупнев; аор. трупна, 1. л. мн. трупнамо) свр. у дем. значењу: *шруѡим*. — Трупна нѡи дрѡѡа кѡлко лѣб да испѣѣм.

трупнем², трупнајаја свр. *луйим, ударим ногом или ногама, ѡѡнем*. — Ај трупни још емѡут, па ћу ти ја покажем тебе!

трупѡц м месѡо где се ѡѡјају дрѡа, дрѡљаник. — Види там секира да неје на трупѡц, татко ти јутрос трупѣше дрѡа!

трупѡам се, трупѡаја се (3. л. мн. нр. трупѡав се; аор. трупѡа се, 1. л. мн. трупѡамо се; импф. трупѡашем се, 3. л. мн. трупѡашев се) несвр. *чиним нагле, неконѡролисане ѡ-креѡе ѡелим шѣлом, баѡакам се (у болесном сѡању)*. — Имаја је паѡаћи болес, па кѡ[д] цѡане да се трупѡа и да пѡшта пѣне.

трупѡање с гл. им. од *шруѡам се*. — Бѣше гу куде нас еданѡут трупѡило, тај њѡјан болес, па тој трупѡање њѡјно, јадна она и онѡја њѡјни дѣѡица с њѡма!

трупѡнем се, трупѡнуја се (3. л. мн. пр. трупѡнев се; аор. трупѡну се, 1. л. мн. трупѡнѡмо се) свр. *баѡим се (обично на креѡеѡи) ради рѣлакѡације, ѡдмора*. — Чѡм ѡтиднем дом, има се трупѡнем у креѡет па све нека пусти, млого сѡм ѡморна.

трѡѡѡим прил. *шрѡѡѡи*. — Море, ће ѡдѣш ко бѣла лѡла, па све трѡѡѡим!

ту́гла ж *непечена цигла од мешавине замље и уситињене сламе*. — Самѝ прáвешемо ту́гле за ову́ стáру ку́ћу, сиротиње смо били, напу́нимо обóр с ту́гле, обрѝамо ги на слунце да се печѐв, киша кь[д] ће удáри ми трчимо онѐј сѹве пренóсимо, овѐј дру́ге покривáмо, мѹке!

ту́го *узвик за изражавање бола, сѝраха и сл., јао*. — Ту́го, ја́ сѝрота, које́ ћу сьг рабóтим!?

тугосѹ́јем, тугосувáја несвр. *изговарам узвик ѝу́го у изражавању бола, сѝраха и сл.* — Немóј ми туј тугосѹ́јеш, нѐго дѝзáј се одóтле, áко си бóлна на дóктору да те тѐрам!

туђосѐлка ж *она која је из неког другог села, која није мешѝанка*; исп. туђоселчанка. — Мáло му личне дево́јке овде́ у селó, он се залетѐја по туђосѐлке!

туђосѐлски, -а, -о *који се односи на некога или нешѝо из ѝу́ђег села, који ѝриѝада ѝу́ђем селу*. — Свѝки вѐчер пу́но Лугáре с туђосѐлски мóмци, трчѝв по ѹбаве дево́јке.

туђосѐлчанин м *онај који је из неког другог села, који није мешѝанин*. — Не позна́вам ги они́ја љѹди, туђосѐлчани ни́ки наидóше у Јóлгин обóр. Нѐ се дѐри на срѐд обóр, туђосѐлчани ће те разнесѐв по цѐл свет!

туђосѐлчанка ж в. *туђоселка*. — Нáши мóмци се овде́ свѐ с туђосѐлчанке испoжени́ше.

туђосрѐћник м *онај који не ѝомаже ближњем, не чини добро ближњима веђ онима који ѝо мање заслужују*. — Ту́ђа срѐћа, туђосрѐћник, наместо овде́ на кућóвни да помóгне, он помáга сѐљани, а нáшо пусти́.

тужљѝв, -а, -о *саосѐћајан, болећив*. — Тужљѝва је она́ мlóго, ѹтепа се плакáећи за онóј детѐ.

туј¹ *оѝишѝи ѝадеж једнине ѝоказне заменице женског рода „ѝај“*. — В. пр. под „тај, тај, тој“.

туј(а)² прил. *на ѝом месѝу, ѝу*. — Ту́ј да ме чѐкаш, ѝч се немóј помѐраш ја докле не дóђем, ће се изгубиш у ова́ј нáрод! Сѐдни ту́ја при мѐне близо, да те пѝтам ништо!

тѹкнем, тукну́ја (З. л. мн. пр. тѹкнев; аор. тукну́, 1. л. мн. тукну́мо) свр. *ударим ѝесницом (обично ѝо глави)*. — Áко те тѹкнем по туј прáзну тѹкву, ћу ти покажем које́ ти тражиш!

ту́лав, -а, -о *који из навике држи главу сагнуѝо, ѝогнуѝо (обично ѝри ходу)*; исп. тулес. — Бѐжи долѐко о[д] тьквóга ту́лавога, видиж да свѐ у зѐмљу глѐда, нумѐ добардán да кáже!

ту́лавка ж *она која из навике држи главу сагнуѝо, ѝогнуѝо (обично ѝри ходу)*; исп. тулка. — Потули́ла она́ј ту́лавка глáву, óтиде надóле.

ту́лавко м *онај који из навике држи главу сагнуѝо, ѝогнуѝо (обично ѝри ходу)*; исп. тулча. — Нѐсмо се ништа свађали, нѐго такѝв ту́лавко, нѐће се јáви.

ту́лаво прил. *држећи ѝогнуѝу, сагнуѝу главу (ѝри ходу), ѝогнуѝо, сагнуѝо*; исп. тулесто. — Научѝја такóј ту́лаво да ѝде, нумѐ се испрáви кьд ѝде.

тулбáк м погрд. *велики сѝомак, сѝомачина*. — Одвáј нóси она́ј тулбáк пред њѐга, не личи на човѐка!

тулѐње с гл. *им. од ѝулим (се)*. — Глáва ме зáболе о[д] тулѐње, не мóg ви́ше да плѐвим, дај мáлко да сѐднемо!

тулес, -ста, -сто в. *ѝулав*. — Уватѝла га пóд руку, онóга њóјнога тулестога, отѝдоше накуде стáницу.

тулесто прил. в. *иулаво*. — Штo такoј тулесто идеш, не те шија боли, исправи се?!
тулим, тулија (3. л. мн. пр. тулив; аор. тули, 1. л. мн. тулимо; импф. тулешем, 3. л. мн. тулешев; пр. сад. тулeјeћи) несвр. **I. савијам; сагињем, њогињем** (обично главу). — Срмује се, не те познава, затој тули главу. Немoј да тулиш тој грањче, ће га очепиш!

II. ~ се сагињем се. — Не мoк се ја тулим, крстина ме боли, викај Мирка па идите најњeјте мaло мувар за крaве!

тулка ж в. *иулавка*. — Смeје му се на Тоцу, а њум си не види кквa је, тај тулка тулеста.

тулмач м онај који *иумачи, иреводи са другог језика, иумач*. — Дьк она у Немачко работила, па гу викaмо за тулмача, да ни тулмачи онај Нeмица што дошла које збори.

тулмачим, тулмачија (3. л. мн. пр. тулмачив; аор. тулмачи, 1. л. мн. тулмачимо; импф. тулмачешем, 3. л. мн. тулмачешев) несвр. *усмено иреводим са другог језика, иумачим*. — В. пр. под тулмач.

тулча м в. *иулавко*. — Иди кажи на онога тулчу да дође!

тумбас м *иросиор испод коша за кукуруз*. — Укарај ги теј шатке у тумбас па сьм тури туј даску да не искачав!

тумрејем, тумрејаја несвр. експр. *не иоказујем жељу за комуникацијом, не комуницирам, иуиш*. — Ни збори, ни ромoри, сьм тумреје!

тумрук м онај који је *иуиљив*. — Изеде ме тај тумрук, сьмо иути, с никуга не збори.

тумрукуља ж она која је *иуиљива*. — Уватило гу ништо туј тумрукуљу, ни с куга збори, ни еде.

тупчајес, -ста, -сто *зайиуаси, заобљен*; исп. тупчес. — Глава му тупчајеста ко јајце.

тупчес, -ста, -сто в. *иуичајес*. — Овај гра, тупчес а широк, викамо га партизан.

турам, тураја (3. л. мн. пр. турав; аор. тура, 1. л. мн. турамо; импф. турашем, 3. л. мн. турашев; пр. сад. турајећи) несвр. *сиављам, мећем*. — Немoј да тураш у граљу-ту поприку, деца неће га једев!

турање с гл. им. од *иурам*. — Кквo море турање више, и овој не знам кој ће га једe!

турим, турија (3. л. мн. пр. тузив; имп. тури; аор. тури, 1. л. мн. туримо) свр. **I. сиавим, мeињем**. — Кь[д] ти ги дава, тури си пaре у цен па си глеј рабoту.

II. ~ се у изразу: **турим се у веру заснујем брачни однос, удам се, оженим се**. — Она на свакуга нађује мању, ал нека се тури у веру ко њoјне другачке, па после ккo будне.

турковчки, -а, -о који се односи на *Турковце, који ирииада Турковцу*.

Турковце с село.

Турковчанин м *сианобник Турковца, онај који живи у Турковцу*.

Турковчанка ж *сиановница Турковца, она која живи у Турковцу*.

турло с велика *ирашина, облак ирашине*. — У, кквo турло дигоше овeј овчетине! Штo неси напрскала мaло, него си дигла тој турло по обoр?

турнем, турнуја свр. у дем. значењу: *иуирим*. — Турни нико дрвце у шпoре[т] цьм oгањ да глаи!

турнем се, турнуја се свр. експр. *иочнем брзо, енергично да обављам више ио-слова, дам се на иосао*. — Бeше наручила ће дођев, овај забрaвила одмa да ми каже,

кѣ[д] чѹ, турнѹ се шпоре[т] да заложим, погачку испеко, пи́ле закла, вечеру ги спреми, е, свг мѹж да дођев.

турунџав, -а, -о *свейло браон боје*. — Овај ванела турунџава, бре, неје орова ко што ти реко!

ту́та (обично поновљено више пута) *узвик којим се гоне, шерају свиње*. — Ту́та, ту́та, куде си се набутала туј да ријеш!?

ту́тав, -а, -о *веома сѹор, невешѹи, неумешан у ѹослу*. — Овај жена млого ту́тава, откѣ[д] це ту́тка око тај ручѣк!

ту́тавка ж погрд. *она која је веома сѹора, невешѹи, неумешна у ѹослу*; исп. тугла. — Иди се сѹкни там у башчу да посипете, онај ту́тавка има се ту́тка до ноћ!

ту́тавко м погрд. *онај који је веома сѹор, невешѹи, неумешан у ѹослу*; исп. тугља, тутоња. — Јо́ж га тај ту́тавко не́ма да се врне, тој ма́ло сенце́ има га собира до пла́дне!

ту́тка ж *сува коноѹѣана сѹабљика*; исп. цитка. — Дај нику ту́тку огањ да подложим!

ту́ткам, тутка́ја (3. л. мн. пр. ту́ткав; аор. тутка́, 1. л. мн. тутка́мо; импф. ту́ткашем, 3. л. мн. ту́ткашев) несвр. експр. *наговарам, подсти́чем, хушкам некога на сукоб, свађу и сл. с неким*. — Она́ га све ту́тка па дом кѣ[д] це довуче́, не́је ко човег да презбори ѹбаво с мене́, него́ одма́ ме почне сандѹља, свађа се, онома́д ме бе́ше и тепа́ја и тој за ни́шта.

ту́ткам се, тутка́ја се несвр. *дуго се задржавам око неког ѹосла, сѹоро, невешѹи, неумешно обављам неки ѹосао*. — Ти́ја се љѹди це́л дѣн ту́ткав око теј сли́вке!

ту́тла ж погрд. (често с допуном тутава) *в. шуѹавка*. — Ти мо́ри, ту́тло ту́тава, до кѣ[д] ће переш ти́ја параманѹики, корито си ми завати́ла!

ту́тља м *в. шуѹавко*. — Јо́ш ли се бре, ту́тљо ма́јеш с ти́ја дрѹа, те́сто ће ми престаше́!

ту́тоња м погр. *в. шуѹавко*. — Све́ ми бог око мене́ ту́тоње даја́, куде́ га испра́тиш туј остане́, дру́га рабо́та пусти́!

ту́трес, -ста, -сто *који је дебељушкастѹи, буѹмасѹи*. — Ту́тресто ги оно́ј дете́, па зла́тно.

ту́туба́н м погрд. *онај који је ограничених инѹтелекѹиуалних сѹпособностѹи, који је ѹриглуѹи*. — Позину́ја тај ту́туба́н, ни́шта си не зна́!

Туту́чко м *надимак*.

ту́цало с *ограничена, ѹриглуѹи, заѹуѹана особа*. — Куде́ се тѣкво́ ту́цало зда́де, да ни́шта не зна́?!

ту́ѹњ м *ваљкаста мейална шѹи́ка са ѹроширењем на доњем крају за усиѹињавање осушених ѹлодова црвене ѹаѹрике*. — Чу́туру си ми врна́ла, а ту́ѹњ куде́ е, с које́ ћу ту́цам попрѹику?

Ту́ѹце с *надимак*.

ту́ѹман м погрд. *онај који је ограничен, ѹриглуѹи, заѹуѹан*; исп. туѹманко. — Изеде ме тај ту́ѹман, ови́ја ста́ри га ва́рав, на сви́ ги пла́ћа у бифе́ пије́ње, он нуме́ се се́ти што га они́ варав́!

ту́ѹманка ж погрд. *она која је ограничена, ѹриглуѹи, заѹуѹана*. — А, мо́ри, ту́ѹманке, дѣл има́ш мо́зак це́л дѣн на ово́ј ле́тњо вре́ме да му ко́паж за теј па́ре!?

ту́ѹманко м погрд. *в. шуѹман*. — Ми́кни се, ту́ѹманко, ти знаш па жо́ж дру́гуга ће наѹчи́ш!

туч м у изразу: *туч тешко који је веома тежак, који много тежи*. — Искида руже носеће га, туч тешко овјо дете.

Тучко м *надимак*.

Ћ

ћага ж *писани документи; диплома*. — Ништа на даншњицу бес ћагу!

ћар м *користи, добитак*. — Какъв ћар ће имаш о[д] цобор, дом си седи?!

ћарим, **ћарија** (3. л. мн. пр. *ћарив*; аор. *ћари*, 1. л. мн. *ћаримо*; импф. *ћарешем*, 3. л. мн. *ћарешев*) несвр. *зарађујем, стиичем на лак начин, без великог труда*. — Он научија да *ћари*, оће леб без матику.

ћebaција м *онај који прави ћеваје, ћевабица*. — Лесковачки *ћebaције* су прочуђени, сви тражив лесковачки *ћebaпи*.

ћebaп м *ћевај*. — Научија он на *ћebaпи* ко Гојко Кевин. За *ћebaпи*, све њиве испродаде.

ћebaпче с дем. и хий. од *ћebaј, ћевајчић*. — Несмо ми платежници да једемо *ћebaпчики*, тој за онија у Лесковац што су господа. Такој де, *ћebaпчики*, плесканице, што те нема живот!

ћев м *ћеф, воља; хир*. — Немам *ћев* за ништа, остарела съм. Кько па не, за твој *ћев* ја ћу заодим чьк отуд!

ћевлија м 1. *онај који ужива у свему што је лепо, мераклија*. — *Ћевлија* је он, све убаво да му је у кућу и у обор.

2. *онај који је у ириштом, иоднаштом сшању, који је иришић, иоднашћ*. — Не опива се, ал ете унука жени па тргнуја нику чашку, *ћевлија*.

ћевлика ж *она која ужива у свему што је лепо, мераклика*. — Таква је она *ћевлика*, съм доноси нике скаламерије куде год да иде, воли да ву је убаво у кућу.

Ћела ж *надимак*.

ћелепур м у изразу: *на ћелепур на иуђ рачун, без накнаде, гошовански, мукше*. — Ти оћеш на *ћелепур* да живиш, ал будале умреле, мора запнеж да работиш!

ћелепурим, **ћелепурија** (3. л. мн. пр. *ћелепуриив*; аор. *ћелепури*, 1. л. мн. *ћелепуримо*; импф. *ћелепурешем*, 3. л. мн. *ћелепурешев*) несвр. *бесилаино долазим до нечега избегавајући илаћање, искоришћавам некога*. — Научила да *ћелепури*, без муку све да има, да се не мучи.

ћелепурија м *онај који бесилаино долази до нечега, који искоришћава некога, мукшаиш*. — Еј, тај *ћелепурија* ако не узне од никуга ништо, не мож да живи!

ћелепуричка ж *она која бесилаино долази до нечега, која искоришћава некога, мукшаишица*. — Тај *ћелепуричка* също гледа које от куга да дигне.

ћелим м *ћилим*. — На кума и старејка обовезно по *ћелим*.

ћелимче с дем. и хий. од *ћелим*. — Лично *ћелимче* изатка од овеј вуннице што ми беше прескочило од лањску годину што съм ткала *ћелими*.

ћелка ж погрд. *она која је ћелава, ћелавица*. — Све оћелавела онај *ћелка*, од бес!

ћелоња м пеј. в. *ћелча*. — Татко ву мож будне, једн *ћелоња*, ич косу нема!

ћелча м погрд. *онај који је ћелав, ћелавко*. — Одала се за једнога *ћелчу*, види се млого стар спрема њум.

ћемѐр м *вунени, ручно израђен њојас, сџезник*. — Научи́ла сџм ћемѐр да нòсим, црѐва би ми чини ми се испали, с ћемѐр да се не стѐгнем.

ћемѐрче с *дем. од ћемѐр*. — Препашем се с ћемѐрче преко половину, млого ме боли́ полови́на.

ћеновац м *село*.

ћеновачки, -а, -о *који се односи на Ђеновац*.

ћеновка и **ћеновчанка** ж *сџановница Ђеновца, она која живи у Ђеновцу*.

ћеновчанин м *сџановник Ђеновца, онај који живи у Ђеновцу*.

ћѐра ж *хий. од ћерка*, исп. ћере. — Иди, ћѐро па глеј немòј се забавиш млого!

ћѐрана ж *ужарска радионица*. — Ви́каш ску́пи ти конòпци и ју́жики куде Ми́лана, а не знаш кько́ се он цѐл дџн у ћѐрану ви́тла, напред-на́траг, напред-на́траг.

ћѐраца ж *експр. кћи*. — Твоја́ ћѐраца кудѐ је до ово́ј врѐме, свѐ девојке издођоше о[д] цобòр?

ћѐре с *в. ћера*. — Сви́ фалив онòј њòјно ћѐре, питували смо по селò, ће га тражи́мо за на́шого Слободана, ако ће гу давав јесенџс.

ћеремџда ж *цреј за њокривање кровова, зиданих ограда и сл., ћерамида*. — Отидоше у Лесковац ћеремџду да дока́рав, ку́ћу да покри́јемо.

ћеремџтка ж *дем. од ћеремџда*. — Ува́ти се за нуку рабòту, немòј сџм да прери́ђаш теј ћеремџтке на плòт!

ћеркетина ж *аугм. и њеј. од ћерка*. — Ми се овде́ мучимо, а свекр̀ва кришкòм свѐ нòси на ћеркетину њòјну у Лесковац.

ћеркосу́јем, ћеркосува́ја (3. л. мн. ћеркосу́јев; аор. ћеркосува́, 1. л. мн. ћеркосува́мо; импф. ћеркосу́јешем, 3. л. мн. ћеркосу́јешев) несвр. *ословљавам ћерком (обично да јој се додворим, да је одобровољим и сл.)*. — Не́ ме сьг ћеркосу́ј, прво ми се свашта навикаш па ме после ћеркосу́јеш!

ћибри́д м *шибица*. — Дај, сине тај ћибри́д, де́да óгањ да запáli!

ћибри́тка ж *бот. некалемњена винова лоза са гроздовима сийних, црних бобица*. — У старо́ лòјзе ни је свѐ ћибри́тка, тој сџм за вино́, а нòво лòјзе ми је свѐ от калѐм из Дрено́ву.

ћилѐр м *џросторија у којој се држи зимница, остџава*. — Ај кьд идеш накуде ћилѐр, донеси́ једну́ флашу петлижа́ни!

ћипрес, -ста, -сто *лејог сџаса, вишак, вижљастџ*. — На ма́јку се ману́ло онòј старѐјо девојче, ене́ кько́ је ћипресто.

ћопав, -а, -о *хром*. — Твоја́ баба Љуба је била́ ћопава, ал мој татко гу узѐја за ми́раз, била́ мирошчџка, а он сиротџњака.

ћопавим, ћопави́ја (3. л. мн. пр. ћопавив; аор. ћопави́, 1. л. мн. ћопави́мо; импф. ћопавешем, 3. л. мн. ћопавешев) несвр. *храмьџем, њојам*. — Играја́ фузбал па искрши́ја ногу, ськ ћопави́.

ћопавка ж *погрд. она која је храма, која храмьџе*; исп. ћопла. — А́ко је ћопавка, лични деца́ очува́ла.

ћопавко м *погрд. онај који је хром, који храмьџе*; исп. ћопча. — Бѐше падаја от плѐмњу и тако́ј ћопавко óстаде, не́је теја да се аперџше.

ћопавче с *деџе које храмьџе*; исп. ћопличе. — Чу́ва и она́ едно́ ћопавче, ич на дру́гуга да не наòди ма́ну!

ћопѐ с *надимак*.

ћопла ж *в. њојавка*. — О[д] три́ ћѐрке, две су ву ћопле, кòј ће ги у́зне?

ћопличе с в. *ћоџавче*. — Плаче што гу Марија викала *ћопличе*.

ћопча м в. *ћоџавко*. — Опј *ћопча* с[с] штáкље па иде по говеда, а ти легаж до које време, од бога ће ти падне.

ћорка ж погрд. *она која је слабовида; она која је слеја, слиица*; исп. *ћорла*. — И вика ву на туј *ћорку* да се не скија сама низ басамаци, паднала па сг мѹке моје. Пёрка *ћорка*, а мајка глѹвка, па куде год да идев вóдив се пòд руке.

ћорла ж в. *ћорка*. — Нећу нòсим паочари у школу, ће ме викав *ћорло*. Аметом не види, *ћорла*.

ћорча м погрд. *онај који је слабовид; онај који је слиј, слијац*. — Онај *ћорча* турија наочари па чита нико старо писмо. Убаво и она дочекала, вуче онòга *ћорчу* стално по доктури.

ћорћутѹк м (у прилошкој функцији уз придев пијан) *сасвим, ѿиѿиуно*. — Овај човек *ћорћутѹк* пијан, докле се малко не отрезни нема поодёње.

ћосак м *онај коме не расту брада и бркови, ћосав човек, ћоса*. — Деда ги је бија *ћосак*, па по нега сг и њигóви унѹци викав ги *ћосаци*.

ћош м *угао, куѿ*; исп. *ћошка*. — Немòј да остаљаш метлѹ такòј на сре[д] цòбу, тѹри гу поза врата у *ћош!*

ћошка ж в. *ћош*. — Све се ништо срумјеше у нас кь[д] дођујеше, узне столицку па седне у *ћошку*.

ћудошем, *ћудосаја* (3. л. мн. пр. *ћудошев*; аор. *ћудоса*, 1. л. мн. *ћудосамо*) свр. *размазим се*. — Кьд аздише човек, он *ћудоше*.

ћуз (обично поновљено неколико пута) *узвик којим се два овна која су се сударила ойомињу да се расѿаве*. — *Ћуз, ћуз*, бóлес ве у овнови, што ви је па се бодете!?

ћукавац м зоол. *црни кос Turdus merula*. — *Ћукавац* има жуту кљуницу, а пёрја му црни.

ћукавче с *ѿиѿић ћукавца*. — Беремо дрва у шѹму, кьд машим очи, а онò гњездò с *ћукавчики*, сьмо зевкав, јòш не мòж да летив.

ћулавка ж *каја, кайѹљача*. — Подврзала се па направила *ћулавку* на главу.

Изр. *ћу му скрòим ћулавку довелићу некога у врло ѿешку сѿѿуацију, вриѿићу му мило за драго*. — Неће му она остàне дѹжна, ће му скрòји *ћулавку*.

ћулумајес, -ста, -сто *који има гусѿо ѿерје, ћубу на глави (ò кокоши)*. — Неће тој моја *кокошка*, моја је *ћулумајеста*.

ћулумајка ж *кокош са гусѿим ѿерјем, ћубом на глави*. — Туј *ћулумајку* ћу уватим па ћу закољем, научила се па све снòси у Младёнову плёмњу!

ћулумка ж *гусѿо ѿерје, ћуба на глави кокоши*. — Бале, тај *кокошка* с *ћулумку* је моја, она стално прелића преко плòт у твој обòр, жими деца познавам гу што је моја.

ћунѹк м *чунак на шѿорейу*; исп. *ћунка*. — *Ћунци* несьм одьмно чистила, затој ми шпòрет неће убаво вуче.

ћунка ж в. *ћунѹк*. — Вржи метлѹ за једнѹ мòтку па гѹрај крс *ћунку*, ће гу очистиш!

ћунче с дем. од *ћунка*. — Таван висòк, ће ти треба јòш једнò *ћунче* за тој кубе.

ћуне с *надимак*.

ћунина ж 1. *окрљена глинена ѿосуда*. — Теј *ћунине* да узнеш па све да исфрљиш на *ћубре*, с њи се више не мòш слѹжимо!

2. *експр. сѿара, оронула жена*. — Изработила се, истеретила се, нема о[д] туј *ћунину* више рабòта.

ћупчѐ с дем. од *ћуй*. — Иди у по́друм, ће нађеш нико ћупчѐ овај цуриил да поса́дим!

Ћуран м надимак.

Ћуре с надимак.

Ћурка ж надимак.

Ћурче с *йиле ћурке*. — Насади́ пот квачку и ћурчи јајца, она́ извела́ три ћурчики сѐмо.

Ћурчи, -а, -о *који се односи на ћурку, ћурећи*. — Ћурчо месо́ је посно, тој варошани волив.

Ћутежљив, -а, -о *ћушљив*. — Онај стареја ћерка ми је ћутежљива, реч с коно́пас да ву извукѐш, а овај малеја сѐм на свѐзде што не лаје.

Ћутежљивка ж *ћушљивица*; исп. ћутљивка. — Ти мо́ри, ћутежљивке, што́ не збо́риж, дѐл се срму́јеш?

Ћутежљивко м *ћушљивац*; исп. ћутљивко. — Не срму́је се, не́го такѐв ћутежљивко, не збо́ри мло́го.

Ћутѐк м *баџине*. — Не поврђај на та́тка, ће изѐш ћутѐк! Мло́го се задеваж, зато́ј еде́ш ћутѐк о[д] деца́!

Ћутећим прил. *ћушећи, ћушке*. — Седи́ уз оста́л, тако́ј ћутећим, с ни́куга не збо́ри. Ћутећим прође́ поре[д] чове́ка, нуме́ се ја́ви!

Ћутљивка ж в. *ћушежљивка*. — Ти, мо́ри, ћутљивке, дѐл не́маш уста́ да збо́риж, зашто́ сѐмо ћути́ш!?

Ћутљивко м в. *ћушежљивко*. — Такѐв је он ћутљивко, сла́бо с љу́ди збо́ри.

Ћуту́к м погрд. *онај који је љримишван, глуи*; исп. ћутуклија. — С тебе́ се не мо́ж на крај иско́чи, ти си ћуту́к!

Ћутуклија м погрд. в. *ћушук*. — То́га ћутуклију́ га сви́ ва́рав, он се нуме́ се́ти да љде́в по не́га сѐм да ги по́и!

Ћућајка ж експр. *кокош носиља*. — Ймам нико́лко ћућајке што́ ми сно́сив.

Ћућорим, *ћућорија* (3. л. мн. пр. *ћућорив*; имп. *ћућори*; аор. *ћућори*, 1. л. мн. *ћућоримо*; импф. *ћућорешем*, 3. л. мн. *ћућорешев*) несвр. експр. *водим љих и љоверљив разговор с неким*. — Йи́ две кѐ[д] це ста́вив, сѐмо ништо́ ћућорив, от ку́га то́лко збо́рив, не зна́м.

Ћушкам, *ћушкаја* (3. л. мн. пр. *ћушкав*; аор. *ћушка*, 1. л. мн. *ћушкамо*; импф. *ћушкашем*, 3. л. мн. *ћушкашев*) несвр. *одгурујем, гурам*. — Не́ ме ћушкај, пољк, сви́ ће улѐгнемо!

Ћушкање с гл. им. од *ћушкам*. — Прекіни с тој ћушкање, ћу те истѐпам! У оно́ј ћушкање за у а́втобуз да улѐгнев, обали́ше једну́ бабу, да уте́пав жену́!

Ћушнем, *ћушнуја* (3. л. мн. пр. *ћушнев*; аор. *ћушну*, 1. л. мн. *ћушнумо*) свр. *одгурнем, гурнем*. — Ћушни тој клупче́ нава́м, да се не дѐзам!

У

Ўала ж *навика, навада, размажености*. — За једе́ње а́ко тро́ши, ду́ша је у сва́ку-га, ал цига́ре су љала, тој не́ ву тре́ба.

уáленка ж она која је уйуишћена, размажсена. — Морс, ћу ву покáжем јá на туј уáленку што се сáмо исíћа, лóшо ли ву је тој што си купија, свéки дáн истражује по ништо!

уáленко м онај који је уйуишћен, размажсн. — Нёће едé ми свí што едéмо, мáј-ка си га уáлила, нóси му там у sóбу да едé коé се он исéти!

уáленче с уйуишћено, размажсено деице. — Вóди си га, ћёрко тој твоё уáленче дóма па куде тéбе нéка истражуе, ја стó работс имам, не мóк се сáмо с нёга распрá-љам!

уáлим, уáлија (3. л. мн. пр. уáлив; аор. уáли, 1. л. мн. уáлимо; импф. уáлешем, 3. л. мн. уáлешев) свр. I. навикнем, навадим некога на нешћо, размазим некога; исп. на-алим (I). — Мáјка га млóго уáлила, свé коé он óће онá му дáва, сá[г] кáд нéма да му да-дé, мýке нóјне.

II. ~ се навикнем се, навадим се на нешћо, размазим се; исп. наалим (II). — Уáлија се да иде по кафáне, тој си тí крива, ники нéма за лéб, а он свéки динáр дадé по кафáне.

уáлóгнна ж сувише уйуишћена, размажсена женска особа. — На туј уáлóгнину мóра се кúпи свé коé онá потрáжи, млóго сте гу уáлили!

уáпем, уáпáја (3. л. мн. пр. уáпéв; аор. уáпá, 1. л. мн. уáпáмо) свр. I. уједем, узризем. — Пúсто ги кúче остáло, да уáпе Ёгора за нóгу, а нёће шприцано, па сáм морáла детé да вóдим куде дóктура!

II. ~ се уједем се, узризем се. — Уáпá се за езíк, нíшто ћу се зарадúем.

уáрним се, уáрнiја се (3. л. мн. пр. уáрнив се; аор. уáрни се, 1. л. мн. уáрнiмо се) свр. усíосíтавим с неким iрисне, добре, iријáтeљске односе. — Млóго се онi уáр-нили с Миле, имáње зáједно работив.

уáчкам, уáчкáја (3. л. мн. пр. уáчкав; аор. уáчкá, 1. л. мн. уáчкáмо; импф. уáчка-шем, 3. л. мн. уáчкашев) свр. I. зáйрљам, исiрљам. — Свé си ми сúдови уáчкáла па си ги такóј оставила јá да ги мiјем, и тој те мрзéло да урабóтиш! Уáчкáла сáм рúке, дéте, не мóк се рукúјем, прошћáвај!

II. ~ се зáйрљам се, исiрљам се. — Дудiнке нике за свiње бра, глеј кáкó сам се уáчкáла!

уáбав, -а, -о који је iријáтног, iривлaчног сiољáшнeг изгледа, лей, згодан; уой-ишће лей. — За уáбаво, девојка је млóго уáбава и самi ће видiте, а за дрúго питúјте там нiни комшије, онi гу пó знáјев. Уáбав ти Лéпке лéб, тој ли од нóво брашно замесувá!?

уáбавчак, -чка, -чко који је донекле iријáтног, iривлaчног сiољáшнeг изгле-да, донекле лей, згодан, лейушкáст; уойишће донекле лей. — Син ву и такóј и такóј, уáбавчак, а ћёрке ву млóго уáбаве, метнáле се на тáтка. Немá врéме да му сртiм на овóј вáриво, ал нá уáбавчкó, ће га изедéмо.

уáбавчкó прил. донекде лейо; донекле добро. — Уáбавчкó навéзла пешкiр, кáкó досéг нёје тој работiла. Уáбавчкó пóједс детé, па онó нёје ко стар човéк тóлко да изедé.

уáбавило с iријáтiан, iривлaчан сiољáшнi изглед, лейошá (о човеку); исп. убавиња. — Навилé ву нóјно убавило, кáд нéма мóзак. Убавило, кúћу не завiло (народна изрека).

убавиња ж в. убавило. — Издiза се с туј ћёрку старéју, издiза, свé се убавиња у нýм собрáла, ко нóјну ћёрку нигде нéма!

убаво прил. *на лей начин, лейо*. — Ђаво кѡпај, туј траву око стручики скуѡби, она ђе се па привати такој ти кѡкѡ гу сѡм кѡдаш!

убаздѡм се, **убаздѡја се** (3. л. мн. пр. *убаздѡв се*; аор. *убаздѡ се*, 1. л. мн. *убаздѡмо се*) свр. *ѡочнем да заударам, да баздим, усмрдим се*. — Убаздѡла се, ни се бања, ни се преобукује.

убѡкием се, **убакнуја се** свр. 1. *сметѡм се, ѡметѡм се*. — Убакнуло се дете бѡше што падало, после млого време ѡзмину, не сме се пушти самѡ да ѡди.

2. *исѡлѡим јогунсѡво, узјогуним се*. — Неје да пе мѡже да вучѡ, него се убакнуја и неје мрдне.

убѡцкам, **убацкаја свр.** I. *убодем нечим ѡанким и ошѡрим (обично иглом, ѡрном и сл.)*. — Ђу те убѡцкам, дете, дѡл да глѡдам у тебе ел у вѡзиво!?

II. *~ се убодем се нечим ѡанким и ошѡрим (обично иглом, ѡрном и сл.)*. — Обуј ништо, немѡј бѡса, ђе се убѡцкаш!

убачкам се, **убачкаја се** (3. л. мн. пр. *убачкав се*; аор. *убачка се* 1. л. мн. *убачкамо се*; импф. *убачкашем се*, 3. л. мн. *убачкашев се*) свр. *замажем се, исѡрѡам се блаѡом, блаѡнавом водом*. — Навађува башчу, еве кѡкѡ сам се убачкала ко свиња!

убеђавам, **убеђаваја** (3. л. мн. пр. *убеђавав*; аор. *убеђава*, 1. л. мн. *убеђавамѡ*) несвр. *наводим на ѡристѡанак, убеђујем*. — Неђу те убеђавам, ја ти казујем, а ти кѡкѡ си ѡнеш!

убѡивам, **убиваја несвр.** у изразу: *убѡива ме цѡпѡла, пѡпка и сл. жуља ме*. — Убивав ме овѡј цѡпѡле, глѡј кѡкѡ ми се нѡге направѡле.

убивѡтина ж ѡвређено, озлеђено мѡстѡ на ѡѡлу услед ударца, ѡада и сл. — Бѡше Мирко, мој домаћин, паднуја от плѡмњу пре три гѡдине, па га тај убивѡтина и дѡн данѡз боли на време прет кишу.

убѡјем, **убѡја свр.** I. *ѡовредим, озледим*. — Помѡри се мѡло у стрању, да те не убѡјем с овуј сучку!

II. *~ се ѡовредим се, озледим се*. — Износѡмо стѡари да крѡчимо па се уби на нѡгу.

убѡчим се, **убѡчија се** (3. л. мн. пр. *убѡчив се*; аор. *убѡчи се*, 1. л. мн. *убѡчѡмо се*) свр. *зауздем ѡркосан, кѡчѡйерни сѡав, ѡочнем да ѡркосим, да се кѡчѡйерим*. — Дошја из Немачко с лѡмузѡну па се убѡчија, кој ђе с њѡга!

убрго прил. *мало за ѡѡим, убрзо*. — Убрго по тој бѡше умрѡја. Убрго по њѡга и она ѡтѡде.

убрѡсѡам се, **убрѡсѡаја се** (3. л. мн. пр. *убрѡсѡав се*; аор. *убрѡсѡа се*; 1. л. мн. *убрѡсѡамѡ се*) свр. *ѡочнем убрзано да дишем, хуќѡм (обично као ѡоследѡца каквог најѡра), задѡишем се, задувам се*. — Убрѡсѡам се чѡм пѡчнем да се качујем уз бѡсамци. Штѡ си се такој убрѡсѡала, дѡл трча?

убрзгам се, **убрзгаја се** (3. л. мн. пр. *убрзгав се*; аор. *убрзга се*, 1. л. мн. *убрзгамѡ се*; импф. *убрзгашем се*, 3. л. мн. *убрзгашев се*) свр. *ѡочнем да ходам брзим, хѡѡрим кораком, ѡѡжурим*. — По цѡл пуд гу не мѡк стѡгнем, убрзгала се ко да гу нѡки јури.

убутам се, **убутаја се** (3. л. мн. пр. *убутав се*; аор. *убута се*, 1. л. мн. *убутамо се*; импф. *убуташем се*, 3. л. мн. *убуташев се*) свр. *уђем гурајући се, угурам се*. — Дѡк субѡта па ѡуди ѡдев на пијак, ѡдвај се убута у ѡвтобус.

убутување с гл. *им. од убуѡујем се*. — Дѡста сѡм се убутувала, нема вајда од убутување, ђу дѡгнем рѡке од њѡга.

убутујем се, **убутуваја се** (3. л. мн. пр. *убутујев се*; аор. *убутува се*, 1. л. мн. *убутувамѡ се*; импф. *убутујешем се*, 3. л. мн. *убутујешев се*) несвр. *намеђем се, уѡрѡа-*

вам се. — Иде там куде њигову мајку, убутује се, ал он гу неће. Убутуј се сѝк, ћерко, кѝд неси ме слушајала да поштујеш туј кућу куде си отишла! Које ву се туј убутујеш кѝ[д] те она ич не сматра?

увајдим се, увајдија се (3. л. мн. пр. увајдив се; аор. увајди се, 1. л. мн. увајди́мо се) свр. *стигнем неку користи, овајдим се, окористим се.* — Млого сѝм се увајдила што сѝм ве чувала, за кучку ме не сматрате, а не за мајку! Неће се никој увајди с туђу мѝку!

уваљам се, уваљаја се (3. л. мн. пр. уваљав се; аор. уваља се, 1. л. мн. уваља́мо се; импф. уваљашем се, 3. л. мн. уваљашев се) свр. експр. *добијем на шежини, угојим се, поправим се.* — Ништа не работи, тој сѝмо по кућу, уваљаја се.

уваљкам се, уваљкаја се свр. експр. у дем. значењу: *уваљам се.* — Беше млого пропајала, сѝк се уваљкала.

уваркам, уваркаја (3. л. мн. пр. уваркав се; аор. уварка се, 1. л. мн. уварка́мо се) свр. **I.** *заштишим, сачувам.* — А, бре, не мѝж га ти уваркаш о[д] цуђенице, такој му сѝдуено!

II. ~ се *причувам се, пријазим на себе.* — Нумеш се ти уваркаш, немѝј тешко да дизаш, мора нико време да измине по аперацију, немѝј се пропастиш!

уватим, уватија (3. л. мн. пр. уватив; имп. увати; аор. увати, 1. л. мн. увати́мо; импф. уватешем, 3. л. мн. уватешев) свр. **I.** *ухваћим;* исп. уфатим. — Ај ми, деца помогнете да увати баба једну кокошку!

II. ~ се *ухваћим се.* — Увати се за ограду да се придржељаш!

уваћам, уваћаја (3. л. мн. пр. уваћав; аор. уваћа, 1. л. мн. уваћа́мо; импф. уваћашем, 3. л. мн. уваћашев) несвр. **I.** *хваћам;* исп. уфаћам. — Немѝј да уваћаш тој маће, мож има бује!

II. ~ се *хваћам се.* — Ти се не уваћај с њи у тој друсто!

уверим, уверија (3. л. мн. пр. уверив; имп. увери; аор. увери, 1. л. мн. увери́мо; импф. уверешем, 3. л. мн. уверешев) свр. *изершим оверу, оверим.* — Иди на шалтер да ти тој уверив!

увечер прил. у *вечерњим сајима, увече.* — Преко лето немаш мирало, тој ти је кѝ[д] це скапошеш увечер!

увивам, увиваја (3. л. мн. пр. увивав; аор. увива, 1. л. мн. увива́мо; импф. увивашем, 3. л. мн. увивашев) несвр. **I.** *увијам, умошавам.* — Љути се што сѝм ву увивала баничку у новине, ја немашем тѝг онѝј салветке што ги вијав.

II. ~ се *увијам се, умошавам се.* — Кољко се ти, човеку увиваш с теј черге, па не је зима, лето је, неће осѝбнеш!

увивање с гл. им. од *увивам (се).* — Дѝсади ми с тој твоје увивање, ко да си малецко дете!

уврљам, уврљаја несвр. *бацам, убацујем унутра.* — Деда је там у плац, уврља з бабу сѝно у плѝмњу.

уврљим, уврљија (3. л. мн. пр. уврљив; аор. уврљи, 1. л. мн. уврљи́мо) свр. *убацим унутра.* — Уврљи тај лук у кошару, па кѝт киша стѝне па ће га исврљимо!

уѝце с дем. од *уво.* — Пази, немѝј му вода улѝгне у уѝцики!

угадим се, угадија се (3. л. мн. пр. угадив се; аор. угади се, 1. л. мн. угади́мо се; импф. угадешем се, 3. л. мн. угадешев се) свр. *унеридим се;* исп. угалатим (II). — Онѝј дете се на угадило, иди га препови!

угалáтим, угалатија (3. л. мн. пр. угалáтив; аор. угалати́, 1. л. мн. угалати́мо; импф. угалáтешем, 3. л. мн. угалáтешев) свр. I. *уциним ђрљавим, зајрљам, исјрљам*; исп. углотим. — Шáтке све́ воду угалати́ле, сýг мора́ па кóрито да пúним за краве.

II. ~ се в. *угадим се*. — Млóго стáра, однезналá, угалáти се па мýке мојé.

úгар м *илиико узорано земљишће*. — Иде он брго, ко жéљка крз úгар (у шáљи-вом тону каже се за онога ко споро хода).

угáрим, угарија (3. л. мн. пр. угáрив; аор. угари́, 1. л. мн. угари́мо; импф. угáрешем, 3. л. мн. угáрешев) несвр. *илиико ђреоравам земљишће, њиву нейосредно на-кон скидања усева ради ђрипремања за дубоко орање ђред наредну сейву*. — Угáри-мо њиве úсен куде што ни је билá пченица, тој е прво орање, напролет па ги оремо пре[д] падење мумуруз.

угарéње с гл. им. од *угарим*. — Къд угáримо њиве викамо угарéње, тој е угарéње.

угáснем, угаснуја свр. експр. *исјусишим душу, умрем*. — Ми стáри къд угáснемо све́ ће запусти́, млáди неће рабóтив њиве, ће ги испродаде́в.

úгич м *имућан, угледан човек*. — Испрсија се ко да је úгич, áко ништа не́ма.

углéдам се, угледаја се (3. л. мн. пр. угледа́в се; аор. угледа́ се, 1. л. мн. угледа́-мо се) свр. *јочнем нейремице да гледам у некога или нешию, уиљим се*. — Којé си се угледаја у мене, дýл рогови ђмам?

углóтим, углотија (3. л. мн. пр. углóтив; имп. углóти; аор. углоти́, 1. л. мн. углоти́мо) свр. I. в. *угалайтим (I)*. — Напуни корито с воду да перем, шáтке гу све́ углоти́ле.

II. ~ се *зајрљам се, исјрљам се (обично нечим жийки)*. — Рина́ там штáлу па сам се све́ углотила.

угмéчим, угмечија (3. л. мн. пр. угмéчив; аор. угмечи́, 1. л. мн. угмечи́мо) свр. *нагњечим, ђригњечим*. — А, мори, ја не́сýм виде́ла дете́ овде́ што спи́је, ха́ га угмéчим!

угњéздим се, угњездија се свр. *удобно се смеситим, угнездим се*. — Угњездила се она́ у мајкин скут, овóлка девојка!

угњили́м, угњилеја свр. *омекшам услед ферментације или ђрезревања, јосианем гњию (о вођу)*. — Турете теј крушке у жито, по брго ће угњили́в!

угорим, угореја (3. л. мн. пр. угорив; имп. угóри; аор. угорé, 1. л. мн. угорéмо; импф. угóрешем, 3. л. мн. угóрешев) свр. I. *добро загрејем (о црејуљи)*. — Црпуљу пр-во мора́ добро да угори́ш, солнеш брашњце да видиж дýл се угорéла, т́к сипу́леш те-сто леб да печéш.

II. ~ се 1. *јосианем добро загрејан, угрејан (о црејуљи)*. — В. пр. под угорим (I).

2. *јосианем врео, врућ, добијем високу шелесну шемјерашуру, ђаднем у ва-шру*. — Дете́ ђма ватру, угорéло се, брго га собукúј да га трљамо с ракију!

угорч́им се, угорчаја се свр. *добијем горак укус, јосианем горак*. — Кудé се брашно чу́ва у најлон преко лéто, видиж да се угорчáло?! Уста ми се угорчáше од овај дувáн и не мóg га врљим.

угóтвим, уготвија свр. *најравим, ђрипремим ђишу*. — Не дођу́је ред да остáнем дóм па ништо да угóтвим, нику баничку да турнем у тепсију.

удава́ц м *онај коме је жена умрла, удовац*. — Не билá исправна девојка, затóј се за удавца́ одалá.

удава́ница ж *она којој је муж умро, удовица*. — Остáла удавица с малéцки деца́, па њóјне мýке.

удаваичéтина ж *аугм. и ђеј. од удавица*. — Млóго је жéне тај удавичéтина рацве-ли́ла!

удија *узвик којим се њси њодстиичу на клање.* — Виџа ги удија, да видиш кџко ће се здавив!

удијам се, удијаја се свр. *њочнем убрзано да дишем (обично као њоследица ка-квог најора), захукнем се.* — Дџл те њики јури па трџиш, штџо си се тџлко удијаја?

удџбнос *м лагодан, комфџран живџџ.* — Она је имала удџбнос, затџј е тџлко живџџа.

удџлица ж низбрџица. — Ти џди поза кџла, па куде онуј удџлицу кџчи!

удременим, удременија (3. л. мн. пр. удременив; аор. удремени, 1. л. мн. удременимо; импф. удременишем, 3. л. мн. удременишев) свр. *експр. њостанем невесеџ, нерасџоложен, сневеселим се, њерасџоложим се.* — Ти, штџо си удременила, дџл татџко вика по тебе? Удременила ко невеста у понедеџник.

удрскам, удрскаја (3. л. мн. пр. удрскав; аор. удрска, 1. л. мн. удрскамо; импф. удрскашем, 3. л. мн. удрскашев) свр. **I.** *исџрљам, заџрљам, замажџем реџком сџолицџм.* — Деца све удрскали дџску у њужник.

II. *~ се 1. добијџем реџку сџолицу, џролив.* — Ми смо испџсњети, па свиње кџд испџкољџмо, мас кџ[д] тџпимо, наједемо се такџј чварке наједануџт, све се удрскамо.

2. *експр. џреџлашим се, џрестџравим се.* — Удрска се докле заминуџ грџбље, дџк њџћ!

удудуџчим се, удудуџчија се свр. *експр. уџчим се, уџруџим се, уџиџим се.* — Штџо си се туј удудуџчија, пџл приџи помџгни ми цаг да однесџмо?!

уђе *прил. у веџџј мери, њиџензивџије.* — Не га прегџскај, уђе ће те боли!

уждрџцам, уждрџцаја свр. **I.** *замажџем, измажџем, заџрљам, исџрљам.* — Ну-меж да пазиш по сџво да џдеш, све си уждрџцаја њџгавице!

II. *~ се замажџем се, измажџем се, заџрљам се, исџрљам се.* — Товарџмо џубре да исџарамо у њиве, све сџм се уждрџцала.

уждрџцам, уждрџцаја (3. л. мн. пр. уждрџцав; аор. уждрџца, 1. л. мн. уждрџцамо) свр. **I.** *исџрскам (обично џрљавџм џводџм).* — Помџри се џвија колишџта да прџђев, ће не уждрџцав!

II. *~ се исџрскам се џрљавџм, блаџњавџм џводџм.* — Немџј по тџја вирови да шљџпаш, ће се уждрџцаш!

ужирџм се, уџирија се (3. л. мн. пр. уџириџв се; аор. уџири се, 1. л. мн. уџиримо се) свр. *експр. физичџи џјачам, џснажџим се.* — Уџирија се ко биџ, виће тређу годину њишџта тешко не раџџти!

ужутџм, уџутџја свр. *добијџем жуџу, нездраву боју лица, џџжуџим (обично услед болесџти).* — Уџутџла онај жена, болна њишџто. Жена му уџутџла, а он се црвџњаџ направџја.

уздџнем, уздџња свр. *исџусџим уздах, уздахнем.* — Ја сџмо уздџну, неђу се свађам с њџга.

узвијџем, узвија (3. л. мн. пр. узвијџев; аор. узви, 1. л. мн. узвиџмо; импф. узвијџешџм, 3. л. мн. узвијџешџв) свр. *њочнем да џлачем, џгласим се џлачем.* — Чџм дете узвије, џдма трџи да га узне у руке, џц да не вије.

узвијџем се, узвија се свр. *експр. џочнем уџорно да мољаџам џражџеџи нешиџџ;* исп. *узвргџим се.* — Узвило се џџј дете да му дам паре там за њики капџт, и ја џтку[д] џу ги нађџм паре.

узвилиџм, узвилџја свр. *џџвиленим, џџбесним.* — Ви сте, деџа узвилџели, џу-теџ ли тражџите?

узвџдим се, узвџдија се (3. л. мн. пр. узвџдив се; аор. узвџди се, 1. л. мн. узвџди-мо се; импф. узвџдешем се, 3. л. мн. узвџдешев се) несвр. *йонашам се йрема некоме удворички, йонизно, додворавам се некоме*. — Она му се млого узвџди, сѣм да му буд-не добра, ал он па кѣт полуди, довати па гу све утѣпа!

узвџдљив, -а, -о *који се додворава некоме*. — Не узвџди му се, будало, тој што си узвџдљива, он се йгра с тебе ко мачка с погапца!

узвџдљивка ж погрд. *она која се додворава некоме*. — Ти си узвџдљивка, с мѣ-не се свађаш, а на њѣга му се узвџдиш, мислиш ѣе ти дава паре ко отпре, ал тој нѣма више!

узвџдљивко м погрд. *онај који се додворава некоме*. — Нѣси џтрезан ко старѣј брат, ти да си домаћин, а ти му се, узвџдљивко узвџдиш на њѣга малѣјога!

узвртѣм се, узвртѣја се (3. л. мн. пр. узвртѣв се; имп. узврти се; аор. узврте се, 1. л. мн. узвртемо се) свр. експр. *йочнем да молим, мољакам, кукумавчим*. — Бѣше се уз-вртеја туј куде нас, Вѣлко да му оре, не мога му одрѣкне.

уздњем, уздњуја свр. *исйустѣим уздах, уздахнем*. — Она јадна уста не џтвори при онолко љагање, сѣмо уздњу и џтиде си дом.

уздишам, уздишаја (3. л. мн. пр. уздишав; аор. уздиша, 1. л. мн. уздишамо; импф. уздишашем, 3. л. мн. уздишашев) несвр. *уздишем*. — Цѣл ноћ не спиѣ, сѣмо уз-диша, кѣкву ли мѣку тој йма?

уздишање с гл. им. од *уздишам*. — Нѣма, ћѣрко уздишање, да обрнеш па на ни-што убаво да мислиш, што било, било!

уздргнем, уздргнуја свр. *йодригнем*. — Чѣкај дегѣ да уздргне па га тѣк тѣрај у крѣвече!

уздргнување с гл. им. од *уздргнујем*. — Згади ми се од њџно уздргнување.

уздргнујем, уздргнуваја несвр. *йодригујем*. — Преједѣ се па сѣмо уздргнује!

узјанем, узјануја свр. *узјашем, йојашем*; исп. ујанем. — Бѣше се ти, Радо млого разболѣла, а ја узјанем коња па у Лебане по доктура.

узнем, узѣја (3. л. мн. пр. узнев; аор. узѣдо, 1. л. мн. узѣдомо; импф. узнешем, 3. л. мн. узнешев) свр. I. *узнем*. — Узни кѣ[д] ти давам, ти кѣд ймаш, ти ѣе ми па дадѣш!

II. ~ се у изразу: *узѣли се сйуйили су у брачну зајѣдницу, засновали су брачни однос*. — Одвај се узѣдоше, откѣ[д] сбѣрив!

уѣлан, -лна, -лно *нерасйоложен, сѣшан, йшужан, снужден*. — Деца научили с мајку, па она кѣд џтиде на рабѣту у Нѣмачко, такој су били уѣлни, од грѣ да ги не глѣ-даш.

уѣлнем, уѣлнуја свр. *йосйанем нерасйоложен, сѣшан, йшужан, снужден, оне-расйоложим се, расйшужим се, снуждим се, сневеселим се*. — Сви кућом смо уѣлну-ли, Боска јавила из Нѣмачко Никола паднуја од грађѣвину, с великџптер га одма џтка-рали у болницу.

уѣманим се, уѣманија се (3. л. мн. пр. уѣманив се; аор. уѣмани се, 1. л. мн. уѣманимо се) свр. експр. *сувише се џйустѣим, олењим се*. — Уѣманија се па ништа нѣ-ѣе рабѣти. Уѣманија си се, чѣвѣку, вађај се за нику рабѣту, џвија двојчка не мош се растрзав на све стране!

уј (обично поновљено више пута) *узвик за изражавање веселости, раздрага-ности, сређе и сл. (обично на свадбеном или неком другом веселу)*. — Свекрва кѣ[д] доведѣв снашку заведѣ џро па све у трупѣ йгра, врти бѣло марамче и подвикнује: уј, уј, уј.

уја (обично поновљено више пута) *узвик за тѣрање ишница из винограда*. — Раније, кљ[д] це лојза пред браће чували, сѣмо чујеш кѣко лојзарке викав врапци да не кљуев грѣзе: уја, уја.

ујанем, ујануја (3. л. мн. пр. ујанев; аор ујану, 1. л. мн. ујанумо; импф. ујанешем, 3. л. мн. ујанешев) свр. в. *ујанем*. — Он ти ујане коња и пође у тој село. Ујапе коња па иде у ждеглавачку задругу да купи сол и шићер, овде нѣсмо имали тѣк продавницу.

ујдурѣшем, ујдурисаја (3. л. мн. пр. ујдурѣшев; аор. ујдуриса, 1. л. мн. ујдурисамо) свр. I. *лејо обучем, дошерам*. — Ене, Милунка ујдурисала обе унѣчки па ги одведе у собор.

II. ~ *се лејо се обучем, дошерам се*. — А, мори, кѣко си се ти ујдурисала, куде пође!?

ујем м *ујам, ушур*. — У оној време кѣје имаја воденицу, сѣмо од ујем могја е да живи. Имаја сѣм трећи дел воденицу у Коѣино, жѣнин мираз, мѣљаја сѣм, с ујем сѣм деца изранија.

ујурма ж *йодвала, смицалица*. — Тај ни женa с њѣјне ујурме кућу растури.

ујка м *мајчин браћ, ујак*. — Моја мајка имала брата, Миле му било име, ал рат кѣд бија, тај мој ујка отишја у добровољци и нѣсе више врнуја.

ујкин, -а, -о *ујаков*. — Вѣре ујкино се одало за никуга Босанца.

ујче с *хѣй. од ујка*. — Јѣз да смо долѣчна фамилија, ал Станче Допкино, да не прѣјоме спѣред њину кућу, а оно ѣдолек вика, ујпо, ујче, куде ћеге!?

укаљам, укаљаја (3. л. мн. пр. укаљав; аор. укаља, 1. л. мн. укаљамо; импф. укаљашем, 3. л. мн. укаљашев) свр. (поред обичног значења „упрљам(се), испрљам(се)“ фиг. *изгубим невиност, обѣшчасѣм се*. — Тѣрка му се укаљала, дава уз њум мираз голѣм, јѣш небдата сѣди.

уканѣм, укапаја (3. л. мн. пр. укапѣв; аор. укапа, 1. л. мн. укапамо) свр. I. *уѣрљам, исѣрљам йоливиши кайима нечега ѣри јелу*. — Сѣдна уз остал до Мирка, он дѣк лѣвак, погурна ме, свѣ укапа кѣцѣљу с чѣрбу.

II. ~ *се уѣрљам се, исѣрљам се йоливиши се кайима нечега ѣри јелу*. — Ти ко нико дете јѣдѣш, свѣ се укапа!

укапујем се, укапуваја се (3. л. мн. пр. укапујев; аор. укапува, 1. л. мн. укапувамо; импф. укапујешем, 3. л. мн. укапујешев; пр. сад. укапувајећи) несвр. *ѣрљам се йоливајући се кайима нечега ѣри јелу*. — Нѣка се укапује, дете је тој, мѣра се учи самѣ да еде!

укарам, укараја (3. л. мн. пр. укарав; аор. укара, 1. л. мн. укарамо; импф. укарашем, 3. л. мн. укарашев) свр. *ушѣрам, сашѣрам*. — Дај да укарамо овѣј пашићне свиње у кѣчину, докле рањенице не едѣв! Укарај ѣвце у трлу!

Изр. **укарам** (некога) у *стра уѣлашим, ѣресѣравим*. — Укара га дете у стра, дѣл си полудѣла па такој плашиж дете! укарам се у *стра уѣлашим се, ѣресѣравим се*. — Укара се у стра, мајка чука на прозор, вика, Мирѣсаво, брго, Вѣљко ће умре!

укарување с *гл. им. од укарујем*. — Штѣ си толко запѣла за тој укарување, нека ги прасци јѣш по обѣр, нѣка се бачкав на овѣј врућо!?

укарујем, укаруваја (3. л. мн. пр. укарујев; аор. укарува, 1. л. мн. укарувамо; импф. укарујешем, 3. л. мн. укарујешев) несвр. *ушѣрујем, сашѣрујем*. — Нѣћу, чѣчо укарујем кола у обѣр, нека ги прет капију, нѣмам време да сѣдим. Нѣма да укарујеш краве у шталу, нѣго ги вржи под ора у лад, у шталу ће изгорѣв од врућо!

укачим, укачија (3. л. мн. пр. укачив; имп. укачи; аор. укачи, 1. л. мн. укачимо; импф. укачешем, 3. л. мн. укачешев) свр. I. *йѣинем, йѣодигнем*. — Укачише цак шићер

на таџан па кџд ми нестџне мџра се качујем, а стџра сџм, не мџк се укачим. Мајка нека се укачи, чичо, ја ћу си џдим!

II. ~ се џоинем се. — Укачи се у кола да не идеш пџшке! Да се укачи на плџмњу сџно да скине за краве, слџба му се померила, такџ бџше искршија нџгу, и дџн данџс пџти. Не мџга се укачи у овџ, друг џвтобус ће чџка.

укачување с гл. им. од *укачујем (се)*. — Ти с твоје укачување на ора, ће се распучиш јџмпут!

укачујем, укачуваја (3. л. мн. пр. укачујев; аор. укачува, 1. л. мн. укачувамо; импф. укачујешем, 3. л. мн. укачујешев; пр. сад. укачувајећи) несвр. I. џењем. — Ви-кај мајку ти да ми помџгне, ће укачујемо ораси на таџан!

II. ~ се џењем се. — Не мџк ти се ја укачујем на таџан, викај дџду!

укентџрим се, укентџрија се (3. л. мн. пр. укентџрив се; аор. укентџри се, 1. л. мн. укентџримо се; импф. укентџрешем се, 3. л. мн. укентџрешев се) свр. експр. *џоинем се с муком, џешко, на јџдвџше јаде*. — Одџај се укентџри уз бџсамци, за ниџде неје.

укљувџм, уклјуваја (3. л. мн. пр. уклјувџв; аор. уклјува, 1. л. мн. уклјувамо) свр. *убодем кљуном, кљуњем*. — Не мавај пилики, квџчка ће те уклјувџ!

укам, укаја (3. л. мн. пр. укав; аор. ука, 1. л. мн. укамо; импф. укашем, 3. л. мн. укашев; пр. сад. укајећи) несвр. *избацујем ваздух из усџа, дувам, хучем*. — Иде отџд, ука у шаке, смрзја се. Баба ука на пиље у кљуницу да га поврне, наднуло у канту с помџе.

укање с гл. им. од *укам*. — Пџврна баба пиленце с укање.

укнем, укнуја (3. л. мн. пр. укнев; аор. укну, 1. л. мн. укнумо) свр. *избаџим ваздух из усџа, дунем, хукнем*. — Укну два-три пут, огањ се разгоре.

уковџм се, уковаја се (3. л. мн. пр. уковџв се; аор. укова се, 1. л. мн. уковамо се; импф. уковашем се, 3. л. мн. уковашев се) свр. експр. *јако озебем, џромрзнем, смрзнем се*; исп. уочаним се. — Уковамо се стојаећи на пијац, ал слаба прџдава на овој студенило.

уколчим се, уколчија се (3. л. мн. пр. уколчив се; аор. уколчи се, 1. л. мн. уколчимо се; импф. уколчешем се, 3. л. мн. уколчешев се) свр. експр. *сџанем не џомерајући се, укојам се у месџу*. — Штџо си се уколчила туј пред врата, па ел улазај?!

укоп м у изразу: *тој ми је за укоп (о одећи, обући и сл.) џошџо умрем*. — Ћџрко, у овџј бошчелџк је сврзано свџ за укоп, тој да знаж, да се не удџраш у главу у тај час.

укоствим се, укостија се (3. л. мн. пр. уковствив се; аор. укости се, 1. л. мн. укостимо се; импф. уковстешем се, 3. л. мн. уковстешев се; трп. уковстен) свр. експр. *осџанем вишалан и у сџаросџи*. — Муж ву је одџмно умрџја, она се укостила, јџш работи.

укотџљам, укотџљаја (3. л. мн. пр. укотџљав; аор. укотџља, 1. л. мн. укотџљамо; импф. укотџљашем, 3. л. мн. укотџљашев) свр. I. *замрсим, умрсим*. — Свџ ми прџђу детџ укотџљало, не мџг да гу размрсим.

II. ~ се експр. смеџтем се, смуџшим се. — Укотџљали смо се свџ на овџј мџку, не знаш које работиш!

укотравим се, укотравија се (3. л. мн. пр. укотравив се; аор. укотрави се, 1. л. мн. укотравимо се; импф. укотравешем се, 3. л. мн. укотравешев се) свр. *в. раскоџира-вим се*; исп. раскубем се. — Укотравила си се, за тебе нема чџшаљ!

укочаним се, уочанија се (3. л. мн. пр. уочанив се; аор. уочани се, 1. л. мн. уочанимо се; импф. уочанешем се, 3. л. мн. уочанешев се) свр. *в. уковем се*. — Сџм у јџдно ванџлче пот капут џне идеш, ће се уочаниш, ћџрацо па друк пу[т] ће се обукујеш!

укра́днем, укра́ја (3. л. мн. пр. укра́днеш; аор. укра́до, 1. л. мн. укра́домо) свр. *крадући дођем до нечега, украдем*. — Има ти из око украдне, тјквџа је лаповка!

укрши́м се, укрши́ја се (3. л. мн. пр. укрши́в се; аор. укрши́ се, 1. л. мн. укрши́мо се) свр. експр. (обично уз глагол јесам с негацијом) *и́реморим се, и́реои́штерейим се*. — Не́си се ти укрши́ла у рабо́ту ко твоје́ другачке! Да си се укрши́ла у рабо́ту, ишла́ би да се скапе́ж да ле́гнеш, а не с мене́ да се сва́ђаш!

уку́кам, уку́каја (3. л. мн. пр. уку́кав; аор. уку́ка, 1. л. мн. уку́камо; импф. уку́кашем, 3. л. мн. уку́кашев) свр. *уши́ројим, каси́рирам (о бику, овну)*. — Ри́ста је му́ке виде́ја, докле́ уку́ка би́ка.

укунем, уклéја свр. *и́рокунем*. — Та́тко ме је уклéја, ви́каше, ни́кџ[д], ће́рко да не процвџтиш, и не процвџте́, до данџс с му́ке!

укутка́м, укутка́ја (3. л. мн. пр. укутка́в; аор. укутка́, 1. л. мн. укутка́мо) свр. *I. добро некога́ и́окријем, ушушка́м*. — Укутка́ј дете́ да не осéбне преко но́ћ!

II. ~ се добро се и́окријем, ушушка́м се. — Уба́во си се ти укутка́ла, не́ће ти је студéно.

у́ла ж у изразу: **би́је ме у́ла и́раи́и ме нево́ља, неи́ријати́ности**. — Те́бе те, чове́ку ни́ка у́ла би́е, откако́ узедe тој има́ње!

у́лав, -а, -о *в. заулав*. — С такви́ у́лави, ја да се це́л мој век распра́љам!

у́лавка ж погрд. *в. заулавка*; исп. улка. — Тај у́лавка закисна́ла да перé и бело́тину и црно́тину заједно, у́баво напра́вила!

у́лавко м погрд. *в. заулавко*; исп. улча. — Пы́л ти ви́ка, у́лавко један да не но́сис с те́бе све́ па́ре, сџ[г] кудé ја да ти ги на́ђем!?

у́лаво прил. *будаласи́о, глу́ио*. — Све́ у́лаво рабо́тиш, ко по она́ј све́[т] да идеш!

у́лавче с *будаласи́о, наивно де́йе*. — А, бре, у́лавче, кудé само́ идеш по но́ћ, ће те зга́зи ни́што!

у́лавшти́на ж *будаласи́о, наивно, глу́ио и́онаша́ње, неразбори́ности, глу́иоси́*. — С твоју́ у́лавштину́ деца́ ће па́тив, за те́бе не́ ме жа́л!

ула́зам, улаза́ја (3. л. мн. пр. улаза́в; аор. улаза́, 1. л. мн. улаза́мо; импф. улаза́шем, 3. л. мн. улаза́шев; пр. сад. улаза́јећи) несвр. *улазим*. — Улаза́ј, дете́, не сто́ј на врата́ да лади́ш со́бу!

улаза́ње с гл. им. од улазам. — Не́ма улаза́ње у ку́ћу обу́јени, собу́вајте се!

ула́ндрам се, уландра́ја се (3. л. мн. пр. ула́ндрав се; уландра́ се, 1. л. мн. ула́ндрамо се) свр. експр. *зама́жем се, заи́рљам се нечим жи́ијим*. — Чи́сти штáлу, глеј кџко́ сџм се уландра́ла!

ула́нам, улапа́ја (3. л. мн. пр. ула́пав; аор. улапа́, 1. л. мн. улапа́мо; импф. ула́пашем, 3. л. мн. ула́пашев) свр. *I. зама́жем, заи́рљам блаи́ом*. — Кудé то́лко у́лапа теј нога́вице, дџл нуме́ж да се ва́ркаш, малéчак си?

II. ~ се зама́жем се, заи́рљам се блаи́ом. — Собу́чи теј панталóне, све́ си се улапа́ја!

ула́р м *конои́ац, оглавак на говече́шу*. — Донéси ула́ри да прéзамо кра́ве!

ула́рче с *дем. од улар*. — За ови́ја те́лци, да ка́жеш на Мила́нче ула́рчики да ти осу́че, отки́нев се от коно́пче па сисав кра́ву!

ульска́м, ульска́ја (3. л. мн. пр. ульска́в; аор. ульска́, 1. л. мн. ульска́мо) свр. *учиним да си́ја, бли́стиа, изгланца́м*; исп. ульштим. — Ульска́ла они́ја ства́ри њóјпи, лџска се ку́ћа.

уљштѣм, уљштѣја свр. в. *уљскам*. — А, мори, с којѣ такој уљште ципѣле, кажи ми и ја мојѣ с тој да намажем?!

улегнем, улегја свр. *уђем*. — Видо га кѣд улеже у њин обор, ал кој е знаја да они нѣсу дом.

улегњување с гл. им. од *улегњујем*. — Нѣма улегњување у собу, докле се не собујете!

улегњујем, улегњуваја (3. л. мн. пр. улегњујев; аор. улегњува, 1. л. мн. улегњувамо) несвр. в. *улазам*. — Немој да улегњујете у башчу, докле се мало не пресуши!

улепим се, улепија се (3. л. мн. пр. улепив се; имп. улепи се; аор. улепи се, 1. л. мн. улепимо се; импф. улепешем се, 3. л. мн. улепешев се; трп. улепен) свр. *јакѣ се заѣрѣам, замажем*. — Кудѣ се толко улепи ко онај вѣпар што се бачка там у обор?

улим, улија несвр. у изразу: *улим на бога богохулим*. — Не ули на бога, лично ти даја, но ти нумеж да чуваш!

улица ж рѣйка сѣолица, ѣролив. — Уватила гу улица па сѣм трчи там у обор.

улка ж в. улавка; исп. заулавка. — Кудѣ се онај улка залетѣла у башчу кѣ[д] ѣ заврне?

уљжим се, улужија се (3. л. мн. пр. улужив се; аор. улужи се, 1. л. мн. улужимо се) свр. в. *залужим се*. — Рина шталу, глеј кѣкѣ сѣм се улужила.

улча м в. улавко; исп. заулавко. — Мѣкни се, улчо од мѣне, дај ја тој да урабѣтим, етѣ жито кѣкѣ си расипаја!

уљнзгам, уљнзгаја (3. л. мн. пр. уљнзгав; аор. уљнзга, 1. л. мн. уљнзгамо; импф. уљнзгашем, 3. л. мн. уљнзгашев) свр. **I. учиним клизавим**. — Деца уљнзгали ондѣ прет капију па се не мош прође.

II. ~ се ѣосѣане клизаво. — Алѣ се је уљнзгало ондѣ наудоле, да се искрши чѣвѣк!

уљудим се, уљудија се (3. л. мн. пр. уљудив се; имп. уљуди се; аор. уљуди се, 1. л. мн. уљудимо се) свр. *доѣрам се, уредим се*. — Кудѣ си се распандала у теј старѣ цѣлке, уљуди се, гѣсти сѣм што нѣсу дошли?!

уљуљкам се, уљуљкаја се (3. л. мн. пр. уљуљкав се; аор. уљуљка се, 1. л. мн. уљуљкамо се) свр. експр. *ѣрекомерно се наѣијем, оѣијем*. — Онај се па уљуљкаја, енѣ кѣкѣ се завѣла по пут.

ума ж врсѣа глине. — Однапред нѣсмо имѣли овѣја чѣсти сапуни, праѣаг за праѣѣ, нѣго смо с уму праѣе.

умѣстим, умѣстија свр. експр. *добро изударам, умлаѣим, ѣремлаѣим некога (обично наносѣти му маснице)*. — Боѣе ти је да ѣутиш, ѣу те свѣ умѣстим!

умејаћан, -ћна, -ћно *који зналачки и вѣштиѣ обавѣа ѣосаѣ, умѣшан*. — Млѣго је умејаћна, коѣ види с ѣчи, тој с рѣке ствѣра.

умерѣшем, умерисаја (3. л. мн. пр. умерѣшев; аор. умериса, 1. л. мн. умерисамо) свр. *исѣуним мирисом, учиним мирѣшѣавим, намиришем*. — А, мори, с којѣ прска толко, цѣлу собу си умерисала?!

умѣша ж I. удео ѣѣјединца у зајѣдничкој имѣвини. — Ја нѣмам умѣшу у кѣћу, у сѣ[д] цѣм се одрѣкла, а имѣѣ ѣе дѣлимо.

2. мѣшаѣе, умѣшанѣстѣ. — Ја сѣм казаѣла да нѣћу ѣмам вѣше умѣшу у теј вѣше рабѣте, вѣдите си ѣчи!

умѣшкѣрим, умѣшкѣрија (3. л. мн. пр. умѣшкѣрив; аор. умѣшкѣри, 1. л. мн. умѣшкѣримо; импф. умѣшкѣрешем, 3. л. мн. умѣшкѣрешев) свр. *сѣѣѣжући, сѣѣискајући*

угњавим (обично дете исказујући тако нежносћ, љубав). — Дај га ова̄м, Луно да га измешкѣрим, видиш ккѣ ми се смѣје!

умешува̄ње с гл. им. од *умешујем се*. — Ти с твоје̄ умешува̄ње направи ћѣрку да ти напудив, а викала сѣм ти да се не умешујеш, они ће си се распра̄вив кућни!

умешујем се, умешува̄ја се (3. л. мн. пр. умешујев се; аор. умешува̄ се, 1. л. мн. умешува̄мо се; импф. умешујешем се, 3. л. мн. умешујешев се) свр. *уйлићем се, ље-тљам се*. — Ти се немој женска страна умешујеш они к[д] це погађав, тој неће твоја рабѣта!

умивка ж *крѣа за прање йосуђа, сѣирњача*. — С умивку и с пѣпел је твоја мајка сѣдови прала, данѣша̄ свет на давлед живи, туј ти сунђери, туј ти прашкови, у варош па и у машину набӯтав сѣдови, да се не мучив.

умила̄н, -лна, -лно *умиља̄й, мио, љубак*. — Млого си ти умилна к[д] треба ништо да узнеш, ал к[д] треба да дава̄ш, тг̄ ме не познава̄ш, обрѣаш главу од мене.

умилкува̄ње с гл. им. од *умилкујем се*. — Она с њѣжно умилкува̄ње из очи ти има извади које е наумила.

умилкујем се, умилкува̄ја се (3. л. мн. пр. умилкујем се; аор. умилкува̄ се, 1. л. мн. умилкува̄мо се; импф. умилкујешем се, 3. л. мн. умилкујешев се) несвр. *умиља-вам се*. — Цабе се умилкујеш, реко ти да немам!

умињува̄ње с гл. им. од *умињујем*. — Ма квѣ умињува̄ње, попи два пра̄шка и још си ме боли.

умињујем, умињува̄ја несвр. *слаби у инѣнзӣтѣйу, йѣйушѣа (о болу)*. — Умињује ма̄ло, ал још ме боли.

умира̄м, умира̄ја (3. л. мн. пр. умира̄в; аор. умира̄, 1. л. мн. умира̄мо; импф. умира̄шем, 3. л. мн. умира̄шев) несвр. *умирем, мрем*. — Да те види да умира̄ш па те неће помѣгне, тај изѣлица!

умислнм се, умислӣја се (3. л. мн. пр. умислив се; аор. умислӣ се, 1. л. мн. умислӣмо се; импф. умислешем се, 3. л. мн. умислешев се) свр. *заокуй̄им се злослуж̄ним мислима, исѣуним се негатӣвном енерѣјом*. — Које си се па ти толко умислила, дѣл су ти сѣнови у рат отишли?

умит м *дугачка мѣтла од йруђа*. — Да узне чѣвѣк једн̄ умит па куга кудѣ стигне, овој се више не мош трпи.

умишља̄вам, умишља̄ва̄ја (3. л. мн. пр. умишља̄вав; аор. умишља̄ва̄, 1. л. мн. умишља̄ва̄мо) несвр. *заокуй̄вам се злослуж̄ним мислима, исѣуњавам се негатӣвном енерѣјом*. — Ти сѣмо умишља̄ва̄ш ништо, затој си болна, мора се ма̄ло расфрколиш, од убаво ништо да мислиш!

умѣчам, умѣча̄ја (3. л. мн. пр. умѣчав; аор. умѣча̄, 1. л. мн. умѣча̄мо; импф. умѣчашем, 3. л. мн. умѣчашев) свр. *И. уйишам*. — Деца̄ свѣ баса̄мци умѣчали, да узнеш канту с во̄ду па тој да очистиш!

II. ~ се уйишам се. — Ти си се па умѣча̄ја у кревет!

умѣчка̄м се, умѣчка̄ја се свр. у *дем. значењу: умѣчам се*. — Умѣчкало се дете, мокро, затој плаче.

умѣчко м погрд. в. *йомѣчко*; исп. умѣчља. — А, бре, умѣчко, ће те женимо још ма̄ло, а ти се још умѣчујеш! Које знае тај умѣчко, рабѣти ккѣ му жена̄ нареди!

умѣчла ж погрд. в. *йомѣчла*. — Мѣча још у кревет, тај умѣчла! Одаде се онај умѣчла у петназ године, сређа да ву не побѣгне!

умочља м в. *умочко*. — Душу ми изеде тај умочља, кој које работи, ја сѝм перѝм постѝљу. Ккъва, мѝри женидба од њѝга, он јѝш умочља?

умочуља ж погрд. в. *йомочуља*. — Млѝго знаје женѝ умочуља!

умрсољавим, **умрсољавија** (3. л. мн. пр. умрсољавив; аор. умрсољави, 1. л. мн. умрсољавимо; импф. умрсољавешем, 3. л. мн. умрсољавешев) свр. *исѝрљам, умажем слином, услиним*. — Етѝ ккъо си свѝ рукави умрсољавија, а дала сѝм ти крпче да се бришеш!

умршкам, **умршкаја** (3. л. мн. пр. умршкав; аор. умршка, 1. л. мн. умршкамо; импф. умршкашем, 3. л. мн. умршкашев) свр. *И. уѝрљам, зайрљам, замажем*. — Пази, руке су ти нечисте, немѝј ву умршкаш аљину!

II. ~ уѝрљам се, зайрљам се, замажем се. — Детѝ ручкало па се умршкало, она доватила па бије детѝ што се умршкало!

умусим се, умусија се (3. л. мн. пр. умусив се; аор. умуси се, 1. л. мн. умусимо се) свр. експр. *снуждим се, сневеселим се*. — Умусила се ништо, дѝл гу ники дира!?

унесѝм се, унеја се свр. у изразу: *унесѝм се у вѝтру ѝаднем, зайаднем у сѝање високе шѝлесне шѝмѝерайуре*. — Унеја се бѝше у вѝтру, гори, ја брго повѝкнем Драги те га откарамо на дѝктура.

унученце с дем. и хий. од *унуче*. — Тој моѝе унученце о[д] ѝерку, о[д] цѝна виѝе голѝм момак.

уњкав, -а, -о *који говори кроз нос*. — Таква си је она уњкава, неје насѝбла, такѝј си збори крз нос.

уњкавка ж погрд. *она која говори на нос, уњкавица*. — Доѝе онај уњкавка па се не моѝг распрѝвим с ѝум.

уњкавко м погрд. *онај који говори на нос, уњкавац*. — Тога уњкавка ѝц га не разбирам.

уњкаво прил. *на нос (о изговарању)*. — Уњкаво збори, затѝј ву смѝшно.

уњкало с *особа која говори на нос*. — На тој уњкало не моѝг му разберѝм које збори.

уњкам, **уњкаја** (3. л. мн. пр. уњкав; аор. уњка, 1. л. мн. уњкамо; импф. уњкашем, 3. л. мн. уњкашев) несвр. *говорим на нос*. — Уњка ништо, ја ѝдолек ѝц га не разбирам које збори.

уњкање с гл. им. од *уњкам*. — Смѝјте ву се ви, она с ѝѝјно уњкање писује у канцѝларију, а вас ве слунце цѝл дѝн печѝ по ѝѝве.

уназим се, упазија се (3. л. мн. пр. упазив се; имп. упази; аор. упази се, 1. л. мн. упазимо се) свр. *йоведѝм рачуна о свом здрављу, ѝриѝазим на своје здравље*. — Она не се умејала упази у тѝшку работу, сѝ[г] кѝт паднула да не моѝже, никој гу не гѝда.

унарим, **упарија** (3. л. мн. пр. упарив; аор. упари, 1. л. мн. упаримо; импф. упарешем, 3. л. мн. упарешев) свр. *сложим у ѝар ѝриликом уѝрезања у јарам*. — Не моѝш се јѝш упарив Булка и Шѝара, ѝбе вучѝв на дѝсну страну.

упекљаам се, упекљаја се (3. л. мп. пр. упекљав се; аор. упекља се, 1. л. мн. упекљамо се; импф. упекљашем се, 3. л. мн. упекљашев се) свр. *умешам се, уѝѝѝљам се*. — Мора си се ти там ништо упекљаја, видѝм зѝтоња ти ѝут!

упељузим се, упељузија се (3. л. мн. пр. упељузив се, аор. упељузи се, 1. л. мн. упељузимо се) свр. експр. *усмерим ка некоме ѝрѝѝѝѝи ѝоглед*. — Штѝо си се упељузија у мене, ја ли сѝм ти крѝва и за тој?

упетличим се, упетличија се (3. л. мн. пр. упетличив се; аор. упетличи се, 1. л. мн. упетличимо се) свр. експр. *уобразим се, најравим се важан*. — Дошја човек из Београд па се упетличија, дигја нос, с никуга не збори!

упрећам, упрећаја (3. л. мн. пр. упрећав; аор. упрећа, 1. л. мн. упрећамо; импф. упрећашем, 3. л. мн. упрећашев) свр. *зайрешам, зайриам*. — Упрећам погачку у пепел, за по брго.

упрпорим, упрпорија (3. л. мн. пр. упрпорив; имп. упрпори; аор. упрпори, 1. л. мн. упрпоримо; импф. упрпорешем, 3. л. мн. упрпорешев) свр. *йосадим коренчиће расада йаирике, йарадаја и др. у специјално йриремљеној леји са достиа сјајског ђубрива*. — Расад упрпоримо у леју, па га после покривамо с најлон од онуј топлоту да израсне, после га пресађујемо у башчу к[д] це увврсти.

упрудим се, упрудија се (3. л. мн. пр. упрудив се; аор. упруди се, 1. л. мн. упрудимо се) свр. *добијем оједине йо кожи (обично са унушрашње сйране бушина), оједем се*. — Дете да замиваш више пут на дѣн, да се не упруди!

упрушим, упрушија (3. л. мн. пр. упрушив; аор. упруши, 1. л. мн. упрушимо) свр. *добро зайворим, зачејим све ойворе дуж враиа и йрозора*. — Да упрушиш, Мирко там на шталу прозорче и врата, стока да не измрзне на овај кијамет!

упрчим, упрчија (3. л. мн. пр. упрчив; аор. упрчи, 1. л. мн. упрчимо; импф. упрчешем, 3. л. мн. упрчешев) свр. *исйуриим, истйакнем некога или неиййо*. — Упрчи плетиво па цел дѣн седи на капију. Упрчи оној дете па гу еј ни[з] сокак!

уработим, уработија (3. л. мн. пр. уработив; имп. уработи; аор. уработи, 1. л. мн. уработимо; импф. уработешем, 3. л. мн. уработешев) свр. *завршиим йосао, урадим*. — Чекај ме још овој да уработим, сѣмо још овој лешинку да посипем, па ће йдемо заједно дом!

уразим се, уразија се (3. л. мн. пр. уразив се; аор. урази се, 1. л. мн. уразимо се) свр. **1.** *йосйанем безобразан, дрзак, избезобразим се*. — Напуштили оној дете, уразило се, сви ги по рет пцује.

2. *йосйанем немаран, неодговоран*. — Зймус наглићаше стоку, сѣк се уразија па и тој неће работи, ништа неће работи!

ураним, уранија (3. л. мн. пр. уранив; аор. урани, 1. л. мн. уранимо; импф. уранешем, 3. л. мн. уранешев) свр. *ушовим*. — Овуј годину слабо с мумуруз, ал остаја ми је лањски, ћу ймам да ураним свиње.

ургула ж *вика, галама, халабука*. — Йди насрни там до Трајкови да видиш ккв[а] је тој м[у]ка, чујеш ли колку су ургулу дигли!?

ургулица ж *в. ургула*. — Пуна кућа деца, дигли ургулицу, не мог да одвикам.

урда ж *усољена млечна маса од угрушака йрокуване суруйке*. — Несъм ништа варила за обед, но ймам печене поприке и урду, ћу ги истрљам с урду и ћу ги зачииим з бели лукѣц, па ће обедујемо.

уредим¹, уредија (3. л. мн. пр. уредив; аор. уреди, 1. л. мн. уредимо) свр. *доведем некога у неугодно сйање, удесим*. — Уредите ме овој лето с работу!

уредим², уредија свр. **1.** *йовредим, озледим некога*. — Пази, немој ме уредиш, још ме р[у]ка боли! Немој га сѣцаж за туј болну р[у]ку, ће га уредиш! Уредила сѣм прс, закачи се на йвицу од овај п[у]с кревет.

II. ~ се *йовредим се, озледим се*. — Незгодно сѣм ступнула, а овој ногу сѣм гу јемп[у]т кршила, такој се уреди.

урѣжњак м *комад ткањине који код шивења отишаде ирилицом украјања.* — Еве ти и овѣја урѣжњаци си узни, мош ће ти заваљав за ништо!

урине се, уринѣја се свр. *најуни се земљом која се одронила, обурва се (о бунару).* — Што су ичѣр копали бунѣр метар-два, нећс се уринѣја.

урипим, урипија (3. л. мн. пр. урипив; аор. урипи, 1. л. мн. урипи́мо) свр. *скочивши уиаднем, ућем, ускочим.* — Врата били затворени, он ти урипи крс прозор, чудо направѣја.

урипување с гл. им. од урипујем. — Затој ја не давам деца да ми урипујев у кола, у тој урипување погурали се деца, Маја паднула о[д] црченицу.

урипујем, урипуваја (3. л. мн. пр. урипујев; аор. урипува, 1. л. мн. урипува́мо) несвр. *скачући уиадам, улазим, ускачем.* — Бајѣгимке загради овде с трѣа деца да не урипујев у бостан, они растурили ограју, урипили па све зелен бостан испокидали.

уркам, уркаја (3. л. мн. пр. уркав; аор. урка, 1. л. мн. урка́мо; импф. уркашем, 3. л. мн. уркашев) свр. *зайрљам, замажем исљувцима.* — Онај ркља све постѣлу уркаја.

урнисување с гл. им. од урнисујем. — Пошло у нашу кућу на урнисување, све ће пропадне!

урнисујем, урнисуваја (3. л. мн. пр. урнисујев; аор. урнисува, 1. л. мн. урнисува́мо; импф. урнисујешем, 3. л. мн. урнисујешев; пр. сад. урнисувајећи) несвр. *уиро-иашћујем.* — Немој да урнисујеж цабе трактор, за онолицко сенце да идеш чк там, с кола ће га докарамо!

урнишем, урнисаја (3. л. мн. пр. урнишев; аор. урниса, 1. л. мн. урниса́мо) свр. *уироиасћим.* — Градушка ни је све лојзе урнисала, неће има зрно едно за жељу да обијемо при толку нашу работу.

уровим, уровија (3. л. мн. пр. уровив; аор. урови, 1. л. мн. урови́мо; импф. уровешем, 3. л. мн. уровешев) свр. *смештим у ирай, уирайим.* — Компири уровимо да не умрзнев.

уровујем, уровуваја (3. л. мн. пр. уровујев; аор. уровува, 1. л. мн. уровува́мо; импф. уровујешем, 3. л. мн. уровујешев) несвр. *смештам у ирай, укојавам.* — Голѣм подрум направимо на овуј нову кућу, сѣг ни туј и зимница и компири, не ги уровујемо ко онѣј године.

уродим се, уродила се свр. у изразу: *уродим се у децу добијем, родим више деце.* — Уродила се у децу, муж гу јури, ал она не може да остави деца.

урочнм, урочија (3. л. мн. пр. урочив; аор. урочи, 1. л. мн. урочи́мо) свр. *урекнем.* — Такви гадни очи има, беше урочила нашо дете, затекла га беше на бањање, оној дете нададе после да плаче, куде врчарицу смо га водили, она ни све каза.

Урошајка ж *надимак.*

урумим се, урумѣја се (3. л. мн. пр. урумим се; аор. урумѣ се, 1. л. мн. урумѣмо се) свр. експр. *иостанем лењ, олењим се.* — Неће ич ништа да работи, урумѣја се!

урутка ж *сваки мањи предмет који се користи у домаћинству.* — Сѣм ли му затреба ника урутка, одма куде нас трчи, зна куде има, а сѣг он да ти не даде конопче, обесија се с њѣга.

уручница ж *дем. од урушка.* — Млого што ваља у кућу, свака уручница, а не мош све да имаш.

усњем, усњуја свр. *ипесахнем.* — Одмно бащчу пѣсмо посипуваѣли, ја поси-пујем, вода чѣс усње.

усвѣткам, усвѣткаја (3. л. мн. пр. усвѣткав; аор. усвѣтка, 1. л. мн. усвѣткамо; импф. усвѣткашем, 3. л. мн. усвѣткашев) свр. (обично с допуном с очи) *зацаклим, ужагрим*. — Ивана усвѣткала с очи, млого ву се иде у собор.

уѣсилан, -лна, -лно *бесан, оснон*. — Уѣсилан он сѣг, онај будала там што се мучи набута му паре на њѣга у руке, затој е такъв.

уѣсиним, уѣсинија (3. л. мн. пр. уѣсинив; имп. уѣсини; аор. уѣсини, 1. л. мн. уѣсинимо) свр. *уѣвојим мушко деѣе*. — Неје он имаја деца, па надокрајке, млого имање имаја, он узне па уѣсини тога Маринка.

уѣсипем (се), уѣсипаја (се) (3. л. мн. пр. уѣсипев се; аор. уѣсипа се, 1. л. мн. уѣсипамо се) свр. *в. укаѣем (се)*. — Дѣк он левак, па кѣ[д] цѣдне одову[д], цѣв ме уѣсипе. Ти мори, свѣ се уѣсипа, ко дете да си!

уѣсипување с *гл. им. од уѣсипујем (се)*. — Ти, човѣку с тој уѣсипување, ко да си дете!

уѣсипујем (се), уѣсипуваја (се) несвр. *в. укаѣујем (се)*. — Не ме више уѣсипуј, дигни се па сѣдни там, видиж да има мѣсто! Не се, дете више уѣсипуј, пушти ложицу, ја ћу те нараним!

уѣсичам, уѣсичаја (3. л. мн. пр. уѣсичав; аор. уѣсича, 1. л. мн. уѣсичамо; импф. уѣсичашем, 3. л. мн. уѣсичашев) несвр. *уѣсечам ѣриликом украјања*. — Млого си уѣсичала око поруби, данѣс-јутре, да дође ред, не мог гу попуштим полку, нема от које!

уѣсичање с *гл. им. од уѣсичам*. — Води ред у уѣсичање, остај повиш око поруби!

уѣскачим се, уѣскачија се (3. л. мн. пр. уѣскачив се; аор. уѣскачи се, 1. л. мн. уѣскачимо се; импф. уѣскачешем се, 3. л. мн. уѣскачешев се) свр. *уѣсечем се, ѣојнем се*. — Оно у врло ву кућа, одвај се уѣскачимо.

уѣскѣвкам, уѣскѣвкаја (3. л. мн. пр. уѣскѣвкав; аор. уѣскѣвка, 1. л. мн. уѣскѣвкамо) свр. *ѣочнем да се оглашавам ѣпанким, ѣѣрекиданим гласом, ѣочнем да кѣвѣем (о ѣѣненѣѣу)*. — Мирко, ѣди насрни там у плац, кученце ништо уѣскѣвка, немој онај пушта свиња да је улѣгла там куде кученцики!

уѣскѣсница ж *двокрака ѣнала, укосница*. — Погубила си свѣ уѣскѣснице, сѣк ти иде коса у очи.

уѣскратак, -тка, -тко у *незнаѣној мери краѣтак, неѣѣно краѣти, краѣти*. — Ускратка ти овај ванѣла, ал па не мари, толко сѣм прѣћу имаља.

уѣскрекам, уѣскрекаја (3. л. мн. пр. уѣскрекав; аор. уѣскрека, 1. л. мн. уѣскрекамо; импф. уѣскрекашем, 3. л. мн. уѣскрекашев) свр. *ѣочнем да се оглашавам кокодакањем, ѣочнем да кокодачем (о кокоѣши)*. — Ускрека кокошка, сѣгорно је снѣла.

уѣслушам, уѣслушаја (3. л. мн. пр. уѣслушав; аор. уѣслуша, 1. л. мн. уѣслушамо) свр. *уѣчиним некоме услугу, уѣслужим некога*. — Чим ће она ѣде у Лесковац, рѣкни ву да ти купи, ће те уѣслуша. Праћа по ѣум да ми купи макарче да не ѣдем сѣм за тој да се мајем, ал не теја ме уѣслуша, баксуз!

уѣсница ж (обично у мн.) *усна*. — Нацрвѣни уѣснице па ѣј гу у скитање, неје тој домаћница.

уѣспара ж *в. уѣѣарина*. — Мора да заврне, чѣм је овакѣа уѣспара.

уѣспарило се свр. безл. *ѣосѣало је сѣарно (о времену)*. — Уѣспарило се, одвај дѣшам.

уѣспарина ж *зайара, оморина, сѣарина*. — Нема од нигде да дѣвне, уѣспарина, сѣмо знѣј од мене липти. Кѣд је овакој уѣспарина, не мог да дѣјам, а не да работим, ја ѣмам асму.

усперак м *широугластии илаинени умейак на кошуљи (обично испод џазуха) коју се умеће ради проширивања*. — Тури ву усперци па туј кошуљу, још се мож нџси, пџе цецена!

успивам, успиваја (3. л. мн. пр. успивав; аор. успива, 1. л. мн. успивамо; импф. успивашем, 3. л. мн. успивашев) несвр. *чиним да неко заспи, успивљујем некога*. — Не улазај у туј собу, тетка успива дете!

успијем, успаја (3. л. мн. пр. успијев; аор. успа, 1. л. мн. успамо) свр. I. *учиним да неко заспи, успивам некога*. — Успијем дете па тџ брџо спраљам обџд.

II. ~ се успивам се, заспим. — Такој ја, дете кџд ми џтиде у војску, не мџк се успијем по цел ноћ, џчи на вр главу, не мџк се успијем од бриџу.

уставам, уставја (3. л. мн. пр. уставив; аор. устава, 1. л. мн. уставимо) свр. *зауставим*. — Ја бе замџкла о[д] цганицу, кима му, не теја га џвтобус устава.

устаљам, устаљаја (3. л. мн. пр. устаљав; аор. устаља, 1. л. мн. устаљамо; импф. устаљашем, 3. л. мн. устаљашев) несвр. *заустављам*. — Немџј да устаљаш по пут колишта, мџш те одвезџ нигде, на мџџо мџста се чуло о[д] тој!

уствња ж *дем. и хий. од устиа, устиашица*. — На онџ дете, уствња му ко кутиче.

устџлам се, устџлаја се (3. л. мн. пр. устџлав; аор. устџла, 1. л. мн. устџламо) свр. *замрси се, испрејлеће се, зайџиља се*. — Кџса ми се устџлаја, свџ се искуба докле се очешља.

устесан, -сна, -сно *мало, незнајно, донекле узак*. — Устесан ми овај вистан, огојила сџм се.

устетина ж *аугм. и џеј. од устиа*; исп. устишта. — Овољки устетина отворија, грцман му се види, и тој за ништа, од џниџв бџс.

устишта ж *в. устџишина*. — Аљава у устишта, ника цџпина.

устрџкам, устрџкаја (3. л. мн. пр. устрџкав; аор. устрџка, 1. л. мн. устрџкамо) свр. *џочнем да шрејћем, зайрејћем*. — Ти, што ти је па си устрџкала, мџра ва-тру да имаш?!

устрџсџм се, устрџсја се (3. л. мн. пр. устрџсџв се; аор. устрџсо се, 1. л. мн. устрџсомо се) свр. *џочнем да дрхћим, задрхћим*. — Кџд ву тој казаше, онај жена се устрџсе, устрџсе, одвај су гу смирили.

устрзам, устрзаја (3. л. мн. пр. устрзав; аор. устрза, 1. л. мн. устрзамо; импф. устрзашем, 3. л. мн. устрзашрв) несвр. *увлачим слину, бале, шмркћем*. — Немџј туј да устрзаш, искџчи наулице па се исркај!

усту (обично поновљено више нута) *узвик којим се говодо џџомиње да се џомери назад, да устукне*. — Кџд водим краве па онџ џће џдев напред, ја ги викам усту, усту, да устукнев.

устувим се, устувја се (3. л. мн. пр. устувив се; аор. устувџ се, 1. л. мн. пр. устувџмо се) свр. *џочнем да молим, мољакам, кукумавчим*. — Устувџла сџм се куде џџега да ми помџгне, ал џџе, и тој ти је.

устурим, устурија (3. л. мн. пр. устурив; аор. устури, 1. л. мн. устуримо) свр. експр. *урадим нешиџо немарно, аљкаво, како не ваља*. — Ћу дам на Наду да ми сашџје полку. Пази, она ће га устури што ће ти гу сашџје!

ушам, ушаја (3. л. мн. пр. ушав; аор. уша, 1. л. мн. ушамо; импф. ушашем, 3. л. мн. ушашев; пр. сад. ушајећи) несвр. *испуштам уздахе, уздишем*. — Дџк се свађа онај бесник с џума, цел дџн уша, ништа не зџори.

ушање с *гл. им. од ушам*. — Мџра да има нику мџку, онџ ушање џџе без ништа.

усучѐм се, усукáја се (3. л. мн. пр. усучѐв се; имп. усучи се, усучите се; аор. усукá се, 1. л. мн. усукáмо се) свр. експр. *јакó смршам, омршам*. — Направила се и она ко сучка се, усукáла се, млого рабóти.

утѣк м иошка у шкању. — Утѣк намотамо на цѣвке, по́сле цѣвке у совѣлке, и проти́намо такој совѣлку крз зѣв на оснóву и ткајемо.

утѣпкам, утѣпкаја свр. газећи ушабам, угазим. — Износили гра̄ кѣд бра́ли, па за по́ преко прођува́еши крз на́шу ба́шчу, свѣ гу утѣпали.

утвр̀дим¹, утвр̀дија (3. л. мн. пр. утвр̀див; аор. утвр̀ди, 1. л. мн. утвр̀димо) свр. (с допуном главу) *иосѣанем јогунасий, узјогуним се*. — Моли гу, моли, она́ утвр̀дила гла́ву и не теја́ да по́ђе с мене.

утвр̀дим², утвр̀дија свр. шаљ. умрем, одайнem. — Немóј ову́ј зйму да утвр̀диж, гра̄ ни се не́је родија!

утѣпам, утепаја (3. л. мн. пр. утѣпав; аор. утепа́, 1. л. мн. утепа́мо; импф. утѣпашем, 3. л. мн. утѣпашев) свр. а. *убијем*. — Утепаја жену на спаѣѣ. **б. јакó изударам, ипре-млаишим, умлаишим**. — Још емпу́т тебе да те видим да се сму́цаш с њѣга, ћу те утѣпам!

утепóтина ж пеј. онај који се замлаћује, замлаиша. — Пушти гу туј утепóтину, запису́је ништо за нику књи́гу па иде по сѣла!

утепу́јем, утепуваја (3. л. мн. пр. утепу́јев; аор. утепува́, 1. л. мн. утепува́мо; импф. утепу́јешем, 3. л. мн. утепу́јешев; пр. сад. утепува́јеши) несвр. *йучем, бијем, млаишим*. — При њѣга не смѣш такој да збóриш, он утепу́је!

утија ж уређај за љеглање рубља, љегла. — Немóј да да́ваш утију на сѣла̀ни, не́ка си купив áко ги трѣба!

уто́к м зајам, иозајмица. — Ми у тија комши́је уто́к ймамо и дѣње и но́ђе.

утравóлим се, утравóлија се свр. обрасѣ итравом, зайтрави се. — Поприка ми се па́ утравóлила, и онама́[д] цѣм гу копа́ла.

утрка́љам се, утрка́љаја се (3. л. мн. пр. утрка́љав се; аор. утрка́ља се, 1. л. мн. утрка́љамо се) свр. експр. *йрилично се угојим, заоблим се*. — Ништа не рабóти, седи по цѣл дѣн, ене́ кѣкó се утрка́ља!

утресѣм се, утрѣсја се (3. л. мн. пр. утресѣв се; аор. утрѣсо се, 1. л. мн. утрѣсомо се) свр. *йиаднем у нечију кућу нейозван, банем*. — Ја овáм у кућу замесу́јешем, чу́јем у обóр нику галáму, кѣд да искóчим йма које́ да видим, утрѣсле се овѣј Циганке што вра́жав, одвај сѣм ги искарáла.

утру́пам, утрупáја (3. л. мн. пр. утру́пав; аор. утрупá, 1. л. мн. утрупáмо; импф. утру́пашем, 3. л. мн. утру́пашев) свр. *йокријем са свих сйрана, ушушкам*. — Не́ђе ти је студѣно за спаѣѣ, ћу те ўбаво утру́пам.

утрупѣ́ц прил. у месѣу. — Игра свекр́ва, па свѣ утрупѣ́ц.

уту́рам се, утураја се (3. л. мн. пр. уту́рав се; аор. утура́ се, 1. л. мн. утура́мо се; импф. уту́рашем се, 3. л. мн. уту́рашев се; пр. сад. утура́јеши се) свр. *намећем се, уйр-йавам се*. — Не́сѣм гу вика́ла с китен ибри́к, сама́ се уту́ра, не́ма сра́м! Заштó му се уту́ра, кѣд гу он не́ђе?

утура́ње с гл. им. од уйурам се. — Мрзим гу за тој њóјно утура́ње, ја си ймам моје́ друсто, које́ ми се туј уту́ра. Не́је моја́ ћѣрка с утура́ње отишла за мўжа ко твоја́!

уту́рљив, -а, -о који се намеће, найшура некоме, намеиљив. — Зна она́ ўбаво ја́ да гу не мерйшем, не́го тѣквá уту́рљива, не мо́ш се човѣк од њўм откáчи.

уту́рљивка ж она која се намеће, найшура, која је намеиљива. — Тај уту́рљивка свўде йма се уту́ра, и кој гу вика́ и кој гу не вика́!

утурљивко м онај који се намеће, напура некоме, који је намећљив. — Стареј ми син неће да чује за татка, а овај утурљивко, сџм насамо кџд га види, све око њега, око њега, силом му се утура.

утучкам, утучкаја свр. експр. *улудо пошрошим, проћердам*. — Утучкала она све што је зарадила, сџ[г] ће пуцка булке.

ућа (обично поновљено више пута) *узвик за ћерање ићица (обично из винограда)*. — Ми бемо брали мумуруз испод њино лојзе, а Ваџка чуваше лојзе. Кџд напридвечер, нема гу онај жена више да вика ућа, ућа, после дочујемо, она умрела туј у лојзе пот праску.

уфатим, уфатија (3. л. мн. пр. уфатив; имп. уфати; аор. уфати, 1. л. мн. уфати-мо; импф. уфатешем, 3. л. мн. уфатешев; трп. уфатен) свр. *в. увайшм*. — Уфати убаво чашу, немој ти падне да гу искршиш! Уфатила се за мене па ме не пушта да искочим.

уфаћам, уфаћаја (3. л. мн. пр. уфаћам; аор. уфаћа, 1. л. мн. уфаћамо; импф. уфаћашем, 3. л. мн. уфаћашев) несвр. *в. уваћам*. — Ајде, ако ће уфаћамо туј кокошку, да ти помогнем! Не се уфаћај за мене, ене ти га татко па иди куде њега!

уфитиљим, уфитиљја (3. л. мн. пр. уфитиљив; аор. уфитиљ, 1. л. мн. уфитиљ-љимо) свр. експр. *занемоћам, онемоћам*. — Јоле се до скоро бори, сџг ич не може, уфитиљја.

уфрљам, уфрљаја (3. л. мн. пр. уфрљав; аор. уфрља, 1. л. мн. уфрљамо; импф. уфрљашем, 3. л. мн. уфрљашев; пр. сад. уфрљајећи) несвр. *в. уврљам*. — Прво ће ги дрва искратимо, после ће ги уфрљамо там под алет у суво.

уфрљање с гл. им. од *уфрљам*. — Не збори више о[д] тој уфрљање, ће га уфрљимо тој жито, неће млого!

уфрљим, уфрљја (3. л. мн. пр. уфрљив; имп. уфрљи; аор. уфрљи, 1. л. мн. уфр-љљимо) свр. *в. уврљим*. — Нема више одлагање, јутре да гледамо да уфрљимо овој жито у пресек, све га кокошчетине разнесоше. Иди помогни на деду да уфрљите сламу у племњу!

уццкам, уццкаја свр. *збијем, згуснем*. — Она га уццкала њојно писање, ја ништа не видим које е писала па допесо ти да га прочиташ, ти по видиш.

уцвелим, уцвелија (3. л. мн. пр. уцвелив; аор. уцвели, 1. л. мн. уцвелимо; трп. уцвелен) свр. *учиним некога иужним, растуужим некога*. — Немој ми се више довукујеш у кућу, деца си ми уцвелија!

уцврстим, уцврстија (3. л. мн. пр. уцврстив; имп. уцврсти; аор. уцврсти, 1. л. мн. уцврстимо; импф. уцврстешем, 3. л. мн. уцврстешев; трп. уцврстен) свр. *І. учвр-стйшм, причврстйшм*. — Ти да уцврстиш ногарке па овај остал, видиж да се остал расклатија!

II. ~ се фиг. *постанем јак, снажан, ојачам, оснажшм*. — Чекај ти он да се уцвр-сти, после ће па он тебе тепа, не се такој работи з дете!

учантравим се, учантравија се (3. л. мн. пр. учантравив; аор. учантрави, 1. л. мн. учантрави-мо; импф. учантравешем, 3. л. мн. учантравешев) свр. *јак се исцрљам, зайрљам чају или нечим сличним (о одећи светиљижих йонова)*. — Турила си гу овуј белу ванелу нат шпоре[т] да се суши, она се све учантравила.

учиним се, учинија се свр. *йомерим се мало у сйрану*. — Учини се малко натам, има место сви да седнемо!

учитељка ж *учитиљевица*. — Њојна учитељка је била Рада, а Миросаву је па учи-тељ Сретен учија.

учудим се, учудија се (3. л. мн. пр. учудив се; аор. учуди се, 1. л. мн. учудимо се; трп. учуден) свр. *зачудим се, изненадим се*. — Учуди се кд гу видо најде на капију, несмо се надали за њум!

уципкам се, уципкаја се (3. л. мн. пр. уципкав се; аор. уципка се, 1. л. мн. уципкамо се) свр. *оикоипрљам се*. — Да слэгне низ басамаци, она се спотурила па се уципкала, ал не мари, сѐмо се изгребала, нема кршотине.

ушимим се, ушимија се (3. л. мн. пр. ушимив се; аор. ушим се, 1. л. мн. ушимо се) свр. експр. *стианем бесиослен крај некога ко је у йослу*. — Он је могја стоку да напоји докле ви тај лук чистите, местом што се ушимија туј уз вас.

ушишкам се, ушишкаја се (3. л. мн. пр. ушишкав се, аор. ушишка се, 1. л. мн. ушишкамо се) свр. *йосианем коврцав, уковрцам се (о коси)*. — Коса ти се ушишкала, убава, немој гу испраљаши!

ушићерим се, ушићерија се (3. л. мн. пр. ушићерив се; аор. ушићери се, ушићеримо се) свр. *ушећерим се (о меду, слайком и др.)*. — Сѐм што се ушићерило, овакој убаво слатко.

ушљакам, ушљакаја (3. л. мн. пр. ушљакав; аор. ушљака, 1. л. мн. ушљакамо; импф. ушљакашем, 3. л. мн. ушљакашев) свр. I. *испрљам, зајрљам блайшом*. — Беште, деца одотле, туј ли се лопта игра, све сте ми сид ушљакали!

II. ~се *испрљам се, зајрљам се блайшом*. — Да се преобучем, све сѐм се ушљакала там у башчу докле гу навадимо.

ушпарам, ушпараја (3. л. мн. пр. ушпарав; аор. ушпара, 1. л. мн. ушпарамо; импф. ушпарашем, 3. л. мн. ушпарашев) свр. *ушићедим, зашићедим*. — Гледај да ушпараш па и за јутре да имаш, ја немам више одокле да ти давам!

уштиван, -вна, -вно учтив, йовучен, смеран. — Буди уштиван, срмота да си такъв при туђи људи!

уштркљам се, уштркљаја се (3. л. мн. пр. уштркљав се; аор. уштркља се, 1. л. мн. уштркљамо се) свр. *нагнам се у бег, јурњаву (о говечетју нападнутош штиркаљем, обадом)*. — Налетеле краве штркољи, уштркљаше се, одвај сѐм ги уватила.

уштровим, уштровија (3. л. мн. пр. уштровив; имп. уштрови; аор. уштрови, 1. л. мн. уштровимо; импф. уштровешем, 3. л. мн. уштровешев; трп. уштровен) свр. *ушипројим, ушкојим*. — Овија веприки се треба виће уштровив, ако мислите да ги ранимо за зимус.

уштуљам, уштуљаја (3. л. мн. пр. уштуљав; аор. уштуља, 1. л. мн. уштуљамо) свр. *добро испрљам некога снегом йо лицу*. — Овај наш малецак га гађаја з грутке, овај се поврне па све да га уштуља.

уштумим, уштумеја (3. л. мн. пр. уштумив; аор. уштуме, 1. л. мн. уштумемо) свр. *снуждим се, сневеселим се*. — Овај Ивана ништо уштумела, не знам које ву је, дџл се секира ништо за школу, ел па мајка што ву неје дом.

ушугљам се, ушугљаја се (3. л. мн. пр. ушугљав се; аор. ушугља се, 1. л. мн. ушугљамо се) свр. *добијем шугу, ошугам се*. — Узни избањај се, штркљо, ће се ушугљаш!

уsverим се, усверија се (3. л. мн. пр. усверив се; аор. усвери се, 1. л. мн. усверимо се) свр. *загледам се нейпремице у некога, уишљим се*. — Које си се усверила у мене ко да ме неси досџг видела?

Ф

фајда ж в. *вајда*. — Цабе се сџм мџчиш, нџма фајда о[д] тој.

фаќман м *онај који је сналажљив, довиљљив, џромућуран*. — Фаќман је тај човек, има те изгради на убав начин и ће добије тој што тражи.

фаќманка ж *она која је сналажљива, довиљљива, џромућурна*. — Ма она је фаќманка, снабди се на сто стране, с њојнога врзанога мџжа за леб би трпџла. Ти си мислила ће гу изградиж да ти каже кој е тај човек, ал не мога, фаќманка је она!

фалба ж в. *валба*. — Тој ти да направиш па се још фалиш, тој неје за фалбу!

фалење с гл. им. од *фалим*. — С твоје фалење ми огаде, млого волиж да се фалиш!

фалим, фалија (3. л. мн. пр. фалив; имп. фали; аор. фали, 1. л. мн. фалимо; импф. фалешем, 3. л. мн. фалешев; пр. сад. фалејећи) несвр. I. *џохвално говорим о некоме, хвалим некога*. — Млого гу фалив да је арна, ће видимо, крај ће каже!

II. ~ се хвалим сам себе, хвалишем се. — Фали се мори, ти ли па стварно мислиш истина је тој она што казује!

фалинка ж *мана, недосџајшак*. — Ако га толко фалив, мора и он да има нику фалинку, нџма човек бес фалинку.

фалица м *хвалисавац*. — Голџм је он фалица, не му бџш све веруј!

фалика ж *она која се хвалише*. — Које се она све исфали, човек да ву верује да гу не знаје кџкџа је фалика.

фанџла ж в. *ванџла*. — Једну убаву фанџлу да исплетџм на Вељка, докле не уџати рабџта.

фанџлџтина ж *аугм. и џеј. од фанџла*. — Плџла сџм ву онолку фанџлџтину за џакџе брашно, пушта од њџм да остане!

фанџлџче с дем. и *хиџ. од фанџла*; исп. ванџлџче. — Које ће отидне персин у детињо фанџлџче, ће има и чераџке да му исплетџм.

фанџлџченце с дем. од *фанџлџче*; исп. ванџлџченце. — Баба му исплџла розно фанџлџченце са свџм капуљачу.

фатим, фатија (3. л. мн. пр. фатив; аор. фати, 1. л. мн. фатимо; трп. фатен) свр. в. *ваџим*. — Фати краџу по кратко за јулар, она ће иде по тебе! Фатила се за мене па не пушта дом да џдем.

фаћам, фаћаја (3. л. мн. пр. фаћав; аор. фаћа, 1. л. мн. фаћамо; импф. фаћашем, 3. л. мн. фаћашев; пр. сад. фаћајећи; трп. фаћан) несвр. в. *ваћам*. — Не фаћај туј каљиву лџпту с руке! Дошла река па отишли да фаћав дрџа. Немџј се, деца фаћате за ограду, још се неје осушила од фарбу!

фаћање с гл. им. од *фаћам*. — Отишли у фаћање рибе, несу дом.

фаћкам, фаћкаја несвр. у дем. *значењу: фаћам*. — Што сџм фаћкаш тај џак, узни па носи там на тарасу?!

фелизење с гл. им. од *фелизим*. — Све сџм си руке узеленила с овој фелизење.

фелизим, фелизија (3. л. мн. пр. фелизив; аор. фелизи, 1. л. мн. фелизимо; импф. фелизешем, 3. л. мн. фелизешев; пр. сад. фелизејећи) несвр. *кидам, скидам до-*

ње листиове са кукурузне стабљике њриком њрвог окојавања. — У прашидбу, му-муруз га фелизимо, скиђамо му доњи листови да мож да расте, тој е замётно.

фелија ж в. *велија*; исп. филија. — Тури ми мајка фелију сирење и комат муму-рузан леб у торбице, па с тој терам цел дьн по стоку.

феличе с дем. од *фелија*; исп. величе, филиче. — Руке ву се тресев за две фелички сиренце.

феличенце с дем. од *феличе*; исп. величенце, филиченце. — Бабо, остај едно феличенце несолено за тетку!

фермам, фермаја (3. л. мн. пр. фермав; аор. ферма, 1. л. мн. фермамо; импф. фермашем, 3. л. мн. фермашев) несвр. (обично у негацији) *џоштиујем, ценим*. — Мужа ич неје фермала, затој су гу напудили.

фидан м в. *видан*. — Тај фидан да га оградите, свиње га има изријев, ће се осуши!

фиданче с дем. и *хий*. од *фидан*; исп. виданче. — Туј ти близо при бунар, па га посипуј тој фиданче да се не осуши!

физита ж *лекарски обилазак болесника, визиџа*. — Ће чекамо да прође физита, па тџ[г] ће улэгнемо, доктури да се не љутив.

фикнем, фикњуја (3. л. мн. пр. фикнев; аор. фикну, 1. л. мн. фикнумо) свр. *замахнувиши исечем, џосечем*. — Дај ми ти мене ношче, чеџ ћу га ја фикнем!

фикса ж *крема за чишћење обуће, ималин*. — Узни фиксу и четку па си очисти ципеле, ја ли ћу ти ги чистим!

фиксам, фиксаја (3. л. мн. пр. фиксав; аор. фикса, 1. л. мн. фиксамо; импф. фиксашем, 3. л. мн. фиксашев; пр. сад. фиксајећи) несвр. *чистиим обућу фиксом*. — Млого он школу завршија, ене га на улицу куде фикса ципеле на грађани.

фиксање с гл. им. од *фиксам*. — Не ми тешко, маме за фиксање, него руке ћу умажем, а другар ме чека.

филија ж в. *вилија*. — Две филије сирење ће су доста за баницу, оне големе.

филиче с дем. и *хий*. од *филија*; исп. виличе, феличе. — Од вршну канту сирење, остали николко филички, све сте промували.

филиченце с дем. од *филиче*; исп. виличенце, феличенце. — Дај ву повишке, које ће направи с тој филиченце!

филцан м в. *вилцан*. — Беше ни Рада донела едни много убави филцани, ал остали сьмо два, њи ги чувам, не давам из њи да се пије.

филцанче с дем. и *хий*. од *филцан*; исп. вилцанче. — На мене ми у едно филцанче сипи, несъм бьш мераклика за кафу!

фирајем, фирајаја (3. л. мн. пр. фирајев) несвр. в. *вирајем*. — На онија деца све ги убаво мува да изедев, они па не фирајев. Поприка ич неће фираје у Корењачу, мора гу догодине садимо у Ледину, и там имамо бунар.

фири несвр. *сируји ваздух, дува*. — Фири ми од врата, ја да се померим.

фириште с в. *виришиџе*. — Там на Раскрсе, фириште се усковитла, дигне се пршина, слама у једно месте, стално га туј има тој фириште.

фироган м в. *вироган*. — Оној вашо дете голем фироган било, сь[с] сви се задева.

фиронга ж *завеса*. — Ти другу роботу немаш, фиронге ће переш на овој работно време!

фистан м в. *вистан*. — Од напред, жене су носиле сьм вугарке, не се знало за фистани, сьг носив и фистани, повиш кьт појев у гости.

фистанче с дем. и хий. од *фистан*; исп. вистанче. — Малџеке кџ[д] цте билџ, узвијете, оћете и ви фистанчки за у собор, а ја узнем од ништо старо па ви наруке сашијем фистанчки, сџм да не плаћете.

фистанченце с дем. од *фистанче*; исп. вистанченце. — Обужла едно фистанченце, нема га једн пед, девојке сџк такој носив, не се срмујев.

фитиљ м в. *вишиљ*. — Мџстом да кџпимо, ми направимо фитиљ от кучина, такој смо работиле. Море, фитиљ оно уватило, да је куде мене не би такој работило!

флинта ж погрд. *она која је лаког морала, лако йодайна женска особа*. — Обе му сџстре флинте, онџ скитарав, а мајка ги чџва њини копиљаџи.

флинтар м погрд. *онај који је лаког морала, који је склон йрељуби*. — Сџг оста реја, а помлад докле је бија, голџм флинтар бџше, жена му је цвилџла од њџга.

флинтосујем се, флинтосуја се (3. л. мн. пр. флинтосујев се; аор. флинтосува се, 1. л. мн. флинтосувамо се) несвр. *вршим йрељубу, одајем се неморалном живоуш*. — Нигде не работи, флинтосује се, и мајка ву је таква била.

флинтотина ж аугм. и йеј. од *флинџа*. — Йзџде ме тај флинтотина, џе ме узне наврат, да гу уџпам, да гу одробјајам!

фљуџка ж *шамар, шџака*. — Ћу ти завржем јџдну фљуџку, па џе ти свџ свџни поза уши, немој се ти изиграваш с мене!

фљуџкам, фљуџкаја (3. л. мн. пр. фљуџкав; аор. фљуџка, 1. л. мн. фљуџкамо; импф. фљуџкашем, 3. л. мн. фљуџкашев; пр. сад. фљуџкајеџи) несвр. *шамарам*. — Што га бре, фљуџкаш, не ли те срам толик коњ детџ да удараш?!

фљуџкање с гл. им. од *фљуџкам*. — Свџ му црвџни обрашџики от фљуџкање, ра не ли га изџле онога Станојкинога недоказанка.

фљуџнем, фљуџнуја (3. л. мн. пр. фљуџнев; аор. фљуџну, 1. л. мн. фљуџнумо) свр. *одаламим, ошамарим*. — Е, па ти га прџкласи, ако те е фљуџнула, доста те моли да се не дџраш!

Францџз м *надимак*.

фрџкнем, фрџкнџја свр. (некоме) *йадне на йамей*. — Фрџкнуло ву да скџта, нџти куга пџтује, нџти казује кудџ џе, увати нигде.

фрљам, фрљаја (3. л. мн. пр. фрљав; аор. фрља, 1. л. мн. фрљамо; импф. фрљашем, 3. л. мн. фрљашев) несвр. в. *врљам (се)*. — Фрљаш стџвари кудџ год, не водиш рет, после ме мене пџтујеш кудџ ми је овој, кудџ ми је оној. Ја докле сџм жива нећу славу фрљам, после син кџко си оће. Вџка Стојанка с каменеа си се фрљаја у њин обор.

фрљање с гл. им. од *фрљам (се)*. — Нџма, дџца, леп фрљање, баба стара не мож да мџси. Тој синко, ти кџд бџдеж бија домаџин, мож да фрљаш и славу, и крџти, кџко оћеш, а ми докле смо живи, нема фрљање!

фрљим, фрљџја (3. л. мн. пр. фрљив; аор. фрљи, 1. л. мн. фрљимо; импф. фрљешем, 3. л. мн. фрљешев) свр. в. *врљим (се)*. — Фрљи теј корке там на свџње, џе ги изџдџв! Фрљџла је она славу, неће се жена мџчи, сџк син преузџја, слава да ги се не угаси. Ако фрљи тој друсто, џе бџдне човџг, друџкше не бџва. Она је дџца њојни фрљџла, за другуга мџжа.

фруџка ж *бразгойна на шџелу од шџбања йрушом, бџчем, каишем и др*. — Кџко га ударала с прут по голе нџге, свџ му се фруџке дџгле на детџ.

фруџкам, фруџкаја (3. л. мн. пр. фруџкав; аор. фруџка, 1. л. мн. фруџкамо; импф. фруџкашем, 3. л. мн. фруџкашев) несвр. експр. *ударам йрушом, бџчем, каишем*

ио ойквивеном делу шела, шибам. — Залетела се ко шашава с прут по дете да га фруска, а оно па викне да истрчи из обора, налелело на ники колишта, такој се дете изгуби.

фрускање с гл. им. од *фрускам*. — Још ву се познавав фруске, от фрускање ичерышьо.

фруснем, фруснуја (3. л. мн. пр. фруснев; аор. фрусну, 1. л. мн. фруснумо) свр. експр. *шибнем, ошинем*. — Куде ми беше оној пруче да те фруснем ја тебе по тија голе краци, дете ти се не видело?!

фузбал м *фудбалска лойша; сйортиска игра фудбал*. — Даваш фузбал на селски деца да се играв, сък си дошја да сивлиши кь[д] ти га ицепили. Ти, девојко, узни помогни ништо на бабу, немој си мушкарчина цел дн фузбал да играш с мушкари!

фузбалер м *фудбалер*. — За фузбалери се не учи школа, ћу буднем фузбалер!

фузнем, фузнуја (3. л. мн. пр. фузнев; аор. фузну, 1. л. мн. фузнумо) свр. експр. *в. вузнем*. — Фузни га емпу[т], ће се помери!

фукнем, фукнуја (3. л. мн. пр. фукнев; аор. фукну, 1. л. мн. фукнумо) свр. експр. *ударим, йреснем, млайнем*. — Беж од мене, викам ти, ћу те фукнем!

фунија ж *в. вунија*. — Ма[з] си цедила на овуж фунију, а неси гу попарила, него си ми гу такој врнула!

фуниче с *дем. од фунија*; исп. *вуниче*. — Да заковем ја једн исер па фуниче туј на сид да си висй, кд ми притреба да не акам горе-доле.

фундук м погрд. *особа лаког, сумњивог морала*. — Не дам с такви фундуци у друсто да идеш! Докле си куде мене, ја одговарам за тебе, а кь[д] ти дођев мајка и татко, крши се куде оћеш!

фундукуља ж *аугм. и йеј. од фундук*. — Оженија једну фундукуљу, па кд отиде у војску, собирала је ко кучка туђи мужишта по цел ноћ!

фурња ж *в. вурња*. — Млозина смо били, још не бемо се делили, задруга голема, у фурњу смо пекли лебац.

фусикла ж *в. вусикла*. — Беле фусикле, па беле платнене патике, тој су девојке носиле за у собор, а сък тражите сандале, ципеле, моду терате.

фусикличе с *дем. и хий. од фусикла*; исп. *вусикличе*. — Обуж на дете фусикличики, студено је, ће осебне!

фута ж *в. вуша*. — Овуж футу ћу гу заносим, ймам још три нове там у ковчаг, да не идем с овај цешлак.

футарка ж *в. вушарка*. — За мерак ћу опашем футарку и ћу обучем везену кошуљу за у собор.

футарљак м *аугм. и йеј. од фушарка*; исп. *вутарљак*. — Ти, мајке, немаш ли друту вутарку, него с тај цепен футарљак ће идеш у људи?

футарче с *дем. и хий. од фушарка*; исп. *вутарче*. — Ће прескочи и за једно футарче за Мице.

футарченце с *дем. од фушарче*; исп. *вутарченце*. — Плишно везено футарченце му Милунка опасала на Сузе, па лично.

футарчетина ж *аугм. и йеј. од фушарка*; исп. *вутарчетина, футарљак*. — Ћу узнем овеј твоје футарчетине па ћу ги све пофрљам на сокак, кд нумеш ред да водиш од цолке!

футиче с *дем. и хий. од вуша*; исп. *вутиче*. — У едно футиче си дошла ко девојка, а сък ти пун шифоњер з цолке и па викаш немам.

футур м дрвени оквир, рам њрозора или врайша. — Кът фарбаш футури, пази да не ушљискаж дувари, скоро је кречено!

фућкало с експр. особа која ѿумара, луња, скийта. — А, моја ти ћерацо, неће буднеш такој фућкало кь[д] це уродиш у деца, дом има да седиш!

фућкам, фућкаја (3. л. мн. пр. фућкав; аор. фућка, 1. л. мн. фућкамо; импф. фућкашем, 3. л. мн. фућкашев; пр. сад. фућкајећи) несвр. експр. *идем без циља, ѿумарам, луњам, скийтам.* — Сѣмо фућка там-овам, не сврћа се у кућу!

фућкање с гл. им. од фућкам. — С твоје фућкање све ни остаде неработено, нема кој да ми помогне!

фућнем, фућнуја (3. л. мн. пр. фућнев; аор. фућну, 1. л. мн. фућнумо) свр. експр. *одшумарам, одлуњам, одскийтам.* — Кључ у врата и еј гу, фућне, няма да ву врека, няма да ву крека.

Ц

цвтење с гл. им. од цвѣшим. — У цвтење гу поприку нїка пламењача увати и нема такој рот ко друге године.

цвтим, цвтеја несвр. *развијам цвѣтове, цвѣшам.* — Тај ружица цвти от проле[т] до јесен, свѣки месец, тој гу викамо месечарка.

цклий се, цкљеја се несвр. *блистїа, сија од чистїоће.* — Опрала сьм прозори да се цклий.

цап м комадић нечега (обично воћа) који се једним загризањем одвоји, залагај. — Дај едн цап, неће се и ти огдиш о[д] тој!

цапам, цапаја (3. л. мн. пр. цапав; аор. цапа, 1. л. мн. цапамо; импф. цапашем, 3. л. мн. цапашев; пр. сад. цапајећи) несвр. оном. *гризем.* — Узне петлижан па га цапа ко јабуку.

цапање с гл. им. од цапшам. — Узни ношче па сечи, немој такој да цапаш ко свиња, на које ти личи тој цапање!?

цапнем, цапнуја (3. л. мн. пр. цапнев; аор. цапну, 1. л. мн. цапнумо) свр. оном. *одгризем.* — Дај сьм емгү[т] да цапнем, што си такој скржљив!?

Царичино с Царичин град. — Ће идемо у субор на Светилију у Царичино.

царче с *детје коме се ѡсвећује ѡвелелика ѡажсња, о коме се ѡрећерано много брине.* — Тој едн мушко у три сестрице, размазали га млого тој царче.

ццкав, -а, -о *исцїуњен сїињим детаљима, шежак, замейан (о везу).* — Овај пешкир за на порту млого убав, ал вез му ццкав.

ццкам, ццкаја несвр. *сїоро, замейно ѡравим шаре на везу, везем.* — Ццкаш туј плишну вутарку цѣлу зиму.

ццкање с гл. им. од ццкам. — Па ја с тој ццкање очи си изгуби, болес му дар!

цвелєње с гл. им. од цвелшм. — Што ги ја цвелшм, кквѡ цвелєње, мајка си ги цвели с њѡјан лош памет?

цвєлим, цвєлија (3. л. мн. пр. цвєлив; аор. цвєли, 1. л. мн. цвєлимо; импф. цвєлешем, 3. л. мн. цвєлешев; пр. сад. цвєлєјећи) несвр. *увєљујем, жалосїим некога.* — Женѡ ти неје крива, ти си крив што си бес памет, искачај, немој ми унучики цвєлиш!

Цвѣта ж *крѡва која на глави има белу шару у облику цвѣта и име њаквој крѡви*. — Цвѣту гу викамо такој што е она свѣ жу́та, а на главу има такој од очи до прѣицу ко белу цвѣћку.

Цвѣтнице ж цркв. *хришћански ѣразник Цвѣтии*. — На Цвѣтнице деца берѣв цвѣћке по поље па исплетѣв венчи́ки и с њи се китив, ал прво ѣдев до реку да накидав врбови пручи́ки, тој да бѣдев здрави́ цѣлу годину.

цвѣћнице с зб. *дем. и хий. од цвѣће*. — Имашем нико цвѣћнице поза кућу, пилики ми га свѣ ишчапрѣали.

цвѣћка ж *украсна биљка која обично има цвѣтове; цвѣт*. — Посипи, Мирѡ теј цвѣћке да не изгорив! Ја са́дим цвѣћке там у башчу по бедеми на леје, за ѹбаво, во́лим такој да има́м цвѣћке у башчу, она́ отидне накида цвѣћке за у ча́шу, со́ба да ву је ѹбава. Младе́ жѣне су носиле и онѣ ма́раме, ал се ѡбове́зно закитив сѣ[с] цвѣћку.

цвѣћке ж мн. мед. *дечија болестѡ богиње Rubeolae*. — Не́ му се секирај, сва́ко дете́ мо́ра преле́га цвѣћке, ће оздравѡ!

цвнк м *суруѡика*. — Поцири́ла сѣм, нема́ време да га пресѡпем, свѣ на цвнк отишлѡ.

цвиларник м *местѡ исѡуњено кукњавом, лелеком*. — Ти по кућу сѣм цвиларник пра́виш, сви́ цвилѡв о[д] те́бе!

цвилба ж *кукњава, јѡук, лелек*. — Цвилба по њѡну кућу, свѣ́ки дѣн се те́пав ко Цѡгани.

цвилѡем, цвилну́ја (3. л. мн. пр. цвилнев; аор. цвилну́, 1. л. мн. цвилну́мо) свр. *зацвилѡм*. — Кѣ[д] цвилну онѡј дете́, ја одма́ рипна́ ис кре́ве[т] да видѡм, онѡ се уплаши́ло у сѣн.

цврлење с *гл. им. од цврлим се*. — Моја́ ѡерко, у њѡву да отиднеш па та́м да се цврлиш, ле́сно је за цврлење туј кѣко́ си се испружи́ла од аздислѣг, да поцрниш!

цврлим се, цврли́ја се (3. л. мн. пр. цврлив се; аор. цврли́ се, 1. л. мн. цврли́мо се; импф. цврлешем се, 3. л. мн. цврлешев се) несвр. *излажем се сунцу, ѡечем се на сунцу*. — Цѣл дѣн се цврлимо у њѡву, ми ста́ри, а мла́ди до́м ладу́јев.

цврс, -та, -то 1. *чврстѡ, јак, снажан*. — Цврс нѡки чо́вѣк, а́ко је стар, да видиш кѣко́ рабѡти.

2. *ѡежѡк, найѡран (о ѡслу)*. — Цврста рабѡта цѣло ле́то, тај рабѡте́тина ће не изеде́.

цврсто прил. *јѡко, снажно*. — Стѣгни цврсто да се не одврже! Дрш се цврсто, да не па́днеш!

цврцкам, цврца́ја (3. л. мн. пр. цврцкав; аор. цврца́, 1. л. мн. цврца́мо; импф. цврцкашем, 3. л. мн. цврцкашев) несвр. експр. *ѡијем, ѡијуцкам алкохолно ѡиће*. — Же́на му, изгле́да ми, цврца и она́, ста́лно вѣсела.

цврца́ње с *гл. им. од цврцкам*. — Данѣ[с] цврца́ње, јутре цврца́ње, ће отидне нашо има́ње на тобош!

цврцнем, цврцну́ја (3. л. мн. пр. цврцнев; аор. цврцну́, 1. л. мн. цврцну́мо) свр. експр. *мало се ѡијем, ѡоднаѡијем се*. — Цврцну́ја, ене́ га сѣк спи́је!

цврчало с експр. *дете́ које́ Chesѡ ѡлаче, кењка*. — йзни тој цврчало у ру́ке, да не цврчи́ ви́ше!

цвѡанка ж анат. *цвѡаницѡ*. — Ра́сѡпа ме кѣд ме ѹдари бѣш по цвѡанку, дете́ му се не виде́ло!

Цевка́ ж *надѡмак*.

цѣвчим, цевчија (3. л. мн. пр. цѣвчив; аор. цевчи, 1. л. мн. цевчимо; импф. цѣвчешем, 3. л. мн. цѣвчешев) несвр. експр. *ѿрекомерно, много ѿијем*. — Море, цевчија је ракијчину ко смог докле се не разболе, а сѣг му се и вода огадила!

цѣдаљка ж *цѣдиљка*. — Ја кѣд музѣм, турим преко лонац цѣдаљку и одма такој прецѣдим млекѣ.

цѣдаљче с *дем. од цѣдаљка*. — Кудѣ загуби оној цѣдаљче, нѣмам с које млекѣ да прецѣдим?

цѣдилце с *дем. од цѣдило*. — Треба ми купите једно цѣдилце за сирѣње кѣт пре-сипујем, оној старо ми се ицепило.

цѣдуљка ж *хий. од цѣдуља, цѣдуљица*. — Чувај туј цѣдуљку, туј ти е атрез!

цѣдуљче с *дем. од цѣдуља, цѣдуљица*. — Ћу напишем ја на учитеља едно цѣдуљче, да му кажем које ти дом работиш.

цеђ м *вода у којој је расѣворен ѿејео*. — Сапуни и праѣак нѣсмо тѣг имали, у цеђ се прало.

цѣл, -а, -о *цѣо, неокрѣен*. — Немѣј тај леб на крвајчики да начињате, нѣка остане цѣл за пред гѣсти! Цѣл дѣн работим, дођем дом, па ме чека работа по кућу.

цѣливам, цѣливаја (3. л. мн. пр. цѣливав; аор. цѣлива, 1. л. мн. цѣливамо; импф. цѣливашем, 3. л. мн. цѣливашев; пр. сад. цѣливајећи) несвр. *1. љубим*. — Цѣливаја сѣм на свадбу све шурѣје.

II. ~ се љубим се. — Оћеш да се цѣливаш с туђе жѣне, а твоју не даваш?

цѣливање с *гл. им. од цѣливам (се)*. — Ти па сѣмо мислиш о[д] цѣливање!

цѣлолебоња м *онај који може много да ѿојѣде, гладница, изјелица*. — Овај цѣлолебоња сѣмо прича колко је пченицу навршија, стра га ће остѣне гладан.

цѣним, цѣнија (3. л. мн. пр. цѣнив; аор. цѣни, 1. л. мн. цѣнимо; импф. цѣнешем, 3. л. мн. цѣнешев) несвр. *ѿпроцењујем, смаѿрам*. — Ја цѣним да туј нѣма више од двајес кила.

цѣпанка ж *1. цѣпанница*. — Претрупи овѣј цѣпанке, не мѣж у шпѣре[т] цѣпањујев!

2. погрд. и м *неоћесана особа*. — Глеј га какѣв је цѣпанка, не личи на човека!

цѣпење с *гл. им. од цѣпим*. — Не ми је до цѣпење, убава ти марама, ал Ружо, унѣк ти се родија, мора ти цѣпимо мараму.

цѣпим, цѣпија (3. л. мн. пр. цѣпив; имн. цѣпи; аор. цѣпи, 1. л. мн. цѣпимо; импф. цѣпешем, 3. л. мн. цѣпешев; пр. сад. цѣпејећи; трп. цѣпен) несвр. *цѣпам*. — Цѣпим овѣј старѣ цѣлке за у крпѣре. Нѣма од њѣга школа, он от школу не мисли, цабе цѣпи опњци!

цѣпим се, цѣпија се несвр. експр. *дерем се, дерѣам се*. — Нѣ се цѣпи, дѣте, ћу те утепам!

цѣнка ж *дем. од цѣпанка*. — Узнем кош па у прѣдину река што нанѣла, наберѣм цѣнке, лѣб да испѣѣм.

цѣпљак м *ѿоцѣпани део одеће, риѣа*. — Нѣмам убаве, заличне цѣлке, а тија цѣпљаци колко оћеш, пун тѣван цѣпљаци.

цѣпоушка ж *игла са широким ушицама (обично за крѣење)*. — Имашем једну цѣпоушку, кудѣ гу затури, на овѣј малѣцку не видим да удѣнем.

Цѣрница ж *село*.

Цѣрничанин м *стѣановник Цѣрнице, онај који живи у Цѣрници*.

Цѣрничанка ж *стѣановница Цѣрнице, она која живи у Цѣрници*.

цѣрнички, -а, -о *који се односи на Цѣрницу*.

церова́ча ж *врста динје са избразданом кором*. — Динје церова́че су водене, а од онеј сипкавке се задављам, млого сипкавке.

церозу́бла ж *она која се цери, кези*. — Ти мо́ри, церозу́бло, што си се ицерила?

церозу́бља м *онај који се цери, кези*. — Које си се ицерија бре, ти церозу́бльо ниједан?

ци́ба (обично поновљено више пута) *узвик којим се шера, одгони њас*; исп. цибе, цибо, чиба, чибе, чибо. — Циба, ци́ба, ци́бе, ци́бе бре, бблес те у куче!

ци́бе узвик. — В. деф. и пр. под циба.

ци́бо в. *циба*. — Ци́бо, ци́бо, а мо́ри ће ме ицѣпи овој кучиште!

ци́вкало с *гумена играчка која њришискањем њроизводи звук сличан њијукању*. — Замајуј ти дете с ци́вкало, ја докле се врнем!

ци́вкам, **ци́вкаја** (3. л. мн. пр. ци́вкав; аор. ци́вкѧ, 1. л. мн. ци́вкѧмо; импф. ци́вкѧшем, 3. л. мн. ци́вкѧшев; пр. сад. ци́вкѧјећи) *несвр. оном. њијучем (о њилићима)*. — Ра́не гу у квѧчку, мо́ра гу вржем, оставила пи́лики, а о́ни сѧм ци́вкав по њум.

ци́вкѧње с *гл. им. од ци́вкам*. — Еј, увикаше ми се у главу тија пи́лики с њи́но ци́вкѧње.

ци́внем, **зивну́ја** (3. л. мн. пр. ци́внев; аор. ци́вну, 1. л. мн. ци́вну́мо) *свр. огласим се цијукањем*. — Ни́кд га, пиле не ци́внуло, па си ринну́ло у помие да се удавиш!

циво́р *прид. непром. врло киселог укуса*; исп. цицељ. — Овај копу́с је циво́р, турѧ главѧце да прено́вив у во́ду, во́да да ги извучѧ туј киселину!

циву́н м (код воденице) *доњи, уметѧнуѧи дрвени цилиндар бадња који сужава и ѡјачава водени млаз који ѡкређе воденично коло*. — Кѧ[д] цѧм билѧ малѧчка, Јбсѧм ме тражија да се несѧм у циву́н заглавила.

циву́нче с *дем. од циву́н*. — У ста́ру воденицу оволицки циву́нчики, не мо́ж во́да да прођује.

Цѧге с *надимак*.

ци́гљав, -а, -о *слабо развијен, мршав, кржљав*. — Ци́гљаво ги оној дете, ко истаѧу да расте.

ци́нцарче с *бот. украсна бундевица*. — Учина ми се за тој цѧнцарче на остаљ, крушка да је.

цине́лка ж *хѧй. од цѧйела*. — Немој сѧк теј цѧпѧлке да обуваѧ, чувај ги за Велигден!

ципѧ́лче с *дем. и хѧй. од цѧйела*. — Овија цѧпѧлчики омалеѧи на Ыку, ѧко су на Боге тамѧ ѡзни ги!

ци́пула ж *цѧйела*. — Ја сѧм цѧпуле обула прѧви пут снашка кѧ[д] да бѧднем.

ци́пулка ж *хѧй. од цѧйула*. — Купила сѧм на обе уну́ке цѧпулке, па сѧмо тру́п-кав у ѧѧм.

ци́цула ж у изразу: *те́ра ме (га, гу и сл.) ци́цула идем у невољу, ѡиражим невољу*. — Које те и тебе ци́цула те́ра да идеш?

циркосу́јем се, **циркосува́ја се** (3. л. мн. пр. циркосу́јев се; аор. циркосувѧ се, 1. л. мн. циркосувѧмо се; импф. циркосу́јешем се, 3. л. мн. циркосу́јешев се) *несвр. (с неким) исмевам некога, ругам се некоме*. — Немој се ти циркосу́јеш сѧ[с] ста́ри ѡуди, бадрље ти се не видељо!

цицељ *прид. непром. в. цѧвор*. — Овеј сливе цицељ, не мо́ж се от кисело једѧв.

цицули́рам, **цицулира́ја** (3. л. мн. пр. цицули́рав; аор. цицулира, 1. л. мн. цицулира́мо) *несвр. експр. (некога) (обично с одричним обликом глагола хтети) чиним не-*

коме њо вољи, угађам некоме. — Нећу те више ја тебе цицулирам, доста е било, ја с тебе убаво, ти све неваљашно работиш!

цок (обично поновљено више пута) оном. *узвик за вабљење кокошију и ишлади.* — Пи, пи, пи, цок, цок, цок, баба да ве нарани!

цопес, -ста, -сто *који је ружног лица са ошуненим, млохавим, ошромбољеним образима.* — Млого аљава у лице, цопеста, пуштила онџа образи до подгушњак.

цопина ж и м *особа ружног лица са ошуненим, млохавим, ошромбољеним образима.* — О, цопина ти се не видела, пуштила си тија образи ко ника баба! Муж ву једн цопина, аљав у лице, образине оволке.

црвенјем се, црвенја се несвр. *одајем црвену боју, црвеним се, руменим се.* — Црвенје се башча од ружице, рушти.

црвењак м *румен и здрав човек.* — Он је бија црвењак, ал беше пијан паднаја у реку па се удавија.

црвењушкав, -а, -о *йомало, донекле црвен, црвенкасти.* — Неје овој лубенче убаво стасало, видиш црвењушкаво.

црвља ж погрд. *веома црљава, нечистија женска особа.* — Свекар ме викаше црвло, црвло црвљива, а кь[д] да мреје, ја сьм му послетна дала водицу из моје руке.

црвља м погрд. *онај који је веома црљав, неуредан.* — Тај црвља неће се пере, ће се учрви, усмрдела се постела ако сьм гу онај дн променила.

црвениц прид. *непром. веома, јако црвен.* — Онј јабуче благајче црвено, црвено, па црвениц.

црвенило с *руж, кармин.* — Од оволичко мори, па тражи црвенило да црвени уста.

црвче с *дем. од црв, црвић.* — Мирко, овој брашно се на топло учрвило, еве црвчики.

црвце с *дем. од црево.* — Које си ми овој дала да ручам, нема едно црвце да напуним?

црепче с *дем. од црей, црейић.* — Цел дн намиснаш тија црепчики, немаж другу работу!

црешња ж бот. *шрешња.* — Све врапци искљували црешње. Онј црешњу у лојзе ћу гу исечем, гре, не гре, ми гу не обијемо, сељани све тој разнесев.

црешњиче с *млада, скоро йосађена шрешња, шрешњица.* — Онј црешњиче при бунар требало би догодине да прероди.

црешњов, -а, -о *који је од шрешње, шрешњев.* — Осушила се онај стара црешња, гре ме да исечете родно дрвце, ал па ене Вуле о[д] црешњово дрво какви убави рамови направија.

црешњовача ж *ракија од шрешња.* — Донеси од онј црешњовачу, побра да гу проба!

цркам, цркаја (3. л. мн. пр. цркав; аор. црка, 1. л. мн. цркамо; импф. цркашем, 3. л. мн. цркашев; пр. сад. цркајећи) несвр. *цркавам.* — Цело лето цркамо од работу, нема младиња да ни помогне.

цркање с *гл. им. од цркам.* — Цабе моје цркање све да уработим, дом кд дођеш, викав, ти се неси укршила у работу, сьм теј њиве, а мене ми оставите и стоку да раним, појим, леб да ви спраљам, све.

црквиче с *дем. и хий. од црква, црквица.* — У тогачевачко црквиче да идеш, свећу да запалиж да се помолиш, такој ми вика једна жена у сьн.

црнејем се, црнејаја се несвр. *одаје црну боју, изгледа црн*. — Видим у мумуру[з] се ништо црнеје, уплаши се, кь[д] да видим, пушта овца се набутила да пасе.

Црни м *надимак*.

Црнка ж *надимак*.

Црногорка ж *надимак*.

црнџка ж в. *семењајка*. — Белојку оберемо, семењајка остане у њиву, а онџ цумбулке сь[с] семе извржемо, врапци семе да не искљује.

црномањас, -ста, -сто *црниураси, џамноуи*. — Онакој, неје лош, црномањас човек.

црноокче с бот. *врста башиенског цвети са жутиим латицама и црним џучком у средини*. — Црноокче га још викамо и окан, оканче.

Црнотравац м *надимак*.

црњишкав, -а, -о *јомало, донекле црн, црнкаси*. — Врљај више тој црно марамче, колко године су изминуле, нико црњишкаво забули, што си се зацрнила толко, малејога треба жениш!

црпаљка ж *куилача*. — Попари гу туј црпаљку, немџ такџ јело ће ми прекисне!

црпка ж *дем. од црпаља, куилачица*. — Евѣ ви црпка, па сипујте!

црпуља ж 1. *јосуда од печене глине у којој се некада њекао хлеб испод сача, црејуља*. — Мумурузан леп смо јели ис црпуљу, па благ ни онај лебац, ако је мумурузан.

2. *фиг. она која је незграјног, овалног лица са великим образима, крујна, гојазна женска особа*. — Оваквѣ црпуља у лице, Олга Кџкина.

црпуљаи м *онај који је незграјног, овалног лица са великим образима*. — Овакв се направѣја у лице тај црпуљаи!

Црпуљап м *надимак*.

црпуљес, -ста, -сто *који је незграјног, овалног лица са великим образима*. — Црпуљес у лице, на мајку се метнуја.

Црпуљка ж *надимак*.

црцав, -а, -о *који је недовољно развијен, сиџан, сиђушан*. — Од онакво црцаво детѣ, кѣквѣ се девојка направи!

црцам, црцаја (3. л. мн. пр. црцав; аор. црца, 1. л. мп. црцамо; импф. црцашем, 3. л. мн. црцашев; пр. сад. црцајећи) несвр. в. *цркам*. — Црцамо од рабѣту, ал никој ти тој не призна.

црцање с *гл. им. од црцам*. — Нѣма црцање, пољк ће рабѣтимо па које остане, тој па за јутре.

црцко м *онај који је недовољно развијен, сиџан, сиђушан*. — Еј, онакв црцко, кѣкву љбаву жену да узне!

црцџлак м *експр. онај који је недовољно, слабо развијен, који је сиђушне грађе*. — Онакв лична девојка да се одаде за онога црцџлака!

црцџче с *недовољно развијено, сиџино, сиђушно дете*. — Лѣни бѣше оволичко црцџче, сѣк пораснало, да видиш!

црцџан м бот. *врста џасуља сиџиног, белог зрневља*. — Ыма га бел гра од разне сорте: македџнац, градиштџнац, црцџан.

црцџрка ж зоол. *кокош сиџине расе са изразито леџим џерјем*. — Давѣ на Бранку две моје кокошке да ми даде једну црцџрку, на њум ву се не свѣди.

црцџрко м зоол. *џеџлић сиџине расе са изразито леџим џерјем*. — Узѣдо от Косану црцџрку и црцџрка, даде ми женѣ без реч.

црџорче с *йиле црџорке*. — Даде ми Мица јájца о[д] црџорку да насадим под моју си квачку, о[д] десет, она извела сџм три црџорчики, ал ако, колко да ги запатим.

цумбулка ж *цваст са семеном*. — Онџ цумбулке од лук при бунар у башчу, свџ ники да ми ги скида, при моју мџку ћу купујем сџме за празилук.

цунем, цунаја (3. л. мн. пр. цунев; аор. цуна, 1. л. мн. цунамо) свр. I. *йољубим*. — Цуни бабу, синко, ће ти даде ништо!

II. ~ се *йољубим се*. — Те се цунемо на свадбу пријетелу, кџ[д] це пријетџљимо.

цџрик (обично поновљено више пута) *узвик којим се коњ ойомиње да се йоме-ри назад*. — Кџд је коњ упрегџет у кола, а ја трџба да поврнем кола натраг, викам му цџрик, цџрик, цџрик!

цџце с *мала цџцла*. — Немој стално тој цџце у уста, голџма си виће, бабе!

цџцка ж *цџцла*. — Неће се успије бес цџцку, такој научило.

цџцџлка ж *кићанка*. — Испџела му капу, па на капу оволка цџцџлка.

Ч

чабрица ж *мала дрвена йосуда у коју се слива ракија йриликом йечења*. — Па ти кџ[д] ци казанџија трџбаја си понесџш твоју чабрицу, не да тражиш од мене!

чавољ м *било који одевни йредмет*. — Напе њојни чавољи и отиде, наљугила се.

чавољче с *дем. од чавољ*. — Собџри си твоји чавољчики, куде мајку ти ћу те во-дим, она с тебе да се распраља!

чаврдало с погрд. *онај који много говори, који брбља, брбљивац*. — Тој е једно чаврдало што сџмо ламоти.

чавуљан м погрд. *онај који искређе, криви уста (обично као знак негодовања, неслагања и сл.)*. — Ти чавуљане, немој да чавуљиш уста, има да работиш кџко ти татко каже! Она збџри, а онај чавуљан сџмо изврћа уста.

чавуљес, -ста, -сто *који има искренуша, искривљена уста*. — Убаво ву је бог да-ја на њум, ене кџкџво чавуљесто дете чува.

чавуљим се, чавуљија се (3. л. мн. пр. чавуљив се; аор. чавуљи се, 1. л. мн. чавуљимо се; импф. чавуљешем се, 3. л. мн. чавуљешев се) несвр. *искрећем, кривим уста (обично као знак негодовања, неслагања и сл.)*. — Што се чавуљиж, дџл неје та-кој било?

чавуљџње с *гл. им. од чавуљим се*. — Не ме брига за њојно чавуљџње, ако не слџша ко што ву викам, куде татка нека си иде!

чавура ж *чахура*. — Нашли там у шџму чавуре, ники је зџјци сџгорно тепаја.

чавурка ж *дем. од чавура, чахурица*. — Једну годину такој беше страдало дете собираџеши чавурке, а онџ билџ пуне.

чавурче с *дем. од чавура, чахурица*. — Немаш с које дрџго да се йграш, трџбав ти бџш чавурчики!

чавче¹ с зоол. *ййић чавке*. — Глеј чавчики кџко зџвав, чавка ги тура црвчики у уста, рани ги.

чавче² с *красџица која се сџвара у угловима усана, жвала*. — Водила сџм гу ја куде доктура од овџја чавчики што ву стално искачав око уста, а он ву прџписа ники витамини, такој ги вика тија лекови.

чадѣр м *кишобран*. — Понеси си чадѣр, видиш кѣко се стенти́ло, ће заврне!
чакерести (само у мн. уз именицу очи) *које су различити боје (о очима)*. — Какви чакерести очи има!

чѣкнут, -а, -о *умно ѿоремећен, ћакнућ*. — Он ко да је чѣкнут, не зна које рабѣти.

чалдисан, -а, -о *који је изгубио моћ здравог, ѿрезвеног расуђивања, блесав, шашав*. — Мене ме бог казнија с такви чалдисани сѣм да се распраљам.

чалдишем, чалдисаја (3. л. мн. пр. чалдишев; аор. чалдиса, 1. л. мн. чалдисамо) свр. *изгубим моћ здравог, ѿрезвеног расуђивања, ѿблесавим, ѿшашавим*. — Тај човек ко да је чалдисаја, све збори ко по онај свет.

чалниќ прид. непром. *умно ограничен, блесав, шашав*; исп. шанљѣк, шашкѣн. — Море, оченчија га бок, чалниќ човек!

чампѣр м *део коњске ѿреме, љем*. — Не бѣј се от коња кѣд има чампѣр у уста!

чамрејем, чамрејаја несвр. експр. *ѿаднем у стињање очаја, аѿаѿије, очајавам*. — Зашто мѣри, ћерко чамрејеш, зашто с никуга не збориш?

чамуѿан, -тна, -тно (само у вези с одричним обликом глагола јесам) *ѿамеѿан, свестѿан*. — Овај човек неје чамуѿан! Куде се у срет пладне загнуја, на овој врућо сламу да прекарује?

чангѣр прид. непром. *свейлозелен*. — Треба ми едно парче чангѣр вуница да доткајем чергу.

чапта ж *кожна ѿорбица на бициклу за држање алаѿа*. — Иди ми из онуј чанту на бициклу донеси лепѣ[к] гуму да залепим!

чапѿрав, -а, -о *умазан, замазан, исѿрљан нечим црним*. — Чисти ћунке, шпѣрет ми неће убаво пече, ете кѣква сѣм чанѿрава.

чанѿравим се, чанѿравија се (3. л. мн. пр. чанѿравив се; аор. чанѿрави се, 1. л. мн. чанѿравим се; импф. чанѿравешем се, 3. л. мн. чанѿравешев се) несвр. *ѿрљам се, замазујем се нечим црним*. — Не се и ти дѣте чанѿрави, ако ја морам, ти не мораш!

чапѿтим се, чапѿтија се (3. л. мн. пр. чапѿтив се; имп. чапѿти се; аор. чапѿти се, 1. л. мн. чапѿтимо се; импф. чапѿтешем се, 3. л. мн. чапѿтешев се; пр. сад. чапѿтејећи се) несвр. експр. *снажно вичем, галамим, дерњам се*. — Немѣј се чапѿтиш, чула сѣм те, несѣм глѣва! Деда се качеше на басамци па се чапѿти, сви сељани да га чујев, а ја бе била тѣг девојка за ѿдадбу, па ме срмѣта.

чѣпкам, чѣпкаја несвр. *кидам мале делиће од нечег целог*. — Немѣј такој да чѣпкаш леб, узни ношче па исѣчи колко мислиж да ће изедѣш!

чѣпием, чѣпнуја свр. *ѿѿикинем мали делић од нечег целог*. — Дај му нека чѣпне о[д] твоју рибањуку, оно ли ће млого да изедѣ!

чапоњак м 1. *ѿаѿак*. — На прасци се сечѣв зѣби и чапоњци чѣм се опрасив.

2. *фиг. мн. ѿрѿици на ногама код човека*. — У чапоњци све на Велимира личи овој дѣте.

3. *фиг. сѿињо, сѿиушино дѣте*. — Чапоњак му се не видеја, глеј кѣко те задева, сѣм да га узнеш у руке!

чапоњче с *дем. од чапоњак (3)*. — Чапоњче мѣри, оволицко, ал млого врагови знаје!

чапрљам, чапрљаја (3. л. мн. пр. чапрљав; аор. чапрља, 1. л. мн. чапрљамо; импф. чапрљашем, 3. л. мн. чапрљашев; пр. сад. чапрљајећи) несвр. *којам ногама, чѣйркам (о живини)*. — Мртво се пиле наѣло, за које туј чапрљаш!? Седиж дом па води рет, кокошке расад да не чапрљав!

чапрљање с гл. им. од *чапрљам*. — Ра̀не ли ве изе́ле, с ва̀шо чапрља́ње ја не мо́к цве́ћку да завр́тим у ба̀шчу!

чапрња́к м *дершише, дерле*. — Чапрња́к му се не ви́деја о[д] дете́, које оно зна́ло!

чапрње́че с дем. од *чапрња́к*. — Па и оно́ чапрње́че, о́ће и́де, не́ће и́де, па о́тиде, сѝг да му ми́слим!

чарапéс, -ста, -сто *који је белих ногу (о враном коњу)*. — Не́ће њиго́в коњ тако́ј у́бав, чарапéсте му сѝдње но́ге.

чарапи́на ж *аугм. и ијеј. од чара́и*. — Не врља́ј чарапи́не поза крéве[т], дај ова́м у не́чисто да врљим!

Чардаки́ња ж мпт. *виноград*.

ча́ре с у изразу: да **чи́ним ча́ре** да на́ђем излаз из неке *тешике ситуације*, да на́ђем реше́ње за неки *проблем*. — Мо́ра да чи́ним нико ча́ре, с њéга се не мо́ж више ова́кој жи́ви!

чару́јем, чарува́ја (3. л. мн. пр. чару́јев; аор. чарува́, 1. л. мн. чарува́мо) несвр. *врачам, гаџам*. — Ја́ ли ћу му сѝк чару́јем, посади́ га па кѝко́ бѝдне.

чата́лeс, -ста, -сто *који се рачва, рачваси*. — Има там у дрва си́горно ника чата́лeста мо́тка, иди на́ђи сла́му да скубéм!

чата́лим, чатали́ја (3. л. мн. пр. чата́лив; аор. чатали́, 1. л. мн. чатали́мо) несвр. *в. чейим*. — Мумурус чатали́ја, двојја чéпке, још ма́ло па ће се за́дадев клашчи́ки.

чате́ње с гл. им. од *чаџим*. — Ти не зна́ж дру́го, сѝмо ча́тиш ту́ј на чо́вeка уз гла́ву, гла́ва да га чо́вeка забо́ли о[д] твоје́ чате́ње!

ча́тим, ча́тија (3. л. мн. пр. ча́тив; аор. ча́ти, 1. л. мн. ча́тимо; импф. ча́тешем, 3. л. мн. ча́тешев) несвр. експр. *звоцам*. — Не ми ви́ше ча́ти, не́сѝм дете́!

чѝчкало с *зади́ркивало*. — Тој ли што је чѝчкало, сѝм се чѝчка, по́сле пла́че кѝд изеде́ ћутéк!

чѝчка́м, чѝчка́ја (3. л. мн. пр. чѝчкав; аор. чѝчка́, 1. л. мн. чѝчка́мо) несвр. *И. дирам, зади́ркујем*. — Немо́ј га чѝчкаж, зна́ж да не́ће бѝш чали́к, ће те уда́ри па ће те ра́си́пе!

II. ~ се дирам се, зади́ркујем се. — Ти се чѝчкаш, не́си ни ти́ цве́ћка, а́ко те је тепа́ја!

чѝчка́ње с гл. им. од *чѝчка́м (се)*. — Деца́ су тој, чѝчкав се, у тој чѝчка́ње се на кра́ј поте́пав.

чѝчко́љ м *онај који је склон зади́ркивању, који воли да зади́ркује*. — Голéм си чѝчко́љ, Иго́ре, чѝчкаш се с Ива́ну, по́сле пла́чеш она́ кѝ[д] те истéпа!

чѝчко́љка ж *она која је склона зади́ркивању, која воли да зади́ркује*. — И ти си чѝчко́љка, да га не́си чѝчка́ла не би те он тепа́ја!

чѝчи́ем, чѝчну́ја (3. л. мн. пр. чѝчнев; аор. чѝчну́, чѝчну́мо) свр. експр. *I. заде́нем, изазове́м некога*. — Она́ па кѝкв́а је, не да́ва и́ц да гу чѝчнеш, а она́ кѝ[д] це чѝчка тој у́баво!

II. ~ се заде́нем се, изазове́м некога. — Она́ се пр́ва чѝчне, по́сле ви́ка ми смо гу чѝчка́ли!

ча́шка¹ ж *хиј. од ча́ша*. — Кѝкв́у личну ча́шку и́скрши, нуме́ж да во́диш ред!

ча́шка² ж *анат. иредео у висини дијафрагме у дну грудног коша*. — Забо́ле ме ништо у ча́шку, мо́ра се сави́јем у крéвет.

ча́шче с *ракијска ча́ша, чаши́ца*. — Дај нико ча́шче за раки́ју!

чвѣрка ж (обично у мн.) *чварак*. — Испоснѣли смо преко лѣто, а Мирко се наѣде чвѣрке па га сѣг боли мешина. Штo си запеја толко с теј чвѣрке, мешина ће те забoли?!
чвѣтам, чвѣтаја (3. л. мн. пр. чвѣтав; аор. чвѣта, 1. л. мн. чвѣтамо; импф. чвѣташем, 3. л. мн. чвѣташев; пр. сад. чвѣтајећи) несвр. *йолоко, сйоро жваѣм, жвакољим*. — Немам, дѣте зуби, откѣ[д] чвѣтам овој кришче јабуку.

чвѣтање с гл. им. од *чвѣтам*. — Не ми чвѣтај уз главу, помѣри се там па једи!
чвѣрнем, чвѣрнуја (3. л. мн. пр. чвѣрнев; аор. чвѣрну, 1. л. мн. чвѣрнумо) свр. експр. ударим, млатнем *йо глави*. — На дѣте му за игру, чвѣрну ме по главу на ме расипа.

чвѣрга ж *чворуга*. — Вика ву да глѣда дѣте, она се замајала там у кућу, глеј колка му се чвѣрга дигла што паднуло од басамци!

чедѣр м в. *чадѣр*. — Забравила сѣм чедѣр да понесѣм па ме киша свѣ утепа.

чекѣтаљка ж експр. *она која много ѣрича, брбља, блебеће, брбљивица, блебешуша*. — Дође онај чекѣтаљка, од њојно зборѣње овам забравила сѣм што ми лѣб у шпoрет, лѣб ми изгорѣја.

Чекмип м село.

чекмипачки и **чекмипнски**, -а, -о који се односи на *Чекмин*.

Чекмипка и **Чекмипчанка** ж *сйановница Чекмина, она која живи у Чекмину*.

Чекмипчанин м *сйановник Чекмина, онај који живи у Чекмину*.

чекѣрк м *виѣао за намоѣвање ѣређе*. — Подмажи тај чекѣрк да не цвили!

челѣнка ж експр. *глава*. — Заштo носиш туј челѣнку на тѣбе, кѣд не знаж да ми-слиш?

челонѣк¹ м *ѣрисојна сйрана, ѣрисој*. — Ондѣ у челонѣк ништа не мoж да бѣдне от попрѣку, свѣ ѣзгоре, навађуј, не навађуј.

челонѣк² м шал. *човек*. — А, бре, кој тој челонѣк ѣде у нас?

чѣљубина ж мн. анат. *десни*. — Немам зуби, с чѣљубине чвѣтам.

чѣљубинка ж мн. дем. од *чѣљубина*. — Свѣ му чѣљубинке црвѣне на дѣте, зупчики му оће искачав, мѣке ѣнгове.

чѣљушка ж *чѣшѣришина главице куйуса*. — Тури једну канту копѣс на чѣљушке, пoбрго ће се укисѣли!

чѣпѣње¹ с гл. им. од *чѣпим*¹. — Мѣмуруз је у чѣпѣње, сѣг да оће да му заврне једна ѣбава киша, брго би имали класја.

чѣпѣње² с гл. им. од *чѣпим*². — Квo је тој чѣпѣње, засрами се, ти си виће голѣмка.

чѣпѣње³ с гл. им. од *чѣпим се*. — Свѣ не ѣсмеши тај човѣк с ѣнгово чѣпѣње, ће не разнесѣ по цѣл свѣт!

чѣпим¹, чѣпија (3. л. мн. пр. чѣпив; аор. чѣпи, 1. л. мн. чѣпимо; импф. чѣпешем, 3. л. мн. чѣпешев) несвр. *развијам ѣбочне делове сйабла, чѣике (о кукурузу)*; исп. чаталим. — Мѣмурус чѣпија, брго ће једѣмо клашчики.

чѣпим², чѣпија несвр. *ширим, раскрѣѣм ноге*. — Немoј такoј да чѣпиш нoге, ти си девојка, срмoта!

чѣпим се, чѣпија се несвр. експр. *галамим, вичем, дерњам се*. — Он кѣт пoчне да се чѣпи, ѣма га цѣло село чѣје.

чѣпка ж *грана*. — Ўбаво ти викам, нѣће се свѣјамо, комшије смо, окастри овѣј чѣпке до плoт, вѣтар кѣ[д] дѣне кршив ми црѣпја на кућу!

чѣпчѣ с дем. од *чѣпка*. — Нѣ се вѣшкај на тој чѣпчѣ, ће га ишчѣпиш!

чѣрапа ж *чарѣпа*. — Вѣунене вѣзене чѣрапе и гѣмени опѣнци, тој сѣм носѣја ја ко младожѣња, сѣк сте побеснѣли!

черапка ж *хий. од чераја*. — Цел ноћ седим уз гасарче, до расамњување, плетем ви черапке, ванелке, песьм имала да ве обучем у куповно.

черапче с *дем. и хий. од чераја, чарашца*. — Обуј му још једни черапчики, ће осебно на овој студено!

черга ж *изайкан конољани или вунени йокривач*. — Със пртене черге смо се покривали па ни тг ншта не фалеше, сък све вуненија, ћебики, а стално смо скапани.

чергица ж *дем. и хий. од черга*. — Тој ми една вунена чергица остала од Мирсавин дар, друге све отоше у дарување.

чергиче с *дем. од черга*. — Које си ми донела у мирас, пртени чергичики?

чергичка ж *дем. и хий. од чергица*. — С туј чергичку ме бев на свадбу дарували.

чес м часѝ, йошѝење. — Чес и поштѝење, не мог да кажем оној што несъм видѝла.

честѝто с честѝишање на дан веридбе. — Испросили гу, викаше не на честѝто, туј смо комшије.

четворка ж *врѝа народног кола*. — Йграмо четворку, моравац, чачак, у шѝс, има ги млого тѝја бра.

четерѝс број чейрдесѝ. — Четерѝс ли су йладе, динара, не море, тг бев йладе.

четерѝсница ж *йомен йокојнику чейрдесѝ дана од смрѝи*. — Четерѝсница на Мирка се пада недељу дѝна пред Велигден, све посно мора спраљамо.

четерѝсниче с *један од чейрдесѝ малих хлейчиѝа, колачиѝа који се месе на дан чейреснице*. — Тој на грѝбе тг раздавамо тѝја четерѝсничики с мед, а ручѝг дѝм турамо.

Чѝтка ж *надимак*.

чешагѝја ж *чешаљ са металним зуйцима за йимарење сѝоке*. — Он млого воли стока да му је чѝста, свѝко јутро тимари краве, там си му у шталу сѝди чешагѝја.

чѝшам, чешаја (3. л. мн. пр. чѝшав; аор. чеша, 1. л. мн. чешамо; импф. чѝшашем, 3. л. мн. чѝшашев; пр. сад. чѝшајеѝи) несвр. I. *чѝшем*. — Чѝшам ги овѝј бручке, све съм ги рашчешала.

II. ~ се *чѝшем се*. — Ти мѝри па које се толко чѝшаш, грѝина ли те еде?

чѝшѝњ м *чесно белог лука*. — Ако ћу смрдѝм, изедѝм си по чѝшѝњ уз оброк, викаја ми је и дѝктур да једѝм збок прѝтисак.

чѝшељ м *чешаљ*. — Кудѝ затуристе онија чѝшељѝви, при толко чѝшељѝви да нема с које да се очѝшљам?!

чѝширан м *старији човек у чакширама*. — Какѝв једѝн чѝширан дође у Никѝлу, одѝкле ли је?

чѝшире ж мн. *чакшире*. — При толко ѝгиѝво имање, он да йде с ѝѝпене чѝшире!

чѝширке ж мн. *хий. од чѝшире*. — Стиснаја си се у теј чѝширке ко дваѝс паре у кѝсу!

чѝширлија м *онај који се йрејознаје йѝ томе шѝо носи чакшире*. — Планинци ги викамо чѝширлије што носив стално чѝшире.

чѝшки, -а, -о йсеѝи. — Чѝшки живѝт тера онај женѝ с ѝѝѝга.

чѝшљанка¹ ж *етн. девојачко вече*. — Отиде куде Оливѝру на чѝшљанку, свадба е јутре.

чѝшљанка² ж *намоѝај йређе од ѝтри жице у оквиру веѝег намоѝаја на моѝовилу*. — Пасмиѝ йма дваѝс чѝшљанке, а една чѝшљанка три жице.

чѝшљѝче с *дем. и хий. од чѝшељ, чѝшљѝѝ*. — Он ко господин нѝки, извучѝ из ѝѝп чѝшљѝче па се сѝмо зализује.

чешљи́ченце с дем. и хий. од чешљи́че, чешљи́ћ. — Узне па преобукује туј лут-ке, чешља ги с чешљи́ченце, замајуе се дете.

чешма ж *чесма*. — Беше ме гроза да се напијем воду у Лесковац, сви лижев онуј чешму.

чешми́че с дем. и хий. од *чешма*. — Не мо́крите се на тој чешми́че, напи́те се па беште!

чи́ба узв. в. *циба*. — Чиба, чиба, чи́бе, чи́бе бре, чи́бе, а, ра́не ги изе́ле што те не врзу́ев!

чи́бе узв. в. *циба*. — В. пр. под чиба.

чи́бо узв. в. *циба*. — Чи́бо, чи́бо, чи́бо, ра́не ле те у кучи́ште!

чив м *йар*. — Оћеш **чив** ел **тэк**?

чивија́ш м погрд. *циција, шкрџица, тврдица*. — Тај ли чивија́ш што је, из око би ти извадија, а ти кь[д] тражиш, не суди бо́же да се превари да ти даде!

чивија́шим, чивијашија (3. л. мн. пр. чивија́шив; аор. чивија́ши, 1. л. мн. чиви-јашімо) несвр. *цицијашим, шкрџарим, тврдичим*. — Татко ги је чивијашија цел жи-вог, а они по њега све испродадоше за кратко време.

чивија́шка ж погрд. *она која цицијашим, шкрџари, шкрџица*. — Ко за ду́шу сьм гу молила онуј чивија́шку да ми даде сто динара до петак, ишла би на пијац па би ву врну́ла, и сьг не знам от куга да тражим!

чивилџк м *чивилук*. — Накачајте капути на чивилџк па седнете да зборимо!

чивилџче с дем. од *чивилџк*. — Могасте ли јо́ж да накачате ствари на овој чи-вилџче, сьм што не падне?!

чиви́т м у прил. значењу (уз придев модар) *сасвим, йошйуно*. — Чиви́т мо́дра по снагу, све гу утепаја! Оној дете да се бања у студену воду, чиви́т мо́дро!

Чивлџк м мпт. *њива*.

чивнем се, чивнаја се (3. л. мн. пр. чивнев се) свр. *ударим, рийне сџиражњим но-гама (о коњу)*. — Помери се, дете, тај кобила ће се чивне ће те утепа!

чивтам се, чивтаја се (3. л. мн. пр. чивтав се; аор. чивта се, 1. л. мн. чивтамо се; импф. чивташем се, 3. л. мн. чивташев се) несвр. 1. *ударам, рийтам сџиражњим нога-ма (о коњу)*; исп *чифтам се*. — Миран коњ, не се чивта, слободно приђи!

2. експр. *љуштим се, негодужем*. — Ти се немој млого чивташ, кько неће идеш тат-ко кь[д] те нариђа!

чивте ж мн. у изразу: *врљам чивте в. чивтам се*; исп. чифте. — Врља чивте, не смем ја око коња.

чиву́тин м пеј. *онај који је немилосрдан, безосећајан*. — Тај чиву́тин нема ми-ло[с] за никуга, чиву́тин!

чи́жма ж *чизма*. — Шупље ми чи́жме, ноге ми гмиждьц. Река млого глотна, не-го понесем гумене чи́жме да прегазим.

чи́жмица ж *женска чизма, чизмица*. — Цел Лесковац прођомо, за мою́ Ивану нема чи́жмице, млого ману́ набди, избира.

чи́жми́че с дем. од *чи́жма*. — Тија чи́жми́чики ту́ри ги такој на столічку до шпоре[т], ће се исушив!

чикерка ж *мешална шийка којом се йредњи шрай воловских кола йричвршћује за руду*. — Привучи руду па муни чикерку крс туј рупу!

чикула́да ж *чоколада*. — Еве, деда ти купија чикула́ду!

чикула́тка ж дем. и хий. од *чикулада*. — И ја гу викам чикула́тка, ал немам паре.

чимичџк м *чмичак, јечмињак*. — Искочија ти чимичџк, мора да си на никуга на-
жмикнала. Млого ме боли око од овај чимичџк.

чипава придев (само у ж. роду) *која има недовољно неразвијено виме (о крави, овци, кози)*. — Рани гу, не рани гу овуј краву, нема млекó, чипава, оволицно вименце.

чине с *крáva која се по први пут ишли са недовољно развијеним вименом*. — Ако је чипе, убаво си телé израни, златно.

чипче с *дем. и хий. од чийка, чийчица*. — Наши на овуј вутарку чипче, мало ће гу заличи!

чис, -ста, -сто *чисџ*. — Овуј годину неје жито глотно, чисто, прскали смо га. Ти ли си па млого чис, поглеј се у огледало!

чистинка ж *иољаница, иројланак*. — Терај краве на онуј чистинку, па ги пушти да пасев, не ги све држи за јулар!

чифтам се, чифтаја се несвр. в. *чивтам се*. — Чифта се млого оној њино коњé, цабе да ми га дава не би га узéја. И она се такој чифташе, ал на крај па мора да отидне.

чифтање с *гл. им. од чифтам се*. — Тај кобила с њојно чифтање ће види касапницу!

чифте ж мн. в. *чивше*. — Врља чифте, ће утепа никуга, болез га у коња.

чича ж *очев брајт, сџриц*. — Чичу си плаче, жал гу за чичу, чуваја гу је.

чичак, -чка, -чко *исџуњен до краја, ирејун, иун иунцијат*. — Ја кд наидó, соба чичка с Игорови другари, сви пијев и пушив.

чиче с *хий. од чича*. — Чиче ће те води у продавницу, ај с њéга иди, ће ти купи ништо!

Чичка¹ ж *надимак*.

чичка² ж бот. *чичак*. — Какó седели у пашалк на ванелу, све чичке по њум.

Чкаља м *надимак*.

чкџмбав, -а, -о *који је уџадљиво великог ирбуха, ирбушастџ*; исп. *мешинав*. — На тебе чкџмбаву, која ће ти цољка убаво стојџ?

чкџмбавка ж погрд. *она која је с уџадљиво великим ирбухом, која је ирбушастџа*; исп. *чкџмбла*. — Тај чкџмбавка сџм ништо бута, једе, куде ву више стаџује!?

чкџмбавко м погрд. *онај који је с уџадљиво великим ирбухом, који је ирбушастџ*. — Ти бре, чкџмбавко помери се, не мóg о[д] тебе да прођем!

чкџмбак м експр. *сџомак*. — Оволик чкџмбак направила, тој е од једење, а бригу никакву нема.

чкџмбар м пеј. в. *чкџмбавко*. — Тој ли, мори онај чкџмбар што врзује с трегери панталоне?

чкџмбе с *ирбушастџа особа*. — Татко си гу вџкаше чкџмбе, и такој остаде.

чкџмбла ж в. *чкџмбавка*. — Тај чкџмбла од ништа не мисли, ене колки чкџмбак опуштила.

чкџмбличе с *ирбушастџо деше*. — Мував му свашта за едење на тој чкџмбличе, оно затој е онакво.

Чкџмбоња¹ м *надимак*.

чкџмбоња² м пеј. в. *чкџмбавко*; исп. *чкџмбар*. — Муж ву чкџмбоња, оволик чкџмбак носи пред њега.

чкџбав, -а, -о *шлесно неразвијен, мршав, жгољав*. — Жена му чкџбава па не мош повише да будне, а он оволик чкџмбак пуштија.

чкѡбавка ж погрд. *она која је телесно неразвијена, која је мршава, жгољава*; исп. чкѡбла. — Она ли је па млого љубава, тај чкѡбавка, нема душу да ђди, а не ли па да работи.

чкѡбавко м *онај који је телесно неразвијен, који је мршав, жгољав, жгољавко*; исп. чкѡбла. — Тај чкѡбавко за двојца једѣ, и ене па какѣв је.

чкѡбавче с *телесно неразвијено, мршаво, жгољаво деѣ*; исп. чкѡбличе. — Ти бре чкѡбавче, пал јѣди, од које ће живиш ако неће ништа да једѣш!

чкѡбла ж погрд. в. *чкѡбавка*. — На туј чкѡблу ребра ву се пресрѣав, она ће наѡди ману на никуга.

чкѡбличе с в. *чкѡбавче*. — Море, ако је чкѡбличе, сѣм да је здраво.

чкѡбла м в. *чкѡбавко*. — Млого работи тај чкѡбла, ако је онакѣв.

чкѡљав, -а, -о *мршав, жгољав*; исп. цгољав. — Да гу видиш кѣко је чкѡљава, а деца ву ко бубрѣшчики!

чкѡљавка ж погрд. *она која је мршава, жгољава*; исп. чкѡљка, цгољавка. — Ако те такој викав, мора бѡдеш чкѡљавка кѣд неће едѣш!

чкѡљавко м погрд. *онај који је мршав, жгољав*; исп. цгољавко. — Узѣла једнога чкѡљавка, такој ко њум.

чкѡљавче с *мршаво, жгољаво деѣ*; исп. цгољавче. — Ти бре, чкѡљавче, што не едѣш, него мајка да ти се секираѡва?

чкѡљѣц м *изједен зуб, шкрѡѣшина, крѣѣшак*. — Пуно чкѡљѣци ѣмам и не дођује ред да ги изѡвѡдим.

чкѡљка ж в. *чкѡљавка*. — И ти би билѡ чкѡљка ко њум, кѣд би толко работила.

чмајим, чмајаја (3. л. мн. пр. чмајив; аор. чмаја, 1. л. мн. чмајамо) несвр. *чамим*. — Чмајим до половин ноћ, тебе те чекам да дођеш ис по сокаци.

човечѣ с *човек изузетно ниског расѣа, човечуљак*. — Бѡжја ѡредба, не мога да порасне, човечѣ, а школу је завршија!

човечина ж *аугм. и ѣј. од човек*. — Какѣв си тој човечина толко да јуриш туј жену, па она неће стока?!

човечиште с *ѣј. од човек*. — Човечиште му се не видѣло, закаса с њѣга пијанога, одѡј сѣм га дѡм доѡукла.

чокалија м *надимак*.

чорбалѣк м *чорбалук*. — Тури чорбалѣк на остѡл па нека си сипујѣв колко ги трѣба!

чорбалчѣ с *дем. од чорбалѣк*. — Тија чорбалчѣки да ги испѣреш ѡбаво, па ги на-турај у крошњу, слава кѣ[д] дође да су ти чѣсти!

чорбѣчка ж *хѣй. од чорба, чорѣица*. — Моји деца су чорбѣчку јѣли, такој без ништа, а ви сѣг наѡдите ману на свако јѣло.

чорбуљав, -а, -о *чорбасѣй*. — Да направиш чорбуљав гра, немѡј гус ко што си ти знаш!

чорбуљак м *ѣј. од чорба*. — Нећу ви више настојујѣм, чорбуљак ѣма ви направиш па јѣдете ако ѡнете, ел си па сами спраљајте.

чршав м *чршав*. — На прѣтени чршави се спѡло, сѣк свѣ у мѣко, па ѡуди пѡ болни.

чршавче с 1. *дем. од чршав*. — Које си ми донѣла у мирас, чршавчики?

2. *стѡлѣк*. — Тури чршавче на остѡл, данѣ недеља, мош ће најде нѣки!

чуѡвач м *онај који на разуман, шрезвен начин расѡлаже материјалним добрѣма*. — Они да несу били такви чуѡвачи, не би сѣг имѡли онѡлко богѡсто.

чува́чка ж она која чува, *шћеди*, која је *шћедљива*. — Лепка је чува́чка, све она́ разгоди да има до друг маз, у све је таква.

чук м *чекит*. — Пружи ми тај чук да зачукам есёр!

чука́м, чука́ја (3. л. мн. пр. чу́кав; аор. чука́, 1. л. мн. чука́мо; импф. чукашем, 3. л. мн. чукашев; пр. сад. чука́јећи) несвр. 1. *ударам*, *лућам*. — Не чукај, дете, у главу те чукнало тебе!

2. *млаћим*, *ћрлим* (*конољу*). — Коно́пље се прво топи, па се вади, а кь[д] це ручице осу́шив тг га чукамо. Чукашев Циганке коно́пље по цел ноћ, варешемо тикве, печенке, ськ се тој загу́било, ни́ма коно́пље, ни́ма кој да рабо́ти.

чука́ње с гл. им. од чукам. — Тој је Милу́нка, познавам гу ја по чука́ње. Такој му́тлаг бе́ше, у чука́ње коно́пље.

чука́ч м 1. *моћка*, *бајшина*. — Мирју́ј дете, ћу ўзнем чу́кач, ћу те омџтим!

2. *љоснаџа*, *глајка дрвена најрава* с дршком којом се *млаћи*, *ћрли конољва*. — Изгуби́ли се и трлица и чука́ч, не́ма коно́пље, ни́кој не сади ви́ше коно́пље.

чу́кнем, чу́кна́ја (3. л. мн. пр. чу́кнев; аор. чу́кна, 1. л. мн. чу́кнамо) свр. 1. *ударим*, *лућнем*. — Немо́ј си́лно, ма́ло чу́кни, есёр ће излеті.

2. *куцнем*, *йокуцам*. — Чу́кни прво на врата, немо́ј да ула́заш такој, срмо́та!

чу́књет, -а, -о експр. *умно йоремећен*, *ћакнућ*. — Ти си, човеку бија́ чу́књет, ко́је тој рабо́тиш?

чукуру́з м погрд. *човек слабог мајтеријалног сињања*, *бедник*, *сиромаш*. — Кьд ја нестáнем, ће ве изеде́ болес, ће се врнете на старо ко што сте били, ће б́удете па чукуру́зи!

чукче́ с дем. од чук. — Има́м ја и голем чук, и чу́кче, кажи ко́ј ти трѣба!

чу́љес, -ста, -сто *који је без једног дела уха, коме је ухо окрњено*. — Она́ј чу́љеста овца́, најго́лем штетник.

чу́љим, чу́љија (3. л. мн. пр. чу́љив; имп. чу́љи; аор. чу́љи, 1. л. мн. чу́љимо; импф. чу́љешем, 3. л. мн. чу́љешев) несвр. (с допуном: уши) *ћрслушкујем*. — Ти бре, ко́је туј чу́љиш ўши, ко́је ће чу́љеш?

чу́љка ж она која је без једног дела уха, којој је *ухо окрњено*. — Бе́ше се она́ј чу́љка залетела прáво у детелину, ћа ву искршим но́ге с тоја́гу кь[д] це изга́ја.

чу́љко¹ м *надимак*.

чу́љко² м онај који је без једног дела уха, коме је *ухо окрњено*. — Зна́м ли га ко́је му е било, он такв чу́љко.

чунгу́р м *сџара*, *изнемогла*, *оронула особа*. — До́кле мо́гашем да рабо́тим, добра́ бе, сьг ме ви́кај чунгу́р, тој сьм заслужи́ла.

чур м *дим*. — Не́сьм чисті́ла одьмно ћунке, зато́ј шпо́ре[т] чурі и врћа чур. Сви пу́шите, напуни́ли сте со́бу ш чур!

чуре́ње с гл. им. од чурим. — Изеде ме ова́ј стар глобосіја ш чуре́ње, не мога́ше га ма́јстори закрпив.

чурім, чуре́ја несвр. 1. *избацујем дим*, *димим* (*о шйорейу*). — Мло́го чурі ова́ј шпо́ре[т], ћу мо́рам да га чістим.

2. *ћушим*, *димим*. — И ја́ чурім, и ја́, научі се па ги не мо́г оста́вим цигаре.

чу́рнем, чу́рну́ја (3. л. мн. пр. чу́рнев; аор. чу́рну, 1. л. мн. чу́рнумо) свр. експр. *мало йойијем*, *йоднайијем се*. — Мо́ра она́ да е чу́рну́ла, чім је овако́ј вѣсела.

чуру́к м погрд. прид. непром. *лош*, *безобразан*. — Тој е чуру́к човек, с не́га ја не́мам ништа.

чѹтура¹ ж *дубока дрвена ѱосуда у којој се сийни осушена ѱаѱрика*. — Изнесем чѹтуру на обѳр па кѹд виќнем с туцѹњ да чѹкам, чѹкај, чѹкај, млого мѳра да чѹкаж да будне ѹбава, ситна попрѱка, па ву тѹрим малко зајтин, постојѱ нико време, па наста-вим да чѹкам.

чѹтура² ж експр. *глава*. — Шћѱ ти тај чѹтура кѹд ништа о[д] твој живѳт не ми-слиш?

чутуран м погрд. *онај који има изразито велику главу*. — Ћу му разбијем ја чѹтуру на тога чутурана, такој ли се тѱпа тѹђо детѱ!

чутурѱс, -ста, -сто *који има велику главу, главайѱ*. — Све се убавило собрало у онога ѳѳјнога чутурѱстога, кѹко па не!?

Ц

цабе прил. *узалуд, бадава, цаба*. — Цабе ће идеш, онѱ гу продавницу затварау у дванаѱс.

цабола ж *галама, врева*. — Не мѳш се спије о[д] цаболу, до које време цаболи младиња по сокаци.

цаболебарим, цаболебарѱја (3. л. мн. пр. цаболебарив; аор. цаболебарѱ, 1. л. мн. цаболебарѱмо) несвр. *ѱроводим време у нераду, ленсѱвовању, ленсѱвујем*. — Такој ти је сѹк, стари рабѳтив а млади цаболебарив. Ти ће цаболебарѱш, а ја ћу и у кућу, и по стоку, и у ѳиву, мѳг ли ја тој све да постигнем!

цаболебарѳш м погрд. *в. цаболебоња*. — Израђали се све цаболебарѳши, сви ѳће једѱв, а никој неће рабѳти.

цаболѱбоња м *нерадник, лењивац*. — Не мѳгу до вѱг да рабѳтим за тија цаболѱбоње, што се по цѱл дѱн излегујѱв и све од мене тражив.

цаболѱње с *гл. им. од цаболѱм*. — С вашо цаболѱње, разбудѱсте ми детѱ!

цаболѱм, цаболѱја (3. л. мн. пр. цаболѱв; имп. цаболи; аор. цаболи, 1. л. мн. цаболѱмо; импф. цаболѱшем, 3. л. мн. цаболѱшев; пр. сад. цаболѱјећи) несвр. експр. *ѱравим галаму, галамѱм, лармам*. — Чѹјем там нѱки цаболи, да идѱм да видѱм не ли се нѱки свађав.

цабуњак м експр. *сийна, мршава особа*. — Онолѱчак мори цабуњак, ал да видиш кѹко рабѳти.

цабуркам се, цабуркаја се несвр. *в. жабуркам се*. — Немој се више цабуркаш у туј студѱну вѳду, ће се разболѱш!

цабуркање с *гл. им. од цабуркам се*. — И оно бајагим ће перѱ, сѹм да ми смића с ѳигово цабуркање.

цавгар м *ѱас сийне расе који много лаје, шѱене*. — Цане куде гѳд да иде, води с ѳѱга онога цавгара.

цавгарче с *дем. и хѱѱ. од цавгар*. — Бѱше ми Лѱка даја едно цавгарче, научѱ га с мене да иде у лѳв, надѹши га зајца па виќне да трчи по онај траг.

цавкам, цавкаја (3. л. мн. пр. цавкав; аор. цавка, 1. л. мн. цавкамо; импф. цавкашем, 3. л. мн. цавкашев) несвр. *кеѳем (о шѱенѱу)*. — Цѱл нођ цавка тој кученце.

цакам, цакаја (3. л. мн. пр. цакав; аор. цака́, 1. л. мн. цака́мо; импф. цакашем, 3. л. мн. цакашев; пр. сад. цакајећи) несвр. *ујорно шражим нешто, мољакам*. — Цака ко онé Циганке по село што идев, силом има ти га из очи извади.

цакање с гл. им. од *цакам*. — Твоје цакање ми је до гушу дошло, викам ти немам и ти си па запела!

цакче с дем. од *цак*, *врећица*. — Мељашемо такој по једно цакче чисто брашно, да ни се нађе за добар дѣн, овакој гуљешемо мумурузницу, па и њум гу нема за целу годину, мукe су биле.

цамбас м *најрасији* и *свадљив човек*. — Буди си ти миран, с тија цамбаси немај послу!

цамбосујем, цамбосуваја (3. л. мн. пр. цамбосујев; аор. цамбосува́, 1. л. мн. цамбосува́мо) несвр. *остављам, одлажем нешто на брзину*. — Цамбосуј твоје цолке от прѣмет, видиж да су суже!

цамббшеш, цамббсаја (3. л. мн. пр. цамббшеш; аор. цамббса́, 1. л. мн. цамббса́мо) свр. *оставим, одложим нешто на брзину*. — Још овбј сенце да цамббшешемо у плѣмљу па ако ће заврне.

цанарика ж бот. *врста шљиве ситних плодова жути, црвене и џамноцрвене боје*. — Сљиве цанарике викамо ги и ситнице, од њи се повише ракија пече, а и за једне несу лоше.

цандар м *жандарм*. — Наш Јосим је бија у цандари, и дѣн данѣз га такој називљав.

цандаруша ж погрд. *она која је сѣрога, нейојустљива, осiona*. — Несме да мрдне нигде од онуј цандарушу, докле гу не пита!

цандомѣрија ж *жандармерија*. — Ја съм служија цандомѣрију, па донѣсо отут пиштол, ал ме овѣја наши оптужѣше па ми га узѣдоше.

цањкало с експр. *онај који много зановѣта, досађује*. — Тој ли што је цањкало, не остаља ме на миру ич, съм по ништо истражује, да не мог иц да сѣднем.

цањкам, цањкаја (3. л. мн. пр. цањкав; аор. цањка́, 1. л. мн. цањка́мо; импф. цањкашем, 3. л. мн. цањкашев; пр. сад. цањкајећи) несвр. експр. *мољакам, кукумавчим*. — Цањка ме цел дѣн да гу пуштим јутре да иде у собор, а не смѣм бес татка ву. Нембј више да цањкаш, казујем ти убаво да немам!

цањкање с гл. им. од *цањкам*. — Надокрајке ће изѣш ћутег за твоје цањкање, викам ти да се смириш, немам!

цапап се, цапаја се (3. л. мн. пр. цапап се; аор. цапа́ се, 1. л. мн. цапа́мо се; импф. цапапашем се, 3. л. мн. цапапашев се; пр. сад. цапајећи се) несвр. експр. *сваћам се*. — Нембј се цапате, ви две сѣстре, срмота људи да ве чује!

цапање с гл. им. од *цапап се*. — Да узнеш једну мотку па по обе, обе су криве, да не мош човек на миру да поседи од њино цапање!

цвајзнем, цвајзнуја свр. експр. *ударим, одаламим*. — Нембј те цвајзнем па ће се чѣшаш поза уши!

цвиждим, цвиждеја (3. л. мн. цвиждив; аор. цвижде́, 1. л. мн. цвижде́мо) несвр. *звиждим*. — Цабе цвиждиш ти, она глува па те не чује.

цвркнем, цвркнуја (3. л. мн. пр. цвркнев; аор. цвркнү́, 1. л. мн. цвркнү́мо) свр. оном. *в. жвркнем*. — Цвркни једно ташче млеко, украдни о[д] теленце!

цинка ж мала, љуџа *пайричица*, *феферон*. — Издроби једну цинку у гра, оно љуто, деца неће га једев гра. Отру се од овуј цинку, љуџа, бигор.

цинче с дем. и хий. од *цинка*. — Натурала сџм пуно цинчики у флаше за преко зиму, овџа мџжи тој волив да едеџ љуто. Овуј крупну попрџку белу све гу продадо, цинчики изврџаше сви дом, слабо се продаџа.

цинкам се, **ципкаја се** (3. л. мн. пр. *ципкав се*; аор. *ципка се*, 1. л. мн. *ципкамо се*; импф. *ципкашем се*, 3. л. мн. *ципкашев се*; пр. сад. *ципкајеџи се*) несвр. *коџрљам се*, *џреџурам се*, *џумбам се*. — Бџга ми, бџше паднуја па се е *ципкаја* до сџм долину, да се искрџи.

ципкање с гл. им. од *ципкам се*. — Дџг дете, а да је стар, при онолко *ципкање*, све би се искрџија.

ципнем се, **ципнуја се** (3. л. мн. пр. *ципнев се*; аор. *ципну се*, 1. л. мн. *ципнумо се*) свр. *скоџрљам се*, *џреџурум се*. — Ципнуја се од нику сидину па се све утепаја.

цитка ж сува, огољена *сџабљика конойе*. — Донеси цитке да потпалим џгањ! Узне цитку па се на џум нацврца ракију из буре.

цичица ж дем. и хий. од *циџка*. — Имашем нике *цичице* за потпалу, кој ли ми ги дџже? Запали *цичице* па ми малко присвети!

цџлка ж било *који одевни џредмеџ*; исп. цопка. — Пун ти *шифоџер* з цџлке, не ти се свиџи да ги нџсиш, за кџд ги чуџаш?

цџлче с дем. и хий. од *цџлка*. — Тија дџџињи цџлчики раздџзај от креџет!

цџлченце с дем. и хий. од *цџлче*. — Шџе му такџв татко, једно цџлченце не му купија, ја [д] цџе да водим ред.

цџмбџшем, **цџмбџсаја** (3. л. мн. пр. *цџмбџшев*; аор. *цџмбџса*, 1. л. мн. *цџмбџсамо*) свр. I. *остџавим неџџо на неџубџчајено мџсто, заџурум*. — Куде ли *цџмбџса* онуј бркалку, до мало пре с џум меша *вариво*?

II. ~ *се изгубим се, денем се, неџџанем*. — Куде се *цџмбџса* онај чџвек пред ручџк? Цџмбџши се да те не глџдам!

цџпка ж в. *цџлка*. — Да *собереш* твоје цџпке па да си *џдеш*!

цџсам се, **цџсаја се** (3. л. мн. пр. *цџсав се*; аор. *цџса се*, 1. л. мн. *цџсамо се*) несвр. експр. *џреџирем се изражаџајуџи бес, гнев, љуџиџу*. — Он џџе *краву* да прода, жена му се *цџса* затој.

цџсање с гл. им. од *цџсам се*. — Она зна кџко *једџе џутџг* за џџјно *цџсање*.

цџмбџс м *неред, хаос*. — Те те *тепа мајка* што си *направија* толик *цџмбџс*!

Цџмбџш м *надџмак*.

цурџил м бот. *украсна вишегодишња биљка* *Dahlia variabilis* из ф. *Compositae*, *георгина*. — Оџија *цурџили* ги сџм преко зиму *урџвим*, да не *измрзнев*, *напролет* почнев да *цџвџтив* па све до *Мџтровдџн*.

Ш

шавар м бот. *барска биљка шевар*. — Дџк *мочурљаво*, па *шавар* *заватија* *пџла џиву*. *Насечем шавар* па *правим крошџџичики* од џџга.

шаканица ж *шамар*. — Ту ти *залџпим једну шаканицу* па *џе се чџшаш* *пџза џуши*!

шалкам, шалкаја (3. л. мн. пр. шалкав; аор. шалка, 1. л. мн. шалкамо; импф. шалкашем, 3. л. мн. шалкашев; пр. сад. шалкајећи) несвр. *овлаш ойийавам итражећи нешто*. — Шалкам по овуј траву, испале на дете туј нике паре, ако мог да ги нађем.

шалкање с гл. им. од шалкам. — У оној шалкање ништо ми под рuku, кд на вi-дело, оно не биле паре, него ника ратишка.

шалник прид. непром. *блесуњав, блесаст, шашав*. — Шалник човек, ако је стар, ништа да не знае, такој да га преварив.

шалнем, шалнуја (3. л. мн. пр. шалнев; аор. шалну, 1. л. мн. шалнумо) свр. *овлаш ойийам, додирнем*. — Да шалнем пушту мачку, глеј колко ме изгреба.

шалче с дем. од шал, шалчић. — Све съм ви плела наруке, и черапке, и ванелке, рукавичке, шалчики, све. Вржи на дете шалче па га слободно изнеси наулице на чис ваздук, ништа му неће будне!

шалчеице с дем. и хий. од шалче. — Сигорно си га шалчеице забравила у клупу, јутре ће га узнеш.

шалцика ж она која воли да збија шале, да се шали. — Съ[с] свакуга се она нашла, шалцика.

шамија ж *марама, њовезача*. — Све ново на њума от шамију до опњци. За куга носиш црну шамију?

шамиијетина ж *аугм. и иј. од шамија*. — Дебела овај шамиијетина, глава ми изгоре.

шамиче с дем. и хий. од шамија. — Једно шамиче не ми је купија мој татко. За едно свилено шамиче шивке съм си дала на Циганке.

шамиченце с дем. и хий. од шамиче. — С тој едно шамиченце, моје девојасто съм прекарала.

шамлата ж *умно, интелектуално ограничена, глупа особа*. — Тога шамлату сви га варав, кој му које каже тој работи.

шандрџав, -а, -о *донекле ограничен, блесаст, блесуњав*. — Дъл си шандрџава да ву плетеш толку ванелу за дваес банке?

шандрџавка ж *погрд. она која је блесаста, блесуњава*. — Не мож ву се докаже на туј шандрџавку, вика ву дом да седи, она се напе па отиде.

шандрџавко м *погрд. онај који је блесаст, блесуњав*. — Тога шандрџавка ће га преварив за паре, болје си ти иди!

шандрџаво прил. *блесасто, блесуњаво*. — Све ништо шандрџаво збори, онија луди га зајебавав!

шандрџавштина ж *умна, интелектуално ограниченост, блесавлук*. — Нигде ми се с неџа не иде, од њигову шандрџавштину се ја мора срмујем!

шпнкам, шпнкаја (3. л. мн. пр. шпнкав; аор. шпнка, 1. л. мн. шпнкамо) несвр. *шайагом говорим, шайујем*. — Онe к[д] це ставив, съм ништо шпнкав.

шпкање с гл. им. од шпкав. — От куга мори толко шпккате, ккво је тој шпкање.

Шара ж *крава шарене боје длаке и име таквој крави; исп. Шарка*. — Шара убаво чува телчки, а Була је па добра на млеко.

шарк м *прве зреле бобице на грозду винове лозе, грозд прошаран зрелим бобицама*. — Почеја бурјан да стасује, мора у лозе да има шарк.

шараљка ж *суђаја*. — Ккво је шараљка зашарала, такој ће буде.

шаренџ прид. непром. *сасвим, њошћуно шарен*. — Куде је шаренџ полка за стару жену, дџл си се ти пошакнула?

шаренеје се несвр. *шарени се*. — Насадџла о[д] цвакакво цвѣће, башча се шаренеје о[д] цокак.

шарењџкав, -а, -о *који је њомало, донекле шарен, шаренкастџ*. — Син ти се за женија, доста је било, да скинеш прнотину, нико шарењџкаво марамче да забулиш!

Шарка ж в. *Шара*. — От ккџо продаџомо Шарку, ми више не могамо да нађемо такој добру краву на млекџо.

Шарко м а. *џас шарене боје и име џаковом џсу*. — Ми у џиве с кола, Шарко по нас, ми на пијац џсто такој, све с нас џдеше, докле не заџуби главу, згазише га. б. *во шарене длаке и име џаковом волу*. — Шарка ће продаџомо, а оној женско телѣ ће чувамо за домазлџк.

Шаруљка ж хџй. *од Шара*. — Виџамо гу краву кџд је такој шарѣна Шаро, Шарке, Шаруљке, кој ккџо.

Шатка¹ ж *надимак*.

шатка² ж зоол. *џловка, џаџџка*. — Нафрљај туј репу на шатке неџа жедев! Шатке све огаџиле воџу у корџто, неће гу краве пијеџ, па мора да точим.

шатор м зоол. *мужџак џловке, џаџџак*. — Ћу ваџим па ћу закољѣм овога шатора, млого је гаџан, џпропасти ми кокошке.

шаторим, шаторџа (З. л. мн. пр. шаторив; аор. шаторџи, 1. л. мн. шаторџимо) несвр. експр. *идѣм џеџџко, с муџом, гегаџуџи се, гегаџ се*. — Иде старка шаторџи, шаторџи.

шаче с зоол. *младунче шачџке, џловке, џаче*. — Насадџи шатку на шеснаѣс јаџца, она да изведе сѣм пет. Забрџкај, Миџо у тај голѣм тањџр за шачџки, па ги попџзи докле едеџ, овѣј старѣ глобе ће ги изедеџ брк.

шаченце с зоол. *дем. и хџй. од шаче*. — Не дџрај шаченце, квачџа ће ти рџпне џчи да ти ископа!

шачџка ж *врло мала количина неџега шџџо може сџаџџи у јѣдну шаџу*. — Такој за јѣдну шачџку брашно џзни па туџри у тај лџс од репу и малко водџџку, за тој прасѣнџе!

шашав, -а, -о *који није џри чџстџој, здравој џаџџџи*. — Шашаџа женџа, ће туџра конопац на гушу за муџа!

шашавџло с *сџаџџе, особина онога који је шашав, шашавостџ*; исп. шашавлџк. — Уватило гу шашавџло па не зна које ће друго, него тепа деџа.

шашавлџк м в. *шашавџло*. — Она је тој направила и[з] шашавлџк, ал за тебе ми чџдно, ти си бајаџим нику школу учџла.

шашџџи прид. непром. в. *шалњџк*. — Виџам ти не се с џѣга распрџљај, он је шашџџн чџвѣк, ал тебе се не доказује!

шашџла ж погрд. *она која је шашаџа, шашаџџџа*. — А мџри, шашџло, онџ дошлџи да ти глѣдав џѣрку, па мож џко гу бегенџџшеџ ће гу и заџрџсџив, а ти ги се свашџта наџвика, виџаш несу спрема вашу кућу!

шашџла м погрд. *онај који је шашав, шашаџаџ, шашавџко*. — Шашџла чџвѣг, да га превџрџив там на пијац, пуџну коџу сџрење џутуре да даде за две џладе, а имаја је канџар при џѣга.

шебеџкас, -ста, -сто *који је расџџом низак, а широџих, развијѣних џрса*. — Глеј га Ёгор какџџ је шебеџкас! Па шебеџкас, маџло ли је млекџо попџја?

шебеџкоџа м *онај који је нџског расџџа, а широџих, развијѣних џрса*. — Глеј какџџ је шебеџкоџа, искџварџа у шџрџину два чџвѣка!

Шеби м надимак.

шеврдџам, шеврџаја (3. л. мн. пр. шеврџав; аор. шеврџа, 1. л. мн. шеврџамо; импф. шеврџашем, 3. л. мн. шеврџашев) несвр. *ходам, корачам кривудаво, час лево, час десно, кривудам*. — Не шеврџај, дете такој пред моје ноге, ће ме обалиш!

шеврџање с гл. им. од шеврџам. — У оној шеврџање з бициклу, паде па се све утепа.

шевтелија ж бот. *врста кајсије ситних плодова*. — Овија ча Перини су имали шевтелију до бунар, па ветар кџ[д] дуне оне шевтелије пуно у наш обор попадав, свиње ги изедев.

шега ж *груба шала, њодсмех*. — Напије се па онакој пијан кр[з] село иде, заваља се, сељани терав шегу с њега.

шегосујем се, шегосуваја се (3. л. мн. пр. шегосујев се; аор. шегосува се, 1. л. мн. шегосувамо се) несвр. *шегачим се, сјрдам се*. — Ти да си њики домаћин не би се комшије шегосували с тебе!

Шеки м надимак.

шекука ж *завиуџак на љуџу, кривина, окука*. — Млого шекуке там за накуде Бању, па ву се слоши у автобус.

шекукам, шекукаја (3. л. мн. пр. шекукав; аор. шекука, 1. л. мн. шекукамо) несвр. *кривудам, вијугам, врлудам*. — Не шекукај, иди право!

шекукање с гл. им. од шекукам. — Болес му њигову војњу, од оној шекукање све ми се сџк повраћа.

Шепетка ж надимак.

шернам, шерпаја (3. л. мн. пр. шерпав; аор. шерпа, 1. л. мн. шерпамо; импф. шерпашем, 3. л. мн. шерпашев) несвр. експр. *џучем, бијем, байинам*. — Шерпам га свџки дџн, ал тој дете не мош пџме[т] да набере. Шерпам га ко стару канту.

шерпе с *мала шерпа, шерпица*. — За наз двојчка, доста у овој шерпе да свџрим. Тој шерпе ми је сџм за млеко, не ми у њега сипујте вариво!

шерпенце с дем. и хий. од шерпе. — У овлицно једно шерпенце бџше донџла млекце, сџм за дете.

шерпиче с дем. од шерпа. — Свари мало оризџк у једно шерпиче па ву однесо, болна душа, неће ништа једџ.

шетџанац м *злоћудни џумор, рак*. — Раде си казува, њигова жена умрџла о[д] туј бединчину, о[д] тај шетџанац.

шетџам се, шетџаја се (3. л. мн. пр. шетџав се; аор. шетџа се, 1. л. мн. шетџамо се; импф. шетџашем се, 3. л. мн. шетџашев се) несвр. у дем. значењу: *шетџам се*. — А мори, девојке, кудџ се шетџасте?

шетџање с гл. им. од шетџам се. — Тој едно шетџање од њи, неће се увџтив за њикџкву рабџту.

шеширлија м *онај који носи шешир као симбол оџмености, друшџивеног џресџиџа*. — Какџв једџн шеширлија њаидџ у Колин обор, сџгорно о[д] тија њигови там по Немачко што су рабџтили.

шибљаџ м *шибље*. — Набутџле се џвце у шибљаџ, овџај сџм ги искарџла.

шибљџнка ж *шибљика*. — Донџси нику шибљџнку да подлџжим џгаџ!

шивџаџка ж *иџла којом се шиџе*. — Овеј иџгле што с њи плетемо виџамо ги плетџиџке, а овеј па што с њи шиџем, тој су па шивџаџке. Дај ми онуј твоју голџму шивџаџку ники цакови да свџтим!

шивка ж *кика, илешеница*. — Къквѣ златне шивке исече моја Мирѡсава. Чим неће слуша, за шивке па наулице. Кѡса ву млого дутѣчка, па ву исплетѣм шивке да ву не досађа.

шивче с *дем. и хий. од шивка, кикица*. — Исплѣла на детѣ шивчики, па на њи машлице црвѣне, онѡј детѣ ко луткиче.

шивченце с *дем. и хий. од шивче*. — Исплѣти на детѣ шивченце море, да му не иде кѡса у ѡчи!

шија ж *анат. врайш*. — Врже марамче ѡко шију, такој данѡс младе жалив, не забудујев се.

шијичка ж *дем. од шија, врайшиш*. — Млого ги мршаво детѣ, ништа га нема, шијичка му ко на врапца.

Шилова и **Шилѡвѡчка** ж *стѡановница Шилова, она која живи у Шилову*.

Шилово с *село*.

Шилѡвѡнин м *стѡановник Шилова, онај који живи у Шилову*.

шилѡвѡчки, -а, -о *који се односи на Шилово*.

Шильаи м *надимак*.

шильаѡа ж *бот. врста пѡйрике дугих, шильаиш ѡлодова*. — Шильаѡа кѡд уцрвени, нижемѡ гу на венци, па гу сѡшимо и пѡсле од њум тѡцамо црвѣну поприку за у јѣло, тѡрамо по нику меунку у гра, у вариво. Шильаѡа се остаља да уцрвени па се пѡсле ниже на венци.

шиљес, -ста, -сто *шиљай*. — Овој детѣ има шильесто ностѣ, свѣ на татка.

Шилька ж **1.** мпт. *њива, ливада*.

2. *надимак*.

шиљкам се, **шиљкаја се** (3. л. мн. пр. *шиљкав се*; аор. *шиљка се*, 1. л. мн. *шиљкамо се*; импф. *шиљкашем се*, 3. л. мн. *шиљкашев се*) *несвр. експр. лушам, лушам, шумарам*. — Ти се ѡѡл дѡн шилькаш, а ја пропаѡо од рабѡту.

шињѣр м *шињел*. — Обѡкја шињѣл ники, па ко господин, не глѣда нас сѣљаѡи.

шип м *бот. дивља ружа*. — Има ги тија шипѡви пуно там уз међак у Трсаѡи, од њи берѣмо онѣј шипке, па ги сѡшимо за у ѡјај.

Шипанза ж *надимак*.

шипарѡц м *дечак у ѡуберѡиѡу, адолесѡенти*. — Собрали се шипарѡци, немав дрѡгу рабѡту, неѡ ѡдрив с лѡпту у нашу плѣмѡу.

шипариѡа ж *крмаѡа која се не шѡви*. — Јѡри от корито туј шипариѡу, прво овѣј рањениѡе да Јѣдѣв!

шипка¹ ж *ѡлод шийа, дивље руже, шийурак*. — Жѣне си имаѡ време па наберѣв онѣј шипке за ѡјај, а нике па правив и слатко од њѡ, изучиле се.

шипка² ж **1.** *дуга, ѡбла бомбѡна у виду шийаиѡа*. — Тој собѡр къ[д] ѡѣ бѡдне, па бомбѡнѡиѣ издонесѣв орасликѣ, свилѣне бомбѡне, шипке, кѡлко о[д] деѡа пѡре да ѡзнев.

2. *ледѣна свеђа, лѣдениѡа*. — Почѣле шипке на стрѣѣ да се топив, ѡе ѡмѣкне време.

ширина ж *веђи земљѡини ѡсед (ѡбично без власника), уѡрина*. — Искарѣшемо ѡвѡе там на ширину, по ѡѡл дѡн пасѣв, нема да стојш уз њи штѣту да не направив. Сѡк тој држаѡа узѣла, нема више ни ѡвѡе никој да ѡѡва.

ширинка ж *хий. од ширина*. — Еј там на онѡј ширинку кѡд искѡчимо, тѡ[г] ѡѣ сѣднемо маѡо да одмѡримо.

ширкѡм прил. *широм*. — Отѡри тија врата ширкѡм, овај ѡѡр да искѡчи!

широ́качџк, -чка, -чко *донекле широк, не сасвим широк*. — Широкачка ми овај ванџла, ал љу обучџм прџко њум капџт, неће се види. Широкачџк кревет, ал она научи-ла сама да спије, затој ву незгодно.

шићџр м *шећер*. — Он купџљеше шићџр на цаџ, сџг је уватила нџмка за пџре и ку-де њџга, нџма пџре сџг за цаџ шићџр.

шићџрџк м *хџй. од шићџр*. — Тури на каву пџвиш шићџрџг да бџде блага! Ми стџри тај шићџрџк што трџшимо за у млекџџ и чај, каву такој, колачиџи нумџмо да правимо.

шићџрџе с *коџџица шећџра*. — Тури ми мајка нико шићџрџе на деџа дџм да до-несџм да се зараџџџев, кџквџ бомбџне, чиџулаџе, ми тој нџсмо знали.

шићџрџиџа м *онај коџи љрави и љродаје слаџџџише од шећџра*. — Ви малџџе бџсте, па кџ[д] ње прџђе Ђока шићџрџиџа кр[з] соџак, ви плаџете, џћете бомбџне, а ја нџмам пџре, но ви даџџм по џдно џаџџе да купите бомбџне, такој е тџг билџ.

шишџва ж у изразу: *увџтим шишџву сџџругнем, збришем, љобегнем*. — Уватиџа шишџву, што ми презборџмо данџс ње жџџџемо.

шишџрка ж *експр. сџџражџџица, задџџица*. — Затој си направџла тџлку шишџр-ку што млоџо рабџтиш!

шишџ с *боџа, сџџакленка*. — Воџа у шишџ се брџо згрџе, па Вељко ономаџ у Ле-скџваџ купи џџдну бџквиџу за по њџве кџд џдемо. Воџа у шишџ се брџо згрџе, понџси за у њџву бџквиџу!

шишџџџе с *џем. од шишџ*. — Натџчи, џџџо џџдно шишџџџе раџџџу, рабџџиџа сџм ти за тџлко. Тој деџџџо шишџџџе да се испџри! Не га срџмо да изнесџ пред љџди ши-шџџџе реџџџу, а оваџ виџа он домаћџн!

шишџкав, -а, -џ *коврџав (џ коси)*. — Такој си ву шишџкава коџа, нџ гу уврџала.

шишџџван, -а, -џ *школован*. — Ја нџсџм школувана, знаџ се сџмо потпџшем.

шкџпим, шкџпиџа (3. л. мн. пр. шкџпив; имп. шкџпи; аор. шкџпи, 1. л. мн. шкџ-пџмо; импф. шкџпешџм, 3. л. мн. шкџпешџв) *несвр. шиџроим, касџџрирам (џ веџру)*. — Да шкџпимо овџџа шџпариџи, неће се уранив до Мџтровџн.

шкџраџам, шкџрапџа (3. л. мн. пр. шкџрапав; аор. шкџрапџа, 1. л. мн. шкџрапџмо) *несвр. шџџџоџам, цаџћџм*. — Шкџрапџа с пџшку, ал срџћа што билџ прџзна.

шкџрапџџем, шкџрапџџа (3. л. мн. пр. шкџрапџџев; аор. шкџрапџџу, 1. л. мн. шкџрапџџ-мо) *свр. шџџџџџџем, цаџћџм*. — Тамџн да шкџрапџџе, Вељко му џднатраг џзвуче пишџџџ из рџџе. Шкџрапџџи да видиџо џџл је струџа дошџла!

шкџраџам, шкџраџаџа (3. л. мн. пр. шкџраџав; аор. шкџраџа, 1. л. мн. шкџраџмо; импф. шкџраџашџм, 3. л. мн. шкџраџашџв) *несвр. љравим кораџе, корачам*. — Шкџраџај по брџо, ноћ не џвати!

шкџраџџџе с *гџ. им. од шкџраџам*. — Немџј овџџе да шкџраџате, прџџџну да ми џџ-зате с ваџшо шкџраџџџе!

шкџрџкџџем, шкџрџкџџа (3. л. мн. пр. шкџрџкџџев; аор. шкџрџкџџу, 1. л. мн. шкџрџкџџ-мо) *свр. крџџим, коракџџем*. — Пун обџр с воџу, не моџш се шкџрџкџџе докле се маџлко не џџџџи.

шџџаџам, шџџаџаџа (3. л. мн. пр. шџџаџав; аор. шџџаџа, 1. л. мн. шџџаџмо; импф. шџџаџашџм, 3. л. мн. шџџаџашџв) *несвр. експр. ударам, џџџам шамаре, шамарам*. — Немџј деџџе да шџџаџаш, полудџла ли си!?

шџџаџџџе с *гџ. им. од шџџаџам*. — Љџсно је за шџџаџџџе, нџси му ко тџтко бом-бџнке купиџа на деџџе!

шљаканица ж *шамар, њуска*. — Дете, не се дирај око мене, ћу ти залепим шљаканицу па ће се чудиш које те снашло!

шљакарник м *место најтољено водом*; исп. шљискарник. — Викам ву бре да не шљиска воду такој от праг, пред кућу шљакарник направила.

шља́мпав, -а, -о *сувише широк, љреширок (о одећи, обући)*. — Шља́мпаве ми овeј ципеле, све ми се ноге вадив из њи.

шља́нам, шљапа́ја (3. л. мн. пр. шља́пав; аор. шљапа́, 1. л. мн. шљапа́мо) несвр. експр. *говорим којешта, луйешам, блебећем*. — Шљапа при же́нски деца́ које стигне.

шља́пча м експр. *онај који говори којешта, који луйеша, блебеће*. — Неће ми тај шљапча више улегне у кућу, ја га поштујем ко комшију а он дошја па туј шљапа које му не иде у ред!

шље́пнем, шље́пну́ја (3. л. мн. пр. шље́пнев; аор. шље́пну́, 1. л. мн. шље́пну́мо) свр. експр. *ударим, одаламим*. — Ћу те шље́пнем, дете за тај твој глoтан језик! Још емпу[т] сини па ћу те шље́пнем!

шља́скам, шља́скаја (3. л. мн. пр. шља́скав; аор. шља́ска, 1. л. мн. шља́скамо; импф. шља́скашем, 3. л. мн. шља́скашев) несвр. 1. експр. *луйам шамаре, шамарам*. — Шља́ска онoј дете ко да му је ма́ија, а не ма́јка, ра́не гу изе́ле!

2. *њускајући љросијам, избацујем воду*. — Онo, јез да је у ку́јну бајто́н до́ле, ал па не ли́чи што она́ шља́ска воду куде́ заврне, пра́ви шља́ска́рник.

шља́ска́рник м в. *шљакарник*. — В. пр. под шља́скам (2).

шља́снем, шља́сну́ја (3. л. мн. пр. шља́снев; аор. шља́сну́, 1. л. мн. шља́сну́мо) свр. 1. експр. *луйим шамар, ошамарим*. — Шља́сни га емпу́т кд не зна́ које збо́ри!

2. *њуснувши љросијем, изасијем воду*. — Не́сџм виде́ла Ми́рко што је на та́расу, шља́сну́ воду ис ку́јну па га намокри́.

шља́чка ж (обично у мн.) *клизаљка*. — У́зне шља́чке па се вџзды́н лџызга, ће измр́зне.

шља́кам, шља́каја (3. л. мн. пр. шља́кав; аор. шља́ка, 1. л. мн. шља́камо; импф. шља́кашем, 3. л. мн. шља́кашев) несвр. експр. *џијем љрекомерно, најијам се, оијам се*. — Мло́го шља́ка, ни́кд не́је трезан.

шља́кање с гл. им. од *шљакам*. — Закопа га тој шља́кање, мло́го је пи́ја.

шља́кач м експр. *џијаница, алкохолчар*. — И та́тко му је бија́ шља́кач, он је њи́ве продаваја за ракију, све је пропија.

шми́нкало с *руж, кармин*. — Дете́ види од ма́јку, и онo у́зне шми́нкало па црве́ни уста.

шмо́кља м погрд. *немарно, аљкаво, неуредно одевен човек*. — Увџчи туј кошу́љетину у панталoне, које́ си се рашмо́кљаја!?

шмр́кла ж *она која често шмрче*. — Ти мо́ри, шмр́кло, па си осе́бла!

шмр́кља м *онај који често шмрче*. — Искoчи наулице па се исркај, ти шмр́кљо, немoј ми туј уз гла́ву шмр́цаш!

шно́ла ж *инала*. — Зака́чи ко́су сџсно́лу да ти не иде у oчи!

шно́лка ж *хий. од шнола, шналица*. — Куде́ ти изгуби ону́ј шно́лку што ти бе купи́ла на собо́р?

шно́лче с дем. и *хий. од шнола*. — А, Милу́но, куде́ купи овџја у́бави шно́лчики и ја на моју́ уну́ку да купим?

шно́лченце с дем. и *хий. од шнолче*. — Еве́ га твоје́ шно́лченце, ба́ба га нађе́ там прет капи́ју куде́ си се игра́ла.

шњајдер м *кројач, шнајдер*. — Куде Бóжу шњајдера да нòсиш панталòне да ти сашије, млого убаво шије!

шњајдерка ж *кројачица, шнајдерка*. — Деца трчив там куде Бранче шњајдерку па собирав крпчики она што врља на ђубре, правив после кукле, несмо ми на наши деца купували играчке.

шњајдерлѝк м *кројачки занай*. — Много златне руке има тај жена, сьс шњајдерлѝк силне паре зарађује.

шовѐлам, шовѐљаја (3. л. мн. пр. шовѐлав; аор. шовѐља, 1. л. мн. шовѐљамо) несвр. експр. *шешко, с муком, с найором ходам*. — Шовѐља туј по обòр, остарѐла. Етѐ, шовѐлам туј помало, по кућу. Шовѐлам синко туј по кућу, за поље несъм.

шољ м *шоља, шољица*. — Сви пијете кафу, а шољови никој неће оперѐ.

шољчѐ с дем. *од шољ, шољица*. — Нећу ѝдем по комшије за шољчѐ кафу.

шонкам, шонкаја (3. л. мн. пр. шонкав; аор. шонка, 1. л. мн. шонкамо; импф. шонкашем, 3. л. мн. шонкашев) несвр. експр. *ходам несигурним кораком, врлудам (о детеицу које је шек ѝрходило)*; исп. шоткам. — Бѐше убаво почѐло да шонка, ал паде и убѝкну се, сьг несмѐ се опушти да òди.

Шордѐла¹ ж *надимак*.

шордѐла² ж погрд. *женска особа с великом задњицом, сѝражњицом*; исп. шоцла. — Гузичѐтина ти ко шинѝк, шордѐло јѐдна!

шòткам, шоткаја (3. л. мн. пр. шòткав; аор. шотка, 1. л. мн. шоткамо; импф. шòткашем, 3. л. мн. шòткашев) несвр. в. *шонкам*. — Ајде, детѐ да шòтка!

шòца ж вулг. *сѝражњица, задњица*. — Отворила си овòлку шòцу за оклапчину, а твоје чуваш!

шòцла ж погрд. в. *шордела*. — Направила се шòцла, једѐ а ништа не рабòти.

шпарач м *шпедљив човек*. — Он је шпарач у сѐ, ене му га салач пун с мумуруз, а ми наш откѝ[д] цмо изранили.

шпарачка ж *шпедљива женска особа*. — Остаја јòш едѝн лòнац маз, ал моја домаћица Лѐпка је шпарачка, зачувује, не намѝкне до нов.

шпијун м *онај који је немилосѝив, нечовечан, свирей, бездушник*. — Тај шпијун ми је дущу изѐја за имање, и ја кько ћу узнем имање кь[д] татко не дава.

шпијунка ж *жена која је немилосѝива, нечовечна, свирейа, бездушница*. — Ја да сьм била шпијунка ко што ме моја јетрва вика, не би остала у задругу четерѐз године.

шпиртòсан, -а, -о *који је веома мршав, сасушен, исцрѝљен, изнурен, онемоћао*. — Она си је и овакој била сува, а ськ па от пусту рабòту направила се шпиртòсана. Он се млого намучи у послѐђно врѐме, дошја шпиртòсан у лице од болѐжи.

шпиртòсанка ж *она која је веома мршава, сасушена, исцрѝљена, изнурена, онемоћала*. — Па видиш ли мòри, шпиртòсанке до које си се докарала с твој памет?

шпиртòсанко м *онај који је веома мршав, сасушен, исцрѝљен, изнурен, онемоћао*. — Дај бре, човѐку, узимај се у памет, осталај теј цигаре, видиш какѝв си се шпиртòсанко направија!

шпиртòшем се шпиртòсаја се (3. л. мн. пр. шпиртòшев се; аор. шпиртòса се, 1. л. мн. шпиртòсамо се) свр. *веома смршам, сасушим се, исцрѝим се, изнури се, онемоћам*. — Шпиртòсала се, сьм једна дуща у њум што остала.

штакља м (обично у мн.) *шѝака*. — Узни штакље, па се разоудј туј по обòр, не сѐди стално, крв ти неће ради!

штаница ж зоол. *стиеница*. — Море, рат пусти кд је бија, имали смо и вџке, и шнанице, бује, мџе су биле. От пре смо имали и бује, и вџке и штанице, које све неје било о[д] теј гадинчине.

ште прил. у изразу: *на ште срце на ѝразан стиомак, наиџину*. — На ште срце пијеш лекови, жељудац ће ти оболити!

штетник м *онај који ѝричињава, наноси шиџу*. — Чува стоку куде заврне, штетни[к] голем! Голем си штетниг бија, што ти смића тој цвеће па га такој газиш!?

штипем, штипаја (3. л. мн. пр. штипџ; аор. штипа, 1. л. мн. штипамо) несвр. *иџиџам*. — Штипџ се по сокаци, кџквџ данџше девојке!

штирак м бот. *коровска биљка иџир, Amaranthus*. — Наштрмак чџс штирак и пепељугу из мумурузиште, па трчим дома свиње да нараним.

штирка ж *неџлодна, јалова крава*. — Ми не мџ да зазимимо пуну шталу стоку, овџ штирку ће продамо.

штога прил. *веома много (о количини нечега)*. — Ў, ви штога сте окопали за једно допладне! Штога су гости имали, пуно!

штогодџр прил. *било иџа, неџиџо, иџиџод*. — Штогодџр ништо да урабџтим, ће доџев овџја из џиџе па ће виџав по мене. Дај штогодџр за једџе, кој ће ти чека твоју баницу!

штом прил. *иџиџо*. — Ви штом неће збџрите, ја џу си џдем.

штраџга ж *канџ, уџе*. — Штраџга ми је прџ искидала, пушта крава ме сџкну, такој сџг мџке мџчим.

штрапаљка ж *џџисак, џџраг стиџала, џабана*; исп. штрапка. — Ако џма у леје штрапаљке да се познавав, тој не гу је поприку ветар обалија, но гу је ники намерно искрџија. Штрапаљку би ми тепаја кџлко ме мрзи тај чџвџк.

штрапам, штрапаја (3. л. мн. пр. штрапав; аор. штрапа, 1. л. мн. штрапамо; импф. штрапашем, 3. л. мн. штрапашев; пр. сад. штрапајеџи) несвр. *газим босим ногама, џабанам*. — Не штрапај такој у башчу, сџк сџм гу посипувала, видиџ да је мџкро!

штрапка ж в. *иџџраџаљка*. — Млџго сџм се ја намучила, докле бе с моџџга мџжа, па би от штрапку мџшку бџгала.

штрџб, -а, -о *безуб, крезуб*. — Баба штрџба сџнко, нема зџби за бомбџне, јџди си ти!

Штрџан¹ м *надимак*.

штрџан² м *онај који је безуб, крезуб*; исп. штрџља. — На тога штрџана, сџм камаџ да му правиш!

штрџим, штрџеја несвр. *зубим зџбе, џстиајем без зџба, џџстиајем безуб, крезуб*. — Прџџури ли чџвџк преко године, штрџи, кџкџ не штрџи!?

штрџла ж *она која је безуба, крезуба*. — А, мџри, штрџло, кџј ти зџби џспре (шажливо питање за девојчицу која почиње да мења млечњаке). Две деџа роди, па од моџ неаџсто, јџдџн по јџдџн зџб, џстадо си штрџла.

штрџличџ с *деџе коме су исџали млечњаџи*. — Тој моџ штрџличџ, еве почџли да му ниџав дрџги зџпџџи.

штрџља м в. *иџџџан²*. — Он неје у дваџес године, стар чџвџк, џштрџеја, а тебе ти не личи да га виџаш штрџља.

Штрк¹ м *надимак*.

штрк² м зоол. *рода*. — Кџд видиш штрџка, покрџ ноге да се не утепуџеш преко леџо!

штркљам се, штркљаја се (3. л. мн. пр. штркљав се; аор. штркља се, 1. л. мн. штркљамо се) несвр. *јурим раздражен убодом обада (о говеду)*. — Краве се штркљав преко лето кџд ги изедџ штркџ.

штркнем, штркнџја (3. л. мн. пр. штркнев; аор. штркнџ, 1. л. мн. штркнџмо) свр. *јомузем који млаз млека*. — Штркнџ маџо краву, такој за едно лџнче.

штркњџјем, штркњџјаја (3. л. мн. пр. штркњџјев; аор. штркњџја, 1. л. мн. штркњџјамо; импф. штркњџјешем, 3. л. мн. штркњџјешев) несвр. *музем малу количину, који млаз млека*. — Штркњџјем од онџ краву што је стџлна, ал неће више, пџче ме одбива.

штркџ м зоол. *обад*, *Hiroderma bovis*. — Чим гу бџцне штркџ, крава се одма уштркља. Налетџли краве штркџли па се уштркљаџе.

штрчџ с *младунче шџрка, родица*. — Извџли се штрчики на Бранков кров, пуџо гњездџ. Не дџрај штрчики, мајка ће ти џмре!

штрџвим, штрџвија (3. л. мн. пр. штрџвив; аор. штрџви, 1. л. мн. штрџвимо; импф. штрџвешем, 3. л. мн. штрџвешев; пр. сад. штрџвџјеџи; трп. штрџвен) несвр. *шџиројим, шкојим*. — Овија веприки виће трџба да штрџвимо, ако ће ги ранимо за зџмус.

штрџвџње с гл. им. од *шџировим*. — Отидџ ни лична свиња у штрџвџње, не мога да остане.

штрџвач м онај који *шџироји*. — Од напред немо викали мрвџака да ни штрџви свиње, бија је туј у нашо селџ Риста штрџвач.

штрџка ж *наџложена џрљавиџина на шџелу*. — Штрџка га јанџла, мрзи га да се мије. Ти твојџ штрџку сџс нож да гу дџљаш!

штрџкав, -а, -о (у појачаном значџњу) *на коме је џримџно да се већ дуго није куџао, који од наџложене шџироке, џрљавиџине заудара, веома џрљав*. — Куј ти зна кџ[д] це је бањаџа, она штрџкава па бџзди.

штрџкавим се, штрџкавија се (3. л. мн. пр. штрџкавив се; аор. штрџкави се 1. л. мн. штрџкавимо се) несвр. *џрљам се, замазујем се*. — Не се, дџте штрџкави, ја те не моџ перџм више!

штрџкавка ж погрд. *она која је веома џрљава, која од џрљавиџине заудара*; исп. штрџкла. — Тај штрџкавка џџм си неџе опраџа, а дошла па ми се туј праџи, гад гу да једе леб ја што га мџсим.

штрџкавко м погрд. *онај који је веома џрљав, који од џрљавиџине заудара*; исп. штрџкла. — Коџир му црн от штрџку на тога штрџкавка, неће преобуџвање на штрџкаву снагу.

штрџкан м в. *шџирокавко*. — Нађе ли, штрџкане сапџн да се измиџеш?

штрџкла ж в. *шџирокавка*. — Штрџкло штрџкава, прџво си тебе изми па се тџ на друџуга смеј!

штрџкља м в. *шџирокавко*. — Неје он штрџкља, сџмо ниџк[д] це не бања.

штџкнем, штџкнџја (3. л. мн. пр. штџкнев; аор. штџкнџ, 1. л. мн. штџкнџмо) свр. *загубим се, изгубим се*. — А бре, мајка ви штџкнџла, нема гу дом!

штџулам, штџулаја (3. л. мн. пр. штџулав; аор. штџула, 1. л. мн. штџуламо; импф. штџулашем, 3. л. мн. штџулашев; пр. сад. штџулајеџи) несвр. експр. *луњам, базам, шума-рам*. — Штџулате по цел ноћ по сокаци, ја ви вечеру неђу више остаљам!

штџулање с гл. им. од *штџулам*. — Од џџга нема рабџта, сџмо једно штџулање.

штџгавка ж погрд. 1. *она која је џрљава, шџгавица*; исп. шџгла. — Закастравџла од немијџтину тај шџгавка, ће се шџгџше.

2. она која живи у беди, сиромаштву, која због тога не ужива углед. — Ти ли мори, шугавке ће наодиш ману на онаквога човека, с трице да те купи?

шугавко м погрд. 1. онај који је љрљав, шугавац; исп. шугља. — Ти шугавко, колико недеље се неси избаћаја? Шуга ће га изедџе тога шугавка.

2. онај који живи у беди, сиромаштву, који због тога не ужива углед. — Нијој га не сматра тога шугавка, ни у кућу, ни прет кућу, која ће дође за њега!?

шугла ж погрд. в. шугавка. — Шугло, шугава, шугосала си се о[д] твоју лењштину! Па таква шугла ће ти се насмеје што ништа нема, газдарица неће.

шугља м погрд. в. шугавко. — Отишла за еднога шугљу, не мож њигову штроку сџмо да оперџе. Шугља, ништа нема од имање!

шугошем се, шугосаја се (3. л. мн. пр. шугошев се; аор. шугоса се, 1. л. мн. шугосамо се) свр. добијем шугу, осушам се. — Од немијотину се шугосала, ене колико се там драпа.

шукнем, шукнуја (3. л. мн. пр. шукнев; аор. шукну, 1. л. мн. шукнумо) свр. експр. зуцнем. — Татко кџд му је туј, он не сме да шукне од њега.

шуљбав, -а, -о недовољно развијен, закржљао (о кукурузном клију). — Тија шуљбави клашчики, двојте на страну!

шуљбак м недовољно развијен, закржљали клиј кукуруза. — Собџри тија шуљбаци у кош па ће туриш там у јасле, краве ће једџв!

шумак м. место под шумом, пошумљено место. — Набугаше се краве у шумак па ги не мог искарам.

шумап м бот. хризантема. — Накидај нику цвећку от шумап, нику муштаклу, тетка ти је млого волџла цвеће!

Шумане с село.

Шуманика и **Шуманчанка** ж стјановница Шумана, она која живи у Шуману.

шумански, -а, -о који се односи на Шумане.

Шуманчанин м стјановник Шумана, онај који живи у Шуману.

Шумата падина ж мпт. њива.

шумка ж гранчица, обично храсцова, са осушеним лишћем. — Врљи нику шумку прет козе, ће брстив!

шумљак м ојало суво лишће са дрвџи. — Мџти тај шумљак па с колица тџрај у друг обор!

шумоглавес, -ста, -сто који својим понашењем испољава смушеност, збрканост, збркан, пометен, конфузан. — Да је една мука с мџ[д] да гу раним, него млого су муке, шумоглавџла сџм, идем ко шумоглавџста.

шунтав, -а, -о онај чије понашање одстоуја од нормалног, који је љакнуџ, луд. — Он шунтав, не се с њега дирај, ће довати па ће те све утџпа!

шунтавило с љакнуџост, лудило. — Уватило гу шунтавило па не зна које рабџти.

шунтавка ж погрд. она која се не понаша нормално, која је љакнуџа, луда. — Ти мори, шунтавке такој ли се тџпа детџе, ће га рашчовџчиш?!

шунтавко м погрд. онај који се не понаша нормално, који је љакнуџ, луд. — Онај шунтавко да отидне у башчу па све зелен бостан да искида, чџдо направџја.

шунтоња м погрд. в. шунтавко. — Шунтоња, не смџш му ништа кажџш, одма џће се тџпа.

шуњкам, шуњкаја (3. л. мн. пр. шуњкав; аор. шуњка, 1. л. мн. шуњкамо; импф. шуњкашем, 3. л. мн. шуњкашев; пр. сад. шуњкајећи) несвр. експр. *йослујем око нечега сјоро, йолако, чачкам*. — Евé шуњкам ништо по кућу, колко да не седим цабе.

шупељка ж свирала, дудук. — Јо́ж гу чувамо туј шупељку деда ви у њум што је свирја.

шупљага ж *издубљено местио, обично у стиаблу дрвџа*. — Етé видиш, у туј шупљагу се врапчики извэли.

шупљајка ж *руја, ойвор*. — Сирење је убаво кџд йма шупљајке по нега.

шута́к м *ован без рогова*. — Овој овне билó немáло рогови, шута́к.

шутим се, шутја се (3. л. мн. пр. шутив се; аор. шутј се, 1. л. мн. шутимо се) несвр. *йодижем, ћулим уши (о коњу)*. — Не ли а́пе овај коњ, видим шутј се?

шушка ж мн. *шаша*. — На телé дај шушке, а на крáве сламу!

шушља́к м *дуван лошег квалийејша, лош, слаб дуван, крџа*. — Нећу пушим тај шушља́к, купи ми цигáре с филтер!

шустер м *обућар, шустер*. — Мора ги носим овéј чџжме куде шустера да ги закрпи, нове немам да купим.

шчапам, шчапаја (3. л. мн. пр. шчапав; аор. шчапа, 1. л. мн. шчапамо) свр. *иче-йам, зграбим*. — Шча́па капут и йскочи, не се кáза кудé ће йде.

S

сџдњача ж *даска тџрајезастог или йравоугаоног облика којом се зайвара задњи део зайрежних кола*. — Скини, Мирко предњачу и сџдњачу от кола, неће докарујемо мумуруз данс, ће докарујемо дрва!

сџђан, -ђна, -ђно 1. *који је са задње, сџражње сџране, задњи, сџражњи*. — Ти дџзај сџђан крај, а ја ћу вучем!

2. *најгори йо моралном склоју, нишйаван, безвредан*. — Тој е сџђан човек у село, никој га за ништа не смáтра.

сџдњица ж *задњица, сџражњица*. — Направила сџдњицу не мџж да прође на врата, а вика не једé.

свезда ж астр. *звезда*. — Ако те свéкнем, свé свэзде ће избрџиш!

свэ́кнем, свекнуја (3. л. мн. пр. свэ́кнев; аор. свекну, 1. л. мн. свекнумо) свр. експр. *млашнем, тџреснем*. — В. пр. под свезда.

свэ́рим се, сверија се (3. л. мн. пр. свэ́рив се; аор. свери се, 1. л. мн. сверимо се; импф. свэ́решем се, 3. л. мн. свэ́решев се) несвр. *са чуђењем, неверицом, забезекнуйо гледам, йосмáтџрам*. — Ко́е се свэ́рите, немам рџгови на главу?

сви́рим, свиреја (3. л. мн. пр. свирив; аор. свирé, 1. л. мн. свирéмо; импф. свирешем, 3. л. мн. свирешев; пр. сад. свирéјећи) несвр. *кријући се гледам кроз узани ойвор, гвирим*. — Мџкни се тáмо, немџж да свирџж, девојчики се обукџјев за у собџр!

свџрка ж *руја, ойвор, шујљина*. — Закукај теј свџрке на врата сџс сламу, крáве ће осэбнев!

свџрка́м, свџркаја (3. л. мн. пр. свџркав; аор. свџрка, 1. л. мн. свџркамо; импф. свџркашем, 3. л. мн. свџркашев; пр. сад. свџркајећи) несвр. у дем. значењу: *свирим*. — Он, ма́јке ма́ло, ма́ло па свџрка крз врата.

свиркање с гл. им. од свиркам. — Ти ће изећш ћутек за тој свиркање!

свирнем, свирнуја (3. л. мн. пр. свирнев; аор. свирну, 1. л. мн. свирнумо) свр. трен. *свирнем, вирнем, завирим*. — Свирни крс кључанку!

свиска ж овца у другој години живоша. — Млада овчица, свиска, још се неће јагњи.

свишче с дем. и хий. од свиска. — Не ми се продава овој свишче, ал нема с којѣ порѣз да платим.

свонарка ж овца са звоном око вратиа. — Тај свонарка је нај голѣм штетниг, затој смо ву турили свонѣ.

свонарке ж мн. *ѿантиалоне с ногавицама звонастиог облика, звонцаре*. — Свонарке су искочиле из мѣду, тој се носило пре тријез гѣдине.

свѣним, свѣнија (3. л. мн. пр. свѣнив; имп. свѣни; аор. свѣни, 1. л. мн. свѣнимо; импф. свѣнешем, 3. л. мн. свѣнешев) несвр. *звоним*. — Иде по нас ники з бициклу, свѣни да му пут направимо.

свонѣ с звоно. — Несъм чѣла свонѣ, успала сѣм се.

свонце с дем. од звоно. — Врзали му на јаре свонца и маниѣтра.

сврѣц оном. *узвик за ѿонашање ѿрдежи*. — Убаво, такој при мајку, сврѣц, сврѣц, испрдѣј се, срам те било!

сврѣцко м онај који ѿушѣа гасове, који ѿрди (обично о деѣтеѣу). — А, бре, сврѣцко, гра ли си се наѣја!

сврѣцла ж она која ѿушѣа гасове, која ѿрди (обично о деѣтеѣу). — А, мѣри, сврѣцло, што се испрдѣјеш?

сврѣчка ж *смиѣалиѣа, ѿодвала*. — Ћу ву направим сврѣчку муж да гу утепа.

сѣва ж в. *брнсав*. — Имаш крпче у ѣеп па бриши сѣву!

сѣвав, -а, -о в. *брнсав (1)*. — Не ли те грозá од њум сѣваву да ѣзнеш?

сѣвавка ж в. *брнсавка*. — Ти, сѣвавке истрѣси туј казаниѣу, не ушмркѣј! Одалá се млада, сѣвавка, ал ће се причаѣни.

сѣвавко м в. *брнсавко*. — Ти бре, сѣвавко, обрѣши се, сѣва ти до пѣте! Јѣш си ти сѣвавко за мѣне, још се ѣграш по пѣпел.

сѣван м в. *брнсавко*. — На тога сѣвана никѣд му њушка неѣ сува. Пушти га, видѣж да је јѣж сѣван, не се с њѣга распрáлај!

сѣвла ж в. *брнсавка*. — Иди, сѣвло, наѣлице, исркај се! Кѣд би ми мѣне таквѣ сѣвле ко ти нариѣале, јѣш ти с туѣи зуѣи леб једѣш!

сѣвлим, сѣвлија (3. л. мн. пр. сѣвлив; имп. сѣвли; аор. сѣвли, 1. л. мн. сѣвлимо; импф. сѣвлешем, 3. л. мн. сѣвлешев; пр. сад. сѣвлѣѣѣи) несвр. експр. *ѿѿилаѣуѣем, ѣмиздрим*; исп. сурлим. — Не знам зашто сѣвли, несъм гу ништа дирала!

сѣвличе с в. *брнсѿливче*. — Не га дѣрај, што áко је сѣвличе!?

Сѣвља¹ м *надимак*.

сѣвља² м в. *брнсавко*. — Глеј га овај сѣвља, брише сѣву с рукав! Ја с тебе, сѣвльо ништа немам, тáтко да ти дѣѣе да се распрáвимо!

сид м *зид*. — Што сте накитѣли сидови с теј слике?

сѣдам, сѣдаја (3. л. мн. пр. сѣдав; аор. сѣда, 1. л. мн. сѣдамо; импф. сѣдашем, 3. л. мн. сѣдашев; пр. сад. сѣдаѣѣи) несвр. *зидам*. — Немамо, гáздо ѣиглу више, с којѣ ће сѣдамо?

сѣдање с гл. им. од сѣдам. — Нема ништа од сѣдање, голѣма скупѣћа, свѣ ће пусти такој.

сидина ж *разрушена грађевина, рушевина*. — Нема које да видиш, распадотине, сидине, све запустело.

сидинче с *мала зграда, зградица*. — Растурав оној сидинче, ће правив голему кућу.

сидњак м *ћилим или каква друга заштирка на зиду*. — Донела ни Боска из Немачко млого убави плишни сидњаци.

сиљав, -а, -о *који има слаб, ослабљен вид, слабовид*. — Сиљава съм, дете, удени ми иглу!

сиљавим, сиљавија (3. л. мн. пр. сиљавив; аор. сиљави, 1. л. мн. сиљавимо; импф. сиљавешем, 3. л. мн. сиљавешев; пр. сад. сиљавејећи) несвр. *напрежем очи, шкиљим*. — Немој, дете више да сиљавиш у теј књиге, ће оћоравиш!

сиљавка ж *она која има слаб, ослабљени вид, која је слабовида*; исп. сиљка. — Ти мори, сиљавке, које тој засћаш?

сиљавко м *онај који има слаб, ослабљен вид, који је слабовид*; исп. сиљча. — Тај сиљавко тури наочари па чита њојни писма от кој ти зна откјд цу, а она га не сматра за ништа.

сиљка ж в. *сиљавка*. — Немој тај сиљка да трѣби ориз, ја ћу си га отрѣбим после!

сиљча м в. *сиљавко*. — Ти бре, сиљчо, не видиш влакно у леб!

сииса ж *рејка, водњикава слина*. — Течи му сьмо синса, водица из нос, а не ка-шља.

синам, сипаја (3. л. мн. пр. сипав; аор. сипа, 1. л. мн. сипамо; импф. сипашем, 3. л. мн. сипашев; пр. сад. сипајећи) несвр. експр. *скакућем, ћијам*. — Смири се, дете, немој да сипаш, не мок те трпим!

сипање с гл. им. од *сијам*. — Ај, доста с тој сипање, искачајте ис кућу!

сољ м зоол. *инсекти Vespa vulgaris из ф. оинокрилаца, налик на ичелу, осица, зоља*. — Изјеја ме сољ, видиш колко ми се надуло?

српав, -а, -о *који је ниског расѣа, а прииом и сиѣан*. — Син ги српав, на куга се изметна, а ћерка ги једна друслача.

српавка ж *она која је ниског расѣа, а прииом и сиѣан*. — Да видиш какву је српавку оженја онакв личан момак.

српавко м *онај који је ниског расѣа, а прииом и сиѣан*. — Отиде онакв убавиња за онога српавка, па сг кјуку леле, мајке.

српсе с *ухијокористичком обраћању малом, сиѣном дешешу*. — Ај, српсе с мене, ћу ти купим бамбоне!

српсљак м *дечак ниског расѣа, а прииом и сиѣан*. — Тебе, српсљку, ако те уватим, ћу те распучим!

субрејање с гл. им. од *субрејем*. — Те с твоје субрејање које си зарадила! Сг ће легаши у кревет.

субрејем, субрејаја (3. л. мн. пр. субрејев; аор. субреја, 1. л. мн. субрејамо; импф. субрејешем, 3. л. мн. субрејешев) несвр. *дуго стијом на једном месту по хладном времену, дреждим*. — Ја от шес сата субрејем на станицу, тебе те нема. Субрејем цел дн на пијац, ники динар да узнем, а ти се излегујеш туј у врућко.

сук м у изразу: *изнесем (некога) на ~ учиним, допринесем да се о некоме лоше, рђаво говори*. — Те те изнесе она на сук, припазуј се од њума!

сука ж бот. *назив за разне биљке које најчешће расту на мочварном земљишту, а користије се у илејарстију Heleocharis palustris из ф. Сугерасеае и Juncus gla-*

ucus из ф. Juncaceae, *зуква*. — Ми бѣш у нашу њиву имамо едно местѣ под воѣу и туј гу има сѣка.

сѣмба ж *зумба*. — Дај ми туј сѣмбу да ти направим рѣпке на кайш!

сѣбам, сѣмбаја (3. л. мн. пр. сѣмбав; аор. сѣмба, 1. л. мн. сѣмбамо; импф. сѣмбашем, 3. л. мн. сѣмбашев) несвр. *бушим, ѣравим рѣице зумбом*. — Сѣбам рѣпке на овај кайш.

сѣмбул м бот. *биљка* Huacinthus orientalis из ф. Liliaceae, *зумбул*. — Бащча огрѣдена прет кѣћу, а у њѣм и лалики, и сѣмбул од цвѣ боѣе, игличе, божѣр, мерѣше цел обор.

Сѣнсар¹ м *надимак*.

сѣнсар² м зоол. *инсектѣ оѣнокрилац* Bombus terrestris из ф. Bombidae, *зунзар, бумбар*. — Кѣд би свѣ бѣбе браѣе мед, сѣнсар би највише набрѣја (НПосл).

сѣнсарка ж зоол. (често уз реч мува) *круѣна мува* Calliphora erythrocephala *која ѣолаже јаја у месо, зунзара*. — Мавај туј мувѣ сѣнсарку да ми не огѣди јѣло!

сурлѣње с гл. им. од *сурлим*. — Доста више с тој сурлѣње, ако те је ударѣја не те утепаја, и ти се задѣваш!

сѣрлим, сурлѣја (3. л. мн. пр. сѣрлив; имп. сѣрли; аор. сурли, 1. л. мн. сурлимо; импф. сѣрлешем, 3. л. мн. сѣрлешев; пр. сад. сурлѣјећи) несвр. в. *сивлим*. — Сѣмо сѣрли, а несѣм гу ни пипнѣја.

сѣцнем, суцнѣја (3. л. мн. пр. сѣцнев; аор. суцнѣ, 1. л. мн. суцнѣмо) свр. експр. *ѣаднем, ѣреснем*. — Кѣд суцнѣ, свѣ се разбѣ.

Т Е К С Т О В И

Млòго сьм се мучи́ла

Па ме мој татко бањаја у котъл. Ишчуваја ме сáм, без мајку. Ја несьм била кадър самá да се мијем.

Млòго сьм се мучила малецка. Татко меси па ме мене учи да месим. Па ја месим. Замесим леб мумурузан у грнџ. Угорим црпуљу, па скинем црпуљу брго, што пре. Она се све црвенеле. Ја што пре, да обрнем грнџ да сипем леб да се испече, ће ми остине црпуља. А он неће да се испече. Два прста близница што је млòго врела црпуља. Глетав одоздол. И мој татко ће рекне: „Ма ти, дете, ко овај ле[б] печеш?“ Ја ћу му казујем: „Па такој, тате — гори црпуља, ја скинем црпуљу и иси-пем леб“.

Е, једьнпуд, замесим. Ајде, црпуљу турим. Он, татко ми, туј седи. Вика: „Ајде, скиђај црпуљу!“ Ја скина, обриса црпуљу с пачавру, насоли брашно. Ћу обрнем леб, журим да га сипем у црпуљу, она да не остине, да се испече. „Не, што работиш тој!?“ Мој татко ми не даде. Па ми вика: „Солни мáло брашњце!“ Оно сьмо гори. Пуштам по мáло брашно у црпуљу. „Сьг можеж, дете да сипеш леб да се пече!“ Угорим вршњик и запрећам леб. И тьк сьм настала домаћица. Тај дьн и даньс.

Вари́ли смо угрне

Вари́ли смо у грне. Турим једьн цгар, једну крљку у огњиште. Најтро дигнем се, донесем воду, помузем краве, замесим, приставим гра у грне и турим једну крљку. Докле ја дођем ис по говеда, гра има се вари. Вода изаври. А грне поклопено па кипи од онуј крљку, те се напуни огњиште с воду. Грне се навали, чорба му истечи. Кь[д] дођем ја ис по говеда, гра сув. Грне се навалило и вода му се расипала. После па досипујем другу воду. Премийен гра, когод кошуље кьт переш. Тој за тој!

Лето, 1979.

Казивала: Лепосава Цветковић из Лугара, 55 г., неписмена

Маћија и пајсторка

Биле две девојке. Имала мајка пајсторку и њојну си рођену ћерку. Пајсторку испудила маћија. Она поведи куче, маче и петленце и ће ваћа свет. Нема живот сьс маћију. Ајде, ајде, ајде и до едну воденицу. Немала леб. Наредила лајна од би-волицу, свалаала ги па ги турила под мишку. И, што ће, онај лајна се направив бе-ла погача! И тури вечеру да вечера. Маче рекнало: „Мау, мау!“ А девојче: „Сь[г] ће ти дадка даде, сьг!“ И дала му, поделила сьс њи. Куче и оно: „Ав, ав, ав!“ Она па: „Сь[г] ће ти датка и на тебе да!“ Кьд и петленце: „Кукуригу, кукуригу!“ А пај-сторка казала: „Сь[г] ће ви датка даде на сви, да ве нарани, па ће спијемо!“ И све онеј три животињке наранила и легнули да спијев. Те ти га ништо у пола ноћ, два-наес сага: „Троп, троп, мала момо, отварај врата!“ Маче рекнало: „Пути, датке ти, ми ће одговарамо!“ Па рекнало: „Мао, мао! Донеси толко и толко благо па ће ти отворимо!“ Караконцула се врне па се натовари сьс сандџ злато, и донесе и остави пред врата. Тамн тој оноди, запоје петленце. Она караконцула пај: „Чук, чук, чук, мала момо, отварај врата!“ Петленце рекнало: „Донеси на нас, толко и толко благо, ће ти отворимо врата!“ Ништа, она се врне па донесе злато.

Еј, била зора. Па ништо вика: „Троп, троп, троп, мала момо, отварај врата!“ А оно, довати куче: „Ав, ав, ав! Донеси на нашу датку толко и толко аљине па ће ти отворимо врата!“ Врне се караконцула по трећи пут кь[д] донела аљине. И па ће она: „Троп, троп, троп, мала момо, отварај врата! Петленце ће силно: „Кукури-гу, кукуригу!“ И стануло. Кь[д] це дигли најтро: „Ајде, дадо да отворимо врата!“ Она има што да види: пред врата злато, сребро и кьквѣ ти не аљине, три сандџка.

И што ће работив сьг? Пајсторка рекнала: „Куцо, твој последњан реч најубав бија. Сь[г] ће товариш кола!“ Куче рекнало: „Ја ћу овој, ти маче тој, а петленце ће оној! А ти ће, дадо по нас идеш, ако ни падне ништо, ти да га узнеш!“

Отишли дома, однели оној. Кь[д] да види тој кучка маћија, рекнала: „Што је мори, тој? Куде нађе, мори тој? Кој ти даде тој?“ А пајсторка ће: „Прати ћерку па ће и она да нађе!“

Она отидне куде њојну ћерку, развика гу, да нађе и она исто такој. Омеси погачу, свари јајца, сирење, ће испраћа ћерку. Повела маченце, пиленце и кучен-це и ће идев. Ишли, ишли, ишли и овија рекнали: „Овде ћемо“. И ће коначив у исту туј воденицу. Девојка кьд вечерала, маченце: „Мау, мау!“ А она: „Пиз, бо-лес те! Мене мајка омесила медно крвајче!“ Ништа, оно ћутало. Кьт куче ће: „Ав, ав, ав!“ Девојка казала: „Чибо, болес те! На мене мајка омесила медно крвајче!“ Трећи пут петленце ће поје: „Кукуригу, кукуригу!“ „Иж, болес те! На мене мајка омесила медно крвајче!“

Што ће сьг да работи онај девојка?! Караконцула иде: „Троп, троп, троп! Мала момо, отварај врата!“ А девојка: „Збори куче!“ Куче рекнало: „Сама јела, сама говорила!“ Кьрц! Петленце на едну ћошку, маче на другу, куче на трећу, де-војка на четврту поза врата. Улегне караконцула, све изеде, распори црева па ги качи горе на појату. Самнуло. Ђе идев овеј животињке дом.

Маћија чекала, чекала, па види њојна ћерка гу нема у оној време пајсторка кь[д] дошла. Рекнала на мужа: „Е, мора муже ја да пођем по моју ћерку, нема

гу!“ А муш ће: „Иди, жéно!“ И она пошла по ћерку. Ишла, ишла, ишла и сретнала куче, маче и петленце и ги питала: „А камо гу моја ћерка?“ Петленце казало: „Кукуригу, наша убава Мара, црева на појату!“

Овај се ударила у главу, па ишла, ишла, ишла до туј пүсту воденицу. Къд улéгни у воденицу, њóјна ћерка удавена, а црева висив на појату.

Тò је правдина

Имале три девојке и ће седив на седельку. Седеле, седеле, па ће рéкнев: „Која не напредé, да ву се мајка направи Шаруља“. Прéле, прéле, прéле, до дванаéс са́та. Двé испрéле, трећа не могла.

Ће идев до́м. Къд оти́шле до́ма онéј двé, мајка ги отвори́ла врата. Овај тре́ћа тропала, тропала, а мајка ће: „Му, му!“ Направи́ла се кра́ва.

Нé ву до́бро на ову́ј девојку. Та́тко ву се ожени́ја и ма́ћија довела ћерку. Јед́н д́н, ма́ћија рехну́ла: „Му́же, да уредимо ми́ ови́ја деца́ да чу́вав кра́ве, онé ће се те́пав овако́ј!“ Јед́н д́н ова́ј ги чу́ва, друг д́н дру́га. Къд ги чу́ва ма́ћијина ћерка, кра́ва једна́ свé кра́ве бодé и му́ва на ро́гови, да не мо́ж ова́ј девојка да се смири. А къд ги чу́ва онóј девојче што му се мајка направи́ла кра́ва, свé кра́ве мирне. Ова́ј предé, по дéсет врте́на напредé.

Ћерка плакала и вика́ла: „Еј, ма́јке! Ова́ј кра́ва пу́ста што се направи́ла Шару́ља, сви говéда му́ва и не да́ва да пасéв, да се не одмо́рим ја!“ Па ка́же да гу зако́љéв. И му́ж и жéна зборили да гу зако́љéв. Кра́ва чу́ла то́ј, па рéкла на ћерку си: „Ћерко, они́ ће ме мéне зако́љéв! Но ти́ да будеш мирна! Немóј од мéне да оби́ђеш мéсо, јел ја́ ћу дру́го те́бе да ти ство́рим, по бо́ље!“

Закла́ли кра́ву и а́ј ће вечéрав. Кани́ли девојче, онó не тејало. Плака́ло, плака́ло, пун ху́п със слу́зе напуни́ло за ма́јку. И преко но́ћ па она́, мајка, дошла на сьн: „Ћерко, онéј кошчи́це свé собирај къд они́ једéв, немóј се растрвив!“

Дошéј крај. И собóр бија́ ники, ко Светопéтка наша. Ће идев ма́јка, та́тко, ћерка у собóр. А на ону́ј девојку рéкли: „Докле ми до́ђемо, ти ова́ј ху́б да га напу́ниш със слу́зе!“ Да ву се освéтив.

И она́, ништа. Плакала, плакала, плакала, не мо́ж га напу́ни. Къд, ништо презборило: „Ћерко, ћерко, отвара́ј ми врата!“ Она́ јадна, које́ ће, отвори́ла. Кът, пред њума́ искочи́ло златно ко́нчé, златно одéло, златне папуче. Свé то́ј да се промени́ онóј девојче. „Ти ськ, ћерко то́ј да јанеш, па да идеш крз она́ј собóр да прођеш, па по брго да се врнеж! Да до́ђеж, да отвориш, па ће то́ј туј на мéсто да туриш!“

Тај девојка се намести́ла, и ни́ имала лéпа, ни́ по лéпа од њума́. Свé златно, свé сја́и на њума́. Кът прошла́ кр[з] собóр, цéл народ гледа́ја у њум.

И она́, трчи, трчи, да ги претéкне ови́ја њóјни. Папучу загубила дéсну. И да се трéви, царев син да гу на́ђе туј папучу.

Тé гу ма́иша, тé га та́тко, тé гу сестра́. Идев па викав: „А́, да знаш што смо данéс видéли на собóр! Да си видéла ти́ златну девојку сь[с] златан опь́ньк!“ Она́ ћутала.

Тé га бирóв ви́ка кр[з] селó: „Кóј има девојке, сви на збóрно мéсто?!“ Дошéј рéд на њи: „Ви имате две девојке“ — рéкај бирóв. „Нéмамо, нéмамо, сéмо једну. Евé гу овáј, евé гу овáј“ — вика́ла си њóјну ћéрку. Бирóв тэј рéкај: „Имате још једну девојку. Она је у кацу“. Набутáли гу у кацу да гу не видив овíја бирóви. И тэ́к петáл: „Кукурíгу! Нáша лéпа Мáра у кацу сакриена да гу цар не види!“ Они́ отвори́ли кацу. Кь[д] — девојченце!

И ће мéрив, мéрив, мéрив, на свé девојке. На коју́ се вáти, тој су њóјне. Мáђија вика́ла: „Мéри на ову́ј, мéри на ову́ј!“ Кудé ће се увáти на ону́ј?!

На сирóту девојку се вати́ла. Она́ отишла пред онíја дóм и казала на ма́јку. Ма́јка ву рекна́ла: „Ти сéмо чукни у дрво, коњчé ће искóчи!“ И она́ чуку́ла у дрвце. Коњчé искóчило. Промени́ла се. Цар дошéј и одвéли гу за цара.

Тој е правдина, а кривдина нигде неће прође!

Лето, 1979.

Казивала: Бранка Денчић из Лугара, 61 год., неписмена

Комши́ја ти је, дéте, кошúља до снагу

Гу ти ка́жем бре, дéте, свé што зна́м. Оно́, ја сьм стáр човéк, млóго и забрá-љам, ал пá сьм у сáвес.

(Зна́је он, ћéро, млóго да прича. А и во́ли да орати такóј ники кь[д] до́ђе, дьк повиш сáм седи збок туј бóлну нóгу).

Пьл да ти казу́јем за нóгу кькó сьм се утепа́ја. Оно́, ви́кам, сви смо под бóга (крсти се), ал несьм се ни пази́ја. Несьм, дéте, слубу прегледа́ја. Укачи се на плéм-њу, рану́ за сто́ку да скинем. И у оно́ј скића́ње, ступну́, она́ј прéчка се искрши, слуба мрдна . . . Од висо́ко падо. Искрши нóгу у ку́к, па мо́ји тéшки болéжи. Едън Цекавчанин, добар човéк, Цветко му име, он ми је намисћа́ја нóгу. Докара га Велíмир с култивáтор, одмá друг дьн. Му́ке мучим, евé шта́кље су ми направíли па је дегé ишлó чьк у Ни́ж да ги донесé.

Не мóg бе[з] шта́кље нигде да мрднем. Ал, пá, ичёр полъ́к, полъ́к, отидó да видим там у Лéдину пчени́ца кьквá е. Дéте, млóго úбава пчени́ца, ко мóре. Ал јáка е тај зéмња — да ме извинеш, човéка да рóди. И мумуруз úбав ра́ђа. Па такóј, едну́ гóдину са́димо мумуруз, дру́гу пчени́цу. А и бáшча ни је туј николко гóдине билá. А, па дабóгме, морáли смо бунáр да иско́памо. Упуни́ли смо га, знаш, сто́ка ника да се не удави, а и бáшчу сьг на дру́го мéсто са́димо. Па у дру́гу њíву, дéте, одмá овдé поза нáше ку́ће ни е бáшча. Ту́ј, за близо. Њíву ли кькó гу ви́камо? Па Сáм-брез гу ви́камо, такóј се и у катастар вóди, ал ми си гу ви́камо и Бáшча у послéђно врéме. Бунáр смо и туј морáли да иско́памо. Дéте, дóкле бé пó млад, работíја сьм млóго. Етé, сьм за ти́ја бунáри да ти казу́ем. Рéко ти за тај у Лéдину, па евé у Сáм-брес, па и у Корења́чу сьм морáја да вáдим бунáр . . . У Пискави́цу, исто такóј. Енé га, има си вóду, сьм покриен да се ники не удави, нéма сантрач. Туј смо па дувáн ники пúт] цади́ли, сви кь[д] ца́дешев. Нé, нé, не́ћу забрáвим. Још у једну́ њíву имам бунáр, До воља́вачко, там ни је ники пúд бáшча билá. Е, сьг, на кра́ј, евé видиш, у обóр бунáр. Тај е о[д] цкóро. А два-три мéтра од њéга је би́ја стáр бунáр.

Мој татко га је још копаја. Ал изгуби му се жица, па две-три лета мука за воду, нема ни за људи, ни за стоку. Па ис комшије. Несу ни душа ваља, бранили. Добри су ни комшије, и за лошо и за árно. (Комшија ти је, дете, кошуља до снагу). Сýг у овај бунар, вода колко ðеж гу има.

Лето, 2001. Казивао: Мирко Живковић из Лугара, 81 год., три р. осн. ш.

Имање кџд га однемаш

Па тешко се бре, ћерко, живело, ал деца су поштвали родитељи. Сиротиње смо били. Нас не мајка пет имала. Тај најмалеј син, умреја ко дете. Ми четворица смо остали: најстара сестра је умрела, еве има више дватринаез године, а малеја сестра готово триез године ко работи у Немачко. Ми два брата несмо се делили, дџк он нема деца. Мора да слогујев етрве, да се поштуев, и да се упраљав кџко ми браћа, такој и оне.

Сýг више нема тој. Ожени ли се, одма се одвои. Никој с никуга неће. Дође снајка, одма ðе она да командуе. Не поштуе стари. Мужа осотоњи, мало по тој се оделив. Сýг у тај обор су, а побашка спраљав да једев. (Једев ли кућовни побашка, тој кућа неје). Има кој ðе да поштује родитељи, ал повиш неће. Ни ðе работив имање, ни ће па стоку гледав, а ðев да едев и да скитав. Ете, моји ме мене нагли-ђав, ал има кој неће. Младиња стари не ги гледа. Ете, вика, „прво ми препиши имање, ћу те чувам“. Да се смејеж, дете. Ја си мислим у себе, не му ништа викам на онога човека тој што ми казуе: „Па он не те поштуе при твоје имање, а кџко ће те поштуе и тој имање кџд га однемаш“.

Лето, 2001. Казивао: Велимир Цветковић из Лугара, 79 год., 4 р. осн. ш.

Ни една ми се работа неје отела

Работила сýм, дете, и мушке и женске работе. Ни една ми се работа неје отела. И стоку сýм чувала, и копала сýм, у жетву, у косидбу, па домаћица. Туго, кџ[д] це сетим сýмо! Туглу сýм правила за кућу барабар с мужа и з дeverа. Па овуј нову кућу кџ[д] да правимо, све шодер из реку ја с мужа сýм прекарала. И дрва сýм брала. Ако треба башча да се наваћује, и ја у башчу. Дошеј ред у воденицу да се иде, и туј. От Покладе кџт почнемо башчу да садимо, све до Митровдн, ма кџквб, снег докле не падне, све работа: тураш у земњу, после па све тој збираш преко лето и за људи и за стоку. Жито посејеш, мора га ожнејеш, овршиш, прекараш, па тај слама, камару да денеш. Компире си посадија, ај наесен ће ги вадиш, па ће ги урвиш. Мумуруз исто такој: кршимо класја, врламо на куп, па говаримо у кола, терај дом . . . па љупење мумуруз, молбу прави за љупење кој млого има. Ал, дете, чи ми се најтешка ми работа талу кџ[д] чечемо . . . све сýс срп: савивај се, сечи,

оној талузину остра, сџм по рџсу да гу сечџш. Ел ти казујем, дџшу ти изџла, ти свџ тој писујџш.

Е, зџма кџ[д] ђе дођџ, тџк па по куђу рабџга, па стџку мџра глџдаш, па рабџга у рџке. Млџго сџм у рџке работџла до скџро, сџк сџм одневидџла. За године ли питџш? Па евџ колко имам, сџ[г] ђе ти кађемо. (Мџро, тџ ми ги казувџ скџро, ал ја не разумим тџја датџми. Такџ, такџ ти ономад рџче: седомдџсет и две). Млџго сџм прџла, пџвиш кучџна, вуна ми се мџло падне, млџго смо љџди били у куђу. Па кучџна предџм, па пџсле ткџем платнџ, чџрге, свџ тој. А крпџре пџсле. Тој бџђџм мџло кџ[д] це здџбџмо, сирџтиња. Па сџм продавала прџтене чџрге у Лесковџц на пиџац. Шиптџри ги откупџљешев, пџсле ги препродавав. Нџсу тџг џвџбуси ишли. Свџ пџшке до Лесковџц. Деџа да обучџш, мџжа да обучџш, тој свџ сџс моџи дџсет прџста што вртџм. Нџсмо ништа купувџли, тој прџтено смо носили, вџнене ванџле сџм плџла. Мџстре рџзне. Сџм ли видџм на нику женџ џбаву ванџлу, ја гу одмџ за срђам. И увртџм тој у главу, дџм кџ[д] ђу дођем, заплетџм га тај плџт. Млџго сџм испоплџла елџци, ванџле за парџ. На млџго њџ сџм плџла. А, и вџзла сџм. Кџко па нџсџм? Па двџ ђџрке сџм одарџла. Мџра дџр да ги спрџмаш. Кошџљџ сџм вџзла, па вутџрке, онџ пџлишне, тој тџшко. Јџс, такџ е. И черџпе вџнене су се у онџ време вџзле: и женске, дугџчке, и мџшке кратке сџм вџзла. Дџте, тџк сџм џчи имџла, сџг не видџм. А нџсџм кеклџла, тој нџсџм. Па ко ђу рџкнем работџла сџм, а нџсџм. Ел такџ, дџте? Срмџта ја стџра да лџђем. Ти ли ђе свџ тој препџставиш у кџиге? Етџ, вџкам ја на овџја нџши, на њџ ги невџрица.

Лето, 2001.

Казивџла: Рџжа Цветковџћ из Лугџра, 72 г., неписмена

Млџго се измучџја, ал бџл му такџв бија.

Тој е свџ вџкаја: „Ај, Радо, Радмило, кудџ си ми сџк, чџча нџ ве видџја ниеднџга, не мџж ве дочџка живџ“. Вџкам му: „Мџрко, коџџ џћеш, вџду?“ — Ођу. Не мџже. Свџ сџс лођицу сџм га поџла. Па не мџж да глиђа вџду, закукаја се душџник . . . Петнаџз дџна нџје ништа турија у џста, нође, дџђе. Па узџдо ја јџдну јабуку, кришче, не мођа да гу сажџвака, ђаше се удави. Ја брџго сџс прџс му гу извџко из џста онџ парчџ, нџје билџ млџго голџмо, ал нџје мртџва дџша. Петнаџз дџна да нџје ни презборџја, водџцу сџм му давџла нис прџсти. Еј, кџд је послџђан пџт, приђџ ја до њџга, нџма . . . прекиналџ е. Нџма да клима з главу, ни да збџри, сџмо је послџђни пџт ко да лџцка и испушти дџшу. И мџ, приђџмо с Вџљка, џба, скинџмо га на патџс, собџко га, турџмо га у корџто и ја џзнем пешкир и брџго с онџј вџду истрђам га, да не би се укорџја, јџл џн је бија пола шлогџран. Бија е пола шлогџран. И пџсле брџзо корџто и вџду. И турџли смо га у вџду и што прџе смо га избађали и обџкли.

Па кџко, Радо, џн је однезнаја такџ од Мџтровдџн. Такџ онџ што је учџја у школџу ники пџт, тој пџнти, а друго не знаџе. „Мџрко, џј преобџчи се, дрђав си!“ — Ођу. И пџ нџ, лџгне у крџвет . . . Па не мџж да слџгне, па га вџчџмо ни[з] степџнице, он кџка, плаче . . . „Свџ ме утепаџте“ . . . Свџ слџзе летџв . . . Бџже, не дај њџгов бџлес! А никој га нџје верџваја, џн не знаџе за сџбе.

Највише е спомињаја Стојана Дацинога. „Кам га Стојан да дође?“ А Стојан мртав. Воју је викаја. И душа искочи. Сестру неје ни споменаја. Викам му: „Знам ја, Мирко, тебе што те мучи, што ти гу нема онај сестра из Немачко да дође“. А он сџм заврне главу и ћути. Петнаез дџна неје ништа зборија.

Па он је, Радо, гангрена га је њега упропастила, дџк се беше убија. Тој е била голема утепоти́на. Умреја, умреја, ал млого се мучија.

Била сџм у кола, ал несџм била у свес, не сећам се. Он је на остал бија, а Вељко па иде за неќције у Лебана. Па кџ[д] цџм се качила у кола, несџм знала, тој сџм се расвестила куде Раскрсја. А Томе и Јове ме држив, туј сџм се расвестила . . . Па му несџм турила цолке, осом ванеле су остале, да ги не турим у сандџк, ал ја несџм знала ништа.

Тој сџм се ја млого намучила . . . ај, покријем га, тамн легнем, он вика: „Лепке, дџк се, покрџ ме . . . обрни ме“. И ја несџм кадџр била, млого је тежаг болниг бија.

Он је, дете, бија здрав у срце, ал трупина га је изела. Ноге су му биле црне. Једвај смо га дџгли ис корито, па га истрља сџс шамију, обу му черапе. Вељко му обуче ролку, па кошуљу, више не знам ништа. И које да га сније Миросава. „Све је добро, све, сџмо Лепка не наместила добро постелу“. А ја сџм забравила да му турим и чергу под њега. И тој е. Више не мог да причам.

Милунка и Стојанка, и Лепка и Драгица, оне су помагале туј, биле су домаћице. И справиле, и поставиле и дџгле. Милунка и на суботу и на четерез дџна. Све Милунка Томина, па ву је рабџга чџста, уредна. Тџлко. Ја ноће пијем воду, уста ми се исушив, исушив. А и Зџран Милункин је помагја, от кџко смо га почели терамо куде доќтури, све је Зџран. Сви, да рекнеж, Зџране, одма туј. Сви су помагали ко десна рука. Тома е осџмнуја што га е чуваја, преко ноћ. Ал млого се измучија, ал бол му је такџв бија.

Докле е зборија, тебе ће: „Ајде, ајде, Радо!“ Викам: „Ми смо туј, које ће ти рабџти Рада, долеко“. Он плаче, наплакује.

Пудете ме да идем у шталу! Те га иде татко ти.

Видовдан, 2002. Казивала: Лепосава Цветковић из Лутара, 78 г., неписмена

Мене ме тој слободи

Па ентџресантно, кџко су ишли пијани, возили кола, окренали се. Па овој комшијско дете молило Игорa: „Брате, немој кажеш што сџм ја возија, татко ће ме утепа!“ И у недељу, овај комшија викаја Игорa и јџш ники људи и проценија штету на две иљаде марке. А Игор, поштом је бија у њигову кућу, ништа друго неје викаја, „ја сџм“, рекја, „возија“.

„Теча је туј, и тетка, они ће ме помџгнев“, вика. И тџлко се Игор плаши, не мош се смири. Млого га стра, вика: „Он ће ме откара за кола у затвор на седом године. А мене ме тој слободи, што ме теча млого пут помџгја, па ћу га па молим“.

И тој е тај мука. А нема никуга другуга он јадан кој да га сажали, сѐмо теча и тетка, „мој теча, мој теча“. А Раде га чува, помага му. Што не попи кафу, зете? И торта ти остана неизедена. Пйши гу и њум, нека се нађе у књигу. Куде гу остави онуј књигу? Да се фалим што имам сестру научника и зета научника.

Ивана је млого добро. Па што су ву златни деца, Радо, бог ву дулџики даја. Она млого добро живи, сви гу чував. А и Ивана си е млого добра, не што е моје дете. Вредна е она и придављива. Кько ги неће поштуе свекра и свекрву? Па она е отишла у пуну кућу, куде го[д] це обрнеш, оно све пуно! Нема се толко мучи да стича. И свекар и Бојан работив и у фирму и по приватно, овуј електрику работив. Овој лето су сви ишли у Бугарску на море. Највише због деца.

А да видиш сѐмо кько ги деца испраксувала, Тодору и Сању. Пуни с врагови. Да видиш кько декламујев. Зачекај још мало, сѐм што несу наишле.

Видовдан, 2002.

Казивала: Мирослава Здравковић
из Печењевца, 52 г., 4 р. о. ш.

Зетови ће растрзав имање

Пу ти казујем од мој живот, ал да ме не писујеш у књигу. Па ете, прво и прво, мој су били сиротиње. Оно, тьк свуде било такој, ретко кој да е имаја завише. Тој колко за наз да не трпимо гладни.

Ми деца смо стоку чували: овце, краве, свиње. Па кьд настигомо за работу, работили смо по њиве све које треба. Оно, па нема. Ал најтешко је било за време рат. Тьк па дибидус ништа неје имало. Ал, дете, немање је немање. У сви е било исто. Ал, рат. Пантим ја размирсто. Ја сѐм била девојче, дватринаез године. Па једн ноћ, собраше у добровољци . . . мојега брата Миле откараше, а викав „ми смо добровољци“. Па је тај мој брат Миле оставија жену тешку, да ме извинеш, а оно дете се роди по њега, женско. Снаа седе, седе николко године, ће га чека да се врне, рат прошја. Чекај, опитуј, свуде мој татко идеше . . . лъжев, ће се врне. Нема ништа од врћање. Нема глаз да се чује од мојега брата. Тој е бија он једн међу наз две сестре. Ми га прежалимо, нема ништа о[д] тој, утепали су га. Жена му које ће, довати једн дн дете, ће си иде. Нема га више чека, одаде се за другуга, дете одведе.

За одавање, рано сѐм се одала. У седомнаез године. Несѐм га ни знала. Па њигов чича је доодија у нашу кућу куде мојега татка. И ће питуе татка да ме даде за њиговога братанца. Татко не ме даваја. Ја о[д] тој ништа несѐм знала. Грабена сѐм. Кьд измину нико време, правише мирбу. Па пуна кућа људи: свекар, свекрва, стареј дедер, етрва, две зълве. А и они сиротиње. Па мука. Мало по тој откараше га у војску. Тьк се војска три године служила. Па ме моја малеја зълва научи да писуем. Несѐм знала да писуем, једн дн несѐм у школу ишла. Она ме научи. Па му писуем писмо. А несѐм ишла куде њега. Неје тьг било ко сѐг.

Работили смо њиве, стоку смо чували. Да рекнеш, теј њиве су си биле и тьг, ал нема, слабо је рађало. Па данз ги овеј биљке на кемнкалије држимо: те вештачко љубре врљамо по николко пут, па туј ти прскање, све на вештачко, ел ти

викам. Съг затој се убаво рађа, ал људи па болни. Дете се родило, одма га шприцав. Тој све о[д] теј кемикалије.

Ми смо на село много претеретени с рабџу. Па, кој има ђмладину у куђу, друкше. А ми смо стари остали сами. Зџтови не ги брига да не помагав. Крстимо туј зџмњу, докле мож да ђдимо. Па кџд нестанемо ми, зџтови ће растрзав имање.

Видовдан, 2002.

Казивала: В. Н. из Шумана, 73 г., неписмена